

Bibliotheca Alexandrina

0431181

كتاب المشي المعنوي

بسم الله الرحمن الرحيم

أَحَدُكَ اللَّهُ يَا مُجِيبَ كُلِّ سَائِلٍ وَأَصْلِي وَأَسْلِمَ عَلَيَّ مَنْ هُوَ لَنَا إِلَهٌ أَشْرَفُ السَّائِلِ مُحَمَّدٍ

وَعِزُّهُ الْمَعْصُومِينَ ذَوِي الْفَضَائِلِ وَالْفَوَاضِلِ أَمَّا
بَعْدُ فَهَذَا كِتَابٌ أَشْرَفَتْ شَمْسُ تَحْقِيقِهِ وَأَرْهَبَتْ فِي
سَمَاءِ الْفُهُومِ نَجْمُ مَدْفِقِهِ قَدْ أَخَذَتْ الْبِلَادُ مِنْ خَزَائِنِهَا
وَأَسْبَبَ الرُّوضُ مِنْ حَيْفَتِهِ أَحْرَقَهَا وَلَمَّا أَفْرَطَ تَحْقِيقُهُ
فِي بَحَارِ تَحْقِيقِهِ غَابَتْهُ وَعَلَى فِي عِلَالِهِ نَدْفِيقُهُ بِهَايَتِهِ طَفَقَ
أَنْ يَسْتَفْهَمَ الْمُسْتَفْهَمُ اسْتِفْهَامَ الدَّهْشِ الْحَايِرِ أَطْهَامَ الدَّيْ
فَقَوْلُ هَذَا كِتَابٌ مَرْقُومٌ أَمْ رَجُوعٌ مَخُومٌ أَوْ مَوَاقِعُ مَجُومٌ
أَمْ عَقْدٌ مَنْظُومٌ وَهَذِهِ نَفَثَاتُ الشَّجَرِ أَمْ نَفَثَاتُ الشَّجَرِ أَمْ

النَّسِيمِ الْأَرْوَاحِ أَمْ نَسِيمِ الْأَدْوَانِ فَهَذِهِ فُقْرَامُ دُرُودِ هَذَا فَضْلِ الْبَدِيْعِ أَمْ فَضْلِ
الرَّبِّيعِ وَهَذِهِ رِبَاضُ زَهَارِ أَمْ غِيَاضُ أَفْكَارٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ قَدْ أَطْرَدَتْ مِنْ مَسْبِغِ
الْبِلَافِ أَنْهَارُهَا وَغَرَّدَتْ بِالْسِّنِّ الْفَصَاحَةِ أَطْيَارُهَا وَزَهَى وَرْدُهَا وَحَلَا وَرْدُهَا وَرَاقَتْ
عُذْرَتُهَا وَشَاقَتْ نَضَارُهَا وَمَلَّتْ بِأَدْلَةِ الْوُجُودِ خُضْرُ أَوْرَاقِهَا حَتَّى تُوَصِّلَ السَّالِكُ
الْحَقِيقَ الْغَيْبِ مِنَ غَيْرِ اللَّهِ الْبَاقِي بِمَقَامِ يَقُولُ فِيهِ رَأَيْتُ الْحَبِيبَ بِعَيْنِهِ وَرَأَيْتُ بَعِيْنِي اللَّهُ

بِرِزْقِنَا وَإِنَّا كَرُّوْا لَقَدْ أَحْسَنَ كَاتِبُهُ وَبَيَّنَّهُ فِي هَذَا كِتَابٍ هَذَا
التَّصْدِيقِ وَأَجَادَ فِي انْطِبَاحِ هَذَا الرَّصِيفِ وَعَلِمْنَا كَيْفَ
يَكُونُ الْأَمْلَاءُ وَأَنَّ الْفَضْلَ يَبْدَأُ اللَّهُ بِوَيْبِهِ مِنْ نَشَاءٍ وَسَدَنَظْ
لِسَانِي بِعَرَبٍ عَنْ حُسْنِ كِتَابِهِ وَطَرِيزِهِ فَاسْتَعِمْ وَأَسْتَعِدْ مِنْ
جَوَادِ قَلْبِي فِي هَذَا الْبَيْدَانِ فَاجْمَعْ فَعَمَّ الْقَوْلُ قَوْلُ الْقَائِلِ الْمَلِكِ
كَزُورِكَ الْأَوَّلِ لِلْآخِرِ وَهَذَا هُوَ قَوْلُ الَّذِي عَلَيْهِ التَّعْوِيلُ وَنَ
ذَهَبَ إِلَى غَيْرِهِ لَمْ يَهْتَدِ إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ فَإِنَّ فَضَائِلَ اللَّهِ
لَيْسَتْ مَحْصُورَةً فِي قَوْمٍ وَلَا مُخْطَبَةً يَوْمَ دُونَ يَوْمٍ وَهُوَ سَمِيَّ

خَلِيلَ اللَّهِ الرَّحِيمِ وَتِلْكَ جَمْعُنَا أَبْنَاءَهَا إِبْرَاهِيمَ وَسَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَرَزَقَهُ اللَّهُ الْمَقَامَ فِي حَنَانِ الْعِلْمِ
وَالْعُكُوفِ إِلَى مَجَارِدِ سُبُودِ الْوَلِيِّ الْكَرِيمِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ آمِينَ يَا رَبَّ الرَّؤُوفِ الْحَكِيمِ

بِرِزْقِنَا وَإِنَّا كَرُّوْا لَقَدْ أَحْسَنَ كَاتِبُهُ وَبَيَّنَّهُ فِي هَذَا كِتَابٍ هَذَا
التَّصْدِيقِ وَأَجَادَ فِي انْطِبَاحِ هَذَا الرَّصِيفِ وَعَلِمْنَا كَيْفَ
يَكُونُ الْأَمْلَاءُ وَأَنَّ الْفَضْلَ يَبْدَأُ اللَّهُ بِوَيْبِهِ مِنْ نَشَاءٍ وَسَدَنَظْ
لِسَانِي بِعَرَبٍ عَنْ حُسْنِ كِتَابِهِ وَطَرِيزِهِ فَاسْتَعِمْ وَأَسْتَعِدْ مِنْ
جَوَادِ قَلْبِي فِي هَذَا الْبَيْدَانِ فَاجْمَعْ فَعَمَّ الْقَوْلُ قَوْلُ الْقَائِلِ الْمَلِكِ
كَزُورِكَ الْأَوَّلِ لِلْآخِرِ وَهَذَا هُوَ قَوْلُ الَّذِي عَلَيْهِ التَّعْوِيلُ وَنَ
ذَهَبَ إِلَى غَيْرِهِ لَمْ يَهْتَدِ إِلَى سَوَاءِ السَّبِيلِ فَإِنَّ فَضَائِلَ اللَّهِ
لَيْسَتْ مَحْصُورَةً فِي قَوْمٍ وَلَا مُخْطَبَةً يَوْمَ دُونَ يَوْمٍ وَهُوَ سَمِيَّ

خَلِيلَ اللَّهِ الرَّحِيمِ وَتِلْكَ جَمْعُنَا أَبْنَاءَهَا إِبْرَاهِيمَ وَسَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَرَزَقَهُ اللَّهُ الْمَقَامَ فِي حَنَانِ الْعِلْمِ
وَالْعُكُوفِ إِلَى مَجَارِدِ سُبُودِ الْوَلِيِّ الْكَرِيمِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ آمِينَ يَا رَبَّ الرَّؤُوفِ الْحَكِيمِ

في بيان حجة محمد وآله من كتاب مشهور

بسم الله الرحمن الرحيم

هذا كتاب المشوي المعنوي وهو اصول اصول
اصول الدين في كشف أسرار الوصول واليقين
وهو فقه الله الأكبر وشرع الله الأزهر
برهان الله الأظهر مثل نور كمشكوه
فيها مصباح يشرق إشراقاً نوراً من الأضياء
وهو جنان الجنان ذو العيون والأغصان
منها عين تسمى عيناً ببناء هذا السبيل
سلسبيلاً وعند أصحاب المقامات الكرامات
خير مقام ما أحسن مفيد الأثر ومنه يكون
ويزهون والآخر منه يفرحون ويظنون
وهو كليل مضر شراب للصيار بن حشر على
الفرعون والكافرين كما قال بضل به كثير
ويهدى به كثير وأنه شفاء الصدور وجليه
الآخراين وكشاف القرآن وسعة الأذواق
نظيب الأخلاق بآيدي سفر كرام برره بمنعون
بأن لا يمسه إلا المطهرون لا يابيه الباطل من
بين يديه ولا من خلفه والله يرصده ويرقيه
وهو خير حافظا وهو أرحم الراحمين وله القاب
آخر لقبه الله تعالى بها وأقصرنا على هذا القليل
والقليل يدل على الكثير والجرعة تدل على العبد
والحفنة تدل على البدر الكبير يقول العبد
الضعيف المحتاج إلى رحمة الله تعالى محمد بن
محمد بن الحسين البجلي يقبل الله منه اجتهداً

تَطْوِيلُ الْمَنْظُومِ الْمَشْتَوِيِّ الْمُسْتَمِلِ عَلَى الْغُرَابِ وَ
الْوَاوِ دِرْوَغَرِ الْمَقَالَاتِ وَذُرِّ الدَّلَالَاتِ
وَطَرِيقَةِ الرَّهَادِ وَحَدِيقَةِ الْعِبَادِ قَصِيدَةُ الْمَسَاءِ
كَثِيرَةُ الْمَعَانِي لِأَسَدِ عَالَمِ سَيِّدِي وَسَيِّدِي وَمَقْدَمُ
وَمَكَانِ الرُّوحِ مِنْ جَسَدِي فِي ذَخِيرَةِ يَوْمِي وَعَدَدُ
وَهُوَ الشَّيْخُ فَدْوَةُ الْعَارِفِينَ إِمَامُ الْهُدَى وَالْبَقِيَّةِ
مَغِيثُ الْوَرَى أَمِينُ قُلُوبِ ذَوِي النِّيَّةِ وَدِيَّةُ
اللَّهِ بَيْنَ خَلْقِيهِ وَصِفْوَةِ فِي بَرِّيَّةٍ وَوَصَائِيهِ
لِنَدِيَّةٍ وَخَبَائِيهِ عِنْدَ صَفِيَّةٍ مِفْتَاحُ خَزَائِنِ الْعِزِّ
أَمِينُ كُوْزِ الْفَرْشِ أَبُو الْفَضَائِلِ حَسَامُ الدِّينِ حَسَنُ
مُحَمَّدِ بْنِ حَسَنِ الْمَعْرُوفِ بَابِ الْإِخْيَارِ أَبُو زَيْدِ الْوَقْتِ
جُنْدِ الرِّمَانِ صِدِّيقُ ابْنِ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنْهُمْ الْأَرْهُمِيُّ الْأَصْلُ الْمُنْتَسِبُ إِلَى الشَّيْخِ الْمَكْرَمِ بِمَا
قَالَ أَسَدُ كَرْدِيَّاءَ وَاصْبَحْتُ عَرِيْفًا فَدَسَّ اللَّهُ رُوحَهُ
أَرْوَاحَ أَخْلَافِهِ فَنِعَمَ السَّلَفُ وَنِعَمَ الْخَلْفُ لَهُ نَسَبُ الْقَبْلِ
الشَّمْسُ عَلَيْهِ رَدَائِهَا وَحَسْبُ أَرْخِ الْجُودِ عَلَيْهِ خُذْلُهَا
لَهُ يَزَلُ فَنَاءُ قَبِيلَةِ الْأَوْبَالِ يَتَوَجَّهُ إِلَيْهَا سَوَالُ الْوَلَاةِ وَكَيْفَ
الْأَمَالِ يَطُوفُ بِهَا وَفُودُ الْعَفَاءِ وَلَا نَالَ كَذَلِكَهَا
طَلَعَ نَجْمٌ وَذَرَّ شَارِقٌ لِيَكُونَ مَعْصِمًا لِأُولَى الْبَصَالِ
الرَّيَّانِيْنِ الرُّوحَانِيْنِ السَّمَائِيْنِ الْعَرَشِيْنِ النُّورِيْنِ
السَّكَنِي الْظَّارِ الْعَبِي الْحُضَارِ الْمُلُوكِ تَحْتَ الْأَطَارِشِ
الْعَبَائِلِ أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْوَارُ الدَّلَائِلِ أَمِينُ بَارِي
الْعَالَمِينَ وَهَذَا دُعَاءُ لَا يُرَدُّ فَإِنَّهُ دُعَاءُ الْأَصْنَافِ
الْبَرِيَّةِ سَامِلٌ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَالِهِ وَعَشِيرَتِهِ حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

ناه و باش ای عشق خوش دای
 هم خاک از عشق برافلاک شد
 ای سناست اندر زیر و بم
 هر که او از همزبانی شد جدا
 چو را که کل رفت کلستان شجر
 چون باشد عشق ز پر دای او
 مرای چه گویم بهوش درم پیش
 عشق خواهد کاین سخن بیرون
 ایست که رنگ و لالایش جدا
 این حقیقت را شور گوشت دل
 بشویدی و دستان این و دستان
 نقد حال خویش را کربل بریم
 بود شاهی و در زمانی پیش این
 بهر قصیدی میشد و بر کوه و دشت
 مرغ جانش در قفس چو پطیر
 آن یکی خراشت پالایش نبود
 شطیبیان جمع کرد و چپ و راست
 هر که در مان کرد و در جان مرا
 هر یکی از ما میسج عاکی است
 ترک هشتاد مرادم مقبول است
 هر چه کرد و دند از علاج و دوا
 از قضا گریستن صفر نشود
 سستی دل شد افزون و خواجه
 شمع چو عجز آن طبیبان باید
 رفت در مسجد سوی محراب

ای طلیب جمله علقه ساسی
 کوه در قفس آمد و چالاک شد
 فاش اگر گویم جهان بهر هم
 بسینا شد که دارد صد و دوا
 بوی کل از که چو سیم از کجا
 او چو مرغی با ندی پروای او
 چون باشد نور یارم پیش
 این بات غماز نبود چون بود
 پر شعاع نور خورشید خدایت
 تا برون آتی بجای ز آب و گل

ای دوا سی نخوت و ناموس ما
 عشق جان طور آمد عاشقا
 بالب و صبا ز خود کر خفتی
 چون که کل رفت کلستان در کجا
 جمله معشوقست و عاشق پر د
 پروبال ما کست عشق است
 نور او درین و سیر و تحت و ق
 این بات دانی چرا غماز نیست
 روتوز نکا زار رخ او پاک کن
 فهم کرد و درید جان زاره و سپید

حکایت عاشق شدن پادشاه بر کنیزک و خریدن آن
 کنیزک را و بیمار شدن کنیزک در آن بیماری او

ملک دنیا بودش هم ملک بود
 ناکهان در دام عشق او صید
 داد مال و آن کنیزک را خرید
 یافت پلان کرک خرا در دود
 گفت جان هر دو دور و دست
 بزرگ و در و مر جان مرا
 برالم را در کف ما مری است
 فی بهی کفشتن که عارض جا
 کشت رنج افزون و حاجت
 روغن بادام خشکی نمیدود
 سوزش چشم دل پر دود

اتفاقا شاه روزی شد سوا
 یک کنیزک دیدش در شاهرا
 چون خرید و او را بر خوردار
 گوزنه بودش آب می نداشت
 جان من بیل است جان مرا
 جمله کفشدش که جان کنیز
 کرد خدا خواند و گفتند نظر
 اسی بیا ما آورده هشتاد هفت
 آن کنیزک از مرض چون مری شد
 از بلیله قبض شد مطلق رفت
 شربت وادویه و اسباب او

عاجز شدن طبیبان از معالجه کنیزک و ظاهرا شدن بر
 پادشاه و ردی آوردن او بدرگاه پادشاه

ای تو افلاطون جالینوس
 طور مست و خرموسی صفا
 همچو من کفایت کفایتی
 نشوئی من بن بلبل سرگشت
 زنده معشوقست و عاشق تر
 موگشاش میکشد تا کوی دوست
 بر سر و بر گردنم مانند طوق
 زانکه رنگار از رخسار مست
 بعد از آن نور را در آن کن
 بعد از آن از شوق پا در پیوست
 خود حقیقت نقد حال هت
 هم زد و پناهم ز عجبی بر خویم
 باخوس خوش از بر شکار
 شد غلام آن کنیزک جان شای
 آن کنیزک از قضا بیمار
 آب را چون یافت خود کوزه
 در و منب و خسته ام و مرا د
 فهم کرد و دریم و انباری کنیم
 پس غدا بنمودشان عجز شد
 جان او با جان هشتاد هفت
 چشم شاه از شک خون چوین
 آب تپش را بد و شد بنفست
 از طبیبان نجات گیر آب
 پا برهنه جانب مسجد و
 مسجد کاه از شکش پراست

اشاره
 معنی
 عشق و کرم
 فان تات
 ششیا یعنی که عاشق
 خجسته و دقت در د
 پنهان و در عشق خود را
 پس اگر بپیر از شش
 محبت
 خواهد بود

اشاره
 معنی
 عشق و کرم
 فان تات
 ششیا یعنی که عاشق
 خجسته و دقت در د
 پنهان و در عشق خود را
 پس اگر بپیر از شش
 محبت
 خواهد بود

هشتاد هفت یعنی هشتاد و هفت
 کافال اندکی قضا حاجت
 فی سوره اهل و قهرم بعد رستا
 منبیین و استند و بیانی
 آن باغ قهرم خرد و کج می بینم
 میوه ای نچا و بیاض و کج
 آن که در دود
 نونی است که بیانی که در دود
 او را که در دود
 او را که در دود
 او را که در دود

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

حاجب
در بیان

در بیان
حاجب
در بیان

اینکه در این کتاب
مباحثی است که
در بیان حقایق
الهی و انسانی
است و اینها را
در این کتاب
مباحثی است که
در بیان حقایق
الهی و انسانی
است و اینها را
در این کتاب
مباحثی است که
در بیان حقایق
الهی و انسانی
است و اینها را

چون بخویش آمد ز غرقاب فنا
حال و این طیبیان سبب
لیک گفتی که چه میدانم برست
در میان که به خواش در بود
چونکه آید او حکیم حاد و است
خفته بود از خواب دیدگاه
بود اندر منظره شفق
میر سید از دور مانند هلال
بر خیالی صحنان و جکشان
ان خیالی که شد در خواب دید
آن دل حق چو پیدا شد ز دور
ضعیف غیبی را چو استقبال کرد
ان یکی چون تشنه دان و دیگر چو
ای مرا تو مصطفی من چون عمر
از خدا جویشم توفیق آید
مانده از آسمان در میر سید
منقطع شد خوان مان از آسمان
مانده از آسمان شد عائد
کرد عیسی لایب آسمان که ان
زان که در میان نا دیده زار
ابر بر نماید بی منع ز کات
بر که بی باکی کند در راه دوست
بزرگسای کسوف آفتاب
حال شاه و میهمان بر کوام
ش چو پیش میهمان خوش رفت

خوش زبان بشا و در مدح و ثنا
پیش لطف عام تو باشد هدا
ز دهم سید کش بر طاعت
دید در خواب او که سیری نمود
صا و قش دان کو این و هدا
کشته محلوک کنیزک شاه
تا به بیدار آنچه بنمودند
غیبت بود و بخت بر کل خیال
بر خیالی نامشان و شکشان
در رخ مهمان همی آمد پدید
از سر امایش همی میر بخت نور
چون شکر کوئی که پوست او بود
ان یکی محمودان و دیگر شراب
درخواستن توفیق رعایت ادب و خلعت بی ادب
بی ادب محروم ماند لطف
بی شری بیع دلی گفت و شنید
ماند بجز رنج و بیل و داسان
چون که گفت اثرل علیا مانده
دایست و کم کرد و از این
ان در جنت بریشان شد فرات
وز زنا افتد و با اندر جهات
رهن مردان شد و امر و است
شد عزیزی ز جرات روبا
ملاقات پادشاه با طیب
بود و بشارت بقدم او داده شده بود

کای که بهشت ملک جهان
ای همیشه حاجت یار پس
چون بر آورد از میان جان خرو
گفت ای شه شمرده حاجت
در علاجش بحر مطلق بهین
چون رسید آن وعد که در ده
دید شخصی کاسه پر مایه
غیبت و ش باشد خیال اندر جان
ان خیالی که دام اولیاست
نور حق ظاهر بود و اندر دلی
شع بجامی حاجان در پیش رفت
هر دو بجای آستانه سوخته
گفت معشوقم تو بودستی زان
بی ادب نهانه خود را داشت
در میان قوم موسی چرخس
باز عیسی چون شفاعت کرد حق
بزرگسایان ادب بگذاشتند
بد کمالی کردن و حرص او را
مان و خوان از آسمان شد
هر چه بر تو آید از ظلمات غم
از ادب پر نور گشت این ملک
هر که گستاخی کند اندر حق
ملاقات پادشاه با طیب
بود و بشارت بقدم او داده شده بود

من چه گویم چون تو میدانی
باز دیگر ما غلط کردیم راه
اندر آمد بجز جنبایش بچرخس
کر غریب آیدت فردا ز ما
در مزاجش قدرت حق بر این
آفتاب از شرق اختر سوزد
آفتابی در میان سبب
تو جانی بر خیالی بهین روان
عکس محرومان بتان خدا
نیک بین باشی اگر هسل و
پیش آن مهمان غیب خوش
هر دو جان بید خوش بر خفته
لیک کد از کد چرخ در جهان
از برای خدمت بندم
بلکه آتش در همه افان زد
بی ادب گفتند که سیر و حد
خوان فرستاد و غنیمت بر
چون که ایان ز لقا برداشتند
کفر باشد نزد خوان مهربی
بعد از آن زان خوان شد کس
ان بی باکی کسای خلیفتم
و ز ادب معصوم و پاک است
کرد اندر وادی حیرت خرق
زانکه پایانی ندارد و بیکلام
شاه بود و او لیک پس در وقت

دست بکشا دو کنار کمر گرفت
پرس ز پسان میکشیدش تا بصد
نیت ای نور حق دفع حرج
تر جهان بر چه مارا در دست
انت مولی العوم من لایستی
قصه رنجور و رنجوری بخواند
رنگ رو و نبض و قار و روید
بچرخ نو و دانه حال درون
رنجش از صفه دار و سودا
عاشقی پدیدست از زری ل
عاشقی گریز مهر و گریزان سرت
گر چه تفسیر زبان رو شکرت
چون سخن در وصف بخت است
آفتاب آمد و لیل آفتاب
سایه خواب آرد و بچون مهر
شمس در حایج اگر چه هست فرو
در تصور است او را کج کو
چون حدیث روی شمس الدین
این نفس جان و اتمم برافه است
تا زمین و آسمان خندان شود
لا تخلفنی فانی فی الفنا
هر چه میکوید موافق چون نبود
خود تا کفین بمن ترک نشانت
فال طعمنی فاسی پی جاع
نو مکر خود مرد صوفی نیستی

پنجم عشق اندر دل و جانست
 گفت کجی یافتم آتایب
 معنی القبر مفتاح الفرج
 و سگی هر که پایش در کیست
 قدر وی کلا لئن لم یتم

دست پشیمانیش نوسیدن گرفت
صبر تلخ آمد ولیکن عاقبت
ای لقای تو جواب هر سوال
مرحبا یا مجتبی یا مرصع
چون گذشت آن مجلس و خانم

وز مقام و راه پُرسیدن گرفت
میوه شیرین و پُرخیز
مشکل از تو حل شود بی قیل و قال
این قنبر جاد العضاضا
دست او گرفت و بر او جزم

برون پادشاہ طبیب عیسیٰ را بر سرکار

بهم علائش هم اسبابش شنید
 استغیذ الله تمایفش ز
 بوی ^{زود} ~~سیر~~ ^{سیر} ~~پیر~~ ^{پیر} ~~م~~ ^م ~~پیدا~~ ^{پیدا}
 نیست بیماری چو بیماری دل
 عاقبت از بادش رهبرست
 لیک عشق بی زبان روشنست
 بهم قلم بیگشت و هم کاغذ
 کرد و لیست باید زوی و متاب
 چون براید شمس انشعاق
 مثل او بهم میوان تصویر کرد
 تا در آید در تصویر مثل او
 شمس چارم آسمان سرود
 بوی پریان یوسف یافته است
 عقل و روح و دید و صد چندان
 کلمات انعامی فلاخصی شای
 چون تحلف نیک نالاین نمود
 کاین دلیل هستی و هستی حیات
 فاعجل فالوقت سیف قاطع
 نغدار از نسیه حسرت و نسی

گفتم سوارو که ایشان کرده
ویدرنج و کشف شد بروی
ویدزارش کوزار دل است
عالم عاشق ز علما جداست
برچه کویم عشق اشج و بیانا
چون قلم اندر نوشتن نیست
عقل در شرحش چو زور و خفت
ارزوی رسیه نشانی میدهد
خود غریبی در جهان چنان نیست
لیک آن شمس که شمسش اثر
شمس تبریزی که نور مطلق است
واجب آمد چونکه بروم نام او
کر برای حق صحبت سالها
گفتم ای دورا و قاده ارباب
کل شیء فاکه غیب لطف
من چه کویم مگر کم بسیار نیست
شرح این هجران دین خون مگر
صوفی بن الوقت باشد ای رفیق
گفتمش نوشیده خوشتر است

بعد از آن در پیش رخبرش نشاند
آن عمارت نیست ویران کرده
لیک پنهان کرد و با سلطان
تن خوش است و او گرفتار است
عشق صطلاب اسرار خداست
چون عشق آیم خجسته با شمع
چون عشق آیم قلم بر خود شکافت
شرح عشق و عاشقی بهم شکفت
شمس سر دم نور جانی می
شمس جان باقی کس نیست
بهوش در دهن و در خارج
افتابست و زانوار حق است
شرح کردن مری از انعام
باز که مری از آن خوش عالم
بمچو بیماری که دور است طلب
آن تحلف و تصلف لایق
شرح آن مری که از مایه نیست
این زمان بگذر تا وقت که
میت فرو افکند از سر طریقت
خود و نور ضمیر بچکات کشد

استعینا بالله رب العالمین
 یعنی پناه بگیرم از خداوند
 پست او است از دعا
 و درین در کفر است یعنی
 معلومه دارد
 یعنی مسکین به سحران
 معنوی که من گرسنه ام
 زان پیشتر بر این

غزل
خیانت

دلیر
دالان

قرب
خویشی

شهرت
یعنی همشهری

خا تفر
نام معنی است از بر قند

خویشان باشد که سر دلبران
پرده بر دار و برهنه که من
ارزومخواه لیک اندزه خوا
تا مکر و خون دل جان جان
این ندارد آخر از آغاز کو
چون حکیم از این سخن آگاه
کس ندارد کوش در و بیز
خانه خالی کرد و یک دیار
بماند از شهر از قریب است
چون کسی خاد را پیش خد
خار و پاشد چنین و سوار
کس بریزد و تم خراجاری نقد
آن لکدی دفع خار اکنت
آن حکیم خار چمن استاده
با حکیم او را زان می گفت
تا که بنفش از نام کرد و در جان
گفت چون بیرون شدی از شهر
خواجهکان و شهر را یک یک
بنفش او بر حال خود بدی کرد
گفت باز ز کانم آجا آورید
بنفش حبیب و روی خوش
گفت کوی او که هست کدر
گفت و انستم که رنج حبیب
من غم تو میخورم تو غم خود
چون که اسرار ت نهان دل شود

گفته آید در حدیث و کین
می بخشم با ستم در سپهرین
بر تابد که رایت برکت کا
لب بد و زود دیده بر بندین
خلوت طلبیدن طلب از پادشاه
وزن و زون بهرستان شاه
تا پرسم از کنیزک چینه
جز طبعید و خبر همان بیار
خویشی و پیوستگی با هست
پای خود را بر سر زانو نهاد
خار و دل چون بود و داد
خریداند و دفع او بهر چید
خا و قی باید که بر برگشتند
دست میزد و جای می از نمود
از مقام و خواجهکان و شهر
او بود مقصود جانش در جهان
در کد این شهر میبودی و شیش
باز گفت از جای و از نان
تا پر سید ز سمر قند چو قند
خواجه ز کرد و آن شهر هم نیت
کر ستمندی ز کرد و کرد
او سیریل گفت و کوی خا تفر
در خلا جت سحر ما خا نیم
بر تو من مشفق تر از صد پدر
آن مراد زود تر حاصل شود

گفت کشف و برهنه بی عاید
گفتم از خیر این شود او و رعاید
افغانی کردی این عالم فرو
بیش ازین آشوب و خوزیری مح
خلوت طلبیدن طلب از پادشاه
گفت ای شه خلقی کن خانه را
خانه خالی کرد شاه و شد بر
نرم نرم گفت شهر تو گجا
دست بر بخش نهاد و یک
وز سر سوزن می چوید بر
خار و دل را که بدیدی هر
خرز بهر دفع خارا ز سوزد
بر جسدان خار حکم کردند
زان کنیزک بر طریق داشت
سوی قصه گفتش میدادش
دوستان شهر خود را بر شمر
نام شهر می گفت و زان هم کرد
شهر شهر و خانه خانه قصه کرد
آه سردی بر کشیدان با هر
در بر خود داشتش ماه و خور
چون زنجوران حکیم این باز
گفت آنکه آن حکیم با صواب
شاد و باش و این و فارغ کن
مان مان این از را با کس کو
گفت میخیزم بر این کو نهفت

باز کو رنجم میاید می بوالفضل
نی توانی بی گناشت بی میان
اندکی کر میش آید جمله خست
بیش ازین از شش سبزی می
رو تمام آن حکایت باز کو
دور کن ستم خویش و حکیم
تا پر سید از کنیزک او فزون
که علاج ابل بر شهر می جدا
باز می بر سپید ز جور فلک
و دنیا بد میکند بال بزش
کی غماز دست بودی بر
جقه می انداخت صبا زخم کرد
عاقلی باید که خاری کرب
باز می بر سید حال و دنیا
سوی بنفش حبیب می گفت
بعد از آن شهر و کر را نام برد
رنگ رو بنفش او و دیگر
نی کش بنفش و نی رخ کش
اب انشیش روان شد همچو
چون گفت این غم بر فروخت
هل آن در و د بلار با زیت
آن کنیزک را که رستی از خدا
آن کتم با تو که باران چمن
کر چه شاد از تو گنجش
زود کرد و با مراد خویش

دانه چون اندر زمین نهان شود و عده با و لطفهای آن حکیم و عده اهل کرم کج رون آن حکیم مهربان چون راز یافت بعد از آن برخواست غم شکو گفت تدبیر آن بودگان مردوار مرد در کار بخوان ز شمشیر دور ز رخسار داله و شید کند چونکه سلطان از حکیم آراشید گفت فرمان ترا فرمان کنم تا سر قدامت آن دو امیر گفت فلا نشه از برای زردی مرد مال خلعت بسیار دید اسب تازی بر پشت شاد و تاب در خیالش ملک و غرور سرور پیش شاهنشاه بردش خوش باز پس بفرمودش که برساند زرد ز گرفت آن مرد و شمشیر کاک تا کنیک در دواش خوش شود دستش را همیشه اندک چونکه رشت و ناخوش و رخ زرد کاشکی آن تنگ بودی بگری دشمن طاعت و سعادتی را ای من آن روباها صحرای گداز انکه گشت ستم بی ما دون من	بعد از آن سر شیری پنهان شود کرد آن رنجور را این برسم و عده نا اهل شدرنج رون در یافتن آن طبیب الهی رنج گیر شاه رازان شمشیر آگاه کرد حاضر آیم از سپه این دور باز و خلعت بده و راغور خاصه مغلس را که خوش نسوا فرستادن شاه رسولان بسم قند طلبان هر چه کوئی اینجا کن آن کنم پیش آن زرد ز شاه شمشیر اختیار است کرد زیرامتری غره شد از شمشیر و فرزندان خونهای خویش خلعت شمشیر گفت غم زایل بر داری بر تا بسوزد بر سر شع طراز از سوار و طوق و خلخال کمر ببخیز از حالت این کار را آب و صلح دفع این تن شود تا بخت آذنان و خرم نام انکه اندک در دل او سر شد تا زرقی بروی آن بد داور ای باشه را بکشته فراو سر بریدم برای پستین می داند که خنجر خون من	ز تو تفرقه کرد و ندی نهان و عده با باشد حقیقی دلپذیر و عده را باید وفا کرد و تمام در یافتن آن طبیب الهی رنج گیر شاه گفت اکنون بگوید سر قاصدی بفرست که خبرش کند چون به میزیم و زران میو زرا که چه عقل می آید فرستادن شاه رسولان بسم قند طلبان پس فرستاد و طرف کید و بول کای لطیف است و کامل معرفت ایک این خلعت گیر و ز بیم اندر آمد شاه دمان در راه مرد ای شده اندر سفر با صد رضا چون رسید ز راه آن مرد شاه دید او را و بس تعظیم کرد هم ناز و نوح اوانی بعید پس حکیم گفت کای سلطان شاه بدو بخشید آن روی بعد از آن از بهر او شربت شاد عشقانی گریزی رسیده بود خون دوید از چشم و چون گفت من آن بهوم کز آن ای من آن پیل که زخم پیلان برفت امروز و فردا بر تو	پرورش کی یافتندی زیر کاک و عده با باشد مجازی تا سیر در سخاوتی کرد و باشی سرور صورت بچ کنیک باز یافت و چنین غم موجب خیر نیست طالب این فضل و لیا شکر بهر زرد کرد و ز خان و مان جدا مرد عاقل باید و رانیک پند و اراد دل و از جان کرد حافظان کافیان پس عدل فاش اندر شمع از تو صفت چون بیانی خاص باشی دیدم ببخیز که شاه قصد جانش کرد خویشای خویش تا سودا اندر درون پیش طیب مخزن زردا بدو تسلیم کرد کامچان در بزم شاه شمشیر آن کنیک را بدینجا بده جفت کردن هر دو صحبت تا بخورد و پیش و خرم میگذا عشق نبود عاقبت تنگی بود دشمن جان می آید روی او ریخت آن صبا و خون صبا ریخت خونم از برای استین خون چن من کس چنین ضایع
---	--	---	--

تاسه
بیم و خطر

اشار
عطا نمودن

اولانی سواد
جمع نموده است

ما دون
پست

کر چه دیوار فکشند ساینده در
این بخت و رفت دردم ز رخسار
عشق زنده در روان و در
عشق آن بکزین که جمله آید
کشتن آن مرد بر دست حکیم
او کشتش از برای طبع شاه
آنکه از حق یاد و وحی و خطا
همچو اسمعیل پیش سرب
عاشقان جام فرج آنکه کشد
تو کان کردی که کرد آلود که
به رست این ریاضت وین جان
کر نبودش کار از الهام
کر خضر در بختی رنجست
آن کل بخت تو خوش من
می بر رخسار از رخ شسته
آن کسی را کش چنین شای کشد
کر ندیدی سودا و در خنده
تو قیاس از خوش میکیری و لیک
بود بقالی مرا و را طوطی
بر دکان بودی نه جان دکان
خواجہ روزی سوی خانه زنده
جست از صد دکان سنجی گشت
دید پر روغن دکان و جان
ریش بر میکند و میخند ای
پد بیامید و هر درویش را

جان
فانک
این بخت و رفت دردم ز رخسار
عشق زنده در روان و در
عشق آن بکزین که جمله آید
کشتن آن مرد بر دست حکیم
او کشتش از برای طبع شاه
آنکه از حق یاد و وحی و خطا
همچو اسمعیل پیش سرب
عاشقان جام فرج آنکه کشد
تو کان کردی که کرد آلود که
به رست این ریاضت وین جان
کر نبودش کار از الهام
کر خضر در بختی رنجست
آن کل بخت تو خوش من
می بر رخسار از رخ شسته
آن کسی را کش چنین شای کشد
کر ندیدی سودا و در خنده
تو قیاس از خوش میکیری و لیک
بود بقالی مرا و را طوطی
بر دکان بودی نه جان دکان
خواجہ روزی سوی خانه زنده
جست از صد دکان سنجی گشت
دید پر روغن دکان و جان
ریش بر میکند و میخند ای
پد بیامید و هر درویش را

در خضر
بخت گدا
روح الشی غضب
الرب و ایمنه العرش
یعنی هر که بخت
روح کنند خدا و دید
ای و در
بزرگ

کل
افق

باز کرد و سوی او آن سایه باز
آن کینک شد زور و درج
هر دمی باشد چرخه ناز
یا فتنه از عشق او کار کس

این جهان کو هست فعل ما
ز آنکه عشق مرده ان پند
عشق آن زنده کزین کو بایست
تو کو مار ابداتش بار نیست

در بیان آنکه کشتن مرد ز کر با شاره لکھی بوده کجایان

پند آمد و الهام از
بر چه فرماید بود عین صواب
شاد و خندان پیش جان پد
کر بدست خویش خا نشان کشد
در صفا عشق کی بد پاود که
تا بر ارد کوره از نفس جان
او کی بودی در آتند شای
صد درستی در بخت حضرت
ست عقل است او تو خوش من
بد کان کرد و در رخ شسته
سوی تخت و بهترین جای کشد
کی شدی آن لطف مطلق قهر جو
دور دور فقا و بن کر نوک

آن سپهر را کش خضر بر خلق
آنکه جان بخت اگر بکشد روا
تا با ند جانست خندان تا ابد
شاه آن خون زنی شوت کرد
بگذر از ظن خطای بکان
به رست است همتان نیک پد
پاک بود از شوت و در صواب
و هم موسی با همه نو جو سر
کر بدی خون سلمان کام
شاه بود و شاه بس آکا بود
نیم جان بتاند و صد جان پد
طفل میل زوریش حجام
پشت آنا کویم قصه

حکایت مرد بقال و روغن رنجین طوطی

آنکه گفتی با هم سودا کن
بر دکان طوطی کجایی نمود
شیبهای روغن با دام بخت
بر سرش زد کشت طوطی کل
کافقاب نعمت شد زیر مرغ
تا بیا بد نطق مرغ خویش را

و خطاب آدمی ناطق بدی
کر نه بر جبت ناکه از دکان
از سوی خانه بیا بد خواجہ
روزی چندی سخن کوتا کرد
دست من بشکسته بودی از نا
بعد سه روز و سه شب حیران

سوی ما آید ناز و آید
ز آنکه مرد و سوی ما آید
و در شراب جان فراتست
با کرمیان کار و دشواری
نی فی امید بود و نی رنج
تسرا از دنیا بد عالم خلق
نایب و دست و دست خدا
همچو جان پاکت احمد با هد
تو را کن بد بکاسه و نبرد
آن بعضی الظن اثم رنجون
تا بچشد بر سر آرد ز رنج
نیک کرد و لیک نیک پد
شد آن محبوب تو بی سپر
کا قدم کرد و می من نام او
خاصه بود و خاصه الله پد
آنچه در دهمت نیاید آن
ما و مشفق و غم شاد کام
پو که یابی از بیایم حصه
خوش نوا و سبزو کو یا طوطی
در نوا طوطیان حا و ق بی
بهر موسی طوطیکت از بیم جان
بر دکان نشیبت فارغ خواجہ
مرو بقال از دست آ کرد
چون زوم من بر سران خوش
بر دکان بشیبت بد نمید

تخریب
دیوان گزین

صغیر
بکست مرغ

سیلیم
در کزید
مشقت بکندی
کردن
بوسیلیم
نام شخصی که در
پنجه می کرد

میلان
میل کردن از کمر

حکم مژ
یعنی درانی باغی
در رفتی

حسن و بنازد بان این جهان
صحت این حسن ز معصومین
ای خنک جانی که پیشش
آب را برید و جگر پاک کرد
غله و بران کرد و از کافور
که چنین بناید و که صد تن
آن کی را روی او شد روی و
چون سیلیم او هم روی
بشود آن مرغ بکست صغیر
کار مردان روشنی و گرمی است
بوسیلیم القلب کد آب است
بود شاه در جهودان ظلم است
شاه احوال کرد و در خد
گفت اسناد احوالی را که در
گفت احوال بنان و شیشه کلام
گفت ای اسناد طاعت بنان
شیشه یک بود و پیش نمود
چون غرض آمد بهتر پوشیده
شاه از حقه جهودان جهان
او در بری دشت و درین
گفت ترسایان پناه جان
که کش ایشانرا که کشتن بود
شاه نقش پس بگوید صفت
گفت ای شاه کوش و دستم را
بر مبادی گاه کن این کار

حسن عقیق رویان آسمان
صحت آن حسن ز تخریب
بدل کرد او جان مان ملک
بعد از آن در جودان کرد و بخود
بعد از آن بر خشت صغیر
جز که حیرانی نباشد کار
وین یکی را روی او خود روی
پس بهر دستی نشاید داد
از بهوا اید بیا بدام پیش
کار و نمان حیل و بی شرمی
مر قهر را اولو الالباب

صحت این حسن بچند طریقی
شاه جان مر جسم را ویران
کرد و بران خانه بهر کج
پوست لبشکافت بچا کشید
کار بچو را که کیفیت
نه چنان حیران که پیشش
روی هر یک بیکر میدار
زانکه صیاد آورد باک
حرف در ویشان بدو مرد
شیر شین از برای کشند
آن شراب حق خامش شگاف

داستان پادشاه جهودان که نصرانیان را می کشتند
بهر تعصب ملت خود و حکایت آن استا و شاکر

دو برون از زمان آن شیشه
پیش تو آرم بکن شرمی نام
گفت اسنادان دو یک
چون بکشت آن شیشه را و کمر
صد جاب از دل بوی دید
گشت احوال کالامان از این

چون درون خانه احوال
گفت اسنادان و شیشه
چون یکی بکشت هر دو شیشه
خشم و شرم مرد احوال
چون و پد قاضی دل شوق
صد هزاران مؤمن مظلوم

حکایت وزیر پادشاه و مکر او در تفریق ترسایان
دین خود را از ملک پنهان
دین مکر و بوی مشک و عود
چاره این مکر و این تفریق
بیتیم شکاف لب از حکم
بلیم اندیشیدن وزیر پادشاه و مکر او

صحت آن حسن بچند طریقی
بعد ویرایش باوان کند
وز همان کجش کند معصوم
پوست تازه بعد از آنش
انکه کفتم هم ضرورت
بل چنین حیران و غرق
بو که کردی تو خدمت بوشا
تا فرید مرغ را آن مرغ کبر
تا بخواند بر سیلیم زبان فزون
بوسیلیم القلب اچند
یا و در خشت بود کند و خدا
و شمن صیسی نصرانی کد
آن دو مساز خدائی صبا
شیشه پیش چشم او و میبند
احوال بگذار و قرون بین
مرد احوال کرد و از میلان
و بهقامت روح را مبدل کند
کی شاسد طالم از مظلوم
که پناه هم دین موسی را دشت
کو بر آب از کمر برستی کبر
که کش ایشانرا و دست از این
طاهرش با بست و باطن چلا
نی بود دین و نه پنهانی
تا بخواند یک شفاعت مرا
بر سر راهی که باشد چارسو

سایه یزدان چه باشد دایه اش
و من او کسید ز تو تر بیکان
کیف تا اطل نقش اولیاست
روز سایه آفتابی را بسیار
در حسد کسیر و ترادره کلو
عقبه رین صبر در راه نیست
خانها از حسد کرد و خراب
یافت پاکی از جناب کبریا
چون کنی با بی حسد مکر حسد
آن وزیر از حسد بودش
بر امید آنکه از نیش حسد
بمانی آن باشد که او تو بی بره
چون که بوی برده و شکر آن
چون و نیز از هر نی مایه مسان
ناصح دین کشته آن کافور
نکته می گفت او میخند
او چو باشد رشت کفشش
زان علی فرمود نقل جان
بایدش خود رشتن از حسد
ظا هر تفره که اسپید است
برق اگر چه نور آید در نظر
دستش سال در بچران
در میان شاه و او بیامها
آخر الامرا برای آن مراد
ز نظر مرم دیده و دل برست

دار با مذا خجالت و سایه اش	سایه یزدان بود بنده خدا
در تحریر مصباح و لی مرشد	
کو بوسیل نور خورشید حسد است	اندرین وادی مردی این دلیل
و من شمس تیریزی تبار	ره ندانی جانب این سور و سر
در حسد طبع را با شد غلو	کو ز آدم نکت دار و خرد
ای خنک گش حسد همراه	این حسد خانه حسد آمد بدان
باز شاه از حسد کرد و غراب	که حسد خانه حسد باشد پلک
جسم پرا ز کبر و پر حسد	مطهر مینی بیان پاکی است
زان حسد دل را بسیار	خاک شود مردان حق را زیر پا
در بیان حسد کردن و وزیر جهود	
هر کس که از حسد بسنی کند	هر کس که بوی از جانب کوئی برده
بوی او را جانب کوئی برده	هر که بوی شست بی مینی بود
کفر نعمت آید بپیش خود	سگر گن مرثا که از نیش
فهم کردن حادقان نصاری مکر و زرا	
کرده و از مکر و زرا	بهر صاحب ذوق بود گفت
در جلاب و قد زهری	آن مشو مغرور زان گفت
هر چه گوید مرد از نیت جان	گفت انسان پاره نهان بود
بر مزابل همچو سبز است ای فلان	بر چنان سبز هر آنجو نیست
تا نماز فرض او نبود عجب	ظا هر ش می گفت در چیست
دست و جابه می سید کرد	تس ای چه سرخ رویت
لیک هست از خاصیت	هر که جز آگاه و صاحب ذوق بود
شد وزیر اتباع عیسی	دین و دل اکل بد و بسپرد
پیغام شاه پنهانی بسوی وزیر برتر و زور	
تا دید چون خاک تبار	پیش او بنوشت که مایه
زین غم از آدن کرد وقت	گفت اینک اندان کار هم

مروءه این عالم در نه خدا
تاری از اقامت آخر زمان
لا احب الا فلین کو چون خلیل
از ضیاء انش حسام الدین پیر
با سعادت جنت دار و جسد
که حسد الوده کرد و خاندان
آن حسد را پاک کرد و نکت
کج نور است از طبعش خاکی
فانک بر سر کن حسد را چو ما
تا باطل کوش و بسنی با دوا
خویش را بی کوش و بی مینی
بوی آن بویت کان بی
پیش ایشان مزد و پانید
خلق را تو بر سیا و زار
لذتی میدید و تلخی حسد
ز آنکه دارد حسد بی وزیر
پاره از آن یقین که مان بود
برنجاست بیکی نیست
وزا ش می گفت جاز نیست
توز فعل او سیه کاری
گفت او در کردن و طوق بود
پیش امر و نهی او مید و خلق
شاه را پنهان بد و آرمها
وقت آمد زود فارغ کن دلم
کا حکم در دین عیسی

اشاره باینکه در مورد نجات است
در حکایت حال خلیل فدا
القیل را می گویند خال پاره
اقل قال لا احب الا فلین یعنی
شب بردار و دیر کرد و دید
ساده دشمنان و قوم بران
میکردند پس برای هم
انکار می کردند که نیست
من چو خوب کرد و در وقت
خویش بود
اشاره باینکه در مورد نجات است
در حکایت حال خلیل فدا
القیل را می گویند خال پاره
اقل قال لا احب الا فلین یعنی
شب بردار و دیر کرد و دید
ساده دشمنان و قوم بران
میکردند پس برای هم
انکار می کردند که نیست
من چو خوب کرد و در وقت
خویش بود
اشاره باینکه در مورد نجات است
در حکایت حال خلیل فدا
القیل را می گویند خال پاره
اقل قال لا احب الا فلین یعنی
شب بردار و دیر کرد و دید
ساده دشمنان و قوم بران
میکردند پس برای هم
انکار می کردند که نیست
من چو خوب کرد و در وقت
خویش بود
اشاره باینکه در مورد نجات است
در حکایت حال خلیل فدا
القیل را می گویند خال پاره
اقل قال لا احب الا فلین یعنی
شب بردار و دیر کرد و دید
ساده دشمنان و قوم بران
میکردند پس برای هم
انکار می کردند که نیست
من چو خوب کرد و در وقت
خویش بود

حضرت
مولای متقان
علیه السلام
که فرموده است
من این فرموده است
بر هر که در او
باشد
در حق
و حق
و حق

معمده
در شایسته
از
زالت
در شایسته

سماک
نام ستاره
در این روزی
در این روزی
در این روزی

قوم عیسی را بداند و در او کبر
این ده دانه و میر و قوشان
پیش او در وقت و ساعت
ساخت طوماری بنام هر یک
حکمای هر یکی نوعی در
در یکی گفته ریاضت است
جز تو کل جز که تسلیم است
در یکی گفته که امر و نهی است
در یکی گفته که غیر خود بین
در یکی گفته که زین و دور گذر
از نظر چون بگذری و از خیال
که رستن شمع جان فرو شود
در یکی گفته که انجوت و ادحق
در یکی گفته که بگذران خود
که قیسه کردن حق ره پست
هر که ذوق طبع باشد چون
ان میسر نبود اندر عاقبت
در یکی گفته که استاد طلب
عاقبت دیدن نباشد و با
مرو با شش و نه مردان شود
در یکی گفته که صدیکت چون
در معانی اختلاف و در
و حد اندر وحدت است این
زین نظر زین نوع و طومار
عابد صد رکعت از ان ختم

حاکمان ده سپهر و دیو
کشته بنده آن وزیر بد نشا
جان بدادی کرد و گفتی که
تخلیط و زین در حکام بحیل و مکر
این خلاف آن پیمان با
اندرین ره مخلصی جز چو
در غم و راحت همه مکر است
هر کردن نیست شج مجنون
که نعمت کرد پست آن عزیز
بت بود همه چه بچند نظر
کشته باشی نیم شب شمع و صبا
لیلیت از صبر چون مجنون
بر تو شیرین کرد و در ایجا
کان قبول طبع تو دوست و
بر چو دو کسب از داکه شد
بر نیار و سپهر شور و طبع
نام او باشد معتمد و
عاقبت بینی نیای حب
در نیکی بودی ز دنیا خلا
دو سر خود گیر و سر کردن
این که اندیشه مکر مجنون
روز و شب بین خار و گل سگ

هر فریتی مر میسری تابع
چنانچه و جمله بر گفت را و
چون بون کرد آن جهود کج
تخلیط و زین در حکام بحیل و مکر
در یکی راه ریاضت را و چو
در یکی گفته که جوع و جود
در یکی گفته که واجب خدمت
تا که عمر خود به سپهر اندر
قدرت خود بین که این قدرت
در یکی گفته که شمع این شمع را
در یکی گفته که شمشیر باکی دارد
ترک دنیا هر که در دوزخ
بر تو اسان کرد و خوش ای
ماه های مختلف آسان شد
در یکی گفته که میسر آن بود
جز پشیمانی نباشد ریح او
تو معتد از میسر بازوان
عاقبت دیدند هر کون امتی
در یکی گفته که اساهم تو
در یکی گفته که این جمله کی است
هر یکی تو لیست ضعیف کرد
ما ز ره و وار شکر و بگذر
در بیان آنکه اختلاف و صورت و صورت
افزاید رخی عیسی بودند
نیت یکر نمی کرد و خیر و ملا

بنده کشته میر خود را از
اقدای جمله بر فرستاد
فخته و نجات از مکر و دها
نقش هر طومار و مکر
رکن توبه کرده و شرط جوع
شک باشد از تو تا معبود تو
در نه اندیشه تو کل هست
قدرت حق را بدانیم آن
قدرت خود نعمت او دان که
کاین نظر چون شمع آید
تا عوض بینی یکی را صد
پیش آمد پیش او دنیا و پیش
خوشتن را در میسک در خیر
هر یکی را ملتی چون جان شد
که حیات دل فدای جان بود
جز خسارت پیش ما و بیع او
عاقبت بکر جمال این
لاجرم کشته اسپر زنی
زانکه استار شمشیر هم تو
هر که او در بیند احوال مر
چون یکی باشد بگوهر شکر
کی تو از کفر اوج دست بوی
از سماک و سماک امی خو
وز مزاج ختم عیسی خند
بل مثال باهی داب زلا

ما چای ترا با میوست جنگهاست
سجده آرو پیش آن در باج و
تا که ابر و بجز چو دامخونه
تا شده دانه پذیرنده زمین
کافآب عدل بر وی تافته است
این خنجر با وین باغ است این
قل شی من طریف هو طریف
با که کویم در جهان کن کویش
مغز و بخشش است چه بود
حسیت هستی من او کو رو

تابان مامد خدا عزوجل
 تابان آن بگردش شده
 تابان آن فوده سرگردان شده
 بی خیانت جنس آن بر او
 خاک سیراب سازد و شکاف
 ز محسوس بر زخم پنهان شود
 عاقلان را کرده قصه ضریح
 هر کجا سگی بازو می شکست
 کاین دلیل هستی و هستی خطا
 گرمی خورشید را بشناخت

کفسردی اینجوخ این ناما

ناکزیر جسد کان حتی قید
 صد چو عالم در نظر میداند
 اینجاں خود بس جانهای شمع
 صد هزاران نشیمنه فرعون
 صد هزاران دفتر اسرار بود
 بس دل عن کوه راجحیت او
 ای سبکچ انکان کج کاه
 ز تو تفرقه چیست نامفوقین
 آن جماعت که ایزد مسخ کرد
 عورتی را ز هند که درون منج
 خوشی تن، مسخ کردی ز این منج
 آب بهمت سومی آخر تا خفتی
 چند کوفی من کبیرم لعل
 و ز راه و دزد چون او صد هزار

لا يزال لم يسل فرقة
 چونکه چشمت را بنود و بیا
 من و یانکه که صحرای هست
 در یکست آن برین بیابان
 پیش مرف تمیزی اش عابد
 مرغ زیرک باد و پا او بخت
 کان خیال اندیش و اندیش
 چیت صورت چمن چمن
 آیت تصویرش را شرح کرد
 خاک و گل کشتن چه باشد عفو
 زان وجودی که بدن شکست
 آدم مسجود را شناختی
 این حجب را پر کنم از خود
 ضیعت کرد و انداخت از یک شام

آدم
سبحان

یعنی ہر چیز پر خوب
خوبست ہرچہ آختر کند
سیرین بود

41

11

میں نے

لا يزال يعني يعيشه خوار
ولم يزل يعني يعيشه مجروحاً

حجاب

الحق

چند روز بعد

باب اول

جاءه

ایک

وہی ہے جس نے

الحق واليه

2

اشعار

میں نے

سَقَوْنَ

5.

—

三

سوفسطاشیه
طایفه که عالم را به
خالد اند
کرگنده

نصرت
نصرت و ناری

اسامه
با به درگاه در
سوره فرست
یا ایها النفس المطمئنة
ارجع ال ربك متبینه
رضیت یعنی نفس سکون
با فقه در دین برگرد و بسو
پروردگار خود
بسی
در اضی کرده
۴

عین آن تجنیل را حکمت کند
آن کمان انگیر را سارین
از سبب سازیش من بودیم
چون وزیر ما کرد با عفت
کر دیگر آن وزیر از خود بست
خلق دیوانه شد از شوق
کفیه ایشان بنیو مانیت نر
ما چو طفلانیم و ما را یاد تو
آن امیران در شفاعت آید
تو بسبب نمیکنی و ما ز درد
اللہ اند این جفا با کن
جمله در خشکی چو ما بی مبطین
گفت مان ای بنو کا کفکو
پند اندر کوشش خردن کنید
بجیس بی کوش بی فخرت شود
سیر بیرونی است فعل و قول
سیر جسم خشک بر خشکی فاد
آب حیوان را کجا خواهی دیانت
تا از این بخری از آن بخری تو
جمله گفتند ای حکیم خیر
چون پذیرفتی تو ما زار بست
چاره را قدر طاقت باره
طفل را کرمان بی بر جایی
نرخ بر ما بسته چون بران
دیور انطق تو خاموش میکنی

عین آن زهر آب را شربت کند
مهر بار و پند از اسباب کین
در سبب سوزش موقسطایم
مکر کردن وزیر و در خلوت
و عطا را بگذشت و خلوت
از فراق حال و حال و ذوق او
بی عصا کش چون بود حال کور
بر سر کستران آن سایه تو
وان میدان در ضرعت اند
می رسم از سوز دل و همت
لطف کن امر و زار فردا کن
ابرا بکشار جو بردار بند

در خالی کجاست پنهان کند
پروردش ابراهیم
در سبب سوزش هر کردان شدم
مکر کردن وزیر و در خلوت
در میدان و بخت از شوق نمود
لا به و زاری همی کرد و ندا
از سر اکر ام و از بھر خدا
گفت جانم از تجمان دور
کاین چه بختی است مارا ای
ما بختا ز خوشتر خور و ایم
میداد دل مژده کاین بید
ایکه چون تو در زمانه نیستی

دفع کردن وزیر میدان و اسباب خورا
بند حسن از چشم خود بریدن
تا خطاب ارجی را بشنود
سیر باطن است بالای سما
سیر جان با درول و دریا نصا
موج دریا را کجا خواهی شکست
تا ازین مستی از انجامی نفوذ

مکر کردن میدان که خلوت را بشکن
مرخت کن همچنین ما
بر ضعیفان قدر قوت کار
طفل سکین با اندان آن بود
لقمه هر کس که به دندان
کوش ما گفت تو چش میکنی

خار را گل جسم را جان کند
ایمنی روح ساز و بسیم
در سبب سوزش هم حیران شدم
دین عیسی ابدل کرد و از فنا
بود در خلوت چهل پنجاه روز
از ریاضت کشته در خلوت تو
بیش ازین مارا کن از خود جدا
لیک بیرون آمدن و بشوشت
از دل و دین مانده ما بسیم
ما ز شیره حکمت تو خورد ایم
بجو کرد از حشر را بیجا صلا
اللہ اند خلق را فریاد رس
و عطا و گفتار زبان کوشش
تا نکرد و این کران باطن کرد
تو گفت خوب کی بوی بری
موسی جان پای در و پای
کا کوه کوه و کاه صحرای کاه
سوج آبی صحرای کاه است
مدتی خاموش کن این هوش
این فریب و این جفا با کن
ور و ما را هم دو اوست
طعمه هر مرغ انجیری کی است
هم بخور و دوش جویایی
بی تکلف بی صغیر نیک و بد
خشت با بخت چون دریا

باتو مار خاک بهر ستر فلک
 یاده روی تو شب تازی کی است
 صورت رفعت بود فلک است
 اندک اندک نظر بر ما کن
 که مبینم مشهم نبود این
 که کمال با کمال انکار چست
 جگر گفتند ای وزیر انکار
 اشک دیده است از وراق تو
 ما چون چرخیم و تو زخمه میرنه
 ما چو شطرنجیم اندر بید و است
 ما حدما نیم و هستیهای
 صلح مان پیدا و ناپید است
 لذت هستی نمودی نیست
 در بگیری کیت جستجو کند
 ما بنویم و تقاضا مان نبود
 پیش قدرت خلق جگر ما که
 دست فی ما دست جنابید
 که پیراییم تیران کی است
 زاری شد دلیل ضلالت
 ز جراستان دان بشاگردان
 هست این باخوش جواب از
 انزما که میشود بسیار تو
 عهد و پیمان میکنی که بعد از
 پس بدان این اصل ای
 که ز جبرش انگی زاریت کو

ای سماک از تو منور تا سکن
 روز را بی نور تو تاریکی است
 معنی رفعت روان پاک است
 لا تقنطنا فقد طال الحزن
 جواب گفتن وزیر که خلوت را نمی سکنم
 در سیم این خجست و ازار
 اعراض کردن مریدان رخلوت و زیر بار
 آه است از میان جان روان
 زاری از زاری تو زاری میکنی
 برو و مات مارتست ای شمس
 تو وجود مطلق فاسد نه
 آنکه ناپید است هرگز کم بها
 عاشق خود کرده بودی نیست
 نقش با نقاش چون بگوید
 لطف تو ما گفته ما می شود
 عاجزان چون پیش سوختن
 نطق فی مادم زند از ضرورت
 ما کمان و تیر اندازش است
 خجست ما شد دلیل خجاست
 خاطر از تیرا کردان چرا
 بگذری از کفر و بدین بگو
 میکنی از جرم استغفار تو
 جگر که طاعت نبودم کاری
 هر که را دوست او بردا
 جنبش زنجیر جباریت کو

بیتو مار ابر فلک تاریکی است
 باتو پر خاک از فلک برویم
 صورت رفعت برای همه است
 گفت چتبه ای خود کوته کنید
 جواب گفتن وزیر که خلوت را نمی سکنم
 من نخواهم شد ازین خلوت
 طفل با دایه استیز و دلیک
 ما چون نیم و نوادر ما
 ما که باشیم ای تو مار جان جان
 ما همه شیران ولی شیر علم
 باد ما بود ما از واد است
 لذت انعام خود را و بگیر
 مسکرا اندر ما کن در نظر
 نقش باشد پیش نقاش و قلم
 کما نقش دیو که آدم است
 تو ز قرآن باز خوان تفسیر
 این نه جبر این معنی جاری است
 که بودی خستیا این شرم
 و دو کوئی غافلست از جبر او
 حیرت و زاری که در بیمار
 چنانچه بر تو نشستی کینه
 پس یقین کشت آنکه بایر
 هر که او سید ز پرورد تو
 بسته و زنجیر زادی چون کند

با تو ای ماین مین تازی کی است
 بر ما ما بستی چون خاکیم
 جسمها در پیش معنی همه است
 پند را در جان و در دل بره
 که بگویم هست مرا من زمین
 ز آنکه مشغولم با حوال درون
 گفت چون گفته اغیار است
 کرد و کرد چه بد و اندک
 ما چو کو هم و صد در ما
 ما که ما باشیم با تو در میان
 جمله مان از باز باشد و بیدم
 هستی ما جمله از اسباب است
 نقل و با و ده جام خود را و
 اندر اگر ام و سهای خود کرد
 عاجز و بسته چو کوک است
 کما نقش شادی و که غم کند
 گفت ایر و است ازیر
 ذکر جباری بر مانی زاری است
 دین دین و خجست و اندیم
 ماه حتی پنهان شد از بار
 وقت بیماری همه بیدار
 میکنی غیت که یازیم بر
 می خجست هوش و بیداری
 هر که او آگاه تر رخ زرد تو
 چوب شکسته عمادی چون کند

یعنی
 نوسید کن ما
 که اندوه ماطول
 کشیده دراز
 شد

ما میباشیم
 و معلوم نمیشود
 بعضی هستیهای را

بر ما گرفته اند یعنی ما که ما
 ما باشد و هستیهای که محض وجود
 را بطلی است معدوم ما بودیم
 هست چو نیم و تو که خود جز
 مطلق ایلی در نظر ناقص فانی
 و بعضی هستیهای را بعد گرفته یعنی
 هستیهای ما توانی و از
 تست که وجود
 مطلق و
 مطلق

اشاره باینه واقع در سوره اهل است
 که در غروره بدر نازل شد فلقیم
 و لکن الله قلم و ما هست است
 و لکن الله می یعنی چون کشتند
 سلام مشکین با ایشان کشتند
 کشت و چون تو تیرا بدختی
 ای همی خدی انداخت

سجین
موضعی که در
نام کفار و مجاز نویسد
و عقیبتین
جانی که نام و اعمال
ابرا را نویسد

حطب
عقیبت
ریح مشقت
شیع
تبعین
شیان

کی اسیر حبس ازادی کند
پس تو سر به کی گمن با جبران
در هر انکار کی میست بد
اینها در کار دنیا جبرند
زانکه هر مرغی بسوی جنس خویش
اینها چون جنس عقیبتین بدند
این سخن باین نذر دلکیت
آن وزیر از اندرون آواز
روی بر دیوار کن تماشین
الوای ای دوستان من ام
پهلوی عیسی نشینم بعد این
گفت هر یک با بدین صیو
وان میسران دکر اتباع تو
لیک نامن زندام این را
ایک ایفلو مار و احکام صح
هر یکی را کرد اندر دست عزیز
جنگی طومار با بد مختلف
بعد از آن چل روز دیگر دست
چونکه خلق از مرگ او گاه
کان عدد را بهم دانند
آن خلاق بر سر کورش محو
بعد مای خلق گفتند ای مای
سر به بر خستیا را دادیم
چونکه شد از پیش دیده روی
چون خدا اندر پنا بدور عیان

کی گرفتار بلا شاد کی کند
زانکه بنود طبع و خوی عاجز
قدرت خود را بهی منی عیان
کافران در کار عقیبتی جبرند
میرود او در پس جان پیش
سوی عقیبتین کمان دل شد

در تومی منی که پایت بلند
چون تو جبر او منی بسنی کو
در هر ان کار کی میست بد
اینها را کار عقیبتی خستیار
کافران چون جنس عقیبتین اند
ای خدا بجا تو جانرا ان مقام

نومید کردن وزیر مریدان را از نقص خلوت خود

کای مریدان از من این معلوم
وز وجود خویش هم خلوت کن
رخت بر چارم فلک بر بردم
بر فراز آسمان جارین

که مرا عیسی چنین پیام کرد
بعد ازین دستوری گفتار نیست
تا بر چرخ ناری چون طرب
و انجانی آن همه را بر آید

فرقتن وزیر امیران را هر یک بنوعی و طریقی

کرد عیسی جمله را شیاع
تا نیرم این بایست بر مجو
یک بیک بر خوان تو بر آید
هر چه از گفت این گفت نیز
همچو شکل حرفها با تا الف

هر امیری گوشت کردون کبر
تا نیرم من تو این سپید کن
هر امیری را چنین گفت او جدا
هر یکی را او یکی طومار داد
حکم این طومار ضد حکم آن

گشتن وزیر خود را در خلوت از مریدان

بر سر کورش قیامت کند
از غروب و ترک و زرد می
کرده خور از دو چشم خود
از امیران کیست بر جانش نشاند
دست پر دامن و دست او نیم
نایبی باید از دمان یادگار
نایب حقانین بنمیران

خلق چندان جمع شد بر کوار
خاک او کرد و بر سرهای خویش
جمله از دور و فراتش در فغان
تا بجای او نشانیست امام
چونکه شد خورشید و باران
چونکه کل کدشت و گلشن شد چرا
فی غلط گفت که نایب یا منوب

بر تو سر به کمان شه نشسته اند
و بهی منی نشان دید کو
اندران جبری شوی کاین از خدا
کافران کار و نسا خفتیا
سجن دنیا را خوش آیین آید
کافران و جبر ف میر و کلام
باز گوشتیم آن تمامی قصه را
کر همه یاران و خویشان با من
بعد از این گفت گویم کار نیست
می نسوزم در عیان و در عجب
یکت بیکت تنها بگریخت فرات
نایب حق و خلیفه من تو
یا بکش یا خود می داری شمشیر
دعوی شاهی و استیلان
منیت نایب جز تو درین خدا
هر یکی ضد دکر بد المراء
پیش ازین کردیم این ضد را
خویش گشت و از وجود خود بر
مومنان جا به دران رشوار
در داد دیدند در مانهای خویش
بهم شمان و هم کمان بهم همان
تا که کار ما از کرد و تمام
چاره نبود بر معاش از چرا
بوسی گل از آنکه جو شیم از کلام
کرد و پنداری قیح آید نه خواب

نی دو باشد تا اولی صورت است
لاجرم چون بر یکی افتد بصیر
و ده چراغ از حاضری و درگاه
فرق نتوان کرد نور هر یک
که تو صد سبب و صد بی شری
اتحاد یار یاران شوست
و تو نگذاری عنایت های او
منبسط بودیم یک کو هر همه
چون بصورت آید آن نور
شرح این گفتنی من از دی
نکته با چون تیغ الماس است
پیش این الماس بی اسپر
زین سبب من تیغ کردم و غلا
امیدم اندر قاصی و استبان
یکت امیری زان میران پیش
گفت اینک نایب آن مرو
آن امیری دیگر آمد ازین
آن امیران و در یک یک قطا
هر امیری و شت خیل سکن
خون روان شد به سول و جنت
جوز به شکست و انگو مرغدا
آنچه شیر نیست آن شد ماردا
آنچه با معنی است خود پیدا
همشین اهل معنی باشند تا
تا غلاف اندر بود با قیمت است

پیش او یک کشت که صورت است
آن یکی باشد و نماید نظر
در بیان آنکه جمله پیغمبران
چون نورش روی آری می
صد نماند یک شود چون نفعی
پای معنی که صورت سکر است
هم کد زوی دلم مولای او
بی سر و بی پاییم تنه
شد عدد چون سایه ای لنگره
در بیان آنکه آسیا علیهم السلام را گفتند کلمه التماس
علی قدر عقول هم زیرا که آنچه ندانند انکار کنند
وایشان را زیان دار و قال علیهم السلام منا
ان تنزل الناس منا زلسم الی اخره
وزوفا داری جمع و دستان
منا زعمت کردن امر با یکدیگر
نایب عیسی منم اندرین
دعوی او و خلافت آهمن
بر کشیده تیغهای ابد
تیغها را بر کشیدند از آن
کوه کوه اندر هوارین کرد و خوا
بعد شستن روح پاک تو را
و آنچه پوسیده است نبود غیرا
و آنچه به معنی است خود بود
هم عطا یابی و هم باشی
چون بدون شد سوختن را

چون بصورت سکر شست و شست
نور هر دو چشم توان می کرد
در بیان آنکه لایق فرق بین احدین
طلب المعنی من الفرقان قل
در معانی قسمت و اعداد
صورت سکرش که از ان کریم
او نماید پنجم بدلهای خویش را
یکت کرد بودیم همچون آفتاب
لنگره ویران کنسید ازین
در بیان آنکه آسیا علیهم السلام را گفتند کلمه التماس
علی قدر عقول هم زیرا که آنچه ندانند انکار کنند
وایشان را زیان دار و قال علیهم السلام منا
ان تنزل الناس منا زلسم الی اخره
وزوفا داری جمع و دستان
منا زعمت کردن امر با یکدیگر
اینک این طومار برهان
از بغل او نیز طوماری
هر یکی را تیغ و طوماری است
صد هزاران مرد و ترسان
تنگها می خستند کوه کوه بود
کشتن و مردن که نقش است
آنچه بر مغز است چون شکست
رو معنی گوش ای صورت پرست
جان بمعنی درین تن بجای
تیغ چون برین مبرد کار را

تو نورش ز لنگره کان کشت
چون که بر نورش نظر انداخت
هر یکی باشد بصورت غیر
لا تفرق بین احاد و ائمه
در معانی تجزیه و افتاد
تا به معنی زیان و وحدت
او بدو زور و خرقه و رویش را
بی کرده بودیم و صافی همچو آب
تا و در فرق از میان این
لیک ترسم تا لغز و خاطری
که نزاری تو سپرد و پس کرد
کر بر بدن تیغ را نه چوب
تا که گز خوانی نخواهد بر خلا
بر معاش نایبی میخواستند
پیش انقوم و فانی شست
کاین نایب بعد از آن
تا بر آمد هر دو چشم و حجو
در هم افتاد و چون یک
تا ز سرای بریده شستند
افت سراییشان کشته بود
چون نایب شکست
و آنچه پوسیده است نبود غیرا
تا که معنی برین صورت است
بهست چون تیغ چون در
بکر اول تا نکر و دکار را

طلب کن معنی
این از قرآن مجید
و بکولا لفرق الخ اشعار
شریفه و آیه در سوره بقره است
و اما ادنی البیون من بیستم
بین احد منهم یعنی آنچه وحی شد
فرستاده شد بر اینها فرق می کنیم
میان ایشان نیز در همان سوره
لا تفرق بین
من سبک
مهرستی
برای برتی کردن گوشت
۲۲

حجو
انکار کردن

فتی
چون

حق فشانان نور را بر جانها
هر که ادا مان عشقی نابد
کا در زکات از برون و در
صنعت الله نام آن رنگ لطیف
از سر که سیلما می تیزد
آن جهود است بین چه را کج
کا نگه این بت را سجود و بر
ما در بهت است نفس شیا
سنگ گویند ز آب کی ساکن
ز آب جو ناز برون گشته شود
بت سیاه است در کوزه نهان
بت درون کوزه چون آب کج
آب تخم در کوزه کرفانی شود
صورت نفس را بجوئی ای سر
در خدای موسی و موسی کز
کیت زنی با طفل آوردن چون
گفت ای نیش این بچه
بود آن زن پاک دین و مینه
خوشت تا او سجده آر و پیش
چشم بند است پیش از حجب
اندر او آب بن پیش مثال
مرک میدیدم که ز اودن ز تو
این جبار چون حم دیدم کن
مک جهان نیک شکل است
اندر ما در که اقبال آمده است

مقبلان برداشته و اما نه
زان شاد نور بی بهره شد
از درون جو رنگ سرخ و زرد
لغته الله بوی این رنگ
آتش افروختن با دوشاه و بت در پهلوی
که هر که بچو بت کند از آتش رهایی یابد
در بنار و در دل آتش نیست
زانکه آن بت را دین بت آرد
او می این دو کی همین شود
در درون سنگ آهن کی رو
نفس مراب سید چشمه و آن
نفس شومست چشمه آن می
آب چشمه تازه و باقی بود
قصه و درخ بجان بهفت
آب ایا را ز فرعون میزد
اورون با دوشاه جو در نی را با طفل و اند
طفل در آتش و بسخن آمدن طفل و میان آتش
سجده آن بت نکرد و نمون
باکت زو طفل کافی کم است
رحمت این سر بر آورده
از جانی کاش است این مثال
سخت خوب بود است او تو
چون دین آتش بدیدم این سکن
دان جباران به شکل و شای
اندر ما در ده دولت زو

وان شاد نور هر کو پشت
جز و بار را رو بیا سوی کل است
رنگهای نیک از تخم صفا
انچه از دریا بدر میسر
آتش افروختن با دوشاه و بت در پهلوی
که هر که بچو بت کند از آتش رهایی یابد
چون منای آن بت نفس آید
آهن سنگست نفس بت آرد
سنگ و آهن در درون دارند
آهن و سنگست هل زار و در
آن بت منوحت چون میل سیاه
صد سوراخ کند یکبار
بت شکستن سهل باشد نیک
هر نفس مگری و در هر کرا
دست را اندر احوال و جبر
اورون با دوشاه جو در نی را با طفل و اند
طفل در آتش و بسخن آمدن طفل و میان آتش
طفل از و بت در آتش کند
اندر ما در که من اینجا خوشم
اندر ما در بین بر جان حق
اندر اسرار را بر چشمین
چون بر اوم شوم از زندان
اندرین آتش بدیدم عالمی
اندر ما در سخی ماور
قدرت آنست بیدری اند

روی از غیر خید پر تافته
قبل از عشق باروی گل است
رنگت زشتان از سیاه آینه صفا
از بهانجا کا مد است سیاه
وزن با جان عشق میزود
پهلوی آتش بی بر پا کج
از بت نفیست و دیگر زار
آن شاد از آب میکش و قر
آبرو بر مارشان نبود
فعل هر دو کفر تر است
نفس بگر چشمه بر شا هر
د آب چشمه میزاند بید
سهل ویدن نفس جلیست
غرق صد فرعون با فرعون
ای برادر داره از بوج
پیش آن بت و آتش اند
ورنه در آتش بوزی مسخن
زن بر سید و دل از یان کند
کر چه در صورت میان آتش
تا بهی عشرت خاصان حق
کو در آتش یافت و رو و یان
در جانی خوش برانی خوب نیک
قره فده اندرو عیسی و می
پن که این آفرینار و اور
تا بهی قدرت فضل خدا

جفا سر
غبار و پیرو

منوحت
تراشیده شده
ز چیدن
جو شدن آب
آر چشمه

موت
ساحب یقین
انی کم است
یعنی من ندوهم

عذیب
ایب کز آرا
مبین
خوار گشته

ناگس
سرخون
تسخیر
استهزا

سیمیا
علم طبقات
نیرنگات

من ز رحمت میکشایم پای تو
اندر نسیبای پیمبر و اولاد
اندر آید و به پسندین چنین
اندر آید اندرین بجهت عین
اندر آید ما و آن طفل خور
باکت میزد در میان آن گداز
خلق خود را بعد از آن بچنین
بی مشکل بی کشش عشق دوست
آن بیووی شد به روی خجل
نکر شیطان هم در خمیگه
آنکه میزد به جامه خلق چست
آن دهن کر که در دوار تنه
من ز افوس میکردم خجل
در فلخا که پوشید کس
ای خنک چشمی که او گریان
هر کجا آب روان سبز بود
مرحمت فرمودست غفور
رو باش کرده کای تندخو
چون نیوزی چه شد فای
بر گزای پیش تو صابری
چا و وی کردت کسی سیمیا
طبع من و دیگر طبع جعفر
در بجز که بگذرد بیکاد رو
آتش طبعت اگر غمگین کند
چو که غم منی تو استغفار کن

کز طرب خودیستم پروای تو
اندرین آتش که وار و صد بهای
سر و کشته پیش گرم مبین
تا که کرد و روح صافی در فتن
اندر آتش کوی دولت برآ
پر جمعی شد جان خلعان از

انداختن مردمان خود را با رادت
ز آنکه شیرین کردن هر رخ آرد
شد پیمان زین عجب بنیاد
و بو خود را به هم سپردید

کرماندن و بان آن شخص که نامش
نام احمد را و پیشش گریه
من بهم افوس افوس و دل
که زنده و عیب معیوبان
ای هایدون که او بریان تو
هر کجا اشک روان محبت شد
چون زجرات تو به کردی زدی

عقاب کردن جهودش که چرا نیوزی و جواب او
یار بخت ما و کرد شد سببت
چون نیوزی چیست قادی
یا خلاف طبع تو از بخت ما
تغ حقم بهم به سبوری بیم
حمله میداد سکان شیراز
سوزش از امر ملکیت و گداز
غم با رخا لقا آمد کار گداز

اندر او و دیگر از اسم نیک
اندر نسیبای مسلمانان همه
اندر آید ای همه مست و خرا
ما و ش ماخت خود را اند
ما و ش هم زان نسق گفتن
نعره میزد خلق را کای مردان

انداختن مردمان خود را با رادت
تا چنان شد کان عوامان
کا و ش خلق عاشق تر شد
آنچه میمالید بر روی کن

باز آمد کای محبت غفور
چون خدا خواهد که پرده شود
چون خدا خواهد که مان بگریزند
از پی هر که به آخر خنده است
باشن خون دلا ببالان چشم
رحم خواهی رحم کن بر شکبا

می بختی تو بر آتش پرست
چشم ندانست ای عجب با پیش
گفت پیش من بهالم شمس
بر در خرکه سکان ترکمان
من ز سگ کم غنیم در بخت
آتش طبعت اگر شادوی در
چون بخواد عین غم شادوی

کا و ش شاه با دست خور
غیر عذیب وین عذیب است
اندر آید ای همه عین عجا
دست او بگرفت طفل محرو
در وصف لطف حق گفتن
اندر آتش بنکرید این بوستان
میکنند اندر آتش مردود
منع میکردند کاش میا
ورقهای جسم صاف و قر شدند
جمع شد در چهره آن ناکس
شد و دیده آن آذر نشان در
ای ترا لطف علم من لدن
میش اندر طعنه پاکان بود
میل مارا جانب زاری کند
مروا خرمین مبارک بنده است
تا ز صحن جانب بر روی خضر
رحم خواهی بر صیغافان حجت
آن جهان سوز طبعی خوت کو
آنکه نرسد بر آ و چون پرست
چون سوزاند چنین شعله لبند
اندر آتا تو به بینی تا بشم
چاپلوسی کرد و پیش میا
کم ز ترکی نیست حق در بند
اندر و شادی ملکیت وین
عین بند پای آرا و شادی

باد و خاک و آب و آتش زنده
سنگت بر این زنی آتش چند
سنگت و این خود سبب است
این سبب آن سبب حاصل کند
این سبب را محرم عقل ما
کردش چرخ این رسد علت است
تا نانی صفر و سرگردان چو چرخ
آب حلیم و آتش خشم ای سر
هو و کرد و نمودن خطی کشید
هر که بیرون بود از انخط جمله را
چون بجهت می شود وقت نماز
با در صحران و حرم کسیند
آتش ابراهیم را و ندان زود
سویج و دیا چون با مرحق خست
آب و گل چون از دم عیسی چر
هست تنبلیت بجای آب و گل
چه عجب که کوه صوفی شد خیز
ناصقان گفتند از حد گذار
بگذار گشتن کن این فعل بد
بانگ آمد کار چون اینجا رسید
اصل ایشان بود آتش را شد
بهر آتش زاده بودند آن خدا
انکه او بوده است امه ما و
آب اندر حوض کر زنده ای است
وین نفس جانهای ما را اینجا

با من و تو مرده با حق زنده
بهم با مرحق قدم بریدن
تو بیا لا ترنگه ای مرو نیک
بارگاه بی پروا طل کند
دان سببها هست محرم دنیا
چرخ کرد و درنا ندید نیک است
تا نسوزی نور بهیمنی چو چرخ
همه ز حق نبی چشایی نظر
قصه هلاک کردن با دووم هو و خلیه اسلام
پاره پاره می شکست اندو
تا نیار و کرک آنجا ترک ز
دایره مرد خدا را بود بند
چون کریده حق بود چو شکر
اهل موسی را ز قطعی هشتا
بال پر کشا و مرغی شد پر
مرغ جنت شد ز قنق صدق
جسم موسی از کلوخی بود
طغر و انکار کردن با دشا و جو و وصیت ناصحان
بعد از این آتش نزن جان خود
پای دارای سکت که قهر یار
سوی اصل خویش رفته تنها
حرف میراندند از نار و دغا
ما دیه آمد مرا و ز او یه
با و نفس می کشد کار کاغذ
انک اندک و زود از جبین جان

پیش حق آتش همیشه در قیام
این دسکت ستم بر هم نزن
کاین سبب را آن سبب آورد
دان سببها کاینجا را هر سبب
این سبب چه بود بازی کورس
این رسنای سببها در جهان
با دو آتش میو نازار حق
کر بودی وقت از حق جان با
همچین شیمان اعی می کشید
هیچ کرکی در زرقی اندر
همچین با و جسل با عارفان
آتش شوت نشو و اهل دنیا
خاک قار و زار چو فرمان در
از دمانت چون بر آید حق
کوه طور از نور موسی شد بر
این عجایب و دیداتش جهود
طغر و انکار کردن با دشا و جو و وصیت ناصحان
ناصر از دست بست و بند
بعد از آن آتش چل کر زرق
بهر آتش زاده بودند نفی
آسی بود و نمون سوز و بس
ما در فرزند جویان و سیت
میرا ندید و نامعدش
تا الیه نصیحه اطیاب لکلم

همچو عاشق در دوشب بجان
کاین دو میزاید همچون مرد
بی سبب کی شد سبب هر کس
آن سببها رین سببها بر سر
اندرین چاین رسد این
مان و مان زین چرخ سرگردان
هر دو بر سرست اندازد چرخ
فرق چون کمدی میان قوم عا
نرم میشد با و کاینجا میرسد
کرد بر کرده خطی پدید
کوسپندی بهم گشتی زان
نرم و خوش همچون سیم و پاش
یا غیا را برده تا قهرین
با زرق و شش بقعر خود
مرغ جنت سازدش الیقل
صوفی کامل شد و دست نقیص
جز که طغر و جز که انکارش بود
مرکب استیزه رچین مران
ظلم را میوزد و پیوند کرد
صله گشت و آن جو و انکار
جز و ما را می کل باشد طریق
سوخ و خود را آتش شایان
اسلها مرفر عمارا و در لی است
انک اندک تانه یعنی برود
صاعه مثالی حیث علم

سبب
در لغت دین است
یعنی ریهان
صفر
خالی
به مرخ
آتش زنده و چرخ
سیمان را
نام یکی از مشایخ
عرفا است

همچو عاشق در دوشب بجان
کاین دو میزاید همچون مرد
بی سبب کی شد سبب هر کس
آن سببها رین سببها بر سر
اندرین چاین رسد این
مان و مان زین چرخ سرگردان
هر دو بر سرست اندازد چرخ
فرق چون کمدی میان قوم عا
نرم میشد با و کاینجا میرسد
کرد بر کرده خطی پدید
کوسپندی بهم گشتی زان
نرم و خوش همچون سیم و پاش
یا غیا را برده تا قهرین
با زرق و شش بقعر خود
مرغ جنت سازدش الیقل
صوفی کامل شد و دست نقیص
جز که طغر و جز که انکارش بود
مرکب استیزه رچین مران
ظلم را میوزد و پیوند کرد
صله گشت و آن جو و انکار
جز و ما را می کل باشد طریق
سوخ و خود را آتش شایان
اسلها مرفر عمارا و در لی است
انک اندک تانه یعنی برود
صاعه مثالی حیث علم

جانهای خلق پیش از دست و پا
ما عیال حشریم و شیر خوا
گفت شیرازی ولی رب العباد
پایه پایه رفت باید سوی نام
خواه چون پلی پست سدا
چون اسار تماشای ابر جان
حالی محمول کرو اند تو را
سعی سگر نعمت قدرت بود
چهر تو چمن بود و در محراب
تا که شاخ فشان کند هر خطی
دانشا رتاش را بینی زنی
زانکه بی سگری بود شوم و ثنا
جمله با وی با کما بر داشتند
صد هزار اندر هزاران مردود
کمر را کردند آن دانا کرده
کرد وصف کمرش از دلو لعل
جمله فتادند از تدبیر کا
ساده مروی چاشنگاهی در
رویش از غم زرو لب هر دو
گفت غریبیل در من این
تا مرا ز اینجا بندستان
ترس درویشی مثال اندر
روز دیگر وقت دیدن لقا
ای عجب این کرده باشی
که مرا فرمود حق کار و زمان

میرید ناز و فاسوی صفا
 گفت الخلق عیال لیل که
 دیگر بار بیان کردن
 بیست جبری بودن پنج
 نیزبان معلوم شد اور
 درو فاسی آن شارت جان
 قابلی مقبول کر فاند
 جبر تو انکار آن نعمت
 تان بینی اندر در محسب
 بر سر خفت بریز و نقل
 مرو پیادری و چون بینی
 میردی شکر ادر قعر
 باز بر حیح نهادن
 پس چراغی موم ماند
 که زین بر کنده شد آن
 لرزول منته قلال الجبال
 مانده کار و کجی که دگا
 مکرستین عزرا شیل
 اودر سرای سلیمان
 یک نظر انداخت پراخ
 بود که بنده کانظر شد
 حرص و کوشش او بهندستان
 شه سلیمان گفت غرض
 تا شود اواره دار خان
 جان اودا تو بهندستان

چون با مراد پهلوان بندی شد
انکه اواز آهسان بان
سیر شرح حمد بر تو کل
پای داری چون کی خود را تو
دست همچون پل اشا رتاسی تو
پس اشا رتاس اشا رت و
قابل امر و نی قابل شوی
شکر نعمت نعمت افزون کن
بان محاسبای جبری بی عیب
جبر خفتن در میان رهنما
انقدر عقلی که داری کم شود
اگر تو کل مسکنی در کار کن
ن مر تو کل را محض
صد هزاران قرن انا عاجبا
کرده مکر و حیلان قوم پیش
جز که آن قسمت که رفت اندر
کسب خراجی دانی یا ما
سلام بر مروی و کزین
صح تو کل بر جبه و گوش
گفت بن کنون چه میخوای بخوا
مکت زور و پیشی گزینند خلق
با و در فرمود تا او را شتاب
کاین مسلمان ز بخشم از چه سبب
نقش ای شاه جهان بیروا
دیدش اینجا و بس حیرانم

حبس خشم در صحن خود میدانی
 بیم تو اندک و پر حمت نانی
 ز دبان پیش پای من
 دست داری چون کیان تو
 آخر اندیشی عبا رت های او
 باد بر وار و ز تو کارست و ده
 وصل جوئی بعد از آن وصل
 کفر نعمت از کفایت بیرون کن
 جز بیزیر آن درخت پیوسته از
 مرغ بی بهنگام کی باید آن
 سر که عفت از دوی تیر و دشم
 کسب کن پس تکیه بر خنجر
 کان جریسان کاین سبها گشت
 همچو ار در پاکش ده صد
 ورز ما با در نذاری اینچیز
 روی نمود از مگال و ارسل
 جعد جز و همی پسنداری عیا
 در سر عدل سلیمان روی و دید
 پس سلیمان گفت ای خواجه
 گفت فرما باد را ای جان پنا
 لقمه حرص امل نماند خلق
 برو سوی خاک هیزستان
 بگریه ای باز کوا سی سبک
 فهمم که کرد و نمود و در خیال
 در تفکر و فتنه سرگردان

اشاره
آيه و آيه و آيه
التعبیه است و ظاهر از حدیث
حدیث یعنی در وصف روح خدا که بعضی
تفسیر فرموده اند بهین حدیث که بعضی
اشاره بکدیت بنویسند که الحقیقت
فاحب الحق الى الله من حبه
عیاله یعنی خلق عیال خداست
و محبوبترین خلق نیز خداست
قال اگر چه حسن عیال او
وال اول قول که در تفسیر این حدیث
نوشته

شمار
عمیب و نیک
قرآن اینجا کرده است
مکاره
آیه و آیه و آیه
سوره مائده
که هر دو خداوندند و عیال خلق را
منه العیال یعنی خلق خداست
و نزد خداست خیر اعمال
و بدستگیر می شود
کو چهار را
۱۲

در خبر است از حضرت
مصطفی صلی الله علیه و آله
که اذ قضی الله لعباده
بیوت بارض الله جعل لهم
حاجته یعنی چون خداوند مقصد
فرماید که بنده از بندگان او
رغبتی جان و دهر قرار میدهد
برای او حاجتی بدان میریزد
۱۳

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

بارد

از عجب کفتم که او را صد پرست
تو بهمه کار عجب ترا چنان
شیر گفت اری ولیکن بهمن
سعی ابرار و چسا و مژگان
حید با شان جمله حال آید
جبین تا توانی ای کیا
کا فرم من گریبان کرده است
بذ محالی جبت کوهنا جبت
کران باشد که زندان حفره کرد
چیت دنیا از خدا غافل بد
اب در کشتی بلک کشتی است
کوزه سر بسته انداز برفت
اب نتواند مرا و را غوطه داد
پس دهان دل ببد و فخر کن
کس کن سعی نما و جبه کن
زین خط بسیار بر زبان گفت شیر
رو به و خرگوش و اهو و شغال
قسم هر روزش باید بدی ضر
جمع پیشند کجا آن و خوش
عاقبت شد اتفاق جمله شان
بسم بر این کردند آن جمله قرا
چون بخرگوش آمد این باغ پر
قوم گفتندش که چندین کاه
گفت ای یاران مرا مملکت
تا امان باید بکرم جان

ز او بهندشان شدن و در انداخت
کن قیاس و چشم کشتا و سن
باز روح شیر حید را بر تو کل
تا بدین ساعت ز آغاز جها
کل شی من غریف بهر نظر
و در طریق انبیا و اولیا
در راه ایمان و طاعت کفایت
نیک حالی جبت کوهنا جبت
آنکه حفره بست آن کس است
فی قماش نقشه و فرزند و
اب در پیرون کشتی شست
از دل پر باد فوق آب رفت
کش دل از نفخه اکمل کشت
پر کش از باد کبر من لدن
تا بدنی سه علم من لدن
مقرر شدن بر روح حید بر تو کل
جبراکند استند و قیل و قال
حاجش نبود تقاضای کمر
افتاده در میان جمله جوش
تا بیاید سر عه اندر میان
قرعه آمد سر بر خستیا
جواب گفتن خرگوش مران بخیر انرا
جان فدا کردیم در غم و وفا
انکار کردن بخیر ان و جواب خرگوش بسیار
ماند این میراث فرزندان

چون با برحق بهندشان شدم
از که بکر نیم از خود این حال
باز روح شیر حید را بر تو کل
حقا لی جبه شازار است کرد
داهما شان مرغ کرد و فی کرفت
با قصا پنجه زدن نبود جها و
شکسته شست این سر را
مکر با در کسب دنیا بار دست
انچنان زندان و ما زندان
مال را کمر بگردین باشی حمل
چون که مال ملک را از دل بران
با دور ویشی چو در باطن بود
کر چه این جمله جهان ملک است
جهدت و دو جفت و دور
کر چه جمله این جهان بر جبه شد
عهد با کرد و بد با شیرین
عهد چون بستند و رفتند از میان
هر کسی تدبیر و را فی میرود
قرعه بر هر کوزند و طلعه است
قرعه بر هر کوزند و طلعه است
جواب گفتن خرگوش مران بخیر انرا
نه مجوب نامی ای عنود
انکار کردن بخیر ان و جواب خرگوش بسیار
هر پیرمست از در جها

ویدش اینجا و جانش بستدم
از که بر تاسیم رخت این و با
جدهای انبیا و سلیمن
آنچه دیدند از جها و کرم و
نقصا شان جمله افزونی گرفت
ز آنکه این ایهیم قضا پرمانها
یکد و روزی جبه کن باقی بخند
مکر با در ترک دنیا وار دست
حفره کن زندان و خود اوار
نعم مال صالح گفت آن بیول
زان سلیمان خویش خر مسکین
بر سر آب جهان ساکن بود
ملک در چشم و دل و لایحه است
مسکرا اندر نفی جبهش جبه کرد
جبه کی در کام جابل شمشیر
کر جواب آن جبر این کشتند
کا ندرین بجیت نفی در زبان
سوی مرغی این از شیرین
هر کسی در خون بر یک شیب
بسیخ شیرین را ترا لقمه است
سوی آن شیر او و دیدی همی
بانگ زو خرگوش کا خر چوب
تا ز جبه شیر رو تو زو زو
تا بکرم از بلا این شوی
پنجین تا مخلصی منچا اندشان

کز فلک راه بر نشو و دیده
قوم گفتندش که ای خرکوش
پن چه لافست این که از تو
گفت ای یاران چه هم الهام
خانها سازد بر از جلدای تو
آدم خاکی ز حق آموخت علم
زا پششصد هزاران ساله را
علمای اهل حق شد پور
چند صورت آفرای صورت
احمد و بوجل در تجا نه رفت
نقش بر دیوار مثل آدم است
شد سرشیران عالم جمله است
وصف صورت نیست اند جا
میزند بر تن زسوی لامکان
کوش خربفرش و دیگر کوش
روتور و باری خرکوش
آدمی را زین هنر بجا رشت
زا و پرتی و دیوسا حدیث
خلق خوب و رشت است آنها
کر چه پنهان خار در پست
باش تا جسمای تو مبدل شود
بعد از آن گفتند که خرکوش
ای که با شیری تو پیچید
گفت پیغمبر کن ای یاران
گفت هر رازی شاید باز

در نظر چون مردک پدید بود
عمر ارض کردن نجران بر خرکوش و جوش
در دنیا و دوزخ و خاطر گشت
مر ضعیفی با قوی را یافت
حق بر او آن علم را بشود
تا به قسم آسمان فروخت علم
پوز بند سی ساخت آن کو ساله
تا کثیر و شیران علم
جان به غایت از صورت
زین شدن آن شدن قوت
بکر از صورت چه چیز آورد
چون سکت صحرایا واد است
عالم و عادل بود در آنها
می نخلد و فلک خورشید جان
مکر و شیر اندازی خرکوش
خلق در یاد و خلق کوه و دشت
هر یکی در جای پنهان جا گرفت
میزند بر دل هر دم کوشان
چون که در تو میخلد وانی که است
تا به بینشان و مشکل حل شود
باز حسن نجران سر و اندیشه خرکوش
باز کورائی که اندیشه
مشورت کالستیار
پوشیده دامن خرکوش را ز راز نجران

مروش چون مردک و دند
معجزی با خود قضا مان و پستی
آنچه حق آموخت مرز بنور
آنچه حق آموخت کرم پای
نام و ناموس ملک را دور
تا تا نشیر علم وین کشید
قطره دل را یکی کو هر فت
کر بصورت آدمی نهان
این در آید سر نند از زبان
جان که هست آن صورت پنهان
چه زیستش از انقش غور
عالم و عادل همه نیست
این سخن پایان نذر کوش
ذکر و انش خرکوش و بیان فضیلت و منافع و انش
خاتم ملک سلیمانست علم
زا و پلنگ و شیر ترسان
آدمی را دشمن پنهان است
هر غسل از روی در جویا
خار خار حسا و وسوسه
تا سخنهای کیان رود
مشورت اولک و شایری
قول پیغمبر بجان بایستد
پوشیده دامن خرکوش را ز راز نجران

در بزرگی مردک کس رهن
خویش را اندر خرکوش و
ورنه ایندم لایق چون کجاست
آن نباشد شیر را کور را
هیچ سلی و انداگون جلد را
کوری انقش که با حق در
تا نکرد و کرد آن قصه شد
کان بگرد و نسا و دنیا
احمد و بوجل خوشیسان
دان در آید سر نند چون آینه
رو بچو آن کو بر نیاب را
چون که جانش غرق شد و بحر
کش نیابی در مکان پیش
کوش سوی قصه خرکوش
کاین سخن را در دنیا به کوش
جمله عالم صورت و جاست علم
زا و شده پنهان شست که جو
آدمی با حذر عاقل کسی است
بر تو آسبی ز نذر آب خا
از هزاران کس بودنی که است
تا کیا بر سر و خود کرد
در میان نه آنچه در ادراک
عقلها مر عقل را یاری و
باز کوا چست مقصود تو
جنت طاق ای که کجاست

معجب
منه
در بزرگی مردک کس رهن
خویش را اندر خرکوش و
ورنه ایندم لایق چون کجاست
آن نباشد شیر را کور را
هیچ سلی و انداگون جلد را
کوری انقش که با حق در
تا نکرد و کرد آن قصه شد
کان بگرد و نسا و دنیا
احمد و بوجل خوشیسان
دان در آید سر نند چون آینه
رو بچو آن کو بر نیاب را
چون که جانش غرق شد و بحر
کش نیابی در مکان پیش
کوش سوی قصه خرکوش
کاین سخن را در دنیا به کوش
جمله عالم صورت و جاست علم
زا و شده پنهان شست که جو
آدمی با حذر عاقل کسی است
بر تو آسبی ز نذر آب خا
از هزاران کس بودنی که است
تا کیا بر سر و خود کرد
در میان نه آنچه در ادراک
عقلها مر عقل را یاری و
باز کوا چست مقصود تو
جنت طاق ای که کجاست

گفت من گشتی و دریا خواندم
بر سر دریا همی را اندام
عالمش چندان بود گشتی
گر کس تاویل بکند و برآید
پنجه آن خرگوش کو شیر
شیر مسکیت از سر تری دم
زین پس من نشوم آن
پوست چه بود کفهای بخت
پوست باشد مغر و عیب
نقش است از وفا خاکی
خوش بود پیغامهای کردگار
زانکه بوش پادشاهان
نام احمد نام جمله انبیاست
در شدن خرگوش پس تاخیر کرد
در ره آمد بعد تاخیر دران
بگری پایان بود عقل
تا نشد بر سر دریا چو
هر چه صورت می بویست
اسب خود را پاوه داند و نیز
در فغان و جستجو آن خیره
آری این است لیک آن
جان ز پیدائی و نزد گیسب کم
کی پسینی سرخ و سبز و بورا
چونکه شب آن رنجها مستور بود
این برون از آفتاب و از

مدتی در فکر آن می ماندم
میسو و شش اینقدر برون
چشم چندین بجز هم خدیش
آن کس را بخت کرد اندام

ایکت این دریا و این گشتی
بود بیدار چمن نسبت بدو
صاحب تاویل چون باطل
آن کس نبودش این غیرت بود

رنجیدن شیر از ویر آمدن خرگوش

کرده گوشم عدد و بر چشم
بانکت دیوانست و خولان
چون زره بر آب کش بود
مغر نیگوار از غیرت غیب
با ز کردی و دشمنای خود
کور سر تا پای باشد پایدا
بار نامه انبیا از کبریا
چونکه صدا آمد نو و هم شش

مگر با بی جبر یا نم بسته کرد
بر دران ایدل تویش از پا
این سخن چون پوست مغزی
چون قلم از باد بد و فقر
با دور مردم هوا و از دست
خطبه شاهان بگرد و دوان
از در میان نام شاهان
این سخن یا میان نادر و سی

هم در میان مگر خرگوش و تاخیر او در رفتن

تا بگوش شیر گوید و در آن
بجز را خواص بایدا بیسر
چونکه بر شد طشت در روی
زان ویلت بجز دور انداز
مید و اندام سب خود را راه
هر طرف پرسان و جوان
با خود ای شهسوار اسپ
چون شود پر آب لب خشکی
تا نه بینی پیش از آن
پس بدیدی و دید زکات از نور
دان درون از عکس انوار

تا چه عالمهاست و سودای
صورت ما اندرین بحر عذاب
عقل پنهانست و ظاهر عالمی
تا نه بنید دل بسنده از آزار
اسب خود را پاوه داند و نیز
کاکه در دیده است مارا کوید
و صفهار مستمع گوید بر آزار
در درون خود بویست از آزار
لیک چون در رنگ کم
نیت و دید رنگ بی نور بود
نور چشم خود نور دل است

مرو گشتی بان و اصل رسی
آن نظر کو بنید و راه است
و هم او بول خر و تصویر
روح او فی در صورت بود
روح او کی بود اندر خور و قد
تیغ چوین شان تنم خرد
پوشان بر کن کشان چوین
این سخن چون نقش مغزی
هر چه بنویسی قمار و شتاب
چون هوا بگذشتی پیغام هست
جز کیا و خطبه های اقبیا
نام احمد تا قیامت میرند
قلم خرگوش کو شیر
مگر را با خوشتن تقریر کرد
تا چه پنهانست این بر عاقل
مید و چون کاسها بر روی
صورت ما موج یا از روی
تا نه بنید دل بسنده از آزار
اسب خود را کسان که چو باد
این که زیران شتای خوجه
تا شناسد بر و سب خویش آزار
تا به بینی سبز و سرخ در دروا
شد نور آن رنگها روپوش
همچنین رنگ خیال اندر
نور چشم از نور و لها

عقد
سئون
چمین
بول و سر کین

بوش
کر قیسه
بار نامه
تجلی حقیقت
و با

عذاب
عذوبت و کوارانی

بور
رنگ سرخ و بایل

علا
بلندی

دقراول

اشاره
بنا به وقت
در سوره انعام
است لا تدرك
الابصار ما هو بين
الابصار يعني درك
ليسكنه او جهنما
او دانا
بصا
۴۲

ریت
شکت

عنف
خشم
کرده

باز نور نور دل نور خداست
شب ندیدی رنگ کان منور بود
دیدن نور است آنکه دیند
سج و غم را حق لی آن آید
نور حق را نیست ضدی درو
صورت از معنی جو شمرده
لعلک چون موج سخن دیدی
از سخن صورت بزا و باز مرد
پس ترا هر خط مرک و جوی است
هر نفس نو میشود و بنا و ما
ان زبیری مشرک شکل ابد است
این و رازی مدت از تیری صبح
وصفا و از شرح مستغنی بود
شیر اندر آتش و در شمع بود
کز شگفته آمدن همت بود
من که کا و از راه هم آمده ام
شک خواب غفلت خرگوش
گفت خرگوش الامان عذیم هست
گفت چه عذرای قصور بیا
عذر حق بدتر از جرمش بود
گفت ای شه ما کسی را کس شای
بجو کو ابی بجز جو میدهد
گفت دارم من کرم چای
من بوقت چاشت در راه
سیر اندر راه قصد بند کرد

کود نور عقل حسن پاک و جفا
رنگ چوید و محره کور کور بود
دین بقدر نورانی بندر
تا بدین ضد خوشی آید پدید
تا بقدر و از توان سپید
یا جواد از سخن را ندیده
سجرات دانی که هم باشد سیر
منج خود را باز اندر ببرد
مصطفی فرمود دنیا ساعی
بجز از نوشدن ابد
چون شرکش نیز جنبانی بد است
مینا پیوست انگریزی صنع
دید کان خرگوش می آید زود
وزو لیری دفع هریت بود
من که گوش شیر را لیده ام
عذر گفتن خرگوش شیر از تاخیر و لایه کرد
کرد بد عفو خداوندیت است
این زمان آید و پیشین
عذر نادان ز بر هر دانش
عذر استم دیده را گوش داد
هر خسی را بر سر دور و جند
جانه هر کس بر هم بالایی
بارق خود سوسی شاه آدم
قصد هر دو بند آید کرد

شب بند نور و ندیدی کیمت
که نظر بر نور بود آنکه برکت
پس بقدر نور دانستی تو نور
پس نمانها بقدر شد
لا جرم ابصار ما لا ندر که
این سخن داوارا اندیشه خوا
چون ز دانش موج اندیشه
صورت از بصورتی ابد بود
فکر مایه سیست از بهر و جود
عمر همچون جوی نو میبرد
شاخ آتش را بجنبانی بساز
طالب این سر اگر غلام است
رسیدن خرگوش شیر خشم شیر بود
میدود بی دشت و کساح او
چون رسید و شیر ز دیکت
بهم خرگوشی عید باشد کوه
عذر گفتن خرگوش شیر از تاخیر و لایه کرد
باز گویم چون تو دستور می
مرغ بیوقتی سرت باید برید
عذرت ای خرگوش از دانش
خاص از بجز ز کوه جا بود
کم بخوابد کشت در یازین کم
گفت بشوگر با شمع جای
با من از بهر تو خرگوشی کرد
گفتش از بجه شاه شهبهم

پس بقدر آن نور پدید شد ترا
ضد بقدر پدید بود چون بودم
ضد ضد را میسما پدید و ضد
چو که حق را نیست ضد نهان بود
و بهوید رنگ بین تو از موسی
تو ندانی بجز اندیشه کیمت
از سخن داوارا و صورت کیمت
باز شد کاتنا الیه را جود
در هوا کی باید آید تا خدا
ستمی مینماید در جسد
در نظر آتش ناید پس در
مکت حسام الدین که ساحی ناید
رو حکایت کن که بیکه میشود
خسکین و تند و تیز و ترش
باکت بر زو شیران می ناید
امرا را بکشت داند ز زمین
غرش این شیرای خرگوش کن
تو خداوندی و شاه و نر
عذر حق را نمی باید شنید
من خرگوشم که در کوشم نمی
که بی را تو مران از راه خود
از کرم دریا نکرده و بشین کم
سرسنا و هم پیش از در غمی
جفت بهره کرده بودند آن
خواجده تا شان که آن دریم

گفت من گشتی و دریا خوانده ام
 بر سر دریا همی راندا و غم
 عالمش چندان بود کشتی
 که کس تاویل نکند و برآ
 بهنجو آن خرگوش کوشش
 شیر مسکینت از سر تیری و شمشیر
 زین سپس من نشوم آن
 پوست چه بود کفهای بخت
 پوست باشد مغز عیب
 نقش است او فاخته ای از آن
 خوش بود پیغامهای کردگار
 زانکه بوش پادشاهان از آن
 نام احمد نام جمله انبیاست
 در شدن خرگوش بس تا خیر کرد
 در ره آمد بعد تا خیر و در
 بگری پادشاه بود عقل
 تا نشد بر سر دریا طشت
 هر چه صورت می بخت سازد
 اسب خود را یاده داند و در
 در فغان و جستجو آن خیره
 آری این است لیک آن اسب
 جان ز پیدائی و نزدیکیست کم
 کی پس نی سحر و سحر و دورا
 چونکه شب آن رنجها مستور بود
 این برون از آفتاب و آبر

مدتی در فکر آن می ماندم
 غم و غمش اینقدر بیرون
 چشم چندین بجز هم خدیش
 آن کس را بخت کرد اندام

ایک این دریا و این کشتی
 بود بجد انچه نسبت بدو
 صاحب تاویل چون باطل
 آن کس نبودش این غریب

رنجیدن شیر از ویر آمدن خرگوش

کرده گوشم عدد و بر چشم
 بامک دیوانست و خولان
 چون زره بر آتش نبود
 متغیر نیکو از غیرت غیب
 باز کردی دستهای خود را
 کور شد تپای باشد پای
 بار نامه هبیا از کبریا
 چونکه صدا آمد نو و هم پیش

مگر بای جبر یا غم بسته کرد
 بردران ایدل تویش از آفتاب
 این سخن چون پوست معنی
 چون قلم از یاد و دفتر
 با دور مردم به او آرزو
 خطبه شاهان بگردوان کیا
 از در مه نام شاهان بگردوان
 این سخن پادشاهان را

هشتم در بیان مکر خرگوش و تاخیر او در رفتن

تا بگویش شیر گوید که در راه
 بجز را غواص باید ای سپهر
 چونکه پر شد طشت در وی
 زان ویلت بجز دور انداز
 مید و اند اسب خود را یاده
 هر طرف پرسان و جوان
 با خود ای شهسوار اسب
 چون شود پراش لب خنکی
 تانه بینی پیش از آن
 پس بدیدی و دیدنک از نو
 دان درون از عکس انوار

تا چه عالمهاست و سودای
 صورت ما اندرین بحر عذاب
 عقل پنهانست و ظاهر عالمی
 تانه بنیدول پسند از راه
 اسب خود را یاده داند و در
 کاکه دزدیده است مارا کو
 و صفهار استمع گوید پر از
 در درون خود غیب از راه
 لیک چون در رنگ کم
 نیست دیدنک بی نور بود
 نور نور چشم خود نور دل

مرد گشتی بان و اسل راسی
 آن نظر کو بنید و آراست
 و هم ادب و خرد و تصویر
 روح او فی در صورت بود
 روح او کی بود اندر خرد و قد
 تیغ چوبین شان تنم خرد
 پوشان برکن کشان چوبین
 این سخن چون نقش معنی
 هر چه بنویسی فنا کرد و شتاب
 چون هوا بگذشتی پیغام هست
 خریک و خطبه های انبیا
 نام احمد تا قیامت میزند
 ققعه خرگوش کوشش کرد
 مگر را با خوشی تن تقریر کرد
 تاج پنهانست این پایی
 مید و چون کاسها بر روی
 صورت مانع یا از روی
 تانه بنید و در انداز
 و اسب خود را کسان که خود
 این که زیران است ای خواجه
 تا شناسد مرد و اسب خوش
 تابه بینی سحر و سحر و دورا
 شد ز نور آن رنگار و پوش
 همچنین رنگ خیال اندر
 نور چشم از نور و لها

عقد
 ستون
 چمن
 بول و سرین

بوش
 کر و تبه
 بار نامه
 تکل حیت
 و مایه

عذاب
 عذوبت و کوارانی

نور
 رنگ سحر و سحر
 نور

علا
 بلدی

من اگر دانی نه بینم کاه حکم
کر قضا پوشد سیه همچون شب
این قضا صد بار اگر هست نه
چون ترساند ترا که شو
شیر با خرگوش چون همراه
بود پیشا پیش خرگوش و لیر
گفت پا و پس کشیدی تو چرا
رنگت رویم رانمی بینی چو زر
رنگت و بو غماز آمد چون جرس
گفت پیغمبر تمیز کن
رنگت روی مسخ دار و پاک
در من آمد آنکه دست و پا
این خود ابر ایند کلمات از تو
آفتابی کو بر آید نارگون
ماه کو افروزد اختر در جمال
ای بسا که زین بلای مرده
آب خوش کو روح را همیشه
خاک کو شد مایه کل و بجا
چرخ سرگردان که اندر جستجو
که شرف کا بهی صعود و که فرج
چون نصیب مهتران دهد
خاصه جزوی کو ز اصد او
زندگانی آشتی خنده است
زندگانی آشتی و شمن
روزی چند از برای مصلحت

من نه تنگ جا بل در راهم
هم قضا دست بگیرد عاقبت
بر فراز چرخ خرگوش است زند
در ترساند ترا که شو

پای و پس کشیدن خرگوش از شیر چون نزدیک جاده

ناکمان پا را کشید از پیش
پای را و پس کشش پیش اندرا
رانزدون خود میداد زخم
از فرس که کند با نکت فرس
مره محقق که سی طی اللسان
رنگت روی زرد و وار و صبر
رنگت روی و قوت و پیا
مزد و کرده رنگت و فاسد کرد
ساعتی دیگر شود او سحر
شد زنج و قی او همچون طلا
گفته است اندر جهان او خورده
در غدیری زرد و تلخ و تیره
ناکمان بادی برادر زود ما
حال او چون حال فرزندان
که وبال و که هبوط و که طرح
که تر از اکی تواند بود کج
ز آب خاک و شش و با و است
مرک آن کانه در میان جان
مرک دار فتن چهل خوش
با هم اندر وفا و مرحمت

ای خنک استخوان کو کاری کند
کر قضا صد بار قصد جان کند
از گرم دان اینکه تیرساند
این سخن پامان نذر کشت

چون که نزد چاه آمد شیر و دید

گفت کو پام که دست پای
حق چو سیمار معرف خواند
با نکت هر چیزی رساند زو
رنگت روزه عال دل و اراده
در من آمد آنچه دروی کشت
آنکه در هر چه در آمد شکند
تا جهان که صابرست و که شکند
آختران تافته بر چار طاق
این زمین با سکون با آب
این هوا با روح آمد مقترن
آتش کو باد و در و در و بر
حال دریا ز اضطاب و جوش
که حنیض و که میانه کاه او
از خود ای جزو کلمات مخلط
چون که کلمات را زنج است
این عجب نبود که پیش از حرکت
صلح اصد است این عمر جهان
صلح دشمن دار باشد عاقبت
عاقبت هر یک بگوهر باز

زور را بگذار و زاری کن
هم قضا جانت و دور مان کند
تا ملک همی بنشاند
کوش کن تو قضا خرگوش
پر غضب پر کینه بد خواه
گمزه آن خرگوش اند و پاک
جان من لرزید و دل از جایی
چشم عارف سوی پامانده
تا بدانی با نکت خراز با نکت
رحمت کن محرم ددول نشان
آدمی و جانور و جامد نبات
هر دوخت از رخ و بن او
بوستان که عله پوشد کاه
لحظه لحظه جلالی حشر
اندر آرزو زلزله اش در لرزه
چون قضا آید و با کشت و عفن
هم یکی بادی بر او خواند موت
فهم کن تبدیلیای هوش او
اندر آن از سعد و نحس فرج
فهم میکن حالت هر ضبط
جزو ایشان چون باشد رو
این عجب که پیش دل در گشت
جنگ اصد است عجز جهان
دل بسوی جنگ دارد و فتن
هر یکی با جش خود انبار

چنین است که در میان
خوش و غم و در میان
خوش و غم و در میان

آشاده
باید دانی بدید
واقع در سر و رخ
که میسم فی وجه من
اثر است و یعنی علامت
در روی نشانست
سجده
عنه
جاء

مرور یک
مال میراثی و صاحب
غدر
مکودال
بروت
نیت
حقیض
پستی دان یکی از حال
کواکب است غلط
بیان
منه لرح
انبار
شریکت

زکمت
برکوست

و ا ح ی
س

در این باب از حدیثی است که در کتب معتبره آمده است که هر که در این باب بخواند...

بنی

قرآن مجید
اشاره باینکه سوره نصر
اذا جاء نصر الله والفتح
که خبر فتح که معلوم است
و بیانات

در این باب از حدیثی است که در کتب معتبره آمده است که هر که در این باب بخواند...

اشاره

بحدیث

برایست که انقرا

من فراتر از این

فاته بنظر بنور الله

از فراتر از من حد

کتاب که او

خدا

می بیند

۱۲

الف و ا و و بر در ثانی چنگ

لطف حق این شیر کو

لطف یاری این ملک نور

پرسیدن سیر سلب مای و این کشیدن چرخ کوش را

شیر کشتن تو را سبب من

چون جهان رنجور زلفانی بود

گفت من پس اندام زین بند

شیر کشتن تو را سبب من

خو اندر شیر او ازین رو سپ

میدیدی باز یک دانه

گفت آن شیر ازین کشت

پای را و پس کشیدی تو چرا

بر گرفتش از ره و برادر

تقریب بگریه بر کو قائل

یا من سبب ز من در چاه بود

سیر ز و کس که گیر و پای خلق

گفت پیش از خشم او را قاهر

ظلمت چه به که ظلمتای خلق

تو که اندر بر خویشم کشی

تا بپستی توای کان کرم

گفت من سوزیدم زان

که نخدارم در آن چه بین

چو که شیر اندر بر خویش کشید

من بپستی تو تا نم آمدن

اندک بپای شیر او دافت

شیر عکس خویش وید از بخت

چو که در چه بکشد اندر

سرور اکند شست اندر چوید

در فتاد اندر چو کس بود

چو که خصم خویش را آب بود

اینچنین گفتند جمله عالمان

بر که ظالم تر چش با هول تر

چاه مظلم کشت ظلم ظالمان

از برای خویش امی می تنی

بر ضعیفان که تو ظلمی میکنی

ای که تو از ظلم چاه می کنی

خو چه میکنی اندازه کن

بر ضعیفان را تو بعضی مدان

کرد خود چون کرم پدید

نمک جز طیرا با بلیت مید

بر ضعیفی در زمین خدا پادان

کرد تو پیل خصم تو از تو مید

در دو دانت بکشد چون کنی

شیر خود را دید در چه در ظلم

کشد بدانش کوی پر خون کنی

لا جرم بر خویش شمشیر کشی

ای سبب ظلمی که منی در کس

عکس خود را او حد و خویش

از نفاق و ظلم و بستی تو

آن توئی و آن خشم بر خویش

اندایشان نافه هستی تو

در نه دشمن بودی خود را

حمله بر خود میکنی ای ساد و مرد

در خود این بدنامی منی عیان

پس بدانی که تو بود آن کسی

شیر را در قهر پیدا شد که بود

چون بفرخوی خود اندر

کار آن شیر غلط بین میکنی

ای بدیده خال بد بردی هم

هر که دندان ضعیفی می کند

این خبر را از منمید آورند

پیش چشمش و آتش شیشه کبود

مؤمنان همیشه یکدیگر میکنند

خویش را بد کو کوس تا خویش

مؤمن از بنظر بنور الله نبود

کر که کوری این کبودی آن چو

سیکونی را و اندیدی ارید

انک اندک آب بر آتش بر

چو که تو بنظر بنور الله بد

تا شود این مار عالم جمله نور

آب و دریا جمله در فرمان

تو بزنی یا دنیا آب طهور

در نخواهی آب هم آتش شود

بی طلب تو این طلبان داد

کر تو خواهی آتش آب خوش

الف و ا و است این خنده دور

چه عجب رنجور اگر فانی بود

این سبب کو خاص منمید

اندین قلعه زافات این

زا که در غلوت صفای

تو بدین کان شیر در چه حاضر

چشم بکشایم چه در بکرم

در پناه شیر تا چه میدید

شکل شیر و در برش خروش

زا که ظلمی بر برش آید بود

عدل فرمود است بدتر

و انکه اندر چه چاه بی

از بی او جاء نصر الله

ظلم او قدر سپاه

خویش با شاخت اندام

خوی تو باشد در ایشان

بر خود آندم تا بخت می

همچون شیری که بر خود

نقش او آن کس و کس نبود

عکس خال تست آن از غم

زان سبب عالم کبود

عیب مؤمن با برهنه

تا شود مار تو نور ای

آب و آتش ای خدا و ندان

بی شمار و عطا

في واقعة

سورة الفاتحة

کنز العمال فی شفا و آثارہ

ستغلاط فاسوی علی سونہ

سبب التزاع ليغبط بهم الكفا

سید فرمود سلام و حال

اسلام کی جیسی کہ بیرونی

خدا و پس قومی کروانڈاؤ

طبرستان و سیستان

بطریقہ کی وہ مقامان ہیں

گفتارهای مجسم ارد

17

بشردایا قوم از جا بیدار

یاسر مدینه باد شہزادہ ایفتم

مجلس

ما طلب چون بهی ای حتی دود
جان و مان دادی عمر جاود
بی طلب هم میدی کیج نهان
چون که خرکوش از هائی شاد
شیرا چون دید محو ظلم خویش
شیرا چون دید درجه کشته را
شاخ و برکت از حبس خاک از نو
باز بان شطاه شکر خدا
که برود اصل بارادو اعطا
در هوای عشق حق قصان شد
شیرا خرکوش در زمان نشاند
ای تو شیری در نک این چاه فرو
سوی سخنجان دودید آن شیر
مروده کرده کان عدو جانها
آنکه از پنجه بسی سده با بگو
گوش سبکیت و مغزش بروید
جمع کنند زمان جمله و حوش
حلقه کردند او چو شمع میب
هر چه هستی جان با قربانیت
بازگو تا قصه در مانها شود
بازگو کر ظلم آن استم نا
گفت تا یثید خدا بوزای مهاب
از بر حق میرسد تقضیها
حق بدور و نوبه این تا یثید را
آنکه ملکش بر تو از نوبت تنم

گز تو آمد سحرکے جو دوجو
سایر نعمت کہ ناید در بیان
رایگان بخشید جان جان
مروہ بردن خرکوش سوی
سوی قوم خود ویدایش
چرخ میزد شادمان تا مرغ
سیر بر آرد و حریف باد شد
می سزاید هر بر بر کی جا
تا دخت استعظ آمد فاسق
همچو قرص بدرلی نقصان شد
نکت شیر می کوز خرکوشی با
نقص چون خرکوش خونت بخت
کابشر دایا قوم از جاد آب
کند قهر فالقش و دنیا
همچو خس جادوب هر کش هم برد
جان باز قید محنت و آید
جمع شدن تخمیران نبرد
سجد کردندش همه صحرائیان
دست بروی ست و از بیت
باز کو تا هر هم چنانها شد
صد هزاران خرم دار و جان
ورنه خرکوشی چه باشد در جهان
پند و اودن خرکوش تخمیران
مینماید اصل طعن و وید را
بر تر از بیفت نخجش نوبت

در عدم کی بود ما خود طلب
این طلب در با هم از ایجاد
بگذریم الی دارالسلام
یران که شیر در چاه افتاد
شیر را چون دید که عظمی است
دست میزد چون رسید را
بر کها چون شاخ را بشکافت
بی زبان هر بار و برکت و ثنا
جانهای بسته اندراب و کل
جسمان در قفس جانها خود
در چنین تنگی و آنکه ای عجب
نفس خرگوشت بصحا و چرا
مرد و مرده ای که همیشه
مرد و مرده که قضا ظالم است
آنکه خبر ظلمش و کار کار می بود
کم شد و نابود شد و فضل حق
یوسف و سواد مدح گفتن او را
تو فرشته آسمانی یا پری
را نه حق این آیه در جوی تو
باز کو تا چون سکا لیدی بگر
باز کو آن قصه کا شادی فرا
قوتم بخشید و دل را نور داد
ز مردون حصم سا و مسیو
هین بکات نبوتی شادی کن
بر تر از نوبت طوبی باشند

بی سبب کردی عطا با عجب
 رستن از بید و یارب داشت
 بالبی المصطفی خیر الانام
 سوی نخبیران روانند تا بد
 رسید و پادشاهان و پادشاهان
 بنزد در قضا و در پوچان
 تا بالای درخت اشافند
 می سراید ذکر و تسبیح خدا
 چون رهند از آب و کله شاهان
 و آنکه کرد جان از آنها خویش
 فخر دین خواهی که گویند یعقوب
 تو بقدر این چه چون و چرا
 کان سکت و درخ بدو رخ فرب
 او فدا از عدل و لطف پادشاهان
 از مظلومش گرفت و گرفت
 بر عزم و شمن شما را شد سست
 شاه و خندان از طرب در ذوق
 یا تو عزرائیل سیران بر
 افرین بر دست و بر بازو تو
 آن خوازرا چون بالیدی کبر
 روح ما را فوت و دل را جانفزا
 نور دل هر دست و پا را زود
 باز هم از حق رسد تبه بها
 ای توبسته نوبت از اوست
 و در دایم روحها باقیستند

<p>ترکین اندر شراب خلد پوز بعد از آن جام بقارائون کن خوردن شیشه سپندار شیرین منخره خرگوش نیست کم نمک و سورشش آن غلیظ سوز تا زحق آید مراد را این مذا معه اش نمره زمان بل نیست بلع کل دارد همیشه خرد این کما ز بارگون کریم است روی آوردم به پیکار درون تا بسوزن برکنم این کوه فانی وارید از نفس و از فرعون تا بری ز تنگنستم حصه تا من سب درخت را انجم همچو دریشان مراد را کازا وانگهان دیدار قصرش چشم داد هر کجا رود که وجه الله بود او ز هر ذره به سپند اقبال بهج بینی از جهان انصاف وانگهانی بهر چه میخواهی بین لاجرم با دیده و نا دیده اند دست کوبانی با شید و بر رخت را و سب رضایع کذا در جهان مانند جان باشد نهان لاجرم جوینده یا بنده</p>	<p>ترک این شرب آب کوئی مکدر و زود معنی ترک را نه گوش کن تفسیر جفا من جفا و الاغیر الی جفا و الاکبر کشتن این کار عقل و بیوش نیست هفت دریا را در آتش میسوز همه مکرو و ساکن از چندین غذا عالمی بالقه کرده و در کشید چونکه جزو دوزخ است این نفس در کان نهند الا تیر است چونکه دشتیم ز پیکار برین توت از حق خوابم و توفیق تا شود شیر خدا از خون او آمدن رسول فیض روم نبرد عمر بر سالت گفت که قصر خلیفه ای چشم کر چه از میری در او آواره است چشم و دل از موی عتق پاک چون محمد پاک شد از نار و دود هر کجا باشد سینه فتح باب دو سرخشت بر دو چشم نه تو چشم نخشت را بر دوا زین رو سرد جامها پیچیده اند چونکه دید دوست نبود و کبر ویده را بر جستن عمر شست کاخچین مردی بود و اندر جهان یستن رسول فیض عمر جغت و در زیر خرمایان</p>	<p>از چه شد پرا و آخر سبست هر که ترکش کرد و اندر احمی است تفسیر جفا من جفا و الاغیر الی جفا و الاکبر ماند خصمی زان بهر دور کو بدید با نکر دو کم و کاست اندر پند اندر و زار و تحمل هت اش اینت تا شین نیست انکه او ساکن شود از کن فکا غیر حق خود که کان او شد کر کان هر است بجهت بیکان پایانی اندر جفا و اکبریم شیر است انکه خود را شکند در دین از بیایان بقول مرعرا قصر جان روشی است چونکه در چشم است سبست زود بنید حضرت و ایران پاک کی پسینی تم وجه الله را همچو ماه اندر میان خشت عیب جز خشت نفس شوم نیست گفت و زان سوی و تفتش دیدانت انکه دید و دست در سماع آورد شد مشاق میشدی پرسان و او دوا زین یستن رسول فیض عمر جغت و در زیر خرمایان</p>	<p>چون نبوت میدید این است یکه در روز چه که دنیا ساعی است با سکان بکد را این مردار را ای شکان شتیم با خصم برین دو خشت این نفس و دوزخ از دوا سکما و کافران شکدل سیر کشی سیر کردی بی سوز حق قدم بروی نهاد ز لامکان این قدم حق را بود و کوش راست بشو چون تیر و وار و کوش قدر جفا من جفا و الاغیریم سبیل شیری دان که صفای بکند در بیان این شتوبک قمر بر عمر آمد ز قصر یک رسول قوم گفتندش که او را قصر ای برادر چون پسینی قصر بر کر است از بهر ساجان چون رفیق و دوست و خوا حق پیدا است از میان بیکان در نه بینی این جهان معدوم نیست نوح را گفتند تبت کو دوا ادمی دید هست باقی نیست چون رسول روم این الفاظ هر طرف اندکی آن مردکا جست او را ماش چون بنده</p>
---	---	--	--

اینکه ای خود را در کوشای خود
برای آنکه ترا شایا بیاوردی
در دین از بیایان بقول
مرعرا قصر جان روشی است
چونکه در چشم است سبست
زود بنید حضرت و ایران پاک
کی پسینی تم وجه الله را
همچو ماه اندر میان خشت
عیب جز خشت نفس شوم نیست
گفت و زان سوی و تفتش
دیدانت انکه دید و دست
در سماع آورد شد مشاق
میشدی پرسان و او دوا زین
یستن رسول فیض عمر جغت و در زیر خرمایان

دید اعرابی زنی او را خیل
آمد آنجا و از دور ایستاد
مهر و بیت بست ضد یکدیگر
از شهادت نمیبست و ترسی نبود
بس شدستم در مصاف و کار
بی سلاح این مرغ خست برین
هر که ترسید از حق و تقوی کرد
کرد خدمت مرعمر را و سلام
هر که ترسد مرورا ایمن کنند
آنکه خوش نیست چون کی می رسد
بعد از آن گفتش سخنهای حق
وز نواز شهادی حق ابدال را
جلوه بنید شاه و غیر شاهین
بست بسیار اهل حال از صفی
وز زمانی که زمان خالی بدست
هر یکی پرورش از آفاق پیش
شیخ کامل بود و طالب شستی
مر و گفتش کای میرالمومنین
بر حد ماکان نه از چشم گوشت
باز بر موجود افسونی چو خواند
باز در گوش وید نکته محو
تا بکوش خاک حق چه خوانده
در ترود هر که ادا شده است
هم ز حق ترجیح یا بدیلت
پنه و سواکس بیرون کن ز گوش

گفت عمرت بریر آن نخیل
مرعمر را دید در لرزه رفت
این دو ضد را وید جمع اندر یکدیگر
بیت این مرد و بهوشم بود
همچو شیر اندم که باشد رزاد
من بهفت اندم لرزان صیقل
ترسد از وی جن و انس و بکر
گفت پیغمبر سلام آنکه کلام
مرد دل ترسد و رها کن کنند
وین چه دوی نیست و محتاج در
سخن گفتن عمر را رسول فیض روم و نوال رسول فیض روم
تا بداند او مقام و حال را
وقت خلوت نیست جز شایع
نا در است ابل مقام اندر میان
وز مقام قدس کا جلای شد
وز امید و نیت مشتاق پیش
مرد چاکت بود و مرکب در
جان ز بالا چون در آمد درین
چون فسون خواند همی آید بچو
رود او را در هدم ده اسب را
در رخ خورشید اقد صدوف
کو مراقب گشت و خاشاک نه
حق بکوش او متما کفیه است
زان دو یک را بر گزید زان
تا بکوش آید از گردون خرو

زیر خرابان ز حلقان او
بیتی زان خفته آمد بر سر
گفت با خود من شمار از دیدم
رفته ام در بشیه شیر و لکت
بس که خوردم بس زدم خرم گدا
بیت حق است این از خلق نیست
اندرین فحوت بجزمت و ست
پس فلکیش گفت وادارش
لا تها و است نزل غافل
خاطر ویرانش را آباد کرد
سخن گفتن عمر را رسول فیض روم و نوال رسول فیض روم
حال چون جلوه است زان زیبا
جلوه کرده عام و خاص را
از منارهای جاننش باو داد
وز بهوای کاند و سیرخ روح
چون عمر اغیا در دورا یار یافت
دید آن مرشد که او را شاد داشت
سرخ بی اندازد چون شد در
از فسون او حد نمنا زود زود
گفت با جسم آستی تا جان شد
گفت در گوش کل و خدش کرد
تا بکوش ابران کویا چه خواند
تا که مجبوس اندر دو کمان
گر نخواهی در ترود و بهوش جان
تا کنی فهم آن معما باش را

زیر سایه خفته بین سایه خدا
حالتی خوش کرد و بهوش زود
پیش سلطانان خوش و بکر
زوی من زیشان کرد انیدر
دل قوی تر بود ام از دیگران
بیت آن مرد صاحب ملک
بعد یک ساعت عمر از خواب
پیش کرد و نیزه خود را
بست در خوار برای خائفان
آن دل از جا رفته را دل کرد
وز صفات پاک حق فهم افق
وین مقام آن خلوت آمد با عرس
خلوت اندر شاه باشد بعرس
وز سفرهای روشش باو داد
پیش ازین وید است پر داری
جان او را طالب امر را یافت
تخم پاک اندرین پاک داشت
گفت حق بر جان فسون خواند
خوش معقل منیر سوسوی وجود
گفت با خود شیدا ز جان شد
گفت بالعل خوش و تابش کرد
کو چو شکست از دیده خود را
ان کنم کو گفت یا خود خدا
کم فسا را این پنه اندر گوش جان
تا کنی او را کرم ز فاش را

در سوره
تحم سجده واقع
شده ان الذین
قالوا انهم انما
نزلناهم علیهم لعلهم
یتقوا و لا یخلفوا
بالحق انهم انما
نزلناهم علیهم لعلهم
یتقوا و لا یخلفوا
یعنی آنکه گفتند پروردگار
خداوند است و بران نازل
انما نزلناهم علیهم
لعلهم یتقوا و لا یخلفوا
و محزون شود و شرد داد
سوی و شاد و با شید بهشت
پنجایکده
داود
سید ۱۲

پس محل وحی کرد و گوش جان لفظ جبرم عشق را بی صبر کرد در بود این جبر جبر عاید نیست غیب و آئینه برایشان کشت فاش هست بیرون قطره خرد و برون تو کو کاین نافه بیرون خون بود اختیار جبر در قید جلال در دل سفره نکرد و مستعمل مانست قوت تن و لیکن نکرد زور جان کوه کنش شجر کر زبان کو پد زاسرار زان کر باشد فعل خلق اندر میان خلق حق افعال را موجد است لیک هست این فعل افتخار که بمعنی رفت شد غافل و خرف چون محیط حرف معنی نیست گفت ایزد جان را هست کرد گفت آدم که ظلمت نفسا بعد تو به گفتش ای آدم من گفت ترسیدم ادب نکند شرم طببات از بهر که لطیفین یکت مثال ای دل پی فرقی بیای بر دو جنبش آفریده حق شناس مرعش را کی پشیمان دیده سجده عقلی کرد و در جان بود	وحی چه بود گفتن از حسن نیا وانکه عاشق نیست حبس جبر جبران آثار خود کاش نیست دگر ماضی پیش ایشان کشت لاش در صدق آن در خرد است چون رود در ناف مسکی چون چون دریشان رفت شد بولور مستخمس جان کند از نیل تا چه قوت جانش باشد میسر زور جان جان در نشق لقم تس فسر و زو بسوزین جهان	کوش جان چشم جان جان این معیت با حق است و جبر جبر ایشان شانس میسر اختیار و جبر ایشان دیگر است طبع ناف آهست آن قوم تو کو کاین تن سون محقر مان چو در سفره هست او باشد قوت جانش این ای است کوشت پاره آدمی عقل و جان کر گشاید دل سر زبان فعل حق فعل با بیرون اضافت کردن آدم علیه السلام زلت خود را بچو شکر انا ظلمنا و اضا فکرون لیس تجلی که رب با انجوشی	زانکه ناطق حرف بنید غرض آن زمان که پیش بینی آن زمان حق محیط جسد آدمی سر گفت شیطان که با انجوشی در که او را ادب پنهان کرد نی که تقدیر و قصاصی من بدان هر که آرد حرمت او حرمت بر	تا بدانی جبر را از اختیار لیک نتوان کرد این با آن قیاس بر چنین جبری چه جبر میسر آن دگر باشد که بحث جان بود	دست کولر زان بود از ارتقا زین پشیمانی که لرزانش بحث عقل است این عقل جان بحث جان اندر مقامی دیگر است
---	--	--	--	---	--

لا اله الا الله
محمد بن عبد الله
صلى الله عليه وآله
و آله و صحبه
الطهاره
عجل الله فرجه
و اجمعین

داشته
بایسته رتبات
ظلمت نفسان
کم تغفلنا و ترجمنا
لنگوتن من انی سیر
یعنی خداوند ما خود
ظلمه بر نفس خود
کردیم پس اگر یار
ما را و نه بخشی
بر ما
می بایستیم از زبانها

آن زمان که بخت عقل ساز بود
سوی عقل و سوی حس او کمال
صنوع جان آمد نماند ای مستغنی
بار دیگر مایه بخت آمدیم
که بختل آسیم آن زندان
و بر کشیم ابر پر زرق و سیم
ما که ایم اند چنانچه هیچ
چند کن تا ترک غیر حق کنی
اندر چون آن رسول این شایسته
اصل او یافت بکشت فروغ
فایده فرما که این حکمت بود
حبس کردی معنی از او را
آنکه از وی فایده زانیده
اندم لطفش که جان جانهاست
تو که جزوی کار تو با فایده
شکر حق چون طوق هر کردی
سر که را که راه باید در جگر
معنی اندر شعر حسنه چنانچه
آن رسول از خود بشد زین و جام
چون تعلق یافت آن با او
سنت هر چه چون که شد و دید
و ای آن زنده که با مرده
هست قرآن جاهلانی بسیار
در پذیرائی چو برخوانی قصص
روحانی که قصصها را ستاند

این عمر با بوالکرم همساز بود
گر چه خود نسبت بجان و جاست
لازم و ملزوم و نافی مقتضی
تفسیر آن و هو ممکن است
در علم آسیم آن ایوان او
در بختیم آن مان برش و سیم
چون الف او خود چه دارد و هیچ
دل ازین دنیای فانی پر کنی
روشنی در دلش آمد پدید
بهر حکمت کرد در پرش شروع
مرغ را اندر قفس کردن چو بود
بند حرفی کرده تو با دورا
چون نه بیند آنچه مار او را دید
چون بود عالی زمینی کوی
پس چرا دطن کل آری تو
نی جدال و در ترش کردن بود

چون عمر از عقل آمد نوی جان
بخت عقل و حس اشرافان
زاکه بنا را که نورش باز
تفسیر آن و هو ممکن است
در جواب آسیم آنستان و سیم
در بختیم آن مان برش و سیم
چون الف او خود چه دارد و هیچ
دل ازین دنیای فانی پر کنی
روشنی در دلش آمد پدید
بهر حکمت کرد در پرش شروع
مرغ را اندر قفس کردن چو بود
بند حرفی کرده تو با دورا
چون نه بیند آنچه مار او را دید
چون بود عالی زمینی کوی
پس چرا دطن کل آری تو
نی جدال و در ترش کردن بود

بوالکرم بوجبل شد و بخت آن
بخت جان با عجب با عجب
از عصا و از عصا کشت فارغ
ما ازین قصه بدون خود کی شیم
در به بیدری پستان و سیم
در بصلح و عذر عکس مهر او
اندرین ره مرد مقرر و سیم
از رسول روم بر کو و سیم
کشت فارغ از خطا و از صواب
جان صافی بسته ابدان شد
معنی را به حرفی نمکنی
تو که خود از فایده در پرده
صد هزاران پیش آن بکشد
فایده شد کل و کل خالی چنانچه
در بود و هل اعتراض و شکر
بچه سر که شکر کونی منید
کو بشو سر کنگین اوار
واله اندر قدرت الله شد
و آن چون آمد بر یک کشت
ذات ظلمانی اداوار شد
در وجود زنده پیوسته شد
بارون بسیار است
انسیا و اولیا را دیده
می بخوبی رستن از نادانی است
که ره رستن ترا نیست این

در بیان حدیث من را دان مجلس
چون علامت است از اصیبت
نی رسالت یادمانش نیام
مان مرده زنده کشت و جاست
سنت بنیانی شد اینجا و دیده
مرده کشت و زندگی از وی
ما هیان بجز پاک کسیر
مرغ جانت تنگ آید و سیم
ابنیا و بر هر شایسته اند

بوالکرم
اقتب اوایل کمال
بوجبل بود
مستغنی
عالم بود
نافی
نفع دنی کینه
بارخ
روشن

فلا شک
بعضی فلاخن است
فلا شک
باشد

زلفت خلاق
لغزش کند

ما بدین سستیم زین بکین قفص
کاشتهار خلق بندگی محکم است
بود بازرگانان او باطلو
چون که بازرگان بندگی کرد
هر علام و هر کسیرک را ز جود
گفت طوطی را چه جوابی از معانی
که فلان طوطی که مشتاق شما
گفت میاید که من در اینجا
اینچنین باشد و فای دوست
یا دیاران یار را میهنون بود
یک قبح می و شش کن بر باده
ای عجب آن عهد و آن بوند
ای بی که تو کنی در خشم و جاک
ما روایت نورت چون بود
یا داور از محبت های ما
عاشقم بر قهر و بر لطفش چه
این عجب ببل که بشاید و
عاشق کل هست و خود است
کو یکی مرغی ضعیفی کی کند
چون بنالد از بی شکر کله
زلفت او به رطاعتش حق
صورتش بر خاک جان درگاه
بل مکان و لامکان در حکم او
باز میگردیم ازین ای دوست
مرو بازرگان پذیرفت آن

غیر این ره نیست چاره این قفص
در راه این نبدان کی کم است
قصه ان بازرگان که بهندستان تجارت رفت
و بنجام دادن طوطی محبوب طوطیان بهندستان
گفت بجز تو چه آرام کوی زود
کار نیست از خطه بهندستان
از قصای آسمان در حبس ما
جان و جسم اینجا میمیرد
من درین حبس و شما در بهشت
خاصه کان لیلی دین مجنون بود
کرهی خواهی که بدهی دامن
و عهد های آن لب چون است
با طرب تر از سماع با حکمت
ما تم این تا خود که سورت بود
حق مجلسها و صحبت های ما
ای عجب من عاشق این صفت
تا خورد او خار را با گلستان
عاشق خوش است و خوش جو
صفت اولی از حجه طیب و عقول
افکنند بیعت کردون غنچه
نزد کفرش جمله ایا خا خلق
لامکانی فوق جسم سالکان
بنحو در حکم بهشتی چار جو
و بدین خواه طوطیان در بهشت و بنجام رسانید
کو رساند سوی جنس از وی سلام

خویش را بخورساند و زار زار
یک حکایت بشوای زیباتر
قصه ان بازرگان که بهندستان تجارت رفت
و بنجام دادن طوطی محبوب طوطیان بهندستان
هر یکی از وی را وی خواست کرد
گفتش آن طوطی که آنجا طوطیان
بر شما کرد و سلام و داد و خواست
این روا باشد که من در بهشت
یا داری ای همان بن مرغ زار
ای حریفان بابت موزون خود
یا بیا دین فاده خاک پیر
و فراق بنده از بد کبیت
ای جای تو دولت خود
از حلاوت که دارد و جود تو
نالیم و ترسم که او باور کند
و اندازین خار و پستان شوم
این بلبل این ننگ است
قصه طوطی جان زمینان
صفت اولی از حجه طیب و عقول
هر دوش صدانه صدیک از خدا
هر دمی و رایگی معراج حق
لامکانی فی که در جسم است
شرح این کوته کن فرخ زین تپا
و بدین خواه طوطیان در بهشت و بنجام رسانید
چونکه تا قصای بهندستان

تا ترابرون کنند را شست
تا بدانی شرط این بحر عمیق
در قفس محبوبس نیا طوطی
سوی بهندستان شد آن غار کرد
جمله را و عده پادان نیکرود
چون به طینی کن ز حال من بیان
و ز شما چاره ره و ارشاد خواست
که شما بر سبزه کاهی بر درخت
یک صبحی در میان مرغزار
من قهجا میخورم از خون خود
چون که خوروی جرعه بر خاک
چون تو باید بد کنی پس من
و انتقام تو ز جان محبوبه
و ز لطافت کس نباید غور تو
و ز ترحم جو را که گم کند
همچو بلبل زین سبب نا لال شوم
جمله نا خوشهای عشق او را جو
کو کسی که محرم مرغان بود
و اندرون او سلیمان بام
یا ربی ز او شست لبیک از خدا
بزرگتر تا جستن حق تاج خا
هر دمی در وی خیالی زیادت
دم مزین و الله اعلم بالصواب
سوی مرغ و تاجرو بهندستان
در بیان طوطی چندی بدید

بر کشته

مرکب استاید و پس آواز داد شد پشیمان خواجه از گفت این چرا کردم چرا وادم سام سخت و آهین با نزن بر بزم کز عالم آن قومی که چشمان وود جا نهاد وصل خود عیسی وند کر سخن خواهی که کوئی چون شکر بر که صبر آورد و کردون برود آنکه صحت یافت از پر پیروز گفت پیغمبر که ای طالب جر در تو نرو و دستش درود چون نه سبحانی دریا پی کالی که خاک کسید و در شوم دست ناقص دست شیطان بود هر چه کرد هفتی ملت شود ساحران در عهد فرعون لعین لیک موسی امقدم داشتند گفت فی اول شما ای ساحران ساحران چون قدر داشتند تو چو کوشی او زبان فی جنس تو مدتی میاید پیش لب و ختن ور نباشد کوش فی میبکند زانکه اول سمع باید نطق را نطق کان موقوف را سمع باقیان هم در حرف هم مقال	آن سلام و آن امانت باز داد گفت رفتم در بلاک جانور سو ختم سیاره را زین گفت خام که ز روی نقل و که از روی لا در سخنها عالمی را رختند یکزمان خمند و دیگر خمند صبر کن از خرمن این علو بخور هر که حلوا خورد و پس تر شود تفسیر قول شیخ فرید الدین عطار قدس سره تو صاحب نفسی ای غافل میان خاک خون میخورد که صاحب دل اگر زهری خوردان آبکین باشد در میغن خوش از تو دور است ناقص از زهر برون کاستر شود زانکه اندر دام تکلیف است بود که کبر و کالی ملت شود تعلیم کردن ساحران موسی را که اول نوحصا ساحران او را کرم داشتند انگشید آن کمر را در میان دست و پا در جرم اندر پا کو شها را حق بفرمود انصاف از سخن گویان سخن استون خوشتن را لکنت کیتی میکند سوی منطق از ره سمع اندر جز که نطق خالق بی طبع نیست تابع استاد و محتاج مثال	طوطی از طوطیان لرزید پس این مکر خویش است یا این طبع این زبان چون سنگ چون آهن زانکه مار کیست و پسر پنبه را عالمی را یکت سخن ویران کند که حجاب از جانهها برخواست صبر باشد شتهای زیر کلا صاحب دل را ندارد آن دنیا او ز قهر کبر که هر آورد چون قبول حق بود آن مرد است جل پیش او نشود ای مری که در سپاه سو تعلیم کردن ساحران موسی را که اول نوحصا زانکه گفتندش که فرمان آن است ایقدر تعلیم ویشا جسته نعمه و نکته است کایل احوال کو دک اول چون بزیاید شورش تا نیا مورد نکوید صد کجی کز اصلی کش نبود آغاز کوش ادخلوا الالبات من ابوها مبدعست و تابع استاد نه زین سخن کر نشستی بکجانه	او فاد و مرو و کسبش نفس این مکر و جسم بود روح و آنچه سجده از زبان چون است در میان پنبه چون باشد شرا رو بهمان سروده شیران کند گفت بر جانی مسیح آساست هست حلوا از روی کدو کلا که خورد و در هفت قاتل با عیان عالم مسکین میان تب و تب مان کن با هیچ مظلومی مر رفت خواهی اول ابرایش از زیادهها سود بر سر آورد دست او در کارها دست است جل شد علمی که در ناقص بود سر نخوایی بر داکنون باید چون مری کرد ند با موی کین که تو میخوایی عصا بکنش وز نری آن دست و پا با شایان تو که کمال موز می باش لال مدتی خامش بود و جمله کوش در بگوید خوش گوید بی شکی لال باشد کندی در نطق جوش و اطلبوا الارزاق من اسباب نشد جمله در اسناد و فی دل و اشکی کیر در ویرانه
---	---	--	--

سری
بازی
سبحان

اشعار و کلمات و ازادری
در سوره احزاب و الفصیح
الفران و الفصیح و الفصیح
خاموش باشد و ازادری
ازادری و ازادری
مستند آنچه نسبت داده شده یعنی
بکلیه و نسبت همه دست و او خود کجی
بره گیری ندارد

ما جان
محل ساست و جای
انتقام
نار
مخفف تازه

نجات
بجو کشیدن بچی
بیداشی

بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه
بچه ها را که در خانه

اشاره بایه واقع در سوره
مؤمنون است این کان فرستاده
من جادی یقولون ربنا انما
ما غفر لنا و ارحمنا دانست خبر
الراحمین ما تخذتموهم غفرا
انگو کم ذکر می کنیم در حق تو

زانکه اوم زان عتاب از گناه
اوم از خود پس از بالا می
زانش ل داب دیده نقل سنا
کر تو این بان نان عالی کنی
ما تو مارکت و طول و تیره
روغنی کا چسپایع با کش
چون ز لقمه تو حسد منی و دام
لقمه تخت و برش اندیشها
زاید از لقمه حلال ای حضور
کر و باز کان تجارت تا تمام
هر غلامی را بیا و در داغ
گفت فی من خود پشیمان ازان
گفت ای خواجه پشیمان فی غیبت
ان یکی طوطی ز دروت بوی
کنده کان جست ناک از زبان
چون گذشت از سر جان فی رگ
بی شریکی جمله مخلوقی خداست
مدت سالی همی نرسید
زان موالید و جمع چون مردود
بمچین کسب و دم و دام و جاع
اولیای است قدرت ازانکه
از همه دلهای ازان نکره کشیدند
ایه انگو کم ذکر می چون
چون بنیان بست او را نظر
صاحب ده پا و شاه جسم است

انگشت بر باشد دم تو به پست
پای نا جان از برای عذرت
بوستان را بر و خورشید است
پر ز کوه سرهای جلالی کنی
دانکه با دیو لعین همش
اب خاوش چون چراغی کشد
جبل و غفلت زاید از ازان
لقمه بحر و کوهرش اندیشها
در دل پاک تو و در دیده نور
چون گشت ز بخشید و نشان
دست خو و خایان نکبتان کن
حسیت این کین خشم و عزم را
زهره اش بدرید و لرزید و
بمچو تیری دان که جست ازان
که جهان ویران کند بکشت
ان موالید از چه نبشانشان
در و پا را افریند حق میزد
زید را ز اول سلب قتال کو
ان موالید است حق را مستطاع
تیر جسته باز آردش بر آ
ان سخن را کرد محمود پاید
قوت بنیان نهاد نشان بد
کار توان کرد و در باشد هنر
صاحب دل شاه دلهای شما

بهر که به اعم آید بر زمین
کر ز پشت آدمی و ضلک او
تو چه دانی ذوق آب و دیدگان
طفل جان از شیر شیطان کن
لقمه کان نور افرو و و کمال
علم و حکمت زاید از لقمه حلال
هیچ کدم کار می و جبر و
زاید از لقمه حلال اندر دها
این سخن پایان ندارد کسی
باز گفتن باز کان با طوطی ایچ و درهندستان دیده
گفت طوطی ار معان بنده
که چرا پیغام خامی از کرف
گفت گفتم آن شکایتها می
من پشان کشم این گفتن چو
دانکه و دازده آن تیرای سپر
فعل را در غیب اثر باز آید
زید پرا نید تیری سوی عمر
عمر و دایم ماند و در و در و
ان و جها را بد و مشوب
بسته و رمای موالید از سبب
گفته ناکفته کند از فتح باد
کرت پرمان باید و حجت مها
چون بنیکیر و بنیایان در
خندموا سحریه همسلسل السمو
فرع و یاد عمل بی هیچ شک

تا بود کریان و نالان و جزین
در طلب میبش هم طلب
عاشق نانی تو چون نادیده
بعد از انش باکت انبار کن
ان بود آوروه از کسب حلال
عشق و رقت زاید از لقمه حلال
دیده بسی که کتره خرد و
میل خدمت غرم و فتن جان
بخت باز کان و طوطی کن
باز آمد سوی منندل شاد کام
ایچ دیدی و ایچ گفتی باز کو
بر دم از بیداشی و از نشاف
با کرده طوطیان بهتای تو
لیک چون گفتم پشیمان چو
بند باید کرد وسیلی را ز سر
وان موالیدش حکم خلق نیست
عمر و را بکرفت تیرش بمچو
ورد و میزاید استجا ما قبل
کر چه هست آن جمله ضعیف کرد
چون پشان شد ولی از دست
تا از ان لی سخ سوز و نه کباب
از بنی خوان ایه او شص
بر همه دلهای خلقان قاهر
از بنی خوانید تا انگو کم
پس باشد دم و املا مروت

مردمش چون مردک دیدم
چون فراموشی خلق و یادش
روز و لهار از آن پر می‌کنند
پیش و فریبک تو آید بتو
پیشما و خلفما پس چون
پیشما و خلفما از بعد خواب
چون کبوترهای یک انبساط
چون شنیدن مرغ کاظمی
خواجه چون دیدش فدا و چو
گفت ای طوطی خوبه خوشین
ای دریغا مرغ خوش الحان
ای دریغا مرغ کارزان
ای زبان هم تهن و هم تهن
ای زبان هم کج بی پایان
هم خیره در میرغان توئی
بک پیرانید مرغ مرا
ای دریغا نور ظلمت سوزن
عاشق ریج هست نادان تاب
این دریغا با خیال نیست
غیرت آن باشد که آن غیرت
طوطی من مرغ ریک سارن
طوطی کا یه روزی آواز
میر و شادیت آتش دوز
سوخته من سوخته خوا کسی
ای دریغا ای دریغا ای دریغا

دربزرگی مردی که کس بی نزد
باو نیست او میرسد فریادش
آن صد فہار ابرازد می کند
تا در اسباب بکشد بد تو
سوی خصم آید روز بخیر
و این آید ہم بخشم خود شای
سوی شکر خوش آید و ہر

سُئِدْنَ أَنْ طَوَّعِي حَرْكِي

بر جسمیید و زو کله را بر زمین
 بی چه بودت این چرا می کشند
 راج روح و روضه منزلت
 زو دروی از روی او بر فتم
 چندین آتش داین خرمن بی
 ای زبان هم ریخ بی دوان
 هم این شت هجران توئی
 در چراگاه ستم کم کن چسپا
 ای دریا صبح روزا فروزین
 خیر و لا اثم بخوان تا نبی
 وز وجود نقد خود بیریدن است
 آنکه افرون از بیان دود است
 ترجمان محرت واسرار من
 پیش از آغاز وجود آغاز او
 می پذیری ظلم را چون دادند
 تا ز من آتش زند اندر خسی
 کا پنجان ما بی نهانند زیر

من تمام این دنیا را برم گفتم
صد هزاران نیکو بدان می
آن همه اندیشه پیشا
پیش زکر باهنگر شد
صورتی کان بر نهاد غالب
پیشا و اندیشه با در وقت
هر چه منی سوی اصل خود رود

آن طوطی را مردی بوی خود

چون بدین نکت و بدین حالتش
ای دریغا مرغ خوش اودار
گر سلیمان را چنین مرغی چه
ای زبان تو بس یا فی مر مرا
در نهان جان از تو افغان میکند
هم صفیر و خدعه مرغان تو
چند نامم سید بی ای بی امان
یا جواب من بگو یا دود
ای دریغا مرغ خوش پرواز
از کبد فارغ شدم باروی تو
غیرت حق بود با حق چارچوب
ای دریغا است من در پای
هر چه روزی داد و نداد ایدم
اخذون هست آن طوطی نهان
ای که جان از بهر تن میخوی
سوخته چون قابل آتش بود
چون زخم دم کاتش دل نشد

منع می آید صاحب میرزا
میکنند هر دم ز دلهاشان
می شناسد از هدایت جانها
خوی این خوش خویان منکر
هم بران تصویر خست
هم بد آنجا که بود آن جن
جز و سوی کل خود راجع شو
هم بر زید و قاضی

خواجہ جربست و کریبان اوید
ای دریغا ہمدوم و ہمدراز
کل و کر مشغول آن مرغان شد
چون توئی کو یا چه کویم مرتول
گر چه ہر چه کوشش آن مستغنی
ہم بلیس و ظلمت کفر آن توئی
ای توزہ کردہ بکین من کل
یا مرا اسباب شادی یاد
زاتحقا پریدہ تا آفاق
و زبد صافی بدوم در جوی تو
کو دلی کر حکم حق صد پارہ
تا نثار و لبر زیبا شدی
اوزا دل گفت تا یا و ایدم
عکس او را دیدم تو بر این وان
سوختی جا را و تن افروختی
سوخته بشان کہ آتش کش بود
شیر ہجر اسفندہ و خون ز رشد

بھی
افروغ
مشاہد
در حاشی
معنی
معنی
معنی

حقیق
بدیده و نکاحیان

ایستادگار پیران
دوستدار کسب و کار
غنا از انان می کشد بغی
ز بدید خود می بیند

کف

انکه او بهیاری خود تنه است
قافیه اندیشم دولدار من
حرف چه بود تا تواند بشی از
آدمی که آدمش کردم نهان
آن آدمی که روی سجاد من
من کسی در نا کسی در پست
جمله شایان برده برده خود
ولیران بر بیدلان غنچه جان
تشنه گران آب جویند از جان
بنده کن چون سل سیلانی کند
غرق حق خواهد که باشد غرق
پس زبون و سوسه باشی ولا
هر ساره اش خوبهای صد
ای حیات عاشقان و در
گفتم آخر غرق است این جان
ای کران جان غار دیتی ما
غرق عشقی شو که غرق است این
من چوب کوبیم لب دریا
تا که شیرینی ما از دهان
جمله عالم زان غیور که حق
او چو جانست و جهان چو کالبد
بر که محراب نازش کشته بین
هر که شد مرثیه را او جان داد
هر که با سلطان شود او دشمن
دست پوش چون رسید از پا

چون بود چون او قدح کبر و
کویدم منیش حسنه ویدار
صوت چه بود خار دیوار
با تو گویم ای تو اسرار حبس
حق بغیرت نیز بهایم ندم
پس کسی در نا کسی در نا فتم
جمله خلقان مرده مرده خود
جمله معشوقان شکار عاشقان
آب هم جوید به عالم تشنگان
ورنه رسوائی و ویرانی کند
همچو موج بحر جان نیز وزیر
گر طرب را باز دانی از بلبل
خون عالم ریختن او را حلال
دل نیایی جز که در و لبر و
گفت روز در بر من این فزون
تا که بر رزان خریدنی
عشقای اولین و آخرین
من چو لا گویم مراد الا بود
در حجاب روتش باشد نهان

شیرستی که صفت بیرون بود
خوش نشین ای قافیه اندیش
حرف صوت گفت را بر غم
آدمی را که نکشتم جلیل
ما چه باشد و لغت اثبات حق
جمله شایان پست پست
میشود صیاد مرغان شکار
هر که عاشق و پیش معشوق
چون که عاشق است تو خاموش
من چه غم دارم که ویرانی بود
زیر دریا خوشتر آید یا زیر
که مراد را مذاق تشنگان
ما بهاد و نهجسار یا غنیم
من دلش جسته به بند زودلا
من ندانم آنچه اندیشید
هر که او از ان خرداران
مجلس گفتیم مکر و من پیا
من ز شیرینی نشینم روتش
تا که در بر کوشاید این سخن

تفسیر قول حکیم سنائی روح الله روحه هر چه از راه و
امانی چه کفر اخرف و جدا یان هر چه از دوست
دور افتی چه زشت آن نقش و چه زیاده و معنی قول ابی
علیه السلام ان سعد الغیور وانا اغیر منه و الله تعالی
غیر منی و من غیره حرم الفواحش ظاهر منها و باطن
کرگزید بوس با باشد کناه

از بیط مغز را از خون بود
قافیه دولت توئی در سخن
تا که بی این هر سه با تو دم
و آدمی را که نداند جبریل
من به اثباتم منم بی ذات حق
جمله شان مست خوش
تا کند ناکاه شایان شکار
کو نیست بهت بهم این بهم
او چو گوشت میدد تو گوش
زیر ویران کج سلطان بود
تیرا و دلکش تر آید یا سپر
بی مرادی بی مراد و لبر است
جانب جان با ختن شایان غنیم
او بجهان کرده با من از لال
ای و و دیده و دست را چون
کو بری طفلی بقرص مانده
ورنه نسیم فها هم سوز و غم
من زبیری گفتارم خوش
یکت همی گویم ز صد تیران
بر دور غیرت بر این عالم سخن
کالبد جان پذیر و نکست
سوی ایان فتنش سلین
بست خندان بهر شایان
بر درش نشین بود و غنیم
پیش آن خدمت خطا در

استحباب
مزید و فروتن کردن
سیستن
مخفف نشین
زبان کار

سایه بر غیرت بود بر هر که او
 اصل غیرت باشد از آنکه
 ناله ای را ناله خوش آیدش
 چون با شمع به شمع بی رود
 عاشق بر رخ خوش و درویش
 است کان از بهر او بارند
 دل می گوید از درخت بیدارم
 است از صدر در معنی کجاست
 مردوزن چون یک شود بکن
 تا تو با ما تو یک جوهر شوی
 این همه هست و بیای کن
 دل که او بسته غم و خند نیست
 باغ سبز عشق کو بی منت نیست
 ده ز کوه روی خوابی بخور
 من حلالش کردم از غم بخت
 ای که هر صبحی که از مشرق تابان
 ای جهان که نه را تو جان
 از غم و شادی نباشد چو شام
 تو قیاس از حالت نهان کن
 صبح شدی صبح را پست پنا
 یافت نور صبح ما از نور تو
 باده در جوشش کدای جوش
 ما چو زنبوریم و قالیها چو موم
 خواجه اندازش و درویش
 که تنها قفس کاه ناز که نیاز

بو کر نسید بعد از آن که دید
 آن خلعان فرغ حق بی شتاب
 از دو عالم ناله و غم بایش
 بیوصال روی روزا فروزا
 بهر خوشنودی شاه فردوش
 کو هرست و است پندار خلق
 و زلفاق ست می خندید ام
 ما و من کو آن طرف کان باریا
 چو که یکجا محو شد است و
 عاقبت محض جان و لبر روی
 ای منزله از بیان و سخن
 تو بگو کی لایق این نیست
 جز غم و شادی در پس میوه
 شرح جان شرمه شرمه بازگو
 من همی گفتم حلال او بگفت
 بهمچو چشمه مشرق در جوش
 از تن بی جان و دل افغان
 با خیال و همس نبود پیش
 منزل اندر چو رود احسان کن
 عذر محمدی حسام الدین بخور
 در صبحی بامی منصور تو
 چرخ در گردش کدای پیش
 خانه خانه کرده قالب با چوم

غیرت حق بر مثل کند موم
 شرح این بگذارم و کلام
 چون ناله تلخ از دستان او
 ناخوش او خوش بود در جان
 خاک غم با سره سازم هر چه
 من ز جان جان شکایت میکنم
 راستی کن ای تو فخر را
 ای رهیده جان تو از ما
 این من و ما بهر آن برسان
 تاس و تو با همه یک جان شوی
 چشم جسمانه تواند دیدت
 آنکه او بسته غم خند بود
 عاشقی زین هر دو حالت برآ
 گز که شمه غمزه غمازه
 چون کیرانی ز ناله خاکین
 چه بهانه میدی شیدا را
 شرح کل بگذار از بحر خدا
 حالت دیگر بود کان ندارد
 جوهر احسان بچ و شادی حاشا
 عذرخواه عقل کل و جان تو
 داده حق چون چنین دارد
 باده از ما مست شدنی باز
 بس در است این حدیث خور

کاه خرمن غیرت مردم بود
 از جفای آن بخار و دله
 چون نیم در حلقه مستان
 جان فدای یار دل بجان
 تا زکوهر بر شود و در جگر
 من نسیم شاکل روی میخیزد
 ای تو صدر من درت را
 ای لطیفه روح اندر مردود
 تا تو با خود نرو خدمت با
 عاقبت مستغرق جانان شوی
 در خیال آرد غم و خند نیست
 او بدین در عاریت زنده بود
 بی بهار و بخوان سبز و تر است
 بر دلم بهر دواغ تا زده
 غم چه ریزی بر دل غمناک
 ای بهانه شکر لبهاست
 شرح بیل کو که شد از کل جدا
 تو مشو منکر که حق بس قادر است
 عاوان میرد و چشمان و داشت
 جان جان و تابش در جان تو
 باده که بود تا طرب آرد
 عالم از ما مست شدنی باز
 تا چه شد احوال آن مرد کو
 صدر پرکنده بهی گفت بخت
 دست را در بر کیا بهی نبرد

رجوع بکجاست خواجه ماجر

کاه سودای حقیقت که مجاز
 مرد غرقه کشته جانی می کند

بجای داده در سوره
 مجرایست از آن سخن بخت
 سخن از درون بدست
 بکسی نمی رسد و با هیچ
 در دست خفت پس از مردون
 ایشان آید

ایه
نیل یوم
هونی ش
در سوره رحمت
واقع است یعنی
هر روز و هراتی حضرت
حق سبحانی و تجلی و ظهور
متجلی و مظهر
۱۲
مرا و
نوعی از بازی
باشد

تا که این دست کرد در خط
آنکه ادنا هست او تباریت
اندرین ره یترش و میخاش
هر که میکوشد اگر مرد و زنت
طوطی مرده چنان پرواز کرد
خواجه حیران کشت اندک را مرغ
او چه کرد اینجا که تو آموختی
گفت طوطی که بفهمم این
یعنی ای مطرب شد با عام و خاص
دانه پنهان کن بکلی دانه شو
چشمها و چشمها و شکها
آنکه غافل بود از کشت بها
تا پناهی یابی آنکه چه پنا
آتش از بیم رانی قلعه بود
گفت ای پچی یا در من کر نر
کید و پندش داد طوطی بی نظار
الوداع ای خواجه بستم تا و
سوی پندستان اصلی رو
جان من کمتر از طوطی کی بود
تن قفس شکست تو را نشد خار جان
پیش گویند نیست چون تو در درخت
پیش خواند کا عیش و خرمی
او نداند که نیر از احوال او
پیش پنهان و ذوقش شکا
ما دخت کر بچو گوید بر ملا

دست دپائی میزنم از بیم
ناله از روی طرفه کو بیار نیست
تا دم آخر دمی فارغ میش
کوش چشم شاه جان برود

دوست دارو دوست این شکی
بر این فرمود رحمان ای سپر
تا دم آخر دمی حشر بود
بعد از انش از قفس بیرون

بیرون انداختن مرو تا هر طوطی را از قفس و پریدن

پنجه را که بدید سر مرغ
چشم ما از مکر خود بردوختی
که را کن نطق و آواز کشت
مرده شو چون من که تیا بی خلا
غنچه پنهان کن کسب با هم شو
بر سرش باد و چو آب از مشکها
او چه داند قیمت این روزگار
آب و آتش مر تر کرد و سپا
تا بر آورد از دل نمرود و دود

روی بالا کرد و گفت ای عین
ساختی مگری و ما را سوختی
ز آنکه آواز ت را در بند کرد
دانه باشی مرغ خانست بر چسند
هر که داد او حسن خود را و مرا
دشمنان او را ز غیرت می ورند
در پناه لطف حق باید کز سخت
نوح و موسی را نه دید یا یار شد
کوه یکی را نه سوی خوش خواند

و دایع کردن طوطی خواجه را و پریدن

بعد از آن گفت سلام الفراق
بستم شوی از دور و ز می
بعد شدت از فرج دل کشته شای

الوداع ای خواجه گریه می
خواجه گفتش فی امان الله
خواجه با خود گفت این پند

مصرت لعظیم خلق و کشت نام شدن

در فریب و اخلاق و عار جان
در کمال فضل و در جان چو
پیش گوید کا عیش و خرمی
و یو بکنده است اندراب جو
دود او طاهر شود پیاکان کا
روز با سوز و ولست را نسوز

پیش گوید من شوم بهر از تو
پیش گوید هر دو عالم آن
او چو بنید خلق را مرست خوش
لطف و مالاوس جان غنچه
تو کوان مع را من کی خرم
کر چه دانی کور حرام گفت آن

کوش سپیده باز شکست
کل یوم هونی شان ای سپر
که عنایت با تو صاحب سرب
طوطیک ترید تا شاخ بلند
کافاب از چرخ ترکی ز کرد
از بیان حال خود مانده نسیب
سوختی ما را و خود فروختی
خویش او مرده پی این پند کرد
غنچه باشی کو و کانت بر کند
صد قضای بدسوی او رو
دوستان بهم روزگارش میرند
کو هزاران لطف بر او باحت
فی برا حدشان کین قهار شد
قاصدش از بزم شکست نا
تا پناست بستم از شمشیر
گریه از ادم ز قید و مظلمت
مر هوا اکنون نمودی راه نو
راه او گیرم که این ره روشن است
جان چنین باید که نیکویی بود
و انش گوید فی منم انبار تو
بجمله جانها مان طفیل جانست
از تکه میر و وار دست خوش
کمرش خورکان پرش لطف است
از طمع میکوید و من بی رم
کان طمع که دشت از تو شد پنا

در مدح این حالتی نیست آزمون
بد نماید زانکه تلخ قفا و قرح
این را چون آن نمی پاید سی
بعد چندی و فل آرویش
کن دلیل تنفس بهو نالاسد
از نو آید آن حرفها زلال
مرد و از کور خود برگزیده
و یور انسان آید از تقییس او
مید وید و میخشانند از نیست

ان ارشم روز باقی بود
 پنج مطبوخ و حب کا راجی
 چون نمی ماند همی ماند نهان
 و رجب و مطبوخ خروسی ای طر
 تا توانی بده شولطان سبا
 ان جماعت کت همی داوید
 همچو امرد که خدا نامش کنند
 دیو سوسی آدمی شد بچر شد
 چون شذی در خوی دلی استوا

بی عنایت حق و خالصان حق
ای خدا ای فضل تو حاجت روا
قطره دانش که بنجد سی سبیل
پیش اذان کاین اگر با غش کشد
قطره کور در پواید که سخت

بی عنایات خدایم جمع
واقفی بر حال بیرون
آیدین بس عیب ما پوشید
وارپاش از هوا و خاک تن
کش از ایشان واستانی دگر
چون سجودش او کند از سر
پست یارب کاروان کاند
بر زیند از بحر چون پناه
در گلستان نوحه کرده خضر
ز نبات و روزه و برک کنای
و مبدوم در تو خورشید پناه
ز انجمنی کل نهان صحرا و کاخ
جو شمل دیدی که نهال نژاد
شد ز بونی دیده یعقوب
همچو او با کریمه و اشوب

بی عنایت حق و خالصان حق
ای خدا ای فضل تو حاجت
قطره دانش که بنجدی پیش
پیش اذان کاین اگر خفتش کند
قطره چکو در پواید که ریت
صد هزاران ضد ضد
خواصه بر شب جمله کجا عقوبت
در خزان بن صد پیران شاخ
باز فرمان آید از سالار دود
ای برادر یکدم از خود دور شو
باغ دل را بنر و تر و تاز بن
این سخنانی که از عقل گشت
بو قلا در است و بر سر تورا
بوی بد مرویده را تازی کند
تو چو شیرین نیستی فرما دیش

مایه کبر و خلع جان شود
 تا بدیرتی شورش و بجز اندر
 هر صندی با تو بصد آن بدل
 اندرون شد پاکت را خلط
 زخم کش چوی کوی شو جان
 چون به بندت بگوید که
 تا بدین سالوس در فاش
 سوی تو ناید که از دیوی بر
 میکرد زار تو دیوای نابجا
 چون چنین گشتی ز تو بگریخت
 گر ملک باشد سیاحتش
 با تو یا هیچکس نبود روا
 متصل گردان بدیای خویش
 پیش از آن کاین باو نشسته
 از خزینه قدرت تو کی گریخت
 باز نشان فضل تو بر روی
 نیست که در غرق در بحر
 از بهر نیت رفته در دیای
 مر عدم را کاسچه خوردی باز
 با خود و غرق بحر نشو
 پر ز غنچه دور و سرد و یاس
 بوی آن گلزار صحن و سبیل
 میرو تا خلد و کوشه مر تور
 بوی یوسف دیده راپاری
 چون نیلی جو مخمور کرد فاش

[illegible]

نَعْوَل
عَمِيق
نِجْمَت
سُكُوتِ خَوَرُون

قلاور
شیر

بار سائل
 یعنی اهدم و هم
 انجمنی رسیدن
 بشا را با قیصر
 در سوخته سخن
 ایجنین دلا
 افکار انستوت دلا
 از سلطان یعنی
 اگر متغیانه که
 آسمان از این
 و لطف خدا
 ۱۲

اشارہ مجددیت قلمی است کہ لایزال
عبدی یقرب الی بالنوئل حتی
اجنبہ فاذا اجتمعہ کنت مسعدہ الذی
یسمع بہ و یصرہ الذی یصرہ
الشیطیش بیا و رعلہ اللہ شیبا
یعنی ہمیشہ نزدیکی میں مسعود
من سبب عبادات و خیرات
تا انکہ اور دوست میدارم چون

دوست و سرور
شیرین و شیرین
لبان کربان
دست او کربان

حق ترا باشد که کان الله
هل شد اینجا مشکلات عالمی
از دم ما کرد آن ظلمت حجاب
کاین سبزه را هم بدو شد بخور

که توئی کویم ترا کا هی منم
بر کجا تار یکی آید ناسزا
ادعی را او بخویش اسما نمود
نور خواه از به طلب خدای بخور

تابیا بی در تن که منم ز تو
 بهوش را جان ساز و جارا بهوش
 جز نیاز و آه یعقوبی مکن
 بهیچ خوشت خوب و فرخنده
 از منور ایک زمانی خاک با
 تابانی عظمی و است
 بود چنکی مطربی با کز فر
 و ز نوای و قیاست حوا
 کز سما عیش پر برستی قیل را
 طالبان از ان حیات بی با
 کو بود سر پر یان غمی
 هر دو در زندان این نادیده
 تا شوی بر سر پر یان عهد
 او لا کوید که اسی اجزای لا
 جان با قتیان ز و نیده
 لیکت نقل آن نبود شورت
 بر جید ز آوازشان اندر
 بانکت حق آمد همه بر جای
 باز کردید از عدم ز آواز و
 من حواس من رضا و ششم تو
 سیر توئی بی جای صاحب
 هر چه گویم افتابی روشنم
 از فروغ ما شود شمس الضحی
 دیگر از ادا دم هما میگوید
 نوره هم ز آفتاب است ای

مقبس شود و چون پای بنجم
کاین کدو با خم به پیوست
چون چراغی نور شععی را کشید
خواه از نور پسین بماند
خواه این نور از پیرایه آخرین
کوششش در بدین اوقات
نفی و دیگر رسید آگاه باش
جان ناری یافت از وی نطفه
کرد در افتد در زمین و سما
ورنه خود شمع منما چون
هر لقمه گشت لقمه ای کرد
در کف او خا رو سایش نیز
جان لقمان که کُستان خدا
اثر اتمت کلی بر پشت
ای بسته زین طلب بر کوکب
ادحی کوهی نمجد در جبه
ای حمیرا اش اذنه نعل
لیک از تایت جا ز باک
این نه آن جاست کا فراید
چون تو شیرین از شکر باشی بود
زهر محض است آنکه باشد بی وفا
عقل جزوی عشق را منکر بود
او بقول و فعل یار ما بود
جان کالست و نای او کا
ای بلال این کلنت ما جان سا

گفت سیمیر که صحابی نجوم
نی چو تو شادان کدوی شکفت
بگردید از اقلین آن شمع
در معنی حدیث آن لبر

خواه بین نورش ز شمع غایب
در ربا شیدا این چنین لغات را
تا ازین هم و انانی خواجه
مردود پوشید از بقای او
زهره با شان آب کرد و در
کر نه از پیش دل که خون شد
وقت لقمانیت ای لغز
لیکن از حرص آن تمیزیت
پای جانش بسته خاری چرا
کز نمیش در توصف کز است
چند کوئی آن کستان کو کو
در سر خاری همی کرد و نهان
تا ز غل تو شود این کوه لعل
روح را با مردوزن اشک است
یا کھی باشد چنین کاهی چنان
کان سکر کاهی ز تو غایب شود
بب لایا ربنا نعم الوفا
گر چه بناید که صاحب تبر بود
چون حکم حال آئی لا بود
مصطفی کو یان که ار خایا بلا
خیز بلبل و ارجان میکن شما

خواه از آدم کبر نورش خواه از
گفت طوبی من را بی مصطفی
همچنین تا صد چراغ از نقل شد
ولی یادم و هر دم نفی الایق
گفت پیغمبر لب لغمتای حق
نغمه اند شمارا دید و رفت
جان تش یافت زان تش
تا زکی و جنبش طوبیت این
خود بیم این دم بی مستی
دوش دیگر گونه این میداد
از بهای لغت این عارفا
خاردان اثر که خرا دیده
استرا آمد این وجود خاخوا
میل تو سوی مغیلا نیست و
پیش از آن کاین خار پاریون
مصطفی آمد که ساز و دهد می
این حمیر لفظ تانیست جا
از موت و ز مکر برتر است
خوش کننده هست و خوش بین
چون شکر کردی ز تاثیر وفا
عاشق از حق چون غذا بدید
زیرک و داناست اما نیست
لا بود چون او نشد از نیست
ای بلال افراز بانگ سلسلت
ز اندمی کا دم از و مدیون

خواه از خشم گیری خواه از کرد
والدی نصیر کن و جوی بر
وین آخر قای صسل
هیچ رفتی نیست خواه شمع
اندرین ایام می ارد سبق
هرگز امین خواست جان سنجید
جان مرده یافت از وی خشی
همچو جنبشهای خلقت نیست
باز خوان فاین ان کلمها
لعمه چندی درآمد در مست
از کف لغمان برون آید خا
ز آنکه بنان کور و بنان وید
مصطفی را دی برین استوار
تا چه کل صنی زخا ر مرده ر
چشم تاریکیت جولان چین
کلمیسی یا حمیر کلمی
نام تانیس نند این تازی
این نه ان جانست که شکست
بخوشی نبود خوشی ای مر
پس مگر کی از شکر کرد جاد
عقل اینجا کم شود کم ای رفت
تا فرشته لاشا هریستی
ز آنکه طولا نشد کرماییستی
زان دمی کا دم و میدم
هوش اهل آسمان بهیوش شد

اسرار و تجلیات نبوت است که فرود
 طوبی بس رانی و طوبی بس سر است
 بس رانی و آسن بی بینی خوشحال
 آنکه اوید و بیفت بر تبه خوشحال
 آنکه مرا وید و پاچان او درین آ
 حاکمین حواحه پیش
 یعنی که شکران همه قطار را
 فطرها
 خاستگی است اسرار و باطن
 واقع در سر و پاچان
 نام خضایان است علی التمام
 و درین و بیخود فانیان و شکران
 نمودیم اما شکران آنکه آن غلظت و شکران
 بیست و نه است خود را که خوش و غنیمت
 ازینکه بیست و نه است خود را که خوش و غنیمت
 انسان که غلظت کننده بود و خوش و غنیمت
 خود و ندان و خوش و غنیمت
 اسرار و تجلیات نبوت است که فرود
 حضرت امام حسن و در شکران
 الکریم و نعم الجلیل
 حضرت امام حسن و در شکران
 الکریم و نعم الجلیل
 یعنی از طبع و غنیمت باید درستی
 زنده و موت قبل الموت طلبد و
 هم بخار از روی کرده و فانی شده

گفت چه بر سر فلک سی از ازارا
میست آن باران ازین ابر شما
باشو از قول سنائی درین
کز تو بکشتی ز باطن دیده
پیر و اما اندرین مری که گفت
غیب ابرستی و آبی دیگر است
هست باران از پی پرورده
آن بهاری نمی پرورش کند
همچنین در غیب انواع است
فعل باران بهاری با درت
باد کار خویش کرد و برورید
قول پیغمبر شنوای جان من
گفت پیغمبر سه مای بهار
ز آنکه با جان شما آن میکنند
در بهار آن جا به از تن برکنند
را و بیان این ابطا هر برداشت
آن خزان نزد خلافت و هوا
جز و تو از کل او کلی شود
از حدیث اولیا نرم و درشت
کرم و سر و دشو بهار زنده است
بر دل عاقل هزاران غم بود
کامی خلاصه هستی و زنده ^{وجود}
این ز بارانهای رحمت است
گفت این از بهر تسکین غم است
ایچمان ویران شدی اندر

گفت کردم آن بداسی تو خنای
هست ابرو مکر و دگر مکر سما

تفسیر بیت حکیم است
اسما نه است در ولایت
در روح است و بالا

آسمان و آفتابی دیگر است
هست باران از پی پرتورده
وین خزان ناخوش و دردش کند
در زبان و سود و درج و بین
آید از انفاشان باینکست
اکه جانی دشت بر جانش بند

در حدیث غنیمت و در حدیث غنیمت و در حدیث غنیمت

کان بهاران باد و خزان میبکشد
 تن برهنه جانب گلشن روید
 هم بر آن صورت قانع گردید
 عقل و جان همچون بهار است ^{سبب} ^{تو}
 خدق کل نفس چون غلی بود
 تن میوشان زانکه دلت رشت
 مایه صدق یقین و بنید
 کرم باغ دل خلای کم شود

پرسیدن عایشہ کہ پارس

بر تندیدات و عدل گیرا
کز نصیب برتر ادا دم است
حرصها بیرون شدی ان مردمان

گفت به آن نمودی ناخوب
ایچمین باران زابر و کمر است

روح القدس
کار فرمای آسمان جهان
کو بهای بلند و صحرای

ناید آن آلاکه برخاصان
 نفع باران بهاری لعب
 به چنین سرما و باد و افتاب
 این دیم ابدال باشد ران بهار
 که رخت خشک باشد در گدا
 و آنکه جامد بود خود و قفس

يعمل ما بدا لكم كما يعمل ما شئتم
يعمل ما بدا لكم كما يعمل ما شئتم

پس غنیمت باشد آن سرمای
لیکن بگریزید از باد و خزان
بخیج بود بد از سر انگرود
کز ترا عقلی هست جزوی در میان
پس تاویل این بو کافاس
کرم کوید سر د کوید خوش کبر
ز انکه زان بستان جانها رنده است
پس سؤالش کرد و صد قصه

مستطابان امروزیه چه بود

این ازان لطف بهارات بود
که بران آتش بماندی او
هستن ایغالم سحان غفلت است

چشم پاکت را خدا باران غیب
رحمت حق در زویش مضمر است
معینی تا واقف آئی بر کنون
ز رویابی سر نه بگریز
و حقیقت نین صدف در سبقت
باقیان فی لبس من خلقی حد
باغ را باران پائیزی چو
بر تفاوت دان و سرشته یار
در دل و جان روی ز روی نه
غیب آن از باد جان افرازد
و ای آن جانی که اوعارف نه
دور کن از خویش آنکار و
تن میوشانید یاران نه
در جهان بر عارفان قوت
کان کند کان کرد با باغ و
کوه را دیده ندیده کان کوه
کامل العقلی بجو اذر جهان
چون بهار است حیات برکت تو
تا ز گرم و سرد بجوی در سعیر
زان جواهر بگردل کننده است
با خسوع و با ادب با خوش
حکمت باران امروزین چو
یار پائیزی پرافاست بود
بس خرابی او فتادستی و
بهوشیاری این چهار اافتاب

ازار
جامه مراد

اشاره بآیه اذ فاعله در صورتی است
 افعلیا بالخلق الا دلایل بر همین
 سن خلق جدید یعنی ایا عاجز نیست
 خدا از خلق وافرین تخمین
 نمودن وافرین سیرتیمیر که
 شکین دست دایب
 هستند از خلق نو و
 عاجز اموات
 فسرده و نهاده
 و کما که در حدیث آمده
 و کما که کتاب بایزید

تقاریر

معبر
آتش فروخته
اکند
نی پرو معلو

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳

سفل
پت

قراضه
زدریزه

نام
در
کتاب
تاریخ
ایران
در
قصر
شاه
نادر
شاه
قاجار

سکها اندکف و جمل بود
گر رسول چیت در دستم نهاد
گفت چون خوابی بگویم چنان
گفت شیش پاره حجر در دست
لا اله الا الله
گفت نبودش رسا کرد
ره گرفت و رفت از پیش سو
خاک بر فرشت که بدکور و لعین
باز کرد و حال مطرب کوش
باکت آمد مرعرا کاغی
ای عمر بر چه زیت المال کا
ایفند از بهر ابریشم بها
سوی کورستان عمر نهاد
گفت این بود و کرد باره دیو
پیر چکی کی بود خاص خدا
چون یقین کشش که غیر نیست
مرعرا دید و ماند اندر گفت
چون نظر اندر رخ آن پیر کرد
چند یزدان مدحت خودی کرد
حق سلاست می کند می رسد
پیر زان کشت چون این را
چون بسی بکریت و زهد
ای بخورده خون من بقاء و سال
زاد حق عمری که پروزی این
اه که زاده و پرده عرق

اطهار معجزه پیغمبر علیه السلام بسخن آمدن سکر زده در
دست ابو جمل و کواهی دادن بر سالت حضرت
یا بگویند الکه با جقمیر درست
بشوار هر یک توشیحی است
کو هر احمد رسول الله است
ساحرا را سر تویی و تاج
او قدا داند چه ارشست سفل
چشم او ابلیس آمد خاک بن
بقیه قصه پیر چکی و پیغام رسانیدن باو
بند و مار از حاجت باخر
همه قصد دینار در کف نه تمام
خرج کن چون خرج شد با
در بغل بهمان دوان در توجو
مانده کشت و غیر آن پروت
جدا ای ستر بهمان جدا
گفت و ظلت دل روشن نیست
عزم رفتن کرد و دل زین گفت
دید او را شمسار و روی
تا عمر را عاشق روی تو کرد
چونی از رخ و غمان بیت
دست می چاشید و بر خود می
چاکت راز و بر زمین و خود
ای ز تور ویم سیه پیش کجا
کس ندانم قیت آن در جانا
رفت از یاد دم دم تلخ و قرا

گفت ای احمد بگو این چیست
چون خبر داری ز راز اسما
گفت حق ای زین قادر ترا
در شهادت کفن آمد بید
ز در خشم آن سکها را بر زمین
گشت در خشم و بسوی خانه
سوی کفر و زندقه سر رفت
قصه آن پیر چکی باز کرد
زانکه عاجز کشت مطرب نظام
سوی کورستان تور سنج کیم
ایفند رستان کنون معذور
تا میا را بهر آن حیات
غیر آن سرا و ندید آنجا
صافی و شایسته و فرخنده
همچو آن شیر شکاری کرد
بر عمر عطسه فاد و حیات
محتسب بر پیر چکی فاد
کیت بسا رها ز حق آورده ام
تا بکشت کویم از اقبال را
خرج کن این و باز اینجا
بس که از شرم آب شیدا پر
ای مرا تو را هنر از شاه هر
رحم کن بر عمر فست جفا
در دمدیم جمله را در زیر دم
خشت شکست دل من را

دای کرانه

دای که از این بیت و چنان
 داکس چون من ندادم در جان
 کاین منی از وی رسد و دم
 به چنین در کریم و در ناله او
 پس عمر گفتش که این زاری تو
 هست بسیار زیاده مضی
 تا که بانی بود بر سر این
 ای خبر است از خبر و خبر
 ای تو از حال گذشته تو چه
 چون که فاروق آئینه سراسر
 چیرتی آمد در نشان آن زان
 حال و قالی از دای قالی
 عقل جزو از کل کو یا نیستی
 چون که قصه حال سپید
 از پی این عیش و عشرت سا
 جان فشان افتاد خورشید
 در وجود آدمی جان و روان
 گفت پیغمبر که دایم بهر
 کامی خدا یا مستغنا را سیر و
 ای خدا یا مسکنا در جهان
 ای خدا یا مستغنا را و خلف
 ای بسا مساک که اتفاق
 کاشان قربان همی گردان
 چون غلام باغی که عدل کرد
 عدل این باغی و در دشت

کاروان بگذشت و بیکه شد
 عمر شد بقا و سال از چنان
 پس در سپهر جوان شد کرم
 کرد این عمر نظر او را از مقام
 هست هم اما شیری تو
 ماضی و مستقبلت بر و چنان
 بهشتین آن لب و آوازه
 تو چه تو از کس نه تو بهر
 کی کنی تو به ازین تو به بگو
 جان پر از اندرون سراسر
 که بر دوش از زمین و آسمان
 عرق گشته در جمال و دل
 که تقاضا بر تقاضا نیستی
 پر و جانش روی در در کشید
 صد هزاران جان بشاید با
 هر دمی می شود پر می کنند
 میرسد از غیب چون آب و
 تفسیر و عای آن دو فرشته که هر روز بر سر باران
 کنند که اللهم عطف کل منفق خلفا و کل ممسک تها
 و بیان آنکه منفق مجاهد راه حقست نه سرف راه
 ای خدا یا مسکنا را دلف
 مال حق را جسد با حق
 چیره کرد و تیغشان بر مصطفی
 مال شه بر باغیان و ذل کرد
 چه فراید دوری دوری سیاه

ای خدا فریاد این فریاد خود
 داد خود و کس نیایم خبر
 بهیچ آنکه با تو باشد ز سر
 بعد از آن اوزان آن حالت
 آتش بر زن بهر دو با یک
 چون بطوف خود بطوفی می
 راه فانی گشته راهی و چنان
 کاه بانکت دیر را قلی کنی
 بهیچ جان بی که چه و بی خنده
 جستجوی ما و ای جستجو
 عرقه فی که خلاصی باشد
 چون تقاضا بر تقاضا میسر
 پر و دهن از گفت و گو فشان
 در شکار پشه جان بارش
 جان فشان ای آفتاب معنوی
 هر زمان از غیب نو میسر
 منفق و ممسک محل بین بود
 تا عرض با بی تو مال بیکر
 امر حق را باروان از دای
 طرفه تر که نهایی پند
 دینی انداز اهل غفلت است

داد خود اسم فی نفس این
 ز آنکه هست ازین بین
 بنویس او داری نه نویسی خود
 بیشتر می جرم چندین سال
 ز اعتدال شش سوی استغراق
 پر کرده باشی ازین پر و چنان
 چون بجای آمدی جسم خود
 ز آنکه بسیار کی گاهی
 کاه کریم زار و فشان
 جانش رفت و جان دیگر
 من نمیدانم تو میدانی بگو
 یا بچهره یا کسی شناسد
 منج آن و دایم بیجا میسر
 نیم گفته در دایم و دایم
 بهیچ خورشید جان جان
 مرجان کنه را بنامی
 در جهان تن برو شو میسر
 دو فرشته خوش نهادی میکند
 هر دو را عرض و دایم
 توده الازیان اندن
 چون محل باشد مؤثر میشود
 تا باشی از عدا و کافران
 امر حق را در نیاید هر دو
 که سخاوت کرد و ام ایثار
 کانه انفاقا نشان

بیت و چهار بیت
 موسیقی بر او است

استغراق از خود می شود
 در حق

فقد بقیم قاف بر

ت
 مختلف

عدا
 شور

حیث
 غالب

ایمان
 عطا
 انداز
 ترسان

صغر
خالی

نسک

بفتح نون غله است که اورا

عدس گویند

جک

بفتح جیم رنج و بلا

عزو

در دم و جک

چیره

غالب

منا

مخفف مبادا

سروران که در حرب رسول
به این مومن همی گویند
ماندهی از بهر حق ناست
کرمانند از چو در دست نوبل
و آنکه در انبار ماند و صرود
جان شور و تلخ پیش تیغ بر
یک خلیفه بود در ایام پیش
رایت آرام و جو و فرشته
در جهان خاک ابرو آب بود
قبله حاجات در دروازه اش
آب حیوان بود و دریای کرم
کیش اعرابی زنی مرثوی را
کاسینه فقر و جفا با می کشیم
جانه مار و تاب آفتاب
نسک درویشان ز درویشی ما
که بخوابیم از کسی یک نسک
چه غرابی غزا خود کشایم
چه عطا ما بر کدائی می کشیم
زین منط زین ماجر او نسک
تا یکی ما بچسبیم خوار می کشیم
لیک مهران کردار بدی نبوت
بدر این گفتند و انا یا نعین
تو مرید و میهمان آن که
چون دمانوری بنده اند
حال امنیت در فقر و غنا

قربانی کردن سروران غرب با تمید قبول اقبال
در نماز اهدا تصریح است
جان می از بهر حق حاجت دهند
کی کند فضل الت پاپا
شش و موش حواش خود
جان چون دریای شیرین بخت
قصه خلیفه که در کرم از حاتم طائی کشته بود
فقر و حاجت از جان برود
مظهر بخشایش و تاپ
رقه در عالم سجود و آوازش
زنده گشته هم عرب زلو هم عجم
قصه اعرابی درین ماجر کردن با و از فقر و درویشی
جمله عالم در خوشی ما ناخوشیم
شب نهالین و لحاف از پشته
روز و شب از روزی اندیشی ما
مر مرا گوید خمس کن مرگت و جک
ما بشیر عدم سرشته ایم
مرکس را در هوا رک می کشیم
بر دارند عبا رت پیش شو
غرق اند بجز شرف کشیم
مغرور شدن مریدان مجاز و سیه بخیان مرز و ابر
شیخ و آل پندار و نقد از نقل نادانستن و فتن
کوستا ند حاصلت با از خطی
نور کی با بس از روی و کرا
هیچ ممانی میام غم و
منیت چیره چون ترا چیره کند
همچو عیش گویند و اردوی چشم
قطره سال از ندیدی و دور

بودشان قربان با تمید
جان سپردن بخا شقیست
برکت بی برکش بخشید کرد
لیکش اندر مرزعه باشد بهی
صورت صفرست و بیغایت
کوش کن باری زمین ایند
کرده حاتم را کدای چو ویش
داد او از قاف تا قاف آید
سوی جوش قافله در
مانده از جود و سخا ش عجب
بشنو اکنون دستانی با کشا
گفت دازد بر گفت و کرا
کوزه مان فی امان از دیده اشک
دست سوی آسمان برود
بر مثال ساری از مردان
در عرب ما همچو خط اندر خطا
چه نوا دارد و غم می کشیم
شب بخند و نقش ارتن کریم
خوشیم از اضطراب و خطا
شمار بیا بریم از روی سجا
وانکه کفش میهمان سازیم
میهمان محسان باید شد
نورند هر ترا سیر کند
چه کشد در چشمها الا که چشم
شما بکشا و اندر ما نگر

طاہرمان چون درون مدعی
دیو نموده در هم نقش بش
خروہ کیر در سخن بر بازید
بنیو از مان و خوان اسما
الصلا سادہ ولان حج
ویر باید تاکہ ستر آدمی
چونکہ پیکشتکان چیزی بود
لیک تا طالب آید کز فروغ
اول بقصد نیک خود جانی رسد
چون تخری در دل شب قبلہ را
ما چرا چون مدعی پنهان کنیم
سوی نقش چند جونی دل
عاقل اندیش نقصان
اندرین عالم ہزاران جانور
حمد میگوید خدا را عنذ لیب
ہمچنین آتش کیری ہنیل
این عثمان سج کن چون است
چون رجز و مرکب توئی گریخت
درد با از مرکب می آید رسول
کو سفند از ز صحرای کشند
تو جوان بودی قانع تربی
میراہ است باید کہ شیرین شود
جفت باید بر مثال ہر کس
جفت در یک خور و آن کس
من روم سوی قناعت دل تو

دردش ظلمت زبانش شعشی
او ہمی گوید ز ابد الیمیش
سخت دارد از درون او زید
پیش او نداشت حتی یک
تا خورید از خون جو دم بیج
استکار اگر دوزخیش کمی
در بیان آنکہ ما در نقد کہ مریدی در مدعی مقرر اعظم
کند بصیق و مقامی رسد کہ شش بخواب ندیدہ
واب و اتسار اگر ز مدرسا و شش را کز مدرسا و اتسار
قبلہ فی دان ما ز اورا روا
ہر ناموس مقرر جان نیم
صبر نمودن اسعابی زن خود را
زانکہ ہر دو ہمو سیلی کدزد
میرید خوش عیش فی زیر
کا عمار در زنی بر است محب
شد عیال اند و حق نعم ایل
انچنین شد و انچنان و سوس
وانکہ کفش بر سر تو خنید
از رسولش و مکہ دان ای
آنکہ فرہ تر مرا و را می کشند
ز طلب کشتی خود اول زید
چون رسن تابان نہ و پس
درو جفت کفش و موز و کمر
جفت شیر شد دیدی ہیج کمر
تو چرا سوی شاعت میرو

از خدائے پوئی اورا نہ اثر
حرف درویشان بدزدیدہ
ہر کہ داند مدد چون بازید
اونکہ کردہ کہ خوان بہادام
سالہا بروعدہ فرو کسان
زیر دیوار بدن کچی است
در بیان آنکہ ما در نقد کہ مریدی در مدعی مقرر اعظم
کند بصیق و مقامی رسد کہ شش بخواب ندیدہ
واب و اتسار اگر ز مدرسا و شش را کز مدرسا و اتسار
مدعی را قحط جان اندر ستر
مردار آدمی باید حالصا
صبر نمودن اسعابی زن خود را
خواہ صاف و خواہ سیل تیر
شکر میگوید خدا را فاختہ
باز دست شاہرا کردہ بوند
این ہمہ غمبا کہ اندر سینه
وانکہ ہر رنجی ز مردن پادشاه
جز و مرکب است شیرین
ہر کہ شیرین میرید او تلخ مرد
شب گذشت و صبح آمدی
رز بدی پر میوہ چون کاس
جفت ثانی جفت باید ہم
کہ یکی کفش از دو تنک آید
راست باید بر شتر جفت
مرد قانع از سر خلاص شود

دعش افزون نشست و کس
تا کجا ناید کہ بہت او خود
روز محشر حشر کرد و بازید
نایب جقم خلیفہ زادہ ام
کرد اندر کشتہ فردا مارسان
خانہ مور است و ما زوار
عمر طالب رفته اکا ہی جود
در حق او نافع آید آن دروغ
کہ چہ جان پندشتان آید
لیک تا قحط مان بخواب
کہ ندید آن ہیج شش سالہا
خود چہ ما ز عمر فرو تر گذشت
چون نمی باید مدعی از وی
بر درخت و برک شب ناست
از ہمہ مردار سبب بریدہ
از غبار کرد باد بود ما
جز و مرکب از خود مان چارہ
وانکہ شیرین میکند کل را
ہر کہ او تن پرستد جان
چندین افسانہ را کہ می
وقت میوہ چننت فاسد شد
تا بر آید کار با مصلحت
ہر دو جفتش کار باید ترا
ان یکی خالی دان یکتال
زین نسق می گفت باز نبرد

ابدال
مردان خدا کوینہ
ہمراہ ہفت تن از
ایشان در عالم ہستند
و دو قطب کویہ
فردا

تخری
جستوی قبلہ کرن

لعل
صاحب عیال

زینت

نخانی پیوده

بر دست سبک

بسیار از کجاست

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

شیرین و شیرین

زین برود با کسبانی نامی
 زینت از دعوی و دعوت
 چند حرف طعراق کار و بار
 نخواست و دعوی و کبر و تر
 جدا از دعوی با دو پروت
 گفت پیغمبر قیامت چیست
 تو بخوانم جفت و کتر زن بغل
 با سکان بر استخوان در چاله
 عقل خود را از من افزون دید
 چون که عقل تو عقیده مردم
 هم تو ماری هم فوسوگرایی
 مرد افسوگر بخواند چون عد
 مرد افسوگر ز حرص کسب کا
 تو بنام حق شیری مرا
 نام حق بستاند از تو دامن
 زن از اینگونه خشن گفتار
 مرد چون این طعنه از زن
 گفت ای زن تو زنی یا بولخر
 آنکه زلف و جعد رغنا باشد
 وقت عرضه کردن آن برده
 کوید این شرمند است ای
 که طمع عیش و بنده طامعی
 کار در ویشی و رای فتم
 بکه در ویشان و رای ملک
 آن یکی انعمت و کالادهند

نصیحت کردن بن مرثوی که سخن افزون از قدم و مقام
 خود مگو که لم یقولون مالا تفعلون که این سخنها اگر چه راست
 اما این مقام تو را نیست و سخن فوق مقام زبان دارد
 دور کن از دل که نایابی بنیاست
 ای ترا خانه چوبیت الحکیمت
 کج را تو و انسیدانی ریج
 جفت ایضا فم نیم جفت غل
 چون فی انگم ہی درما
 تو من کم عقل را چون دید
 آن عقل است آن که مار و کور
 مار کیر و ماری ای ننگ سحر
 اوفسون بر مار و مار فسون
 دنیا بد از زمان افسون ما
 تا کنی رسوایی شود مرا
 من بنام حق سپردم جان تن
 نصیحت مرون که در فقیلن بجاری منکر و در کار حق
 بجان کمال نکر و طعنه مرن و فقر فقیران و شکر کن فقر
 فقر فقر آمد مرا طعنه مرن
 چون کلاهش فست خوشتر آید
 بر کند از بنده جائه عیب پوش
 از برهنه کردن او از تور
 کشت و لهارا طمعها جاعی
 سوی در ویشان بیکر نیست
 روزی و از در ویش از ویش
 و این دکر را بر سرش نشاند

نصیحت کردن بن مرثوی که سخن افزون از قدم و مقام
 خود مگو که لم یقولون مالا تفعلون که این سخنها اگر چه راست
 اما این مقام تو را نیست و سخن فوق مقام زبان دارد
 دور کن از دل که نایابی بنیاست
 ای ترا خانه چوبیت الحکیمت
 کج را تو و انسیدانی ریج
 جفت ایضا فم نیم جفت غل
 چون فی انگم ہی درما
 تو من کم عقل را چون دید
 آن عقل است آن که مار و کور
 مار کیر و ماری ای ننگ سحر
 اوفسون بر مار و مار فسون
 دنیا بد از زمان افسون ما
 تا کنی رسوایی شود مرا
 من بنام حق سپردم جان تن
 نصیحت مرون که در فقیلن بجاری منکر و در کار حق
 بجان کمال نکر و طعنه مرن و فقر فقیران و شکر کن فقر
 فقر فقر آمد مرا طعنه مرن
 چون کلاهش فست خوشتر آید
 بر کند از بنده جائه عیب پوش
 از برهنه کردن او از تور
 کشت و لهارا طمعها جاعی
 سوی در ویشان بیکر نیست
 روزی و از در ویش از ویش
 و این دکر را بر سرش نشاند

من فسون تو نخواهم خورد
 رو سخن از کبر و از نخوت کو
 کار و حال خود بسین شود
 روز سرد و برف و آنکه جاز
 از قبا عتها تو نام اسوختی
 تو من لا فوسای غم و ریج
 چون کس از در هوار کست میر
 تا گویم آنچه در کهاست
 ای زنک عقل تو بی عقل
 دست عقل تو زانگاه با
 بهیچ برف از ریج و غم کدختی
 کی فسون مار کشتی شکار
 آن خود دیدی فسون بای
 نام حق را و ام کردی ای تو
 یا ترا چون من بزندان برود
 خواند بر شوی خود او و طو مار
 مستمع شد بعد از آن بین گفت
 کل بود آن کر کله ساز دنیا
 پس برهنه به که پوشیده نظر
 بل بجایه خدعه با و می کند
 خواجه را راست مالش عیب پوش
 ره نیابد کالعه او در دکان
 و مبدم از حق مرثیا ترا عطا
 کی کند استگری با بدلان
 بر خدای خالق هر دو جهان

علامه و کینه

چون قصاید فرو پوشید
چون قصاید نشست خود میخورد
من که کار تو ام جمعی کن
من که کار تو ام جمعی کن
کفر و ایمان عاشقان کبریا
موسی و فرعون معنی را در
روز موسی پیش حق بالان
ز آنکه موسی را تو محسوس کردی
نوبت کرب و سلطان نیستند
من که فرعونم ز خلق ابوی
باز شاخ را موصل میکنی
حق آن قدرت که آن نیست
در بهمان خاکی و موزون
نی که قلب و قابلم در حکم است
سبک کردم چون که یکشت باش
چون که بیرنجی اسیر رنگ شد
کر ترا آید بر این گفته من
اصل روغن زاب افزون میشود
چون کل از خار است و خار کل
یا نه نیست و نه آن حیرانی است
چون عمارت دان تو و هم دریا
نی که هست از نیستی فرما کرد
طاها را میخواندت او سوخت
نعلبای بازگو نه هست ای سلم
چون چنگ عقیق و کی کرد

تا انداخت عقل با پار
پرده بدریده کربان میدرد
بر مکن کیمیا رکنی از پنج
عذر من بپذیر و بشنوی
در بیان آنکه موسی و فرعون
چنانکه زهر و یازهر طلعت
نیم شب فرعون بهم کربان
ماه جانم را سپید کردی
که گرفت و خلق بچکان بیند
زخم طاس بقی الا علای
شاخ و یکدم را معطل میکنی
از گرم کن این کربیا را دوست
چون موسی میرسم چون میوم
لحظه مغرم کند یک لحظه
رزو کردم چون که کوید زشت
موسی با موسی در جنت شد
رنگ کی خالی بود از قیل و قال
عاقبت با آب ضد چون شود
هر دو در جنت انداختند
کنج باید کنج در میرانی است
کنج نبود و عمارت جایها
بلکه نیست آن هست او داد
وزدرون میراندت با چوب
سبب حرمان سقیا از دو جهان
که سبب حرمان سقیا از دو جهان

زان امام السعیدین و این
مرد گفتای نیشان میوم
کافر سپیدار پشیمان شود
حضرتی بر رحمت و کرم
در بیان آنکه موسی و فرعون
چنانکه زهر و یازهر طلعت
کاین چه غلست ای خدا بر کرم
بهر از ما هی نمود استارم
میرندان طاس و غوغای
خواجده اشائیم اما میست
شاخ را برقیه و سنی جنتی
باز با خود کف فرعون اخی
رنگ ز قلب ده تو می شود
لحظه ما هم کند یکم سبب
پیش چو کانه های حکم کن
چون به بیرنجی رسی کو دشتی
انی حجب کاین رنگ از کجاست
چون که روغن زاب اسیر شد
یا نه جکست این برای جکست
اچو تو کنجش تو هم میکنی
در عمارت هستی و جکی بود
تو مگو که من کربیا نم نیست
قومی اندر آتش سوزان چو در
سبب حرمان سقیا از دو جهان
که سبب حرمان سقیا از دو جهان

گفت ادا بقاء لقصی علی
کر بدم کافر مسلمان میوم
چون که عذر از مسلمان میشود
عاشق او چشم وجودم
مس و نقره بند که ان کینا
طاها بر آن روز از زون بر
ورنه غل باشد که کوید من
چون خسوف آمد چه بید
ماه را از زخمه رسوا می کنند
میسا قد شاخ را در میست
بسیج شاخ از دست تیر میست
من نه دریا ربنا ام جمعی
پیش آتش چون سپید می شود
خود چه باشد غیر از این کاله
میدویم اندر مکان و کلاه
موسی و فرعون کرد و دشتی
رنگت با رنگت چون در جنت
آب باروغن چرا خند کنند
همچو جنت خرفروشا صحت
زان تو هم کنج را گرم میکنی
مینت را از بهشتا کنی بود
بلکه او از تو کرب نیست
قومی اندر کستان با رنج و
نقیرت فرعون بنادان کرم
در میان این فحیط آسمان

پشکان
کاسه و بیار در
موسل
پیوند کرد شد

بغل
پس
مقام طیس
آین با
عاصفات
با دای وزند

سجده
بنون و منسوب
شماره اول
واقع در سور و سب
قل با عبادی الدین سرور
نقش در من و خداوند آن الله تعالی
جبهه عجبی بگوید حق با خلق
من که سرف کردید نفس خود
نار صد شد یا در جنت خاک خدا
می است و نماز
تجارت

بهر
معنی دای
شماره اول
واقع در سور و سب
نقش در من و خداوند آن الله تعالی
جبهه عجبی بگوید حق با خلق
من که سرف کردید نفس خود
نار صد شد یا در جنت خاک خدا
می است و نماز
تجارت

بمحو قذلی معلق در هوا
چون ز منقلا طیس قبه رخت
بلکه دفعش میکند از شش جها
پس دفع این جهان و آن جهان
که با دارند و چون پیدا
انچنانکه مرتبه حیوانی است
بنده خود خواند احمد در ساد
عقل عقلا اولی و علیها
چه قلا در وجه اشتران با
ایت خورشیدی نهان در دره
شبا علی و کانی در درون
عالم کبری بقدرت سحر کرد
ابلهان گفتند مردی پیش
شواکنون قصه صالح روان
زانکه صورت بن بنید عا
ناقه صالح بصورت شیر
از برای آب جو خمش شد
ناقه صالح چو جسم صالح
شخصه قهر خدایشان بخت
روح همچون صالح و تن ناقه
روح صالح قابل از ازیست
بجیر کار این از اراوت
کس نیا بدول ایشان طغر
گفت صالح چو که کردید این
رنگ روی جمله مان کردید

نی بر آفسل میرودنی بر علا
در میان ماند آهنی اویت
تا ماند در میان عاصفات
مانده اند این بریان بی این
گاه هستی تور اشید کنند
کو اسیر و سجنه انسانیت
جمله عالم را بخوان قل با عباد
بر مثال اشتران تا انتها
دیدگان دیده بنید آقا
شیر ز در پوستین بره
رحمت حق است بهر مومن
کرد خود را در کس نقشی نوزد
دای انکو عاقبت انیس

حقیر دیدن خصمان صالح ناقه را چون حق تعالی خوا پدید کرد
یلاک کرد اند در نظر ایشان خصمان را حقیر نماید و
یقللکم فی اعینهم لیقضی الله امرهم کان مفعولا
آب کور و مان شورشان بد
شد گیتی در یلاک طالحان
خوبهای اشتری شهری است
روح اندر وصل و تن در فاقه
نور پروان مغش کفار
آب این خم متصل با آب جو
بر صدف آید ضرری که
بعد سه روز از خدا نفیست
رنگ رنگ مختلف اند

آن کجیش گفت که جذب سما
آن در گرفت آسمان با صفا
پس ز دفع خاطر ایل کمال
سکشی از بندگان ذوالجلال
کهر پای خویش چون بنیان کنند
مرتبه انسان پست اویا
عقل تو همچون شیران تو
اندر ایشان بگر خرق عبا
مکت جان در شب ماند میخ
ایت دریای نهان در درگاه
هر پیر فرود آمد در جهان
ابلهان فرود آمد در جهان
عاقبت دیدن بود از کاکا

حقیر دیدن خصمان صالح ناقه را چون حق تعالی خوا پدید کرد
یلاک کرد اند در نظر ایشان خصمان را حقیر نماید و
یقللکم فی اعینهم لیقضی الله امرهم کان مفعولا
آب کور و مان شورشان بد
شد گیتی در یلاک طالحان
خوبهای اشتری شهری است
روح اندر وصل و تن در فاقه
نور پروان مغش کفار
آب این خم متصل با آب جو
بر صدف آید ضرری که
بعد سه روز از خدا نفیست
رنگ رنگ مختلف اند

از جهات شش ماند اندر هوا
کی کشد در خود زمین سیده
جان فرعونان ماند اندر صلا
زانکه دارند از خود تو مال
زود تسلیم را طعنان کنند
سجده چون شیطان شش ای
میکشاند هر طرف در حکم
مکت قلا وز است جان صد
منظر موقوف خورشید سب
پای این که این منه با است
فرود بود و صد جهانش در دنیا
کی ضعیف است آنکه باشد شیخ
دور بودن هر نفس از عالم
بگذارد صورت طلب معنی
عاقبت بینی بیای عاقبت
نی بریدش ز جمل آن قوم
آب حق را و اشتد از حق بد
ناقه الله و سقاها چه کرد
نفس کمره مرور چون فی است
زخم بر ناقه بود بر ذات
تاش از اند و پسند میجا
تا که کرد و جمله عالم رسا
تا شوی با روح صالح خوا
انشی آید که دارد سه نشان
ورودم رو سحر همچون

در سووم کرد و همه رو با سیاه
 کر تو ایندش کرفتن چاره است
 کس ناست اندران کره پید
 گفت و دید این قصا مبرم
 اگر بجا آید و لش رسیدن
 روز اول روی خود دیدند
 شد سه روز سوم روی همه
 در بنی ادر جبریل امین
 نظر کشند زخم فحش
 ناله ازا جزای ایشان میشد
 ز اسخو انها شان شنید و با
 گفت ای قوم باطل نیست
 من بجهت پند شد بد از جفا
 حق مرا گفته ترا لطفی هم
 در نصیحت من شده بار دیگر
 در شما چون هر کس که است
 هیچکس بر بدت غم نوحه کند
 که خوان ای سبب خوننده
 قطره می بارید و حیران گشته بود
 بر چه میگردی بکو بر فلشان
 بر دم و دندان سکار از نشان
 و نشان کریان کز چشم کش
 پر خرنی جمله گشته پر خرن
 اهل نار و خلد را بین بهدگان
 اهل نار و اهل نور است

بعد از آن اندر سد قهر را
ورنه خود مرغ امید ز دام جست
رفت در کسارها شد ناپید
صورت امید را کردن زو
ورنه نو میدید و مساعد باز
میزدند از نا امید سیاه سرو
حکم صالح رست شد بی طعمه
شرح این زانو زنا جان
قهر آید غیبت کرد آن شحر را
نوحه پید نوحه کویان ناپید
اشک خون از جانشان چو زلالها
وزشمان پیش حق بگریست
شیر سدا ز مهر جوشد و ز صفا
بر بر سران زخمها مرهم
گفته امثال و خنیا چون
زانکه زهرستان پیدا زنج و
ریش هر چون بد کسی بود
کیف آسی خلف قوم کافر
قطره بی علت از دریا جوی
بر سپا کیست بد نعلشان
بر دمان چشم کردم خاگردان
مهرشان گر صلحشان گر خشم
از زبان و چشم و گوش بود
تفسیر کردیم مرج البحریر
در میانان و قاف بخت

کر نشان خوابیدار من بینید
 چون شنیدند این را و حجتان
 همچو روح پاک کوازمنتان
 کره ناله چه باشد خاطرش
 چون شنیدند آن وعید
 سرخ شد روی همه روز و دم
 چون همه در نا امید می سرزد
 زانو اندم زن که تعلیم کنند
 صالح از خلوت بسوی محضر رفت
 گریه چون از خاکدشت وایها
 صالح آن بشنید و گریه کرد
 حق بجهت صبر کن بر جورشان
 بس که گردید ز جابر جاسی
 صاف کرده حق دلم را چون
 شیرازه از شکر بخت
 چون شوم غمگین که غم شد بخور
 رو بخود کرد و بگفت ای نوحه
 باز اندر چشم دل او گریه یافت
 عقل می گفت که این گریه ز
 بردل تار یک پر زنجارشان
 بر ستیزه و تخر و افروشیان
 از پی تقلید از آیات نقل
 از بهشت آور ویران برده
 بقیان بیما بر رخ لایعیا
 اهل آرو رود ما هم در میان

کرخه ناله بسوس که وید
 در پی استر و وید مذی خو
 میگرد و جانب رب المن
 که بجای آید ز احسان و برش
 چشم بخت و انداخته منتظر
 نوبت امید و تو به کشتن کم
 همچو استر در دوزانو اند
 و در چنین دوزان بهشت کنند
 شعله دیدار میان دو دو
 گریه ای جانفرو ای دلربا
 نوحه بر فصد کران آغاز کرد
 پندشان ده بس نازد دریا
 شیرین افسرد در کعبه ای
 رفته از خاطر م جوهر شما
 شیر و شهدی با شکر مخیه
 غم شما بود ویدی می قوم حرو
 نوحه ات را می نیز زندین نفر
 رحمت بی عتبی بروی تیا
 بر چنان افسوسیان شایسته
 بر زبان زهر همچون مایه
 شکر کن چون کرد حق مجوس
 پاهای ده بر جمال پر عقل
 تا نایده ان متفر پر و روگان
 در میان شان بر رخ لایعیان
 در میان شان کجور در زنگار

مشهد
شهره والوده

۱
تاج و حرب
و قاعد و سوره و پود و ...
فاسجوقی دارالسلطنه خاتمه بن علی
در خانستان کشته شد و زنده ماند و ...
در سالک

حکومت
میں
نظم
کے

سید محمد علی

سارہ باجی کا تھوڑا سا دورہ الحسینؑ سے بھی ہو گیا۔

بلکه اندر ملک و یاد صد خضر
 بیم بر بیم تر یا بیم دین
 پس سلیمان همی باید که او
 با چنان قوت که او بود هم
 چون بر او نشست زین اندوه
 هر گز ابدی و بجای آن گرم
 شرح این فرض است گفتن کین
 ماجرای مردوزن را مخلصی
 این زن و روی که نفس است
 زن همی جوید جویج خانقا
 عقل خود زین فکر آگاه نیست
 کریان معنوی کامل شد
 به پیرهای دوستان بکلیه کرد
 زانکه احسانهای ظاهر شدند
 دوع خورده مستی پدید آمد
 تا کمان آید که اوست و لا
 را هر که حق بود و کاهی غلط
 جس را تمیز دانی چون شد
 نبود آنکه نور حقش شام
 تا محبت در درون شعله شد
 هست تفصیلات تا کرد نام
 در ولایت همچو آینه و درخت
 در بهایت بگردانی نظر
 مرد گفت اکنون که ششم از خلافت
 هر چه کوئی مرزا فرمان برم

زبان نذر داما خوره را زبان دارد که درست
 و نارسیده لیغفر لک الله ما تقدّم
 من ذنبت و ما تاخر صدق الله

موج آن ملکش فرو می بست در	خوان که القیاء علی کر سینه
بر همه شایان عالم رحم کرد	شد شفیع و گفت این ملک را
او پلیمانست و کس هم منم	او باشد بعدی او باشد

مخلص ماجرای عرب و جنت او و قصر و سکا

باز میجوید درون مخلص	ماجرای مردوزن اقامت
سکنت پابست بزیکت	وین دو پابست وین خالی سرا
یعنی آب روان بخوان جان	نفس همچون زن بی چاره کرا
در دماغش جز غم انداخت	کر چه تر قصه این و آن است
خلق عالم حاطل و باطل به	کر محبت نکت و معنیستی
غیبت اند دوستی الا صور	تا کوای داده باشد به پیا
بر محبتهای سراسی ارجبند	شاید که راست باشد در رخ
با پیوی هر گز انبیا کند	آن مرانی در صلوات و در صیام
چون حقیقت بخیر غرق ریا	حاصل افعال بردنی رهبر است
که گزیده باشد و کاهی سقط	یارب آن تمیز و راجح است
آنکه حق بنظر نبور الله بود	در اثر نبود سبب هم مظهر است
مراسر یا سببها را غلام	چونکه نور الله در آمد در شام
رفت کرد و زار فارغ کند	حاجتش نبود پی اعلام
این سخن لیکن بچو تو و السلام	کر چه شد معنی در بهریت
چون بهایت روی و در بند	دانه بین کرب و خاک و آب
دور دور نایمنه از یکد کرد	ترک مایات و خاصیات

دل نهادن مرد عرب بر آنکس دلبر خویش و مبالغه
 نمودن که مرادین تسلیم جلد و استخانی نیست

مویه و ملک جهان به بیم
 استخانی نیست مادر مثل این
 بگذرد زین صد هزاران نکت
 چون باید از تحت و ملک خود
 با کمالی ده که دادی مرا
 خود معی جوید به بیم بی نعی
 باز میگردم بقصر و درون
 این مثال نفس خود میدان عقل
 روز و شب در جهنت و اندوه
 کاه خالی کاه جوید سر
 صورت قصه شنو اکنون تمام
 صورت صوم و نماز نیستی
 بر محبتهای مضمر در خفا
 مست کاهی از می و کاهی نه
 میناید جد و جدی بس تمام
 تا نشان باشد بر آنچه مضمر است
 تا ساسیم آن نشان کر زرا
 همچو خوشی کر محبت مجرا
 مرا اثر را هیچکس نبود غلام
 چون محبت نور خود در پر
 صورت از معنی قریب است
 چون در خی گشت عالم در شب
 شرح کن احوال آن و در حق
 حکم داری تیغ بر کش از غلام
 و ربه و نیک آید از آنکس

شماره
 آیه و آیه در سوره
 سن است و تقدیر سلیمان
 مای که سینه جبهه را با سینه
 چنان که در سینه سلیمان را
 تحت سلطنت از شیطان را
 پس و این است

توحیح
 بقول و تره که با
 گوشت پند

مرانی
 ریگسند

شماره
 سجدیت
 اتقوا من فرات
 المؤمن فانه ينظر
 بنور الله است یعنی
 هر چه بنور از حد حس و
 و فرستادن
 کرا و
 بنور خود می می
 میداد

دقراول

مطر
باران

اشاره
بایه واقع در

سوره و تفسیر
و اما اساتیل فلاته

بیم سائل و خواننده
زجرکن

صدای بلند
کمر آ

چهره
عالم

زاک
زاج است

دید در کاهی پر از انعامها
بر کبر و مؤمن و زیبا و نشت
خاص و عامه از سلیمان تمبر
انکه بی بهمت چو با بهمت شد
با کف می آید که اسباب بیا
چو محتاج است و خواجگان
چو میجوید که ایا ن وضع
چون که اینه چو دست بان
آن یکی چو شش که آردید
و انکه خیر این دوست او نمود
لیک درویشی که نشسته
نقش درویش است و فی این
فقر لقمه دار و فی فقر حق
نقش با هی کی بود درویش
عاشق حق است او بهر نوب
و بهم مخلوق است و مولود
عاشق آن هم که اصابت
فهمای کعبه کو به نظر
خاصه مرغ مرده پوسیده
نقش اگر غمگین بخاری بر در
دین غم و شادی که اندر دل
صورت غمگین نقش از بهر
تا بردنی جا بهای سبزی
باز میگردم سوی قصه جبر
آن عرابی از بیابان بعید

اهل حاجت کسریه و اعما
همچو خورشید و مطربل چن
زنده کشته چون جان از نفع
در بیان انکه چنانکه که عاشق کریم است کریم هم عاشق کدا
اگر که را صبر پیش بود کریم بر در او آید و اگر کریم را صبر
بود که را بر در او آید اما صبر کمال که نقصان کریم است
همچو خوبان کایت چو بند صا
دم بود بر روی آینه زیبا
وین در کعبه کدایا زامید
او بر این دست نقش پرده
پیش نقش مرده که نه طبق
آن زلی آبی نیکو در خراب
فیت جانش عاشق حق حال
حق تراشیده است او کم بود
آن مجازش تا حقیقت میرد
صد خیال بد در او در فکر
بر خیال اعمی سبے دید
او ندارد غم و شادی سبق
پیش آن شادی و غم چو شست
ما که مارا یا و آید راه راست
جا به بیرون کن در اهی منفص
پیش آمدن نقیبان و در بانان خلیفه از بهر اگر
عراسی و پذیرفتن هدیه او را

دیده هم هر سوی صاحب
دید قومی در نظر آسته
اهل صورت زان چو هر فته
روسی خوبان زاینه زیبا شود
پس ازین فرمود حق درویشی
پس کدایان آینه چو حقد
لیک درویشی که او نشسته خدا
فرق میان انکه درویش است بخدا و نشسته خدا است
و انکه درویش است از خدا و نشسته است بغیر
ماهی خالی بود درویش بان
مرغ خانه است او بهر مرغ بود
کر تو تم میخیزد او عشق و است
عاشق تصویر هم چو شست
شرح میجوید بیان این سخن
بر سماع است هر کس چو شست
نقش با هی راجه دریا چو خا
صورتش غمگین و او فارغ از
صورت خندان نقش از بهر
نقشهای کاندین حاکمان
زانکه با جا به در انسور راه
پیش آمدن نقیبان و در بانان خلیفه از بهر اگر
عراسی و پذیرفتن هدیه او را

یا فته زاندر عطا و خلعتی
قوم دیگر منتظر بر خاسته
اهل معنی سحرنا در فتنه
وانکه با بهمت چو با بهمت شد
چو محتاج که ایا ن چون کدا
همچو نمکه توبه خوا به تاشه
روسی احسان از کد اسپدا
با کف کم زن ای محمد بر کدا
وانکه با حقد چو مطلق اند
بهست و ایم از خدایش کار است
او حقیر و ابله و بی خیر شد
نقش سگ را تو بنید از سخن
شکل با هی لیکت از در یاربان
لوت نوشدا و نوشدا از
و است نبود و هم اسما و صفا
کی بود از عاشقان دوشن
لیکت میترسم بهر کس
لقمه هم بر غلی از بهر
رنگت همدور راجه تون
صورتش خندان او را نکی
تا از انصورت شو معنی و است
از بیرون جا به کن چون جا به
تن رجان جا به زن آگاه
از بیان سرور از بواجب
بر در دار الخلافه چون رسید

کشتین

کودال

کوله

با کافه پاریس

خوش

خوش

خوش

خوش

کشتا

معنی شاست

افزونی

چون رسولان از پی پیوستن اند
 شرح کن حال عرب ای باطن
 با نقیان خال خود را آن عرب
 گفت این بدیه بدان سلطان
 خنده می آمد نقیب با را از آن
 خدی شاهان در رعیت گناه
 چون که آب جمل از حوضی است
 زانکه پیوسته است به لوله چاه
 لطف عقل خوش نما و خوش
 لطف آب بگر چون کوزه است
 پیش اساتد اصولی هم اصول
 پیش اساتدی که او نخوی بود
 زین همه انواع و ثمن روزگار
 آن یکی نخوی کشتی و کشت
 دل شکسته کشت کشتی آن را
 هیچ دانی استخوان کردن
 محرمی بایده نخوی چاه
 چون بمرودی تو را و صاف
 گزیده زانی در جهان
 فقه فقه و نخوی و صرف
 ماسبو با پرد جله میردیم
 کز دجله با خبر بودی چو ما
 آن سبوی شکت پراموس
 چون خلیفه دید و او پیش
 داد بخشش و خلعتهای غنا

پس چه پیوندشان چو کشتین
 سپردن عرب بدیه خود را بعلما مان
 چون بگفت او دید بهنگام طلب
 سایل شد از حاجت و اخیر
 لیک پذیرفتند آنرا همچو جان
 چرخ اخضر خاک رخضر گناه
 هر یکی آبی دهد خوش و دقا
 خوش کن در معنی این حرف
 چون همه تن را در آرد و آب
 سکت ریزه اش جله در کوزه است
 خواند آن اساتد چست با و صل
 جان شاکر و شایان نخوی شود
 ما جرای مرد نخوی در کشتی با کشتیان
 رو بکشتی بان نمودن خود پرست
 لیک اندم کشت خاوشون
 گفت فی ای خوش حجاب خو
 کر تو محوی بخیطه در آب
 بجز اسرارست نهد بر فرقی
 گفت فای این جهان بین این
 در کم آمدی بی ای یار کز
 کر نه خرد نسیم ما خود را خرم
 او بزدی آن سبوز با جاک
 قبول کردن خلیفه بدیه و عطا فرمودن با
 کمال بی نیازی از آن بدیه
 آن عرب را کرد از قاف و خلا
 پس نقیب را بفرمود آن قباد

این سخن پایان نذر دای علام
 آن سبوی آب را و پیش و
 آب شیرین و سبوی سبز نو
 زانکه لطف شاه خوب چهر
 شد چو حوضی آن چشم چون
 در در آن حوض آب سبوی
 لطف شاه شاه جان برین
 عشق شکست بقیاری بسکون
 هر سر کاسه با بدن معروف
 پیش اساتد فقهی آن فقه
 باز اساتدی که آن محوره است
 گفت هیچ از نخوی خاندی گفت
 با و کشتی را بگردانی گفت
 گفت کل عمرت ای نخوی فنا
 آب دریا مرده را بر سر نهند
 ایکه خلعا ز راه خرمی خورند
 مرد نخوی را از آن در و ختم
 آن سبوی آب و انشای است
 آن عرب باری این معذرت
 بلکه از دجله اگر وقت بی
 پس نقیب را بفرمود آن قباد

زانکه خبری صحت دارد و آنکه
 روز بکیه شد حکایت کن با
 تخم خدمت را در حضرت بجا
 ز آب بارانی که جمع اند
 کرده بود و اندر همه ارکان
 آب از لوله رود و در کوه
 هر یکی لوله همان آرد پدید
 چون اثر کرد است اندک
 چون در آرد کل تن با و خور
 جان شاکر و شایان موصوف
 فقه خواندنی اصول فی ما
 جان شاکر و شایان موصوف
 دانش فقه است ساز راه و بر
 گفت نیم عمر تو شد بر فنا
 گفت کشتی بان با نخوی
 زانکه کشتی غرق در کوه است
 در رود زنده را در پای کی
 این زمان چون خبرین
 تا شمار آنچو اسامو خستم
 وان خلیفه و جله علم خدا
 کوز دجله غافل پس و بود
 آن سبوز بر سر سبکی زدی
 شد حجاب بجز آن او را
 آن سبوز پر ز زر کرد و مزید
 آن جهان بخشش و آن سبوز

کاین سبزه پر ز بخت او نه
 چون کشتی در نشیند رخ را
 چون کشتی در شست و دجله
 چون پذیرفت از من آن باغ
 قطره از دجله خوبی است
 کج مخفی بد ز پری جوش کرد
 واکه دیدندش همیشه بخود
 خم شکسته آب از آن مار کج
 نه بسوی دریا خالت نه آب
 پر فکرت شد کل آلوده و گرا
 چون کر سنه میشوی سگ میشوی
 پس می مردار و دیگر دم کی
 زانکه سگ چون سیر شد کشت
 در حکایت کفنه ایم حسان ثا
 کر بگوید فقه فقر آید همه
 در بگوید کر نماید راستی
 آن کفش را صافی محقق دان
 از سگر کر شکل نانی پیر
 بلکه کیر و انداختش فکند
 ذات زرش داور پنهانست
 بت پرستی کر بانی در صور
 منکر اندر نقش و اندر زکات
 این حکایت کفنه شد زیر و زبر
 بلکه چون است و هر قطره از آن
 پیش هر صوفی که او با فردود

چونکه واکر دوسوی دجله شیند
 خود فراموش شود اینجا اینجا
 سجده میکرد از چیا و منجیب
 اینجا جنس و غل را زود زد
 کان نمیکند ز پری ز پری
 خاک را سلطان طلسم پوش
 بخود نه بر سبوسکی زود
 صد درستی زین شکست اینجا
 خوش بین و الله علم بالقدر
 زانکه کل خواری ترا کل شد
 تند و بد پیوند و بد بکشت
 چون کنی در راه شیران خوش
 کی سوی صید و کاری خوش رود
 در حق آن بسوی بی پناه
 بوی فقر آید از آن خوش و ده
 ای کشتی که است بر آزار استی
 همچو دشام لب معشوق دان
 طعم قند آید نه مان چون بجای
 صورت عاریش را بکند
 نقش بت بر نقد ز عاریت
 صورتش بگذارد در مخنی
 بگراند غرم و در اینکات او
 همچو فکر عاشقان بی پاس
 هم سر است و پا و هم بی پروا
 هر چه آن با صبی است لایزال

از ده شکست آمده است و آن
 اینجا که زود و زود شد
 کاین عجب لطف آن شد و آبر
 کل عالم را بسودان ی سپر
 کج مخفی بد ز پری چاک کرد
 در بدیدی قطره از دجله خدا
 ای ز غیرت بر سبوسکی زده
 جز و جز و خم بر قصبت کمال
 چون در معنی زنی بازت کنند
 مان کشت و گوشت کمر خوار
 چون شدی تو سیر مرداری
 الت اسکار خود جز سگت مان
 آن عرب را بیوفای می کشد
 هر چه گوید مرد عاشق و عشق
 در بگوید کفنه آید بوی
 کف کر کر بجز صافی خاسته
 کشت این دشام باطل و باطل
 کربت زین بیا بد معنی
 مانا ندبرد زب نقش و شن
 بر لیلی تو کلیمی را مسوز
 مرد و حتی بمر هی حاجی طلب
 کر یا بست و هم اینک تو
 سر نذر دگر ازل بوده است پیش
 حاش نشاند اینجا بیت نیست
 چون بود فکرش بر مشغول حال

از ده دجله اش بود زود و کثر
 پر ز و پروند ماد جله و دو تو
 وین عجب ترکو سدا آن آب
 کان بود از لطف و خوبی تا
 خاک را تابان تر از فلک کرد
 آن سبزه را و فنا کردی فنا
 و آن سبزه شکست کا طر شد
 عقل جزوی را نمود این محال
 پر فکرت زن که شهاب ز کینه
 تانانی هیچ کل اندرین
 بخود و بحس چو دیاری شوی
 کمرک انداز سگ را آنجا
 ما بدان درگاه دان دوست
 از دهاش مجید در کوی عشق
 آید از کفنه شکش بوی یقین
 اصل صاف آن فرع را از است
 خوش رنج عارض محبوب او
 کی بلند او را پی محبت کنی
 چون که صورت مانعست و زهر
 در صدام هر کس بگذارد روز
 خواه بند و خواه ترک و آبر
 تو سعیدش خوان که بهرک است
 پا ندارد با بد بود است خوش
 نقد حال با دست این خوش بین
 ناید از ذهن او فکر مال

[illegible]

عکس طمع بر دوشان بر سر زد
 بین نکهدارای دل اندیشه
 شیر چون دشت آن و هوا
 مرثما را بس نیامد رای من
 نقش با نقاش چه بیکالده و کر
 طایین با تندظن السوء را
 شیر با این فکر میزد خنده را
 فقر و نخری بهشت است ای
 گفت شیرای کرک این را
 گفت ای شه کا و خوشی
 شکیفت ای کرک چون گفتی بگو
 گفت پیش آ ایجری کو خود خیزد
 گفت چون دیدنت از خود
 کر چه غالب دارم اندر بذل فضل
 هر که اندر وجه ما باشد فنا
 هر که بر در او من و مایه اند
 آن کی آمد در یاری بر زد
 گفت من بکفش بر و بیکام
 چون توئی تو هنوز از تو بر
 پنجه کشت آن سخته پس باز
 با بخت زد یا رش که بکشت
 چون کی باشد همه نبود و
 رشته را با سوزن آمار با
 دست حق باید مرا ز ایفلان
 اکه و ابرص چه باشد مردیه

شیردشت آن طمع بار دارند
دل ز اندیشه بدی در پیش او
و نجفت و دشت آندم پاشان
فتنان نیست در اعطای من
چون سکا شش و شش سجید و نظر
که بر سرم بود عین خطا
از قشبه های شیرین من پاشان

امتحان کردن شیرین

معدلت را نو کن ای گر گین
آن بزرگ و تو بزرگ و رفعت
چونکه من باشم تو کوئی مایه
پیش آید بجه زوا و رایه
اینچنین جا ترا باید رازد
کامکارا همی کنم از عدل
کل شیئی پاکست نبود جزا

قصہ نکس کہ درباری کوفہ
چون تی درت نکشایم

بر چنین خوانی مقام خام
سوختن باید ترا در ناز و گفت
باز کرد خانه انبار گشت
گفت برو بهم توئی ای دلستان
هم منی بر خیز و اینجا بهم تو
نیست در خور با جمل ستم الخ
کمان بود بر هر محالی کن فکارت
زنده کرد و از فسون آن عزیز

بر که باشد شیرا سر را و آید
 و اندا و غیرا همی را ندخمش
 لیکت باخو گفت بنایم سزا
 ایو جو را ییان از را می من
 ایچنین طن خسیا بن
 و ار با غم چرخ را از تنگنا
 بال دنیا شد تسمه لری حق

یافتن کمال این صید ہمارست

نایب من باش در قسمت کرای
بزرگ که بر میانه است وسط
کرت خود چه سکت بود و چه
چون ندیش منغر و تدبیر
چون نبود ی فانی اندر پیش
کل شی باکت خبر و جبه
ز آنکه در الاست اواز لاکن

تسلیت گفت منم گفت
 زیبا را ترا نشا سم که من با

خام را جراتش بجز و فریاد
رفت آن بسکندر و سالی در سفر
حلقه زو برد و بصد ترس و آرد
گفت اکنون چون منی ای من
غیبت سوزن اسرشته و آرد
کی شود باریک هستی جمل
هر محال از دست او ممکن شود
والغدم که مرده مرده بود

او بداند هر چه اندیشد ضمیر
 بر خشت خند برای روی پو
 مر شمار ای خنسیان کدا
 از عطا های جهان آبی من
 مر شمارا بود نمکان نمن
 تا بماند در جهان ایندستان
 کرده مار است و هم خورد
 کان تبسم دام خود را بر کند
 تا پدید آید که تو چه کوهری
 رو بها خر کوشن بی غلط
 پیش چون من شیر بی مثل وید
 در سیاست پستش از شیر
 فرض آمد مر ترا گردن زد
 چون نه در وجه او پستی جو
 هر که در آلت او فانی
 رتو با بست او و بر لایمی
 گفت ای پیش کیستی ای معتمد
 که پرو که دار ماندا زلفا
 در فراق دوست بسوزید
 تا بنجد بی ادب لفظی لب
 نیست کنجانی دامن در کین
 چون که یکسانی درین سوزن
 خبر بمقراض زیاضات عمل
 بر حرون از نیم اوسا کشود
 در کف ایجا و مضطر بود

[illegible]

میت بخنکی کا نداین انبار
تا به بینی روی خوب خود را
آینه بیرون کشید و از نعل
هستی اندر نیستی توان نمود
نبیستی و نقص هر جانی که خوا
چونکه چاه چیست و در دود
خواجہ اشکسته بند آنجا رو
خواری و دولتی مسما بر ملا
زانکه صدرا مندا کند پیدای
زان پند و بسوی دود و لعل
ازول و از دیدات بس خون
کر چه خود را بس شکسته بند او
در گت جو هست سر کین ای
جوی خود را کی تواند پاک کرد
کی ترا شد تیغ دست خویش را
دان کس اندیشه و مال تو
تا به پنداری که صحت را بویست
پیش از عثمان کی نتاخ بود
چون بنی از وحی فرمودی
پر تو آن وحی بروی تافتی
کاسچه میکوید رسول مستنیر
پر تو آن ناکش بر دل بتا
مصطفی فرمود کای که بر خور
اندرون می خوش بهم زین
آه می کرد و بنوش آه بود

غیر حسن تو که در ایا نیست
ای تو چون خورشید شمع است
خوب را آینه باشد مشتعل
مالداران بر فتنه دارند خود
آینه خوبی جمله هست است
مظهر فتنه است درزی کی
که در آنجا پای شکسته بود
کر نباشد کی نما کیمیا
زانکه با سر که پدید است این
کو کانی میرد خود را کمال
تا ز تو این معجزی بیرون شود
آب صافی دان در کین چو
کر چه جو صافی نماید فر تو را
نافع از علم خدا شد علم مرد
رو بخواهی سپا دین ریش را
ریش تو آن ظلمت احوال تو
پر تو مرهم در آنجا تافت است

ای ای آن دیدم که من آینه
آینه آوردست ای روشنی
آینه هستی چه باشد نیستی
آینه صافی مان خود کرسد است
هر آنکه نیستی پالوده کی است
تا ترا شیده همی باید جدو
کی شود چون نیست رنجور
نقصها آینه و صفا کمال
هر که نقص خویش را دید و شنا
علتی بدتر ز نپندار کمال
علت ایسنا ناخیر است
چون بشودانی مراد از آنجا
بهست پیراه دان بر فتن
آب جو سر کین شاد کین
بر سر پریش جمع آید کس
در نه مرهم بران ریش تو
هن ز مرهم سر کین ای شاد

پیش تو ارم چو نور سینه
تا چو بینی روی خود را دم
نبیستی بکین کرا به نیستی
سوخته هم آینه نش رن
و آنچه این هستی همه آلوده
تا در و کر اصل ساز فود
آن جال و صنعت طب شکا
زان حقارت آینه خور و لعل
اندر آنکال خود و دایه
نبیستی اندر جانت ای مغرور
وین مرض در نفس هر مخلوق
آب بر کین ز کین کرد و دور
با غما سی نفس کای جوی
جبل نفس را سر و بد عالم مرد
تا به بند قبح ریش خویش
آن زمان پاکن شود در دود
دان ز پر تو دان در آن اصل
کو منخ وحی جدی میشود
او بهما ترا دانوشتی بروی
زین قدر که راه شان نعل
قدحی آرد بر جانش نعل
شد عبدی مصطفی از روی
بچنین آب سیه کشودی
شکسته بر لبست از تو به دایه
ای سبب است به بند نایه

سفل
یعنی اسباب

در روی جدو غ
خطا جمع صانع شاد
در و کر درخت

یعنی
عروسی بود که
گفت اما غیر من خلق
من را و خلق من طین
من را از آدم که مرا از پیش
از پیش

نسخ
نسخه زبسی

عاب نرگسند

چون غ
چشمه

دفتر اول

<p>کبر و کفر انسان سبب است خافهم سدا فاعثینا شاه تو سدری شاه است بند پنهان لیکت از این مرور از نور اگر غیشی زند شرح این از سینه بیرون کای فحش غفوار ما غفون ای برادر بر تو حکمت جاریه است شکر کن غره مشو بینی کن من غلام آنکه او در هر بار گرچه این سرخ شد و سرخ در درو دیوار کوید و ششم سبز نا کویند ما سبز خودیم تن همی مازد بخوبی و جمال خنج و نازت می بخند و جهان تا که چون در کور یارانت کنند پر تو و حست نطق چشم کو جان جان چون و کشید از جا یوم دین که زلزلت زلزلها فلسفی کوید ز معقولات دون نطق آب و نطق خاک و نطق کویدا که پر تو سودای خلق فلسفی مروید و را منکر شود بیر که را در دل شک و بیجا الحمد را میمانان کو در کما</p>	<p>کوسیار و کرد و ظاهر آه را می نه بند بند پیش پس او مرشد تو شد گفت مرشد است بند این را کند پاره بر طبع او آن لحظه بردی تند لیکت می رسم که نمیدی ای طیب ریخ ما سور کن آن را بدست و بر تو عاریه است کوش دار و هیچ خود بینی کن خویش را اصل ندانند بر ساط پر تو عاریت آتش زنی است پر تو غیری ندارم این منم شاد و خدایم و بس زیا خدایم روح پنهان کرده فرود با باش که نامن شوم از تو جهان طعمه موران و ارانت کنند پر تو آتش بود و آب جو جان چنان کرد که چنان تن این زمین باشد کواه حالها عقل از دلیلی می ماند بر بست محسوس حواس اول بس خیالات او در درای خلق در بها ندیم سخره دیوی بود در جهان او فلسفی پنهانی است در شما بس عالم بی منتها</p>	<p>گفت اعلا لا فیه سم رکعت صحرا دادان پندی کن ای بسا کفار را سودای دین بند آهن را توان کردن جدا زخم نیش تا چو از پستی فی مشو نمید و خود را شگون عکس حکمت آن شقی یا و ده کر چه در خود خانه نوری افتد صد در یخ و در دو کای چار تخی بس باطنی که بیاید ترک کرد کر شود پر نور روزن با سیرا پس بگوید آفتاب ای تاشید فضل تابان بگوید ای امم کویش ای مزبله تو گیتی کر طرانت ترا کوری کنند بنی از کند تو کیر دان کسی آنجا که پر تو جان برین است سرازان و می نهم من برین کو تخت جبره اجار با فلسفی منکر شود و در فکر و فلسفی کو منکر خانه است بلکه عکس آن ضا و کفر او کر نمیدی دیو را خود را این میاید اعتقاد او کاه کاه جمله باغها و دولت و رتوا</p>	<p>فلسفستان اعدال ما از بر او نمیدانند که آن سبب قضا بندشان ناموس کبریا بند عینی را ندانند کس زوا غم قوی باشد که در دور پیش آن فریاد رس فریاد خود مبین تا بر سینه را ز کوه آن ز همسایه منور یافته است معجزا زاد و کردار از اتمی تا ممکن در رسد کبر و فرد تو بدان روشن کرد خورشید چون که من غایب شوم آید خویش را بیند چون من بکدم یکد روز از پر تو من ریتی کش کشانت و رکت کور نهند که به پیش تو همی مروی سی پر تو ابدال بر جان من است تا کواه من بود و یوم دین در سخن آید زمین و خارها کو بر و سر را بدان دیوار از حواس بسیار بیجا است انجیل منکری باز و برو لی جنون نبود که بودی چنین انترک فلسف کند روشن و که آن روزی برادر تو</p>
--	---	---	---

این کتاب در بیان
در بیان سبب است
از عینا فاعثینا
فهم معین و عینا
و من غفهم سدا فاعثینا
معینان در بیان سبب
ایشان اعدال و عینا
تا از عینا اشیان
مانند و فراداد و عینا
سند و حجاب و از پستی
رابط
کار و دنیا
صفت مردم

مرز
جای کاف و زبان
خنج
کر
کر عار
دوستدار

اسماء و عینا
نور و زلال است که از ازل
الارض زلال است و عینا
خارج از عینا و عینا
عینا و عینا و عینا
عینا و عینا و عینا

فلسفه
خانه
حکمت
مستوی که جبه
رسول بران و
نمود

هر که اورا برکت این ایام بود
چون کند جان بازگونی پوشتین
پرده ای ستار از او مگیر
بازبان حال ز کوی که باش
پنجه ز با او هم از نازی که داشت
طعم با عور را خلق چنان
سجده نادر دید کس یا دون
پنجه ز با موسی از کبر و کمال
این دورا مشهور گردانید آله
تا به بنید ابل ده گیرید پسند
این دورا پرچم بسوی شهر برد
کر زنی بر نازنین تر بر خیزد
این نشان خف و قد فضا
هش چه باشد عقل کل ای شمشیر
خون آنگاه خلق را باشد بیل
عزت و حشی بان با قاطع شد
خرشاید گشت از هر صلاح
پس چو وحشی شد از اندم
جفت و فرزندانشان جملگی
پنجه با روت و چو مار و شمشیر
هماد می بودشان بر دس چو
گر شود پر شاخ همچون خار
بر ضعیفی گناه این بادند
لیک بر بر کی نکو بد خویش را
پیش معنی چیست صورت پس بود

همچو برکت از بیم اولر زان
چند دایله بر ایدر افسل
باش اندر امتحان مار مجرب
ای مرقور تا بر ایدر روز فاش
گشت رسوایچو مکرین و قسب
و عاگردون بلغم با عور
ازین شمع که حصار وادو
انجیان شد که سفیدی توخا
تا که باشندین دو بر باغی کو
رؤیت ایشان بویشان چون
کشکان قدر اتوان شمرد
در گت هفتم زمین زیر اوت
شد بیان عز نفس ناطقه
عقل جزومی شس بو وانا
ز انکه وحشی اندر عقل چل
کا مرانسا ز مخالف آمده است
چون شود وحشی شود و شس
کی تو و شغذ و رای یار سی
ز انکه لی عقلند و سطر و دود
عما و گردن باروت و مار
چیت بر شیر عما و کاوش
شیر خواهد کا و رانا چاکشت
رحم کرد ایل توا ز قوت مند
جز که بر ریشه نکو بدیش را
چرخ را معیش میدار و نکون

بر لبس دیوان خندید
بر دکان هر ز غاخذان شد
قلب پهلوی میزد باز شب
صد هزاران سال ابلیس
چرخ با مردان مرن ای واکو
موسی علیه السلام و قوس را
بمیرا و گردان مستجاب شد
صد هزار ابلیس و بلغم در جهان
ر هزارا ز ادیبان چون شنید
این دوزخ و آسخت بردار بلند
ما زینی تودی در حد خویش
قصه عا و ثمود از هر چه هست
جمله حیواناتی انسان گشت
جمله حیوانات وحشی ز آدمی
خون ایشان خلق را بشد روا
پس چه عرت باشد تا می شود
کر چه خرا و دش از خبر نبود
لاجرم کفار را خون شد مباح
باز عقلی کور مد از عقل عقل
بهر عصمت چو ایش در هر
کر چه او با شیر صد بار کند
با دهر صر که در خان می کند
نیشه را ز انبوهی شاخ درخت
شعله را ز انبوهی هیزم چه غم
تو قیاس از چرخ دولا بی کبر

که تو خود را نیکست مروم دیدی
ز آنکه سگست آهمن پنهان بخت
آهمن روز میدار و دوش
بود ز بدال و اسیر مؤمن
بر تر از سلطان چه میزانی خور
سُغیه شد مانند عیسی ز کافران
صحت ز سحر بود و فسون او
همچنین بود است پادشاهان
یکدین را سوی ده را ایشان
در نه اندر شهر پس در دوان
الله پادشاه زاده ایشان
تا بدانی که بنیاد از کسیت
جمله انسان را کس از بهر ایشان
با شد از حیوان انسی و رکی
ز آنکه انسان را نسیه ایشان
چون شدی تو خمر مستغرق
هیچ معذرتش نمیدار و دروغ
هیچ وحشی پیش کتاب در راه
کرد و از عقلی سحرانات نقل
از بطر خورند ز بهر الوده پیر
شاخ شاخ شیر ز بار کینه
با گیاه پست احسان میکند
کی بر اس آید تبر و تخت تخت
کی رمد قصاب از انبوی غم
کروش از کسیت از عقل سیر

[illegible]

مستتر
پنهان باشد

مرا
میتونه

جاکش
فرج مقصود

باب
شش

لرزش این قالب همچون سپهر
 بر زودت و دجل و خراج این نفس
 که بهش میرود کای بسیار
 همچنین این باد را بزدان
 گفت المعنی هو الله شیخ وین
 سلهما در قص خاشاک انداز
 چون کشد از ساهلش در چو چاک
 چون کناه و فسق علقان جان
 دست خائیدن گرفتند می کشم
 خویش من چون از کسی جرحی
 حمیت دین را نشانی و یکر
 شکر کو تیدای سپاه و چاک
 عصمتی که مرشمار درین است
 آنچنان کان کاتب می رسول
 لحن مرغان را اگر فاصفه
 و زبانی باشد آنهم از کان
 آن کرسی را گفت افزون
 خاصه رنجور و ضعیف او است
 چون بگویم چونی می کشم
 من بگویم صحح نوشت باوان
 پانی او را از مود سستیم
 کو عیا رنجور را خا طرز کر
 گفت چونی گفت مرگ کشم
 بعد از آن گفتش چه خوردی
 گفت غریب شیل می آید برود

بست از روح مستر ای سپهر
 از که باشد جز ز جان ای پر پو
 که طستان میکند کایش خا
 کرده بد بر عا و سپهر نژاد
 بحر معنی است رب العالمین
 هم ز آب آمد بوقت ضعیف
 آن کند با او که آتش بکینا

کروشن این باد معنی است
 کا همیشه میکند که حی و دال
 همچنین این آب را بزدان
 باز هم این باد را بر مؤمنان
 جمله اطلاق زمین و آسمان
 چون که ساکن خواهد شد کردار
 انجیث اخذ دارد و باز را

بقیه قصه ماروت و نکال عقوبت ایشان

لیک عیب خود ندیدند می کشم
 آتشی در وی زود و زنج شید
 که ازان آتش جهانی خست
 رسد اید از شوت و از جاک
 آن ز عکس عصمت و حفظ
 دید در خود حکمت و نور و صل
 بر ضمیر مرغ کی واقف شوی

خویش در آینه دیدن شستند
 حمیت دین خواند او ان کبر
 گفت حشمان کرشما رو شکرید
 که ازان معنی نهم من بر شما
 این من بینید ز خود هر چه
 خویش را هم لحن مرغان خدا
 که با موزی صغیر بلبل

بعیاد و فتن کریمانه همسایه بسیار و رنجیدن بجا

که تر از رنجور شد همسایه
 لیکت باید رفت آنجا نیست
 ادبخواه گفت نیکم یا خوشم
 از طلیهان پیش تو کو بد فلان
 هر کجا شد میشود حاجت روا
 اندکی رنجیده بود ای پسر
 شد زان رنجور پر از آرد و نگر
 گفت نوشت با و افزون
 گفت پایش من مبارک نشا و شو

گفت با خود که با گوش کران
 چون بینیم کان لیش صبا نشو
 من بگویم شکر چه خوردی با
 من بگویم من مبارک است او
 این جوابات قیاسی را
 که در آید پیش رنجور و خوش
 کاین چه شکرت این عدوی
 بعد از آن گفت از طلیهان
 این زمان از زردا و ایم بر

همچو چرخ کوا سیراب است
 کا صلیح مسکین کای حال
 کرد بر فرعون خون سهمن
 کرده بد صلح و مراعات و ان
 همچو خاشاک بران بجز و ان
 سوی ساحل افتد خاشاک
 جانب ماروت ماروت ای جان
 میشدی روشن بایشان از ان
 رو بگرد و سپیدار و خشم کرد
 نگر و در خویش نفس کبر را
 در سیه کاران مغفل منکبه
 مرشمار پیشین پذیر و سما
 تا سنج بر بر شما و پوین
 پیشروان بد صغیر چون صدا
 تو چه دانی که چه کو بد بکلی
 چون ز لب بنیان بجا نکلی
 من چه در یابم ز گفت آن جان
 من قیاسی گیرم از ا ز خود
 او بگوید شری یا ماش با
 چونکه او آید شود کار است
 عکس آن واقع شد ای زاده
 بر سر او خوش بهی مالید
 که قیاسی کرد و ان گرامه
 که بهی آید بچاره پیش تو
 گفتم او را تا که کرد و غمخوار

شکر که کردم مراعات این
ماند انیسیم کوکان جفاست
می بشو را ندولش تاقی کند
کاین سکت زن روی پا
این عیادت نیست شوم کامی
تا برضوان و ثواب آن زنند
که نکوئی کرد و آن خود بد است
در دل ریخورد و را سوخته است
صل اکت کم تصل یا فنی
با ناه صائین و هل ریا
اندر آن وحشی که شذا خد بود
که قیاس تو شود ریش کین
در بیان آنکه اول کسی
قیاس او را طلب
او ز طلمت باز نور و شیم
که بر انسا بش پای جانی است
پویر آن فوج نبی از گمران
یا شب مرقده را کرد آجبر
از قیاس الله علم با صبر
مر خیال محض یا ذاتی کنی
صد قیاس و صد پیوس افرو
برده طنی که منم انبار
در میقتی از مقامات سما
بر منی و خویش منی کم تنید
بی امان تو امانی خود گشت

خود کانش از گرمی محکوس بود
عاطر بنجور چو یان صد سقط
کلم غیظ نیست آرا قیمن
تا بریزم بروی آنچه گفته بود
تا به بید و شن خود را ز آ
خود حقیقت معصیت با پیش
اوشسته خوش که خدمت کرده ام
فاتقوا النار التي او قد تم
از برای چاره این خوفنا
از قیاسی که بگردان گرین
خواجی بپندارد که طاعت میکند
کوش حس تو بحرف ارد در خوا
مقابل نص صریح
عليه اللعنة بود
گفت حق لی بلکه لا انساب
بلکه این میراثهای اعیان
را ده خاک منور شود
لیست با خورشید و کعبه
چون صغیری بشنوی از نزع
اصطلاحاتی است مراد
همچو آن رنجور دله از تو
مرغ پری ز مراد را کو کرد
که چه با روئید و ماروت
این مبا و غیرت اید ازین
این همی گفتند و نشان سپید

این زمان محض ناپیدا شد
تا که پیاش کند از پیر
آبیا بی در جز شیرین
کار زمان شیر صمیم خم بود
تا بکیر و خاطرش فرا
بس که کار تو پندای صفا
حق همسایه بجا آورده ام
انکم فی المعصیه از دوغم
اما در هر نازی را پند
صحت ده ساله باطل شد
ببخیر از معصیت جان بیند
دانکه کوش غیب کیر تو گرا
پیش او از خدا طلبس بود
من زمان را در خاک اگر است
زید و تقوی فضل را در دست
وارث این جهانهای اقیانوس
زاوه اش توانی از رویا
این قیاس و این تخیل را
خا برش را بدو کیری چنان
که نباشد زان خبر عقل را
تو به پندار صابت گشته
نمک فرو بردش بقبر مرکب
از همه بر بام سخن الصاوت
سر نخون فستید و قعر
بد کجا آید زان نعم العبد

سقط
مخفی
قسم کرده
کظم
فریاد
روستی
قصه
صفتی
با صفا و پاک
اشک
دائمه در سینه
دائمه از آتش و دود آتش
اعتدال
چنان که
اشاره
کبری
داخل
کنار
نشسته
ایشان
نماز
مهر
اشاره
مؤمنان
فلا
یعنی
و قیامت
مرتفع
و پس
پدر
عکس
اورد

چنین گفتند ما نقاشان
گفت سلطان امتحان خواهیم داد
اهل صحن و روم در بخت اند
بود و خانه مقابل در بدر
هر صبا حی از خزینه نکحسا
در فرو بستند و صقل میزدند
هر چه انداز بر ضویتی و تاب
شده در آید دید اینجا نقشها
عکس آن تصویر و این کردار
رومیان آن صوفیانندی
آن صغای آئینه و صف دل
که چه منصورت منجید فلک
عقل اینجا ساکت آید یا
تا ابد نوز صور کا بد برو
نقش و قشر علم را بگذاشتند
مرک کروی جمله اندر و جسته
که چه نحو و فقه را بگذاشتند
بر تر نزار عرش و کرسی و خلا
گفت پیغمبر صبا حی زبدا
گفت عبداً مؤمناناً بانا وین
گفت تشنه بوده ام من روزگار
که از آنسو جمله ملت کی است
گفت ازین ره کوره آورو سی
هشت جنت هفت روزخ پیش
که بهشتی که و بیکانه کیست

قصه مری کردن رومیان و چینیان در صنعت نقاشی

<p>چینیان گفتند که ما چینیان گفتند که ما چینیان صدر نکات از رومیان گفتند فی نفس و از دو صدر یکی به پیر یکی چینیان چون از عمل فارغ بعد از آن آمد بسوی رومیان هر چه آنجا بود اینجا به نمود الیک صیقل کرده اند آن سینه صورت بصورت چندی زانکه محد و دست و محدود است عکس به نقشی نماند تا ابد اهل صیقل رسته اند از نبود رفت فکر و روشنائی یافتند کس نیاید بر دل ایشان ظفر تا نقوش بهشت جنت یافته است صد نشان دارند و محو مطلق</p>	<p>کرشما خود کیست در دعوی رومیان در علم و هنر بدیدند آن یکی چینی ستر و محی و کر چینیان را را تبسه بود و عطا همچو کردن ساده و صافی شد آن را خردان و ماه و اقبال میر بود آن عقل را او قسم ز و بر این صافی شده دیوار فی زنگار کتاب و فی هنر صورت بی منتها قابل است فی بعش و فرش و دریا و زانکه دل یا دست یا خود او مینماید بی حجاب و اندر رایت عین یقین افراشته شد میکنند آن قوم بر دی سنجید الیک محو و فکر را برداشته ساکنان مقعد صدق خدا</p>
--	---

پرسیدن پیغمبر مرزید را که امروز چونی و چگونه
برخواستی و جواب او که صحبت مؤمنان است

شب نخست ز عشق و سوزنا صد هزاران سال کیساعت در خور نسیم و عقول این دیا بست پدید محبوب پیشین	تا ز روز و شب جدا گشتم چنان هست ازل را و ابد را اتحاد گفت خلقان چون بیند اسما یکت بیکت و ایضا سرم را
پیش من پدید چو مار و ماهیست	این زمان پدید آمده برای من

رومیان گفتند ما را اگر تو
رومیان گفتند بر حکمت بهم
خاص بسیارید و یک آن
پس خزانه باز گردان آید
در خور آید کار را بر دفع
رنگت چون بر است و بر یکی
از پی شادی و بهلها میروند
پرده را بالا کشیدند
و دیده را از دیدن خانیسیر بود
پاک راز و حرص و بخل کینه
را آینه دل یافت بر روی
آینه دل مانبا شد حد بنا
جو دل هم با جدد هم
هر دمی بینند خوبی بید
بزد و بجز آشنائی یافتند
چون صف کشید آشیان
لوح و لثارا پذیرا یافته
چه نشان بل عین دیدار
کیف اصبح ای رفیق با
کو نشان از باغ ایمان کر
که ز اسیر بگذرونک نشان
عقل را در نیست سوی قفا
من پسیم عرش را با غیر
همچو کنیزم من ز جود را
یوم بقیض و تسود و جود

سید حسین
اسکار و ظاہر

روشنی و نور

محقق پروان

اشاره بايضا
در سوره فاطر است انك تخلق
جنات و نهر من تحت عرشك
نهر من تحت عرشك
اشاره بايضا
در سوره فاطر است انك تخلق
جنات و نهر من تحت عرشك
نهر من تحت عرشك

دقراول

اشاره به جنت
نبوت که فرموده است
نمی بیند تا به دار سعید رسید
جمع بین
اشاره به جنت
واقع در سوره ناس
و الله اعلم
تجلی که خلق کردیم را در این
قدامی

مخاف
وقتی تحت الشعاع قرار
خفت
گرفتن آیه هنگام حمله
رین میان او و آفتاب
اشاره به جنت
در سوره ناس
و الله اعلم
آیت میباید رسول داد چنانکه
پیش از انطماران و خدا چنانکه
از خدا حق آ

نقطه
نغزیدن و افادون

پیش ازین هر چند جان پریشان
تن چو ما در غفلت جا ز عالم
ز کمان کوید خوار است او
کر بود زنی بر بندش زنجیران
او مگر بنظر بوزر اند بود
میدهد رنگت حسن التوفیق
فاش کرد که تو کاغذی که کوه
افسوس پایان ندارد و باز
جمله را چون روز ستا خیرین
این کویم یا فرو بند نفس
بل مرا تا پرو بار بر درم
و انما یم را در ستا خیر
و اکسایم هفت سوراخ نفا
دورخ و جبات بر رخ و میان
و انکسایم که نشسته کردش می
اهل جنت پیش چشم خست
کرش این کویم ز بابت آه
همچنین میگفت هرست چرا
ایینه تو جنت بیرون از غلا
ایینه و میزان محکما اسی
اوت کویدیش و سلبت خند
این نباشد آنچه از یم ای
گفت آخر هیچ کجده در غل
گفت یک صبح چو چشمی
تا پوستانند چهار نقطه

در رحم بود و ز خلقان غیب بود
مرگ در روز او نیست و زلزله
رو میان کوید بس زیاست
روم را رومی بر دهم انبیا
کاغذون پوست او را بود
تا با سفل میروان نسیم
هند و تی یا ترک پیش کرد
جواب گفتن زید رسول خدا را که احوال خلق
بر من پوشیده نیست و همه را شناسم
لبا کریش مصطفی انجلیس
تا چو خورشیدی تا بد کویم
نقد را و نقد قلب استیرا
در ضیای ماه بی خفت و محاف
پیش چشم کافران آدم عیا
یک بیک را و انما یم تا کینه
در کشیده یک بیک را و کینه
از چنین و نعره و حسرت
داد و پیغمبر کریمش بیا
ایینه و میزان کجا کوید خلا
کرد و صد سالش تو خد شتا
ایینه و میزان و انکه ریو بود
کی شویم آئین روی بکون
آفتاب حق و خورشید ازل
بنی از خورشید عالم تری
هر که و و ن میسکف از نقطه

الشی من شقی فی بطن ام
جمله جانهای که شسته
چون بر اید در جهان جان بود
تا ز او مشکلات عالم است
اصل آب نطفه پدیدست و جو
یوم تبیض و شود و جوه
در رحم پیدا نکرد و هند و ترک
جواب گفتن زید رسول خدا را که احوال خلق
بر من پوشیده نیست و همه را شناسم
یا رسول الله کویم ترشتر
تا کسوف آید من خورشید
و سها بریده اصحاب شال
و انما یم من پلاس شقی
و انما یم حوض کوثر را بچش
می بساید و شتان مرد و شتان
دست یکدیگر زیارت میکنند
این اشارت است کویم از خود
گفت من در کش که است کلام
ایینه میزان کجا بند نفس
کر برای من پوستان برشته
چون خدا ما را برای آن قرار
لیک و کش و بغل آینه را
هم و غل و هم بغل را بود
یک سرشت پرده باشد
لبا بند و غور و ریائی نکرد

من سات الله یعرف عالم
تا چگونه زاید این جان بطر
پس ناید اختلاف بین بود
انکه نازده شاسد و کلم است
لیک عکس جان روحی و حش
ترک و هند و شمره کرد و کرد
چون که زاید بندش از روست
تا ناسیم از قطار کاروان
فاش می بینم عیان زید و
در جهان پدیدم امروز
تا نایم نخل را و بیدار
و انما یم رنگت کفر و رنگ
بشنا هم طفل و کوس نیا
کاب بر ریشان زندگانی
نفران شان میرسد و در کون
وزلبان هم پوسه غار میکنند
لیک قیر سم ز ازار رسول
عکس حق لایستی زو شرم
بر ازار و حیای هیچکس
بل فرون بنام و مناسک استی
که ما بتوان حقیقت را شناخت
کر تجلی کرد و سیاسینه را
فی خون مانده پیشش فی خرد
وین نشان ساتری الله شد
سحر را حق کرد و محکوم شد

همچو چشمه زنجبیل و سبیل
هر کجا خواهم دارمیش روان
که بخواد هفت سوی زهر
که بخواد سوی کلیات
هر طرف که دل اشارت کند
دل بخواد پادشاه و بر
وست و در دست نهانی مانده
که بخواد کعبه در خور
دل مکر مرسلیمان یافته است
و ده حسن است و عبت ادا
که درین ملک بری باشی زبیر
ورز دست دیو خاتم ربه
و تو دیو خوشن میگری
بود لقمان پیش خواجه خوشن
بود لقمان در غلامان چنان
خواجه گفتند لقمان خور
گفت لقمان سید پیش خدا
امتحان کن جمله ما را ای کریم
لکمان بنکر تو بد کردار را
بعد از آن میراندشان درو
چونکه لقمان را مدتی زبیر
یوم ثلی السرا کلکسا
نار از آن آمد عذاب کا
ریش بد را در وی یافت
پس تو هر چندی که میخواهی

هست در حکم بهشتی و سبیل
همچو سحر اندر ما و ساحران
در بخواد هفت سوی عتبات
در بخواد چنس جزئیات
مید و و هر پنج حسن و این
پاکیزه سوی افزونی و نقص
او درون تن ابرو نشاند
در بخواد همچو کز زده من
که مهار پنج حس بر تافته است
انچه اندر کفتم ناید می
خاتم از دست تو نشاند
پادشاهی فوت شد بخت
مستم کردن غلامان و خواجه نشان
در میان بند کاش خوار
پر معانی تیر صورت همچو لیل
خواجه بر لقمان ترش کشت
بنده حاین نباشد در کجا
سیران در ده توار آب حمیم
صنعمای کاشف اسرار
مید و دیدنی میان کشت
می در اندازد و نش آب
بان مکرم کاسن لایستی
که حجر را نار باشد در میان
مر سرخر را سر و دندان بک
محواد باش و صفات او

چا رجوی جنت اندر حکم
همچو این دو چشمه چشم روان
که بخواد هفت سوی محسوسات
همچنین بر پنج حس چون نایز
دست و پا در امر دل شد بک
دل بخواد هفت سوی آید و ج
که بخواد بر بعد و ماری شود
دل چه میکوید پیشان انجی
پنج حس از درون نامور او
چون سلیمان دلادر هستی
بعد از آن عالم بگردم
بعد از آن با حسره شد للعباد
میسر ستاد و غلامان را باغ
آن غلامان میوای جمع را
چون شخص کرد لقمان آن
امتحان را کار فرمای کب
بعد از آن مار بصحای کلان
کشت ساقی خواجه از آب حمیم
قی و ذاقا و مذا ایشان از غنا
حکمت لقمان چون اند این بود
چون سقوا ماء حیما قطعت
این دل چون سنگ تا چید
للخبیات الخبیثون چکست
نور خواهی مستعد بود

این نه زور ما فرمان خدا
هست در حکم دل فرمان جان
در بخواد هفت سوی طبوسات
بر مراد امر دل شد حایره
همچو اندر دست موسی آن عصا
با اصابع تا نویسد او کب
در بخواد بر دلی ماری شود
طرف وصلت طرفه نهانی
پنج حس از درون نامور او
بر پری و دیوزن کشتی
دو جهان محکوم تو چون
بر شما محتوم تا یوم است
از ترا زود استیگر کی جابری
تا که میوه آیدش بهر فراخ
خوش بخور و نذر نهیب طمع را
در عتاب خواجه اش کشاید
شریت ریش بده بهر نا
تو سواره ماسپا ده برود
مر غلامان را و خور و دندان
آب می آورد زایشان میو
پس چه باشد حکمت الوجود
جمله الاستمار قما فضحت
پند گفتیم و نمی پذیرفتند
زشت را بهر زشت جفت
دور خواهی خوش بین و دور

نایزه
کوره و حلقه

ماسور
سیر حش

ریو
مکر چله
یوم کشتاد
روز قیامت

سکالان بک
بزرگ

نار از آن میراندشان درو
چونکه لقمان را مدتی زبیر
یوم ثلی السرا کلکسا
نار از آن آمد عذاب کا
ریش بد را در وی یافت
پس تو هر چندی که میخواهی
نور خواهی مستعد بود

سبحن خرب
دندان
فاصح
رواگر

حدید
خدا کنند

در ره بی خوابی ازین سخن خبر
این سخن پایان ندارد و خبر
نا طقه چون فاضح است
مکت مران و کشتن عیان مستور
هم مشرف در عبادت های
خوابان رحمت بتابد بر
این جا و خوف در پرده بود
بر لب جو بر وطنی است
کردیت این از چه فرست
دیورفت از ملک تخت است
و هم آن کاست کور شده است
کر سهای نوبی باریدنی است
یومنون بالغیب می آید
چون شکافم آسمان را در طهور
مذقی معکوس باشد کار
بندگی در غیب آمد خوش
قلعه داری کز کار مملکت
عائب از شمه و کما لغرام
پس بغیب نیم دره حفظ
چونکه غیب و عائب درویش
بس بود خوشیدار و پیش کو
شده اند و الملک های علم
ز آنکه شعشاع حضور آقا
پس ملائک چو ما با زدن
چون نو پاسته روزه پاکه بد

سرکش از دوست و سجد
حکایت زید با پیغمبر صلعم و جواب او با حضرت
میدراند پرده های غیب را
هر کس از پند خود مسرور
مشغل گشته بطاعت های او
بر بدونیک از غموم حمیم
تاس این پرده پرده بود

سرکش از این سر سر در غدا
حکایت زید با پیغمبر صلعم و جواب او با حضرت
غیب مطلوب حق آمد چندگاه
حق بهیچا بد که نومیدان او
هم با تمیدی مشرف میشوند
حق بهیچا بد که هر سر و آبر
چون دیدی پرده پرده بود

حکایت

ورنه سیما سیلیما نیست
تبع بخش خن آن شیطان است
اینگان خود از پی نادیده
بسم زمین تاربی بالیدنی است
زان بستم روزن فانی سر
چون بگویم بل تر می فطوره
شحه را دروا و در و در و در
حفظ غیب آید در استماع
دور از سلطان و سلطنت
همچو حاضر و مکه دار و فنا
به که اندر حاضری ان صند
پس و مان بر بند و لب خاموش
ای شی عظم الشا بداله
انه لار تب الامن یوم
بر نما بد چشم و دل های جبر
جلوه کر خورشید را بر آسمان
مرتبه بر یکیت بود و نور قد

اندرین اندیشه می بود و دل
کرد و بخت خود کشتی
بد خیال غائب اندیشه وقت
گرچه هست اظهار کردن هم
لیک یکت در صد و دایان
مادرین ظلمت تحری میکنند
تا که بس سلطان عالی مقامی
کو که مدح شاه کو پیش او
پاس دارد قلعه را از دشمنان
نر و شه بهتر بود از دیگران
طاعت و ایمان کنون محمود
ای برادر دست و اداران
نی بگویم چون قرین شد و بر
چون کواهی او حق کبوتر
چون خفاشی کوفت خورشید
کاین ضیا مار آفتابی باقیم
ز آنچه نور ملاث ارباع

سر نه و الله اعلم بالصواب
بر براق ناطقه بر سب قید
این دین را بران بر بند
زین عبارت هم نکر و اند
چند روزی در رکابش می
بارجا و خوف باشد و حد
غیب باشد که و فری بر ملا
که سلیمان است با هی کیر
تا سلیمان کشت شاه
رفت اندیشه و کاش می
چونکه شد حاضر خیال او
میرا مذجا بنا را از خیال
نیک دان و بکدر از تر و پر
هر کسی روحانی می آورند
بند و بند خود آمد مدتی
تا که در غیبت بود و شرم
قلعه نفروشد بهال سک
که بخدمت حاضرند و جان
بعد مرگ اندر عیان مرود
خود خدا پیدا کند علم لدن
هم خدا و هم ملک هم عالم
تا شود اندر کواهی مشرک
بر نما بد بکسد میسر
چون خلیفه بر ضعیفان قسیم
بر مراتب هر ملک ان سجا

آنگاه بایه واقع در سوره
نقیر است ازین نوزن غیب
تفصیل الصلوات و بالاحه
بسی کما که بیان نماند
ما کما که در سوره زیارت
نقیر است
آنگاه بایه واقع در سوره
فارج البصر بل تر می بن ظری
باز کردن چشم را با آسمان آیا
می بینی در آن نقص آ
نقیر
سرحد مملکت
کما که باقی در سوره
علا و ملاک و ایل علم
کما که باقی در سوره
الایه و الا لایه
کما که باقی در سوره

ہنچو پر ہای عقل انسان
 چشم عیش نور خود چون برتا
 گفت پیغمبر کہ اصحابی نجوم
 کی سارہ حاجتہای ذلیل
 ماہ میگوید بابر و خاک و
 ظلمتی دارم نسبت باشمس
 ہنچو شد و سر کہ در ہم ہم
 سخت دل معمور شد پاک
 این سخن پایان نداد در پیکر
 زید را اکنون بیای کی کو کر سخت
 لی ازونقشی بیای نہ نشان
 حسنا و عقلم نشان در درون
 خلق عالم حکلی ہمیش شوند
 ہیشا ز او ادحق ہوشا
 آن جلو و آن عظام نہ
 سرخچہ می سحی چرا ناوید
 می نہ بینی صنع ربانیت
 آن عدم اورا ہمارہ بندہ
 خویش را بین چون ہی نہی
 ہرچہ جز عشق خدای نیست
 خلق را دودیدہ در اب حما
 در شب تاریک جو آرزو را
 سرخفتن کی توان بردا
 تو نمیدانی کہ خصمانت کینہ
 آب آتش را کشد زیر اکہ او

که بسی فرقتشان اندر میان

کشف منہجہ صلحہ سر

ر هر وار شمع و شیطا را بر آوج
 که بود بر نور خورشید و یون
 من بشیر بودم ولی یوحی آت
 نور دارم بر ظلمات نفوس
 تا سوی رنج جگر ره یافتم
 بروی الرحمن علی العرش
 تا دهم پندش که رسوائی محو
 حبت ارضف نعل نعل
 نه کسی یابی نه راه که گشتن
 موج در موج لدیا محض
 پرده بر رو کشند و بغوند
 حلقه حلقه حلقه با و رکوشا
 فارسان کشته غبار خجسته
 در عدم اول نه سحر چیده
 چون کشید و موسی شایسته
 کار کن دیو اسلیان زنده
 مر عدم دانیز لرزان من مقیم
 کر سگر خوری است آن جان
 صد گمان دارند در آب جیا
 پیش کن آن عقل طلب سودا
 با چنین صد تخم غفلت کا
 ناریان خصم وجود خاکیند
 خصم فرزندان است عد

پس قرین ہر شے در نہایت

این سرافا شتر ازین کین
 هر کسی اگر بدی آن چشم و ز
 هیچ ماه و آخری حاجت نبود
 چون شمار یک بودم از دنیا
 زان ضعیفم تا تو تابی اوری
 چون ز غلت واری پیدی می
 حکم بر دل بعد ازین بوی اسط
 نیست حکمت گفتن این امر را
 تو که باشی زید هم خود را نیاب
 شد حواس نطق بی پایان
 چون بیاید صبح و وقت بار
 صبح چون دم زد علم افرا
 پایی کو بان دست فشان در
 حمله آرند از غم سویی و جو
 در عدم افشوده بودی پی
 تا کشید اندرین انواع حال
 و یو میسازد جفان کالجو
 ورتو دست اندرنا صیبت
 حقیقت جان کندن موسی
 جد کن تا صد کان کر نو
 در شب بد زکات بس کنی
 خواب مرده و لقمه مرده پاش
 ناز خصم آب و فرزند او
 بعد از ان این بار را رهاشت

آن ملک باشد که ما سیدین بود
 خرد و رستم شد تا رویا
 که گرفت ز آفتاب چرخ نور
 که بود بر آفتاب حق شهید
 و حی خورشیدم چنین نور می
 که ز مراد آفتاب انوری
 سر که را بکنار و میخور این
 حق کند چون یافت دل این را
 چون قیامت میرسد طلب
 همچو اختر که بر خورشید یافت
 مجو نور و اش سلطان ما
 انجم پنهان شده بر کار شد
 هر تنی از خواب که بر پشت سر
 نازمان رتبا چیستا
 در قیامت هم شکور و هم
 که مرا که بر کند از جای خویش
 که نبوت و رکان و دیر خال
 زهره فی تا دفع کو پا جوار
 هم ز ترس است آنکه جائی می
 دست در آب خیالی نازن
 شب برو و نور تو نجیب
 آب جیوان جفت یار کی بود
 خواجه خفت و در شب کار
 همچو آنکه آب خصم جان او
 کا ز ر و اصل کناه و نیست

اشاره به
 واقع در سوره فاطر
 الحمد لله على ما لا يحيط به
 الملكوت رب الارباب
 معنی بیاس خداوندی که خالق است
 زمین است و گرداننده فضا است
 صاحب بالهای درود و درود
 و چهار چرخ
 اتمش
 ضعیف چشم
 در صفت
 از صفت رسول که
 اصحابی که انجم با هم
 معنی صحابه بن جنت
 می بخوای که روحی الی آنها
 پیوسته بود پس هر که
 عدای یکدیگر است که عدای
 اشاره باین واقع در سوره
 این کانت الا صیحه واحد
 جمیعاً له دنیا محض و ن
 مکر باو از آنکه هر قبل در صورت
 پس جمع خلق نزد او حاضر
 کنعود
 کفران کنند در سوره
 اشاره باین واقع در سوره
 یعنون که ایشان من محاسب
 جهان را بپایان آنچه
 در بیان این پلکان آنچه
 و منظر با صورتها و نقشه و کاسه
 مانند حوضها و دیگر
 که همای بلند

نار سیرونی با آبی نفسد نار شهوت را چه چاره نبرد تا ز نار نفس چون نبرد تو هر که تر یاک خدائی را بخورد کر طبیعت کویدای رنجور را کویت و رول حکیم گسترده زین و دوش خانه ات پران نار صحت چون فروز در وجود تا که همیزم می نهی بر آتش کی سیه کرد و با آتش روی جو آتش افنا و در عید نیم شهر از شعله آتش گرفت آتش از سینه افروزد و لب گفت این آتش زیادت خدا خلق گفتندش که در کشودیم بهر فقر و بهر بوش و بهر نا اهل دین را باران ابل از علی آموز خلاص عمل در غر ابر پهلوانی دست یافت او خدا و انداخت بر روی در زمان انداخت شمشیر گفت بر من تیغ تیر افراستی آن چه دیدی تا چنین نیست آن چه دیدی بهتر از کون در مروت ابر موسائی مینه	نار شهوت تا بدوزخ میرد نور کم اطباء نار الکافرون دارد این جسم همچون عود کر خورد زهری کلوش که مرد از غسل بر پیر کن بین پشه کج قیاسی کرده چون ابلهان قالب زنده از وی جان شود بیزبان تن بود صد گونه سود کی میرد آتش از همیزم کشی آتش افنا و در عید همچو چوب خشک منجور و جو آب تیر سیدان و می سخت میر سید و را در صنعت شعله از آتش بجل شمس ما سخی و ابل فوت بودیم نر برای ترس تقوی و نما همیشین حق بجا او نشین خدا و انداختن خصم بر روی و انداختن آن حضرت شمشیر را از دست افکار بر بنی هوس کرد او اندر غر آتش کالی از چه افکندی مرا بکدشتی تا چنین برقی نمود و باز که به از جان بود و بخشیدیم جان کا ملا روی خوانان بی شبیه	نار شهوت می نیار مد با چه شد این نار را نور خدا نار پاکان را انداز خود زبان خود کند رنجور را رنجور تر کر جوش کوی از جمل ای ستم در تو علت میفرود همچو نا و من از نار سیت هستان شهوت ناری بر اندن کشد چونکه همیزم باز گیر می مرد در فنا و اندر بنا و خفا مشکهای آب و سر که می زند خلق آمد جانب عمر شمس آب بگذارید و نایب شنید گفت آن بر رسم و عادت مال تخم هست و بهر شور مننه هر کسی بر قوم خود ایثار کرد خدا و انداختن خصم بر روی و انداختن آن حضرت شمشیر را از دست او خدا و انداخت بر روی که ما گشت حیران آن مبارز و عمل آن چه دیدی بهتر از کون آن چه دیدی که ملازمت در شجاعت شیر با پستی ابر ها کندم و بد کا نر کجید	ز آنکه دار و طبع دوزخ و عذاب نور ابراهیم را سازا و ستا کی ز خاشاک شود و دریا نهان و آنکه معمور است از موم و تر که چرا تو میخوری بی ترس و بیم پن مکن با نار همیزم را تو یا نار صحت و رتن افزاید سرور آن باندن کم شود بی هیچ ز آنکه تقوی آب سوی نار بر کوهند کلکونه از تقوی القلوه تا ز و اندر پر مرغ و لا خفا بر سر آتش کسان سیمند کا تش نامی نمیرد هیچ ابر بجل بگذارید اگر آن شنید از برای حق در نمی کشاید تیغ را در دست هر پیران کا غه پندار که او بخود کار کرد شیر حق را دان منزه از د زود شمشیری را بر او رو سجده از پیش او در سجده از نمودن عفو و رحم بی محل تا شدی توست در شکان در رول و جان شعله اندیشه در مروت خود که داند کستی پخته و شیرین کند مردم
---	---	--	--

اشعار از جلال
در سوره خجست و در
شعرا انداختن تقوی القلوه
خجسته و شمس

لا اله الا الله
محمد رسول الله

بوش
کرونده
کاغذ

در بعضی از جوشی
بمعنی کول و حتم معنی
شده و در بعضی نسخ جوش
نوشته شده

خدا
و خیر هر دو
آب و دانست

صحرادادی

دینور
فراموشی
ایستادگی
نویسنده
قدور
پوسته مغز

چونکه حرم چشم کی بند مرا
اندر اکنون که رستی از خط
تو منی و من تو با تو من چشم
بس خجسته معصیت کان مرود
نی سحر ساحران فرعونشان
کی بدیدندی عصا و معجزات
چون مبتدل میکند او شیش
او بکوشد تا گناهی آورد
اندر من در کشا دم مر ترا
پس وفا کر ای چشم نو بد
من چنان مردم که بر خونی جو
گفت پیغمبر کوشش جا کریم
کرد که آن رسول از وحی دست
من بیکویم چون مرگ من نیست
تا نیاید بر من این انجام بد
هیچ بعضی نیست در جام تو
گفت و پس این قصاص از پیر
عتراض او را رسد بر فعل خود
الت او را اگر خود شکند
هر شریعت را که حق منسوخ کرد
باز شب منسوخ شد از نور تو
نی در آن ظلمت خرد ما زده شد
جکت پیغمبر مدار صلح شد
باغبان زان میسر و شاخ خضر
میکنند دندان بد را آن طبیب

نیست آنجا بر صفات خود
سکنت بودی کیمیا کردت کهر
تو علی بودی علی با چون چشم
نی ز خاری برود و اوراق
میکشید و گشت دولت نشانی
معصیت طاعت شد ای تم
عین طاعت میبکند زغم و تپا
زان که ما را بچاهی آورد
تف زوی و تحفه داوم مر ترا
کجما و ملکهای جاودان
گفتن پیغمبر کوشش رکابدار
که هر آنکه نشستن امیر بدست تو خواهد بود
که هلاکم عاقبت بدست تو
باقصا من چون تو ام جلیب
تا نوزد جان من بر جان خود
زانکه این رهن نمیدم تو
گفت هم از حق و آن غمی
زانکه در قدرت و در لطف
ان شکسته کشته را نیکو کند
او کیا بر دو عوض آورد و بد
تا جادوی سوخت زان پیش تو
سکته سرمایه او اواره شد
صلح این آخر زمان از جنگ بد
تا بیا بد نخل قاصد و بر
تا رها رز و دیو بیاری

اندر کار او کردت لطف حق
رسته از کفر و حارستان
معصیت کردی باز هر طاعت
نی عمر را قصد از آرزو رسول
کر بودی حوشان آن محمود
تا امید را خدا کردن بد
زین شود مروج شیطانی جم
چون به بندگان کنه شد عتی
مرحبا کر اچنینا میسم
جادوانه یادشای منش
گفتن پیغمبر کوشش رکابدار
که هر آنکه نشستن امیر بدست تو خواهد بود
او همی که بد کش پیشین را
او همی که بد کش پیشین را
من همی که بد کش پیشین را
الت حق تو فاعل دست حق
کر کند بر فعل خود او عتراض
اندرین شهر جادو شیر او
ر منقش آیه او منشا
شب کند منسوخ شعل روز را
اگر چه ظلمت آمد آن نوم و سنا
اگر زنده با صند ما اید بدید
صد هزاران سر بر باد نشانی
میکنند از باغ و اما آن خوش
پس ز یاد و تها درون نقصا

زانکه رحمت داشت بر شمت
چون کلی بشکته در سنان
آسمان پیمووه در ساعتی
میکشیدش تا بدرگاه قبل
کی کشیدشان بغرغون عنود
چون کنه ماند طاعت آید
در حسدا و بطر قد کرد و دویم
کرد و او را ما مبارک ساعی
پیش پای چپ چنان میهنم
انچه از دهرم ناید پیش
نوش لطف من بشد و قیر
کو بر روزی ز کردن این جم
تا نیاید از من این مسخر خطا
مر مرا کن از برای حق دوام
زین قلم بس سزگون علم
چون زخم برالت حق طعن
ز اعراض خود و پروا نداری
در مملکت مالک تدبیر او
تا ت خیر او عجب میدان
بین جادوی دان خرد و فردا
نی درون ظلمت است جی
در سواد روشنی افزید
تا امان یابد بر سهل جان
تا ناید باغ و میوه خرمش
مرشدی از حیات اندر قضا

اوراق
جمع ورق و برگ
خجسته
انکار
عصا
جمع عاصی
و شات
جمع و اشیای منتهی
عین

حرف تعلیم
تا نهاده کائن یعنی آنچه مقدر است
از ازل تغییر و تبدل پذیرد
در سوره نعلین
نسخه من آید از نسخ
در سوره نعلین

اشارت به
 واقع در سه سال
 ولائحتین الذین قبلوا فی سبیل اللہ
 بل اجابہ عند یزید بن جهم یزیدون درین
 بما اوتهم الله من فضله یعنی سیدان
 که در راه خدا کشته شدند در مکان
 که زندگانند یزید و دو کافر و در روزی
 می آیند و می بیند با خود ایشان هیچ کس
 از فضل خدای تعالی

جانتے
جمع جانی یعنی کٹا ہوا
اشکاف
وقت درود بعد از
پندرہ فصاح حیدر باول اللہ
یعنی برائی کا قصاص کر دینا
یعنی برائی کا قصاص کر دینا
ریافت
ماروئے

سنده و نیاوندگان
 و نیاوندگان پیران
 دل نازا که پیران
 رنایا که پیران
 ال عمرت بنیالای
 و بپایان

موجود مفقود
وجود نیست فنا کنند

چون بریده گشت علی بن حنیف
علی انسان چون بر دین
خلق بریده خورد و شربت و
زان نزاری میوه مانید
جابه شوی کرد و خای ای فلا
چون شکسته بنده دست او
پیش شکستن حق او باشد کرد
خانه را کند و چو جنت مآخت
اگر کسی سر را سبب دارد
خود را ز هر بدی تا او خود
هر که آن حکم برسد ای
پیش حکم حق نبه کردن رجا
خویش می کرد و او را خود کین
باکت بر دوزخ حق کی
پرده صد و هم اند هم بر دم
یا رب این جرات زنده عفو
لا ترع قلباً هدیت بالکرم
ای خدا ای فضل تو حاجت
رخت با هم رخت ما را زهر
در بر و جان زین خطرهای عظیم
چون تو نمایی راه جان خود
و تو ماه و محرم را کوئی خفا
آن نسبت با کمال تو است
انگه رویا نماند خوشن
کای بسوزیده بدون آتاز

ریزون فرحین شد شکو
 ناچه را یکن قیاس آن بای
 حلق از لارسته مرده و
 کار و بروی بی نان
 روگردان از محله کاران
 پس رفو باشد یهین شکست
 مرشکته کشته را و اندر
 پست کرد و بر فلک اخست
 صد هزاران سپهر دور
 براسیر حکم حق تعالی زند
 بر سر فرزند هم تعالی زد
 تسخر و طعنه نزن بر کمر
 تعجب کردن آدم از فعل

تو میدانی را سدر خنی
 صد بیس نومسلمان اوم
 توبه کردم می گیرم زمین
 و اصراف السوء الذی خطب
 با تو یاد هیچکس ننود روا
 جسم ما مرجان بار جا کین
 برده باشد یا نه او بار و
 جان که پلور زنده باشد مرده
 ورتو قد سر ورا کوئی دو تا
 ملک و اقبال و غنا با مر ترا
 و آنکه بدرید است داد و
 بار دیگر خوب و خوش اواره

خلق چو آن چون بریده شد
 خلق ثالث را بدو تیار او
 بس گنای دوزخ تبت کو تیار
 کرد ز دوزخ برین بان حاجت
 کرد چه نان شکست مرده را
 کرد توانا شکست کوی سبا
 امکه داند دوخت او داند
 خانه ویران کند زیر نور
 کرد نفرد وی قصاص او جزا
 زانکه داند هر که چشمش را شود
 تو بر سر و طعنه کمین برد
 تا که آدم بر بلبل سی کوشش
 لبس و عذر آوردن تو کرد
 پوستین را باز کند که کنم
 گفت آدم تو به کردم زین
 یا غیاث المستغین اهدنا
 بگذران از جان ما سوء القضا
 لکنم از فرقت تو هیچ نیست
 دست ما چون پای ما میخورد
 زانکه چون جان وصل جانان
 کرد تو طعنه میزنی بر بدکان
 در تو چرخ و عرش را کوئی حقیر
 که تو پاکی از خطر و نیستی
 می سپوزد هر خزان مراغ را
 چشمش کس کور شد از بس با

خلق انسان است و فراترند
 شربت حق باشد و انوار او
 تا کسیت باشد حیات جان بنا
 کیمیا را گیر و زر گردان
 در شگفته پندج و بر ترا
 تو در شش کن نداری دست پا
 هر چه اول فرخست بگو خرد
 پس بکیاست کند معمور
 تا بگفتی فی القصص ادعا
 کان کشنده سحره تهدید بود
 پیش دام حکم عجز خود بدان
 از حقارت و زاریافت بگردد
 خنده زو بر کار پلین لعن
 کوه را از بنخ و از بن کبرسم
 اینچنین گستاخ نندیشم کرد
 لا افتخار بالعلوم و لغنا
 و امیر ما را از اخوان الصفا
 بی پناهیست غیر سجا سجت
 بی امان تو کسی جان کی برد
 ما ابد خویش کو رست و کبود
 مر ترا آن میر سدا می کامرن
 ورتو کان و بجزرا کوئی فقیر
 نیست از امجد و مفنیستی
 باز رویا ندکل صباغ را
 خلقی نی بدرید و باز او را خوا

ما چو مصنوعیم و صانع یستیم
زان را هرین رسیدیم
غیر تو هر چه خوش است و نا
کل شیء ما خلا الله بطل
گفت دشمن را همی بستم
زانکه مرگم همچو جان خوش است
مرگم هر کی بود ما را حل
ظا هرش مرگ و باطن از
انکه مردن پیش جان تلک است
زانکه نهی از دانه شیرین
دانه مردن در شیرین شده است
ان فی موتی چو فی ماتی
راجع آن باشد که بازید
باز آمد کای علی زودم
من حلال میکنم خونم بریز
گفتم از هر ذره خونی شود
لیک یغم شود شمع تو منم
خجرو شیرین جان من
زان بظا هر کوشدند جاعلم
تا امیری را دهد جان در
پن کمان بد میرای دیبا
جد یغمی بر لقمه که هست
انکه از از خرن یغما
از پی نظاره او حورو جان
خویشتر است از بر او

جز زبون و جرکه قانع نیستیم
که خریدی جان مارا از غمی
اومی سوزاست و عین آتش است
آن فضل استند غیم باطل

ما هم نفسی نفسی میریم
تو عصا کش بر کرا که کبیت
هر کرا آتش پناه و پست شد
باز و سوسای علی و خوش

بقية قصة امير المؤمنين علي وسماعته و
اغماض او باخوتني وركابدار خوش

برکت بی بلی بود ما را نوال
ظاہرش ابتر نہان ناسدہ
حکم لا تلقوا نکیرا و بدست
تلع را خود نہی حاجت کی شود
بل ہم احیاء پی من امده است
کم افارق موطنی حتی ممی
سوی وحدت ایدار تلقی

برکت بی برکتی ترا چون برکت
از رحم زادن چنین افتد آ
چون مژاسوی اجل عشق دیوا
دایر کس تلخ باشد مغرور پو
قلوبی یا ثقاتی لا ثما
فرقی لولم تکن فی دلسکون
ایمن بنیان ندارد دجا کرم

افقادن رکابدار و ریاضی امیرالمؤمنین علی
که ای امیر مرا بکش و ازین بلیه برهان

خجرا نذر کف بقصد تو بود
خواجده روحم نه ملک توستم
مرگ من شد بزم و کسبک من
تا امیر از انما بد راه و حکم
تا بد بخل خلافت ره

یکسروار تو ستوا مذ برید
پیش من این تن ندارد قیمت
انکه او تن اید میان کی کند
تا بیاراید برین جا
میر می او بی اندر انچه

بیان آنکه فتح طلبیدن پیغمبر صلی الله علیه و آله در
مکه و غیره با جهت دوستی ملوک دنیا نبود چونکه
فرمود الله دنیا جفیه و طلا بها کلاب

پرستده افاق پرستده است
خود و یار پرستده است

قد بیان افتاده بر جان
آنچنان پرگشته از اجل حق

کر کجوا اهل ماہمہا ہر سیم
 بی عصا و بی عصا کس کو
 ہم جو کسی گشت و ہم روز شد
 وان کرم باخونی و افزیش
 روز و شب بروی ہمارم چشم
 مرک من در بخت چنگ انداز شد
 جان باقی یافتی و مرک شد
 در جهان اوراز تو شکفتن است
 نہی لا تلقوا بایدیکم مرا
 لمحی و مکرویش خو نہی او
 ان فی قلبی حیوئے دبا
 کم یقل اما السیرہ راجو
 چون شیلین سرزید گشت خم
 تا نہ نیم آذم و وقت ترش
 تا نہ بید چشم من آن سحر
 چون قلم بر لوحین خطی کشید
 بنی تن خویشم فی تن الفتی
 حرص میری خلافت کی کند
 تا نوید او بہر کس نا
 فکر ت پناہیت کرد و عیان
 با خود و اللہ علم بالصواب
 کی بود در حب دنیا ہم
 چشم دل بر بست روز بخت
 صد چو یوسف او قادی در
 کا ندرو ہم رہنیا بدال حق

زبون ابرین
 خوار و ذلیل دیو
 یعنی چرخ
 غیر از خدا باطل نماند
 بی است بیکدیگر فضل
 بزرگ است اقباس از شکر
 خباب به کمال
 عظمه قابل بسند
 ابر
 ناقص
 اشاره بایه واقع در سوره البقرة
 ولا تلحقوا بهم
 میسختند خود را بدست خود
 یعنی چرخ
 ابر
 در حال غلامت
 در نزدیکی
 در وقت کسوف
 معجزه و معارف
 که در دنیا دارم
 قرآن از البیاض
 رفعت
 از آدم
 ال حق
 یعنی اهل الله و الهی

دفعه اول

شماره
تجدید نبوت
لی مع الله وقت است
فیه ملک مقرب و جانی بر
یعنی مرا با خدای خود وقت است
که منجبت با من در آن وقت
هیچ فرشته مقرب
و هیچ پیر

شماره
بایه واقعه
در سوره جمع
قل یا ایها الذین اودوا
ان زعمتم انکم اولیاء عند
ابون الناس فتمنوا الموت
ثم اوتوا و قدین یعنی ای یهود اگر کار با ما
شما دوستان خدا شدید و اگر کار با ما
مردم پس از من مرگ کنید
و است میگوید
خدا
آب و دان
۲۲

زاکیه زرد چون بازی نهاد
کرد فارس کرد سرافراشته
تا تو می بینی عزیز از ابر
من نیم سکت شیر خرم حق پرست
چونکه اندر مرکب بند صد
در بنی فرمود کا یقوم بود
ای جهودان بهراموس کسان
گفت اگر راستان این بر زبان
جزیه پذیرفتند و میبوندند
اندا در کاستان از نعل
هم بزدش گفت از بهر خدا
گفت امیر المؤمنین با انجوان
چون خدا و انداختی بروی من
تو نکاریده کف لستی
کبر این بشنید و نوری شدید

لا یسع فیما نبی مرسل
گفت ما را غنیمت همچون
چونکه خمر نهایی فلات و عقیل
پس چه باشد که و شام و عرا
آن کمان بروی ضمیری کند
رزد بستی جمله نوز آفتاب
کرد را تو مرد حق پنداشته
دامک میراث طبع است آن
شیر حق است که صورت بر
همچو پروانه بسوزاند وجود
صافا نرا مرگ باشد برکت
بگذرانید این متن بر زبان
یک پیروی خود نماند و جهان
همچنان و الله اعلم بالارضاء
چونکه در عظمت بدیدی

واللک والروح ایضا فاعقلوا
مست صبا غنیمت است آن
چون خسی آمد بر چشم رسول
که نماید و سپرد و استیلا
کو قیاس از جمل و حرص کند
بسکن آن شیشه کبود و زرد را
کرد و دیدا طبع و گفت این فرج
کرد نه فسر ز طبعی است
شیر دنیا جوید شکاری و کت
شد بهای مرک طوق صا و جان
همچنانکه از روی سوخت
یکت جهودی القدر زهره ندا
پس پیودان مال برد و خرج
این سخن را غیبت پایانی پذیر
بی توقف زود تر و نه قدم

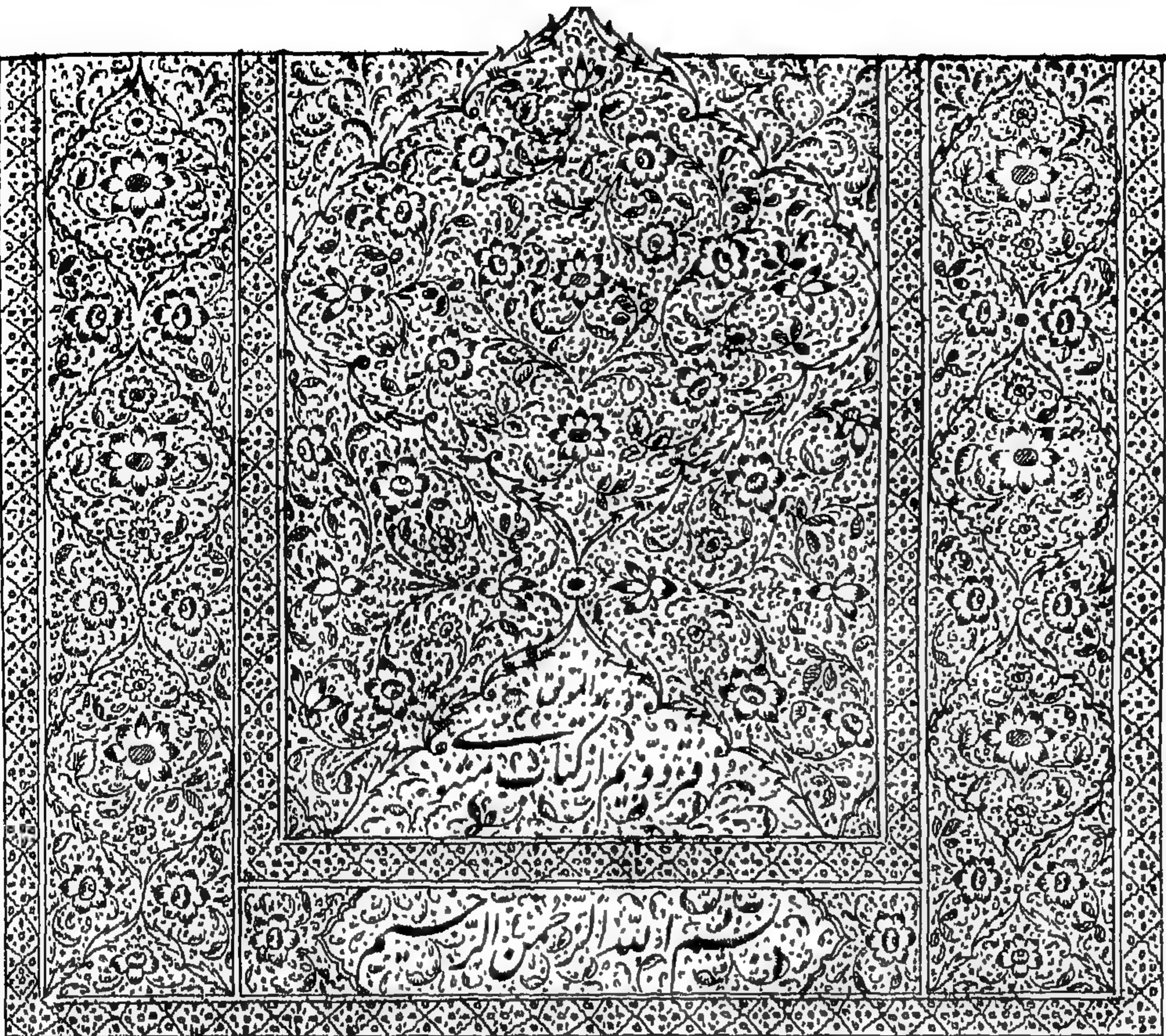
گفت امیر المؤمنین باقرین خود که سبب کشتن
تو چه بود و مسلمان شد و بدست حضرت

نفس حبیبی به شد خوی
آن حق کرد و من نیستی
در دل او تا که ز ناری برید
تو ترا زوی حسد خو بود
تو تبار و اصل و خویشم بود
من غلام انجراغ شمع خ
من غلام موج اندازی نور
عرضه کن بر من شهادت اگر
نیم بھر حق شد و بینی هوا
نقش حق تو با مرثی کن
گفت من شمع جفا می کاشتم
بل زبان هر راز و بود
تو فروغ شمع کیشم بود
که چراغ رشتی پذیرفت از تو
کو چنین کو هر در آرد و طهور
مرتا دیدم سرفراز زمین

ما شاسی کرد را و مرد را
چون فراید بر من آتش حسین
پس تو میراث آنکست چون
شیر مولی جوید ازادی و مر
که جهودان را بداند ممتحان
از روی مرگ بدون آن
چون محمد این علم را بر فرا
که کمن رسوا تو ما را می سراج
دست با من ده چشمست و دست
زین چه بی بن سوی باغ ارم
شرح کن این او بپذیرم
که بهنگام نبرد ای پهلوان
شکست اندر کار حق نهود
برز جاجه دست سنگ
من ترا نوعی دگر پندشتم

<p>فرب چو کس ز خویش و قوم او او به تیغ علم جبین خلق را تیغ علم از تیغ آهن تیزتر</p>	<p>عارفانه سوی دین گردند و واخریدار تیغ جبین خلق را بل ز صد لشکر ظفر انگیزتر</p>		
<p>خاتمه دفتر اول مشنوی</p>			
<p>ایدریغالقمه و دو غوره شد چون فنب شمع بدی را چونکه صورت کشت انگیز وجود چون بهار میخورد آتش بد چونکه صورت شد چون شمع کشته بعد از آن کا میخت معنی بازی آب تیره شد سرچه بکن تمت</p>	<p>جوشش فکرت از آن فیه شد هیت لطف دل که انگیزش کل همچو خار سبز کا شتر میخورد سید را ند کا میختش ای تیغ تو بدان عادت که او را شل کشت خاک آلوده کشت تا حدیث با صاف خوش کند و ختمت</p>	<p>ماه او چون می شود پروین گل ز انخوش صد نفع و لذت میبرد کا پنجان ورد مرئی کشت تیغ خوره بودی ای وجود باز زان کناه اکنون بهر نهی انکه تیره کرد بهر صافش کند صبر کن و الله اعلم بالصواب</p>	<p>کند می خورشید آدم را کسوف مان چو معنی بود خورشید سوخته چونکه آن بهیشت رفت خشت مان چو معنی بود بود آنجا بر همان بوی میخوری خشت سخت خاک آلوده می آید صبر آرد آرزو را فی شتاب</p>
<p>فهرست مجلد ثانی از کتاب مشنوی مولوی</p>			
<p>بسم الله الرحمن الرحیم بیان بعضی از حکمت تاخیر این مجلد دومیم که اگر جمله حکمت الهی بنده را معلوم شود در فواید آن کار بنده از آن کار فرو ماند و حکمت بی پایان حق تعالی ادراک او را ویران سازد و بدان کار نرسد پس حق تعالی شمه از آن حکمت بی پایان ما بنی او کند و او را بدان کار کشد و اگر او را از آن فایده هیچ خبر نکند هیچ جنبه دنیا که وی را جنبه نیند از بهر آنست که از بهر آن مصلحت آفریده شده است و اگر حکمت آن بر او فرو نرزد هم نتواند جنبیدن چنانکه در بینی شتر اگر مهار نبود نرود و اگر سخت بزرگ هم بود نرود و فرو حید و آن من شی الا عندنا خزائنه و ما ننزله الا بقدر معلوم خاک بی آب کلوخ نشود و چون آب بسیار بود هم کلوخ نشود و السماء رفعا و وضع المیزان بمیزان و هر چیز را نه بی میزان و بی حساب</p>			
	<p>الا کسالی که از عالم خلق متبدل شده اند و ترزق تسایغ بغیر حساب گشته اند و من لم یدر پر سید کی عاشقی حقیقت کفتم که چو ما شوی بدانی عشق محبت بحسب جهه آن گفته اند که صفات حقیقت بحقیقت نسبت او بدین بجهت تمام است بخونه کدام است ایچند حق حمده و تهلوا علی محمد</p>		

ورد مرئی
یعنی گل پروده شد
کبر
قوی و طبر
شوی
خاک

روز
استفاح
پانزدهم ماه رجب
هجرت کثرون در هجرت
یاد ای کسب این نام بر
روزنامه
۹۲

مدتی این مشوی تا خیر شد
چون صبا لعل صام الدین غنا
چون زوریا سوی ساحل باز
مطلع تاریخ این سودا سود
ساعده مسکن این بار بار
این دمان بر بند تابنی عیان
نور باقی پلوی دنیا بی دن
یک قدم زدا دم اندرون
کر چه کیمو بدست کوه جسته بود
کرد در آفتاب بگردی شورت
نفس چون با نفس دیگر پایش
رو بجز یار خدائی را تو زود
خلوت از غمبار بادی نمان
نفس با نفس دیگر خندان شود
بین بچاروب زبان کردی کن

معلی بایست تا خون شیر شد
باز کرد اندر اوج آسمان
چند شعر مشوی با ساز
سال هجرت شصت و دو بود
تا آمد بر خلق این در بار باد
چشم بند آنجهان حل و دل
شیر صافی پلوی جوایبی کن
شد فراق صد جنت طوق
لیکن آن موود و دیده تیره بود
در شمای بکفنی معذرت
عقل جزوی عاقل دیگر کار
چون چنان کردی خدایار تو
پوشین بگردی آمدنی بها
ظلمت افزون گشت در پناه
چشم را از رخساره آوردی کن

تا نرید بخت تو فرزند نو
چون بهراج حقایق رفته بود
مشوی که صیقل ارواح بود
مللی ز اینجا برفت و بگشت
افت این در هوا و شهرت
ای دمان تو خود دمان دور
چون در او کامی زنی بی صبا
پیمو دیواری فرشته میکشید
بود آدم دیده نور قدیم
زانکه با عقلی چو عقلی جنت
کر رهنمایی تو نومیدی شوی
انکه در خلوت نظر بردو
عقل با عقل دگر دو شود
یار چشم تست ای مرد شکار
چونکه مؤمن آیه مؤمن بود

خون کرد و شیرین خوش شو
بی بهارش غنچه کفیه بود
باز گشتش روز استفاح بود
هر صید اینمغانی با گشت
ورنه اینجا شربت اندر شربت
وی جهان تو بر مثال بر خفا
شیر تو چون میشو و از خط
به نامی چیداب از چشم بخت
موسی در دیده بود کوه عظیم
مانع بد فعلی و بد گفت شد
زیر ظل یار خورشیدی شو
آخر از هم زیار اموات
نور افزون گشت ره پیدا
از خس و خاشاک اورا پاک
روی او را زوده کی این بود

یا رانینه است جانزاد جز
کم ز خاکی چونکه خاکی یار یافت
در خزان چون دید و یار خلافت
پس بچشمم باشم از اصحاب کعب
خواب بیداریت چون با ایشان
زانکه بی کلزار بلبل خاشست
آفتاب معرفت را نقل نیست
مطلع شمس اگر آسمندری
جس خفاست سوی مغرب روان
پنج حسی هست جز این پنج حس
جس ابدان قوت ظلمت میخورد
اسی صفات آفتاب معرفت
تو نه این باشی نه آن در ذات یحی
از تو ای بی نقش با چندین صور
که ترا کوید رنستی بواجن
چشم جس را هست نه شب و روز
هر که در جس نازد و معتزلیست
هر که از جس خد دید ای
که نبودی جس دیگر مرا
نا مصور یا مصور گفتنت
اگر تو کوری نیست بر اعشی حرج
آئینه دل چون شود صافی و پاک
چون خلیل آینه خیال این
خاک درگاهت دلم را میبفت
چاره آن باشد که خود را بشکرم

بر رخ آئینه ایجان و دم من
 از بهاری صد هزار انوار یافت
 در کشید او رُو و سر ز رخ
 به زوقی اُنوس باشد خواب
 و اسی بیداری که با نادان نشست
 غیبت خورشید بیداری گشت
 مشرق او غیر جان و عقل نیست
 بعد از آن هر جا روی نیکوئی
 جس در پاست سوی مشرق روان
 آن چو ز رخسار و این جیسا چو
 جس جان از آفتابی محسوس
 و آفتاب چرخ بند کسفت
 اسی فزون از دهمها و پیش
 هم مشبه هم موحد خیره
 یا صغیر التین یا طرب البدن
 ویده عقلست سنی در وصل
 که چه گوید نیم از جای است
 در بر حق دشت بهتر طاعتی
 جز خس حیوان بر سیر و نوا
 باطل آمدی ز صورت فیتنت
 ورنه رو کا تضرع مفتاح الفرج
 نقشها بینی بدون اناب و حاک
 صورتش بت معنی او بت میکن
 خاک بروی کوز خاکست می شکفت
 ورنه او خندد و مرمن کی خرم

تا نپوشد روی خود را از دست
آن درختی که شود بایار جفت
گفت یارب بلا شستن است
یعنی نشان بر صوف و قیاس
چونکه ز افغان خیمه بر کاشن زد
افتابا ترک این کاشن کنی
خاصه خورشید کمالی کان است
بعد از آن هر جا روی مشرق شود
راه حسن راه خراستای سوار
اندر آن بازار کا بل محشرند
ای پرده رخت حسنا سویی
گاه خورشید و کمی دریا شوی
روح با علمت و عاقل است یار
که مشبه را موجد میکند
گاه نقش خویش ویران میکند
سخره حسد هسل عمرال
بر که بیرون شد رخت او سنی است
کر بیدی حسن حیوان شاهرا
پس بنی آدم مکرم کی بد
نامصو ریا مصو ریش است
پرد های دیده را داروی صبر
هم سنی نقش و هم تقاضا
سگریز ازار که چون او شد پد
گفتم از غم یک پذیرد این ازو
او جمیل است و حبت للجمال

دم فرو بردن بباید هر دم
از بسوای خوش نه سر تا شکفت
چونکه او آمد طر لقم خفتن است
خوابشان سراپه ناموس بود
بلبلان بهمان شدند و تن بزد
تا که تحت الارض را روشن کنی
روز و شب کردار او در شوکت
شرقا بر مغرب عاشق شود
ای خزارا تو مرا حم شرما
حسن مس با چون حسن زکی خرد
دست چون موی برون او پیر
گاه کوه قاف و گاه غماشوی
روح را با تازی و ترکی چکا
که مود را بصورت رهبری
از پی تازی جانان میکند
خویش را سنی نماید از ضلال
اهل منیش چشم خویش بست
پس بدیدی کا و و خرد را
کی بخت شترک محرم شد
که هم مغربست و بیرون شد ز پو
بهم بسوز و بهم بساز شرح صد
فرش دولت او هم فرش را
در خیالش جان خیال خود نید
ورنه خود خندید بر من شربت
کی جوان نوکر نیند پیر دل

حزن

انجمن

انوار

جمع نور بعثی شریف
وفاقی حنفی
مدرسہ اسلامیہ
لکھنؤ
بھارت

ایستاد

لوگوں

مقصود و عارف کامل است

پاک کر دینا
نام و نسب پاک کر دینا
پاک کر دینا
پاک کر دینا

در حدیث است
که آن اندیشمندان
که اینک بگوشت
میدارند

افغانی

عبور کردن

نظر کرده

طیبات از بهر که لطیفین
در جهان هر چیز خیزی جذب
ناریان مر ناریا را جاذبند
ز نکت را هم ز نکیان با شیدا
تا س تو جذب جو چشم بود
آن تقاضای جو چشم دل شیدا
بس فراق آن دو نور باید
کر لطیفی رشت را در پی کند
نقش جان خوش مجسمی
آینه آینه ای لونه است
گفتم ایدل آینه کل را بجز
دید تو چون دلم را دیده
گفتم آخر خوشی را من بستم
نقش من از چشم تو اواردا
درد و چشم غیر من تو نقش خود
چشم او خانه خیالست و دم
تا یکی موباشد از تو پیش چشم
بک چکایت بیوای کو هر جا
ماه روزه کشت و عید عمر
تا بلال روزه را گیرند فال
در نه من بیا ترم افلاک
چونکه او ترک و ابرو منید
چون یکی مو کشد از ابروی تو
چون یکی مو کشد از ابرو تو
هم ترا زور ترا زور است کرد

خوب خوبی را کند جذب این
کرم کرمی را کشید و سر زد
نوریان مر نوریان را طالع بند
روم را بار و میان افتاد کار
تا به پیوند و نور روز زد
کو همی جوید ضیای بقیاس
تا سه می آرد مرا از پاسدار
تسوی باشد که او با و می کند
پیچ می نمود نقشم از کسی
آینه سیما می جان نکیان است
رو بدریا کار بر نماید ز جو
صد دل را دیده غرق دیده
درد و چشمش راه روشن یافت
که منم تو تو منی در اتحاد
کر به بینی آن خیالی آن
نیستار هست بنده لاجرم
در خیال کوهری باشد چشم

در هر آن چیزی که توانا شود
قسم باطل باطلان را می کشد
صاف با هم صافیا طالع بند
چشم چون بستی ترا تا سه گرفت
چشم باز از تا سه کسیر ترا
چون فراق آن دو نور بی تابا
او چو میخواند مرا من بکرم
که به چشم نقش خود را می کشد
گفتم آخر آینه ز بهر چیست
آینه جان نیست الا روی پا
زین طلب بنده کوی توید
آینه کلی ترا دیدم ابد
گفت و هم کا خیال تست با
اندرین چشم غیر بسزوا
انکه سر نه نیستی در می کشد
چشم من چون سر و دیدار
یشم را انکه شناسی از کهر

بلال پنداشتن آن شخص خیال را در عهد
عمر و تنبیه نمودن او را

آن یکی گفت ای عمرایت بلال
چون نمی بینم بلال پاک را
گفت ای شه نیست به شد پای
سکحل ماه نو نمود آن موی او
تا بد عوی لاف و پاره زد
هم ترا زور ترا زور است کرد

چون عمر بر آسمان نه را دید
گفت تر کن دست و برابر و پا
گفت آری موی ابرو شد کمان
موی گر چون پرده کرد و شود
رست کن اجزات را از رشتان
هر که بانا رشتان به کشت

میکنند جاسس سیرای سوزی
باقیا را می کشند ابل شد
در در هم تیره کان جاذبند
نور چشم از نور روزن می شکفت
وانکه چشم دل بستی بر کش
تا سه آوردت کشادی چشمها
لایق جذبم و یا بد بکرم
تا چه رنگم بهجو روزم با چو
تا به بند هر کسی که جاسس است
روی آن یاری که باشد زاندا
در در هم را بجز ما بن کشید
دیدم اندر چشم تو من چشم خود
ذات خود را از خیال خود
از حقایق راه کی باید خیال
با ده از تصویر شیطان منجید
خانه هستی است فی خانه خیال
کز خیال خود کنی کلی عبر
تا بدانی تو عیار از قیاس
بر سر کوهی دویدند آن نفر
گفت کاین به از خیال توید
آنگهان تو بر کمر سوی بلال
سوی تو انکند تیری از کمان
چون همه اجزات کشد چون
سرکش ای سبت روزان
در کمی افتاد و عفلش دگشت

روا شد علی الکفار باش
تا رغبت از تو یاران نکند
جان بابا کویت بهین
بر سر شطخ چیست بخت
در کلو ما خن اوسا لها
کربرد مالت عدوی پر
وار بید آن مار گیر از زخم ما
مار گیرش دید پس بشاک
شکر حق را کا ند عامر دود
مصلحت است مصلحت داد داد
می نداند کوبلای خوش خوا
گفت ای همراه نام آن سنی
مر مرا آموز تا احسان کنم
کان نفس خواهد زبان پاک
خود کرفتی این عصا در دست
گفت عیسی یارب این پیر
سرد خود را را کرده است او
اگر تخم خار کا رود در جهان
کیما ی زهر مار است آن
صوفی میکشت در دور افق
یکت بهیر دشت در آخرت
دقر صوفی سواد و حرفت
همچو صیادی سوبی شکار شد
چونکه شکر کام کرد و ره برید
سیر را بد هر می تا پیشگاه

خاک برد لاری اغیار باش
زانکه آن خاران عدوی نکند
آدم بفریدت دیوین
تو بدین بازی چشم نیخواب
چیت آن خن مهر جا و لها
رهبری را برده باشد هر
دزدیدن شخصی ماری از مار گیری و گردیدن روز و راز

گفت از جان بدین پرورش
من زیان بنداشتم نشود
کان دعا را باز میگرداند
وز کرم حق آن بد و در دست
التماس کردن همراه عیسی از او زنده کردن استخوان

استخوانها را بدان با جان
وز فرشته در روش حالاک تر
دست داستان موسی تا گنج
میل این ابد درین گفتار
مرد و بیکانه را جوید رفو
بان و بان او را میگردان
بر خلاف کیمیا سی متقی

اندر ز کردن صوفی خادم را در دنیا بهیم
اول صد صدق بیا ران
خردل سپید چون برف
کام آهودید و بر آید
لاجرم زان کام در کامی
سیر عارف هر دمی تحت شاک

بر سر اغیار چون شیر باش
آتش اندزن بکر کان چون
پنجین تبسب مایات کرد
زانکه فرزین بند ما دانست
مال خن باشد چو هست دلی
دود کی از مار گیری مار برد
دزدیدن شخصی ماری از مار گیری و گردیدن روز و راز

در دعا میخواستی جانم ازو
بس دعا ها کان نیست و بلا
واند عا کوینده شاک می شود
گشت عیسی بکی ابد فرقت
التماس کردن همراه عیسی از او زنده کردن استخوان

گفت خاش کن که آن کافور
عمر با بایت آدم پاک شد
گفت اگر من نیستم سراز خوان
چون غم خود نیست این بار را
گفت حق ادبیرا کا دبیر جو
کر کلی کرد کف غاری شود
پن مکن بر قول و فعل عتد

اندر ز کردن صوفی خادم را در دنیا بهیم
پس مراقب گشت بیا ران
را دوانشند آثار قلم
چند کا پیش کام آهودید
رفتن یک منزلی بر بوی
اندلی کو مطلع ممتا بهت

پن مکن ربه بازی شیر باش
زانکه این کر کان عدوی نکند
آدمی را آن سید دل مات کرد
کو کیر و در کلویت چون خن
در کلویت نفع از آب جیا
نهایی از غنیمت می شود
مار گشت اندزد و خود را زار

گفت بیایم تا بستانم ازو
وز کرم می نشود زرد این پاک
میرد وطن بدوان بد بود
استخوانها را بدید و کوبی غرق
که بدان تو مرده زنده کنی
لایق انفس و کفایت تو نیست
تا امین مخزن افلاک نشد

هم تو بر خوان نام را بر خوان
چون غم جان نیست این بار را
خاند و شیدن خراش گشت او
در سوبی یاری رو واری شود
کو نزار و میوه ما نندید
تاشی در خانقا هی شد
دقری باشد حضور یار

دقر صوفی صیت انوار
بعد از ان خوف آهودید
بتر از منزل کام و جوا
بر عارف فحمت ابوابها

اساره
باید واقعه
سوره فصح
محمد رسول الله
اشداع علی الکفار
بیزسم بر جسم رکعا
سجده یعنی محمد پیغمبر خدا
و کسانیکه با اویند و صحاب
رو بخت کیر مذبر کا فزان
بچشم کنند اندمیا
خود می بینی ایشان
بر کعبه و سا جود
عبادت

عزیمت با او
خدا را
فحق
هر کی همان
در سوره فصح
جاء ما فحمت ابوابها
مونسان بایند جانب
شود و با حق

چو راضی رفته اند از پیش ما
گفت اندر جو تو گشت کز ما
گفت لاجول ای پدر لاجول کن
گفت دهم افسار را کو تیند
گفت بر پیشش فلن جل زو تو
من ز تو استارم در فن خود
خادم این گفت و میان حبست
رفت خادم جانب او باش خند
کان خرس در چنگ کی با تو
بار میدید آن خورش دریا هر
گفت چاره چیست یار جت بند
من نکردم با وی الا لطف
باز میگفت آدم با لطف خود
اگر نرا خود خاصیت بدید
باز گفتی خرم سوو الطین
آن خر سگین میان خاک سنگ
خر همه شب ذکر کویان کالی
آنچه آنخو دید از رنج و غدا
نال میکرد از فراق کا و جو
روز شد خادم بیا بداد
خر جهنده گشت از تیرش
چونکه صوفی بر شیت و سدا
انگشتش همی پیچید سخت
باز میگفت ای شیخ این پرست
چونکه فوت خر شب لاجول

هست همان جان و خویش ما
گفت لاجول این سخن کو تا کن
بار رسول اهل گشت کو سخن
تا ز غلطیدن نیفتد او پس
ز آنکه شب سرامت بجان من
میرمان آید مرا از نیک و بد
گفت رفتم کاه و جو ارم
کرد بر اندر ز صوفی رنجند
پار باز پشت و ریش میرود
که بجا می میفتا دو که بگو
رفته اند و جمله در پاست اند
او چرا با من کند بر عکس کن
کی بران پس جوی کرده
کاین حسد در خلق آخر رشت
هر که بدطن نیست که ماند
گشته شده بالان دریده پاست
جو را کردم کم از گشت کاه
مرغ خاکی بیند اندر سیل
مستند از شتیاق کاه و جو
زود پالان جت و بر پیش نهاد
کمان بردن کاروانیان که مگر بهیمه صوفی رنجور است
رود را قاون گرفت آن پیران
وان دکر وزیر کا مشیت
وی نمیکشتی که شکر این خرقه
شب منج بود و روز اندر سجد

گفت پیش ده و لیکن شیر کرم
گفت جایش بر در آب سنگ و
گفت بتان شایسته چرا
گفت لاجول ای پدر چندان
گفت لاجول ای پدر چندان
لایق بر میهمان خدمت کنم
رفت و از آخر کمر داد و هیچ
صوفی از ده مانده بود و شد
گفت لاجول این چه بالینو است
کونه کون میدید ناخوش و
باز میگفت ای عجب آن خادم
هر عداوت اسبب باید
آدمی مرا رو کردم را چو
باز میگفت ای کمان بد خطا
صوفی اندر و سوسه و آن خرقه
گشته ره جمله شب بی علف
باز بان حال میگفت آن شیخ
بس سپید گشت آن شب بهار
همچنین در محنت و در درد و
خرف و شایه و وسه و شمشیر
کمان بردن کاروانیان که مگر بهیمه صوفی رنجور است
هر زایش خلق بر میداشتند
واند کمر در فعل او چیست
گفت آنخو که شب لاجول خود
آدمی خواند غلب بر دانا

گفت لاجول از تو ام کو رفتی
در بود تو بر بر روی خاک خاک
گفت لاجول ای پدر شرفی با
بهر فرزندین مرا بدر جا
استخوان در شیر خود تو جو
من ز خدمت چون کل و چون
خواب خر کوشی با صوفی قنا
خواهید دید چشم فرات
ای عجب آن خادم مشفق کجا
فاطمه میخواند با الفارحه
نی که با گشت هم نامی و
وزیر حبسیت و فاطمین کند
که همی خوابند او را مگر
بر برادرش چنین ظنم چرا
که چنان با دجرامی دشمنان
گاه در جان کندن و که در
رحمتی که سوختم زنجارم شوخ
آن خریچا ره از جوع لهر
نالدا میکرد از شب تار و
کرد با خراجه با سگ منور
کوزبان تا خر کوبید حال خو
جمله رنجورش همی بیند
واند کمر در چشم او میدید
خریدین شیوه نماند راه
از سلام علیکشان کم جانا

کودال

آیین

خال آنجی
دور از این جایی
پالمنک
دوالی در بیانی که بر کنار
لجام اسبان بند
چون از این جایی
نزدیک تر شدی
نزدیک تر شدی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

از خلیلا حب الاقلین
باز و لیل است ستاری او
وصل یکشت از عین با
آلت زر که بدست کفشگر
بود اما الحی در لب منصور
زین سبب عیسی بن مریم
دست و آلت همچونک درین
انکه دو گفت و گفت پیش
کر یکی کوئی تو در میان او
کوش دارای احوالینا را بهوش
وان فسون دیو و دلهای
کر چه نویسی نشان میکنی
در بخوانی و ببیند سورت
علم آن باز است که از سر گذشت
تا که تن حاجی پندار و لا در
گفت ما ایلان کردند بسیار
مهر جابل را چنین دان ای رفیق
روز شد در جستجو بجا شد
گفت هر چند بخرای کار نیست
این سر ای انکه از شاه خیر
هست دنیا جابل و جابل پرست
باز میباید بر دست شاه
لطف شه جازا جنایت کند
خدمت خود را سر پنداشتی
بهم سخن دیدی تو خود را با خدا

پس فنا چون خست ناله
وین تن خاکی ز نیکواری او
ز انخلاوت شد عبارت با
همچو دانه کشت کرد و یک
بود اما الله در لب فرعون
در نیا موزید آن اسم صمد
جفت با جفت شرط را در
شفق تابند در واحدین
کر در مسیگردان چوکان او
داروی دید یکش از راه کوش
میرود چون کفش گرد پای کوش
ورچه می لانی پیش میکنی
علم باشد مرغ دست هوزو
دید آن باز خوش خوش نادار
پرفرود از حد و ناخن شد در
کر رود جابل همیشه در طوق
سوی آن کسیر و آن خرگاه
که نباشی در وفای مادرست
خیره بگریزد بخانه کند سپهر
عاقل آن باشد گزین جابل
بیزبان می گفت من کردم کنایه
ز انکه شه هر رشت را نیکو کند
تو لو ای جرم از ان افرا
ای بسا کس زان گان افتد

لا حب الاقلین گفت آن خلیل
اقابش چون بر آمد زان فلک
هر عبادت خود نشان عالجی است
دالت اسکاف پیش بزرگ
شد عصا اندر کف موسی کرا
کوذا اند نقص بر آلت نهد
انکه بی جفت است و بی آلت
احول چون دفع شکیان شود
کوی انکه رشت بی نقصان شود
بس کلام پاک در دلهای کوی
کر چه حکمت را بیکر از دور
اور تو رود کشای سستیز
او پاید پیش هر ناوستان
پاکش بست و پیش کو با کرد
دست هر نا اهل بیمار کند
جابل را با تو ناید بهد
دید ناکه باز را در دو و کرد
چون کنی از حله در دوزخ قرار
کنده پیر جابل این دنیا دنی
هر که با جابل بود همراز با
پس کجا نالد کجا زار و تسیم
رو بکن رشتی که نیکبای
چون ترا ذکر و دعا شود
کر چه با تو شه نشیند برین

کی فنا خوا پازین رت حلیل
باشب گفت بین با و
حال چون است و عبادت الهی
پیش سکت که استخوان پیش
شد عصا اندر کف ساحر جابل
سکت بر کل زن تو پیش کج
در عدد سکت است و آن یک
اندو سه کویان کی کویان شود
کوز دست زخم شه قصاص شود
می نیاید میرود تا وصل نور
چون توانا املی شود از تو بری
بند با را بکسله بھر کر بر
همچو بار شه بخانه روستا
سوی آن کسیر کوی آریو
ناخنش برید و ووش کارد
سوی مادر که تیار کند
عاقبت خیمت زنداز جابل
شه بر او بکسیت زار و کور
غافل از لایستوی اصحاب نا
هر که مایل شد بدو خوار غیبی
آن رسد با او که با آن شایه
کر تو نپذیری بخیر نیک ای
رشت آید پیش آن نیای
زان دعا کردن و لیت مغرور
خویشتن شباس و نیکو نشین

استاره سبزه و انصافی
کر و مود و انصافی
ز در خج و دیک سکت
و با غی و غیسم با جابل
و شب و غی که آرام کرد
و از آن است و در دگر
و نوا و زخم

اسکاف دور
کفش کلام بل

تن حاج
آش آرد

استاره سبزه و انصافی
کر و مود و انصافی
ز در خج و دیک سکت
و با غی و غیسم با جابل
و شب و غی که آرام کرد
و از آن است و در دگر
و نوا و زخم

باز گفت ای شیطان میوم
 که چه ناخن رفت چون با من
 که که بشیرم که را کبرسم
 در ضعیفی تو مرا با بیل کبر
 که چه شکم پست نهاد خود
 به رسولی کینه کان در زده
 احمد خود گفست ای پناه من
 دورست ایراکه موسی کلیم
 گفت یارب این چه دورست است
 گفت باموسی بدان بنمودست
 من که یم مان تا یم بنده
 که که نه خفته باشی بخیر
 به کراماتی که میجویی بجان
 که نبودی کوشش احمد تو هم
 که بگوئی شکر این رستن بگو
 سرشکر دین از ان بر فتنی
 چون بگریزم بجوشد رحمت
 رحمت موقوف آن خوش گریها
 بود شیخی دایما او را مدد
 ده هزاران دام کردی از
 احمد خضرویه بودی نام او
 گفت پیغمبر که در بازار ما
 خاصه آن منفق که جان فدا کرد
 پس شهیدان زنده را از نوید
 شیخ داعی سالها اینجا کرد

توبه کردم نو مسلمان میوم
 بر کنم من پرچم خوش شیدا
 در و بی کلکی علمها بشکرم
 هر یکی خصم مرا چون پیل کبر
 لیکت در بیجا نه سرمانده خود
 بر همه آفاق تنها بر زده است
 ماه بین پرچم و شکافش بین
 از تو میردین دورست مقیم
 آن گذشت از رحمت انجا رفت
 راه آن خلوت بدان بنمودست
 تا بگریاند طمع آن زنده را
 وان دوستان میخدا زنده را
 او نمود تا طمع کردی در
 میپرستیدی چو جادو چشم
 گزینت باطن بهمت بر ناله
 که ز پر میراث نقش یافتی
 آن خروشنده بنوشد نعمت
 چون گزست از جو رحمت موج
 حلو اخردین شیخ احمد خضرویه
 جسته غریبان با لهما جمع
 خرج کردی بر فقیران جان
 خدمت عشاق بودی کام
 دو فرشته میکند دایم ندان
 خلق خود قربانی خلاق کرد
 تو بدان قالب بسکه کبر و
 می ستم میداد همچون پادشاه

انکه دوستش کنی و شیر کبر
 در چه پرتم رفت چون از یم
 آخر از پشه نه کم باشد شرم
 قدر قدری فکرم بنقد خرق
 موسی آمد دروغا با یک عصا
 نوح چون بشیر در خواهد زو
 تا بداند سعد و نحس و نحس
 چون که موسی رونق دور توید
 غوطه ده موسی خود را در کجا
 که تو ز اندوی دین دوریم
 بینی طفلی باله مادر
 گشت کنز از رحمة مخفیته
 چند بیت بسکست احمد در جان
 این سرست و درست از همه
 سرست را چون با نید از ناله
 مرد میراثی چه داند قدر مال
 که بخوابم داو خود بنمایش
 تا که دیدار کی خند چمن
 حلو اخردین شیخ احمد خضرویه
 جسته غریبان با لهما جمع
 هم بوام او خانقاها هست
 و ام او را حق زهر جامیکند
 کای خدا تو منفقا زاده
 خلق پیش آورد اسمعیل و آ
 چون خلف و او نشان جان
 پنجه میکا شست مار و زابل

کر نمستی کرد و غدرش بیز
 چرخ بازی کم کند در باریم
 ملک نرویدی بر پرستم
 بندقم در فعل صد چون منجیق
 ز دران فرعون و بر شمشیر
 موج طوفان کشت از شمشیر
 دورست این دورنی دوریم
 کاندرو صبح تجلی میدمید
 از میان دوره احمد برار
 پاکش ز یاد راست این کلیم
 تا شود پیل و داو جود خود
 فابعت امة مهدیه
 تا که یارب کوی گشتند آستان
 تا بدانی حق او را برام
 هم بدان قوت تو دل را داران
 رستمی جان کند و جان یافت
 چو نش کردم به دل کباب
 تا که دید طفل کی جوشید
 از جو اندوی که بود او را مدد
 خان و مان و خانقه در با
 کرد حق بهر خلیل از یک
 وی خدا تو ممسک از آلف
 کار و بر خلق نیار و کردگار
 جان امین از غم و رنج و شقا
 تا بود روز اجل میرا جل

سید
کلید کلین

و بهر پرچم
دو چرخ

یعنی دو چرخ
 پنهانی بر پنج چرخ
 از قبیل نصیب قیدی
 گشت گزیند منقبا جلیب آن
 فحقت الخلق کما عرفت
 من گنجی نهانی پس دوست
 سرشته شدیم پس از دیدم
 هر شانه خنده

مجان
سفت
لبین
سیر

تقا
به پیر کاری

شقا
رنج و هلاکت

چونکه عمر شیخ در آخر رسید
وامداران کشته نومید و ترش
کودکی حلوای بیرون با نکت
تا غریبان چونکه آن حلوای
گفت اورا کاسینه حلوای
او طبق بنهاد اندر پیش شیخ
بهر فرمان جلکی حلقه زد
شیخ گفت از کجا آرم درم
نال میگرد و فغان و باها
صوفیان طبل خوار قمر جو
دش شیخ آمد که ای شیخ در
وان غریبان هم با بخار وجود
تا ناز و دیگر آن کوک کرب
با اجل خوش ازل خوش شامگاه
آنکه جان بوسه و پدر چشم او
سکت و طیفه خود بجا آورد
حسن خسانه میر و در روی آ
آن میجا مرده زنده بکین
می خورد شه بر لب جوتا
تا کسی ندید بکودک هیچ چیز
صاحبانی و حالی پیش پر
خادم آمد شیخ را اگر کم و
آه و افغان از همه بر خاست
ما ندانستیم مار عفو کن
ما چون کران ناشنیده کیست

در وجود خود نشان مرک دید
در دود لھا یار شد باد و شش
لاف حلوای بر میداد نکت
یک زمانی تلخ در من شکند
گفت کدوک نیم و یار است
توبه بین اسرار ستر اندیش شیخ
خوش همی خوردند حلوای همچو
وام دارم میر و موی عدم
کای میبشکت بودی هر دو پا
سکد لان همچو کبر روی شو
تو یقین دان که مرا استادت
رویش آرد و کاین بانی بود
شیخ دید بخت و بروی نکت
فارغ از تشنگ گفت خاص عالم
کی خورد غم از فلک و خشم او
به وظیفه خود برخ می گسترد
آب صافی میر و دبی خطرات
وان جهود و خشم سبب می کند
در سماع از بانکت چزان نکت
قوت پیران از ان پیش است
پدیه بفرستاد و کروی بدید
وان طبق بنهاد پیش شیخ فرد
کای شیرخان شایان این
بس پراننده که رفت از آن
برزه کویان از قیاس خود

وامداران کرد او شسته جمع
شیخ گفت این بد بکمان نکت
شیخ اشارت کرد خادم را
وز زمان خادم برون اند
گفت فی از صوفیان افزون
کرد اشارت با غریبان کاین
چون طبق خالی شد انکو کست
کدوک از غم زو طبق را برین
کاشکی من کرد و کلخن کشت
از غریب کدوک آنجا خیره
کر بر استار و م دست
مال با خوروی مطالع میسر
شیخ فارغ از جفا و از خلا
آنکه جان در روی و خند و قند
در شب منتاب بر رابر نما
کارک خود میگرد و هر کسی
مصطفی میبشکتان نمیشد
بانکت سکت بر کرد و بدین
هم شدی توزیع کدوک و پا
شد ناز و دیگر آمد خادمی
چار صد و یار بر کوشه طبق
چون طبق پویش از طبق شد
این چه سر است ای چه سلطان
ما که کورانه عصا با میترسیم
ما زموسی پند گرفتیم کو

شیخ در خود خوش گذران بخت
نکت حق را چار صد و یار
که پروان جمله حلوای
تا خود آن جمله حلوای
نیم و یار است و هم کدوک
نکت تبرک خوش خوردی
گفت دیارم بده ای پر
نال و کریه بر آورد و چنین
بر در این خانه نکت
کرد و کشت بر کدوک حشر
او مرا بکشد جارت مید
از چه بود این ظلم و کبر بر سر
در کشیده روی چون در
از ترش و بی خلقش چه کردند
از سکان دعوت ایشان چه
آب نکند و صفا بھر خسته
زار میخاید کینه لب
خاصه ماهی کو بود خاص
همت شیخ آن بخار کرد
یک طبق بر سر پیش حاکم
نیم و یار و کرا اندر ورق
خلق و پند آن کرم را
ای خداوند خداوندان
لاجرم قند یلهار با شکم
کشت از انکار خضر و زرد

از چه
نیم و یار حلوای
نیم و یار حلوای

نکت غریبان
مغفک نکت یعنی طبل بکار

طبل خوا
پر خور و اکول

سیماک
نام سار بهشت
زار خانی
پیوده کون

خضر توزیع
دوق قسمت کرد

اشاره
به صوم آید
واقع در سوره عوا
و ادعوا رسته تفرقا
و خفته یعنی بخوابید
پروردگار را بطریق کمال
و از روی
ترس
۱۴۲

استغفار
استغفار
اللهم انی اعوذ بک من
الغفلة و النسيان
من یسئرنی
من یزیدنی
من یشد فی
قلبی غم و حزن
من یشد فی
قلبی کرب و
هم و یسئرنی
من یشد فی
قلبی کرب و
هم و یسئرنی

با چنان چشمی که بالا میشت
شیخ فرمود و انهمس گفتا رو
گفت این دنیا را گرچه اندک
امی برادر طفل طفل چشم
گره می خوابی که مشکل حل شود
راوی گفت یاری دهن
گره بید نور حق خود چه نعم است
غم مخور از دیدگان عیسی
لیک پیکارتن پرستخوان
زندگی تن مجاز صییت
این بدن خرگاه آمد روح را
چونکه عیسی دیدگان ابدیت
می گیر و سپند از اهل بی
حکم یزدان از پی انجام مرد
کله اش بر کند و مغزش ببرد
گفت عیسی چون تابش کوفتی
ای باکس همچون شیر ریای
جمع کرده مال و رفقه سوی
طعمه بنموده باوان بوده
کرماروزی بدی اندر جهان
کر بداند قیمت آنجوی خرد
چون نبرد پیش او که از کن
خاک بر سر استخوانی پاک کن
از چه چشم هست آنکه بینش
کرده بر دیگران نوحه کردی

نور چشمش آسمان می شکست
من بکل کردم شمارا انجیل
لیک موقوف غریب کو کشت
کام خود موقوف زاری فلان
خارج و می بکل مبدل شود
کم کری تا چشم را نا بدخل
روصال حق دودیده چه کم است
چپ مرو تا بخشدت و چشم
بر دل عیسی منه تو هر زمان
کام فرعون می خواه از موت
یا مثال کشتی مروح را
کامی قصه زنده شدن استخوان بد عیسی
بخل می پندار و ادانگر می
صورت آن استخوان از زنده
همچو جوری کا نذر مغزی بود
گفت زانرو که تو زوا شوقی
صید خود را خورده رفقه اجان
دشمنان در ماتم او کرده
انجمن بنما با آنرا که هست
خون چکارستی مرا با مردگان
او بیای پند در جوی
ای امیر آب مار از زند کن
مانع این سکت بود از صید جان
ز امتحانها جز که رسوایش
بدنی بنشین و بر خود میگری

کرده با چشمش تعصب می
تسارین آن بود که حق خاتم
تا نگرید کوک حلا فروش
کام تو موقوف زاری فلان
گره می خوابی که آن خلعت
گفت زانرو که دوسیر و نیت
در نخواهد دید حق را کو برو
عیسی روح تو با تو حاضر است
پس چو آن ابله که اندر دستان
بر دل خود کم نه اندیش معاش
ترک چون باشد بیاد حشر
خواند عیسی نام حق بر استخوان
از میان بر جبت کشیر سیاه
کر و مرغی بدی را شکستش
گفت عیسی چون بخورد و خور
قشمش کا هی و حشرش چو
امی میتر کرده بر ما در جهان
گفت آن شیرای میجا این کجا
این نزاری آنکه یا بد آب صفا
او بیاید بخشنان بغیر بی
بن سکت نفس ترا زنده خواه
سکت نه بر استخوان جان عا
سهر باشد غنما را کاه کاه
زابر کر بایان شاخ سبز و نر شود

از حماقت چشمش آسمان
لاجرم بنمود راه راستم
بهر نجاشیش نمی آید بچش
بی تصریح کامیا بی مشکل
پس بکریان طفل دیده حید
چشم بیندیده بیدان جان
پنجین چشم شقی کو کور شود
نصرت از وی خواهد که خوش
ذکر او کردیم بھر استخوان
عیش کم ناید تو بر درگاه
خاصه چون باشد عیسی
جز که استیزه نمیداند طریق
از برای التماس آن جوان
پنجه بر زوگر نقشش را بنا
خون بودی نقص الا برش
گفت در صفت بنودم زرق
ناموچه کرده تحصیل و جو
سخره و سپیکا را زانوار
بود خالص از برای عیسی
همچو خرد در جو بنیز و از کرف
میرایی زندگانی پرودی
کو عدو جان تست از درگاه
دیوچه و از زهر بر خون عا
این چه طعن است آنکه کور اند
زانکه شمع از گریه روشن شود

سیرکاش خور و بر جان
پشت و پهلواگاه بالاگاه
کو درین شب کامی پندار
لا انصدع ثم تقطع ثم ارحل
لاجرم غافل و رین چیده

مرکب خود برود و در آخرت
چون قضا آید چسود از ارجح
بر گشتی آن فقیر در روح
بس فساد ی که ضرورت شد
کامشان لوت و سعادت
دولت مشب میماند ایم
خسته بود و دید آن اقبال دنا

روستانی شد و آخر سوسو کا
گفت شیر اردوشی افروند بد
حق ہمیکو بد که اسی مغرور کو
از من ارکو واحد واقف بد
کر تو بی عقلی از واقف شو
ع

آبش داد و حلف آرد سب خو
 صوفیان درویش بودند و فقیر
 از سر تقصیر انصوفی رزمه
 بهم دراندم انحرک بفرو
 چندین صبر و این سه روز
 تخم باطل از این میسکا
 صوفیانش یک بیت بنوا

غافل از لعل بغابی گایند
 که بود تقلید اگر کوہ تو سیت
 آن سرش از آن سخن نبو خبر
 آب از و بر آب خواران کند
 لیک پیکاری می خریداری کن
 لیک کو سوزدل و دمان چا
 و انقلد گمنامه اموری بود
 نوحه کر را مرز باشد در حسا
 مستقی کوید خدا از عین جان
 پیش چشم او ز کم نامدی پیش
 ذره ذره گشته بودی قابش
 تو بهام حق بشیری می بری
 کار و بیجست شب آن کج
 زهره اش بدریدی دل خشن
 نی ز نامم پاره پاره گشت
 پاره گشتی و دلش پر خون شد
 بی نشان بی جای چون رفت
 تا بدانی افت تقلید را
 نی چو الصوفی که گفتیم
 کا و فقران کین کفر ای طیر
 خر فروشی در گرفتند انهمه
 لوت آوردند و شمع افرو
 چندانین نیکل و این در نوزده
 کانه آن جان نیست جان پند
 ز دود و دمه اش خوش میباید

[illegible]

میلان
بعضی میل است

دق
سرزنش طعن
حرارت تراء
که چند نفر از یک آوا
و یک حلق جسم خوانند
کما سطر فی بعض
الوفا

خداوند

کاورد
فی اخیر سخن
البشیر الامانة مرقه
توزیع
قسمت کردن

بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است
بعضی میل است

ان کی پایش همی بالید و دست
گفت چون میدید ایشان بو
دو مطمح کرد آن پاکوفتن
ویر یا بد صوفی آزار و زکا
از هزاران اندکی نایب صوفی
خریفت و خربفت آغاز کرد
از ده تقلید آن صوفی همین
خانقه خالی شد و صوفی بنا
تا رسد در هرمان او پیش
خادم آمد گفت صوفی خر کجا
بجست با توجیه کن حجت میا
گفت پیغمبر که وقت آنچه بود
گفت من مغلوب بودم صوفیان
در میان صد گرسنه گرو
تو نیائی و نکو گشته مرا
صد ندر است بود چون حاضر شد
چون نیائی و نکوئی ای عیبر
تو همی گفتی که خرف است ای
گفت آنرا جمله میگفتند خوش
خاصه تقلید چنین بیاصلا
عکس چدن باید از یار خوش
تا نشد تحقیق از یاران مبر
زانکه آن تقلید صوفی از طمع
طمع لوت و طمع اندوق و کما
گر تیار زور طمع بودی با

وان کی پرسیدش از جانشین
گر طرب مشب بخوابم کردی
ز اشتیاق و وجد جان پر
زان سبب صوفی پوپسار خوا
باقیان درد دولت او میرید
زین حرارت جلد را نبا کرد
خریفت آغاز کرد و اندرین
کردار زخمت مسافر میفتند
رفت در آخر خر خود را نیا
گفت خادم پیش من چکی کجا
آنچه من سپردت و پس پار
بایدش در عاقبت و پس
حمله آوردند و بودم بیم جان
پیش صد مسک کر چه پرورد
که خرت را میرند اسی بنوا
این زمان هر کس با قل می
پیش آمد چنین ظلمی می
از همه گویند کان باز قور
مر مر همم ذوق آمد
کاب رو در رخند از بهر بان
که شوی از بحر عکس کش
از صد فکسل کینه قطره
عقل و بر بست از نور طمع
مانع آمد عقل او را از طلاع
راست کی گفتی ترا زو و صفا

وان کی افتاد کردار زخمت
لوت خورند و سماع آغاز کرد
گاه دست ایشان قدم میگفتند
جز مکر آن صوفی که نور حق
چون سماع آید ز اول تا کران
زین حرارت پای کوبان سچ
چون گذشت آن خوش و چون
رخت از جگر بردن آورد
گفت آن خادم پایش برده
گفت خرا من تو سپرده ام
از تو خواهم آنچه آوردم
ورنه از سر کشی اضی بن
تو جگر بند می میان کربکان
گفت کرم که تو ظلمت هستی
تا خرا از هر که بر دهن دهم
من که اکیرم که قاضی هم
گفت والله آمد من بابا
باز میگشتم که او خود وقت
مر مرا تقلیدشان بر باد داد
عکس ذوق آن حاجت میردی
عکس کا دل زد توان تقلید
صاف خوابی چشم عقل و طمع
زانکه صوفی را طمع بر دهن
که طمع در آینه بر خاستی
هر بنی میگفت با قوم از صفا

وان کی بوسید و تشش آورد
خانقه تا سقف شد پر دود و
که بسجده صفه را میر و ستند
سیر خورد و فاغشت از دوق
مطرب آغازید یک ضرب کین
گفت زان خرف و خرف کین
رو ز کشت و جمله گفتند الوداع
تا بحر بر بند و آن همراه
زانکه خرد و ش آب کتر خورده
من ترا جسر موکل که دام
بازده آنچه که سپردم بنو
بکت من و تو خانه قاضی
اندر اندازی و جوی آن
قاصد جان من مسکین شد
ورنه تو زبانی کنده ایثار دهم
این قضا خود از تو آمد بر سر
تا ترا واقف کنم زین کار
زین قضا رضی است مردی
که دو صد لعنت برین تقلید باد
وین دلم زان عکس ذوقین شد
چون پایی شد شود تحقیق آن
بر و دان تو پردهای طمع را
ماند در خسران و کاشش شد
در لفاق آن آینه چون ستی
من نخواهم مزد پیغام از شما

بمن و لیلیم حق شمارا مستی
چسیت مزد کار من و پداریا
یک حکایت گویم بشنوی
پیش چشم او خیال جاده در
هر که از دین بر خوردار شد
صد حکایت بشنود و بهوش
بود شخصی مفلسی بی خان و دین
زهره بی کس را که لقمه نان خورد
مهر و ت را نهاده زیر پا
بیج کجی بی دین و بی دینست
و اندر سوراخ موشی در
در خیالات نماید ناخوشی
مار و کرم مرورا نموش شود
آن فرح آید ز ایمان و صبر
گفت پیغمبر خدایان
ز آنکه در چشم خال گرفت
نیم او نمون بود پیش کس
و چو کادی نیمه جلدش
از جمال یوسف خوان بن نفوس
چشم ظاهر سایه چشم و آن
تو مکانی اصل تو در لامکان
این سخن را نیست حد زدن
با وکیل قاضی در آن کند
کا نذرین زندان باز آید
در زمان پیش آید از دوزخ کلو

دا و حق و لایم هر دو سر
گر چه خود بود بخشد چل بر
تا بدانی که طمع شد بند کوش
پنهان باشد که موی اندر
ایچنان در چشم او مردار شد
قصه مفلس که در زندان بود و زندانیان از دوزخ
مانده در زندان و بنی
ز آنکه آن لقمه را با چاکت
گشت زندان و دوزخ زان
جز بخل و تکاه حق آرام نیست
بنیای کر به چنگالی شود
میکند از بسچوم از پیش
کانتیالات کیمیا می بود
ضعف ایمان امید و جیم
هر که انبوه صوری در
و انخیال نمونی در چشم دو
نیم او حرص و دینیش صبر
نیمه و یکر سپید و همچو ماه
لیک اندر دیده یعقوب نو
هر چه آن بنید کرد این
این دکان بر بند و بکشاکش
شکایت کردن اهل زندان نزد وکیل قاضی از دست
اهل زندان در شکایت آمد
یاوه باز و طبل خوار است
جفتش این که خدا لقمه کلو

بست مزد کار و مرد لال را
چل هزارا و بنا شد مزد من
هر که را باشد طمع الکن شود
جز کمر مستی که از حق بر بود
لیک آن صوفی نمستی دور
لقمه زندانیان خوردی گرفت
هر که دور از دعوت حجاب
گر گریزی بر سپید رختی
کج زندان جهان با کزیر
ادعی با فیهی هست از خیال
در میان مار و کرم کر ترا
صبر شیرین از خیال خوش شده
صبر از ایمان باید سر کله
آن کی در چشم تو باشد چو
کا نذرین کشخص هر فعل
گفت یزونت نمک موش
هر که این نیمه پسند کند
از خیال نظرشان نشسته
سایه اصل است فرع آما کجا
شش جفت مکر زیر در جها
که سلام با تقاضی بر کنون
مرد زانی نیا بد لقمه
چون کس حاضر شود در طعام

مزد باید داد تا کوید سزا
کی بود شبیه شبیه در عد
با طمع کی چشم دل روشن شود
گر چه بدی کجها او حر بود
لاجرم از حرص او بهیور بود
در نیا بد نکته در کوش حرص
بر دل خلق از طمع چون که
او که چشم بست اگر سلطان بود
را نظر هم پیش آید
نیت بی پامرد و بی حق
گر خیالاتش بود صاحب جمال
با خیالات خوشان وارو
کان فرح و آن تازه کی پیش آید
حیث لا صبر فلا ایمان له
هم دی اندر چشم اندیکر کجا
گاه مایه باشد او و کاست
باز نمک کا فر کس کهن
هر که آن نیمه پسند کند
چشم فرج چشم اصلی باید
سایه با خورشید پا دارد بجا
شده است و ششده است
مضطرب از دست آن
با کوازار ما زین مرد و دین
در بصد حیلست کساید طعمه
از وفاحت بی صلاح و بی سلام

الکن
گفت

و حق چشم
چون کسی خانه زانو زد و بگوید
در پیش چشم و صبر و ایمان
مهر و ت را نهاده زیر پا
بیج کجی بی دین و بی دینست

مشت
مضمون این حدیث است
من لا صبر له لا ایمان له

و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم
و الله اعلم

سوره انعام است
کلو اما در فکرم اند
۱۲

توت خوش

مردہ ریت مال میرا

کد

مشقت و عنت

نہارہ تاتہ
دراغہ در سوز و غم
ریت غافلانی یوم
بہرہ کار و محنت و ہزار ہزار

بخت است این سخن از قول
شیخان

کہ بدرویشی کنم تہدیش

و ہر گز نہ خواہم

بہرہ کار و محنت و ہزار ہزار

بخت است این سخن از قول
شیخان

کہ بدرویشی کنم تہدیش

و ہر گز نہ خواہم

بہرہ کار و محنت و ہزار ہزار

بخت است این سخن از قول
شیخان

پیش و ہرچ ہست توت شست
کو ز زندان تار و دین کاوش
سوی قاضی شد وکیل بابت
گفت نائب پیش قاضی آن ہم
گفت خان بان بر این احسان
ہمچو ایسی کہ میگفت ایلام
ہر کہ اورا قوت ایمانی بود
کہ بدرویشی کنم تہدیش
از نماز و صوم و صدیقا
یک نکت و در ہزاران
چون نیابہ صورت آید و چنان
کہ خیال فرجہ و کاہی و کا
کہ خیال فقرہ و فرزند و زن
کہ خیال آسیا و باغ و راغ
ہین بر دین کن از سرین بخیلا
گفت قاضی مفلسی را و اما
گفت ایشان متهم باشند چون
جلہ اہل محکمہ گفتند ما
گفت قاضی کش بگردانید
ہیچکس نیہ نفر دشد بدو
پیش من فلاں او ثابت است
مفلسی و دورا یزدان ما
ورکنی اورا ہمانہ اور
کہ و بیچارہ بسی فریاد کرد
بر شتر بیشت آن قحط کران

کر کند خود را اگر کویش پس
یا وظیفہ کن زوقی نعمت
گفت با قاضی شکایت بابت
کہ نمودند از شکایت از مرہ
ہمچو کہ فرجتم زندان
رب انظر فی الی یوم العیام
وز برای را دہ مانی بود
کہ زلف و خال بندم دیدن
قوت دوق آید بر و بکار
ہر کہ در وی رفت و ان شود
تا کشا از خیالت در بال
کہ خیال علم و کاہی و کا
کہ خیال بوالفضل و بوالحسن
کہ خیال میغ و باغ و باغ و لاغ
ہین بر و ب از دل جنین پیدا

ز اینچنین قحط سہ سالہ داود
اسی ز تو خوش ہم دگور ہم انا
خواند اورا قاضی از زندان
گفت قاضی خیز زین بدین
کر ز زندانم برانی تو برد
کا مدین زندان دنیا من گم
می ستانم کہ بگرد کہ بر و
قوت ایمانی دین زندان کم
تبعید اتہ من شیطانی
ہر کہ سروت کرد میدان کہ
از خیالات تو می آید بلا
کہ خیال کسب و سوداگری
کہ خیال کالہ و کاہی و کا
کہ خیال آشی و جنگہا
مان بکولہا اندر مان

تتمہ قصہ مفلس زندانی با قاضی

میکری زند از تو میکری زند خون
ہم براد بار و برا فلاںش کو
گردشہ او مفلس است پس فلاں
قرض نہ ہیچکس اورا
نقد و کا لاغیش خیزی بہ
ہم منادی کرد در قرآن
مفلس است او صوفی از وی گجا
ہم موکل را بدانکی شاد کرد
صاحب اشتری شہر دوان

وز تو میخواہند تا ہم دارم
ہر کر اپرسید قاضی حال او
کو بکولہا اندر میدان
ہر کہ دعوی آوردش اینجا
ادمی در حبس دنیا زان بود
کو دعا و غلس است وین
حاضر آوردند چون قہر
اشترش بردند از ہنگام چا
سو بسود کو بگو می تہند

طل مولانا ابد پا بند باد
واو کن المستغاث المستغاث
پس تقصص کرد از عیان پیش
سوی خانہ مردہ ریت خوش
خود میرم من زوروشی کد
تا کہ دشمن را د کا زامی گم
تا برار مذا ریشانی بغیر
و انچہ ہست از قصہ بابت
قد ہلکا آہ من طغیانہ
دیو پنهان کشہ اندر پرست
چون خیالت فاسد آید گجا
کہ خیال با جزی و داوری
کہ خیال مغزش و کاہی و کا
کہ خیال نامہ و شکہ
از زبان تنہا نہ بل از عین جان
گفت اینک اہل زندان
زین غرض باطل کو اہی ہند
گفت مولانا دست ازین مفلس
طل فلاںش ہر جا برسد
ہرچ زندانش نخواہم کرد
تا بود کا فلاں و ثابت
ہرچ با او شکت و سودا
اشتر کردی کہ ہمیرم مسعود
تا شب و خان و سودی ندا
تا ہمہ شہرش عیان ہند

کرده مردم جمله در شطش نکه
کاینکه تخم جنایا کاشته
قرص نازد کسی اورشیر
چونکه کازار دگر محکم رید
باشعار نو و تار شاخ شاخ
عدهای عاریت دان ایلم
کر و گفتش منزلم و درسته و در
هوش تو کونیست از خای
پس طمع کر میکنی کورای
برزو کور طمع پر بود پر
از جمال و از کمال و از گرم
وقت حاجت حق کند و اعیان
بر در خویش بی فرمان او
هین نه چون چشم گشته سوی
کر تو از جان طالب لبوتی

ده منادی گریزند آوازین
 بینانی بدادائی بی وفا
 ظاهر و باطن ندارد حجب
 و در حکم آرد این پرموده را
 که پوشد به سر کمر آنجا
 که چه دردی جا نه پوشیده است
 بر رشتی اشترم را از چکا
 طبل فلانسم بچرخ سیاه
 تا کلخ و شکست بشنید این سیاه
 بست بر نغم و بصر مهر خدا
 و آنچه او خواهد رساند و کوش
 گفت پیغمبر که یزدان مجیب
 کون پرچاره است و خج عانی
 ای جهان از هیچ پدید آمده است
 جایی فضل است بهندم از وی

یاد و ده مار آخنها سی فریق
 که خطا کفیم صد شش تو کن
 پنچین میا که ریا کار است
 نسبتش او کی جفت و حال غم
 بر دوش از خوش و پیو بدو
 عشق او پید معشوقش زنا
 آنچه معشوق هست صبر نیست
 صورتش بر جاست این رستی است
 چون وفا آن عشق افزون مسکن

پیشہ
 پول بیارتنی کر
 از فقره دبرخ سانیہ
 و فلوں پای لیکویند
 شعاع و ثمار
 جاہ بالا جامہا جاہ زیرین جامہا
 پیکہ
 صبح زود

شماره پانزده
واقع در سوره الفجر
ختم الله علی قلوبهم
و علی سمعهم
و أبصرهم
و دلهم
و شمسهم
و شمسهم

در حدیث نبویست که
لکل دواء و دواء فاد و اد
دواء الاء برء یاون
تعالی یعنی برای هر درد
دوا هست چون دوا
آن درد مرشد شفا
میدد چه حکم خدا

سید علی حسینی

من لم یکن منکم فی الدنیا و الاخره
یعنی هر کس که من نبودم در دنیا و آخرت
صفت اینست که در دنیا و آخرت
نباشد

یعنی پیغمبر سوار شد
حاکمونی که فرس او را
بود و گویند آنحضرت سفر کرد
پایه ۱۲۰
دور
بار برده
شماره ۱۲۰
در سوره مائده است
دائرة و از اخیاری نبی بنی برادر او
بسم پیغمبر کنایه بپادشاهی

در حدیث نبوی است
ایمان و توفان کوسن
شیطان یعنی حدکن از
اگر که اگر که شیطان است

پرتو خورشید بر دیوار افت
اسی که تو هم عاشقی بر صیل خویش
چون زرا ندوست خوبی در
اندک اندک می سازد زنجار
کما نجل بل حال باقی است
آن یکی را تو ندانی از قیاس
معنی آن باشد که بسا نذر
اکثر قسمت خیال غم فراست
چون تو دنیا کی پی خورده
خروج باشد کم نیاید ای عمو
خبر برهنه بر نشین ای پادشاه
بلکه آتش بس پاد و رفته است
بار صبر و سگر او را بردی است
طمع خام است آن خود خامی
کار نخست آن بزم نادر است
تا کردی تو گرفتار اگر
کان منافق در گرفتار برد
و دنیا بی تو نقصان اگر
یک غریبی خانه محبت از شما
بیم عیال تو بیا سودی اگر
کاشکی محمود بودی این سرا
این همه عالم طلبکار شوند
پرتوی بر قلب زد و جان بین
این محبت باید میان جان خویش
با بخت میدر که مان بمانی

تابش عاریتی دیوار یافت
خویش از صورت پرستان دیده
ورنه چون شد شا به تو سپهر خورشید
اندک اندک خشک می شود
و دلش از آب حیوان باقی است
بندگی کن تا زخم خا شناسا
بی نیاز از نقش کرد و اندر
بهره چشم این خیالات قیاس
چند پالان و دوزی ای پالان
خود پیشش روند پالان
خبر برهنه کی که را کب شد رسول
با این دان بسی پذیرفته است
خواه در صد سال خوابی ای
حام خوردن علت اردو شد
کسب باید و دامن قادیان
که اگر این کردی یا آن دگر
و اگر گفتن بخیر است نبرد

دوستی بر دوش سوی خانه خراب
در میان دشتی حجره کمر
خانه تو بودی این محمود را
و خوش تر و پیرانندش اند
بیمکت زرا کمن از ظن کزین
در نداری ره مرده تنه امیش
سوی من آید کت نام و نشانی

بر کلوخی دل چه بندی ای سلیم
پرتو عقلست آن بر جنت تو
چون فرشته بود همچون دیو
رو نغمه تنگه بخوان
خود هم آب و هم آتش باقی است
معنی تو صورتست و عیار
معنی آن نبود که کور و کر کند
حرف تو را ز ضریران بخت
خروج است آید یقین پالان ترا
پشت خردگان مال کسب است
النسی قد کسب معز و ریا
شد خرفش تو بر بخشش
همچ و از دوزخ غیری بر نداشت
کان فلانی یافت کنجی ناگهان
کسب کردن کنج را مانع کیست
اگر که گفتن رسول با و فاق
ای بسا کس مرده در بون کمر

گفت او این را اگر سقفی بد
ور رسیدی میهمان روزی ترا
گفت آری پهلوی ایران خو
طالب ز کشته جمله پیر و خام
کر محبت داری کزین کن و روزه
با بخت غولان بخت با بخت
نام هر یک میر و خول افغان

و طلب اصلی که تا بدو مقیم
عاریت میدان نهیب بر
کان ملاحظت اندر عاریت بد
دل طلب کن دل منه بر استخوان
هر سه یک شد چون طلسم
بر مناسب شادی و بر فاق
مر ترا بر نقش عاشق کند
خرنه بنید و بیالان بنید
کم نکرد و مان خویش جان ترا
جان تو سرمایه صد کلب است
والنسی قیل سا و ما شیا
چند بگریزد ز کار و با جسد
بهر کس ندو و تا چیزی اینجا
من هم آن خواهم چرا جرم و کار
پاکش از کار آن خود دوست
منع کرد و گفت هست آن فاق
از جمال عافیت ناخورد و
این سخن بشنو که دریایی مکر
پهلوی من بر تو را مسکن شد
هم بیا سودی اگر بودت جا
لیکست ای جان در اکثر تو
لیکست قلب از زرد زنده چشم
نزد و ناخوشی را کن کرد
اشنانی کو کشد سوی فنا
تا کند آنخواجه را از افغان

چون رسد آنجا به بند کشتی
از درون خویش این آوازها
صح صادق راز کاذب و نیک
رنگها بینی بخیر این نیک
کار کن در کار که باشد نه
کار که چون جای پیش غافل است
کار که چون جای روشن دیده
لاجرم منجست تبدیل قدر
صد هزاران طفل گشت ایو
ایمنه خون کرد و موسی زاده
اندرون خانه اش موسی معاف
کاین عدوان حسود و دشمن
نفس اندر خانه تن نازین
آن کی از خشم مادر بخت
همی تو مادر را چرکشتی بگو
گفت کار می کرد کان عاریه
گفت گیس اکبر ای چشم
نفس بست اما در بد خانه
از وی این نایب خوش بخت
گر سگال اردو کسی گرفت
کوش زای تو طلبکار صفا
دشمن آن باشد که قصد کند
تا بش خورشید و آید
مانع خویشند جمله کافران
چون غلام هندوئی گویند

عمر ضایع راه دور و روز دیر
منع کن تا کشف کرد درازها
رنجت می باز دان از رنجت
کوهر آن بسی بجای بنگها
تو برود کار که پیش عیان
آنکه بیرون جست از غافل است
پس بیرون کار که پوشیده
تا قضا را باز کرد اندر زور
تا بگرد حکم و تقدیر اله
وز برای قهر او آما شد
وز بیرون میگشت طفلان از گشت
خود حسود دشمن او آن است

هم بر خشم خشم و هم ز خشم
او چه کرد و آخر تو ای رشت
گشتش کاشاک ستار است
گفت پس هر روز خلقی گشت
که فساد است در هر جا
از پی او با حق و با خلق
از برای انبیا و اولیا
بشوین اشکال شیهت هوا
دشمن آن نبود که خود جان
ریخ او خورشید هرگز کی کشد
از شعاع جوهر عین پس
از سینه خواجه خود را می کشد

چه بود آن با بخت غول آخر کج
ذکر حق کن پاکت غول را بسوز
تا بود کردید کان بهشت نک
کوهر چه بلکه دریائی شوی
کار چون بر کار کن پرده
پس در در کار که یعنی عدم
رو بهیشت و دشت فرعون نمود
خو قضا بر سبب آنجمله
تا که موسی بنی ناید برون
کر بدیدی کارگاه لایزال
پنج صاحب نفس کو تن پرور
او چو موسی تنش فرعون را

آن یکی کشتش که از بد کوی
بپیکش کشته است و ای غور
مستم شد با یکی نان کشتش
گشت او را بستم از خونهای
پس کشت او را که بجهان
نفس کشتی باز بستی رعنا
کافیا رانی که نفس کشته بود
دشمن خود بود و اندان منکر
غیبت خفا شک عدوی
دشمن آن باشد که از او غذا
کی حجاب چشم آن فرد خلق
سرگون می افتد از با هم

مال خوشم جاه خواهم و آید
چشم ز کس را ازین کرکس بد
دیده پید کند صبر و دیر
اقاب خرج پیمائی شوی
خارج آن کار تنه اش دید
تا بهیستی صنع و صانع برام
لاجرم از کارگاهش کو بود
زیر لب میکرد و هر دم رشت
کرد بر کردن هزاران ظلم و خون
دست و پایش شکستی چنان
برد کرکس طنز حقدی میرد
او بیرون مید و دکه کوی
برد کرکس دست میخایدین
یاد او روی تو حق مادری
می گوئی که چه کردی چشم
غرق خون در خاک گوشتش
نای او بر تم بهشت از نای
هر دمی قصد غریزی میکنی
کس ترا دشمن نماید و رو
پس چرا شان دشمنان بود
زخم بر خود میزد و دشمنان چنان
او عدو خویش آمد در حجاب
مانع آید لعل را از اقباب
چشم خود را که رو کرد و خلق
تا نیای که کرده باشد خواجه را

خیال
جدا گری

خواجه نصیر
میرزا

آب
سوزگار

فلق
شکاف

سکوة
چراغدان

اگر شود بیمار دشمن با طبیب
کار زری که خشم گیرد از آفتاب
اگر ترا حق آفریده نیست و
تو خودی که فلان من که ترم
آن بلیس از نکت و عاری
آن ابو جهل از قبح نکت و
من ندیدم در جهان شیخ
در گذر از فضل چستی فن
اگر کسی کش مثل خود پنداشتی
پس بهر دوری وایی قائم
پس امام حق قائم اولی
او چون هست و خرد چیل او
ز آنکه به قصد پرده دارد نور
اهل صف آخرین از ضعف
روشنی کو حیات اول
آتش کا صلاح این باری
لیک این الطیف اشعلبا
حاجب آتش بود بیواسطه
واسطه دیک بود یا تا
پس فقیر نیست کو بیواسطه
پس دل عالم ویت ایراک
پس نظر کا شعاع ان این
پس مثال و شرح خوا چنگلام
پای کز را کفش کز بهتر بود
پادشاهی دو غلام از آن

در کند کوک عدوت با او
ماهی که خشم میکشد از آب
تو مشویم زشت رو هم زشت
میفراید کتری خشم
خویشین بکشد در صبر
در حسد خود را با لا میفر
پس بیت به از خلق نکو
کار خدمت دارد و خلق
ز نسب با او حسد برداشتی
تا قیامت از نایش ایم
خواه از نسل عمر خواه از نسل
اولی کم از وقت بدیل او
پرد های نور داند چندان
چشمان طاقت ندارد و پیش
رخ جان و قند این جل
کی صلاح آبی و سبب
کو جذوب تابش آن بود
در دل آتش رود و پیر
پس چو پارا در روشش با تا
شعله بار با وجودش رابطه
میرسد از واسطه این
پس نظر کا عدول نی نیست
لیک رسم تا لغز و فم عام
مهمان کردن پادشاهان
با یکی ز اندوختن گفت و شنید

در حقیقت زهرن جان خود
تو نکو بنگر که دارد زبان
و رو بگفتش مرودر سگلا
خود حسد نقصان عیب و کرا
از حسد میوه نیست تا بالا بود
بوالحکم نامش در دوجل شد
انبارا واسطه زان که چو
ز آنکه کس را از خدا عاری
چون مقرر شد بزرگی بوال
هر که را خوی نکو باشد
مدی و دای ویت پیر
و آنکه رین قندیل کم شکوه
از پس هر پرده قومی مقام
و نصف پیش از ضعفی
احولها اندک اندک کم شود
سبب آبی خامی دارد
هست آن این فقیر سخت کش
بی حجابی آب فرزندان
یا مکانی در میان آن
پس فقیر نیست کو خود را
دل نباشد تن چه داند
باز این الهای جزوی نیست
تا نکرد و نیکوئی مایه
مهمان کردن پادشاهان
یا قفس زین دل شیرین

را عیقل و جان خود را خود
عاقبت که بود سیاه
و در دو شخست مشو چاربا
بلکه از جمله کبیرا بدتر است
خود چه بالا بلکه خون بالا بود
ای بیابان از حسد نا ابل
تا پیدا آید حسد بار افلق
حاسد حق هیچ و یاری نبود
پس حسد ناید کسی از قبول
هر کسی کو شیشه دل باشد
هم نهان و هم شیشه
نور را در مرتبت تر تیر
صف صفین پرده ها
تا بنار درو شانی پیش
چون ز هفتصد بکند و ایم
نی چو این تابشی خوا
زیر تکت آتش و سرخ
پنجهکی ز آتش نایند خطا
میشود سوزان می آرد و
آب حیوانی که مانده تا
دل نجویدن چه داند
با دل صاحبی کو معدن
اینکه کفتم هم بند جز خود
مرکد را دوست که پرور بود
از لب شکر چه زاید شکر

ادمی مخفی است در زیر زبان
 کا نذران خانه کهر پاکندم
 بی تا مل او سخن گفتی چنان
 نور هر کو کپرا و تابان شد
 نور کو هر نور چشم باشد
 رست گردان چشم را در تابان
 هر جوابی کان نکوش آید
 در شود کوش تبدیل صفا
 مانوس میست آن عین
 این سخن پایان نذر کرد
 این غلامت اچو دیدن
 کاف رحمت گفتش تصغیر
 کرچه ش ناخوش شد از کفایت
 تا علاج آن دمان تو کنیم
 هر کیکی نو کلیبی خوشن
 آن دکی را پس فرستاد و چکا
 باز قابل عیبی آن بار خود
 گفت او دزد و کشت و کوفت
 راستی و نیکوئی و حسیا
 اگر نکویم آن نکوایش را
 هر کسی که عیب خود دیدی
 من بنیم روی خود را این
 نور حسی نبود آن نوری که او
 گفت اکنون عیبهای او
 گفت آینه من بگویم عیبها

این زبان پرده است بر دهان
 کج زریا جلد مار و کرم است
 کر پس با نصد تا مل دیگر
 حق و باطل را از فرقان
 هم سوال و هم جواب است
 تا کی بینی تو مرگت چرا
 چشم گفت از من شنو از اهل
 در عیان دید با تبدیل
 این یقین خواهی در آتش
 برا کردن پاوشاه یکی از آن دو غلام را وارز
 احوال آن پرسیدن و بار گفتن و آنچه در دست
 جد که کوید طفلم تحمیت
 جستجوئی کرد هم از کاو
 تو مریض و ما طلبیم
 نیست لایق از تو بد و بد
 سوی حامی که رو خود رجا
 نزد ما که تو به زبان یار بد
 خیر و نامر و چنانست چنین
 علم و دینداری جهان
 مشتم دارم وجود خویش را
 کی بدی فارغ وی از کج
 من به بنیم روی تو در من
 نور خود محسوس بنید پیش رو
 اینجا که گفت او عیب تو
 کرچه هست او مرا خوش

چونکه با وی پرده را در کشید
 یاد آن کج است و زری بر
 گفتی اندر باطنش و ریاستی
 نور فرقان فرق کردی بر
 چشم گر روی و دودیدی
 فکرست را اگر مبین نیکوگر
 کوش و دلاست چشم اهل
 دانش از علمت یقین شد
 کوش چون با قد بود دیده
 چون بایان دوم در شش
 گفت با این شکل این کده
 که تو زایل نامه ورقه بدی
 با بزم نشین و دوسه دستان
 دین و کرا گفت تو چه زری
 آن نه که خواجه تاش تو نمود
 گفت پیوسته بد است او را
 رشک و در نهادش خلقتی است
 باشد او در من بسید
 غافل انداختی از خود خبر
 آن کسی که او به بند روی
 کر میر و نور او باقی بود
 تا بدام که تو غمخوار منی
 عیب او مهر و وفا و مرد

تر سخن خانه شد بر ما پدید
 ز آنکه نبود کج زری با بیان
 جلد دریا کو هر کویاستی
 ذره ذره حق و باطل را
 چون مژگن این نظر در آید
 هست هم نور و شعاع این
 چشم صاحب حال و کوش
 چنگی جو در یقین منزل
 در نه قل در کوش تحسین
 تا که ش با آن غذا تاش کرد
 اندک را که داشت که بیا
 بود او کنده دمان دندان
 و در پیشین بیک از نه زری
 فی جلیس و یا بهیم بقعه بدی
 تا بهیم صورت عقلت
 صد غلامی در حقیقت
 از تو مار اسد و میکردن
 رست تر من کس ندیدم از تو
 هر چه که پس بگویم تهمتی است
 من بهیم در وجود خود
 لا جرم گویند عیب هر که
 نور او از نور خلق نیست
 ز آنکه دیدش و جلا تو
 که جدای ملک و کار
 عیب او صدق صفا و مهر

از حضرت
 امیرالمومنین علیه السلام
 که فرمود المرحوم حضرت
 لسانه یعنی آدمی نهان است
 در زیر زبان
 خود
 فرقان
 فرق شدن و تمایز
 کردیدن و نام کلام
 مجید آ
 ناقه
 شاسنده

شمن
 بت پرست

خواس
خواس و فرزند
در آب

اشاره
بایه وافی پادشاه
یکاد سنابر قه
بالا بصاریفی نزدیک
تابش برق او نور
خیشدار بل
کند

ارتقا
بالا رفتن

قرطین
تثنی فرطه
یعنی کوشا پادشاه
هست که فرموده اند حسن
دو کوشا در عرش

نام جایت
نور

کترین عیش جوانمردی داد
وریدی کی بجای بخشید
گفت پیغمبر که هر کس ایقین
جو جمله از عوضها نیست
پس بعالم پیچکس بنو بخل
عیب دیگر آنکه خودین نیست
گفت شه جلدی کن در مریح
گفت فی والله بانه عظیم
استدائی که فرستاد شبها
با کسان کرد از مزاج خاک
آن سابر فی که بر اوج یافت
نوح از آن کو هر چه خورد
چونکه اسمعیل در جوش قند
چون سلیمان شد و شالش ریخ
یوسف محروم و دید آن
جان جریس از فروش خون
چونکه یونس جرعه را تمام یافت
چون شعیب آگاه شد از این
خضر و الیاس از پیش چشم
چون محمد یافت آن ملک نیم
چون عمر شیدای آن معشوق شد
چون زرویش مرتضی شد و شای
آن کی از هر جان که دشت
باید از هر پیش راه دید
پودا و بیم مرکب است و دشت

آن جوانمردی که جان را هم بداد
بر کجایان کی چنین بخت بد
داما و پادشاه خود در یوم
پس عوض دیدن شد و نیست
زانکه کس چیزی نیارد بیل
هست او هستی خود عیب
مدح خود در من مدح او سیاه
قسم خوردن غلام بر صدق خود و طهارت تن خود
فی بجای بل بفضل کبریا
بگذرانید از تک افلاک
آنکه آدم معرفت آن راه یافت
در هوای بحر جان در بار
پیش و شمع آید از سر نه
دیو گشتش بنده فرمان و طبع
شد چنان بیدار و تعبیر خوا
بفت نوبت جان فشانید و زیاده
در درون ماهی او آرام یافت
چشم را در بخت از لقا
آب حیوان یافتند و کم زد
قرص مه را کرد و در دم او دم
حق و باطل را چو دل فاروق شد
گشت او شیر خد و در مرج جان
و آن سر فکند بر پیش مست
نام قطب العارفین از خورشید
گشت او سلطان سلطانان

صد هزاران جان خد کرده پدید
بر لب جو بخل آب از او
که یکی را ده عوض می آید
بخل ناپدیدن بود عوض
پس بخا از چشم آمدنی زد
عیب کوی و عیجی خود بد
زانکه من در میان آرم و
قسم خوردن غلام بر صدق خود و طهارت تن خود
آن خد و ندی که از خاک پیل
بر گرفت از نار و نور و صفا
آن که آدم نیست و نیست
جان بر ابراهیم از آن نواز
جان داود از شعلات گرم
در قضا یعقوب چون نهاد
چون عصا از دست موسی خد
چون ذکر یادم غش او زد
چونکه یحیی مست گشت از شوق او
شکر کرد ایوب صابر بهفت سیال
ز دوش عیسی مریم چو یافت
چون ابوبکر است و قوت شد
چونکه عثمان آن عبا چو گشت
روشن از نورش چو طین آمد
چون جنید از جذا و دیدن بد
چونکه کرخی کرخ او را شد بر
و اشقیق از شوق آن شکر

چه جوانمردی بود کار ناپدید
کوزجوی آب ناپسینا بود
هر زمان جوئی دگر کون پدید
شاد دارد و پدید و خوش را
دید دارد و کار خبر بدست
با همه نیکو و با خود بدست
شمر ساری آید از ازا و را
مالک للملکات حسن جم
افریدا و شمسواران جلیل
و آنکه او بر جمله انوار خست
پس خلیفه اش کرد و دم چون پدید
بجز در شعله باسی ناپدید
آهن اندر دست بافش نرم شد
چشم روشن کرد از بوی سپر
ملکت فرعون را یک لقمه کرد
کرد در جوف خشت جان فک
سر پلشت ز زنها و از ذوق او
در بلا چون دید آثار وصال
بر فراز چرخ چارم پلشت
با چنان شه صاحب صدیق شد
نور فایض بود و التورین گشت
عرش را درین و قرطین آمد
خود مقامش فرو شد از عذر
شد خلیفه عشق و ربانی
گشت او خورشید رایی و نیک

شد فضیل اندهرنی ره بین
چو که دو النون از غمش دیوانه
صد هزاران پادشاهان جهان
رحمت و رضوان حق در پرتو
بهر جان و جان بکار گوی
که صفات خواجه تاش ویر
شاه گفت اکنون از آن خود
روز مرگ این جس تو پل شود
از زمان کاین دست پست برد
از آن کین جان جوانی نماند
جوهری وادی زلفان تازی
نقل نتوان کرد مرعش را
گشت پر بهر عرض جو بچند
آن نکاح زن عرض شد
بست آن بان نشاندن هم
صیقلی کردن عرض شد
این صفت کردن عرض شد
پادشاه بجز که یاس بند
این عرضها نقل شدون کرد
وقت محضر بر عرض تصویر
بکرا اندر خانه و کاشانها
از مهندس انقض اندیشه
جمله اجزای جهان را بضر
میوه در فکر دل اقل بود
کر چه شاخ و برگ پیچش است

چون بجز لطف شد مخلوط شاد
مصر جان را همچو شکر خایه
سرفراز اندازد انوس جهان
با در جان دروان پاکشان
نیت لایق نام نویسمش
هست صد چندان که این جهان
چند کوئی آن این داند او
نور جان داری که یار دل شود
پر و بالت هست جان پر
جان باقی ایت بر جانشان
این عرضا که فاشد چون بر
لیک از جوهر بر بند هر صفا
شد و آن تلخ از پر شیر شد
جوهر فرزند حاصل شد
گشت جوهر پرده اش ایک
زین عرض جوهری ز صفا
سایه برانلی قربان کس
بر عرض کانفت از آینه
حشر هر فانی بود کون و کر
صورت هر یک عرض را در
در عهد کس بود چون افسا
الست آورد و درخت از میها
در نگر حاصل نشد جز از عن
در عمل ظاهر چشمه شود
آن همه از پر میوه مل است

بشر حافی را بشیر شد ادب
چون سری بی سر شد نذر ادا
ناشان اندکشت حق نهان
حق آن نور حق روح حیا
حق آن آنی کاین دان اذو
آنچه میدنم ز وصف آن ندیم
تو چه داری وجه حاصل کرد
در لحد کاین چشم را خاک کند
نور دل از جان بودی بار غا
شرط من جا با حسن نی کرد
این عرضهای نما زور و زو
تا مبتل گشت جوهر زین عرض
از زراعت خاکها شد سبزه
جفت کردن سبب و اثر را
هم عرض دان گمیا بردن بکا
پس گو که من عملها کرده ام
گفت شما بی قنوط عقل نیست
که نبودی م عرض انقل حشر
نقل هر چیزی بود هم لایق
بکرا نذر خود نه تو بودی عرض
کان فلان خانه که ما دیدیم
حسب اصل و ماشیه هر سه
اول فکر آخر آمد عمل
چون عمل کردی شجر بنامی
پس سری که مغز این فلان بود

سربها و اندر بیا بان طلب
بر سر بر سروران شد جا او
هر که ائی نامش از بر نخواهد
کا نذران بجز نیا چون با بیا
مغز با نسبت بدو باشد پو
با ورت ناید چو کیم ای کریم
از تک در پاچه و را در ده
هست آنچه کور را روشن کند
ستار از آمدن ای ست عا
بل حسن اسوی پروان برد
چونکه لایقی زمانین استفا
چون ز پر پیری که زایل شد
داروی مو کرد مور اسلسه
جو هر که بنشیند عرض
جو هر یان کیمیا کر شد بیا
وخل آن اعراض با مفرم
کز فرائی عرض اتقل نیست
فعل بودی باطل و ا قوال قشر
لایق کلمه بود هم سایش
جنش حقیقی جفتی با عرض
بو نمودن صفت و صف درش
جز خیال و جز عرض اندیشه
نسبت عالم چنان ان اول
اندر آخر حرف اول خواند
اندر آخر خواه لولاک بود

حافی
بابائے
سرمی
نام کی از شاخ عرفا

[illegible]

سوره همدست
بلاتی علی الانسان
صحن من الهم
بکن شیئا مذکور
بتحقیق که آیه برسان
بر آدم روزگار
که خود چرخ
کرده شده و نام
شده
عالم
در
طلق
دور
کتاب
کلافه چرخ
تاسه
فعلی
بهم
بزرگ

از حضرت علی علیه السلام
عقلی سرایت کرد و چون در
دراخته انسان فی خطه انسان
مکوت کرد و شکستند و باین
در خفا بین زبان

نقل اعراض است این بحث و
این عرضها از چه زانید از
عالم اول جهان امتحان
بندهات چون حدت شایسته
گفت شایسته چنین کسیر
زانکه کر پیدا شدی شکار فکر
کل درین عالم است و بگری
گفت شایسته پوشید حق و ادب
حق بنم بود پس نادان
گفت پس از گفت من چه بود
آنچه مید نیست تا پدید نکرد
این تقاضا های کار را بر
نامه تو شد نشان آتش
چون از زانید آن هم شایسته
شاه با او در سخن اینجا رسید
چون زکریا به بایده آن غلام
گفت سخاکت نعیم و ایم
پیش بشا بدش بصلطه کرم
ای دریا کر بودی در توان
گفت رزمی آن بکوانی شایسته
جنت یارش با چار شایسته
کو ز اول دم که با من یار بود
گفت و شایسته از انروی بد
بر این گفتند که با بر و جان
پس بدان که صورت خوب

نقل اعراض است این شایسته
وین صورت هم از چه زانید از
عالم ثانی جزای این دن
آن عرض بی خلعتی شد و بد
این عرضهای تو یک جوهر
کافر و مؤمن بختی جرکه و کر
چون کسی از همه شایسته
لیک از عالم ناز خاصان
در صورت های علمها صد
چون تو میدانی که آنچه بود
بر جهان نهاد رنج طلق و درد
شد موکل تا شود سرت عیان
بر تو بیکاری بود چون جانش
تا برانید و اثرهای عجیب
تا پدید از وی شانی پدید
باز پرسیدن شاه حال از غلام و یکر
بس لطیفی و ظریف و جوهر
بعد از آن گفت ای چاه اندیم
که همی کوید برای تو فلان
کر برای من بگفت آذین تا
در زمان دریای شمشیرش کرد
همچو بیک در خطه کسیر خوار بود
از تو جان کنده است و یار
راحه الانسان فی خطه لسان
با حصال بدیز و بیکت

جمله عالم خود عرض بود و تا
ایچان یک فکر تست از عقل
چاکرت شایسته می کند
این عرض با چه آن بیضه است
گفت مخفی شایسته از خرد
پس عیان بودی غیب شایسته
پس قیامت بودی این دنیا
کر دایمی فکرم من یک مهر
تو شانی ده که من دانم تمام
گفت شایسته حکمت و اطهار جان
یک زبان بیکار نتوانی شایسته
پس کلاچتن کجا ساکن شود
ایچان و آنچان زاید باد
این سبها نسل نیست لیک
کر بدین شاه جو یا دور
پس سوی کاری فرستاد آنکر
ما هر دو جعد مونی مسکوب
شاکستی هر که رویت دید
گفت اول صوف دور و دور
گفت بر آورد غلام و سرخ
چون دامادم کرد هر شون چرخ
پس نشین ای کنده جان از دور
در حدیث آمد که تسلیح از ریا
در بود صورت حقیر و ناپید

اندا این معنی بایده بلاتی
عقل چون شایسته و صورت
انعرض زنجیر و زندان میشود
این از ان این زانید
تا بود غیب ایچان زانیک
نقش دین و کفر بودی حیرین
در قیامت که کند جرم و خطا
از امیران خفیه دارم زور
ماه را بر من نیکو شد غلام
آنکه دانسته برون آید عیان
تا بدی یاسیکی از تو شایسته
چون سرشته ضحیت می کشد
هر سبب مادر اثر از وی بود
ویده باید منشور نیک نیک
لیک فاراد کر آن دستور
سوی شوش خطا نشانه
تا ازین دیگر شود او با
نیکوئی نیکوئی نیکو
دیدنت ملک جهان از تو
کاشکارا تو دانی خفیه درد
تا که موج بجاوار حد کند
دست برب ز شایسته کسیر
تا امیر او باشد و ما مورث
همچو سبزه کوغن دان ای کما
چون بود خلقش نکود پاش

چند بازی عشق با نقش سبزه
بهر دست ظاهر فکر دودمان
این صد فبای قالب در جهان
کان چه دار و این چه دارد
هم بصورت دست و پا و جسم
از یک اندیشه که آید در درون
باز شکل و صورت شاه صفا
هست آن اندیشه پیش خلق
پس چو می بینی که از اندیشه
هم زمین و بحر و هم فلک
میناید پیش چیست که برک
وز جهان فکری ای که هر
چل محضی و ز خرد بکا
نکت ز غیبت یک نمودار
باز افروست هنگام اثر
کو بهایی شده چون شرم
یک فسانه است آید در
پوشاهی بنده را از کرم
از کمال طالع و اقبال و
کار آید که پیش ازین بد
آنچه گندم کاشتند و آنچه
کی شود دل خوش بکلیتای
کر بر وید و بر بر و صد گناه
تخم اقل کامل و بکریده است
کاران دارد که حق از همه است

بگذر از نقش سبزه و آب جو
عالم معنی باند جا و دوان
کر چه جمله زنده انداز بجز جان
ز آنکه گماست آن در زمین
هست چندان که نقش چشم تو
صد جهان کرد و یکدم سر
هست محکوم کی فکر خفی
لیک چون سلی جبار از خرد
قائم است اندر جهان هر
زنده از وی همچو از دریا
هست اندیشه چو شکر و شیر
این و غافل چو سنگی خنجر
بوداری و ز خدا دیوانه
کر لطافت چون بلبل گشت
از هزاران شبه و تیغ و تبر
منیت گشته این من سر و دم

چند باشی عاشق صورت
صورتش دیدی ز معنی غافل
لیک اندر هر صد فکرم
کر بصورت بگری کوهی
لیک پوشیده باشد بر تو
جسم سلطان کر بصورت
خلق بی پایان ز یک اندیشه
خلق عالم چون است و حق
خانها و قصرها و شهرها
پس چرا از ابلهی پیش تو کور
عالم اند چشم تو هول عظیم
ز آنکه نقشی و ز خردی بهره
سایه را تو شخص می بینی
تا بحسبی در نمی چید کشف
باشی تا روزی که آن فکر دنیا
نی سببش ز خرفی وجود

حسب درون چشم بران بنده خاص

برگزیده بود از جمله چشم
او ایازی بود و شمع و قوت
بگذر از اینها که نوحا دشت
چشم او انجاست روز و شب
آنکه بسند حیل حق بر سر
عاقبت برودیدان گشته است
تخم ثانی فاسد و بوسیده است
آخران روید که اول کاشته است

جامکی او و طیفه چل مهر
روح او با روح شد در اصل
چشم عارف است کوی او
آنچه است شب جز آن
او درون دام و دامی چند
گشت نو کار یک شت
افکن این تیر خود پیش
هر چه کاری از برای ادبکا

طالب معنی شود معنی بجز
از صد فکری در کزین کرم
چشم بکشت در دل بکشت
در بزرگی هست چندان غفل
کر همه اعضا و چشم او کزین
صد هزاران شکرش یک
گشته چون سیلی روانه برین
مید و اند جمله را روز و شب
کو بهما و دشمنها و غمها
تن سلیمانست و اندیشه چو
زابر و برق و در عذاری لایق
او می خویشی خرگه
شخص از آن شد ز تو بازی
اگر می بود بصیر از ان لطیف
بر کشاید بجای پروبال
جز خدای واحد و
تا دهر مرستی را فروغ
ده یک قدش می دیدی صد
پیش ازین تن بود و هم بود
چشم او بر کشتهای است
حیلها و مکر با باد است باد
جان تو نه زان جمله چند
این دوم فانی است از اول
کر چه بدیرت همه تدبیر است
چون اسیر دوستی ای سدا

اشاره
بایه و اخلاص
سوره الطاهره
و کنون الجبال لعین
المنعمش یعنی روز
قیامت بکرم و کلاهها
چون سبزه
زود شد
۱۴

ناکه واپس مانده ذرات تویم
 شمس باشد بر سببها مطلع
 تو مرا با در کن کز آفتاب
 عین صنع از نفس صانع چو
 لیکت است کوی که را چه
 اوز بحر عذاب آب شور خود
 هست دست رست اینجا ملک
 ما عشق شمس دین بی خنیم
 تویی کبریائی تیر فعل
 جمله کور را در اکن ای قمر
 مرجعوت را اگر چه آن منم
 اینت در وید کور استاه
 باز آن باشد که آید نزد
 باز در ویران بر جندان قناد
 خاک در چشمش زود از راه بود
 دلوله افتاد ویر جندان که ما
 باز کوی من چه و خورد و بخند
 خوشتر کشیدی جندان که من
 جند کفها باز جلیت میکند
 بنماید سیری این جلیت بر
 لاف از شد میرند در دست شاه
 جنس شاه است او و پادشاه
 اینت مالخو لیا سی ناپذیر
 کمترین جند از نذر مغرور
 جند چو خود اگر باری مرا

در دو عالم آفتاب بی فیم
 هم از وجل سببها قطع
 صبر دارم من یا ماهی راب
 عین هست از غیر حسی چون چود
 می نه بیند روضه راز نیست
 ناکه آب شور او را کور کرد
 کوی با ذنیک وید را کز گاست
 در نه ما آن کور را بینیم
 داروی ظلمت کش تیر فعل
 ای نهال میوه دار نشان
 جان مده ما به چنین جان کنیم
 اینت افتاده ابد و قهر جا

باز گرد شمس میکردم عجب
 صد هزاران بار بریدم امید
 در شوم نومید نومید می من
 جمله سستیا ازین روضه چود
 دانکه کردش ازین دریا ندید
 بحر میکوی بدست است خور
 نیزه کرد نهیت این نیزه که تو
 بان ضیاء المحی حماد الدین
 انکه کبر چشم اعمی برزند
 جمله کور را از ادوا کن جرسود
 انکه او باشد خسود آفتاب
 نفی خورشید از لایست او

کرفار شدن باز میان جندان بوی رانه

راه را کم کرد و دور ویران قناد
 در میان جند و ویرانه اش
 باز آمد تا بکیر و جاسه ما
 صد چنین ویران ما کردیم
 فی مقیم میسر و موسی
 تا ز خان و مان شمارا کند
 و انداز چله در پیمان
 تا بر دایه سیلما را ز راه
 هیچ باشد لایق نور نبیره
 اینت لاف خام و دام کولیم
 مرور یاری کری از شاه کوه
 دل بر نجا ند کند با من جفا

او همه نور هست از نور جفا
 بر سری جندش بر سر میزند
 چون سکان کوی چشم و پند
 من نخو هم بود ای میرزا
 این خراب آباد و چشم شاه
 خانه های ملکبیه واکبر
 او خور و از حرم طین را چود
 خود چه جنس شاه باشد برگی
 آنچه میکوی بدست کفیل
 بر که این باور کند ز ابا بلدا
 گفت باز از یک پرین شکند
 شه کند توده بحر شیب فرا

هم ز قمر شمس باشد این
 از که از شمس این من کساید
 عین صنع آفتاب است حین
 کبر ارق قناریان یا خود خزند
 هر دم آید و در بحراب جید
 ناب من ای کور تا پای بصیر
 رست میکوی که و کاه بی دو
 در ویش کن کوری چشم خود
 بظلمت صد ساله راز و بر کند
 کز خسودی بر تو می آید جود
 کور میکرد و ز بود آفتاب
 کی براید این مراد او بگو
 باز کور است انکه او کم کرد
 لیکت کوشش کرد و سر چنگ قضا
 پروبال تا تیش میکند
 اندر افتاد و ندور و لقی بخود
 سوی شاهنشاه راجع میوم
 در نه ما با ساعد شه باز جا
 بر کند ما را بسا لوسی زوکر
 و نه سپاریدی یان بحر
 ششوش کرد عقل داری اند
 بست سلطان با چشم جانی
 مرغت لاغر چه در خور است
 بیخ جندستان شهنشاه بر کند
 صد هزاران خرمن از سرهای

فی
 سایه
 جل
 ریمان

عذاب
 آب کوارا

سجود
 انکار

و کر
 هشیان

و پس
 و شتاب

انقطاع
شکافه شدن

طبل باز

طبلکی است که چون باز شود
کرد و در نظر غایب شود
پنهانند تا بهوای آن بجا آید
و بعد از آنکه در آنجا بماند
باز آنجا نفس الطافه را می کشد
و بهیچانی جان را بر سر نمی کشد
و بهیچانی بر سر دیگران نمی کشد
در خانه است

زبون
خوار و مغلوب

ممتحن
محنت کشیده

پاسبان من عنایات و بیست
چون برآید مرا نشد در روش
روشنی عظمی از فکر تم
شد برای من ز زندان با کرد
ای خاک جندی که در پروان
آنکه باشد با چنان شایع
هالکت الککم نیم من طبل خوا
من نیم جنس من نشد دور
با جنس اش آمد در قوم
چون فاشد مای او ماند و
خاک پایش شود بر این نشان
ای با کس که صورت راه زند
تاب نور چشم با پیوست
را یکی در آنف و منطق در لسان
جان کل با جان جزو یک
آن مسیحی که بر خشک و ترا
پس جهان ناید جهان دیگری
این سخنها خود معنی یار بی است
هست لبیک که نتوانی شنید
بر لب جو بود و دیوار بلند
تشنه مستیقی زار و زرا
شد حجاب آب آن دیوار او
چون خطاب یار شیرین و لذت
آب میزد با بک یعنی بی ترا
فایده اول سماع با بک با

هر کجا که من روم شد و پیست
میرم بر اوج دل چون بر تو
انقطاع را آسمان از فطر تم
صد هزاران بسته را از کرد
فهم کرد و از نیک جستی راز من
هر کجا افتد چرا باشد عجب
طبل باز میزند شد از کما
لیک دارم در تجلی نور از
طبع را جنس آمد بهت خرم
پیش پای سب و کردم چو
تا شوی تاج سر کرد و کشان
قصد صورت کرد و بر هندو
نور دل در قطره خونی نهفت
لهو و نفس و شجاعت در جهان
عقل از دور می شد در جیب
آن مسیحی که مساحت بر ترا
این حشر او را ناید محشری
حرفها دام دم شیرین بی است
لیک بر تاپای بتوانی شنید

کلوح انداختن آن تشنه از سر دیوار در جوی آب

عاشقی مستی غریبی پیست
بر فلک میشد فغان زار او
ست کرد آن با بک شهنش
فایده چه زین زون خشی ترا
کو بود مر تشنگان را چون جوی آب

در دل سلطان خیال من مقیم
همچو ماه و افتابی میسر م
بازم و حیران شود و در من
یکدم با جند با دمساز کرد
در من آید زید تا بازان شود
هر که باشد شاه در دوش را دو
طبل باز من ندای ارجی
منیت جنسیت ز روی کل
جنس چون منیت جنس شاه ما
خاک شد جان نیا نیای
تا که نفریند شمار شکل من
آخرین جان با بدن پیوسته است
شادی اند کرده و غم در جگر
این تعلقات نه بی کیفیت چون
همچو مریم جان از آن سبب
پس جان جان چو کل گشت جان
تا قیامت که بگویم بشنوم
چون کند تقصیر من چون تن
ایک مثل آرد و ستانی پری

کلوح انداختن آن تشنه از سر دیوار در جوی آب

مانع از آب اندیوار بود
ما که ان انداخت او خشی در آب
از سماع با بک آن سمتن
تشنه گفت آبا مراد و فایده است
با بک او چون با بک اسیر شد

بی خیال من دل سلطان مقیم
پروای آسمان خاص میدرم
جند کیود تا بداند ستر ما
از دم من جند با راز کرد
که چه جند اند شهبازان شد
کر چونی نالید باشد بیسوا
حق کوا و من غمسم بی
آب جنس خاک آمد و در بنا
مای شد بهر مای فاش
هست بر خاکش نشان مای او
نقل و می نوشیدش از نقل
هیچ این جان با بدن پیوسته است
عقل چون شمع درون منور
عظمها در دوش چونی زبون
حامله شد از میح و لغز
از چنن جانی شود حامل جان
من ز شرح این قیامت قاصد
چو که لبیکش زیار بپیست
و ز چنن لبیکش نهان بر جود
بر سر دیوار تشنه در دهند
از بی آب و چو ماهی زار بود
با بک آب و بکوشش در خطا
گشت خست انداز و زنجار
من ازین صنعت ندارم هیچ
مرده ازین زندگی تحویل شد

یا چو بانگ بر عدا یام بها
چون دم رحمن بود کان این
یا چو بوی یوسف طیف
یا سوس مش سیه از کبیا
فایده دیگر که هر خشی گران
پستی دیوار قریب میشود
تا که این دیوار عالی گردن است
بر سر دیوار هر کوشه تر
اوز بانگ آب پر می غمت
اندر ان ایام کش قدرت بود
چشمهای قوت و شوت روان
نور چشم و قوت ابدان بجا
پیش از ان کا یام سری در
آب زور و آب شوت منقطع
از تشنج رو چوشت سونا
بر سر زاده کم مرکوب است
عمر ضایع سعی باطل راه دور
روز بیکه لاشه لکت دره در
همچو شخص درشت خشن
ره گذر یانش ملاشکر شد
جامهای خلق بریدی غا
چون بجه حاکم گفت این
گفت روزی حاکم ای عد
تو که میکوشی که فردا این بد
خار بن در قوت و بر خان

باغ می یابد از و چندین نکا
میرسد سوی محمد بی دین
میزد بر جان یعقوب نجف
میرسد پیغام کاسی بلهیا
بر کنم آیم سوی معین
فصل او در ان وصلی می بود
مانع این سرفرو و آورد
زود تر بر میکش خشت و
نشود بیکایه جز بانگ بلق
صحت و زور دل و قوت بود
سبز میگرد و زمین تن بد
قصر محکم خانه روشن صفا
گرونت بند و بجل من
اوز خوش و دیگران
رقبه لطق و طعم و دانهها
غم قوی و دل تنگ تن نادر
نفس کا بل دل سیه جان نا
کار که ویران عمل رفته رسا

حکایت

پس بگفتندش کن او را
پای درویشان بخشی زار را
گفت آری بر کنم رویش من
پیش از کار ما و پس مغر
که هر روزی که می آید زان
خار کن درستی و در کان

یا چو درویش هنگام زکات
یا چو بوی احمد مرسل بود
یا نسیم روضه دار اسلام
یا زلیلی بشنود مجنون کلام
کز کمی خشت دیوار بلند
سجده آمد کندن خشت لایه
سجده توان کرد بر آب حیات
هر که عاشق تر بود بر بانگ
ای خنک آنرا که او ایام پیش
و انجوانی همچو باغ سبز تر
خانه معمور و سقفش بلند
پن غنیمت دان جوانی ای سیر
خاک شور که در ویران
ابروان چون پادشاه زمین
پشت دو تا کشته دل است طلا
خانه ویران کا بل سامان
موسی بر سر همچو برف از بیم مر
پنجای خوی بد محکم شده

هر دمی انکار بن افزون شد
چونکه حاکم را خبر شد ز بجه
بدتی فردا و فردا و ده و ده
گفت الا یام یا عجم بیست
اندرخت بدخو است میشود
خار بن هر روز و هر دم تر

یا چو بر محبوب پیغام نجات
کان بعاصی و شفاعت میرسد
سوی عاصی میرسد بی انتقام
یا فرستد وین یامین یا یام
پست تر کرد و بجه دفعه کند
موجب قربی که و اجد و قریب
تا نیایی زمین تن خاکی نجات
او کلوخ رفت بر کند از حیا
مغشتم دار و کردار دوام جو
میرساند بیدریغی بار و بر
معدل ارکان و بی خلط بود
سرفرو و او بر بکن خشت و
هرگز از شوره نبات خوش
چشم رانم آمد و تاری شد
تن ضعیف و دست پا چون
دل پرافغان همچو نیایان
جمله اعضا لرزان همچو برکت
قوت بر کندن آن کم شد
در میان ره نشاند او خاب
پای خلق از زخم او بر خون شد
یافت آکا هی فعل آن
شد درخت خار و محکم نه
گفت عجل لا تا مل و دنیا
دین کنند و پیوسته میشود
خار کن هر روز و از خوشک

وین رهن
نام معنوی نام عاشق
معین
صاف
آزب
یعنی نازده زوج
مدر
کلوخ
بلق
بغضتین صدای آب
همکاری که نکات و کلوخ
در وی اندازد
تخلیط
آهستن
مسد
دیسانی که از ریشه
نخل سازد
تشیخ
هم کیدن پوت
عضا
عشیدن
رفتن و خرامیدن
یعنی تشنه تشنه
ای عمو در میان
تعبیدن تشنه
مخلط

در سن بن بست چوین رو
ایجان نیست چون پنهان شد
خاک همچون آلتی در دست
ایکه بر کار است و یکار است
چشم حس است و نور حس
چشم سب چشم شد و ریه بود
نور حس بر نور حس را کس سود
سوی حس روی که نور حس است
نور حس میکشد سوی شری
لیکیت پیدایش این اکب
چونکه نور حس نمی بینی چشم
ایجان چون حس است پناه
دست پنهان و قلم بر خط
که میبیش میرد کاهی سیا
تیر مشکین که این تیر شری است
خشم خود بسکن تو مشکین تیر
آنچه پیدا عاجز است و زبون
میدد و میدد و زو این جیاط کو
ز آنکه مخلص در خطر باشد م
ایه خالص گشت او مخلص است
هیچ آینه و کراهن نشد
نخته کرد و از غنای دور
ورعیان خوابی صلاح الدین
شیخ فالتی الی الت حقا
مردوشن حاکم کشته شد

تا به بینی بارگاه پادشاه
و انجان بست پس پنهان شد
پادشاهان عالی و عالی تر
و آنکه پنهان است و نه معلوم است
بی سوار این سب خود یکا
چشم او بی چشم شد مضطرب
آنکس جان سوی حق غیب شود
حس را آن نور میکش صاحب
نور نقش میبرد سوی علا
جز با آبر و کفایت رنکو
چون بینی نور آن بینی چشم
عاجزی پیش گرفت اندوید
سب و رجولان و پادشاه
که کلتاش کند کاش خا
نیت پر تابی نیست کسی
چشم خشم خون نمایی شد
و آنچه ناپیدا چنان تند و خرو
میدد میسوزد این فطاط کو
تا خود خالص کرد و او تمام
مرغ را که گرفته است و مخلص
هیچ نانی گندم خرمن شد
رو چو پریان محقق نور شو
ویدار کرد و بسینا و کشود
با میدان داده لی کفشی سق
باز آن نقش نکین جاکلی گشت

تا به بینی عالم جان جدید
خاک بر پادشاهت بازی میکند
چشم خاکی را بجاک افکند
سب را از سب را که سب است
پس او بکن سب را از خودی
چشم اسبان جز کلاه و جز چرا
سب بی را که سب و اندر هم
نور حس را نور حس تو بین بود
ز آنکه محسوسات و شریعی
نور حس که غلیظ است و کرا
نور حس این غلیظی خفشی است
که چو شمشیر و کاهیش بر
که بلندش میکند کاهیش است
تیر بران بین و ناپیدا
ماریت او میت گفت حق
بوسه ده بر تیر و پیش شاه
ما شکایم بچنین دایمی کرا
مناعتی کا و کس صفتی
ز آنکه در راه است و در هر جا
چونکه مخلص گشت مخلص است
هیچ انکوری و کور غوث
چون ز خود رستی همه بران
فقر را از چشم و ز سبای او
دل بست او چو نوم نرم ام
حاکم اندیشه آن زرگر است

عالمی بس آشکار و پادشاه
که کانی پرده ساری میکند
پادشاه چشمی بود نوعی که
هم سواری داند احوال سوا
در نه پیش شاه باشد سب
بر کجا خانی کویدی چرا
شاه باید آید از شاه پناه
معنی نور علی نور این بود
نور حس در پا چش چون شمشیر است
هست پنهان در سواد ویدگان
چون خفی نبود ضیائی کان کانی
که خشک میکند کاهیش
که بلندش میکند کاهیش
جانها پیدا و پنهان جان جان
کار حق بر کار بادار سب
تیر چون آلوده از خون تو تیر
کوی چو کاهیم چو کانی کجا
ساعتی ز یاد کند و ندان
ایزد که در ایان یزد است
در مقام این رف و پرو
هیچ میوه چخت با کوره
چونکه کفی بنده ام سلطان
وید بر چشمی که دارد نور جو
مهر آو که نکست سازو کاه نام
سلسله بر حلقه اندر ویدگر است

اینکه کانی پرده ساری میکند
پادشاه چشمی بود نوعی که
هم سواری داند احوال سوا
در نه پیش شاه باشد سب
بر کجا خانی کویدی چرا
شاه باید آید از شاه پناه
معنی نور علی نور این بود
نور حس در پا چش چون شمشیر است
هست پنهان در سواد ویدگان
چون خفی نبود ضیائی کان کانی
که خشک میکند کاهیش
که بلندش میکند کاهیش
جانها پیدا و پنهان جان جان
کار حق بر کار بادار سب
تیر چون آلوده از خون تو تیر
کوی چو کاهیم چو کانی کجا
ساعتی ز یاد کند و ندان
ایزد که در ایان یزد است
در مقام این رف و پرو
هیچ میوه چخت با کوره
چونکه کفی بنده ام سلطان
وید بر چشمی که دارد نور جو
مهر آو که نکست سازو کاه نام
سلسله بر حلقه اندر ویدگر است

خف آواز است
مشا
روگردانید

خوف

فران
شاه را بگوید
دانه در سینه بگوید
مبتدا الله و من احسن من الله
یعنی بگوید بگو خدا را که در
ایمانت و کسبت و کثرت و کمال
خدا بیشتر باشد و بار خدای را
که غول خود را با آب معدود
خسب میزد

عجباً

برگزیدن

بط

مهر غازی

طهر

پاک

پاک

عزیدین

حرکت کردن پهلان

این صدا در کوه و دلبا با گیت
بهست که کا و هشتا می کند
چون ز که آن لطف بیرون شود
جان پذیرفت و خرد اجزای
نی صدای بانگ ساقی در او
بو که بر اجزای او تا بد بهی
این قیامت شان قیامت کی کم
ای خنک نشی که خوش شد
بیزم تیره حریف با بر
صبغه الله بهست رنگ
ان منم خم خود اما لعلی کفایت
چون بهر خنک کشت همچون زنگ
اشم من کر ترا شکست و طنق
اومی چون نور کیر دار خدا
اش چه آهین چه لب پند
کر چه صد چون من نذر آب
تا که پایم میرود را نم در او
ای تن الوده بگردن من کرد
پاکی این حوض بی پایان بود
پاکی محدود تو خواهد مدد
اب گفت الوده را درین شتاب
ز آب هر الوده که پنهان شود
کرد پای حوض دل کردایی سپر
که تو باشی رست و باشی کوش
شاه چون شیرین تر از شکر بود

که پرست از بانگ این گیت
بهست که کا و از صد تا می کند
آبهای چشمها خون می شود
اکم از سکیم حساسی کرد
نی صفای جرعه ساقی در او
بو که در وی تاب خور یا بدی
ان قیامت زخم و این چمن سست
وای کل دنی که جفتش شد خیر
نیر کی رفت و همه انوار شد
پسها بیک رنگ کرد و انداد
رنگ آتش دارد الا ایسی است
پس آنا رست آتش سیرا
از منون کن دست را برین شای
هست مسجود لایک ز آبا
ریش تشبیه و تشبیه را
لیک می شکیم از غرقاب
چون نما ند پا چو بطانم در او
پاک کی کرد و بدون حوض
پاکی جسام کم میزدان بود

بر کجا هست آن حکیم اوستاد
میزبانند که از آن آواز و قاف
زان شنشاه همایون لعل بود
نی رجان یک چشمه جوشان
کو حقیقت تازیش و ز کاند
چون قیامت کو بهار کند
هر که دید نم از زخم این است
نان مرده چون حریف جان شود
در نمکسار از خمر و فست
چون در انجم افتد و کوشش خم
رنگ آهین مجرب رنگ آتش
شد ز رنگ طبع آتش ششم
اشم من بر تو کرد شد شب
نیز مسجود کسی کو چون بانگ
پای در دریا منه کم کوی از آن
جان و عقل من فدای بجز
بی ادب حاضر غایب شتر
پاک کو از حوض میجو را و
زانکه دل غمی است لیکن در

تمشیل در بیان خواندن باب الودکان را با پاک
گفت الوده که دارم شرم از آن
الحیا یمنع الايمان بود
ان ز پای حوض تن بکین جند
پیشتر میغیر بیا و و پس مثر
جان شیرینی رود خوشتر بود
گفت آیین شرم بی من کی کرد
دل ز پای حوض تن بکین شد
سحر تن بر بحر دل هر بسم زنا
پیش شایان که خطر باشد بجا
ای علامت کو سلامت مرا

با گیت ازین کوه دل خالی مبار
صد هزاران چشمه آب زلال
که سر سر طور سینه لعل بود
نی بدن از سیر و شان شود
ایچنین که را بختی گیرند
پس قیامت این کرم کی
هر بدی کاین جن و دیوانه است
زنده گردان عین آن شود
انحر تی و مردکی کیسو نهاد
از طرب کو بد منم خم لا تم
ز آشی سیلا فند و خاشاک
کویدا و من آتش من ششم
روی خود بر روی من کیدیم
رسته باشد جانش از پلنگان
بر لب دریا خش کن لب گرا
خونهای عقل و جان این بجز
حلقه که چه کردی بر دست
اوز طهر خویش ششم دور و قاف
سوی دریا راه پنهان دارد آن
ورنه اندر چرخ کم کرد و عدد
بی من این الوده زایل کی شود
تن ز آب حوض دلبا پاک شد
در میان نشان بر رخ لایق
لیک تشکبذ عالی همتان
وی سلامت جو را کن تو را

جان من کور است و باطن من
برکت بی برکی ترا چون برکت
آنچه خوف دیگران آن است
حلقهای سلسله تو ذوق من
پس جنون باشد فنون این
اینچنین ذوالنون مصری را
شور چندان شد که تا فون
خلق را تاب جنون او نبود
نسبت امکان و کشیدن این
حکم چون در دست زندان افتاد
در چه دریا نهان در قطره
جمله ذرات در وی محو
چون سفیها را ابو و کاروب
جبل ترساین امان آنجاست
چون دل آتش ز شیان چون بود
یوسفان از رشک شیان محفوف
از خدبر یوسف مصری چه
کرکت ظاهر کرد یوسف خود
صد هزاران کرکت این مگر
حشر بر حصر خس و در خوا
کند مخفی کان بد لها میرسد
ظاهر و باطن اگر باشد یکی
حکم خود آنراست کون غالب است
ساعتی کرکی در آید در بشر
بلکه خود از آدمی در کا و در خرا

کوره را این بس که خانه اش است
 جان باقی یافتی و مرک شد
 بط قوتی در بحر و مرغ خانه
 هر یکی حلقه و پد و دیگر جنون
 خاصه درزنجیر این میراث
 آمدن دستان سوار سوار
 میرسد از وی جگر باران
 آتش او ریشهاشان میرود
 کرچه زین ره تنگ می آید
 لاجرم ذوالنون بزدان او
 آفتابی مخفی اندر زده
 عالم از وی مست گشت و شد
 لازم آمد یقین الایها
 زانمذا وندی که گشت او
 عصمت داشت فهم چون بود
 کرد و دو جان درش نرسد
 این حسد مذکرین گشت
 این حسد و فعل از کاران گذشت
 عاقبت رسوا شود این مکر پاست
 صورت خوکی بود و زشت
 گشت اندر حشر محسوس
 نیت کس را در بخت او
 چونکه زربیش از پیش آمد
 ساعتی یوسف خجی بچون
 میرود اناهی و علم و

همچو کور عشق را سوزید
 چون ترا غم سادی افزودن
 یار دیوانه شد من ای طلیح
 داد هر حلقه فتونی دیگر است
 آنچنان دیوانگی گشت بند
 چشم پریش ذوالنون
 بین من تو شور خود آشوره
 چون که درش عوامش قفا
 دیده این شاهان غایب
 یکسواره میرد شاه عظیم
 افغانی خویش نازده نمود
 چون قلم در دست غلامی بود
 انبیا را گفته قوم را کم
 چون بقول او سبب مصلوب جود
 ز رخا لعل باوزر کر خطر
 یوسفان از مکر اخوان چند
 لاجرم زین کرک یعقوب علم
 زخم کرک و این کرک وز غلب
 زانکه حشر حاسدان رو کردند
 ز اینان را بکند ایدام نهادن
 بی شمع آمد وجود اسم
 در وجود ما هزاران کرک و
 سیرتی کان در وجود نجاست
 میرود از سینا در سینا
 اسب مسکات میشود دیوار

هر که از این کور باشد گوید
 روضه جانت کل دوست گرفت
 باز سو دانی شد من ای حبیب
 پس مرا هر دم جنونی و کیرا
 که همه دیوانگان پندم دهند
 کا نذر و شور و جنون تو نذر
 بهلوی شد خداوندان پاک
 بزدگر و زدنش بزدان الهی
 کاین کره کور زو شایان بی
 در کف طفلان چنین دیرم
 و اندک اندک روی خود را
 لاجرم منصور برداری بود
 از سعه آما تفسیه ناکم
 پس مرا و را امن کی نذ نمود
 باشد اقلاب غاین پشته
 کریمه یوسف بر کان پند
 داشت بر یوسف همیشه چشم
 آمده کانا و بنیامین
 بیجان بر صورت کرکان کند
 خمر خواران را بو کند و با
 بر خذر شوزین و جود اراد
 صالح و ناصالح و خوب و چو
 هم بران تصور حیرت و اوج
 از دره پنهان صلاح و کینها
 خرس بازی میکند بر هم سلام

حرس

ز قوای پاسبان
جمع را ندیده
بغض و عداوت
خود را بر سر نهاده

سفه

سفاقت واهی

ساز کاو

یعنی التی که کار را بداند
نرسد

ز رساو

ز خالص

اشاء را به دست
واقع و سوره تفسیر
قال ان الله یسرکم ان تخرجوا
قال اتخذنا من قباله عذبا
الکون من الجالین چون عیسی از قبال
مقول شد از موسی از قبال
پسیدند این آیه در آن مقام
که گفت کتبید کاسی را که خدا
کرده و بعضی از اجزای او را بنقل
نرسید زنده شود و خود بگوید
گفتند آیا با استنادهای
پناه بخدا میسر کردن از نادانان
داشتند که کتبید

رفت در سکت ز آدمی حریف
هر زمان در سینه نوعی کند
دزدی کن از زور و مرجان جان
چونکه ذوالنون سوی زندان فرستاد
دوستان در قصه ذوالنون
کاین کرقاصد کند یا کجاست
حاش الله از کمال جاه او
او را عقل کند تن برست
تا زخم لخت یا بم من جفا
زنده شد کشته ز زخم دم کا
گفت روشن کاینچه کشته
جان او بیند بهشت و آرا
کا و کشتن است از شرط طریقت
این سخن را مقطع و پایان مجب
چون رسیدن آن نفرز و یکا
چونی ای دریای عقل ذوق
دا که از مابیان کن این سخن
را زدا اندر میان نه بآب
ما محبت صادق و دلخیزیم
چونکه ذوالنون این سخن بیان
بر جمید و سکت پزان کرد و
دوستان بین کوشان و دو
فی نشان دوستی شد سر خوشی
نی که لقمان را که بنده پاک بود
خواجده اش میداشت در کار پیش

یا شبان شد یا شکاری یا حرس
گاه دیو که ملک که دام و د
ای کم از سکت از درون جان
بند بر پا دست بر سر زان
فهم کردن مریدان که ذوالنون
کو در این دین قبله و ایست
کا بر بیماری بپوشد ماه او
قاصد رفته هسته و در او
چون قتل از کا و موسی ای قفا
همچو مس از کیمیا شد زرساو
تخم این آشوب ثلثان کشته
باز دا ند حمله اسرار را
تا شود از زخم و شش جان مغنی

در سکت اصحاب خوشی نان تو
زان عجب بیشکه هر شیر که است
چونکه دزدی بری آن در
دوستان از هر طرف بنهاد
فهم کردن مریدان که ذوالنون
دور دور از عقل چون دریای او
او را شتر عامه اندر خایه
که به بندم ایفتی و ساز کا
تا ز زخم لخت کاسی خوش شوم
کشته بر جفت و جفت اسرار
چونکه کشته کرد این جسم کران
دانا بد خوشیان دیورا
کا و نفس خوش از و ترش

رجوع کردن بجاکیت ذوالنون با مریدان
با ادب گفتند ما از دوستان
دو دو کلخن کی رسد در آفتاب
مرعجا نر نشاید دور کرد
را زرا اندر میان آورشما
را زرا از دوستان سنان مکن
فخشا غازی و دشنام از کز
قهقهه خندید و جنبانید
یکه کران که در رنج دوست
دوست همچون زربله چون است
امتحان کردن خواجده لقمان را و ز پر
زاکه لقمان که چه بنده بود

رفته تا جویای رحمن گشته بود
تا بدام سپینا پنهان رست
چونکه حامل میثوی بارسی
به پیش سوی ندان نزد
سوی زندان و دران ای زند
تا چون باشد سف فزای
او ز نکت عاقلان دواند
بر سر و پشم بز این بیک
همچو کشته کاسی خوش شوم
دانا و از مرده خوشخوار را
زنده کرد و بستی اسرار را
دانا بد دام خدعه و دیورا
تا شود روح خفی زنده بهش
حال ذوالنون با مریدان باز
به پیش آمدیم اینجا بجان
چون شود عفا شکسته از غر
یا بر و پیش و دخل مجور کرد
رو مکن در بر پنهانی ما
در میان را ز و قصد جان
گفت او دیوانه کا ز زنی قاف
گفت با دریش این یاران کم
رنج مغر و دوستی او را چو
ز خالص در دلش خوش است
روز و شب در بندگی جا
بنده بود و از هوا زاده بود

گفت شاهی شیخ را اندر سخن
من دو بنده دارم و آن
شاه آن دان کور شاه بی فایده
خواجہ لقمان بطا هر خواجہ
مربیان را معافه نام شد
یک کره را طا هر لوس
در و در و در قلب او از راه عقل
در و در و در دل در اید چون
انکه واقف گشت بر اسرار
در کف و او و کاین گشتیم
چون رود خواجہ بجائی نایاب
در پیش چون بندگان در
تو در شتی کن مرا و شام
خواجگان این بند کیه کرده
وین غلامان بهر عکس
پس از آن عالم بدین عالم
را نمیدانست خوش میرا
زانکه لقمان را و این بود
کار پنهان کن تو از چشمان خود
میدهد این فیون بر در خیمه
چون بهر فکر کی دل خواست
پس بدن مشغول شوی بهر
هر چه ناز لر بدریا
نقدایان را طاعت کوشد
خواجہ لقمان را شربت

چیزی از بخشش من در خواست
وان دو بر تو حکما کند و ای
بر و و خورشید نورش باز
در حقیقت بند لقمان خواجہ
نام و نسکی عقلش را و ام
نور باید تا بود جاسوس
نقد او بسند باشد عقل
پیشانی کشف باشد سر
سر مخلوقات چه پوشش
موم چو بود و کف او ای طوم
بر غلام خویش پوشانید
تا باید ز کسی آگ شود
مر مرا تو هیچ تو قیری
تا کمان آید که ایشان بر
خوشتن بنموده خواجہ عقل
تبعیتها هست عکس این
از برای مصلحت آن را
کس نداند سر آن شیرتی
تا بود کار تسلیم چشم
تا که پیکان از تنش بیرون
از تو چیزی در نهان نخواهد
تا تو چیزی بر دکان کنه
دست اندر کال بهتر زند
تا ز روی حق نکردی شمس
طا هر شدن فضل و مهر لقمان
پیش میمان کندگان

گفت ای شرم ناید مرا
گفت شانه آن دو چه انداز
محزن اندر که محزن را و
در جهان با کز که زین بیست
یک کره را خود معرفت
نور باید پاک از تعلید و عول
بندکان خاص علام الغیوب
در تن کجاست صیقل زین
انکه بر افلاک قمارش بود
بود لقمان بنده شکل خواجہ
او پوشد جامهای غلام
کویدای بنده تور و رص
ترک خدمت خدمت تو
چشم پر بود و سیر از جگر
ایدار خواجہ ره افکند
خواجہ لقمان بر احوال
مرور از او کردی آنجست
چه عجب که سر ز بند پنهان
خویش را تسلیم کن بر داور
وقت مرگ از رنج او را
هر چه اندیشی تحصیل کنی
بار بار ز کان چو در آب افتد
چونکه چیزی فوت خواهد شد
چونکه نفدت را کنداری
طا هر شدن فضل و مهر لقمان
پیش میمان کندگان

که چنین کوی مرا زین بر ترا
گفت آن یک چشم و دیگر شمشیر
هستی اندر که هستی را حد
در نظر شان کوهری کم خشی
در قبا کوبند کوار عا
تا شام در و ای فعل قول
در جهان جان چو بسین القلوب
که شود پوشیده آن عقل باز
بر زمین رفتن چه پوشش بود
بندگی بر طا هرش و بیایه
مر غلام خویش را سوار و اما
من بکرم کفش چون بند کیم
تا بغیرت تخم حلیت کشم
کار را کرده اند اما دکی
ناید از بند بهر از بند
بود واقف و دیده بود و می
لیک خوشودی لغز زبانت
این عجب که سر ز بند پنهان
وانکه از خود بی ز خو چیزی
او بدان مشغول شد جان
می در اید و زوار اسو کمانی
کشی عمرش بجز قاف و فقه
ترک کسیر و بهر را بیا
حرص و غفلت را برود و بود
بند بود و او را با او عشق با

زالت
نفس
ما زغ
طلوع کنند و نور گشتند
مغازه
محل رستگاری و بربیل
تقال نام صحای ملک
بناده اند
کره
مخفف کرده
چو گردن میل
کردن
چو در دمی
قصه اندر چینی
چو بسین القلوب
چون در این صفت
و بایستد از پند دل آگاه
شین
مخفف بشین است
توقیری
سکین و نبرکت
و شین
برده
سند
شین
مخفف بشین
مخفف بشین
مخفف بشین

آب انیم خودہ

سنگین
کارو
چرخین
برش
شمس

نیز بر شہنشاہی خدیوہ
مستطورات

تبرکات

تحریر

سقا

10

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

استاد و یادگار
 وفات در سوره الفجر است
 یگانگی برین خط با اصرار
 در نیک است برین بر یادگار
 انوار

مهر طعانی کا ورید مذی بوی
 سوز او خوروی و سوز ای
 خبر بزه آورده بود و از معانی
 بچو که لعلان اند و پیش
 از خوشی که خور و داد و ادا و دم
 او چنان خوش می خورد و ذوق او
 ساعتی بخود شد از تلخی آن
 اندیچه سیر است این صوری است
 گفت من از دست لغبت شست
 چون همه اجزایم از انعام تو
 لذت دست سگرش تو دادم
 از محبت در دها صافی شود
 از محبت دار سختی میشود
 از محبت نار نوری میشود
 از محبت حزن شادی می شود
 از محبت سقم صحت می شود
 این محبت هم نتیجه و این است
 بر جادوی زکات مطلق و خود
 چونکه ملعون خواند ناقص است
 نقص عقل است که بدر بخور
 کفر و عوفی و هر که عیب
 برق افل باشد و بس بر وفا
 نور بامی برق بریده است
 بر کف دریا فرس را زدن
 عاقبت من است عقل از جفا

کس سوی قهان فرستاد زنی
هر طعامی کو بخوردی سختی
لیک غائب بود قهان ز این
خواجہ پس گرفت سگینی بد
تا رسید شمشا تا هفتم
طلبها شد مشتی و لقمه جو
بعد از آن گفت که ای جان جان
یا کر پیش تو این جانبت عدو
خورده ام چند آنکه از سرمم دور
رشتند و غرق اند و دم تو
اندرین طیح ملخی کی گذشت
و ز محبت درد با شافی شود
و ز محبت بار سختی میشود
و ز محبت دیو حوری می شود
و ز محبت غول ادا می شود
و ز محبت قهر حمت میشود
کل کرافه بر چنین تنجی
از صغیری باکت مجبونی
هست در تاویل نقصان
موجب لغت نزاری ویر
جمله از نقصان عقل آید
اقل از باقی نماند بی صفا
آن حوالا شرقی لا غربی کی
ناله را و نور برقی خواند
نقص باشد کو بنید قات

تا که لقا ن دست سومی آن برد
و بر بخروی بیدل بی اشتها
گفت خواجه با خلاعی که ایضا
چون برید و داد او را یکین
ماند شمشیر گفت این را من خورم
خون بخور و از لعلش آتش فرو
نوش چون گزوی تو چنین چرا
چون بناوردی بهانه و حجت
شرم آمد که کی تلخ از کیت
کز کیت تلخی کم فریاد و داد
از محبت تلخا شیرین شود
از محبت خارها گل میشود
از محبت سخن گلشن میشود
از محبت سگ رخن میشود
از محبت میش نوشی میشود
از محبت مرده زنده می شود
دانش ناقص کجا این عشق را
دانش ناقص نداند فرق را
زانکه ناقص تن بود و محرم
زانکه تکمیل خرد با دور نیست
بهر نقصان بدن آمد فرج
برق خند و بر که میخند و بگو
برق با خود و خطف ابصار را
از هر صی عاقبت ناوید
عقل کو مغلوب نفس و نفس

قاصدا تا خواجه سپنج درخت شود
 این بود پیوستگی بی منتها
 ز دور و فرزند لقا ز اینچون
 بهیچ شکر خورشید و خورشیدین
 تاجه شیرین خربزه است این
 هم زبان کردا به هم حلقه
 لطف چون انکاشی این قهر
 که مرا عذیبت بس کن سا
 می نوشم اسی تو صاحب مهر
 خاک صده بر سر اجرام باد
 از محبت میسها زرین شود
 و ز محبت سیرکها مل میشود
 بی محبت روضه گلشن میشود
 بی محبت موم آهن میشود
 و ز محبت شیر موشی میشود
 و ز محبت شاه بنده میشود
 عشق زاید ناقص آلا بر جا
 لاجرم خورشید و اندر قی
 نیست بر موعوم لایق لعن
 لیک تکمیل بدن مقدور
 در نی که ما علی الاعنی حرج
 اگر کسی که دل نهد بر نور
 نور باقی زهمه البصار
 بر دل و بر عقل خود خند
 مشربیات زحل شد شخص

هم درین نحسی بگردان این نظر
زان همی گرداندت عالی سجا
تا که خوفت زاید زوات السما
یار با کن تا نیایم در کلام
جان ابراهیم باید تا بنور
چون خلیل از آسمان بیفتد
قصه شاه و امیران و حسد
دور ماند از جز جرار کلام
آن درختی را که تلخ در بود
کان درختان را نهایت صفت
چشم آخرین بیت از برحق
از حسد جوشان کف میخند
چون شود فانی چون شمشاد
در تماشای دل بد کوهران
پادشاهی بس عظیم و بزرگ
نحس شاکردی با استاد و خواجه
چشم او میطر نور انداخت
پرده میخند و بر او با صد ن
خود مرا استا مگر آهین کل
بس دل من کار کا نه نیست
آخر از روزن بسند فکر تو
او نمی خند و ز ذوق نیست
در بدی با تو ورا خند و ضیا
زود بخند و هم نهار و هم بها
صد هزاران بلبل و قمری نوا

در کسی که نحس کردت در کر
خند بصد پیکان و تیغ
لذت ذات الین بر جی ارجا
یابده دستور تا کویم تمام
بیدار نما فردوس قصه
بگذر که لا اُحِبُّ الا فلین
تمت قصه حاسدن بر غلام سلطان حقیقت آن
باز بایست و کرد و انرا تمام
وان درختی که یکش میخند
که چه کیسانند ایندم در نظر
چشم آخرین کس و اندر سبقت
در نهانی مکر می آید خند
بیخ او در عصمت اند بود
میزوی خنک بران کوزه کرا
در قفای کی بکجای خرا
همسری آغاز و آید پیش
پردای جلی را خارق بود
هر دانی گشته شکافی بران
همچو خوش کرد و کور و دل
چه شکنی این کار که اندر
دل کوایی میزدن فکر تو
او همی خند و بران شکست
صد هزاران کل شکستی مر ترا
در هم آمیزد شکوفه و سوز
فکند اندر جان بسینوا

آن نظر که بگردان جز و قد
تا که از عسری بختی خو فنا
تا دور باشی که مرغ بکشت
ورنه این خواهی آن فلان
پایه پای برود و بر ماه و خور
اسجنان تن غلط اندازند
باغبان ملک با اقبال بود
کی برابر دار و اندر مرتبت
شیخ کو میطر نور انداخت
آنسووان بدو خنجان بود
تا غلام حاضر جا کرد و نشست
شاه از اسرارشان وقت
مکر میسازند قوم حلیه مند
از برای شاه و امی دوستند
با کلام استا و استا و جهان
از دل سوراخ چون کشته کلیم
کوید آن استا و مر شاگرد
نه از منت یار است در جان
کویش پنهان نم آتش زنده
لیک در رویت نمالدا گرم
پس خدای با خدای شد جزا
چون دل او در فنا از عمل
چون ندانی تو خراز از بها
چونکه برکت روح خود زود و سیا

او در نحسی نحوی سعدی نقیب
کجا ز پشیمانی زیاری لطفنا
عاجز آمد از پریدن کیسه
کس چه داند مر ترا مقصد کجا
تا نماید سبجو حلقه بندد
جز مر ترا کور شهوت باز
بر غلام خاص سلطان ابد
چون درختی را نداند از دور
چون به پیشان نحس عاقبت
از نهایت درخت آگاه شد
تلخ کو هر شور بختان بود اند
بیخ او را از زمانه گریزند
همچو بوبکر با بی تن زده
تا که شه را در قفای میخند
آخر این تیر از و آموختند
پیش او یکسان بود و نوا
پرده بند و به پیش آن حکیم
ای کم از سکت نیست با رون
بی منت آبی نمیکند درون
نی بقلب از قلب باشد روز
بر چه کوئی خند و کو نیم
کاسه زن کوزه بخور اینک
افتابی دان که آید در حمل
چون بانی زمر خنده در نا
می بینی چون ندانی خشم

درین کلام
که کلام خیر الکلام
نحس سبب
اشاره به بیت القوان
فرست المؤمن فایض
بنور الله سبق ذکر یاف
در قفای میخند یعنی
بپوشش نمودن آ
خدا
مکر و فریب

کے

شاه در سوخته ملک
واقعان صبح ما که
نفس پاک به کبریا
خجانی که کرد در
شما سبک کار
بار و بار

لیکست سغفار بهم در دست
از نیاز و اعتقاد این
دل بسختی پیمود سی سخت
یا بد یوزخه مقوس از رسول
هر دلی را سجده هم ستود
می باید تاب آبی توبه
تا نباشد برق دل آب چشم
کی بر وید سبزه ذوق وصال
کی چارسی کف کشاید درو
کی فروز دلاله را رخ سیمون
کی بگوید لکات آن لکت لکات
از کجا آورده اند این حلهها
آن شود شاوارشان کوید
او شناسد بوی می که می بخورد
تو بینی خواب در یک شلفا
بیت نشانی آنکه او باشد
بیت نشانی آنکه پنجواب
تا شب خاموش کن این بیت
پن میا و این نشان تو
این نشان آن بودن
آنکه بی آن روز تو مار یک شد
رخها وادی و خواب کرد
ز انجمن سحر که صد هزار
چونکه شب پنجواب دیدی شد
بر مثال برکت میلرزی که دوا

ذوق توبه نقل هر میریت
گشت ممکن امر صعب محیل
چون شکا فذ توبه از اهر
سنگلاخی زرعی شد با صو
مرد رحمت قسم هر مردور
شرط شد برق و سجالی تو
کی نشیندش تهدید و
کی بجوشد چشمها ز آب ل
کی درختی برفش اندیشه را
کی کل از کیسه برار و زرد
لک چه باشد ملک لک یا
من کریم من جسم کله
چون ندید او لباشد تنها
چون نخورد او می چه داند بو
گو دود و وعده و نشانی مر ترا
یک نشانی که ترا کیه گشت
چون شود فردا کوئی شکر
این نشان باشد که بحی است
این سخن را دارا نذر دل
که همی جوئی بیایی از آله
همچو دو کی گردنت بایک
سرفی کردی و گشتی همچو
خوی عیسا قست ناید و
از امید آن دلت پرور شد
کرد و روز و نشان ناید بجا

زشتی اعمال و شومی جحود
همچنین برعکس آن انکار و
چون شعبی گوید که تا اواز دعا
که بر پای مسخ آید اند دعا
پن مستی آن مکن جرم گناه
آتش وابی بپاید میوه را
تا نباشد که عیار از نظر
کی کلستان از کوید بپن
کی شکوفه آستین نشا
کی بیاید لب لب و گل بو کند
کی نماید خاک اسرار ضمیر
آن لطافتها نشان شایست
روح گیس که به بنجام است
زانکه حکمت همچو ناله ضاله
که مرا و تو شود انیک نشا
یک نشانی که بخند و پیش تو
زان نشان با والدی بخت
دم مرن سه روز اند گفتگو
این نشاها که پیش همچون
آنکه میگردی بشبهای در
و آنکه وادی آنچه داری در
چند در آتش نشستی همچو عود
چونکه اند خواب ویدی عالیا
چشم گردان کرده بر چپ و راست
میدوی در کو و بازو

راه توبه بر دل او بسته بود
 مس کند ز را و صلحی بر او
 هر کشتن خاک ساز و کوه یا
 خاک قابل را کند شک و
 که کنم توبه در ایام درین
 واجب آید بر برق این
 تا نباشد خنده برق ای
 کی بفرستد عهد بند و بان
 برفشاند کیر و تانم بها
 کی چو طالب فاخته گو گو کند
 کی شود چون آسمان بیان
 که هر ساعت دو صد جان
 دیدرت خویش شد بخون
 بهیچ دالان شمارا و اله است
 که پیش آید ترا فردا فلان
 یک نشان که دست بند
 که نیائی تا سه روز هلا
 که سکوشت است منصور تو
 این چه باشد صد شانه ها
 و آنکه میسوزی سحر که دریا
 چون زکات پاک بازان چار
 چند پیش تیغ رفتی بهیچ خود
 آنکه بودی از روش سالها
 کان نشان و آن علامتها
 چون کسی گو گو کند که ساله را

سنگریز
حصی
مستغ
شتمیل
انکار
چمچود

مفتوح
بکی از سلاطین و حکام
هند و مصر و دیار
معدود و
سلاطین و
حضرت

سحاب
ار

انتباه

یعنی ہوش آمدن وار
خواب برخواستن

ایک الکالم الناس لثبات
الامر في الحسنة والبر

اشاره
بحديث من طلب
شيئا وجد وجد فرقه
يعني هر که بچيزي
وسي و کوشش کند
مي يابد آنرا

عقیم
ناراده بی برکت
دعا و دعا و دعا و دعا
باز به این دعا و دعا و دعا
که در دعا و دعا و دعا و دعا
جبر است
ماست است
فشار

بمعنی کلام پیوسته
بی پاوی در لغات
مستطورت است و استعمال
کرده اند

خواجہ خیرست این دو دوست
کر کویم یک نشانم فوت شد
کوشش من صاحبی کم کرده ام
چون طلب کردی بجد نظر
تو شدی بهوش و قیاد و بطن
این نشان در حق او شد که بود
ماهی بجایه ریش ابد است
این سخن ناقص ماند و بقیه
میشا رم بر کسای باغ را
نخس کرد این که سعد شکر
تا شود معلوم آثار قصا
و آنکه طالع زحل از پرشود
بس کن ای پیوده یاران اقبال
آنچه بردارد بدن مشغول شو
ا ذکر و تدهش و ما ستود
لیک هرگز مست تصویر خیال
شاه را گوید کسی جولا نه
دید موسی یک شبانی را بر
ای خدای من فدایت جان من
جارات و وزم ششایستیم
و شکست بوسم با لم پاکت
هم پیرو نامهای روغین
ای فدای تو بهر برنامی من
گفت بانگس که مارا افروید
این چه راه است این جکفرا

کم شده اینجا که دارم کمیت
چون نشان شد فوت وقت شد
رو بجهت می او آورده ام
جد خطا کند چنین آخر
بخیج گفت اینست سالوس رفقا
آن ذکر را کی نشان آید
این نشانها ملک آيات الکتاب
دل ندارم بیدلم معذور و
میشا رم بانگ کبک فراخ را
ناید اندر حصر اگر چه شبی
شمته هر فصل سعد و نخس را
هنیا طش لازم آمد و دور
اتشی ناید بیکبار و تبار
وزر گفتار را مغرول شو
اندر تش ویدا نور و
در نیادوات مار همال
مناجات کردن نشان با حق تعالی در عهد موسی علیه السلام
کو همی گفت ای خدا و ای اله
جمله فرزندان خان و مان
شیر پست آورم ای محترم
وقت خواب آید برویم جای
خمر با جراتهای ناخن
ای بیاد و بی هی و هیای من
این زمین چرخ از او آمدید
هنی اندر و مان خود را

کوشش خیرست لیکن این خیر
بنگری در روی هر روی سوا
و دولت پاچیده با و اسی سوا
ناگهان آمد سوار بی شکست
او چمی بیند در او این صفت
هر زمان که روی نشان می رسید
پیشانیها که اندر انبیاست
در مارا کی تواند کس شمر و
در شمار اندر نیاید لیکن
لیک هم بعضی ازین هر دو
طالع کس که باشد شتری
کر کویم آنز حل ستاره را
از کواکب و سپهر بیکرا
جنبش اختر نیاید خبر عقیم
گفت اگر چه باکم از ذکر شما
ذکر جبهانه جان ناقص است
تو کجائی تا شوم من چاکرت
تو کجائی تا سرت شانه کنم
در تر بیماری آید به پیش
کر به بیم خایات رهن دوم
سازم دارم پست صبح و
زین خط پیوسته میگفت این
گفت موسی های حیره رسید
ا کند کفر تو جبار کند کرد

کس نشاید که بداند غیر من
گویدت منکر مراد یوانه و
رحم کن بر عاشقان معذور
پس گرفت اندک ناری سخت
او نداند کان نشان وصل است
شخص اجانی بجانی می رسید
خاص آنجا را بود کواکب
خاصه آنکو عشق از وی عقل
میشا رم بر شد ای محسن
شرح باید کرد بهر نفع و ضرر
شا کرد و در نشاط و سرور
زانشش سوز و مران بجایه
در وی نه نور ماند فی نشان
بر نزار و جگر که آن لطف حیم
نیت لایق مر مر تصور را
وصف شما با نه از آنها خاص است
این چه جستان کراگاه است
چارقت و وزم کنم شایسته
چارقت را و وزم و بخیه زخم
من را غمخوار باشم بهیچ خویش
روغن شیرت پیارم صبح و
از من آوردن تو خوردن طعام
گفت موسی با کیست اعلا
خود مسلمان شده کاوشی
کفر تو بیای دین از اند کرد

چارق و پانابه لایق سر است
آتش که نامد است این دود
دستی بخور چون دشمنی است
شیر و نوش که در شو و نما
انکه گفت آنی مرصفت لم
بی ادب گفتن سخن با خاص حق
قصه خون تو کند تا ممکن است
دست و پا در حق اساسی است
هر چه جسم امد و لاوت صفت او
گفتای موسی و هانم دوستی
وحی آمد موسی موسی از خدا
تو برای وصل کردن آمد
هر کسی را سیرتی بنهاده ایم
در حق او نور و در حق تو ما
ما بری از پاک و ناپاکی همه
بند یا ترا اصطلاح بندید
ما برون است کریم قال
زانکه دل جوهر بو گفتن عرض
آتش از عشق در جان بر فرو
عاشقا را نفس سوزید
خون شهید را از آب او شیر است
تو در سرستان قلا و زری جو
لعل را اگر محض سوز بود پاک
بعد از آن در سر موسی حق
چند بچو کشت و چند مد بچو

افقایی را چنینی که روست
جان سیکشته روان مردود
حق تعالی را چنین خدمت نمی است
چارق و پوشیده که او محتاج است
من شدم رنجور و تنه است
دل بهرام سیه دارد و دنیا
کر چه خوشحوی و حلیم و مومن است
در حق پاکتی حق آلاش است
هر چه مولود است او زینبوی جو
وزیشانی تو جانم سوختی
وحی آمدن از حق تعالی بعباب بموسی ع
فی برای فصل کردن آمد
هر کسی را اصطلاح داده ایم
در حق او نور و در حق تو خا
از کرانجاتی و چالاکی همه
سند یا ترا اصطلاح بندید
ما در و ترا سب کریم و حال با
پس طفیل آمد عرض جوهر
سر سیر فکر و عجارت را سوز
برده ویران خراج و عشرت
این خط از صد ثواب او شیر است
جاء چاکا را چه فرامی رفو
وحی آمدن بموسی علیه السلام از بجه عذران شبان
رازهای کان نمی آید
چند پریا زارل موسی

کر نبندی زین سخن تو خلق را
کره می دانی که یزدان و اورا
با که میکوفی تو این باغم و خا
در برای بنده است این گفتگر
انکه بی بسبع و بی بیصر شده است
کر تو مردی با سخجانی فاطمه
فاطمه مدح است در حق زنا
کم بید کم بولد او را لایق است
زانکه از کون فساد است قهین
جاء را بدید و آهی گفت
وحی آمدن از حق تعالی بعباب بموسی ع
تا توانی پانسه اندر فراق
در حق او مدح و در حق تو دم
در حق او نیک و در حق تو
من نکردم خلق تا سودی کنم
من نکردم پاک از شیدان
ماظر قلبیم اگر خاشع بود
چند ازین الفاظ و ضمار مجا
موسیا آداب دانان دیگرند
کر خطا کوید و را خا طلی کمو
در درون کعبه رسم قلند
ملت عشق از همه و نه اجد است
وحی آمدن بموسی علیه السلام از بجه عذران شبان
بر دل موسی سخنهای گشتند
بعد از آن کر شرح کویم لاهی

آتش آید بسوزد خلق را
نار و کساخی ترا چون باور است
جسم و حاجت در صفات و احوال
انکه حق گفت او من است و من خود
در حق آن بنده این هم سیده است
کر چه یک جانش در دوزخ
مرد را کوفی بود در خم سنان
والد و مولود را و خالق است
جا و دست و مهندی خواب
سر نهاده اندر بیابانی و رفت
بنده ما را ز ما کردی چه
انقبض الاشیاء عندی
در حق او شهد و در حق تو تم
در حق او خوب و در حق تو بد
بلکه ما بر بندگان جویدی کم
پاک هم ایشان شوند و فشان
کر چه گفت لفظ ما خاضع بود
سوز خواهم سوزد با آنسوز
سوخته جان در و امان دیگرند
کر شود پر خون شهید را بشو
چه غم از خواص را با حلیه
عاشقا را نهیب و تلبت خدا
عشق در دریای غم غمناک
دیدن و گفتن هم میخستند
زانکه شرح این برای کسی است

در جبهه است که خداوند در دنیا است
من چون برین شدم تو چه در دنیا
نمردی کوید ای بر دوزخ که با حلیه
بیا شوی و حال انکه با حلیه
حالی بی ناز سکه که آید از دنیا
نقدن بنده و بیا بر دوزخ که با حلیه
حالی بی ناز سکه که آید از دنیا
رسول و اوستاده است که از دنیا
علی و اوستاده است که از دنیا
و لا اعلی من علی و لا ادری من علی
الطاف یعنی ای مهربان که از دنیا
علی کرانه چری با هم از دنیا
دارن آید
حضور و اوستاده است که از دنیا
عجز و لا بر کن
عش
و کایت
حاطی
خطا کنند
با حلیه
با انوار

دره
دامن دکنار چو
شعب
پایین
آریب و موب
معنی کج
سولجان
چوکان
کشیدی
خبر کردن
ناسوت لاجوت
عالم خلق عالم آله
غطا
برده
کافال الله میسر لاجسی شاه
نعلین است کاکائیت اکا
زباب
رفیق
اشد به خیر است
واقع در سوره غفر است
یوم نطهر المسلمین است
بقول الکافیه است
یعنی روزی که می بینند در خیر
سب کرده و عین سن
خود و کافر میکوبند
نجات بودم و سوخته
بودم

کر بگویم عقلم را بکند
لاجرم کوتاه کردم من را
بر نشان پستی آن سرشته را
یکت قدم چون رخ زبالا
گاه برخاک نوشته حال خود
عاقبت دریافت او را
کفر تو نیست و دینت نوحا
گفت ای موسی از آن بگشایم
نارینه برزدی اسم بگشیت
حال من اکنون برون از گشیت
دم که مردمانی اندر نامی
حمد تو نسبت بدن که بگشیت
این قبول ذکر تو از رحمت است
خون پلید است و باقی میرد
در سجود کاش روگردانی
این زمین از حلم حق دارو
پس چو کافر دید که در او
گفت و پس رفتم من را
چون سفر کردم مرار از
روی و پس گشتن من را
چون که گردانید سر سوی
ورنگو ناری سرت سوی
گفت موسی ای کریم کار
کر چه مقصود است نقشی
ماچ خوانا به وزیر و به را

در نویسم بس قلم بکند
کر تو خواهی از درون خود
کر و از پرچه بیابان فرشت
یکت قدم چون پیل رفته بر
پس چو رمالی که رملی برزند
گفت مرده ده که دستوری
ایمنی و ز تو جانی در آن
من کنون در خون دل اغشیت
کنیدی که روز گردون بکند
اچو میکویم نه احوال من است
در خور نامت نیست فی در خود
لیک آن نسبت حق بهم است
چون نماز مستحاضه خست
این پلیدی جیل قائم بود
معنی سبحان ربی دانی
تا نجاست بر دو کلهها و او
کمر و بیایه ترا خاک بود
حسرت یالستی گشت ترا
زین سفر کردن ره در پیم
روی در در گشتن صدق تو
در گشتی خشکی نقش تو

در بگویم شرحا می تب
چونکه موسی این عتاب از شنید
کام پای مردم شوریده
گاه چون موجی را فرازان علم
گاه حیران ایستاده که دوا
پس آدابی و تربیتی موج
ای معاف یغفل اندیشا
من ز سر در نهی بگشیت
محم ناسوت لاجوت
نقش می می که در آینه است
بان و مان که در کوهی و دریا
چند کوهی چون غطا برداشته
در نماز و بیالوده است
کان بغیر آب لطف کرد
کامی سجود چون وجود نام
تا پوشدا و پلیدیهای
از وجود او کل و میوه است
کاش از خاکی سفر نکند می
زان همیش سوخی خاکست
بر کیار کش بود میل علما
میل روح چون سوسی بالابو

سؤال موسی از حق تعالی در سر غلب طالمان
ایک یکدم ذکر تو عید در
و اندران تخم فساد انداختن
جوش داو از برای با

تا قیاست بشان من
در بیابان در پی چوپان و
هم ز کام دیگران پیدا بود
گاه چون ماهی روان برین
گاه غلطان سچو کوی از
هر چه میخواهد دل شکست
بهمجا با روزا بر کاش
صد هزاران ساله ز نسو
اقرین بر دست و بر بازو
نقش نشان نقش بر گنج
همچو نافر جام سچو پان
که نبود است آنچه می بیند
ذکر تو الوده تشبیه چون
کم نکرد و از درون مردکا
مردی را تو نکوئی و در جزا
در عوض بر وید از و خج
جرفنا و جمله پاکبخت
همچو خاکی و از میوه
در سفر سودی نه بیند
در مرید است و حیات و
در نراید رجعت انجا بود
افلی حق لا احب الا
چون ملائکت عراضی کرد
مسجد و سجده کنان را سوخت
لیک مقصودم عیان در

کان عودی دتو کرش رند عود سوزو کان عود سوزو زانکه از عاقل جهانی کرد گفت پیغمبر عداوت اخذ عاقلی بر سب می آید اشوار از ابدید می شناس خفته از خواب که از این چید بر داور از خم اند بوسخت سلب چندان مرد در خور کر تو از صلت با جانیم بی خیانت بی کنی بشویم هر زمان می گفت او نفرین زور برادر خور و رشت سهم آن مار سیاه رشت اسی مبارک ساعتی که دیدیم نور جوان مثال مادران نرپی سود و زیان میجوید ایجاد و دوشمن شاه و مهر بس شایسته گفتی این خوش حال شد سرم کالیو عقل از جبهه گفت اگر من گفتی رمزی از آن مصطفی گوید اگر گویم بر است نی دلت را باب ماند درینا اندرونی حیل مانندی شد آمال از دست من جالی شود	انجمن از خطر و ریحان کشند تاو کی حمله بر دبر اصل نور از وفای جاپلان آن بود بهر از محری که از جابل رسد زنجابین امیری خفته را که مار داور را فرصت نیست یکسو از ترک با دتوس زور گیران تا بر یکدخت کرده اش از بیرون می فتد تیغ زن یکبار کی خونم میریزد مندان جایز نماندین تم اوش میزد که اندرین صحر مار با آن خورده بیرون جفت چون بدید آن درد با ازویجا مرد و بودم جان تو بخدیم من گیران از تو مانند خزان لیک تاگرش ندو باود من بختم چهل گفت آن کبر کر مرا یک روزه می گفتی ز حال خامه این سر را که متعش کشد زهره تو آب کشی از زبان شیخ اندشمن که در جان شما نی تلاش را قوت صومع پس کنم ناکه تان بن پرورد مرغ پر بر کند را بالی شود	تو نه آن عودی کرش کم شود ای ز تو مرا سما نهار صفا عاقل آرد معرفت را در میان دوستی با مردم دانا کوست زنجابین امیری خفته را که چونکه از عقلش فداوان بود بیجا با ترک دتوسی کرن سلب پوشیده بسی بخت با یک میزد کای امیر آخر چرا شوم ساعت که شدم بر پرتو میچکد خون از دمانم بخت زخم دتوس سوار همچو باد چون بدید از خود بدون آن گفت تو خود جبریل هستی ای خنک آنرا که بند روی تو خر کریر و از خدا و نذر خری ای روان پاکت بهود پورا شده ز انجمن اگر دانی لیک خامش کرده می شوی عفو کن ای خوب و می خب کا کر تو را من گفتی او صفا زهرهای پر دلاان بر هم درد همچو موشی نیش کر به لاشود همچو بوبکر با بی تن زخم چون بداند فوق ایدیم بود	تو نه آن روحی که سیر غم شود ای جهای تو نگو ترا ز وفا جابل آرد معرفت را بر زبان دشمن دانا با نادان دوست در دمان خفته میرفت چند دتوسی قوی خفت چونکه از خون کوفت شد گفت ازین خورای مدید قصه من که دی چه کردم ترا ای خنک آنرا که روی تو ایجاد از مکار فاش تو کن مید و پد و باز بر میفت سجده آورد آن نگو کردار یا خدائی که دلی نعمت یا در افتد ناکهان در کوی تو صاحبش در پی زنی که خری چند گفتسم را و بهیوده ترا گفتن بهیوده کی ناستی خامشانه بر سرم می کوفتی ایچه گفتسم از جنون اند تیس از جانت پراوردی نی ز دوره فی غم کاری خود همچو میثی پیش کرک از جا دست چون داود در چن دست را دست خود فروم
---	--	---	---

این شعر را در کتاب
تذکره شاعران
ذکر کرده اند
و میگویند که
این شعر را
شاعران
در کتاب
تذکره
ذکر کرده
اند و میگویند
که این شعر
را شاعران
در کتاب
تذکره
ذکر کرده
اند

کالیو
ان الذین
فون
دست
ایمان

وان شرار از روی مقصودی
کان شرر کا نذران و سپست
چونکه مقصود از شرر آمد شر
خس چون فریاد کرد و آرد
از دماغ او بدین حلیت پست
ماکران بسیار لیکن بازین
هر چه در پستی است آید اعدا
چشم را در روشنی خوی کن
عاقبت بینی که صدایی بد
سامری واران هر دو چوید
لاجرم موسی دگر بازی نمود
سر نخوایی که رود تو پای پست
فکر تو نقش است فکر است جان
در نخوایی خدمت اهل صفا
زارتی میکنی چو زور پست
اسجد آن شکل در مکن
آن کی گوری همی گفت الاما
از تعب مردمان گفتد لیکت
گفت زشت آوازم با خوش نوا
زشت آوازم بھر جا که رود
کرد نیکو چون بگفت این را
واکنه آواز دلش بهم بدید
چونکه آوازش خوش و محرم
چو بر زشت آواز آمد
واکنه با یوسف تو کرگی کرد

باز کرد از کرکی ای رو با چهر
 خرس هم از اردو با چون
 اسمسلمان سر نهاده از خشکی
 قصه و گفت و حدیث از دوا
 گفت و اندر خودی گفت
 بی بی با من بران انجمن
 من کم از خرسی نباشم گفت
 این دلم هرگز نریز از کرکی
 این گفت و پوشش در رفت
 گفت و بر من تو غمخواره باش
 گفت خوبستم مرا بگذارد
 در خیال افتاد مرد از جدا
 یا کرده است بایاران بد
 خود نیاید هیچ از جنت سر
 بد گمان و ابله و نا اهل بود
 خرس را بگریزد بر صاحب کمال
 گفت موسی با یکی اهل خیال
 صد کجاست بود در پیغمبر
 از خیال و دوسوسه تنگ آمد
 زانسان چل سال کاسه خوان
 شد عصا مار و کفم شد آفتاب
 بانگ زد کوساله از جادوئی
 چون نبود بد گمان و حق او
 سامری خود که باشد ایمان
 کا و میثاید خدائی را بلا

تمام حکایت خرس و آن ابله که بان اعتماد کرده بود
 و آن کرم زبان مرد و دانه بد
 خرس عاری کشت از دل تنگی
 گفت بر خرسی من دل به با
 ورنه خرسی چه مگری ای پیغمبر
 خرس اگرین چهل تو جنس را
 ترک او کن نامنت با هم چرخ
 نور حقست این دعوی و نه لا
 بد گمانی مرد راستیست ز
 بو الفضول معرفت کمتر ترش
 گفت آخر یار را منقاد شو
 خشکین شد زو بگردان
 که برساند مرا زین بهشتین
 یک گمان نیک انداخت
 و ز شقاوت او مطیع چهل بود
 روسیه حاصل تب فاسد خیال
 گفتن موسی کوساله برست را که این خیال اندیشی تو از کجا
 با چنین بران این خلق کریم
 طعنه بر پیغمبری ام میزد
 و زو عایم جوی از تنگی دوید
 آفتاب از عکس نورم شد به
 مسجد کردی که خدای من تو
 چون نهادی سر جان از شش
 که خدائی بر ترا شد در جهان
 در رسول ام تو چون کردی غلا

تمام حکایت خرس و آن ابله که بان اعتماد کرده بود
 چون سکت صاحب کف و کرم
 آن کی بگذاشت کفش حال
 دوستی ز ابله برادر شمشیر
 گفت مهر ابلهان عشو ده
 گفت رور و کار خود کن ای دوست
 بر تو دل میسر زوم زاید
 مؤمنم میظر بنور اتد شد
 دست او گرفت و دست از گشت
 باز گفتش من عدوی تو نیم
 تا بخشی در سپاه قبیله
 کاین مکر قصد من اندوخ
 یا حسد دارد ز مهر یار من
 طن نیکش عجلکی بر خرس بود
 بد گمان و خود را می و بخت
 عاقلی را از خری شمت نهاد
 صد برانان بجزه دیدی
 کرد از دریا بر آوردم عیان
 چوب شد و دست من از
 این و صد چنین چنین که
 دان تو بهمات اسباب
 چون خیالت انداز ترور او
 در خدائی کا و چون بکشد
 پیش کاوی بجه کردی از بر

نصرت از حق میطلب لغم
 شد ملازم از پی آن بر دوا
 ای برادر مرا از خرس کیت
 او بر حسب که دانی را ند
 این جودی من از مهرش بیست
 گفت کارم این بد و زشت
 با چنین خرسی مرد و در
 بان و آن بگریز ازین تنگ
 گفت رفتم چون زار شد
 لطف باشد گریانی در بیم
 در چو اردوستی صاحب
 یا طمع داری کجائی توئی
 کا چنین جد میکند و کار
 او کرم خرس با هم جنس بود
 کمره مغرور و کور و خوار و زو
 خرس دانست ابل محروم
 کای بازیش از شقاوت
 صد خیالت میفرود شک
 تا رسید پادشاه فرعون
 آب خون شد بر عدوی نامر
 از تو ای سروان تو هم کرم
 زیر کتی باروت خواب بود
 و ز فساد حسد حق کمر او
 و ز بیمه شکالها عاقل شد
 کشت عقلت صید جحر سامر

حارس
 پاسبان

منقا و
 مطیع و فرمان بردار
 توانی
 گناس بپست طبع

همان
 خوار شده

ساعتی در روی من نشیند
که زیدی جنس خود کی آمد
کی پرومغی بجز با جنس خود
انگلیسی گفت و دیدم در دست
چون شدم نزدیک من چون
آن کی خورشید عقیقین بود
آن کی پزان شده در کمان
آن کی خلقی زاکر اسفل
بلبل از اجاسی میزید چمن
کر که پزانی ز کشتن بیجان
دربیا میزنی تو با من ای د
کردا میزد من آن زهرنا
یکت که ز ایشان بدو ز آ
یکت نشان دیگر اندک آن
هم بخود هر ملک میزان او
این سخن پایان ندارد کرد
شخص خفت و خرس میزدن
خشک شد با کس خرس بوقت
بر گرفت آن آسبا سکت
در ابله مهر خرس آید
کر خور سو کند هم باور کمن
نفس او میرست عقل او
زانکه نفس شفته تر کرد و از آن
بر سرش کو بد خشم آن بند
هر که او کو پند زاد و رو

چشمک زواستینی بر درید
کی بغیر جنس خود را برزدی
سبب پریدن و چریدن مرغی که با مرغ دیگر هم جنس بود
در میان اعرار با کلمکی
خود دیدم هر دو ان بودند
وین کی گرمی که بر سر کین تند
وین کی در کا بان همچون کمان
وین در کز بسینوالی
مر جبل را در چمن خوشتر
بست آن لغت کمال کشتان
اینگان آید که از کان منی
موش و دیا باشد واهی و نا
در من آن بدکت کجا خواهد
نهندش سر که منم شاه وین
هم جخوان عدو بان او

کر جنسیت بی درین ازد
چون دو کس بر هم زبانی هیچ
در عجب ماندیم بحیث حالشان
خاصه شهبازی او مرغی بود
آن کی پوف رخ عیسی
آن کی سلطان عالی قوت
آن کی سرور شده ز اهل بان
باز بان معنوی کل جابل
غیرت من بر سر تو دور باش
کر در آمیزد نقصان من
حق مرا چون از پیدی پاک و
یکت نشان آدم آن بودند
پس اگر بپس هم ساجده
هم گواه دوست اقرار ملک

تمه قصه آن مرد سرور و وفای خرس

در شیر آدکس زو با پس
بر گرفت از کو پشلی سخت
بر مکس آن کس و این خرد
کین او مهر است و مهر او کین
بشکد سو کند مردگر سخن
صد هزاران محض خود خرد
که کنی بندش برنجیر کین
میزد بر روی او سکت
در کیکر گفت سو کندش خرد

چند بارش اندک وی جان
سکت آورد و کس او دید بان
سکت روی خسته را خشن کرد
عمدا و ست است و ویران
چونکه بی سو کند نقش بدو
چونکه بی سو کند پیمان شکند
چون اسپری بند بر حاکم شد
توز او فوا بالعود شد
وانکه داند عهد با کیم

کی رخ آوردی بن آن زشت
در میانان هست قد شکت
صحت با جنس کو هست
تا چه قدر مشترک با هم نشان
با یکی جندی که افرشی بود
وین در گرمی و یا خرابی
وین کی در کفنی در لغت
وین در در خاک خاری نشان
این همی کو بد که ای کند بخل
میزد کا بخش ازین در و در
زانکه پندار مذکوران من است
چون سرور من پیدی را کجا
که ملاکت سر منندش از کل
او بودی آدم او غیر می بد
هم گواه دوست کفران کین
تا چه کرد آن خرس با آن شیر
ان کس پس باز می آمد و بان
بر رخ خفته کرده جاسی
وین مثل بجهله عالم فاش کرد
گفت اوقت و وفای او
توفیق از کمر سو کندش بدو
کر خور سو کند او بد کرد
حاکم آنرا بر در و بیرون جلد
خطوا ایما نکم با او کمو
تن کند چون تار و کر دات

چون منم که
دو چشم از آن مغرور
از آن تو که در کین
اینگان که قدر کین
جواب است و جواب کین
سبب انسان و در کین
نفس علی بنیاد

چمن
سر کین و بول

جود
انکار کردن

او فوا بالعود در سوره آمده واقع است یا ایها الذین آمنوا
خطوا ایما نکم با او کمو
نیست در سوره آمده
واقع است یا

عائده
برگردنده
عمود
غنا کنند

صله
پوستگی

عتیب یعنی
عتاب

یدرست
وجب

یوفی

چنانکه در بعضی حواشی
مسطور است لاف زن
برده کو و بستم منسوب
نوشته اند که کلمه تعریف است
در بعضی نسخ هر یکی شوی
برای لایوفی نوشته اند

نویسنده این کتاب
نویسنده این کتاب

پند کردن
معنی مکر شدن است

ارضا به خواجه بیمار شد
مصطفی ابد عبادت سوی او
فایده اول که اشخص علیل
چونکه گنجی هست در عالم مرغ
چون ترا آن چشم باطن بیند
بس صله یاران ره لازم نماید
در نکرود و دست کینش کشد
حاصل این آنکه یار جمع باشد
آدم از حق سوی بوی این عیب
شرفت کردم ز نور ایزدی
باز فرمودش که در نجوییم
گفت آری بنده خاص کن
هر که خواهد بنشیند خد
هر که را دیوار گریان و آب
باغبانی چون نظر در باغ کرد
یکت فقیه و یکت شریف چو
بر نیایم یک تنه با سه نفر
حیل کرد و کرد صوفی را بربا
رفت صوفی گفت خلوت با
وین دگر شهزاده سلطان ما
چون بیاید مرد در آید بکشد
وسوسه کرد و میراث را فتنه
گفت ای سکت صوفی کواز
گفت صوفی را چو نه پایش
مر مرا غیار و نه پند مان

رفتن رسول خدا صلعم بعبادت صحابی رنجور فایده آن
چون همه لطف فکرم بدخوی او
بو که قطعی باشد و شایسته
پیچ ویران زادن عالی رنج
کج می پند ما زهر و جود
هر که باشد که پیاده و سوا
زانکه احسان کینه را می رسد
همچو بستر از حجر یاری ترا
و حی کردن بوسی حق تعالی که چرا بعبادت من نیامدی
من هم رنجور شدم مادی
چون نرسیدی تو از روی گم
گشت رنجور او منم نیکو بین
اونشیند در حضور اولیا
بی کش باید سرش را بوا
جد کردن باغبان صوفی و فقیه و علوی را از هم
هر یکی شوخی فصولی بود
پس برشان تخت آید
تا کند یارش را با او تبا
توفیقی وین شریف نایب
سید است از خاندان مصطفی
بنفقه جرباغ و راغ من تمید
اه که یاران نمی باید شکفت
اندر اید باغ مردم تیر تر
نیم گشتش کرد و سرش بکاش
نیمم اغیار تر زین قلبان
در عبادت فتن تو فایده است
چون تو چشم دل زاری می نمود
قصد هر درویش میکن از گزاف
ور نه باشد قطب یار ره بود
در عدد باشد هم این جهان گم
بس فایده است غیر این و
زانکه انبوهی و جمع کاروان
گفت سبحان تو پاکی از زبان
گفت یارب نیست نقصانی ترا
هست معذرتش معذرتی
از حضور اولیا که بسی
یکت بدست از جمع فتن گزاف
گفت با اینها مرا صد حجت است
هر یکی را من بسوی افکنم
گفت صوفی را بر و سوسوی و
ما بقوی توانی منوریم
کیست آن صوفی شکم خوار
باغ چو جان من آن شام
چون بره کرد صوفی را و
این جنیدت ره نمود و یاد
گفت صوفی آن من بکشد
اسچ من خورم شمارا خورد

و اندران بیماری و چون تار شد
فایده آن باز با تو عاید است
که نمیدانی تو همیزم را ز خود
چون نشان یابی بیکدن فتن
شما باشد فارس اسپه بود
که با حسان بن عد و کشته است
از درازی خایفم ای یار
رهنما را بکشد پست و سنا
کامی طلوع ماه دیده بود
این چه رنست این کن باری
عقل کم شد این که در کشت
هست رنجوریش رنجور من
تو بلا کی زانکه جزوی کللی
مکر شیطان باشد این نیکو دان
دید چون در وان باغ خود
لیک جمعه و جماعت است
چونکه شد تنها سبالش برسم
یکت کلیم آور برای این رفا
ما پست و نش تو می پریم
تا بود با چون شامایان
ای شما بود مرا چون چشم را
خشم شد اندر پیش ناچوب
از کد این شیخ و پیر این
ای رفیقان پس خود و اید
و یخنین ضربت جزای هر دو

رفت بر من بر شما هم رفتی است
چون ز صوفی گشت فارغ باغبان
بر در خانه بگو قیما زرا
او شریفی میکند دعوی سر
خویشتن را بر علی و بر بنی
هر که بر کرد سرش از چرخا
گر نبود ای او نتیجه مریدان
گفت ای خزان دین بخت که خوا
باشرف آن کرد آندون از کجی
شد شریف از خرم نظام چرا
گر شریف دلائق و بهر هم
شد از فارغ باید کافیه
بو حنیفه و این فتوی ترا
این بخت و دست بر روی کشا
من نرا دارم باین و صید
ز دورا القه بسیار بخت
این عیادت از برای این صل
چون عیادت رفت پیغمبر
چون نتیجه بهر همایان غم
رو بجنب اندر پناه مغفل
فاخته سان روز و شب گلو
تا توانی ز اولیا و بر مهاب
سوی که شخ متبت بازید
او بر شهری که رفتی از
گفت حق کا ندر سفر چاره

یچنین غصه شما را خوردی
یک بهار که زدنس جنس آن
تا بیا روان رفاق و قازا
مادر او را که داند تا چه کرد
بسته است اندر زمانه بهر غمی
پس جو خور که دند به بند غازی
کی چنین گفتی برای خاندان
دزدی از پیغمبر میراث ماند
که کند بال سین خارجه
باقیه او گفت چشم پر
از چنین ظالم ترا من کم نیم
چه فقیهی ای تو تنگ پیغمبر
شافعی گفتست این ای بهار
دست او کین دلش را داد او
تا چرا بریدم از یاران کین
کرد بر و نش ز باغ و در

ای جهان که هست و کفکوی تو
کاش شریف من بروی و مان
چون بر کرد و شکفت ایرو
برزن و بر غزل زن دل نمی
هر که باشد از زنا و زنا
آنچه گفت آن باغبان و الفص
خواند افسو خفا شنید آرا
شیر آبچه همی ماند با و
تا چه کین دادند دایم و دو جو
پایدار اکنون که گشتی فرد کم
مردم دادی بدین صاحب
فتویست پیشتای بریده
یچنین خست بخواندی و دو
گفت حقیقت بزن دست
کوش کردم آنمه فوس تو
هر که تنها ماند از یاران خود

رجعت بقصه مرصع عیادت پیغمبر علیه السلام
انضیابی را که در زعمی رسید
کی فراق روی شاهان نان
بوکه آراوت کند صاحب
کچ نهانی ز درویشی بچ
رفتن بایزید بطامی کعبه و در راه بخدمت بر
رسیدن گفتن آن بزرگ که کعبه منم مرا طوف کن
مرغیر از آن بگردی حاجت
باید اول طالب مردی سو

از صد اسم باز آید سوی تو
که زهر چاشت بختستم رقا
تو فقیهی غایب است این چنین
عقل ناقص و انکالی است
این برو طبق و حق ربا نیا
حال او بد و درانا و لا در سول
در پیش رفت آن ستمکار غنی
تو به پیغمبر چه میمانی بگو
چون یزید و شمر بال سیو
چون بل شوز خرم میجو بر شکم
احتمی کردی ترا بش العون
کا ذراتی و کونی است
یابده است این مسئله اندر
این نرگی که از یاران برید
برزنم بر سر که شد ناموس تو
ایچنین آید مرا در اجله
وین صله از صد محبت حامله
و حقیقت کشته دور از خا
تا شوی آن سایه بهتر ز قبا
و در حضر باشد ازین غافل شو
چنین کن چنین کن چنین
چند کن و الله اعلم بالصواب
از برای حج و عمره میدی
کو برار کان بصیرت منکی
در تبع آید تو آنرا فرج دان

این شعر را در کتاب
خسین زلفین و خورین
بسم الله الرحمن الرحیم
در کتاب کمال

رفاق
مان نازک
قیما
نام غلام

وسیط و محیط
هر دو نام کتاب فقه است

کتاب
تفسیر

بهر که کار و قصد کند م باشد
 قصد که به کن چو قوت حج بود
 سید الاعمال بالنیات گفت
 حایه نو ساخت روزی نو
 گفت شیخ آن نو مرید خویش را
 گفت آن فرع است این باید
 بایزید اندر سفر حتی به
 دیده نابینا و دل چون آفتاب
 بس عجب و در خواب روشن
 بایزید او را چو قطاب
 گفت غم تو کجا اسی بایزید
 گفت دارم از درم نقره دید
 و آن درهما پیش من با حق
 حق آن حق که جانت دید
 تا بگردانخانه را در وی
 خدمت من طاعت و خدمت
 کعبه را یکبار بیتی گفت
 بایزید آن نکته بار اهور
 چون پتیر دید آن بیمار
 زنده شد و چون پتیر را
 تا مر حجت رسید و عا
 نک مراد پیری از طف
 تا تنجم حله شب چون و
 رنج کنج آمد که جمها و
 چشمه حیوان و جام مست

کاه خود اندر تبع می آید
چونکه رفتی که هم دیده شود
میت خیرت بسی کلمات

کہ بجاری برنیا پکند
قصہ و معراج دید و سب
نیت مؤمن بود ہزار عمل

حکایت سرو و مرید

مهتاجان گردان نکو اندیش را
 تا ازین ره بشنوی ناکت نا
 تا بیا بدخضر وقت خود
 بهیچ پستی و دیده هندستان نخوا
 دل درون خواب درون
 مسکنت بنمود و خدمت
 رخت غربت را کجا خواهد کشید
 ناکت بیه مخ پر کوشه ریو
 واکه حج کردی و شد حال
 که مرا بر بیت خود بگردانست
 و اندرین خانه بجز آن حی
 تا نه پنداری که حق ازین جلد
 گفت یا عبیدی مرا بقیه
 بهیچ زرین حلقه اش کوثر

روزن از بھر چکر دی ای یقی
نور و اندر تبع می آیت
دید سیری باقدی همچون
چشم بسته خفته بنید صد طرز
وانکه بیدار است و بنید خواب
پیش او نیست و می رسید حال
گفت قصد کعبه دارم از کعبه
گفت طوفی کن مگر بوم نیست با
عمره کردی عمر باقی یافتی
کعبه هر چندی که خانه بتر است
چون مرا دیدی خدا را دیدی
چشم نیکو باز کن در من نگر
بازید اکعبه را در یافتی
آمد از وی بازید اندر نیز

دستین پیغمبر که سلب رنجوری آن شخص از گساختی بود

کوٹیا اذم مرا ورا ورا
از قدم این شبی حیات
حق چنین رنجورئی داد و قسم
ورد با بحسب حق از لطف حق
مغز تازه شد چون چراغ شد
کان بند بیا هم درستی

گفت بیماری مرا این نجیب
اسی نجیب ریج و بیماری
در و شتم داد من هم نه خوا
زین شکستن رحم شایان
اسی برادر موضع تاریک
آن هاران منهدست اندر

مردمی جو مردمی جو مردمی
 در تبع عرش و ملائکات نمود
 اینچنین فرمود سلطان و جل
 سپید آمد خانه او را بدید
 گفت تا نور اندر اید از طریق
 غیت آنرا کن که آن میباید
 بود و روی تو گرفت رجا
 چون کشایدن نه بنید این عجب
 عاقبت او خاک او دروید
 یافتش درویش دریم صبا عیال
 گفت بین با خود چه داری داد
 وین نکو تر از طوف حج است
 صاف کشتی بر صفا بشانی
 خلعت من نیز خانه ستر او
 کر و کعبه صدق بر کردی
 تا به بینی نوری اندر
 صد بها و غم و صد فریادی
 منشی در منشی آخر رسید
 خوش نوازش کرد و با غار
 کا بدین سلطان برین باد
 اسی مبارک در دوید رجا
 بر جهم هر میشت لابد شتاب
 و درخ از تهدید شان خانی
 صبر کردن بر غم و منشی و در
 پر بهار است اینخزان مکرر زرت

در حدیث نبوی است که اگر انما
الاعمال بالنیات یعنی عملها
باعتقاد است و نیز در آخر حدیث
مرویست که ثقیف اللذین جبه
من عهد وعمل السابقین
ثقیف یعنی ثقیف ثقیف از عمل
ثقیف است که ثقیف او جیه
و عمل منافق از ثقیف او
جیه است

روست با مالہ روحانیہ
 اہل حق و انصاف
 اہل حق و انصاف
 اہل حق و انصاف

و
ایمروز
حدیث ششم

که لایسعی ارضی ولا
سمائی و لکن یسعی قلب
عبد المؤمن یعنی آسمان
دزمین جای من نشد
دل بند چو

بهره غم باش و با جشمت
تو خلافت کن که از پیغمبر
سعیها کردند بسیار بسیار
گفت هست مشورت با کس
گفت با مشورت کن آنچه
مشورت با نفس خود کردی
مشورت با نفس خود انداختی
عقل قوت گیر و عقل دگر
و عد باید بدتر از انازه بدست
کرم کوید و عد های سرد را
از فلک او نیخته شد پروه
از دهان است انازه ریا
حکم خدا لا تخف و او خدا
دورخی از دخت بروی دمن
زان نماید مختصر چشم تو
تا برایشان زو پیغمبر بچهر
کم نمود و داد صاحب را
کم نمودن مرد سپرد بود
وای اگر صدرا یکی بند بود
تا دلیر انداخته آهن بچک
گاه برکی مینماید تا تو زود
مینماید تا کعب این آب جو
خشک دیدان بجز افرعون
ویده مینا از لقای حق شود
ای فلک در فتنه آخر زمان

میطلب در مرک خود عود را
اینچنین آمد وصیت در جهان
تا که گردان شد برین سنگ
ایضا گفت با عقل پیغمبر
تو خلاف آن کن و در راه
هر چه گوید کن خلاف آن
هر چه گوید عکس آن باشد
پیش کر کامل شود از پیش
کو هزاران بار آنها شکست
جا دوی مردی به بند و را
از پی نفرین دل از رده
انکه کرمی بود افتاده بر
تا بدست از دهان کرد عصا
ای دم تو از دم دریا فرو
تا زبون بینی و جند چشم تو
و رفزون دیدی از آن کردی
آن جادو ظاهر و باطن خدا
که حقش با هر طریق آموز بود
با جالش اندر آید از غرور
و اندر آردشان بدین چک
نصف کسی که ابرائی از وجود
صد چو عجب بن عشق شد تو
تا در انداز سر مستی تو
حق کجا همراز هر آهن شود
نیز میگردی بد از خرمان

آنچه گوید نفس تو کاینجا بدست
مشورت در کار با وجوب
نفس میخواهد که تا ویران کند
گفت اگر کودک در آید باز
نفس خود را زین شانس ازین
کر نماز روزه میفرماید
بر نیاتی با وی دستیز او
من ز مکر نفس دیدم خیر
عمر اگر صد سال خود مملکت
ایضا الحق حسام الدین با
این قصار با هم قصا دادند
از دهان و ما اند دست تو
بین بدیها نما ای پادشاه
بجز مکار است و بنموده کنی
همچنانکه لشکر اسبوه بود
آن عنایت بود فضل ایزد
تا میسر کردی سیری ابد
انکه حق پیشش نباشد از
زان نماید ذو الفقاری
تا بپای خویش باشد آید
مان که آن که کوهها بکنند
مینماید موج خوش تن
چون در آمد در مکت دریا
قد بید خود شود هر قو
خبر تیزی تو اید قصدا

مشورت چون کار با خدا
تا پیشانی در آید کرم بود
خلق را که راه و سرگردان
کو ندارد عقل و رای روی
زانکه زن جزو است نفس
نفس مکار است مکر می زاید
رو بر یاری مکر می نماید
کو بردار سحر خود تیسیر نماید
اوت هر روزی بهانه نماید
که زوید بیستوار شور کجا
عقل خلقان در قضا کجاست و کجا
شد عصای جان موسی مست
صبح نو بکشا ز شبهای سیاه
دورخت از کمر بنموده کنی
مر پیمر را چشم اندک نمود
احمد ورنه تو بد دل می شد
تا ز عسری او کمر و آید
وای اگر کمر به پیشش نماند
زان نماید شیر ز چون کج
آن فلیوان جانب نشکند
ز جهان کریمان با وجود
مینماید قعر دریا خاک
زانکه چشمش ز صل نماید قضا
راه بند خود بود آن کج
نیش زهر آلوده در

ایم
امام

کاج

احول

رشته با جشمت
واقع در سوره طه
که پیوسته آمده در سوره طه
عصا و از دستان در سوره
موسی قال خدا لا تخف بنفعا
سیرت اولی یعنی بیک این
و شمس بیکه در سوره طه
و شمس بیکه در سوره طه

چاکش

جکت

قلبو

بجایده

قتول

کشته

عابث
بازی کننده

منع
محل گشت

ای فلک از رحم حق آموزم که در کون کردی حیرت کنی حق آنکه که ترا صاف آفرید سکر و مستیم آغاز تو را پشه کی داند کاین باغ انگلی ور با نذر کرم از ما پیش از فلک بالاست چه جای علم تعلیمی و بال جان ما هر چه بینی سود خود را بیک ایسی بگذار و بجای خوف گفت با دلقک شی سید اجل با من این بازی نیست خوایم این قبح را با معرفت آن یکی میگفت خواهیم قتل بر نی کشته سواره کنت فلان کوی می باز و بر دران و قرا و گرو میان را جان بده چون وایی شکار را بخت از جنون خود را دلی چون پیش آن چشمی که باز و بر کس نداند از خود او را شنا کور نشا سده که در واکه بود بیت سکی در کوی بر کوی که کور عاجز شد ز نیم و پاکت کز ضرورت دم خردا انیم	بر دل موران من چون بار خرم پیش از آن که برنج مارا بر کنی که و چندان مسئله در تو پدید اینا گفتند آن را ز تو را کو بهاران زاد و مکرش در می عقل باشد کرم باشد صورتش تو مکرش بر پیستی میری عاری هست و دانشه کان ما ز هر نوش آب حیوان را بر بگذرا ز ناموس و سوا باش عذر گفتن و لفت بایست که چرا فاحشه بهنجار او رو	حق آنکه چرخه چرخ ترا حق آنکه دایکی کردی سخت انچنان معمور و باقی داشت آدمی داند که خانه حاوش است کرم کا نذر چوب ناپست عقل خود را مینا نیکو کر چه عقلت سوی بالا میرد زین خرد جا بل همی بدید هر که نباید ترا دشنام ده از مودم عقل دور اندیش گفت نه مستوره صالح خاتم عقل را هم از مودم من بسی آن یکی گفتش که اندر شهر ما بجلیت در سخن آوردن سائل شیخ بهلول را که خود را دیوانه	صاحب ریت و آتش باره لیک هر دیوانه را جان نشیری مرثا ان فهم و آن دانش کر ترا بار است اندر یه یه مرد لی را هم دلی شعله کند چون بدزد و زو بیاخت کور چون کز دست کور صاحب سکند کند آهنگ در میان کای میر صید وای شیر شکار گفت ادهم از ضرورت ای
---	---	---	---

کور میکیرند یارانت بدشت
آن سکت عالم شکار کور کرد
سکت چه عالم کشت شکار کور کرد
کور نشا سده از بی حسی است
نور موسی دید و موسی را نواخت
آب و خاک و باد و باران
لاجرم اشقین منما جلد شاد
چون بماند از خلق ماند و نیم
تا نکوید و زودا و کان منم
چون بگویدیم بکیر و ران
اولا در وید کل دیده است
کوزل با جان و با سمع و
باز میکردیم سوی باز
گفت روزین حلقه کلین و باز
محبوب و نیش جان رسید
گفت هیستی چه خورستی
گفت آنچه خورده آن چیست
گفت اور محبت بین کن
آه از درد غم و بیداری است
گفت روین از کجا توار کجا
گر مرا خود وقت رفتن بدی
کر مرا رانی و تدبیری بدی
گفت اطلب که آخرت کن
را ندی سوی او که مان زودتر
او مجال باز دل گفتن ندید

کور میکیری تو در کور کشت
وین سکت بهایر قصد کور کرد
سکت چه عارف کشت شکار کور کرد
بلکه از جملست و از چشمی است
خسف قارون کور و قارون کور
بخیبر با و با حق خیسر
کند شد از امیر جوان جلد شاد
هنس حق را قلب میا بدیم
کر تو زود دیدم که زود پر فتم
تا بگوید او علامتهای رخت
چون ستانی بازیابی بهتر
می نماند و زود شیطا را اثر
تا شود هم مشورت باز کرد
باز کرد و امروز روز راز نیست

کور میجویند یارانت بدشت
علم چون آموخت سکت کور کرد
سکت شناسا شد که میر سکت
منیت خودی چشم کور کرد
رجف کرد و اندر بلال هر دو
ما بعکس آن ز غیر حق خیسر
گفت بیزایم جمله زین جفا
چون ز کوری در و زود کور
کی شناسد کور و زود خویش را
پس جهاد اکبر آمد عصر در
کاله حکمت که کور و زود کور
زایل دل جوار جهاد انرا محو
مشورت جوینده آمد تر و زود
کر سکار راه بدی در لامکان

کور میجویی تو در کور کشت
میکند در پیشها صد حلال
ایکدا آن نور شناسا شد
این زمین از فضل حق خیسر
فهم کرد از حق که یار من است
بخیبر از حق با چندین نیت
که بود با خلق حق با حق
میکند آن کور عیال
چون دارد نور چشم و نیت
تا بگوید که چه برد آن نیت
پیش اهل دل حق با حق
که جهاد آمد خلاقی پیش او
کای آب کوک شده نیت
بخیبر شیان بودی من برد
درین دیوار مروی خفته بد
گفت از آنکه خورده ام گفت این
ما ز چون خر محبت از خلا
گفت من شادم تو از غم خن
معرفت سرش کله ازین
از برهنگی توان بردن کرد
بخیبر شیان بر سر دکانی
همس مذرات بر سر دکانی
ای سوره برنی بنور ان
از چه پیری بیان کن خواجه
کیست لایق از برای چن منی

زینف
شباب
خسف رجب
فرودن جندین
دعی
ناپاک زاده
اشک و زاری
دانه در سینه
عذبان و خیل با وضو
سوره و غنیمت
بخیبر و زود کور
سبحان و زود کور
بشارت و باده و زود کور
و انما عرضنا الا ما نه علی التی و التی
و اهل ال کما بین ان یکنها و غنیمت
در و زود کور
با صطلح حکما و اهل
منطق است که شتی بر
چیزی موقوف و
محتاج باشد که آن نیز
بر این اول محتاج
باشد
لا
مسحر کی و شونی

از دود پاره پیه آن نور رون سوی سوراخی که ناش کوشنا اصل پر چشمه خوشی نیست آن سکر نعمت چون کی چون سکر تو	موج نورش میرود تا آسیا تا باغ جان که میوه اش بهشت رود تجری تحت الاله از خا نعمت تازه بود در جان او	گوشت پاره که زبان آمد از شاه راه باغ جانها شرح او قصه رنجور کو با مصطفی عجز تو از شکر سکر آمد تا	میرود سیلاب حکمت همچو باغ وستانهای عالم فرع او ز آنکه لطف حق ندارد و نه فهم کن در باب قدم کلام
گفت پیغمبران بیمار را که مکر نوعی دعا می کرده گفت یا دم نیست الا هستی بهشت پیغمبر و مشکده	از جهالت زهر بائی خورده دار با من یا دم آمد ساعی پیش خاطر آمدش آن کم شد اند عا که گفته ام من از فضل	نصیحت کردن رسول بیمار را و دعا آموزیدن او را یا دعا و چه دعا می گفت از حضور نبش مصطفی تافت ران روزی که اهل آرد چون گرفتار گشته می آم	چون عیادت کرد در بازار چون ز کفر نفس می شسته پیش خاطر آمد او را آن دعا روشنی کو فرق حق و باطل است
گفت ایکن یا دم آمدی رسول پر کنه باب کشایش میزند مضطرب می گشتم و چاره بود فی بغیر حق تعالی یا من	غرق دست اند جانشین بند محکم بود و قفل ناکشود بخشین و سوار آمد کارن ذکر دشواری عذاب آخرت و سختی این	از تو تهدید و وعیدی سپرد فی مقام صبر دلی راه گرفت همچو باروت و چاروت آه میگردم که ای خلاق چاه بابل را نمودند آید	همچو غرق دست و پا میزد مجرار از عذاب است فی امید توبه بی جای تنبر آه میگردم که ای خلاق چاه بابل را نمودند آید
تا عذاب آخرت اینجا کشند حد ندارد وصف رنج اینجا تا رنج اینجا نی و اید تا دران عالم فراغت باشد	کز بر نزد عاقل و ساحر کشند سهل باشد رنج و پایش آن بر خود این رنج عبادت میند در چنین درخوست و میزد	نیک کردند بجای خوش بود اینچک اگر جادی میکند من همی کفتم که یارب آن غذا اینچنین رنجور پی دادم	سهل باشد رنج رنج دور بر بدن ز جری و دوا می کند هم در این عالم بران برین جان من از رنج بی آرام شد
مانده ام از ذکر و از اوراد خود میشدم از دست من بیکاره توجه طافت داری ای سقیم اینجان تپه است و تو موسی را	بیکر گشتم ز خوش و نیک بود کردیم شایسته این غمخواره که بند بر تو چنان که عظیم از کنه در تپه مانده مبتلا	گرمیدیدم کنون من روی تو گفت می می این دعا و کون گفت توبه کردم سلطان کن سالها ره میرودیم و دور آید	ای خجسته وی مبارک بود بر کن تو خوش را از رنج وین از سر جلدی ملائم این سخن همچنان در منزل اول آید
قوم موسی راه می پیوده راز می گفتند پیدایش و بکل سینه ز روی او را بل جای خوان خودش آمد	جمله مرد و زن و پیر و جوان کی رسیدی خوانان هیچ آنجا اندرین منزل لب بر بازو	کردل موسی ز داراضی بد کی ز سکی چشمه جوشان شد چون دودل شد موسی از کاران	آخر اندر کام اول بوده تپه راه و کران پید شد در بیابان تا امان جان شد کا خصر است کاهی یاران

زهر با
یعنی آشی که در آن
زهر بود

کرب
مخال و کجا

تپه
بیابان

لب
شده

خشمش آتش میزند درخت مدح حاضر جنت از پیران عهد بسکت صبر و همت حق آن قدرت که بر تونان تا فضیلت های دیگران بختی خیر بجای کریم البقیه لیسبت ای خد چون نمودی قدرت بنامی انجان کا دم بقیا و از در حقیقت نفع اوم شده آتش ز دشمنیست و گران خود زبان جان او شد تا بداند که پیرا کو کند ز آنکه او هیچ بیند خوش تا گیرد او را ز دروزه قابله چه کند چو زن را درو آن انانی وقت گفتن نیست لا جرم هر مرغ بهنگام انجا که نیش کز دم برنی هیچ نکشد مار را بر غل ما نیست از دست رست و نیست غم که دیر بی او ماند در تو خواهی شرح پیوسته آن بدی داد آن کمال است کرد نقاشی دو کو نقاشها	حلم آورد و نمیکند تیر را نام موسی میرم قاصدین عهد تو چون کوه ثابت بر رحمتی کن ای مسیرونما کرده باشی ای کریم مستان بر گزشتی بیدشتی لیم تا نکرد و شاد کلی جان ای نساوه جمها در شمع رجعتش دادی که رست از تو لعنت حاسد شده آن دم با و سوس کشت او کوشش کوئی اوم بود و یو دیو بیکان با یاد و بروی زند مملکت و ناسور بندیش طفل در زاون نیا بدو در و باید و دو کو کتاری وین اما در وقت گفتن نیست سر بریدن و استعلام تا که یاد او رشتن بمی دمن آن نفس کش سخت هر چه دارد جان بود جان ویر کبر و سخت کش چو از سر اندیشه میخواند	کی بود که حکم کرد و شمشیر ورنه موسی کی رو داد و گریه عهد ما کاه و بهر باوی زبون خویش او دیدیم در سواتی بیجی تو در جمال و در کمال پس که از تقطیع ما کتار ما بهر مانی بهر آن لطافت ایند عا کر خشم افزای دیو کی بود که ز آدم بگذرد بازنی دید و صود بازی بد چشم بندی بود لغت دیو لعنت این باشد که گشتن کند جمله فرزین بند با بند در و خیر در اینچنین بدون این مانند درون جان کمال آنکه او بیدر باشد هر زن آن اما منصور حیرت شد سر بریدن چیست گفتن بر کنی دندان بر زهری زبا چون گیری بخت آن توین دست گیرنده دست بر دبا ویر کبر و سخت کید و حش در تو کوئی این بدیا ازو مثال در بیان معنی نوین نقش یوسف کرد و چون	نیست این با در لطافت پیر پیش تو نام اوم از هیچ عهد تو کوه و رعد که هم فرو امتحان ما کن ای شاه پیش در گزشتی با بیدیم و در ضل مصر بودیم و یکی دیوانه که تو کردی که باز از باجست تو دعا تعلیم فرما بر چنین نطعی از و بازی پس ستون خانه خوراید تا زیان خصم دید آن دیو حاسد و خو بین و کشتن ما ت بر دی کرد و نقصان در و او را از حجاب اردو این نصیحتها مثال قائل ز آنکه بیدروی اما الکفتن دان اما فرعون لعنت شد در جاد و ترک گفتن پس تا بهد ما را از باسی نکلا در تو هر وقت که آید جذبا و مبدم اندم از او امید یکدمت غایب ناز حضرت لیک آن نقصان فضل او کی من مثالی کو میت می شتم نقش ابلهان و عریان
---	---	--	--

نکس
سرکون شدن

نکس
سودن

والتعجب من انما یستحق
والتعجب من انما یستحق
والتعجب من انما یستحق
والتعجب من انما یستحق

بر دو کوزه نقش راستا دی است
در تاند زشت کردن نه است
لیک مؤمنان که طوعا عسرا
قلعه سلطان عمارت میکنند
مؤمن آن قلعه برای پادشاه
خوب کویدایشه حسن بها
حاصل آنکه او هر آنچه خواست
گفت پیغمبر بران بیمار
اتانی دار دنیا حسن
مؤمنان کوید در حشر ملک
گفت بهشت و بارگاه مبینی
دورخ آن بود و سیاه سنگاه
جهد کرد و بد تا شد بر صفا
آتش خشم از شام هم حکم شد
چون شام ایچله آسمانی خوش
بلبلان ذکر و تسبیح اند
دورخ ناسیه در حق شام
نی شام گفتید ما قربانیم
بر خط و فرمان و سر میسیم
هر کجا شمع بلا فروختند
ایدل آنجا رو که با تورو
در میان جان شیان خانه گیر
پیش خویشان باش چون آواره
جنس را بین نوع گشته درو
چاپلوس و لفظ شیرین و فیر

زشتی با و نیست آن با دنی است
زین سبب خلاق کبر و خلص است
زانکه جویای رضا و قاصدا
لیک دعوتی امارت میکنند
میکنند معمور ثی از بهر جا
پاک کرد و اندیم از عیبها
خوب را و زشت را چون رو

تا کمال زشتی پیدا شود
پس ازین رو کفر و ایمان بد
هست که اگر کبریم بیرون پر
گشته باغی تا که ملک او را بود
زشت کویدی شسته زشت این
حمد لک و لشکر لک با لک
اوست بر پیر و شاهای پادشاه

و عا و توبه امو حقن رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم ان بیمار را

اتانی دار عقبا حسن
فی که دورخ بود راه شکر
پس کجا بود آن کند گاه و
بر شام شد باغ و بستان دورخ
ناراک شتید از بهر خدا
طلعت جل از شام هم علم شد
بهر گشتید تا شد زشت
خوش سرایان در چین بر طره
سبز گشت و گلشن برکت و
پیش اوصاف بقا ما فاشیم
جان شیرین اگر دکان نمیدیم
صد هزاران جان عاشق سوختند
وز بلا را مرتزاجون گلشن اند
در فلک خانه کن ای بدیر
برمه کامل زن از مهابه
عیبها بین گشته عین از پر تو
میتانی مینوی چون نیکب

را بر برابر چو بستان کز لطیف
مؤمن و کافر بران یاد کند
پس ملک کوید که آن روضه
چون شام این نفس دورخ جو
آتش شهور که شعله میزد
آتش حرص از شام اثار شد
نفس ناری چو عیسی ساجد
داعی حق را اجابت کرد و
چیت چهار امکا فاتی پی
ما اگر فلاش کرد دیوانه ایم
تا خیال دوست در اسرار ما
عاشقانی کرد درون خانه اند
در میان جان ترا جامی کشند
چون عطار دو قندول کند
جز در از کل خود پر بهیز
تا چو زن عشو خری ای پر
مرتزاد شام و سیلی شامان

سکر استادیش رسو شود
بر خداوندیش بر دو ساجد
لیک قصدا و مرادی و کرا
عاقبت خود قلعه سلطانی
قادر بر خوب و بر زشت این
حاضری و ناظری بر حال
کار ساز بفعل الله ما ش
این کوی و سهل کن و سوار
مقصد ما باش هم تو شامی
ماند یلم اندرین ره و دودنا
کان فلاخا وید و اید اند
آتش کبر فتنه جوی را
سبزه تقوی شد و نور بد
و انحد چون غار بد کلزار
اندا و تخم و فایا خشتند
در حجیم نفس آب آورده
لطف و جهان ثواب معتبر
مست آن باقی و آن پانیم
چاکرتی و جانپاری کار ما
شمع روی یار را روانه اند
ما ترا پر باد و چون جامی کنند
تا که بر توسته پا مید کند
با مخالف اینهمه امیر بهیست
از دروغ و عشو کی با می بد
بهر آید از شامی کمرها

را و
دانشند

همین
خوار

مراد
ایه قیسه

در سوره بقره است

ربنا اتنا فی الدنیا

حسنه و فی الآخرة

حسنه و فاعذاب الای

یعنی ای خدا ما را در دنیا

نیکوئی ده و در آخرت نیز

نیکوئی جزا ده

و نگاهدار

ما

از ناز دورخ ۱۲

۱۲

صفحه
سیل

مس
سایه

صفحه شایان خود بخور شدگان بر کاهینی برهنه و سیرا کر جان کشی که استا خواستی پیش آموختی در کسب تن پیش آموختی که از آخرت حق تعالی گفت این کسب جان آن مساس طفل چه بود باز شب شود در خانه آید کر سنه سوی خانه کورنها مازده کسب فانی خاوت این نفس در خبر آمد که آن معاویه	تا کسی کردی ز اقبال کسان دان که او بگرخت از او ستا خویش را و خویش را از راستی چنگ اندر پیشه وین بر اندر اید دخل کسب مغرور پیش آن کسبست لعب کوک با جماع رستمی و غارت کودکان رفته بماده بکت با فغان و حسرت باز خوا چند کسب خس کنی بکزار بس بیدار گردن ملبس معاویه را که وقت نماز یکجا	کوزیارت های مردم خسته بود کیست کاین کتبی و جرات در پس پرده نهان میگردد رهت کو با من بگو بر عکس خود مصطفی چون در وحدت را گویم که پاسانی میکنم دوم بار جواب گفتن ملبس معاویه را	ز آنکه زایشان خلعت و دولت تا چنان کرد که میخواست هر که از استا گیرد در جهان در جهان پوشید کشتی غنی انجمن شهرت پر بازو پس آن طفل که بر طفل شد کودکان سازند در بازو انجمن باز نیست و مرکب کسب این شغف و جذب نفس خس که جویت کسب کاهان مردی در بیدار کرد گرد بر کشت و طلب کرد از نهان گفت بی تو کیستی نام تو گفت هنگام نماز آخر رسید گفت فی فی این غرض نبود من کجا با درنمایم دورا	در پناه روح جان کرد و حبس آن دل کور بدیج صلیش او دولت میکشید و این بد چون بدون آئی از آنجا چون تا نه پنداری که کسب اینجا شکل صحبت کن مساسی سود نبود خبر که تعطیل زن باز کردی کسبه خالی تعب قابلیت نور حق دان ای مرد حیل و مکر می بود از راه حقه بد و قصه در یک چشم چون کباب و پنجه کشید تا باید از نهان کشته نشانی گفت نامم فاش ملبس شستی سوی مسجد زودی باید که بخیر می رهنا باشی دزدکی داند ثواب بود از چه رو کشتی چنین برین ساکنان عرش اهدم بدیم از دل تو کی رو حبت عشق او در جان کاهیده از عدم مارانه او برده است چشمهای لطف بر میگشاید که مرا پرورد جز تیر بسته کی کرد و در دای کرم
---	---	---	---	---

اصل نقدش لطف بود و دوستی
فرقت از قدرش اگر بهیمن است
گفت پیغمبر که حق فرموده است
نی برای آنکه من سودی کنم
کز چنان روی چنین محراب
لطف سابق را نظاریم
این حد از دوستی خیزد بخت
چون که بر نطعش جز این باری
در بهر هم میخیزد لذات
جز شش از کل شش چنان
خود اگر گرفت اگر ایمان
گفت امیر و را که اینا است
آتش از تو بسوزم چاره
لغت این باشد که سوز نکند
معرفتهای تو چون بانگ
در هوا چون بشود بانگ صفر
عادر تو باد دادی و در جان
مغرّم و داز تو آمد ریخته
بولوب هم از تو نا ابله شد
ای ز فرزند بندهای شکست
که در از کر تو ای مختصم
بس سلمان کز تو دین و دها
گفت ابیسیش کتا این عقد
استحان شیر و کلیم کرد حق
نیکو از ره نمائی میکنم

قبر بروی چون غباری برین
بهر قدر وصل او نشین
قصه من از خلق جهان بوده است
در بر بنده من قبائی بر کنم
هر کسی مشغول گشته در سبب
و آنچه او حادث و باریکم
که شود با دوست غیر می
گفت بازی کن چه دایم در رفت
مات اویم مات اویم مات
خاصه که بچون مرا و راجع
باز تقریر کردن معاویه
لیک بخش تو از اینا است
کیت کردت تو جامه
اوستا و جمله دوازده کند
بانگ مرغانست تا مرغ
از هوا آید شود اینجا
او فکندی و فدا بونا
ای هزاران فتنه آخته
بوا حکم هم از تو بوجلی شده
سوخته جانها سپیده لیت
غرق طوفانیم الا من هم
سر کون تا قعر و درخ آخته
باز جواب ابیسی معاویه را در خفا
مهمان نقد و کلیم کرد حق
مرباز از پیشواتی میکنم

از برای لطف عالم را بسا
میدهد چار از فرقتش گوشمال
افزیدم تا من سودی کنند
چند روزی که ز پیشم رانده است
من سبب را نکردم که حادث
ترک سجده را خدایم که بود
هست شرط و بی غیرت
ان یکی بازی که بد من با شتم
چون رانده خوشین الهی
هر که شش او درون شش
صد هزاران چون مرا توره
طبع است ای آتش چو سوزانید
باند گفتی شنیدی رو
صد هزاران مرغ را آورده
قوم نوح از کر تو در نوحه
از تو بود این سنگسار قوم
عقل فرعون کی فیلسف
ای بر این شطرنج بریاد
بجو کرمی تو و خلایق قطره
بس سار و سعاد از تو محرق
بس چو بلغم از تو نمیداند
باز جواب ابیسی معاویه را در خفا
قلب رهن کی سیه کرده
نیکو از پیشواتی میکنم

در بار آفتاب او زوخت
تا بداند قدر آیام وصال
تا ز شهدم دست آلودی کنند
چشم من بر روی خوش انداخت
زانکه حادث حادثی را با
این حد از عشق خیزد ز خود
بچه شرط عطسه گفتن در زیر
خویش را در بلا انداخت
بیکس در شش جبهه شش دره
اوش برانده خلایق شش
دست باف حضرتت آن
حضره کردی در خزانه ای
تا سوزانی تو چیزی چاره
من که باشم پیش کمرت ای
مرغ غره کاشائی آمده است
دل کباب و سینه شتر حرا
در سیاه آبه ز تو خورد و خط
کو کشت از تو نیاید و و ف
مات کرده صد هزار استا
تو چو کوهی دین سلیمان توره
بس سپاه جمع از تو مغرق
بس چو بر صیصا ز تو کافر شد
من محکم قلب را و نظرا
صیرتیم قیمت او کرده ام
شاخای خشک را میکنم

فیلسف
و دانشمند
اشعار و شاعران
در سوره بقره که در این
البی هم من از این
نیزه و بیست و نه از این
مهم

این علما می نهم از بهر تو کیا ده استخوان پیش قدر و لطفی جفت شد با یکدیگر اگر غذای نفس جوید بهتر است که چنان دو مختلف خیر و شر نیک را چون بدتر ندانیم سوخت پسند و آئینه آرد و دا او مرا غماز کرد و در است کو هر کجا بسیم درختی میوه داد خشک کوید با غبار آگاهی خشک کوید اهرم من گنیم حاجت آب جانی کشته شاخ تلخ اربا خوشی و صلکند گفت ایسای اهرن حجت کو ر بنی تو من غریب و غم شتری نبود کسی را از اهرن کر یکی فصل در در من دم ایچندش همچو دود است ای اله آدمی چون علم الاسماست نوحه اما طلسم میزد مردمی مردان به بند و در زا که حجت بر نیاید مانی گفت هر مردی که باشد بکا چون سخن در وی رود و قطع تو حق ترس و از و قطع	تا پدید آید که حیوان جنس است تا که این سو کند او کام تیر را و ازین هر دو جهان خیر و شر و غذای روح خواهد بود لیک این هر دو یک کارند و عیم من خالق ایشان سیم کاین سید روینما بدرد تا بگویم رشت کو و خوب کو ترقیها میکنند من و ای و مر مرا چه میری سببی خطا تو چو ابی جرم می بری سیم اندر آب زندگی غشته انگوشی اندر نداشتش بر نه	کرک از او چو زاید کو و کی کر بسوی استخوان آید تو کیا ده استخوان از عرضه کر کند او خدمت تن هست اینبا طاعات عرضه می کنند خوب نامن رشت سار هم سیم گفت آئینه کنه از من نبود من کو اهرم بر کو از ندان کجا هر کجا بسیم درخت تلخ خشک باغبان کوید خشک ای رشت باغبان کوید اگر مسعود تخم تو بد بوده است و صل تو کر ترا بیدار کردم بگردین	هست در کرکی و او چو کی و ر کیا جوید یقین است قوت نفس و قوت جان را و در و در بگردان باید و دشمنان شهوات عرضه می کنند رشت را خوب آئینه ام جرم آنرا نه که آئینه زد زابل زدن نیستیم روان کجا می برم من می شناسم شک بس نباشد خشکی تو جرم تو کاشکی کردی و تر بود با درخت خوش نشاید صل خوی اصل من همین است مر ترا نیست در من ره جو تو نه رخت کسی را سر ایچند از یاد ما ازین عدد بر و خواهد از من این بهر نند کوست فتنه هر شریف و بهر چون سکت شست و شست صد هزاران سحر و روی مضرا بر چشم بیدار کردی رشت کو بین غرض را و در میان نمی چون دلیل آری خیالش نش هست با ابله سخن گفتن خوب رو به مال از شر این نفس شیم
عنف کردن معاویه با ابی س علیہ لعنه			
بر لباساتی که آری کی خرم در نماید شتری که هست تو	کر درخت من مکر داز کافری تا چه دارد این حسودان کیدو		
مالیدن معاویه بقتعالی از کر لمیس و نصرت خوان			
رحم کن در نه کلیم شد سنا باکت چون برق این بکت بی نیست دستان فووش را خدا در زن و در مرد و فرزند و هو	من حجت بر نیایم با برین از بهشت انداختش بر روی خاک اندران هر حدیث او سزا ای لمیس خلق سوز فتنه جو		
باز تقریر لمیس لمیس خود را با معاویه			
نشود و درست را با صد کا تیغ فانی و زور الت شود که تو از شرش باید سیم	هر درونی کو خیال اندیش شد پس جواب او سکوشت سکون تو من با حق چه نالی ای سیم		

این علما می نهم از بهر
تو کیا ده استخوان پیش
قدر و لطفی جفت شد با یکدیگر
اگر غذای نفس جوید بهتر است
که چنان دو مختلف خیر و شر
نیک را چون بدتر ندانیم
سوخت پسند و آئینه آرد و دا
او مرا غماز کرد و در است کو
هر کجا بسیم درختی میوه داد
خشک کوید با غبار آگاهی
خشک کوید اهرم من گنیم
حاجت آب جانی کشته
شاخ تلخ اربا خوشی و صلکند
گفت ایسای اهرن حجت کو
ر بنی تو من غریب و غم
شتری نبود کسی را از اهرن
کر یکی فصل در در من دم
ایچندش همچو دود است ای اله
آدمی چون علم الاسماست
نوحه اما طلسم میزد
مردمی مردان به بند و در
زا که حجت بر نیاید مانی
گفت هر مردی که باشد بکا
چون سخن در وی رود و قطع
تو حق ترس و از و قطع

تب بکیر و طبع تو مختل شود
که چو رو به سوی شب میرود
سین و نبه چشم عقلت کو گردد
من ز بد بیدارم و از حرص
هنگام تماشایم آید برو
فعل خود بر من نهد هر روز

باز الحاح کردن معاویه علیه السلام و جواب او

وادسوی راستی میخواند
 اسی خیال اندیش پراندیشها
 باز الصدق طمانین طرب
 راستیها و انچه وامدست
 طعم صدق و کذب با علم
 عزت گشت و زهر قاتل نکند
 زان پذیرا یزدستان را

را شکو تا وادهی از خجالت کن
گفت پیغمبر نشانی داد او است
دل نیار مدد ز کفایت و دروغ
دل مکر رنجور باشد بدو
حرص آدم چون سوسی کندم
گر دهم اگر ندیم نیست آن نقش
بر که خود را از هوا بخوار کرد

شکایت قاضی از رفت قضا و جواب نایب اورا

گفت نایب قاضی که به نزد
در میان آن دو عالم جای
چون رود در خوشان و نالسان
وان فراغت هست نور وید
علم را علت ز دلها بر
لقمهای شوی کم خورده ام

این به وقت کریه و فریاد
اندو خضم از واقعه خود و
گفت خصمان عالم اندو
و اندو عالم را غرضان
تا تو رشوت ندی
چاشنی کیر دلم شد با فروغ

باقرار اور دن معاویہ ابیس لعین را

دشمن بیدارئی تو اسی دعا
رہت را دانم تو حلیتہا مجھ
وز محنت میں سنجویم لشکری

پہنچو خشتا شمس بہ خواب اور
من ز کبریاں طمع دارم کہ
پہنچو کہ بران می پنچو ہم از بہر

عوی
معنی دینا کراه
نوشیدار و نورا
دو جان شیرینی کرده
کر که در جگر است
باید یکدیگر
نبیسی است که فرموده است
و عصیر
کلف
دماه
فراگیرنده
۶۰ زشتان

استخوان
ماهی
خام
خام

عن حسن ابن علی ^ع قال قلت
لرسول الله ^ص قولہ و ما یز
ال ما لا یریک فان القصد
طایفه و الکذب یریب بعضی کذا
چیزی که شکست اندازد و تراود
آنچه بریب و شکست میدهد
که راستی از او شناس نیست و
دروغ شکست دهنده

الفاضل جليل بين العالمين يعني
فاضلنا ذوالنسيب
دودانا
خبر
مخت
خبر

این دزدان
که از دزدان بدتر است
از دزدان بدتر است
تجربین
اینها بعضی غیب است

شقی
شفاست بامارش
شده
عزازیل
نام شیطان

من ز سرکین می بخویم بوی مشک	من دایب جویم خوشبخت	من بخویم پاسانی بازو زد	کار ناکرده بخویم هیچ مزد
من ز شیطان می بخویم بوی مشک	راست گفتن ابلیس ضمیر خورا با معاویه	ازین دندان کفکش بهر آن	که مرا بیدار کرد اندیشه
گفت بسیار آن بوی از غنچه	میر از شنید و کرد استیز و سر	از پی خمیر بر دست فرات	کردست بیدار میدان اطفال
تا رسی اندر جماعت دریا	از دو چشم تو مثال مشکها	آن غنچین و در دودی صد	ایچنان تار یک کشتی بی خطا
از غنچین و در دودی صد	فضیلت حسرت خوردن آن شخص بر فوت نماز جماعت	مردم از مسجد می آمدند	که ز سجده می برون آیند زو
ذوق دارد هر کسی بر طاعت	آن کی میرفت در مسجد درو	آن کی کفکش که پیغمبر نما	چو که پیغمبر بد است تسلیم
آن کی میرفت در مسجد درو	گفت آه و در داران آمد برو	گفت دادم آه و بکر قریب	تو بمن ده و آن نماز ترا
آن کی کفکش که پیغمبر نما	شب بخواب و بکفکش	پس عزازیل گفت ای میر	باز بود و در پی شهباز
گفت آه و در داران آمد برو	کر نمازت فوت میشد از نا	من ترا بیدار کردم از خواب	شد نماز جمله خلعان قبول
گفت دادم آه و بکر قریب	من حدودم از خیر و بد	کف گفت اکنون رست کف می	مگر خود اندر میان باید نهاد
شب بخواب و بکفکش	باز اسپیدم شکارم شه کند	رو کس میکیر تانانی	در کشتی از دو صد و کر نما
پس عزازیل گفت ای میر	تو مرا بیدار کردی خواب بود	این بدان که شخصی دزد بود	تا بدان راهی نباشد مرا
کر نمازت فوت میشد از نا	تا دوسه میدان دوید اندر	دزد و کیر با بک کردش	من حدودم کار من کرد
من ترا بیدار کردم از خواب	چون شنید این مرگش	بر زن و فرزند من دزدی	من نیم ای سکت کین چیست
کف گفت اکنون رست کف می	بر امید شفقت آن نیکو		سوی دودغ آرمی کس از نا
باز اسپیدم شکارم شه کند			هم دودغ و دودغ باشد
رو کس میکیر تانانی			تا ز خیری بهترم میرانی
تو مرا بیدار کردی خواب بود			در و تاق اندر پی او میدو
این بدان که شخصی دزد بود			تا بدو اندر جهد در یابدش
تا دوسه میدان دوید اندر			تا به بنی حال اینجا راز را
دزد و کیر با بک کردش			کر نکردم زود او بر من دود
چون شنید این مرگش			کر نکردم زود پیش آمدنم
بر زن و فرزند من دزدی			این فغان و با بک توارد
بر امید شفقت آن نیکو			

شما باش
 ساد باش است که
 دعا و تحسین باشد
 مغلوب
 تبار و مملوک
 غرا
 جنگ است و این
 غزوه ظاهر و غریب
 اشاره
 بایه واقع
 سوره قصص است
 نودی من شاطی الاله
 فی البقعة المبارکة من الشجرة
 این موسی فی امانت
 العالمین یعنی دادا و دادا
 از کار و درو که آن بر جاب
 راست موسی واقع بود
 جایی با برکت از جانب
 درخت که ای موسی شمس
 خدا و پروردگار
 عالین
 خاتم
 سبکباری

موسی را دیده میکردان
 راست میفرمود آن بکر
 همچو پروانه شما آن سودا
 کاین خندان مکر و حیل که اند
 مسجدی بر جبر و زنج سا
 تا جو ویران شام نمی کشند
 زین غریب چون باز گردم کجا
 چون بیا مد ز غراب از آمد
 گفت ای قوم و غل خاش کند
 تا صدان زو بار کشند زین
 بر سوکندان که ایمان جانی
 راست از حاجت سوکند
 گفت پیغمبر که سوکند شما
 که بجای این کلام پاک است
 گفت پیغمبر که آواز خند
 نک صریح آواز حق می آید
 از درختانی امانت می
 چون خدا سوکند را خوانده
 تا یکی یاری زیاران رسول
 کاینچنین پیران باشی و
 باز در دل زود استغفار کرد
 شوخی باری صحاب نفای
 دل بدستم نیست همچون چشم
 شکاش اندر حدت جانی
 در زمان دروفا و دیگر

شیرا شایسته میکش نظر
 من شمار از شما مشتق
 برود دست من شده پروانه
 جمله مغلوب است آنچه آورد
 چند از دغل می خند
 که بوعطا و جودان سرخ
 سوی آن مسجدان کردم
 طالب آن وعده ماضی شد
 تا گویم راز با مان تن
 حاش نقد حاش نقد و م
 زانکه سوکندان گزاشتی
 زانکه پشاز و چشم روئی
 راست گیرم یا که سوکند
 که بنای مسجد از بخر خست
 میرسد در گوش من همچون صدا
 همچو صاف از درو می آید
 با کلام انوار می آمد
 کی نهد اسپر زلف بیکار

اندیشیدن یکی از اصحاب که چار رسول خدا ستا می کند
 میکند شان آن پیغمبر مسافر
 تا که روز آخر ارض او روی
 کرد و مومن را چو ایشان شست
 در نه دل با سوز می آید خشم
 میدید از سنگها و دودیا
 کاینچنینها نشان شکر است

صد هزاران مکر موسی و
 من نشسته بر کنار شسته
 چون بماند تاروان کرد و
 قصد ایشان خبر سیه روی نبود
 قصد شان تفریق صحاب
 گفت پیغمبر که آری لیکت
 و فغان گفت بسوی غر و تا
 گفت حش کای پیغمبر فاش
 چون نشان چند از سر نشان
 هر منافق مصحفی بر بغل
 چون نثار و مرد گرد و رو
 نقض میثاق و عهد و پیمان
 باز سوکندی مکر و خوروم
 اندر اینجا هیچ مکر و حلیه
 مهر بر گوش شما بهناد حق
 همچنانکه موسی از سوی در
 چون ز نور وحی و ایمان
 باز پیغمبر نکند صریح

کو کرم کو شتر پوشی کو جیا
 لیکت آن نقض کیش از دل
 باز نیز از یکای علامت
 اندرین اندیشه خویش در
 و در حلقش شد حلقش
 علم بهتر از چنین علم ای خدا

چشم خوابا بنیدم اندم
 با فروغ و شعله بس ناخوش
 غیرت حق باکت زو شونو
 خیر دین کی حقیقت تر جاب
 فصل حق را کی شناسد
 بر سر سیم و بر غم غرا
 با دغا یان از غار و دی
 غدا آور جکت باشد پاش
 در بیان آورد بد شد کاش
 سوی پیغمبر یا درواز غل
 هر زمانی بشکند سوکند
 حفظ ایمان و وفا کار حق
 مصحف اندر دست لب
 قصد ما زان صدق و ذکر یار
 تا با و از خدا مار و سبق
 باکت حق بشنید کای مسجد
 باز سوکند یا میخواندند
 قد که بتم گفت ایشان صحیح
 درویش انکار آمد زان کول
 صد هزاران عیب پوشید
 محضر بد از طبع بی اصل
 مر مرا مگذار کفر کن
 مسجد پشانش بر کین بود
 از نسیب و دود تلخ از جواب
 که کند از نور ایشام جدا

کر بجا وی کوشش اهل مجاز
صد کمر بسته بکر انقوم است
پهچوان اصحاب فیل اندر
مرسیه رویان دین خود چهره
واقعات ارباز کویم یک
شرح بی تعلیمی پذیرفته
اشتری کم کردی و چشمت
کاروان در بار گردن آید
رخت مانده بر زمین در راه
هر که بر کوید نشان از شرم
کاشتری دیدیم میرفت
آن یکی کوید شریک چشم بود
ای دل این اسرار را در کون
فلسفی از نوع دیگر کرده
واند کرد در هر دو طعنه نیند
این حقیقت دان خفته
کر نبودی و جهان نقد می
بر امید راست کر را میخیزند
پس کو کای بجه دنیا باطلند
حق شب قدر است و شبها
در میان لقی پشان یک
کر نه معیوبات باشد و جهان
در همه عیبست و نش سود
تاجران نه بسیار و نیند
منکر اندر غبطه این بیح و

تو بتو کسده بود همچون ما
از نفاق و زرق و دین
کعبه کردند و حق تیش روش
غیبت الاحیلت و کمر شتر
بس یقین کر و جفا بر اهل
بی محکم آن نقد بکرفته
چون بیایی چون خانی کان
اشتر تو از مسلمان کم شد
تو پی اشتر روان کشته بطور
مرد کانی میدهم چندین
اشتر سرخی بسوی این علف
واند کرد کوید زکر بی شرم بود
قسم تو کر هست زین خوش
متر و شدن در میان مذہب مختلفه و سر و نشو و مجلس
واند کرد از زرق جانی میکند
فی بیاطل کمر اندان
قلهها را خرج کردن کی
ز هر دقذی رود آنکه خود
باطلان بر بوی حق نام و
تا کند جان هر شی این
استحان کن و آنکه حشمت این
تاجران باشد جمله ابلهان
چون همه چوبست اینجا عود
تاجران زنت و بکو بود
استحان کردن هر چیزی طاهر شود و چیزی دیگر که دان

هر یکی از دیگری بیغیر تر
صد کمر انقوم بسته بر فبا
قصده کعبه ساختند از انتقام
هر صحابی دیدن از مسجد عبا
لیک تیر سم ز کشف را نشان
حکمت قرآن چنانکه مژگان
ضال چو دانه که کم کرده
میدوی اینسو و آنسو شکست
کامیسلانان که دیده
باز میجوی نشان از هر کسی
آن یکی کوید بریده کوش
از برای مرد کانی صد نشان
همچنانکه هر کسی در رفت
متر و شدن در میان مذہب مختلفه و سر و نشو و مجلس
هر یکی زین ریشنا ران
زانکه بی حق باطلی باید بد
تا نباشد رست کی باشد در
کر نباشد کندم محبوب نش
پس کو جمله خیالت ضلال
فی همه شبها بود قدر حاجی
مؤمن کتیس نمیز کو که تا
بس بود کالاشا سخیل
آنکه کوید جمله حق است چمن
نماید مارت اندر چشم مال
بکر اندر خضر فرعون نمود

صا و قازا بکت زو کر نغز
هر دم مسجد اهل فبا
حالشان چون شد ز خون
واقعہ باشد یقینشان بران
مازنیانند و ز بیدارشان
هر کسی در ضال خود گرفت
از گفت بکر نخته در پر
کاروانند و در زو و زو
جسته بیرون با داد از آخر
ریشخت میکند زین هر
واند کرد کوید چشمت
از کرافه هر کسی کرده بی
میکند موصوف غیبی را
باحش گرفت او اگر در جرح
تا کمان آید که نشان نان
قلب را ابله بسوی زخ
اندر مرغ از دست میکیر
چه برد کندم نمای جو
بی حقیقت نیست در عالم خیال
فی همه شبها بود خالی از
باز و اندا پادشاه را از کدا
چونکه عیبی نیست چنان اهل
واند کوید جمله باطل است
هر دو چشم خویش انیکو
بکر اندر خضر فرعون نمود

مسجد قبا
مسجدی است در نواحی
مدینه
خانه کعبه در مسجد
غیب
اسباب
موقع
کمر شده صاحبین

کتیس
زیک دوانا
غبطه
خضر
شک بر نقد زبان
چیزی

اندر آن صحرای آن اشتر نشاند
آن مقلد شد محقق چون بد
بعد از آن تنهاری و سی فاکر
گفت تا اکنون فوسوی بوده ام
از تو می دزدیدی و می دزدیدی
سیستم شد همه طاعات
مرور اصدق تو طالب کرد بود
تخم دولت در زمین میسکا
درو سوسی خانه شد زریه
آن دو اشتر نیست آن کت
مطلق استرلاب باشد در حساب
چون پیدا شد که آن مسجد
پس بنی فرمود که از آن
گوشت کاغذ شیت مایی با
در جادات یخچین جیفی رفت
نی جانش چون جایت او بود
بر محاکم زن کار خودی
چار پند و در یکی مسجد شد
هر کی بریتی تکبیر کرد
گفت آن بندوی و یکرا
انجامم گفت حمد اندک
ایحکام جانی که عیب خیش
چونکه بر سر مراده ریش
که همان عیبت بود این مهاب
سا لها لبیس نیکو نام زی

اشتر خود نیز اندک بیاست
اشتر خود را که اینجا میچید
چشم سوسی نافه خود باز کرد
در طمع در چالپوسی بوده ام
جان من دید آن خود خشمیم
بزل شد فانی و جدایا شک
مرمر اجد و طلب صدقی
سخره و یکا رمی پنداشتم
چون آمد دید کاخانه خود
تک آلفظ معنی پس پراست
چه قدر داند ز جرح و افتاب
در بیان آنکه در هر نفسی
مطر حه خاشاک و خاک کند
انچنان لقمه بخش ز سخا
ز دوران ما کفوا میرا در
نی مانتش چون مات او بود
تا سازی مسجد ایل ضرا
حکایت آنجا رسید که با هم
در نماز آمد بسکینی و در
هی سخن گفتی و باطل شد نما
در نیفا دم بچه چون این
بر که عیبی دید آن بر خود
مرحمت بر خویش باید کار
بوکه آن عیب باز تو کردی
کشت رسوا این که اورا نام

چون بدیش را آوردن خود
او طلبکار شتر آن لحظه
گفت آن صادق مگر
این مان همدرو تو کشتی
تا نیایدم نبودم طابش
سیستم چون بلیت شدی
صدق تو آورد در حسن
آن نبد بیکار گشتی بدست
کرم باش ای سردا گرمی
لفظ در معنی همیشه مار
خاصه چرخ کاین فلک زان
در بیان آنکه در هر نفسی
صاحب مسجد چو مسجد
مسجد ایل قباکان بد جا
پس خایق را که اصل صلبا
کورا و هرگز چو کورا و مد
بس بران مسجد کمان
حکایت آنجا رسید که با هم
مژدن آمدان یکی لفظی
انوم گفت آن دوم را
پس نماز هر چار آن شد
را که نیم اور عیبتان
غیب کردن ریش او رو
لاکھا و از خند نشند
در جهان معروف علیا

بی طمع شد از شتر مار آن
می بخشش اندید او را بد
تا اکنون پاس من میداشتی
در طلب از تو جدا گشتی
مس کنون مغلوب شد ز رجا
پس من بریتا تم هیچ
جستم آورد در صدقی
هر کی داند که کستم صد
بادشتی ساز تا نرمی
زان پیتم گفت قتل اللسا
اقاب از افایش دره
خانه حیلست بدو دام جود
دنا بردام ریزی نیست
آنچه کفوا و نبد جاش
دا که آنجا فرقا و فصلها
خود چه گویم حال فرق
چون نظر کردی تو خود را
بر طاعت کعب و ساجده
کامی مژدن بکست کردی
چه زنی طعنه با و خود
عیب کو یا ن بستر گرم
دا که نمیش ز عیبتان
چون شکست جای
پس چه خود را این و حوا
کشت معروفی بکس وای

قوسی
یعنی از ایل ابی
دلاغ
دق
سرکوب
بایچه صدق
در حدیث
کرم حرف اندک
چرخ از شتر زان
خاشاک
مطر حه
مکان نخدن

معاذ بن عفراء
که از عین سخن
ببینی ما را
غیر خود نیست
عزان
طایفه از ترکان کده
زمان سلطان خجوه
کردند و سحر بگرفتند
مردم حسد

عازمین از آن
انکه عرض شد کند

مصلح
درین
کرب
مکار و عیال

بت و شیطان

و آنچه در این
کتاب است
از آنست که
در این کتاب
است

اشاره بآن
و آنچه در این
کتاب است
از آنست که
در این کتاب
است

تا ندانم تو معروفي مجو
این فکر که مبتلا شد جان او
آن غزان ترک خور زان
دو کس از اعیان آن دهیا
قصه خون من بچه روی کند
گفت تا بیت بر این بار
گفت چون دمی است ما بریدیم
پس کرمای الهی بن کما
تا هلاک قوم نوح و قوم
بر که زایشان گفت غیب و گناه
وز بیکدستی فرمانهای او
وان نفور از کفتمای ناصحان
سیر چشم از اکتدایشان
که در آید تو کوئی طامع است
یا منافق و ارعذ آری من
ایفغان ما بهمت یادوار
بیج چاره نیست از قوت عیا
از خدایت چاره است توئی
ایکه صبر نیست از نار غم
ایکه میگوئی خدا بخشد ترا
من بخوانم در دو عالم بنگر
چون کوار دلقمه بیدار او
انکه کالانعام بدیل بخت
فکر کا بش کند شیطنت
و آنچه میگویند غفور است و حیم

پاک شواز خوف پس ازین
در چمی افتاد تا شد بند تو
قصه کردن غزان و در خون مروی دیگر سی برسد
در هلاک آن کی بشنید
از چه آخر تشنه خون
تا برسد و وزر کسب
در مقام جمال و در شکیم
آمدیم آخر زمان نهی
عارض حمت بجان نمود
بیان حال خود پریشان و نامشکران نعمت وجود انبیا
وز رفعت از غم فردای او
وان زمین از لقای حال
در خدشان خفیه دشمن
ورنه کوئی در تکبر مصلح است
ما زده ام در نقه فرزند
تا شویم از اولیا پایان کا
ازین و ندان کم کسب جلا
چاره است از دین و طاعت
صبر چون داری ز الله کریم
آن فریب غول میدان ترا
تا ندانم کاین مجلس است
بی تماشای کل و کلزار او
کر چه پر کمر است آن کنده بغل
غم شد چیزی ندارد چون الف
نیست جرات حیل نفس شیم

تا زوید ریش توای خوش
تو نیفتادی که باشی پند
دست بستنش که فریاد
چیت حکمت چه غرض
گفت آخر از من بسکین ترا
خود را بکشید اول ایشان
آخرین قرنها پیش از قرون
گشت ایشان که تا ترسیم از
در هوس و عشق این دنیا
با دل و با اهل دل دیو
کر پذیرد خیر تو کوئی که است
کر تحمل کرد کوئی عاجز است
فی مرادای سر غار نیست
این سخن بی هم زور و وسوسه
چه حلال ای که از اهل ضلال
ایکه صبر نیست از دنیا
ایکه صبر نیست از فرزند
کو خلیل کو برون آمد ز غا
بی تماشای مصفهای خدا
جربا تمید خد ازین بجز
مکر او سر زیر او سر زید
آنچه میگوید در این اندیشه
ای ز غم مرده که دست از این

برو کر ساده ز رخ طعنه
زهر او نوشید تو خورند
بهر نعمت در یکی ده در شد
گفت ایشان و ابرکان بلند
چون که من در دیشم و عریان
گفت قاصد کرده است او را
تا برسم من جسم زرنشان
در حدیث است اخرون الباقی
در خود این بر عکس کردی
وز دل چون نکت و جان
چون زمان نقش را بود
باشان زور و زور و سیاه
ورنه کوئی زرق و کمر است
در غیور آمد تو کوئی کر بر است
نه مرا پروای دین و زید
خوابا کی هر ز گفت باز
غیر خون تو نمی بینم عیا
صبر چون داری ز غم عالم
صبر چون داری حتی ذوان
گفت بذارت بان کور کا
کر خورم مان در کلو کیر مرا
که خور دیکت لقمه غیر کا و خور
روز کاری بر دور و زید
این هم از دستان آن نفس
چون غفور است و حیم این

زیر
رنگ

گفت پیری مرطینی را که من
گفت از پیریت ضعیف و
گفت از پیریت ای شیخ ترا
گفت آری نقطاع دم بود
گفت با من است شد از به
گفت تا رگیت چشم ای حکیم
ای من عقلت این دانش
پس طبعش گفت کا یعمرتو
برنا بدو سخن زبان ہی کند
از برون پیریت و در باطن
ور نمیدانند شان علم لطف
بر تو می خند و بین او را
هر چه اندیشی پذیرای فنا
ابنهان تعظیم مسجد می کنند
مسجدی کو اندون اولیا
قصه جاک انبیا می شنید
عادت آن ناسپاسان در تو
کودکی در پیش تابوت پدر
کای پدر آخر کجایت میرند
نی چراغی در شب فی روز نا
نی دران از بهر همان آب جا
خانه بی زینهار و جانیست
گفت جوی پدای ای جمند
این نشانیها که گفت او گشت
زین لطف دارند بر خود صد

حکایت کردن پیری پیش طبیب از بخوری خود و جواب
گفت در چشم غلظت است
گفت هر چه بخورم نبود کوا
چون رسید پیری دو صد
گفت که پیریت کجاست نشا
گفت که پیریت ای مریوم
که خله هر در در مان
این غضب من چشم هم از پیر
تاب بگرچه نذر دقتی کند
خود چه خیر است آن آفتاب
صیت این بعضی جل سازنی
صد قیامت در درویش
وانکه در اندیشه نایان خدا
در جفای اهل دل جدی کند
سجده کاه جمله است اینجا خدا
جسم دیدند آنچه می شنید
نایدت هر بار دوازده در

گفت از پیریت ای شیخ قدیم
گفت ضعیف معده هم از پیر
گفت کم شد شهوتم یکبار
گفت پشتم چون کانی شد
گفت ای احق بر این بر دو
تو خر احمق زانکه با یکی
چون همه اجزا و اعضا شد
جز کر پیری که از حقست
کر نه پیدایش نیک
در همیاد تبعث و تخریر
دورخ و جنت همه جای
بر در اینجا کساحی است
انجا رست بر حقیقت
اول مرود خدا نادم بدرد
در تو هست خلاق آن شفیق
ان نشانیها همه چون در تو
قصه کودکی که در پیش تابوت پدر میالید و سخن جو
تا ترا در زیر خاکی بسرند
نی دران بوی طعام و فی نشا
نی یکی همسایه کو باشد پناه
کا نذران نه روی میا نذر
و اندین را حاضر میا نذر
خانه مادر است بی تردید
لیک که بنید آنرا طاعیان
میرند خانه تنگ و خیر
نی درش معمور و فی سقف و بنا
جسم تو که بوسه کا خلی بود
زین نسق اوصاف خانه شمر
گفت جوی را پدر ابله شو
نی حصیری فی چراغ و فی
خانه آن ل که مادی ضیا

در حیرم از دماغ حریف
گفت پشتم در می آید عظیم
گفت وقت دم مرادم کمری
گفت از پیریت این بچار
گفت از پیریت این بچار
از طبیبی تو همین آموخته
بر زمین مادی ز کونه با یکی
خوشتن داری صبرت شد
در درون و حیوة طبعه است
حسیت با ایشان خنایان
چون زندی خویش شمشیر
هر چه اندیشی تو او بالای
کر همی و اندک اندک خاکیست
غیبت مسجد خردون سرور
هیچ قومی را خدار سوگند
چون نمی ترسی تو باشی جهان
چون تو را بیانی کجا خواهی
زار میالید و بر میگوشت
نی در وفای دلی فرس
نی دران بهر ضیائی هیچ جا
چون شود در خانه کو گریه
وزو و دید و اشک چون
گفت ای با نشانیها
نی درش معمور و فی سقف و بنا
از شعاع آفتاب کسیر

شک و مار کست چون جان بود کور خوشتر از چنین دل مر ترا یوسف وقتی و خوشتر شد کر نبودی او مستحظین نو کر فراموش شدن تسبیح ایچان دریا و تن ماهی و در ماهیان جان در این دریا ماهیانی جلوه روح فی جسد صبر کردن جان تسبیح است صبر چون پول صراط اشو توجه دانی ذوق صبر است جز ذکر نی دین و نی ذکر او او بسوی سفل میراند پس این سخن را انکو در یاب کنک رفتی کو کی یافت من اگر بودم محنت دان آن دهل را مانی از رفت چو چون ندید اندر دهل آد یکساری سلاح بس تیر اندازی بکرم او را بد مان و مان بکرت و درختی بس که از آن سلاح بستن جان سپر کن تیغ بکند ای چون نکردی هیچ سودی چون مبارک نیست بر تو این	بنیو از ذوق سلطان و دو اخر از کور دل خود بر ترا زین چه و زندان بر آورد حبس و زندنش بدی تابیدن بشنو این تسبیحی ماهیان یونس محب باز نور صبح تو نمی بینی که کورتی و زند نی در ایشان که کین جسد صبر کن کانت تسبیح در هست با هر خوب یک لای خاصه صبر از بهر آشوب کل سوی سفل بر داور افکار او کر چه سوی علو جنبان پس ترسیدن کو کی از شخص صاحب زند شد کو کی ز بیم قصه همچو شتر بر شین میران که بر او اشخ را مسکوف گفت خوک با زین خجالت قصه تیر اندازی و ترسیدن پس ز خوف او کار کشید که کم در وقت جنگ از پیر بیر جوتیت چنان تیغی بست هر که بی سر بود ازین شتر ترک حیل کن که شش آید خوشتن کو کی کن و کند شوم	نی در آن لایب زرافاب زند و زنده زاد اشوخ شک یونست در بطن ماهی پخته شد آن تسبیح از تن ماهی کجست هر که دید الله را الله است کر مستح باشد از ماهی و در بر تو خود را میزند اما ماهیان ماهیان را کرمی بینی پد هیچ تسبیحی ندارد آن درج تا زلالا میکیر بر می فصل مرد را ذوق از غذا و کرم کر براید تا فکات از وی ترس از علمهای کدیان ترس ترسیدن کو کی از شخص صاحب گفت این با شری ماهیان صورت مردان و معنی این رو بهی اشکار خود را با دو رو بهان ترسند از آواز بل قصه تیر اندازی و ترسیدن از تیر می سوارش با نک گفت زو که نیک کنی و در کر پوشی تو سلاح رستمان اسلاح حیل و مکر تو است چون یکی لحظه نخوردی برین چون ملاکت کو که لا علم لنا	نی کشاد صحنه و نی فتح باب دل نمیکرد و ز این کورت شک مخلص نیست از تسبیح صیت تسبیح است روز است هر که دید آن کرم را او ماهی است ورنه در وی هم کشت و نماند چشم کشا تا بینشان عیان کوش تو تسبیحشان آفرینند صبر کن کانت تسبیح است زانکه لا اله الا الله مرحمت را بود ذوق از کرم کو بشوق سفل امورید پس کان علمها لقمه مار را هست ورنمیدانی شود از باب تو که تو خواهی بود بر بالای من از برون آدم درون دیون هر طبلی به چوبک پر ز باد عاقش چندان زند که لعل میشد اندر پیشه بر آسج من ضعیفم چه رفتم حید بر تو می اندم از ترس رفت جانت چو نباشی مرد هم ز تو را شد هم جان تو ترک فن کو می طلبت این یا الهی غمیر ما غمتنا
---	--	---	--

نسخه از دفتر دوم
خداوند من تسبیح را
از تسبیح کرمی
دیده ام که با شتر
جانب

لالا
خداوند من تسبیح را
جانب

کنک
بکس از آن و سکون ثانی
در مرد رفت

نسخه از دفتر دوم
خداوند من تسبیح را
از تسبیح کرمی
دیده ام که با شتر
جانب

یک بیت بنوای جلال
یک عربی بار کرده است
او نشسته بر سر پیر و جوال
بعد از آن گفت که آن هر دو
گفت تو چون بار کردی این
تا سبک کرد و جوال و هم
رحمت آمد بر حکیم و غم کرد
بچنین عقل و کفایت که ترا
گفت اشتیخه داری چند کجا
نی ز قوت و نی ز قوت و نی ز قوت
کیما ی ز عالم با تو است
گفت و الله نیست یا وجه
مرما زین حکمت و فضل و هنر
دور بر آن حکمت شومت من
یکت جوالم کندم و دیگر ز
کر تو خواهی که شقاوت کشد
حکمت دنیا فراید طن و شک
حیل امور آن جگر با سوست
فکر آن باشد که بکشد دهری
تا با نداشتن ای او سرده
هم ز ابراهیم او هم آمدن
دلق خود میدوخت آن سلطان
خیره شد در شیخ و اندر دلق
ترک کرده ملک بهفت ایم
شیخ واقف گشت از اندیشه

حکایت آن عربی و یک در جوال کردن و معاش نشین
در جوال رفت از کدم بر
یکت حدیث انداز کرد و جوال
چیت آنگه که موصدوق
گفت تا تنها ماند آن جوال
گفت شب باش ای حکیم اهل حق
که بر اشتیخه نشاندنیک مرد
تو زیری یا شهی مگوی راست
گفت نه این و نه آن را میگا
نی متاع نیست بطح نیست
عقل و دوش اگر تو بر تو
در همه ملک و جوه قوت
فیت حاصل خبر خیال و دور
لطف تو شوم است بر ابل من
به بود زین جلیهای هر دو یک
جهد کن تا از تو حکمت کم شود
حکمت دینی بر دوق فلک
فعلما و مکر با اموت
راه آن باشد که پیش آید
همچو غر ملک دین احمد
گرامات ابراهیم او هم بر لب دریا
یکت میری آند آنجا که کن
کشته و دیگر کون خلوت خلق
میزد بر دلق سوزن چون کدا
شیخ چون شست و دلقها
ان امیر از بندگان شیخ نو
کوداکر و آنچنان ملک شکر
ملک بهفت قلم ضایع
چون رجا و خوف در دلقها

در میان عقل و جهل بفرمود
هر دو را د بار کرده بیشتر
و اندران پیش بی در پا
درد کرد یکی نه قوت مردم
درد کرد ریز از پی فرومکت
تو چنین عریان پاد و لخوا
شده از حال خود هم شرح کن
بگر از حال و اندر جام
گفت مارا کو دکان و کو مکت
که توئی تنهار و و محبوب
نیت عاقل ز تو کس در
هر که نانی میدهد آنجا روم
تا نیا بد شومی تو بر سرم
در تراره پیش من وین شوم
که دلم ببارک و جاعتم شیخ
حکمتی فی فیض نور و دلق
بر فرود و خوش بر مشین
بار داده کان بود کس
فی نجر نهما و کو هر شد
گشته و دراز ملک اعین
کو ز راهی بر لب بحر
شیخ را بشناخت سجده کرد
بر کرد از فقر پس باریک
چون کدا بر دلق سوزن من
نیت بروی مخفی سر زنها

ای کس
مجنون
ازاد
ناراض
مغلوب
مانده

مرد و کت
صاحب مرده است

ایثار
عطا کردن
عین الکمال
چشم بد چشم زخم

علم تقلیدی بود بجز فروخت
لب بپوشید و بیع و شری
ادم انبهم با سواد رس کو
موش گفتم را که در خاکست جا
نفس موشی نیست الا لقمه رند
گر نبودی حاجت عالم بین
در نبودی حاجت فلک بهم
پس کند همتها حاجت بود
این کدایان برده و پیر
هیچ کویمان و هیدای هر دو
پتوا نذر نیست بی چشم و بصیر
بعد از آن پر یابد و مرغی شود
کایر با نده مراد وصف ز
چه تعلق آن معانی را به جسم
در روانی روی آب جوی فکر
گر نبودی سیراب از جا بجا
روی آب جوی فکر اندر روش
قشر بار را مغز اندر باغ جو
آب جوانه تر آید در گذر
چون بغایت مملی بود و تشنه
آن یکی یک شمع زبانت نه
آن یکی نقش آدب آبش در
پنچین بتهان نه بر اهل حق
نیت دون القلین و چون جز
نفس نمرودست و عقل جان حلیل

چون بیاد شتری خوش جز
شتری بید که الله شتر
شرح کن اسرار حق را موبو
خاک باشد موش را جای معاش
قدر حاجت موش را حسی و بند
نا فریدی هیچ رب العالمین
بهفت کردون نا دریدی آن
قدر حاجت هر درالت بود
حاجت خود دنیا بد خلق را
که مرا هست و انبار هست و جو
فارغ هست از چشم اندر خاک
چون ملائک جانب کردون
ای کسند و در خنچا چون
چه تعلق فمسم اشار انا
نیت بی خاشاک غیب و شکر
صیت بر روی نوبو خاشاکها
نیت بی خاشاک محبوب و خوش
را که آب از باغ می آید بجز
ز کند قشر صورت و تکرید
طعنه زدن بیکانه در شان شخی و جواب گفتن مرید
شارب خمر هست و سالوس و خمر
خرد نبود اینچنین طنز بر کیا
کاین خیال تست بر گردان و در
کش تواند قطره از کار برد
روح در عین است و نفس اندک

شتری علم تحقیق حق است
درس آدم را فرشته شتری
انچنانکس را که کوه بین بود
راهها داند ولی در زیر خاک
را که بجا جت خداوند غیر
وین بین مضطرب محتاج کوه
افتاب و ماه و این تارکا
پس بفر حاجت ای محتاج ز
کوری و تنگی و بیماری و در
چشم نهاده است حق در کور
جز بد زوی و برون آید ز خاک
هر زمان در کشنی شکر خدا
در یکی پی غمی توروشنی
لفظ چون دگر است و معنی را
اوروانست و تو کوئی گفت
هست آن خاشاک صورتی که
قشر بار روی این آب روان
کر نه بینی رفتن آب جات
چون بغایت تیر شد این چرخ
طعنه زدن بیکانه در شان شخی و جواب گفتن مرید
شارب خمر هست و سالوس و خمر
دور از تو دور از او صاف او
این نباشد و در بودی مرغ خاک
آتش ابراهیم را بنود زان
این دلیل راه هر دو را

دایما بازار او با رونق است
محرم در شش نه دیو و نه پری
در تون غرق و بی تکلیف بود
هر طرف او خاک اگر دانه
می نه بختد و بچکس را هیچ خبر
گر نبودی نا فریدی ریشکوه
جز بجا جت کی پیدا مدحیا
تا بشود اگر کرم در پای چو
تا این حاجت بجنبد رحم مرد
را که بی چشمی چو پند است
تا کند خالق انسان درویش با
او برادر و سچو طبل صدوا
استخوانی را دهنی سمیع ای غنی
جسم جوی و روح آب سیراب
او دوست و تو کوئی خاک
نوبود در میرسد اشکال کبر
از نار باغ غیبی شد و او
بنگر اندر جوی این سیراب
غم نیاید و سیر عارفان
پس بختد اندر او الا که آب
مریدان را کجا باشد غیث
که زبیلی تیره کرد و صاف او
بحر قلم را زمر داری صفا
هر که نمرودست کو قیس را
کو بر دم در بیابان کم شود

اشاره
بآیه واقعده
سوره البقره
قال آدم انبهم با سواد
یعنی خداوند فرمودم
که ای آدم انبهم با سواد
ایستازان چون آنوقت ایشان
گفت پروردگار ایشان کجایا
نمفتم من میدم غیب است
در بین ما میدم
شما نمیدانید
و کمر
بشبان
عالم
لازم و مقیم
وحش
با جنت
نمفت
باری کنند

تاتی
بربان کوهکان
سخن گفتن

آرمون
استان

دشمن
کلمه تعزین و توبیخ

رفع
بندی

در این سفر خواجه
بزرگوار و شریف
میرزا محمد تقی
خان قزوینی
مقام عالی
در وزارت
مجلس
مقام
عالی
مقام
عالی
مقام
عالی

واصلاً از نیست جز چشم چراغ
بهر طفل نو پدرتی کی کند
از پی تعلیم آن بسته دین
پس همه طفلان چو طغان و
گفت تو خود را من بیخ تبر
نیست بگری کوکران دار که تا
پس بجد هر چه محدود است
این فنا بار و نه انوجه کشت
کیست کار فاعل از ایمان
جان ما از جان حیوان
وز ملک جان خدا و ندان دل
ورنه بهتر اسجد و دل بر
جان چو افرون شد کشت
ما هیان سوزن کز لیس
چون نفا و امیرش آن میر
ما هیان از پیر که تعبید
پس تو ای شیشه زود چستی
بد چه میگوئی تو خیر محض را
مس اگر از کیمیا فایز شد
بد که باشد ظالم ظلمت فرا
دایم پیش را برساند آب
کر بهشت اندروی تو خواجه
افقابی کو بتا بد و جهان
باری اردوری ز خد متیار
کر تو دوری دو چایان تو دم

از لیل و راهشان باشد فراغ
کر چه عقلش بندسته کتی کند
از زبان خود برون باید شد
لازمست آن پیرا در وقت
پن مکن باشاه و با سلطان
تیر کرد و در و در و در
کل شی خیر وجه اند فقا
چون چراغی خفیه اند زیر
کیست مرده بخیر از جان
از چه راز که فزون دارد
باشد فزون تو تحیر رایل
امر کردن یح نبود در جور
شد مطیعش جان حله خیرا

کر و لیلی گفت انرو وصال
کم نکرد فصل استا و اخلو
در زبان او سبایدان
آن مرید شیخ بد کوینده
حوض بادریا اگر بچسبند
بجز احد است و اندازد بدن
کفر و ایمان نیست آنجائی که او
پس سرین تن چایا است
جان نباشد خبر در از من
پس فزون از جان با جان
زان سبب آدم بود مسجود
کی پسند عدل لطف کرد
مرغ و ماهی و پری و داد

بقیه قصه ابراهیم و هم بلب دریا و آن مهر

ز آمدن ای شدش و جدی
ما شقی زین دولت و شان
در نزاع و در حد کبیتی
هین تو رخی کم شمر شخص را
کیمیا از مست هرگز پیش نشد
شیخ که بود عکس انوار
آب کی رسید هرگز ز التها
پنج خار آنجایی غیر تو
بهر خفاشی کجا کرد و نهان
در نامت جان کن و در کار
چینا کنستم فو و او حکم

گفت آه ماهی ز پیران است
سجده کرد و رفت کریان چو
بدم شیری تو بازی میکنی
بد چه باشد مست محتاج حنا
بد چه باشد سرکش آتش عمل
بد چه باشد آتش پرورد و سو
در رخ عیب بینی می کنی
می پوشی آفتابی در کله
عیبها از و پیران عیب
تا از ان راهت نمی میرد
چون خری در کل نقد از کاتم

گفت بفرستم صاحب جدا
کر لطف چیزی نثار و گوید
تا بیا موز و نوا و علم و فن
آن بفر و کمرهی آگنده را
خویش را از یح هستی کبر
شیخ و نور شیخ را بنود کن
ز آنکه او مغر است و این کشت
پس آنسین سرتن کارا
هر که افرون خبر جانش فزون
کو منتره شد ز حسن شستن
جان او افروست از بوی
که کلی سجده کند در پیش خا
ز آنکه او پیش است و شان کمی
سوزن از رشتها مانع بود
شستی را کولعین در که است
کشت دیوانه عشق فحشا
بر ملاکت ترک بازی میکنی
شیخ که بود کیمیا می بیکر
شیخ که بود عین دریای ازل
شیخ آب کو شست اندر موز
در بشتی خار چینی میکنی
رخنه میجوی ز بندر کاس
غیبا از رشک پیران عیب
آب صمت چه بندی اخمد
دمدم جند برای غم خیر

جای هموار نکند بر پاش
درو حل تاویل رخصت میکنی
خود گرفتست و تو چون گفتار کو
نیت در سوراخ گفتار بسی
کز من آگاه بودی این حد
آن یکی میگفت در عجب
چند دید از من گناه و جرما
که بختی چند کردم من گناه
چند چندت کرم و تو بخت
بر دولت رخسار بر رخسار
زانکه هر چیزی بصد پیدا
سروا هنگر که اوز بخی بود
پس بداند رود تا شیر گناه
توبه نندیشد در شیرین شود
ایش از بختها خوردن گرفت
چون نویسی بر سر بنویس خط
و رسوم باره نویسی بر سرش
تا امید بیا پیش او نیند
جان او بشنید و حی اسما
گفت تا رم نکویم رازها
از نماز و زکوة و غیره
طاعتش تغزست و معنی تغز
دایه بیمیغری که کرد و نه
انجلیت از شیخ می لاشید را
که منم بر حال نیت او گواه

داند او که نیت آن جای معانی
چون نیتهاهی کز آن دل بر کنی
این گرفتن نیت بسی از غرور
رفت تازان و بسوی بجز
کی نذا کردی که آن گفتار کو
و دعوی کردن شخص که خدا من گناه را نمیکرد و جواب
وز کرم پر دان نمیکرد مرا
وز کرم نگرفت بر جرم آله
در سلاسل نده پاتا بهر
جمع شد تا کور شد ز اسرار
بر سفیدی آن سیه رسوا شود
و دورا باروش همگی بود
پس بنا کرد زار و کوی کامی
بر دلش انجزم تا بدین شود
کوهرش دارکت کم گرفت
فهم باید خواندش کرد غلط
بس سیه کردی تو جان کاف
تا زور و بید و ابرون جید
گفت اگر گرفت تا کون نشان
جز یکی رزمی برای بتلش
لیک یکدزد ندارد و دوق
جوزها بسیار و در وی معنی
صورت بجان نباشد جز خیا
تمه قصه طعنه زنده شیخ و جواب مرید
خمر خوار است و بد و کاش تا

حق تو از حق خرگستر بد آ
کاین روا باشد مرا من مضموم
می گویند اندران گفتار نیست
این همی گویند و بندش می
تا که بر بندد و بر و نش کنند
و دعوی کردن شخص که خدا من گناه را نمیکرد و جواب
حق تعالی گفت در کوشش
عکس میگوئی و مقلوب بسفیه
زکت تو بر توت اسی کین
کر ز نذا زد و بدو دیکت نوی
چون سیه شد دیکت تا شود
مرور می کر کند آهنگری
چون کند اصدا
آن شپانی و یاربفت ارد
چون نویسی کا غدا سید
کان سیاهی بر سیاهی او
پس چه چاره جز نا چاره
چون شعیب ان گفتا با او
گفت یارب دفع من بگویند
یکت نشانی آنکه میکرم و
میکند طاعت و فحاشی
دوق باید تا بد طاعت
چون شعیب این گفتا بروی
تمه قصه طعنه زنده شیخ و جواب مرید
دیدش اندر میان مجلسی

که دل نوران و حلما بخت
حق نگیرد عا جزی را از کرم
از برون چونید کا ندر غایت
او همی گویند من کی اگر کند
عافل آن گفتار از این شجند
که خدا من بسی دیده عیب
در جواب او فصیح از راه عیب
ای را کرده ره و بگرفت
کرد سیاهی و دوت را تبا
آن اثر نماید اربا شد جوی
بعد از آن بروی که بنید و رود
رویش المی کرد و از دود او
خاک اندر چشم اندیشه کند
شیست بر آئینه زکینت
آن نوشته خوانده اید در نظر
هر دو خط شد کور و معنی زدا
تا امید می ش واکشیش نظر
را ندیم جان در دل و کل
آن گرفتن نشان میجوید
آنکه طاعت دارد و صوم
لیک یکدزد ندارد و دوق
مغز باید تا بد وانه سحر
از تفکر مسخو خورد کل باید
کز نکر باشد همیشه عقل کا
اور تقوی عاریست و غلی

و حل
کل دلی
نیت
چون غم بر کشتن
روا بزند و همی گویند
سجست درو جان او که بر کشتن
نیت
مقلوب تیه
دارون بیابان
شیست
مخفف نیت
راز
سخن پیرو
لاشیدن
کفتن سخنان پیرو

غیر
فربغفت رکول

میزیدن
بول کردن

فلیو

بیفایده و بیهود

حالت

نجات

خشب

الوده که

مخصه

کرنگی و شست

عقار

شراب

مصلی

سجاده و جای نماز

بایل

مخفف ابایل است که

پرستو باشد

مری

خسیره و برابر

قلاوز

پیشرو شکر و زنا

۱۱

ور که باور نیست خیر امشب
بکر انسا لوس دور و فوس
وید شیشه در کف اشخ پر
گفت جامم را چنان بر کرده
جام طاهر خمر طاهریت اینا
پرو و مال مال از نور حق است
شیخ گفت این خود است و
گفت پیر اندم مرید خوش
در ضرورت است هر دریا
در همه خنجاها و می بند
جمله رندان نزد اشخ اند
کرده مبدل تومی را از حد
عایشه روزی پیغمبر بخت
هر کجا باشد نمازی سبکی
کر چه میدانی که هر طفل لید
گفت پیغمبر که از بھر جهان
هان و هان ترک جسد کن
کو بدل کشت و بدل شد کاو
لکری با مرغی چندی
ور کنی با او مری و همسر
موسکی در کف چهار شتر
بر شتر زور تو اندیشه اش
موش آنجا ایستاد و خشک
تو قلاوزی و پیش آهین
گفت اشتر تا به بیم خدا

تا به بی فوس شخت راجیان
روزی همچون مصطفی شب لب
گفت شخا مرورا هم است
کا ندوش می کند یک
دور دار این از شخ دورین
جام تن شکسته نور طلق است
پن بر آهنگر ابکر بو
رو برای من بچو می ای کیا
بر سر منکر لغت با دغا
کشته بد پر از غسل خم فید
چشم کریان دست بر من
جان را بهم بدل کن از

شب بروش بر سر کپور
روز عبد الله اورا کشته نام
تو میکشی که در جام شبا
بکر اینجا هیچ کجند زره
جام می هستی شخت ای فلیو
نور خورشید اریقت بر حد
آمد و دید تکبیر خاص بود
که مراد بجای است مضطر ام
کرد خنجا به بر آه آن مرید
گفت ای رندان چه جان چکا
در خرابات آمدی شخ ابا
کر شود عالم را خون مال

گفتن عایشه پیغمبر علیه السلام را که توبی مصلی
چونست که همه جا نماز میکزاری

بی مصلی میکزاری تو نماز
حق بخشن پاک کرد اند
ورنه ایسی شوی اندر جهان
لطف کشت و نور شد مازو
تا بدانی کان مصلابت اخن

کشدن موش چهار شتر را موجب شدن موش

اشتر از چستی که با او شد روان
تا بیا مدرب لب جوئی بزک
این توقف چیست حیرانی
گفت این آبی شکر فست
گفت تا از نوست آب کی

در بود و شد روان او از
گفت بنایم تو را تو باش جو
گفت اشتر ای رفیق کوه و
در میان ره باش و تن
پا در او بهنا و آن اشتر

گفت بکر فوس و شرت کرد
شب نعوذ بالله و دور و
دیو میمیز و شتاب اندر شبا
این سخن را اگر شنید غره
کا ندرا و اندر کجند بول دیو
او همان نور است نیدرید
کور شد اند شسن کور بود
من ز رنج از خصمه بگذشته ام
بهر شخ از هر خمی او میخشد
یهیج خمی در نمی بسم عفا
جمله میهار از قدیمت شد
کی خورد بند ده خدا
یا رسول الله تو سید و نهفت
میرد در خانه ناپاک و
هر کجا روی زمین کشای را
پاک کرد اند تا به نفسم
تو اگر میشدی خورنی هر چی
ورنه مرغی چون کشد میل
ز و بخوان تو سوره صحاب
کا فرم کرد و از ایشان دوری
موش غره شد که به شملوا
کا ندرو کشتی زبون پیل شرت
پایه مردانه اندر جو دریا
من همی ترسم ز غرقابی
از چه حیران کشتی و قتی زبون

گفت مورت و مار ارد
گفت کتانی رکن بار و کر
گفت تو به کردم از بهر خدا
این کدشتن شدیم مرا
تو عیت باش چون سلطان
چونکه از ادیت نمد بند با
ور بکوی شکل استفسار کو
چون ز عادت کشت بکرم خوبی
بت پرستان چون که خوابت کنند
که به از من سروری دیگر بود
کوه اگر پر بار شد باکی مد
چون خلاف خوی تو گویدی
چون نباشد خوی بدش در او
با مخالف او مدار می کند
مار شهوت را بکش در ابتدا
تا نشد ریس نه اند من سم
کیست دلدار ابله نیکو بد
عیب کم گویند و اند
بود درویشی درون کشتی
کاین فقیر خفته را جویم هم
دلق بیرون کن برهنه شود
یا غیاثی عند کل گرفت
چون بدرد آمد دل درویش
هر یکی در پی خراج ملکوتی
خوش تر بن چون نخت خوش

که زانو تا بر نو فرقیست
تا نوز جسم و جانت زین
بگذران زین آب مملکت
بگذرانم صد هزاران چون
تکت مران چون کشتن
بین مپوش طلسم بود زنده
باشمشاها ن تو مسکین وار کو
خشم آید بر کسی کت واکند
مانعان راه بت را دشمن اند
تا که او مسجود چون من کس شود
که بود اندرون تریاق را
کینه خنیر و ترا با او بی
کی فردوز از خلاف آتش در او
در دل او خیش را بجا کند
ورنه اینک کشت تارت ارد
تا نشد شه دل نماند مفلسم
کرامات آن شیخ که در کشتی بدزدی شمش کرد
مشهم کم کن بدزدی شاه ما
ساخته از خست مردی
کردیدش زخم صاحب دم
تا ز تو فارغ شود او اقامت
یا معاذی عند کل شه
سر برودن کرد بدبر سوزان
کز آله است این نادر شکتی
او فرزند اوج کشتی آتش پیش

که زانو تا بر نو هستی پری
تو سری با مثل خود و مشاها
رحم آمد مرشتر گفت بین
چون پیمبر سی پس رو با
چون ز کامل دکان تنها
انصوا را گوش کن خاموش باش
ابتدای کبر و کین از شهوت
چونکه تو بخواه کشتی هر کراو
چونکه کرد دلپس خواهر و
سروری زهرت جز از روح
سروری چون شد دانت ایم
کو در از خوی من بکنید
چون نباشد خوی بد شکم
زانکه خوی بد کشتی تو
ملیک هر کس مو بیدار جو
خدمت گیر کن من دار تو
کره باشی هیچ هیچ از بجا
یا وه شد امیان زرا و خیم
که در این کشتی چرخدن کشت
گفت یارب بر غلامت این
یا مجیبی عند کل دعوه
صد هزاران پای زردی
در چند نداشت کشتی و
گفت کاین کشتی شمار تو

مر مر اصد کرد کشت از فرق
باشتر مر موش را نبود سخن
بر چه و بر کرد بان من نشین
تا رسی از چاه روزی تو بجا
دست خوش دباش تا کردی
چون زبان حق کشتی کوش باش
راستی شهوت از عادت است
واکشد از کل ترا باشد عدو
دید آدم را بجهت خرس
کو بود تریاق لانی ز ابتدا
هر که شکست شود خصم قدیم
خویش را برین چو سرور
کی فردوز از خلاف تشکده
مور شهوت شد عادت پیچ و ما
تو صاحب دل کن استغفار جو
جو میکش ای دل از دلدار تو
که چوروز و شب جهاند از جا
پس رو هر دیو باشی مشها
جمله را بستند و اورا بستند
جمله را بستیم توانی تور
تمستی کرد و فرمان در رسا
یا ملاذی عند کل خفته
در دمان هر یکی در شکاف
مرهوار ساخت کشتی و
تا نباشد با شما دزد کدا

کرد بان
چنانچه در بعضی حاشی نوشته
کوهان شربت
داغ در سر و انداخت
را از آفرین کاینکه از دشت
نکته در حین چو کلاه خنده شود
سلام خدایان بنده خدایان
باشید بهر جهت کرد و نیوی
لان
بهمی سار است چنانچه
نکت لان یعنی نکار است
و تریاق لان تریاق است

چو مد
کینه چرمی
نکته در حین چو کلاه خنده شود
عاشق با این دزد هر دو را بوی
کنده من نه خندان مواد ای با این
دیده خشت

نماز
نخن بین
بنام
برکت

در راه جاده
مسیح
سب

سوفسطائی اگر عالم را
نمود بی بود اندر خال

ز بهت

سخن دروغ گفتن
در خجسته
خیر الامور و مسا طهارا

شعاع

جدا شدن

نماز
سوره که در آن
است

خشک جهان
اگر حرکات بجایند

سخت
سخت

تا که را باشد خسارت زین فرا
با نکت کرد و ندانل کشتی کا نام
حاش تبدیل بظلم شنان
آن فقیری بهر سپاس چیت
مشم نفس است فی عقل شریف
میخیزد بید فروز و آزان
آن عظیم چشم پاکان می بود
تا کوئی مر مرا بسیار کو
صوفیان بر صوفی شمع زد
گفت آفر چه کله است ای صوفیان
و بجهت است چون بیا کعب
در خبر خیر الامور و مسا طهارا
برین خویش مغرادر صفت
آن فردنی با خضر آمد شقا
موسیا بسیار کوئی دور شو
رو بر آنها که هم جفت تو
ور زرقی خشک جهان میو
جامه پوشانرا نظر بر کارا
در نمی تانی که کل عریان بود
پرسوال شیخ را داد او جواب

ان جوابات سؤالات کلیم
از خضر درویش هم میراث داشت
آب جوینست با شربت کم
و در خورد هر چار و دو یکدو سبطا
چون در اینجا مان هست است

من خوشم جفت حق با خلق طاهر
از چه دادندت چنین لطفها
که نبودم بر فقیران بدکار
بل پی انکه بخر حق بهر نیت
مشم حس است فی نور لطیف
بعد از آن کوید خیالی بود آن
فی قرین چشم حیوان میشود

پیش شیخ خانقاهاهی آمدند
گفت میخونی سه خوار و کرا
صوفیان کردند پیش شیخ ز بهت
مانع آمد از اعتدال اجلا طهارا
کان ذاق آروقتین در جانت
گفت رو تو گم شری بدافرا
ورنه با من نکند باش و کو شو
عاشقان و شسته گفت تو
چون نمازت رفت بشین ایو
جان عریان را بجلی ز پور است
جامه کم کن تاره اوسط رو

کس خضر نبه و از ب طلم
در جواب شیخ نیت بر کما
لیک باشد موش او و پنجم
او اسیر حرص باشد بطن است
مرزش گم کرده بید سیرم فی

فی مرا و نیت روزی نهد
گفت ایتمت ندان بر فقیر
آن فقیران لطیف خوش نفس
مشم چون دارم آنها را که حق
نفس سوفسطائی آمد منیش
و در حقیقت بودی آن وید
کان عجب زین جن دارد وید

شیخ گفتند او جان ما
در سخن بسیار کو همچون جرس
شیخ رو آورد پیش آن فقیر
کرکی خلطی فرون شد از جن
نطق موسی بود با انداز
موسیا بسیار کوئی در گذر
ور زرقی در سیر شسته
چون حدث کردی تو تا که در
پاسبان بر خوابا کان فرو
یاز عریانان بکیو باز رو
پس فقیر آن شیخ را احوال

عذر گفتن فقیر را شیخ خانقاها
گشت مشکهاش حل افزون نماید
گفت راه اوسطا رجهت است
هر که را باشد و طیفه چار نا
هر که او را اشتها ده نان بود
نوبده رکعت نماز آتی ملو

فی مهارم را بغازی دهد
وز حق آزاری پی چیزی حقیر
کر پی تعطیشان آمد پس
کرد این سخن بفرست طبع
کس روزن ساز و دشت
پس مقیم چشم بودی روز و شب
کی بود طاعت و اندر چاه
من ز صدیک کویم و انهم مو
تو ازین صوفی بخواه ای شیوا
در خوش افزون خورد و نیت
که بهر حال که هست و سا کله
وزن مردم پدید آمد مرض
هم فرون آمد گفت نیت
چند کوئی رو وصال انبر
تو بمعنی رفته بکسته
کویدت سوی طهارت بود
ما بسیار با سبان حاجت نبود
یا چو ایشان فارغ و بجا شو
عذر را با آن غرمت کرد
چون جوابات خضر خوب و صواب

از پی هر شکش مفتاح داد
لیک اوسطا نیز هم نیت است
و در خورد یا سه خورد و سبطا
شش خورد میدان که اوسطا
من به پانصد در نیام در

وین یکی تا مسجد از خود می شود
که مرا از اول و آخر بود
کی بود آنرا میانه منصرف
نیست مره بان شد ترا هیچ
و این حدیث بعید و باقی بود
شکل یکبار برابر کاروان
چشم من خفته دلم در فحشا
بر تو شب بزمین همان شب چاه
مر ترا نام مرا سوره و دبل
بر تر از اندیشه پا پیشه من است
چو که بنا حاکم آید بر بنی
چون بخوابم از میان بر جهم
آتشکده پایکان بر تنند
بر خنجر نام دو پرین از سریش
ز روستکان فنی معنی است این
تن من چند آنکه بتوانی بخور
پیر سینا بجز که عقلی مرد
بیان اندوهی که عین
نیست دعوی گفت معنی این
چون شایسته ای بکشت خود
کایدم زودیک از یاری جد
می داند با بکشت بیکانه زایل
عین این آواز معنی بود است
کر چه از می گفتش دعوی بود
هم نوشته شایسته معنی بود

وان کی جان کند تا یک نان
 در قصور کجدا وسط یا میان
 گفت لو کان له البحر مد
 زین سخن هرگز کرد و هیچ کم
 خواب پند و مراد را که بی
 لایا م العلیب عن رب الا
 حسن را نبرد و عالم منظر است
 عین مشغولی را گشته فراغ
 میدوم بر چرخ بقیم چون چل
 خارج اناذیشه پویان گشته ام
 ز اسبب خسته دل و غم میشه
 کی بود بر من کس دست بر
 بر برم همچون طبع الصافا
 جعفر طراد ابر عاریه است
 دیکت تی در یکی نرود با
 در لکن تی کرد و پرورش کن
 قفل به بر خلق و پنهان کن کلید
 هر چه خواهد که بخور و در احلا
 بین ترس از شب که خوشی ام
 هر دو معنی بودش فهمید
 شد که ابر صدق آن یا غیر نه
 جبل او شد مایه انکار او
 که همی دانم زبان تازان
 کاتب و خط خوانم و من سجد
 در میان خواب سجاده بدو

حالی
بار به
شماره
واقع در سور کفست
که لوکان البحر ماء والکلمات
البحر فیسبل ان تغد کلمات فی
تبدید در این معنی کوی
شود برای نوشتن کلمات
پس نام شود و پیش از آنکه نام شود
کلمات بر درگاه که معنی یارم آن
و همچنین اشاره بایه واقع در
سوره لقمانست ولو کان فی
الارض من شجرة اقلام و لجر
من بعد سبعة اجزاء تغد
کلمات تند یعنی اگر بوده باشد
آنچه درخت بر زمین است ظم
بگو در درسد با و هفت دریا
و مداد شود تمام شود کلمات
غیاثی نام مرکب و مداد
اشاره بجایست و در این معنی
که تمام غیاثی در این معنی
لی
مخفف

من بدم آن و آنچه گفتم جواب چون ترا یاد آید خواب این پس چو حکمت خدا نمون بود نشسته را چون بگوئی تو شب یا کواه و جنتی بنا که این طفل کوید مادر حجت یا چون پیمبر زبون باکی نزد آن غریب از دوق او ایغیر	باتواند خواب در شرح نظر معجزه نو باشد در کزین آن زهر که بشنوی موقن شود در قبح آب استبان زود آ جنس است و از آن مبین تا که با شربت بگیرم من قرا جان است در ورون سجده	کوش کن چون جلفه اندر کوش کن کر چه دعوی مینماید این چو که خود در پیش او یا فقط پس کوی نشسته کاین دعویست یا بطل شیر مادر باکت نزد در دل پراستی کز حق مفرغ است زا که جنس باکت او اندر جان	این سخن را پیشوای هوش کن جان صاحب واقعه کوید بی چون بود شک چو کند خود را از برم ای مدعی مجبور شو که بیاسن مادرم بان اولی روی و او از پیغمبر معجزه است از کسی نشینده باشد کوش جان از زبان حق شود اتی قریب پیش از وضع حمل خوش گفت کرد سجده حمل من از دوق سجده دیدم ز طفلم در شکم خط کش زبیر در غمت خطا از برون شهر او پس نشد بر گرفت و بر دتا پیش تبار غائب آفاق او را حاضر است چون شکست کرده باشد پو همچو شین بر نقش آن سفینه نهم آن چون کردی نطق شیر چون ز عکس ماه تریان کشید معنی از روی بیان دان است کر چه گفتی نیست اینجا شکا بشو معنی کزین ز فسانه تو گفت خانه اش از کجا آمد بد گفت چو ش کردی مجرمی ادب گفت مش تریان که پای است
سجده کردن کجی و مسح در شکم مادر یکدگر را	بود با مریم نشسته رو برو که اولو الغرم و رسول الهی است کر نبودش در تم افتاد و اشکال آوردن نادان برین قصه و جواب ایشان	مادر یکی بریم در نهفت چون برابر اقامت با توین گفت مریم من درون خوشم اشکال آوردن نادان برین قصه و جواب ایشان	بود از بیکانه دور و هم زین تا نشد فارغ نیامدهم درون کوید او را این سخن در باب مادر یکی که دور است انصر از حکایت کیه معنی ازین چون سخن نوشد ز منتهی بی شدر رسول و خواند بر هر دو ورنه کی بارغ لکالت است نکر و پیما را کرگشت نقل
مین بالا پر سپر چون جعد فرخ آگس کو سوی معنی شتا بیکناه او را بر و همچون غلام	کفت در شرطج کاینجا رخ کفت نحوی زید عمر و اوصاف کفت این پیما معنی بود	کفت در شرطج کاینجا رخ کفت نحوی زید عمر و اوصاف کفت این پیما معنی بود	

شماره
بایع و واقعه
سوره بقره است
و از لم شکست عباد
عقی فاتی و ریب حیب
دعوه السح یعنی بر کاهن
کسند نورانیدگان من است
پس برستیک من نزدیکم
و اجابت کنند ام
دعوت
خویشند حوزا
۱۲

کلید و دمنه
نام دو شغال است که از
ایشان بخایات نقل
کنند

عمر و زیاده را بهر اعراب است
گفت او ناچار و لاغی کشود
گفت ایکن رست پذیرم بجا
که بگوئی اعلی یا سه کی است
بر درو خان جمع می آید در
دل فراخ از بودت و فرح
گفت دانا می برای دانا
بیر کسی که میوه او خورد
فاصدی دانا ز دیوان آید
شهر شراز بهر بنی طلب
بس که آن صفحش ز داند مراد
وین مرا عاقل یکی صفعی و کر
در فلان بیشه درختی هست
بس سیاحت کرد و آنجا
هرچ از مقصود آید
کرد و غم باز گشتن پیش
بودنخی عالمی قطبی کریم
تا دعای او بود بهر آن
گفت شیخا وقت رحمت
گفت شاه شاه کرد خست
سایه چشم ندیدم ز دشت
بس بلند و بس شکوفه
تو بصورت رفقه کم گشته
آن یکی کش صد هزار مار
آن یکی شخص تر باشد

کرد و غمت آن تو با عرس
عمر و یک و او فرون زنده
پذیرا آمدن سخن باطل و در دل باطلان
گوید ای دوست در حدیث
لحمیات الجحشون ز دروغ
چشم کور از عمارت کلا
جستین اندرخت که هر که میوه او خورد
نی شود او سپردنی بکر
سوی هندستان رو کرد و از
نی جزیره ماند که کوه و دشت
بس که آن گفتند که صاحب
وین ز صفع اشکار است
بس بلند و بول و بر شاخ
میفرستادش شندله
زان عرض غیر خبر شد
شرح کردن شرح سر اندرخت با آن طالب مقلد
اندان منزل که پیش شدیم
چون که نو میدم من از دیوان
تا میدم وقت لطف این
از دیوانی خست یک شاخ
جز که طر و تسحر این سر
آب حیوانی ز دریا می
زان نمی آید که معنی
کترین آثار او عمر است
در حق شخصی دگر باشد

گفت من بی آن ندانم عمر را
زید و اهل کشت در دشت را
پذیرا آمدن سخن باطل و در دل باطلان
ور بد و خند کسی کو بد و است
هر که او جنس دروغ است
هر که را دزدان صدق می
جستین اندرخت که هر که میوه او خورد
پادشاهی این شندله
سالها میکشت اتفاق
هر که پرسید کردش بخت
جستینی چون تو زینک
می ستودنش بهر کای
فاصد شده درخت کمر
چون بی دیدن از آن
رشته آمد او یکس
شرح کردن شرح سر اندرخت با آن طالب مقلد
گفت من نو میدم پیش
رفت پیش شیخ چشم پر
گفت دگر چه نو میدم
که درختی هست مادر درخت
شیخ خندید و گفت ای
تو بصورت رفقه ای
که درختش نام شد کاه
که چه فروست او را در
در حق دگر بود

زید چون زو بیکناه و بی خطا
چون که از خد برداش میزد
گرفتاید رست در پیش کن
رست دارد این نهایی
رست پیش او نباشد
از دروغ و از خیانت
که درختی هست در هند
بر درخت و میوه آن شد
که در هندستان بر آید
کین بخود جز مگر مجنون
کی می باشد کجا باشد کرب
در فلانجا بد درختی بس تن
می شنید هر کسی نوعی دگر
عاجز آمد آخر الامراز
جستین او عاقبت ناچسب
اشک می آید می برید
ز آستانه او راه اندر شوم
اشک می آید مانند سحاب
صیت مطلوب تو رو با
میوه او دایه آب
این درخت علم باشد ای
زان ز شاخ معنی بی بار
گاه بجزش نام شد کاهی
آن یکی را نام باشد بی
در حق آن دگر لطف و

عشار
نورش

صفع
سیل و عا

آش
نا آید

طرز
تسخیر
طغنه
بشند

اعمال
نابینا
نعمه
عماد

شب کور
در ترکیه
استایل
بردی
چون که بسیار بدولالی علی
کفت هر یک از دین و دنیا
کوستان مینا بدین خط
کرمی عاریتی ندید
زانکه آن کرمی آن دبیر
پس یاسی شیخ به رخصت
چون سلیمان کرمی حضرت
مشکوت ترین از خنکال با
تو چو موری بهر دانه مید
مرغ جانها را در این آخر
قول آن سنن مته را با دیگر
مرغ جانها را چنان بکشد
نفس واحد از رسول حق شد
انجادی خالی از ترک و دو

در حق دیگر بودا و غم و خال
هر که جوید نام اگر صاحب
صورت ظاهر چه چو ای
در گذر از نام و بکر و صفات
اختلاف خلق از نام او فنا
چار کس را داد و مردی بکشد
فارسی و ترک و رومی و عرب
فارسی گفتا این چون واکم
آن یکی کر ترک بکفت ای کرم
در تازع مشق بر هم میزد
صاحب سهری عزیز صبا
چون که بسیار بدولالی علی
کفت هر یک از دین و دنیا
کوستان مینا بدین خط
کرمی عاریتی ندید
زانکه آن کرمی آن دبیر
پس یاسی شیخ به رخصت
چون سلیمان کرمی حضرت
مشکوت ترین از خنکال با
تو چو موری بهر دانه مید
مرغ جانها را در این آخر
قول آن سنن مته را با دیگر
مرغ جانها را چنان بکشد
نفس واحد از رسول حق شد
انجادی خالی از ترک و دو

در حق دیگر کسی و هم و خیا
همچو تو نمید و اندر لفظ
روغانی رطلبای سلوان
تا صفات ز نماید سویی
چون معنی فت آرام و فنا
هم بیا کاین با انکو پری
من نمیخواهم غم و غم و غم
که رسته نامها غافل بد
کر بدی اینجا بدوی صلح
این در میان میکنند چندان
کفت من آرو شمارا اتفاق
در اثر مایه نراعت و
کرمی خاصیتی دارد
طبع اصلش سردیت و نیز
کز نصیرت باشند بن عجمی
او زبان جمله مرغان است
کو سفند از کرک ناورد
ان سلیمان جو چو پاشی
نیستان از بهر که بکند
تا به الا و خلا فیها نذر
کرمی شایعش و بی غل کند
بر خاستن مخالفت و عدوت از میان انصا
برکت وجود پیغمبر خدا علیه الصلو و السلام

صد هزاران نام و آن کینا
توجه بر چینی بر این نام
صورت و طبیعت و چون
کم شوی در ذات سبائی خود
اندر این معنی مثالی خوش شود
بیان منار عت چاکرس چنه انکو را با هم دیگر بعلت
انکه زبان یکدگر نمیدانستند
ان عرب گفتا معا و تهللا
انکه رومی بود کفت این قیل
مشق بر هم میزد از طبی
پس بکفتی او که من بن کیدم
یکدر میان میشود چار لاله
پس شما خاموش باشید نصوا
در سخنان در توافق موقوفه
سیر که را اگر کرم داری زان
و در بویج بسته و تاب ای
از حدیث شیخ جمیعیت سید
در زمان عدش اهو با
او میبای شد میان و شما
دانه جورا دانه اش دامی شود
هم سلیمان سبت اندر دور
کفت خود خالی نبود
مشفقان کردند همچون والده
بر خاستن مخالفت و عدوت از میان انصا
برکت وجود پیغمبر خدا علیه الصلو و السلام

صاحب هر صفی از صفی
تا بانی تلکام و سخت
معنی اندر وی چو خنکای رود
چشم تو بکرت بنیکت
تا مانی تو اسامی را کرد
هر یکی از شهری افتادیم
جمله هم در نزاع و در
من غیب خواهم نه انکو را
ترک کن خواهی شایسته
سیر بد از جبل و از دشت
از روی جمله تا نرا میخیم
چار دشمن میشود یک زنگ
تا زبانان من شوم در گفتگو
در اثر مایه نراعت و
چون خوری سردی قزاق
چون خوری کرمی فرا بکشد
تفرقه آردم هم اصل
ان کرفت و برون اند
انجادی شد میان پر زان
وان سلیمان جو چو پاشی
که و بد صلح و نماید جورا
از خلیفه حق و صاحب
مسلمون با کفت نفس واحد
ورنه هر یک دشمن مطلق بد
باشد از حیدنی ماد و تو

دو قبیلہ کا دس و خرزج نام داشت
اولا اخوان شد مذند شمنان
صورت اکو را با اخوان بود
غورہ کو سکت بست خام نام
کر بگویم آنچه او دارد و نہا
غورہ ای نیکت کایشان
پس در انکوری ہی درند و
افرین بر عشق کل اوستا
کاشا و جسمهای مایه وین
ہم سلیمان بہت اکنون
میکنند از شرق و مغرب
تا کرہ بندیم و کشا تم
او بود و محروم از صحر و مرغ
با کرہ کم کوش تا بال و پر
حال ایشان از نی خان پر
تا سلیمان امین معنوی
زا اختلاف خویش سی شجا
کور مرغایم و بس ناسیم
میکنیم از غایت جل و غمی
بلکہ سومی عاجزان چشند
زاغ ایشان کر بصورتی
وان کہ بر ترشان باز ان شکہ
طوطی ایشان ز قند از او
کہکب ایشان خندہ بر این
توجہ دانی باکت مرغار ہی

یکت زو یک جان چن ان شام داشت
ہمچو اعدا و جنب در تو شام
چون فشردی شیر و چشند
در ازل حق فرا صلیش خوان
فتیہ افہام خیر و در چہا
از دم اہل دل آخر یکد لند
تا یکی کردند دو حدت و او
صد ہزاران زہ را و او شجا
ہست ناقص جان نہی پند
از نشاط و درہی غمی
وز رفیق ہنیش شخب
در شگال و در جواب آن فرا
عمر او اندکرہ کاریت
نکسلد یکک ازین کر و
نقبو ا فیہا بین بل من
در نیاید بر خیر و این
ہن زہر جان بران کر و
کان سلیمان را دمی شایم
قصدا را در غریزان
بی خلاف کہنہ امغان
باز ہمت آمد و ماراغ بود
باز سریش کو ترشان ہند
کر درون قند و بشان نمود
در تعلق راہ علیین زند
چون مذیدی سلیمان را دما

کینہای کہنہ شان از مصطفی
وز دم المؤمنون اخوہ ہم
غورہ و اکو ر ضدا نیکت
فی اخی فی نفس واحد شد او
چشم کو آنروز بسیند کو پر
سوی انکوری ہی رانند
دوست دشمن کرد و اہم
ہمچو خاک مفرق در کینہ
کر نظائر کویم اینجا و شال
دور بینی کو در و در و در
مولعیم اندر سخنا ی قوت
ہمچو مرغی کو کشاید بندام
خود زبون او مکر و ہج
صد ہزاران مرغ پران
از زراع ترک و رومی
جلہ مرغان ممانع باز او
حیث ما کتم فتوا و حکم
ہمچو جعدن دشمن بازانیم
جمع مرغان کر سلیمان
ہد پایشان بی تعدا
لککات ایشان کہ لککات
بل ایشان کہ حالت
پای طاوسان ایشان
منطق الطیر آن خاقانی
تران مرغی کہ باش مطرب

محو شد در نور اسلام و صفا
در شکستہ دق واحد شد
چونکہ غورہ چہ شد شایک
در شقاوت نفس و ہد شد او
در دو و درخ از ارم مہو
تا دوتی بر خیر و کین و تنہ
ہمچو یک با خوشی چہی در
یکت سہو شان کر دوست
فہم را ترسم کہ آ داخل
ہمچو خفتہ در سر اکو را
بر کرہ ہما باز کردن عاشق
کاہ ہند و تا شود و رفن نام
لیک پیش شکستہ ہوا
وان کینہا عارض ہست
حل نشد شگال انکو ر و
بشنوید این طبل باز شہیار
سخوہ ہذا الذی کم نہکم
لا جرم و اما ندہ و ویران
پر و بال بیکہ کی بر بند
میکشاید راہ صبیق
تہن توحید و شکستہ
در درون خویش کشن دار او
بہتر از طاوسان کر
منطق الطیر سلیمان فی کجا
از برون شرفست مغرب

اوس و خرزج
نام دو طايفه از اہل ہندو
انصار بودند
شمارہ ماہی و شکار
واقعہ در سورہ حج
آیت المؤمنون اندوہی
شونان برادران
نظائر
مجمع نظیر
مطلع عشق
مرصع
واقعہ در سورہ حج
در کہ اکمل القادیم من
بجای منتظر فی البلاد
بلان کر و پیش از ایشان
کہ بودند ایشان
پس راہ بہ بند و شہر و آبادی
نکستہ
یعنی پر و بال
خاقانی شہر
قصیدہ کہ تکریم
بان نام از منطق الطیر
نہادہ شہر

آنچه در صد سال شست جمله
زاهدی بد در میان بادید
جای زاهد خشک بود و در مزار

قوم دیگر ناپذیر ترش و خام

حیران شدن حاجیان در کرامات آنکه بدید بر یک کرم

در عبادت غرق چون عباد
از مسموم بادید پوش علا
در نماز استاده بر روی یک
گفتی سر مست بر سبزه گل
یکه پایش بر حجر و حلک
ایستاده تازه روی اندر
با حبیب خویش می گفت
بس بماند اینجا هست پناه
چون را ستغراق از اید
دید کاش میگوید از دست
پس پرسید که است از کجا
گفت هر کاهی خواهی میرسد
مشکل محل کن ای سلطان
و انما ستری بما را سلا
چشم را بکشود سوی آسمان
رزق جوئی باز بالا خو کرم
ای نموده تو مکان از لا مکان
در میان این مناجات برنش
پس بآب از شکت بید کن گفت
ابر میبارد چون شکت شکما
یکت عجایب در میان نمود
یکت جماعت زان عجایب کار
قوم دیگر را یقین در او یابد
ناقصان سرمدی نم کلام

حاجیان آنجا رسیدند از بلاد
حاجیان حیران شدند از وحدت
ریکت که نقش سجده است
یا سواره بر براق و دهل
یا مسموم او را به ارباب و صبا
با خضوع و با خضوع و پناه
مانده پستاده با فکر در راه
تا شود درویش فارغ از نما
ز اینجا هست زنده روشن
جامه اش تر بود ز مار و ضو
دست را برداشت کز سوی سما
یا کھی باشد جابت کا بود
تا بچند حال نو مار یقین
تا بسته ایم از میان تار
که اجابت کن دعا حاجیان
توز بالا بر کشودستی درم
فی السماء رزقکم کرده عیان
روید پیداشد چو پیل آب کش
در کو و در غار ها سگ گفت
حاجیان جمله شکست شکما
ابر چون مشک و دهن ابر کشود
می بریدند از میان زمار
نیز عجب الله علم با رشا
تمام شد مجلد ثانی از کتاب مستطاب مشهوری مولانا

و یکی آن کج حاصل نام
دیده شان بر زان خشک و خفا
وان سلاست در میان

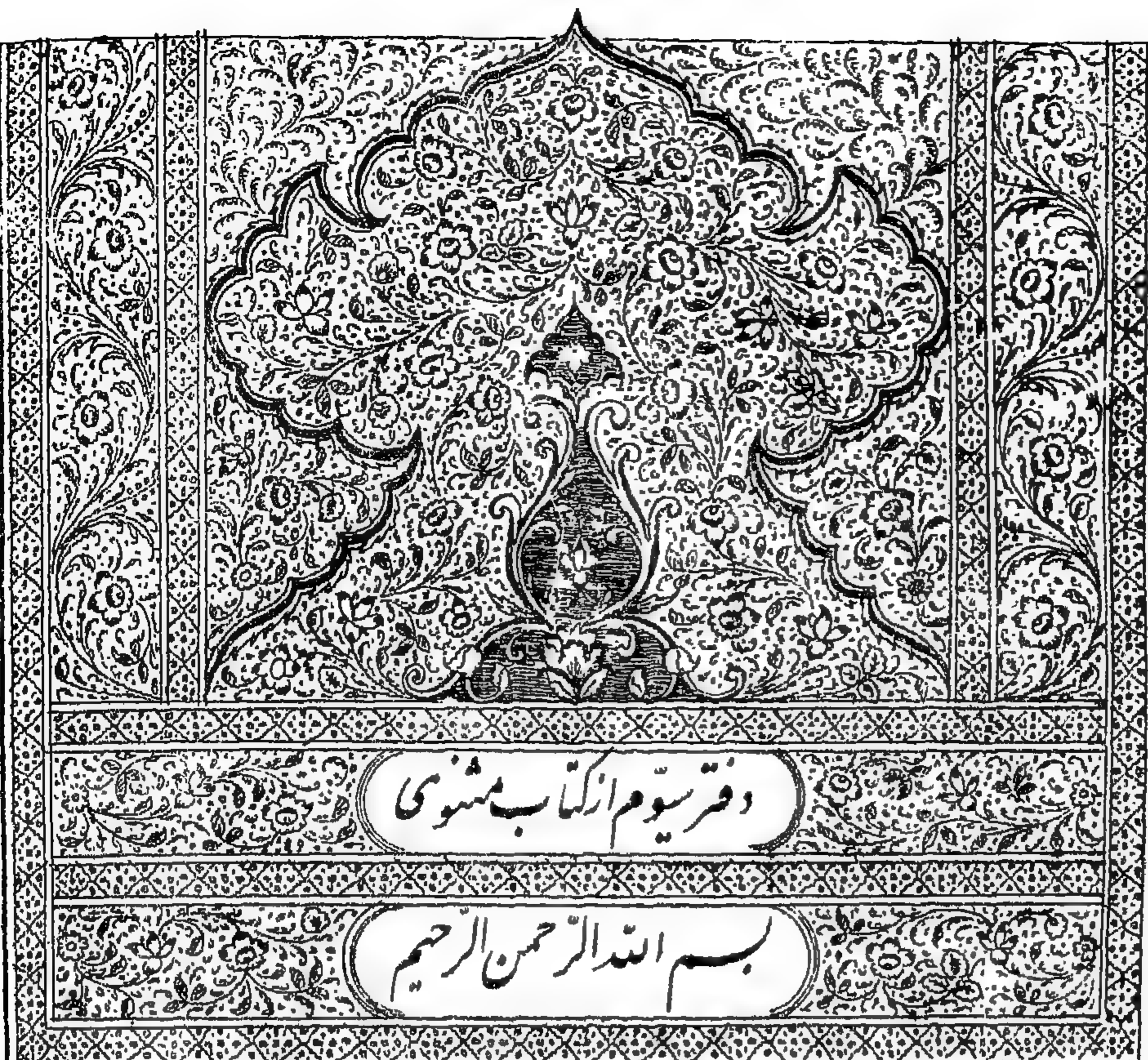
شماره بابی واقع در سر
والله اعلم بالصواب
در نظم و آواز عدنان صبی در آواز
نوری شاه مختار است
آنچه در عهد کرد و سر و پای
کودال

وسايج مجلد ثانی از مجلدات مشهوره

بسم الله الرحمن الرحيم

الحكم جود الله في الأرض يقوى بها أرواح
المرئيين بغير علمهم عن شائبة الجهل وعذبتهم
عن شائبة الظلم وجودهم عن شائبة الرياء
وخلهم عن شائبة السفه ويقرئهم ما بعد
عنهم من فهم الآخر ويستر لهم ما عسر عليهم من
الطاعة والاجتهاد وهي من بينات الانبياء
عليهم السلام ودلائلهم تنجز عن سر الله و
سلطانهم المخصوص بالعارفين واذا ربه الفلك
النوراني الرحمان بالدرى الحاكم على الفلك المتخالف
الكرمي كما ان العفل حاكم على الصورة الترابية و
حواسها الظاهرية والباطنة فدران ذلك الفلك
الروحاني حاكم على الفلك الدخاني والشهب الزهرية
والسراج الميرة والرياح المنشئة والارض المحيية
والياه المطردة تقع الله بها عباده ورازدهم فيها فما و
اتماهم كل قارى على قدر ورازدهم وينسك الناس على
قدر قوة اجتهاده ويقبلى القوي مبلغ رايه وينصدق
المصدق بقدر قدرته ونحو البازل بقدر مجهول
ويقتنى الجود عليه ما عرف من فضله ولكن مفضل
الماء في المفازة لا يقصده عن طلبه معرفته من
الجار ويحذرنه طلب ماء هذه الجوة قبل ان يقطع
الغاش بالاشتغال عنه ويعوقه العلة والحاجة
وتحول الاعراض بين ما يشرع اليه ولن
يدرك العلم مؤثرا ولا ركن الى دعه فهذا لا ينص

عَنْ طَلِبِهِ وَلَا خَائِفَ عَرَفَ نَفْسَهُ وَلَا مَهْتَمَ لِعَيْشَتِهِ
 الْجَلِيلَةِ إِلَّا أَنْ يَعُوذَ بِاللَّهِ وَيُؤْتِرَ دِينَهُ عَلَى دِينِ
 وَبِأَخْذٍ مِنْ كَثْرِ الْحِكْمَةِ الْأَمْوَالِ الْعَظِيمَةِ الَّتِي لَا
 تَكْسُدُ وَلَا تَوَرُّثُ مِيرَاثُ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْوَارِ
 الْجَلِيلَةِ وَالْجَوَاهِرِ الْكَرِيمَةِ وَالضَّبَاعِ الثَّمِينَةِ
 شَاكِرًا لِفَضْلِهِ مُعْظِمًا لِقُدْرِهِ مُجَلِّدًا لِحُطْرِهِ
 وَبَسِيحًا بِإِعْذَارِ اللَّهِ مِنْ خِسَاسِهِ الْخَطُوطِ وَمِنْ جَهْلِهِ
 بِسَيِّئَاتِهِ الْقَلِيلِ ثَمَّ يَرَى فِي نَفْسِهِ وَبَسِيقًا لِكَثْرِ
 الْعَظَمِ مِنْ غَيْرِهِ وَيَجِبُ بِنَفْسِهِ عَمَّا لَا يَأْذَنُ لَهُ
 الْحَقُّ وَعَلَى الْعَالَمِ الطَّالِبَانِ سَعْيُهُمَا لِمَا يَعْلَمُ
 أَنْ يَعْلَمَ مَا فَدَعَلَهُ وَبَرَفَقَ بِدَوَى الضَّعْفِ فِي الدِّهْنِ
 وَلَا يَجِبُ مِنَ الْبَلَادَةِ أَهْلُ الْبَلَادَةِ وَلَا يَنْفَعُ عَلَى
 كَلِيلِ الْفَهْمِ كَذَلِكَ كَسَمُ مَنْ قِيلَ فِي اللَّهِ عَلَيْكُمْ
 سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَنْ قَاوِلِ الْمُجِدِّينَ وَشَرِكِ
 الْمُشْرِكِينَ وَتَفْقِصِ الثَّائِبِينَ وَتَسْيِطِ الْمُشْتَبِهِينَ
 وَسُوءِ أَوهَامِ الْمُتَفَكِّرِينَ وَكَيْفِيَّاتِ الْمُتَوَقِّعِينَ وَ
 لَهُ الْحَمْدُ وَالْمَجْدُ عَلَى تَلْفِيزِ الْكِتَابِ الْمَشْوَى لِأَلْهِي
 الرِّبَايَةِ وَهُوَ الْمَوْقُوفُ وَالْمَفْضَلُ وَلَهُ الطُّوْلُ وَ
 الْمَنْ لَا سَبِيحًا عَلَى عِبَادِهِ الْعَارِفِينَ عَلَى عَمِّ عِبَادِ
 وَخَرِبَ يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
 وَاللَّهُ مُنْتُمْ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ تَاخُنُ
 نَزَلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ فَمَنْ نَبَذَ لَهُ يَعْدَ
 مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا أَثْمُهُ عَلَى الدِّينِ يُبَدِّلُ اللَّهُ أَنْ
 سَمِعَ عَلَيْهِمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ

اعذار زهیدین
مع ذلک شود ناکردن

مقطع
برگزیده و برگزیده
شماره و شماره
در سوره و در سوره
طیلس جلد و جلد
چون شد و چون شد
صورت و صورت
آگاه
خود

ای ضیاء الحق حسام الدین با وقت از وقت حق میزهد سقف کردون کوچین دایم همچنین این وقت ابدال حق چو که موصوفی اوصاف صلیل هر مزاجی اعصاب ریاست ای دنیا عرصه افهام خلق کوه طلوع از مدخل خلق نیست نغمه بخشی آید از هر کس کس این کبی خجسته که اجلائی شود کوشش آنس نودا سر اجلا باز خاکی را بخت خلق لب باز خاک آمد شد اکال بشر بر کهارا برکت از انعام او نیست شرح این سخن افش	این بوم و ذکر سنت شد بیا ز غرور و کبر حارت میجد ز غلاب و ستی قائم بود هم ز حق دان ز طعام بر تو آتش شد کستان چن خلیل وین مزاجت بر تر از هر پایست نخست تنگ آمد از خلق ناکه می نوشید و می ابرینست خلق بخشی کار یزد نیست و بس از دغا و از دغل خالی شو کو چو سوسن ده زبان افتاد تا کیا هوش را خورد و اندر چون جلد شد از بشر روح و بصیر دایکازادای لطف عالم او پاره کفتم بدان ان پاره	بر کش کجسته اسرار ای چراغ شمس کو روشن بود وقت جبریل از مطبخ بنو جسمش از هم ز نور شد کرد آتش بر تو هم بر و سلام این مزاجت در جهان مبط ایضاً الحق بخدق ای تو صادر گامنه و نشق ایل خلق بخت جسم را و روح تا کوئی تسلط را کس خلق بخت خاک را لطف خدا چون کیا هوش خورد چون کشت در ما و دیدم و با نشان جمله با رزق را از رزقها و امید جمله عالم اکل و کول و ن	در سیوم و ستره اعدا تر فقیله و سینه و در غن بود از ویدار خلاق و در تا روح و از ملک کدنه ای عناصر مرزاجت را وصف و حدت اکنون خلق بخت رنگت جلوی تو ایل رستم من جل رقص خلق بخت هر عضو جدا تا زری قدرت آپش کس تا خورد آب و بر وید صیدا کشت حیوان نغمه نهان و کر بگویم خوردشان کرد و در تا آنکه کدم بی غذائی کی با قیاس قبل و مقبول و ن
---	---	---	---

تجوید
کرسکی
کر بلا
موضع و کات
سکین
نیزه

نیزه
که افغان عیال اندر
انفهم عیال و انفسهم
بعبارت یعنی خلق عیال
نزد عیال است که تفعیل
بسیار است و بیغیر
نزد و بیغیر
نزد و بیغیر

اشاره آیه و اقصی در سر و جبهه است و لایق است که
بجای حد که این کمال است و این حد است که بعضی
در بعضی ناکر این چنان است که اگر کسی را در خود
در حال میوه بودن بگوید و او را در سر و جبهه
نموده که کشت برادر در حال
در حال بودن آقا

آن شیدی تو که در هندوستان
که بنده مانده شد و بی یک عزم
موردانیش جوشید و بخت
لیک الله اندای قوم پیل
پیل بچکانند در راهان
از پی فرزند صد فرسنگ راه
اولیا طفلان حقند ای پسر
گفت طفلان منند این اولیا
پشت دار جمله عصمتی من
در نکی کردی بیک چوب پسر
بر کندی بیک دغای لوطی
سوی شامت این نشان چو
که بگویم این بیان افزون شود
طرفه کوری دورین چشم
موبو بید ز حرص خود پسر
رقص و جولان بر سر میدان
مطر با نشان درون و بیرون
تو نه بینی لیک بر کوشان
کوش سر بر بند از بزل دور
سر کشد کوشش محمد در سخن
این سخن پایان ندارد باز
بر دانه پیل بوی میکند
کوشتهای بندکان حق جوی
وای آن فوسیقی کشی که
آب دروغ نیست بر رویش

قصه دانائی که در بیان بعضی مردمان رسید و
کرد که پیل بچکان مخورید
خوش سلا میشان چون کل بر
تا باشد خروشان فرزند
صدایشان هست پس از پیل
حق کرد و در حسین راه
غاشی و جاضری بس خبر
در غیری سر و کار کیا
کو تیا هستند خود از جانی
موسی فرعون را زیر و زبر
جمله شهرتشان را به یاد
در ره قدش بینی بکند
خود جگر چو که که با خون
لیک از شتر نه بینی غیر شتر
رقص و خالی ز خیر و ز شر
رقص اند خون خود مردان
بهره در شورشان کف نیند
بر کما با شاخا هم کف زن
تا به بینی شهر جا را با فروغ
کش کوبید در بینی حق هواد

بقیه قصه متعصران پیل بچکان
تا کجا باید کباب پور خوش
پن که بویای دپانان جان
نی دمان دروید کانان
چند کوبد ز خمهای کر زشان
کرد معده هر بر سر بر تن
غیبت ایشان کنی کیفر بری
باشد اندر کور مسک با کیر
راه جلت نیست عقل و هوش

وید دانائی که در بیان
میر سید نادر و زاده
جمع آمدن بچکان رین کر بلا
پند من از جان دارد دل شنبه
لیک مادرشان بودا کین
الحذر از کدوکت مرحوم او
گو کشد کین ز برای جان
لیک اندر سر منم با او ندیم
صد هزارا مادر هزار و یک
نوح شرق و غرب از عقاب
دجله آب سیه زوین نشان
خود بهر قرنی سیاستها بدست
تونه بینی خون شدن کوری
رقص بی مقصود دارد و بهر سر
پنبه را از ریش نشوت کین
چون رهند از نقص خود و نقصی
کف زمان قصان تکرار کین
کوش دل باید این کوشش
جز حدیث روی او خیری
رحمت حق مریض است و با
سوی ابل پیل و بر اغاز
تا غاید استقام و زوز خوش
کی برو جان غیران کوشش
نی توان خوش کردن با درو
بر سر هر راز خا و بر ریش

کر و غیر

<p>کر ز غر آشیل را بیکر اثر کوید آن زنجور کاسی یا حرم مانی میم باشد این خیال کز پا و تیغ محسوس شد حرص دنیا رفت چشمش شد سر بریدن واجب آمد مرغ عمر تو مانند همیان ز رست کز که بستانی و نهی بجای در تمامی کارها چندین کوش وین عمارت کردن کور و لحد خاک او کردی و مدفون شد ابکر اکنون زنده طلسم و شش از برون بر طاهر نقش کش گفت با صبح بشوید این بند با کلاه و بر کس قانع شو من به تبلیغ رسالت ایدم این بخت و خیر ابدی کردم اندر افتاد چون کرکان از کبابش مانع آمدان سخن دید پیل سمنای میرسد چند باری کرد و برگشت و رفت کنکاب پیل را و خورده بود بر هوا انداخت هر یک از کلاه مال ایشان خون پشان این فیل بچه میخوری ای پاره خوا</p>	<p>کر ز بینی چوب دهن و دهن چسبیت این شیرین فروم چه خیالست این که هست این پیش بهار و سرش مشکوش شد چشم او روشن که چون خورید کو بغیر وقت حبس با ندورا روز و شب مانند دیار بهر اندر آید که زان داون ز پا جز بکاری که بود در دین کوش نی بنگ است و نه چوب نی تادمت یابد و پا از روش هیچ طلسم دست گیر و شش وز درون اندیشه اش زار و</p>	<p>هم بصورت میناید که کھی چون نمی بیند کس از یاران چه خیالست این که پنجه نکون او همی بیند که آن از بهر است مرغ بهین کام شد آن چشم او هر زمان نزعی است خرد جا می شمار و میدد زرب و شو پس به بر جای هر دم رهن عاقبت تو رفت خواهی تمام بلکه خود را در صفا کوری کنی کو رخا نه قسبه با و لنگه در خدای منکر است آن جان وان یکی مینی دران دل و کهن</p>	<p>زان همان زنجور باشد کھی در جواب آید یاران کاهی از نسیب آن خیالی شد کنون چشم دشمن بشد زان چشم دو از تیغ کبر او چشم او بکر از نزع جان ایانت را تا که خالی کرد و داید خسف تا ز و اسجد و اقربانی غریب کار هایت ابرو مان تو غام در منی آن کنی دفن این منی بنوازه صاحب معنی آن سرو کردم غم درون غمان او چون نبات اندیشه و سخن مادل و جانان نکر و سخن جز سعادت کی بود انجام طمع برکت از پنجه مان کند پور فیل فرسبیده نورا و که حدیث آن فقیرش بود با وان کرسنه پاسبان آن هیچ بوئی را و نیامد ناگو بوی می آمد و رازان خشم و بر داند و نبودش آن بگو تا یار و خون ایشانت سرو فیل بچه خواره را کف کش پیل داند بوی خشم خویش را</p>
<p>در شکار پیل بچکان کمر تار با نم من شارا از دم کشت قحط و عشان در آفت پاک خورند و فرشته است بخت تو بخت ترا عقل کن اولا آمد سوی حارس و مرد را زرد و آنکه پیل رفت بر در اندیکه بشتش فیل زد تا همی ز در زمین میشد شکا زانکه مال از زور آید وین هم برابر خشم فیل از تو دما</p>	<p>رجوع بچکایت مسافران و پیل بچکان من برون کردم کردن و هم هین مباد که طمعان زنده ناکمان دیدند سوی جاو آن یکی بهره نخورد و پیل پس بغیادند و خفتند آن بوی میکرد آن دپاش را سب مرلب بر خفته را بوی کرد در زمان او یک بیک با نکر اسی خورنده خون خلق از راه برد مادران فیل بچه کین کش بوی رسوا کرد و کمر اندیش را</p>	<p>رجوع بچکایت مسافران و پیل بچکان من برون کردم کردن و هم هین مباد که طمعان زنده ناکمان دیدند سوی جاو آن یکی بهره نخورد و پیل پس بغیادند و خفتند آن بوی میکرد آن دپاش را سب مرلب بر خفته را بوی کرد در زمان او یک بیک با نکر اسی خورنده خون خلق از راه برد مادران فیل بچه کین کش بوی رسوا کرد و کمر اندیش را</p>	<p>رجوع بچکایت مسافران و پیل بچکان من برون کردم کردن و هم هین مباد که طمعان زنده ناکمان دیدند سوی جاو آن یکی بهره نخورد و پیل پس بغیادند و خفتند آن بوی میکرد آن دپاش را سب مرلب بر خفته را بوی کرد در زمان او یک بیک با نکر اسی خورنده خون خلق از راه برد مادران فیل بچه کین کش بوی رسوا کرد و کمر اندیش را</p>

خبر
اشاره
باید وانی بد
در سورج شومون
فان خست و فدا
کارون که خطا بچین
و تعلق
بانی
چون هست
۱۱

آنکه باید بوی رحمن ابرین
همه بیا بدلیک پوشتا نذر
همه انفس رشتت میشود
که خوری سوکند من کی خورده ام
پس دعا بارو شود از بوی آن
اگر حدیثت کردی و معنیست
آن بلال صدق در بانگ نماز
تا بگفتند ای همی نیست
عجب باشد اول دین صبح
کای خسان نرود خدای بلال
اگر نداری تو دم خوش در دعا
به این فرمود با موسی خدا
کای کلیم الله من میچوینا
آنچنان کن که و یا نهام تو را
یا و بان خویشین پاک کن
میگرد و صد با ارضه با
آن یکی الله میگفتی شبی
گفت شیطان شش خست
می نیاید بکت جواب آن
گفت من از ذکر چون مانده
گفت خضرش که خدا گفت این
نی ترا در کار من آورده ام
ترس و عشق تو کند لطف است
بر دین و بر لبش قفل است
در همه عمرش ندید او در سر

چون نیاید بوی باطل را برین
بوی نیک و بد براید برما
تا بوی کیران کردن میرود
از سبزه سیر تقوی کرده ام
آن دل گرمی نماید از زبان
آن گرمی لفظ مقبول خدا
در بیان خطای مجانب که بهتر از صواب است
این خطا اکنون که آغازین است
لحن خواندن لفظ حق علی
بهتر از صد حق و حق قیل و قال
امر کردن حق تعالی بموسی علیه السلام که بدگاه
خوان مرا که بدان دین گناه نکرده باشی
با و بانی که نکردی تو گناه
در شب و در روز با او دعا
روح خود را چاکت و جان
شب کرد چون برافروزد
در بیان آنکه الله گفتن نیازمند عین لبیک گفتن است
چند کوئی اخرا می بیا روی
چند الله میرنی باروی سخت
چون پیشانی از ان کش خواند
که برو با او بجوای محبت
نه که من مشغول فکر کرده ام
زیر هر یاربت تو لبیک است
تا ناله با خدا وقت کردند
تا ناله دی حق آن بد کهر

مصطفی چون بوی دار راه
تو همی خسی و بوی آن حرام
بوی کبر و بوی حرص و بوی آز
اندست سوکند غمازنی کند
خستو آید جواب آن دعا
و ربود معنی کثرت لفظت نکو
ای نبی وای رسول کردگار
خشم سیم سجده و سجده
و اسودانید تا من را درین
گفت موسی من ندارم آن دین
از دین غیر کی کردی گناه
ذکر حق پاکست و چون پاک
چون برآمد نام پاک اندر
اینمه الله گفتی از عمتو
او شکست دل شد و نهام و سر
گفت لبیک نمی آید جواب
لی که آن الله تو لبیک است
حیدما و چاره جوئیهای تو
جان جابل زین عاجز و پور
و او مرفر عوزا صد ملک مال
و او را حمله ملک این جان

چون نیاید از دین مانع
میزند بر آسمان سبزه فام
در سخن گفتن بیا بد چون بیا
بر دماغ همیشگان برزند
چوب رد باشد خجای هر دین
آن چنان معنی نیر و لبیک
حق را بی خواند از روی نیاید
یک مؤذن کو بود فصیح بیا
یک دور می از غیایات
و انخویم آخر و آغاز مان
رو دعا میخواه از احوال صفا
وقت حاجت خوستن اندر دعا
گفت ما را از دین غیر خوان
از دین غیر بر خوان کای الله
رخت بر بند و برون آید
نه پلیدی ماندنی اندر
تا که شیرین کرد از ذکرش لبی
خود یکی الله را لبیک کو
دید در خواب او خضر را در
زان همی شرم که با شرم روبا
این نیاز و سوز و درد لبیک
جذب ما بود و کشتا و آن با پی تو
تا که یارب گفتش مستور
تا بگرداو و عوی غر و حلا
حق ندانش در و بر و بچ و اند

زانکه در درون رخ بار آمدن
خواندن بی درواز افسرده
آن شده اور ز صافی و خن
چون سکت کفنی که از مردار
ای سبکست پوست کوانیم
صبر کردن بر این نبود هیچ
صبر کن از خورد کاین هر گز
هر طرف غولی بی خواند ترا
نی قلا و ز است نه ره دناو
که نه چربی دار و نه نوش او
خرم آن باشد که کوئی تخم ام
زانکه یک نوشت و پد پاشا
کرد و پد خود کی و بدان چل
یا تو خر چند بست و کبسته
خرم آن باشد که چون عوت کنند
مرغ مرده پیش نهاده کپان
جز مکر مرغی که خرمش و دحت
زانکه بی خرمی شقاوت بر تو
ای برادر بود اندر ما مضی
روستانی چون بوی شهر ای
هر حاجت را که بودش آن زمان
الله الله جله فرزندان پیا
خیل و فرزندان و تو مت بر
و عده دادی شهری اوج
او بهانه ساختی که مسالان

شد نصیب دوستانش در جهان
خواندن با دروازه دل پرده
کامی خدای مستغاث و امین
بر سر خوان شمشادان نشست
لیک اندر پرده بی آن جام
صبر کن که تصبیح الفرج
خرم کردن زور و نور اولیا
کامی برادر راه خواهی پس
یوسف که روسوی این کرک غ
سحر خواند میدد در گوش او
یا سقیم خسته این خرم
که بچار و در تو نشینش ریشا
جو ز پوسیده است و کفار غل
اگر تو را مینویس مجوز و بیه
تو کوئی مست و خوابان
میکنند آواز و فساد و دن
تا مکر و کج از ان داغ ملق
دین رو و از دست و درو
فریفتن روستائی شهری او دعوت کردن او را بلا و ای
خر که اندر کوی آن شهری زد
رست کردی مرد شهری بیجان
کاین زمان کلشن است و نوبان
در ره ما باش خوش ماهی ته چا
تا در آمد بعد و عده شست سال
از فلان خطبه بیاید میهمان

در و آمد بهتر از ملک جهان
آن کشیدن زیر لب آواز
ناله سکت در پیش بی خفت
تا قیامت میخورد و او پیش غا
جان بد ز بهر این جام ای سپر
زین کین بی صبر و خرمی گشت
گاه باشد که بهر باو حجب
رهنمایم بهر است با شرم فتن
خرم آن باشد که نفرین
که بیای همان مای روشنی
یا سرم در دست و درو سیر
زرا اگر بخواه یا شصت و د
رغش غ آن عقل و مغرت را
و بیه و معشوق تو هم ذات
دعوت ایشان صغیر مرغ و
مرغ پیدا که جنس او ست
هست بی خرمی پشانی یقین
بشوان افسانه را و شرح
دو به و سده ماهه شای بی
رو بشهری که و کفست ای خور
یا باستان یا وقت شر
که بهاران خطه ده خوش بود
او بهر سال بی کفشی که کی
سال دیگر که تو انجم و او سید

تا بچوانی تو خد را و دنیا
یا درون سبزه و اغاز را
زانکه بهر راغب اسیر بهر
عارفانه آب رحمت بی لغا
بی جفا و صبر کی باشد طفر
خرم را خود صبر باشد پاود
کوه کی مراد را و زنی
من قلا و زرم درین ماه و قن
چرب و خوش دانه ای این
خانه آن ست و تو آن مین
یا مرا خواند است آن خالو
ما بهیا او کشت و شست بند
صد هزاران عقل را یک نیم
دین بر و نه هله افات
که کند صیا و در کمن نهان
جمع آید بر و زشان پست او
خرم را مکر و حکم کن تو دن
تا شوی عازم برای خفا
شهری بار و ستانی آستان
بر و کان او و بر خوشی
بیج می نائی سوی ده فرج
تا به بندم خدمت را به
کشت زار و لاله و کشتن
خرم خواهی کرد و آمد ماه
از مهات انظرف خواهم

قلا و ز
سورانی کران
برین آینه بجهت فطنت
و محاسن
نکته
این دو سبب عاشق و
و معشوق بوده اند پس
معشوق بوده
و سبب
آواز
آوازی به زخم
چیز خور و
و سبب
عاشق و معشوق

زود
مخفف برود است
چنانکه در زود زود تر
سوی

بشاره
بحدیث
الفرم هو یقین
است و بصیرت
ای که گفته اند که آن
من الهم سو
یقین

شماره بایه وافی بیا
نقد کان لباس من سبک
نقد کان لباس من سبک
نقد کان لباس من سبک

نقد کان لباس من سبک
نقد کان لباس من سبک
نقد کان لباس من سبک
نقد کان لباس من سبک

گفت هستد انعام مستقر
خواجه بر سالی ز زود مال خوش
از خجالت با گفت ادخا
ادمی چون گشتی هست و باد
دست او بخر فیه که گشت بعد
کو دکان خواجه گفت ای
او همی خوا به که بعضی حق آن
گفت حق است این الی ای
صحتی باشد چو شیر قطره
خرم آن باشد که طعن بدری
روی صحرایست هموار و فراخ
آنکه میخفتی که کو اینک بین
آنکه کساح آمد اندر زمین
یا بظا هر سینی ارستان
آن عصای خرم و پند لال
کام ز انسان نه که نابا نند
ای زودوی رسته در تاری
تو بخواندی قصه اهل سبا
از صدان که خود کا که
داد حق اهل سبا را بس فراخ
مرسکی را قمره نانی زود
هم بران در باشند باش
که برد آنجا که اول نرسست
از در دل و اهل لیل آب چا
باز این در را زاکردی خرد

بهر فرزندان تو ای ابل تر
خرج او کردی شودی ابل تر
چند و عهد چند بغیر می
تا کی آرد و با آن بادران
کانه الله زو بیا بنمای عهد
ماه و ابرو سایه هم دارد
و اگر در چون شوی تو بهمان
اقتن من شرمین جنت الیه
همچو دمی در بوستان در درخت
تا گریزی و شوی از بدری
هر قدم دایست کم رو شایخ
دشت میدیدی نمیدیدی
استخوان و کله ماسا ز این
چون فروستند و چاه غور
چون نداری دیده میکن بشو
تا که پای از رنگ و از چو

باز بر سالی چو لکلت آمدی
آخرین کتبت سواد آن بکوا
گفت خواجه جسم و جانم وصل
باز سوگندان بدوش کای
بعد ده سالی بر سالی چنین
حقما بروی تو ثابت کرد
بس وصیت کرد و مارا و نهان
دوستی تخم دم حس بود
صحتی باشد چو فصل خوبا
خرم سوء لطق گفته است آن
آن بزگو بی دود که دام کو
بی کین و دام صیاد می عبا
چون بکورستان می ای
چشم اگر داری تو کو را نه میا
در عصای خرم و استلال
از لرزان و بر سر حسا

تا مقیم قبه شهر سید
خوان نهادش با داندان
لیکست هر تخیل اندر حکم بود
کیر فرزندان بیا بنگریم
لا با دو عهد مای شکرین
رهنجا در کارا و بس بر
که کشیدش سوی دلا
ترسم از وحشت که او فاش
ز عمارت و دخل بشمار
هر قدم را دام میدان می
چون تبار دوشن افتد در
دنبه کی باشد میان گشت باز
استخوان را بر سر استخوان
در نداری چشم دست عبا
بی عصا کش در سر هر به
می نهد پانسیفت در خط
لعمره بسمه لعمره ماری شد
یا بخواندی و ندیدی خبر
چون خمس کردی تو او چو
در وفا گفت و ندانست
کر چه بروی جو بر سختی مر
اشکانش می کنند اندم
حق آن نعمت فرد کذا پیش
از در اهل دلاان بر جازوی
میدوی بهر تر پدیده رکت

جمع آمدن اهل ائمت بر صبا حی بر در صومعه حضرت
 عیسی علیه السلام جهت طلب شفا بدعای او
 بر در آن صومعه عیسی صبح
 جوق جوق مبتلا دیدی
 هین دوان کردید بی رنج و غنا
 خوش دوان و شادمانه سوی غنا
 سوی خانه خوش شگفتی روان
 چند آن لنگی تور هر وار
 ناپاستی و فراموشی تو
 رود شان در باب و سخنان
 هم بران در درازنک کم سبا
 اندراول که بخوردی آهوان
 میگردش کای سگ طاعنی
 صورت نقص و فای مباحش
 بیوفائی چون سکا ز عار بود
 بیوفائی دوان و بار و حق
 حق مادر بعد از آن شدن کیم
 به چوبه متصل دید او را
 پس حق حق سابق از مادر بود
 ای خداوندای قدیم جهان
 یاد کن لطفی که کردم آن صبح
 آب و شش خور زمین بگردید
 چون شدی سرشت پست
 من ز سهو و بیوفای عیار
 بس که رفتی ایروم بران
 از ضریر و شل و لکنت ابل
 چاشکیه بیرون شدی آن پیش
 حاجت این جملگان شده
 که کشائی زانوی ایشان بر
 تدریس و شادمان محرم
 یا قی صحت از آن پاران پیش
 تا ز خود هم کم نکردی لوی
 چون دل اهل دل از تو خسته
 میوه ای بخت بر خود واکند
 که دل اندر خانه او کسبند
 در مقام اولین مفلح شود
 پاسبان و چاکت و جسته باد
 روسکا ز نازک و بامی میا
 گفت من اونی بعید غیر نا
 جای کل کل بش حاجی خا
 داد و رحلت و مادر آرام خو
 تا که مادر بر تو مهر داشت
 یا پدر کردش قین آن چه
 زانکه حق من نمیکردن
 دادم از طوفان از خوش نا
 در وجود جد جدان
 از گمان بدیدان و میر و
 میشود در پیش همچون خود

کارنا آسید آنجا به شو
 مان دمان ای بکلا این در محل
 تا بدم ایشان را ندانم
 بسته بر در با امید و نظر
 سوی غفاری و اگر خم
 از دغای او شدند ای پادشاه
 از دم میمون آن صاحب
 چند جانب بی غم و آزار شو
 یاوران و آن جل نشستی تو
 همچو ابری که یسای ز کن
 با سکت کف آن شدی خواجه
 سخت گیر و حق گزار بر امان
 باولی نعمت پیوسته شو
 بیوفائی را کمن بهیوده فاش
 بیوفائی چون روداری نمود
 بر حقوق حق نذار و کسب
 کرد او را از بهین تو نعم
 متصل را کرد و بدیش جدا
 هر که انحق را نداند خبر بود
 آنکه دامن و آنکه فی بهم آن تو
 باشما از حفظ درستی تو
 موج او را وج که ر میبرد
 کارگاه خویش چون ضایع کنم
 سوی من آئی کمان بیدی
 که تو را گویم که گوئی که رفت

درشت و سطر و فربه
باشد

یار سبقت رفت چرخ زمین
 و این او کیرای یار و لیر
 با تو باشد در میان چرخ
 چون جفا آری نیست در میان
 آن ادب کردن بود یعنی
 رنج معقول شود محسوس و فای
 لفظ من اعرض هنا عن ذکرنا
 او همی گوید عجب این قبض
 قبض دل قبض عوان شد کام
 پنج پنهان بود همی شد
 قبض دیدی چاره آن قبض
 باز کرد و قصه ابل سبا
 آن سبا ز ابل صبا بود نام
 که نمی باید مرا این بگوئی
 پس سبا گفتند با عدسینا
 شهر ما زدیمت همی کرد
 فهو لا یرضی بحال ابد
 نفس زینسانست زینسان
 آتش ترک هموار خاکی
 با صفا نشان در نصیحت اند
 چون قصا آید شود تنگنا
 چشم بسته میشود وقت
 سوی فارس روم و سوی غا
 او نمیدانست کرد کرک را
 مغر حیرانست بوی شیر را

عون
 جوگی و خاستن
 شعله یاروند

سبا
 لودکی و باغی کردن
 و این قبضه خفا
 و این میان
 و این جالی و این
 و این جالی و این

مهری اشعار علی بن ابراهیم که خودش میخواند و در میان
 رشتان آید از آن که در دوسویان می خواند و در میان
 و این قصه و این قصه است برود و یکی را در میان
 و این قصه و این قصه است برود و یکی را در میان

یار سبقت ماند در قهر زمین
 کو منزله باشد از بالا و زیر
 چون بانی از سر و از دکان
 تا نقصان و از وی می
 هیچ تحویلی از آن عیدین
 تا کیری این اشارت را بلا
 عیسه خنکا و خنک بالعمی
 قبض انمطلوم کرد شربت کر
 کشت محسوس آن معانی زد
 قبض و سبط اندرون بخشی
 زانکه سر را حمله میرود برین

تو بماندی و میماند همچو این
 نی چو عیسی سوی کردون بر
 او برادر از کرد و مختا صفا
 چون تو و روی ترک کردی در
 پیش از آن کاین قبض و سبط
 در معاصی قبضه دلا کیش
 در و چون مال کس از امری
 چون بدین قبض التفاتی کند
 قبضه از ندان شد و جانی
 چون که بخش بد بود و زود
 سبط ویدی سبط خود را

باقی قصه ابل سبا

کارشان کفران نعمت کارا
 من بچشم زمین چه رنج
 شنیدنا خیرنا خدر شنیدنا
 آن بایانست خوش کاخا
 لا یضیق لاجیش رعنا
 اقلو انکم گفت آن سنی
 دست اندر یار نیکو کاران
 از فسوق کفر مانع می شد
 از قصا علوا شود رنج و نا
 تا به سپید چشم کل چشم را
 ورنه بر تو گوید آن مکر سوا
 با چنین و نش چرا کرد او چرا
 می بداند ترک میکوی چرا

باشد آن کفران نعمت در میان
 لطف کن این بگوئی را دور
 مانچو ایسم این یوان باغ
 یطلب الانسان فی الصیف
 قیل الانسان ما الکفره
 خار سه سویت بر کوشی
 چون ز خد بردند صاحب
 قصد خون با صحن می شد
 گفت اذ جاء له قصا ضا
 مکر آن فارس چو آنگیز کرد
 گفت حق آنرا که این کرد
 کو سفندان بوی کرک بکشد
 بوی شمشیر دیدی باز کرد

بهر و چون آتشی از کاروان
 فی چو قارون در زمین اندر
 مرجع پای ترا کسب و وفا
 بر تو قبضی آید از رنج و تش
 اینکه و لکیرست پاکیری شود
 قبضها بعد از اجل رنج شد
 قبض و تشکی و تش شد
 باد اصرار تشش او کم کند
 قبض سخ است و براب رنج
 تا زوید زشت خاری در
 چون بر آمد میوه با صاحب
 باز کو تا باز کویم مر حبا
 که کنی با محسن خود تو جدا
 من نخواهم چشم زودم کردن
 فی زمان خوب ولی و رنج
 فاذا جاء الیا اکر ذ
 کلمات ال بدی انکره
 در خلد از زخم او تو کی زنی
 که پیش ما و با به از صبا
 تخم فسق و کافری مسکا
 تحجب الالبصار اذ جاء
 آن خجارت ز نطرت دور
 دید کرد کرک چون زار می
 می دانند و بصر سو میخیزند
 با مناجات خدا انا ز کرد

و انکشتند اگر دود از در درک
چند چو پاشان بخواند و داند
طعمه که کیم و آن دیر نه
بهره ملوان همی کند زیاده
کیست آن یوسف دل خوش تو
پیش او کو ساله بریان او
دین شکجه و امتحان آن بطل
داو تو و انچه هم از بجز
احمد و اما نه در دست بود
بافراقت و از انانیت
حال او نیست که خود را نشود
صبح نزد کیت خاشاکم
کوشش من به که کوششهای تو
حلیت و کرد و عا بارش
قصه ابل سیانیت کوشه نه
روستائی در تعلق شیوه کرد
بهم از اینجا کوه خاشاکم
آن نه از نی بلکه جان از نیست
که بود آن سود و صد و صد
زانکه بر بامت و بل و بل
ماند پیغمبر سخلوت در نماز
قد فضا فضا سنج و با تا
صحبت او خیر من است و بل
انکه کندم را ز خود روزی
باز گوید بظرا اگر آب خیر

کرک محنت بعد کرد و آمد سرک
خال غم و چشم چو پان میزد
بهریم ما ریم آن عار نه
در چه افتاد و ندید گفتند آه
چون اسیری بسته اند کوی تو
که کشی او را بکشد آن او
میکنند از تو شکایت با خدا
داو که و چه بنده خدای او
صالحم افتاده و حبس شود
این فراق اندر خور صبا نیست
چون بودی تو کسی که نداشت
کا نذر آمد وقت بیرون آمد
داروی تخم به از علوی تو
هر چه از یادت جدا اندازد

بر دریدان کو سفند از آب چشم
که برو ما خود ز تو چو پان نیم
حمیتی بد جاییت در و ما
پوستین یوسفان بشکستند
جبرئیل را بر استون بسته
که بخور نیست ما را لوت تو
کای خدا افغان ازین کرکین
او همی گوید که صبرم شد فنا
ای سعادت بخش جان دنیا
کاوان کویند و وقت غدا
حق همی گوید که آری ای زده
بمک بلاشان میرسد تو کم خرد
هین تحمل کن برو خاموش شو
شد ز خدای باز کردی با کرد

که ز چو بان خرد و چشم
چون تیغ کردیم هر یک در دم
بامک شومی بر و نشان کرد
آنچه میکردند ملکیت یافتند
پرو بهش را بعد جاست
نیست او را جز لغا و نداشت
کویشش نکند وقت آمد صبر کن
در فراق روی تو یار تب
یا بمکش یا باز خوانم یا بیا
هر یکی یاسیستی نکند تب
لکیت بشنود صبر او و صبر
من همی کوشم لی تو تو کوش
کمرک جهان زبان کوشش
روستائی خواجه را بهی جان بود
آن بگو که خواجه چون آمد
تزلزل خرم خواجه میرد
ز قلع لمعب بر و اطلال
مشوان را کان یان دارد زان
گفت صحاب بنی را اگر مود
زان جلب صرفه زانیشان
چونان ببرد یاز زان
و از رسول حق را بکشد شغید
که منم رزاق خیر از قین
که فرستاد دست کند هم را
تا به بینی دشتا و قندیر

بغیة قصه رفتن خواجه بدعوت روستائی بد
تا که خرم خواجه را کالیوه کرد
ز قلع لمعب بشادی میزدند
حیله و کرد و عا از نیست
بهر زر کسل زنجواری فقیر
جمعه را کردند باطل بیدک
با دوسه درویش ثابت پریا
تخم حلیتم نسبتا قائما
بین که را بکشد شستی چشمی با
کی تو قلمها ترا ضایع نند
دعوت کردن از سلطان را از آب جسد

سیرک
توی چشم و درک
چشمی را گویند

نمک
خفیف اینست است
که عرب الان بپزند

نزه
مشتی از نزهت است
پیشای پاکیزه

کالیوه
کج و جبران و بیدار
گویند

جلب
انکه حیوانات را از شست
بشوی آن و بجهت
نوروتن

بطع عاقل کویش کای یارو
 باز گویند و در و باز کرد
 حصن اراقد و قندستان
 خواجه حازم بسی غداورید
 گفت ایندم کار دارم تم
 من یارم ترک ابر شاه کرد
 تور و داری که آیم سوی
 زین نطا و صد بهانه باز
 چون کیزد این زمین از سما
 آتش زخورشید می بار و بار
 او شده تسلیم او ایوب وار
 چون خلقا کم شنیدی من
 حمله دیگر تو خاکی پیش گیر
 کندم از بالا بر خاک شد
 اصل غمناز کردن تا اینجا
 پس صفات آدمی شد آن جا
 جمله اجزا در تحک و دیکون
 چون قضا آنکست بخت
 عتقادش بر ثبات خوش بود
 ماهیان افتد از دریا برو
 جرکسی کاندز قضا اندر بخت
 قصه اصحاب ضر و ان خاند
 حیل میگرد و ذکر و نم نش چند
 شب همه شب می کالیدند
 باکل اندیده کالیده

حسب
 یعنی این و یعنی در وقت
 سکون و سکوت

تبرنج
 معرب نیز نیت است
 که حیل و فسون
 باشد

نورانی و نورانی
 نورانی و نورانی
 نورانی و نورانی
 نورانی و نورانی

است بار احسن این است
 از سر و دست و ارای پدید
 منی نخواهم دیدت تبار

دیو چون باز آمدی سلطان
 ماری از عوشت عوشت ترا
 چونکه جان باشد تا بدو تکم

رجوع بکجکایت خواجه در و ستا

کریمیم آن نکر و منتظم
 من نام شد بر شهر روی
 تا برابر فکند سلطان
 حیلها با حکم حق نفاذت
 چون کنا و خوش از روی
 او پیش آتش بنجاده رو
 که ایبرم هر چه میخواست
 خاک باشی حسب از روی
 تا کنم بر جبهه میرا
 بعد از آن آن خوشه جلاک
 زیر آمد شد غلامی جان پاک
 بر فراز عرش پیران کشت
 ناطقان کاتانیه چون
 روستائی شمرنی رامت کرد
 اگر چه که بدینم سلیس در بود
 دام گیر و مرغ پران بازون
 خون او را هیچ بر هیچی بخت

شاه کارنازم فرموده است
 هر صبح و هر شب در جنگ
 بعد از آن در مان شش چون
 اگر شود در آت عالم حلیه
 هر چه آید از آسمان سوی من
 و دهمی طوفان کند باران
 ای که جزو این زمینی سرکش
 بین که اندر خاک نمی کشتم
 است از بالا به پستی در شود
 دانه هر میوه آمد در زمین
 از تواضع چون گردون شد
 اگر جهان زنده ز قول آدمیم
 ذکر و تسبیحات اجرایی
 با هزاران خرم خواجده باشد
 چون قضا بیرون کند از سر
 تا پستی و دیو در شیشه
 غیر آنکه در گریزی در قضا

قصه اصحاب ضر و ان و حیل کردن ایشان تا
 بی رحمت فقیران با غبار قطاف کنند

خفیه می گفتند سرطان بد
 گفت الا یعلم هو ان من خلق

روی در و کرد و چندین عمر
 دست کاری می کند پنهان

پس بیرون کم روی در
 مانوشیم ایندم تو کافر
 چونکه لشکر هست کم ناید علم
 پس سبانه کرد و یاد میزد
 ز انتظار هم شاه شنبه نموده
 میرسد از قسیمی جوید مشا
 زنده خود را زین نکر و فکند
 با قضا ای آسمان بخت
 فی مفر و در و نه چاره یکن
 شمع با هر یک و پیران
 چونکه غنی علم نروان در کش
 کرد خاکی و منش افروشم
 زانکه از پستی بالا برو
 بعد از آن سر بر او دراز
 کشت جزو آدمی حتی دلیر
 با در پستی سوی بالا شدیم
 غلغلی فکند اندر آسمان
 زان سفر در معرض افتاد
 عاقلان کرد و بد جمله کور کرد
 بلکه مار و تی بابل در رود
 هیچ حیل ندهد از روی
 پس چرا در حیل جوئی مانده
 که بر نذر روزی در و شش چند
 تا نباید که خدا در یابدان
 آن فی خجاک صدق ام

<p>کیف یعمل عن طبعین قد غدا خفیه میگردند اسرار خند کوشش را الیون و غلبه پاک کن آن زکاتی دان که غلبین و حاجه پرورد دارد و پرست غلبه ساری کن تو با ما می روی این بدستوان بدینوی کش بی ترود میرود بر راه رست زین روش بر اوج انور میروی لا تخف دان چون که خوف داد خواجده در کار آمد و تهنیت رست اهل و فرزندان سفر رست مقصود ما را چراگاه خوش است ما ذخیره ده نرستان در عجلو اصحابنا که ترچوا افروحا هوتا با تا کم هر چه غیر است است راج غم نمی کش نیست و رنج تو چو گاه ای خندان کور است و جها تیر ما پیران کمان پنهان در امین اباد است دل ای مردان حج آلی القلب و میرا ساری خواجده پندار که روزی ده هر که روزی باشد اندر روستا دانکه ما بی باشد اندر روستا</p>	<p>من باین این مواء غدا آن سکان جابل از جل و غمی استماع بجران غمناک کن کوشش چون پیش دست نشانی مرد را بکشا ز اصغار و رن که بسوی رست اعلام میروی هر کسی کو می نسیم راه رست ره نمیدانی بچو به مش کجاست ای برادر که با فاد میروی مان فرستد چون فرستاد بقی روان شدن خواجه بسوی ده مهربان</p>	<p>اینا قی به طاهر و صعدا کوشش کن اکنون حدیث خجوا تا چها دید از بلا و غمنا بشنوی غمهای رنجوران کوشش تو او را چو راه رست این ترود عبس و زندانی بود این ترود عقبه راه رست کام آهوا بگیر و درو معاف نی زور پارتی نی از بوج و خوف نفس راست کوران شادمان و شتابان بسوی با هزاران آردمان خوانده بلکه باغ ایثار راه ماکند من رباح اندک نو را بر این شاد و زوی شو مشوار غیر شاد از غم شو که غم دام بقا کو دوکان چون نام بازی شنبو تیر ما پیران شد لیکن کمان کام در صحرائی دل باید نهاده کشن چشم بکام و دستان ده مروده مرور است کمن قول خمپه شنوای مجتبی تا باهی جمعی با وی بود ده چه باشد شیخ و صعل باشد</p>	<p>قد تولا و استعدا کوسوی ده چون شد و دید خجوا در ده چون شد از شهر و حد فاقه جان شریف از آب و دو دلی از عاثر او کم شود کو بکند از ده جان بسوی رود ای خنک از که پایش مطلق است تا رسی از کام آهوا رست چون شنیدی تو خطاب لا غصه نگار کس بجا طوف مرغ غمش بسوی و شتاب که بری خوردیم از ده مروده بهر ما غرس کرم بشانده است در میان جان خودمان جاکند ان بی لایحیت لغزین کو بهار است و در کرم ماه اندرین ده بسوی هستی ارتقا جمله با خر کوه هم تن کشت پنهان از چشم مرور زانکه در محسرای کل نبوده چشمها و کستان و کستان عقل را بی نور و بی رونق کند کو عقل آمد و وطن در روستا از خیش ده جراسینا چه در و دست در تقلید و در حجت روستا</p>
--	---	--	---

صفا
میل را از کوشش
بشیند کلامی دودار
بران

بهری کند است

غایه شین
مخفف غایه شین
است یعنی با میدان
خود میرود
در در
معنی در و در است
و آن بجای است

پیش شمع عقل کل این سب	چون خزان چشم بسته در حرا	این زمان صورتش نهان گیر	بل تو روانه تو ندانم دایر
کر بر رهنیت بین بر می تان	کر بدان نیست رها این سب	طا برش کیرا چه طا بر کرد بود	عاقبت طا بر سوی ما بل بود
اول بر آدمی خود صورت	بعد از آن جان که جمال نیست	اول هر میوه جز صورت کی	بعد از آن لذت که معنی نیست
اولا خرقه سارند و خرقه	ترک دارا نفس بهمان بود	صورت خرقه و آن معنی نیست	معنی تلاح و آن صورت چو
فشن خواجه و قوش بسوی ده			
بهر حق این راه کن بکنش	بر ستوران جانب ده	شادمانه سوی صحرا راندند	تا خواجه بجنبان جرس
خواجه و بچکان جاری سا	بی سفر ماه کی خوشتر شود	از سفر بیدق شود فرزند	سافر و کی قشمو بر خواند
اگر سفر نماند کجاست و شود	شب ز اختر راه می آموختند	خوب گشت پیش ایشان راه	وز سفر باید پیوسف صد
روز روی از آفتابی خستند	خارا ز کلدان و کاش شود	حفظ از معشوق خرم باشد	از نشاط ده شده ره چون
تلخ از شیرین لبان خوش شود	بر ماید کلداری ماه	ای بسا حال کشته شست	خانه از بهیجا جحر میشود
ای بسا از ناز غیاث خاکش	تا که شب آید به سود روی	خواجه تا شب بر دکانی چار	از برای دلبر محمدی خوش
کرده آهنگر جمال خود سنا	آن بهر خانه شینی میرد	هر که را با مرده سودائی بود	بر ماید زنده سیمائی بود
تا جری دریا خشکی میرد	بر امید خدمت محمدی چو	بر ماید زنده کن چتها	کو کند و بعد روزی دو جها
آن دروگر روی آورد چو	عاریت باشد در او آموسی	اگر کسی شاید بغیر حق عهد	که بر حق مونس است را دفا
پن کن مونس خشی از وی	جانب خورشید و وقت آن	اگر کسی شاید بغیر حق عهد	نفرت تو از ویرستان تا
اگر تو با دایه و لالا	آن ز وصف حق چو زیاده بود	جانب خورشید و وقت آن	تو بران هم عاشق آئی
آن شعاعی بود بر دیوار	پشت بروی کرد و دست انداخت	چون زری با اصل رفت و ست	از زری خوشی تن مفسد ماند
عشق تو بر هر چنان موجود بود	زیر زینت مایه بی زینتی است	از زری اند و صفاتش پاکش	از جلال قلب اگر کوی خوش
طبع سیر آمد طلاق او چو	تو بدان خور و رو که در خور میرد	ز زری قلب در کان میرد	سوی آن کان رو تو هم
کان خوشی در قلبها عاریتی	کی شناسد معدن آن کرک تن	زین پسین تان تو آب از بهان	چون ندیدی تو فادرا و دان
نور از دیوار تا خور میرد	سوی آن دولا چو چرخ میزد	ز زری برون بسته در کره	می شاید ز مغروران بد
معدن و نبه نباشد دامن	کو شیا روح روان میرد	چون همی دیدند مرغی میرد	جانب ده صبر جاده میرد
همچنین خندان و قصان	نوختن مجنون است که مقیم کوی لیلی بود		پس تو جان جان مارا
هر نسیمی که نسوی ده میوزید	پیش او میکشت خاضع و خوار	پیش او میکشت خاضع و خوار	همچو حاجی کرد کعبه بی کرف
که تو روی یار مارا دیده	پیش او میکشت خاضع و خوار	پیش او میکشت خاضع و خوار	
همچو مجنون کوسکی را میخواست	پیش او میکشت خاضع و خوار	پیش او میکشت خاضع و خوار	

هم سرو پایش همی بوسید و ناما
پورسک وایم طیدی میخورد
گفت مجنون تو همه نقش و تن
همش بین دل و جان و تن
آن سگی که گشت در گوش مقیم
آنکه شیران سرسکانش غلام
صورت خود چون کشتی ختی
سغبه صورت شدن خواجه
از کرم دست آن مرغ حیس
مرغکان در طبع دانه شادان
مختصر کردم چه آید ده پدید
هر که کیر و پیشی اوستا
هر که نازد سوی کعبه بی دلیل
دل او باید که کسی میکند
اهل تن را جلد علم بالقلم
اندرین ره رنجها دیدند و تاب
بعد ماهی چون رسید نظر
روستانی بین که از بنیستی
روی پنهان مینان نشان بود
روپها باشد که دیوان چرخ
در چنان روی جنب عاصیه
در فرو بستند اهل خانه اش
بروش مانند ایشان سحر بود
با ایشان بسته نیکان مضطرب
گفت باشند من چه دایم تو کنی

هم جلاب و شکرش میداد
مقدود را لب می است
اندرا بکرتو از چشمان من
اگر کجا بگرید و مسکن کاه سا
خاک پایش بر شیران عظیم
گفتن امکان نیست چنان
صورت کل شکست هر ختی
کوبه میشد بکفار تقسیم
دانه را با دام لیکن شد محیس
سوی آن تذریران دود
خوب بود آن ده و ده ویکر گریه
ریشخندی شد بشهر و روستا
پسچو این کشته کمان بود
نادی باشد که بر کجی زند
و اسطه داشت و بدین
چون عذاب مرغ خاکی انبیا
رسیدن خواجه و قوش بسوی ده و ما دیده و ما
شناخت آوردن روستای ایشان را
تا حوی باغش بنکشا بند پوز
بر سرش بنیست باشد چون
گفت یزدان نفعاً بالکلیه
خواجه شد زین کجروی دیوان
شب بجزا و ز خود خورشید
شیرمداری خورد از جوع را
یا طیدی یا قرین پاک

بر الفصولی گفت کجا میخون خام
عجبهای سکت بسی او میزد
کاین طلسم شبه مرلیست این
اوسکت فرخ رخ کفست
آن سگی که باشد مذکوری او
کر صورت بکذریای و تن
بعد از آن هر صورتی را شکنی
سوی دام آن تلق شادان
از کرم دست مرغ آن دانه
کر ز شادی خواجه آگاهت کنم
قرب مایه ده بدوی ختند
هر که در ده بی قلاوری رود
بر که نادر باشد اندر فغان
مصطفائی کو که جوشان بود
هر حریصی هست محروم میسر
سیرکته از ده و از روستا
انچنان رود که همه ندق و شکر
چون بدین روی دور تو فتند
چون پرسیدند و خانه اش یافتند
لیک پنهانم در شتی بهم
نی ز غفلت بود ماندن فی ختی
او همی دیدش همی نقش سلاک
والهم روز و شب اندر صنع

این چه شید است اینک می آید
عجب وان از عیب ان بولک
پاسبان کوچه لیلی هست
بلکه او بهر دو بهم بهف من
مرغ شیران کی بهم میگوید
جنت و طنان کلان
همچو حیدر باب خیر بر کنی
همچو مرغی سوی دانه استخوان
غایت حرص است فی جود عطا
ترسم ای رهبر که بجای کیم
زانکه راه ده نکوشانستند
هر دو روزه راه صد سال شود
او می سر بر زنبلی ذالک
تا که حسن علم القرآن بود
چون حریصان نکند مرده
و دگر ریزی جان با او
بنیوا ایشان سوران بی
می کند بعد التیا و التی
از مسلمانان نان اولی است
یا مبین آن چو دیدی خوش
همچو خیشان دمی در تنان
چون واقعا دی بچه میری
بلکه بود از اضطراب و بی خور
که فلام مر مرا نیست نام
بیکچو نیستم پروای تو

لطف
عزیز و اندوه

سغبه
مقصود در اینجا فریفت
و شیده شد

خاتمتین
کنایه از مشرق و غرب

اللیعنا والشی
آنها بقیع لام فصیح است
و کما بی بقیع لام خوانده شد
یعنی بعد از چنین و چنان

در
کلام الله
مجید و صفت
روز قیامت میفرماید
یوم یقر الله بوجوه من اخیه
یعنی روزیست که مردان
برادر خود را برین
میپرسد
۱۱

حادث
پاسان

شعاف
بیماری از ادستی
و محبت است

غموذ
فعل از غدا
یعنی پر کین

از خودی خود ندارم بهر خبر
گفت ایندم با قیامت شد
آن فلان روزت خریدم آن
سرمه را شنیدست بخلق
پنجین شب ابرو بارانی گرفت
چون بعد الحاح آمد سوی در
بچ ساله رنج دید این پسر
ز آنکه دل نهاد بر جورو جفا
گفت ای خورشید مهرش ز دل
گفت یک گوشه است آن جفا
که تو آن خدمت کنی جا آن
من بچم عارستی رزگم
گوشه خالی شد و او با عیا
شب همه شب جمله کویان
این سزای آنکه اندر طمع خام
بنده یک مرد و روشن شد
شهرمان خورده زمان شب
چون پشیمانی ز دل شد با شفا
آن گمان و تیر انداز دست او
بر پیشه هر گیت چون کرک شد
تا بناید کرک آسبی زند
تا گمان تمثال کرک هشته
اندر افادن ز حیوان باو
انداو اشکال کرک ظاهر است
کشته خرگه ام را در ریا

نیست از هستی مهر و یار
تا برادر شد تفریق من
کل سیر جاوز الاثنین شاع
سرمه دار و دروچه نمیت خورد
کاسمان از بارش شد دور
گفت آخر چیست ای جان پدر
جان سکینم درین سر و سوز
جانش خور بود با مهر و وفا
که تو خنم رنجی کردم حلال
هست ایجا کرک را او پاسان
دره جای دیگری فرماستی
کر برادر کرک سترش نم
رفت آنجا جای سنگ بی محل
این سزای ما سزای ما سزا
اترک کوید خدمت خاص کرام
به که برفق سر شادمان رود
روستائی کیست کنج بی قیوح
از انیس سودی ندارد و شرف
کرک را چو پان بهر شب سوز
اندران ویرانه شان خمی زده
روستائی ریش خواجه بربند
سر بر آورد از فراز پشته
روستائی بای کرد و کوفت و
شکل او از کرکی او مخبر است
که مبادت بسط هرگز را نقیص

هوش من از غیر حق آگاه نیست
شج میگردش که من آنم که تو
نی تو بودی سالها مهمان من
او بپشتش چه کوئی تر است
چون رسید آنکار داند را آن
گفت من آن حقها بکذاستم
بک جفا از خویش داریار تو
هر چه پر مردم ملا شدت است
اشب باران باده کوشه
در کفش تیر و کمان از بهر کرک
گفت صد خدمت کنم تو حاجی
بهر حق مگذارم شبای و دو
چون بخیر بهر کرک شسته سوا
این سزای آنکه شد یار خا
خاک پاکان لیس و دیوار شین
از ملک خاک جز با بک
این سزای آنکه بی تدبیر عقل
پون پیمان کشت از دل ناچیز
کرک خود بروی مستطی چون
فرست آن شته راندن نیم
پنجین دندان کران با شیب
تیر را بکشاوان خواجه شیت
ما جوانمردا که خسته گردیم
گفت فی بابی که جبت از قریح
گفت نیکو تر تقصیر کن شیت

در دل مؤمن بجز الله نیست
لونها خردی ز خوان من تو
نی رسیدت بیکران جهان من
نه تو را دادم نه نام تو نه جات
حلقه زد خواجه که هستی بخوان
ترک کردم آنچه می پنداشتم
در کرائی هست چون سید
این یقین آن که خلاف عادت
تا بیای در قیامت توشه
تا زنده چون آید آن کرک ستر
و آن گمان و تیر در کفم
آب باران بر سر و بریز کل
از نهیب سیل اندر کنج خا
یا کسی کرد از برای ناگهان
بهتر از عام و زرد و کلزار شین
تو سخا ای یافت ای سبک
با نکت غولی آمدش بکمر و ثقل
بعد از آن سودی ندارد و شرف
کرک جو یان و کرک تیر
از نهیب حمله کرک غموذ
جانشان از ناف می آید
ز ویران حیوان که با افتاد
گفت فی این کرک چون پیر
پیشا سم همچنان کابی زمی
شخصها در شب ز ناظر محبت

سب غلط بناید و مبدل سی
 گفت آن برین چو روز وین است
 خواجه بر حسب و بیاید بگفت
 در سه تاریکی شای با در خبر
 خوشین را عارف و دانه
 آنچه دی خوردم از انم یاید
 آنکه مرداری خورد یعنی نمید
 مستی کا یز بوی شاه فرد
 بار که هند در جهان خر کرده
 سوی خود اعمی شد مرا چی
 که زمین امن ندانم زاسمان
 یخچین بسو کند حق شید
 کر ندانده ها و اور از آسمان
 که بر این را بعلطاق فراخ
 خود مخت رازده پوشیده
 با ده حق راست باشدنی درخ
 بد کی و سبقت و حرص و آرز
 که به تاسم عمر از بولب
 خویش را از هر وان کشته
 خوشین را عاشق حق ساجا
 تو چو خور ایچ و سچو در و
 تو تو هم میکنی از قرب حق
 این از او و مومی میشود
 قرب بر انواع باشد ای پدر
 شاخ خشک و تر قرب آقا

دید صایب شب زار و دهر کسی
می شناسم با دگر کره من است
روستائی را که ریانش گرفت
چون ندانی مر مرا ای خیر بهر
خاک در چشم مر و ت میزنی
این دل از غیر تحیر شاد نیست
شیر ع اورا سومی معذوران کشید
صد خم می در سر و نگران به کرد
در س که وید پارس بونه را
من معافم از قلیل و از کثیر
مستحانت کرد غیرت مهتاب
ایچنین گیر در مید صید
پنجگان راه جویدش نیاید
ز امتحان پیدا شود و را دوا
چون به بید زخم میکرد و دوا
دوغ خوروی دوغ خوروی دوغ
چون کنی پنهان بشی ای کبریا
با دگر کره شناسم شب
تو حریف رهنمایی که خود
عشق با دیو سپاه می ختی
خون زر کو خون مارا خود
که طبع کرد دور نبود از طبع
موم در دست چو این می بود
نیزند خورشید بر کس روز
اقاب از هر دو کی دارد حیا

هم شب و هم ابرو هم باران
 در میان بستیادان باد را
 کابل طراز شیدا و روده
 آنکه داند نیم شب کو سار را
 که مرا از خویش هم آگاه نیست
 عاقل و مجنون حقم یاد ار
 مست و سبکی را طلاق بخت
 پس بر او تکلیف چون باشد
 بار بر کبرید چون آمد عرج
 لاف در ویشی زنی و بچوی
 باد خر کره چنین رسوات کرد
 صد هزاران مهتاب نیست ای
 چون کند دعوی حیاطی کسی
 که بنودی امتحان هر یک
 مست می هشیار کرد و از بوی
 ساختن خود جانشید و بایند
 خویش را منصور صلاحی کنی
 ای خری کاین از تو خرابا کند
 باز پراز شید و سوسوی عقل باز
 عاشق و معشوق در دستخیز
 رو که نشاسم تو را زین کج
 آن نمی بینی که قرب اولیا
 قرب خلق و زرق بر چنگه ام
 لیکت قربی هست باز شیدا
 لیکت کو آن قربت شاخ طری

این سه تار یکی غلط اردو شد
 میاشتم چون مسافر از او
 بگفت وافیون بر دو بام
 چون نماند همه در دوار
 در دلم کجایم خبر انداخت
 در چنین بچویشم معذور
 بچو طفل است معاف است
 اسب ساق کشت شد بیدار
 گفت حق لیس علی الاعرج
 بای و بهوی عاشقان بید
 هستی نفی ترا اثبات کرد
 هر که گوید من شدم سرگشته
 بکنند در پیش او سه طلسمی
 هر محنت دروغارستم بی
 مست حق ناید بخوار تو
 رو که نشاسم بر را بزنند
 آهسته در پیله یاران رفته
 خویش را پرتو کو روگر کند
 کی بر دوبر آسمان پرتو مجاز
 دو بد و بدند و پیش آرند
 عاشق بچویشم و سلول
 صد که امت وار و کار و کیا
 قرب و جی عشق دارند این کلام
 که از ان آگه نباشد بید
 که تار بچفته از وی میری

مستحق
عفو و عفو
بومره
سکیت لیط ان

۱۱۱
 شیخ ویرا گویند
 دیور
 بنیادی و صاحب است ایضا
 سبب مختصر و بیست ۱۱۲

بعلطاق
 باطاع و تاع هر دو آمده
 طاقیه و سلاه و بر سر
 و فرجی را گویند
 ۱۱۳

سید
یک از انماهای خورشید است
طرحی
سنتی از خرافات است که
تا نزدیکی باشد

کپ زون
منجی گفتن و کز کف
سرو زون

شما
زمناسنت

ملکوتی
معنی چیده شده
است

مستبان
خدا و بمقدار
کویند

اباد
یعنی ابلت یعنی خدا
بلان کند کید و کفر
یعنی ناچیز ناید

محلکم
خواب بنید چونه

کف بمعنی غارت است
در موردی که فرموده
است بیای با سیت
بنا بر کلام خداوند

شاخ خست از وقت آن
بلکه زان ستان که چون می
ای بخورده از خیال خام
کرد با نسوراه یا بی بعد از آن
آن خضر جان که اجل نرسد
پس بکس سوزن نمی کرد و با
از شغالی رفت اندر حرم
پس برآمد پوشتش نکین
پشم نکین زد حق خوش فته
جمله گفتند ای شغالک حال
یکت شغالی پیش او شد کای
پس بچو شدی دیدی کز می
کالتفات علی سوس خود
در میان سمنان رفتی که من
دست بر سبقت نهادی و نه
کاین کواد صدق گفتار من است
لاف تو ما را بر آتش بر نهاد
در نمودی عیب و کم خودی
گفت حق که کج بچنان کوش
در کوئی عیب خود را بر جوش
کر تو نقدی یافتی کشادگان
گفت یزدان از ولادت پادشاه
ز امتحانات قصا این مباح
بلعم با عور و ابلیس لعین
زانکه بودند این از مکر خدا

غیر ز رخسار کشتن کویا
عقاب ای چرخه حسرت میرد
بچوستان حقایق بر می
که بدایست که بدایست
شاید مخلوق را شناسد
انجین فریه تن غافل مباح

افتادن شغال در حرم رکت و رکتین شدن می
دعوی طاعتی نمودن در میان شغالان می

زافاب آن رکتها بر فیه
که زار در شطوطی ملوتی است
شید کردی تا شدی از جوش
پس بشید آورده بی شرمی
که خوشیم و از درون پس ناخوش

چرب کردن مرد لافی لب و سبقت خود را هر جا
پوست و نه و پیرون آمدن میان چربان که جن جن

دین نشان چرب و شیرین خورد
کان ببال چرب تو رکنده
هم بدی معانی یکت
نیققن الصادقین مقدم
از نایش خود غل خود کش
هست در ره سکنهای شکار
یقنون کل عام ترین

این بودن بلعم با عور که امتحان کرد حضرت
عزت او را و از اینها رو سیاه آمد
کامتحان یافت اندر ما

انجنان مستی بهاس ای بخور
ای گرفته بچو که به موش
میقتضی اینست و نسوست
جمله را اینست و بدایست
کام از ذوق تو هم خوش کنی
کوز با سازی ز برف اندیشا

افتادن شغال در حرم رکت و رکتین شدن می
دعوی طاعتی نمودن در میان شغالان می

دید خود را سرخ و سبز و بور
از نشاط از ما کرانه کرده
شید کردی تا بهمن بر جوی
صدق و گرمی خود شکار و لایا
پوست و نه یافت مرد می شکار

چرب کردن مرد لافی لب و سبقت خود را هر جا
پوست و نه و پیرون آمدن میان چربان که جن جن

انگش گفتی جواب بی طین
کر بنودی لاف نشئت ای کدا
راست که گفتی و کج که ختی
کف اندر که خست ای محلم
بر سبال چرب خود نمکین
سکنهای امتحان از این پیش
امتحان بر امتحانست ای سپر

این بودن بلعم با عور که امتحان کرد حضرت
عزت او را و از اینها رو سیاه آمد
عاقبت رسوائی آمد حالشان

که بقل آید پشمانی خورد
کر از ان می شیر گیری شیر
ای تو اینست و نسوست
چون نداری رکت هر چه کن
در می در حیات و خود پر کنی
کی کند چون آب بنده او وفا
اندر ان خم کرد یک ساعت
که منم طاعت علیتین شد
خویشتن را بر شغالان عرضه کرد
این تکبیر از کجا آورد
ما ز لاف این خلق را حسرت
باز بی شرمی پناه هر دعا
هر صباح او چرب کردی سلطان
لوت چربی خورد و دام در گمان
رفر یعنی سوس سبقت بگیرد
که ابا و الله کید الکافین
یکت گرمی رحم نخندی با
یکت طیبی و ادوی ماسا
انچه داری و انا و فاسقم
زانکه کر به برد و نه بی سخن
استحانها هست در احوال پیش
هین بکمر امتحان خود را
بان ز رسوائی بر سر از اجتناب
ز امتحان آخرین کشته بین
هم شلیده باشی از احوالشان

کا پنجہ پنهان میکنند پیدایش کن
 لاف و ادا و کرهما میکنند
 این سگم خصم بال او شده
 مستجاب آمد دعای آن سگم
 راستی پیش آریا خاموش کن
 چون شکم خود بر حضرت در
 از پی دنبه دویدند او را کرحیت
 گفت آن دنبه که هر صبح بی
 پهلوان در لاف کرم و ذوق
 خنده آمد حاضر از آن شکفت
 او چو ذوق راستی دید کز آن
 آن شغال رنگت رنگت آنفت
 اسکر آخر در من و در رنگت من
 اگر ورق و آب و تاب رنگت
 اسی شغالان من میخواهیدم
 جمله گفتندش چه خوشیت هر
 تو چنان جلوه کنی کفای که فی
 خلعت طاوس آید از آسمان
 او هرگز نسل شغال داده نداد
 هر که دیدن جاه و مالش سجده
 کشت مسکت آن کدای رنده
 دین ای فرعون ناموسی کن
 نموسی و هارون چو طاوسان
 چون محاکم دیدی کسی چو
 عره شیرت بخوابد متحان

سوختمارا ای خلد روش کن
شاخ رحمت را زین میگذرد
دست پنهان درو عا اندر
سوزش حاجت بر دهر و نعل
و کجمان رحمت بین و نعل

او بدعوئی میل دولت مکنند
جمله اجزای منش خصم دیدند
کای حذر سوا کن این لاف نام
گفت حق کفر فاسق و ابله منم
تو دعا را سخت گیر و بشوخیل

سعدش نفعین بلبت میکند
که بهاری لافندش بیاورد
تا بجنبید سوسن مارچم کرام
چون مرا خوانی اجاته نام
عاقبت ربانیت از دست
خویش

برون کریمہ دہلیہ راور سوسٹن ہیلوان

کودک از برش عتابش بر
 چرب میکردی لبان سبنا
 چون شنید این قصه کشت از غم
 رحمتشان باز بیدار گرفت
 بی تکبر راستی را شد غلام

آمد اندر انجمن آن طفل خرد
کز به آمد ناکهانش در بود
منفعل شد در میان انجمن
و عو تش کرد و میسرش دانستند
راستی را پیسه خود کن مدام

کر با آید پوست و شبر و دایره
 آبروی مرد لاف می راند
 بس دویدیم و کمر آن چید
 سر فرو برد و خوش شد از آن
 تحم رحمت در پیش شکست
 تا شوی در هر دو عالم

و عوی طایوسی کردن آن

که در خم صباغ افاد

پربنا کویش ملا مسکری کھفت

یک صنم چون من نذر خود
فخر دنیا خوان مرا و کین
کی شعالی را بود چندین جمال
گفت طاقس نه چون پیش
بادیه نارفه چون کویم منی
کی رسید از کنت و عویها بران

چون کستان گشته ام صدک
مظهر لطف خدائی گشتم
آن شغالان آمدند آنجا
پس بگفتند که طایران جان
باکنت طایران کنی گفتا که
بیمو فرعون بر صحر کرده ریش

مر مر اسجد کن ایمن بر سرش
لوح شح کبریا فی کشته ام
همچو پروانه بگرداگرد شمع
جلوها دارند اندر گلستان
پس نه خطا و نه خوا جلوا
بر تر از عیسی بریده از خروش

دعویٰ کردن فرعون الہ

یت راوشیہ کردن اور

در خم مالی و جاہی او قناد

بدانشغال که دعوی طلاق
از سجود و از تحیرهای طلق
تو شغالی بیح طایفی کن
بر جلوه بر سر و دست زو
نقش شیرین رفت یک گشت
نقش شیر و امده اخلاق

در شغالان متین نمود
مال بار آمد که در وی زهرها
سوی طاووسان اگر رسید
ز شیت پیدا شد و در شیت
اسی سکن گرین ز شیت از جوش
اسی شغال بی جمال بی هنر

سجده افسوس یار او بخورد
وان قبول و سجده خلق از دها
عاجری از جلوه و برآشوب
سرگون افقادی از بالایت
پوستین شیر را بر خود میپوش
همچو بر خود خلق طاموسی بر

سُخْلِيدِن
صغیر کشیدن و نعره زدن
زون است

بوالعلاء رحمه الله تعالى ورحمة الله عليه است که از حق معذور بوده
و گنایست عموماً بود که تحفیم و تحال نمودن با شایستگی
حکم و محرمه بلکه بهتر است آ

امان قلب بیا نمود و عباد را
واقع است الف او بطریق
عبادت از منی که در آنکه
منی که در آنکه

بالوچه
ابریزده جای جمع
شدن آب پاکست

بیت
مخفف است
کمر بلا
در اینجا زمین هونک
باشند بیغیر

ز آنکه طلاسان کنند
گفت یزدان مری را در سنا
چون سعالین کوزه دار چرخ
باکت استگشته در کون میوه
چون حدیث امتحانی رود نمود
پیش ازین زمان کفنه بودم که
اکوش دل را کینفس ایسودا
اکوش کن مروت را مروت
ایچنین مستی است رندراج
مست بودند در پیدای کند
امتحان میکردشان زبرد
ان بزکوهی بران کوه بلند
ناحلف چنیده بنید ناگهان
چشم او نارکت کرد و در
ان هزاران کرد و کرنه پیش
اوز صیادان بکر بکر خجسته
باشد غلب صید این بر این
همچو من از مستی شهوت بر
ستی ان مستی این بشکند
قطره از بادای آسمان
که بوقی دل بران می باشد
نا امید از برد عالم گشته اند
پس رسته ها بگفتند ای دروغ
این بگفتند و قصا کیفیت
که زموی و تخوان و لکان

تفسیر و لغت فیه لمن القول
بیت نشان سهره را بل لغا
امتحانی مسکینی ای شکر
باکت چاوش استیش سر
قصه مروت و مروت و دلیری نشان بر تاج حق
خود چوکیم از هزاران شکی
تا بگویم با تو از اسرار یا
ای غلام و چاکران مروت
تا چه مستیها و به معراج حق
هایوی عاشقانه میبردند
کی بود مست راز اینها
مستی بر از دیدن بر ماده و جستن او بکوه مقابل
بازی دیگر ز حکم آسمان
بر جبهه مست زین که تابان
تا زمستی میل جستن پیش
خود پناش جون اورا خجسته
ورنه چالاکت و جستن
مستی شهوت بدین اندیشه
او به شهوت العاقی گم کند
پر کند جان را ز می و ز ساقیان
خیم با دوه این جان بشکند
نمسا کردن مروت و مروت آمدن برین را
بر زمین باران بدو میسج
پیش پایت دام ناپیدای
می نیا بد راه پای سالکان
کسری می دران بیدار
بین مروت و شتاب
جمله ره اتخوان و موسی

خوار و بیرون بیانی در جهان
و شناسی مرور در لحن قول
تا شناسی از طنین شکسته
همچو مصد فعل تصریفش کند
یادم آمد قصه مروت
تا کنون و اما مذم از لغویها
کفنه آید شرح یخجوی ز نل
وز عجایبهای استدرج
خوان انعامش چها و اندک
صرصرش چون کاه که میبرد
چاه و خندق پیش او خوش
بر دو دار نجس خورده می
ماده بر بسند برانگوه در
که دویدن کرد بالوچه
در میان هر دو کوه بی امان
نظاره این قصای شکوه
دام پاکیرش نقش شهوت
پیش مستی ملک شد مستهان
خوش بود خوش چون درون
وز جلالت روحهای پاک
همچو کفاری نهفته در قبور
خارهای بی نهایت گشته اند
عدل و انصاف و عبادت
هین مران که رانه اندر کمر ملا
بسکه تیغ قدر لاشی کرد

گفت حق که بندگان باری
این قضا میکت لیکن کوشان
جز عنایت که کشاید چشم
جهدی توفیق خود کس را
جهد فرعون چو توفیق بود
مقدم موسی نمودن در
جمله گفتندش که تدبیر کیم
که بیرون آرند آن را
الصلوات علیهم اجمعین
کان هیر از اجزود بی نبود
یا سه آن بد که نه بنید هیچ
و بر بهید روی آن مجرم شود
شد منادی در محشر روان
کای سیران موسی میدان کرد
چون شنید آن گروه هیران
جمله را خورد استو یافتند
از غرض غافل بدید بخت
همچنان کای مجنون جلد را
هر کجا بد مصرتی جمع آمدند
تا بدین شیوه همه جمع آمدند
دعوت متکارشان آمدید
اگر کدایان طامع اند و شتو
پس بچوید ندا سر ایلان
کرد و له ای و بخششها بداد
پنجش دادند که خدمت کنیم

بر زمین ایسته میرانند
بسته بود اندر حجاب چو ششان
جز محبت که نشاید چشم را

خواب دیدن فرعون آمدن موسی علیه السلام و دیدار
هر چه او میدوخت آن تفتیق بود
که کذ فرعون و ملکش را جز
راه زادن را چو ریزن بر
سوی میدان بزم و تفتیق
شاه میخواند شمار از انکار
دیدن فرعون و سوری بود
در که و بیکه نقای آن میر
آنچه بدتر بر سر او آن رود

بیدان خواندن فرعون بنی اسرائیل را از راه
حیله منع ولادت حضرت موسی علیه السلام
تشنگان بودند و بیشتان آن
خوشتن را هر جلوه ساند

کف میجویم کسی از مصریان
در بر آن میر کیست میشد
کردن ایشان بدان جلوه
الحدرا از مکر شیطان ای
در شکم خواران تو صاحب دل
از که تا جانب میدان روان
بهم عطا هم و عدا که کردن
بار نشستن فرعون از میدان شهرشادمان از

پا بر بسته چون رود در خارزار
چشمها و گوشها بسته اند
جهدی توفیق جان کنان بود

از منجم بود و در حاکم شد
با منجم گفت و با ابل نجوم
تا رسید آن شب که مولد بود
پس بفرمودند در شهر آشکار
تا شمار او نماید بی نقاب
کرفتادندی بره در پیش او
باکت چاوشان چو در شهر بود
بودشان حرص بقای مستغ

زین خبر گشتند جمله شادمان
تا رود آنجا به بنید روی او

مصریان را جمع آید میفر
هر که می آمد بکف نیستین
شومی آنکه سوی باکت نام
باکت درویشان و محتاجان
در گت دریا که با سگاست
چون بچلیشان بیدان بود
بعد از آن گفت از برای جان
بار نشستن فرعون از میدان شهرشادمان از

جز منجل و فکر هر پوز سیر کا
جز کراشاک از خود رسته اند
زار زنی کم کر چه صد خرمن بود
در جهان و اندام علم بالرشا
و منجم بود و سا حشر
چون بود و دفع خیال و خشم
رای این دیدن آن فرعون
که منادیه کند از هر کنار
بر شما احسان کند بهر تو
بهر آن یا سبخت مندی بود
تا بنید رو بدیواری کند
که حرص است آدمی فیما منع
باکت میزد و کجوشا و کج
کر نشسته دیدن و خود
راه میدان برگرفتند از آن
تا چه خاصیت دهد دیدار
و طمع فرستند بیرون بر
تا دید آنکه میجویم کف
پس در اخواج در آن شهر
داعی الله را بنزد ندی سا
تا کید و باکت محالیت گشت
فخر با اندر میان شکست
روی خود و بنودشان پس تاز
جمله در میدان بچسبید
اگر تو خواهی یکم اینجا بایم

تفتیق
دیدن و شکافتن با

موسو عدو

پگاه

پای فارسی مسج زود
و سحر را گویند

یا ساس و یاس

قاعده و قانون

جام مغول

حرامزاده و ناپاک

مخال

حیل که

شکم خواره

جریس و زیاد خند

منتهی
طاهر و پویا

شبه شب که باز آمدش دان
خازنش عمر اهرم اندر بخش
گفت خبیرم هم دین کا تو
نی کمان بردی که او عصیان کند
خود کجا در خاطر فرعون بود
شبه برفت داد بران درگاه
گشت بیدار و وزن را وید
در کشیدش در کنار از خیمه مرد
اهنی بر سناک روزا دشتی
مات و بردار شاه میدان
باز کرد و هیچ از اینها دم
عاقبت پیدا شود آثارین
شاه از ان هیبت برون گشت
از سوی میدان چه بخت
از عطای شاه شاد می میکنند
این صدا جان مرا تغییر کرد
پیش می آمد پس میرفت
چون ن عمران بهمان خرید
بر فلک پیدا شد این تازه
روز شد گفتش که ای عمران
هر منجم سر برهنه جامه چاک
ریش و مو برکنده رو بدیدگان
عذر آوردند گفتند ای میر
شب ستاره آن سپهر پدید
بادل خوش نهاد عمران در فلک

تفرق بنی اسرائیل از نشان در شب حمل
هم بشهر آمد قرین صحبتش
گفت ای عمران برین در شب
بود عمران هم از اسرائیلان
آنکه خوف جان فرعون آن کند
جمع آمدن عمران با در موسی و حامله شدن او
نیم شب آمد پیش خیمه
بوسه باران کرد ز لب لبش
گفت عمران این نام چنان آمد
جنت شد با او امانت سپرد
اتشی از شاه و ملکش کن
این میدان از ما کن برافروشد
وصیت کردن عمران جهت خود را بکار مجامعت
چون علامت ساری
ترسیدن فرعون از باکت و غریو و غوغا
گفت عمران شاه ما را عمر
رقص می آرند و کفها میزنند
از غم و اندوه تلخم پیر کرد
جمله شب همچو حامل و قته
تا که شد سار موسی پدید
پیداشدن سار موسی بر آسمان و غریو و غوغا
را ند عمران جانب میدان گفت
همچو صاحب غرا پوشیده خاک
گفت خیر است این چاه شویست
اینمه کردیم و دولت تیر شد
کوری ما جبر بسین آسمان
دست بوسری بزده کاه الهی

کامشان حلاست و دورند
بن مروی زین صحبت
لیکت مفرغ ز اول بود و جان
لیکت آن خود بجزای حال
ایچنین تقدیر چون عاود
بر جاییش ز خواب اندر
گفت از شوق و قضا ای
پس بگفت ای زن این کجاست
حق شه سطرنج و ما تیم
هست شد ایندم که گفت
تا نیاید بر من و تو صد خر
میر سید از خلق و میشد
پا برهنه کاین چه غلغلهاست
قوم اسرائیلیانست از تو
و هم و اندیشه مرا پر کینک
باز گوید خطا طحفت را
سخت از جابرده است این نعره
بخم او بر سر چرخ کرد و تخم
کوری فرعون و مکر چاره
این چه غلغل بود تا بنشیند
بد کرفته در فلان و سازش
بدشانی میدهند سوسال
و دشمن شه است کشت چیره
ما ساره بار کشیم از بجا
رفت چون دیان کمان بقیل و

<p>خویش را اعجی کرد و براند نقش شاه مرا بفریفتید دست بر سینه زدند از زبان چون شنید از غصه ریش شیدا خویش را در مضحکه انداختم مال رفت و آبرو کار خام از برای آنکه در روزی چنین من شمارا بر دم آتش زدم سجد کرد و بختندی نمود فوت شد از ما و حملش شید روز میلادش رصد بندیم ما تا بنده میسر و او روز روز چون بکام بر لامکان حله برد نقش با نقاشی بچهره میرند بعد از سه شب برون آورد بار دیگر شد منادی سوسی شهر اینجا که پادشاهان را رسید مردان از خلعت و صلت و از زمان باطلکان بیرون شد چون زمان جمله بدو گرد آمدند چون زن عمران که موسی بود بعد از دستان که آنکس از زمان از زبان قابله در خانه غمگین و دندش که اینجا بود چون عوان آمدن طفل را</p>	<p>گفتای بس خشن در جمع خوا از خیانت و ز طمع شکفتید شاه را ما فارغ از غم از غم خواند ایشان را از خشم آتش مالها با دشمنان در بهشت این بود یاری و فحاکل گرام هم کرد و آید و باشد معین بنی و کوش و لبانان بر نم کرکی کرت ز ما پرید و لطفه اش حبت و رحم اندیز تا کرد و فوت و بخت این تا پیر دست حکم خصم روز خون خود پرید بلا بار خود</p>	<p>خویش را ترش و بکین ساخت او سوسی میدان شاه را کشید عاقبت ز ما تلف شد کار خام گفت ایشان را که من ای خایان تا که مشب جلا اسرانیان سالها دارد خلعت میر رانان این بود و فرزند بخت من شمارا بهیضم آتش کنم سالها دفع بلا کرد و ایم لیکت تغفار این روز و لا کردیم این نکه مار کیش بر قضا هر کس بشنود آورد چون زمین با آسمان همی کند</p>	<p>ز دایه بگفته باخت او ابروی شاه مارا کشید شد بر فرعون در خوانش تمام من براویرم شمارا بی این دور ماند از ملاقات زان محکمه را سلم میخورد طبل خواند و متکا و میخورد عیش رفته بر شما خوش کنم و هم حیران ز آنچه ما کردیم مانده ایم ای شاه قباد ایلام رای تو انکار دوش مرگون ایسر خود را خود شور کرد و سر زمرگی بند سلطان و پیش خود میبند سوسی میدان و برون آنکند</p>
<p>کامی زمان کرد و بر می آید خلعت و کبریا ایشان کودکان از هم کلاه زدند سادمان تا خیمه شاه آمدند بر چه بود از ترزا و در بستند</p>	<p>خواندن فرعون زمان بی اسرانیل را که نو زانیده بودند سوسی میدان بهم حبت مکر اسی زمان باطلکان میدان بن زمان از زمانه قبل است بر که و این راه زانیده است هر زنی نوزاده بیرون شد سر بریدنش که نیست حیات</p>	<p>بوجود آمدن موسی علیه السلام و آمدن عوانان بخانه عمران و وحی آمدن پیام موسی علیه السلام که در تنور آتش اندازد که من او را نکا به دارم اندرین کوچه یکی دنیا زنی است امرا سوسی زن از داد</p>	<p>تا بخششهای شاهان شود تا بیا بد بر کسی چیزی که خوا کنجا کسیه از شاه مکن سوسی میدان غافل اندیش تا را بد خصم و فقراید خبا و این اندر چیدان آشوب کرد و دیگر بین چه آورد از نا بر جا سوسی فرستاد اند غا کوکی دارد و لیکن بر هست که ز اصل آن خلیل است این</p>

بوی بر از جزو ناکل ای کریم
چنگامی آشتی آرد دست
او همی جسی کی مارشک
مارگیر اندر زستان شدید
آدمی کو هست چون مفتون شود
خویشتر را آدمی از آن فروخت
مارگیر آن اردو را بر گرفت
کار و دای مرد و آردده ام
او سر را و برف آفروده بود
باش تا خورشید خشر آید عیان
باد و خاک ترا چون زنده است
چون از انوشتران فرستد بوی
با و حال سلیمانی شود
خاک قارون را چواری در کشد
جله در آت عالم در زمان
چون شما سوسو جادی میرود
فاس تبلیج جادات آیت
دعوی دیدن خیال عار بود
بلکه بر پلینده اید امان
این بود تاویل ایل اغزل
این سخن پایان ندارد مارگیر
بر لب شط مرد بهنگا نهاده
جمع آمد صد هزاران خاموش
منظر ایشان داد هم منظر
جمع آمد صد هزاران زار و خا

بوی بر از خنده ناخته ای حکیم
مارگیر از بجزایری جاست
کر کوستان و در آیم بر
مارچیت اردوهای مرده بود
کو و اندر مار حیران چون شود
بود طلسم خویش را بر دلق خوشت
سوی بغداد آید از بهر شکفت
در شکارش من جگر را خورده
زنده بود اما بشکل مرده بود
تا به بینی جنبش جسم جان
حاکم را جلگی باید شناخت
آن عصا که دوسوی مار و دای
بجز با موسی سخن نانی شود
هستن خانه آید در شد
با تو میکوبند در زمان و بان
مخوف جان جادان کی شود
دوسو نه تا و پلها بر بایت
بلکه بر پلینده را دیدار بود
وقت عبرت میکشد تبلیج جان
دای کسی که ندارد نور حال
میکشد آن را را با صد خیر
غلغل در شهر بغداد و اوقاد
صیدا و گشته چو از آب پیش
تا که جمع آید خلق منتشر
حلقه کرده پشت مار بر پشت

چون عصا در دست بوی گشت
به ریاری مار چوید آید
از دای مرده دید اینجا عظیم
مارگیر از بهر حیرانی خلق
خوشتن شناخت مسکین او
صد هزاران مار که حیران است
از دای چون سستون خانه
او همی مرده کمان بر دلق
عالم آفروده است و نام او جان
چون عصای موسی اینجا مار شد
مرده را بنسوزند در نور زنده
کو بهما هم لحن دادی شود
ماه با احمد اشارت بین شود
سنگ احمد سلامی میکند
با سمیعیم و بصیریم و خوشیم
از جادوی عالم جان در ریو
چون ندارد جان تو قند پلها
که عرض تبلیج ظاهر کی بود
پس چو از تبلیج یادت میرسد
چون زحق بیرون نیاید آدمی
تا بغداد آمد آن بهنگا به جو
مارگیری اردو آفروده است
حلقه کرد او چو ز کرد عیش
مردم بهنگا آفرود تر شود
مرد را از زن خبری راز و حال

جله عالم را بدینسان بشما
غم خورد بهر حریف سمعی
که دیش از شکل او شد بریم
مارگیر دینت نادانی خلق
از فرونی آمد و شد در کی
او چو حیران شده است و آرد
میکشدش از پی دایگان
زنده بود او ندیش نیک نیک
جامد آفروده بود ای او ست
عقل را از ساکنان آفروده
خامش اینجا و آن طرف کوید
جو بهر آیین کف مومی بود
مار را بر ایسم را سرین شود
کو بهی را پای می میکشد
باشما تا حیران با خامشیم
غلغل از جادوی عالم بشنود
به پیش کرده تا و پلها
دعوی و دیدن خیال دخی بود
آن دلالت به چو گفتن میشود
باشد از تصویر عینی عجمی
تا نمد بهنگا در را بر جاسو
بوالعجب مار شکاری کرده است
همچو آنکه بت پرستان کشیش
که به و بهنگا به نیکو تر رود
رفته در هم چون قیامت عالم

جگر
مبنی غم و غمنازی
استن خازن سوزی که در غم است
بدری آید و غمنازی را در غم
ما خسته شد و خفت بر روی آید
آن سوزان مار و عین بهنجوید
خامش شد و حکایت او بخیل
روشنی اسطوخودوس
غنی
صلوات و کرامت
انجمن
انگیزش ریت
توان گفت
رجح
رجح و شفت
خامش
چون نادان را که
چون شمشیر که
عاشق
عابد تر با یان
آن فقیس است

حراقه
انت بازی

کشت
درخت کردن

چاقا چاق
یعنی طاق طراق

چاقا چاق
یعنی طاق طراق

صق
بازگویی

است
میگوید

زلف
شعر

بله
آری

چون همی حراقه جنبانید
بسته بودش بار سنهای غلیظ
وز غلو خلق و کشت طوطی
مردود بود و زنده کشت او را
باستخر نعره با بختند
بند با بکست و بیرون شد
مار کیر از ترس بر جا خشک شد
ارو با یک لقمه گردان کج
نفست از درهاست او کی مرده
اکه او بنیاد فرعون کس
ارو با را دار در بر فراق
ما کن او را و این شوز ما
میکش او را در جاد و در قبال
لاجرم آن فتنه گرای عزیز
هر کسی را این تناسلی
و طمع هم خویش را بر باد داد
گفت فرعونش چرا تو ای کلیم
در هر میت از تو افتاد و خلق
خلق را میخواندی بر عکس شد
دل ازین برکن که بغیر می
صد چنین آری و هم رسوایی
گفت با امر حتم اثر ان نیست
در نیم من شاگرد من ای لطف
از سخن میگویم این در نه خدا
شرح حق پان نذر و بهر حق

میگشاد ذابل بهنگاه کلو
حقایق کرده بودش آن جیظ
تافت بر آن بار خورشید عرف
ارو با بر خویش بحدن گرفت
جملکان از جنبشش بگریختند
ارو با میشت غران بهنجور
که چه آورد من از کسار و دود
سهل باشد خون خوری جیج
از غم بی التی افسرده است
راه صد موسی و صد هرون
مین کش او را بخور شید
رحم کم کن نیست و زایل شد
مرد و ارا تدریکت الوصال
بیست چلنی که گشتیم نیز
موسی باید که از درها کشت

ارو با کر فمیر فمیر بود
در دینک و اتفاق و انتظا
افتاب کرم سیرش کرم کرد
خلق را از جنبش آن مرده ما
می شکست آن زندان با بخت
در هر میت بس خلائی کشته شد
کرکت را بیدار کن کوریش
خویش را بر همتی بحد و بست
کر یا بدالت فرعون او
کرکت این اردو با اردو
تا فسرده میبود آن اردو با
کان نف خورشید شوت برتر
چونکه آمد اردو با ما آوردید
تو طمع داری که او را بی جا
صد هزاران خلق نازد در پای

بیان پانچما و تهدیدها و سوالها و جوابهای فرعون
با حضرت موسی علیه الصلوٰه و السلام

در هر میت کشته شد مردم را
از خلاف مردوزن نیست
لاجرم مردم ترا دشمن گرفت
من بزم از ترس که پس منم
تو بدان غره مشکش ساختی
هیچ تو سالوس بیاران بند

جواب گفتن موسی علیه الصلوٰه و السلام فرعون را در تهدید می که با او میمود

بطرف رسوا پیش حق تعالی
از سیه رویان کینه فرو نهاد
پیش خلقان خوار و زار و در شجاعت
عزت آن دوست وان بندگ

پاسخ داود فرعون موسی علیه السلام را و مهلت

در صد گونه پلاس و پر بود
وز بهیا هوی و فغان پیشا
رفت از اعضای او خلاط شد
کشت شان آن کیت تحیر صد
هر طرف میرفت چاقا چاق
از فاد کشتگان صد بسته شد
رفت نادان سوی غریب و پیش
استخوان خورده را در شکم کست
که با ما و همی رفت آب ج
پشه کرد و ز مال و جا و سقر
لقمه او فی چو او یا بد سجا
وان خفاش مرده بکیت پر زد
در هوای کرم خوش شدن می
بسته داری درو قار و در وفا
در هر میت کشته شد ایوای او
گفته شد و الله و علم بالهدا
خلق را کشتی و بختی بی بیم
کیمن تو در سینه مردوزن گرفت
در مکافات تو و یکی میزیم
در دل خلقان بپرس انداخت
عاقبت در شهر مار رسو شد
که بریز و خورم امرش با کست
پیش حق محبوب و مطلوب شد
زاددم و پلیس بر جوان شد
بان و بان بر بند و گردان

گفت فرعونش حق در دست است
مر مر بخریده اند اهل جهان
مع آرم ساحران و سحر را
گفت موسی مر مر و سحر است
میزنم با تو سجد تا زنده ام
گفت فی فی منم باید نهاد
این چیل برورش بدست بطور
حیل با شازا همه برستم
هر پیوند من ویران کنم
گفت امر آمد برو مملکت ترا
او همی شد از دوا اندر
سک و آب با دم در کشید
گفت می انداخت چون شکر کام
چون بقوم خود رسیدان محبتی
ای عجب چون می بیندین
من زایشان خیره شان بهم
دست کل بستم و بروم پیش
خفته بیدار باید پیش ما
حیرتی باید که رو بد فکر را
راجعون گفت در جوع میان
پس افتاد آن بزرگت پسین
پاشکسته میرود ایشان بکج
دانشی باید که صفتش زان سر است
پس چرا علی بیاموزی برود
آخر دن السابق باش ای حیر

خوشتن تا چیل روز از موسی علی نبیا و علیه السلام
که همه عاقلی توانی فلان
تا که جسل تو نایم شهر را
بنده ام امهال تو ما مور
من چکاره نصرت من بنده ام
عشو با کم ده تو کم پهای باد
تا سکا لد کمر با او نوع نوع
و آنچه افزاید من بر کم نم
آنچه اندر هوسم بایان کنم
عملت دادن موسی علیه السلام فرعون را تا ساحران را
چون سک صیاد وانا و
خرو میخاشد آهن باید
قطره بر بر که میرود شد جدا
شدق و گرفت باز و عصا
عالمی پرافتاب جاشکا
از بهاری خارا نشان من
هر کلی چون خاکشت و شش
تا به بیداری بسیند خوابها
خود و حیرت فکر او دگر را
که کله و اگر دو خانه رود
ضحکه الریحی وجوه العیان
از حرج راهیست پنهان تا فرج
زانکه هر فرعی صفتش بر سر است
کش باید سینه رازان پاک
بر بجز سابق بود میوه لطیف

دقت و دیوان و حکم ایندم
خوشتن که من بخود خورده
معلمم ده تا چیل روز تو
بنده فراموش بدانم کار نیست
او کند هر خصم از خصمی جدا
معلمش ده تسع مهر اس از آن
تیر و کو پیش ره بگریه ام
نوش خوش گیرد من با خوش کنم
کو سپه کردار و صحت بسیار
من بجای خود شدم تری
سک و میکرد یک از یکم
که بریت میشد از وی و کرم
جان شیران بیه میشد و
پیش با خورشید پیش خصم
خیر هام در چشم بندی خدا
سک شد آبش پیش آن فرج
چون که با خویشند پس یکی
تا خنبد فکرش بیه است حق
او بصورت پس معنی مشر
پس قد آن بزرگ پیش سنگ
فخر را دادند و بخریدند
زانکه این دانش نماند از این
تالان علم لدنی پس بر
وقت و کشتن تو پیش سنگ
اولست از آنکه او مقصود بود

تموز
مار ماه اول
توبه نیست
چیر
غالب است
طوع
غبت درضا

عالمین
بودن و منی جانین
اده
خدا میسر است
نزدیکی
شق
کج دمان

هجی
حروف مقطعه
حجی
عقل و فرست
شکل
پای بند سوره
حجیب
معنی حاجت
بالا و حجیب شد
حجیب
کریبان جاده
ریب المون
کنایه از حوادث و
ادایا
اساطیر
جمع بطور است
معنی افشا

روسی
یعنی بخت دایند

چون ملائک کوی لا علم لنا
کر نباشی نامدار اندر بلاد
موضع معروف کی بنهند کج
دست عشقش آتش شکل سو
کوشه بی توشه دل شمع بی آست
هم از آنسو که وقت در تو
وقت محنت کشیده اند
این ازان آمد که حق را بیکان
عقل جزوی کا خیره که ملک
ما بخارای و گریابی درون
من عدم فنا نه کردم و درین
آن اساطیر اولین گفت عا
ماضی و مستقبل نیست
نسبت زیر و زبر شد ز این دو
چون لب جویت مشکالیند
چونکه موسی باز گشت داود
مجمع کشند و بشیر و نیا
کاسی شه صاحب طفر چون
مصلحت است که اطرف مصر
هر طرف که ساحری بزمدا
شیردوشیده زنده فاش شکا
سیم برده شتری اگر شد
چون برایشان آمدین پیغام
نیست با ایشان بغیر یک
چاره جوین بده رایش

تا بگیرد دست تو علمنا
کم نه والله اعلم بالعب
زین قبل آمد فرج در زیر پنج
هر خیالی را برو بد نور روز
تاب لا شرقی ولا غرب یعنی
میشوی در ذکر یار بی تو
چونکه محنت رفت کوئی راه
هر که بشناسد بود ایم بران
عقل کلی امین از ریب المون
ساکنان در محفل لا یفعلون
تا قلب یاجم اندر ساجدین
حرف قرار از بد انا رفاق
هر دو یکپیرند و پنداری که دو
سقف سوی خویش کجاست
بی لب و ساحل نیستین

کر درین کتب ندانی تو هجی
اندرین ویرانه کا بمعروف
خاطر آرد بس شکل اینا لیک
هم از آنسو جوابی ترضی
تو از اینسو و از آنسو چون کدا
وقت مرگ و دور و آشوبی
در زمان درد و غم یادش کنی
آنکه در عقل و کجاست شحیب
عقل بفروش نه خبرت بخیر
ما چو خود را در سخن اغشته ایم
این حکایت نیست پیش رو
لا مسکانی که در او نور خدا
یک تنی او را پدر ما را
نیست مثل آن مثالست این سخن
این سخن پایان ندارد باز کرد

فرستادن فرعون به دین در طلب ساحر

هر کسی که در معرض فکر در
ساحر ترا جمع باید کرد و
جمع آردشان شه و مصر
کرد پتان سوی او ده مروکا
در سفرها رفته بر خیمی سوا
دست اخسرت بر خمار بر
اگر شما شایسته کنون چاره خوا
که همی کرد و با پیشش آرد
شاه ازان ارسال فرود

عاقبت با مان بیامان
در محالک ساحران داریم
او بی مردم فرستاد آن را
دو جوان بودند ساحر مشته
شکل کر باسی نموده اقیاب
صد هزاران بچنین در جاده
از بی آنکه دود و دوشش آمد
شاه و لشکر جمله بیچاره شدند
چاره سازید اندر و نفعشان

همچو احمد پری از نور حجی
از برای حفظ کنجیه زی
بکسلد اشکال رسته و نیک
کاین سوال آمد از آنسو مر تو
ای که معنی چه میجویی صدا
چونکه در وقت رفت چونی
چون شدی خوش باز غفلت
گاه پوشیده هست و که بدرید
رو بخواری بی بخارا ای
کر حکایت ما حکایت کیم
وصف حالت و حضور با
ماضی و مستقبل و حالش کجا
بام زیر زید و بر عمران
قاصد از معنی نو حرف کهن
سوی فرعون مدغم تا کرد
اهل راسی و مشورت پیش
ماهی پیش آورد و کردش
پریکی در سحر فرد و پیشوا
در نواحی بصر جمع جادوان
سحرشان در دل مستم
او به پیروده فروشیده شتاب
بوده است و ننوده چون رو
بر شه و بر قصر او موبند
زین دو کس جمله با نفعان
کجما بخت عوض شه بیکران

آن دو ساحر را چون بخام داد
چون در پستان صوفی را تو
بعد از آن گفتندی بیا
بر دوشان بر کعبه او بنمود
که دو مرد او را به تنگ آورده
تو جهان را پستان در فرست
هم خبر ده ماکه ما سجده نیم
از ضلال استیم در راه شد
گفتشان در خواب کالی اولاد
یک نشانی و انامیم باشما
آن ماکه خفته باشند چیم
ورنه بتوانیدمان آن ایزد
این نشان است را دو جان
چونکه چو بان خفت کریم شود
جادوئی که حق کند حقیقت
مصطفی را و عده کرد الطاف
من کتاب و معجزت را رفعم
من ترا اندر دو عالم حافظم
کس تا ندیشد کم کردن دوا
رو نعت را و ذرا فرو نهم
منبر و محراب سازم بجز تو
خفیه میگویند نامت را کن
من مناره بر کنم آفاق را
تا قیامت باقیش داریم ما
هست قرآن مر تو را بحر عصا

<p>ترس و مهری در دل هر دو عرق جنبیت چو جنبیدن</p>	<p>رفتن اندون ساحر بر سر کور پدر و پسر از روان او حقیقت موسی علیه السلام را</p>
<p>پس سه روزه و هفتاد و یک روز آبرویش پیش شکر برداند</p>	<p>بعد از آن گفتند ای بابا نبیت پایشان سلاح و تفکر آن اگر سحر است ماراد خیر ما امید داریم امتیدی رسد</p>
<p>جواب گفتن ساحر مرده با فرزند آن خود</p>	<p>نبیت ممکن ظاهر این آدم ندان ما شود پیدایش را این خفا آن عصا گیرید و بکنایه بیدار او رسول ذوالجلال و مهتدیست بر نویس الله اعلم بالصواب چونکه خفت آن جسد و ساکن شود جاودانی خواندن مهران حق را</p>
<p>تشییه کردن قرآن مجید بعضای موسی علیه السلام را و وفات مصطفی علیه السلام را تشبییه نمودن موسی علیه السلام و قاصدان تفسیر قرآن را بان دو ساحر یکجه که قصد بردن عصا کرده بودند چون موسی علیه السلام را خفته یافتند</p>	<p>نام تو از ترس پنهان می از مهر این و ترس و کفار لعین چاکرانت شده که نبرد و جا ای رسول با تو جاد و نبیستی تو اگر در زیر خاک خفته</p>
<p>در محبت مهر من شد مهر تو خفیه هم بانگ نازای تو گو کرد و نام دو چشم عاق تو ترس از نسخ دین ای مصطفی کفر با ما کرد چون این</p>	

سر بران و برهنه و بد انداخت
 حل مثل را و زانو جادو
 کرد با پا کو تو مار را برهنه
 شاه پیغامی فرستاد از جا
 جر عصاره در عصا شور و سر
 در خدائی باشد ای جان
 در شب و بجز خواب و بیداری
 راند کاخ نیم و گرم مار شد
 لیک راز از پیش چشم دور
 از مقام خوشبان که شوید
 چاره ساحر شما حاضر است
 سر کردن آید ز حق و رجا
 سحر و کفرش نابا شد
 اگر که را اینجا امید و ره گجا
 که برید و نیز حقش رافع است
 که بر میری تو نمیرد آن بن
 بیش و کم کن راز قرآن نام
 طایعیا ترا از حدیث فضم
 تو به از من حافظی و دیگر مجو
 نام تو بر زرد و بر فتره نم
 چون نازارند پنهان میشود
 ویت پنهان میشود زیر پنهان
 دین تو کیر و زماهی تابان
 صادق هم خرده موئیستی
 چون عصایش را تو نجو کفنه

و جا
خسکی داندو
سلاح
اباب و آلات جنگ
دیوچور
تاریک و سیاہ

مستحق
کتاب تعلیم مهال
مختصی نهادند
راض خافض
نمودند و درین
طریق دیدید
خط کتاب
اول خافض
و ملاهم
عالم سرم
و بطریق
تأویل بعدی

تفت
معنی شایع
تفت
برکت و سطر را گویند
سجده
جنت و جلد
وسن
چنگی که در حالت
ابتدای خواب گرفتن
پیدا شود
آهراز
جفین
مشتن
خوار و بیدار

برده
غلام و کنیز

کرچه باشی خفته تو در زیر خاک
تن خفته نور جان در آسمان
انچنان که روزان از روزن
جان با چو که ساحر خوش
چون مبصر از بهر آن کار آمد
پس نشان داد نشان مردم
بهر نازش بسته بود و چشم
و آنکه دل بیدار و او چشم
و دولت بیدار شد و خیم
شاه بیدار است و حارس خیم
چون بیدار شد که خفته
اندکی چون شیر گردید
بعد از آن شد از دوا و حکم
پس بخت نشان شد که هست از آن
بعد از آن طلاق نشان شد
کا متحان کردیم مارا کی رسید
عفو کرد و در زمان نیکو شد
گفت موسی عفو کردم ای کرم
انچنان بیکانه شکل و نشان
پس زمین را بوسه داد و نذر شد
تا بفرعون آمدن آن ساحر
و بعد با شان کرد و پیش رفت
بعد از آن نشان گفت بان ایشان
پس گفتندش با قبال تو نشان
ذکر موسی بند خاطر با شد

چون عصا که بود آن کفت
بهر سپیکار تیره کرده کان
بقیه حکایت موسی علیه السلام
کارا و بی رونق و بی آب شد
طالب موسی خانه او شد
کش نجاستان بچویدین
عرش و عرش حله و پیش نظر
کر خیم بر کشاید صید
نیت غایب با طرت از بهفت
جان فدا می خنکان دل بصیر
بهر روزی عصا کرد و نسا
آمدن آن عصا در این
هر دو ان بکری خند و ری
زانکه میدیدند حد ساحران
کارشان تا نزع جان کردن
امتحان تو اگر نبودی
پیش موسی ساجد و دو نشد
گشت بر دوزخ تن و جان
در نبرد و پیش پاوشا

جمع آمدن ساحران از مدین پیش فرعون و
تشریف از وی یافتن دوست بر سینه کردن
در قهر خصم که اینکار را دفع بر مانویس
از فرعون آید اندام
غالب آسیم و شود کارش
کاین حکایتهاست که پیشین

قاصدا از ابر عصایت
فلسفی و آنچه پوشش میکنند
هر دو از کوشش روان گشتند
اتفاق افتاد کان روز و روز
آمدن آن هر دو تا خرابان
ای بسا بیدار چشم خفته دل
اگر تو ابل دل نه بیدار باش
گفت پیغمبر که خیم چشم
وصف بیداری دل ای معنی
ساحران قصد عصا کردند
انچنان بر خود بلرزد آن
رو در افتادن گرفتند از بهت
پس از این رو علم سحر آموختن
پس فرستادند مری در زمان
مجموع شایم ما را عذر خوا
در گذران ما که ما کردیم بد
من شما را خود ندیدم ای دویا
آنچه باشد در شمار از فرعون

بر قشام بر شما چیدن عطا
مادرین فن صفریم و بیلوان
ذکر موسی بهر رو پوشش است

تو بحسب ای شایع مبارک
قوس نورست تیر و درش
او بخت و بخت و اقبال
تا مبصر از بهر آن بچارفت
موسی اندر پیر خلی خفته بود
خفته بود و او یکست بیدار
خو چه بیند چشم ابل و کل
طالب دل باش و دیگر بار
لیک که خیمد لم اندرین
در بخت و در هزاران
گرفتیش باید شدن آنکه رپود
کان دو بر جاشک گشتند
غلط غلطان من هر زم اندر
نیت ممنوع و حرام
سوی موسی از برای عذر آن
ای تو خاص الخاص و کماله
ای ترا الطاف فضل بعد
عجبی سازید خود را از عذر
جمع آید از برون از درون
نظر روقت فرصت می بند
وادشان تشریفهای بکیر
برو کان اسبان نقد و نذر
که بدو پرده چو و سنا
کس ندارد پامی ما اندر جان
نور موسی نقد است ای یار

<p>موسی و فرعون درستی است این سفال دین فیلد دیگر است در نظر بر نور داری و در همه پیل اندر خانه تاریک بود از برای دیدنش مروم بے آن کی راکف بحر طوم اوقا آن کی کف چو بر پاش بود بچین بر یک بحر دوی چن پید در کف بر کس اگر شمع بی چشم دید دیگر است و کف در ما چو شیهما هم بر میز نیم آب امانت کو میراندش آدم و حوا کجا بود آن زمان کر کویم زان بلغزد پای تو بسته پائی چون کیا اندر زمین چون گئی با احوال است این گن شیر خواره چون زوایه کسله حرف حکمت خور که شد نور چون ستاره میر بر کرد و گیتی راههای آمدن ایت نمائ نی گویم زانکه تو خامی هنوز سخت گیر و خامها مشایخ چون دزدان قابل شیرین شد چیز دیگر ماندا گفتنش همچون وقتی که خواب اندر</p>	<p>باید این دو خصم را در خون لیک نوش نیست دیگر را کش از دلی با واحد جسم ای فتنی اختلاف کرون در چگونگی شکل پیل در شب اندر آن ظلمت همید هر گفت همچون ناودانش نه گفت شکل پیل دیدم چون فهم آن میکرد ویر جانی شید اختلاف از گفتن بر دین کف بهل زوریده در دریا کر تیره چشمیم و در آب رو شیم روح دارد و حیات که میخواید که خدا نکند این زده کار در کویم هیچ از آن بوی تو سجده بانی بادی بی تعین این جایت مار و شش شکل لوت خواره شد و ارامی ای تو نور بی حجب را نا پذیر بلکه بی کردون مغرور کنی لیک رزمی تو بر خواهم خیم در بهاری و دیدستی هنوز زانکه در خامی نشایخ را سرد شد بر آدمی ملک جان با تو روح القدس کوید فی تو پیش خود پیش خود سو</p>	<p>نایامت هست از نوی نایج کر نظر در شیشه داری کم شوی از نظر کا هست ای مغرور خود اختلاف کرون در چگونگی شکل پیل در شب دیدنش با چشم چون ممکن نبود آن کی با دست بر گوش سپید آن کی بر پشت او نهاد دست از نظر که گفتن مختلف چشم چس همچون کف دست جنبش کهما زور یا زور و شب ای تو در کشتی تن زده خواب موسی و عیسی کجا بد کا قباب ایشن هم ناقص است و هرا در کویم در مثال صورتی لیک پیت نیست نقلی کنی چون حیات از حق گیری ای بسته شیر زنی چون خوب تا پذیرا گروی ایجان نورا انجمن کر نیست در هست که جوش آبگذارانکه هو شد ایجهان همچون خست ای کم چون پنج گفت شیرین کون سخت گیر تی و تصب غمی است نی تو کوئی هم کوشش بشتن بشوی از خویش بیدار نی</p>	<p>نور دیگر نیست دیگر شد سر ج زانکه در شیشه است اعلو و لث اختلاف شومن و کبر و هیود عرضه را آورده بودندش نبود اندر آن تاریکیش کف بے بود آن بر او چون با دیرین شد گفت خود این پیل چون گیتی آن یکی الش لقب داران است نیست کف بر همه آن در کف کف همی بینی و دریا فی عجب آب را دیدی نکرد آب گشت موجودات امید و آب آن سخن که نیست ناقص است بر همان صورت پس ای فتنی یا کرم را ازین کل هر کس بس غمی کردی کل در کل جو فطام خویش از قوت القلوب تا بسینی لی حجب مستورا پن کج چون آدمی مست است کوشن ابر بندانکه کوشدار ما بر او چون میوای نیم خام ست کیر و شاخها را بعد از ناجینی کار خون اشامی است بی من بی غیر من ای هم تو با تو اندر خواب گفتن آن</p>
---	---	---	--

جواب
جمع جبه است که
دانه باشد

تو کی تو غیبی بخوش رفت خود چه جای حدیثی بود دم من تا بشوی اسرار حال دم من تا بشوی آن آفتاب بچه کفان کاشا میکرد او بین بیا در کشتی با بخت گفت نی نی اشیا اموشتم باد قهر هست و بلای شمعش بن کن که کوه کا هست این خوش نیامد گفت تو پرگزرا تا کنون کردی و ایندم نازکی ناز فرزندان کجا خواهشید نیستم شوهر نیم من شهوتی گفت آبا سالها این گفت این دم مرد تو در کوشم رفت همچنین میگفت او پند اندین گفت بد و موج تیر و ده کردی مرا تو بار بار گفت و از ابل و خوشانت بود تا که باقی تن نکرد و از ازاو تو همی دانی که چونم با تو من متصل بی منفصل بی این کمال تو کجی در کار فکرستی با تو میکشتم با ایشان سخن روی در طلال کرده و اما	بلکه کردی و دریای عمیق دم من و تهنه علم بالقوا از زبان زبان که قم تعال آنچه باید و خطاب و در خطاب دعوت کردن لوح علیه السلام که بر سر کوه روم و چاره کنم و منت تو کشم من بجز شمع تو شمع افروشم جز که شمع حق بهی با شمش جز جلیب خویش انده امان من ریتم از تو دور هر دو اندین درگاه کیرانا زیست ناز با بایان کجا خواهشید ناز با بکار اینجا ایستی باز میگوئی بجز شفتی خاصه اکنون که شدم و اما وز همچنین میگفت او دفع بر سر کفان زد و شد بره که بیا با ملت از طوفان خود ندیدی تو سفیدی از کبود گرچه بود آن تو شوی بر اثر بست چندم که با باران همین بلکه بچون و چگونه از اعتدال نی معلولی قرین با علتی ای سخن بخش نو و آن کس او را میکشیدین دخت کرا	آن توئی رقت کان نه صدوا دم من تا بشوی نامه لقا دم من تا بشوی آن دم با دم من تا دم زنده بر تو روح همین کن کاینموج طوفان بلا گفت نی رفتم بران کوه بلند گفت من کی پند تو بشوده ام بن کن بابا که روزنا زیست لم یلدم یولد هست او از قدم نیستم مولود سپید کم بنا جز خضوع و بندگی و خطا چند از اینها گفته با بر کس گفت بابا چه زیان دارد اگر نی پدر از نصح کفان سیر نوح گفت ای پادشاه بر ب دل نهادم بر امید ای سلیم چونکه دندان تو را گرم اوقا گفت بیزارم ز غیر ذات تو زنده از تو شاد از تو عالمی ما پیا نیسم و تو دریای حیا پیش ازین طوفان بعد از این مرا نی که عاشق رود و شب کویین شکر طوفان را کنون بجا شتی	قلم هست و غرقه کا صدوا الصلواتی پاکبازان لصلوات آنچه باید و بیان و در زبان اشیا بگذرد در کشتی نوح که نخواهم کشتی نوح عدو تا کردی غرق طوفان این دست و پایی اشیا اموشتم عاصم است آن که مرا از پر کز که طمع کردی که من زین دوام مر خدا را خوشی و انباز است نه پدر دارد نه فرزند و نعم نیستم والد جوانا کم کرا اندین حضرت خاد و عبدا تا جواب مرد و بشودی بسی بشوی یکبار تو پند نی دمی در کوش آن ویر مرا خرم و وسیلت بر د پس چرا بودی از من کلیم نیست دندان کنش ای او غیر نبود آنکه او شدات تو معتدی بر واسطه بی حای زنده ایم از طفت ای نیکو صفا تو مخاطب بود و در حاج گاه با طلال و کاهی با من و هطه اطلال را بر دشتی
---	---	---	---

استشنا
بعنی شتا
عاصم
بیان

کر ازیدن
خامیدن
ستی
بعنی خام است

انحیف
دشت چین
ادیر
ادبار است

حایل
رویش و محتاج
معتدی
غذا خورده
اطلال
دشت و باقی ماند از خانه

زانکه اطلاق لشم بد بدند
تاشتی بشوم من نام تو
آن که پست مثال سنگی
باز بین آن به که هموارش کنی
هر کفانی دل تو شکست
هر زمانه غرقه میکن من بجم
عاشق صنع تو ام در شکرت
عاشق صنع خدا باشد بود
در میان این دو فرقی بس خفی
دی سوالی کرد سائل مرا
باز فرمودا که اندر هر قضا
در نیم راضی بود آن هم زبان
پس قضا را خواجہ ام قضا
کفر از وی قضا خود کفر نیست
زشتی خط زشتی نقاش نیست
کر کشا نم بحث این امن بیا
آن یکی مرد و مو آید شایب
گفت از ششم سفیدی کن جدا
این سوال و این جوابت بیز
گفت سیلی زن بوالی میکنم
این سوال از تو همی برسم کو
گفت از درد این فراغت بستم
درد مندا را نباشد فکر غیر
جز غم دین نیست صاحب
در صحابه کم بدی حافظ

نی ندائی فی صدائی میزند
عاشقم بر نام جان را بر تو
موش را شاید نما
نیت همدم با قدم پایش
لیکت از احوال او آله کنم
حکم تو جانت چون جان بکنم
توفیق میان این دو حدیث که الرضا با لکفر کفر
و حدیث دیگر که من کم یرض بقضا است
و کم بصیر علی بلائی فلیطلب رتاسوا
زانکه عاشق بود او بر جا
مسلم از رضا باید رضا
پس چه چاره باشد اندیشه
تا شکالت حل شود اندر جان
حق بد کافر مخوان اینجا است
بلکه از وی زشت را بستم
ما سوال و ما جواب آید
در بیان آنکه حیرت مانع بحث و فکر است
که عروس نو کردیم ای فتی
که سر به سازد و مردون
پس جوابم کوی و آنکه میفرم
حل کن اشکال مرا ای بیکجو
که در این فکر و مامل میستم
خواه در مسجد برو خوابی بید
میشا سد مرد را و کرد را
در بیان آنکه در میان صحابه حافظ کسی نبود

من چنان اطلاق خوا بکرد خطا
هر بنی زان دوست دارد کوه
من بگویم او کرد و یار من
گفت ای فوج او تو خوابی حلا
گفت نی فی راضیم که تو را
سگرم کس را و کر هم بکرم
گفت نکته الرضا با لکفر کفر
فی قضای حق بود کفر و نقاش
گفتش این کفر مقضی فی قضا
رضیم بر کفر از تو که قضا
کفر جبل است و قضای علم
قوت نقاش باشد آنکه او
ذوق نکته عشق از من میرود
ریش او برید و کل شش نهاد
آن یکی ز دیلی مرزید را
بر قضا تو زدم آمد طرف
هی طراق از دست من بود آه
تو که بیدوی همی اندیش من
غفلت و بیدویت کجاست
حکم حق را بر سر و روی نهاد
در بیان آنکه در میان صحابه حافظ کسی نبود

کر صد چون کوه را گوید جفا
تاشتی بشود نام تو را
بی صدا مذدم گفتار من
حشر کرد نامم بر ارم از تری
همم کنی غرقه کرم با تو را
او بهانه باشد و تو خشمم
عاشق مصنوع کی باشم کج
عاشق مصنوع او کافر بود
خود شایب آنکه در رویت
این تمییز گفت و گفت است
کر بدین راضی شوم باشد شایب
بست اما رضا این کفر است
فی از آنز که نزاع و کفر است
هر دو یک کی باشد آخر علم
هم تو اندر زشت کردن هم
نقش خدمت نقش دیگر شود
پیش بک آئینه و استیلا
که تو بگزین چون مرا کار می
حکم کرد او هم برای کید را
یک سوالی دارم اینجا در وفا
از قضا کاه تو ای فخر کیا
نیت صاحب در در این فخرین
در خیالت نکته بکرا آورد
حفظ فکر خویش کیسوی منند
کر چه شوشی بود جانش از بها

تاشتی بشود نام تو را

تاشتی بشود نام تو را

نگار من در آن
لبیک
السن

نام شری است

منزله علم افروزم شد پش
قشر جزو فتن و بادام سیم
چون تجلی کرد اوصاف قدیم
جمع صورت با چنین معنی
اندر استغنا مراعات نیاز
چون عصا معشوق عیان شد
باز صدوقی پر از قرآن است
حاصل اندر وصل چون ایقان
چون شدی بر با همای سنان
آئینه عروشن که شد صاف
آن کی رایا پیش خود نشا
بیتها در نامه و مدح و ثنا
کریمه و افغان خزن و درجو
دوری و رنجوری از بهر آن
بهچنان میخواند با معشوق
من پیشیت حاضر و تو را جزا
آنچه میدیم ز تو یار به سال
چشمی بینم ولیکن آب نی
عاشقی تو بر من و بر حال
خانه معشوقم و معشوق نی
چون بیا پیش نیایشی فطر
چون بگوید حال را فرمان کند
کیما ی حال باشد و است
او بود سلطان حال اندر
لیک صافی فارغ شد از حق

ز آنکه عاشق با بسوزد و دوستش
منزله چون آنگه نشان شد تو
پس بسوزد و وصف حادث کلیم
نیت ممکن جز سلطان شکی
جمع صدقین است چون کرد و در
کو خود صدوق قرآن میشود
ز آنکه صدوقی بود خالی بد
کشت دلاله پیش هر روز
سرد باشد جستجوی زبون
چهل باشد بر نهادن صیقلی
داستان مشغول شدن عاشق بعشق نامه خواندن مطاع
کرون عشق نامه در حضور معشوق و معشوقه اینها
داشتن که طلب الدلیل عند حصول الدلول
و الاستعمال بالعلم بعد الوصول الی المعلوم مذموم
تا که بیرون شد ز حد و ارع
نیت این باری نشان عاشق
نیت اندم که چرمی نیم و
راه آیم را که زور بر نی
حالت اندر دست نبودی
عشق بر نقاد است جند و نی
همه بهوید او بود و هم نیز
چون بخوابد جسم را جان کند
دست جنبانده شود می
نی چو تو محروم از حال کش
صوفی بن الوقت باشد در

ز آنکه چون مغزش در گزند
وصف مطلوبی چو صد لای
ربع قرآن هر که محفوظ بود
در چنین مستی مراعات او
جمع صدقین از نیاز افتاد
گفت کوران خود صفا و یقین
باز صدوقی که خالی شد با
چون بطلوبت رسیدی ای
خبر برای ماری و تعلیم غیر
پیش سلطان خوش شسته
گفت معشوق این که برین
گفت اینجا حاضری اما لای
من از این چشمه زلالی خوردم
گفت پس من شیم معشوق
پس نیم کلمی مطلوب تو
هست معشوق آنکه او بود
میرا حوالست فی موقوف جا
فتی نمود که موقوف است او
که بخوابد مرکب بشیرین
آنکه او موقوف حال است
حالا موقوف و مکر و ای

پوستها شد پس رقیق و کفین
وحی برق و نور روزان بی
جل فیما از صفا به می شود
خود نباشد و در بود با شجب
باز در وقت سحر اقیان
از حروف مصحف و ذکر و تدر
باز صدوقی که پریشان است
صد طلبکاری علم کنون
سرد باشد راه خیر از خیر
چهل باشد جستن به و رسول
نامه بیرون کرد و پیش از خوان
زاری و مسکنی و بس لای
خواری و سیرانی ابل و پیش
فکر پیغام و رسول از خور
گاه وصل این عمر ضایع کرد
من نمی یابم نصیب تو شای
ویده و دل تاب تازه کرده ام
من بیلغار و مراد تو
جز و مقصودم تو را اندر من
بند و شهابیت او بود
بند این ماه باشد ماه سال
فطر نشسته باشد حال جو
خار و شتر ز کس نه بر شو
که کسی افزون و کاه می کش
رنده از نفع میح آسای او

عاشق حالی نه عاشق برمی
وانکه اقل باشد که آن این
بج نه باشد لیکن نام
لیک صافی غرق عشق بود
روحین عشقی کرین کر زنده
منکر این را که حقیر پای
کان لب خشک کوهی می
کاین طلبکاری مبارک چشمتی
این طلب همچون جوی در صیاح
هر کرا بنی طلبکاری
کر یکی موری سلیمانی محبت
کر یکی کنی پیاده نادر است
چون نهادی و طلب پای
عاقبت جوینده یابنده بود
آن یکی در عهد داود بنی
این دعا میگرد و ایم کاخدا
چون مرا تو آفریدی کابلی
کا بلیم چون آفریدی ای ملی
کا بلان و سایه خبانزاکر
رزق را میران بسوی این
طفل با چون پان باشد در
بدتی بیار میگرد این دعا
که چه میگوید عجب این
هر کرا او پیشه داود طلب
شاه سلطان و رسول حق

بر امید حجاب من می تنی
منیت دلبر احب الا فلین
نقش بت باشد ولی اکا من
ابن کس فی فارغ از اوقات جا
ورنه وقت مختلف رب
بکر اندر همت خود ای پیر
کو با خبر بر منبع رود
این طلب در راه حق ناکشی
میزد نعره که می آید صبح
یارا و شوش و انداز
منکر اندر جستن اوست
ور باشد از طلب هم فائز
یافتی و شد میتر بی خطر
چون که در خدمت شایسته بود
حکایت آن مرد که در عهد داود بنی
میکرد و از خدا طلب رزق حلال می نمود
بر خواران پستیش می داد
کا بلیم من سایه خیم در جود
هر کرا پانست جویدر پور
چون زمین را پان باشد جود
روزتی خواهم ناکه بی
خلق میخندید بر کفار او
راه روزی کسب در پنج است
طلب الا رزاق من اسباب
هست و فرمان داد خوش

انکه که ناقص کسی کابل بود
انکه از کاهای خوش و که ناخوش
هست صوفی صفا چون این
غرق نوری که اولم بود است
منکر اندر نقش زشت چوین
تو بصر حالی که باشی
خسکی لب هست پیغامی
این طلب مفتاح مطلوبات
کر چه آلت نیستی طلب
کر جو اطلالان طالب شو
هر چه داری تو مال مشی
هر که چیزی هست بی شک طلب
پن باشد ای خواجه بکر ملی
در طلب چالاک شود این
حکایت آن مرد که در عهد داود بنی
میکرد و از خدا طلب رزق حلال می نمود
بر خواران پستیش می داد
کا بلیم من سایه خیم در جود
هر کرا پانست جویدر پور
چون زمین را پان باشد جود
روزتی خواهم ناکه بی
خلق میخندید بر کفار او
راه روزی کسب در پنج است
طلب الا رزاق من اسباب
هست و فرمان داد خوش

منیت معبود خلیل اول بود
یکرا فی آب یکدم تنی است
وقت را همچون پدر بر وقت
کم بلدلم بود آن انزوا است
بکر اندر عشق و مطلوب خوش
آب میجو دانه ای خشک
که بات آردیقین این
این پانصرت و ریات
منیت آلت حاجت اندیشه
در طلال غالبان طلب
فی طلب بود اول و اندیشه
چون بجزد طلب شایسته
تا بیای هر چه خواهی ای
سیطلب الله علم بالصواب
نزد هر دانا و پیش بر غمی
شرونی برینج روزی کن را
بار اسبان و هزاران
خفتم اندر ساعیه جهان جود
هر کرا پانست کن و کور
ابرار اندر بسوی او دو تو
که ندارم من ز کوشش جز
بر طمع خاکی و بر سکار او
بکر این نادر شد و رشید
او خلد او طان من ابواب
در همه روی من اود است

افل
غارب رزق

صیاح
جمع میوه است
که نعره باشد

جعی
کول و آفت
ثروت
مال و دولت
امی
محب

صحبی
عالمی
جنت

در
بخت

استال
دارای کردن

است
چون

صامت
حاضر

مناس
کریزگاه

با میان غرق و نری کاغذ است
 بیخس با خود را دم ناکون
 شیر و آب جمع کرد و ازین
 این و صد چندین مرا در اجرا
 بی رزه با فی و رنجی رویش
 اینچنین در بر بسی خواهر
 اینچنین گنجی نیاید در جهان
 وان همی خندید هاراسم
 تا که شد معروف و مشهور
 کم نمیکرد از دعا و استال
 تا که روزی ناکمان در چاک
 ناکمان در خانه اش کاوی
 کا و کسناخ اندران خانه
 پس کلوی کا و برید از ما
 چون سرش برید شدی قصا
 مهمل کردان ره ناتوقین
 بیونظم و قافیه شام و صبح
 چون مسج کرده هر چیز را
 او می نمکر از تسبیح جلو
 چون دو ناطق از حال
 هست سنی را یکی تسبیح جا
 این همی گوید که آن ضا است
 کو هر هر یک بود میکند
 لیک لطفی قدر و پنهان شد
 باقیان رین و دکانی میرند

که کردی شش غمایتی است
 کی بست او از بچون از غم
 سوی تذکیرش معقل این
 نور رویش بی جهات و درجا
 می نیاید با همه پرورش
 کج باید مار و پایش فرو
 که براید بر فلک بی زدن
 ز آنچه یابی بدیای سالار
 کوزایان تری جوید شیر
 کرد اجابت مستعان از جلا
 دویدن کا و در خانه آن دعا کنند با الحاح قال
 التبی صلی الله علیه و آله وسلم ان الله یحب المحسن فی
 الدعاء زیرا که دعا کننده عین خواست از حق تعالی
 و الحاح خواهد را بهست از آنچه میخواهد از اربوبی
 تا با پیش بر کند در دم شب
 یا تقاضا اهل بر ما
 ز بهر کی دارد که آید و نظر
 ذات بی تمیز و تمیز را
 وان جواد مذربادت او
 نیست که چون بود و یار و
 هست جبر را ضد آن دنیا
 بخیر از حال او و ز امر قم
 جنس از نا جنس پیدا میکند
 یا که قهری در دل لطف آمد
 سوی لایع خود بیک پر میرند

منجرتش بشمار و بی حد
 کو هر و عطی میدهد و دست
 کوه و مرغان هم سایل باو
 با همه ممکن خدا روزی او
 اینچنین مخدول و اسپند
 ز احمق خواهد که بر بخش زود
 این همی گفتش تبخیر ز کبر
 او ازین تشیع مرد و فوس
 شد مثل در خام طمع آن
 اگر کران و کربا بند بود
 ای تقاضا کرد و چون
 چون منفس ز تقاضا میکنی
 نظم و تجنیس و قوافی علم
 هر یکی تسبیح بر نوع و ک
 بلکه بفرا و دولت هر یکی
 چون بن از تسبیح ناطق غلام
 سنی از تسبیح جبری جبر
 وان همی گوید که این را چه
 قدر از لطف و اندک بری
 کم کسی و اندک مکر ربانی
 علم را و پر کجایا یک پر است

موج بخشایش در و اندر
 او می را صوت خوش کرد
 هر دو اندر وقت و محبت
 کرد و باشد بسته اندر سحر
 خانه کنده و ون و کرون
 بی تجارت پر کند و من زود
 که رسیدت روزی و امید
 کم نمیکرد از دعا و جاکوس
 او ازین خواش نمی آید
 عاقبت جوینده یابنده بود
 این دعا میکرد و بارانی واه
 شاخ زو بسکیت و ریند
 مرد و جیت و قوا و ایمان
 بی توقف بی تا بل بی امان
 چون تقاضا میکنی تا م
 ز بخشش در سرای شاغنی
 بنده امر تواند از ترس و هم
 گوید و از حال آن این خبر
 بخیر از یکد که و اندر یکی
 چون بداند سبج صامت دلم
 جبری از تسبیح سنی بی اثر
 خکشان افکند یزدان از ق
 خواه نادان خواه و انایا
 کش بود و در دل محک جا
 ناقص آمدن پرواز است

مست یک پرده افتد سرنگ
میفتد میخیزد اندر غنجان
بعد از آن میشی سویا مستقیم
کر همه عالم کویدش توئی
در همه کوید او را که هستی
بلکه کردی او که آید بخت
کوید کان مکتبی از او ستا
مشورت کرد و بدو تعویذ کا
چون نمی آید و در آن خورنی
آن یکی زیر کترین تدبیر کرد
انگی اندر خیال افتد این
انگیانش اندکی افزون شود
تا چو کویک تو از این خبر
مستق کشند و عهد و شق
را می آن کوید بچیدار همه
آن تفاوت هست عقل بشر
زین قبل فرمود احمد و متعا
بر خلاف قول اهل اعتدال
باطلت این را که از کویکی
بروید اندیشه زان طفل خرد
تو بگو داد و خدایت بود
روزگشت و آمدن آن کوید
را که منبع او پست اینی را
او در آن گفت استار سلام
نفی کرد و تا بخار هوسم

در بیان آنکه علم را دور و خردان است
بایکی پیر میباشان
فی علی وجه کتاب او سقیم
بر روزه و ان و دین مسو
کوید ساری و تو برک کھی
کویدش با کھی یاری و جفت
رنجور شدن آدمی هوسم تعظیم خلق و رعیت
مشریان بوی و حکایت معلّم کوید کان
که بکیر چپ در روز و دور
که بگوید او ستا چونی تو زد
تو بر او هوسم مدون این
که خیالی عاقلی مجنون شود
مستق کویید یا بد مستقر
که نکرد اندن بایک فریق
در بیان آنکه عقل خلق متفاوتست در اصل فطر
و نزد معتزله مساویست و تفاوت عقل تحصیل علم است
در زبان پنهان چون رجا
که عقل اصل دارد عدا
که ندارد تجربه در مسلکی
پیر با صد تجربه بوی ببرد
در هوسم فکندن کوید کان استاد را بکر
بر همین فکرت بکتابت کان
سر امام آمد همیشه پای را
خیر باشد رکت روی تو
انگی اندر دلش آگاه زد

باز بر پرده و دود و تاریکی
شد و پیر اندر غنجان
بیجان بی کربل قال و قیل
جان طاق او را جفتش
او نکرد و در دست اندر
مطمئن و موقن بی اعیان
رنج دیدن از علل است
تا معلّم درخت و درخت طرا
هست او چون کوید خارا
این اثر یا اثر یوا یا اثری است
خیر باشد او ستا جوال
در پی ما غم نمایند و چنین
با و بخت بر جنایت مشکلی
تا که غمنازی کوید با حسد
عقل او در پیش میرفت از
که میان شایان اندر
بروفاق ستیان باید شود
تا یکی را از یکی احکام کند
عاجز آید کارشان در اطر
تا از افزونی که جسد و فکر
یا که لکی را بهوارانه رود
تا در آید از دران یا مضر
کوید منبع ز نور آسمان
تو بروشین کوید یاده بلا
انگی آن و بهم افزون

باز بر پرده و دود و تاریکی
شد و پیر اندر غنجان
بیجان بی کربل قال و قیل
جان طاق او را جفتش
او نکرد و در دست اندر
مطمئن و موقن بی اعیان
رنج دیدن از علل است
تا معلّم درخت و درخت طرا
هست او چون کوید خارا
این اثر یا اثر یوا یا اثری است
خیر باشد او ستا جوال
در پی ما غم نمایند و چنین
با و بخت بر جنایت مشکلی
تا که غمنازی کوید با حسد
عقل او در پیش میرفت از
که میان شایان اندر
بروفاق ستیان باید شود
تا یکی را از یکی احکام کند
عاجز آید کارشان در اطر
تا از افزونی که جسد و فکر
یا که لکی را بهوارانه رود
تا در آید از دران یا مضر
کوید منبع ز نور آسمان
تو بروشین کوید یاده بلا
انگی آن و بهم افزون

باز بر پرده و دود و تاریکی
شد و پیر اندر غنجان
بیجان بی کربل قال و قیل
جان طاق او را جفتش
او نکرد و در دست اندر
مطمئن و موقن بی اعیان
رنج دیدن از علل است
تا معلّم درخت و درخت طرا
هست او چون کوید خارا
این اثر یا اثر یوا یا اثری است
خیر باشد او ستا جوال
در پی ما غم نمایند و چنین
با و بخت بر جنایت مشکلی
تا که غمنازی کوید با حسد
عقل او در پیش میرفت از
که میان شایان اندر
بروفاق ستیان باید شود
تا یکی را از یکی احکام کند
عاجز آید کارشان در اطر
تا از افزونی که جسد و فکر
یا که لکی را بهوارانه رود
تا در آید از دران یا مضر
کوید منبع ز نور آسمان
تو بروشین کوید یاده بلا
انگی آن و بهم افزون

انگین
نامه و ناری
تو اثر
معنی تعاقب است
مستق
نمیکنند
وصف
محکم است

مشهد
یعنی پرده درید

با حریف
سوغتن

غیر
قبه و چیز

ارجاج
سر زین عینت
سرم کلاه کاری

با کاف تازی غم

واندوه

یعنی قول پنجم
علی اند علی و الله و جبریل
قول کردی که فو نه که ارمی را با کاف

کتاب
کتاب خانه و بیان
مختص بایست

همچنین تا ویم وقت
سجده خلق از زن و طفل و
که بد عوی الهی شد و لیر
برزین کریم کر راهی بود
بلکه می افی ز لرزیدن بوم
گشت اساحت است از ویم
خود مرا که کرد از رنگ من
آمد و در راه تنی کشت
گفت کوری رنگ حال بین
گفت زن اینجا چه غیبت
اگر تو کور و کور شدی مارا چه
گفت روزه تو بهی نه اند
زن توقف کرد و درش بخت
جاء خواب آورد و کس و آنچه
فال بدر بخور کرد اندکی
که بگویم او خیالی برزند
جاء خواب افتد و اساتاد و
کایه نه کردیم و ما زنده ایم
گفت آن کودک که بگویم
چون همی خواند گفت ای
دور سر افراید اساتاد بخت
سجده کرد و بخت ندریم
مادر نشان خشکین گشتند
وقت تحصیل است اکنون
از قضای آسمان ستاد

رنجور شدن فرعون بوم از عطش حلقان
ز دول فرعون برانجور کرد
ارو پاکشت و نشی بچ
اوستی لی و هم امین
گفتن برکت خداوند
عقل جزوی آتش هست
بر سر دیوار عالی کردی

رنجور شدن اساتاد معلم بوم و خیال
بر جید و میکشاید و کلیم
قصد دارد و مار باز رنگ
کو دکان اندلی آن اساتاد
از غم بیکان اندین
و هم وطن لاش بی معنی
مادرین بچیم و در اندوه دم
و ایا در بغض و کینتی و
خشکین باز که مراد است
او بچین و جلوه خود هست
گفت زن خیرت چون یاد
تو در دن خانه از بغض و نفای
گفت ای غرق و هوسری و لجا
گفت اینجا چه بسیار
جاء خواب مراد گشتن

در جائه خواب افتاد و اساتاد و نالیدن و بوم رنجور
گفت امکان فی باطن پر
اوستی را که نبود شش غمی
فعل وارو زن که خلوت میکند
آه و ناله از وی می براد
بدبختی بود و ما بدبختیم
کر بگویم ششم دارد مرا
قول پیغمبر قبوله فیض
مر مر از خانه بیرون میکند
کو دکان اینجا نشیند و نهان
پن و کر اندیشه ما نمود

دوم بار و هم گفتن اساتاد که او را از قرآن
خواندن صداع آید و در سراسر افراید
ارز و این کور و یا بدبخت
دور با و از تو رنجوری ویم
خلاصی کو دکان از کتب بدین مکر و سوال مادران از شما
میکشاید از کتاب و اساتاد
گشت رنجور و پیغمبر و بخت
گفت اساتاد است میکشاید
پس بیرون جسته سوی خانها
عذر آوردند که یا مادر تو نیست
مادران گفتند مکر است و دروغ

ما نذر حال خود پس در
انجان کردن و بهیشت
ز آنکه در طلبات شد و را
کرد و کر عیش بود و کیش
ترس و و بهی را کج و بکیم
من بدینا لم نه سید است
بجبر کر با هم من افاد
که مبادا ذات نیکت یابد
می نه بی حال من و در حرا
می نه بی این تعمیر و رجا
تا بدانی که ندارم من کنه
تا بچشم که سر من شد کران
کا بعد و زو تر مرا این
در ملک ویم جد شود این با جرا
ان تا رستم لدینا مصلو
بر فقی فعل و افسون من
در س میخواندند با صدای
تا ازین محنت فرج بگویم
در س خوانید کنسید و
با نکت ما استاد را در زبان
در و سر افزون شد م بیرون
همچو مرغان در هوای دنا
روز کتاب و شما با محبت
این کناه از ما در لغت
صد و روغ آید بهر طمع

ما صبح نیم پیش او ستا
بامدادان آمدن آن مودن
هم عرق کرده زیاری کجا
خبر باشد او ستا این و در
من بدم غافل شغل قال و
ار زمان مصر و یوسف شده
ای بیمار و شجاع اندر حراب
خود بپسند دست رفته در
تا بدانی که تن آمد چون لبس
روح را توحید الله خوشتر است
آن توئی که بی بدن داری بدن
باش تا مرغ از قفس آید بر
بود و روشی بکنساری مقیم
چون ز خالق میرسد در شمول
بهمانکه سهل شد مار احضر
آنچنانکه عاشقی بر سروری
هر کسی را بر کاری خستند
که به بی میل خود سوسای
عاقلان خود نوجایشین کنند
آن یکی آمد پیش زگر کی
گفت رو خواجه را غریب است
من ترا زدی که میخواستم بد
این شنیدم لیک پیری پش
وان ز تو هم قراشته خورد
چون بر دبی خاک را جمع

تا به سیم اصل این کر شما
بعیادت رفتن ما و ران علی الصباح
سیر بسته رو کشیده در سباج
جان تو ما را بنود از این خبر
بود در باطن چنین رنجی ثقیل
چند از مشغولی خود خبر
که بر دوست یاپیش ضرب
در بیان آنکه تن روح را چون لباسی است و تن
دست استین دست روح است و این با می پاید
غیر طاهر است و پای دیگر است
پس مگر از جسم جان بر زمین
تا به بی هفت خرج او را زدن
حکایت آن درویش که در کوه خلوت کرده بود و بسیار
حلاوت و انقطاع و خلوت و دخل شدن درین منقبت
که انا جلیس من ذکرنی و این من ستانسی
که با همه حولی منی بی همه
میل از اردش آمد
پر دولت بر کشا همچون هما
جا پلان آخر بر بر میزند
دیدن ز در عاقبت کار چون برق عاقبت گفتن
گفت میزان ده بر این سخن است
خوشتن را که من هر سو مجب
دست از ان جسم تو را بخش
دست از زو پس بر زو ز خود
کو شیم غریب را خواهم ای

نوه کان افقت بسم الله
اد این می کند بسته او
لفت من جسم خیر بودم
چون بجه مشغول باشد او
پاره پاره کرده سعادای جو
او همان دست آورد و کرد
دست و پا در خواب بی ایستاد
روح دارویی بن کربا
یک حکایت کویت کردی
در بی همه چو با منی همه
دست و پا بی میل جان کی
در بی بی میل خود سوسای
ز ابتدای کار آخر را بین
گفت جادوی منم برد کا
گفت شنیدم سخن کر میتم
فهم کردم لیک پیری تو
پس بگوئی خواجه جادوی یا
من ز اول دیدم آخر تمام

روح و صدق و صفا
نقشه استا چو بیجا کران
جملی ان شسته هم لاجون
اکرم کرد و دایما در غزل
او ز دید رخ خود با سیدی
روح دال که نه پس ان پش
بر کمان آنکه هست او چرا
خون از لب بسیار زخمی خبر
رو بچو لا بس لباسی را پس
ان حقیقت دان منظر از کلا
مرغ باشد و قفس من سحر
حقیقت حقیقت بگرد
خلوت او با بود همچو انیم
بود از انکاس مرد و زن
سهل شد هم قوم دیگر سفر
عاشق است آنجا بر این
خارجی بی آب و بادی
نوحه میکن رخ شین این
تا نباشی تو پیشان یوم
که ترا زوده که بر سنج من
گفت پس این مضاحک را
تا نه پنداری که بی معنیست
دست از ضعف است از ان
تا بگویم ز خود را از غما
جای دیگر روز از چا و

سجاده
مشق و فضا
حراب
زمین چوینت

تشیخ
نامشعش
بیوت و کم لیت
حرکی
لایق و سزاوار

هر که اول بین بودا عی بود حکم چون بر عاقبت اندیشی این سخن باین نثار و بازگویی اندر آن که بود و شمار وقت آن در پیش بود آن گفت آن در پیش یا بگو خود چسبیم میوه را و کلین جزا نمان میوه که با داند از زین سبب فرمود و شتاب هر زمان دل و هم میلی و در حدیث آن که دل چون می در حدیث و یکبار آن چنان پس چرا این شوی بر دای دل نیست خود از مرغ پران این چشم باز و گوش باز و دایم بنگر اندر دلق هست را ده خوار گشته در میان قوم زاد می بسیند بگویدی کیا همی تا بگو که من این و دست باز و پای باز و بندلی بند تقدیر و قضای مخفی ز آنکه اینک مرا از آب کشند دیدن آن بنده احمد را جیل و نیزم را جزو چشپی بند لیک از تاثیر آن شش و تو	هر که آخرین چه با معنی بود پادشاهی بنده درویشی است قصه آن هر دو زاید بازگویی بقیه قصه آنرا بد گوئی که نذر کرده بود که میوه گویی از درخت باز نکیرم و درخت نیفشانم و کسی را نکویم بصرح و کنایت که بیفتان تا آنرا بخورم مگر آنکه با دار و درخت افکنده باشد من چسبیم از درخت متعش که خدا خواهد بپایان برسد هر زمان بر دل هم داغ حکم در بیابانی اسیر صریت کاب چو شان نشاند از غنا عبدی تا شوی آخر خجل کو نه بسند دام و افتد و تسبیح بند دام بقصا که بصورت پنهان و برسد سر برهنه در بلافتاده مرمیش نایب دل پیش از میرا همی میسر از هر خدا زین کل تیره بود که جسم فی موقل بر سرش فی آسمی مان بنید آن بجز جان صفی حفره که هم خشت زمان کند بر کلوی بسته جیل منسد که پدید آید پرو هر نا پدید کشته و مالان شده آتش تو	هر که اول بین کرد و پیمان عاقبت بیان بوند اهل رشا کن تمام اکنون حدیث شیخ فرو سبب و مرود و انا ریشما غیر آن چیزی نخوردی و انا نم کرد و هم که نخیم درین نیز غیری را نکویم که کجین تا در امتحانات خدا خستیا ر جمله کان پست کل شی عن مرادی لا حید که چپ و که راست با خط آن نه از وی یک از جانی بود چاه می بینی و نتوانی حد که بخوابد و در خواب می فند سوی احمی می پروا پر خوش آتش و ملاک خود فروخته کام دشمن میروا و بار و مال از رفعت ارف و دایم کا خلاص و الخلاص و الخلاص و ز کد این قید میخچای مناص بدتر از زندان و بند این است عاجز از تکسیر آن بنکران شک نیزم گفت تامل کاین زبیه شیت ویشان تا زین بندهان بیرون جیم
---	--	---

منشعش
بی محبت
سبب
انشاء کفین

قادران
لی و لیت را گویند

برای
برابری و خدمت
کردن و بدکرداری
کسی
با کاف تازی
بندک

انکه و انداین علامتها پدید
این سخن پایان ندارد و آن فقیر
پنج روز آن بادام روی بخت
بر سر شاخ مروی چندید
جوع و ضعف قوت و جفا
هم در اندام کوشال جی رسید
یا مکن نذری که نتوانی وفا
غیرت حق کوشالش دارد و
اتفاقا در چند خی چاهند
شعله را عمارت که کرده بود
دست را بدیم بریده غلط
این فلان شخت و ابل خدا
شعله آمد پا برهنه عذرخوا
گفت میدلم سبب این شیش
مهرنگستم عهد و دوستم بدست
قسم من بود این ترا کردم حلال
ای بسا مرغان معده در من
ای بسا ماهی در آب دور دست
ای بسا قاضی حبس بخور
بلکه در باروت و مار و این
از سبب ندیشه کردن زویا
این کینه جدا و بد بهرین
پختن باشد چو یکدربسته
در عیش و رازی که زاریست
گفت اورای عدد جان

چون ندانوشی را از سعید
مصطط شدن آن فقیر نذر کشنده بکندن امروار
درخت و کوشال حق تعالی رسیدن بهمهلت مراو
بار صبری کرد و خود را و کشید
کرد از اهرار نذرش پیوفا
چشم او بکشا و کوش او کشید
بر خط مشین و سیر و جفا
مستمر شدن آن شیخ با دروان و بریدن و شش
و اندران کسا و منزل سا
مروم شعله در افتاد و نذر
پاش را میجو است هم کردن
دست او را تو چرا کردی جدا
که ندانستم خا بر من کوا
می شناسم من کناه نشین
تا رسیدن شوم جرات بدست
تو ندانستی تو را بنود و بال
بر کنار با هم محبوس قفس
گشته از حرص کوه ما خورست
از گوی رشوتی او زور و رو
از عروج چرخشان شدست با
دید علت خوردن بسا ران
گشت و سلطان قطب العیا
صد در و یکدربسته شد
گفت شیخ قطع در غلیل بافتن او بد و دست و خلوت
در عیش آمدی سر کرده پیش
پن چرا کردی شب اندر بسا

و اند و پوشد با مرو و جلال
چونکه از امرو و بن شکست
مخلصان هستند و ایم در خطر
بار کشم سوی قصه کان فقیر
بیت از روزان بدند و بخت
هم بد اینجا پامی حبس و دست
در زمان آمد سوار می کن
آن جوان بدید جاده و پخت
پن بیل کن هر رازین کار دست
من شکستم حرمت ایمان او
دست او پامی و مغرور و دست
انکه او دانست او فرمان روا
ای بسا مرغ پرده وانه جو
ای بسا مستور در پرده بدید
ای بسا حاجی کج زده پیش
بایزید ز بهر این کرد و خرا
گفت سالی نخواهم خورد و دست
چون بریده شد بجزای خلق و دست
شیخ قطع گشت نامش خلق
گفت شیخ قطع در غلیل بافتن او بد و دست و خلوت
پن چرا کردی شب اندر بسا

که ندانگشت از حق حلال
از مجامعت شدن و من سیر
زایش جو عشق صبور می بخت
طبع را بر خور و آن جبر کرد
گشت اندر عهد و نذر خویش
استهناها هست در راه بسی
عهد چون شکست در و ممشید
زا که فرموده است او و امان
بخش میکرد و مسوقا تیر
جمله برید و غوغای سخا
بانک هر دو بر جان بیکت
پیش شعله داو کا پیش
ای کریم و سسر و ران
پس میم بر و اوستان او
با و ایالی فدای حکم و دست
با خدا سامان چیدن گرا
که بریده خلق او هم خلق او
شومی فیج و کلور سوا شد
وقت باز آمد شده و یافق
دید در خود کاهلی اندر نما
انچنان کرد و خدیش و او با
مردا بهرادر شکوی مست
کرد و معر فوش بن افاق خلق
کو بهر و دست خود غلیل بافت
گفت از افراط مهر و افاق

بیل و آن
در گشتن

ایان
جمعین آن
که قسم شده بهینانی
و شعر و سبب و سبب
معص
کسین و ده
ما خود
گرفته شده
چشم
عروج
ببالاشدن
عزیز
چادر و سیاه
سباق
پیش گرفتن

<p>پس تهم کرد و گفت اکنون بیا بعد از آن قوم و کرا زور آمد الهامش که یکجای بدند من بخوابم کان به کافرون تا نه این بیچارگان بد جان این کرامت بریشان داد</p>	<p>لک مخفی دار این ای کیا مطلق گشتند بر باغش که درین غم بر تو منکر میشد وز ضلالت در کان بد رو کرد و مذار حباب آسمان دین چراغ این بر این بهما و</p>	<p>تا نیرم من کو این با کسی گفت حکمت را تو دانی کرد کار که مکر سالوس بود و در طریقت این کرامت را بگردیم شکار من ترا بی این کرامت باز پیش تو از آن بگذشتی که مرگ تن</p>	<p>نیقیرنی فی جیبی فی سینه من کم پنهان تو کردی سکار که خدای سواش کرد و از قریق که بهیبت دست اندر دست کار خود ستی داد می از دات پیش ترسی از تقریق اجزای بدن</p>
<p>و هم تقریق سراپا از تو رفت ساحران را فی که فرعون لعین ادچان پنداشت کایشان را او نمیدانست کایشان را باون کردون اگر صیدشان بجهان بهم است اندرین نیست که به پی خواب و خود را دویم این جهان را که بصورت قائم است روز در خوابی مگو کانیخو نیست او طمان برده که ایندم خفته ام کور را هر کام باشد ترس چاه پا و زانویش نمرود هر دم خرقه مارا بدر دوزخه است</p>	<p>کرد تهدید و سیاست برین و هم و تحوین و وسوسه بر در چرخ نور دل نشسته اند خرد کو بداندین کلزارشان که رود و خواب وستی است تن درستی چون بخیزی بی ایم گفت پیغمبر که علم ما هم است سایه فرج است اهل جرمه است بیخیزان کوست و خوابم با هزاران ترس می آید رویش کی وارد او از عجم ورنه خود ما را برهنه تن</p>	<p>سبب جرات ساحران فرعون قطع دست و پای خود که برجم دست و پانان اخلا که بودشان لرزه و تحوین و سایه خود را خود دانسته اند اصل آن ترکیب را چون که خواب اندر سرت بریدگار حاصل اند خواب نقصان از ره تقلید تو کردی قبول خواب بیدارت آن ای کوره که کرکوزده ره شکند مرد بینا دید عرض راه را خیز فرعو ما که ما آن نیستیم بی لباس این خواب اندر کما</p>	<p>دفع و هم از سر سیدت نیک پس و او نرم نذرمان معاف از تو بهیبتا و تهدیدات نفس چاکت چیست کوش و جرم از فروغ و هم کم تر سیده اند هم سرت بر جاست هم عرش نیت باکی از دو صد پاره شد سالکان این پیده پیدا بسو که به بند خفته کو خواب شد چون خوابید باز خود قائم کند پس بداند و نمناک و چاه را که بهر باکی ز غولی بیستیم خوش کسبیم ای عده نیت ای فرعون بی الهام در فراز و شیب و در راه حق خواه در خشکی و خواه اندی بیجان رستگارست و دوی آخر عقبه پیوستیم هم از غما روا و فادان دارم</p>
<p>تو نیای در سر و خوش میری این سبب را بار کوب من پیوست بعد از آن هم از بلندی نظر پس بهیبتی و بالائی را</p>	<p>من همی ایم بسر و چون تا بدانم من که چون است زین سبب در رویت هم خام ویدام را و اناید هم اله</p>	<p>شکایت کردن استریش شتر که من بسیار در روی می اقم و تو نمی آفتی الا بنا در جواب گفتن ان من همی اقم برود هر دم گفت از چشم تو چشم من لعین خوش بر ایم بر سر کوه بلند هر قدم من از شمشیر هم</p>	<p>شکایت کردن استریش شتر که من بسیار در روی می اقم و تو نمی آفتی الا بنا در جواب گفتن ان من همی اقم برود هر دم گفت از چشم تو چشم من لعین خوش بر ایم بر سر کوه بلند هر قدم من از شمشیر هم</p>

خواب
خفته
دوست

عشار
لغز

تو به بینی پیش خود بگرد و نگاه چون چنین را در چشم حق جان تا چهل سالش بکشد جزو جامع این دهر را خورشید بود تا بدانی کان از غایت پن غیر از درگاه اندر خرب پیش تو گردا ویم آخر آتش در گداز صفت پاره زنی چشم بکشا حشر پدید بین بچنانکه وقت حقش منی بودی رهنمای پیش این چون پیمبر در میان امت یک صباحی نقش بلبل تو میکردی فی زاری چرا ما نسید تو ایم اسی شویا در چنان روز و شب بی نیما گفت پیغمبر که روز رخسار عاصیان داهل کباب کجید بلکه ایشان را شاعها بود اکه بی دوز است شجسته ایوان است نموی سیه سستی او است نموی سیه صفت کریمید از بعض اوصاف چون نموی سپیدار با خود ما همه امیدواران تویم	دانه بینی و نه بینی پنج دانه جذب اجزا در مزاج او نهد حق حرصش کرد و باشد و نا بی غذا اجزات را داند بود چنانچه خر غریه علیه السلام بعد از مرورش با دوزخ و در هم مرکب شدن پیش چشم غریه علیه السلام آن سر و دم و دو گوش و پیشانی کو همی دوز و کمن میورن تا نماند شبهه در یومین از فوات جمله حسابی جمع ناکردن این بزرگوار بر مرکب فرزندانش در کشای روضه واد الهان سخت دل چونی بکوی نیکنجو یا که رحمت نیست در دل ای که نیکداری تو ما را در عین ما با کرام تو ایم تمید و آ کی گذارم مجرما را از اشک وار با هم از عتاب نقض عهد گفتشان چون حکم نافذ بود در قبول حق چنانکه کف کلان تا به تنیش نماند تا رموز نیست آنموی ریش و موی شیخ نبود کسل باشد ای سپهر او نه پیر است و نه خاص ای پیر ریزه چین خان جهان تویم	یستوی الامی لکیم و ابصر از خورشید و جذب اجزا میکند جذب اجزا روح را تعلیم کرد آن زمان که درانی تو ز جاب چنانچه خر غریه علیه السلام بعد از مرورش با دوزخ و در هم مرکب شدن پیش چشم غریه علیه السلام دست بی و جزو چشم میبند رسمانی روزنی فی وقت خیز تا به بینی جامع را تمام بر جواس خود کزنی وقت جمع ناکردن این بزرگوار بر مرکب فرزندانش گفت پیغمبر که شیخ زفته پیش ما بهر و مرکب فرزندان چون ترا جمی نباشد و درون چون بیاراید بر چشم دست ما و او این است از نا من شفیع عاصیان با شیم صالحان اتمم خود فارغ هیچ دوز و زغیری بر ندا شیخ که بود پیر یعنی موی سپید چونکه چشمش نماند پیر است همه در عیسی بر او صدقه در یکی موی سیه کان صفت در سر موی روضه ای است لیک با این جمله چون بیستی	فی الحام والکول المسیر تا و بود جسم خود را می چون نماند جذب اجزا هوش و حس رفته را خواند باز آید چون که فرماید که که پیوسته است و ریزیده پارها را اجتماع میبند انچنان دوز و که نیست تا مری وقت مرون اگر چه میکرد و پریان و جبر اسمانی شمع بر روی زمین چون نبی باشد میان قیام نوحه میداریم با پشت و پس چه امیدستان از تو گو خود شفیع ماتی از نور که نماند هیچ مجرم را آن تا با نشان را شکست از شفا عتسای من رو کند من نیم دوز و خدیم بر فرا معنی این موبدان ای امید اگر سیه موبان او یا خود بود که جوانا گشته باشم و نیست بروی شیخ و مقبول او را زعرش خدا فانی است به فرزندان چربی زلفتی
--	---	---	--

عند
یعنی با گرد

خود
موزه دوزخی

دور
بار بر پشت
واند
بار بر پشت دارند

همام
بزرگوار
و قد
دستی

عاق
دست بگردن دانا

صبر
ناپسنا

یا مگر خود دل نپسوزد ترا
 شیخ گفت او را پنداری
 بر کافور حمت و بخشایش
 این سکا را هم درین اندیشه
 خلق را خواند سوی درگاه خاص
 رحمت جزوی بود مرعام را
 رحمت جزوی بکل پیوسته شد
 چون ندانده ایم ره کی برد
 و رکن دعوت بتقلیدی بود
 چون نداری نوحه فرزند خویش
 شیخ دانا این عتابش گرم
 جمله که مردن ایشان روحی اند
 کرچه بیرونند از دور زمان
 خلق اند خواب می بیندشان
 جس اسیر عقل باشد ایفلان
 شها و اندیشه بر آب صفا
 خس پس آینه بود بر چون چای
 آینه را مردم کند پوشیده او
 پس حواس چیره نگوم شود
 هم به بیداری پس بند خواب
 دید در ایام ان شیخ فقیر
 پیش او همان شد او وقت
 اندین اندیشه تشویش فرو
 تا بر سرم فی غمش صبری کنم
 صبر نخست ای برادر صبر کن

عذر گفتن شیخ بر ناکرستن بر مرک فرزند

که ندارم رحم و محبت دل
 که چرا از سگها شایع است
 که نباشد از خلایق سگسا
 حق را خواند که وافر کن خلا
 رحمت کفی بود همام را
 رحمت کل را تو با و می بود
 سوی دریا خلق را چون بود
 ترغیان و وحی و تائیدی بود
 چونکه فساد چلشان زد
 در سخن یکبار به بی از مسموم
 غائب و پنهان چشم دل کی
 با مسند و کرم من بازی کن
 من به بیداری نمی بستم خواب
 عقل امیر روح باشد هم بدان
 همچو خس کبر فقه روی با
 خس چو کیسوفت پیدایش
 از هوا خندان و کریان عقل
 چون خرو سالار و محمد دم
 بر همه کفار را رحمت است
 آن سگی که میکند و گویم و نما
 زان بیاورد و او نیار بر زمین
 چند بنیاد زینس و بر سپند
 رحمت جزوش فرین کس کل
 تا که جزوست او ندانند راجه
 متصل کرد و بجز انگاه او
 گفت پس چون رحم داری بر
 چون کواه رحم است دید
 روزن کرد و کفایت می نمود
 من چو بنیسان معین شوم
 کریم از بچران بود یا از فرقا
 زینجهان خوار می پنهان کنم
 دست بسته عقل را جان زد
 دست عقل بخش سبکی بود
 چونکه دست عقل نکشاید خدا
 چونکه تقوی بست در دست
 حس را بخواب خواب کند

قصه خواندن شیخ صبر بر قرآن از روی مصحف و وقت خواندن قرآن بپاشدن باذن الله تعالی

هر روز از بد جمع کشته چند
 که جز اور نیست اینجا باش بود
 تا بصبری بر مرادی بر نم
 تا شفا یابی تو زین رنج کن
 گفت ای حاجی عجب مصحف چرا
 اوست تنها مصحفی او بخت
 صبر کرد و بود خندی در جرح
 صبر سوی کشف بر تر پیر است

باز گوی شیخ ماه اما سحر
 که چه جان جمله فاعلمت
 که ازین خوار و دانش کن
 تا کند شان رحمة للعالمین
 چون نشد گوید خدا با و بر
 رحمت دریا ست با و سیل
 بر غدیری که پند آید
 ره بر و تا بحر همچو سیل
 همچو چو پانی بگرد این ره
 دیده تو بی غم و کریه حیرت
 خود نباشد فصل و می همچون
 از چه رور و راکتم همچون نور
 با غریز انم و صالست و عبا
 برکت حسن از دخت فشانم
 کارهای بسته را هم ساز کرد
 اسب پیدا میشود پیش خود
 خس فراید از هوا بر آب
 حق کشاید برود دست عقل
 تا که غلبه از جان سرزند
 هم ز گردن کبریا پاید
 مصحفی در خانه پیری خیر
 چونکه ناباست این روی
 من نیم کتبخ یا مخته
 کشف شد که تصحیح الف
 صبر کن اند بر او شکر است

رفت لقمان حسی داد و در
 جمله را با بهر کردی فکند
 صنعت ز را و او کم وید
 کاین چه شاید بود و این
 چون نرسی زو و تر گفت
 چونکه لقمان بن بر و اندر زان
 گفت این نیکو لباس است ای
 صبر را با حق قرین کرد افغان
 مرد و همان صبر کرد و نام کنان
 نیشب آواز قرا را شنید
 گفت چون در چشمی است
 صحبت در سیر پیدا میکند
 من ز حق در خواستم کامی شوم
 باز و دوید و ام را از زان
 حسن خلق است و امید خوشی
 من در اندم و او هم چشم ترا
 آن خیری که نشد غافل ز کار
 زین سبب نبود ولی را غمرا
 آن شل بیدست را دستی وید
 چونکه بی شش مرا کردی رسد
 بچراغی چون وید و در روشنی
 بشو اکنون قصه از هر دو
 ز اولیا اهل دعا خود میکرد
 از رضا که هست را من گرام
 حسن ظنی بر دل ایشان کشود

صبر کردن لقمان علیه السلام چون دید که داد و
 علیه السلام حلقه از این است میگرد و از سوال
 باین نیت که صبر از سوال موجب فرج و راحت است
 که چه میبازی ز حلقه تو بخوا
 مرغ صبر از جمله تران تر بود
 شد تا هم از صنعت داد و آن
 در مصاف و جنت دفع خرم
 آخر و العصر را که بخوان
 باز با خود گفت صبر و نیت
 و بر سر سی و در تر حاصل شود
 پس ز راه سازید و در پیش
 گفت لقمان صبر هم نیکو
 صد هزاران کیمیا حق افز
 بقیه قصه ناسیما و مصحف خواندن آن
 جست از خواب العجائب دید
 چون همی می خوانی سطور
 که نظر بر حرف داری میشد
 بر قرائت من جلیصم همچو جان
 که بکیم مصحف و خود عیان
 که ترا گویم بهر دم ترا
 تا فرو خوانی معظم جوهر
 آن کرامی پاوش و کرد کار
 هر چه بتا ند فرستد عیان
 کان غمها را دل مستی وید
 رضیم که ترش بار کشد
 قصه اولیا که راضی اند با حکام قضای الهی
 و لا به نکتند که این حکم را بگردان
 که همی دوزند و کا همی میدید
 جستن دفع قضایان شدیم
 که بنوشند از غمی جا بکبود
 قوم دیگر میباشم ز اولیا
 در رضا و قتی همی بنید خا
 هر چه آید پیش ایشان شود

دید که میگرد و از این حلقه
 ز این و پولاد و انشا و طلب
 در عجب میباید و سویش فرو
 صبر با مقصود و زو تر بهر
 سهل از بی صبر است مشکل شود
 پیش لقمان حکیم صبر خو
 کوپناه و دافع هر جانم
 لیسائی بهم صبر آوردیم
 کشف کشتش حال مشکل دید
 کشت صبر و بگو را حال
 دست بر حرف آن بنه
 این عجب میدار می رخص
 در دو دیده وقت خواندن
 ای بهر بنی با همید و
 یاز مصحف قرائت بایت
 و کاشیم مصحف اندر خوان
 در زمان همچون چراغ شب
 در میان نامت سوری وید
 چون عوض می آید مقصود
 بچنین کوریت چشم روشنی
 که چراغ شد چه افغان
 که نذارند اعتراض در جهان
 که دما نشان به باشد از
 کفرشان آید طلب کردن
 آب حیوان کرد و در ترش بود

نویسنده
 از این کتاب
 جمع
 مستند
 عقیاض
 عوض و بدل کردن

زهر در حلقو نشان شکر بود	سنگ اندر ایشان کوهر بود	جملگی کیسان بودشان نیکو	از چه باشد این حسن ظن خود
که بر باشد ز نشان کردن دها	سؤال کردن بهلول از یک صاحب دل و جواب او	کفت چون باشد کسی که جاودا	کای الیه از ما بگردان این
کفت بهلول آن یکی درویش را	چو فی ای درویش وقت کن مرا	زندگی و مرگ ستر بجان او	بر مراد او رود کار جهان
سیل و چو با بر مراد او رود	آهرا آن ساکنه ادنوا بدو	سالکان راه هم بر کام او	بر مراد او روانه کو بگو
هر کجا خواهد فرستد لغزیت	هر کجا خواهد بخت تنیت	بی رضای او نیستد هیچ کس	ماندگان راه هم در دام او
پیچ و بدانی بخت بندد درون	بی رضا و امر او فرما درون	کفت ای شه رست کفتی چنین	بی قضای او نیاید هیچ کس
بیر او و بخت بندد هیچ کس	در جهان اوج ثریا تا سگ	انچه که فاضل و مروت قبول	در فرومایه تو پیداست این
آن و صد چنانی ای صادق و یکتا	شرح کن این بیان کن نیک	ناطق کامل چو خان باشی بود	چون بگوش او رسد و قبول
انچه نش شرح کن اندر کلام	که از آن هم بهر یار جهان	همچو قرآن که معنی نیست	بر سر خوانش زهر آشی بود
که نماند هیچ مهملان بسند	هر کسی یا بد تعالی خود جدا	هر چه برکی در یقین از خست	خاص را در عالم مطعم در است
کفت این باری یقین شیش	که جهان در مرز نیست رام	میل و غیب کان نام آدمی است	بی قضا و حکم آن سلطان است
از دمان نغمه نشد سوزی	تا نکوید لقمه راحی کا خلوا	جز بفرمان قدیم نافذ است	جنش و آرام امران نمی است
در زمینها و آسمانها دوز	پنج باند نکر و وتره	اینقدر بشنو که چون کلی کا	شرح نتوان کرد و طبعی نیست
که شهر دیک درختان نام	بی نهایت کی شود در نطق نام	بی تکلف فی فی مزود و آب	می کرد و سپر با مرگ کا
چون قضای حق نمایی بند	حکم او را بنده خواهد بند	هر کجا امر قدم را مسلکی است	بلکه طبع او چنین شد مستطاب
زندگی خود نخواهد بجز خود	فی پی ذوق حیات مستلذ	بهست یا نش ای خواه او	زندگی و مرگ پیش پستی
بریزدان می زیدنی بر ج	هریزدان میم و زخوف و ر	یچنین اندر اصل آن خجی	فی برای جنت و آقا روجو
ترک کفرش هم برای حق بود	فی نسیم آنکه در آتش شود	بنده کش خوی خصلت این	بی ریاضت بی جستجوی او
اکمان خندو که او میدرضا	همچو حلوا ای شکر او رضا	مرگ او و مرگ فرزندان	فی جهان پر امر و فرمایش بود
پس چرا لا بکند او دعا	که بگردان ای خداوند این قضا	پس چرا کوید و عا الا مکر	هر حق پیش چو حلوا در کلو
نزع فرزندان بران با وفا	چون قطائف پیش شیخ نوا	رحم خود را او هماندم سوخت	دروعا بند رضای داد کر
آن شفاعت داد عازر خود	میکند آن بنده صاحب رسد	هر طر و قی این فرو قی کی شنا	که چراغ عشق حق افر خست
دوخ اوصاف و عشق است و او	سخت مراد و صاف او را بود		چون و قوی کو در این دولت است
آن و قوی دشت خوش و بیجا			عاشق صاحب کرامت خواهد
بر زمین میشد چه بر آسمان			کم و در روز اندر و هی انداختی

مسند
نسخه و کلام

قطائف
نام دینیه
نزع
معنی نزع جان
نزع معنی نزع جان
طریق
و بیجا
ظاهر و گشت
عاض خیر

قصه و قوی و کرامت

شب روزگار که راور شود

گفت در یک خانه که در ششم دور
 لا اعوذ خلق قلبی لم یکن
 منقطع از خلق فی از بد خو
 سیکت و بدر اهرابان مستقر
 زان سبب که جمله اجزای منید
 نماند پیوند و بکل بار و کر
 جز در این دل لرز و میسور
 مرعل را بر مثال شیر خوش
 از مثال و مثل و فرق آن
 آنکه اندر سیر راه است کرد
 در سفر معظم مرادش ان
 یارب آنها را که بشناسد کم
 حضرت گفتی که اسی صدر بین
 او بختی یارب اسی دانی را
 به خود اودم نو و نجه مرست
 سهوت و حرص آن پیش بود
 آن کی حرص از کمال مردی
 به خودی که از پیش نیست
 از طهر حق بیا موزای که کم
 با چنین جاه و چنین سعری
 کی قبادی رستار خوف و جا
 گفت موسی بن علامت کم
 جمل الخضر لامری سببا
 میروم یعنی نمی ارزد بدن
 آن وقوفی رحمة الله علیه

عشق نفس کند در من سوز
 کی یکن خایصا فی الامتحان
 منفرد از مرد و زن کی از دو
 بهتر از ما در ششی ترا ز پدر
 جز در از دل چهره کمی کشید
 مرده باشد نبودش اینجان
 این آن قل است که ما قصه

غرة السکن احاذرها اما
 روز اندر سیر به شب و ما
 مشغولی بر خلق مانع به خود
 گفت پیغمبر الهی همان
 جز در از دل قطع شد بیکار
 و بجنب بدست خود او را
 قطع و وصل او نیاید در مقام

باز شدن بقصه و قوف

جانب قصه و قوفی باز
 هم زوینداری او درین جور
 که دمی بایده خاصی رو
 بنده بسته میان محلم
 این چه عشق است و چه شقاوت
 تو کشوی در دلم راهی
 طمع در نجه حریف هم سجات
 وان حیران نکت و در شوی
 وان و در حرص فصاح و سر
 بر بر آنچه یافتی بایده است

آنکه در فتوی امام خلق بود
 با چنین تقوی و او یاد و قیام
 این بی گفتی چه میرفتی بر راه
 و آنکه شناسد تو ای دانا جان
 محرم در اسی چه بجویی و کر
 در میان بجز اگر بنیست ام
 حرص اندر عشق تو فخر است
 حرص مردان از ده مشی بود
 آه ستری بست اینجا بس نشا
 مینایت خضر است این بارگاه

سر طلب کردن موسی علیه السلام خضر را بحال نبوت

طالب خضرم ز خود نمی بری
 چند کردی چند جوی تا کجا
 افتاب و ماه راره کم کشید
 ذاک او مضی و اسری حق
 عشق جانان کم بد از عشق
 باز شدن بقصه و قوفی علیه الرحمه

موسیا تو قوم خود را بسته
 آن تو باست و تو تو قهر
 میروم تا مجمع البحرین من
 سالها پرتم بسته و باها
 این سخن بایان نذر دای
 باز شدن بقصه و قوفی علیه الرحمه

انقل بالنفس سافر للعبا
 چشم اندر شاها و بچو با
 خوش شغفی و وعایش مسجا
 چون پیوستم شغفی و مهربا
 عضوا زن قطع شد مردار
 عضو نو بریده هم چشم کش
 خیر ناقص گفته شد هر ما
 شیر مثل او نباشد کر چه را
 کوی تقوی از فرشته میرود
 طالب خاصان حق و بی نام
 کن فرین خاصکام الهی
 بر من فحوشان کن محرم
 چون خدا باست چه جوی
 طمع در آب سبوی هم تمام
 حرص اندر غیر تو نکت و تبا
 در محنت حرص سوس پی
 که سوس خضری تو موسی و دان
 صدر زاکند صد است
 بین چه میکند زشتا قیام
 در پی نیکوئی سرشته
 اسما چپ پیاپی فرین
 تا شوم مصحوب سلطان
 سالها چه بود و پیران سالها
 داستان آن وقوفی باز کرد
 گفت سافرت مدتی فی خای

نفس منقطع از خلق
 سبب و سبب
 رسی نفس و سبب
 شش
 یعنی مایل و خون

شش است
 فصاح
 رسوای
 یعنی سبب
 خضر را بحال نبوت
 باز شدن بقصه و قوفی

یعنی سافرت کردم
 مدتی در شش و سبب

سنان
صفایح آسمان
و آنچه در آید از آن
صفا

سالها فرستم سفر عشق تا
تو میدان این پایدار بمان
این دراز کوتاه و صاف تن است
سیر جان بچون بود و در دور
سیر جسمانه را کردا و کنون
تا بسیم قلمی در قطره
بهفت شمع از دور دیدم
نور و شعله هر یکی شمع از آن
کاین چگونه شمعها از خود است
چشم بندی به عجب بروید
باز آن یکبار دیگر بهفت شد
اتصالاتی میان شمعها
آنکه یکدم میزد در آن
پیشتر رقم دو آن که شمعها
ساعتی معطل بهوش اند
بهفت شمع اند نظر بهفت شد
پیش آن نوار نور روز درو
پیشتر فرستم که نگویم
باز هر یک مرد و شکل در
هر درختی شاخ بر سدره زده
بخشان از شاخ خندان بوی
میوه که بر شاخ فیدی عیان
زار زوی سایه جان میا
خنم کرده قبر حق برودید
کار و آنها بنوا این میوه

بخیر از راه و حیران در راه
زانکه بر دل میرو و عاشقین
رفتن ارواح دیگر شمع است
جسم از جان بامور پس
میرو و چون نهان در کل چو
افقابی درج اندر دره

پا برهنه میروی بر خار و سبک
از ره و منزل ز کوتاه و دور
تو سفر کردی ز غنچه تا عقل
سیر جان هر گز بنیدان
گفت روزی شدیم شقایق و
چون رسیدم سوی کساحل

نمودن مهال بهفت شمع در مهال

بر شده خوش آغوش این	خیره کشم خیره کی بهم خیره کشیت
دین دودیده خلق از آنها	خلق جویان چراغی کشته بود
بندشان میگردید می	باز میدیدم که میشد بهفت

شدن آن بهفت شمع بر مهال یکت شمع

که نیاید بر زبان گفت	آنکه یکدین کند در آن
سالها توان نمودن آن	چونکه پایانی ندارد و الیک
تا چه خیره است از نشان	میشدم بهوش و بخت و خیر
افتادم بر سر خاک این	باز باهوش آدمم بر خاتم

نمودن آسمانها در نظر آسمان بهفت مرد

از صلابت نور بار می	باز حیران کشم اندر صانع
---------------------	-------------------------

بار نمودن آن بهفت مرد بهفت خست

چشم از بهتری ایشان بخت	ز آنجی برکت میست شاخ
سدره چو دار خلا بر و شد	خج هر یک رفته در قهر

محقق بودن آن در جان از چشم خلق

همچو آب از میوه هستی نور	این عجیب که بر ایشان میکند
از کلیمی سایبان می	سایه از آمدید ندید
که نه بسیند ماه را بنیدها	دره را بسیند و خورشیدنی
پخته میرو و چه سحر است	سپید رسیده همی چید

گفت من حیرانم و بخت و شکت
دل چه داند کوست مست و لغو
فی بکا می بود منزل فی منزل
لیکت میسر جسم باشد درین
تا بسیم در بشر انوار
بود بیکه کشته روز و وقت
اندر آن ساحل شایید
موج حیرت غفل از سر گذ
پیش آن شمع که بر میوه
نور و بسکافتی حیرت
مستی و حیرانی من رفت شد
سالها نتوان نمودن از زبان
زانکه لا احصی شاعیان
تا بسیم دم ز تعجیل و شتاب
در روش کوئی نه سر سپار
نورشان میشد بسقف
کا خچین چون شد چو کوه
تا چه حالت یکدیگر میروم
برکت هم که کشته از میوه
زیر راز کا و ماهی بدین
عقل از آن کجا لها بر و
صد هزاران خلق از صحر او
صد لغو بودید های حج
لیکت از لطف و گرم بودید
در هم افتاد و لغو خاک

گفت هر يك شكوه از آن سخن
با كفت می آمد غیرت شجر
جمله می گفتند بن مسکین
ادعجب می اندازد حال
عادلان وزیر کاشان از غفلت
چشم می مالید بهر لحظه که زنا
باز چون من نگردم در میان
ز اشتیاق در صلب پیکر
باز می گویم عجب بن جوهر
این قیامت خوان خفیف کتب
جاء بهر بعد التکلیف نصرا
خلق کو یان ای عجب این باب
چشم می مالید که اینجا باغ نیست
من هم می گویم چو پیکان ای عجب
زین عجب عجب و قیامت در
گفت را ندیدم پیشتر نیست
هفت میشد فرد میشد هر دو
یکدخت از پیش نماند نام
یا کردم قول حق را از زبان
آدم الهام خدا کاسی با فروز
بعد دیری گشته آنها هفت مرد
چون نزدیکی رسیدیم من ز راه
گفتم آخر چون مرشدان شدند
پاشتم داد و نداد کایان غریز
گفتم از سوی حقایق شغفید

و مبدوم بایست قومی بیرون
چشمشان بستیم کلا لایق
از قضا و قدر دیوانه بخت
خلق این پرده ضلال
گشته منکر و چمن باغی و عا
خواب می نیم خیال اندر
که همی گیرند ازین بیان گرا
میرند این بنوایان آه
دست بر شان خیالی در دهم
این بود که خویش بند مجرب
ترکشان کور و دخت جان را
چون که صحیح از دخت و بر
پایا نیست مشکل ریت
چنین محری چار و صنع بر
تا چه خواهد کرد سلطان شرف

با کفت می آمد ز سوی بهر دست
کرسی می گفتشان بنو و پو
منخرین مسکین بنو دمی و را
خلق کو تا کون بستی و عقل
یا منم دیوانه و خیره شد
خواب چو در درختان میروم
با محال حسناج و واقعا
در هر بیت زین دختان
پن بجوان استیاس از سالی
در کمان افتاد جان سپا
میخورد و میدید بان کش
یک کشتم از دم سودا و ثانی
ای عجب چنین درازا با چرا
زین تار عنقا محمد در عجب
اسی قوی تر و دهن چرخش

سوی ما آمد خلق و عجب
تا ازین اشیا مستعد
وزیر ریاضت شست چون
پقدم بنو منی از عقل
دیو بر من غالب حیره شد
میوشان میخورم چون کیم
ز آرزوی نیم غور جان سپا
این خلایق صد هزارا
تا بطون انهم فکد کدوا
ز اتفاق منکری شقیب
هر دم و هر لحظه سحر آموز
که نزدایت شما با غیبت و خا
چون بود بهیوده و هر خطا
در عجب نیرماده و لب
چند کوی چند چون قحط
باشند آن بهفت جمله کدخت
صیف کشیده چون حلاج کرده
از درختان من شکتم می نمود
این چه تربیب نام است اینجا
می عجب داری ز کار ما هنوز
تا کی نماند و چه دارند از جهان
اید قونی منقر و تاج کرام
یکد کرد را بکرید از فرو
کی شود پوشیده را رجب
آن نه غرق و آن جانی

یک دخت شدن آن هفت دخت در اطراف
من چنان میکشتم از حیرت
دیگران اندر پس او در قیام
گفت و التخم و التهور ایچان

هفت مرد شدن آن هفت دخت
جمله در قعده پی بر داند فرو
کردم ایشان سلام از تنها
پیش ازین برین نظر شدند
چون پوشید است اینها بر تو
چون اسم حرف می دادند

مقصود
جمع غرض یعنی تا
مستعد
با چه
چیره
بمعنی مستطابست
و صد و بیست و پنج
از اینها پس ازین
که بدالی آخر چون صفت کدخت
انگار شکران بجای
میخیزان و این شکر و کمان
کرد که مذکور شده و این
عذاب و جایی شایان این
در حدیث است که کدخت
و مقصود مولوی است که کدخت
خوانده شود و معانی این
بجز کدخت و کدخت و کدخت
که در آن کدخت
از کمان
از کمان
بر کی شیر را گویند

رهن
شیش و متری
آخری
جلودار اسبان

قد
نجاست

قوت
طوط
الوده

غضوا
ابصارکم یعنی
پوشید چشمها را

بعد از آن گفتند ما را از روز
تا شود آنچل بصجتهای پاک
خویشین در خاک کفی مجرود
پیش اصل خویش چون بخویش
ساعتی با آن کرده مجتبی
جمله تو سینه ساعت غاسیه
ساعت از بساعتی آگاه نیست
منتصب بر هر طویله راضی
در زمان آخر چنان چست و خوش
اختیاری میکنی دوست و
روی در انکار حافظ برود
ای یگانه بین دو کانه بر کن
در شریعت هست مکرده ای
کو را پر سپهر نبود از قدر
کو را هر در نجاست ظاهر است
جز باب چشم نتوان شن آن
ظاهر کافر طوط نیست بین
بلکه بپیش آسمانها برود و
فهم است و وجود تن سب
امر غصوا غصه ابصارکم
پنجین سوراخهای دیگر است
بکیست ارنی بگویم حال را
صد هزاران جانور زخمی و زخم
قصه ما آغاز کردیم از کتاب
توبه آمدی در جان و دل

اقد کردن توانی پاک دست
که بصحبت رویه کوری ز جاک
تا نماندش رنگ و بوی سرخ
رفت صورت جلوه بخشش
چون براف کشم و از خود جدا
رست از طوین که از ساعت
زا که اسب و خیر تخیل راه نیست
جز بدستوری نیاید راضی
کوشه افکار او گیرند کوش

نام نهید است نفسش کرده
تا مرن کرد و از تور و زکا
در امامت پیش کردن کورا
چشم باشد اصل پر سپهر خدر
کو را بطن در نجاست سر است
چون نجاست بطن شیدا
ان نجاست نیست در خلق و
بر دماغ خود و رضوان بر شود
چون سب و سبکست بر زوایا
هم شنیدی است نهاده ای
میکشاید آن فحش مضرت
مدخل اعراض او ابدال را
ابر با هم از بر و نش میبرند
ماند بی فحش مردن این کتاب
اسیال جهان از قدوم تو حمل

گفتم آری لیک کی ساعت کن
دانه بر مغز خاک در شرم
از پس آن محو قبض او نماند
سپهرین کرد و بین فرمان
هم در ساعت ساعت است
چون ساعت غنی بیرون شود
هر نفر را بر طویله حاصل او
از بهوس از یک طویله کرد
حافظ را کرانه بینی ای عیا

ایمن پان مزار و سپرد
ای امام چشم روشن الصلا
کر چه حافظ باشد چیست و
او پلیدی را نه بند و عبور
این نجاست ظاهر از آبی رود
چون نجس خوانده است کافر خدا
این نجاست پیش آید سیکلیم
اسچه میکوم بقدر فهم شست
این سوراخ سوراخ است در
از دهانت نطق فهمت بر او
کر ز دریا آب را بیرون کنی
کان عوضها و ان بدلها
باز در پا آن عوضها میکشد
ای ضیاء الحق حسان الدین
چند کردم مع قوم ماضی

مشکلاتی دارم از دور زمین
خلوتی و صحبتی کرد از کرم
بر کشا و بسط شد مرکب بر
تلف دل از حسن کردن سجا
زاکمه ساعت سیر کرد و اندوخت
چون نماند محرم چون شود
بسته اند اندر جهان حشو
در طویله دیگری اندر شود
ختمی است رهن بی اختیار
بر کشا و سبب چرا حبسی چرا
پن نماز آمد و قوتی پیش شو
چشم روشن باید اندر پیشوا
چشم روشن به اگر باشد سفیه
زاکمه اندر فعل و قول نیست
و ان نجاست بطن افزون شود
ان نجاست نیست ظاهر و
و ان نجاست پیش از بی شام
مردم اندر حسرت فهم در است
اندرونی آب ماند خود ز ف
کوش چون نکست فهمت را
سجود آن سحر را با مون کنی
از کجا آید ز بعد خرها
از کجا دانند صحاب شد
که فلک و ارکان خود شاهی
قصد من انا تو بودی قضا

خانه خود را سازد خود دعا
حق پذیرد کس را در دعا
سرخ و ماهی و اندان بهام
خود خالش را کجا یا حسود
بدج تو گویم برده از پنج بخت
در بخت و سلام القاب
زانکه خود مدح جز یک بخت
مدح آخر سخی را کی کند
لاجرم چون سایه سوی اصل
در حقیقت مدح ما هست او
کز شفا و شکت کمره آن لیر
زانکه شہوت با خیالی رانده
چون براندی شہوتی بریت
خلق پندارند عشرت می کنند
باز کردم زانکه قصه شد در
پیش در شد اند قوی در نماند
چونکه با بکیر با مقرون شد
وقت بوج الله اگر بکینی
تن چو اسمعیل جان چو بن خلیل
چون قیامت پیش حق صفای
حق همی گوید چه آوردی را
کو کله دیده کجا فرسود
دست و پا و دست چو بن خلیل
در قیام این گفتها در درج
باز فرمان میرسد بر دایر

تو بنام هر که خواهی کن شت
کز و دیده که در وقطه کف
که ستودم مجمل این خوش نام
در وفاق موش طوی کی غنود

بر کمان می از نا محل
کر چه اندر از تو هم آمد مجمل
تا بر واه حسودان کم وزد
آن خیال و بود از حدیال

پیش رقص دوقی با ماستان قوم غیبی

مدح جمله نسبتا امجدین
کیشا زین وی جز یک بخت
لیک بر پنداشت که بشوند
ضال هم کم کرد و زنیاش با
کر چه جل او بکشتش کرد
به بالا بود او پنداشت بر
در حقیقت دورتر و مانده اند
لک کشتی و خیال از تو گزشت
بر خیالی پر خود بر می کنند

مدح جمله جمعی منجیت
زانکه میر مدحی نور حق بود
همچو نوری یافت بر جاهی
یا چاهی عکس لای و نمود
مدح او به راستی آن عکس
زین بنان خلعان پیران شوند
با خیالی میل تو چون پر بود
پر بخند و چنین شہوت مرا
وام دار شرح این نگه شدم

پشت کردن قوم ارس دوقی

قوم همچون طلس آمد و طرا
همچو قربان از جهان بردین
همچنین در پنج نقش کشتی
کرد جان بکیر جسم نعل
در حساب و دریا جات آمده
اندرین مهلت که دادم ترا
پنج حس را در کجا پا لوده
من عیشدم ز خود آن کی شد
در خجالت شد و ما اندر کوع
از کوع و پاسخ حق بر شمر

اقتد اگر دزدانسا بان قضا
معنی بکیر نیست ای میم
کوی الله اکبر و میشوم را
کشت گشته تن ز شہوتها و از
ایستاده پیش یزدان شہت پر
عمر خود را در چه پایان رده
کوش و چشم و هوش کو هر که
همچنین پیامهای دردناک
قوت استادن از خجالت نماند
سر برادر از کوع آن شمر

حق بنده است بچکایت
لیک پذیرد خدا جبهه
تا خیالش را بداند آن کم وزد
سوی بروی سیت آن فی
بر نویسنه نون دوقی شست
کوزما در یک لکن در بخت
بر صورت و شخاص عایت بود
حافظ آن نوار را چون را
سر بر چه در کرد و از کجی شود
کفر شد آن چون غلط شد
شہوتی رانده پشیمان شوند
تا بدان پر بر حقیقت شود
نا پر میل بر دسوی جان
مهلتم ده معسر مزان تن
وقت تنگ دخی موقوف نا
در پی آن مقداسی نامدا
کامی خدا پیش تو ما قربانیم
سر بر تا دار بد جان از عنا
شد بسبب الله بیل در نا
بر مثال سبت خیر و خیر
قوت و قوت در چه فانی کرد
خرچ کردی چه خریدی تن
صد هزاران آید از یزدان
در کوع از شرم تسبیح خوان
باز اندر و فست آن جام کا

جبهه لعل
یعنی کوشش
ناتوان
خیال
جمله روان
بکر

حافظ
دو

معسر
تنگ است

طراز
نقش بجا

کلمه
معنی کلک است
که تپید

اشاره
بحدیث من طلب
شیئا و جدد فرمود
یعنی هر که بخواهد چیزی را
درستی و کوشش کند
می باید از

عقیم
آزاده بی برادر
راست با چپ
واقع در سوره احزاب
یا ایها الذین آمنوا
استخیروا الله
در دعا و استعانت
جبر است
است است
فسار
بمعنی کلام پیوسته
بی پا ولی در لغت
مستوفیت و استعال
کرده اند

خواجہ خیرست این دو پود
کر گویم یک نشانم فوت شد
کویش من صاحبی که کرده ام
چون طلب کردی بجز این نظر
نوشدی بیوش و قیاد بی طاق
این نشان در حق او شد که بود
ماهی بیچاره ریش آید
این سخن ناقص ماند و بیقرار
میشام بر کسای باغ را
نخس کویان که سعد است
تا شود معلوم آثار قصا
والله طالع زحل از پرشود
بس کن ای پیرو تا زان آقا
آنچه بر دارد بدان مشغول شو
ا ذکر و آتش و ما و ستود
لیکست هرگز مست تصویر خال
شاه را گوید کسی جلا نیست
وید موسی یک شبانی را بر
ای خدای من فدایت جان من
جاءات و درم ششایتم
و شکست بوسم باله پاکست
هم پیرو نامهای روغین
ای فدای تو همه بر نام من
گفت با کس که مارا افروید
این چه راز است این چکفر

کم شده اینجا که دارم کیست
چون نشان شد فوت وقت شد
روح بستی او آورده ام
جذ خطا کند چنین آخیر
بجی گفت اینت سالوس و نقاش
آن ذکر را کی نشان آید
این نشان ملک آیت الکتاب
دل ندارم بیدلم معذور و
میشام باکت کبک و زنج
ناید اندر حصر اگر چه شبی
شتم مهمل سعد و نخس
حقا طش لازم آمد و
اشی ناید بیکبار و تبا
وزر و گرفتار با مغرول شو
اندر آتش ویدار نور و
در نیادوات مار همیال
کوهی گفت ای خدا و ای اله
جمله فرزندان خان و بان
شیر پیش آورم ای محترم
وقت خواب آید برویم جای
خمر و اجراتی نازنین
ای بیادت پی پی و سپاسی
این زمین و چرخ از دوا مدید
پند اندر دمان خود

کویش خیرست لیکن این خیر
بنگری در روی هر روی سوا
دولت با چنده نوا و ای سوا
ما که مان آمد سواد می بخت
او چمی بیند و او این چو
هر زمان کز روی نشانی میرسد
پیشانیها که اندر انبیاست
در بار کی تواند کس شود
در شمار اندر دنیا بد لیکن
لیکست هم بعضی این برود
طالع نکس که باشد مری
کر گویم از زحل استاره
از کواکب در سپهر بیکار
جنش اختر ناید خبر عقیم
گفت اگر چه پاکم از ذکر شما
ذکر جهان خال ناقص است
مناجات کردن نشان با حق تعالی در عهد موسی علیه السلام
تو کجائی تا شوم من چاکرت
تو کجائی تا سرت شاه کنم
در ترا بیماری آید به پیش
کر به بیم خایات من و ام
سازم دارم پیش صبح و
زین خط پیوسته گفت این
گفت موسی ای حیره برسد
کند کفر تو جهانرا کند کرد

کس نشاید که بداند غیر من
کویدت منکر مرا دیوانه و
رحم کن بر عاشقان معذور
پس گرفت اندک را بخت
او نداند کان نشان وصل
شخص را جانی بجانی میرسد
خاص اینجا بود کواکب
خاصه آنکو عشق از روی
میشام رم هر شد ای سخن
شج باید کرد و بهر نفع و
شا و کرد و از نشاط و
زانش سوز و مران بیچاره
در روی نه نور ماندنی نشان
برندار و جگر آن لطف حیم
غیبت لایق مر مر تصویر
وصف شما نه از آنها خاص
این چه جستان مکر کا
چارقت و درم کنم شایسته
چارقت را در درم و بخیه رخ
من را غمخوار باشم همچو خویش
روغن و شیرت پیارم میخ
از من آوردن تو خوردن ام
گفت موسی با کیست اعلا
خود سلمان آمده کا و شد
کفر تو و بیای دین از مذکر

جارق و پانابه لایق مر ترا
اشی کرنا بدست این دوست
دوستی بخود چون دشمنی است
شیر و نوش که در شود و نم است
انکه گفت اتی مرصت انکه
بی ادب گفتن سخن با خاص حق
قصه خون تو کند ناممکن است
دست و پا در حق با آسایش است
هر چه جسم ابد ولادت و صف است
گفت ای موسی دهنم دخی
وحی آمد موسی موسی از خدا
تو برای وصل کردن آمد
هر کسی را سیرتی بنهاده ایم
در حق او نور و در حق تو نا
ما بری از پاک و ناپاکی همه
بهند یا ترا اصطلاح هند
ما برون است کریم قال
زانکه دل جوهر بود گفتن ص
اشی از عشق در جان بر فرو
عاشقا را نفس سوزید
خون شهید از آداب اولیاست
تو در میان قلا و زری مجو
لعل را اگر محض نبوی پاک
بعد از آن در ستر موسی حق
چندین کشت و چند مد بخود

افقابی را چنینها کی روست
جان سیه کشته روان مردود
حق تعالی را چنین خدمت نمی
جارق و پوشیده که او محتاج پا
من شدم رنجور و تنه است
دل ببرد سیه دار و دور
کر چه خوشحوی و حلیم و مومن است
در حق پاکتی حق آلاش است
هر چه مولود است او ریشوی
وزیشانی تو جانم سوختی
وحی آمدن از حق تعالی لعاب بموسی از کجته شبان

فی برای فصل کردن آمد
هر کسی را اصطلاح داده ایم
در حق او نور و در حق تو نا
از گراختن جانی و چالاکی همه
سند یا ترا اصطلاح سند
ما در و زبک کریم و حال نا
پس طفیل آمد عرض جوهر
سر سیر فکر و عبارت را بسوز
برده ویران خراج و عشرت
این خط از صد ثواب اولیاست
جاء چاکا نرا چه فرمائی رفو

وحی آمدن بموسی علیه السلام از بهر عذران شبان
راز مائی کان نمی آید گفت
چند پریا زارل موسی

کر نبندی بن سخن تو خلق را
کره سیمی دانی که یزدان و اورا
با که میگوئی تو این با غم و خا
در برای بنده است این گفتنگ
انکه بی بسبع و بی بر شده است
کر تو مروی با بخوانی فاطمه
فاطمه مدح است در حق زنا
کم بلد کم یولدا و الا لایق است
زانکه از کون فساد است وین
جاء را برید و آبی کرد
وحی آمدن از حق تعالی لعاب بموسی از کجته شبان

تا توانی پامنه اندر فراق
در حق او مدح و در حق تو ذم
در حق او نیک و در حق تو
من نکردم خلق تا سودی کنم
من نکردم پاک از شبیخا
فاطر قلبم اگر خاشع بود
چند ازین الفاظ و ضمار و مجا
موسیا آداب و امان و گیرند
کر خطا کوید و را خاطمی مگو
در درون کعبه رسم قلبه نیست
ملت عشق از همه و نه اجد است
وحی آمدن بموسی علیه السلام از بهر عذران شبان

بر دل موسی سخنهای میسند
بعد از آن که شرح کویم مهبی است

اشی آید بسوز و خلق را
را و کتاخی ترا چون باور است
جسم و حاجت در صفات و الحلا
انکه حق گفت او من است و من
در حق آن بنده این هم سیده است
کر چه یک جنسند و در حق
مرد را کوئی بود در خم سنان
والد و مولود را و خالق است
جاء است و همدی خواست
سهر نما و اندر بیابانی و رفت
بنده مارا ز ما کردی حسا
بعض الاشیا و عندی الطلا
در حق او شهد و در حق تو کم
در حق او خوب و در حق تو
بلکه تا بر بندگان جوی کنم
پاک هم ایشان شوند و در
کر چه گفت لفظ نا خاشع بود
سوز خواهم سوز با آسوز
سوخته جان و روانان و
کر شود پر خون شهید ترا
چه غم از خواص را با حلیه
عاشقا را نه سبب تلت خدا
عشق در رویای غم غمناک
ویدن و گفتن هم میسند
زانکه شرح این در ای کبی است

در این کتب که
حضرت رسول خدا
که خداوند در روز قیامت
من چون در این ششم
مردی که بدیاری
بیشتری و حال
حالی که در این
فردن بنده
حاجت کردی
رسول خدا
علی و ابی طالب
و لا علی و لا
الطاف و یحیی
علی و نه در حق
دادن

عشقه
ده کایت
حاطی
خطا کننده
با چلیه
با افوار

محقق
سی

منع
در بیم آورده شده

قالب
جمع قیبه

آب ما مجوس کل فایده است این لاف تو محروم میدارد ترا کر با ندای خود از دست بهمچنین بر شوقی اندر جهان هری زانها تر کسی جز با ندازه ضرورت زین کیم انجا که آب در دل کشید خورد و اداری که اندل باشد پس بود دل جویر عالم من یا حیا لای که در ظلمات او فی دل اندر صد هزاران خاص و عام دل محیط است اندرین خطه جو هر کرا و امن در دست معتد تا ندو منست آن شکها آن خیال سیم و چون بود پیر عقل اندر انموی جوی چون رسید آن گشتی و ابد چرخ افق و شان با هر کس هر یکی با یکدیگر گفتند گفت ما تا کاین امام مارود او فضولی بوده است از انجا یک از ایشان را ندیدم در در با بود کوئی آب گشت در تخیل ما مذام کا بنفوقم را سالها در حسرت ایشان با	بجز دوست جذب کن مار ازین زک آن نیت کن درین دریا کل با ند خشک و و شد قفل خواه مال و خوا آب و خوا چون نیابی آن خمار شکست تا نکر دو غالب و بر تو امیر که منم آب و چرا جویم مدو که بود در عشق شیر و کین سایه دل چون بود دل را نجر می پریشان بر کجی گفتگو در یکی باشد که مست آن کدام ز بهیشت انداز حسان جو آن تار دل بر کس سیر تا بدانی نقد را از رخسار و امن صدقت درید و غم زد	بجز کو یمن ترا در خود کشم آب کل خواهد که در دریا رود آن کشیدن چسپان کل آب خوا باغ و مرکب و مرغ و من این خمار غم دلیل آن شده است سر کشیدی نو که من صاحب کیم دل تو این الوده را پنداشتی لطف شیر و کین عکس دل اندلی که عاشق هست و جا دل نباشد غیر آن در یابی ریزه دل را اهل دل را بگو از سلام حق سلامتها نشا و امن توان نیازست حضور سنگ پر کردی تو و امن از جا کی ناید کو و کازر انک سنگ	انکار کرد آن جماعت بر دعا و شفاعت و قوتی و ناپید شدن در پرده غیب و حیران شدن و قوتی که ایشان بهوار فتند با برین بیان شدند از پس نیت و قوتی مستر بوالفضولانه مناجاتی بکرد کرد بر مختار مطلق عزت رفته بودند از مقام خود کام نی نشان پا و نی گروی شیت چون پوشانید حق از چشم ما عمر با در شوق ایشان شکستند	گفت هر یک من کردم و کنم گفت آن دیگر که اسی ما برین چون نم کردم پس تا بنکرم نی چپ و نی راست فی باله در قباب حق شدند از هم بهمچنین شدند از چشم او تو سخنی مرد حق را در نظر
---	--	---	---	--

خرازمین مجسبه بجا افتاد
 تو همان دیدی که بلیسین
 اید قوفی با دو چشم سپید
 از همه کار جهان پر دست
 هر که ادلالت شد از عتلا
 یا دم آمد آن حکایت کاغذ
 پیش ازین گفت بعضی حال
 صاحب کاوش بدید و گفت
 گفت من روزی ز حق میروم
 چون بدیدم که در بر خاتم
 او ز چشم آدریانش گرفت
 میکشیدش تا بدو دست
 این چه میگوئی دعا چه جوت
 من یقین دارم دعا شد بجا
 اید غاتا چند خوانی را در
 که چنین بودی همه عالم بدین
 روز و شب اندر دعا و اندر
 مکتب کوران بود و دعا
 این دعا کی باشد از اسباب
 و مکه امین و قمر است این شرح
 او بنویسمان میگردد و
 در اول من اندر دعا انداختی
 دید یوسف آفتاب و چرخ
 ز اعما و او بنودش هیچ غم
 چون در افتد ندیوسف بجا

به بشردیدی تو ایشان را
 گفت من از چشم او میبینم
 بین میبایمید و ایشان را
 گوئی کوئی کوجان چون فاج
 روز و شب میکردان و لغیر
 لیت تعویق آمد و شبح تو
 ای بطلت که زن کشیده
 قبله را از لایه می آرستم
 روزی من بودش منو استم
 رفتن هر دو خصم پیش داود علی نبیا و علیه السلام
 که بیا اسی طافم لاج بجه
 بر سر و پیش من و خویش ای ند
 سر بران بر سنگ ای مکر خطا
 حجت قاطع بگو چه بود دعا
 یک دعا اذک بر و ندی
 لایه کو یان که توده مال غنی
 جرب لبانی نیابند غطا
 کی شد این شریعت بسلک
 کا و را تو بازده یا جس رو
 کا یخدا و ند کریم لطف خو
 صد میداد و لم افروختی
 پیش او سجده کنان چون کافران
 از غلامی و ز طامش و کم
 با کت آمد مسیح اورا از لاله

که زین برین شدت ایست
 پیشم بلیان را یکدم به
 بین بگو که کین دولت حسین
 نیک بنگر اندرین ای محجب
 از خدا جو هست روزی حلال
 بهم بگویش کجا خواهد گشت
 بین چراستی بگو و مرا
 سالها بوده است کار من دعا
 اندعای کنه ام شد مستجاب
 حجت بارور با کن ای دعا
 گفت من با حق دعا کرده ام
 گفت که و اشید این ای سلین
 ای مسلمانان دعا مال مرا
 که چنین بودی که ایان خیر
 تا تو ندی هیچکس نه یقین
 قوم گفتند این مسلمان را
 بیع و بخشش و بیت عطا
 اندر ادریس و ورزندان
 من دعا کرده ام زین
 من نمیکردم کز اند دعا
 عتادش بود بر خواب دست
 اعتمادی داشت او بر خواب پیش
 که نور و زنی شده شوی ای سلوک

که بشردیدی تو ایشان را
 چندینی صورت آخر چند
 هر شادی در دل اندیشین
 که دعا هست حق بر سنج
 اندعایش میرود و تا دل
 بی شکل هیچ کسب و تقا
 چون زابر فضل حق محبت
 ابد طرار اضاف اندر
 تا که بفرستاد و کای را خدا
 روزی من بود کشته است جوا
 چند مثنی زو بر و پیش
 عقل در تن آورد با خویش
 اندرین لایه بسی خون خوراهم
 زار بیند و فشار این لعین
 چون از آن او کسب جدا
 محتمل کشته بدندی و یا
 ای کسانیده تو بکشا بندان
 دین فرو شده دعا با ظلم
 یاز جنس این شود ملکی ترا
 و نه کاوش با بد حجت کو
 واقعه مار که داد غیر تو
 همچو یوسف دیده ام بجا
 در چه وزندان جز از احمی
 که چو سمعی میفرود زین پیش
 تا بالی این جها پر ویش

این دعا را در وقت حاجت بخواند
 و دعا می نماید

نکته
 یعنی اینست
 غنی
 کول و نادان
 آرد
 سر و تخت
 تار
 قول بجا داده
 و زار خاشیدن کنایه از
 پیروده گوشت

مسندی
یعنی اعتمادی
مندی
نماید

فقر
ستی

بشاره
بجده
حب ایشی
و یسم هستی
دوستی بخیر
کرد
کرمی کرداند

فانی این بابت نماید در نظر
چاه شد بروی بدن بابت
بچا که ذوق آن بابت است
لقمه تلخی چو شکر میشود
گلشکرا که نبودستند
میگشت چون شتر مست بجا
شتران قوت چو شیر نشد
دلیست آنکو چنین خوانی ندید
پای پیش و پای پس در راه
چون ندارد شرح بمعنی گران
سن دعا کورانه کی میکردم
آن کی کورم ز کوران بشیر
کورم از غیر خدا بسینا بدو
آچنانکه یوسف صدیق را
می نداند خلق اسرار را
دختم آفتش رو بن تن چو
با که امین وی چون دل مرد
خاندان این بنده را بر سوا
پیش خلق این را اگر خود قید
چونکه داود بنی آید برون
دعای گفت ای بنی الله داد
گفت داودش بکوب ای بکر
گفت ای داود بودم بنفیل
مردوزن بر ناله من قفند
هم بود پارس و هم نهان

نیک دل شایسته قاتل از
گلشن و بزمی چو شکر خلیل
در دل هر مؤمنی تا حشر است
خار ریگان سنات کو هر شود
لقمه راز انکار اوقی میکند
بی فتور دبی کان بی ملا
زیر ثقل بار اندک خورشید
اندرین دنیا نشد بنده وید
میهد با صد تردد بی همت
خرسوی مدعی کا ورن
جز بجال که به کی آورده ام
او نیاز جان و اخلاصم نید
مقتضای عشق این باشد که
خواب بنمودی و شش شکر
ژار میدهند کعبه را
روچه سوی آسمان کردی
روی سوی آسمان کردی
گر بدم من ترمن پیدا کن
پیش تو همچون چراغ روشنی است
شدن حضرت داود سخن خصمان را در ظاهر
کا و من در خانه او اوقا
چون تلف کردی تو ملک حرم
روز و شب اندر دعا و اندر
کو دکان این اجار او صف
که چه میگفت این کدای رنده

قوتی در حق میسندی
هر جا که بعد از انش میرسد
تا باشد در بلاشان اعتراف
لقمه حکمی که تلخی می رسد
هر که خوانی وید از روز است
گفت تصدیش بگرد و پوزاد
زار زوی تا قد صد فاقه برود
وربش اندر تردد صد دله
دام دار شرح ایسم نکند
گفت کورم خواند ز یحرم اند
کور از خلاق طمع دارد و خیل
کوری عشق است این کورنی
تو که بیانی ز کورانم مدار
مر مر لطف تو بهم خوانی نمود
حق نه نیست و که داند را
شید می آری غلط می فکری
غلغلی در شهر افتاده ازین
تو همی دانی و شبهای در آن
کا و منچو اینداز من ای خدا
گشت کا و من را پیرش که چرا
هین پرانده کو حجت بیا
این همی جسم زیزدان بخدا
تو پیرس از هر که خواهی این
بعد ازین جمله دعا وین فعا

در میان جان فدا شدن
او بدان قوت بشاوی میکشد
نی زامرونی جستان انقباض
گلشکرا از اکوارش مید
مست باشد در طاعات
شد کواه مستی و لسوز او
میاید کوه پیش تار مو
یکرمان سگرشش و سالی کله
ورسا بست از الم نشخ شون
بس لمیانه قیاس است بخدا
سن ز تو گشتست هر پوزار
حب نعیمی و یسم است ای حسن
وایرم بر کرد نقطه ایندا
اندعای سجده بازی نمود
غیر علام ستر و ستر عجب
لاف عشق و لاف قربت نیز
آن مسلمان میند رود برین
که همی خواندم ترا با صدیا
چون فرستادی بگردم خط
گفت هین چو نیست این احوال
کا و من گشت او بیان کن
تا بکیس کرد و این دعوی کا
روزی خواهم حلال دبی عفا
تا بگوید بشکجه بی ضرر
کا و اندر خانه دیدم ناگهان

چشم من تاریک شدنی بچو
گفت داود این سخن را بشو
تور واری که من بی جیتی
نسب را همچون زحمت دانم
و بدو مال مسلمان کمر کمر
پس ز دل ای برادر دو
سجده کرد بافت ای دانا بی تو
این جفت و گریه و رشدا با
تا روم من سوی خلوت دانا
روزن جانم کشا و سبب از صفا
دور خست آن خانه کا به روز
یا نمدانی که نور آفتاب
من چو خورشیدم درون نور
که نه تار است کرد و دایما
همچنین داود می گفت این
با خود آمد گفت را کو تا کرد
در فرو بست و برفت انگشت
و یا حوالی که کس واقف نبود
همچنین این ماجرا با رفت
همچنین ظلم صریح ما سرا
که چه چندین سال بودم درو
گفت داودش خمش کن بر
چون خدا پوشید بر تو ای
گفت داود ای چه حکم است آنچه
بر مسلمان کور این استم رفت

شادی آن که قبول آمد
حکم کردن داود علیه السلام بر شده کا و
بنم اندیشه باطل هستی
تا بخاری و خل بود آن تو
رو بگو و ام و بد باطل مجو
تقصیر کردن آن داود و اوری داود و بنو حسد
ور دل داود انداز آن فرو
تا دل داود و بیرون شد چا
پس هم این احوال از دانا می
میرسد بوی اسفند ناله خدا
اسل دین ای بنده وزن کرد
عکس خورشید بر نوبت ایچا
می ندانم خویش کرد روز و
حرب و خدع این بود ای
خوبست کشتن عقل خلاق
رفتن داود علیه السلام در خلوت نمودن با وان ابرار
سوی محراب دعا می تجا
را به پناهی که حیرانی فرود
زود زود آن مدعی تشیع رفت
میرود و در عهد پیغمبر ملا
مطلب کردم ز حق داد او را
حکم کردن داود علیه السلام بر صاحب کا و که از سر
کا و بگذر تشیع صاحب کا و بر داود علیه السلام
از پی من شرع تو خواهی نیاید
زین تعدی سنک و که تشیع

کشتن آن را و بهم در شکر
این که بحسبت خریدی دار
آنچه کاری بدیدی آن
گفت ای شه تو بهم این میگویم
در دلش نه آنچه تواند دل
گفت بین مروری خواهان
خوی دارم در نماز آن اتفاق
تا به و باران نواز روز غم
تیشه در پریشیه کم زن پیا
نور آن دانی که حیوان دیدم
فرتسم سوی نماز و آن خلا
منیت دستوری و گریه میتم
پس گریه باش کشید پس بی
حق نمودن آنچه بدوش تمام
روز و دیگر جمله خلاق آمدند
زود کا و ام را به دای ایچا
کا و کشته خورده بی ترسی میتم
ای رسول حق چنین باشد روا
رفته است اذنه عدل چا
همچنین تشیع میز و بر ملا

که دعای من شنید آن غیب
حجت شرعی درین دعوی
ریح را چون میانی حار
در نه این پیدا و بر تو شد در
که همی گویند اصحاب ستم
ایچای هر کجا طاعتی و جنت
اند که نهدی بر از ای منم
مهلتم ده این دعاوی را
معنی قره عیسی می ای
میفتد در خانه ام از نعم
تیشه زن در کندن روزن
پس چه کرمنا بود بر آدم
تر تعلیم است ره خلق را
کرد از رویای راز آیت
که ندارم در یکی شش من
لب بست و غم خلوتگاه
گشت واقف بر سر و تقا
پیش داود پیغمبر صف زد
از دعای خوشین شرمی
در جواب افروزه زویران
ملک من بکا و چون شد
این مسلمان از کا و کحل
روخش کن حق ستاری
که معطر شد زمین و آسمان
کا لصلای بهنگام طلعت ایصلا

دعاوی
جمع دعا

تشیع
لامت کردن

نیش
چینا مقصود بیست
نفت
خیمه

الباس
مشترک کاری
کردن

ایچنین ظلم و جبار من کمن
ورنه کار ت سخت کردوست
خاک بر سر کرد و جبار بر ورید
گفت چون نیت نبود ای نیت
رو که فرزند ان تو با جفت تو
خلق هم اندر ملامت اند
ظالم از مظلوم کس بی
سکت حماره حمله بر مسکین کند
از کین یکسان سی داود
این نشاید از تو کار ظلمت فای
گفت ای یار ان نان آن رسید
در فلان صحرا دخی بیست ز
خون شده است اندن آن
این جوان مرخواجه را با شهید
که عیال خواجه را روزی نی
تاکنون از بهر یک کالین
اکا فردا سق دین دور گزند
که بختیتم که دارم شاخا
پس همین جا دست دایت کرد
خاصه در هنگام خشم و کفیکو
چون همی گیر و کواه سرکام
بس موکل های دیگر روز
نیت حاجت شکره نیت
جز و نام هم سوی کل خودم
اوار و صد کا و برود صد شتر

یا نبی الله کور نیشان سخن
حکم کردن داود بر صاحب کا که جمله مال خود بوی کش
که بروم میکنی ظلمی مزید
ظلمت آید انک انک طوبو
بندکان او شد اندازون کو
کر ضمیر کار او غافل بدند
که سرفس ظلم خود برود
تا تو اندر خرم بر مسکین زند
عانه مظلوم کس ظالم ترا
کان سرگرم او کرد و پید
شاخا بر نیت و بیست
خواجه کشت این منو سخت
طفل بود او و نذر دین خبر
نی بود روز و نه موسمی عید
میزد فرزند او را بر دین
پروده خود را بخود بر میدهند
کواهی داود دست دیا و زبان بر سر ظالم هم درو
بر ضمیر تو کواهی میدهند
میکنند ظالم بر سر تو
خاصه وقت خوش خشم و تقا
هم تو انداز فرید از بهر شتر
بر ضمیر تشنیت واقفند
من نه نورم که سوی خضر شتم
نفس نیت ای پرازوی بر

بجایان داود و کفش ای عنود
یکدی و یکدی برین شینع
ویده انکار صدر و شپگاه
سکت بر سینه همی زد با دوو
ظالم از مظلوم کی داند کسی
ورنه ان ظالم که نفس ستانند
شرم شیراز است فی سکت را
روی بر او در کرد و انداز
عزم کردن داود علیه سلام تا از شکار کند بر خلاب
جمله بر خیر یا بیرون ویم
سخت بر این خمیه و میخ او
مال او بر دشت این قتلان
تاکنون علم خدا پوشید
بنیوایا از اینک لقمه سخت
او بخود بر دشت پرده از کما
ظلم مستور است در سر رجا
چون موکل میشود بر تو شیر
چون موکل میشود ظلم و جفا
پس تا کس که موکل می کند
ای بد دوست آمده در کمین
نفس تو هر دم بر او صد
همچنان کاین ظالم حق ناشنا
نیز روزی با خدا زاری کرد

جمله مال خویش او را بخش زد
تا مکر و دغا پرازوی شمت
باز او دوش پیش خویش نهاد
ایدریغ از چون تو خراشاک
مید و یار جمل خود بالا و
که بود سخره هوا همچون خسی
خضم هر مظلوم باشد از جن
که نگیرد صید از همسایگان
کای نبی محبتی بر شفق
قدر کردی بکینا هی با شش
تا از ان سر زبان قف شوم
بوی خون می آیدم از رخ او
وین غلام او ستای از او کا
آخر از نا شکر فی این قلبان
یا دما و روا و حقها سخت
ورنه پیشواید جرمش را که
مینه ظالم به پیش مردمان
کا و درخ را به بسیند از طلا
که بکو تو اعتقاد است و کمر
که هویدا کن مرا ایست و پا
تا لای را از بر حصار زند
کوهرت پید است حاجت این
که بینیدم منم صاحب نار
هر کاوی که و چندین الباس
یا ربی نماند از روزی بدو

تا بجا خشم از خوشی و کین
سنت میکرد با ستغفار
چون برون فستق سوتی
گفت اسی سکت جذین را
آن رشت اورا گریک بوده
تو غلامی کسب کفایت نکند
کار و راز شتاب کردی زین
نام این سکت هم نوشته بود
ولوله در خلق افتاد از زمان
بعد از آن گفتن بایستی
هم بدان تغش لغرمود و قضا
چون نخبه در فقه در هر
کا نفلان خواجه چه حالش
چونکه پیکشت تر کار او
ما همه کوران اصلی بوده ایم
سنت با تو در سخن آمد شهر
سکنایت صد هزاران پاره
گوها با تو رسائل شد شکور
دان قوتی از همه کان عالم
گشته شد ظالم جهانی زنده
نفس خود را کش جهانی زنده
مدعی کا و نفس تبسین
آن گشته کا و عقل تبسین
روزی هیچ او موقوف
خواجه راوه عقل ماند چو

از پیش کردم زبان تو سود

اگر خطا گشت و دست بر عاقله

بیرون رفتن خلایق بسوی آن درخت

گفت و پیش را پس بندخت
تو غلامی خواجه را نیز گشت
با همین خواجه جفا نمود
شرح جستی شرح بیان زگو
از خیالی که بدیدی سبک
کرد با خواجه چنین مکر ضرر
هر یکی ز تار سبک یار

تا گناه و جرم او پدید
خواجه را شستی و بروی بال
هر چه زاور شنید و دیده
خواجه را شستی با ستم زار
انگ سرش با کار و در زمین
همچنین کرد و چون شکستند
جمله از او دگشته عذر خوا

قصاص فرمودن داود علیه السلام خونی را بعد از الزام

لی کند کوش ز علم حق خلا
میل جستجوی کشف مشک
همچنانکه جوشدار طراشت
مهر داد و شد فاش و دو تو
و آنچه میفرموده نشنوده ایم
کر برای غزو و طوتم بگیر
هر یکی بر خصم را خونخواره
با تو میخواند چون مفری زبوا
زندگی بخشی که سر دقام

علم حق که چه مومنان کند
بقضای داوری رتب و
جوش خون با شان و جفا
خلق جمله سر برهنه آمدند
وز تو ما صد کون عجاویدیم
توبه سنگ و فلاخن پیدا
این اندر دست تو چون سم
صد هزاران چشم دل کشاده
جان جمله مخرات نیست خود

در بیان آنکه نفس آدمی بجای آن خوشت که مدعی کاو
گشته بود آن گشته کا و عقل است و داود حق است باشد که
ناشب جنت که بقوت و یاری او تواند ظالم را بشستن

بر گشته کا و تن منکر مشو
آنکه بکشد کا و را کمال است
نفس خونی خواجه گشته مشو

عقل امیر است و همی خواهد
نفس کوید چون که کشتی کاو
روزی هیچ نمیدانی که

عاقله جانم تو بودی از دست
این بود از انصاف نفس جان
تا لای عدل بر صحر از غم
کرد و زدن است کمال
ملک وارث باشد از ناسر
هم بر این خواجه کوپان بینا
باز کا ویدین زمین بر پان
در زمین آن کار و با سر
زانکه بدطن گشته بودند
داود و پستان تو از این روپان
چونکه از حد بگذر و رسد
سر برادر از ضمیر آن تن
خارش دلها و جفت و جفا
سر سجده بر زمین نمید
لیک مخدوم چون بی دیدیم
صد هزاران خصم ما بر هم
چون زره سازی ترا محکوم
از دم تو غیب را آما و شد
که بخش مرده را جان
هر یکی از ما خدا را بندید
خواجه رگشته است او را بنده
خویش را خواجه کرد و پند
روزی هیچ و نعمت طرب
زانکه کا و نفس باشد تن
قوت ارواح است و از ان

هر
حر
نارود

غزو
جنت و جفا
طالوت
یعنی از سلاطین بی ایمان
گویند
۱۲

چاش
عقله انکا جده
منوده

ما رخ
تایان
آش
ناتقص

توسعه
و... شدن

لیک و قوفت بر قربان کا
دوش چیری خورده ام فسانه است
بست بر اسباب اسبابی و کر
بی سبب مر بجرار شکاف
جمله قر است و قطع بسبب
مرغ با پیلی دوسه نکت فکند
و تم کا و کشته بر معقولان
بهمین را غار قرآن تا نام
بند معقولات است اما فلسفی
مغر جوی از پوست داد و صد
عقل و فقر کند یکسریا
این سیه و آن سفید ز قد ریا
بهمان که قدرین از جان بود
هین یکو که ناطقه جوی کند
نی که هم توریه و انجیل و رب
بلکه رزقی از خدا و مدد است
دوق سپان نقش آن چون سینه
انفس چون باشی بیدارم تو
عقل کا علی غالب آمد در شکاف
اگر تو خواهی بینی از اراد و ما
اگر تو صاحب کا و اخواهی زبون
صد زبان در هر زبان صد
شهر را بفریبده الا شاه
مصحف ها لوس او باور کن
عقل نورانی و نیکو طالب است

کج اندر کا و دان ای کج کا
هر چه می آید ز پنهان خانه است
در سبب منکر و دان افکن نظر
بی زراعت چاش کند م فکند

مثال

دوش چیری خورده و رنه نام
چشم بر اسباب از چه دو تم
نیا و قطع اسباب آمد
ریکها هم آرد و شاز سبب

پیل را سوراخ سوراخ افکند
حلل میرید جدار جایی چو
کشف این عقل کار افکند
عقل غفلت مغر عقل است
چو که قش عقل صند ز پنهان
از سیاه بی و سپیدی فارغ است
قیمت همیان کیسه از زر است
اگر بدی جان زنده بی بر کو
گرچه هر قرنی سخن آری بود
روزی برنج جوی بی حبیب
زانکه نفع مان و دان مان او
رزق جانی کی بی نفعی است
صاحب اینکا و رام انکا شد
نفس اردو است با صد زور
خاک شود پیش شیخ با صفا
چون بز و کیت لی الله شود
مدعی کا و نفس آمد فصیح
نفس را تبیح و مصحف و من
سوی حوضت آرد و بهر و
زانکه او در خانه عقل تو بفر

داومی در دست فم تورا
که ز خوش چشان کرشم فم
مخبرات خویش کماون بود
ششم برابر ششم کماون
مغر و رویش و هلاک بسبب
نسکست مرغی کو با لار زده
خون خود جوید ز خون لای
بندگی کن تا تر است
معدده چون همیشه بود
عقل کل کی کام بی انان
نور ما پیش دل و جان با رخ
بی زری همیان کیسه است
همی کفتی کا فرا ز امتیون
لیک کفته سابقان با روی
کر بشت آورد جبریل
بدست آن نفع بی تویط
خبر بعدل شیخ کو داد و تست
کردم داود او کا شد
روی شیخ او را ز مرد دیده کن
تا خاک تو برو کمیا
انزبان صد کش کو شود
صد هزاران خجست آرد و ما
خنجر و شمشیر اندر استین
و اندر انداز و ترا در قهر جو
بر در خود سکت بود و سیر

باش تا شیران سوسه بشود
هر که جنس اوست یار او شود
خلق جمله علقی اندازد ز کین
ای صیادی بشنود او از طیر
بسته در بسته پیش او یکی است
بین او بگریزون آب و شیر
عیسی مریم کوهی میکشید
آن کی در پله دوید و کف زخم
یکدم میدان در پی عیسی
از که اینو میکشید ز پی ای مریم
گفت اخوان میخانه تولی
چون بخوانی آن فسون برده
برومی بروی سبک تاجان شود
با چنین برهان باشد در جهان
حرمت ذات صفات پاک او
بر که سنگین بخوانم شد سنگین
خواندم از بر دل احسن بود
گفت محکم چیست کاجا هم
گفت پنج احمق قهر خداست
آنچه داغ اوست مهر کرده است
بر سر در خیم پنج احمق
آن گریز عیسوی ز نیم بود
یادم آمد قصه اهل سبا
آن سبا ماند بهر بی کلا
کودکان افسانه می آوند

وین سکان کور آنجا بگرد
جز کرد او که شجیت بود
یار غلت میو و علقین
مرغ ابله میکند انوشی
گر علقین دعوی کند او در یکی است
گر بختن عیسی علیه السلام فراز کوه و شخصی
در لی او رفتن و سوال کردن
در پیکر نیست چه چیزی
پس بجه عیسی را بخوان
نه پیت شیر و نه خضم و نه فیم
که شود کور و کراز تو مستوی
بر جعد چون شیر صید او
در هوا اندر زمان پزان شود
که باشد مر ترا از بندگان
که بود گردان کریبان چاک او
خرقه را بدید بر خود تابان
صد هزاران بار دور مالی نشد
سو کرد آنجا نبود او را سبق
بج کوری نیست قهران مبتلا
چاره بروی نیار و درود
رحم نبود چاره جوئی آن شفی
اینست ادا آن بی تعلیم بود
قصه ایل سبا و حماقت ایشان
واثر ناکردن سپید نصیحت ابدی در ایشان
درج در افسانه شان بن سید

مگر نفس و تن نداند عام شهر
کو مبدل گشت و جس تن
هر خسی دعوی داد و دی کند
نقد را از قلب نشاند دعوی
یا چنین کس کردی مطلق است
باش تا و آنچنان میاجت
کزی مضات حق یکجمله
گفت از احمق کیری ز غم برود
گفت آری گفت آن شفی
گفت آری گفت پل روح پاک
گفت عیسی که ذات پاک حق
کان ضنون و اعم عظم را که من
بر تن مرده بخوانم گشت
سنت خارا گشت و زانچو بر
آن بهما نخبست و این بهی
بتلا رنجی هست کان رحم او
ز جهان کبری چون عیسی گشت
انک اندک ابر او درود
ز مهر رار بر کسند فاق با
قصه ایل سبا و حماقت ایشان
واثر ناکردن سپید نصیحت ابدی در ایشان
بهر لبا گویند در افسانه

او نذر و جز بوجی القاب خبر
بهر که راحی در مقام خود نشاند
بهر که بی شکوف و روی
بین از دگر یز اگر چه معنویت
چونش این تمیز نبود احمق است
سوی او شتاب ای و انا بود
شیر کوی خون او میجو گشت
گر شتاب خود جواب او
که مرا اندر کزیت شکلی است
میر با غم خویش رهسپار شد
که فسون غیب را با وستی
فی رخل مرغان کنی ای خورده
هر چه خواهی میکنی از کیت با
مبدع تن خالق جان در سن
بر گرد و بر خوارم شدن
بر سر لاشی بخوانم گشت
ریک شد کوی زوید هیچ
او نشد او را و این را شد دو
احمق رنجی هست کان رحم او
صحت احمق بسی خونبار گشت
و چنین وز دو هم احمق است
چه غم آن خورشید با اسرار
کردم احمق صبا شان شد
در فضا به شوی از کوه
کج میجو در همه ویرانه

فکری
تیز پیش

مستوی
یعنی دست شده
در است آورد

و د
دستی

شیر
تا پیش

سکره

لمره برون سفره فارغ
ظلم بالویند و طاعتی بشیند
را وضو نمافاده چاکه
درین بیت آ

جوشک

مقدور وزن یکتا

بنای

بنقدیم بایرون
تاریسان خام را
کویند که بروک پیچید
شود

رفاف

جمع رفت

بنایان حمید

بود شهری بس عظیم و بود
مردم ده شهر مجسموع اند
جان ناکر و بجایان فتن
آن در بس تیر کوش سخت کر
گفت کور ایک که روی میزند
آن برهنه گفت تران آن نم
کر همی گوید که آری مشغله
شهر را بستند و برون اند
کور ویدوان کرا و از سر کشید
بس طلب کردند و یکی یافتند
آتش کردند چندان ای سپر
هر سه ران خورد و بس فرستند
با چنین کبری و مفت اندام
نکت پای کار و انما مقتفی
ایضاً الحق صام الدین عیان
کر ابل را و دان که مرگ باشند
حرص با دنیا است بنید بوج
عور قیر سده که دامانش برند
او برهنه آمد و عریان رود
انزبان داند غنی کش نیست
کرسانی پاره کران شود
محشم چون عاریت ملک دید
چون ز خوابش بگشاید کش
از پی این عاقلان و دوفون
کوید که روز کارم میبرند

قدرا و قدر سکره پیش
لیک جمله ستن ناسته رو
کر برار نیست باشد نیم تن
کج و دوری نیست یکچون
من همی میهم که چه قومند و
که بر بند از داری و اسبم
میشود و زوینت تر یاران
وزیر میت دروپی اندر شد
عور گرفت و بدامن کشید
بی سرو بی بن سبک نشاند
کاستوان شد چرخه شمشیر
چون سه پل بس بزرگ شد
از شکاف و برون جسد در
زین شکاف و در که هست آن
باز با گفت شرح این بیان

بس عظیم و بس فراخ و بس
اندر نوع خلایق بشمار
آن یکی بس و درین دوید و
واند که عور و برهنه لاشه تا
گفت که آری شدیم با نکتان
گفت ایک نیز دیکت اند
آن برهنه گفت او ده منم
اندران ده مرغ فرستند
مرغ مرده جفت و زخم کلا
بر سر آتش نهاد آن ستن
زان همی خورد و چون با صید
انچنان که فری همی هر یک جان
راه مرگ خلق باید ره است
بر درار جوی نیایی آن سکا
ای سپر و مختصر افسانه نیست

شرح کور و درین و کر تیر شو و برهنه دراز و من

سخت رفت و تو به چون
لیک آن جمله سه خاتم نچه
از سلیمان کور وید و پای مور
لیک و مهنای جائه او را
که چه میگویند پید و نهان
خیر بگرییم پیش از زخم بند
از طبع بر دمن نامهم
لیک و ده کوشش بروی
استخوانها را کشته چون بنای
مرغ فری را بیک اندر
هر یکی از خوردش چون پیل
در خجیدی ز رفتی در جهان
ور نظر ما یک که آن بجا است
سخت باید و رو چندین رفا
اشا را روی در بیک نیست
مرک خورشید نقل خود
می نه بنید که چه هست عیب
سج او را نیست و زوینش با
خنده آید جانش ازین خوش
کو بران لرزان بود چون
کرید و خنده شش درو عبا
رئسدار و زوی که بر باد جوا
که بودشان عقل و علم بچنان
خوشتن را علم بدار و نسی
غرق بیکار نیست جانش با

عورتان که منم دهن کشان
 دانداد خاصیت بر جوهری
 این رداوان اردادانی لکیت
 سعد با و خنسا دانسته
 آن اصول دین نانی لکیت
 هشتان بدو آن ایل سبا
 دادشان چندین ضیاع و باغ
 آن نثار میوه ره بر میگرفت
 باوان میوه فشاندی کی کسی
 مرد کلخن تاب از پستی زر
 کشته این شوره از درو درو
 در تنور انداختندی جا به را
 مانع آید از سخنانی محرم
 که بلا نعمت فرو نشاند شرکو
 بین کرم منید این خود کند
 شکر نعمت نعمت افزون کند
 قوم گفته شکر مارا بر دخیل
 پیش این نعمت است آمدنی
 مانع از بیم نعمتها و باغ
 اینها گفتند در دل علی است
 چند خوش پیش تو آمدنی مضرت
 هر که او شد شناسد یار تو
 اینهم از تاثیر آن بیاری است
 بر خوشی کا بد بونا خوش بود
 پس غذائی که ز روی دل نهند

چون دامن از چنگ کشان
 در بیان جوهر خود چون خری
 خود را ناردانی بین تو نیک
 شکر می سعدی تو پانارسته
 بکر اند اصل خود کو هست نیک

صد هزاران فضل انداز غلام
 که همی دامن بخور و لایجوز
 قیمت هر کله میدانی که صفت
 جان جمله علمها نیست این
 از اصلیت صول خوش

قصه خرمی ایل سبا و ناشکری ایشان

از چپ داند است از بهر فرا
 از پستی میوه ره بر میگرفت
 پر شدی آن میوه و دهنبا بی
 بسته بودی بر میان زمین کرم
 بر ترسیدی هم از کرک شک
 بعد کیست شدی خوش صفا

بیکرمی افتاد از پستی مار
 سته بر سر درختان نشان
 خوشهای رفت باز یاد
 سکت کلچر کو فنی در زیر پا
 جائه ایشان اگر چرکین شدی
 اگر بگویم شرح نعمتهای قوم

آمدن سیزده پیغمبر بنصیب اهل شهر سبا

مرکب شکر از جسد حرم
 کر چنین نعمت بیکری بر کند

شکر منعم واجب آمد
 سیر شد شکر خوا به سجده

جواب قوم انبیا را علیه السلام

ما شدیم از شکر و از نعمت لول
 شکر محنت کن گفته است ای قبی

نعمت چه میرشد جانان از
 ما چنان پرده کشیدیم از غطا

جواب گفتن انبیا بر قوم را

که از آن در حق شناسی قبی
 جمله ناخوش گشت و صاف او کند
 شد حقیر و خوار در دینار تو
 ز هر او در جمله خلقان بیست
 آب حیوان کر رسد پیش شود
 چون باید در تن تو کند شد

نعمت اندکی جملی علت شود
 تو حد و این خوشها آمدی
 هر که او بیکانه باشد با تو هم
 دفع آن علت باید کرد و زد
 کیمیا سی مرکب جک است
 بس عزیز کی بنا به شکار شد

جان خود را می نماند از غلام
 خود ندانی تو بخوری یا بخور
 قیمت خود را ندانی از حق است
 که بدانی من کیسم در دین
 که بدانی اصل خود اسی مرد
 میر میدانی از احباب لغا
 سکت میشد معبره بر رکذ
 پر شدی ناخواست از میوه نشان
 بر سر دروی روزه میزده
 تخمه بودی کرک صحر از نو
 آتش سوزنده نشان صبا بون بد
 که زیادت میشد آن یومایوم
 انبیا بودند اسراف مستقیم
 در نه بکشا بد در ششم اید
 پا بخشد شکر خوا به سجده
 صد هزاران کن غاری سر
 شکر چه کو شیم بر گوشت چن
 که نه طاعتان خوش آمد خطا
 مانع از بیم اسباب فرا
 ظفر در بسیار کی تو بد شد
 گشت ناخوش هر چه بودی
 پیش تو او پس هست محترم
 که شکر با آن حدت خواهد
 مرکب کرد و زان جات جات
 چون شکار شد بر تو خوا

ضیاع
 جمع ضیاع که است
 وزین باب
 معبره
 و بگذرد مثل عبور

و الله اعلم
بما في
الغيب

خود

ان دون و لدن
فانطلق
الغيب فاستكشف
بما
مستم
انما كينده

دست
مزدجرت
باشد چنانچه
دانی بدایه مطلب
مردی است قاطع
که فرموده و ما نسلك علی
اجران اجری الا

دست
العالین

جذب
کنده

انفتوا
یعنی کوش و بید

اشائی عقل با عقل از صفای
از آنکه نفس کرد عقلت می بند
از سموم نفس چون با عقلتی
در بگیری نکته بگر لطیف
چیز دیگر تازه و نو گفته گیر
تا که از کینه بر آرد کشتاخ نو
آن طبعیان طبیعت دیگرند
آن طبعیان غذایند و شام
کاینچنین فعلی ترافع بود
انچنان و اینچنین از نیک بود
آن طبعیان را بود بولی لیل

پس صلا بیماری ناسور را
تو گفتندی کرده شی
چون شاد و دام این آب و
ما سخاوتیم اینچنین لاف و دروغ
و عوی مار شنیدید و شما
هر که گوید گوید گفتش کوا
تو بگوئی آقا با کوا کوا
در نمی بینی کاسه نه بر د
فضل بی علت مکر و ریاء
در میان روز گفتن بر و بر
انفتوا بیدر تا بر جان تو
گفت افزون تو بفروشی
چون طبعیان را نکند از بد
این طبعیان را بجان بند

چون شود هر دم فزون باشد
معرفت را زود فاسد میکند
هر چه گیری تو مرضی الی
بعد و کشت بی ذوق و
باز فزون شودی ز بار نفس
بشکند صد خوشه کینه ز کوه
که بدل از راه نبضی بن کند
جان حیوانی بدیشان است
و انچنان فعلی زره قاطع بود
پیش تو بنسیم و بناسیم
وین دلیل با بود و حی حلیل

معه حواستن قوم از پیغمبران علیه السلام
کوکواه علم طب نافعی
کی شما صبا و سیرغ لید
کردن اندر کوش و قنادون
می نه بینید این کهر و دروغ
کونی بنید کهر حبس عمت
گویدت ای کور از حق دید
که صبا هست و تو اندر پرده
زین شقاوت روی دل بر باد
خوش رسوگر نیست ای خد
آید از جانان جزای انصوا
بذل جان بدل جابه بدل بر
خود بنسید و شود از خود
مستم دستن قوم ابیا را علیه السلام

شانی نفس با نفس سست
که سخاوتی سست را فرد نفیر
که بگیری که بری سنگی شود
که من این رس شنیدم که بشد
دفع علت کن چو علت شود
ما طبعیانیم شاکردان حق
ما بدل بواسطه خوش نگریم
ما طبعیان فاعلیم و مقال
اینچنین قولی ترا پیش آورد
که تو خواهی این کزین در خواهی
دست نزدی می نخو هم ز می

چون شما بشنیدین خواب و خورید
حت جابه و سروری را و بد
ابیا گفتند کاین از علت است
استحسانت این کهر خلق را
افغانی در سخن آمد که خیر
روز روشن هر که او جوید چراغ
کوری خود را کن ز کفایت
در نه مانی در چنین کوری
صبر و خاموشی خوب چیست
که سخاوتی پس این طبع
تا شای تو بگوید فضل بود
دفع این کوری سست خلق
مستم دستن قوم ابیا را علیه السلام

تو یقین میدان که دم دم گشت
دوستی با عقل و با عقل گیر
که بگیری محمول چندی شود
چیز دیگر کو بجز آن ای عضو
هر حدیث کینه نیست شود
بجز قلم و دید ما را فائق
کز فرست ما بجای منظم
مهر ما پرتو نور جلال
و انچنان قولی ترا پیش آورد
زهر و شکر نکت و کوه هر شای
دست نزد ما رسد از حق بسی
داروی مایک یک بر جود
همچو ما باشید و در و میخیزد
که شمار و خوش از پیغمبران
ما که کوری حجاب ویت است
ماش که دستیم کرد چشمها
که برادر و ز بر چه کم ستیز
صین جستن کوش و در و بلاغ
خامش و در تظار فضل پادشاه
آینه پنهان شد از تو در
وین نشان جستن نشان علت است
برزین زن زود سر را بس
که حسد دارد و فلک بر جاده
لیک اکرام طبعیان از پد
تا شک و غیبه کننده شود

قوم گفتند این همه دوست که
مغز خرد و دیم تا ما چون شما
این چه نسبت دین چه پیوستگی
خود کجا کو آسمان کور سیما
این بدان مذکر خرگوشی گفت
کز نه پیلان بر آتش زلا
جمله محروم و ز خوف آتشید و
از سر که بامت زو خرگوش را
شاه پیلان من رسولم پیش
در نه من تان کور کردیم ستم
نکت نشان نیست کانه چشمه
چونکه هفت و هشت از یکدیگر
پیل با و کردار دوی آن خطا
مانه زان پیلان کولیم اگر
انجا گفتند آوه بند جان
طلعت افرو و این چراغ انام
چه شرف یابد کشتی بجز در
کادمی کوبود همیشه وید
اسی بسا دولت که آید کاه کا
اجتماع از اینچنین جرمان چرا
چون بت نکین شمار قبله شد
پشته مرده بهما شد شکست
عاشق خویشید صنعت کرد
کز سرگردان بود اندام مار
کم فضولی کن تو در حکم قدر

که خدا نایب کند از دید کبر
پشته را داریم هزار بها
تا که در عقل و دماغی در رود
می گیر و مغز ما این دستمان
سوی پیلان و شب غره پلا
بر رسولان بند و جزو چشم
گفتم از کرون برون اندام
مضطرب کرد و پیل آب خفا
شاه پیل آید چشمه میخیزد
چون درون چشمه که در خطا
سخت تر کردای سفیهان دنیا
چون خدا بجا شد پرده چشم
خاصه شستی ز سرین کشتی
ویده لبیس خطنی ندید
پیش بی دولت کبر و دوا و زرا
می سازد کمره ز راه راه است
لعنت دگوری شمار غلط شد
چون نشاید زنده بهر آرز
و دم مار از اسرار است کشش
لایق اند و در خوردن آن بهر
در خور آمد شخص خبر با گوش خر

هر رسول شاه باید جنس او
کوهها کوشه کو کل کو خدا
با کجا این گفت بهر دود کجا
غالب با عقل داریم این قدر
حکایت خرگوشان که خرگوشی را بر سالت پیش
فرستاد که بگو که من رسول شاه اسماعیل در پیش تو که
ازین چشمه آب حذر جانچه در کتاب کلید آمده
که بیارابع عشری شاه پیل
ماه میگوید که انی پیلان روید
ترک این چشمه بگوئید و روید
آن فلا نشب حاضر آشی پیل
چون که زو خرطوم پیل نشب
ترس ترسان باز گشتند از نه
جواب گفتن انجا طعن ایشان را و مثل آوردن
ایدریعا که دوا در رنجان
چه رفیسی هست خواهیم از شما
ایدریعا آن ویده کور و کور
چشم دیوانه نهاریش می
اسی بسا معشوق کا یا نشا
این غلط و ویده احزان
چون بشاید سنگان انبار حق
یا مکر مرده تراشیده شما
نی دران دم دولتی نعمتی
انچنان کوی حکیم غرور می
شد مناسب عضو و ابدان

آب و کل کو خالق افلاک کو
رافق اب چرخ چه بود و ذره
این چه زرقست و چه شست
کنندار امینا سیرم از کز
من رسول ما هم و با ما به
جمله بخیر ان بداند و دال
حیل کرد و چون کم بود و زور
تا درون چشمه یا بی این دلیل
چشمه آن است زان کشتی
تا ز خم تیغ من همین شوید
تا درون چشمه یا بی این دلیل
مضطرب شد آب و در خطا
بعد از ان ناید کی نشان
کا اضطراب آه آرومان سکه
کشت زهر و قهر جان اینجا
که ریاستان فروست از شما
اقبال اندرو ذره نمود
از طرف جنبه کور جانور
پیش بدستی ماند عشق با
وین متقلب قلب را سوء
چون نشاید عقل و جان بهر حق
پشته زنده تراشیده خدا
نی دران سر راجی و لذتی
در آبی نامه که خوش شنوی
شد مناسب و صفها با جان

کر
کاف فارسی
زردک را کوبند

آوه
یعنی آفیس
انج
یعنی قصد بخت
و کشیدن و انداختن

چون که در این
شربت

<p>و صنف هر جای مناسب باشد شد مناسب و صفا و خوب صبح لطافت و قدر اندام جمله قصد چیست زین صبح جز نیاز و جز تصریح راه آنچه در خرگوش و پل است کی رسد تا آن مثلها سا آن مثل آوردن آن حضرت مبوسی آنرا که عصا دید نمود چون غلط شد چشم موسی در این مثال آورد و لبس العین این مثال آورد و در و جمل این مثال آورد و شد و لیم این مثال آورد و هر بخت نوح اندر باد کشتی خست دریا بانی که چاه و آب است آن کی میکفت و نباشد کشت آن کی میکفت کاین مشکلی است آن کی میکفت بیکاری مکر این مثل بشو که شب و دروید نیم بیداری که اور بخور بود خیر باشد نیشب چه میکنی گفت فردا بشوی این پاکت را آن دروغست و گرو بر خسته سرا آن خرگوش دان و قبول</p>	<p>بیجان حالی که حق ترا شد شد مناسب حرفها که حق تو کلات دل با قبض و بطنی فرق تو بر چاره جمع است زین ثقل هر قلم آگاه است بیان آنکه هر کس را نرسد مثل آوردن خاصه در کارخانه الهی که نامتناهی است که بعلم سر و جبر او نیست ارو با یکسر اولب گشود چون شود و موشی فضولی مثل تا که شد ملعون حق تا بوم تا که شد مغرور و خوش حال تا که شد محروم از بر و نعیم تا که شد در قعر و درخ نمکون مثل زدن قوم نوح با سکر و کشتی ساختن او آن کی میکفت این کشتی بنا آن کی میکفت الاش کجا آن کی میکفت جو چون مخورد او همی گفت این بفرمان خدا حکایت آن درو که حفره میکند و میکفت دبل میرم طعنه ایست که این را میگوید تو که گفتا دهل زن ای سنی نعره یا حسرتا و او یلدا سرا آن گرو تا تو هم نشسته که پیش نفس تو آمد رسول</p>	<p>چون صفت با جان قهرین کرده دیده دل هست بین الایین ای قلم بگر که اهلایستی ایحرف و حالهاست نسخ است این قلم داند ولی بر قدر خود پس مناسب دلت همچون چشم چون قلم در دست کاتب ای که میان صعبین کیستی غرم و فحش هم غرم و فحش است قدر خود پیدا کند در نیک و بد تا زل را جاسیل میخیزد سوی اندرگاه پاک اندا یا زلف یارب رخ آری مثل توجه دانی سرا میدم و چو تا پاسخ جز و جزوت بر کند تا فروشد در زمین بخت و نا کا سخا نشان خرد و مردام تا که اندر آب دریا شست که زایشان پست شد خا صد مثل که از پی شخر تاب وان کی میکفت ترش بیم وان کی میکفت پایش گرجا ورنه بارت کی بمنزل میرد این مگر کجا نخواهی کشت کا درین دیوار حفره می برید گفت او را در چه کاری گفت که باکت دهل ای سبل از زمان واقف شوی بر جزو سخته شود آتش او و اسلام ز آب حیوانی که از وی خور</p>
---	---	---

حیل

جمع

تعبیر

تعبیر معنی دانه

خرد و مرد

معنی ریز و پست

مردان توانع است

معنی و گزشت زبان طفل
که در زبان جاری نبود
نور توت

بیمار باشد و از کار
مانده

خرگوب

چند معنی دارد و بجا

معنی لغز و گوی

بشد

خستیت پیلان ز سر و سر خط
 چه عقول و چه نفوس و چه ملک
 چه به و چه سال و چه لیل و نهار
 بهیچ کوئی در خشم کجاست
 سرگون کرده است ای کوه پیر
 خشم مردان کز عالمها جفا
 کوفتند آن سیکان را آنجا
 یا مصاف لیکر فرعون و روح
 و آنکه صرصر عادیان میر بود
 ز رخسار دل همیشه در جرم
 جمله دیدند و شما نایب
 چون روی در ظلمتی تنگ بود
 چه کنه دارد جهانهای فراخ
 کوشش آن گنبد و لاش کشید
 صد تو آروحا سبا با من با
 قبل آن یقو کم با سا هر
 لا تضلوا الا تصد و غیر کم

این چه باشد آخر ای کوران
 چه و خوش و چه طیب و چه جامد
 چه تراب آب چه باد و چه بار
 آفتاب آفتاب آفتاب
 کوه بر خود مشکاف صد مشکاف
 بنگری ای مردکان بی خط
 ضعف مرغان با بیل سب و
 روشن سبک و انداز سبک
 چشم باری در چنان پیلان
 تا ابد از ظلمتی در ظلمتی
 دیده را نایب دیدی
 بی نصیب آنی از آن نور عظیم
 جان که اندر صوف کز آن نایب
 افرین عیقل و بر نصاف باد
 صد تو بهم بهم شمس طالعه
 صد تو بهم بهم مصباح الدج
 باری کو نیم بین آنی بیل

یا سوی آخر بحر می بر پرید
نفیت آب و هست یکیت پای
تا بهی از ترس و باشی در هوا
خرم بهر روز معیادی کشید
از بهشتش سخره افات کرد
چند جابندش گرفت اندر دزد

بازگشت
بهی و ارونه

خست
بیم و سرخس

خرف
نستان

پاکستان

خوبی که بسیار آلوده

ایمان پرستو

اور
عقوب

یعنی تصدیق کنی و بگوئی
 که این را می بینم و اگر بر این اشیاء
 خوشی و دود می بینم و اگر بر این اشیاء
 غافل بود تصدیق کنی و بگوئی که این را
 آفتاب های تابان همین می بینم و تصدیق کنی
 و بگوئی که آفتاب نیست تصدیق کنی
 اینها را که ما بهای می بینیم و اگر
 بیش از آنکه ملاقات کنی و بگوئی
 که اینها تصدیق کنی و بگوئی که
 که چرا نمی بینم و تصدیق کنی و بگوئی
 که تصدیق کنی و بگوئی که اینها را که
 تصدیق کنی و بگوئی که اینها را که

تصدیق کنید آما را که طمع
نفعی و اجری از شما ندارد
نه کراهت میکند و نه غیر را
میکند ۲۲

حاکم
کبر

چالیش
جنت و رنج

غیر
بضم غین و تاء
و بکسر ان هم و کاف
و کسر و دال
و کسر و ذال

یحییٰ کرد و است با آن بخت
 که در شان آنجا برهنه دوزخ
 تو قیاسی سیه طراش را
 گوئی بسند شمار از کین
 بر کجا وانه بدیدی الحمد
 شاد مرغی کو بکرت گفت
 باز مرغی فوق دیواری نشست
 کی نظر او سوی میگرد
 رفت دوازده خور و اندر دهم
 شاد و تر و بال او سجا که
 زانکه شاه حارمان آمد و
 بار و در دوا حرم فتاده
 گفت آن عدم کنا عذنا
 جنت کردیم این عمل را با
 یار و یکر سوی ایندام آید
 باز چون پروانه بیان رسید
 چون رسیدی شکر آن شد که
 شکر آن نعمت که آن را کرد
 تا چنین خدمت که خندان
 چون را کردت فرستد
 سکت رستان جمع کرده و
 کو بگوید کاینقدرش که منم
 چون که تابستان باید از کشتا
 کویدا و چون زفت بید خوش
 آتزان حرم و در وقت درد

سیست سیست منکریدی و کرا
 سالها بکرسیت آدم ناز را
 که چنان سرور کند زویش را
 که شما اورانی بسیندین
 تا نبند و دام بر توبال پر
 وزیر باض قش بر شگل
 و حاکم حال انرغ که ترک حرم کرد و احرص
 کی نظر حرمش بدانه می کشد
 صایدش کشت و بخورد و کوم
 تا امام حله از او ان شد او
 تا کلستان چمن شد و شیش
 خلق خود را در بریدن داد
 سخن زوجه افعال بالخر
 چون رسید جفتی رسد و فکر
 خاک اندر و دیده تو به روید
 جانتا را جانبش کشید
 سوی آن دانه نداری هیچ
 نعمت حق را باید یاد کرد
 خاک اندر دیده شیطان

ما در و بابای را آن حسود
 که زاشت چشم او رویت
 الحذر ای کل پرستان از سرش
 و انما صیاد و ریزد و انسا
 چون که دیدی دانه بکری را
 هم بدان قانع شد و از دهم
 و حاکم حال انرغ که ترک حرم کرد و احرص
 این نظر با آن نظر جایش کرد
 باز مرغی کان تر و در اکتا
 هر که او را مهمل سازد برست
 حرم از و راضی او راضی حرم
 باز آن تو با لطف کرد
 چون که جفتی را بر خود او ریم
 چون را باید غارتی از جفت
 باز آن تو آب کشودن
 کم کن ای پروانه نیاں کی
 تا ترا چون شکر کوئی نهد او
 چند اندر رنجها و دلا
 چون خلاصت داد حق از جفا

حکایت نذر کردن سکان هر رستان که چون
 تابستان آید خانه بسازیم از هر رستان
 خانه از سنگت باید کردیم
 آتزانها پس کرد و پوشتا
 در کد امین خانه کیم ای کیا
 در هم آید خرد کرد و دور
 چون که تابستان باید بسجین
 رفت کرد و پاک شد در پائین
 کویدش دل خانه سازای عمو
 کوئی از توبه باز هم خانه

تا چو و پیرایه بچالاک بود
 که چرا اندر جریده لاسیت
 تیغ لاجولی زیند اندر سرش
 دانه پیدا باشد و پنهان و خا
 ورنه چون خوروی و قفا و کجا
 هیچ دایمی پروا باش نیست
 دیده سوی دانه و دایمی
 ناکهانی از خرد جایش کرد
 ران نظر بکرسید و جوحا
 در مقام اسن و ازادی نشست
 یحییٰ کن گریه تدبیر و غم
 توبه بذرفت و شمارها کرد
 ایدان جفتش پروانه لاجیم
 جفتی آمدی او سوی جو
 گفت این بکری و منو پانه
 در پر سوزیده بکری تو سیکه
 روز کی بیدم و بنجوف عده
 گفتی از دایم رها کن ای خدا
 بهنجاشتی که بودی بهنجان
 جان خود هست پیش کرد
 زخم سر را خرد کرد و اند جفتش
 بر سر خانه سازد و
 کابلی سیری غری خود را
 کویدا و در خانه کی کیم بکو
 در رستان باشد هم کاشا

چو بشنود و شد آن چو رفت
شکر جان نعمت و نعمت چو پو
نعمت شکر که چشم می
نعمت و با بر شکر که
شکر جذب نعمت او فرزند
قوم گفتند ای نوح جان پو
نقش این کرد آن تصویر
خاک را کوئی صفات آب که
قلب را کوئی که ز پاک شو
خالق افلاک و بهر افلاک
کی تواند آسمان دروئی که
ابنیا گفتند کاری آفرید
و آفرید او و صفهای عری
ریت را کوئی که کل شوا جاز
رینجا و ادست کارا چاره
بلکه غلب رینجا چاره
قوم گفتند ای گروه این رنج
کردار این مرض قابل بی
لاجرم آس که دست پا
از چنین محنت نشاید ناید
ای بسا کارا که اول صعب
خود گرفتیم که شامکین شدیم
او بفرموده شان این بنده
امر حق را که کرده بیریا
مرو تبلیغ رسالاتش از تو

همچو سگ موای غار زو رفت
زانکه شکر او ترا ناگویی
تا کنی صد نعمت ایثار فقیر
ممنوع کردن منکران بسیار
کردن و حجت آوردن بطریق
آنچه گفتید درین دین
این سخاوت و بخت کو که
آب را کوئی غسل شویا که
یا که اکسیری شو و چالاک
خالق آب و تراب و خاک
کی تواند آب و گل صفت خند

شکر نعمت و شکر از نعمت بود
نعمت آن غفلت و شکر اقبال
سیر نوشی از طعام و نقل حق
ممنوع کردن منکران بسیار
کردن و حجت آوردن بطریق
آنچه گفتید درین دین
این سخاوت و بخت کو که
آب را کوئی غسل شویا که
یا که اکسیری شو و چالاک
خالق آب و تراب و خاک
کی تواند آب و گل صفت خند

جواب ابنیا علیه السلام جبرایله

که کجی مبعوض میگردی
خاک را کوئی که کل شوا جاز
آن مثل لقوه و در دست
ایند و او ساخت بر این

سگ را کوئی که زرشو سیده
رینجا و ادست کارا چاره
ایند و او ساخت بر این

مکر کردن آن منکران مجتبی جبرایله را

نیست آن بچی که بپذیرد
اخر از وی دانه را بل شوی
تشکی را شکند آن استقا

سالم گفتند زین فسون
سده چون شد باید و بگر
ابنیا گفتند نومیستی

بار جواب ابنیا علیه السلام جبرایله را

بعد از آن بکشا و شد سختی
قطنها بر کوش و بر دل برزد
غیبت را از خود این کوینده
میزنایم این رسالت
زشت و دشمنی شدیم از تو

بعد نومیستی بسی امید
پس ما را با قبولی کار نیست
جان برای امرا و داریم ما
غیر حق جان نبی را نیست
ما برین در که طولان هستیم

شکر باره کی سوی نعمت رود
صد نعمت کن بام شکر شای
تا رو و از تو شکم خوار می
تا سر نخوس خود را شکند
کفر نعمت مرد را کافر کند
کس نداند بر در خالق حق
که نه را صد بار کوئی باش نو
پس را کوئی که سوی بدو
آب کی کرد و غسل ای چمن
آب و گل را تیره روئی و نا
کی کجی کرد و بجهت حق
و صفهای که تان زبان کشید
متر را کوئی که زرشو سیده
آن مثل لنگی و فطرس و عی
غیبت این در و دو و او را از کرا
چون بجهت جوئی بیایان بد
سخت میکشیت زان بر خطبه
کر خور و دریا رو و جامی فکر
فضل و رحمتهای ابری حیا
دست در فقر آن این نیست
از پس ظلمت بسی خورشید
کار ما تسلیم و فرمان برد
کر بر یکی کوید او کاریم ما
با قبول و در خلق کار نیست
تا ز بعد راه هر جا هستیم

شکر
یعنی این شکر
آثار
عطا نمودن
آفتاب
بهوش آمدن از خواب

نات
محقق نمودن
فطرس
پهن می بودن
لقوه
کج دان شدن
استقا
آب خوردن

تلف
زده در بیخ خوراک
تغراق
پیشین بودن خفاق
کاشه بزرگ پالایه
چهل
بانه روی است
سیاه که همواره در کین
جایی دارد و بوی آن
خوش است
تکال
بدعاقبتی بخنجا
مقام خود
ششها
بیل و غیت
موشم
کنده کار و آنکه نیست
بانه به دو چند

مغادرین فوارات اسبابه باغ و اهره در سر بهار که در کین است
فال را آن خطیر بگویم که در کین است و کین است و کین است
فال را طاهر که در کین است و کین است و کین است

دل فرو بسته و دل انگس بود
در دل لاله زار و گلشن است
پیش و صد سال و یک ساعت
بسیصد و نه سال آن صبح کف است
چون باشد روز و شب با ماه و سال
کم بدین کم بدین هر کس که بخورد
و در رخ اندر هم چون از دهشت
راههای صعب پیمان کرده ایم
هر که مارا گشت پیرو باز است
قوم گفتند از شما سعادت
جان ما فارغ بدار اندیشهها
طوطی نقل و شکر بودیم ما
هر کجا اند جان فال بی است
ابنیا گفتند فال نشسته
که تو جانی خفته باشی با خط
تو بگوئی فال بد چون بینی
چون بی آنکه گند است از زنا
تو بگوئی فال بد چون بینی
ز آنکه نیکو نیست روز امروز
این نجوم باشد هر که خلا
دو دمی بنیم و آتش از کرا
ایک نصیح صاحب زشتی
کویش خاموش غمگین کن
پس بد و کوی چون بود
او بگویند که می آرد و ده

کز فراق یار در محبس بود
پیری و پیر و کی را راه نیست
که دراز و کوتاه از نامنگی است
پیشانی کید و زنی اندوه است
کی بود سیرتی و پیرتی و کلا
کی بود هم از جلال انعام است
بهر پایداری و خوشی و خوشی
ره بر ابل خویش اسان کرده ایم
از عذاب ناله و جنت نیست
کرر کردن قوم اعراض تر جبهه بر اینا علیهم السلام
در غم فکندید مارا و عجا
مرغ مرگ اندیش کشیم از شما
هر کجا سخن نکالی موهبت
دو غم جمعیت که بود و اتفاق
هر کجا افسایه غم گسری است
در مثال قصه و فال شما
باز جواب گفتن اینها علیه السلام شما را
ارو با در قصد تو آید بسیر
فال چه بر چه بین درو شنی
کو بدید آنچه ندید اهل جهان
پس تو ناصح را موشم کنی
تا نکر دی آدم و خاسر در آن
صحتش چون نازد تو و غلام
حلم می آرد بسوی مسکن آن
فال بد است هر جا میرود
کو بدید و خوش باش خودت چنان
چون شد بدی کیان و جهان
تو بگوئی که کشت و کمر و

دلبر و مطلوب با ما حاضر است
دایما تر و جوانیم لطیف
آن دراز و کوتاهی جسم است
و آنکی نمودن کین و نیم
در کستان عدم چون بودی است
نیست موهوم اربدی موهوم
پن کوی خود مبریدی ما
پن بچوید از نجوم سعد
و آنکه نشیند از شقاوت پند
کرر کردن قوم اعراض تر جبهه بر اینا علیهم السلام
دو غم جمعیت که بود و اتفاق
هر کجا افسایه غم گسری است
در مثال قصه و فال شما
باز جواب گفتن اینها علیه السلام شما را
ارو با در قصد تو آید بسیر
فال چه بر چه بین درو شنی
کو بدید آنچه ندید اهل جهان
پس تو ناصح را موشم کنی
تا نکر دی آدم و خاسر در آن
صحتش چون نازد تو و غلام
حلم می آرد بسوی مسکن آن
فال بد است هر جا میرود
کو بدید و خوش باش خودت چنان
چون شد بدی کیان و جهان
تو بگوئی که کشت و کمر و

در شاد و شمس جان ساکت است
تازه و شیرین خندان و طرب
خود دراز و کوتاه اندر جان کجا
که بتن بار آمد از روح ارقم
مستی از سحر و طغیان روی است
بچو موهومان شدی معدوم
چنین لغو رسید و تادان
ز آنکه عظمت دید و تو حیا
در عذاب جاودان شد
نخس باشد و ضد بدو
شد ز فال شستمان و امر
هر کجا آوازه مستنکر است
در غم آنکیزی شمار و ششها
از میان جانان دارد بد
که بچه زود از نه ارد و هات
میر ما غم میرم سوی
که چنین رنجی برادر شود
انچنان کاری کن اندیش
یکدوره است آمد بخیری
میکنند گاه و ما خود از عیان
که زیان است فال شوم
او زیامی عید است اگر
طلخ کرد و جلد شادی کرد
تا مرا از جلد نمودی آن
تا ما غم مرا زین خشک است

گفت روز نقش سمعیستی
عاشقا زاکا ر بنود با وجود
ان فقیری کو معنی بوی پاست
شیر خواره کی شاسد فووت
پیش قطعی خون بودان سبیل
باو بدبر ها و یان کر زو تر
بر سمند باشد شش خاند
اسمعیل یعقوب از رخ یوسف
واچیز در وی بود و اندر وی
این عشقش خویش در می کند
سفره او پیش این از مان
عشق باشد لوت پوت جانها
انکه بتدیرین را پیش
ای بها عالم زویش بی نصیب
زا که بر این پیش عاریه است
قسمت حق است روزی خواه
ان خیالی را اثر باغی شده
پس که داند راه کشتنهای
جز مکر اندل که دار و خون حق
کی رسد جاسوس انجا قدم
دامن او امر و فرمان است
او عجب مانده که ذوق این پرست
پن بیا ای همشین در پن
لیک مثل آمد در نمیگفت
اندرین معنی بگویم قصه

بلوا
معنی بلیت

نشتی
معنی باخبت

نخاس
برده فروش

مرصاد
قرارگاه

بچیز از خویش عاشق نیستی
عاشقا زاکا ر بنود با وجود
دست بریده همی نیل پاست
مهری بوی باشد لوت پوت
آب باشد پیش سطلی جلی
لیک بر بهو و در پیش طغر
لیک باشد بر و کر مرغان

عشق نان بنان فدا می عاشق است
بال نی و کرد عالم می پرند
عاشقان اندر عدم خمیه زود
اوستی کی بود و از بوی او
جاده باشد پوزا سر ایلین
گلستان باشد بر ابراهیم
نرو عاشق در دو غم حلوم

مخصوص بودن یعقوب علیه السلام بچیدن جام
حق تعالی از روی یوسف و کشیدن بوی حق از روی
یوسف و حرمان برادران و غیر هم ازین هر دو

پیش یعقوب است پر کوششی است
خوج ازین است قوت جانها
بوی پیرایان یوسف می پاست
حافظ علمت کس بی پرست
چون بدستان نخاسی است
بر یکی را سوسی دیگر راه
و انخیالی عالمی هر ستم
پس که داند جاسی کلتهای او
کون او نیست کرد و کون حق
که بود مرصاد و در بند قدم
نیکی که تقی جان است
وین عجب مانده که این درست
کویدی جان من نیامد

روی شسته بنید روی خود
خوج یوسف بود یعقوب را
وانکه صد فرسنگ راه بود
ستمع از وی همی پاست
جاریه پیش نخاسی سرست
یکت خیالی نیک باغ آن شد
ان حدائی که خیالی باغ است
دید به بان دل نه بند در جلا
کر بدیدی مطلعش از خیال
دین فضل کف کن کو روا
ان یکی در مرغزار و جوی است
پن چرخشکی که بجا چشمها
پن بیا جانکه پایت نیست

حکایت امیر و خلاص که ناز پاره بود و اش
علام در نماز و نما جاست

بند هستی نیست هر کس و صفت
دست نی و کور میدان میزند
چون عدم یک رنگ نفس واحد
چونکه خوی و ست خود خوی
غرقه که باشد ز فرعون
لیک بر نمرود باشد زهر با
لیک حلوا بر خان بود
واچیز او از بوی و اندر کشید
خاص او بدان با خوان کی رسید
وان بکین از بهر او چه میکند
لا صلواته گفت الا لصلواته
بوی نانش میرسد از دور جا
چونکه بد یعقوب می پاست
که چه باشد ستمع از جلی
در گفت از برای شتر است
یکجایی نیست راه این رده
و ز خیالی و دوزخ و جاسی گدا
کر که این بکن جان آید خیال
بند کرد وی راه پرخوش
قبض غمی این بود می شریا
دان کی بملوی او اندر عباد
پن چرا ز روی که بجا صدا
کویدش فی فی تا نم تو پاست
لو که مالی زن بان نهفت
کوش بکشا تا بری ان

در زمانی بود امیری از گرام
طاس و منیل و کل از التون کیر
مسجدی دره بد و بانگ صدا
توبین و کلان فانی صبر کن
میر از بد دل آن زنده جان
سفر آنجا ماند تا نزدیک جا
صبر کن نکت آدم ای رو
پاخش این بود می نگاروم
گفت آنکه بسته است از بد
آنکه نگار و کرا ایندو با هم
اصل پایی ب چوین لکل
دزد دزد کر شود و متقا جا
چون فراموش خودی پاوش
از خودی بگذر که تا با بی خدا
ابلیا گفت ندبا خاطر که چند
چند گویم این هر دمی غمی
جنبش خلق از قضا و وعده است
لیک هم میدان و خبر این
چون نهی بر پشت کشتی بار را
کر بگوئی تا ندانم من کیم
من بخوابم رفت این راه کا
تا جگر سنده طبع شیشه جا
چونکه بر پوست جگر کار
واعی هر مشه امید است و بون
با دوا و ان چون سوسوی گون رود

بود سقز نام او را یک ظلام
تا بکر ما به رویم ای ناگزیر
آمد اندر کوشش سقز بلا
تا کارم فرض و خونم کم کن
کر و کی ساعت تو قف بر دکان
میر سقز را زمانی چشم داشت
منیسم غافل که در کوشش
تا برون آیم هنوز ای محرم
بسته است او هم را از اندر
او بدیشو بست پای این
حیل و تدبیر این باطل است
این کسایش نیست چرا گیر
بنده کشتی آنکه از او ت کند
فانی حق شو که تا با بی بقا

میر شد محتاج که با بحس
سقز آمد طاس و منیل نکو
بود سقز سخت موله در نماز
رفت سقز میر بر دکان
چون نام و قوم بیرون آید
گفت ای سقز چرا فانی بر دکان
بهفت نوبت صبر کرد و بانگ
گفت آخر مسجدا ندکس ماند
آنکه نگار و کرا فانی درون
ما هیا را بجز نگار و درون
قتل نیست و کشاید خدا
چون فراموش شود و بجز
کر تو خواهی حری دل زند
کر ترا باید وصال سندن

نومید شدن اینها علیهم السلام از قبول و پذیرا
منکران قوله تعالی حتی اذا استیسا کس الرسل الخ

تیزی و دمان روز و وعده است
چونکه بلغ گفت حق شد ناگزیر
بر تو کل میبخی آن کار را
در سخا هم تاخت بر کشتی بیم
بر امید خشک بچون و بکرا
در طلب فی سود و از دانی با
کار دین اولی کران یابی را

عقل اول را ند بر عقل دوم
تو نمیدانی که آخر کیستی
تو نمیدانی که از هر دو کشتی
من درین راه جیم تا غمدم
هیچ باز کار کنی یا پدر تو
بل زیان دارد که محروم شود
نمیت و سوری در اینجا خرج با

بیان آنکه ایمان مقلد خو نیست و رجا
بر امید و بون روزی میدو

بانگت زو سقز بلا بر دکان
بر گرفت و رفت با او و بد
گفت ای میر من ای سنده
فقط از باده پندارست
از نماز و در دما فارغ شد
گفت می نگاروم ای دکان
تا که عاجز گشت از قیاس
کیست و امید و اینجا کشت
می نگار و دما کا میم بر دکان
خاک را بجز نگار و درون
دست و تسلیم زن اندر
پای آن بخت جان از پرچو
بندگی کن بندگی کن بندگی
محو شو و الله اعلم بالحقین
میدیم این را و از اعطای
در میدان و نفس بین با
ماهی از سر کنده کرد و بی
چند کن چند آنکه دانی هستی
غرور اندر سفر یا نا جسته
کشف کردان که کله بین غمدم
تا که در غیب است تیر و در
نور او یا بد که باشد شعله خرا
جز امید الله اعلم بالصواب
کر چه نشان کوشش شد جو
خوف حرام است بهت و جوی

سقز
برگی نام غلام است
التون
کنیزت بر خرید
مولع
حریص و غریب

تیمارش
بدن میباش عشو
و غمر است

رهایی
هوا کرد و خد بخار

رفت
محکم و استوار

در بعضی نسخ
اول بخت نیست و در بعضی
دفعه اولی است و در بعضی
اصول بخت اولی است و در بعضی
کرون این بخت و در بعضی
ایجا از سر کنده کرد و بی
خاندا و اول آنچو میاید و در
مشتقی خشنید و در بعضی
بوت خیمه و در بعضی
کلمه نمیشد کوفتن
بمعنی کاش و در بعضی
چراغ غنیمت و در بعضی
سود و در بعضی
دوم و در بعضی

خوف حرمان ازل در کسوت هست در کوشش امیدم شسته یا ندیدی کابل این بازار را آتش آزار ام چون خنجرال شد آهن آزار ام همچون بوم قوم دیگر سخت پنهان میروند اینهمه دارند و چشمم هیچکس یا نمیدانی که مهاجرت شد کر گری می گوید تپش در در حقیقت آتش از پست چو ما او حکایت کرد که بعد طعام چرخین والد و گفت ای خادوم جمله همان دران جریان شد قوم گفتند ای صحابی عزیز ایدل تر سنده از مار و عذاب مرکوب خ کعبه را چون قتل کرد چون فکندی زود بین گفت گفت دارم بر کمر یان همسید اندر اقامت انحال اعتقید ای برادر خود بر این کسیرین اندران دادی کردی ای عزیز و میان آن بیابان مانده ناگهانی آن محبت پیرو گون دید که کجا کاروانی بس بزرگ رحمت آمد گفت بین زود روید	چون نکرد دست اندر چو دارم اندر کابل افزون خط در چه سووند آن بسیار دلیا سجده این آرام چون حال شد با دانه اسبده و محکوم شد مغنی حدیث ان الله تعالی اولیاء خفیه بر نیفتد بر کلبه شان کفین کو ترا میخواند این سو که سیا اندر از و دو و مگو سوز و مرا کانر و ستار خوان اینها حکایت مندی در تورا ند ختن پس این ملک و سو اندر فکن و تورا نش بکیده انظار و دو کند و ری بد چون نسوزید و متقی کشید با چنان دست لبی کن آقا خاک مردان با این ای جان گیرم او بر و است در امیر از عباد الله دارم بس امید نیتم زاکرام ایشان ما کم بیا صدق نموده صدق قصه فریاد رسیدن رسول علیه السلام کاروان عرب را که از تشکی و بی اتی در مانده بودند و دل برکت نهاده و با کشتهای ایشان قریب به ملک بود بر لطف ریکت و صعب و کرب چند یاری سوی آن کسان بود استراش از زبان او بخت که یارهای برتر شک آورد	هست اندر کابل ای خوف هست میکید و ای خوف زان اندرین بازار چه بستند بود ابرا ترا سایه بانی آمده عکسبوتی شد مرین بار پرده شهره خلجان طاهر کی شوند ناشتر انشود ابدال هم هر طرف که بگری علامت وز میانش غنچه ها بر بزرگ که بهمانی او شخصی شده است دیدن ستار خوان از زوفا ان زمان ستار خوان را شنیدند پاک و سپید و از ان اساخ بس بالید زین ستار خوان جان عاشق لقا خواست نو گوئی حال خود با این چون فکندی اندر تپش ای در رواند عین آتش بی دم زاعتماد بر کمریم راز و نا ان لی باشد که کم شکم بود خاک رخت با ایشان قرب کاروانی مرکب بر خود خوان مصطفی پیدا شد از هر خلق اندر ریکت بر سوخته سوی میر خود برود میرو
--	--	--

کندوری او ساخ
بر بدن بخورهای جمع و کچکی
سفره باشد

مستقی
پاک

ستی
کدبانو

میر
دستال است

ندم
پیشانی
قرب

جمع قرب و قرب
سکتاب را
کویند

کشان
تق ریکت است

سدر
هیب سید گیت
و ایجا کاید
سبت

مناس
یا ری کننده
و جد
پسند

مشح
بیان کنند

کیا
بزرگ و مرد

آن کی بدست می آید رود
یا کرد و گشت این کجاست
کو غلام را چه کردی رست
گفت فی فی در کیه و مانت
دیده ام صدری و بدستی
گفت اسرار ترا با آن غلام
تا بدانی که پانم در وجود
تن شاسان زود مارا کند
جان شود و از راه جان جانها
آن ملک با عقل از یک کوه
لاجرم هر دو منا صرامند
نفس و شیطان نیز اول و آخر
آن دو دیده روان بودند
کی توان یا شیعه گفتن از عمر
مشح شریح از آنک در کلوخ
جرا و بی اد برای آدب
در بنای مشح شریح گفت
هر چه روید از پی محتاج است
حق تعالی کایم ات افید
هر کجا دردی و دوا ایجا رود
آب که جوشکی آور بدست
رو بدین بالا دستها بد
حاجت تو کم نباشد ازین
زع جانرا کش جوهر منم است
هم از آن ده بکت فی کان

میزند بر نور و زار و شش نور
اشترش آورد و اینجا ز قدر
کر بکشتی و نا حیلست مجو
راست با یکت تیر فیت
صاحب فضل و قدر کی گشتم
جمله و اکویم بکاکت من تمام
کر چه از شبید تر من صبحی شود
آب نشان ترک گشت و گشت
یا بنیش شود فرزند قیاس
در پی هم همچو دنبال و سرند
هر دو خوش روشت بعد گیرند
بوده آدم را عدد و حاسد
دین دورا و دیده غیر
کی توان بر بطرون شریک
ناطقی که دو شریح با روح
جرو جروت گفت دار و در
بیان آنکه حق تعالی هر چه داند و فرید همه باسد عا و حاکم
افزید خود در محتاج خیری و کم باید کرد تا بداند که حق تعالی چه بخواهد
از برای رفع حاجات افید
هر کجا فقری نوا ایجا رود
تا بچو شد آب از بالا و در
تا شوی نشسته و حرارت کرد
آب را گیری سوی او می کشی
ابر رحمت پر آب کوثر است
آمدن فی کافره با طفل سیر جوار بر و رسول خدا صلی

کو غلام ما که گشت شد
چون باید پیش گفتش گیتی
گفت کر گشتم بنو چون آدم
کو غلام من بکشت اینک منم
بسی چه میگوئی غلام من کجا
ز آن زمانی که خریدی تو مرا
زکت دیگر شد و لیکن جان پاک
جان شاسان از عدد و پا قیاس
چون ملک با عقل یک سر شد
آن ملک چون مرغ بال و پر
هم ملک هم عقل حق را جد
آنکه آدم را بدن دید و در
این بیان کنون چو در رخ نام
لیک کرد در ده کوشه یک گشت
این نیاز می بوده است و در
دست و پا شاد شودت ای
بیان آنکه حق تعالی هر چه داند و فرید همه باسد عا و حاکم
افزید خود در محتاج خیری و کم باید کرد تا بداند که حق تعالی چه بخواهد
از برای رفع حاجات افید
هر کجا فقری نوا ایجا رود
تا بچو شد آب از بالا و در
تا شوی نشسته و حرارت کرد
آب را گیری سوی او می کشی
ابر رحمت پر آب کوثر است
آمدن فی کافره با طفل سیر جوار بر و رسول خدا صلی

یابد و کرکی رسید و گشت شد
از زمین زادی و یا تر گیتی
چون سپای خود در بنو چون
کر دست فضل بر دوان بنو
پین نخوای رست ازین جزیر
تا با کنون باز کویم کجا
فارغ از گشت و از ارکان خان
غرفه در یای بچو شد و
هر حکمت را در صورت گشت
و بخرد و بکشت پر و در گرفت
هر دو آدم را معین ساید
و آنکه نور مومن دید و خمید
چون شاید بر چو و بچو
با پیونی که بر آورد و در
که چنان طفلی سخن آغاز کرد
مسکری را چند دست و پا
ناطقه ناطق ترا دید و
تا بیا بد طالبی چیزی که حبست
مایه در دست اصل حمت
هر کجا سستی است آب ایجا رود
کی روان کرد و در میان شیار
بانک آب چو نوشی ای کیا
سوی زرع خشک تا ما بد
نشسته باشی الله اعلم بالصواب
سوی پیغمبر دوان شد و گشت

پیش پیغمبر درآمد با خمار
گفت کوکب سلم الله عليك
این کیت آمومت بطفل صغير
گفت کوکفها که بالای سرت
گفت می بینی تو کفها که بله
پس سولش گفت کای طفل ریح
من ز غری پاک ویزار و بر
پس خطوط اندم خربت درید
انکه تعریفش شنیده خود کند
انگی راکش خدا حافظ بود
اندرین بودند کا و از صدا
خواست آبی و وضو را تازه کرد
دست سومی موزه برداشت و خط
در قفا و از موزه یک ماری سیاه
از ضرورت کردم این کیتا خشی
پس سولش شکر کرد و گفت ما
کر چه هر غیبی خدا ما را نمود
ما در موزه به بهیسم در هوا
هکس عبد الله همه نوری بود
عبرت است این قصه چنان بترتا
تا که زیر کمان باشی و نیکو چکان
ز انکه کل کبریت کیش میکنی
هر چه از تو یاده کرد و از قضا
آن عقابش اعقابی دان کرد
گفت لا انا سوا علی ما فاکم

اسلام و ناطق شدن طفل معجزه رسول خدا

یا رسول اللہ قد جئنا الیک
کہ رمانت کشت و طفل جری
می غنی کن یا لامنطرت
بر سر تابان چو در کا
چست نامت باز کو و شوی
حق آنکه داد این سیمبر
تا دماغ طفل و مادر بوشید
جامد و ہمیش صد مرق

مادرش از خشم گفتش من چو
 گفتم حق آمخت و آنکه چیریل
 ایستاده بر سر تو چیریل
 می بیا موز را وصف رسول
 گفت نامم پیش حق عبد العزیز
 کو دکت و دمایه چون ماه بدر
 هر دو می گفتند که خوف سقوط
 انکس را که معرف حق بود

ربوون عقاب موزه رسول علیه السلام را و بردن
بهوا و نکون کردن و از موزه تاریخی سیاه افقادن

دست رو دست اوزان با
 موزة پر بود و دستش عقاب
 زان عنایت شد عقابش بخوار
 سن راوب دارم شکسته شب
 این جفا دیدیم و خود بودان
 دل در آن لحظه بخود مشغول بود
 بیت از من عکس است ای مصطفی
 عکس بجای همه کوری بود

هر دو پاست و بموزه کردار
 موزه را اندر بهادر او چو با
 پس عتاب آموزه را آورد با
 و اسی کو کستخ پانی می هند
 موزه پر بودی من و درم شدم
 گفت دور از تو که غلب از تو
 عکس نورانی همه روشن بود
 عکس هر کس را بدن ای جانین

و به عبرت گرفتن از این حکایت و معنی آن مع العسر

دین منی و هر چه بد کما
 نده نگذار و نکرود منشی
 یحیی و آن که خریدت از بلا
 رو بود آن موزه رازان بخو
 ن آقی السرحان اردشی گم

فیکران کروند زوار بیم
کوید از خاری چرا اقم نعیم
ما التصوف قال وجدان الفج
قار با ند پاش از رخ مار
لیک هر چه آفتوت غمکین

کو دلی دو ماہ ز نرا در کنا
 کیت فکندین شہا و ترا کلو
 در بیان پنا جبریم من ریل
 مر مرا کشتہ بصد کونہ دلیل
 بر علوم میرساندین بغول
 عبد غری شش این کشت چتر
 درس بالغ کفتہ چون اصحاب
 جان سپردن بر این بوی خط
 جا دوا میش صد صد ق
 مرغ و ماہی مروا حارس شود
 مصطفی بشیند از سوی علا
 مہوزہ را بود یکت موزہ رہا
 پس کون کرد و امان قاف
 کفت ہین بیان در سوئی مان
 بی ضرورت کش ہو فتوی ہ
 تو غم بردی ہون در غم شدم
 دیدم آن غیب بہم عکس
 عکس ظہانی ہمہ کلین بود
 پہلوی جنسی کہ منیچو ای شین
 تا شوی راضی تو در حکم خدا
 تو چو کل خدیان کہ سود و زیان
 خندہ امن خود ز خارا و تہ
 فی القواد عند اتیان الترح
 ای خات عقلی کہ باشد غیا
 زاکمہ کرشد کہنہ ایاز نو

خمار
برقع و مرقه

تذکرہ دولویا

رسائل

پہم نامہ و پیغام

علو و سفل

آبِ حیات و پستی

10/10/10

5/1/60

جبر

بسم الله الرحمن الرحيم

جہاں
نکاحات

100

مروں
کے حساب

محمد حسین حوین

會談

جی

بسم الله الرحمن الرحيم

طالعی

...

11

١١٢

1991

۱۰۰

سید

一、一、

2

$\frac{1}{2} \frac{d^2}{dt^2}$

که بلا آید ترا آید منته
راحت جان آید جان فانی
تا بود که ز بانک حیوانات
چون زبانه های بی آدم همه
گفت موسی رو کند کنش بر
که مژگش مردان منبش که کرد
مر مرا محروم کردن ز بهر
گفت موسی ای رب بنمویم
گفت ای موسی تا مورش که ما
نیست قدرت که بر کسی ساوا
زان غنا و زان غنی مردود
آن غم آمد از دایمی فصول
بعد از آن وحی آمد از حضرت
گفت یزدان که بده سپاس
غنی را مدعای و ت نکست
جمله عالم خود مستح آمدند
زانکه که متناشد آدم ز غنی
زانکه مؤمن خورد و بزمید به
اهل الحام خدا عین الحیات
جمله رندان چون که در زندان
قدرت سرایه سودا بستین
پار موسی و او پند و راجحه
مین برود و سر خود کم طلب
گفت موسی این توفانی درید
با مدادان آن برای متجان

در زبان منی غم از آن مجوز
مال چون جمع اندازی جان

کان بلا دفع بلاهای بزرگ
گفت موسی ای کی مرد جوان

استدعا نمودن شخصی از موسی بان بهایم را

در پی است و نان و دود
کان خطر دارد بی و پیش
که مژگش مردان منبش که کرد
لایق لطفت نباشد ای جوان
سحره کرد و شش کرد و یویم
رو کرد ویم از گرم هرگز و غا
عجز به سترایه پر سیر کا
که ز قدرت صبر با بدو شد
که بدان جو کرد و است آن غنید

بو که حیوانات را و رود کرد
عجزت و بیاری از مردوان طلب
گفت ای موسی چون تو بتیافت
این بان قائم مقام حق تویی
که بیا موزم زیا کارش بود
گفت یارب او پیشانی خود
فقر زان رو فقر آمد جاودا
او می را عجز و فقر آمدان
از روی کل بود کلچاره را

وحی آمدن از حق تعالی بموسی علیه السلام که بیا موزم
چیزی را که استدعا میکند

ورنه میکرد و بنا خوا این فلک
نیست زان تسلیح جبری بود
نیم ز نور غسل شد نیم بار
تا چون کلی گشت ریت او حیات
اهل تسویل هوا ستم الهات
مستقی و زاهد و حق خوان شوند
وقت قدرت را نکند از بین
که مراد زود خواهد کرد چهر
کاین مراد افکند در عقب

کردش و رانه اجرونی عقاب
تبع و روشش نه از عجزش کین
مؤمنان کان غسل ز نور او
باز کافر خورد و شربت از صید
در جهان ایندج و شایاش و جی
چونکه قدرت رفت کاستند
او وحی بر خنک کرد مناسوا
ترک این سودا بکود و زود پس
گفت یارب این طعن کت کو بردا

قانع شدن از مطالب تعلیم زبان مرغ خانگی و سکوت
واجابت کردن موسی علیه السلام او را

وان زبان منع زبانها سخن
که بیا موزم زبان جانور
عجزتی حاصل کنم در دین خود
باشد از تدبیر بهر شکام کرد
نه از کتاب از مقال حرف و لب
بهر چیزی یافت از تو چیزی یافت
پاس باشد که مرا مانع شوی
و زبان موزم دلش بد می شود
و دست خایده جامه بار دارد
که بتقوی اند و شش جاودان
از پلاسی نفس بر حص علم
کاش که نکند او را آن بهانه
هر چه میگوید لطیف خود
بر کش و اختیار آن دستاو
کاختیار آمد بهر وقت حساب
تا که غازی کرد او را با هر
کافران خود کان هر چه
هم ز قوتش بهر شد و روی
ز اختیار است و حفاظ و آبی
پن که تا سر بایه نسا ند جل
در کف و کش غنان غنی
دیو و استت برای کردین
نطق مرغ خانگی کابل پرست
نطق این بهر و شود بر تو پند
ایستاد و منتظر بر آستان

نخل
زبور غسل
ریق
آب دهان
صمد
آب زرد کندیده
بازگشت زبانی
بازگشت زبانی

خادمه سفره پیشاند و قوا
 و اندک دم تو دانی خودمون
 این لبانی که قسم هست آن
 پس خروش گفتن غم تو
 مر سکا ز اعیان شد مرگ است
 روز دیگر بهیمان باز بود
 سب کش گفتی سقط کردی است
 سب را بفرختی جست او ازین
 زود تر را فروشدان حرص
 تا یکی کوئی دروغ ای بیخ
 چون غلام او بمیرد داناها
 سکر با میکردش و بهان
 روز دیگر آنست محرم گفت
 چند چند آخر دروغ تو کرد تو
 ما خروسان چون مژگون را
 پاسبان آفتابند اولیا
 گر بنا بینکام سنوار مارود
 آنکه معصوم آمد و پاک از غلط
 او گریز آید مانش اولیت
 پیش شاهان در سیاست
 لیک فردا خواهد مردن حق
 صاحب خانه بخاهد مرد و رفت
 کا و قربانی داناهاست سبک
 از زبان مال و درون سبک
 تا بقای خود تبا بدست لکی

پاره نان بیات آمار آرد
 قاجرم در دانه خوردن درو
 جواب خروش سبکست را
 که عوض بدید خدایین بود
 روزی وافر بودی جسد
 آن خروش سبکست بر لب
 کو را ختر کوی خروشی زرا
 آن زبان انداخت او بر کین
 یافت از غم در زبان اندیم
 دغی ای اهل دغی دغی دغ
 بر سبک خواهد دید زین دغ
 رستم از سبک رستم اندرین
 خجل شدن خروش سبکست سبب دغ شدن دغ
 خود سپرد خروش دغ او کرد تو
 هم قیبا افتاب وقت جو
 در بشرف وقت زاسر خدا
 در اذان آن مقتل میشود
 او خروش و حی جان فقط
 خون خود را ریخت اندر پای
 میدی تو مال و سر منبری
 خبر دادن خروش از مرگ خواج
 روز فردا که رسید لیک
 بر سگان و سگالان ریزد
 مال فرون کرد و خوشی
 چون گفتن رستم و لکی

در بود از خروشی چون
 کندم و جورا و باقی حیوت
 سب ایخواجه سقط خواهد شد
 سب را بفرختی چنان بشنید
 کا خروش غشوه و چندین درد
 گفت او را خروش سبک
 لیک فردا سبکست سقط
 روز مال گفت شکستان خرو
 گفت او بفرخت سبک
 این شنید و آن غلامش را فرو
 تا زبان مرغ و سبک انوم
 گفت حاشا از من و از سبک
 پاسبان آفتابیم از درون
 اصل را ختی با سبک نام
 گفت با سبکام حی علی القلاع
 آن غلامش مردش شری
 لیک زبان دفع زبانیش
 عجمی چون کشته اند قصا
 پاره های نان و لالک طعم
 مرگ سب و سهر و مرگ غلام
 این ریاضت های دیوانه چنان
 دست کی جفت با سبک و عمل

گفت سبک کردی تو بر ظلم
 تو توانی خورد و من نمی توانم
 میر باقی اینقدر از سبک
 روز فردا سبکست خردم کن
 پیش سبک شد از سبک
 طالعی و کاذبی و سبک
 که سقط شد سبک او جایی کرد
 مر سکا را با شنیدن لغت
 ای میر کا زبان طبل و کوس
 لیک فردا پیش غلام امیر
 رست از خسران رخ را بر فرو
 دیده سبک القضا را دو
 کا خروش زانجا که طاعت
 که بگردیم از دروغی ممتن
 کر کنی بالای طشتی کون
 دا و دیر آدمی را و چهار
 خون را نمیکند خوار و مباح
 شد زبان مشتی آن کس
 جسم و مال است جانها
 میکردانی زوا و مال را
 کا و خواهد کشت و ارث
 در میان کوی با خاص و عام
 بد قصا کردان سبک و عام
 کان بابرین قجاسی جانها
 تا شنید داده را جایش بل

بیات
 شب ماند
 جنوب
 جمع جبهه معنی دانه
 سقط
 انبای اقدان
 و کس از سبک
 دجوانا
 تحقیر
 خلاصی
 مصاب
 ایجا بد حال و تبا
 مقصود است
 ممتن
 خوار و بمقدار
 چهار
 کشتی و ایجا اشاره
 بکشتی لوح است
 عجمی
 کج زبان است
 حن
 مار و قریا
 لالک
 طعمه که کدایان از
 ماسیا بر بند
 اشار
 بخشش

شسته
یعنی شسته

تعمیر
یعنی تعمیر

<p>آنکه بدیدنی امید می سودا کو غنی هست و جزو جمله فقیر ایستاده بازار بهر این غرض یک سلام نشوئی ای مردود جز سلام حق تو بین آنرا بگو وین سلام باقیان بر بوی آن مروه است از خود شده زنده کوش بهناه بداند و خست چون شنید اینها دوان شد گفت رونقش خود را و من درون خشت دیدم قضا بازاری کرد کای نیکو خضا گفت تیری حبت از خشت ای چونکه ایمان برداشتی زنده شورش مرگست فی سبط طما پند موسی نشوئی شوخی کنی موسی آمد در مناجات آن پادشاهی کن برو بخاک او دست را بر او نهاده اند در خور دریا نشد خبر مرغ کرد اجابت آن دعا کرد گفت بخشیدم با و ایمان نعم گفت موسی ای جان مردون جستی افسان بر ایشان کنم پس ریاضت بجان میانی</p>	<p>آن خداست آن خداست کی فقیری عیوض کوید که کبر بروگاه نهشته بدین عین که نیکو آخرت آن است خانه خانه جایجا و کو بگو من همی نوشم بدل خوشتر خا زان بود بر سر از خشت در دو دویدن آن شخص بر بهار چون خیر مرگ خود شنید بر در موسی کلیم الله فرست چونکه استگشته بر چه چه که در آینه عیان شد مر مرا در سمرقند در دو غیبت سنت کا یاد و پس چونکه با ایمان روی بایند قی چه بودت داروئی بخت تمام خویشتر بر تیغ پولاد غنی دعا کردن موسی علیه السلام چه سلامی آن شخص سهو کرد و خیره روئی و غلو که عصار او شش اردو کند فهم کن آن علم بقل اجابت کردن حق تعالی دعای موسی را و تو خواهی این مان زنده آن جهان نیکو کار چون آن در نهایتا غلبه محض چون سیدی بن بخت جان</p>	<p>یا ولی حق که خوشی حق گرفت تا به سینه کودکی که سبب صد متاع خوب عرضه میکنند بی طمع نشنیده ام از خاص و عام از دمان آدمی خوش مشام زان سلام او سلام حق شده مردن تن در ریاضت زنده کی است رو بهی المید بر خاک آوریم بر مسلمانان زیان انداز تو عاقبت اول سید آخر باد از من آن آمد که بودم ناسر لکنت در خواستم زبک و دور هم در اندام حال بر خواجه چار کس بر دنا سوسی و ثاق شرم ناید تیغ بر از جان تو گفتمش این علم فی در خود ترغیب آنرا سزاوار منو او بدر یافت و مرغی شود بلکه جمله مردگان خاک را این فنا جا چون جان نیست آبانی که زیان جسم و مال و در ریاضت آیت بی غیا</p>	<p>نورگشت و تابش مطلق گرفت او پیار کننده را ندید زو و اندرون دل عوضها می من سلامی ای برادر و سلام هم پیام حق شنیدم هم سلام کانش اندر دو دمان خود سج این تن روح را پاینده میشود و از خروش آنجا که مرا فریاد رسن این طم کیسه و پیمانها را کن دو تو اندر آخر سینه از دوش نا سرایم را نوده حسن الحزا تا که ایمان زمان با خود بری تا دلش شورید و آوردند ساق میالید و بر پشت ساق آن تست این ای برادران تو کا سچا ایمان از دستان بر دفع پذیرد قولم را و که ز کف تن لب تواند دو گشت غرقه دست کیش بود رحم فرمودش بجز و قضا زنده ساریم این زمان بر تو با کشت هاریت پس نیست سو جان باشد با نداز و با سر نه شکرانه ده ای کامیا</p>
---	--	---	--

چون حقت داد این ضعیف
آن زنی بر سال زانیدی
یاسه به چار کشتی تبا
نه مهم بار است و نه هم فرج
بیت فرزندش چنین در کور
باع کفتم نعمت بی کفرا
مثل بنودان مثال آن بود
دید و قصری شسته نام خویش
خدمت بیا ریباست کرد
گفت یارب تا بصدای فزون
گفت از من کم شد از تو کم نشد
منفر هر صیحه است از تو
در جوانی حمزه غم
اندرا خر حمزه چون صف
خلق پرسیدند کای غم رسد
پس چرا تو خویش را در تنگ
چون شدی هر ضعیف و نحس
شیخ حرمت می ندارد پیرا
زین نسق غمخوارگان بخبر
گفت حمزه چون که بودم جوان
لیک از نور محمد من گزین
خیمه در خیمه طابا اندر طابا
و آنکه مردن پیش او شد فجا
اصلا ای لطف بیان او چرا
مرک هر یک ای سر بهر یک

تو نکردی در ریاضت امرن

ایحکایت بشود و عظمی شمر

حکایت آن زن که فرزندش نمیرست بچو تعالی بنالید

و جواب آمدن که این عوض ریاضت بجای محاسبیت

نغمه ز در و در قوس قرح
آشی در جان و اوقا دقت
کاصل نمناست جمیع با
تا بر دوی آنکه او چیران بود
آن خود او آتش آن محبوب
مرتا تا بر خوری این عاشق
ایچنینم ده بر زار من تو
بی دو چشم غیب کس مردیم
پوست تن ادا و منفر آنده

پیش مردان خدا کردی نفیر
تا بشی بنمود او را حبستی
ورنه لا عین رات چه جای با
حاصل آن زن دیدار من
بعد از آن گفتند کاین نعمت
چون تو کمال بودی اندر
اندران باغ او چو آتش
تو نکردی قصه و آب منی
منفر نغمی دار و آخر آدمی

در آمدن حمزه رضی الله عنه در حرب بی زره

بی زره هرست در غر و آید
ای هر بر صف شکن شاه قول
می در اندازی چنین مگر
پردای لا ابالی میزن
کی بودت شیر تیغ و تیرا

سینه بازون برهنه پیش
فی که لا تقوا باید یکم
چون جوان بودی وقت سخت
لا ابالی وار با تیغ و سنان
کی روا باشد که شیری بجو تو

جواب حمزه رضی الله عنه

مرک میدیدم و دواع این چا
نستم این شمر فانی باز تو
سگرا آنکه کرد بیدم خواب
سار عوا آید مرا و در خطا
البلا ای قریب بیان تو چرا
ایینه صافی یقین بهر یک است

سوی مردن کس غیبت کرد
از برون جنت لشکر کاها
آنکه مردن پیش شمشیر تلک
الحدای مرکب بیان دار عوا
هر که یوسف و یحیی کین فدا
پیش ترک آئینه را خوش

تا نکردی خسته از نقص
پیش از نشش بنو و سی عمر
نال کرد از زن که فغان ای آله
ایحکایت آن زن از در و تیر
با فکلی بنبری خوشی بی غنستی
گفت تو غیب از روان چرخ
زان تجلی آن ضعیف از دست
کو بجان باری بجز صادق
ان مصلها عوض دایست خدا
دید روی جمله فرزندان چو
خون افزون تا رتبه جان رسید
یکدمی از اطلب کرد از منی
بازره میشد مدام اندر وفا
در فکندی در صف شمشیر خو
تنگه خواندی زیغام خدا
تو نمیرفتی سوی صف بی زره
می نمانی دار و گیر و امتحان
کشته کرد دست بر دست عدد
پند میدادند او را از عمر
پیش او در بار برهنه کی شود
پریمی بیم ز نور حق پیا
امر لا تقوا بگیر و او بدست
العجل ای حشر بیان سار عوا
بر که کر کش ویدر کشت از بد
پیش زنی آینه هم زنگی است

نفس
فراد و ناله
نذر
بیم و بسند
ضعت
بخل و هساک

غزو
و غزای جنگ است
هر بر
هر بر است
قول جمع فعل معنی
و مردان
عمر
جمع عبرت
زبون
مغلوب و خوا
دار عوا
یعنی زره پوشیده

فر
بیش

خوب

اعجاب
شکلی نمود

دوستی و محبت

حق
یعنی بجهت

ای که میرسی زمرک اندر
از تو نیست از کلویت ارباب
لیک نبود فعل هم رنگ
اسمه سخنی و زور است و حق
تو همی کوئی که من انا و ام
اوز ما کرده جزا صد خوب
ما کی ماند عصارا ای کلیم
یار شد یا مار شد آن آب تو
چون سجودی یار کوهی کشت
حد و سبجیت نامد مرغ را
آب صبر است آب جوی غلغله
این سبها آن اثر باران
هر طرف خواهی روشنی
میند و دور ام تو فرزند تو
اندر خاتون مرزا فرمان
چون ز دولت خرم مظلوم
تشت اینجا چو آدم سوز بود
آن سخنانی چو مار و کرم
و عده فردا پس فردای تو
کا سمانز افنظر می دای
کشتن این مار نبود خبر بنور
آن تکلف باشد و روپوش
نورانی دان و هم بر آب
سوی آن مرغایان رود
هر کی بر اصل خود رسد

آن ز خود ترسانی ای جان
ناخوش و خوش هم نصیرت خود
بیج خدمت نیست هم رنگ
دین همه نیست و ز بر طبع
بر کسی من ته می نهسا دام
کویدا و من کی زوم کس بعد
درو کی ماند و دارا ای حکیم
زان عصا چو نیست این بخت
شد در عالم سجود و بند
که چه نطفه مرغ با دست و پا
جوی شیر خلد هر تست و دو
کس نداند چو نشانی آن
آن صفت چون جان بخشی
که منم جزوت که کشتن کرد
کان در خاتون از صفای
آن دختی کشت از آن قوم
آنچه از وی را و مود و فرود
مار و کرم کشت و میکرد
نظر از حشر است آمد و ای تو
تخم فرواره روم میکاشی
نورک طغان مار ناخن شکو
مار را نکش بغیر نورین
چونکه داری آب از آتش من
تا را در آب حیوانی کشند
حیا علی کن بهم مانده اند

دشت می شست فی خیار مرگ
کر بجای خسته خود کشته
مردم در آن نمی ماند بجا
کر تر آید ز جانی تهست
تو که ای کرده مشکلی و کر
نی بجای آن ز ما بود این بلا
تو بجای آن عصاب منی
بیج ماند آب آن فرزند
چونکه ترید ز و پاش حق
چون ز دولت رفت ایشار و کا
ذوق طاعت کشت جوی کبیر
این سبها چون فرمان تو بود
چون منی تو که در فرمان
انصاف در امر تو بود اینجا
چون با برشت اینجا این صفا
چون خشمش تو در و لهار و
آتش تو قصد مرم میکند
اولیا را دشتی در انتظار
قطر مانی در آن روز در آن
خشم تو تخم سبزه و خشت
کر توبی نوری کنی غائی پست
تا نه بی نور دین با من
آب آتش را کشد آتش بخور
مرغ خاک می مرغ آبی هم کنند
همچو آنکه دوسه و دوی پست

جان تو همچون دشت و ک
در حریر و قدوری خود شسته
کان عرص دین جوهر است
کرده مظلومت دعا در غمتی
وانه کشتی دانه کی ماند بر
چوب کی ماند ز ما را در خلا
چون بیفتد نمی شد آن شخص
نهان نشکر مرقد را
مرغ جنت خشتش رتلف
کشت این است از طرف آن
مستی و شوق تو جوی خمر
چار جوهر مر تو را فرمان نمود
سل تو در امر تو آید حیت
هم در امر کشت آنجا را
پس در امر کشت اینجا آن چرا
مایه نار جهنم است
مار کروی را و بر مردم زند
نظار رتخیرت کشت
در حساب و آفتاب جانکه
پس بکش این دشت را کان
تشت زنده است و در کشت
کاش پنهان شود و کور و
می بسوزد سل فرزندان او
لیک خداوند آب و روغن
هر دو معقولند لیکن فرق

هر دو دلالان بازار ضمیر
در مذانی ایند و فکر از کجا
آن یکی یاری پیر بخت
آن یکی کس کو فروشد یا خرد
که تانی هست ازیر دین
او بیتی بکشد ما با خرد
در نه قار بود کر کن فیکون
کر چه قار بود کا ندر یک نفس
خالق عیسی نه بتواند که او
جو یکت کو چکت که دایم میرو
باش تا عضای تو چون
دانی ایها قل که مانده این چشمت
هر که با هم نکت باشد در نظر
خلق در بازار یکسان میرو
ایمن بایان نذر و از کو
چون بلال از ضعف شد بجز
تا کنون اندر حرب بودم در
تاب رتو چشم پر انوار او
مردم ناوید باشند و سیاه
چون بغیر مردم دیده شد
گفت خشن الفراق ای خوش خاص
گفت فی فی بلکه مشب جان
گفت آن رتو کجا بنسیم ما
اندر آن حلقه رتو العالین
کرد و ویران تا کنده محو تر

رختها را می ستاندای میسر
لا اعلایه کوی شتاب و مرا

کر تو صراف دل فکرت شتاب
تا نماند در تفریح جان تو

حیدر دفع معجون شدن در سحر و شکر

همچو سحر است و ز راهم میرو
هست تعجیل شیطانی
هم به پیش بعقل منتقد
صدر من و خرچ آوردی پرو
از عدم تران کنیز کجاست
بی توقف مردم اردو تو
فی بخش کرد و نه کند میشد
مرغها زیند اندر تنها
در نوشتن لیک انداخته
میوه هر یک بود نوع کو
آن یکی در ذوق و دیگر در

گفت در سحر که ترسی از غر
پیش بکت چون لغز مان
با تانی گشت موجود از خدا
ادعی را اندک اندک آن بهما
بود عیسی را دمی کر یک دعا
این تانی از پی تعلیم
زین تانی زاید اقبال بود
بیضه مارا چه ماند در شب
دانه آبی دانه سیب نیز
بر کهای جسمها مانده
همچنان در مرکب کسان میروم

وفات یاسین بلال رضی الله عنه با ساد

رکت مرکب افتاد بر روی بلال
توجه دانی مرکب چه عیش است
می کو اهل و او بر گفت اراو
مردم دیده بودم رات
پس بغیر او که در رکتش رسید
گفت فی فی الوصال الوصال
میرسد خوش از غریبی در وطن
گفت اندر طوبی خاص خدا
نور قیام بد چو در حلقه نکلین

جفت او دیدش گفتا داجر
این همی گفت و خوش درین گفت
هر میده دل می سید و دنیا
خود که بسیند مردم دیده
پس چرا دجله مقلد اند
گفت جفت مشب عری میرو
گفت ای جان و دلم و حسرت
حلقه خاصش تو پیوسته است
گفت ویران گشت این جای

حکمت ویران شدن این بدن سبب مرک

فوق کن سر و کمرت چون کجا
غبن ناید بر تو و بر جوان تو
که منم در سبها با غبن جفت
شرط کن سه روز خود را ای
بکند و از اخور و اسی مقتنی
تا بشش روز این زمین
تا چل سالش کند مرد تمام
بی توقف بر جهان می موده
که طلب است با یابی
این تانی بیضه دولت چو
بیضه کجاست و دور است
کر چه ماند فرقه و ان ای
لیکت هر جانی بهی زنده
نیم در خسلان و می سر ویم
از بلال و از بلال کجا راو
پس بلاش گفت فی فی
نرگس و کبرک و لاله می
مردم دیده سیه آجرا
در جهان جز مردم دیده
در صفات مردم دیده
از تبار و خویش غایب می
گفت فی فی جان من و او
کر نظر بالا کنی فی سوست
گفت اندر نه کر مشکریع
قوم سبب بود و خانه

شکس

دلال و مرد

بهرش

صله

خنده و توبیخ

غبن

رایان

اقتنی

کسب

کسته و قطع

الی

بخت

تبع

بجراک

سبب

میراث

آینه

سبب

میراث

سبب

میراث

سبب

میراث

کرب
اندوه
گمان
محل نفس

سماخ
فرد و اندک
نفسیده
تابیده گرم
کدخه و فتنه

غوی
کمره
شکارگاه

چنگول
بروزن و شکست
اوستی و حیوانات که دست
بای بیایان کجا باشد

بزرگ و غوی
تیمه
چارپایان
محب خنده و نا
پیش نهاد
پیکر

چاره
مستقیم
تابیده و افروخته

ادبهم
تیره کون
صفوت
پاسک

من چو دوم بودم اول جگر
قصر اخذ مرشده از آنست
مرکز از این جهان نبود
در زمان خواب چون از او
این زمین آسمان پس فراخ

همچو کربا که تفصیده بود
گرچه کربا به عریض است و میوه
تا بدون نانی نیکش بدست
ان فراخی بیابان تنگش
او نداند که تو همچون ظالم

اولیا را خواب نکست بطلان
خانه تنگ و درون چنگول
کر باشد در دوزخ برادر
تا چندان برده در صحرائی
حاکم کرمان زده کاین الما

هر یکی از دروغی فافند
اچیه صاحب دل بداند حال
عقلت ازین بود چون روح
پیر کایه است و شب با کایه
دو و پیوسته هم از بهیرم بود

هر کرای و کسل خود ازین است
روغید از قوت بلغم بود
منزکوار بپوستها او آید
علت ادلی نباشد دین او
بلکه بیرون از انی در چرخها

پرسد اکنون نسل جانم شرق و غرب
مرد و راخانه و مکان کوی
ظا هرش رفت و معنی تنگ تر
ز آنکه کان نگر که جان چنان شد
سخت تنگ آمد بهنگام مناس

پس چه سود اندر فراخی نیست
بر تو زندان آمدن صحرا و دشت
از بدون در کشتی جان در غیا
همچو اوجها که فاند ز جهان
کرده دریان تا کند قصر ملک

من درین زندان بیان ادرم
بین رجم کشاکش که گشت آن
وان چنین خندان که پیش از خلا
هر کسائی که سبیه و قتل
تو ز حال خود ندانی ای عمو

بیدان اسرار را بی هیچ بد
بیان آنکه هر چه عقلت و کمالی
و هم افتد در خطا و در غلط
روی سرخ از کثرت خونها بود
در حقیقت خالی آثار است

کلی تراشهای مستقیم بود
جان خفت جمله در پرید
باشد از سودا که روی او هم بود
از طبیب علت و چاره
علت اخری ندارد و کین او
بیمکان باشد چو روح و نیا

من کلد بودم در اینجا نه چو چاه
اینرا رانگت آمد این جهان
اگر بودی تنگ این افغان زی
روح از ظلم طبیعت باز است
چشم بیدار فراخ بخت تنگ

تشییه و نیا که بطا هر فراخ است
که تشبیه خواب را موت که خلاص از تنگی
یا که نقش تنگ پوشی ای غوی
هر که دید و مرا از دور گفت
خواب توان کفش بیرون کرد

خواب می بیند و اینجا خواب
چنگول که چون چنین اندر رسم
ما در طبعم ز دور و مرکب خوش
دور زه که رنج استن شود
هر چه زیر چرخ هستند اقامت

اچیه کوسه داند از خانه کسان
اچیه بید در جینت ایل دل
چون من بر خاست از خواب
بیان آنکه هر چه عقلت و کمالی
و هم افتد در خطا و در غلط

روی سرخ از کثرت خونها بود
در حقیقت خالی آثار است
چون دوم بار آدمی زاده بر او
میرد چون آفتاب انداخت
بل عقول ما چو سایه ای عمو

شاه ششم قصر باید برین
چون شمان فستند در کجا
چون دو مانند هر که روزی پیش
مرد زندانی ز فکر حبس حبس
خنده او که ز فخرش جگر تنگ

تنگ آبی جانبش بخشد بود
زان تنگ آید جان و کمال
در بیابان فراخی میسر بود
که در آن صحرا چو لاله شکفت
که ز مانی جانب از زندان پرست

در عدم در میر و ندوبان
نه همه ششم شده نفلان هم
میکنند زه تار پد بره و شش
بر چنین شکستن زندان بود
از جادو و از بهیر و زینت

بله از خانه خودش کی داند
کی به بی در خود ای از خود خجل
نی شب فی سایه ماند لی لک
از زمین باشد نه از خورشید و
عقل باشد در اصابتها فقط

روسی زرد از جنبش صفرا بود
لیک جز علت نیست ایل بود
پای خود بر فرق علتها نهاد
با عروسی صدق و صفت بر
می فدا هر طرف بر پای او

مجتهدی که باشد نص شایا
چون نباید نص اندر صورت
عقل از جان کشت باوراک و غیر
نوح و ازار صدیقی زود بر تود
زبان بقوسی ساکی خور شد
و انکه اندر قرص دارد باش جا
بچنین کس حبش از افلاک بود
کر زنده بر خاک و اتم نور خور
لیک در که مارهای پر فتنه
و اندرین بیم با هیان فتنه
ما هیان قعر درهای خل
زهر اچا رفت و مگر شستن
تا قیامت که کویم زین کلام
بر ملولان این مکر کردن است
که هزاران طالبند و یک لیل
سخوتی دارند و کبری چن هیان
کی رسانند آن امانت را
نی کدایند که هر خدتی
اسب خود را ای رسول اسان
کرم کرد و اندرین با انچنان
که شپانی بر عیسی کند
اسب داند بانک و بوی شیر
بل عدو خویش را هر جا
روز خفاست نیار و بر پرید
از همه محروم رخ خفاش بود

تشبیه کردن نص مطلق که به قیاس
از قیاس انجا نماید عجز
روح او را کی شود زیر نظر
کویم و کشتی و کوطوفان نوح
که ز نورش سوی قرص فکند شد
عرق آن بحر باشد و نا
یا مبدل کشتاگر از خاک بود
انچنان سوز که ناید در شمر
اندرین بیم با هیان می کنند
مادر از سحرهای می کنند
بحر شان آموخته سحر حلال
سکت نجافت و شد درین
ادب لم سمعین الیریدین عند فیض الحکیم لسان
نژد من عمر مکر برودن است
از رسالت باز میماند رسول
چاکری خواهند از اهل جهان
تا باشی پیشان الک و دونه
از تود اندای مزور متنی
در ملولان منکر و اندر جهان
که کند اینک اوج اسان
آتش اول در شپانی زند
شاعتن بر حیوانی بوی عدو خویش را و حذر کردن
و بطلالت خسارت نفس که عدو کسی بود که
از حذر کردن و کرختن ممکن نباشد
که عدو اقبال باشد بود

اندران صورت نمیدانند قیاس
وان قیاس عقل جزوی است
زان اثر آن عقل تدبیری کند
نور خور از قرص خور و بر شیت
غیبت و اتم زود شپاد است
و ارهید او از فراق سینه کو
که زنده روی شعاعی جاود
مار با با و کجا به راهی است
هم زود با تاسه شان رسوا
تا شوی چون با هیان دریم و
نخس انجا رفت و نیکو فال شد
می نه بنید جز بشیر چشم بشیر
صد قیامت بگذرد و نایام
خاک از تاب مکر زرشو
مستمع خواهند اسرایل خ
از رسالتشان چگونه بخوری
کا مد هیان را یوان بلند
صدقه سلطان پیشان ویا
هیش اندر خندق آتش جید
همچو آتش خشک و تر خسته
چون به بند کرمی صاحب قدم
کر چه چو نیست الا نادار
خود بداند از نشان و از نا
شب برون آید چو روان
نی بنفرین آتش مبر کرد

نص
صریح و آشکارا

تاسه
در اینجا بعضی استعاره
باشد

بحر
یکه رود تنها
خفاش
موش کور

جمع کردن

آنکه آن خورشید جهان بود
عایت لطف و کمال او بود
قطره با قلم چو سیر کند
با عدد آفتاب این بختا
تو عدد او و خصم خودی
رحمتش نیر رحمت آدم بود
رحمتی چون چین دان ای
بهر مایات اوصاف کمال
طفل ماییت نازک را
طفل را بنود زوطی زن خبر
لیک نسبت کرد از روی شو
پس اگر کوئی بداند و نیست
اگر کوئی چون نداند کان
نام او خواند و قرآن صحیح
در بگوئی من چه دانم نوح را
اینچنین بهم راست از روی
زانکه مایات و ترسین
چونکه او مخفی ماند از محفل
قطب کوید مرزا کاسی حال
چون بر ماییت روزه زندان
سپیل کیش تا نکر و مشکلت
نسبت اثبات باقی از تحت
ماییت از ماییت نسبت
آن کو نکندی که بر دست بود
زور آدم را در احوال بود

بر نه و نازد ز فتنش نار بود
ورنه خفاشش کجا مانع شود
ایله است او ریش خود بر می کند
ای عدد آفتاب آفتاب
چه غم تشش را که تیرم شد
که مزاج رحم آدم غم بود
ناید اندر دهم از روی خبر
جز که کوئی هست آن خوش شکر
با توانا قتل که تو کوک و شکر
در بگوئی که ندانم زور نیست
هست از خورشید و می شود
قصه اش کوید از ماضی صحیح
بهم اوئی داند او را ای فنی
که ماییت نیش اعدا
پیش چشم کمالان باشد عیان
ذات وصفی صیت کان با این
آنچه فوق حالت است اجمال
تیر را بر خود مکن پس از سهم
ورنه شد سگر چو زهر قاتل
کریانش میکی بر کو دست
جمع و تعریف میان نفی و اثبات یک چیز از
روی نسبت و اختلاف جهت
مشکلت شکرت شود

افتابی که بر داند قفاش
دشمن اریکری بخت خویش گیر
حیلت او از بسالش نکند
ای عدد آفتابی که ز فتنش
ای عجب ز نورش او کم شود
رحمت مخلوق باشد غصه نا
ظاهرت آثار میوه چشش
فرو میان و استن چیری بمال و تقلید و
دانستن ماییت آن چیز تحقیق
کی بود ماییت ذوق جماع
ناید اند کوک از ارمال
اگر کسی کوید که دانی نوح را
کوکان خورد و درکتا بها
را سگو داند ترا از روی وصف
مور لکن من چه دانم فیل را
عجز از ادراک ماییت غمو
در وجود از ترس حق و ذات او
عقل سچی کوید این دور است
واقعائی که کسوت بر کشد
چون خلاصی باقی از صیدا
سوی بحث خوش آرای بود
نفی آن یک چیز و اثباتش
جمع و تعریف میان نفی و اثبات یک چیز از
روی نسبت و اختلاف جهت
مشکلت شکرت شود

از برای غصه و قدر خفاش
تا بود ممکن که کردانی سپیر
چنبره حیره قمر چون برود
می برزد آفتاب و خورش
یا زور و غصه است در هم شود
رحمت حق از غم غصه است
لیک که داند جزا و ناپسند
کس نماند جزا باار و مثال
جز که کوئی هست چون حلوا
مثل ماییت حلوا ای مطاع
اگر نداند ماییت رهین حال
از رسول حق و نور روح را
وان امانان جمله در محرابها
اگر چه ماییت شد از روح کشف
پیشه کی داند اسرار فیل را
حالت عام بود مطلق کو
دور تر از دهم و سبب بار کو
بی زناویلی محالی کم شود
فی که اول بهم حالت می نمود
فقر را بر خود مکن رنج و غنا
کاین سخن پایان ندارد جان
چون جهت مختلف نسبت
نفی و اثبات است بر ماییت
تو نمکندی که حق تو نمود
زین نسبت نفی و اثبات است

یعرفون الانبیا اضدادهم
لیک از رنگت وید پنهان
انتم تحت قبای کانون
رین بنی بسیار آمد و خبر
گفت قائل در جهان در پیش
چون زبانه شمع پیش آفتاب
نیست باشد روشنی نه ترا
نیست باشد طعم خل چون می
این قیاس با قضا بر کباب
بی ادب نیست ز کس چرا
بی ادب باشد چو ظاهر سکر می
مات زید زید اگر فاعل بود
فاعلی چه کو چنان مقهور شد
در بخارا بنده صدر جهان
مدت و مهال سکر دانه است
گفت تاب فرقم زین پس تا
با و جان افرا و خیم کرد و با
عقل دکان از فراق و دستان
گر بگویم از فراق چون شد
هر چه از وی شاد و گشتی در جهان
از تو هم بجهت تو دل بروی نه
دید مریم صورتی بس جان افرا
پیش او برست از روی زمین
از زمین برست خوبی بنیقا
صورتی که یوسف ایدید می عیان

مثل لایسته اولاد هم
خویش را بر ندانم نمیزند
جز که یزدان نداند از روم

همچو فرزندان خود دانند نشان
پس چو عرف کفایت جای
هم نسبت گیرین مفتوح

مسئله فای و بقای درویش کامل ۵

و بود درویش آن درویش
نیست باشد هست باشد حیا
کرد باشد آفتاب افرا
هست آن وقیه فروغی
جوش عشق است زار و زار
با ادب نیست ز کس در نهان
که بود دعوی عشق کسری
لیک فاعل نیست کو عاقل

هست از روی لقان و دل
هست باشد ذات و تا با و کر
در دو صد من شهید کو قیاس
پیش شیری اهوئی بهوش
بنص عاشق بی ادب مجید
هم نسبت دان و فاقی
چون باطن نگر می دعوی کجا
او ز روی لفظ نخوی فاعل

قصه وکیل صدر جهان که مژم شد و رنجار اگر نخیم ازیم
جان با عشقش گریان گرفت که کار جان بهر جان سهل

که خراسان که قستان گاه
صبر کی داند خلاعت رها
اتشی خاکسری کرد و سبا
همچو تیر انداز بشکستگان
ما قیامت یک بود از صد
از فراق او بندیش از نمان
پیش از آن کو بجهت تو تو بجهت

از پس دیال دار اشتیاق
از فراق این خاکها شور بود
باغ چون جنت شود و دارالرحمن
دور از فراق چنان سوزان
پس ز شرح سوزا و کم ز نفس
ز آنچه گشتی شاد و بس شاد
همچو مریم کوی پیش از فراق

پید شدن روح القدس بصورت آدمی بر مریم قوت
غسل و برهنگی و نگاه گرفتن او بچو تعالی

انچنان که شرق و غرب آفتاب
دست از خیرت بریدی چنان

لرزه بر عصای مریم اوقاف
همچو کل شش و عید و ز کل

سکران با جلیل و صد نشان
گفت لایع فرم غم غم غم
که بدنی و ندانسته نوح را
کان نسبت باشد ای جان
نیست کشته و صفا و درو
بر نهی پیب سوز و زان
چون در افکندی درویشی
هنیش و هست درویش
خویش را در کفنه شده می
این دو ضد با ادب بی ادب
او و دعوی پیش سلطان فنا
ورنه او مقتول و پیش قاتل
فا علیها جمله از وی دور
مژم شد گشت از صدش نهان
گشت بی طاقت زایام فرا
آب زرو و کنده و تیره شود
زرو و بریزان برکت و اندر
بید از فراق چنان سوزان
رت سلم رت سلم کوی
اخر از روی جنت و همچون
نفس را کالعه و از حرمین
جان فراقی دلربائی در خلا
چون و خورشید آن روح الا
کو برهنه بود و ترسید از فضا
چون خیالی که برادر و سر زول

یعنی بنی ستمگر
ز بنی زبید را چنانچه خیر از آن
یعنی بر ستمگر
بر بر قهتای من و در و پنهان

خل
سکر

انچه
تا و فاش شدن

خلاعه
بسیانی و جدا
و اینجا مقصود شوق فراق
تا و خیم
تا و ارا و بدو

یعنی نیت و بختی
از تو

تورنگه
تاجی فیروادان
دور
قلعه دحصار

منقحر
زده و خود

اچتراز
جنبین
ایس
نوسب
اختداد
فایم آوردن
صیف
تابان
محرق
سوزان

چون بای زانست جان
فطام
شیر گرفتن
ترک جوش
کشت ناپخته
روده
تن و پشه بند
پر پر دشت

کشت مریم بچو و بچویش او
چون جبار دید ملک بقر
از پناه حق حصار می بندید
شاه و لشکر حلقه درکشش
ز بهر فی مرزیره را تا دم نند
دودان مارم دلیل من براد
سایه کبود تا و لسیل بود
جمله ادراکات بخیرهای
جمله ادراکات آرام نند
وان کر چون کشتی با بادبان
چو که ناپیدا شود حیران شوند
چون با مدیر کویند از لیل
کر نبودی شب همه خلعان باز
شب پدید آید چو کج جمعی
زانکه در خرجی از ان بسطو
منتش را سوختی از رخ وین
چو که قبض آمد تو در وی بسط
چشم کوکب بچو خرد اخرا
ان علف تلخ است کان قصاب
فهم نان کردی حکمت ایرمی
این دمان بستی دمانی باز شد
ترک جوشی کرده ام من غم غام
غم خوردن غم افزایان
غم چوینی در کنارش به
جکت میکرد و مذخالان پریر

کفت بچم در پناه لطف تو
حازانه ساخت ترا حضرت جصا
یور که نزدیک اندز بر کرد
خسروان عقل بهوش هم
عقل کلش چون بنید کم زند
دور از ان شه باطل با خبر
این سببش که نوسل او بود
او سوار با دپایان چون خد
وقت میدانت قصابی
واند کر اندر تراجع هر زمان
بچو جعدن سومی هر ویران
صد بود آن خود عجب باخیا
خوشتن را سوختندی زانرا
مار بند از حرص خود کیستی
خرج را دخلی بیاید ز غدا
که در تازان کشتی ان کهن
تازه باش و چین میکن بر چین
چشم عاقل در حساب اخرا
هر لحم ما ترا زوئی نه
چو که حق گفت کلوان رفته
کو خورنده لقمهای را ز شد
از حکیم غزنوی بشنو تام
زانکه عاقل غم خورد و کوکب
بار سر روده نظر کن در مشت
تو کش تا من کشم خمش چویر

زانکه عادت کردی آن کت
تا بگاه کت جصی باشدش
چون بدین غمهای عقل سوز
صد هزاران شاه محکوش
من چه گویم چون برابر دو
خوبناشدا فانی را و لیل
این جلالت در دلالت صاد
کر کریر کس نیاید کروش
ان یکی و همی چوادی هر دو
چون شکاری نمایان ز دور
منظر چشمی بسم کچشم باز
مصلحت است تا کیستی
از بهوس و ز حرص سود اندو
چو که قضی آید تاسی ابرو
کر همار فصل تابان بی
کر ترش رویت اندی مشق
کو و کان خندان و دانا مان
او در آخر چرمی بنید
روز حکمت خود علف کار خدا
رزق حکمت به بود در بر
کر ز شیر و دین را و ابروی
در الهی نامه گوید شرح این
قد شادی میوه باغ غم
عاقل اندا کو می بندد همی
زانکه در ان ریخ میدیدند

در هر میت خست بدین
که نیاید چشم راه مقصدش
که از و میشد جگر با تیر و وز
صد هزاران بدر و او ده بد
دگر مراد که او سوخته است
غیر نور آفتاب مستطیل
جمله ادراکات پس او به است
ور کریر نذا و بکیر پیش
وان یکی چون تیغ منقحر
جمله حمله میماند از طیور
تا که پیدا کرد و آن صید نیاید
قوتی گیرند و زور از رحتی
بهر کسی و بی بن را سوختن
ان صلاح است آیس دل مشو
سوزش خورشید در تان
صیف خند است اما محرق
غم جگر را باشد و شادی
وین ز قصاب آخرش تلخ
بعوض و اوست و محض عطا
کان کلو کیرت نکرد و عا
در فطام او بسی حلو اوری
ان حکیم غیب و فخر العارین
این فرح نغم است و نغم هم
عاشق از معدوم می بندد
حل با هر یک زو بکیر بود

مرواحی کو مردان پمانه کو
پیش پیش آن جارات مید
صبر می بیند ز پاره چها
بعد صد رنج آن صد دگر
چرخ را که قبض باشد و تا
چون که مریم مضطرب شد یک
بانگ بر روی زد نمودار کرم
از سر افرازان غرت کش
از وجودم میگریزی در عدم
مریایان که نقش مشکم
جز خیال عارضی طلی
پن کولاحول عمران دهم
تو همی گری پناه از من بخت
افتی نبود بر از نا ساخت
یچنین لطفی که دارد یار
یچنین مشکین که لطف میراست
خون همی کویدن آه همین
لحم او و شمس او دگر نشد
سخت بی صبر و در آستان
این بخارا منبع دانش بود
جز بخاری در بخاری دش
فرقت صد جهان در جان
داروم آنجا بقیم پیش او
کشته و مرده بهشت اسی
غش لے یا مثنیٰ لحن الشو

این و بخت مردان شود
مونس کور و غریبی میشود
رومی چون کنار و لعلین
رو و دد یعنی کشت و کوفه
یا همی بسط او بود چون بتلا

کنج زری که چو خسی زری
هر روز مرگت ایندم مرده
غم چو آینه است پیش مجتهد
این دو وصف از پنجه دستین
زین دو وصف کل رکب منتظم

لحق روح القدس مریم را علیه السلام که من
رسول حقم افشتم و سپان از من بشو

از چنین خوش محران دم در کش
در عدم من شایم و صبا علم
همی هلاک هم خیال اندولم
که بود چون کاذب افلی
من ز لاحول انظر افتاد ام
من بخارنده پایم در سب
تو بر یار و ندانی عشق باشت
تو گریزانی از دای بی وفا
چون که بجهلیم آن زنجیر است
یوسفم گرت از توام ای ستم
برقرار اولست انسان که بد

این همی گفت و ذبانه نوبت
خود بنه و بنگاه من نیست
چون خیالی در دولت آمد
من چو صبح صادق از نور است
مر مرا اصل و عدل احوال بود
آن پایم من که مخلص است
یار را اغیار پنداری همی
یچنین نخلی که قد یار است
یچنین لطفی چو نیلی میرود
تو نمی بینی که یار بردبار
شمع مریم را بهل افروخته

غمم کردن آنوکیل از عشق که رجوع کن بخارا

پس بخارائی است برکش بود
راه ندید جز روم مشکش
پاره پاره کرده بود ارکان او
پیش آن صدر نکو اندیش او
به که شاه زندگان جای کرد
ابرکی یا ناقی تم استرو

پیش سخی در بخارا اندکی
ای خلت از آنکه دلست
گفت برخیزم بهما بخار و دم
گویم فکندم پیش جان پیش
از مودم صد هزاران پیش
ای بی یار و معی قد کفر

با تو باشد آن ناز مرد و کت
تا شوی با عشق سر و خنجر
کا نذران ضعیفانه و کت
بعد قبض مشت بسط این
چون پر مرغ ایند جال او را
همچنانکه بر زمین بر ما بیان
که امین خضرم از من هم
از لبش میشد پای بر میان
یکسوره نقش من پیش است
هر کجا که میگریزی با تو است
که نکر و دگر و درم هیچ
نور لاهولی که پیش از قول بود
نوا عود آری من خود آن
شاد و بی نام نهادی غمی
چون که مادر و نیم خلش دار است
چون که فرعونیم بر با خود
چون که با او صد شوی کرد و چو
که بخارا میرود آن خسته
رو سوی صد جهان کن میگریزی
تا بخاری در بخارا اندکی
وای نکس که یزدی فست
کا فرار شتم دگر به کرم
زنده کن یا سیر مارا چو پیش
بی تو شیرین می بینم کای
اشربنی یا نفس و روا قد

شعر
و زین یکی است
از ازان

مرد و کت
مالی بر است

خواجه تاش
همه ناله اکوید

تیماک
از غم و کاکب است
سخت
بلال و بانو

غنی خندان
نفس از دود و کاکب
او را کام نماند
بمی خوشی ای مردی
سرودی که در دهان
که نام سردی من
نکات کشده
نکات کشده

بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری

سرم الحیات
چشمه است سوزان

بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری
بختیاری عیدین بختیاری

عدت با عیدی الیا مرجا
و مبدم در سوز بریان میوم
اسکن بار است و شهر شاه
گفت معشوقی بعاشقی کاف
هر کجا باشد شد مار آب
با تو در رخ جنت هست ای جانفزا
هر کجا تو با منی من خوشدل
بس هزار است این سخن و زنا
گفته اودا ناصحی کاسی بخی
چون بکار اسپر روی و دایه
میکند او تیر از هر تو کار د
بر تو کرده کون موکل ای
عشق پنهان کرده بود و راک
خشم شاه عشق بر جانست
هر که بینی در زبانی میرو
ریختی بر سر پیش شاه خا
غره کشی زین در غنیمت پر د
جده کن پر راکل آلوده کن
گفت ای صاحب خشم کن چید
انظر که عشق می فروزد
عاشقا ترا هر زمانی مردیت
هر یکی جانرا ستا زده با
از نمود مهرت من در زنده
یا منیر الخدی یا روح البقا
پارسی کو که چه تازی خوشتر

نغم مار حمت یاریج نصبا
هر چه بادا باد آنجا میروم
پرسیدن معشوقی از عاشق که از شجره کد اعم بهتر است
تو بجز بست دیده پس شجره
بست صحرا که بو ستم الحیا
با تو زندان کلشن هست ای دلبر
ور بود در قعر کوری منزل
عاقبت اندیش اگر داری مهر
لایق زنجیر و زندان خانه
او سکت قحط است و تو نهان
عقل باستی کر نشانی کم زو
آن موکل را نمیدانند
بر عوفی و سیه رویش
که چه تنها با عوا نه میرو
تا امان دیدی ز دیو مهنه
پرو بانی گوشت سوئی مال
جواب مرد عاشق عادلان نصیحت کنند کافرا
پندم ده زانکه بس سخت است
بوحیفه و شافعی در میگو
مردن عشاق خود یکدیگر نیست
از بی خوان عشره امثالها
چون هم زین زندگی پائیده
اجدب قلبی و جدلی باللقا
عشق را خود صد زبان و گیر

گفت ای یاریان روان گشود
کر چه دل چون نکست خار میکند
پرسیدن معشوقی از عاشق که از شجره کد اعم بهتر است
پس کد این شجره از ناه خوشتر است
هر کجا یوسف رخ با شد چو ما
شد چشمه با تو روان نسیم
خوشتر از هر دو جهان آنجا
منع کردن دوستان و راز مر جعت بچارا
در نکر س راجعل پیش را
او ز تو این همی خایه چشم
چون رهیدی و خدایت راه
چون موکل نیست بر تو چکس
هر موکل را موکل فحش نیست
میزد اندر که پیر این بارت
اگر از واقف بدی افغان زو
میریدی خوشی را ای کم نور
پرسکت دارد ره بالاک
جواب مرد عاشق عادلان نصیحت کنند کافرا
سخت تر شد بنده از پند
تو مکن تهدیدم از کشن کمن
او دو صد جان در دوزخ نور
اگر بریزد خون من آن دوست
اقلونی اقلونی یا ثقات
لی حبیب جبه شوی الحشا
بوی آن دلبر چو پیران میشود

سوی آن بصدری که میرسد
جان من غرم بچار میکند
پیش عاشق این بود جنت
اغتسان شجری که دروی دلبر
جنت هست آن کر چه با بقع
میوشد ریگان کل مار حیم
که مرا با تو سر و سودا بود
عاشق صد جهان شد کجا
همچو پروانه مسوزان خوش
او همی جوید ترا با بلیت
سوی زندان میروی چو قفا
از چه بیکشت تو پیش پس
ورنه او در بند سکت طبعی
زان عوامان نهان افغان
پیش آن سلطان سلطان شد
زان ندیدی نموکل را تو کو
چون کل آلوده کر اینجا کند
لیکست گوشت کر شد و پند
عشق را ساخت و شمرد
تشنه زارم بخون بشتین
و اندو صد را میکند هر دم
پای کوبان جان بر شانه بر او
آن فی قلی جیاتا فی جیات
لوشا پیشی علی عینی شا
این زبانها جمله حیران شود

بس کنم دلبر در آمد در خطا
کر چه ان عاشق بخار میرود
خاشد و نعره تکرارشان
سلسله ای قوم جعد شکبا
کردم خلج و مبار میرود
در بخار او هر بار با بایستی
هر که در خلوت پیش یافت
وید بر دوش بود غالب فرا
بار و سوی حدیث انجمن
رو نهاد آن عاشق خواند
آن پیا پیش او چون کلستان
ای بخار عقل افزا بود
چون سواد آن بخار اراید
بر سر رویش کلابی میزد
تو فسرده در خور ایندم
این سخن پایان ندارد
اندر آمد در بخارشان
همچون مستی که بر دیر شیر
که ترا میجوید آن شه خشکین
شبه صد جهان بودی در
غیر کردی و ز جرا که بختی
ایکه عقلت بر عطار دوق کند
هست صدین فسونی
گفت من مستقیم ام که کشد
بیج مستقی نگرید در

کوش شود اندام علم با صفا
فی بدر سس دنی با ستم
میرود تا عرش و تخت پادشاه
مشقه و دست اما دور یا
بدین ذکر بخار میسر
چون بخاری روی زانو فار
اور و انشها بخود دستگا
ز این همی دنیا سحر بد عمار

چون که عاشق تو بر کرد گون
عاشقا زان شد مدرس حسن
در شان شوب و چرخ و دلو
مشقه کیس از پیرد کس ترا
ذکر هر چیزی و بد چاشنی
آن بخاری قصه دلش
با جمال جان چو شد همگانه
زانکه دنیا را همی غنیمت

روی نهادن آن عاشق بسوی بخارا

دل چنان سوی بخار گرم
می فدا و از خنده او چون کلستان
لیکن از من عقل و دین بر بود
در سوا غم بیاضی شد
ارکلاب عشق او غافل
با شکر مقرون کر چه نشی

ریت آمویش او همچون چرخ
در سمر قد است قند آملش
در میجویم از انم چون بلبل
ساعتی افتاد بهوش و دود
او کستانی ز نانی دید بود
رخت عقلت با تو هست و عا

در آمدن عاشق لا ابالی در بخارا و تهدید کردن دوستان او را از پیدا شدن او

مه کنارش کیر و کوید کیر
تا کشد از جان توده سالکین
معتد بودی مهندس اوستا
رسته بودی باز چون اوختی
عقل و عاقل را قضا می کند
گفت ایا جا القضا ضا فضا

هر که دیدش در بخار گفت
الله الله در میاد خون چو
بهم میسرش بودی و هم محرم
از بلا که بختی با حسیل
نخن خرگوشی که باشد شیر
صد ره و مخلص بود درخت در

جواب عاشق عاقلان و تهدید کنندگان را

کرد صبرش کندهات و چرا

کر بر اما سدا دست و کم

کو چو عیاران کند بر او درس
دوق و درس و سبقتان و سی
فی زیاد است و باب سلسله
کو نکند کج حق در کیسها
زانکه دارد بر عرض با بستی
چشم بر خورشید پیش میشت
باشدش زانجا رود اشک
و انجمنی راهی کشیدن
کر غم صدر جهان شد ناوان
اب چون پیش او چون کلستان
از بخار ایاقتان شد ناوان
صدر میجویم درین صف نعل
عقل او زید درستان
غار است عشق ز خود میرید
وز خود اتم بر و نا خاقلی
تا رود سوی بخارا آن جوان
پیش معشوق خود و دارا
پیش از پیدا شدن چنین گریز
نکته که کن بر دم فزون
کش از هر کجا بی شسم
المی آوردت اینجا اجل
زیرکی و عقل و چالا کیت کو
از قضا بسته شود کرا و
کر چه میزنم که هم ایتم کشد
عش آب از من بخا کیت

کتابی که در طحال است
سلسله خنجر و تیغ
وید و شمام و دکن
در و در سلسله کشیدن
اصحاح و فقه است
دور و خراج بودن
چیزی که خود خراج
مشقه کیس از پیرد
و انجمنی بود که شخصی
بهر کسی است
ز یاد می در آن
و خنجر و سبقتان
علاقی است
بشد کیست
خود است و خنجر
دق
اعتدال است

مخلص
حل خلاصی و نجاش

مستطاب
نیکو شده

از این جوهر که در این
کتاب است که در این
کتاب است که در این

ارغنون
نام سازیت از
سازان

و بعضی نسخ
نکین نه نوشته شد
چون کسانی که زهیه
ندارند ندانند که

بجای زده
چند

صیقلیت
آواره و شربت

گویم آنکه که بر سندان بطون
من هر جا که بستم آب جو
که بریزد خونم از دهن
شب می جویم در آنجا
که بران بر جانم شستم خون
که موسی دان مرا جان داده
بر جیدن کشته را پیش رخا
از جاده می مردم و می شدم
حمله دیگر میرم از شهر
بار دیگر از ملک قربان شوم
مرگ آنان که قتل است
مرگ او است و او جای است
سوی تیغ عشقش نمی نوا
آب کور چون در آب جو
خویش را بر نخل او او شستم
بارخ چون نیفران شکست
هم کفن هم تیغ اندر دست او
این زمان این حق یک است
لیک شمع عشق چون آن شمع
یک حکایت کوش کن ای شمع
همچو کس در وی نفعی نیستم
خویش را نیکت ازین کاه کن
واندر کفنی که سحر است طلسم
شب خست ایجا اگر جان بایست
تا یکی همان در آمد وقت

کاشکی بجرم روان بودی در
رشم آید بودی من جای او
جرعه جرعه خون خورم همچون
روز تا شب خون خورم مانند
عید قربانست و عاشق کاش
جز و جز و دم شد مرا زاده
در خطاب اضربوا بعضیها
وزن ما مردم بکویان سزوم
تا بر ارم از ملک بال و
آنچه اندر و همسایان شوم
کاب چون فی نهان طلسم است
میخورد و اندک علم با صفا
صد هزاران جان کرد شکست
محو کرد و در وی وجو او شود
عذر آنرا که از دگر خنیم

خیک اشکم کو بدر موج آب
دست همچون دشت شکم چون
چون من چون چنین خوارم
بن شمام که مرا اینست
کاد اگر خبید و کز خیری خورد
کا و موسی بود قربان
یا کرامی از چو ابد البقر
مردم از حیوانی و آدم شدم
وز ملک هم بایدم جستن جو
پس عدم کردم عدم چون
همچو نیلوفر بر زمین فرب جو
ای فسوده عاشق تنگین ند
جوی دیدی کوزه اندر جوی ری
وصفا و فانی شد و دوش بقا
همچو کوئی مجد کین بر روی و

رسیدن آن عاشق معشوق چون دست از جان
چونکه بود و عاشق مست او
آن نماید که زمان نخت را
روشن اندر روشن اندر روشنی
حکایت آن مسجد که همان کس بود و آن عاشق
که نه فرزندش شدی شب نیم
صبح آمد خواب را کو تا کن
که رصد بسته است هر جا جسم
در نه مرگ ایجا کین کسایت
آمدن همان در آن مسجد همان کس

که میرم بست مرگم مستطاب
طبل عشق آب میگویم چو کل
تا که عاشق کشته ام بکاره ام
از مرا چشم او بگر خنیم
هر عسید و دوج خودی بود
کمترین خبر دوش حیات کشته
ان اردم حشر ارواح نظر
پس چه ترسم کی ز مردن کم شدم
کل شنی پاکت الا وجه
کو بدم کا تا اسیر از جان
همچو شمع حریص و آب جو
کو به بیم جان جانان میر
آب را از جوی کی باشد کزیر
زیر پایی نمی شود بی بقا
جانم بآن صدر شد چشم
رفت آن پیل سوی صدر جان
کس بسوزد یا بر او ز دورا
همه فدا و فدا و از جان برید
ینما یهش جمله خوشی است
مسبی بی بد کین از بھر
صبحم چون خزان در کور
اندر آن همان کس با تیغ کند
بر درش کای میمان ایجا
غانی کاید شام که ره دید
که شیده بود بصیقلیت

از برای از نمون می آر نمود
صورت تن کو برو من بستم
تا نیفتد بامت نفخش بظرف
قوم کفشدش که این ایجاب
که غریبی و نمیدانی تو حال
هر که این مسجدی مسکن شد
گفت الدین النصیحه از رسول
بی خیانت این نصیحت از دود
گفت دای صحن من بی نه
منلی ام زخم جو زخم خوا
منلی نی کو بکف پول آورد
مرک شیرین کشت و تقاضا
جوق مرغان از برون کرد
سر زهر سوراخ بیرون کش
نی چنان مرغ قفس گرانده
او همی خوا بدگرین ناخوش
انچا که گفت جالیوس را
راضیم کر من باندیم جان
یا عدم دیده است غیاب جان
لطف رویش سوی مصدکین
یا ددی بودی درین شهر خرم
این چنین بیم غافلت از عا
انچا که چار عنصر در جهان
جانهای انبیا پسند باغ
درز جالیوس انقول افریت

ز آنکه بس مردانه و جانبار بود
نفس کم ناید چون بستم
تا بدان کو هر از رنگین صد
ملاست اهل مسجد همان عاشق را از حقین در انجا
کا ندر انجا هر که خفت از دود
نیمشب مرک بلا اهل آتش
آن نصیحت لغت ضلوع
جواب کفن عاشق ناصحان و ملامت کو بار
از جهان زندگی سیر آدم
عافیت کم جوی از منیل
منلی چستی گرین پل بگذرد
چون قفس هشتن بریدن مرغ
خوش همی خوانند از اودی
تا بود کاین بندار پاکینه
کرد بر کردش گرفت کرین
عشق جالیوس برین حیات بود که در همین عالم کار
و بهتری نورزید که دران بار بکار آید و از عوام متمار
که ز کون استری نیم جهان
در عدم ناید و خوش نهان
او مقدر پشت باور میکند
تا نظاره کرد می اندر رحم
بهمو جالیوس اونا جوی
صد مدد دار و ز شرا بکار
زین قفس در وقت تقاضا فر
پس جوابم بهر جالیوس نیست

گفت کم گیرم سروا شکبه
چون نفخت بود از لطف خدا
چون تمنا الموت گفت ای جان
ملاست اهل مسجد همان عاشق را از حقین در انجا
اتفاقی نیست اینجا بار
از یکی تا پانصد این دیدیم
آن نصیحت راستی در دوستی
جواب کفن عاشق ناصحان و ملامت کو بار
منبلیم بی زخم ناساید
منلی نی کو بود خود برک جو
آن نه کو بر بردگان میزند
آن قفس که هست هین باغ
مرغ را اند قفس ان سبزه زار
چون دل جانش چنین بیرون
کی بود او را دران خوف تن
عشق جالیوس برین حیات بود که در همین عالم کار
و بهتری نورزید که دران بار بکار آید و از عوام متمار
که به می بسند بکر و خود
چون چنین کش میکشد بیرون
که اگر بیرون نیم زمین شهر کام
یا چشم سوزنی را هم بدی
او داند کان طوطی که است
اب دوازده قفس کرایه است
پس ز جالیوس عالم فارغ
این جواب انگس آمد کاین

رقعه کبر از کنج زریکت خبه
نفخ حق با ششم زای تن جدا
صادقم جا را برافشا نیم
تا کو بد جان تنانت بچو کسب
دیدیم و جمله صحاب
نی بتقلید از کسی شنیده ایم
در غلوی خاینی سکت پستی
میها شمت کرد از عقل و دود
عاشقم بر زخمها بر می تمام
منلی ام لا ابا سله مرک
بل جمد از کون و بر کانی زند
مرغ می بید کاستان شجر
نی خوش انده است فی صبر و قرا
آن قفس در انسانی چون بود
از روی انقاص بیرون شدن
صد قفس باشد بکر وین قفس
از بهوی این جهان از اند
مرغش آیس کشته بوده است
میکرند او سپس سوی سگم
ای عجب دیگر نه بهیم مقام
که زیرون ان رحم دیده است
آن مدور عالم بیرونی است
آن ز باغ و عرصه و ریاقه
همو ماه اندر فلکها با رخ
که نبود شش ولی با خفت

کتاب
کنجاره روغن سب
که نخاله هر تنخی باشد که از
روغن گرفته اند
جالب
جانی است
شماره اول است
درمان صفا
غول
طریق خلی اهنان
حاجین
جانت کار منبل
کابل و بجا
کتاب انبیا
طاهر
مطار
پر و از نمودن
جنین
طفل در شکم

زانکه رادو که جبالا گفت حق
خویش را با شما هم صفت کند
هست با دام که خوش شخیه
که برسان دل بود کوار مکان
چون نماند رسا فر چون بود
ور بداند ره دل پر هوش او
پس که یزد و تراشها بلند
طبع طاوس است و سوسن کند
همچو شیطان که رساوس بر
تا که در احمد بر میت فکرم
چونکه شیطان در سپید شکم
که بیارم من قبیله خویش را
چون قریش از گفت و جانم
ان جنودا لم تردها صف زده
که اخاف الله مالی منه عو
گفت ایندم من همی بنیم جرب
دی همی گفتی که پابندانم
تا بخوریم ان دم تو را مدیم
دست خود خشمین دست او شد
چونکه ویران کرد چندین علامه
نفس و شیطان هر دو یک بن
و شمسی داری چنین در سر خویش
در دل او سوراخا دار و کنون
که خوشش چون خوش قنقد است
می نهان کرد و سران خار

کز رفیق است بر کردان بق
پس که یزد و دل صفت شکند
بزر بسیار به تیغ منجه
میزید در شک ز حال جان
با تر دها و دل پر خون شود
کی رود بر با پیور کوش او
که چه انداز لاف سحر بلند
گفتن شیطان با قریش که بخت احمد علیه السلام
اشد که من یارها کنم و قبیله خود را بدو خواهم
و کر سچین او در ملاقات صفین
خواند افسون که آتی جبارکم
تا که در هیچا بود پست شما
هر دو شکر در ملاقات
کشت جان و دریم شکده
او بهوالاتی اری مالارو
گفت می بینی جایش عجب
که بودان فتح نصرت میدم
تو بون فقی و ما بهیم شدیم
چون گفت او ش و در دل سپید
پس بگفت آتی بری می کنم
در دو صورت خویش را بنموده
مانع عقل است و خصم جان
سر زهر سوراخ می آرد بر او
چون سرفند و را آمد شد است
و مبدم از بیم صیاد درشت

که گرایشان با شما همره شوند
پس سپاهی اندکی بی این نفر
تیغ و شیرین کر بصورت یک
میر و دوره نماند منر
هر که گوید با می پیورا نیست
پس مشو بهر این شهر و ده
توز عیایان مجوین کارنا
گفتن شیطان با قریش که بخت احمد علیه السلام
اشد که من یارها کنم و قبیله خود را بدو خواهم
و کر سچین او در ملاقات صفین
چون سپید و آمد ملافت او
مر شامرا عون و یارها
از ملایک و شیطان آتی
پای خود او پس کشید و گرفت
گفت حارث ای سرور من
می بینی غیر این لیکت ای تو
دی عیم الجیش بودی ای
چونکه حارث با سر و گفت این
سیدش را گفت شیطان که
گفت اندر سینه و اندام
چون فرشته عقل کایشان یک
یک نفس حمله کند چون سوسمار
نام نهان کشتن دیوار نفوس
که خدا آن دیوار اجناس خن
تا چو فرصت یافت سر او را

عازیان میفرسپون که شت
به که با اهل نفاق آید
نقض از ان قفا که بهدل نیند
که م ترسان میند عی و
او کند از بیم اینجا وقف است
زانکه وقت ضیق و بیم افلا
توز طایسان مجو صید شکار
دم زندا از مقامت کین
دم دمید گفت که در پیش
رخ و بنیاد از زیش کسیر
که و با ایشان بجلیت گفت
تا سپاه دشمنان شکم
سوی صف دیوان اندر
که همی هم سپاهی شکفت
دی چرا تو می گفتی چنین
از زمان لاف بو این وقت
وین مانا چیر و نامرو حنین
از عتابش خشکین بدان
خون آن بجارکان ان کریر
پس که زبان شد چو لبت
بهر حکمتهاش و در صورت شد
پس سوراخی که یزد و در فرا
و اندران سوراخ رفتن شد خن
که سران خار شکست را با
زنجین مگر می شو بارش ن

اینکه رادو که جبالا گفت حق
خویش را با شما هم صفت کند
هست با دام که خوش شخیه
که برسان دل بود کوار مکان
چون نماند رسا فر چون بود
ور بداند ره دل پر هوش او
پس که یزد و تراشها بلند
طبع طاوس است و سوسن کند
همچو شیطان که رساوس بر
تا که در احمد بر میت فکرم
چونکه شیطان در سپید شکم
که بیارم من قبیله خویش را
چون قریش از گفت و جانم
ان جنودا لم تردها صف زده
که اخاف الله مالی منه عو
گفت ایندم من همی بنیم جرب
دی همی گفتی که پابندانم
تا بخوریم ان دم تو را مدیم
دست خود خشمین دست او شد
چونکه ویران کرد چندین علامه
نفس و شیطان هر دو یک بن
و شمسی داری چنین در سر خویش
در دل او سوراخا دار و کنون
که خوشش چون خوش قنقد است
می نهان کرد و سران خار
عازیان میفرسپون که شت
به که با اهل نفاق آید
نقض از ان قفا که بهدل نیند
که م ترسان میند عی و
او کند از بیم اینجا وقف است
زانکه وقت ضیق و بیم افلا
توز طایسان مجو صید شکار
دم زندا از مقامت کین
دم دمید گفت که در پیش
رخ و بنیاد از زیش کسیر
که و با ایشان بجلیت گفت
تا سپاه دشمنان شکم
سوی صف دیوان اندر
که همی هم سپاهی شکفت
دی چرا تو می گفتی چنین
از زمان لاف بو این وقت
وین مانا چیر و نامرو حنین
از عتابش خشکین بدان
خون آن بجارکان ان کریر
پس که زبان شد چو لبت
بهر حکمتهاش و در صورت شد
پس سوراخی که یزد و در فرا
و اندران سوراخ رفتن شد خن
که سران خار شکست را با
زنجین مگر می شو بارش ن
اینکه رادو که جبالا گفت حق
خویش را با شما هم صفت کند
هست با دام که خوش شخیه
که برسان دل بود کوار مکان
چون نماند رسا فر چون بود
ور بداند ره دل پر هوش او
پس که یزد و تراشها بلند
طبع طاوس است و سوسن کند
همچو شیطان که رساوس بر
تا که در احمد بر میت فکرم
چونکه شیطان در سپید شکم
که بیارم من قبیله خویش را
چون قریش از گفت و جانم
ان جنودا لم تردها صف زده
که اخاف الله مالی منه عو
گفت ایندم من همی بنیم جرب
دی همی گفتی که پابندانم
تا بخوریم ان دم تو را مدیم
دست خود خشمین دست او شد
چونکه ویران کرد چندین علامه
نفس و شیطان هر دو یک بن
و شمسی داری چنین در سر خویش
در دل او سوراخا دار و کنون
که خوشش چون خوش قنقد است
می نهان کرد و سران خار
عازیان میفرسپون که شت
به که با اهل نفاق آید
نقض از ان قفا که بهدل نیند
که م ترسان میند عی و
او کند از بیم اینجا وقف است
زانکه وقت ضیق و بیم افلا
توز طایسان مجو صید شکار
دم زندا از مقامت کین
دم دمید گفت که در پیش
رخ و بنیاد از زیش کسیر
که و با ایشان بجلیت گفت
تا سپاه دشمنان شکم
سوی صف دیوان اندر
که همی هم سپاهی شکفت
دی چرا تو می گفتی چنین
از زمان لاف بو این وقت
وین مانا چیر و نامرو حنین
از عتابش خشکین بدان
خون آن بجارکان ان کریر
پس که زبان شد چو لبت
بهر حکمتهاش و در صورت شد
پس سوراخی که یزد و در فرا
و اندران سوراخ رفتن شد خن
که سران خار شکست را با
زنجین مگر می شو بارش ن

حاجت است
که عداوت نکند
بن خلیف بنی نبین
تو نفس است سرورین
و دفع است

ناما سیدین
کوفه درون و خوراک
بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان

بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان
بهره و سود و زیان

کر نه نفس از اندرون است
زان عوان تر شدی و دود
طعنه طراق ایندوشت کرد
چه عجب کر مرگ را اسان کند
ز شهنشاهان فقر کرد اندفن
کار بخران است کوم میند
اندران عالم که هست این
گوید تریاق از من جو
گفت پیغمبر که ان فی الیاب
ان بیان اولیا و اصعب است
این طلسم سحر نفس اندن
هین مکن جلدی بروای بولم
کر بگوید و ششمنی از دشمنی
تا بهای قتل بر مسجد بند
هین برو جلدی مکن سود مهر
هین برو کوما کن این قیل و قا
گفت ای یاران از ان دیوان
کودکی کو حارث کشتی ی
نار میزدی مرغ از ان طبلک
با چاهای بنحو استارچه شیر
بانک کوس و طبل روی بود
عاقبتی نقش زین طبلک که
عاشقم من کشته قربان لا
ایحرفان من از انما نیستم
فانغم از طمع طراق و از ریا

ز بهر ناز و برودستی کی بدی
تا عوانا را بقهر تست را
کو چو ابله است در تلج و ستیز
اود سحر خویش صد چندان کند
نقره را ز رشت کرد و ابد
بهر نفس قلب حقایق میکند
ساحران هستند جادوی
که ز بهر مین بوزد و کتر
سحر و حق گفت آن خوش
کر مده اغراض نفسانی جد است
سوی کج پیر کا مل نقب زن

مکر و کردن عا و لان
اشی در مازند فردا و سنی
چونکه بد نامست مسجد و جید
که نان سیمو کیهان را کمر

جواب گفتن مهران ایسانرا و مثل آوردن دفع
حارث کشت بهانک دف از کشت
اشتریرا که کوس محمودی بر پشت او زدند

کشت از مهران سلا مکی کشت
انبه و فیروز و صفدر ملک گیر
میر و ندی در رجوع و طلب
بخشی طبل است و بانگست خو
جان من نوبت که طبل بلا
کر خیا لاتی درین راه بستم
قل تعالو گفت جانم ریا

زان عوان مقتضی که شست
در خبیشو تو این پند کرد
بر تو او از بهر این دیای سر
سحر کا هی رهنمیت که کند
اود می را خرناید ساعتی
ایچنین ساحر درون تست
اندران سحر که رست این
گفت او سحر است و ویرانی تو
لیک سحری دفع سحر ساحر
حاصل آن کر ز بهر نفس درون
بیس دراز است این سحر می غار

مکر و کردن عا و لان

که بتا ساید او را طالمی
تستی بر مانه اسی سخت جا
چون تو سار ان بلا فیده

جواب گفتن مهران ایسانرا و مثل آوردن دفع
حارث کشت بهانک دف از کشت
اشتریرا که کوس محمودی بر پشت او زدند

چونکه سلطان شاه محمود کریم
اشتری بد کوبدی حال کوس
اندران مرغ در امدان شر
پیش او چه بود و راک طبل
خود بودا کست این تهدید
من چو اسمعیلیا نم بچیز
گفت پیغمبر که جاز فی السلف

دل سپر حرص و ازاد است
بین جنکیم لکم اعدا عدو
انغلاب سرمدی رهمل کرد
باز کوهی را چو کا پی می تند
اود می سازد و خری از پستی
ان فی الیاب سحر است
نیز روئیده است تریاک پی
گفت من سحر است و دفع طلاق
مایه تریاک باشد در سحر
نوش کن تریاق مرده است
جانب مهران و مسجد از ان
مسجد مارا مکن زین مشهم
بر بهانه مسجد او بد سالی
که نه ایم این ز مکر دشمنان
ریش خود بر کند و یک کشت
خویش و مارا در میفکن و دوا
که زلا حولی ضعیف آیدیم
طبلکی در دفع مهران میزد
بر کد زوا انظر خمیه عظیم
بخشی بد شیر و همچون خر
کودک آن طبلک نزد حفظ
که کشته و طبل سلطان بکشت
پیش آنچه دیده است این
بل چو اسمعیل از آدم سر
بالعطیه من یقین الجلف

هر که بید مر عطارا صد سخن
ز دریا بنها نشسته منتظر
کرم زان ناله است با او گوید
تا به از جان نیست جان با غریز
این تصور دین تجل لعبت است
نیست محرم تا بگویم بی نفاق
بر فرمانان از من اولیست
هر کمان نشسته یقین است ای سپهر
ز آنکه هست اندر طریق یقین
اندر الهم که بگو این را کنون
وید ز اید از یقین بی مهمل
از کمان و از یقین بالارم
باز هم کساح چون خانه دوم
آنچه ز در سر و قدش است
آنچه بر و را چنان طرار است
چون در دروازه خانه باز شد
عاشق استم که هر آن او
چون بدزدوم چون خط محزون او
بمچروی آفتاب به حد
روگرد و نید از ترس و غمی
کان کلخ از خشت زین یک
کلک رایع نبی چون رایع است
کر زنده با یکی ز قدر او بر دم
من ترا عکین و گریان کنم
نی تو صیادی و جویای منی

زود در باز و عطار از غرض
تا که سود آید بیدل آید مصر
کالهای خویش را بچ و مزید
چون آمد نام جان شد خیر
تا تو طفلی پس بدست حاجت است
تن ز دم و اندام علم بالوفای
که تو در شکی یقینی نیست
میرزا نذر ترا بد بال و پر
علم کمتر از یقین و فوق طن
از پس کلام پس تو تعلیم
آنچنان که زطن همی زاید چنان
وز طاعت بر نمیکرد و درم
پا لرزایم نه کورانم روم
و آنچه از دلیش سر برین
چهره را گلگون و کلزار است
غمرای چشم تیر اندازید
عقل و جان جاندار یک است
چون نباشم سخت پست من او
کشت رویش خشم سوز و پرده
یک تنه تنها بر دوز عالمی
سک از صبح خدا می سخت شد
خلق مانده رها و ساعی است
دان ز غم است آن که دارد بر
تا که از چشم بدان پنهان کنم
بنده و فکند رای منی

جمله در باران گشتند بند
چون به بند کانه در پنج پیش
همچنین علم و پند و حرف
لعبت مرد و بود جان طفل را
چون ز طفلی رست جان شد در
مال و تن بربد و ریزان فنا
وین عجب غنی است در توانی
چون رسد در علم پس بر پاد
علم جویای یقین باشد بدان
میگشاید و نشینش ای علیم
اندر الهم بیان این بین
چون دهم خور و زحلای او
آنچه کل را گفت حق خدا کن
آنچه لی را کرد شیرین جان دل
مر زبانه را داد صد فکری
هر دم ز در و سر و شوش کرد
من ملاقم در بلاقم همچو آب
هر که از خورشید باشد پشت گم
هر سیم بخت رو بد و در جهان
سخت رو شد نیک ثابت بار
کو سفت از گریه و نزار حسرت
ارز به چو پان ترسد در بر
هر زمان کو یکو چشم خست
تلخ کرد نام ز غمها خوی تو
حلیه اندیشی که درین در می

تا چو سودا افتاد مال خود و بند
سز و کرد و عشتش از کالای خویش
چون ندید فرون از اناناد
تا نکشت او و بر هر کی طفل را
تا هیچ از حسن است و تصور چنان
حق خرید و شش که اندیشه
که نمی بود بستان یقین
مر یقین را علم او پویا شود
دان یقین جویای دیده است چنان
اگر یقین بودی بدید می خیم
که سود علم یقین عین یقین
چشم روشن گشتم و میای او
بر دل من گفت صندلش کرد
و آنچه خالی یافت از نفس کل
و آنچه کانه را داد در جعفری
عاشق سگر و سگر خاشاک
نیست و آتش کسی هم خطا
سخت رو شد نیم او را بدست
کیسوار گوشت جریس بهار
او تر سدا ز جهان بر کل
و نه چنان که تر سدا ز جهان
لیکشان حافظ بود از کرم و
کر ترا عکین کنم عکین شو
تا که دو چشمم باز روی تو
در فراق و حین من یکی

امرا نشسته
سود و نفع
چون ندید فرون از اناناد
تا نکشت او و بر هر کی طفل را
تا هیچ از حسن است و تصور چنان
حق خرید و شش که اندیشه
که نمی بود بستان یقین
مر یقین را علم او پویا شود
دان یقین جویای دیده است چنان
اگر یقین بودی بدید می خیم
که سود علم یقین عین یقین
چشم روشن گشتم و میای او
بر دل من گفت صندلش کرد
و آنچه خالی یافت از نفس کل
و آنچه کانه را داد در جعفری
عاشق سگر و سگر خاشاک
نیست و آتش کسی هم خطا
سخت رو شد نیم او را بدست
کیسوار گوشت جریس بهار
او تر سدا ز جهان بر کل
و نه چنان که تر سدا ز جهان
لیکشان حافظ بود از کرم و
کر ترا عکین کنم عکین شو
تا که دو چشمم باز روی تو
در فراق و حین من یکی

کفایت
و کفایت کفایت
دارد

ایثار
بخشیدن

بجکت
نام کی از جبهه
چون کارو

۱۰۵۰

چاره میجوید پی من در دو تو	میشویم دوش آه سر دو تو	میوانم هم که بی این انتظار	ره و هم بیا میست راه کدا
تا این کرداب دوران دار	بر سر کج وصالم پاسه	لیک شیرینی لذات مقتر	هست بر اندازد رنج سفر
اگر از شهر و خوشیان بر خوری	کز غریبی رنج و محنتا بری	در نخود بنگر که اندر و یک چون	میچمد بالا چو شدش زبون
هر چه آسان یافتی آسان دی	در و مشکل یا بر جان نخی	بشو این تیشیل و قدر خود بدیا	وز بلا یا و مکر دان ای جان
هر زمانی می باید وقت جوش	تمیل کز خجستن مؤمن و بی صبری	در بلا با ضطر اسب	بر سر و یک و برار و صخره
که چرا آتش من در میزنی	بیقراری نخود و جوش و رویت	تا بیرون جمد و منع کد با نو	چون خریدی چون نکو نم کنی
میزند کفایت کد با نو که سنے	خوش بچوش و بر جوش زش کنی	زان بخوشانم که مکروه مثنی	بلکه تا کیری تو ذوق و چا
تا غذا کردی یا میزنی بجان	هر خوار نیست این آتجان	آب میخوردی بستان سبزو	به این آتش بدست آن انجور
رحمت سابق بدست از قدر زن	تا ز رحمت کرد اهل آتجان	رحمت برقرار نسابق شده است	تا که سر پا و وجود آید بدست
زانکه بی لذت نروید لحم و پوست	چون نروید چه کد از جوش دو	زان تقاضا کر نیاید قهر با	تا کنی ایثار آن سطر یا
با لطف آید برای عذراو	که بگردی غسل جستی زجو	با نخود و کد چریدی در بها	رنج همان تو شد نیکوش آ
تا که همان باز کرد و شکر سنا	پیش شه کد یزایا رو با	تا بجای نعمت منعم رسد	جمله نعمتها بر و بر تو حسد
من خلیفم تو سپیش بجکت	سرسه اتی ارانی از بجکت	سپیش قهر نه دل بر قرار	تا بریم حلقه سمعیل و آ
سپیشم لیکت این سران سپیش	کز بریده کشتن کشتن بریت	لیک مقصودم از آن تعلیم	ایمان ایدت تسلیم حبت
ای نخود و جوش اندر اهل	تا نه هستی و نه خود ما مذترا	اندر آن بستان اگر خندید	تو کل بستان جان و دژ
کر جده از باغ آب گل شدی	لقمه کشتی اندر احیا آمدی	شو خدا دقت اندیشه ما	شیر و دوی شیر شود در شیشه
از صفاتش رسد با نکت	در صفاتش باز و چا لاکت	زابر و خورشید و کرم و نای	پس شدی صاف و زکرون
آمدی در صورت باران و آب	میردی اندر صفات مستطاب	جز و شمس و ابر و بارانها بد	نقص و فعل و قول و فکر تانها
هستی حیوان شد از مرکب نبات	رست آمد اقلونی با ثبات	چون چنین بروست با ابعاد	راست آدان فی قلی حیات
فعل و قول صدق شد و ملک	تا بدین معراج شدی فلک	انجان کجای طعمه شد قوت شبر	ارجای و بر شد و عجز
این سخن را ترجمه پناوری	کفته آید در مقام و بگری	کاروان دایم زکرون و سپر	تا تجارت میکند و امیر و
پیش بر و شیرین و خوش با حیات	فی تلخی و کراهت زرد و آ	زان حدیث تلخ میکویم ترا	تا ز تلخها فرو شویم ترا
ز آب سرد انکو افسرده و ز آب	سردی و افسردگی بیرون	تو تلخی چو کد و دل پر خون	پس ز تلخها همه بیرون رو
آه زان شیرین شوی همچون	فارغ اتی که بتو بر بدخل	بر که او اندر بلا صابر شد	مقبل این در که فاجر نشد
سک شکاری نیست و طوبی	تمیل صابر شدن مؤمن چون	بر سر بلا واقف شد	جام نا جو شد و چرید و ق

آن خود گفت چنین است
بچه سلیم بر سر خم زن نه خم دوش
زانکه انسان در عظام طاعتی
آن سی که بدو اگر پیش این
چون بپوشیدم چهار اوز
زین دو جوش و شش و شش
چون شدی تو روح پس بار
زانکه از قرآن بسی کمره شد
آن غریب شهر سر بالاب
مسجد اگر کربلای من شود
اگر شد یاد نصیحت جبریل
جبریل اگر چه یاری میکنی
جان حیوانی فرا از علف
باد سوزنست این آتش بدین
لاجرم پرتو نیا پذیر خط
زانکه در پرتو نیا بد کس تاب
فتنه زاده کرد عالم را حرا
گفت فکوبیاری شد خاشاک
پیش از آن کاین فتنه مخلف
من نیز بچم ازین لیک این لک
که ز قرآن گریه بسیند غیر
خریطی ناکاه از خر خانه
نیست دگر و جبت و اسرار
شرح وحد هر مقام و رتبه
چون کتاب الله بیا بهم بران

خوش بچشم یاریم ده رستی
تا بنیم خواب بندستان و باغ
بچشم چو آبین باغی شود

تو در این جوش چو معمار منی
تا که خود را در دو قسم در جوش
پیل چون در خواب بیند

عذر گفتن که با نوبان خود و حکمت در جوش دین او
بس پذیرا کستم و اندر خودی
روح کستم پس ترا شاد
جوش دیگر کن ز حیوانی گذر
زان رس قومی درون چه شد

عذر گفتن که با نوبان خود و حکمت در جوش دین او
مدتی خوشیده ام اندر
در جمادی کفتمی زان میرو
از خدا میخواه تا زین نکتا
مر رس دانست جز فی ای عود

بقیه قصه همان مسجد و ثبات و صدق و غرقم او
کعبه حاجت روی من شود
حی که پادشاه در آتش خلیل
چون برادر پاسداری میکنی
آتش بود و چو پیرم کف
پرتو آتش بود فی عین ان
سوی معدن باز میکرد و تاب
عکس و کشت سوی آتیا
شرق و غرب افتادند خط
مسئله تسلیم کردم تن و دم

بقیه قصه همان مسجد و ثبات و صدق و غرقم او
مین مرا بگذار ای کزیده یار
جبریل را رو که من افروخته
ای برادر من برادر چاکم
اگر کشتی بهریم او شربتی
عین آتش در آتش آتین
قامت تو بر قرار آمد بسا
پین و مان بر بند کلب
چون مرا بکشت دلمان کشت
ور تو کوئی موجب فتنه بود

ذکر بداند یثین قاصر همان و طایعان
خاطر ساده ولی پانی کف
این عجب نبود در صحاب
سر برون آورد چون طایع
که دو اندا ولیا را نسوخته
که بر پر و بر پر و صاحب
پنچین طعه زدن کاوان

ذکر بداند یثین قاصر همان و طایعان
خوش بیان کرد و حکیم غزوی
کز شعاع آفتاب پر نور
کاین سخن پست یعنی نشو
از مقامات قبل تا فنا
جمله سر تا سر فانیست و فنا
که اساطیر است و فانیست

کفتم من زن که بس خوش بینی
تا بهی با هم دران خوش من
پیل باز نشنود آرد و غا
من چو تو بودم را جزای من
مدتی دیگر درون دیکت
تا سوی علم و صفات معنی
در لغزنی و رسی منس
چون ترا سودای سر بالا بود
گفت میختم درین مسجد شب
تا رسن باری کنم منصور و
بهترم چون عود و غیره خسته
من نه آن جانم که کردم غم
تا به محمود و هم عالم
پرتو سایه و سبب اندرین
سایه است کوه و می کدم
باز گو اندا علم با رشا
هر یکی با دگری در جنت شد
باز گویم کوش کن چون غم فرو
دو و کندی آید از ابل حد
بهر مجوبان مثال معنوی
غیر کر می می نیا چشم
قصه پیغمبر است و پرو
پایه پایه تا ملاقات خدا
کو و کانه قصه بیرون و درون
نیست تعینی و تعینی بلند

در این جوش چو معمار منی
تا که خود را در دو قسم در جوش
پیل چون در خواب بیند

جواز
درخت مردان
جواز
درخت مردان

کره مار
منه صدم
نست

در این جوش چو معمار منی
تا که خود را در دو قسم در جوش
پیل چون در خواب بیند

خط
بط برکت و شخص
سخن دانه
کوبند
قبل
انقطاع از خلق

اوریا
نام مردی که داود
او را بشکری بسیار بگوید
زین را گفته شد

منی من
در دوزخ و وضع محل
اوریا

بعضی گفته اند
نام خضر است و بعضی
الیاس را گفته اند

نیم
قرآن
نیم

کو دکان خور و نمش میکنند
و کز نوح و کشتی و طوفان
و کز اسمعیل و ذبح و جبریل
و کز طالوت و تبعیت و صولف
و کز صالح ناه و تقسیم آب
و کز ایوب و بیماری و دریا
و کز عیسی و عروجش بر سما
ظا هر است و هر کسی بی مرد
جیان و نهسیان و ایل کلا
زیر آن باطن یکی بطن و کز
زیر آن باطن یکی بطن سوم
بطن چهارم از نبی خود کشند
تو قرآن ای سر طایرین
مرد را صید سال عجم و خال او
پیش خلق ایشان فرا صد کلا
پس چرا پنهان شود که جو بود
حاجتش نبود بسوی که گشت
چرخ گردید و مذید و گشت
نزد عاقل زان پس که مضمر
اومی همچون عصای موسی است
و کف حق برداد و بدین
نومین را فسون عیسی است
نومین مرا انصار رسل است
توزدوری می بینی غیر کرد
چون داد موسی از قصای

نست جلمر پسند و ناپسند
و کز کعبان و سر از خطان
و کز قصه کعبه و صحابیل
و کز یونس و کز لوط و قوم او
و کز ادریس و مناجات حیات
و کز اسرائیلیان و تریه
و کز ذوالقرنین و خضر و اریا
کوبان که کم شود در وی
کویکی است ازین آسان بیا

تفسیر حدیث آن للقرآن طهر او بطناً و لبطنه بطناً
الی سبعة البطن و فی روایة الی سبعین بطناً
جز خدای بی نظیری ندید
دیو او را نه بیند غیر
ایک سر موئی بنده حال او

بیان آنکه رفیقان نبیا و اولیا علیهم السلام بگویند
و عار با جهه پنهان کردن خویش نیست و جهه
خوف تشویش خلق نه بلکه ارشاد خلق است بقطع از دنیا
تغیث جای پویشید آسان
اومی صد بار خود پنهان است

تسبیح اولیا و کلام اولیا بعضای موسی و سون
قلب نومن است تن الا
آن بین کردی که از آن است
آن بین که بحر خضر است
اندکی پیش آیین در کرد

تفسیر قوله تعالی یا جبال اونی معه و الطیر

و کز آدم کندم و سپس و ما
و کز یوسف و کز زلف خورش
و کز بلقیس و سلیمان و سبا
و کز حمل مریم و نخل و حیض
و کز الیاس و غریز موت او
و کز موسی و شجر طور و عصا
و کز فضل احمد و خلق عظیم
گفت اگر آسان ناید این تو
حرف قرار دادن که ظاهر است

همچنین با بفت بطن ای کرم
ظا هر قرآن چو خصل اومی است
آنکه گویند اولیا در که روند

کر بطن هر آن پریشان بود
اومی نزدیک عاقل چون
تسبیح اولیا و کلام اولیا بعضای موسی و سون

ظا هرش چو لیکن پیش او
نومین را فسون آن لهما
توزدوری دیده چهره سیاه
وید با را کرد او روشن کند

تفسیر قوله تعالی یا جبال اونی معه و الطیر

و کز هود و باد و ابراهیم و ما
و کز یعقوب و زلیخا و شمس
و کز داود و زبور و اوریا
و کز یحیی و ذکر یا دریا
و کز قارون و زمین فتنه
خلع نعلین و خطایات عطا
که قمر از مجراتش شد و نیم
همچنین آسان یکی سوره کوه
زیر طایر باطنی هم ظاهر است
خیزه کرد و اندر او فکر و نظر
که در او کرد و خرد با جمله کم
میشد تو زین حدیث معصوم
که نقشش ظاهر و جانش خفا
تا چشم مردمان پنهان بود
کام خود بر چرخ بقیم می نهند
که رعد دریا که نهو بود
کز پیش کره فلک منقلب
اومی پنهان تر از پریشان بود
چون بود آدم که در غیب او
اومی همچون فسون عیسی است
کون یکت لقمه چو یکت کلو
آن نکر که مرده حبست
یکدم پیش نه بنکر سیاه
کو هبها را مردی او بکند
کوه طور از مقدس تقاض

روی او دار فرس تابان شده
یا جبال اقبی آمده
ای غریب فردیوس شد
تا که قوالی و سرمانی کند
نغمه اجزای انصافی جسد
بکرو در نفس خود صد گفتگو
بشنوی تو نشود ران کوشها
کیرم ای که خود توان رشنوی
این نه آن شیرست که جانی
مر مرا افسانه می پنداشتید
تا بدیدید ای که طعنه میزدید
نور خورشیدم فاده بر شما
که چنان گذران بکنجی
تا بیا بدرد من از او داد
میستخوانید هر دم آن نفر
آن شخولیدن بکره می رسید
گفت کرده می شخولیدان کرد
گفت در تا جهان بود و آید
وقت تنگ و میر و آب فراخ
آب خضر از جوی نطق اولیا
چون شنیدی کاندین جواب
چون کران بنی شوی تو ستدل
که ز جو اندر سبوابی برفت
مر سیهما مرا باید هر هوا
لنکر عقل است عاقل را اما

کو بهما اندر شش نالان بده
هر دو هم او از و هم پرده
آتش شوق از دولت شعله زد
تا به پیش با و پیمانی کند
هر شبی در گوش حشیش میرسد
همشین او برده بهج بو

کو به او دو کشته همی
گفت داود او تو بجزر دیدی
مطربان خواهی و قوال دیدی
تا بدانی ناله چون که راد است
همشیدان نشوند او بشنود
صد سوال و صد جواب اندر

جواب طعنه زنده مشنوی از قصور هم خود

چون مثالش دیدی چون لغوی
یا زبچه قهر و ایمان بری
تخم طعن و کافری می کشید
که شما فانی و فاسد بدید
لیک از خورشید ناکشته جدا
جرعه بر کورتان حق ریختی
فارغ ایم من زهر طعنی جدا

ایک طاعن تو عو مینوی
تا قیامت میزند قرآن ندا
خود بدیدیدی خسیان من
من کلام حقم و قائم بدت
نکت منم پیوع آن آب حیات
نی بکیرم گفت و پند آن حکیم
انکه فرموده است او از خطا

مثل زدن در رسیدن کره سب از خوردن آب

سوی برداشت و زخمید
از نفاق با گنجان دارم شکوه
کار فرایان بدندان من
پیش از آن که بجز کردی شاخ
میجویم ای تشنه غافل بیا
کو در تقلید باید کاست
رست از تقلید خست آنجا دل
کاین سبک بود و کران شد
زانکه بودشان کرانی تو
لنکری در پوره کن از عاقلان

مادرش پرسید کای کره چای
بس دلم میله زوار جا میزد
چین تو کار خویش کن ای جهنم
شهره کار نیست پر آب جیات
کر نه بینی آب کو را نه لغین
چو فرو بر مشک آب اندیش را
کر نه بنید کو آب جو همان
زانکه هر بادی مرا در میر بود
کشتی بی لنکر آمد و روبر
از دواهای خرد چون در بود

هر دو مطرب مست خوش شوی
هر من از هم زبان ببریدی
کو بهما ریش آرد آن قدیم
بی لب و دندان بی ناله است
اینک جان کو بغیبت کرد
میرسد از لامکان ناله است
کر نزدیک تو اردو گوش را
طعن قمار ترا بر شوی
کای کردی چهل کشته فدا
که شما بودید فاسد زمین
قوت جان جان یا قوت زکا
تا با هم عاشق را از حیات
دل گردانم زهر قلی میقیم
کره و مادر سی خوردند آب
بر سببان که پلارین آید
میری هر ساعتی زین استقا
ز اتفاق نغمه خنم میرسد
زود کایشان پیش خود بری
اکیش تا برود از تو نبات
سوی جواد و سب در جوی ر
تا کران بنی تو مشک خوش را
ایک بنید چون سب کرد و کران
باد می زباید هم ثقلم فرود
که ز باد کر سب باد و حد
از خرنه در اندر پای جود

چنانچه در سوره قصه
یا جبال اقبی مره والظیر والناله
الحدی یعنی وحی شکای کو بهما
با و بازگشت کنید با مرغان
درم کردیم بخت او این
یعنی بخت خود و بخت آن
قرآن بدیدید که بعد از طعن
میکنی جان میدی که بعد از طعن
جان سال میکنی حال که بعد از طعن
آتی مطابق این حال است که بعد از طعن
برادر خود را با بیان بخت خدایت
بعضی سب و فساد می دادی و بعضی
آید و سیان که با اولی و بعضی
بیشتر آمد و بدیدید که بعضی
این کتاب تصنیف خود است و بعضی
نما و پس شوی است او در گفت این
فدا می کنی است بختی گفت این
بسی اتفاق بسیار می کشد که بعضی
کران از آن تا می کشد که بعضی
کتاب را زنده و زاین اشعار است
بسیار می کشد و پس خود را
سب کرد و بعد از آن درم نبود و او را
سب کرد و بعد از آن درم نبود و او را
شخولیدن پیوع چشم
صیغ زدن کار ر
لنکر عاقل است
بقی بختی کز معنی جود
دارد

ز پختن ادا دل بر فن شود دل چو بر اوار عقل پر شود ما چون کریم آب جویم آن خداوندان که راهی کرده باز کوکان پاکباز شمرند خواب مرغ و ماهیان باشد پنج کرب پختن و از بخت تو جو غم دین کنی چاهست میو اگر دمی زیاران داری که بلا فردا پس فردا ترا باز غم دین کنی از بیم جان باز بانگی بر زبیر تو زمر سالها اوارا بیا کنی بند تا چنان نو میدشد جانش زود پست پست بر یک یک عکسوت دیو بر چون تو ذباب تا نیا میرد بدین دو بانگ دور بشو اکنون قصه آن بانگ ای دهنای همتی پر ز کوب بشو اکنون این دهل چون دهل گفت با خود من طرزان دل کزین بر جسد و بانگ بر زکوی کیا ریخت چندان ز که رسیدن بعد از آن بر خاست آن شیر کجا بنهاندان جای باز از آن	بجهد دل چشم هم روشن شود زان نصیبی بهم در دیده رسد سوی آن دیوس طاعت نکیرم لایق قصه همان مسجد همان کس اندر آن مسجد چه نمود و کرد عاشقان را زیر غرقاب غمی تفسیر آیه واجب علیهم بحیات و رحلت دیو بانگت بر زبیر تو زمر خوار گردی و پشیمانی خوری راه دین تویم که مهلت پیش مروه سازی خوشتن بیکر که ترس و باز کرد از تیغ فقر در چنین ظلمت تفکست که روان کاوان ابل قور مرکس نیست از آن پست اگر وفادار دانه بر یکت و عطا پرسیدن بانگ طلسم شمشیر که رفت از جادان آن قسمان از عید چون شد زخم چوب دیک و دولتها چگونه میزد مرد جان بدلان بی یقین حاضرم اینک اگر مردی بیا تا بکیر و ز زتری راه در تا سحر که زدی بیرون میکشد اگر دی و ترسانی و درین خزان	زانکه نور از دل برین دیده پس فلان کاتب مبارک رسد سیر و غمیرانی ره سپر لایق قصه همان مسجد همان کس خفته در مسجد خود و از خواب نمیشد آواز ناخوش شنید تفسیر آیه واجب علیهم بحیات و رحلت که مروزان و بنیدیش آغوی تو ز بیم بانگ آن دیوین مرکب منی باز کوا چپ و راست پس سلح بر بندی از علم و حکم باز بگریزی ز راه روشنی پست بانگ شیطین خلق این سگوه بانگ آغوی بود زانکه نبود باز صیاد کس بانگ دیوان کله بان شیطانی پرسیدن بانگ طلسم شمشیر گفت چون ترسم چه پست بل شد قیامت عید و یسار چونکه بشنود آن دهل میزد وقت آن آمد که حیدر وارمن در زمان بنگست ز او از آن طلسم پرسد آن مسجد ز زهر جان دفن نمیکرد و همی آمد بر ز این ز طرا هر خاطر انداخت	تا چو دل شد دیده تو عال است وحی دلها باشد و صدق بیان طعنه خلقان همه مادی شهر کوش و بانگ مکان کی کرد مرو غرقه گشته چون خند کایم ایم بر سر تاسی مستفید میرسد و دل همی شد لخت که اسیر بج درویشی شوی و اگر یزی در ضلالت آیین میکشد همسایه را بانگ خوا که من از غمی نیارم پای کم استلاح علم و دین و لغت بنده کرده است و گرفته خلق پست بانگ خدای چون بود عکسوتان می کس کیرند پس بانگ سلطان پسان و دنیا قطره از بحر خوش یا سحر دور تا دهل ترسد که زخم او را رسد ما چو اهل عید خندان هم چو کل گفت چون ترسد دلم از بل عید ملک کیرم یا بر دارم بن ز بهی ریزید هر سو قسم قسم مرد حیران شد ز تقدیر اله ما چو اهل و تو بره بار در کمر در دل هرگز نودون زهر پرست
---	--	--	--

سلح
استلاح و اسباب
جکت

دو بانگ
کس

دو بانگ
ایش دولت

کیا
بزرگ و ماهر

عقید
خسین

نام زربینند و در و این کنند
گوگرد کاسا سید سید
عالب آید بر فم در روشنی
پس مبارک آید آن انداختن
نار می سید و آنخو نور بود
نار و خاطرین و پل زینست
سالکان فرستند آنخو نور بود
و ان بصورت نار و کل زوارا
حاضر از نور و نور از اجونا

ملاقات عاشق با صد جہان

آه سوزانش موی گردان شده
او کناهی کرد و دیدیم لیک
من تبرسانم و قح یاوه را
ایمان از من تبرسانم بخلم
بهست تر سرد چون یخ در
بر فلک بر دست شجرافا
سوج میزد و دلش عفو کینه
متصل نبود سفاک و وحشا
لیک عشق عاشقان تن نکند
رول تو هر حق چون شد و تو
شده می بالد که کواکب کو
حکمت حق در قضا و قدر
ست جعفری ز عالم حقیقت خوا
شمان هر روز بین زن و مرد
یخ خاک جزو ارضی را مدو

قطار
کودک با بازو شدن
۱۳۰۰

کد
بج و سفت

ج

عظم الشرم
غضب و شرم

مساجد

اشارہ باب
واقعہ در سواری
حسب البند شلا
حسب اصلها
بست و فرعی
حسب پیش
زند
السلام یعنی خدا
و درخت
یک را بشوید و درخت
بست و فرعی
بست و فرعی
بست و فرعی
بست و فرعی

کاین سخن را بعد ازین بدوین
صد غنیمت میکنی بهر
اسب ریزک سارزان بکوی
چون شکست او بال آن کسی
غرمها و قصد با در حساب
تا بطمع آن دولت نیت کند
در بختی بیاد است
در بخاریدی مل از غوریش
بمیرادی شد قلا و زبشت
بس شد شکست و شایع قلا
عاطلش بنگان بند
وید پیغمبری چون اسیر
ویدشان در بندان کاه شیر
تا همی خاشید هر یک از
میکشدشان هر مکتل سوی
رحمت عالم همی کوید او
چاره کردیم و اینجا چارست
ایچنین در مانده ایم از بچود
کارا و از جادوئی که گشت رفت
و آنکه حق و رست است از او
ایند عا بیا کردیم و صلا
که اگر حق است او پیش کن
چونکه دادیدیم او منصور بود
ایچواب است کانه خواد
کاین تفکرمان نهم ازاد است

آن کشته میکشد من چون کنم
میکشد من را جایی در
کو همی داند که فارس برست
چون نشستی بال شکن در
لی شدی پدید بر او مقبول
حق التجه ششای خوش شست
الیکت که خود آن شکست پیدا
عاشقش شکر می و فید
نظر کردن پیغمبر علیه السلام با سیران و تبسم نمودن
کفین که عجبست من قوم بخیر و نالی الحینه بالسلام
بر رسول صدق و داناها
می بردار کارستانان بقهر
عالمی رهسبر و خلق کلو
خود دل ایند کم از خارست
یاز اختر با ستی خود جادو
جادوئی کردیم با هم چون بر
تفسیر این تسبیح افند جاکم الفتح طاعنان میکشدند
که از ما و محمد آنکه حق است فتح و نصرتش بدوین
بدان میکشدند که کمان داشتند خود بر حق اندو
طالب حق بغرض اکنون محمد منصور شد
کشتید که شما ناراستید
که صواب او شود و دل در

کیست آن که میکشد من
زان بگرداند بر روان کام
اولت ابرو و صد بود
چون قضایت جل تدبیرت
فسخ عرایم و نقض قصد با جبر کردن او نیست
آنکه مالک و قاپر است و کاه کاه غرم او را فسخ ناکردن
تا طبع او را بر غرم کردن دارد و تا او را تنبیه باشد
عاقلان از بیم ادبیاسی
چون مراد است همه شکست پا
عاقلان شکستش از اضطرا
اقتیار که با مهار عاقلان
نظر کردن پیغمبر علیه السلام با سیران و تبسم نمودن
کفین که عجبست من قوم بخیر و نالی الحینه بالسلام
بر رسول صدق و داناها
می بردار کارستانان بقهر
عالمی رهسبر و خلق کلو
خود دل ایند کم از خارست
یاز اختر با ستی خود جادو
جادوئی کردیم با هم چون بر
تفسیر این تسبیح افند جاکم الفتح طاعنان میکشدند
که از ما و محمد آنکه حق است فتح و نصرتش بدوین
بدان میکشدند که کمان داشتند خود بر حق اندو
طالب حق بغرض اکنون محمد منصور شد
کشتید که شما ناراستید
که صواب او شود و دل در

آنکه می گذاردت که و مرنی
تا خبر یازد فارس سب خام
بمیرادت کرد پس و لرا
چون نشد بر تو قضای است
کاه کاه همی رست می آید
بار و دیگر نیتت را بشکند
دل شدی زو میادیل کی
با خبر کشند از مولای چو
پس کسی باشد که کام او روا
عاشقان شکست با صدمه
اثیاطو عا مهار بیدان
که همی برود ویشان نصیر
می نظر کردند و روی زیر
ز که در بخیر قهرده من اند
فی شاعت میرسد از سرور
زیر لب طعنه زان بر کار
با و سه عریان ست نیم جان
تحت باشد سرگون از تخت او
که بکن مارا اگر ناراستیم
نصرتش ده نصرت او را
پیش لات پیش غری بنیاد
در بنا شد حق بزبون باش کم
ما همه ظلمت بدیم او نور بود
اگر میکردند و دفع از نو کرد
هر کسی را غالب آرد و نو کا

تقنی
کسب کند و ذخیره
نایب
رحمت است
که از انجیل حق است
منیر است
الب اسلا
بزرگی یعنی شیره حله

مردۀ اندایشان پوشیدۀ فنا
آنکھی کار او بود و مکین
نقش تن اناقا دار بام
بنگرم سر عالمی بنیم بنان
از حدوث آسمان بی عمد
نوذیدم تا کنم شادی بدان
چون چنین قندی پراز چرخ
من نمیکردم غزاله بهران
سکت نیم تا چرم مرده کنم
زان میترم کلبه ای بشیر
که شاپردانه دار از جمل پیش
انکه خود را افتخار پنداشتند
قهر میکردید و انداختن قهر
دزد قهر خواجۀ کرو و زکشد
قاهری دزد و مقهورش بود
ای که تو بر خلق چیره گشته
پن عنان در کش فی تن
عقل ازین غالب شدن کی
گفت سچمیر که هستند افزون
درفره دادن شونده در کمون
قصه عهد حدیسیه بخوان
مار میت از میت خطاب
زان همی خدم من از بنجیر و غل
از سوی دوزخ بزنجیر کردن
جمله در بنجیر بسیم و سلا

مرد کشتن نیست مردی پیش
من شمار بسته میدیم چنین
پیش چشم کل اتا گشت
اوم و حوا ترسته از جبین
آنچه دانسته بدم افزون نشد
این همی دیدم در ان قبالتا
خوش بو شربت حیدر ایدر او
تا طفر نایم فرا گیرم جهان
عیسایم که تا زنده اش کنم
تا مرا باشد کرفس و جسر
پیش آتش میکند پیکش
تخم منجوسی خود میکشاید
بیان انکه طاغی در غیر قاهری در مقهوری است
او بدان مغول بدو کی رسید
زانکه قهر او سر او را بود
در بز و غالبی غش شد
در مران تا تو نکردی منخرم
چون دین غالب شدن دید او
اهل جنت در خصوص متار بود
حکمت لولار جال مومن
گفت ایدیم تا امت زان بدان
که شد او والد علم بالصله
می کشمان سوی ستوان کل
می کشمان تا بهشت جاودان
میر و ندان ره بغیر اولیا

خود کنی ایشان که مکر و دوک
ای بناریده ملک و خانان
بنگرم در غوره می نیم عیان
من شمار اوقت ذرات است
من شمار سزگون میدیدم
بسته قهر خفی انکه قصه
بانشاط از هر میکردید و پیش
کاس جهان جیفیت و مرادور
زان همی کردم صفو جفا
زان همی برم کلونی خدنا
من همی انم شمار امجوست
میکد کراحد حد میخو اندید
کر زخواجۀ ان زمان بگریختی
غالبی بر خواجۀ دام او شود
ان بقاصد منزم کردیشان
چون کثایت بدین جلد بدام
تیر چشم آمد خرد بینای پیش
از کمال خرم و سوء الظن
دست کوتاهی کفار لعین
نیز اندر غالبی هم خوش را
زان منچند من از بنجیران
ایعجب کراتش بی زینهار
هر متقلد را دین نیکت بود
میکشایان راه راه کاردوا

چونکه من با پشتم اندر مصفا
نزد عاقل شتری برز و بان
بنگرم نیست ششی منم عیان
دیدم نام بسته و منکوس است
پیش از ان کراب و کل بالیدم
قد میخوردید و در وی درج
مرکتان خفیه گرفته هر دو ش
بر چنین مردار چون باشم چمن
تا را نم مر شمار از پلاک
زان کله ها عالمی مایه را
از در افادون درش با دود
سوی اردو با فرس میراند
خود شما مقهور قهر شرده
کی بر او والی حشر انجختی
تا رسد والی بستاند قود
تا ترا در حلقه می آرد کشتان
جمله منی بعد از ان اندر حاکم
که خدایش سر مکر و کجالت
فی نقص و بدلی ضعف کش
فرض شد بر خلاص مبین
ویدا و مغلوب دام کبریا
که بگردم نا کهان شکیران
بسته می آید میان تا سبزه نا
همچنان بسته بجزت می کشد
خرکسانی واقف از بهر کار

بنی قریظ بن چون خورشید از زیر ابرها و چاهار
انوار حالت قافله شد و شمشیر و هاشم
تن به تن درون گشت که از آنجا بدیدایی بجای
منگوس
دازگون
جمع عادت که سنگ
باش
جیفه
مر دارا
رحیم
ازرن
بالقح بخت
قود
قصاص
چهره
زحام
بخی غالب است
منخرم
بنی بریده و گوش درید
قره
کمون
افرونی
پنهانی

دست مزد
اجرت کار
خلت
دوستی و عهد با

سیر
مبعی سیر

نخلان
نخلان دازجانی
بجائی شدن
۱۱

چون شود واقف بکتاب می شود چون کند دیکسید دایمی شود اُمّیا گر با مقلد گشته این محب دایه لیک از پیر واند کرد خود عاشق دایه بود وان محب حق ز بهر حق گجا گر محب حق بود بغیره هر دور این جستجو باز آید امیدیم آنجا که در صدر جهان ناسکیبا کی بدی اواز و اف میل معشوقان نهانست ترک آن کردیم کوه جبر است هر که دید او باشد دفع شد نشان صدق ایمان هر که اندر کار تو شد مرگ چون گرا هست رفت مروان کوش دارا کنون که عاشق می رسد چون بدید و چهره صدر جهان همچو چوب خشک افتاد آن کار نماید از بخار و از بخور گفت عاشق دوست جوید پیر صد چو تو فانیست پس این نظر چون که سر بر زدمش و سرش همچو شیر خور دبا آه و دوا	تا سلوک خدمت آسان شود جانش از رفتن شکفته میشود آنچه خجایب کرد و شب چو روز اثمیا طوعا صفا سیر واند کرد دل داده بهران بغیرض در عشق یکرایه بود که ز اعراض از علقها جدا کی نیال و اتمان خیره جذب معشوق عاشق را من حیث لا یعلم العاشق یرجوه و لا یخطر بباله و لا یظهر من فکات الجذب فی العاشق الا الحرف الممزوج بالیاس مع دوام الطلب میل عاشق با و صید لیس تا که پیش از مرگ بنید روی دوست دوست نبود که نه میوشش انکه آید خوش تر از مرگ اندر بر دل تو بی گرا هست دوست او پس دست آمد که مردن می شد رسیدن بخاری عاشق در بند کی صدر جهان کویتا پریش از تن مرغ جان سرد شد از فرق سرتان جز که بوی آن شه با فروز چونکه معشوق آید عاشق بر عاشقی بر نفی خو و خواجه کر نه از ستاره ندونه نشب گشت آه و بخیر افتاد زان	کو دو کار میسری کتب برور میرود که بکتاب حج چون که از مطاعت و درسد این محب حق ز بهر علتی طفل را از حسن ادکافی پس محب حق با امید و تیر کر چنین و گرجان چن طالب یا محب حق بود لعین یک حکایت هست اینجا تا به از مرگ یابد او نجات کارانگار هست اشتاق کر شد یان تو ای جان چین چون گرا هست رفت آنخو دوست حق هست کوش گفت جان بجان دواز خود باز هر چه کرد و از بخور و از کلا شاه چون دید آن مرغ فروز عاشق حق و عاشق نیست کو سایه و عاشقی بر آفتاب از در دل چونکه عشق آید و رو همچو زور پشته پیش تند با	زانکه هستند از قوا چشم کور چون ندید از مرد کار خوش بر طبعان بکشتاید حسد واند کرد را بغیرض خود خلش غیر شیر او را از دوا و نوا دقتر تقلید نمینماید درس جذب حق را و اسوی حق جاذب لا سواه خائفان من بین این گرفتاری از اندک است کر شودی جذب العاشق کی روان باز آمدی سوی ما لیک عاجز شد بخاری ز غطا زانکه دید و دوستی است کا نذران کار رسد مرگ است نیست کامل رو بگو کمال دین صورت مرگست نخلان کرد که توئی آن من و من آن تو بسته عشق او را بجل من بر سریر ملک جاویدان نی به جنبید و نه آمد در خطا پس فرو داد مرگ سی او چون بایدار تو نبود تا مرگ شمس آید بیا به لاکر و شب عقل رخت خویش اندازد فهم کن و الله اعلم بالشد
---	---	---	--

پشته آمد از حدیقه و کسب
کاهی سلیمان بدلت میرو
داد و دارا که بس زاریم
شهره ما در ضعف و شکسته
داد و دارا زین غم کن جدا
کسیست انظار که از باد برود
چونکه ما را دیم ظلم از خود
انک شیا طین کسب و خدیت
ملک ز انداوت مار کن
تا نمر ز عرش از ناله عظیم
مسکرای مظلوم سوی اسما
ما ز ظلم او به تنگی اندیم
و او ما را انصاف باستان
پس سلیمان گفت ای زیبا و
تا نیاید هر دو خصم از حضور
من نیارم روز فرمان تا
باکت زوانش که اسی با صبا
با و چون بشید آید تیر تر
گفت ای شه مرگ من از بود
همچنین جو یای در کا خدا
سایهائی که بود جو یای نور
پاکت آمد پیش و چشم بست
بار کردم جانب صد رجها
میگشاید ز بهیشتی اش دریا
باکت ز دور کوش و شکاک

و او خواستن پشته از باد حضرت سلیمان
بر شیا طین و او دمی زاد و پر
بی نصیب از باغ و گلزاریم
شهره تو در لطف و مکی برود
دست گیر ای دست تو دست خدا
ظلم کرده است و خراشیده است
پس بعد ما که ظلمی پیش برد
و گران بسته با صفا دند و بند
تا ناله خلق سوی آسمان
تا نکر دوارستم جانی سقیم
کاسمانی شاه داری درگاه
بال بسته از خون میخوریم
امر کردن سلیمان پشته مظلوم را با حضار هم بدوین
امری باید که از جان شوی
حق نیایش حاکم و ظهور
خصم خود را رو بیا و روی
پشته افغان کرد و ظلمت بیا
پشته گرفت از زبان راه کیز
خود سیاه این روز من از دود
چون خدا آید شود جوینده
غیبت کرد و چون کند نورش
پستی اندر پستی خود طر فدا
نواختن معشوق عاشق بهوش خود را تا بهوش آید
انک انک از گرم صد رجها
زرتار آوردت دامنش

در سلیمان بی شد با و خوا
کسیست آن کم گشت فضیلت
پشته باشد در ضعیفی خود
منستی تا در کتی و کمر هشی
نواد و نضاف از که میجوای
کونه اندر حبس و در زنجیر
ظلم ظلمت بود اصل و
دیو در بند است بهم چون
تا نکر و مضطرب جرح و بها
تا نیاید بر فلکها یار به
کو و دوست ظلم بر بار کشت
منیت ما را چاره خبر کردن
ای کریم عادل اگر ام خود
شمار خصمی تو بخضم دگر
مان و مان و مان بخضم قول
خصم من با دست و دود و حکم
پاسخ خصم و کین دفع حد
باش تا بر هر دو را من قضا
که برار و از نهان من دما
لیک از اول بقا اندر قضا
کل شیئی با کسب و الا و
چون ظلم اینجا رسید و من
در نوازش عاشق خود را
بر رخس میکشید و شکست
چونکه ز نهانش رسیدم چمن

صفا و
زنجیر

دوی
آه از نخل در اینجا
مقصود نیست که ای
خوش آواز

ای بیدار در فراغم کرم مهر
چون بخانه مرغ آتش براندا
ماقه چون سرگردان کیش
جا هست و این چنین شکل سکا
طالب است او بر خود و بر جان خود
بست او گرفت کاین رفته و
من کنم او را زین جان ششم
در دم قصاب و این سبب
ای خود ما بخود میست
زانکه این لبها از اندم میزند
چون صلاهی وصل بشین
کم ز آب نطفه نبود که خطاب
کم ز ناری نیست که از اسلام
کم ز کوه سکت نبود که ولاد
بر جمید و بر طپید و شاد
بشکفید از روی او شاد
ای سرافیل قیامتگاه عشق
که چه میدانی بصفت حال
آن سمیعی تو و آن صغای تو
قلبهای من که آن معلوم است
اولا بشنو که چون ندیم ز
ثالثا تا از تو بیرون ندم
خامسا در بخت ای صدر جهان
سابع از ما من ندانم ضالام
کفت من رعد است و این چنین

با خود از بخود دست و پا کرد
خانه ویران گشت و وقف آمد
لی کل اینجا ماندنی جان و دلش
میگشت خروش شیرین در کنا
ظلم بین کرد لبها کو میرد
آنکس که من من بخشش
جان که من بشم به بندش
تا بلدان خنجرش پست
ای هست با هماره هستی
بر لب جوی نهان بر می بند
اندک اندک مرد و چندین
یوسفان ایند رخ چون قبا
کلتان شد بر خلیل چون
ماقه کان ماقه را دراز

مرغ خانه آتشی را بنیست
خانه مرغ است عقل و پیش
کر و فضل عشق انسانر فضل
کی کنار اند کشیدی شیرا
جل او مرعلها را او ستاد
چون من زنده شود و مردن
جان ما محرم نه بید روی
کفت ای جان رمیده از بلا
با تو بی لبایزدان من نوبو
کوش بکوشی در ایندم کشت
فی کم از خاکست که غشو صبا
کم ز بادوی فی که شاد از کمن
کم ز چوبی نیست در دفع عدو
ز اینم بگذر آن مایه عدم

با خویش آمدن عاشق بهیوش روی آوردن ثبات و

در وصال ایند بجز از او شد
ای تو عشق عشق و ای دلخواه
بنده پرور کوش کن احوال من
وان تبسمهای جان افزای تو
بیس پذیرفتی تو چون نقد
اول و آخر زین من کجاست
کوتیا ثالث ثلاثه گفته ام
از جو اس خسته بودم در زیان
خون همی کردید فلک از ناله ام
زابر خواهد تا بار و برین

کفت ای غفای جوی باز مطا
اولین خلعت که خاهی و ادم
صد هزاران بار ای صدر فرید
آن نیوشیدن کم و بیش مرا
بهرستاشی شوخی غره
ثانیاً بشنو تو ای صدر و دو
رابعا چون سوخت مار از چرخ
ساد سازش جهت بر تو
هر کجایانی تو خون بر خاکها
من میان کفت و گریه می تهم

رسم مهرش بخانه میرد
بهوش صالح طالب باقه خدا
زین قرون جوی غلو مست
که بدستی و دیدی شیرا
ظلم او مرعلها را شد رشا
جان من باشد که روی ارد
خبر همان جان حاصل از کوی
وصل را مادر کشتا دیم صلا
رازهای کهنه میگویم شنو
بهر از یفعل الله ما یشا
بسر پوشد بر بار و ارقا
در رحم طاق و مرغ خون
کشت از درهای سحر از تو
عالمی زاد و بزا پیدم
یکد و چرخ زدی و اندر فاد
شکر که باز آمدی زانکوه فاد
کوش خواهم که منی بر رویم
زار روی کوش تو بهوشم برید
عشو جان بداندیش مرا
حلمها در پیش صلب ذره
که بسی شتم تو را ثانیاً بشنو
می ندانم خامسه از رابعه
کوتیا بارید بر من غم دو
بی بری باشد یقین چشم ما
یا بگرییم یا بگرییم چون کنم

صغای
کوش و دادن
ثالث ثلاثه
قول نصاری است که خدا
سه خدا دارند و خداوند
آن ثلاثه خواهد بود
را

اگر بگویم فوت میکرد و بجا
 این بگفت و گریه و رشتان
 خیره کویان خیره کریان خیره
 آسمان میگفت آندم بازین
 چرخ بر خوانده قیامت نه
 سخت پنهانست و پیدایش
 مطرب عشق این زندگیت سما
 بندگی سلطنت معلوم شد
 هر چه کوئی آیدم هستی از
 من چه با سو و یانش محرم
 مان و مان پیش دار بر دمی
 چون زار و ناز او کوید زان
 چون بگویم تا سرش پنهان
 کومیش رو که چه بر جوشیده
 کومیش زان پیش که گروی کرد
 چون بیاید شام و در دحام
 عشق جوشد با و چه تحقیق را
 چون بفراید می تو فین را
 پر تو ساقی هست کاند شیر
 بی تفکر پیش پیرانند
 یک جوانی بر زنی عاشق شد
 بس سگچه کرد عشقش برین
 چون فرسادی رسولی شرن
 و رصبار ایت کردی در وفا
 راههای چاره را غیرت

در بگریم چون کنم مدح و ثنا
 که بر بگریمیت هم دون نیم
 مردوزن خور و کلان جمع
 اگر قیامت اندیستی بین
 تا مجره بر دریده نامه را
 جان سلطانان جان در شش
 بندگی بند و خدوندی صد آ
 زابید و پرده عاشقی کتوم
 پروچه دیگر بر بستی بد
 روز و شب اندر قفس میدم
 اولاً بر چه طلب کن محرمی
 یا جمیل استخواند سما
 سر بر ارد چون علم کاینک
 همچو جان پیدائی و پوشیده
 تا نیاید افت مستی برو
 کومیش داده که نامش
 او بود ساقی نهان صدیق را
 قوت می بشکد ابرق را
 شیر بر جوشد و رقصان

حکایت آن عاشق در آن پیران بسیار
 روز و شب بچوب و بخود
 خود چرا دارد از اول عشق
 از رسول از شکست کشتی این
 از عبا ری تیره کشتی آن صبا
 لشکر اندیشه را را میکت

میفند از دیده خون دل شها
 از دلش چندان بر آمد بیوی
 شهر هم همزنگ او شد شکست
 عقل حیران که چه عشق است حال
 باد و عالم عشق را بیکای
 غیر بقا و دود و ملت کش او
 پس چه شد عشق در یاسی عدم
 کاشکی هستی زبانی دای
 افتاد در آن آنجا است قال
 سخت مست و بخود و شفته
 عاشق و مستی و کثا و زبا
 سر چه در ششم و پنجه اذرا
 رغم انغم کیر دم او هر دو گوش
 کویدا و مجوس خست این
 کوید از جام لطیف شام
 زان عرب بنهاد نام می ام
 چون بچوئی تو بهو فین حسن
 آب کرد و ساقی و هم مست
 اندر نهی بر سر آن خیره را

بیدل و شوریده و مجنون و مست
 عشق از اول چرا خونی بود
 و بسوی ن شستی کاشش
 رفته که بر مرغی دوخته
 بود اول مونس غم نطقا

بن چه افتاد است از دیده
 حلقه کرد و حل سجا را کرد
 مردوزن در هم شده چون
 یافراق او عجب به حال
 و اندران بهما دود و دود
 سخت شایان تحفه بندش
 و شکسته عقل را آنجا قدم
 تا ز بهتان پردا بر دای
 خون بخون سینه مجال
 دوش ای جان بر چه پهلخته
 انداند شتری نرود
 تو همی پوشش در سوار
 کامی و مع چوش و شوش
 چون می اندر برم خنک
 یار روزم تا ناست من
 زانکه سیری نیست منور
 با و آب جان بود بر تن
 خود و کبود الله و علم بالصلوات
 که جان کی دیده بودی
 آنکه با کرده کردانده
 می دادش روزگار و صلوات
 تا کیر و دانه بیرونی بود
 نامه را تصحیف خواندی شهاب
 پر مرغ از قفس رفته ختی
 آخرش شکست که بهم نطقا

کلان
 بزرگ
 مجره
 کاشان

حب
 بعضی خست

خست
 کف بر کف زون
 از طرب

کاه کفتی کاین پلاي بي دست
کاه فریادش بگردون برده
چونکه باي برکي غربت بستا

کاه کفتی کاین جات جانست
که خیال دلبرش بدم بد
برکت بی برکی بسوی او بتا
ای بساط طوطی کویا چمنش
رو بگورستان می خاشن نشین
لیک اگر بکرت بستی خاکستان
شحم و لحم زندگان کیان بود
نوحه دانی تانوشی قاشان
بشوی ارقال دای بی هوای
نفسها یکسان بصدف
همچنین کیان بود آوازها
بانگ اسبان شنوی اندر صاف
آن کی از حقد و دگر آزارها
هر که دور از حالت نیان بود
اندرختی جنب از زخم تیر
بس غلط کشمزدیک مرده
جوش و نوش هر گشت کویا
کر نداری نور جان روشنای
آن دماغی که بران بکشن تند

کاه هستی زو بر آوردی سر
چونکه بروی سروستی این نهان
خوشای فکرش بیکاه شد
ای بسا شیرین رون روی
آن خموشان سخن کوران
نیست کیان حالت چاکستان
آن کی عکین دگر شادان بود
زانکه نهانست بر تو حالشان
کی به مینی حالت صید
خاک هم کیان بر نشان
آن کی بر درودان بر بارها
بانگ مرغان شنوی اندر صاف
آن کی از رنج و دگر آزارها
پیشش آن آوازها کیان بود
و اندرخت و دگر آزارها
زانکه سر و سپید میجو شد
جوش صدق و جوش ترویرها
رو دماغی دست او بر بوشها
چشم یعقوبان هم او روشن کند

کاه آواز هستی خوردی بری
جوش کردی کرم چشمه تنها
شیر و از راهها چون ماه

هین بگو احوال آن خسته فکر
سایه حق بر سر بند بود
چون نشینی بر سر کوی کسی

کز نجاری دور ما ندیم ای
عاقبت جوینده پاینده بود
عاقبت مینی تو هم روی کسی

کاین جوان در جو پست
گفت پیغمبر که چون کوی بری
چون ز چاهای میکنی سرور غار

از خیال وصل کس چون چیا
عاقبت زان در برون ای
عاقبت اندر روی در آب پا

في باحة جلدتها من كتاب

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله حق حمده والصلاة على خير خلقه محمد وآله وصحبه و
ذرريته أما بعد فهذا الطعن الرابع إلى احسن المراجع وأجل المنافع سسر
قلوب العارفين عطا الله كسرور الرضا بصوب الغمام وأنس العيون
يطيب المنام فيه أرواح الأرواح وشفاء الأشباح وهو كما يشهده
المخلصون وهو وونه وطلبه السالكون ويتمونه للعيون قرّة وللنفوس
مسرة أطيب الثمار لمن اجتنى وأجل المراتب والمنى موصل العليل إلى
طبيبه وهادي المحب إلى حبيب وهو محمد الله عز وجل من أعظم المواهب
وأنفس الرغائب مجد وعهد ألفه مسهل عسره أصحاب الكفاية
يزيد النظر فيه أسفا لمن بعد وسرورا وشكرا لمن سعد ينظم صدق
مأم ينظم صدق الغائب من الجليل جزاء أهل العلم والعمل
فهو كبد رطاح وجد رجع زايد على تأميل الآملين رائد

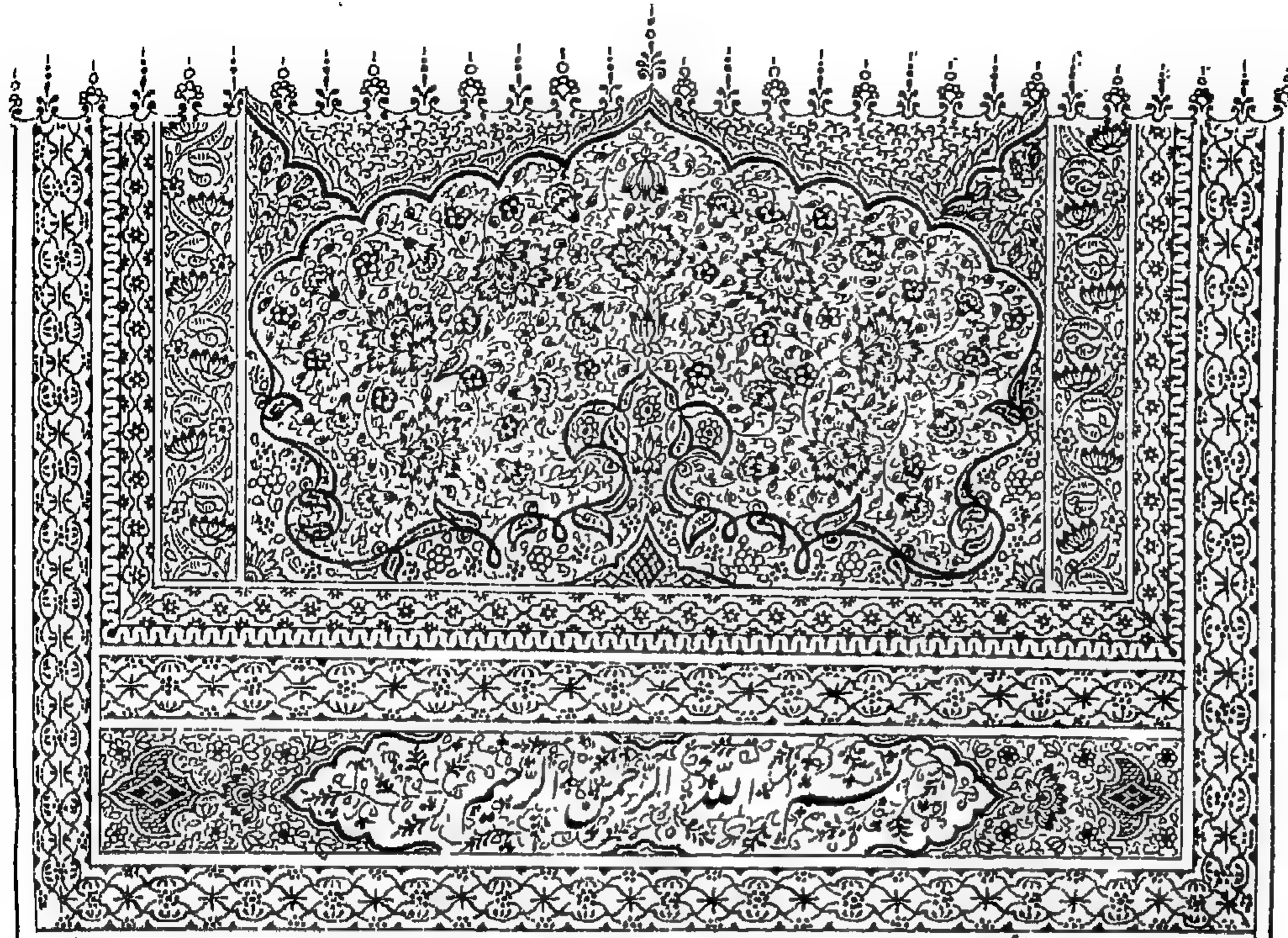
كَرُّودِ الْعَامِلِينَ رَفَعَهُ

الْأَسْلَ بَعْدَ انْخِفَاضِهِ وَبَسِطَ الرَّجَاءَ عِنْدَ

نُعْيَاضِهِ كَشَمْسٍ أَشْرَقَتْ مِنْ بَيْنِ غَمَامَةٍ تَفَرَّقَتْ نُورُهَا أَصْحَابِنَا
وَكُنْزُهَا عَقَابِنَا وَنَسْتُلُ اللَّهَ تَعَالَى التَّوْفِيقَ لِشُكْرِهِ فَإِنَّ
الشُّكْرَ قَبْدٌ لِلْعَبِيدِ وَصِدْدٌ لِلزُّبَدِ وَلَا يَكُونُ إِلَّا مَا يُرِيدُ

وَمَا شَجَانِي أَنِّي كُنْتُ نَائِمًا	أَعْيَلِلُ مِنْ بَرْدٍ يَطْبِيبُ النَّسِيمَ
إِلَى دَعَا وَرَفَاءٍ مِنْ غُصْنِ ابْنِكِ	تَفَرَّدَ مَبْنَاهَا بِحَسَنِ الرَّيِّمِ
فَلَوْ قَبِلَ مَبْنَاهَا بِكَتِّ صَبَابَةٍ	لِيُعْدِيَ شَفَتِ النَّفْسِ قَبْلَ الشَّيْءِ
وَلَكِنْ بَكَتْ قَبْلِي فَهَجَّ إِلَى الْبُكَاءِ	بُكَاهَا فَعَلَتْ الْفَضْلَ لِلْمُقَدِّمِ

رَحِمَ اللَّهُ الْمُتَقَدِّمِينَ وَالْمُتَأَخِّرِينَ وَالْمُسْتَجِيرِينَ وَالْمُسْتَجِيرِينَ بِفَضْلِهِ وَكَرَمِهِ
وَجَنِّبِ الْآلِهَةَ وَنِعْمَهُ فَهُوَ خَيْرُ مَسْئُولٍ وَأَكْرَمُ مَأْمُولٍ فَاللَّهُ خَيْرُ حَافِظٍ
وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ وَخَيْرُ الْوَارِثِينَ وَخَيْرُ الْوَارِثِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَالِهِ وَصَحْبِهِ الْأَكْرَمِينَ وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

و سرچشمی
آنکه امید باو دارد

اینکه بجهت
رشد و پیشرفت
کمال خود را
در این راه
پیش برد

اشاره باین واقع در سوره
ابراهم است که شکر تم
لا ید تم یعنی برای آنکه
کنید نعمتهای مرا یاد کنید
نعمت است
اینکه در سوره یونس این
آیه تفسیر است این مضمون
هو الذی جعل الشمس ضیاء و القمر
نورا

ای ضیاء الحق حسان الدین تو
کردن این مشنوی رسته
مشنوی را چون تو مبد بود
که آن تند بوده در ماضی
در لب و کفش خدا شکر تو
گفت داجد و اقرب بزرگ
با تو چون رز باستان شوم
چ زیا رت کردن خانه بود
کاین حسان و این ضیاء کیست
شمس را قرآن ضیاء خواندی
بس کس اندر نور منجید
تا که قلب و نقد نیک آید
لیک بر قلاب مینوخت
ابنیا با دشمنان بر می
دزد و قلابت خصم نور پس

که گذشت از مینوشت
میکشی آنسو که تو دانسته
کرفزون کرد و تو اش افرو
تا که کان الله که آمد حسد
فضل کرد و لطف فرمود
قرب جان شد سجده این
حکم داری بین کس تا می کشیم
حج رب البیت مروان بود
تیغ خورشید ضیاء با شفقین
دان قمر را نور خواند این راکم
چون بر آمد آفتاب آن شید
تا بود از غنیمت دار خدای
زان که او شد کاسد و نقد
پس ملائکت رب سلم میزند
زین دوا می فریاد و فریاد پس

همت عالی تو ای مرتجی
مشنوی پویان کشند ناپید
چون چنین خوابی خدا خوشین
مشنوی از تو هزاران شکر
زانکه شاکر را زیادت وعده
کر زیادت میشود زین بود
خوش کس این کار و زانما کج
زان ضیاء کفتم حسان الدین
نور از آن باشد و این ضیاء
شمس چون عالی تر آمد خود را
آفتاب اعراض را کامل نمود
تا که نورش کامل آید برین
پس عده جان قصه قلب
کاینچه اغی را که هست و نور او
روشنی بر دفتر چارم بریز

میکشد این رخسار و کجا
نا پدید از جا بجای کس نیست
میدهد حق آرزوی متقین
در دعا و شکر کفها بر فرا
انچنانکه قرب نزد سجده است
نر برای بوش و های مهربود
ای امیر صبر و مفتاح الفرج
که تو خورشیدی این دو صغها
آن خورشید این فرود خوان از نا
پس ضیاء از نور افروزان شد
لاجرم با زار ما در روز بود
تا جرات را رحمت للعالمین
دشمن درویش که بود غیر کلب
از لطف و دهمای دوزان دورا
کافقاب از رخ چارم کرد خیز

بین ز چارم نوره خورشید
 آب نیلست لقیطی خون نموده
 ای ضیاء الحق تو دیدی حال او
 آن حکایت که نقد وقت است
 این حکایت گشتند آنجا تمام
 اندران بودیم کان شخص ارس
 بود اندر باغ آن صاحب حال
 سایه او را نبود امکان دید
 بعد از آن چندانکه میکوشید او
 عاشق همیشه و هر مطلبی
 چون در آن سبب در حبس آمد
 هر کسی را هست امید برین
 چون در آمد خوش در آن باغ
 بیدار معشوقه را او با چرخ
 گریزان کرد هم عیس را از گریز
 سعد دارش این جهان و اینجا
 که خبر آید که شه جرمی نهاد
 مانی در جان او افتاد آن
 او عوان را درو عا در میکشید
 پس مطلق نباشد در جهان
 هر یکی را پا در پا پای بند
 خلق آبی را بود دریا چو باغ
 زید اندر حق آن شیطان بود
 زید کیت داشت بر آن چنان
 منکر از چشم خودت آن خوب را

تا بنا بد بر بلاد و بر دیار
 قوم موسی را نه خون بود آب
 خود نمودت پاسخ افعال او
 که تماش می کنی اینجا رواست
 کامی حکایت افغانی که از عیس
 معشوق را در آن باغ یافت و عیس
 از شادی که عسی آن گریه هوشیاد
 به چو غنچه و صف او را می بیند
 خود مجالش می نداد آن تند خو
 حق بیا بود اول کارش لبی
 پیش پایشان می نهد پرورد
 که گشت و نیش در آن روزی دریا
 خود فرو شد با بکنجش آنکس
 طالب انگشتری در جوی باغ
 بیت چندان سیم در زبردگی
 از عوانی و یکی اش در آن
 بر مسلمانان شود او ز فتنه
 کیر و شش قولنج ازین غم در آن
 که عوان او را چنان جنت بدید
 بد نسبت بشدین ابهم بد آن
 میری را ز هر دو یک را چو قند
 خلق خالی او دان در دوداغ
 در حق آن دیگری نهان بود
 و او بر این دیگر همه رنج در آن
 بین چشم طالبان مطلب

هر کش افغانه بخواند فغانه است
 دشمن این حرف ایندم در نظر
 دیده غیب چو غیب است
 ناکس از ترک کن بهر کسان
 خریکی لقبی که اول ارفضا
 فی بلا به چاره بودش فی با
 چون در افت و نذا آن چو
 هم بران بومی تند و میرود
 باز در بستنش و اندر پرست
 مرعس را ساخته بر دانه سبب
 پس قرین میکرد ذوق آن نفس
 از عوانی مرور از آن کن
 که چه خوی آن جوان هستی
 در خبر آید که شه رحمت نمود
 صد چنین او بار بار دعا
 بر همه زهر و بر او ترپاق بود
 در زمانه هیچ زهر و قند نیست
 زهر ماران مار را باشد حیات
 به چنین بر می شد ای مر و کا
 این بگوید زید صدیق و سنی
 که تو خواهی کو ترا باشد سکر
 چشم خود بر بند زان خوش تو

و آنکه دیدش نقد خود در آن
 شد مثل سحر کون اندر سحر
 کم مبادا این جهان این و بود
 قصه را پایان بر مخلص رسان
 چارمین جلد است این در نظام
 را نذا در باغ از غنی و فس
 که غمش این در غنا بدست
 بروی فدا و شد او را در با
 میر ششم ولی طمع بود آن
 بعد از آن در سبب کابین است
 هر دمی را می و آیس می شود
 بر همان امیدش باشد آ
 تا نسیم او رود در باغ شب
 با نای حق و عای این عیس
 آنجا که شادم او را کن
 که بهاره خلق را خوا بد بلا
 از مسلمانان بختند و بخوا
 زین بلا فریاد بر ای متحان
 آن جوان بود مشتاق بود
 کان یکی را پا در پا پای بند
 نسبتش با آدمی آمد محبت
 نسبت این از یکی صد هزار
 وان بگوید زید که کشنی است
 پس در از چشم عشاقش نگر
 عاریت کن چشم این عشاق

عیس
 شمع و دروغه
 عا
 رنج و شقت
 لقیه
 یعنی بکیت
 لقاء و ملاقات
 کامین
 مهر زمان
 راجی
 اسید دار
 اسید

تسخیر
سخره کی ولسن
زود

نمی آید از کوزه
۱۰۹

و
سفر

بغتم اول
والت سیول
نخوند جانوریت که
خارهای ابلق بر بدن دارد
چون قصد کنند آن خارا
پراکنده کند گویند
چپند آنکه برینند
فوبه
شود
طایف
نام جانی که دریم
خوش شود آدمی
چشم آ

سپین
فره
شادی
چمن
سرکین

بلکه از دکن عازیت چشم و نظر
چشم او من بستم و دست و دست
آن یکی و اعطی چو بر تخت آید
دست بر میداشت یارب جسم
می کردی او دعا بر صفیا
گفت نیکوئی از اینها دیدم
هر دمی که رو بدینا کردی
چون سبب ساز صلاح من شد
حق همی گوید که آخر پنج روز
در حقیقت هر عدد و دروغی
و حقیقت و وسالت و شمنند
تا که چوبش میزنی به میشود
زین سبب بر اینیا ریج و
پوست از دار و بلا کش میشود
ادعی را نیز چون آن پوست
ورنی بانی رضاده ای عیا
چون صفا بیند بلا شیرین شود
این خوان در حق غیری شود
کارگاه چشم کش و کین در
گفتش ای جان صعبتر چشم خدا
گفت زین چشم خدا چو دانا
پس خوان که معدن این چشم کش
کر چه عالم را از ایشان چاره
باز که احوال آن خسته جگر
چو که تنهایش بدید آسود

پس چشم او بروی او نکرد
تا هزار مد بر بهایش
حکایت آن واعظ که در آغاز نیکو دعا می ظالمان کردی
بر بدان و فسدن و طاعیان
می کردی او پشیمان را دعا
من و عاشان زین سبب گزیدم
من از ایشان ختم ضرر بخت و
پس و عاشان برست آید
مر ترا لا به کمان و دست کرد
کیمیای نافع و دلجوئی است
که ز حضرت و دروغ گویند
او ز ختم چوب فریاد میشود
از همه خلق جهان فروتر است
چون ادیم طایفی خوش میشود
از طوبیها شده رشت و کرا
که خدا رنجت دهد بی اختیار
خوش شود دارد چو صحت بین
لیک اندر حق خود مردود
کینه دان اصل ضلال و کافر
سوال کردن شخصی از عیسی که در وجود او همه صعب است
گفت ترک چشم خویش اندر دانا
خشم زشتش از بسع بیم و کد
این سخن اندر ضلال افکند
قصه چنانست که درون عاشق و بانگ ز دین معشوق
زود او قصد کنار و بوسه کرد

تا شوی این نسیرتی و ملا
هر چه مکر و هست چون و شد
بر همه تسخر کنان ابل خیر
مرو کشتند کاین معهود
خست و ظلم و جو چندان سنا
کرد می از زخم انجان سنا
بنده می نالنجی از درد خویش
این کله زان نعمتی کن کیت زد
که از اندر کیزی در خدا
هست حیوانی که نامش تسخر است
نفس نمون اسغری آفتن
تا ز جانا جانشان شد
ورنه تلخ و تیز مالیدی در او
تلخ و تیز و مالش بسیار ده
که بلا می دوست تطهیر است
برویند خویش او در عین است
رحم ربانی از او بریده
گفت عیسی ای کی هشیار
گفت غم نیست ای سر خطا
چا میبش بر جمت جز مکر
چاره نبودیم جهان از جمن
قصه چنانست که درون عاشق و بانگ ز دین معشوق
بانگ بروی ز بهیبت آن

گفت کان الله زان زو بجا
پیش محبوبت حبیب و خلیل
قاطعان راه را داعی شدی
بر همه کاف و دولان ابل و
و عوبت ابل ضلالت جوید
که مرا از شر کجاست آید
باز آورد ند می کرکان بر
صد شکایت میکند از ریج و
از در ما دور و مطر و دست کند
استغانت جوئی از فضل خدا
کو بر ختم چوب فت و کرا
کو بر ختم چوب فست و کین
که ندیدان بلا قومی دگر
کند کشتی ناخوش و ناپاک
تا شود پاک و لطیف و بافر
علم او بالای تدبیر است
پس گوید اقلونی یا ثقات
کین شیطان را بر او چیده
صفت درستی ز جمله بهتر
که از آن دوزخ همی لرزد و
خشم حق با او و در کیش عیان
باز کرد و آن صفت آن سپهر
لیک نبود آنچمن با معین
در میان باغ باز شکفت
که مرو کساح ادب با پیش دا

گفت آخر خلوت و خلوت
گفت ای شیدا تو ابله بودی
مروحه تصریف صنع ایزد
جنبش این جزو باد و ایاد
گاه دم را میج و چای کند
باد را حق که بار می کشد
می کشد یک باد را بهر سوم
دم نمیکرد چون بی لطف
مروحه تقدیر بانی چرا
این شمال و این صبا و این
کل باد از برج با و آسمان
تا جد اگر دور کند کام بها
بهمچین در طلق آن باد و لا
رقعه نقود میجو بهر نین
بهمچین در دود و دانه زبا
پس همه دانسته اند این لطف
که تو او را می بینی نظر
گفت او که بله من در او
خود ادب این بود و اندر کرد
صوفی آمد بسوی خانه روز
جفت کشته با حریف شین
پیچ معهودش بند کواثران
اعتماد زن بر او کو پیچ بار
ان قبایش است نامر
چند کا بهی او بپوشانده تا

آب حاضر نشد همچون منی
ابلی و ز عاقلان نشنود
ز دربان باد و بهی جنبش
بیو و بی باد و بیزن سر کرد
گاه دم را به جو و دشنامی کند
رویش زین لطف عاری میکند
مرصا بر می کشد خرم قدم
بر کرده می شود بر وقت نبرد
پز نباشد ز مهمان و ز ابله
کی بود از لطف و از انعام
کی جلدی مروحه آن بدران
تا با نباری رود و یا چا بها
کر نیاید بانک و دایه کرد
در شکر طلق زن از هر غیر
وقع میجو اهل بسوز و عقاد
که فرستد بارت العالین
فهم کن آزا با طهار اثر
زیر کم اندر وفا و طلب
زین تبر باشد که در پیش
قصه صوفی که بجان آمد وزن با بیکانه دید
اندران یک جره از و تون
سوی خانه باز کرد و از دکان
این زمان تا خانه ناید و دکان
کر چه شایسته بهم بد چرا
در میان آنکه حق تمام بده را بکاه اول شکند

کس نمی جنبد در اینجا جز که با
باد را دیدی که می جنبد بدان
جز وادی که بکلم مادر است
جنبش باد نفس کا ندلب است
پس بدان احوال دیگر باد
بر کرده عا و صر می کشد
باز دم را در تو بهنا و اواس
مروحه جنبان پی انعام
چونکه حسد و باد و دم می کشد
یک کف کند م زانبار پی
بر سر خرمن بوقت افتاد
چون بماند ویران باد و دکان
کر نمیدانند کس رانده او
اهل کشتی همچنان جو یای با
از خدا لا بیکان انجند با
پس یقین عقل بر رانده
تن بچان جنبش می بینی تو جان
گفت ادب این بود که خود دید
هر چه زین کوزه ترا و دلیلاز
چون صوفی بجد در چاشنگ
قاصد از و بر وقت آن مرو
عتمادش بود و اندوی قیاس
چونکه بد کردی تبر این سنا
در میان آنکه حق تمام بده را بکاه اول شکند

کیست حاضر نیست مانع زین
باد جنبان نیست اینجا باد
باد بیزن تا جنبانی نخت
تا بع تصریف جان و قالب
که جزوی کل می بیند نه
باز بر بهوش معطر می کشد
تا کنی هر باد را بروی قیاس
و ز برای قدر هر شمس
نیت الا مفسده پا حله
فهم کن کان جمله با شمعین
نی که فلا حان می جویند با
جمله را سنی سنگشان کز
باد را پس کردن زاری چو
جمله خوانش از ان رعایا
که به باد و طفرای حکم را
اینکه با جنبند جنبانند
لیک از جنبیدن تن جان
اندر کز خود می دانی تو که
یک نمط خواهد بدین حکم
خانه یکت در و درون کفشد
هر دودر ماندنی حیل نه را
از خیالی کرد با خانه رجوع
خانه نتوان کرد و کوی قیاس
زانکه تخم نیست و بر باد صفا
ایدت ز انپس شایانی جا

مروحه
باد بیزن

شمال
بالقح ادمیان با شمس
دور و شرق فلاح
بادی که بر خلاف دهنان کشت
صبا بود استغاد کننده
یعنی تقدیر کردن کنایه از
چه کردن کند م است
طلق جنبان
رمانی لشکر

مروحه
جدال کنند

مروحه
یعنی صیبت رسید اندو
چرا که زان لدا و یتر سید

خانه سگی مقام یکت تنی
بر زامید اندا و احوال
طا بهرا و بجا زو خادوم است
اینگاهیت را بدان گفتیم که تا
چون زن صوفی تو خاین بود
از پی آن گفتی خود را
از پی آن گفتی خود را
نیت اینبار خدا اسم علم
ورنه سخن باشد و طرود غا
طفلیک نوزاد حاجی
سخن و طری بود آن حاجی
من همی نهست پیش از لغا
تو مرا چون بره دیدی بی نیا
بی شبان دانسته اندان طری
کی کم از بره کم از بر غلام
سر و بود آن بادیا کرم فخریم
نفس شوانی رختی کرم فخریم
خو چه پرسم آنکه او باشد بن
سهرت و یا مثال کلن است
اغیا مانند سر کین کسان
ترک این تون کیر و در کربان
هر که در حاتم شد سیامی او
ورنه پیشی روش بوش کبر
پس بگوید تو نبی صاحب ذ
پیش عقل این ز چو سر کین

که در او پنهان نماند سوزنی
وز پس و پیش و سر و نبال
وز صلاح و شر او خود عالم است
لاف کم با فی چو رسوا شد خطا
دام کمر اندر دغا بکشوده
بیان آنکه غرض از بصیر و سمیع و علیم گفتن حق چیست
تا به بندی لب ز گفتار شمع
که سیه کا فور دار و نام هم
کر را سامع ضریری ز غیا
یا لقب غازی نهی نرسب
پاک حق عما یقول الطالک
کز ستیزه رانخی اندر شفا
تو کمان کردی ندارم پاسبان
رایگان دانسته اندان بی
که نباشد حارس از دنا لار
نیت خافل نیت غایب
من بل کویت میدیدم ز دورا
مثل آنکه دنیا کلن و تقوی حاتم و توانا کین کسان
که از و حاتم تقوی روشن است
بر آتش کردن کرم با بدن
ترک تون را عین کرم با بدن
هست پیدای رخ ز نیامی او
بو عصا آمد برای هر ضری
میت سکه حرکت بر دم شب
کر چه چون کین فروغ ش

باز ستر و پاک و زهد و صلاح
بجایازی خود عیان همچو حق است
شرح مسواری ز با با شریک
مرزا ای هم بدعوی ستر او
که ز بهر ناسته روی کپ ز
از پی آن گفت حق خود علیم
هم مشت است را و صافیم
یا علم باشد حی نام و حق
کر بگویند این لقبها در یک
من بهمیدانست مش از و صا
چونکه چشم سرخ باشد در ش
عاشقان از در دران بالیده
تا ز غیرت تیرا در جگر
حارسی دارم که ملکش میرد
نفس شوانی ندارد نور جان
بشت سالت زان نرسیدیم
لیک قسم متقی ز این تون صفا
اندایشان حرص بنها و خدا
هر که در تونست و چون خادوم
تو نیا زانیر سیما استکار
ورنه زانی بود آتش سخن
حرص تو چون تیش است آید
افتابی کودم از آتش زند

از زامه و اندام و ناصح
وز صلاح و ستر او وقت است
چون بر او پیدا چور و زور و
این بشت اجتهاد و عقا
شرم داری وز خدی خویش
که بود و دیدیت هر دم بید
تا نیشی فساد و تویم
فی مثال قلت اولی تقیم
یا سیاه شست را نام صبح
چون ندارد و نصفت نو صبح
که نکور و بی و لیکن بد خصا
دشمنان در و کرم نمیش
که نظر نا جا کیه مالیده
که منم حارس کرافه کرم
داندان بادی که بر من میوز
من بل کویت میدیدم غیا
که پرت دیدم ز چهل صبح
که تو چونی چون بودا و کین
زانکه در کرم است و در لغا
تا بود کرم با کرم و بانوا
مرور کو صابر است و خادوم
از لباس و از رخان و از
از حدیث نو بدن کبریا
باز کرده صد زبانه پردان
چون ترا لایق تیش کند

پرده داری
چون بخت
مسترد
افزون شمرده شد
خجسته
کپ زدن
سخن پیوده کوئی
سینج
سینج
فیل علم
وضع ملاحظه
چون نیکو
مشق اندک
استحقاق شده
عزیز باشد
و همچنین
بعضی علت
نقد از تحقیق
حق است پس
پس عقل
که بر سر
بدا اشتقاق
که در سامع
علم نمی

طریقی که بآن سرکین درگاه

حرکت
سرکین

کرب
اندوه

مرتبه
جراکه

گره
بیار و اما دزیرک

تفت
چاکت

آغازین
بنامادان

لاغ
سخن پیوده
بلاغ

پیغام رسانیدن

آفتاب آن سکت اهرم کرد
پیشین که چه رسوائی است
آنکه در تون زاد پاک را ناید
آن یکی دباغ در بازار
چونکه در بازار عطاران
همچو مردار و فغا و دخیل
آن یکی کف بر دل اومی بران
آن یکی دستش می مالید
واند که بخشش که تا چون
پس خبر برود خوشیا را
یک برادر دشت انداخ
گفت من بخشش همی نمید
چون بانشی سبب میسر
آسمان اندر حدث او تاب
پس چنین گفت حال من
چون جمل گشت از کین
الحیات الخیشین را
مرخیان از ناز و طبع
بج و بیارست ماران
ما بملو و لعب فریخته ایم
رنج را صد تو دافرون میکنند
خلق را میرا ز روی انج
سبک خوشش بر و همچون
چونکه بوی آن حدث را
کاین سخن از مافسون گویند

تا بتون حرص افتد صبر
در میان تو بیا نین
بوی شک آرد و بر او بخی
قصه آن دباغ که در بازار عطاران
ما گمان افتاد و پیش
نیم روز اندر میان
وز کلاب آن دگر می دوش
واند که کمال بسی آورد
واند که بر او زبانش می سد
که فلان افتاده است اینجا
کر بر و دانا بیا مدد تو
چون سبب آنی دو کردین
دانش ارباب دفع چل شد
غرق دباغی است او روزی
آنچه عادت دشت بیمار
از کلاب آید جمل
رو دشت این سخن را
در خور و لایق نباشد
غیت نیکو و عطاران
در نصیحت خویش را نشنیدیم
عقل را دارد با فیهون میکنند
پس نه آن حرکت
منفرشتش بوی خوش
مروه بو فیهون بغیرا
معالج کردن برادر دباغ
کو بکف سرکین سکت
ساعتی شد مروه جنبیدن
جنبش ابل فسا و انس بود

آنکه کوید مال کرد آورده ام
گر تو شش سکت کشیدی
اگر بتون انبار خوابی بود تو
بوی عطرش ز عطاران
جمع آمد خلق بروی از نا
او نمیدانست کاذب مرغه
آن بخور خود و شکر زهم
تا که می خورد است بانی
کس نمیدانست چون مصرع
انگی میگرد سکت درین
چون سبب معلوم نبود
گفت با خود دستش از
با حدث کرده است عا
که خلاف عادت است
هم از آن سرکین سکت
ناصحان او برهنه
چون غطر و حی گشتند
که بیا غازی نصیحت
هست قوت داد و دغ
کند ترک و کفرشان
معالج کردن برادر دباغ
کو بکف سرکین سکت
ساعتی شد مروه جنبیدن
جنبش ابل فسا و انس بود

حسیت یعنی حرکت
من کشیدم بیت بیک
زین زبان بر گزیده بوی
تا خود آنچه وارد کار بد
تا بگردیدش سرور جافا
جملگان لاجول کو دران
از کلاب آمد و این
واند که از شوشش میگرد
خلق در ماندند بهش
یا چه شد که افتاد از نام
خلق را بشکافت و ادب
داروی رنج و درد
توی بر تو بوی آن سرکین
بوی عطرش لاجرم دارد
پس دوا می بخش از
که بدن او را همی معاد
می دوا سازند بهر فتح
بدفعا نشان که تطیه
ما کنیم ایدم شمار
شورش معده است ماران
بین که دباغ افتاده بود
تا علاجش از بندگان
داروی مغرطیدن دیده
خلق گفتند این فو
که زمار و غمزه و ابر بود

بهر گزشت نصیحت نمودیت
اگر کم کوزا دست از سر کین بد
ورزشش نور حق شمشاد
تو بدان فی کران نوری سبی
دیکت زاتش شد سیاه و دود
خامی و هر گز نخواهی بخت تو
گفت عاشق امتحان کردیم
من همی دشت بی امتحان
انبار امتحان کرده عدا
امتحان چشم خود کردیم
زان چنین بخیر دکی کردیم
کر شدیم در راه چرمستان
جز بدست خود مبرم پا
در سخن آبادم امیدم راه
کر خطائی آمد از مادر وجود
در جوش بر کشا دانه لب
جیلای سیر اندر دور
که به پوشش ز بند پروردگار
چون بدیدان عالم الا سارا
ربا تا ظلمت گفت و بس
که پلا پیش سلیمان موربا
کوارا ز پسند پا لوده شود
عمر با باید بنا در کاه کاه
در حدث افتد ناندوبی حدت
پس و چشم روشن صاحب نظر

جز بدین بوی دیش بهبودیت
می گرداند بعین خبر خوی خود
به چو رسم مصر سر کین مرغ ناز
ز آنکه بینی بر پیدی می نهی
کوشش از خشی چنین با پند
کر هزاران بار جوشی ای غم

عذر خوشن عاشق کما خود را بلبیس و هم کردن

لیک که باشد خبر چون عیان
نا شده ظاهرا نشان مجرا
ای که چشم بد چشمان تو دور
تا زخم بادشمان هر بار
ادم ای پیشش کفن
که ازین دستم نه از دست دیگر
گفت ای بجان میت چون بکشد
چشم میداریم در غم و دود

رو کردن محسوق عذر عاشق را و لبیس او را

پیش بنیان چرا می آید
تو چرا سیر دلی از خیر
بر دو پا استاد استغفار
چون که جانداران بدید پیش
تا نبشکا قدر این دور با
هر دمی او باز آلوده شود
تا که بینا از قضا افتد کجا
از غمت این بوی ای کویست
بهر از صد در دست و صد

مشکر از آن بخت اندیشه چشمت
چون زو بروی نثارش نور
لیک فی مرغ خیس خاکلی
از فراق زو شد خیار و رو
هشت سالت خوش دادم و فرا
غوره تو سگ بسته از تمام

عذر خوشن عاشق کما خود را بلبیس و هم کردن

اقای نام تو مشهور و فاش
تو منی من خوشین اهرمان
ای جهان همچون خرابست و تو
تا ز نام چون ترا نامی نه
جز بشمیر خود ای هم کش
از جدائی باز میرانی سخن
پوستها کفیم و مغز ادویه
امتحان کردم مرا مخدور

رو کردن محسوق عذر عاشق را و لبیس او را

بر چه در دل داری از مکر و روز
از پدیا موز کادم در کناه
بر سر خاکستر اندیشه است
دید جانداران پنهان همچون
جز مقام رستی یکدم باست
ادما تو نیستی کور از نظر
کود را خود این قضا همراه است
در کسی بروی کند مشکلی نثار
خاصه چشم دل که آن بقا دوست

کامندون سبک زانو و زان
او همه جسم است فی جان چون
بلکه مرغ و انش و فرزندگی
برک ز روی میوه ناچینه تو
کم نشد یکنه خامیت از فاق
غور با اکنون موی ز نو تو خام

عذر خوشن عاشق کما خود را بلبیس و هم کردن

تا به نیم تو حریفی پاستیه
چه زیانست از بکردم اهلش
میکنم بر روز و سود و زیان
گر تفحص کردم از بخت مرع
چشم ازین دیده کوا بهیانه
پیش ازین از دوری ای هم کش
بر چه خوابی کن لیکن این کن
کر به نیم این نماند بچنین
چون ز فعل خویش گشتم شمس

رو کردن محسوق عذر عاشق را و لبیس او را

که سوی مار و زوسوی شمش
پیش مار و سوسو و پیل و هم روز
خوش فرود آمد بسوی بکا
وز بهانه شاخ تا شاخ بخت
دور باش هر کی تا اسما
بیج لاا مرد را چون چشم نیست
لیک اذا جاء القضاء المحم
که مرا و را و فماد و طبع خود
هم ز خود و اندنه از جهان
پیش چشم حس که خوشه چین است

در صحنه شمع را در بستر
دارم و او را بستر و در
سیر و در بستر و در
عذر خوشن عاشق کما خود را بلبیس و هم کردن

اشاره نمود
پراکنده نمود
در صحنه شمع را در بستر

استلا
ازمایش و امتحان
کردن
عدت
و دشمنان
دفعین
هفته و پنهان

لا لا
چاکر و غلام
عذر خوشن عاشق کما خود را بلبیس و هم کردن

شکست
یعنی شکست
غیر
طایفه از ترک
که در عهد سلطان
قوت یافتند
منی
ایجا عجیب که
مقصود

سرار
یعنی نهانی

سریح
محل تعویذ و تملیحات
افتاش
جستجو کردن

ای در یغادر هزاران شسته اند این سخن اشکسته می آید دلا ای در از شکست خود بر سر زان کندم از شکست و ز بیم در شکست آنکه فرزندان خاص او سخت روی کرد و از تعب و مغیر جنت از بی بوجیل است کی رسد همچون توئی اگر منی مرغی گفت روزی کیغزود بر سر بامی و قهری بس بلند گفت آری و حیف است و تا یقین کرد و مرا یقین تو کی رسد مر سنده را کو با خدا آن خدا میرسد کو امتحان هیچ آدم گفت حق را که تو را عقل تو از پس که آید خیر بهر ای نه نشسته تو شتر خیر را چون بدانی که شکر دانی این بدان بی امتحان از علم زانکه کندم را حکیم ای امتحانش که کنی در راه دین که بیاید زده سنجیده را چون نکند او بمیزان خرد چه تصرف کرد و خواستش چه قدر باشد خود و نصیحت	صد کرده زیر زبانه بسته اند کاین سخن در است غیر ایسا کز شکستن روشنی خواهی شد بر دکان آمد که نماند در نوحه اما ظلمت میسند در ستیزه و سخت روی بر پیش دید و نفروزش از ان لاله	بایسته چون رود خوش راه در اگر چه خرد و شکسته شود همچنین شکسته نشسته کفایت تو بیم ای عاشق چو شکست حاجت خود عرض کن حجت آن ابو جهل از پیمبر معجزی لیک الصدیق حق معجز است	گفتن جهودی علی علیه السلام را که اگر عباد بر حفظ الله تعالی داری ز سر این کوشاک خود را بنده و جواب بخشش او را	گفت خود را اندر فلک بینام پس امیر شکست خامش کن بند را کی زهر باشد کز قضا تا بماند ما ناید استکار تا به بیم غایت حلت شه آنکه او فرشت تقصیر است امتحان خود کردی ای فلان پس بدان بی امتحانی که اله هیچ عاقل نگیرد در زمین شیخ را که پیشوای پیر است جرات و جملت شود و حیران که قیاس خود ترا زومی شد امتحان همچون تصرفان بود امتحانی که راست و بد دو سوره این امتحان چون آید	بس کران بندیت این بند تو بیای دید چه خسته شود حق کند آخر در پیش کو غمی آب در غن ترک کن شکسته همچو ابیس لعین سخت خوشت همچون کینه در ترک گفت این رو خود نکو بخیر امتحان همچون باری کنی کو ز تعظیم خدا که نبود حفظ حق را واقعی ای پیر اعتمادی کن بحفظ حق نام تا کرد و جانت نجات کرد امتحان حق کنای کیج کول که چه داریم از عقیده در و ده که باشد مجال این که را توجه دانی کردن او را امتحان فارغ آئی ز امتحان دیگران شکری نفرستد تا جایگاه در میان مسلح بر زمین که مریدی امتحان کرد و او را او برهنه کی شود زین افتاش مرد حق را در ترا زومی کند تو تصرف بر جهان شاهی محو نی که هم نقاش آن روی کشید نجات بدوان کا و کردن
--	---	---	---	---	---

چون چنین و سوس دیدنی بود
از زمان کت امتحان مملوک شد
تا نگردد در آن ممتحن
چون در اند غم وادی به
وحی کردش حق که ترک این
نیست در تقدیر ما آنکه تو این
گفت بجز می تو خوشا کرده
خون بی رفته است برادر تو
لی که هر مغلوب شده محروم بود
اینچنین معدوم که از خویش رفت
جمله ارواح در تدبیر است
منتهای اختیار نیست خود
در جهان که لغو و گشت شربت است
هر که او مغلوب شد محروم گشت
بلکه و الهی گشت موجودات را
بی شکل اندر سوال و در جواب
پس خطاب آمد بدو از خدا
دل مدارا نذر فکر زین خبر
که چه بر ناید بجهت و زور تو
که چه بر ناید بجهت این مقام
کرده او کرده تست ای حکیم
مؤمنان معدوم و لیک ایمان کنی
غیر فهم و جان که در کا و در آ
جان حیوانی مذود است
بلکه این شادی که از مرگ است

با خدا کرد و در اندر سجود
مسجدین تو خرد و شب شد
از کجاست و امتحان انس و جن

سجده که را ترک از اشک بود
بین خود و سوس آمدت در
ای ضیاء الحق حسام الدین

قصه مسجد قصی و خروب سرتن و غم کردن
داود علیه السلام پیش از سلیمان بنای مسجد را

مسجد قصی براری ای کرین
خون مظلومان بگردن بر تو
بر صدای خوب جان پر دانه
لی که مغلوب کالعدم بود
بهترین همتا افتاد رفت
جمله اشباح در تاسیر است
کا اختیارش کرد و بهجا
لذت او فرغ ترک لذت
در بکار جوشش معدوم گشت
بیگان و بی نفاق و بی ریا

گفت جرم حسیست ای دانا ای
که ز او از تو خلقی بشمار
گفت مغلوب تو بودم
گفت ای مغلوب معدوم
او نسبت با حیات حق فنا
آنکه او مغلوب اندر لطف است
اختیارش کرد بودی چا
که چه از لذت بی شیر شد
نی چنان معدوم که ابل وجود
بیشال و بی نشان بی مکان

شرح انما المؤمنون اخوة و العلماء کنفوس واحدة
استخا و داود و سلیمان و سایر انبیاء علیهم السلام که
یکی از ایشانرا منکر شوی ایمان تو بهیچ نبی درست نیست
و این علامت استخا است که یکی خانه از آن براه
ویران کنی آن همه ویران شود و یک دیوار تمام
ماند که لا نفرق بین احد من رسله و العال
کیفیه الاستشارة این را اشارت بهم کرد است

ادمی عقل و جانی دیگر است
تو مجو این استخا و انبوح با
از حد میرد و چه بیزرکت کن

باز غیر عقل و جان آدمی
که خرد اینان کرد و سیران
جان که کان بکان از بیم جدا

کای خدایا و در عالم زمین کجا
باز کرد و در بحق آرا از زمان
قصه داود و برکود سنا
که بساز مسجد قصی
که ز دست بر نیاید بیگان
که مرا کوئی که مسجد را
جان بدادند و شدند از شکا
دست من بریده بود از دست تو
جز نسبت نیست معدوم
در حقیقت در فنا و اربابا
نیت مضطر بلکه مختار است
کی کشتی آخر و محو از من
لذتی بود او لذت گیر شد
پس بروی چه بلند کا چو
بیرمان و بی چنین بی چنان
دم نزن و اند عالم بصیر
کای کرین پیغمبر سیکو لقا
ره دده در دل ملال و غم خور
لیک مسجد را برابر و پور تو
لیک پور تو کند آنرا تمام
مؤمنان را اتصالی و ان قدیم
جسمشان معدوم و لیک جان کنی
هست جانی در نبی و در
در کشد بار این نگر و در کن
متدی جانهای شیران خدا

خز و نیت
و خروب نام کی است
که هر جا بر تو نشان مجالی
باشد
ممتحن
بکسر امتحان کنده

انصوا
یعنی گوش دهید

مفقه
که شده

قاعده
شالوده
مثل روشنی که در
ذات با هم متحد باشند
و بعوارض مختلف شوند
چون زید و عمر که در حقیقت
انسانی متحدند و مثال آن
آنکه در عارضی با هم متحدند
و در ذات
مختلفند

محررون
توسن
این آیه در سوره
سین واقع شده یعنی
نزد ما حاضر و گذشته
مرید
یعنی میرند
میشند
یعنی میشوند
غذی
عذت
قنق
بترک معانی است

جمع کفر جانهاشان کن با
لیک یک باشد همه نورانی
فرق و شکالات آیدین مثال
لیک در وقت مثال ای نفس
متحد نفسی ندارد این
شب هر خانه چراغی می باشد
آن چراغ شش قلیله این چراغ
بی قلیله در غشش نبود بقا
جمله حسای شریک بی بقا
لیک نند ساره و ما سارا
آنچه که عوراند آجست
آب ذکر حق و زینور این
بعد از آن تو طبع آن آصف
بعد از آن خواهی تو در آت
در صفات حق صفات چنان
محضرون معدوم نبودنیک
ز این چراغ حق حیوان المراد
صد چراغ است از مرید استند
زانکه نور انبیا خورشید بود
جان حیوانی بود حق از فدا
نور آنخانه چونی اینهم است
باز از هندوی شب چون نور
تا بود خورشید تابان برقی
این مثال نور آمد مثل فی
از لعاب خویش پرده نکورد

کان کی صبحان بود بکیم
چونکه بر کسری تو دیوار زمین
لیک نبود مثل این باشد مثال
آنچه از روی جانباری نکر
تا که مثل و نسایم من ترا
تا بنور آن ظلمت میرسد
جملگی بر خواب و خود دارد آسا
باقیل دروغن او هم بی وفا
زانکه پیش نور در چشم است
جمله محو از شعاع آفتاب
تا در آب از زخم زینور آن
بست یا این فلان آن فلان
خود بگیری جملگی سبایا
که بستریم طبع آبی خواهد شد
پس چراغش انحراف بی نشان
تا بقای روحی وانی یقین
کفمت مان تا بخوبی آشکار
باش فارغ چون یکانه استند
نور حق چراغ شمع و دود
هم میرود و بهر نیک و بد
پس چراغ حق هر خانه جدا
بر سر هر روزنی نوری فاد
هست در هر خانه نور اوقتی
مر تورا با دی عدد و زینور
و دیده او را که خود را کورد

پس چون آن یک نور خورشید
چون نماند خانها را قاعده
فرقه بید بود از شخص شری
کان دلیر آخر مثال شود
هم مثال ناقصی ستا و هم
آن چراغ این تن بود نور چنان
بخور و خواب نریدیم دم
زانکه نور علی شش مرکب است
نور حق جان بی پایان ما
آنچه که سوز و درد و زخم کیم
میکند زینور بر بالا طواف
و دم بخورد آب ذکر و تن
آنچه که آب آن زینور
بس کسان که جهان بگذراند
که ز قرآن نقل خواهی ای حرون
روح مجرب از نقاشی در عباد
روح خود متصل کن ایفلان
زانکه جلد این صباب
یکت میرد یکت بماند تا یزد
که میرد و اینچرخ و طی شود
این مثال جان حیوانی بود
نور آن صفا زانکه یک شمر
باز چون خورشید جان افلا شود
بر مثال عکسیت آن رشتخو
کردن سبب از بکیر و بر خورد

صد بود نسبت بصحن خانها
مؤمنان نند نفس واحد
تا شخص آدمی را دود لیر
نسبت مثل شیر و در جمل
تا ز حیرانی خرد و او خرم
هست محتاج قیل این
با خود و خواب نریدیم
چون زید که روز روشن مرگ است
نسبت کلی فانی و لا چون کما
محو کرد و چون در آید مالکیت
چون برادر و سرمد نند شمع
تا بهی از فکر و وسوسه کس
میکرد و از تو هم کیر و خد
لایند و در صفات غشی
خوان جمیع کس لیدین
روح وصل در بقا پاک آنجا
زود بار و روح قدس سالکان
حکمت کس نشند اندر آنها
یکت بود پر شده و دیگر با
خانه همسایه مظلوم کی شود
فی مثال جان ربانی بود
که نماند نور آن بی این ذکر
نور جلد خانها زایل شود
پرده های کنده را برافاد
و بر بکیر و پش بسا مذکد

کم نشین بر آسب توین بی کام
 باز کرد و قصه مسجوب کو
 چون سلیمان کرد آغاز بنا
 در بایش دیده میشد کرد
 همچو از آب و گل آدم که
 حق همی گوید که دیوار است
 هم بهشت و میوه هم آب است
 این بنا از آب و گل هر دو به
 هم میرود و قصه هم تاج و
 تخت او تباری حال شد
 بست در دل زندگی دار الخود
 چون سلیمان و شدی پادشاه
 پند فعلی خلق را جد است
 قصه عثمان که بر منبر رفت
 منبر منبر که سه پایه است
 بر سیم پایه عمر در دور خویش
 پس موالتش کرد شخصی الفصیح
 گفت اگر جایم سوم پایه بد
 هست این بالا مقام مصطفی
 زهره کی کس را گوید بخین
 هر که بنا ناظر آن نور بود
 لیکن این گرمی کشت دیده
 کو چون شد گرم از نور قدم
 این نصیب کو باشد از آفتاب
 اگر شود صد تو که باشد این بنا

عقل و دین را پیشوای علم

اندین اینست مکرست

بقیه قصه بنای مسجد اقصی و بنا کردن سلیمان
 علیه السلام از او آمد و رسیدن او را از

در بنا هر سکت که می گشت
 سکت بی حال آید شد

نی فسرده چون بنای می
 نور از آن که پار با تابان

چون در دیوار تن با کسی است
 زانکه جنت از رالت است

غیبت چون دیوار با سجا
 با بهشتی در حدیث و مقال

این باصل خویش با در پر
 فرس بنفش پیچیده شد

وان بنا از طاعت دیده
 با بهشتی در سوال و در آ

خانه دل بن زخم زولیده
 چون که گشت آن مسجد اقصی

حلقه و در مطرب و قول
 در بنا نم چون نمی آید چسود

پند وادی که گفت و در بنا
 و اندران و بهم میری کم بود

مسجد از بهار شا عجا
 کورسد در جان هر کوشش

قصه آغاز خلافت عثمان خطبه وی در بنا
 آنکه نا صح فعال بفعل به از نا صح بقول

از برای خرمیت سلام کوش
 کان دو شستند بر جای سئل

دور عثمان آمد و بالا سکت
 پس چون جشی بریان سرور

و هم مثل عثمان میشد
 و هم مثل غیبت تا انشعرا

و در دوم پایه شد مرن جایی
 بعد از آن بر جایی خطبان بود

یا برون آید مسجد از بنا
 کور از آن تاب هم گرمی بود

همی شسته بد خالص عام
 تا ز گرمی فهم کردی بهر

تا به سید عین پر شده با
 از فرج گوید که من نمیشد

کرمش را خجرتی و حالت
 سخت خوش مستی ولی ای جان

صد چنین و الله علم بالصد
 کو حجب با ند کف پر عجا

و آنکه او این نور را بیا بود
 دایمی بر روی کر ساید پرده

کامدین ره بر شوق نفس است
 با سلیمان بنی نیکت خو
 پاک چون کعبه ها چون منی
 فاش سیر وادی بهی گشت است
 وان در دیوار با زنده
 رنزه باشد خانه چون شامی است
 بلکه از اعمال و نیت است
 وان باصل خود که علم است
 خانه بی کماس رو بیده شد
 بکلیاس از توبه رو بیده شد
 راهنما مات سلیمان السلام
 که بفعل اعنی رکوع با نیا
 در ششم تاثیر آن محکم بود
 چون خلافت یافت باقیست
 رفت و بگرد و دوم پایه است
 بر شد و شستند بر جایی
 چون بر تبت تو از ایشان کشی
 گفتی مثل ابو بکر است او
 تا بقرب عصب خاموش بود
 پر شد از نور یزدان صحن با
 که بر آمد آفتابی بنی سیر
 زان تش دل را کشادی شجی
 پاره را هست با بیا شدن
 شرح او کی کار بوسینا بود
 تیغ اللهی کند و شش جدا

شقی نفس
 یعنی مشقت بنا

سیر وادی
 یعنی سیر میرا

کماس
 جاروب

مستور حضرت
 رسالت تاب است

صیر
 کور

صورت
 دل کندن کشادگی

نی چو معراج بخاری تاسما
کوه و دریا با سمش مس میکند
دست فی قیاسی فی رواق
ای فلک برگشت او کو هر یا
پس تباری کرده باشی بر خود
پنجوان بدیه که بلقیس از با
بدیه بلقیس حل استر بدست
بر سر زنا چهل منزل بر اند
عرصه کش خاک زرده بی
چون کساد بدیه انجا شد بد
کر زو کر خاک مارا بدست
امرو فرما نرا همی باید شنید
خنده اش آمد چون سلیمان این
که مرا از غیب آورد بدیه است
پیش پستید آفتاب چرخ را
آفتاب کر بکبر و چون کنی
کر کشد نیشب خورشید کو
سوی حق کر راستانه خم شوی
جز روان پاک در اشرق
چون ناید زده پیش آفتاب
همچو زده بنیش در نور عرش
کیسائی که از دکت با شری
بلعب عبا کری کر یک عمل
دیده حسی زبون آفتاب
نارزون کرده بدیش این نظر

بل چو معراج حسینی تانها
تا جهان چش با پس میکند
انجا که تاخت جانها از غم
از جهان او جهانها شد

خوش براتی گشت خنکیتی
پاکش درستی و میرودون
بر دریدی در سخن پرده قبا
کر باری کو برت شش

قصه بدیه فرستادن بلقیس از شهر سبا
بسوی سلیمان علی نبیا و علیه السلام

بار آنها جمله خشت زرد است
تا که زرد از نظر سدرانی
زربد بدیه برون کجا اهل است
شمر ساریان همی و پیش
امرو فرما نده کجا اور دست
تا بد انجا بدیه را باید کشید
کر شمان کی طلب کردیم
که بشرا نرا یار و نیز خوا
خوار کرده جان عالی رخ را
آن سیاهی زود و چون بدین
تا بنالی یا امان خواهی از او
وار هی از اختران محرم شو
در طلوعش زود و بدین
خورچان باشد دران لاله
پیش نور بید موفور عرش
بر دختان آفتاب گشت و چهر
بست چندین خاصیت را بر
دیده رباتی جوی و سیا

چون بصحرای سلیمان رسید
بارها گفتند زرد را و ابریم
ای سر و عقل بدیه تا آله
بار گفتند از کساد و از ردا
کر بفرمایند که و ابریم
پس روان گشتند بدیه
من نمیکویم مراد بدیه و بدید
می پرستید آخری کو زیند
آفتاب از امر حق طباخ ما
لی بدگاه خدا اری صداع
حادثات غلب است و بدید
چون سوی محرم کشایم با تو
روزان باشد که او تارق شود
آفتابی که رخشان میشود
بنفش مسکین و خوار و بقر
مادر کسیری که از وی نمنا
باقی در مای جان و بدید
کان نظر نوری این باری بود

کرامات شیخ عبداللہ مغربی قدس سره

سوی هستی آردت کرستی
چون سوی معشوق جانان
کر بودی سمع سامع را لغا
جامدات کو سیده و دنیا شود
چون که هر سر مایه تو صد شود
بر سلیمان میفرستادی کیا
فرش از جمله زربد بدیه
سوی مخزن چو بیکار اندیم
عقل انجا که گشت از خاک
حسیت بر مایه فرما هم ما
هم بفرمان تحفه را با زود
تا به تخت آن سلیمان جهان
بلکه کفتم لایق بدیه شود
رو با و ارید کو خست کند
الهی باشد که کو نیم او خدا
که سیا هی ابر و داده شاع
و از زمان معبود تو غایب
تا به بی آفتاب نیشب
شب نماند چون که اوارق شود
و بدیش کند و حیران شود
دیده راقوت شده از کرا
بر طلای زو کبر و ش آفتاب
هم بر این مقیاس طالع
نار پیش تو بری تری بود
شععات آفتاب شهر

جسم
لغاس
مقدمه خواب که از
پیشی کو سینه
سبا
نام غلغلی است
آب
معنی رونق و بید
زرد و بدیه
عبادت از زرد و بدیه
روا
مخفف رواج که
فد کساد بود
شععات
جمع شعاع یعنی درخش
شعاع

دو قهرچارم

<p>گفت عبد الباقی شیخ سحر صوفیان گفتند صدق قال روی پیا کرده می گفت ابو روزگشته پای پوش کرده مغربی را شرفی کرده خدا چون نباشد حارس آن نور پیش پست میرو آن نور کر چه کرد در قیامت آن نور</p>	<p>شت سال از شب ندیدم نیم شب فرستیم درویش پن کو آمد میل کن برو چپ زانکه بودی کشتی کل هر دو کر و مغرب او مشرق نور که هزاران آفتاب آرد می کند هر رهنی را چاک از خدا اینجا بخوابید از من</p>	<p>من ندیدم ظلمتی در شست در بیا با نهایی پر از خار بازگفتی بعد یکدم سوست نی ز خاک نی کل بروی نور این شمس شمس فاست قوت نور او همی رود در آن یوم لا یخری النبی را هست کو بخشد هم میخ و هم باغ</p>	<p>نی بر دزدی شب از غدا او چو ماه بدر مارا پیش میل کن زیرا که خاری پیش نترخاش غار و سبب حجر روز خاص و عام را جاست در میان اردوهای گردان نور یسعی بن اید هم چون نور جان و الله علم با لیل زر شمار دل با آید دل کوری تن فرج استرا و زر عاشق روی زرد و کو نظرگاه خداوند کلاه پر کش و بسته و است او آن کرده ان کو با بر میزد پس بدانی که تو من غافل تا خرد بلوچ و قد خاص موضع سکت و تراز و بود کر ترا میل شکر بخردین سکت چو بود کل کو ترا زرد کان ستیره و خمر حلو اگر این بود خود را میوه دل هم بعد از آن شکر رانی کل از پوشیده دزدین که فرو نترزد و دانی میزد من همی ترسم که تو کمر خوری</p>
<p>باز کرد اندین سلیمان علیه السلام رسولان با آن بدیها که آورده بودند سوی طمس و دعوت سلیمان ایشان را ترک بت پرستی کردن که نظر انداز خورشید است کر چه اکنون هم گرفتار ناگرفت مرد را بر قوه من همی دزدوم ز تو صبر قصه عطاری که سکت ترا زوی او از کل سر بود و دیدن مشتری کل خواره از آن کل میخام سجده گفت عطاری جان بلوچ گفت ستم در ممتی فت همچو آن دلاله کو گفت ای گفت بهتر بچین خود کرد بود انندان گفته ترا زور اعتد چون نبودش تیشه او ویر ترس ترسان که نباید کر دزدی در کل من</p>	<p>که نظر انداز خورشید است کر چه اکنون هم گرفتار ناگرفت مرد را بر قوه من همی دزدوم ز تو صبر قصه عطاری که سکت ترا زوی او از کل سر بود و دیدن مشتری کل خواره از آن کل میخام سجده گفت عطاری جان بلوچ گفت ستم در ممتی فت همچو آن دلاله کو گفت ای گفت بهتر بچین خود کرد بود انندان گفته ترا زور اعتد چون نبودش تیشه او ویر ترس ترسان که نباید کر دزدی در کل من</p>	<p>که نظر انداز خورشید است کر چه اکنون هم گرفتار ناگرفت مرد را بر قوه من همی دزدوم ز تو صبر قصه عطاری که سکت ترا زوی او از کل سر بود و دیدن مشتری کل خواره از آن کل میخام سجده گفت عطاری جان بلوچ گفت ستم در ممتی فت همچو آن دلاله کو گفت ای گفت بهتر بچین خود کرد بود انندان گفته ترا زور اعتد چون نبودش تیشه او ویر ترس ترسان که نباید کر دزدی در کل من</p>	<p>که نظر انداز خورشید است کر چه اکنون هم گرفتار ناگرفت مرد را بر قوه من همی دزدوم ز تو صبر قصه عطاری که سکت ترا زوی او از کل سر بود و دیدن مشتری کل خواره از آن کل میخام سجده گفت عطاری جان بلوچ گفت ستم در ممتی فت همچو آن دلاله کو گفت ای گفت بهتر بچین خود کرد بود انندان گفته ترا زور اعتد چون نبودش تیشه او ویر ترس ترسان که نباید کر دزدی در کل من</p>
<p>بست نیکو بی تکلف سخن سکت میزان هر چه خوابد نوع و سیایم بس خب دختر او چرب شیرین بود او بجای سکت آن کل بر نهاد مشتری را منتظر آنجا نشاند چشم او بر من افتاد رو که هم از پهلوی خود بخورد</p>	<p>لیک کل سکت ترا زوی گفت با خود پیش آنکه کل خور سخت زیبا لیک هم کل کر نداری سکت سکت کل پس برای گفته دیگر است رویش نشو بود کل خور دید عطاران و خود مشغول تو همی ترسی من لیک از خور</p>	<p>لیک کل سکت ترا زوی گفت با خود پیش آنکه کل خور سخت زیبا لیک هم کل کر نداری سکت سکت کل پس برای گفته دیگر است رویش نشو بود کل خور دید عطاران و خود مشغول تو همی ترسی من لیک از خور</p>	<p>لیک کل سکت ترا زوی گفت با خود پیش آنکه کل خور سخت زیبا لیک هم کل کر نداری سکت سکت کل پس برای گفته دیگر است رویش نشو بود کل خور دید عطاران و خود مشغول تو همی ترسی من لیک از خور</p>

کو
کودال

فارس
سوار
حارس
نجا همان
خزای
کمرای

یسعی بن ایسی
یعنی سید و پیش نهاد
میخ
ابر
باز کی ازین
می چید در ایام
بهار

لباب
جمع لب است
بمنی عقل

ابلوچ
قد و شکر سفید

اعتد
تمتیه نمودن

چون به بنی تو شکر افروزم
مرغ از آن دانه نظر خویش
این نظر از دور چون پیرایه
تا بدین ملکی که او هست
کاین نام بسید خود ملک
ای تو بنده این جهان مجوس
پیش لعلش آنچه دیدید
که چهل منزل بروی زربید
تا بدانکه بر طامع نه ایم
حق برای او کند ای زکین
از شما کی کدی زرمی نسیم
تخته بند است آنکه تختش خفته
بیراد تو شود ریش سفید
لیک دوق سجد و پیش خدا
پادشاهان جهان از بدی
لیک حق به ربانین جهان
از خراج اجمع آری ز جود
تا به بنی کاین جهان چایست
هست درجه نکاسات نظر
عارفانش کیا گشتند
آن کی درویش گفت اندر
گفتم ایشانرا که روزی حلال
مردمانی کهستان را بدند
که خدا شیرین بگردان میوه
پس مر از آن رزق نطفی نمود

پس دانی کا حق و غافل بود
و نه هم ز دور پیش من
عشقت افروزم میوه صبر تو
در شکار آید مرغان شکر
مالک ملک آنکه او بچند
چند کوئی خوش را خواه جهان

اگر چه مشغولم جهان چمن نسیم
اگر ز نای چشم خطی میر
مال دنیا و مرام مرغان ضعیف
من سلیمان می نخواهم ملک
باز گوئی ای سیران جهان
ای رسولان منفرستمان رسول

ولدری کردن و نواختن سلیمان مرر سلطان بود
و حشمت و از ارادول ایشان و عذر قبول ناکردن بد

ما ز از زرافسین آورده
روز محشر این من انقرین
ما شمارا کیا کر می نسیم
صدر پنداری و بردن
شرم و از ریش خودی
خوشترا آید ز دو صد و
پو تو بذر و نثار بید
عمرشان به باد بر چشم و
آخران از تو ماند مرد و
یوسفانه آن سن آری بکشت
کترین آنکه ناید سکن ز

آنکه کر خوا بد همه خاکین
فارغیم از زرد که مایس بر نسیم
ترکان گیرید ملک بستان
پادشاهی نیست بر رخ و
مالک ملک است کیش من
بس بنایی که نخو هم ملک
ورنه او هم وار بر گردان
تا شود شیرین بر نایب
همه چانت نکرد ملک و
تا بگوید چون ز چاه آئی با ما
وقت بازی کو و کار از خفا

دیدن درویشی جماعت مشایخ و در جواب و در خوست کرد
روزی حلال ایشان که مشغول شدن کسب انعمات
میام و ارشاد ایشان را در امیوه های تلخ و ترش
و شیرین شدن بداد و مشایخ آنها را

درد و آن تو بهمتی ما
دوق گفت من خرم و بید

پس بخور پاک و طلال
گفتم این فتنه است یارب جهان

که شکر افروزم کسی تو نسیم
لیک باب از پیلوی خود و چو
ملک عقیقی دام مرغان بیفت
بلکه من بر نام از هر ملک
نام خود کرد و یز میران جهان
رو من بستر شمار از قبول
باز گوئی در بیابان و
وز چمن بدیه خجل چون شد
سر بر زرد کرد و در زمین
خاک را بر سر بر زرد نسیم
که برون آت کل بس ملک
پادشاهی چون کنی بکشت
ای جهان خاک صلیب و
ملک آن سجد مسلم کن مرا
ملک بر هم زندی بکشت
تا سنا از جهاداران خراج
ز زده سره شان بر نظر
جان که یا بشری لایعلا
میایان خرفها زرد و مال
تا که شد کانا بر ایشان
خضر بار من بدیدم خواب
از کجا نوشم که آن بود و مال
میوه از آن پشه می فشانند
بی صداع و قفل بالاد و
بخشش و از همه خلفان

ملک
ملک

زینا

مسکین
زیر لب آهسته سخن گفتن
همی آمد
یعنی هستند

وله
حیرت
اغصان
شاخه درخت
عذب
کیفش

مفری
بتان نرسند
بذل
کریم بخش

بخت
رشاء
بدست

خود

چو کت زن
طبال

شد سخن از من دل خوش بایتم
بسی نعمت از دوا بدو کرد
آن یکی در پیش همی کشید
پس بخت من ز روزی فارغ
میوه مکروه بر من خوش شده است
بد هم این در را بدین تکلیف کش
بود پیش سر بر اندیشه
پس همی نمکید با خود ز لب
من نمیکردم سخن با فهم لیک
پر تو حالی که او همی نهاده
لطف تو خواهم که بیا کرد شود
من در آن بخود شدم تا ویر
باز این ابد همی سازد و
بعد از آن بردشت همی را و
بسته کرد آن بیت او مرا
پس غنیمت دار آن توفیق را
چون ز قربانی دهندش شتر
بذل شایسته این بی شوقی
همچنانکه شه سلیمان در بند
سوی ساحل میفشاید بخطر
پس سلیمان گفت کای بیکان دید
پس بای ای طالب دولت بیا
ملک بر هم زن تو او هم وار
خفته بود آن شه شایه بر سر
او همی دهنست کای عاقل

چون ناز از دوق می شکام
زین سپهر دارم بخور و شکم
در دل گذرانیدن در پیش که این زربدن همی کش
و هم که من روزی حلال باقم و بخیدن همی کش
رزق خاصی جسم را بدست
تا دوسه روزک شود از قوت
چون چراغی در روشن شد
در جواب فکرتم آن بواجب
بر دل میزد عتابش نیک
لرزه بر هفت عضون قات
این مان این تنک همی کش
چون که با خویش آدم من از وله
بی توقف هم بر آن حال که بود
سوی شهر از پیش من او برفت
پیش خاصان رها شده را
چون بیا بی صحبت صدیقی
پس بگوید آن کا و است این
تحریر کردن سلیمان رسولان با بار گشت و بخت
جذب جیل و لشکر طغیانی کرد
جوش موجش هر زمانه فی صدد
سوی طغیانی دین بگرد
که قنوج است این مان قنوج
سبب بخت بر همی کشم و زک ملک خراسان
حارسان بر با هم اندر دار کرد
فارغ است از واقعه ایان و

کفتم از چیری نباشد هشت
مانده بود از کسب یکدو حتم
در دل گذرانیدن در پیش که این زربدن همی کش
و هم که من روزی حلال باقم و بخیدن همی کش
چون که من فارغ شدستم از کله
خود همی کشم را همی نسبت او
بسی پنهان می نشاند روی
چون چنین اندیشی از هر طوک
سوی من با بیعت پیچید
گفت ای ب که تو را خاصان
در زمان دیدم که ز رشده پیش
بعد از آن گفت ای خدایان کبای
در زمان شد همی کش غصان
خو شستم تا در پی نشستم
ور کسی را و شود که سرفشان
نی جوان ابله که یا بچه بشا
نیت این از آن کا و همی کش
که بیا شدی غریزان ز رود
الصلوات کفتم ای اهل رشاد
پس بگویش یا اینجا نام
ایکه تو طالب تو همی کش
سبب بخت بر همی کشم و زک ملک خراسان
قصد شد از حارسان انهم بود
عدل باشد با میان کا و

غیر این شادی که دارم در دست
دوخته در پیش چشم ام
خسته و مانده نیست بر سر
زین پس از هر روزم می کشم
خسته چند سال این بد هم بد
ز آنکه شمعش داشت نور شمع
بود بر مضمون دلها و
کیف تلقی الرزق آن کم بر
تنک همی کشم را ز خود نهاد
که مبارک دعوت فخری
همچو آتش بر زمین میافتد
پس غیورند و کریان رشتها
مست شد و کار عقل نظر
پرسم از وی مشکلات بشنوم
کان بود از رحمت و از حد
سهل و آسان در قدامم
ان کا و ت مینا زری
بخش محض است این از
که بر آمد موجب از بحر خود
کا نیز مان رضوان در حد
زود که ان الله عو بالام
تا طلب بای از ان یار و
تا بیا بی بسجوا و حد خود
که گذران دفع و زود
نی شب چو کت زن برها

لیک بمقصودش از بانک یا
پس حکیمان گفته اند این لجنها
مؤمنان گویند کما بهشت
اگر چه بر بخت آب و گل
آب چون بخت بول کمر
اگر بخت شاد باین طبعش با
قوتی کیر و خاللات ضمیر
در نفولی بود آب آن تشنه را
میفتاد از جویزین جوارا بدرا
عاطی گفتا که بگذار ای فتی
بیشتر در آب می افتد
تا توار بالا فرو آتی بریز
قصدم نیست کاید بانک یا
اگر وجود کرد آب و بانک یا
مشوی اندر فروع و در صول
مشوی اندر اصول و در فروع
در قبول تست عز و مقبل
چون نهالی کاشتی شش به
پیش من آوازت ادا شد
لیک گفتم ناس من ناس
ما میت ازمیت خوانده
میکنم لاحول نی اگر گفتی
میکنم لاحول یعنی چاره نیست
آن کی گفتی که خوش فی میزد
نای را بر کون بناوا که من

بچه مشتاقان خیال آن خطا
از دوار سپرخ بگریتم
نفر کرد سپید هر اواز
یادمان آید از آنها اند
گشت ز میزین زخمش تلخ و
کاش غم را طبع خود نشا
بلکه صورت کرد دوز بانک
حکایت آن مرد و نشه که از سر جویزین جوار آب
که در کو بود و در آب نمیرسد تا با فنادن جوار بانک یا
بشود و او را چون سماع آب بانک در طرب می آورد
آب در پی استار تو دور
آب جورت برده باشد ای دلبر
هم به بیم بر سر آب این چای
همچو حاجی طائف کعبه صواب
جمله آن تست که رستی قبول
میکند زیر لواهی تو رجوع
ز آنکه شاه جان سلطان
چون کاشوش داو و بکشاکش
عاشق از معشوق عاشاکی جدا
ناس غیر جان جان شناسنی
لیک جسمی در تجرعی ناده
بلکه از سو اس آن اندیشه کش
چون ترا در دل بضمدم کفشی است
در بیان تحمل کردن از هر بی ادبی و طریق رقی سپردن
که تو بهتر میری بتان بزین

ناله مرنا و تهدید و بل
بانک کردشاهی چو خشت
ما همه اجزای او موده ام
لیک چون میخت با خاک که
چیرگی از آب هشت در جسد
پس غذای عاشقان ایما
تس عشق از نوا کشت
پیشتر در آب می افتد
گفت قصدم زین فشان چو
نشه را خود شعل چو در جهان
بمچنین مقصود من زین نشو
الجا برشت و بر ادا تو
مشوی اندر اصول و اب
در قبول آندشاهان نیک
قصدم از الفاظ او را نوا
اتصالی بی تکلف بی قیاس
ناس مردم باشد و کوم می
ملک جبهت را چو بقیس اخمی
کو خیالی میکند و گفت من
چون که گفت من گرفت و کلو
در بیان تحمل کردن از هر بی ادبی و طریق رقی سپردن
ایمان خود ادب طلب

چیرگی ماند بدان ما نور کل
می سرانندش بطین و کلین
در بهشت آن لجنها بشنودیم
کی و هاین زیرین هم آن
بول از آرزو نشی را می کشد
که در او باشد خیال جها
انجام که آتش آن جوار بریز
بر درخت جود جوی می
بانک می آمد می وید و جا
جور با خود شنگی آرد ترا
میردش ترا چه سود از این
تیز تر بگر برین غلام است
کرد پای جوش کشتن جان
ایضاً ای حسام الدین توئی
کلیه بر شفاق و بر عا و تو
جمله بهر تست و بر تست
چون قبول آرنده بود هیچ
قصدم از نهانش ادا نوا
هست رب الناس با جان
تو سر مردم ندیدی و می
ترک کن بهر سلیمان بی
در دل از سو اس انکار است
من خمش کردم تو نینس خود
با کمان از معقدش با و بخت
نیت الاحل از هر بی ادب

ما نور
صور که دم دروی
تهدید
تخویف
لحن
ادب
جمع دور
کرب
اندوه
کمیر
بول حیوان
نقول
عمیق و کول
شفاق
ترسیدن بر کسی
اسعاد
یادری کردن
نیت
افزایش و پدید آمدن
تکلیف
چگونگی
غبنی
غافل و کول
حمل
بار بردن

جما است
حتمول
کوشکیری

بایل
پست

کریم
عام

معبد
محل عبادت

هرگز بسنی شکایت میکند
زانکه خوشخوان بود و کوه و دره
آن شکایت نیست اصلاح جان
بلع گشتند در حل بی
بیل بسیار کور پر کن
پن بیا بلقیس در نه شود
پرده دار تو درت را بر کند
جود و زنت زمین و آسمان
اچو بر فرعون زوان بکین
وانکه سگ انداخته او دسی
کر کویم از جاد است جهان
دست بر کافر کور میاید
جز و جزوت لکسر او در وفا
در بدندان کویا و بنام بایل
چونکه جان جان هر جزوت
ملک را بکذا بلقیس است
نقش اگر خود نقش سلطان غنی
ای تو در پیکار خود را با
یکرمان تنها بانی تو خلق
مرغ خویشی صید خویشی ام جو
کر تو آدم را ده چون اوین
این جهان خست دل چون جوی
پن بیا که من رسولم دعوت
در بود شهنشاه امیر شهوت
بت شکن بود است صلصال

کان فلک است طبع خوبی
باشد از بدخوی و بد بجان
چون شکایت کردن بفرمان
ناحمولی کرد بود مستان
باز او کبک را بر هم
نمید فرستادن سلیمان علیه السلام پیش بلقیس که صرا
عینش بر شکر و تا خیر کن که فی الناکه خرافات
لکسر حقت کاه امتحان
وانچه با فارون نیست این
گشت سیم صید و لشکر است
عاقلا نه یاری غمخیزان
لکسر حق میشود سر می نه
مرکز اکنون طبع انداز اتفاق
پس بپنی تو زودان کوسما
دشمنی با جان جان آسان کی
چون مرا یابی همه ملک این
صورت است از جان خود او بی جا
و دیگر را تو خود نشانی
در غم و اندیشه مانی بخلق
صد خویشی فرس خویشی نام جو
جمله ذرات را در خود بین
طا به کرد آن سلیمان که مرا خالصا لامر الله جهدا
در ایمان تو مکذره غرضی نیست مرا نه و نقش تو
در حسن تو و نه در ملک تو چون چشم جانست باز شود خود
چون طیل حق و جمله بسیار
کرد در شیم ای بی سبکه

این شکایت کویا کوه بدخوی
لیک و شیخ این کلمه را مر خدا
ناحمولی بسیار از امر و ان
ای سلیمان در میان ناخ و با
ای و صید بلقیس حلت را زون
باد را ویدی که با عاوان
وانچه آن بایل آن پل کرد
سکن می بارید را حدی لوط
مشوی چندان شود که حل شتر
ای نموده صد حق و فعل و ریا
کر کویم چشم را کور افتاد
باز کن طبیب بجان بایل
خود را کن شکر و دود و ر
خود بدانی چون برین آمد
زینت او را برای دیگران
تو بهر صورت که آئی هستی
این تو کی باشی که تو آن او
چوهران باشد که قائم با خود
چیت اندر ختم که اندر نه
چون طیل حق و جمله بسیار
کرد در شیم ای بی سبکه

که مران بدخوی الو بدکوی است
لیلی خشم و عمارات و هوا
ورنه جمالت بدر حلتان
علم حق شوبا همه در غان بیا
کا بد قومی ششم لایعوان
لکسر خصمت شود و مر شود
جان تو با تو بجان خصمی کند
اب را ویدی که با عاوان
وانچه پشته کلمه مرود خود
تا که در آب سپه خورد و غوط
کر کشد جا خرسود از بار پر
در میان لکسر او بی ترس
در چشم از تو برار و صدا
تا به بنی لکسر تن را عمل
کر میان جان کند م صدقه
که تو بی من نقش کر ما به بد
باز کرده بهید چشم و د
که منم این و اندان تو
که خوش و زیبا و مرست خود
آن عرض باشد که فرع او شده
چیت اندر خانه کا اندر شتر
چون حجره است و دل شهر عجا
چون اجل شهنشاه کشم فی شهن
فی اسیر شهنشاه در وی هم
بت سجود او را در مچند

احمد و بوجل در تاج نه رفت
این جهان شوقی تاج نه است
کافران قلبند و پاکان همچو
دست و پا انداخت اندر بوی
شاه دین را منکرانی دادین
کر بر بری خاک و صد کشت
خیر طقیس چو ادهم شاه و
بر سر تختی نشیند آن بیکام
بانگت در بر روزن قصه او که
پن چه میگوید گفتند اشرا
خود همان بدو یکرا و کس نه
چون چشم خویش خلعتان دور
چون رسیدند صبا آن نور
یکدگر را مرده میدادند بان
از سلیمان آن نفس چون نفع
قصه گویم از سبب شاق و
لافت الاشباح یوم صلیبا
اتنه احشوق خفی فی الامم
ذله الارواح من اشباحا
ایا التالون قوموا و عشقوا
چون بر عانت فرستاد
مرغ صابر را تو خوش دار معاف
وان خفاشی که ماند اوینوا
پچمین میروزد بد تا عقاب
چون سلیمان بوسی مرغان سبا

زین شدن آن شدن و شین
انبا و کافرا را لاله نیست
اندر این بوته در میان دو نفر
دورخ آتش همی خند و چو خور
کین نظر کرده است لعین
بر سر نور او براید بر سرش

آن دایه سر نمند او را تان
لیک شوت بند و پاکان
قلب چون آمد سپید شد
جسم مار و پوشش باشد در جهان
کی توان اندو این خورشید
که که باشد که بر سر روی آید

بقیه قصه ابراهیم ادهم روح الله روح

طقطقی و مایه بی شب نام
این نباشد آدمی با پری است
گفت اشتر بام بر که جبت با
چون پری از آدمی شد پند
همچو غنچه در جهان مشهور شد
غلغلی افتاد در بلقیس خلق
نمک ندانی میرسد از اسما
مرده کار میرد از قبر

کامهای تدبیر بام سر
سفر و کرد و آمد قومی طعجب
پس بختندش که تو بر تخت جا
معشیش نهان او در پیش خلق
جان سیرعی که آسمی قاف
روحهای مرده جمله بر زدند
زان دایه پناهی کردند کبر
مرتا با داسعادت بعد ازین

بقیه قصه ایل سبا و ارشاد سلیمان مرال بلقیس را که هر
یکی اندر خود مشکلات دین دیده کشایند و صید
کردن مرغ مرغ را بصغیر همان جنس مرغان

عزّة الاشباح من ارواحا
ذاک یروح یوسف یهتشفوا
لحن هر مرغی بد است سیتی
مرغ غنچه را بخوان اوصاف
می کشش باو جفت و دانا

ایها العشاق السقیا لکم
منطق الطیر سلیمانی یا
مرغ جبری از زبان جبر کو
مرکب برتر از حد فرما باز
لیک جبری را بیا موزان تو

اراد شدن بلقیس از ملک دست شدن و از شوق ایما
و التفات او از همه ملک منقطع شدن الا از تحت

دین دایه سر نمند چون آید
ز نسوز و زانکه نقد کان بود
ز در آمد زری او شد عیان
ما چو دریا زیر این که درین
با کفی کل تو کجاست مرا
طین که باشد که بر سر آید
دو در این ملک و دو سیاه
گفت با خود پچنین بر که
ما همی کردیم شب طلب
چون همی جونی ملاقات آید
خلق کی بیند غیرش و خلق
جمله عالم از او با فند لا
مرده کان از کورن سر بر زدند
شاخ و برگ دل همی کردند
غم گذشت الله اعلم باین
چون صبا آمد بسوی لاله
عادت الا فلا و صوب صلیبا
مثل جو حوله لوم السقم
انتم الباقون و البقیاء لکم
بانگت هر مرغی که آید می
مرغ پر شکسته از صبر کو
باز از حکم کوی دست را
مرغ و سان انما اثر طبع
ره نما و الله اعلم بالصواب
لیک صغیری که دست آن جلد را

احمد و بوجل

نسخه ملکات و فیه
بدرگاه شهاب و در مصلح
و یکشتند و لا و کدکان کجاست
مثل خود است عشق و کدک و عاشقان
علایف و کینه پناهند مثل و کدک
و ذرات بد حالی در مرض افروز
بشد ذلت و خاری احوال و جسم
و غث و جاف و باور است ای جان
بغیر که نشیند بر سر آوازه شادمان
و چا و دانی برای شست ای جوید
بغیر عشق از کی نیست بوی
بوی دل امکن کیدان و با

قال ثم
أشاره بأية شريفة فقلت
عنه يا أيتها الناس ادخلوا معكم
لا يحيط بكم سليمان و خذوه
لا يشعرون که سوری با مورد
داخل خانه های خود شوید تا شما
سلیمان و شکر او پایال
کنند اگر

از
حرم
یعنی داخل حرم
مبارک
یعنی اول

گوشت پاره کرده کنی پس از چربی
با انصورت کرد
طبخیت بکنی سرالای
نخج بوزن پنج نخ
در آدمی سینه شود و بعضی بخ
ضقیقت نوشته اند و آن لغت
هر روز مجرب است و بعد
عفت در آن معجون
دیوستانه و قوی

چو زمر مرغی که بدیجان و پر
 چون بقیس از دل و جان غمگرم
 آن غلامان و کنیزان بنام
 عشق و بهنگام هدیه او خشم
 لا اله الا هو نیست ای پنا
 پس سلیمان از دلش آگاه شد
 ناله محقق مودان بشنود
 دید از دورش کمان تسلیم کش
 گرچه این کلمات قلم خود جی
 این سلب رهن معین گفتمی
 خروده کاری بود تفریقش
 چون ز وحدت جان برون کرد
 سر بر آفتاب با شرم
 تا نکرد دهنه بهنگام لقاع
 عبرت جاننش شود آن تحت با
 خاک را و لطف را و مضمر را
 و بدان عاشق بدی در دوران
 عجب انکار شد نه شارت
 و بر اندام بیدل و بی مهر
 من مثال تو چو آن خلقه نیست
 پس هم انکار تهمین میکند
 و کل می گفت خود انکار
 ح از الب بیستم ای کیا
 سلیمان گفت با سر رعنا
 صف من با هم عظمش

یا چو ماہی گنک بود از اصل کمر
 بر زمان رفته ہم افسوس خورد
 پیش چشمش همچو پوسیده پیاز
 زشت کرد از لطیفان کجشم
 که نماید ترا و کیت یا
 کر دل او تا دل او راه بد
 ہم فغان سر دوران بشود
 بخش آمد وقت آن تخت پیش
 نیست جلس کاتب و رهنویس
 که نبودی چشم فہمت رنجی
 ہیچو او سال بدن با یکدگر
 جسم را با قرا و بود و نیست
 دق عقرب را کہ سازد مستقر
 کو دکا نہ جانش کرد و روا
 ہیچو دلق و چارقی پیش ایاز
 پیش چشم ما ہی دار و خدا
 منکر این فضل بودی از ما
 از دوا بدتر شد این بیمار تو
 فکرت و انکار را منکریدی
 کرد و نشنوا جہ کوید خواجہ
 کہ جواد و حشر صد فن میکند
 با نکت میر و بیخبر کا خباہت
 چارہ کردن سلیمان در حصہ

انی غلط نفهم که اگر کسی
ترک مال ملک کرد و او را چنان
باغها و قصرها و آب رود
مرز مرز و انما یک کس دانا
همچ مال و هیچ مخزن و هیچ
آنکسی که با یک مرغان بشنود
آنکه گوید مرز قاست نکه
که بگویم آن سبب کرد و در آن
همچین بهرالت پیوسته
از بزرگی سخت کرد میفرود
پس سلیمان گفت که چه فی الا
چون براید که هزار قصر بجا
لیک خود با این همه در بدو جا
هست بر ما سهل و او در این غیر
تا بداند در چه بود آن مثلا
که کجا آرمست ای بنیت
این کرم چون دفع آن نیکار
خاک تصویر بیکار از کجا
از جادوی چونکه انکار است
حلقه زن زین نیز دیا بد که
چند صنعت رفت ای نکار
پس بگویم شرح این اصداف
سخت بلفیس از سبب

پیش و حی کبر یا معش و
 که برکت نام و نیک انعام
 پیش چشم از عشق کلین نمود
 غیرت عشق این بود معنی لا
 می دینش ما ملا جز کجاست
 و ز ضمیر هر یکی وقف بود
 بیم بداند رزاقین طاق من
 که چرا بودش تحت عشق و از
 هست یحسان هوش هر عالم
 نقل کردن هیچ نوع امکان نبود
 سر و خواستد برواج و
 شکری از کف و خاشاک و
 حبس باید تحت او را اسفل
 تا بود بر خوان حوران دیوین
 از کجا پا در رسید او تا کجا
 که از آن آید همی حق بحیث
 که میان خاک میگردن تحت
 لطفه رضی و انکار از کجا
 هم از این انکار حشر شد
 پس رطله بر ندارد و هیچ دست
 اب کل انکار را و از ایل آتی
 لیک خاطر لغز از کف و حق
 به نقل تحت بلقیس از بسا
 حاضر آرم تا تو زین بیرون شد
 که آید از لغز و نمود

<p>حاضر آمد تخت بلقیس از زمان پس نظر کرد آن سلیمان سوخت ساجد و سجود از جان بهر زود خدمت را چون موضع بیست گفت که چو نیست آنسک بر قصه را از حلیمه که مکت مصطفی را چون شیر و بار چون همی آورد دمانت ازیم ای حلیمه امروز آید بر تو ای حلیمه امروز نیست از تو کشته حیران آن خلیفه ازان مصطفی را بر زمین بنهاد ایچنین بابت بلند زچست باز آمد سوی آن طفل کشید سوی منزلها دوید و بابت ریخت چندان اشک و گریه پیر مردی پیش آمد با عصا کایچنین آتش ز دل افروخت چون رسیدم در حلیمه اوزان تا به نیم این صدا او گوشت چونکه واکشتم ز خیرهای دل که بگوید که بخوابد حال طفل هین مرا بنامی انشاء نظر ما هزاران کم شده زو یافتم گفت ای عری تو بس اگر مرا</p>	<p>لیک ز صفت زلف غفران گفت آری کول کبری خست دیده از جان جنبی واک شیر سنگی راشی شیری خست</p> <p>قصه یاری خوشن حلیمه از زبان چون عقیب فطام مصطفی را کم کرد و لرزیدن تان و سجده فتان</p> <p>برگشت بر پشت چون بجان آورد شد کعبه و اما و اندر حلیم صد هزاران نور از خورشید منزل جانهای بالائی سوی نی کسی در پیش نی سوی قها تا گذران بابت خوش رستجو میرسد یارب رسانده گجا مصطفی را در مکان خود که بر دروازه ام غارت گشت که براو گریان شدند آن گیان حکایت آن پیر که دلالت کرد و حلیمه را بر ستانت بتان</p>	<p>گفت حمد تقدیرین و صدین پیش چوب و سنگ چو نقش دیده در وقتی که شد حیران از گرم شیر حقیقی کرد وجود</p> <p>میکر زانیدش از هر نیک از هوا بشنید باکی کا حلیم ای حلیمه امروز از دور جان با کان طلب جوی شش جهت خالی ز صورت وین چشم می انداخت از دم سو چون نذیر و خیره و نو میشد حیرت اند حیرت آمد برش کمان گفتند ما را علم نیست سینه کو بان بختان بکشت حکایت آن پیر که دلالت کرد و حلیمه را بر ستانت بتان</p> <p>گفت احمد را صمیم معتمد من چو آن الحان شنیدم از نو تر کسی دیدم بگرد خود نشان گفتش ای فرزند نازده داد پس حلیمه گفت ای جانم فدا برداور پیش عری کاین صدم پیر کرد او را و سجود گفت زود بر عرب حق است از اگر تو</p>
---	---	--

۱۲
و حضرت ابی طالب
که در کجی حضرت رسول اکرم
علیه السلام را در
حلقه دست مبارک

مقامی بہت دور تک منظرہ

حلقہ جوق
بائیں جماعتی
وکر وہی کہ چا
جمع آمدہ اند

سوانحی

جميع ما في هذا الكتاب

۱۰

بمعنی مریض است یعنی
شیرو ہند

شی

سپیل کردہ

ترتیب

رحلت کردن یعنی آهال
ممودن

1997

حضرت شہزادہ شاہ

نخل
سایه

آقام حضرت

آقام امین حضرت عیسی
و حضرت رسول است
صلی الله علیه و آله

سجود

بهنی و است

حرس

رقیب دپاسا

محفوظ
کامیاب
کیمیای

آن خلیفه سعدی از آمد تو
چون محمد گفت آن جمله بیا
ما کون و سنکما یا نیم از تو
کم شود چون بارگاه اکبر رسید
دور شو بر خند امی سر تو
زین خبر خون شد دل دریا تو
پس ز لرزه خوف و بیم آن گشت
چون در آن حالت بیدار پیرا
ساعتی با دم خطیبی میکند
گاه طفل را در ده غیبی
غیرتش از شرح غیبیم لب است
گفت پیرش که خلیفه شاد است
هر زمانش از رنگ غیرتش
این عجب قریب بر روی زمین
سنت بیجزم است در محراب
چون خبر با سید محمد
وز چنان بانگ بلند تو
زود عبدالمطلب دانست چیست
خویش را می ندیم من فنی
با سر و سجده مرا قدری بود
که نمیمانند با کرجه ز باست
آنچه فضل تو در این طفلش داد
من هم اورا می شفیع آرم تو
با دو خدا قبال و محفوظ است
ز کانت آب و گل باز کریم

آمد از طفل شاخ بید تو
پیرگون گشتند سیاه از تو
ما کسا و بی عیار اسپم از تو
آب آمد بر تنم با درید
تا نوزی زانش تقدیر تو
زین خبر لرزان شود هفت آن
پیر و داناها بهسم بر میزد
پا و سر کم کرد زین تدبیر را
ساعتی تنگ ادیبی میبکند
عیبان بسروش آسان
هیقدر گویم که طفلکم گشته است
سجده شکرا و در دراکم خوش
صد بزاران پاسبانست و حرس
پیرشتم من ندیدم جنس این
تو نه مضطر که بنده بودیش
خبر شدن عبدالمطلب از کم شدن مصطفی و طالب شد
او که و شهر و نالیدن بر در کعبه و از حق طلب کردن او را
دست بر سینه میزد و میگفت
تا بود هر از تو همچون منی
یا بشکم و لبی خندان شود
ما همه میسیم واحد کیمیاست
کس نشان ندهد بصدال جهان
حال ما و احوال ان با من بگو
با دو خدا طلب ملک محفوظ است
که کش خلخال و که خاتم بریم

که از تو فرزند طفلی گشته است
که بروی پیران چه جویست
آنچه لای که دیدندی ز ما
دور شوای سپر فتنه کم فروغ
این چه دم اردو افشرد
چون شید از سنگها پیران سخن
آنچنان کاندنستان مرد و
گفت پیر اگر چه من در محترم
با دو با حرفم سخنها میداد
از که مالم با که گویم ز این کلام
که گویم خیر دیگر من کنون
غم محو ز یاد نکر دو او تو
آن ندیدی کان بیان و فتن
زین رسالت مکنیا چون ناله داد
اگر مضطر اینچنین بیان شد
خبر شدن عبدالمطلب از کم شدن مصطفی و طالب شد
او که و شهر و نالیدن بر در کعبه و از حق طلب کردن او را
آمد از غم بر در کعبه بسوز
خویش را من نمی ندیم هر
لیک در سیمای آن در تیریم
آن عجایب که من دیدیم
چون یقین دیدم عنایتی
از درون کعبه آمد بانگ تو
ظاہرش را شد که کیمیا کنیم
که حاملهای شمشیر کشیم

نام آن کودک محمد آمده است
آن محمد را که غزل ما و است
وقت فرشت کا بکاه اهل هوا
پس ز سنگت احمدی را رسوز
بیج وانی چه خبر اورا نیست
پس عصا انداخت آن کین
او همی لرزید و بگفت ای پیر
حیرت اند حیرت اند حیرت
سنگت و کو هم فهم ایام
من شدم سودا ای کنون طفل
خلق بندم بر بخت حیران
بلکه عالم با و کرد و اندر
چون شد از نام طفلت
تا چه خواهد بر کنه کاران
تا که بر مجرم چاه خواهد
از خلیفه و ز فغانش بر ملا
که میلی میرسد از وی صدا
کاسی خدیو از ترسب و زار
تا شوم مقبول این مسعود
ویده ام آثار لطفت ای کریم
من ندیدم بروی و بر عدد
بروی آن دریت از روی تو
که هم اکنون رخ تو خوا نمود
باطش را از همه پنهان کنیم
کاه بند کردن شیرش کنیم

که ترنج بخت بر سرایم ازاد
که چنین شاهی از نوید آیدیم
کار ما اینست بر کوری آن
ز آنکه وارد خاک شکل انجری
طاهرش کوید که ما اینیم بس
طاهرش با طش در جانش
ز آنکه طاهر خاک اندوه بجا
گرچه در دواز مسکری دم میزند
بس عجب فرزند کور ابوده است
یشکا فدای آسمان ارشادش
هر که با خود بر حق باشد بخت
هر که کوشد بهر ما در امتحان
قاصد چون صوفیان رویش
باغ سپهان که در کل و خار غافل
تا کسی در چار و یکش
ما جانی را باورنده کنیم
گفت عبدالمطلب کایدم کجا
از درون کعبه آوازش رسید
در فلان وادیت زیران درخت
تا پشت آدم هلاکش همه
منغرا و خود از نسب دور است
کمترین خلعت که بدید در بواب
خیر بقیه با و ملک من
خیر بقیه با و دولت نگر
خیر بقیه با و در بحر جود

گاه تاج فرقه های ملک جو
که هم در پیش شه شیدیم
که بکار ما ندارد میل جان
وز درون دار و صفات نورانی
با طش کوید که این پیش
لاجرم زین صبر نصرت می کشد
در درونش صد هزاران چند
شخص آن عصب پیدا میکند
لیک احمد بر همه فروزه است
خاک چون سوسن شاد از آید
تا شود مخیش خصم بود نک
پشت زیر پاش آرد آسمان
تا نیا میزند با پرورش
اکای حد و زورین در دور با
کم شود این کلر خان خار جو

عشقها داریم با این خاک
صد هزاران عاشق و معشوق
این نصیب خاک را از نویدیم
طاهرش با طش که بخت
طاهرش که باطن نیست
زین ترش و خاک صورت آیدیم
کاشف السیریم کار همین
فصلها در دیده اند این خاکها
شد زین و آسمان خندان
طاهرش با طش که خاک جو
طاهرش با نور او شد در قال
طاهرش از تیرگی افغان کنان
عارفان رویش چون چار
خارشا خار حارس کرده
طفل تو که چه که کوک خود آید

نشان جستن عبدالمطلب از موضع مصطفی علیه
سلام که کجایش جویم و جواب آید

گفت ای جوینده طفل شید
پس روان شد زود و سیریت
مهران زرم و بر من و همه
نیت جیش از ملک کس آید

با نقش کفها خورم کاین
در رکاب و امیران قریش
این نسب خود قشور او بوده است
نور حق کس بخیر را دو بود

بقیه قصه دعوت سلیمان بلقیس را با بیان
بر لب دریای یزدان برین
جاودان از دولت بربخیز
هر دمی بر و ابلی سرایه شود
خواهرانت ساکن چرخ سنی
خواهرانت زار بخشها و او
خواهرانت جمله در عیش و طرب

ز آنکه افتاد است و قیده
در فغان و در نصیر و بخت
ز آنکه نعمت پیش بی برکات
با طش چون که هر طاهرست
با طش کوید که نایم نیست
خنده سپاهش را پیدا کنیم
کاین نهان را بر ایم ازین
ما مقرر میمان با راست
کاین چنین شاهی زما دخت ز
چون که در جگه و اندر کش
اقاب جانش را بنود زول
باطن تو کلستان در کلستان
عیش بهان کرده در خار در
سرچو صوفی در کربان بده
هر دو عالم خود طفیل او بده
چرخ را در خدش بنده کنیم
ای علیم الترشان ده راه را
با توزان شاه جهان بهیم نشان
ز آنکه جدش بود چنان پیش
کرشمشایان با پالوده است
خلعت حق را چه حاجت تار بود
بر فراید بر طرازا قباب
تو بر داری چه سلطانی کنی
هیج مدلی که سلطان چه
بر تو چون خوشگشت این رنج و تعب

تعبه
نیت و نیت
نفس
فریاد
بی برک
در دیش و فقیر
عمر
رنگ خاک الود
چالش
جنگ و جدل
بکا
عصر
فردن

ورد
کل
حارس
پاسبان

محمود
رنگ جاک
سک
ساک
ساره چند
بر فلک
سنتی
فرونده و روشنی

گویند
لغت کلین است که
توان باشد
۱۲

دله
حیرت

ببین
فرافیه و بجزا

حکرو
کوزه

خیر بقیاس عادت یار شو
آن سکی در کدائی کورده
کفته ایم این اولی بار در
کور کفش آفران یاران تو
ترک این زور کوشخ نغز
آب خوشترین کن از بر لک
کورچه از صید غیر دوست دور
بچه مرغ مردشان بگرفته یا
مرغ مرده اش را برانگوشد
کویدا و سکر برداری من
جنبش ز این پیش بود از بال
هر که کج جنبید پیش جنبش
مروه زنده کرد عیسی اکرم
عیسیم لیکن برانگو یافت جان
من عصایم در کف هستی جو
این عصا را ای پسر نهان
هم عصا بداد بر اعدای بود
که عصای خدایم بشمار
که نباشد جاه و فرعون میر
که نبودی خصم دشمن در جهان
در جهان که لطف بی قهری
تو اگر خواهی بکن بهم رشید
هر جو سخی باشدش کردی در
تو که کردی عفرانی عفران
تو که کن در کردی شکر و شکر

وزیمه ملک سبازار شو
مثل قانع شدن آدمی بدینا و حرص او در طلب غلبت
از روحانیان که ابنا می شنید و نعره شان که یالیت و می
برگند سپندم سکار صید
آب شوری جمع کرده چید
آب بد را دام این کوران کن
جمله شیر و شیر کرم است تو
تا کند اجنس اشیا از شکا
چون بر مید شد سکار شریا
عشق شه بین در که داری من
جنبشم اکنون ز دست واکر
کر چه سیمخ است ز این شکست
من کف خالق عیسی دم
از دم من اوباندا و دان
نوسیم نهان من بدیش
که عصا بی کف حق نبودین
که بر آورد از لقیته عاود
زرق این فرعونیا زار بر دم
از کجا یا بدبستم پرور
پس بروی چشم اندر مرد
پس کمال بادشاهی کی شد
چند خواهی نیست ای مرد چار
در میان باغ از بهر و کرد
باش و امیزش کن با ضمیر
تا نکرد با تو او هم طبع و

تور شادی چون کدائی طبل
مسل قانع شدن آدمی بدینا و حرص او در طلب غلبت
از روحانیان که ابنا می شنید و نعره شان که یالیت و می
قوم تو در کوه میکسند کور
کاینم دیدان من و من آب
خیر شیران خد بین کور کیر
در نظاره صید صیاد بی شه
مروه مرغ مضطر اندر و صل
هر که ازین مرغ مرده میرتا
من نه مردارم مرا شه کشته است
جنبش فانیم پروند است
پس مرا مرده مبین کر زنده
کی بانم مرده در قبضه خدا
شدر عیسی زنده لیکن باز مرد
بر مسلمانان پل دریا شوم
موج طوفان بهم عصا بکود
هم عصائی بودی شه در
لیکت زین شیرین کیا پی
فرهنگی که کشش ای قضا
دو رخ آن چشم است خصمی
ریشخندی کرده اندان میکر
شاد بشیدی محبان دنیا
هر یکی با جنس خود در کرد خود
آب میخورد عفران تارسی
تو بگردی او بگردی موه

که منم شاه و رئیس کلین
حمله می آورد و لقتل میکشد
شد مکرر بهر تاکید نظر
در میان کوی میکشیدی تو کور
میخوردند از من همیکردند کور
تو جو سکت چونی بزرگی کور
کرده ترک صید و مرده در
خوانده القلب بن الا صعبین
دست آن صیاد را بر کربا
صورت من شه مرده کشته است
جنبش با قیست کلون چون از دست
در کف شایم مکرر کشته شده
بر کف عیسی دار این بر دم
شاد اکنو جان بدین عیسی
باز بر فرعون از در با شوم
طنطنه جا و پر سا زانجورد
که بر آورد از بهر و کرد
ترک کن تا چند روزی میخورد
زانکه بی بر کند در درخ کلا
تا زید و زنه چیمی کشش
بر مثلها و بیان واکر
بر همین در کان شود و مرور
از برای کجکی غم میخورد
زعفرانی اندران حلوار سی
زانکه ارض الله آمد و

خامنه ای رضی که از پنهان دری
این سیاهان در میانهای او
کردون خوش چون جان درون
خیر بقیه که باز نیست تیر
خیر بقیه که خون خستیار
خیر بقیه که باه خود مبارز
بعد از آن کشت کشتن چنان
خواب است یافته ملک خلود
خیر بقیه که با ری بین
بوسان با اودان هر جا رود
طوف میکن بر فلک بی پروا
نی نیست غم زنده بر کشتیت
اگر تو شکوختی سلطان رفت
چون تو باشی بخت خودی خوش
بعد از آن آمد از پیش بخت
کامی سلیمان مسجد قصبی سباز
چونکه او بنیاد آن مسجد نهاد
خلق دیواند و شوی سلسله
میکشاند نشان بوی کانا بجا
قد جلدنا الجبل فی اعظام
نیستند این خلق بی نب
آن سواد فم در آتش نهان
از زمان که فم اخگر مینود
غور بار که بار آتشید غول
از هوس اندام دانه مینود

در سفر کم میشود و دیو دیر
همچو اندر کجسیر یکبار مو
سیر نهان دارد وای روان
بقیه دعوت سلیمان علیه السلام بقیس را که فرصت نیست
پیش از آنکه مرگ آرد و لیر و دا
اندرین در که نیاز آورده نا
که چو در وانی بشنود موکان
تو گرفته ملک کور و کبود
ملکت شاهان سلطانیان
لیکن آن از خلق پنهان شود
همچو خورشید و چو درخشان
نی پیدا آید ز مردن نیست
بخت غیرت روزی بخت
پس تو که بختی ز خود کی کم شوی
قصه عمارت کردن سلیمان مسجد قصبی را بتعلیم و
خدا جنت حکمتها و معاودت ملائکه و دیو و پری

اندر آن بحر و بیابان چال
آب استاده که سیرش نهان
ستمح خفته است که کن خطاب
بقیه دعوت سلیمان علیه السلام بقیس را که فرصت نیست
خیر بقیه که پیش از آن
خیر بقیه که مسته قضا
زین خزان چند باشی نعل درو
ای خنک از گریز ملک بخت
شسته در باطن میان بوسان
میوه بالا به کمان کرمین بحر
چون روان باشی روان پای
هم توشاه و هم تو لکرم بخت
تو بانی چون کدای سبزه
تو ز خود کی کم شوی خوش خاص
قصه عمارت کردن سلیمان مسجد قصبی را بتعلیم و
خدا جنت حکمتها و معاودت ملائکه و دیو و پری
یکت کرده عشق و قومی سیر
هست این زنجیر خوف و دل
میکشاند نشان بوی نیک و
لیس من مستقر مستنقه
حرص تو در کار بد چون آتش است
اگر از حرص تو شد فم سیاه
حرص کارت را بیا رانید بود
آرامش چون نماید جان او
حرص اندر کار دین و خیر جو

منقطع میکرد و او با هم چال
تازه تر خوشتر ز جوی و
ای خطیب این نقش اکم زبان
زین خندان کسا و فلک کز
در نکر شای و ملک بی
ورنه مرگ آید کشتن را
کره می دردی با لعل درو
که اجل این ملک را دیران کن
ظاہر عاری میان دستان
آب حیوان آمد که من بحر
میخوری صد لوت و غم خانه
هم تو نیکو بخت باشی هم بخت
دولت خود هم تو باشی ای
چونکه عین تو تراشد ملک دال
بر سلیمان آن بختی نیک
لشکر بقیس آمد در نماز
همچنانکه در طاع عیب
تو مبین این خلق را سلسله
گفت حق فی جید چال
قطا الا طائر فم غنقه
اگر از رکت خوش آتش جو
حرص چون شد انداز فم تبا
حرص رفت و ماند کار تو کبود
کند کرد و از آزمون و داند
چون نماید حرص اندر غرور

جبل
جبل معنی که
مسته
یعنی مستیزه کن
خلود
جادوان
مسته
مخفف نشسته
لوت
خارش
جاشیدن
مخفی
مرکزیده
یعنی خنجر
یعنی بخت
یعنی در کاره
عقله
مخفف غله
لکان
مردن
لیف محکم بافته شده
یعنی خمار
داود میسران کرد ز سنان
یعنی خنجر
از من
تعال
تجرب

بلکه جمایه ماهیان در حوضها
پیل و کرک و حیدر و شکار نیز
هر دیش لا به کنده این آسمان
وین زمین کوید که دارم برقرار
هر بیتی ز او برآورده بر است
در بخواهی از دگر هم آود
بار دیگر شاعر از سودای داد
محمیان با صد عطا وجود تو
ادمی اول حریصان بود
چون بنا در کشت متغنی زمان
تا که کرد و ز رز سخته او
چون که آن خلاق لشکر و جود
ور نباشد اهل زبان بدو
این بهر کفایت چون شنید قد
محمیان مردند و جهانها بنا
گفت پیغمبر خنک از آنکه او
مرد محسن لیک جهانش مرف
این را کن زانکه شاعر بر کرد
ز و شاعر شعری شصت
باز شه بر خوی خود گفتش بر
بر مقام او و وزیر نورش
من بر ببع عشران ای معتمد
بعد شکر کلک خانی چون کند
آنکه از خاش و هم از زمین
از زیا کر سبزه تا شری

جمله پرندگان بر او حوضها
اروهای زفت و مورد و نیز
که فرو مگذارم ایچ یکرمان
ای که بر آیم تو کردی استوار
استغنیامنه صبر و صلا
بر کف میلش سخا هم او نهد
رو بسوی آن شه محسن نهاد
ز نهاده شاعر از شکر
زانکه وقتان ستون جان بود
حاشا نام است و مدح شاعر
به سحر عمر بود و در کفایت
ادمی راجع جوی نیز جو
خنک بر دیده است کی برود
که چرا فریه شود حمد بد
ایچک آنرا که این مرکب بر
شد ز دنیا ماز و فعل کو
مرد و زردان دن جهان نیست

بلکه جمله مر جبار سی کنان
بلکه خاک آب و دهم سر
هتن من عصمت و حفظ تو است
جمله کان کیسه از برود خستند
هین از او خواهدی از غم
آنکه معرض از زرقارون کند
پدیده شاعر چه با شاعر
پیشانی شعری باز نکند
سوی کسب و سوی غصب صید
تا که هل نسل او را برد
خلق با بصورت خود کرد حق
خاصه مرد حق که در فضیلت
ایمیل از خود گفتیم ای رفیق
رفت شاعر سوی آناه و بی
طالمان مردند و ما ندان
نام نیک او از فعل نیک دان
وای آنکه مرد و عیبانش مرد

بردن شاعر شعرا سوی شاه خسارت و دیر

بر امید بخش جهان پار
چون چنین بد عادت شصت
کشته لیکن بخت بر خیم و حسین
مرد شاعر را خوش و ضعیف
بعد سلطانی کدانی چون کند
در باید بهیچ کلک است
نرم کرد و چون پسندد

تا زمین شعری پراورد دست
لیک این باران و دیر پر خود
گفت ای شه خر جباریم ما
خلق گفتندش که او پیش دست
گفت نصیاحم و ما اندر قضا
این بن بگذر کا تا دم در
گفت سلطانش بود و فانی

ذوق و شوقش را عیان
مایه زو یا بند هم دی هم به
جمله مطوتی هین اندوخت
دادن حاجت از او موختند
آب دریم جو حجاز خشک
رو بدواری لطافت چون کند
پیش محسن آرد و بهن کرد
خاصه شاعر کو که آرد و قهر
جان نهاده بر کف از جرم دل
در بیان فضل او مبر نهید
وصف ما از وصف او کرد
پر شود زان با و چون شکست
سر سیری مشو چو امل و معنی
شعرا از شکر احسان کان نمود
وای جانی کو کس کرد و غا
پس نموده است ادب و نیکو عیان
تا نه پنداری برکت او جان
و ام دارد است و قوی محتاج
بر امید و بوی اگر ام نخست
بر پراق غر زو سبار قبه
شاعر می نبود این بخشش سر
و ده هزار سی این دلاور بد
تا شود زار و زار از انتظا
کر تها صا که بود هم شش
لیک شادش کن که نیکو گوی

حیدر شیر است
هتن مطوتی
سوزن
رسان
و شاد
نمی آسان
شعر
جاء
اصل
مضیق
صاحب
قدح
مذمت
معتمد
غنیمت
کلک
نیست

امید پس
صاحب طبع
صاحب
وزیر است

مصاعف
دو چند
داو
جوانمرد

صفا
کوش فراوان

دور نظر

طاعت
نامت است و هر جا
طعنان را بگوید

خشم
آنکه بوی شنود

گفت او را دو صد امید پس
پس فکندش صاحب اندر نظر
تا که اندر نظرش پیش
نظرش کم است باری کو برود
کا و چنان نقد و چنان بیار بود
که مصاعف را و همی گشت خطا
رفت از ما صاحب را و دید
ما بعد حیل از و این بدید
صیت نام این وزیر جان
آن جن نامی که از یک کلک
بر چنین صاحب چو شه صفا
چند آن فرعون میشد نرم
آن کلامی که بدوی سنگ بشیر
پس بختی تا کون بودی خید
هر چه صد روز آن کلیم خطا
ناسی ربانی بندت و بد
دای نشه که وزیرش این بود
شاه عادل چون قرین او
شاه فرعون و چو هاشم وزیر
من ندیدم جز شقاوت و نیک
آن فرشته عقل چون باروت
مرهور او وزیر خود
عقل را و دیده دریا مان
در چه عقلت هست عقل در
دیو که خود را سلیمان نام کرد

تو بن بکار و آن برین نس
شدرستان دوی و آمد بهما
بس زبون این غم و تدبیر شد
نار هاین جان مسکین از کرد
داین که ویر شکفت و عجز
کم همی افتاد و بخش خطا
صاحب سلاخ درویشان سید
بستدیم ای خیر با جدا
قوم گفتندش که نامش حسین
صد وزیر و صاحب آمد چو

مانستن بدراغی این وزیر و در فساد و مروت شاه بود
فرعون یعنی بامان در فساد و قبول او پند موسی را

از خوشی آن کلام بی نظیر
بنده کردی زنده پوشی ابرو
ساختی در یکدم او کردی جبار
اینجن را و بطن طرحی بند
جای هر دو دوزخ پر کردی
معنی نور علی نور این بود
هر دو را نبود ز بد بختی که بر
اگر تو دیدستی سان من سلام
سحر آموز و دو صد طاعت
اگر بر آید جان پاکت از
بهان کل میکشد و رنج جان
یار باش مشورت کن ای پسر
نیشن دیو بر مقام سلیمان علیه السلام و تبیین کرد

جنس او و پند و سیصد
شاعرش چندانکه حاجت مند
گفت لک زنده که و شایم و بی
بعد از آنش و در پنج عشرت
پس گفتندش که آن دستور
این زمان و رفت و چو بر
رو بیکر این را و اینچا شب کز
رو بایشان کرد و گفت ای شفا
گفت یارب نام آن نام این
اینجن کریش زشت اینجن

چون بهمان که وزیرش بود
همچو سنگ منجینی آمدی
عقل تو مغلوب دستور بود
کاین بهر جایست این رجا
شاد آنای که او را و ستمگر
چون سلیمان شاه و چون صفا
پس بود ظلمات بعضی حق
همچو جان باشد صفا و عقل
عقل خبری او وزیر خود کبر
کاین بهر حال این بود
که نفر ساید نیز و هر خزان
با و عقلی از بلا و آزار
نیشن دیو بر مقام سلیمان علیه السلام و تبیین کرد

چون بهمان که وزیرش بود
همچو سنگ منجینی آمدی
عقل تو مغلوب دستور بود
کاین بهر جایست این رجا
شاد آنای که او را و ستمگر
چون سلیمان شاه و چون صفا
پس بود ظلمات بعضی حق
همچو جان باشد صفا و عقل
عقل خبری او وزیر خود کبر
کاین بهر حال این بود
که نفر ساید نیز و هر خزان
با و عقلی از بلا و آزار
نیشن دیو بر مقام سلیمان علیه السلام و تبیین کرد

نور مان باین و باین کذا
صاحبش در و عد و حیل میفرد
تا بهر جا نم تو را باشم ری
ماند شاعرانند و نشه کر
رفت از دنیا حد مروت
او بر و الحی و لی حسان نرد
تا که از تو این صاحب نشه
از کجا آمد بگوئید این عون
چون کی آمد دین ای تب
میتوان بفیدی جان صدرن
شاه و ملکش را و در سو
چون شنیدی او موسی کلیم
مشورت کردی که کیش بود
اینجن بر شیشه خانه او زد
در وجودت رهبر را و خدا
منیت چندان با خود آید
باشد اندر کار چون اصف
نور بر نور است غنبر
فی خرد یار و نه دولت
عقل فاسد روح را و عقل
عقل کل را سارا و سلطان
عقل اندیشه بوم الدن
با و هر خرطوم خشم دور
پای خود را و ج کرد و نه
ملک بود و ملک مادام کرد

صورت کار سلیمان و دیده
خلق گفتند این سلیمان بی صفا
او چو بیدار است این همچون
دیو را حق صورت من داده
دیو شان از مکر این می گفت
هیچ سحر هیچ قیاس و غل
باز گویند رفت غایب همچین
تو اگر کشتی بر ده
در بغلت نهم اورا حسین
کردی من شرح این بی حاشا
نام خود کرده سلیمان بی
پس پس از خلق او فیل او
شد تمام القصه مسجد فی قو
هر صبح او را وظیفه این بد
نوکا بی رسته بودی اند
تو چه دارونی توانست برجا
پس بگفتی بر کیا هی فعل و نام
پس سلیمان با جیکان این کیا
تا کتبهای طیبی ساختند
عقل خروسی عقل استخراج
جله حرفها یقین ارواحی بود
کر چه اندر مکر موسی اشکاف
کندن کوری که کمر پیشه بود
کریدی این فهم مر قابل را
ویداعی راغ مرده در دها

او بکارهای سلیمان علیه السلام و فرق ظاهر و باطن
هر دو سلیمان و یافتن مردمان دیو را که تشبه سلیمان نمود
همچنانکه آن جناب این حسن
تا بعد از دشوارا و بیست
مینمود این عکس بر دلهای
می رسد و پرده را بل و
سوی دوزخ مثل اندر فلان
دو زخی چون زهره بر سر
پنجه مانع بر اید از زمین
کر بودی غیرت و رشک خدا
روی پوشی میکند بر هر غبی
در میان خلق فعل او را بگو
بد سلیمان را از مسجد مرور
در آمدن هر روز سلیمان علیه السلام در مسجد قصی بعد از
تمام شدن جهته عبادت و ارشاد عابدان و متکلمان
ورسن عیقا قیر در مسجد و با حضرت بسخن در آمدن
که من از اجامه و این تمام
شرح کردی ضرورتش کی
جسم را از پنج می پروراند
جز پذیرای فن و محتاج نیست
اول اولیک عقل او فرو
بسیح پیشه را می استانشد
اموختن پیشه کونی قابل از راغ پیش از آنکه این حرفه باشد
کی بنادی بر سر او با بیل را
بر کر قه در هوا کشته پرن

صورت اندر سر دیو می نمود
از سلیمان تا سلیمان فرقت
صورتی کرده است خوش بود
صورت او را در اید عیب
که بود تیسر و عقلش عیب کو
باز گویند میروی ای کج خطا
هست در پیشانی من
سر کجا که خود می نهیم سنب
پن کمن سجده مرا این او بر را
تا بگویم شرح این وقتی در
از لقب و نام در معنی گیر
مسجد اقصی باز گویم نام
ساخت مسجد او فارغ شد نام
کا بدی در مسجد اقصی شد
پس بگفتی نام و نفع خود بگو
تو زبان بر کی لغت بر کی
نام من نیست بلوح قد
عالم و دانا شد و مقتدا
عقل و حسن رهوی پیور
لیک صاحب جمی تعلیمش بود
تا اندام و خست بی هیچ استا
پیشی بی اوستا حال شد
کی ز فکر و حله و اندیشه بود
این بخون و خاک و غشته را
از پی تعلیم او را کور کن

حسن
خواب و بیداری
تست
م
میشد
صاحب عقل
دارد
سبب
سبب
دع
حله و مکر
توس
کر و فرود آمدن
جبین
پیشانی
فقر
سنی
عقاقر
کیا
ضر
برکت
استخراج
بریدن آوردن

دقرچهارم

کلمه هست در
مقام لغت گویند
چون که در لغت گویند
چون که در لغت گویند

تبت
رومیدن

زمن بزد
نوادرن قهقهه

دارالغزاد
خانه غریب

سنگینه
صورتی که از فایست
زشتی مردم از دهر اسان
باشند

لکت
زمن بسد

تشتین
زشتی دبدی
چون که در لغت گویند
چون که در لغت گویند

سکه
غارت و غارت
غارت و غارت

پس بچینال از زمین بخت لزد
گفت قایل آهسته بر عقل سن
عقل مار غست نور خاصکا
پس مردا در پی نفس چوراع
نویکای بی هر دم از سودای تو
زانکه خاک این زمین است
پس زمین در کشتن فکر بود
و سخن کس نیست ازین بزد
حبش کبر سببی جاوید است
اشتری کوری مهار تو زمین
ببریدی کو پی سکت میرد
کا و اگر واقف قصاصان
در بخوردی کی علف خمش
اوش دود و با خلت بخور
زان همی تانی بدون تن بکا
بر تو کرید پند همان عیب
پس پوشید اقل آن جهان
آن پشیمانی قضای دیگر است
نیم عمرت در پشیمانی رود
ورنداری کار نیکو تر است
بدنانی تانانی نیک است
چون بدی عاجز پشیمانی زپه
همچنین هر روز که میری
گر نمودی عیب آن کار و تو
ای خدای از دان خجش سخن

رو در راغ مرده را و کور کرد
که بود راغی زمین افرون بطن
عقل راغ استاد کور مرده
کو کورستان بر دنی سویی
میدم در مسجد قضای تو
باز گوید با تو را نوع نبات
فکر با اسرار دل و اینم
میگیرد نگه از پیشم چو در
جذب صادق فی جذب کاذب
تو کش می بین مهارت پشیمانی
سخره دیو سخته میشود
کی بی ایشان دبان دکان
کر مقصود علف واقف می
خردین ویرانه نبود کشت
که پوشید از تو عیش کرد کا
زان رسیدی جانت بعد از پشیمانی
تا کنیم آن کار بر دوقی قضای
پس پشیمانی بهل حق راست
نیم دیگر دیشیمانی شود
پس پشیمانی برفت چه است
صدرا از ضد توان بدی
عاجزی با بازگو کرد کسیت
تو عیب آن حجابی اندی
کس نزد کس کشتان نشو ترا
عیب کار بد ز ما نهان

دقن کروش پس پوشید بکا
عقل کل را گفت راغ لهر
جان که او و بنا له را غان
کر روی رود پی غفای
تو سلیمان دار واد او بدو
در زمین کر فیکر و خود
کر سخن کس نیم اندر سخن
مستمع چون نیست غموشی است
میردی که کمره و که در شد
کر شدی محسوس خدایان
در پی او کی شدی نند حیز
یا بخوردی از کف پشیمانی
پس چون جهان خود غفلت است
تو سجد کاری که بکر قتی است
همچنین هر فکر که کر می درن
حال کار خزان پشیمانی
چون قصا آورد حکم حق بد
ورکنی عادت پشیمان خور سو
ترک این فکر پشیمانی بکو
کر همی دانی ره نیکو است
چون ترک فکر این عاجز شدی
عاجزی بقاوری اندر جهان
در نمودی علت آن از زود
واند کر کاری که کار نفع
عیب کار نیک رهنما

راغ از الهام حق بکلیت
عقل جزوی میکند هر سطر
راغ اورا سوسی کورستان
سوی قاف مسجد قضای
پی براروی پای رود روی
ترجمان هر زمین نیست
صد هزاران کل بر دهم
نگه از ما اهل کر پوشی است
رشته پیدانی آن کت میکشد
پس گاندی جهان دار لغز
پای خود و پوشید کس
یا بدوی شیرشان از چاک
حیث دولت کاین دود است
عیش ایدم تو پوشیده شد
عیب آن کت شده است
کر بودا چالت اول کی رود
چشم و کشت و پشیمانی
زان پشیمانی پشیمان تر شو
حال و کار و بار نیکو تر شو
ورندانی چون دانی کاین است
از که انجا هم عاجز شدی
کس ندیدست و بنا شد
خود میدی جان تو زین جو
زان بود که عیش ایدم
تا نکردیم از روش سر و پا

هم بران طاعت سلیمان بنی
دل بسند تبرید چشم صوفی
صوفی و باغ از بهر شاد
پس فرو رفت و بخود اندر
که چه خبی آخر اندر زنگ
گفت آثارش دستای بود
آن خیال باغ باشد اندر
که بودی عکس آن سرور
جمله مغروران بر این عکس
چونکه خواب غفلت آید
ای خاک آرز که پیش از مرگ
نویکای دید اندر گوشه
دید پس نوکیای سبز
پس سلامش کرد و در دم آتش
گفت نامت چیست بر کو بید
من که خروم خراب منیرلم
گفت نام من سیم این سجدین
پس خراب مسجد ما بیگان
یار مد چون بست در تو مهر او
عاشقا خروم تو ای گری
چون بگوئی جابلیم تعلیم ده
نی بهانه کرد و نی تزویر سب
دکتر رنگ تست صبا غم تو
بر درخت جبر تا کی بر جوی
چون بود اگر راه پاچیدین جو

رفت در مسجد میان روشتا

قصه صوفی که در میان کلان سر بر زانوی مرآت
نهاد بود یارانش گفتند سر برار و تفرج کن کلان

این درختان من اما خضر
آن برون آثار و آثار است
که کند لطف آب آن صراط
پس بخواندی از پیش در آید
بر کافی کاین بود جنت کده
راست بنید و چو دست از
یعنی اواز اصل این بر روی

قاعده هر روز در محبت شاه

قصه صوفی که در میان کلان سر بر زانوی مرآت
نهاد بود یارانش گفتند سر برار و تفرج کن کلان

امر حق بشنو که گفت لطف
باغبان و سبزه در عین جان
باغبان و مید و اندر دست
این غرور است یعنی این خیال
مسکری نرند از اصول باغبان
پس بکورتان غریب افتاد و
همچنین روزی سلیمان از قضا

تخلین شدن سلیمان علیه السلام از خروب ستن در
کوشه مسجد قصی چون خروب بسجن درآمد
و خاصیت خود بگفت

گفت خروب استای شاه جهان
میدم بنیاد این آب کلم
در خلل ناید زافات زمین
نبود الا بعد مرگ ما بدن
پس از دگر بگریز و کم کن گفتگو
همچو طفلان بودی که چون
بچنین انصاف از ما بوس
فی لای که وحیت بر فرا
اصل جرم وافت داغ تو
هتیا رخویش را یکسو
که تو در عصیان همی من

گفت اندر تو چه خاصیت بود
پس سلیمان از زمان دست
تا که من باشم وجود من بود
مسجد است این دل که چشمش
بر کن از رخش که کر سر بر زان
خویش را نادان مجرم ان بر
از پدر آموزای روشن
باز آن ابلیس بحث عاقد
پس بخوان رت با غوی
همچو آن لبس و زیارت
انچنان خوش کس رود در

که بسند مسجد اندر کوپ
انحشایش که شد از عاف
صوفیانه روی بر زانوی
شد ملول از صورت خوش
سوی این آثار رحمت آرد
بر برون عکس خود آب روان
عکس لطف آن بر این آب
هست از عکس دل جان
بر خیالی میکند آن را غما
تا قیامت ز این غلط و جهل
شد بعبادت مسجد اندری
رسته بروی دانه همچون
میر بود آن بهریش نور
او جوش گفت و گفت از جو
گفت من بستم مکان بر این
که اجل آمد سفر خوا بدم
مسجد قصی مخلص که شود
یار در خروب بر مسجد
مر ترا و مسجدت را بکند
تا ندزد از تو این استاد
رتبا گفت و غلبه اش این
که بدم من سرخ رو کردیم
تا نکردی جبری و گریه
با خدا در جنات و گفتگو
کس خان قضا رود در کمر

روشن
حشایش
جمع شیش یعنی کباب
لغول
عمیق و اینجا مقصود
است که در عین خیال تمق
منو
خضر
سبزه
لاغ
باغبان
غریب
فغان و ناله
خروب
کیا هست که در دنیا
روید
مادوم
خراب کننده
مخلخل
رخه شده
گر خرمیدن
کج است برین فتن
تا به جایی که خدا نماند
شعاع زبانه ز جفا کلین
انچه که در جنت
مگر هی
اگر که در جنت

صاحب
نظم و بیچاره و بیچاره
بوی
سیاحت
شمار کردن

مشهد
محکم و استوار
غزاه
حق و کول
اشنا
شنا
طی
پرو
تبع
یعنی بطریق متابعت
نذر
جمع پذیر یعنی خبر دهند
رومی
روایت و روایت
کننده

سلاح
الک حرب

غزاه
غزوه و جنگ
ایرسلان
جاده حکم
شیر
یعنی حکم آگاه
قطع

بیت هر و جکت میگردی
کی چنین کو یکسی کو مکره است
داند انکو میخفت و محرم است
هل سباحه رارها کن کین
عشق چون کشتی بود بر خوار
عقل قربان کن پیش مصطفی
که برایم بر سر کوه میشد
چون باشد منتش جان
کاشکی او آشنا هستی
با بعلم نقل کم بودی
خویش ابله کن تبع میرزوی
اکثر ایل انجته ابله ای پدر
ابلی فی کوه بسحر کی دو تو
ابله است از زمان است
عقلها اسو فرست و عقل
نیت اسو فرست و عقل
اندین ره ترک کر طاقی
کجرو و شکو و زشت و زین
خود صلاح اوست این سخن
چون صلاح است عقلی
بد کهر را علم و فن آموختن
تیغ دادن و کف زدن
پس غزاین فرض شد بر من
آنچه منصب میکند با جان
جمله صحرا مار و کرم پر شود

کت همی داند پند اندیزان
چون چنین جنگ کسی کو سیر است
زیر کی ابله عشق از آدم است
نیت چون نیت چو سیر است
کم بود وقت بود غلبه
حبی الله که استقامی
منت نوحم چرا باید شد
چون که شکر و منتش کو خدا
نا طبع و روح کشتی خویش
علم و وحی دل بودی ارد
رنگی زین ابله بی دین
بر این گفت سلطان
ابلی فی کوه شفا و تال جو
از کف ابله و زرخ یوسف
ماده اسو که معشوقست
کر و مانع و عقل روید و باغ
تا قلا و زت بجنبه محسب
پیش و خستن جانهای با
نار و جان بر سره شش و شش

که صواب نیست راه نیست
هر چه نفست خود و سوار
زیر کی آمد سباحه و سباح
واکنان در یاسی روف بی نیا
زیر کی بفروش و حیرانی بحر
همچو کنگان سرکشش و کش
چون بهی از منتش ای سیر
توجه دانی ای غزاه و حسد
کاش چون طفل از جیل جان
چون تیمم با وجود آب و دل
با چنین نوری حش آرشی
زیر کی چون با کبر و کبر
ابلی کو واله و حیران بود
عقل را قربان کن اندیش
زین سر زحمت که عقل بود
سوی شست از دست و کف
هر که او بی سر بجنبه دم بود
سر کوب او را که ترش این بود
واستان از دست و دیو ایلا

بیان آنکه حصول علم و مال و جاه مرید کهر را
اوست و چون شمشیر است بر دست را نهان
که آید علم نادانرا است
تا مانند از کف مجنون شنا
از نصیحت کی کند صد اسلا
چون جابل شاه حکم شود
علم و مال منصب و جاه و دن
جان او مجنون شمشیر او
عیب و مخفی است چوالت
چون قلم در دست غلغله فدا

که زنده طعنه مرا جز بیچس
هر چه عقل است خواست از خط
کم زنده غرقت و پایان
در بر باد بیفت دریا را حوکان
زیر کی طشت و حیرانی نظر
که غرورش دا و نفس نکش
که خدا هم منت او میکشد
که نهادن منت او بر سر
تا چو طفلان جکت و را و د
علم نقلی با دم قطب زان
چون و حش و ساسی او را و غا
ابلی شو با یاد دین و سیر
باشد اندر کوه و دوطوق
عقلها باری از اسو است
هر سر مویت سر عقلی شود
سوی باغ اتی شود حکمت
جنش چون جنش کرد دم
خلق و حش و شمشیر این بود
تا ز نوراضی شود عدل و صلح
دست او را در نهاده و صد
دادن تیغ است و منت این
فته ارد و کف بد کور
واستان شمشیر این رستخو
هش از سوراخ بر صحرانیت
لاجرم منصور بر واری فنا

مال منسوب کسی کار و دست
 شاه را در خائن بیدق نهد
 ره نمیداند قلا در می کند
 که بیایا ماه بنامیم تو را
 اجمعان سرور شد ستمدوز
 خواند نرقل بنی را زین سبب
 بین شوپهان زینک یغی
 بی فروخت روز و رات بهم
 ره شناسی می باید یا کسب
 خضر و قتی غوث کشتی تو
 وقت خلوت نیست اجماع
 طاعان همچون کان بر بد تو
 بین بگذرای شفا بجو را
 هر که او چل کام کوری کشد
 کار با وی این بود و باو شی
 هر که در مکر تو دار و دل کرو
 عقلها از نور من فرو خفتند
 آنچه از او به پیش صرم
 چون تو اسرافیل قتی سبب
 در کمرای سائل محنت زده
 زاسان حق سکوت ایچا
 وقت تنگ و قضای نکل
 وقت تنگ و خاطر و غم
 حق ز بحر حیرت و موج کرم
 پادشاهی بود و او را شد

طالب رؤئی نجیب است
چشمین باشد عطا محقق بد
خان نیش است او جهان سوزی
ماه را پرگز مدیدان مغربی

یا کند بجل و عضا با کم و بد
حکم چون در دست کبریا
طفل راه فقر چون پیر
چون مائی چون زید سی

بیان تفسیر اربع سلفہ یا ایہا المرسل

که برون آرز کلیم ای لواله پر
که توداری نور و حی شخصی
بی پاهت شیر سیر است
سیر هی را خاصه اندر آه
بمحو روح الله مکن تنهار
اسی هی چون کو فانی تو
یا نکت میلد مذموی صدر تو
نور چشم کر عصای کور را
کشتا مرزیده یا بدر شد
ما تم آخره مانر است و بی
کر نشا من زخم پوشا شو
مکر ما از مکر من آموختند
خود چه باشد ای معنی
رخی می ساز پیش از رخسار
زین قیامت حدیث قیامت
چون بود جان و عانا سجا
نکت می آید بر و خسر دوم
شکر صدره ز قیامت ای علما

سرکش اندر کلیم در و سوس
 بین قم اللیل که شمع ای تمام
 باش کشیان درین بحر صفا
 خیز و بس که روان زده
 پیش این جمعی حوسع آسمان
 بدر بر صدر فلک شد شب
 این مکان گرد ز امراض
 فی تو کفّتی قاضی اعمی بر
 پس کش توز جهان بقبر
 بین روان کن ای نام
 بر سر کوریش کوریا نهیم
 چیست خود الا حق این
 خیز در دم تو بصور نهیم
 هر که گوید کویا مبتاهی نهیم
 در بنا شد اهل این کر و منو
 اسی درینا وقت خیزگاه
 نیره یازی اندین کویا
 چون جواب احمق آمد

در بیان ترک الجواب جواب با این سخن که جوابی که
سکوت شج این هر دو درین قصه گفته شد

یا سحر آرد و بنا موضع بند
جاء پذیرید و در چهار هی فناد
سروانرا غول اوجی کرفت
عکس در آب بهم ای خام
عاقلان سرنا کشده در خم
که جهان حبیبست کردان
شمع وایم شب بود اند قیام
که تو لوح تائی می مصطفی
غول کشتی بن این بحر آمده
نقطاع و خلوت ری بان
سیر را گذار و از بانکت سگان
از سفه و خموع کنان بر بدو
صد ثواب و اجر یابد از نام
حوق کور از قطار اند قطار
این خیال اندیشگانرا پائین
او شکر پذیرد و ز پیشش دم
پیش پای تیره پیلان خیال
تا هزاران مروه برودید
خویش بها که قیامت کیم
پس جواب الهی می بین
لیک روز از بخت با بیکاه
نیزه بار از راهی ارد به
این درازی در سخن چنان می
میدهد هر شوره اباران نیم
مروه عقلی بود و شهوت زنده

[illegible]

جرا
اجرا و عطف
مخرون
سکین

فحول
جمع فعل یعنی
سکره
مخفف کرده است که
قوم و طایفه
باشد

بها تم
جمع بهیمه و بهیمه چهار
پایانند
حرب
از حرب بمعنی جنگ

ان
ذوق و چاشنی
و حالی که بیان در
نیاید

عماد
ستون
استقامت
باقی داشتن

الف
همراز و دوست
لفظه
بیدار
نوم
خواب

خرد و بای خدش بکشد
عقل او کم بود و حرص او فرو
چون خری با بسته تن او از خرد
گر بیدید تهریز آن چشم کور

در پندید ز بندان الف
در حدیث آمد که یزدان مجید
یک کمره را جمله عقل و علم خود
نیت از غصه شرح ص ص ص

یک کمره مستغرق مطلق شد
از ریاضت رسته در زبده چاه
وصف جبرلی در ایشان بود
زاع کرد و چون بی زاعان

او و حیوانها فرو سر جان کند
جا بهای زد کشی را بهتن
که نعلق با همین نیستش
براسته می حیوان چند

پس در این ترکیب لطیف
روح حیوانی ندارد غیر نوم
همچو حش آنکه خواب او را
زانکه استعداد بیل و سبد

بد سکا لیدی نکو پنداشتی
چون چرا کم دید شد تند چو
هر دو پایش بسته کرد و بر سر
بند و بر و تشنه بستندی زور

در تفسیر تجدید نبوی که ان الله تعالی خلق الملائکه
ورکب فیهم لعقل و خلق البهائم و یرکب فیها
الشهو و خلق بنی آدم و رکب فیهم العقل و الشهو

فمن غلب عقله علی شهوه فهو علی من الملائکه
ومن غلب شهوته علی عقله فهو ادنی من البهائم
از شقاوت غافلست و از زشت
نسیم و دیگر مایل علوی شود

از ملائکه این بشر در ادنی
وین بشر با دو مخالف در عباد
همچو عیسی با یک طبع شده
اگر تیار کرد می او خود نرزد

نمک بود آینه و توصیف
جسم که در جان چا و بی آن بود
در جهان باریک کار بیا کند
در با از قعر در پیاستن

گفت شایسته جراتش کم کنید
عقل بودی کرد و خود کردی
پس بوی خرد که یک بند هم با
وزر جرم بند پای آنکه بی

زان سویم هست آدمی زان
تا که این غالب آمد و نرزد
شهو است از غالب و یک گشت
وین بشر هم نتوان گشت

نقش آدم یک معنی جبر
قسم و دیگر با خزان طبع شد
مرد و کرد شخص چون جان شود
زانکه جانی کان با روست

اگر و تلبیسی که او تا ندانید
خرد و کار بهای علم بند
این همه علم بای اخلاص
علم راه حق و علم منزه

نام کا لا عام کرد و لغوم
بقطه آمد نوم حیوانی تا
لا جرم سفل بود از فلین
تفسیریه و اما الدین فی قلوبهم من انهم حیال الی

وزر بچکد نامش از خط بر
تا بیدید جرم خود گشتی معاف
خود بدین کار و در فعل آن خیر است
خود بند دست و پای این

اونه خربودی بی شیر خول
خلق عالم را سه گونه آورد
او فرشته است و مادی و حیوان
نور مطلق زنده در عشق خدا

همچو حیوان از علف و زهر
از فرشته نمی نمیشد زهر
زین دو گانه تا که این نرزد
از بهایم این شیران کای است

ادمی شکند و سه امت شدند
رسته از خشم و هو و قال
خشم محض و شو و مطلق شد
خرد و چون جان ادبی آن شد

این سخن حقست و صوفی گفته است
آن ز حیوان و کربا ناید
یا نجوم و علم طب و فلسفه
که عماد بود کا و دوا شربت

باز چو آنرا چو اسعد است
کر بلا در خور او افروز شود
روز و شب در جنت و اندر
همچو مجنون در تاراج باشد
همچو مجنونند و چون ناله
میل مجنون پیش آن لیلی روان
عشق و سودا چه بر لب و دهن
لیک تا پس ماقب بود
چون بخوار آمدی دیدی
گفت ای ناله چه هر دو عالم
این دو همه یکدگر را بر این
جان کشاید سوی بالاها
روزگارم رفت ز بگون جانها
راه نزدیک و بازیم
سگت شد بروی پایان
چون چنان افکند خود را بر
زین کند تفرین چکیم خوش
کوی شو میگرد بر بلوی صد
نخچین سیریت مستان
قصه گویند کن برای انعام
رقعه پر جنت و پستی کن
کوشه روانه را یکش
لیک قح ناله تن زب
جمله بر فرست قانع گشته ایم
باز کن سر نامه را کردن متا

عذرا و اندر بهیمنی روشنی است
سکته و بی عقلیش افزون شود
چالیش عقل با نفس همچون تاراج مجنون
سوی حره و میل ناله سوی گره جانچه خود گفست
هری قتی خلقی و قدامی که
میل ناله پس بی طعش و دوا
می بودش چاره رنج و دین
چون بیدیدی و دما رنج و دین
کو پس فست پس نیکما
ما و وضد پس همه ناله ایم
کمره آن جان کوفرو ناله
در روزه تن بر زمین چکا
همچو تپه و قوم موی ساها
سیرتیم زین سوری سیر
خویشتن افکند اندر سنگلاخ
از قضا آن لحظه پیشیم
بر سوری کوفرو ناله
غلط غلطان در خم چون
کان فرو دار چها چن و ناله
نخستین آن غلام قصه شکایت نقصان جری سوری ناله
میفرستد پیش شاهان
بین که حرفش هست و خورده
در نه هر کس تر دل دیدی عیان
زاکم در حرص و هوا غم
زین سخن و ناله علم با صواب

ز و چو اسعد و شد کان بهر است
اندکیت قسم و کرد و جهاد
چالیش عقل با نفس همچون تاراج مجنون
سوی حره و میل ناله سوی گره جانچه خود گفست
والی و آتیا با محلمان
یکدم از مجنون ز خود غافل شد
انکه او باشد مراقت عقل بود
فهم کردی او که غافل گشت
در سه روزه ره بدین احوالها
نیت بر وفق من محروم
جان ز بهر عرش انداخت
تا تو با من باشی ای مرده
خطوتی بود این به ناله
سیرتیم خود را زانکه
انچنان افکند خود را بر
پای بر بست و ناله گویم
عشق مولی کی کم از لیلی بود
کاین سفرین پس بود جنت
نخچین جذبت فی هر عالم
کالبد است اندروی نکر
کر نباشد و خور او را پار کن
ناله کشادن چو دشتوار است
باشد آن فرست دامی عامه را
هست آن عنوان چو اقرار ناله

هر غزائی کو خور و مغر خرا
نیم حیوان نیم حتی بار شا
کرده چالیش و نش با آخر
که شتر چیده که مجنون خور
میکشد آن پیش آن و بین
ناله کردیدی و و پس آمد
عقل را سودای لیلی در بود
رو پس کردی بکره نیت
ماند مجنون در تر و دساها
کر دبا باز تو عزت ختیار
تن ز عشق خارین جان ناله
بس ز لیلی دور ماند جان
مانده ام در ره رستی خند سا
گفت سوزیدم ز غم ناچند
که محفل گشت جسم آن دلیر
در خم چو کانش غلطان
کوی گشتن بجز او اولی بود
وان سفر ناله باشد سیر
که ناله و شفضل احمد و السلام
که سوی شه بر نشسته است پیام
هست لایق شاه را انکه
ناله و دگر نویسن و چار کن
کار نیست فی طفلان لعب
تا چنان دانند من نامه را
من ناله سینه را کن امتحان

ملا در
دوایت بجهت کثرت
چالیش
تاراج

عزالت
کوبیده کبری
فاقیه
رحمت و شفقت
تپه
بیابان
خطوه
کام

کالبد
تن آتیه
زب
بفتح زانفت در اینجا
وسیل و اسان
لعب
باری و بارجه

دفتر چهارم

سجده
جنگ وجدل

سجده
کنه و پاره
خطیم
دیواری از کنگر معطره

محاق
تحت الشعاع

عمش
آنکه چشم ضعیف باشد
دوباره دیدی

فی دفتر
یا در دفتر

که موافق هست با اقرار تو تا چه داری در جلال از تلخ و خوش در جلال کن که بیاید کشید چون نیایی که پر عیش کنی	تا منافق وار نبود کار تو که همی از زکشدین کشش سوی سلطان شایان کشید حکایت انفعیه که با دستار برکت بود و آنکه دستار	چون جلال پس گرا میبری ورنه خالی کن جلال را از زشت نبود کاین جلال مرید بر بود و بانگ کردن او که بازش کن وین که چه می
یکت فقیهی زند ما بر حیده بود تا شود رفت و نماید آن عظیم طاها را دستار چون حله بست روی سوی در سه کرد صبح	چون در اید سوی محفل خطیم چون منافق اندران برود تا بدین ناموس و یا بدقوت پس و آن شد تا سباز کار	زان نیاید کم که در روی نگر باز خود را ازین کار نکند میکشش و باشد آنهم بر زبک بهم تری بهتر جویم چمن تری در عمارت خویش در حید بود طاها را دستار از آن آرد در درون آن عمارت بدین نظر استاده بود از برین باز کن دستار را آنکه بر آنجان خواهی هر که در حال ماند یک که کمره در دست او کو فکندی مرمر در قید صید از نصیحت با کف دستم چرا عیب خود را با یک کف دست آن دغل کون نصیحت آن فساد بنکر آن سرودی و زردی آن حشرش را پس بدین وقت محاسن بعد پیری بین تری چون در فریب آن جن در غوغا چون شدی تو صید از نهان آخر اعش بین و آن فوج چون خیرش بین آخر و آخر آن رسوایش بین فساد ورنه عقل من زوانه می اول و آخر درش نظر
در بودا و از سرش دستار بچنین که چار تره سپر چونکه بازش کرد آنکه میکش بر زمین زد که را کای بی عمار شرم نامد مر ترا زین زند بچنین دنیا اگر چه خوش شگفت اندرین کون و فساد ای آستان	از دغل بکنجیم اندر دغا صد هزارش نده اندر دغا زین دغل را بر آوردی نکا از دغل بکنجیم اندر دغا	این چه ترویر است و کرسیت اکفت بنمودم دغل لیکن ترا نصیحت دنیا اهل دنیا را که زبان حال بیوفائی خود را و نمودن یوفا جوید کان از او و نکو پسند
کون میکوید بیا من خوشم روز ویدی طلعت خوشیست کو کی از حسن شد مولا سی ای بیدیه لوتهای چرخ بر طبق کو عشو و نرمی و خوش بس انا مل رشک استادان حیدری کا مدصف شیران زلف و جعد مشکبار عقل بر زانکه او نمود سپید دام طوق زین و حایل بین	وان فسادش گفت من لاشیم مرکت او را یا کن وقت عجب بعد فرود آمد خرف سیوی فصله آنرا پس در آبریز بر سبک جلوه و غریزی و بو در صناع عاقلان شده آخر مغلوب موشی شود آخر او چون دم زشت پیره پیش تو بر کند سبب خام غل و بنجیری شدت و سلسله	ای ز خوبی بهاران لب گرا بدر را دیدی بر این خوش حلق کرتن سیمین آن کرد شکا مر خبش را که آن حویلی کوید آن دانه بد من دام کز کس چشم خاری همچو جان طبع تیر و دین محترف خوش سیمین کوشش اول کشتا پس کو دنیا تیر و یرم فر بچنین هر جزو عالم می

هر که آخرین ترا و مسعود تر
تا نباشی همچو طیس عوری
فضل مردان بر زمان ایلی شج
فضل مردان بر زن ایلی شج
از جهان دو بانگ می آید
بانگ خار و بانگ شکوفه
بانگ شکوفه است که اینک کلف
آن کی بانگ این کی بانگ
چون کی بن و جال اندر
خانه خالی یافت اورا جا
در جهان هر چیز خری کشد
کهر با هم است مقاطیس
آن کی چون نیست با خیال
هست موسی پیش قطبی
معه خر که کشد در چن
زانکه هر که پیله دارد
ادمی را شیر از سینه
عدل قسامت قیامت کردنی
جبر بودی کی پشانی شدی
حاصل آن کا در خول و دیار
ای بکرده اعتماد و اس
زرق چون قیامت اندر
را ده دنیا چو دنیا بی وفا
خود و پیغمبر هم کی خد
نفس سجده است زار و گشتی

هر که آخرین ترا و مسعود تر
نسیم بید نیم فی چون ایلی
نیت بر قوت و کسب و صیاح
زان بود که مرد پایان بن
تا که این با تو باشی ست
بعد از آن شو بانگ خارش کرد
بانگ خار و که سوی مگوش
بانگ دیگر بنگر اندر
آن در که راضد و در خورش
غیرش کر نماید سنگفت
کفر کا فرا و مرشد شد
تا تو این با کیمی ایلی
لاجرم شد پیلوی فجار جا
هست با مانش سبطی
معه ادم جذوب گندم
بیان آنکه عارف را خدا نیست از نور حق که ابدیت
رئی لطیفی و یسقی و قوله صلی الله علیه و آله الجوع
طعام الله کی به ابدان الصدیقین ای طعام الله الجوع
ظلم بودی کی نکسانی بی
خطاب با مغروران دنیا و گرفتاران نفس
بروم و بر چاکس فاس
راه نتوانند دیدن
کر چه روار و بتو زو قفا
مهر آهیم و کر کی تند
اودنی و قبله کا اودنی است

روی هر یک چون فاجعین
دید طین ادم و دیش
ورنه شیر و پیل را بر آد
مرو کاند عاقبت چینی
آن کی بانگش نشو قیاس
من شکوفه خارم ای فخر کبا
این پذیرفتی با ندی آن
حاضری ام هست همچون
ای خلعت انگور اول آن
کوزه نو که بچود بولی کشد
در جهان هر چیز خری جد
بر دمق طیس از تو ای
وان یکی صحبت خار
جان با مان جاذب قطبی
کر تو نشانی کسی را از ظلام
روز آخر شد سبق فردا بود
خطاب با مغروران دنیا و گرفتاران نفس
قبه بر ساختی از حباب
ای جهان با بل آن حاصل
اهل آن عالم جو عالم
کی شود پر مرده میوه آن
لفسها را لایق است این

چونکه اول دیده آخر بین
این جهان و دیدن جان پیش
فضل بودی بر قوت ایلی
اورا اصل عاقبت چینی
وین در بانگش فریقا
کل بریز من با نم شاخ خا
که محبت از ضد محبوبست
نقش آخر از شیشه اول بین
کش عقول و سمع مردان
آن خست را آب نتواند
کرم کرمی کشید و سرود
در کھی بر کهر با هم می
لاجرم شد پیلوی فجار جا
جان موسی طالب سبطی
بنگر اورا گوش سازیده
تا بدان جنتش پیدا
شیر خراز نسیم زیر پیل
ای عجب که جبرنی ظلم
را از مار و زکی کنجا بود
در نکرد الله علم بالصواب
آخر آن خیمه است بر و ایلی
بر و داند بیوفائی مکلند
تا ابد در عهد و پیمان
شادی عقبی نکرد و اندام
مرده را در خور بود و کور و کفن

مطرود
رانده شده
طین
خاک
ابر
نقص
حبث
سجاست
مقاطیس
این ربا
جاء
بما
تجلی
درین صحنه از انکس
فردون و دنیا جان
عاقبت چینی
اجذاب
کسین بچود
کندم
پالوده
ایام
پیشوا
دایمی
ست دینی
ررق
مکروشد
دنی
پست و دود

طال بقا
دعاست و ایچا بدو حکم
صیغ و تحریف عاف
ارزانه نموده ازین
افل الهی ایمن
غروب کننده و پنهان
شده

شفا
بدیختی و بدعاقبتی

گنبت
نوشتن و کتابت
کردن

بطور
خود بینی و کبر

نفس اگر چه زیر کست و خورده
تا بنیاید و حی زو غره میاش
آن بنیاید و قیق قال و
سحرهای سحران در آن جلوه
نور از آن خوردن نشود و
حق را ایچا و جهان افزون نشود
بست افزونی اثر طهارت
نکته شد بار یک ایچای
گفت حق تمیز را سید
چون که معجزات طاهریم
کر چه چون دریا بر آوردند
هر کسی ادعوی حسن نکست
بانک طشت سحر لغت
وقت لافست محک چنان
قلب میگوید زخوت هر دم
برکت تن هدیه است بر حجاب
چون شدی قل سیه انداز
چون شکسته دل شدی از چال
فضل مسبارا سوی کسیر
نور محشر چشمها بینا کند
مگر آنها را که حالی دیده اند
صبح کاوب صد هزاران روان
نیست نقدی کش غلط انداز
بوسیلتم گفت من خود احمدم
بوسیلتم را بگو کم کن نظر

قبله اش و نیاست او را مرده
تو بدان کلکوه طال بقاش
قوم فرعونند اجل چون
مرکت حیوان که آن شد ابد
بل بهمان نیست کوبوده
آنچه اقل آن نبود اکنون نشد
تا بدید آید صفات و کار
لیک بشنو تو تعاللات و
تفسیر آیه فاجس فی نفسه خیفه موسی قلنا لا تخف
عقل را درویش فاجم
موسس تو غالب ای لا
سکت مرکت آمد که بار
بانک طشت دین فحشا
پیردنت از عزیزتری دست
ای زر خالص من از تو کی
زر خالص را چه نقصاست
دور بودی از اتفاق و اتفاق
جابر شکستگان دیدی پیش
آن ز راند و در محک جمع و جم
چشم بندتی ترا رسوا کند
سرفاسد ز صل سیر بریده
داد بر باد و پلاکت ایچان
وای ایچان کش محک و کار
زجر کردن مدعی را از دعوی و امر کردن بمطاعت
غره اول مشو حسد نکر

اب وحی حق بن مرده رسید
بانک صیتی جو که آن جان نشد
رونق طاق و طرب و سحر
جا و دنیها را همه یک لقمه کرد
در اثر افزون شد و در دانه
لیک افزون شد اثر ایچا و خلق
بست افزونی هر دانه دلیل
گفت موسی سحر هم حیران
دید چشم عقل بی تمیز را
بود اندر عهد خود سحر فحشا
سحرقت و معجزه موسی که نشد
چون محک پنهان شده
هر دم غری نازی در دوز
ز رهیمی کوید بی ایچا چه پیش
قلب اگر در خویش آخرین بد
کیما فی فضل با طالب بدی
عاقبت را دید و شکسته شد
ای ز راند و مکن دعوی
بنکر آنها را که حسد دیده
پیش حالی من که در جلست و
صبح صادق اطلب کن ای
باز و سوی علام و کتبش
زجر کردن مدعی را از دعوی و امر کردن بمطاعت
هین قلا و دنی من از حرص

شد ز خاک مرده زنده بدید
تاب خورشیدی که آن اقل نشد
کر چه خلق را کسد کرد و کشان
یک جهان پر شب باز صبح
دات را افزونی و اوقات
در میان آن فراوانست فرق
کو بود حادث بعلم علیل
چون کنم کاین خلق را پیش
عقل بی تمیز را اینا کنم
کور سارم جابل با حیرا
چون عصا شدار نهان
هر دور از بام بود اقاد
در صف اسی قلب اکنون لاف
چون محک آمد چه کشتی
لیک می آید محک و دهان
آن سیه کا خرنش و اول
عقل او بر رزق او غالب شد
از شکسته بند در دم بسته
که نماند شربت اعین
حسرت جانها و شکسته
صبح صادق صبح کا و بدید
تا ر صدق او شوی صاحب تمیز
کو سوی شه پیوسته شد خوش
دین احمد را بفن بر زمین
پس روی کن تا فقه و پیش

شمع مقصد را ناید پیچ ما د
 ورنه این زان دغل افروخته
 باکت پرسته ز پرسته بدن
 بهر پلاک امت پشین که بود
 کوری کوران رحمت و ویر
 ماهیا آخر کی بگرشست
 احوال باشد که حالی دید
 ربع قیمت از داند چشم او
 ز آنکه چشم آدمی تنها بخود
 اینچنین پایان ندارد و آن
 رفت پیش از نامه ^{مطبخ} مس
 گفت بر مصلحت فرموده است
 مطبخی ده گونه حجت بر فرا
 گفت قاصد میکند اینها
 مار میت از میت ابتلا
 شد ز شرم و غم درون بقعه
 کی ز بحر و ابرافزون گفت
 ظاهراً رقه اگر چه مع بود
 رونق کار خان کا سد شود
 خوش نکرد از مدیجی سینه
 بر زبان الحمد و اکراه زود
 آن کی بادق آمد از عرق
 گفت آری بد فراق ^{سفر} آلا
 کان خلیفه داده ده خلعت
 پس بختش که احوال نژد

کاین طرف و آنه است یا خود و ما
 یا کنت باریان پیدا موختند
 تاج شاهان ز تاج پدیدان
 زانکه جندل با کمان کبر و عجز
 کوری حرص است کان معذور
 بد کلوئی چشم آخر نیست
 چون با عیم بخیر از پیش و پس
 که دو چشم رست من چشم تو
 بی دو چشم یار کار می کند

کز بخوابی در تن خوابی با چراغ
 بانکت بدید که بیا مورد و ط
 حرف درویشان نکند عافان
 بودشان تنبیر کان مظهر
 چایمخ شه ز رحمت در
 باد و دیده اول و آخر
 چون دو چشم کا و در جرم
 کر کنی یک چشم اوم را ده
 چشم خر چون اولش لی خرا

لقمہ نوشتن غلام رقعہ راجلب احمد

کای بخیل از مطنخ شاه
نی برای بخل و فی تنگت دست
او همه رو کرد از حرصی که داشت
گفت نه که سبزه فرمانیم ما
بر بنی کم نه کنه کان از خدا
سوی شه بنوشت خشنود
جمله محمدا جان تبارد و ده رو
بوی خشم از دوح اریا
پهچو میوه تازه زوفا شود
چونکه در مباح باشد کینیا
از زمان تبیس باشد فزون

دور از دوزخ است او که ^{مقدور} گفت و پذیرفت و ^{مستحسن} این کلام را از فرخ ^{بن ابراهیم} که از سرتر است ای خیر ^{چشم} اندران رفته شای ^{گفت} زانکه ابر آنچه دهد گریان ^{زان} همه کار تو بی نور است ^و رونق دنیا بار و زو ^{است} ای دل از کین و کراهت ^{بک} و انکسان گفته خدا که بکرم

حکایت آن قاضی که از جهه ناموس سکر مدوح میگردد
و بوی اندوه اندرون و از خلقت و خلق طایه را و نمینود

که قریش با صد رح و
بر دروغ تو کو اسی می رسد

شکر و حمد با بر می شود
تن بر بند نصر بر بند سوخته

و دیده کرد و نقش باز و نقش رخ
راز پدید کو و پیغام سببا
بسته اند این بجا میان بر زبان
لیکت حرص و از کور گویند
چار میخ حابدی معفور
پن مباحش اعوج چوبین
همچو یک چشم گشت نمود
نصف قیمت لازم است اجا
گرد چشم هست گلشن اعدا
منیوسید رفته در طمع ریخت
از جری ام آیش انظر
پیش شه خاکست این کبین
نویسی تطیع او سودی بدست
بر حکان کم زن که از بار دست
میشیر بگری بکشی جسم
کو هر جو دوخی شاه شفت
گف تو خدان بیانی خوانند
که تو دوری و دوازده^{۶۴} رشت
ز آنکه هست از عالم کوفت
واکمان محمد خوان حالاک شو
هم بطا بر هم بیاطن ناظم
باز پرسیدند یاران از فرا
بود بر من پس مبارک مرده
تا که شکر از حد و از اندازه
شکر نادر دیده یا اسخته

قطا
مرعی که از این
خوار گویند
جذل
سنگ
طریقہ دریا شمشیر
مقصود است
ذیل
والان خاتمه
سخن و طبری
و عاینا
تسمیع
سیر

پیشانی و فسرده

دفتر چهارم

گوشتان شکر و حمد میر تو	بر سر و بر پای بی تو قیر تو	کر زبانت مدح آتش می تند	بهفت ندامت شکایت میکند
در سخای آتش و سلطان جود	مرزا کفشی و شلوار می خود	گفت من ایثار کردم آنچه دادم	میر تقصیری نکرد از فقار
بستم جمله عطا با از میر	بخش کردم بیستم و بیستم	مال دادم بستم عمر و را	در جزا زیرا که بودم کسب
پس بختش مبارک است	چیتا ند با طشت این دو دو	صد کرا هست در درون تو چو غدا	کی بود اندیشه شان پشیمان
گوشتان عشق و ایثار و رضا	کرد رستم آنچه کفشی ماضی	خود گرفتیم مال کم شمسیل کو	سیل اگر بگذشت جای سیل کو
چشم تو که بد سیاه و جان نقر	کر نماند او جان نقر از زرق چرا	گوشتان پاکبازی می ترش	بوی لاف که همی آید خوش
صد نشان باشد درون ایثار	صد علامت هست نیکو کار	مال در ایثار اگر کرد و تلف	در درون صد زندگی آید
در زمین حق زراعت کردی	تخمهای پاک آنکه خلی	اگر نکرد و زرع جان یکدانه	صحن ارض الله واسع کی بود
اصل ارض الله قلب عارف	لا مکانست و نذر خون دست	کر وید خوشه از روضات	پس چه واسع باشد ارض الله
چونکه این ارض فیانی برنج نیست	چون بود ارض اشدان بیست	ریح آزارنی حدونی حد بود	کمترین دانه بد مقصد بود
حمد کفشی گوشتان حامد و نا	نی بر و نت هست اثرنی اندر	حمد عارف هر خدا را را	که کواه حمد او شد باود
از چه تاریک جشمش بشید	وزنک زندان دینی خرید	طلس تقوی و نور مؤلف	ایت حدست او را بر
وار چیده از جهان عاریه	ساکن کلزار و عین جاریه	بر سر پرستار عالی پیش	مجلس جا و مقام پیش
مقعد صدقی که صدیقان بود	جمله سر سبزند و شاو تازه رو	حمدشان چون حمدش از پناه	صد نشانی دارد و صد کرد او
بر بهارش چشمه و نخل و کیا	وان گلستان و نخلستان کوا	شاه شایه هزاران هر طرف	در کواهی همچو که هر در صف
بوی سپید بیاید از دست	وز سر و دو تاب دای لا عمت	بوشا ساند حاذق و مصفا	تو بجلدی با هو کم کن کرف
تو ملا فزار ملک کا بوی سیاه	از دم تو میکند کشف را	گلشکر خورم همی کوئی تو بوی	میزند از سیر که یا و کوی
هست دل نمانده خانه کلان	خانه دل را نمان همایان	از شکاف روزن و دیوارها	مطلع کردند بر سر راه
از شکافی که نماند هیچ و هم	صاحب خانه ندارد هیچ و هم	از بنی برخوان که دیو و قوم	میرند از حال انسان خفیه بود
از بهی که پس از ان اکاه نیست	زانکه زین محسوس من اشباه	در میان باقدان زرقی متن	با محک ای قلب و نانی متن
مر محک را ره بود در نقد و	که خدیش کرد و میر جسم و قلب	چون شایطین با غلیظت میا می	واقف از ستر و فکر کش
مسکلی دارند و ز دیده درون	ما زودیهایی ایشان سرنگون	و مبدع جبط و زبانی میکنند	صاحب نقب و شکاف در روز
پس چرا جانهای روشن چو	بخیبر باشند از حال نهان	در سرایت که از دیوانه شدن	روها که خیمه بر کرد و نون
دیو در دانه سوس می گردون	از شهاب و محرق مطعون	سرنگون از چرخ زیر آفتاب	که شقی در جنت از خیمه شان
آن ز رشک و جهای دل	از فلکشان سرنگون می آید	تو اگر شقی و لکنت و کور کرد	این گمان بر روحهای میر

بخش کردن

افتقاد

نقد و مهربانی

ایثار

خوشحالی

آرزو

عطف

کبود

جانشین

روضا

جمع روضه معنی باغ

عده

شماره

عین جاریه

چشمه جاری

نصیب و بهره

اشباه

جمع شبه معنی مثل

نافه

صراف زردیم

محقق

خوبست

شرم دار و لاف کم ز جان کن
این طیبیان بدن دانشورند
تا ز قاروره همی بسند حال
هم ز نبض و هم ز نکت و هم
هم ز نبض و هم ز نکت و هم
کاملان از دور نامت بشنوند
حال تو دانش یکیت موی
آن شمیدی و استانی
روزی سلطان تقوی میکند
بوی خوش آمد مرا و اما که
بوی خوش را عاشقانه میکشد
از درون کوزه نم بیرون زده
چون در او آثار مستی شد
گاه سرخ و گاه زرد و گاه
ای تو کام جان پر خورده
قطره بر ریز بر ما زان
ای فلک پهای چست خیز
کی توان نوشید این می زرد
خود نه آن بوستان کجا
این سرخم را بیکگل دیگر
گفت بوی بوالعجب آمدن
بوی را این میرسد جان
چون دین از خوش فانی گزید
آن هلیه رسته از موی
این سخن پایان ندارد کرد

در یافتن طیبیان الکسی امراض دل و دین را در سیمای
مرید و بیگانه و لحن کفایت را و در نکت او چشم او و بی
نیز از راه دل که آنهم جوایس القلوب فجا سو هم با صدق
بوبر نذار تو بعد کونه سقم
صدقم بسند از تو بیدیک
تا بقهر مار و پوت در رو
پس طیبیان الکسی در جهان
این طیبیان نوا موزند خود
بلکه پیش از دادن تو سالها
مرد و دادن بایزید از دن ابو الحسن خرقانی پیش از
سالها و نشان صورت و سیرت او یکت بیکت و
نوشتن تاریخ نوبان از احبت صدق
در سوادری ز خد خارقان
جان او از باد و مهچید
آن ز سر دی هوا بی شده
یکت مرید او را اندم در
میشود ویت چه حالت
هر دم از غیبت پیام دنا
شده زان کستان با بکو
ز آنچه خورده جرعه بریز
می یقین مرید او را کبر
صد هزاران پرده شاد
کاین برهنه نیست پوشش
همی آنکه مریدی را از این
بوی یزدان میرسد بنام
آنزینی آسمانی گشته بود
نقش دارد از هلیه طعم
جواب سلطان بایزید قدس سره در معنی قول سول

که بسی سوس است آنوی تن
بر مقام تو ز تو واقف ترند
که ندانی توانا تر و اعتدل
چون نینداز تو اسرارها
که بدین آستان حاجت بود
وید با شدت بچندین حالها
ز آنکه پرستند از اسرارها
که ز حال ابو الحسن ارشاد
با مریدان جانب صحر او
بوی از باد استنشاق
چون عرق بر ظاهرش پیدا
آب هم او را شرب است
که بر دست از حجاب نشین
بیشک از غیبت است کلام
میرسد شام توشی
که لب با خشک و تو تنها
جز تو ای شه در جهان
چشم مست خوشین با کین
دشت چه کز نه فلک نیم در
آنچه مارت صید کردش با کوه
از این می آید م بوی
مریدی راست کرد و بر طر
چاشنی تلخیش نبود و کر
این موی و مانی خود و نو
تا چه گفت از روحی غیبان

انجام
صبح غنیمت که باری بود
مرید
بهر نفس میزدند
ارباب
صبح غنیمت که باری بود
مار و پود
ایجا کلاه از اسرار دل
و خیالات پنهانست
خارقان
نام دلائی است
استشاق
بوی کشیدن
نورانی
نورانی
شفی
شعاست
بسیار
نغمی
وتیس در این
معشوق و عاشق اند
از کبریا بعین
سودا که در او جبین
من طرف این معنی می آید
خدا را از طرف بین چه
رویس ز ابل سین است

حلیه
شکل
ذوق
نسخ است

فرق
الوف وانشو

قیص
پراهن

اساک
نجل

مطعم
موضع طعام

مکاره
جمع مکروه

شبه
مرد نیاه و برآ

گفت زاینده بوی یاری میرسد
بعد چندین سال میراید شمع
چیتا شمشک گفت نامش کون
حلیه ای روح او هم نمود
حلیه روح طبیعی هم فانی
انشاع آفتاب اندر و شام
مرد حقه در عدن دیده
برنیشند آن زمان تاریخ
زاده شد آنکه در ملک با
از پس آن سالها آمدید
روح محفوظ است اورا پیشوا
از پی روپوش عامه در میان
مؤمن منظر نورالتدشیدی
ز آنکه جنت از مکاره رسیده است
آنکه سر با شکند او را غلو
بشاد انصوفی که رقیش کم شود
زان برای روح چون نقیصان شود
بیمجان کاین شخص از نقصان
رقعه اش بردند پیش شاه را
گفت اورا نیست الا درود
چمن است و مرده مادمی
تو چو کرمی در میان سبب
جنش او و اسکا قدسیب
اشی کا دل ز این مجید
مرا دل بسته خواب و خوراست

که اتی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن
میزند بر آسمانها خرم
حلیه اش و گفت ز بر و دین
از صفات و طریق جاوید
حلیه آنجان طلب کورسما
قرص و اندر سپهر چارطاق
عکس آن جسم افتاده
از کباب آراستند آن
زادن ابوالحسن خرقانی بعد از وفات بایزید روح الله
بوالحسن بعد از وفات بایزید
از چه محفوظ است محفوظ از
وحی دل کویندا در صوفیا
از خطا و سهو بیرون آمد
نقصان اجرائی دل جان صوفی از طعام الله تعالی
رحم حق و خلق ناید سوی او
انشاءش در کرد و او نم
جانش از نقصان او لرزید
بارگشتن بحکایت غلام که رقعہ نوشت سوسی شاه
جهت کی اجری او و بی التفاسیته شاه
پس جواب حق اولی سیکو
از غم فرغ فراغ اصل فی
از دجست و باغبانی خیر
برتا بدسیب آن سبب را
او قدم پس سست بیرون
آخر الامر از ملاکت برتر است
رویش از کلزار حق کلون بود
قداد نکات او و شکل او
حلیه تن همچون عاریت است
جسم او همچون چراغی بر زمین
نقش کل در زیر بینی بر لایع
پیرهن در مصر رسن کت نص
چون رسید آنوقت آن تاریخ
جمله خدای او و ماساک بود
فی نجومست و بیست و دو
وحی دل کیش که منظر گاه او
صوفی از فقر چون در غم
ایشان خردارد و آن جوان
زان برای خاص هرگاه
پس داند که خطائی رفته است
میشتش در د فراق و دل
آسمانها زمین یک سبب
آن یکی کرمی و کرم سبب هم
بر دریده جنش او پرده
دایاش میست اول لکیت
در پناه پنبه و کبریتا

کا ندرین ده شهریاری میرسد
از من او اندر مقام فروز بود
یکبیک و گفت از کیست و بود
دل بران کم نه که آن کساعت
نور او بالای سقف بفتین
بوی کل بر سقف ایوان رخ
پر شده کفان بوی آن
زان بین آتش سیکشت و غا
از عدم پیدا شد و کربتاب
آنجان آمد که کت کت بود
وحی حق و الله علم بالصرا
چون خطا باشد چو دل گاه
عین فقرش دایم مطعم شود
رحم قسم عاجز شکسته است
از کم اجرائی ن شد تا آن
او سزای قربت اجری کاه
که سمن زار رضا شکفته است
رقعه سوسی صاحب خرم تو
خواند او رقعہ جوابی او نداد
بند فرع است و بنجید صلح
کز دخت قدرت حق شیدا
لکیت جانش از برون صبا
صورتش کرمست و معنی
میرساند شعلا او تا شیر
شعله نورش بر آید تا سها

عالم تارکیت روشن میکنند
جسم را بنوازان غریبه
حد جسمت یکدگر خود پیش
دو درم نکست پیه چشم
جان زیش و بلیت تن کار
بگذران زمان هم از قاف
کویدار ایم بقدر کف
چون جواب نامه خیر
کا یعجب چویم مذاش جو
رقعه دیگر نویسم زان
میج کرد و خوشی کردن
باو بر تخت سلیمان رفت
این ترا زو به این بنیاد
همچنین تاج سلیمان
رست میگردا بدست آن
گفت اگر صدره کنی تو
بعد از آن تاج بنام
هشت کت کر بگردان
تاج مطلق کشت کاشی
بر دانه نه تو دست خود
طن مبر بر دیکری ای دوست
همچو فرعون که موسی بشیبه
تو هم از بیرون بدی و کرا
همچو فرعون تو کور و کور
عقل او بر عقل ما مانده

کنده آهن بسوزن میکنند
چشم پیش بر جان چو قطره
جان تو تا آسمان جلالت
نور روح تا عیان آسمان
لکیت تن بی جان بود مراد
تالب در یاسی جان چو شل
من بسوی تو بسوزم در زمان
وز غم ادب صافی تیره
یا حیانت کرد و رفته بر زبا
دیگری جویم رسولی ذوق

گرچه پیش نیریم جسمت
جسم از جان نور افزون
تا بجلد و سرقدا می هام
نوری این چشم می بید بخواب
بار نامه روح حیوانیت
بعد از انت جان چو جلب
این بیابان خود ندارد
نی قوارش اند غیبی آج
رقعه پنهان کرد و نموداد
بر امیر و مطیع و پادشاه

کتر و زین پاد بر سلیمان علیه السلام سبب زلفت

پس سلیمان گفت با او که
تا رود اضاف ما را دست
روز روشن ابرو چو لیل کرد
باز کج میشد بر او تاج اسی
گر شوم چون کز شوی می
انجا که تاج را منوشت
رست میشد تاج بر فرق
چون فاشی زکل بر دکن
مرد با هم را ز گفت با پسند
ان کن که میسکالید آن غلام
طفلکان خلق رسیده
و اندون خوش کشته نفس
با عد و خوش یکبار زان
حکم حق بیقل و کورش کرد

باو هم گفت ای سلیمان
از ترا زو کم کنی من کم کنم
گفت تا جا کر مشو بر فرق
هشت بارش است کشت
پس سلیمان اندر از او است
بعد از آنش کز همی کرد او
تا گفت ای تاج چو پنهان
نیت دستوری کردن من
تا ترا هر غم که پیش اید زود
کا جنگش با رسول مطیع
العدو در خانه آن کور
خود عدوت او قنقش
چند فرعون کشتی جسم
هر حق چشم و بر کوش خود

نی ز روحست و ز از روح
چون رود جان جسم من
روح را اندر تصور نیم کام
چشم بی این نور بود جزا
پیش از روح انسانی
چیریل از نیم تو و پس خرد
بی جواب ناخسته است
روز و شب بد و فکر
کو منافق بود و ماری زیر کا
عیب بنهاد ز جمل این
کز روی کردم چو اندین
در روی کز از گرم چشم
تا تو با من روشنی من
اقابا که مشو از شرق من
گفت تا جلیت آخر کز
دل بران شوب که بود کز
تاج و یکشت تارک
گر کم تو رست کردی
پردای غیب این بر هم
بر کسی تمت منه بر خویش
کا خشمش با شهنشاه
اوشده طفل با کرون
ز برون تمت بهر کس
نیواز می این تن پر غم
کر فلاظو است چو شمش

همام
چشم بزرگ
عنان
نور می آید

خوب
روزی

کشت
کج
معتر
یعنی هم نام

مؤمن
امانت داشته شد
تارک
اندر

غرم
غرامت و دین

سبح
جو شیدن آب

سلام عاقلان و بنکوهیست
عقل و شام و دهن را هم
رحمت از حلو اندازد لبم
سبقت کننده کند بیفایده
نیت غیر نور آدم را خور
تا غذای اصل را قایل شو
چون خوری یکبار از ماکول نور
عقل و عقل است اول کسی
عقل تو افزون شود بر دیگران
عقل دیگر بخشش بر روان بود
در ره بخشش بود لبه چیم

اینجا نوحه حکم غیب یارید
 درس گیرد هر صبح از بیم
 بر سر کوشش نشستی با حضور
 استاد حق صبحی اندر حضور
 کور پا را بر فزونی پوشیده بود
 یا انا دعوت کی سعی الی
 ان عجایب را که اول می یافت
 بر ز تشلیح و تفسیر و بر فغان
 ایچب آنجا رسید یافت
 او مکرر کرد قفسه جذبات
 بر غلام و بند و باری نظری
 بهم کند در من سرایت عیش
 شویش بی آب دارد دریا
 که دویران عالمی را در فصوص
 او حد و ما و عول رهنمای
 زانکه فیضی دارد از قیام
 من از ان جلوه ای و اندر بیم
 جاده از و کیش سیه بی ثبات
 از جز آن جا زان باید پرورش
 لقمهای نور را اکل شوی
 خاک ریزی بر سرمان تنور
 که در آموزی چو در کتب صبی
 لکیت تو باشی حفظ آن
 چشمه آن در میان جان بود
 که بهی خوشد از خانه و بیم

عقل تحصیل مثال جو صبا
از درون خویشین چو چشمه
مشورت میگرد شصتی با کسی
من عدوم مرزا با من
من عدوم چاره بنو کرمی
من ترابی هیچ شکی دشمنم
هر که با دشمن نشیند درین
خیر کن با خلق بر این دست
چو که کردی دشمنی برین
لیک مردی عاقلی معنوی
آید و منعش کند و اداش
تا چو که باشد او بیدار پیش
کر به چه شیر شیر افکن بود
شهر پرورد است و بر جای کن
عقل و جان جان ای جان
ایک سرتیه میفرستای برین
ایک جوانی را که زباز بیل
اصل شکر بیکان سرور بود
از کسل و زنجیر و زنا و منی
صاحبش در پی دوا کجای سحر
اتحانت را بخاید چون شکر
هین بگریز از تصرف کرم
خرنخازن سبب خواند ذلت
قل تعالو گفت از جذبه کم
هر کجا باشد ریاضت باره

کان رود در خانه از کو بیابا
قصه شخصی که با شخصی مشورت میکرد و گفت با کسی که درین
کر ترزد و دارد و در محبسی
بنود از رای عدد و غیره
کر روم با تو نایم دشمنی
من ترا کی ره نایم هر نیم
هست اندر بوستان در گن
یا برای راحت جان خود
مشورت با یار و همراهم کن
عقل تو نگذاردت که کج
عقل چون شعله است و زینت
وزر و سوراخ مانده چو شمشیر
عقل ایامی که اندر تن بود
خواه شعله باشی که خواهی
عقل و جان خلق سلطان

راه آتش بسته شد بدینوا
قصه شخصی که با شخصی مشورت میکرد و گفت با کسی که درین
گفت ای خوش نام غیر من
رو کسی که ترا دوست
حارسی از کرک جستن شرط
بر که باشد دشمنین دوست
دوست را مار از مار است
تا همواره دوست منی نظر
گفت من و انم ترا ای سخن
طبع خواهد که دشمن کن
عقل ایامی چو شعله عادل است
در هر آنجا که برادر و دشمن
غره او حاکم در زندگان
عقل درین حاکم ایمان بود
عقل کل سرشته و حیرانت

نشسته ماند و زار و با صد تپا
تا بهی از منت هر ناسزا
ماجرای مشورت با وی
دوست به دوست را شایسته
جستن از غیر محل با جستن
هست در کج میان بوستان
تا نکرد دوست خصم و دشمن
در دولت ناید ز کین با خوش
که توئی ویرینه دشمن من
عقل بر نفس است و بدین
پاسبان و حاکم جود است
غیبت کرد به و بود و مرده است
نفره او مانع چرندگان
که زبیش نفس در زندان بود
کل موجودات در فرمان
هر حکمت کا فرد دفع فصول
میرش کردش و سالار محمل
زان بود که ترک سرور کرد
او سر خود کرد و اندر کوهها
پشت آید هر طرف که قوی
آتش از بی هیز می کرد و تلف
حکم غالب بود و ای خود پرست
به اسواران نفس بر جها
رین سواران پس که با خود
اگر ریاضت دادن جان است

محس
محل گرفتاری
من
بهمی خود منی
که سخن
کهن است که نون
بود

سرتیه
پاره از شکر که سلطان
در وی نبود و گفت اند بهر آیت
اربعه
تبدیل
نام طایفه
جانشین
معنی جانشین
فصل
مردمن
انگیزیت
ایمان و به
داوود

و ق ر چهارم

سکک
سب بر راه بود
بر عا
سب بر راه بود
سب بر راه بود

الاصافون
بسی صفت زنده گان
تغیر
یعنی تنفر

محرقة
یعنی در محل سوختن

مناص
محل گرفتن
صال
مناج
کراه
طریق روشن

مقتر
محل آرام و قرار

سب
سب
سب
سب
سب

سکسکانید از دم بر غایت
قل تعالوا قل تعالوا گفت
کر نیاید ای بنی عکلمین مشو
منهزم کروند بعضی زین
خود ملائمت نیز با هم تابند
مشرقی و مغربی را حساست
باز صفت کوشا را منصبی
همچنین از حسن یکیت می شمر
هر کسی که از صف دین گشت
کر می کرد در کفارت تغیر
قل تعالوا قل تعالوا ای غلام
چون پیر سروری کرد از پند
والفضولی از حسد طاقت ندا
از تکرر جمله اندر تفرقه
پای تا سر غرق بکین آن جان
نور پنهانست و جستجو کو
جست پیچون هوکل می کشد
تفرقه جو یای جمع اندین
چشم این زندانیان هر دم
برزین پهلوت را آرام
گفت فی فی یا رسول الله
هم تو گفتی این گفت تو کو
زین درخت آن برک زبیدی
برک زور ویش آن موی سید
برک بی برکی شان عارفی

تایوش و مرکب سلطان
ای ستوران فسرده رکت
زان دو بی تکلیف ترا کرین
هست هر اسی طویل و جدا
زین سلب بر آسمان صفت
منصب دیدار حسن چشم را
در سماع جان و خبار نی
هر یکی مغرول از انکار کرد
میر و سوسی صغی کان با خوش
کیمیا را هیچ از وی دیک
پن که ان الله یجو تسلام

اغراض ناسم بر وقت
مروده از جان زنده اندر
میرد بر دوش جوی روان
کر کرافه دل میجوید
که بجا ایصال منهاج
تو درین طالب منطلوب
کی بدی گشتی کس مرده
زانکه در خانه لحاف و پیر
سرور شکر مکر شیخ کن
پیر پیر پیر پیر
سینه های پخته او را پیر
بر عقل پخته می رود پیر
ز روی ز رخ روی صیرفی

قل تعالوا قل تعالوا گفت
قل تعالوا قل تعالوا گفت
کوش بعضی زین تعالوا کر است
منقبض کروند بعضی زین
کو دو کان کر چه بیک کتب
صد هزاران کوشا کر صفت
صد هزاران چشم را از راه
پنج حس طایف اندرون
تو ز کفارت تعالوا کم کن
این مان کر مست نفس کا
خواجہ بازار از متی و از سری

خلق رسکر که چون غلامانند
ای عجب که جان زندان اندر
و ایما پیلو به پیلو بقرار
کر نبودی جس دنیا رهنما
هست منهاجی نهان در
مردکان باغ بر حسته زین
صد هزارالودکان با ج
بیمقر کا هی نباشد بقرار
یا رسول الله جوان از سیر
یا رسول الله درین لشکر
بر کهای زرد و خود کی هست
بر کهای نور سیده سیر فام
انکه او کل عارض است و خطا

استوران ملول اندر سبق
ای ستوران رمیده از آرد
هر ستوری را صطبل و دیگر است
زانکه هر مرغی جدا دارد قفس
در سبق هر یک ز یک بالارند
جمله محمجان چشم روشنند
پنج چشمی از سماع آگاه
در صف اندر قیام الصافون
کیمیا فی بس شکر فست سخن
گفت تو سودش دهد از رخ
سروری جو کم طلب کن سرور
از برای شکر منصف خیل
در سماع فانی چون فانیند
و انجی مفتاح زندان است
پهلوی آرمگاه پست و
فی بدی جشت نه دل حبس
یا نقش بکین کرافه جنت
زندگی بخشنده را تو فهم
کی بدی کر نبودی با ج
بی شمار شکن نباشد اینجا
غیر مرد پیر شکر مباد
هست چندین پرازوی شکر
این نشان نجگی و کمالی
شد نشان انکه این میوه خام
او بکتاب گاه مخر نو خطا

بغیبتی نه از روی خود
سخن نیست نه از روی خود

سخت است
مشغله کار و عقل

سخران تاری
کاسه قدح عربی گویند
طایفه ای از مردم
اطلاق شده از این

خلیدن
فرود کردن

کره که
نام کو بی است
در زمان که در
زمان نام فخره

در آن کوه سکنی
شدند
درج
یعنی پنهان

چنین
چنین

گفت مستانه عیان آند و فزون
گفت این بار کسب این مشغله
چون وصیت کرد آن از او
عشق آمد عقل او آواره شد
عقل سایه حق بود حق آفتاب
هر چه کوید او پری گفته بود
اوی او رفته پری خود او شد
پس خداوند پری داد
شیر کز از خون بره میر خورد
با و چه دایمی بود این شش و شو
که چه قرآن از لب پیوست
عقل را سیل سخت در بر بود
آن مریدان جمله دیوانه شدند
هر که اندر شیخ تبعی میخندید
هر که او سوی کلوش زخم برد
و آنکه آه بود از رضا جعفر
روز گشت آن مریدان گشته
این تن تو کز تن مردم بی
ای زده بر بچو و آن تو ذوالفقار
نقش او فانی و او شد آینه
در به بینی روی زشت استم
چون رسید اینجا سخن لب بر
بر کنار با می ای مست مدام
بر زمان خوش برسان باش تو
زین جان در وقت شادمانی

لا اله الا انا ما فاعبدون
کار و پا در من نشیندند
هر مریدی کاروی آواره کرد
صبح آمد شمع او بجای شد
سایه را با آفتاب او چه با
ز این بهری نه ز بهری گفته بود
ترک بی الهام تازی کوشده
از پری کی باشدش آخر می
تو بگوئی او نکرد آن با و کرد
نور حق را نیست این فریبک
هر که کوید حق گفت او فدا
ز آن قوی تر گفت کاه و گفته بود
کار و پا در جسم پاکش میرود
با و کوه او تن خود میبید
خلق خود پریده و دید و زار
دل نه او شکر زنده زخم کرد
نوحه با از خانه شان برخاست
چون تن مردم ز خنجر کم شد
بر تن خود میرنی آهوشدا
غیر نقش روی خیرنجابی نه
در به بینی عیسی مریم توئی
چون رسید اینجا قلم در رسم
پست بنشین با فردا او
همچو کنجش خفیه کن فی فاش تو
زان کنار با غیب است

چون گشت آن حال گفتش صبا
حق منزله ازین من بایم
مست گشت او باز از سر
عقل خود شعله است چنان
چون پری غالب شود بر آدمی
چون پری را این دم قانون
چون بخود آید مانند یک
شیر کز از شیر کی ترسید
ور سخن پر دازد از زار کن
که نور از تو بکل خالی گشت
چون همای جو دی پروا کرد
نیست اندر جبهه ام آفتاب
هر کی چون طحان کرد
مکت اثری بر تن آن
واکه او را زخم اندر سینه زد
نیم دهنش دست او بسته کرد
پیش او آمد نهرا مان مردور
با خودی یا بچودی دو چاره
زانکه بخود فانیست و همین
گر کنی نف سویی خودی
او نه نیست و نه آن آسوده
لب بیدار چه فصاحت
هر زمانی که شوی تو کامران
تا نیاید بر و لا نا که بلا
گر نمی بینی کنار با هم را

تو چنین گفتی و این نبود صلا
چون چنین گویم بایست
اوصیایش از خاطر رفت
شعله بجایه در کنج خسته
کم شود از مرد و وصف مرد
کرد کار این پری خود چون بود
چون پری است ای کار و
شرح راه از کور که پرسید
تو بگوئی با و گفته است این سخن
تو شوی پست سخن عالی کند
آن سخن را با یزدان کرد
چند جوئی در زمین و در سما
کار و میرود پیر خود را بی ست
وان مریدان خسته و غرقاب
سینه اش شکافت شد و
جان بر دالا که خود خسته کرد
کای دو عالم درج در دکت
بچو و اندر ویده خود خار زد
تا لید در اینی او ساکن است
وزنی بر آینه بر خود
نقش تو در پیش تو نهاده
دم من و الله علم بالرشا
اندک خوش را کنار با مدام
ترس ترسان رود در این
روح می بیند که هستش تیرا

جليل
بزرگ

خلف
پشت سر
که

کدائی کردن
بشقت

ضمیمه
یعنی نهانی

تقدیر
توانائی

استغاثه
استغاثه کردن
استغاثه
طهارت از غلط

تلقی
پاکیزه

بر حذر
اراده بود
دور

عقل
درشت بین

کی بگوید فی نزدیکی بپوشد

دیکری که نیم عاقل آمده
و آخری که عقل جوسکی شد
غرقه اندر غفلت و در قتل
شمع فی مایه های خود
مروءه انقاقل آید و تمام
زنده فی مایه های عیسی شود
غورچه که غور کی در نکند
سودند و بر جبین آن
قصه آن بکیر است ای غور
در کلبه خوانده بشی لیک
پشت بید تا دام آورند
گفت با اینها زار مشورت
مشورت را زنده باید کرد
از دم حب الوطن بگذر
که وطن خواهی گذر نهوی
چونکه استغاثه بینی پنی
چونکه استغاثه کنی در سخن
ای تو کس کشته جان ناکس
از حدت ششم خدا بپوش
ان کی در وقت استغاثه
گفت شخصی خوب در داوود
ایند عاکه در دینی بود
رایحه جنت زمینی یافت
ان بکبر بر خسان خوبست
بوی گل بهر شامست ایلیر

عاقل را دیده کرد آن نوجو
خود نبودش عقل و عاقل را کذا
شکس آمدن خلف لیل
نیم شمع فی که نوری که کند
تا بر آید از نشیب خوبام
مروءه نه ماد که سیع بود
نکت ببت جام و ترش بود
قصه ابکیر و صیادان وان سه ماهی بلی عاقل
یکی نیم عاقل و یکی مغرور ابلیه بی عقل و عاقلشان
صورت قصه بودین مخبر
ماهیان واقف شدند
که یقین بستم کس از حدت
که تر از زنده کندان زنده
سرحدیت حب الوطن من الایمان
ایچدیست راکم جان غلط
بوی جنت خواه از رب غنی
این بود که از زیانم بکن
دست فضل است و جهانها را
حکایت شخص که بوقت استغاثه گفت اللهم ارحنی
رایحه الجنت سجای اللهم جعلنی من التوابین واجعلنی
من المتطهرین که ورد استغاثه است و این بوقت
استغاثه خواند عزیزی گفت سوراخ و عالم کرد
رایحه بینی کی آید از دبر
پن مریعوس کلش بند
جای آن بونیت این سوراخ
ای تو وضع بر پیش اینها
از پی سوراخ بینی بست کل
کی از اینجا بوی خدا آید ترا

دست در وی زد و چو کور اندر
حق نداند فی قیل و فی کثیر
میرود اندر بیابان دراز
نیست عقلش تا دم زنده
عقل کامل نیست خود را مرد
زنده فی و مروءه فی لاشی بود
جان کورش کام هر میند
قصه ابکیر و صیادان وان سه ماهی بلی عاقل
یکی نیم عاقل و یکی مغرور ابلیه بی عقل و عاقلشان
صورت قصه بودین مخبر
ماهیان واقف شدند
که یقین بستم کس از حدت
که تر از زنده کندان زنده
سرحدیت حب الوطن من الایمان
ایچدیست راکم جان غلط
بوی جنت خواه از رب غنی
این بود که از زیانم بکن
دست فضل است و جهانها را
حکایت شخص که بوقت استغاثه گفت اللهم ارحنی
رایحه الجنت سجای اللهم جعلنی من التوابین واجعلنی
من المتطهرین که ورد استغاثه است و این بوقت
استغاثه خواند عزیزی گفت سوراخ و عالم کرد
رایحه بینی کی آید از دبر
پن مریعوس کلش بند
جای آن بونیت این سوراخ
ای تو وضع بر پیش اینها
از پی سوراخ بینی بست کل
کی از اینجا بوی خدا آید ترا

تا بدو بنیاد شد و حست و حلیل
می بخوید هم نذیر و هم شیم
گاه لنگان این کاه می تاب
نیم عقلی فی که خود مروءه
در پناه عاقلی زنده سخن
غوره باشد فی عجب فی موی
عاقبت بخود لی بر محمد
زانکه نازل شد بلا از آسمان
که در سه ماهی شکرت
بر کشته شدند و بدیدان
غرم راه مشکل ناخواه کرد
کاهی و جهلشان بر من زند
زانکه بایت لیک دارایی
که وطن است جان منوی
آمده است اندر خبر بدو
بوی گل باشد دلیل کلبه
دستم اندر شستن جانست
زانسوی حد را تقی کن ای
ارخاوت تو بشوین و دست
که مرا با بوی جنت دار
لیک سوراخ و عالم کرد
وروشی را تو او روی کن
وی بکبر برده تو میش شن
بو و طیفه بینی آمدی عقل
بوز موضع جو اگر باید ترا

همچنین حب الوطن مدد است
نیست وقت مشورت بین کن
سوی دریا غم کن این اکبر
همچو اهو کر پی ادست بود
رفت آن مایه ره دریا گرفت
خویش را فکند در دریا پس رفت
گفت اهن فو تکر و موقت
بر گذشته حسرت آوردن خطا
این زمان سودی ندارد حسرت
آن یکی مرغی گرفت از کز و دوا
تو بسی کاوان و شایخ خورده
مر مرا آزاد گردان از کرم
اول آن بند هم بر دست تو
پس سوم بندت و هم بر دست
برکش چون گفت اول بند
بعد از آن گفت که در چشمم
فوت کردی در که رویت بود
گشت غمناک و همی گفت آه
مرغ گفتش از نصیحت که میت
وان دوم بندت بگفتم که زلال
خواجہ باز آمد بخود گفت که بین
این بخت و بر پرید و شاد
چاک حسن و جبل نپذیرد
نیم عاقل گفت در وقت بلا
کوسوی دریا شد و از غم تی

تو وطن شناس ای خواجہ
چون علی تو آه اندر چاه کن
سجده و ترک این کرد یک
سید و داورتش یک رک بود
راه دور و پهنه پها گرفت
که نیاید جدا از این صحرای
چون نکشتم همراه آن بهما
قصه آن مرغ که وصیت کرد که بر گذشته پشیمانی محو
در تدارک وقت اندیش و بر فتنه غم محو
مرغ او را گفت کاخ و احوال
تو بسی شتر بقریان کرد
ای جوانمرد که هم محشم
پیشم ای جان و دلم بابت تو
که ازین سه بند کردی بخت
گشت آزاد و دران دیوار
ده درم شکست یک نیم
که نباشد مثل اندر در وجود
این چرا گردم که شد کار تمام
که مبادا برگشته و غمت
هم تو باور کن قول می
باز گویند سوم ای نازنین
سوی صحرا سرخوش و آزاد
تخم حکمت کم دیش ای نیکو
چاره اندیشیدن آن مایه نیم عاقل
فوت شد ازین جان نیکو

گفت آن مایه یک کسبم
محرم از راه کم یا بست پس
سینه را با ساخت میرفت بخود
خواب جز گوش و سکت اندر پی
رجها بیار و دید و عاقبت
پس چو صیادان باوردند
ناگهان رفت و لیکن چون رفت
قصه آن مرغ که وصیت کرد که بر گذشته پشیمانی محو
در تدارک وقت اندیش و بر فتنه غم محو
تو یکی مرغی ضعیفی همچون
خود گشتی سیر زانها در زمین
هل مرا تا که سه بندت بر دم
بر سر دیوار همیش
آنچه بر دست نیست سخن
گفت دیگر برگشته غم محو
دولت تو بخت فرزدان
آنجا که وقت را دان عالم
من چرا آزاد گردم و مرورا
چون گذشته و رفت غم چون
من نیم خود سه دم سکت ای
گفت آری خوش عمل کردی
پند گفتن با جہول خوانان
زانکه جابل جابل بر بند
چاره اندیشیدن آن مایه نیم عاقل
لیک ازان ندیشم و بر خودم

دل زرامی و شورشان برکم
شب رو و پنهان کی کن
از مقام با خطر تا بجز نور
خواب در چشم ترسند و گشت
رفت آخر سوی امن و عاقبت
نیم عاقل را ازان شد محکوم
می بایستم شدن در پی رفت
باز ناید رفته با دان سست
چون کنم چون فوت شد آن
صد کرد و خورده کمرای سکت
هم نم کردی سیر زانها در زمین
تا بدانی زیر کم یا اطمین
تا شوی آن پندش و خوش
که محالی را ریس باور کن
چون ز تو بگذشت از این صحرای
بود آن که هر سخن جان تو
ناله دارد و خواه شد و غلغل
زین جیل از راه بردی مرزا
یا کردی فهم پندم یا کردی
ده درم سکت اندر محو
تا گویم پند ثالث را بیکان
تخم فکندن بود و شور و خا
چونکه تو پندش دبی نشود
چونکه ماند از سایه عاقل صا
خویش را نیز زمان مرده

چرا که مولا سی تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند
چرا که پندش می گویند و تنهایی را می گویند

مخفف بر سست
یعنی داکدا

کتیم
یعنی پنهان

سید

عقیق
ازاد

فی بیبا حی چنانکه کس رود
 اینچنین فرمود مار مصطفی
 اس که روش نشیب و ک
 پیش رفت آن بازیم ستم
 ماندان و دیگر همی کرد اضطراب
 احمق او را دران تش نشاند
 عقل میخواست الم پاکت بدر
 واریم از محنت کردن
 ما بد و را من و در صحت روم
 ما نیستم و چنین ریج و
 با حاکم عهد را ایست
 تو نداری عقل روا نجرها
 پرده نیان بدر آید
 یاد ناز و زش و سیور
 عقل آن باشد که عقل از ما
 که نه بنیدگان حاکم را
 می نرزد خاک آن تو غیوم
 هم رفت از دل نتج و زاده
 انکه سوت می تند عقلش
 هر دورا سوی محک کن زود
 که نه اهل فراز و نشیب من
 عقل بر موسی جان افروز را
 گفت فرعونش بگو تو کیستی
 سببت و نام و قیمت را بگو
 زاده از پشت جوی و

نسبت هلم ز خاک آب و گل
اصل حاصل جمله سرکشان
چون رود جان شود و باز خاک
گفت خیر این نسبت نیست
بنده یا غنی و طاعی اطلسم
در غریب خوار و در پیش خلق
و احدا ندر ملک و اورا یار
نقش او کرده است نقاشان
بلکه آن عذر و آن طاعی تو
من زدم مستی و ناکه اوقاف
گشته و خوششان در گشت
کوری تو حق مرا خود بر گردید
که مرا پیش حشر خوار کنی
زخم لگی را نمی تانی کشید
آن کی آمدن ریشکشان
اکاین زمین را از چه ویرانی
گفت ای ابله برو بر من من
کی شود بتان گشت و برکت
تا سوز و خله طایب از دوا
که چرا این طلس بگریزه
همچنین بنجار و حد و قصاب
تا نکوبی کندم اندر آسیا
این تقاضا کردن نماند
بس که خود را کرده بنده
تا دم آن از دم این بشکند

آب و گل را و او زوان جان و دل
چست از خاک و از اصدان
اندر آن کور محوف سمنان
مر ترا خود آن نسب اولیتر است
زین وطن بگریخته از فعل شوم
که ندانی پاس و حق
بند کاش را جزا و سالار
خیر اگر دعوی کند و ظلم جو
لاف شکرست میرزا باغی تو
انکه جانش خود بند جانی
تا چه آید بر تو زین خون
سرکشند آنچه نفس پیتر
رو در روشن و لیم تاری
زخم ماری تا تو چون آبی
بیان انکه عمارت درویشیت جمعیت در پریشانی و در
در شکستگی و مراد و میرادی و وجود در عدم
تو عمارت از خرابی بازوان
تا مکر و نظم او بر پرور
کی رود سوزش کجا باید شفا
پروریدی چه نسیم بدیده
بهشتیان پیش از عمارت با خراب
جواب دادن موسی علیه السلام فرعون را در تهدید او
که نشست در باغ نامی بهت
کر کی را کرده تو از دوا
مار من آن از دوا را بر بند

مرجع این جسم خاکی هم بجان
بی مد از خاک میکشیدت
هم تو و هم ما و هم سباه
بنده فرعون و بنده بندگ
خونی و عذری حق نشناس
گفت حاشا که بود این ملک
غیبت خلق را و اگر کسی مالکی
تو تانی بروی من
کر گشتم من عوانی را بهبو
من سکی گشتم تو مسل را و لگا
گشته دریت یعقوب را
گفت این را بهل بی هیچ
گفت خوارتی قیامت صعبتر
ظا هر کار تو ویران میکنم
کی شود طهارت و کندم زار این
تا بشکافی بیشتریش چتر
پاره پاره کرد و درزی جا به را
هر بنای کهنه کا با دوان
آن بلبله و آن بلبله کوئن
جواب دادن موسی علیه السلام فرعون را در تهدید او
که پذیرای پذیرای موسی و به
از دوا را از دوا آورده ام
اگر رضا دادی رسیدی از دوا

مرجع تو هم بجان ای سمنان
از غذای خاک بید کردت
خاک کرد و ندانم چاه تو
که از پروردگار اول جسم جان
هم بر این اوصاف میکشید
در خداوندی کن و کبر شکست
شکر کش دعوی کند خیر لگی
چون توانی جان من بشناس
نی برای نفس گشتم من بهبو
صد هزاران طفل مجرم ندان
بر سپید قتل من مطلوب
این بود حق من نماند
که نداری پس من و خیر تو
لیک خاری با گلستانم
ابلی فریاد کرد و بر نیت
میشکافی و پریشان میکنی
تا مکر و درشت و ویران این
کی شود نیکو و کی کردی نغز
کس زندان و درزی علامه را
نی که اول کهنه را ویران
زبان تلف کرد و بد معمری
کی شود آسوده زان جان
از چنین رشت بدنامی
تا با صلاح آدم من مسموم
ورز از جانت بهار دوان ما

مرجع
بارگشت
محوف
محل ترس
خلق ملکیت
کنه مالک
کمر
باز بچه
چتر
با جیم پرسی زخمی که دوا
وی بسته بود و خون چرک
در آن جمع سود
در زنی
خیاط
سکت
ماهی

و قح جنب
 ب شرم ناپاک
 منطرت
 یعنی بنده است
 لخمه
 جکت و جدل
 هرات دهری
 یکی است
 سهری
 خرید
 سیح
 فروش
 قشر
 پست
 قدید
 کوشک
 خرق
 وریدن
 غیر شدن
 بطریق کبودکان برین
 رفتن
 زرق
 مکر

گفت الحق سخت است جادو
 خلق یکدل را تو کردی دود
 غفلت و کفر است پایه جادو
 من بجا دویان چه مانم ای
 من بجا دویان چه مانم ای
 هر که را افعال دام و دود بود
 چون تو بر کردی و بر کردی
 اگر تو باشی تکدل از طعمه
 ای سبکس فقه تا نام و عرا
 وی سبکس فقه ترکتان و
 چون نذر و مدرکی جز بگو
 از همه عیش و خوشیا و
 خشک بر میخ طبعیت چون
 هر زمان مبدل شود چون
 اگر بود فرو وین و انهار است
 خیره دید جهان در آتش
 تدقی حس البشور اب عیا
 ای غفلت از سبب بجز
 لاجرم اعمی دل و کشته
 چون شدی تو پاک پرده
 چشم بستی کوش می آری پیش
 عالم من لیکت اندفن چون
 کر بود مشک و کلانی بوم
 با خست گری نه بنید غیر گری
 تو که فرعون بی همه مری و زرق

جواب فرعون موسی علیه السلام را و تهدید او
 جادوئی رخه کند و رسک کند
 نفی کردن موسی علیه السلام جادوئی را از خود
 اگر دم پر شکت میکردی
 اگر خدا نازل شود بر من حد
 بر کرمش کمان بدود
 خانه را اگر دنده بنید منتظر
 شکست بینی خود نیار همه
 او ندیده هیچ جز کفر و لغا
 او ندیده هیچ الا مکر و کین
 جمله اقلیمها را کو بگو
 او بنید غیر قشر خیره
 بسته اسباب و جانش لایق
 بیان آنکه هر خس مدرک را از آدمی نیز مدرک
 دیگر است که از مدرکات آن جس دیگر نیست چنانکه
 همیشه در استاده انجمنی از کار استاده دیگر بجز
 از آنکه وظیفه او نیست و بجز این از آنچه وظیفه او
 نیست دلیل نبود که آن مدرکات نیست و الله اعلم
 مضطرب احوال مضطرب
 جان پاکان خوش بر تو
 تا نائی زلف و جبار پیش
 قرن من جز حرف و صوتی نیست
 فن من نیست و علم منم
 خواه که غریش او یار است
 مر مرا از خود نمیدانی تو فرق
 چشم بکشا و مستب ز فکر
 جمله عالم کر بود نور و صور
 کوش کو بین بصورت نکر و م
 این با بینی بین این خوب
 کی به بیم من رخ نسیم سا
 چشم احوال از یکی دیدن
 بنکر از خود و درین ای گریار تو

که در فکندی بکر بجا دود
 جادوئی که دید با نام خدا
 مشعل دین است جان موسی
 که ز جادو نور میکشید کتب
 لاجرم بر من کمان بدید
 کل از آه سپید خود بینی
 ساحل بیم را همی بینی دود
 ای جهان نمایدت چون
 او ندیده جگر مری
 خبر همان چری که میجو ندید
 بگذر و از این سران آن
 لایق سیران کاوی بخش
 هست ارض الله اصدال
 نوبو بنید جانی در عیان
 چون فسرده یک صفت
 پرده پایان جس ناپاک
 اینچنین دان جایشی صوفیا
 بنده اسباب کشتی تو خر
 تا شوی فارغ ز بهاب لطر
 چشم را باشد از انجمنی
 صورت را با یکی زند منم
 نیست بینی در خور این مطلب
 این مکن تکلیف ایس بطا
 ناظر شکرست نه توحیدین
 تا یکی تورا نه بینی تو دود

بگراندین زمین کیسا عتی
 پس بدانی چونکه رستی از بدن
 جسم را چشمتی نبود اول لفتن
 آن بر پی و دو می بپیش
 اوست از خاک کی ماند بجا
 مع از باد است کی ماند باد
 آدمی چون راوه خاک است
 با دلی چشم اگر نیست نداد
 اش نه در و اگر چشم نیست
 اگر نه کوه و سنگ با دیدار
 اگر بودی چشم دل خانه را
 اسی خرد بر کج پیر و باها
 کی شدت حالها و خجاست
 که چنین داد و چنان ناسور را
 من عصا و نور بگرفته است
 در خور ستر بد و طعنان تو
 تو بنا و یلات میکشستی از آن
 گفت و در دولت و ازینا
 زانکه دید او که نصیحت جو
 شاه را باید که باشد خوشی
 فی حلیتی محنت و آری
 شاخ تیرت بن جگر باراک
 تا فر و گیرند بر در بن عیب
 غازیان حمله غزا چون که برین
 غازیان عیب چون از غم خویش

تا و رای کون بنی ساجی
 گوش و بینی چشم میداد شدن
 در رحم بود و او جبین کشتن
 نیست اندر دیکان هر دو
 جتی هست از نابلی هیچ
 ناماسب را خد نسبت بد
 این سپر را باید نسبت کجا
 فرق چون میگرداند مرقوم
 با خلیش چون چشم کردیت
 پس چرا داد و با و بار
 چون بدیدی پیران فرزا
 سوره بر خوان ز لک لاله
 نظر الارض لب اسرار
 هست در خور از پی سیور
 شاخ کساحی ترا خواجه
 مابدانی کوست در خور آن
 کور و کاین هست از خوب
 که در آید غصه در اکا
 تند و خورانی و مسکین
 رحمت و سبق کیر و غضب
 که شود زن روی آن کین
 اک عصایم شاخ شوخت را
 حمله آوردن این جهانیان
 غیب که سر حد غیب است و غفلت ایشان
 کین که چون غازی بغیر از و کافراخت آرد

دار بی از تنگی و از ننگ و نام
 رست گفته است انشه شیرین
 علت دیدن پیدای سپر
 نور را با سپه خو نسبت نبود
 نیست خود ننداشتن آن
 نسبت این فرما با صلهما
 نسبتی که هست مخفی از خود
 چون همی دست نمون
 که بودی تل را آن نور و بد
 این زمین اگر بودی چشم جان
 سکریره که بودی دیده
 و قیامت این زمین نیک
 این فرستادن بر پیش نمور
 واقعاتی دیده بودی پیش
 واقعاتی همکین از برین
 مابدانی که حکیم است خبر
 دان طبیب و آن مجسم
 از عدای مختلف با طعام
 پادشاهان خون کشد از صحت
 فی غضب غالب بود اندیشه
 دیو خانه کرده بودی سینه
 حمله بردند اسپه جهانان
 حمله آوردن این جهانیان
 غیب که سر حد غیب است و غفلت ایشان
 کین که چون غازی بغیر از و کافراخت آرد

عشق اندر عشق بی سلام
 چشم کرد و مو بموی غازیان
 در خواب با مازندیدی کس
 نسبتش بکشید خلاق و دود
 که چه شلش دست چون کج
 هست بی چون رجه داکس
 هست بی چون و خرد کی بی
 چون همی دست می ارکید
 از چه قطبی را رست مکتب
 از چه فار و زرافره خورد
 چون کواپی ادی اندر دست
 کی زما دیده کواپی سیاه
 هست بر بانی که شد میل
 که خدا خواهد مرا کردن کرن
 کوه کوه میبودت رین
 مصلح امراض در مان نمای
 دید تعبیرش پوشید اربع
 طبع شوریده همی چندینام
 لیک چشمان فروست
 بی ضرورت خون کند از برین
 قبله سازیده بودی کینه را
 جانب روین در دو حایا
 تا کسی ناید از انبیا کج
 کافران بر عکس حمله او
 حمله آوردند بر تو رشت کیش

بازید بیطامی است
 لا یجیب الی حلل من العارین
 ز جیبش شوره عینا نظر

تجسم
 تکلف

منه
 سوزی که حضرت رسول
 اول حال بر او خط کردی چون
 سینه ساخته و حضرت تراوست
 انسون چنین دانه اثار کرد

تجسم
 یعنی حدیث کند حایان
 جیبی خود را خط میکند زمین
 برای اسرار خود

جمع
 جمع لعه یعنی پرو
 عت

یعنی غضب
 محنت
 خیر و شست

غازی
 حمله کننده

صلب شایع
پشت و کمر محمل عبودیت

امثال
نسل در نسل

سنگ
قصد و شگفت

ریش
اول یعنی زخم است و دانی
معنی لجه است

کودنی
بیعتی و بیعتی

حر
ازاد

حمله بروی سوی در بندان غیب
چون بگیری شهری که ذوالجلال
ایست منم سرینک و نکست شکم
سلت را بر کند یکیک قدر
تو ستیزه رو بری آن شود
تو بگردم از سخن کا بختم
تا بدانی که جبر است ای عدد
کی فرستادی می بر اسمان
چون مراقب باشی و گیرسی
این بلا از کودنی آید تورا
ورنه خود تیری شود آن تری
پن مراقب باش کردل باید
پس چو این که چه تیره بکلی
تا دلت آینه کرد در پر صور
این را چه تیره و بنیور
صیقلی وید این خوش کرد
تا در او اشغال غیبی رود
صیقلی را بسته ای بی مان
آهسته کا ثیمه غیبی بدی
تا کنون کردی چنین اکنون
تا کنون مردم هست همچون آب
جان مردم هست مانند هوا
حاصل آنکه کم کن ای مسرور
با کمال تری حق واقعات
ز این تیره قدرت می نمود

تا نیاید نظر مردان غیب
برگزیدست از برای امثال
ایست با من نام و نکست شکم
تا بدانی کالعه ریعی البصر
که نیاید مثل ایشان در جو
بسیح من دارویت منجم
میند پد هر چیز را در خور او
نیکویی کردنی نیاید مثل
حاجت نماید قیامت این
که نکردی فهم نکتہ در نما
در رسد در تو جزای خیر
کردنی هر فعل جزای زاریت
بیان آنکه تن هر یک از آدمی
قابل اتمیه است تا در دنیا بهشت و دوزخ و
قیامت و غیره معاينه بناید نه بطریق خیال بل بعبا
تا که صورتها توان دیدند
عکس جودتی و ملک در جود
دان هواری کرده و دست با
حمله صورتها در و حال شد
تیره کردی آبا زین افزون
چون شود تیره نه بینی قهر او
چون بگردم محبت شد پد

چنگ و صلب و جسمها برزد
تو روی در بند ما را ای لحوچ
تو بلا در بند ما را سخت بند
سلت تو تیز تر یا آن عا
صد از اینها که گویم تو کری
که نهم بر پیش خاست تا پرد
کی نکو کردی کی کردی تو شر
که مراقب باشی و بیدار
آنکه ریز ابد اندا و صحیح
از بدی چون دل سیاه و تیره
در نیاید تیرت از بخا سست
در این افزون تر است بود
بیان آنکه تن هر یک از آدمی
قابل اتمیه است تا در دنیا بهشت و دوزخ و
قیامت و غیره معاينه بناید نه بطریق خیال بل بعبا
کر تن خالی غلیظ و تیره است
صیقل عقلت بدن و است
اگر بوار اسند بنهاد و شود
تیر کردی رنگ دای نیا
پر مشوران تا شود این آب صفا
قهر جو بر کوهر است و پر ز
مانع آید از دیدن آفتاب
باز گفتن موسی اسرار فرعونیه را و واقعات او را
ظهور الغیب تا بخیری حق ایمان آورد و الله اعلم
واقعاتی که در آخر است بود

تا که شایع را بگیری از بدی
کوری تو کردی سره یکی خروج
چند کا می بر سبال خود بخند
که همی لرزید از دشمنان بلا
بشوی و نماند شوده و دی
تا بسوزد ریش خاست تا بد
که ندیدی لایقش در پی او
هر دمی بینی خراسی کار تو
حاجتش ناید که گوید و صرح
فهم کن اینجا شاید خیره
لی بی نایدن الا است
از مراقب کار با لار رود
صیقلی کن صیقلی کن صیقلی
از هر چه بود و طبعی سبب
صیقلی آن تری از روی نمود
صیقلش کن تا که صیقل گره
که بدان روشن شود و لار او
صیقلی را دست بکشد و شود
این بود و بیخون فی الارض
و اندر و بین ماه و قمر و طرا
پن کن تیره اگر هستی تو
چون که روشفت شد فی و با
صیقلی و الله اعلم با تصد
مینودت تاروی راه نجات
آن بی بدی و بدتر نشیند

لقبای بد که در خوابت نمود
که چهره شتی لایق اینی و بس
گاه میدیدی لبانت سوخته
که نگویند میان ابریز
گاه دیده خویش در بخت
که بذات آید صریحی از جفا
که خطاب آید ترا از هر بنا
اندکی کفتم بتو ای نادیده
چند بگریزی بخت آیدش تو
توبه از جانب مغرب در
تا مغرب برزند سر آفتاب
اینهمه که باز باشد که فرا
پیش از آن که قهر در بسته شود
چین زمین بدیر کج و بیابا
گفت ای موسی که مستطاب
گفت آن یک که کوی آفتاب
خالق دریا و کوه و دشت و تپه
هم نمجد ازنده ارض و سما
اوست بر هر پادشاهی پادشاه
تا بود که لطف آن دعد و عده
بو که از تاثیر جوی نکین
یا بود که عکس آن جوهای
سوره ام را بنهجه پیدا شود
انچنان که عکس دوزخ کشم
که ز عکس جوش آب حمیم

میر میدی نان نقش تو بود
ز ششم آن تست ای خوش
که دمان چشم تو بر دوش
که غریق یل خون اینتر
گاه بر مغرب ز دمی چو پیل
که بروستی ز صاحب پیل
گشت مطر و باد فرعون
و اندکی دانی که هستم من خیر
کوری ادراک مرا ندیش تو
در میان آنکه در توبه باز است
بار باشد از روی سر بنا
وان در توبه نباشد جز با
بعد از آن زاری تو کش شود
گفتن موسی علیه السلام مرفر فرعون را که ازین
یکت پسند قبول کن و چهار فضیلت عوض بشان
که خدائی نیست غیر از کردگار
ملکت او بجد و ادبی شبیه
هم پیدا رنده کل از کیا
حکم او را یفعل الله ما یشاء
سست کرد و جار منج کفر
شد کرد و در تنم آن کین
سست کرد و بزم از دوزخ
خازنم جنت المادی شود
تشنه و در قهر حق غشتم
آب طلسم کرد و خلعا زاریم

همچون آنکی که در آینه دید
این جفا بر روی شکر میکینی
که حیوان قاصد خوشت شد
که ز با می او فاد و گشته پست
که بذات آید ازین چرخ نفی
که صد احمی آید از هر جا
زین تر با که نمیکویم شرم
خوشتن را که میگردد و با
پن کین زین پس فرا گیر خرا
در میان آنکه در توبه باز است
هست جنت از جنت
پن غنیمت دارد در باز
باز که دار کفر و این در باز
خالق افلاک و انجم بر عدا
حافظ هر چیز و هر کس هر کجا
مطلع او بر ضمیر بندگان
گفت ای موسی که مستطاب
بو که زان خوش و عده های
یا ز عکس جوی آن پاکیزه
یا بود که لطف آن جوهای
بو که از عکس شبت چارچو
که ز عکس نار دوزخ همچو ما
من ز عکس زهر برم زهر

روی خود از پشت و بر آینه دید
نیت بر من زانکه هستم روی
که سر خود را بدندان دوه
گاه در شکجه بسته و دوه
که شقی که شقی که شقی
تا بد فرعون در دوزخ فدا
تا نکرد و طبع معکوس تو کرم
تا بندیش جواب واقعا
که ز بخشایش در توبه است
بار باشد تا قیامت بر دور
یکت در توبه است از شایسته
رخت آنجا کش بکوری
تا نکردی از شقاوت رویا
پس من بشان عوض آنجا
شرح کن با من از آن یکت
مردم و دیو و پری و مرغ
رازق هر جانور اندر جان
حاکم و جبار بر کرد و نمشان
که عوض بهی برابر کو بار
بر کشا یقفل کفر صد صم
پرورش باید و می عقل اسیر
تا زکی بایدن سوره خراب
جان شود از یاری حق تاجو
کشته ام بر ابل جنت زهر با
یا ز عکس آن سعیم چون

که چهره شتی لایق اینی و بس
گاه میدیدی لبانت سوخته
که نگویند میان ابریز
گاه دیده خویش در بخت
که بذات آید صریحی از جفا
که خطاب آید ترا از هر بنا
اندکی کفتم بتو ای نادیده
چند بگریزی بخت آیدش تو
توبه از جانب مغرب در
تا مغرب برزند سر آفتاب
اینهمه که باز باشد که فرا
پیش از آن که قهر در بسته شود
چین زمین بدیر کج و بیابا
گفت ای موسی که مستطاب
گفت آن یک که کوی آفتاب
خالق دریا و کوه و دشت و تپه
هم نمجد ازنده ارض و سما
اوست بر هر پادشاهی پادشاه
تا بود که لطف آن دعد و عده
بو که از تاثیر جوی نکین
یا بود که عکس آن جوهای
سوره ام را بنهجه پیدا شود
انچنان که عکس دوزخ کشم
که ز عکس جوش آب حمیم

دوه

چا نوزان درنده

شکجه

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

نقش

دورخ درویش مطلوب کم کنون موسیا باشد که یابم نامنی گفت موسی کاو لین آن چای آن علمائی که در طب کفایت دین نباشد بعد عمر مستوی مرک حو باشی فی زنجیر و که حجاب کج بی خانه را بر کنی اینجا تن بیدار چون گرم این گرم را بیدار خانه بر کن کر عقیق این کج زیر خانه هست و جاره عاقبت آن خانه خود ویرا چون کمر و آنجا میز و شست من نکردم آنچه گفتند از خانه اجرت گرفتی و کرسی پاره دوزی میکنی اندر دکان تا که نشیء ناکمان بر کان هر زمان میدو این لوت پاره بر کن این قدر دکان پس ترا بیرون که صاحب دکان کا یدریغا آن من بود اینکا ای دریغا بود ما را بر و باد دیدم اندر خانه من نقش و نگار ماندم اندر خانه حیران و عشق خانه در دل من کار کرد	وای انگو یا بش ناکه زبون وای همسم اکثر نامنی شرح کردن موسی انچار فضیلت پانزده دور باشد رفت ای ارجمند که بنا کام از جهان بیرون بلکه بینی در خراب خانه کج مانع صد خرمن این یکدانه تا هست آید بیرون از زیر ارو های جل را این گرم خود تفسیر کن کز آن محضاً فاجبت آن اعتراف پس بدم خانه منیش و با کج از زیر شش حقین این لیس لا نشان الا ما سعی کج رفت و خانه و دشم می نیت ملک توبه بیعی زیر این دکان تو پنهان دکان از دکان پاره دوزی وار پاره بروی میرنی زنجیر و شست تا برادر سر به پیش تو دکان دین و کار زار کند از روی کان کور بودم بر بخوردم ز اینمکان تا ابد یا حشر تا شد للعب غره شدن آدمی بذکات و تصورات طبع خویش و طلب ناکرون علم غیب که علم انبیاست لاجرم از کج ماندم دور خود	موسیا باشد که بکشا شتم در پن بگو با من که هست آن چای تا نیا باشد ترا سرور بلکه خواهان اجل چون طفل پس دست خویش کمری پس در آن فکمی این دانه ای سبک بر کی ز باغی مانده اگر گرم گرمی شد بر اینمیه در که هزاران خانه از یک تفه لیک آن تو نباشد زانکه دست خانی بعد از آن کوپ حایل کج و حجاب اینجا بود این گرمی مدتی داد و اجل هست این دکان کراچی زبون پاره دوزی چیست خور و با ای ز نسل پادشاه کامکا میش از ان کانی همت خاکی تو ز حشر دست بر میرنی ای دریغا کج را بکذا شتم ای دریغا ای دریغا اید ریغ بودم اندر عشق خانه فقیر لا بد از معنی شدم من بخور ورنه دستنوی من بودی تر	زبون مغلوب نامنی محل من علل جمع علت یعنی مرض است مستوی مستقیم و بیجا و غیر طبیعی مقصود است میرم ارست گرم دیران کردن مستوی کشا دست کسایه درین کردن دور اجل دست معدن اندرون انباستن پر کردن چشمه و جزا کشا دست کسایه درین کردن دور اجل دست معدن اندرون انباستن پر کردن چشمه و جزا
---	--	--	--

شماره شصت و یک
مکان قدس که این است
مهری که بیست و یک
را در آن

هوی
بجایگاه از بهریت
حقیقت شایسته
خائف
ترسان
معصوم
نکا داشته شده
ندم
پشیمانی

تقاضا
طلب کردن
تفتی
جان

عبد
دشمن خصم
آوردن چیزی از آن
تفتل
پست
سست
پرده نشین

کسب
برسان خود و قوت
زال
سره زدن
عشق
گرگشی
فطیر
نان شکم
دو طرز
ناله

ز بهرات مژگانان بهره
عافلی هم حکمت است نعمت است
لیکت فی چندان که ماسوری
دانه را صد درختستان خوش
زانکه این هوی ضعیف سوز
همچو قطره خائف از باد و زحاک
ظا هرش کم گشت در دریا و لیک
پن بدای قطره خود را این
چون تقاضا میکند دریا ترا
الله الله هیچ تاخیری کن
الله الله کوی شوی بدست و پا
الله الله زود دریا با فنی
الله الله زود تر تعجیل کن
الله الله چون غایت در پی
الله الله چون فصلت را ده
لطف اند لطف او کم میشود
در پذیراین چار خلعت زود

گفت با مان کو این بار را
باز پسیدی بکسیری و
که کجا بود است ما در که ترا
چونکه تما جش و پدا و کم خورد
توسه را می رهان او میرا
اب تما جش نکیر و طبع باز
اشک از آن چشمش فرویزد
چشم مار غش شده پر زخم را

میرسیدی در دو عالم بهره است
تا نیر و زود سوزای زود است
ز بهر جان عقل رنجوری شود
حبه را آمدت صکان خوش
هست شد زان هوی تپاید
که فنا کرد بدین هر دو بلا
ذات و معصوم و چار جانشین
در کف دریا شو این لطف
پس چه اسادی و در بانی
که ز بحر لطف آمد این سخن
تا شود چو کان موسی پاتورا
تا نکر وی در غلط بینی فنا
بر فرور از این اشارت پیچین
بی توقف در وی آمیزی غنید
سرب جاک پای او باید بخت
کا سفلی بر چرخ بستم میرد
تا به بینی در عوض صد سوز

او بر تو ناخوش بهر بهی
ناخان زینسان در آوازی
خشم گیر و مهر بار بر دور
نعمت و اقبال کی سازد ترا
زال بر خجند شود خشمش در
یا دار و لطف شاه با فرخ
چشم نیک از چشم بد در دو

ز بهر که بر حق او برورد
عافلی هم حکمت است این عی
خود که یاد بخینین بازار
کان الله دادن آن حبه است
هوی فانی چونکه خوبا او سپرد
چون باصل خود که دریا بود
پن بدای قطره خود را بی دم
خود که آمد چنین ولایت بد
الله الله و و بفروش و بحر
الله الله زود و ثبات بود
الله الله تو کان مسبر
الله الله ترک کن پستی خود
الله الله تا کنون کز خبی
الله الله چونکه عصیانهای
الله الله با چنین کفر و تو
پن که یکبارنی فسادت بود
گفت با مان کو بکم ای ستر

ما خنی که اصل کار است و شکار
ما خنی و متعار و پرش پرید
که چنین تما جش چشم بد
اب تما جش و بدین کبر
از غضب آن اشع زان بجز
زان دو چشم نازنین پر دلا
چشم دریا بطلی کز بسط او

چون شهیدان از دو عالم خود
تا باند لیکت با این حد چرا
که بیکت کل میخوری کل را را
تا که کان الله آید بدست
گشت باقی دایم و هرگز نبرد
از لطف خورشید و باد و خاک
تا بیای در بهای قطره یم
قطره را بجز تقاضا کرد
قطره ده بجز پر که هر بر
چونکه بحر جنت این نیست جو
بر چنین انعام عام ای بحر
چونکه خواندست بروی
کردن اند معصیت افراختی
در نمی آید برویت شکر کو
چون قبولت میکند اگر ارام او
همچ طالب این نیاید طلب
شاه را لازم بود ای وزیر
کوژ کمپیری نماند باز
کوژ کمپیری بر دور کو را
وقت محصر این میکند لیلید
تو کبر طمائی و عتو
که نمیخواهی که نوشی این فطیر
زن فروریزد و کل مغش
که ز چهره شاه دارد صد کمال
هر دو عالم طماید تار مو

هر هزاران چرخ در چشمش بود
نور منی یا هم یکی کوشی که من
تا جالده در پر و منقار جوش
باز جانم باز صد صورت تند
دل همی که بدخوش و بهوش
سخت شاهی که نقش جانی
مصطفی را رای زن صفتی
جنس سوی جنس صد پره پرد
یک زنی آمد پیش مرئی
نیست عاقل تا که در یاد چو
بس نمودم شیر و پستان را با و
زود دور مان کن که میل زد و لم
سوی جنس آید سبک زان و
سوی هم آمد ز من تا و دان
زان شد سگ از بشیر غم
زانکه جنسیت عجیب جانی
بازان هاروت و ماروت
صد هزاران غمی بد آموخته
زان مکان آموخته حقد و
زانکه هر یک بخت خرمین سوخته
از خدا میخواه دفع این جسد
جرعه می آید آن میدهد
خواب آید و آن بیدار میکند
صد هزاران پنجه میدارد
هست میهای سعادت عقل را

همچو چشمه پیش قلمم که شود
نمکته گویم از آن چشم حن
کرد و دستورش ای غیبش
زخم بر ناله بر صالح زند
ورنه در سپهر غیرت بود
تا دل خود را ز پند او که و بند
رای زن و جمل را شد و لب
قصه آن زن که طفل در بر سر او دان
گفت شد بر ما و آن طفلی را
که بگویم کرد نظر می من
او همیکه داند از من چشم
که بدو از میوه دل بکسلم
جنس بر جنس است عاشق و
جاذب بر جنس را هم جنس
تا جنسیت دهنده از ما و دان
جاذب جنس است چرخ طالع
جنس تن بود از آن آینه
دید پای عقل دل بر دو
که نخواهد خلق را ملک
می نخواهد شمع کس افروخته
تا خدایت و از ما و دان
که بدانست از دو عالم می
کرد و عالم فکر را بر می کند
که برادر کات تو بکار او
که بیاید منزل بی نقل را

چشم که بسته ازین محو سحر
میچکد آن آب محمود جلیل
باز که چشم که بر فروخت
صالح از یکدم که آرو با شکوه
غیرش را هست صد علم نهان
که کنم با رای ما مان مشورت
عرق جنسیت جانش خد
قصه آن زن که طفل در بر سر او دان
گفت شد بر ما و آن طفلی را
که بگویم کرد نظر می من
او همیکه داند از من چشم
که بدو از میوه دل بکسلم
جنس بر جنس است عاشق و
جاذب بر جنس را هم جنس
تا جنسیت دهنده از ما و دان
جاذب جنس است چرخ طالع
جنس تن بود از آن آینه
دید پای عقل دل بر دو
که نخواهد خلق را ملک
می نخواهد شمع کس افروخته
تا خدایت و از ما و دان
که بدانست از دو عالم می
کرد و عالم فکر را بر می کند
که برادر کات تو بکار او
که بیاید منزل بی نقل را

یافته از غیب منی بوسه
میر بودی قطره اش جبریل
قرن و صبر و حلم را جوت
صد جان ناله بر اید تن
ورنه سوزیدی یکدم صد جان
کوشت شست ملک قطب
کان بختها پیش شست
بر خیالش بند بار آورد
در هم رسم که ادا قیده
ورنه اند نشود اینهم بد
دشگیر این جهان و آن جهان
تا به بند جنس خود را غلام
جنس خود خوش آورد
و از سیدانا و قان
تا بچسب آید و کم کرد کم
با لایک چو بخت آید
جان شان که شیطانان
آن حد که کردن لایق
از حد و لایق آمد و خوا
از کمال دیگران نفی نعم
که پروازی از نسوی بر
کوزمانی میرا ناز خوش
کو بشناسد عدل و دوستی
که زره بیرون بر او نخب
بر کند از نسو کیر و پاش

قلمم
دری غیم

مقدت
قدرت و توانائی

صد پره
صد پره است

خط
فت

بزرگ

جاذب
کشنده
عمر و آن
دوان دوان

قوت
ناخوشی است

نفی
مخف نیفته

حشیش
کب

خُشَب
یعنی غم
خُطاط
یعنی
عقال
پاسد

ش
کلمه نفرین
یعنی مذمت کرده شده
نفور
یعنی متنفر

ضلال
کراه کردن
سثیر
مشورت گفته

پن برستی دلا غره مشو
زانکه بر مشوق چون خُشَب
می شناسا پس پیش ای روی
تاری از فکر و سوسن چل
با و جنس آتش است و یار او
تا قیامت او فرو ناید پست
باز آن جا نه که جنس انبیا
دان هوی نفس غالب عدو
بود با مان جنس مرفوعون
بر دو سوزنده چو دوزخ ضد
بگذرای مؤمن که نور میکشد
میرد اند دوزخی از نور هم
زانکه جنس نار نبود نور او
دوزخ از وی هم مان جود
کر با مان مانی با مان
هر دو در جنگند مان کوش
در جهان جنگ شادی این
بخشیت آمد از اسی ناکریر
آن ستیزه رو بختی عاقبت
دعدای آن کلیم الله را
بانگها زد و گریه کرد آن لعین
جمله عالم را مسخر کرده تو
پادشاهان لب همی بالید
تا کنون معبود و مسجود جهان
نی کش اول مرا اسی شاهین

هست عیسی است حق تر مست
آن یکی در دو کر صافی چو در
آن می صافی کران کردی ش
بی عقال عقل در قص الجبل
که بود اینک هر دو بر علو
که لاش خالست در وی پست
سوی ایشان کشا چون پست
نفس جنس سفلی آمدش بد
برگزیدش بر و تصدیر
هر دو چون دوزخ ز نور دل

زانکه طبع و خُشَب اسی
ضد نار آمد حقیقت نوج
که خدایا دور دارم از فلان
در بوسی مانی سجاسینه
تا شود نفس غالب عقل و ش
که به منی بر عدو هر دم شکست

کفت و محرم ساخت آن کراه
کوفت دستار که را برین
کار را با بخت چون ز کرده
بر ساء خاک تو ای گمراه
بوده کردی کینه بندگان
تا نه بنید چشم من بر شاهین

یچنین می را بخور زین خُشَب
می شناسا این بخش با خُشَب
هر دو می میدهند یک یک
انبیا چون روح اندو
چون به بندی تو سر کور نهی
میل باوش چون سوی بالا بود
زانکه عقلش غالب است و نی
بود قطعی جنس مرفوعون هم
لاجرم از صد قعرش شد
زانکه دوزخ کوی می مؤمن تو
در بیان حدیث جبر مؤمنان

دوزخ از مؤمن گیر و بخت
در حدیث آمد که مؤمن در عا
جاذبه جنسیت اکنون
در هر دو مانی بخت
ساغر صدق و کف مؤمنی
چند کن با خصم شکسته شود

کفت با مان و کیربان
یچنین کتبخ آخر فتاب
سوی تو آرد سلطان حاج
رو مگرداند کیر و دی عصا
که خداوندی شود بنده
تا نه بنید این مذلت چشم

مستیش نبود ز کوه و خُشَب
تا میثی فی یا منزه ز خُطاط
سیت آروشان تارین
مر ملک را جذب کرد و ناز
در میان جوش با جوی نهری
طرف خود را هم سوی بالا
عقل جنس آن بخلقت با
بود سبطی جنس مؤمنی کلیم
که ز جنس دوزخ اندام و پید
بر کرد که نور آتش را بود
آتش را چون که در می کشید
که کیر و مؤمن از دوزخ بجا
چون مان خواهد دوزخ از
که تو جنس کستی از کفر و دین
نفس و عقلی هر دو آن
تا شود غالب معانی زرقون
که چه فرعون دنی این نشود
باز که اضلال فرعون مشر
کفت با مان بای مشورت
جست با مان و کیربان
یچنین کتبخ آخر فتاب
سوی تو آرد سلطان حاج
رو مگرداند کیر و دی عصا
که خداوندی شود بنده
تا نه بنید این مذلت چشم

خود نبود است و مبادا این
چشم روشن دشمنان بدو
دوست از دشمن نمی ساخت
پیش تو ای حالت بدو
کز این دولت تاری خزان
مشرق مغرب که بود برقرار
هر که مردم سجود می کنند
ای خلت از که ولت نیست
چون می پرز بهر نوبت مدبری
کرنداری زهرش را عطا
در بیا بدخست افیاده
وین دگر را بی خدمت چون
خضر گشتی را برای آن شکت
آن گهی کودت از کمان چنند
مهری لفظت و تپش انوی
سهرارو از زمین انگاه او
هر که بالا رود ابد تر است
چون نردی و نکستی زنده
شرح این در آینه اعمال
بس کنم خود زیر کار این سب
لقمه دولت رسیده تا دهن
از چنین همراه بدو دوری
گفت موسی لطف بنمودیم
انخداندی که بود در استن
انخداندی که داند عجم

که زمین کرد و نشو و کرد و زمین

بند کاهان خواجہ تاش ماشوند

ترتیب سخن بمان بی ایمان علیه اللعنه

نزد و کورانه گریخت او
که دوا و اول و آخرت است
این بهارت راهی آید خزان
چون کند آخر کسی را بیدار
زهر اندر جان او می کنند
وای آن که نکستی شد چون
از طرب یکدم محبت بماند
کر چه زهر آمد نکر در قوم
مرمیش ساز و شیشه و عطا
زین جنبش زهر اماند شناخت
تا نماند گشتی از فحارست
گشت پاره پاره از خرم کلند
ای برادر چون برادر میرد
چون بد فدا رخ نماید بی رفو
کاستخوان او برخوا شکست
یا غنی باشی بشکست ملک
که نیایی فتم این از کفنگو
بانگت دو کردم اگر در ده
از کلوئی او بریده ناکهان

دشمن تو جز تو نبود ای عین
اولش دو و در آخرت تو
مشرق و مغرب چون تو بدیده
تو بدان فخر اوری که ترش بند
چون که بر کرد و از و انساخت
این کبر زهر قاتل دان که
بعد یکدم زهر بر جانش افتد
چون که شاهی دست یابد بری
کر نه زهر است این کبر خرا
راهن بر کز کدائی را نرود
چون شکسته میرد شکسته شو
تیغ بر دست کور اگر دیت
هر چه آن هموار باشد باین
زربان خلق این با دین است
این فروغ هست واصلش آن
چون بدورند شدی آن خود
اگر بگویم آنچه دارم در دود
حاصل آن بمان بدین
خرمن فرعون را داد و او سبا

نومید شدن موسی علیه السلام از ایمان فرعون
و جایافتن سخن بمان در دل فرعون

مروانی دست دانستی این
باز بستاند از تو همچو دام

انخداندی که در وید بود
آن خداوندی تو از بند

بیدارمان در خورشید ماشوند
گشت مارا پس کشتان قهر کور
بیکنا باز کو شمشیر بکین
جز در این ویرانه نبود کج
که سر ایشان زین سپرد اند
چاپوست گشت مردم روز
داند او کان زهر بود و مود
از می پرز شد او سچ و
زهر بر جانش کند و او شد
بکشدش با باز دارد و جهمی
گشت شه را بیکنا و خطا
کر کن مرده با بر کز کرد
هن در فقر است ایند فقر
سایه افکند است بروی جهم
تیر را کی بدف کرد و سن
عاقبت زین مردبان افتاد
که ترفع شرکت بزوان بود
و حدت محض است آن شرکتی
پس جگر ما کرد و اند حال
اینچنین راهی بران فرعون
همچو شه را اینچنین صاحب
زینهار الله اعلم بالحقین
خود خداوندیت را زین
بیدل و بیجان بی وید بود
اگر است از بازوانی آن

خواجہ تاش

بمقطاران

خزان اول معنی هسته رفتن

اکندن

بر کردن

مدر

نخت برشته

تکند

دفع نشانه غوثی کمره

ترفع

بلندی چنین

سازع

جنگ کننده

رادوشه قضا
ست حکم

امر متر

یعنی قضا و حکم
حقی

کسیک
بازنده

قضیب
شاه چون عصای
نیز از شاه دخی بوقضیب
اشتیاریافت
قویست
حافظ و نگار

بروید و در قفسون
کامین و محرم
عالم و پناه
چو

خلق

کس

فخ

دام

محمدر
جمع حله دن
جانه نیکوست
دوری
کنده

ده خداوندی غارتی بحق
آن امیران عرب گردانید
که تو میری هر یک از نامی
گفت میری مرا حق داده است
قوم گفتندش که ما هم در قضا
میری من اقامت با حق است
در زمان بری برادر امر
رو بشار آور و سیلی پس
گفت پیغمبر که وقت منجا
نیز با را بهیچ خاشاکی بود
نیز با کم گشت جمله و آن
چون بدیدند از وی آن پیر
بود و بوجل لعین و بوب
نیز با را که ندیدی بای
پنج نوبت میزندش سرود
که تو را عقلی است که درم
اندرین آخر خزان درم
ارو بائی میشود در قضا
این عصا از دوزخ آمد شنی
ورنه در مانی تو در زندان
باز کردای کمره بخت تو
این عصائی بود ایندم از
ظا هر است این دوزخ امان
هم زود است برادر و در
ازین دوزخ برادر ماند

منا زخت کردن امیران عرب با رسول خدا که
مقام سمه کن تا زاعی نباشد و جواب رسول ایشان را
بخش کن این ملک بخوش خود
سرورتی و امر مطلق داده است
حاکمیم و دادا میرمان خدا
میری عاریتی خواهد گشت
سپیل آمدن و چوبان ختن امرا جت رفع سیل
و غالب شدن مصطفی علیه السلام بر امیران
امد اکنون تا همان کرد و عیا
ابنیز سیل پرچش غنود
بر سر آب استاده چون قی
پس مقرر گشتند این پیر
وان سوم هم بود میان جبر
نامشان من نام اوین پیر
نامی حدیث موسی علیه السلام در تفریح و تونج فرود
در خری آورده ام جر را
می نیابند از جهای تو اما
کار دهائی گشته در فل خو
بر تو و بر من آمد شنی
مخلصیت بود زور زدن
در بیان آنکه شناسائی قدرت حق تعالی نیست
که بهشت کجاست و دوزخ چه جاست
هر کجا خواهد خدا دوزخ کند
پاکند آب دهاست رابل
پس بدندان بکیا با نر

تا خداوندیت بخشد
و سیمین منازع شد
تو بخش داد و دست خود
پس بگیری مرا و را و تقوا
مر شمارا عاریه از حصه
حسبت جت بزور و جانی
سیل آمد گشت آن اطراف
ایل شمر افغان کجا عیب
تا شود در میان ایل بند
آن قضیب معجز فرما
رو بگردانید و سوی شهر
ساحر ش گفتند که این رجود
ملک بر رسته چنان باشد
نام او و دولت تیرش نرد
همچنین هر روز تا روز قیام
که خصا کوش و سرت پر زدن
هر خری را که بنا شد بخت
لیکست بنکر از دهای اسما
که پلا بگریز اندر روشنی
ورنه در نار ابد مانی خلق
ورنه در دوزخ در اقی سحر
تا بگوئی دوزخ یزدان کجا
اوج را بر مرغ دام و فکند
تا بگوئی که بهشت و طلل
فکر کن از ضربت نا

د فتر چهارم

دعوی
مراغزاده
راوی
طرف آب
برهان
شرط بندی دند

احم الکتاب
قرآن
عوی
کراه
کامن
پنهان
عمی
هینا

زین
سکر
فرجه
کشادی

نعب
بازی

آب و آتش مدیجان امین
یا من و تو هر دو در یک فتم
فلسفی را بخت خاکستر شد
از مودن بشو این اعلام را
صد هزاران روح شد و آید
صد هزاران زایر بهان
فتم کردم کاکه دم زواری
یک مناره دشنای منکران
میزی گو که در استیاجی
برخ نقره و یاروی در
زهره نی کس که کج فی ازان
حجت منکر بهین آمد که من
فایده هر طابری خود را
عمر گر کس به هزار و پانصد
جمله پندارند کس باقی است
می نامد در جهان یک تار مو
بر چه پید کرد بهر معنی است
پنج نقاشی بخار و زین نقش
بلکه بر مهلمان و کمان
پنج کوزه گر کند کوزه شتاب
پنج خطاطی نویسد خط
تا سوم چارم و هسم و ششم
این نهاده بجز آن لعب نهان
اول از بهر دوم باشد جان
شهرت خورون زهران

نقد و قلبی را که ان باشد نهان
چون در دعوی من و تو گویم
استغنی را ساخت تازه تر شد
کورسی افزون روان جام را
دوره و سر بر افاده
بر دیده پردای منکران
در حد و شرج پرور است
کو در این عالم که تا باشد عیان
یا دار و روزگار منکر
و انما یسکه نام منکری
یا بدزد و یا فراید و ریا
غیر این ظاهری غم و طن
همچو نفع اندر دوا با کامن
مرکب و تر راجه باشد زان بد
نی غلط کرد یک کس باقی

تفسیر آیه کریمه و اما خلقنا السموات والارض
بنیما الا بالحق نیا فرید شان بهر بهین که شما
می بینید بلکه بهر بهین معنی و حکمتی که شما نمی شنید

که بفرجه وارهند از اندیشه
هر عین کوزه فی از بهر آب
هر عین خط نه بهر خوان
این فواید را بمقدار نظر
وان باسی آن وان بهر فلا
که شدن بر پایایی زوایا
آن منی از بهر نسل ای رو

تا من و تو هر دو در آتش روم
بهمنان کردند در آتش شدند
استخدا گویند مرد مدعی
که نسوزید است این نام از اجل
صد هزاران خلق اندوید
چون که بستند غالب شد صرا
حجت منکر بهماره زور و
سکه شامان همی کرد و کرد
رومی دینار و درم از انشا
خود بکیر این معجز چون اقبای
یا غالب شو که تا غالب شوی
پنج نذیر شد که هر جا ظاهر
این تفاوت حق نهادند زان
می بمیرد از کبوتر صد هزار
چون که ظاهرین شدند از خد

شادی بچکان و یاد و وشتا
پنج کاسه گر کند کاسه تمام
نقش طاهر بهر نقش غایت
همچو بازیهای شطرنج ای سپهر
همچنین می بین جبات اند جها
آن دوم هر سوم میدگان
کند پیش می بیند غیر این

حجت باقی حیرانان شویم
هر دو خود را بر نفس کش زدند
رست و سوزید اندر آتش ان
کس مستی صدر بود و آب
سرچه کوئی بی عصا و آوی
در دوام معجز است و در جوار
یک نشان بر صدق این انکا
سکه حمیدین تا شتر
تایامت میداد حق نشان
صد زبان نام او ام الکتاب
یا مخلو بان مشو تو ای عوی
ان حکمتها می بینان معجزی
تا بداند اهل عرفان و جها
مرک کس را نه بنیاد اسکا
می نه بنیاد ز غمی پس پیش
کل شیء با کلت الا وجه
باطش بکبر بر بنطاست
بی امید نفع بر عین نقش
دوستان رفقه از نقش ان
هر عین کاسه فی طعام
وان برای غایت دیگر است
فایده هر لعب و بازی کر
در پی هم تارسی و بر دو ما
تارسی تو پایه پایه تا بام
عقل او بی سیر چون نبتین

فت را چه خوانده چنانچه
 آن سرش کوید سمعاً ای صبا
 بر تو کل تا چه آید ز سر
 آنچه در ده سال خوابان
 چون که سدی پیش و سدی پس
 بخت ملک زمین با کبریا
 پس ز پس می بیند و اصل
 هر که صیقل پیش کرد و پیش
 قدر همت باشد آن جود
 نیست تخصیص خاکس را
 نیکی را چون رنجی دهد
 بدولان در بخت هم از بیم جان
 چون محک آمد بلا و بیم جان
 گفت موسی ابو حی دل خدا
 گفت خصلت بود ای دل
 خود ندانده چرا و دیار نیست
 از کسی یاری نخواهد غدا
 غیر من نیست چنگ و چنگ
 هست این آتاک نعت حصرا
 که عبادت مرا ترا آریم پس
 پادشاهی بر بندگی خشم کرد
 کرده شمشیر برون از غلا
 پنجکس را ز هره فی ما دم
 بر جهد و زود در جبهه قیام
 چون که آمد پای نو اندر میا

هست پای او بکل در مانده
 پای او کوید عصینا خلنا
 چون تو کل کردن صواب
 این زمان بنید چشم بخت
 شد گذاره چشم و لوح خفا
 در خلیفه کردن بابای
 پیش می بیند عیان تار و زلف
 بیشتر آمد بر او صورت پید
 لیس لا انسان الا ما سعی
 مانع طوع و مراد و خستیا
 رخت را زود بیکر و می بند
 حمله کرده سوی صف دشمنان
 زان پدید آمد شجاع از چنان
 وحی کردن حق تعالی موسی که من تو را دوست میدارم
 موجب آن نامن از فزون
 هم از و مجبور و هم از دوست
 دست جمله ترا و خیر او
 کر صبی و کر جان و کر شیو
 در لغت آن از پی رفع ریا
 خشم کردن پادشاه بر ندیم و شفاعت کردن
 مغضوب علیه را و از پادشاه در خواستن مقبول
 شدن و رنجیدن مغضوب علیه که چرا شفاعت کرد
 یا شفیع بر شفاعت بر بند
 در زمان شیخ را که گفت نهاد
 ضمیمه کرد و مجرم صدرا

کر سرش خندید با و تیز رو
 چون ندانند سیر سر از چو عام
 دان نظر بائی که آن افسرد
 همچنین کس با نظر
 چون نظر پس کرد و با بد و جو
 چون نظر در پیش افکند او
 هر کسی ز اندازه رو شد
 کر تو کوئی کان صفا فضل خدا
 و اوست همت خود و دست
 لیکت چون بجای و دید
 بدولان از بیم جان و کار
 رستمان را ترس و عزم و شجاعت
 حاصل آن کرد و سوسه هر کو
 گفت چون طفل پیش والد
 مادرش کر سلیشی بروی زنده
 خاطر تو هم ز راه و خیر تو
 همچنانک آتاک نعت درین
 هست آتاک نعت هم صبر
 خشم کردن پادشاه بر ندیم و شفاعت کردن
 مغضوب علیه را و از پادشاه در خواستن مقبول
 شدن و رنجیدن مغضوب علیه که چرا شفاعت کرد
 جز عمو و الملکت نامی از خوا
 گفت کرد و یوست من بخشد
 صد هزاران چشم را تا غم

تو سیر جنبایش غم و شو
 بر تو کل میند چون کو کام
 جز روزه جز درنده پرده
 غیب مستقبل به بند خیر و
 آخر و آغاز هستی رونود
 آنچه خواهد بود تا محشر
 غیب را بنید بقدر صیقل
 نیز این تو فتن صیقل زان
 همت شاهی ندارد و هیچ
 او که یزید کفران خست را
 کرده اسباب هزیمت خدایا
 هم ز ترس آن بدول اندر جو
 از رضا هم رضا با یکر بخت
 کای کرده دست میدارم
 وقت قهرش دست هم بر تو
 هم با و آید و بروی شد
 التفاتش نیست با جای کر
 از بلا از غیر تو لا ستمین
 حصه کرده استعانت را و قصه
 طمع یاری هم ز تو دارم
 خواست تا از وی برادر و دو
 تا ز ندروی خراسانی آن خلا
 در شفاعت مصطفی و ارا
 و ربیبی کر من پوشید
 که تو را آن فضل و آن مقدار

فت
 کیا
 غصه
 غمی زده ای سر
 رفته خود
 مستقبل
 آید

طوع
 رخت
 هزیمت
 شکست و گریختن

شیخ
 جمع شیخ بعضی
 حنین
 مار و فریاد

باز در عطلای ایل و ایل
 صفتی در وصف و توصیف در وصف
 و در آن نعت و آتاک نعت
 که آتاک نعت و آتاک نعت
 و در آن نعت و آتاک نعت

باز در عطلای ایل و ایل
 صفتی در وصف و توصیف در وصف
 و در آن نعت و آتاک نعت
 که آتاک نعت و آتاک نعت
 و در آن نعت و آتاک نعت

سعد را آبت و خون بر آید
هست بجز محبت و برداشتن
مسکرتش بر عین مسکری
همچنانی چاشنی نذ صور
چونکه صورت بر عین صورت
چون بود فایده این خود
در حکم است حق فحاشی

مطالب کردن موسی
خَلَقْنَا فَاٰمَلَكْنَهُ وَحَوَّارَ

و اکھی ویران کنی انرا چرا
 به این پیش تر آذر دمی
 پنجه کردانی بدین هر خام را
 هر برونی را نباشد این مجا
 به چنانکه تلخ و شیرین از د
 تا عجبها را کند زان علم
 تا کلیق فصل اندام
 تا تو خود هم و او ای
 پس از غیب در کوشش
 که در اینجا دانه است و کاه
 فرق واجب میکند در
 گفت پس میخون بود
 در یکی درست و در دیگر
 تا نامد کج حکمتها نهان

بیان آنکه روح حیوانی
مثال دو غنچه و روح

هر که پایان بین ترا و مسعود
 هیچ عقدی بر عین خود نبند
 بل برای قهر خصم اندر حسد
 زان همی پرس چرا این کسب
 این چرا گفتن شوال ز فایده
 پس نقوش آسمان و اهلین
 کس نیاز و نقش کرمار خضاب

حضرت عت کہ اُمّ خلیفہ
آمدن از حضرت عت

گفت حق دائم که این بر
لیکت میخوای که در اقبال
قاصدا سایل شدی در کا
بیم سؤال از علم خیر و بیم
راشائی خیر و این بغض و لا
ما هم از وی اعجمی سازیم خویش
پس بفرمودش خدا می دینا
چونکه موسی گشت و کشید نام
که چرا گشتی کنی و پروری
دانه لایق نیست و انبار کا
گفت این نشانی که اموتی
در خلایق روحهای پاک
و حبست اظهار نیک و
گفت گزاف گفت مخفا شو

عقل جروی و دهم خیال
بی که باقیست در این

جد ترا و کار دو که افروند بر
بلکه از بهر مقام هیچ و سود
یا فرونی جستن و اظهار خو
که صورت نیست و معنی روشنی
خبر برای این چرا گفتن است
نیت حکمت که بود بهرین
خبر بی قصد صواب و ناصواب
هست بهر معنی و حکمتی
نقش کردی باز چون کردی
نیت از انکار و غفلت و
باز جوئی حکمت و قصد
بر عوام ارجح که توان و
تا بچما که خار و گل از خار و
در غذای خوش بود و شفا
پاش آریم چون بکایین
چون پیر سیدی یا شینو
خوشه های یافت خوبی و
چون کمال یافت از مری
گاه در انبار کند هم بهر
نور این شمع از کجا افروختی
روحهای تیره کلمات است
به چنان کاظهار کند همان
جوهر خود کم مکن اظهار شو
بسم طعم روغن اند طعم دو
است انجان ربانی بود

کاشفی
یعنی شکار آبی
و بالقرنی یعنی در
دو بازو
نفس
خصوصاً دوستی
ولا
دوستی
مستفید
طالب فائده
عجین
جمع عجیب است امروزه
اندخته

شبه
سکلی سیاه براق و
بکست

[illegible]

زین بابر هم او هم و یحیی
این نشان دید بنده نشان بود
ترک کیر و ملک دنیا سپهر
که تجافی دارد از دارالغرور
پادشاهی داشت یک بر پادشاهی
خواب دید او کان پسر ناکه بود
خشت شد از تاب آتش شمشاد
آنچنان پر شد ز دود و در دشت
خواست مرون قالی بش سکار شد
شادانی آمد بیداریش پیش
که رشادی خواست هم فانی
از دم غم می میرد این چراغ
در میان این دو سرک انداخت
شاه با خود گفت شادی را بسبب
این عجب کجی از کجی می بین
آن کی نسبت به حالت طلب
شادی تن سوی دایوی گما
اگر یاد خواب شادستی و فرح
اگر رسد خاری چنین اندر قدم
چون فار شد سبب تنهایی
ریغ ریغ تلخ آن در دایمی
جان من بخوان می در شب
زان همه غم را دید اینچنین
تا بود که هر دو یکدانی شود
تا که روزی کاین میرد و کاین

بسط هندستان دل با حجاب
که جبار خواب و دود و دود
جملگی بر جسم نماند آید بد
هم انابت دارد از دارالغور

حکایت آن پادشاه پزده که پادشاه حقیقی روی
روی نمود و یوم یفر المراء من اخیه نقد وقت او
شده پادشاهی این خاک توده که کو در طبع
قلعه کیری نام کنند آن کو در که چهره آید بر سر خاک
توده بر آید و لاف زند که قلعه مراست کو در کان
و دیگر روی رشک بر ند که التراب ریح نصیب
آن پادشاه پزده چون از قید رنگها برست گفت
این خاکهای نکین با همان توده خاک دون میگویم
وزر و طلسم و اکسوم نمیگویم ازین اکسوم هر سحر
جسم و یکت و جسم و اقیانه الحکم صبیحا و رشاد
حق را که در سالها حاجت نیست در قدرت
اگر فکری کن کس سخن از قابلیت نکوید

هستی را که در عالم نیست و ندان
بست تعبیری صاحب مراد
که در و کل یازد کاری بایم
پس که این راه را بندهیم ما
نشود کوش جریص انحراف
نار غلتها نظر کن متعجب
هر دو کامی پر زد که در مهیا
که بادی انچراغ از جاد
پیش چشم خود ندانند و شمع جان

لا جرم زنجیر باران بردید
میفتادند خاک بر تیر
آنچنانکه گفت پیغمبر زور
هر شرح بجز حدیث مصطفی

مملکت بر جسم زد و شد پزده
میدادند حلقه زنجیر با
که نشان آن بود اندر صدف
وستانی شنوای بار صفا
باطن و ظاهرا هر فرین از پیر
صافی عالم را آنکه گشت
که نماند از تفاسیر اشک او
که نمی بایست در روی آناه
عمر مانده بود شمشیر
کو ندیده بود اندر عمر خوش
بس مطلق آمد بجان باین
وزدم شادی میرد و نیست
بمطلق شکل جایی خنده
آنچنان غم بود از تندی
وز یکی روز مذکی و خست گشت
باز هم از سوزی دیگر امتحان
گریه کرد با و ریح و این
لیکت جان از نفس این چنین
یا و کاری بایدم کرا و رود
میکند اندر کشادن شمع
وز سوزی خضمان جان با نکت
بر شمار یکت بینی رخها
زو بگیرم نم چرخ
شمع دل فروخت از پیر
شمع فانی را بفانی در

خند و در خواب هم تعبیر
شاه اندیشد کاین غم خود کند
چشم زخمی زین مهیا که شود
صدور بچه و در سوزی مرگ
از سوزی تن در دای با نکت
در کتاب طبیبی ای فنی
با و تند هست و چراغ ایجا
پنج عارف کزین ناقص چراغ
او مکر دین فهم پس دوا غر

مملکت بر جسم زد و شد پزده
میدادند حلقه زنجیر با
که نشان آن بود اندر صدف
وستانی شنوای بار صفا
باطن و ظاهرا هر فرین از پیر
صافی عالم را آنکه گشت
که نماند از تفاسیر اشک او
که نمی بایست در روی آناه
عمر مانده بود شمشیر
کو ندیده بود اندر عمر خوش
بس مطلق آمد بجان باین
وزدم شادی میرد و نیست
بمطلق شکل جایی خنده
آنچنان غم بود از تندی
وز یکی روز مذکی و خست گشت
باز هم از سوزی دیگر امتحان
گریه کرد با و ریح و این
لیکت جان از نفس این چنین
یا و کاری بایدم کرا و رود
میکند اندر کشادن شمع
وز سوزی خضمان جان با نکت
بر شمار یکت بینی رخها
زو بگیرم نم چرخ
شمع دل فروخت از پیر
شمع فانی را بفانی در

لبط
شکل
عن علامه از خود نقل
از شیخ فی عن دارالغور و از غایب
در انفس و الاکسوم
میرین
ارسته
مطلق
مطلق انگذ
دست کردن
تعیب
سبب ناری و دلیله
امکان
نکا پاشتن
مرح
کشت فرح
لذیع
کرند
تعیب
اوجوب
چشمی

تزوج
زن گرفتن
فرخ
جوخه مرغ
شغف
زیادتی تحت
حرف
جمع حرفه که پیشه بود
طالح
بدکار
آمل
خواهش
کفویت
حبسیت
شخ و بخل
کی یعنی دارند
دوای
ریزگی و قضا
تقی
پیشگیری
بزرگام
نژاد
نتیجه و نسل
عقب
کمیتر
پیره زن
کاجول
و کابل هر دو یک معنی
دارند و نام شهری از
شهرهای

چاره اندیشیدن چاره نی
پس عروسی خواست باید بچرا
صورت این بازگره بخارود
هر نهی همه خلق از شغف
حق بکبت حرصشان و است
دختری خواهم ز نسل صا
مراسیر از الفب کردند شاه
براسیر شهرت در حواصل
صد خوانندش که در حفا
شاه چون باده بی خوشی کند
ماور شراد گفت از نقص
گفت صالح را که گفتن خطا
قلتی کان از قناعت و قفا
شاه که او از حرص قصد هر حرام
گفت رو هر کو غم وین بکره
در طاحت خود نظیر خود بند
صید دین کن تا رسد اندر
پیشم بگری شتر نبود
از قضا کمپرت جادو که بود
جادوئی کردش عجز کابل
کین سه رودیو کابولی زنی
این نود ساله عجز کننده
صحبت کسیر او را میر بود
این جهان بر شاه چون زند
زانکه هر چاره که میکردان

زن خواستن جهت فرزند یا تمیذانکه نسل ماند
تا بکر و این تزوج نسل جو
معنی او در ولد باقی بود
می با موزند طفلان را حرف
بر شد همه صغیر مستعد
نی ز نسل باو شاهی طالحی
عکس چون کافور نام آن سیاه
بر نوشته میر با صد رحل
اختیار کردن پادشاه دختر را بد از جهت سپرد
اعترافش کردن ابل بیت و نکند شهن از پیوند درو
شرط کفویت بود و عقل نقل
کو غنی القلب از واد خدا
آن رفعت و قلت دوان جدا
میکند او را که گوید هم
باقی غمها صدا از روی برید
چهره اش تابان تر از خورشید
حسن و مال و جاه و بخت
در بود شتر چه قیمت شمر
جادوئی کردن کنیت و رفیق شدن شاهزاده
که پروان شکست سحر با
کشت بر شترزاده که بر تری
نه خرد هشت آن ملک رایه
تا ز کاهش نیم جانی ماند بود
دین سپر بر گریبان خندان
عشق کمپرت همی شد بیشتر
که رود سوس قنایین باز با
بهر این فرمود شاه بنیه
تا بماند آنجا فی در جهان
من هم از بهر و نسل خوش
شاه خود انصاح است از او
شد مهارت بادی خوشخوار نام
آن اسیران اجل عام دا
تور شخ و بخل خواهی ورده
در قناعت میگردند از
حبه آن که باید بکنند
گفت کو شهر و قلعه او را
غالب آید شاه و وادش فخر
حسن و خیر این جانشان
آخرت قطار شتر دان عمو
چون بر این کجاح آن شاه
شاه بچه شد عاشق کمپرت
زان سیه روی خنثی با بکا
تا بالای بود شترزاده
دیگر آن از ضعف و بی ادب
شاه پس چاره شد در واد
پس یقین شش که مطلق آن

گفت با خود نیست بیرون
فرخ او کرد و در بعد باز با
مصطفی که الولد ستر
چون شود انقال بکشتن
جفت خواهم بود خود را خوش
فی اسیر حرص فرج است و کشت
نیکی آن پس را گویند عام
نام امیران اجل اندر بل
جان و تبست یعنی خا و
این خبر در گوش خا توان رسید
تا به سدی پور مارا بر کرد
نریشی کسل همچون
وین نریش ز بهمت میجد
یا نثار کو هر و سپا نیز
از نژاد صالحی خوش جوهر
که نکوئی می نمجد در بیان
در تبع دنیا ش همچون شک
بازاد صالحان سب
عاشق شترزاده چمن جود
تا عروس آن عروسی بر است
کشت آن شترزاده مهربان
بوسه جایش نعل نقش کند بر
او ز سکر سحر از خود بخیر
روز دشب میگرد و قنات
چاره او را بعد ازین لا بکست

سجد میکرد و او که هم فرمان
تا زیارت یارب جهان شاه
کوشیده بود و زور این خبر
دست بر لایستی و ستیافتی
هم از و گیرند مایه ابرو
نیت همتا زال را زین حرا
که مرا این علم آمد از انظر
سوی کورستان بروی
بس در از دست هیچکس
جاد و شیادید پنهان اندر
آن سپهر با خویش آمد شد
شاه آئین هست و اهل شهر
یک عروسی کرد شاه و ارجا
شاهزاده در تعجب ماند بود
کشت بهیوش و بر و اندر
از کلاب و از علاج آمد
یاد او زان صبح و زان
همچنان باشد چو من راه
ای برادر و آنکه شتر دوتی
کابل سحره دنیا است کو
چون در فکندت در این
تا ربی ز اینجا دوتی و این
هین فسون کرم دارد کند
ساحره دنیا قوی دانا زنی
هین طلب کن خوش و غم

غیر حق بر ملک حق فرمان
مستیاب شدن عالمی و شاه
که اسپرین کشت آن سپهر
در فن و در زور تا ذات خدا
هم بدو شد نهایت
جز من و اهی سیده زانکه
نی ز شاگردی مستحق
پهلوی دیوار هست سید
زنده را گویم رها کردم
صدکره بر بست بر یکتایی
سوی تخت شاه با صد
وان عروس نامید
که جلاب و قد بدیش
کر من و عقل و بصیرت
تا سه روز از جسم او کم شد
اندک اندک فهم کشتن
تا بدید بی وفا و مرگ
سوی نور حق ظلمت روی

لیک این میکنی همی سوز و جود
مستیاب شدن عالمی و شاه
کان عجزه بود و اندر جادو
منتهای دستها دست خدا
گفت شاه کلین سپهر
چون کف موسی با مکر و دغا
آمد م تا بر کشایم سحر
سوی قله بازکا و آن کورا
سوی کورستان و آن شاه
آن کره های کرار کش
سجده کرد و بر زمین میزد
عالم از سر زنده کشت و فرود
جادوی سپهر از غصه
نوعروسی دید چون حسن
سه شب از روز او زنده
بعد سالی گفت شاه
گفت رومن یا قلم دار
مخلص این قصه رفتیم تمام
در بیان آنکه آن شهزاده
صفی است خلیفه حق و کسیر کابلی
از پدر برید بسج و ابدا
زان بنی دیاست راسخ
در درون سینه نقاشات او
ورکشادی عقد و عقلمنا
همچو مایه بخت است

دست گیرش ای جیم و اسی
ساحری تا پیش آمد ز راه
بی نظیر و این از مثل و دو
بجز شکست منتهای جویها
گفت اینک آدم و حوا
نکت برارم من سحر او و ما
تا ماند شاهزاده زرد
تا بر منی قدرت و صنع خدا
گورانشاه اندم بر کشد
پس رخت پوشه را راه داد
در بغل کرده سپریع و عن
ایعجب آن روز و روز و روز
روی و خوی نیت با ملک
که همیزد بر لیحان راه
تا که خلق از غشی او بر جوش
وز نرج یاد آن یار کن
وار همیدم از راه زور
تا بدانی مقصد خود و سلام
در جهان کهنه زاده از نو
کرده و از اسیر نیک
و مبدع میخوان و مبدع قل
کو با فسون خلق را در چش
عقد های سحر اثبات او
ابنار کی فرستادی خدا
شاهزاده ماند سالی و تو

داهی
بیرک
نکت
محقق اینک
مستحق
سبک شمرده است
جلاب
مغرب کلاب است
عشی
بخودی
انک
مرح
شوخی
نقاشات
منظر
زنان جادوگر
نقش
عقد
سین کشادن

دقر چهارم

تجو
وسعت میان زمین و آسمان
حامیاز
لغتی از خمیازه
جَفَّ الْقَلَمُ بَاهُو
کاشن

کتیب
امال کتاب است
دوار
کر دش سر کریمان
و خوش
نام دلائی از غزالی
کتاب
کتب خانه
شهر
جمع شهاب است که انجوه
متعاده محرق در هوا
شود و بسطک ستاره
از هوا لطیف زمین
پیشانی و طول
مرصاد
راه نظرگاه

جمع با کرد اجزاء عشق
ورزشغالی شوی افزون تو خاتم
تا که معشوق بود هم نام و با
ز آنکه گفتن از برای یاری است
پس خموشی به دیاور است
انچنان که عطسه داز غامی
همچو سیم ز کفست و از نثار
حکمت اظهار تاریخ در آن
رحمت بید روان هر زمان
خود خرد است کواختر چرخ
پیش بینی خرد تا کور و دو
زین قدم وین عقل رو بر آید
زین نظروین عقل باید خرد و
منصب تعلیم نوع شهبوست
عقل جزوی میجو نیست و در
برق عقل با برای کریم است
عقل رنجور آیدش سوی طبیب
میر بود و اندکی زان راز را
کریم جوشید در بی بها
نیست حاجت بدین راه در آن
سبزه رویا نذر خاکت ابدی
سبزه جان بخش کاز اسامی
اگر امین امید سوی اهل را
زان کله چشم با اول شده است
را ندی و از حق از مرصاد

ماشوی خوش چمن سمرقند و دو
از تو ساز و شیه یکی ز تریب جام
هم چراغ و شاد و نقل و شکر
جان شکر از برای حق پرست
پس جواب احسان مدسکوت
توبه آرام روز من بقا و بار
مستی نازخت برداشی را
خفته اید از دلت آن ای مردمان
بیان آنکه عقل جزوی تا بکورشش بند و دور می
وان صاحب دل نفع ضرر بود
چشم غیبی جوی و بر خود آید
پس نظر مکن دار و بکترین نظر
بر خیالی شتونی در ره بی است
در درختی کی توان شد سوی و
تا بگریستی در شوق هست
لیک نبود در دو عقل صلیب
تا شهب میراندشان از دوا
ادخلوا الایات من ابوابها
حاکمی با داده ایم سر را را
نیست کم از شمس سبب جبر
کرد و در کوه ساله ناشد کوهی
وار هید از سر کله مانند
که همه میلش سوی جنس خود
عقل جزوی راز هید و چو

جو جوی چون جمع کرد و در آید
پس برو هم نام و هم القاب
جمع کن خور و جماعت را
جان قسمت کشد در جفالت
این همی دانم ولی مستی
لیک آن مستی بود تو به شکن
راز نهان با چنین طبل علم
من ندیدم تشنگی خواب و دو
اینخود از خاک کوری مگذرد
همچو موسی نور کی باید جیب
از سخن کوئی مجویدارها
که بغضش بی پروی قصور
منیت نور برق بجزر بهر
عقل کوک گفت کتاب تن
لیک شیا طین جوی کرد و نشد
که روید آنجا رسولی آمده است
میزن آن حلقه در و بر پای
پیش او آید اگر خاشن نرید
بزرگ روی تازه کردی از نوی
جان گرفت و باک ز زبان
سر کله چشم بند کوش بند
چون برید جنس با کشتی
که سری کم کن غنم و تبت

پس توان زو بر تو سکه با و شاد
باشد و هم صورتش اوصی خا
تا تو انم با تو گفتن است
در میان شصت بود شکر
میکشاید بسیار و من هن
این دهان کرد و با نوا و نا
منیست این مستی تن جان کن
آب جوشان کینه از جفالم
خواب آرد تشنگی بخرد
نی خسرو کار عطار آید
وین قدم عروج عجب است
سخره اساد و شاکر کشتی
منتظر را به ز گفتن استماع
کی فرستادی خاچین رسول
بلکه امر است ابرار که می کری
لیکست نتواند بخود امن
کوشش با سر را بالا میزدند
هر چه میجواید از واید بد
کز سوی هم فلکمان راه
نیست کرد و دیدار کوه سپید
کرد تو خاک هب جبریلی شوی
انچنان با یکی که شد فتنه و
که از دواز است مسکین و
بر کشاید چشم اورا باز و
بلکه کرد و ولی مستعد

زور بدل رو که تو جزو دله
فرق بین و برترین تاجی پس
سایه طوبی بین و خوش
اگر ازین سایه روی سویی منی
پس برو خاموش باش از انقباض
پس رو صامت شو خاموش باش
ورنه که چه مستعد و قابلی
صبر کن در موزه دورتی و سوز
پس بگوشتی و با خرا از کلال
بیغرض میگردانم عتف
اشنا هیچ است اندر بحر روح
با کسی که در بصیرت های من
همچو کعبان سوی هر که می رود
پست منکران دان این پست
که تو کعبانی نداری باورم
کی گذارد مو عطر محض حق
آخر این افراخواهی کردین
هر که آخر من ترا و مسعود و
کحل دیده ساز خاک باش را
سر من کن تو خاک این بزیاید
چشم اشترزان بوبوس نوباد
خار خور تا کل بروی اند ترا
خار از چشم دل که گری
گفت من بسیار می افتم برو
خاصه از بالایی که تا زیر کوه

بین که بنده پادشاه عادل
بنده کی آدم از کبر لیس
سرسینه در سایه کمرش
بیان که کریمه یا ارباب الدین امثال
چون بیستی نامت باش
پس رو خاموشان خاموش باش
منسج کردی تو زلاف کالی
ور شوی بی صبرانی باره
خود بخود کوئی که عقل عقاب
کرد کادت اندیم سب از کاف
غیت اشجا چاره جگرش توج
شد خلیفه رشتن جرابی
از نبی لا عاصم الیوم شنو
بکران فضل خدا پیوست را
کرد و صد چندین نصیحت ادرم
کی بگرداند حدت حکم سبق
همه زاول دورا خبر این
نبودش بروم بره فتن غنا
تا نیندازی سرا و باش را
هم بسوزد هم بسازد و دین
قصه شکایت اشتر با شتر که من بسیار در رومی اتم
در راه رفتن و تو کم می افتی چو نت جواب گفتن شتر
چشم جارتی بچشم رومی
در کویه و راه در باراد کو
در سرایم هر زمانی از شکوه

بندگی او با زسلطانی است
گفت آنکه هست خورشید را
طلعت و لست نقشه خوش
بیان که کریمه یا ارباب الدین امثال
چونکه سلطان به رعیت
وز خودی زای حمی تیش
هم ز استعداد و دمانی اگر
کنه دوران کربش این صبرم
همچو آن مرد مفسد روزگار
از غروری سر کشیدیم از رجا
اینچنین فرمود شاه سل
کشتی نوحیم در دیا کتا
ینما بدست این کشتی رنج
در بلند می کوه فکرت کم
کوش کعبان کی پذیرد این کلام
لیکن میگویم حدیث خوشی
می توانی دید حسره کن
که نخواهی بروی این خفت خیر
که ازین شاگردی زمین افتاد
چشم روشن کن ز خاک اولیا
قصه شکایت اشتر با شتر که من بسیار در رومی اتم
در راه رفتن و تو کم می افتی چو نت جواب گفتن شتر
اشتری و دید روزی اشتری
که چه در رومی فتم بسیار من
کم همی افتی تو در و بهر دست

که انا حیردم شیطان است
حرف طوبی هر که دلت نقشه
مستعدان صفایا مهجی است
رو و طاعی کردی و ده گمی
زیر سایه شیخ و امرا و ستاد
از وجود خویش دالی کم ترا
کشتی رستا دراد و خبر
جمله نودوران شدند می علم
عقل را میدی بی بال بر
اشنا که دیم در بحر خیال
که منم کشتی دین در پای کل
رو نکردانی ز کشتی ای قا
ینما بدست این کشتی رنج
که یکی جوشش کند زیر و زبر
که برو محمد خدایت خست ام
بر امید آنکه تو کعبان نه
چشم آخریت را کور کن
کن ز خاک پای مروی چشم
سوزنی باشی شوی تو ذوقا
تا به بسنی ز ابتدا تا انتها
که خور و از بهر نور چشم خا
چشم تو روشن شود جان صفا
چونکه با و جمع شد و آخری
دره هموار و نا هموار من
یا مگر خود جان اکت دولتی است

اشتر با شتر
مستعدان صفایا مهجی است
رو و طاعی کردی و ده گمی
زیر سایه شیخ و امرا و ستاد
از وجود خویش دالی کم ترا
کشتی رستا دراد و خبر
جمله نودوران شدند می علم
عقل را میدی بی بال بر
اشنا که دیم در بحر خیال
که منم کشتی دین در پای کل
رو نکردانی ز کشتی ای قا
ینما بدست این کشتی رنج
که یکی جوشش کند زیر و زبر
که برو محمد خدایت خست ام
بر امید آنکه تو کعبان نه
چشم آخریت را کور کن
کن ز خاک پای مروی چشم
سوزنی باشی شوی تو ذوقا
تا به بسنی ز ابتدا تا انتها
که خور و از بهر نور چشم خا
چشم تو روشن شود جان صفا
چونکه با و جمع شد و آخری
دره هموار و نا هموار من
یا مگر خود جان اکت دولتی است

غره کن شیر و ارای شریعت
بر نویس احوال خود با آن
می شنیدم که در آمد قطعی
گفت هشتم یار و خویشاوند تو
ز آنکه موسی جادوی کرد و
سبطیان آن آب صافی میخورد
قطیان بکت میبرد از تنگی
چون برای خود کوی این طاس
گفت ای جان جهان خدمت کنم
طاس را از نیل و پر آب کرد
باز آنکه در خون آب شد
ای برادر این که را چاره
قوم موسی شود بخور این آب
خشم نشان چشم بکش شاد
کوه در سوراخ سوزن کی
تو بدین تر ویر چون نوشی از آن
آل موسی شو که حلیت بود
یا تو پنداری که توان بخور
یا تو سزای که حرف شنوی
اندر آید لیکت چون افسانه
شاهانه یا کلید پیش تو
در نه پست و مشک پیش تو
کاش و سوس را و غصه را
آتش و سوس را این بول و آب
نبت کرد و دوشه کفی ز جان

تا روان غره بر نفهم طبق
چهره در یاد علی کهر
لا به کردن قطعی سبطی را که یک طرف بنیت
خویش از نیل پر کن و بر لب منخ تا بخورم
بخت دوستی و برادری که شما چون بر میارید
صافست و چون با بر میاریم خون صافست
از پی او بپیر خود یاد کرد
خون باشد آب پاک و
پاس دارم ای و چشم رستم
بر دهان بخسایم و نمی رانم
قطعی اند خشم و انداز
گفت این انخورد و کوشی
صلح کن با به بین مهاب
عجرت از یاران بگیر شاد
جز مکر آن کوه برک که شود
چون حرمش کرد حق بر کافران
جیدات بادتی سمود
بهدار و کاهش جان
چون بخوانی و ای کاش نشو
پوست بنماید مغرود و بنا
همچنان باشد که قرآن انغوی
بر دو یکسانست چون نبود
زان سخن بشاند و سازد
هر دو بشناسند همچون خمر و
دل با به به سوی گلستان

چه خبر جان بول سیرا
آب نیست بحدیث جانفرا
لا به کردن قطعی سبطی را که یک طرف بنیت
خویش از نیل پر کن و بر لب منخ تا بخورم
بخت دوستی و برادری که شما چون بر میارید
صافست و چون با بر میاریم خون صافست
بهر خود یک طاس را پر آب
من طفیل تو بنوشم آب
برادر تو روم شادی کنم
طاس را اگر کرد سوسوی بخور
ساعتی بنشینت تا شمس رفت
مستی نیست که بنشیند
صد هزاران طلعت است از چشم
کی طفیل من بشوی ده غمرا
کوه را که کن با ستغفار خوش
خالق تر ویر تر ویر ترا
زهره دار و آب که از صمد
ان کجا اصلاح انجانی کند
یا کلام حکمت و سیر نهان
در سر و در و کشیدی چادری
فرق آنکه باشد از حق و مجاز
خویش من مشغول کردن از طلا
بهر این مقدار آتش سوزان
لیک که واقف شوی این سیرا
ز آنکه در باغی و در جوی برد

کی شناسد موش غره شیرا
یارش در چشم قطعی خون
از عطش اندرومان سبطی
کدام امروز جاتمند تو
تا که آب نیل را اگر خون
پیش قطعی خون شد آب چشم
تا خور و از آب این یار کن
که طفیلی در رخ مجید رستم
بنده تو باشم آزادی کنم
که بخور تو هم شد انخورد
بعد از آن نقش کای مصفا
از ده فرعون موسی و شاد
بر عباد الله اندر چشم تو
چون تا کفر نیست همچون قاف
جام مغفوران بگیر و خوش
ای خردای مغفرتی مغفرتی
کرد و او با کافران کی کند
کود از زمان جان ده بر
اندر آید سهل در گوش که
رونان کرده خشم و لری
که کله کل غایت چشم باز
باشد نص از کلام و کلام
آب پاک و بول کسان
که کلام ایرودت و روحنا
بیر که از سر مصحف بوی برد

و مان
حجره و منزل
سبطی بی اسباب
دوم موسی و قطعی
فرعون
مهم
تحقیق میسر نیست
حجره
آزاد
مصفا
شیر بران
غرف
آب شست بر رفتن
..
عفو کش
شتم
رویدن آنکه بوی کشد
شناختن
تحقیق نماندن

سق بردن
یعنی پیشی گرفتن است
خفا
پنهانی

مسخ
آنکه از صورت
آدمی بپردن
رقه

کافی عباد
کفایت کند بندگی

یا تو بگذاری که روی سپیا
چون نمی بینند نور و نور خلقت
سوی تو هست سوی خلقی بر
کفایت روان که ترسیم می شود
پیش چشم نقش می آید ای اوست
می بخندد سر و سبب زجر
که دو صد جنبه با یکسر از روان
حق بخندد بظا هر سر ترا
آنچه آنکه داور ستمی راه
جسم خاکست و جوئی نامیش
نیاید آنکه چشمی میزند
گفت قطعی تو دعائی که من
تا بود که عقل این درو شود
از تو مسخی صاحب خوبی شود
سبطی اندم در سجود و افت
جز تو پیش که برادر بند و
اول و آخر توئی مادر میا
باز آمد او بهوش از درو
که بلا شتاب و ایام عرضه
دوستی تو رجب نام گفت
تو یکی شای بدی از نخل خلد
من بوی آب رزم سوی سل
شرابی خوردم زانکه شهر
این چکر که بود گرم و آبخوا
کافیم بدیم ترا من حله خیر

آنچه آنکه هست می بینم
که سبق بزود است بر جویش
تا نه بیدار یکان روی تو کبر
نقش حاتمیه هم صبر
که چرا با اسم می داری عجب
پاش آنکه گردش من صدجو
سیر چنین جنبه از عقل جان
لیک ساز و بر سران سرور
تا عزیز خلق شد یعنی که زر
در جا آنکه می جوید شاد و ستاد

در تعجب مانده پیغمبران
در بهی بیند این حیرت چرا
سوی تو دانه است سوی خلق
نیاید صورت ای صورت
از چپیس بی باخ است این نقش
حق اگر چه سبب بخندد
عقل را خدمت کنی در جهنم
مرودا چیزی و بدوان نهان
قطره آبی با بد لطف حق
هن طلمست این نقش مرده
در خواستن قطعی دعای خیر و بدایت از سبطی و دعا
کردن سبطی قطعی را بجزیر و مستجاب شدن
آن دعا از اکرم الاکرمین حق تعالی
یا بقدرت مریم بوی شکست
سبطی قطعی همه بنده تو
هم ز اول تو دهم میل دعا
اینچنین میگفت تا افاد شست
در دعا بود او که ماکه نعره
آشی در جان من انداختند
کییانی بود صحنه های تو
میل بود آنکه ششم را در بود
طاس او روشن که اکنون کیم
آنکه جوی چشمها را آب
کاف کافی آمد و هر عب
کافیم بی نان ترا سیری هم

چون نمی بیند رویم مونا
تا که وحی آمد که از دور خفاست
تا نشود زین شراب خام عام
کان و چشم مرده او با ظرافت
که نمیکوید سلامم علیک
پاس آن دوقی دهد در اندون
پاس عقل است کافرا در
که سجد و گویند اهل جهان
کوهری کرد و پروازند بسج
اجتماع چشمش از ده مرده است
ابلیان ساریده اند از اسند
از سپاه بی دل دارم اند
زشت را در برم خوانا شود
باید و ترستی و میوه شایخ
عاجز امر تو اند و ستمند
تو دهمی حشر دعا با حرا
از سربام ویش بهیوش
از دل قطعی بخت و عره
مرطبی اسجان بنواختند
کم مباد از خانه دل پای تو
برو سبلم تالب و دای خود
گفت روشد آبها چشم خیر
چشمه اندرون من کساد
صدق و عده کنی عص
بی سپاه و لشکر تیری هم

کافیه بی دارویت دران کنم
موسی اول هم با یک عصا
چوب را ماری کنم من نیست
سایت اعظم کنم چون آب
موسی رحمت پسینی آمده
من کمان بردم که ایمان آ
سوی چشم خود کی سلیم روان
پیش پیغمبر جان پر عشق و وفا
با حوام این جمله است برود
حاکم گفتی که پیغمبر پیش
یکرمان در چشم ما پیدا
اندخت بیت امروین
چون فرود آتی به بی ریگان
آن فی مخواست تا مامول خود
پس شوهر گفت زن کا شکست
چون برآمد بر دخت آن زن
گفت شوهر کای باون د
تو بریز آن چو زن بختوده
زن مکر کرد کای باطله
چون فرود آمد برآمد شوهر
گفت زن فی نیست اینجا غیر
از سر امروین من همچنان
هزل تعلیم است از اجداد شو
کا بلان امروین جویند
این منی دہستی اول بود

کوه را و چاه را میدان کنم
تا زنده بر عالمی ششیر
که نژاد ماده مارا و راز نر
که نیای موسی شاه با لیل
نیل خون بینی از و آبی شدم
تا ازین طوفان خون آبی خورم
برقرارم پیش چشم دیگران
پیش چشم دیگران مرده جان
زین عجبتر من ندیدم برود
از چه گشت و شدت او بود
خدا پسندید اندر بل
تا در آنجائی نماید نو کمن
یکت جان بر کفر خان و دکان

بی کتاب و دستا خطین بهم
دست موسی با ویم یک نور
خون نیامیزم در آب نیل
باز چون تجدد یمان بر نی
چون سرشته نمکداری و د
من چه دانستم که تبدیلی کند
همچنانکه اینجا پیش نبی
پست و بالا پیش چشم تیزو
کور با یکسان پیش چشم ما
خامه گفتی که پیش چشم
از سر امروین بنماید آن
تا در آنجائی بینی حار زان
چون فرود آتی فرود آید و آن

بی بهارت کس و نسیرن دم
که طباخچه میزند بر آفتاب
خود کنم خون عین اش رهن
باز از فرعون براری کنی
نیل ذوق تو کمر و دهن
در نهادن من نیلی کند
غرق تسبیح است پیش با
از کلوخ و شکاف و گنگه شنو
روحه و حفره چشم ابیا
مینا یاد و ترشای آستان
منعکس صورت بر آینه آ
پر ز کرد و مهای چشم در زان
در درون اسرار فیض کربا
بر زنده پیش شوی کول خود
من بر ایم میو چشم ازور
چون زبالا سوی شوهر گشت
کبیت آن لوطی که بر روی
در نه اینجا نیست غم من
که سرگشت حرف کشی تو
که با لای نو آمد چون کی
گفت زن این هست از امرو
اینهمه خشیل از امرو بی نیست
هر لهما جاست پیش عاقل
کشته تو خیره چشم و خیره رو
اگر نماید فکرت چشم سخن

آبی
ابو انکار کنند
روحه حفره
باغ و کتان کودال دیر
امروین
دخت امرو

مول
شاهین شوی
شهر

ماون
لوطی
لوطی

روسی
کپی
میرین

تو داد
امروین
مغف امروین
هزل
هزل

بن بود

مبدل

بدل شده

طالعی
اللهم انما الیوم
انذار

مقدم

رست گردیده

مزارع

جمع مرده بوعی حاجی کشت

اتباع

پیروی کردن

خواست

کراه کردن

ششون

چنانکه در بعضی جوشی نوشته

نجاه معجزه عظیم و مجاهد

راننده دشمن

پای

معنی عبارات بمعنی

تلف و نابود

غطا

پرده

حطام

شکسته و دیزه هر چیز

یک دخت سخت بینی کشته این
رست بی کردی آسان چنین
زین تو اصرح کردی خدا
چون درخت موسوی شد گذر
زیر طلش جمله حاجات روا
شد دخت کج مقوم حق نما
آمدش پیغام از وحی مهم
تا به بینی خیر او شد او
اول او بدرکت فشان برده
از مزار عشان برآمد خط و کبر
کای همه اعجاز و کوشیدن چرا
منکر آخر که تو داعی رسته
تا که ره نمودن و ضلال حق
دیو الحاح غایت میکند
چون پای کشت آن آفتون
تا بنفش خویش فرعون آمدش
پاره پاره کردست فرمان پی
گفت یارب می فرماید مرا
کامل بر مگر می جلیت پیش
بین بخیان آن عصا تا خاکها
که سببها نیست حاجت مرا
تا منافق از حریمی بامد
اکل و ماکول آمد جان عام
کار دوزخ میکنی دوزخ و
خوردن تن مانع این خورد

شاخ او بر آسمان مفتین
مصطفی کی خوشی از ربین
رست بینی بخشد آن چشم ترا
چون بدی موسی کشانیدی خورشید
اینچنین باشد الهی کیمیا
باقی قصه موسی علیه السلام و اهل صلوایه
که گری بگذار کنون فاسقم
بعد از آن بر کبر او را زامه
کشت مخرج آن که و غره را
از طغیانی که میخیزد برکت
چون نخواستند این طاعت کشت
امر تلخ هست آن نبود تخی
فاس کرد بر همه اهل فرق
شیخ الحاح بدایت میکند
سخت شدن کار بر فطیان و شفاعت کردن فرعون
لا به میکرد و دو تا کشته دین
من بعبادت خودم سختم کبر
میفرساید و فریبده ترا
هر چه بر خاکست حلتش بر ما
و ادب بر چه طبع کردش بها
آن سبب بر حجابست غطا
سوی بازار آید از بیم کساد
پنجو آن برده چرند از خطا
بهر او خود را تو فری میکنی
جان چو باز کان حقین چنین

چون فرو دانی از و کردی خدا
گفت با جز و جز و از فوق و
بعد از آن بر و بر و بر و بر و
آتش او بر و بر و بر و بر و
آن منی و سنت باشد صلال
این درخت تن حصا می سی است
پیش از آن کندن نبود و غیر چه
کشت حاکم بر سر فرعونیت
تا بر آمد بچو دار موسی دعا
امرش آمد که شاع نوح کن
کمرین حکمت که این الحاح تو
چون مقصود از وجود اظهار بود
باز کرد و قصه قطعی بگو
کایچه که کردیم سلطان کن
بین بخیان لب جرحت ایمن
بشنوم با من بهیم خدعه
گفت حق آنست نیر و بیم بد
دان طغیان در زمان کرد و
تا طبعی خویش بر و اور و
بنذکی ناکرده و ناشسته رو
میچرد آن برده و قصاب شد
کار خود کن روزی حکمت بخور
شمع تا جرات است فروخته

مبدلش کرد انداز رحمت خدا
آنچنانکه پیش تو آن جز و
که مبدل کشت و سبزه از کن
شاخ او دانی اما اندر من
که درویشی صفات و
صله ثابت و فرقه فی
کارش آمد که عیادت شد
چون با مرش بگریختی کشت
ایسان خون کرد کف بر سر تا
چون نظرها و اثر اندیشی
ترک پیمان بینی شریح کن
جلوه کرد آن لجاج و ان
بایدش از دنیا غوا از نمود
کرد کفر از باطن خود زود
نیل می آمد سر سبز حلال
نیست داروی ایراد سخن
تا به بد و این و این سخن
تا بداند اصل آن فرع کشت
پیش سکت اندازد و در شکار
تا به بسند خلق تبدیل آید
تا منجم رو با ستاره کند
لقمه دوزخ بکشته لقمه جو
که برای چو درکت مراد
تا شود سر به دل اگر فرو
که بود رهزن چو بهرم خسته

خویش را کم کن مایه کوش
خمر تنها نیست سرستی پیش
آن بلیس از خمر خوردن دور بود
این سخن پایان ندارد و موسی
بچنان کرد و هم اندر دم
چند روزی سیر خود در انداز
نفس فرو نیست بان سیرین
بیجا نیست تن جنبش کن
او چون فروست در قحط بچنان
پس فراموش شود چو نرفت
شهر دیگر بنیاد بر نیکی
بن چنان داد که خود پیوسته
می یار و یاد کاین دنیا چو آب
خاصه چندین شهر بار کوفه
سر بر و ن آرد دلش از بجز
آمده اول با قلم جواد
وز نباتی چون بچنان آفتاب
همچو میل کودکان با داران
جود عقل این از ان عقل کل
سایه شاخ درختی نیکیست
همچین اقلیم تا اقلیم نیست
تا در بدین عقل پر حرم طلب
باز از ان خوش بیداری کشد
چون ندانم که آن عم و عا
تا بر آید ما گمان صبح حل

که تو آن بوی باقی بپوش
بیرچه شو نیست بد چشم و گوش
مست بود او از کبر و زخود
و عا کردن موسی علیه السلام و سیر شدن کشت
سیر کشت از سبل و حبش
اند می و آدمی و چار پا
تا یار و یاران کفر کن
آهن سیر است میگوئی بد
پیش موسی سر بند لایه کن
کار او از راه و زاری می جو
بیج در یادش نیاید بجز
هم در این شهرش بود و بجز
می فروشد چو خمر را سجا
کرد با از در که او مار و

و آنکه هر شهوت چو خمر است
ترک شهوت کن اگر خواهی پیش
مستان باشد که آن بندگی
و عا کردن موسی علیه السلام و سیر شدن کشت
اندر افتاد در دولتان
چون شکم پر کشت و نعمت
نی نفش نکرد و نفس جو
در بناله در بکرید زار زار
چون که مستغنی شد او طاعت خود
سالها مردی که در شمری بود
که من اینجا بودم ام پشور
چه عجب که روح موهومی
چند نوبت از نمودی خواب
جهاد کرم ناکرده که تا

بیان اطوار خلقت آدمی در فطرت

در نباتی در جمادی اوفا
نامش حال نباتی بیج یاد
سرمیل خود نداند در لای
جنبش این سایه از شاخ کل
کی بجنبد که جنبد این خست
تا شد اکنون عاقل و دانا
صد هزاران عقل بند بود
که کند بر حالت خود در شجند
فعل خوابست و در نیست خواب
دارد از طلب طین و عل

سالها اندر نباتی عمر کرد
بر همان میلی که دار بودی
همچو میل مفرط بر نورید
سایه اش فانی شود و اخروید
باز از حیوان سوی انشیا
عقلهای اولیش یاد نیست
که چه خفته کشت و نسی پند
که چه غم بود آنکه میجو زدم بجا
همچین دنیا که علم نایست
خنده اش کیر و زار از غمی

پروعه بپوش است و عاقل نیست
و آنکه شهوت باز بند چشم و گوش
ز نماید آنچه من و آهنی است
لب بچنان تا برون آید
قحط دیده مرده از جوع لقمه
و انصورت رفت طاعت خود
تا نشد آهن چو افکند کوب
او نخواست بدست سلطان بپوشد
خروج بار از دخت سکره بند
یک زمان کس چشم در خوابی بود
نیست آن من در اینجا بود
که بدستش مسکن می داد پیش
خواب دنیا را بهمان بین
دل شود صافی و بعید از
اول و آخر به بند چشم بان
در جمادی اوفا و در از سر
خاصه در وقت بهار زمین
سوی آن پیر جو بخت محمد
پس بداند سرمیل و ججو
میگردد آنجا لقی که در پیش
هم ازین عقلش تحول کرد
کی کند اندیش در ان نبات
چون فراموش شد حال صبا
خفته پندار که این خود غم
چون به بند مستغرق جانی

جود
انکار
دقی
کنایه از مرگ است
هکیره
جفته انداختن ستور
سحاب
ابر
شمیران
ریحان
ایچه
دانا و سلاطین
اعتدال
علت و شستن
ناعم
خوب بینه

و فرجه چارم

هر چه تو در خواب بینی نیک بود تا نه بیداری که این بد کرد کر به دور و غم و زاری خود گشت کرکان یکت بیکت غم این قصاص نقد حلیت است این جرات سکین جکت و نند تا به زمان خوش علف فرستند تا که کرکان خود را موسیبا انجرا از اکیمیای خوش می پس فرو پوشان لحاف بیتی دشت طعنا نشان ترا در جلی کان شکی می ندید بشن نیست قاصد دیدن آن افغان از خرد غافل شود بر بد شد کر نبودی حاضر و غافل بیتی پس ترا عقل چو صراط لایم قرب چون نباشد شاه وقت خواب و مرگ از روی نور چشم مرویت در دیده بیجهت و ان عالم امر می بی تعلق نیست مخلوقی بد غیر فصل و وصل بی برادر این تعلق را خرد چون بی بد آنکه در ذاتش تفکر کرد هر یکی در پرده موصول	روز محشر یک بیکت پیدا شود اندر این خواب و ترا تعبیر شاد و مانی و ان بیداری خود میدانند از غضب عاصی تو پیش زخم انقصاص این بیتی آن خواص است و این بیتی	آنچه کردی از این خواب جهان بلکه این خنده بود که زلف ایدر پند و پختن و یوسفان خون نخند نقد مرکب و یوسفان زین لعبت خوانده است دنیا ایشن بایان ندارد موسیبا	کر دو ت همگام بیداری عیان روز تعبیری سحر را کرک بر خیزی از پیر کائنات تو مگو که میرم و یا بم خلاص کاین جز العی است پیش انجرا مین را کن انجرا از او کیا مین که کر کا نند مار خشمند این خرازا طعمه ایشان کنیم انجرا طالع و روزی نبود شمع مرده باشد و باقی شد وز جرا هر شست را در خورد کر چه را و قاصد بود این با تو باشد چون نه تو مستحضر کر حضور سستش ملامت کردی کی چنان کردی جنون نفس تو نیست از پیش یون عقل و پیش اصبح پیش یاجت و را کا صعبت بی او اندر وقت عالم خلقت با سوی جهان عقل از عقل و جاتر بنم جان غیر فصل و وصل نندیشد کا تارک مرویت آرد سوی وصل بحث که چوید در ذات خدا صد هزاران پرده آمد آ تا نباشد در غلط سودا پر او
---	---	---	--

عقب
بازی
حصا
برون کشیدن خصی
آدمی و جگر
ببین دارده
شده
صف

قرب
نزدیکی
جمع
نکست

قال الله
عقل و ان الامر و الا شغلا
فی ذات الله

ز آنکه کردار و هم او ترک است
ز آنکه حد مست باشد بخشن
چون صنعتش ریش و سبک گشت
چون بایش بخت ایست ایست
رفت ذوالقرنین بی کوه قاف
که در عالم حلقه کرده او محیط
گفت تو کو بی و کر چسبید
گفت رکبا می مندان کوهها
من بر شهری کی دارم نشان
پس بجایا نم من آن رکبا
پس بر هم ساکن و بس کاین
این تجارت زمین نبود
مور کی بر کا غدی دیدم
که عجایب نقشها آن کلک کرد
گفت آنمور صبح است آن
گفت آنمور سوم از بازو است
همچنین میرفت بالاتا کی
صورت آمد چون لب و چون
یک زمان از وی غایت کرد
چون که کوه قاف در لطف
کای سخن کو خبی بر آرد
یا قلم را در پره باشد که بر
گفت اینک شت سیدال
کوه بر فی میزد بر دیگری
کر نبودی یچنین وادی شای

بی ادب را سر کونی و ادب
که نداندا سما را از زمین
حد خود و حد دیگر تن
رفتن ذوالقرنین بکوه قاف و درخواست کردن
که اسی قاف از عظم حق تعالی شمشیر با ما بگو
و جواب او که صفت عظم حق تعالی بفرمود
و لایه کردن ذوالقرنین که از آنچه
توان گفت و بنحاطر داری شمشیر بگو
بر عرق و قم بستر اطراف جان
که بدن رک متصل بود
چون خرد ساکن و در جنان
بیان آنکه موری بر کا غد میرفت نوشتن قلم دید
قلم را ستایش کرد موری و دیگر که تیر چشم تر بود گفت
ستایش انگشتان کن که این هزار ایشان بنیم موری
و دیگر که از هم سر و دین چشم تر بود گفت
ستایش بازو کن که انگشتان فرع وین
مهر موران فطن بودند
جز بعقل و جان بخت نشا
باز التماس کردن ذوالقرنین از کوه قاف تا
بیان صنعتی از صنایع حق تعالی کند
ارصاف حق بکن با من بیان
بر نوید بر صیاف نادان
کوههای برف پر کرده است
میرساند برف سردی بر
تلف دوزخ محو کردی مرما

سر کونی آن بود کوسوی زیر
در عجبهایش بفرماند روید
جز که لاجسی خود یاد از جان
رفتن ذوالقرنین بکوه قاف و درخواست کردن
که اسی قاف از عظم حق تعالی شمشیر با ما بگو
و جواب او که صفت عظم حق تعالی بفرمود
و لایه کردن ذوالقرنین که از آنچه
توان گفت و بنحاطر داری شمشیر بگو
حق چو خواهد لرزه شهرها
چون بگویند شود ساکن بکم
نزد کس که ندان عظم این
بیان آنکه موری بر کا غد میرفت نوشتن قلم دید
قلم را ستایش کرد موری و دیگر که تیر چشم تر بود گفت
ستایش انگشتان کن که این هزار ایشان بنیم موری
و دیگر که از هم سر و دین چشم تر بود گفت
ستایش بازو کن که انگشتان فرع وین
گفت که صورت نیست این
بجگر بود آنکه از عقل و فوا
گفت که آن صفت از آن
گفت که در هستان بازگو
کوه بر که بشمار و بی عدد
کوه بر فی میزد بر کوه برف
غافل از آن کوههای برف

میرد و پندارد او که هست چیر
از عظمی و ز جاست که شود
کر شمار و حد بر دست این
بخت کم کن پیش او کم کن
دید که را کر زمره بود صفا
ماذ حیران اندران خلق
که پیش عظم تو باز ایستد
مثل من نبود در فرو بها
امر فرماید که جنان عرق
ساکنم و زردنی فعل اندکم
ز لرزه هست از تجارت من
ز امر حقست و از آن کوه
گفت با موری که این دارم
همچو ریحان و چو سوسن زار
دین قلم در فعل فرعست و
کا صبح لاخر زو و شش
کان بجواب و مرک که بخیر
بی زقلید خدا باشد جدا
عقل زیرک بهیسا میکند
چون باطن یافت ذوالقرنین
که بیان بروی تواند برو
از صنایعش ای جبر کو
میرسد در هر زمان برش مرد
و مبدم زانبار بحد و شکر
تا سوز و پرده هر از آن

چیر
عالم
شمار
بخت
عظم
مثل
امر
ساکن
ز لرزه
ز امر
گفت
همچو
دین
کا
کان
بی
عقل
چون
که
از
میرسد
و مبدم
تا
چیر
عالم
شمار
بخت
عظم
مثل
امر
ساکن
ز لرزه
ز امر
گفت
همچو
دین
کا
کان
بی
عقل
چون
که
از
میرسد
و مبدم
تا
چیر
عالم
شمار
بخت
عظم
مثل
امر
ساکن
ز لرزه
ز امر
گفت
همچو
دین
کا
کان
بی
عقل
چون
که
از
میرسد
و مبدم
تا

بیکسروال الت زون
فایق سبقت
برز و غلب پیشی گرفتن
جوا
اول منی با دایم
بختی تکلف
بشقت چیزی خوبین
نیکوئی
نظره
نمونه
چدید آورنده
فایق
غالب
مقهور
مغلوب
سندکی
اصل آن سندک بوده
سندک که هیکی از آن دیبا
بدل شود و سندک بمبئی پاره
تجش صا رم
لطف و خوشی شمشیر
خود
کلاه آهنین
چالیش
تقریش
رزم و جنگ بخت بر این

کرنبودی عکس جبل برف با
با چین و دوزخ که بروی فایق
کرندی این بود از فهم نیست
مخج جولانکه عالی هو است
چون ز فهم این عجائب کوفی
پس همین حیران و واله باد
زفت زفتست و چو زان
مصطفی مسکف پیش شل
مرامهای محسوس اشکار
گفت توانی و طاقت نبود
گفت بنامه بید این جسد
بر مثال سنک و آهن این تنه
باز آتش دستکار و صفین
کر بر آری از درونت آشی
طا هرین دو بیدانی زبون
طا هرش ریشه آرد بخ
شهری بکرفته شرق و غرب
آن محابت قسمت یکجا
دور باش و نیزه و شمشیر
از برای خاص و عام بکند
تامن و مایای ایشان بشکند
پس میردان هر دو و لغو
حلم بر علم است و در حتمش
هست دیوان محاسب عالم
جوشن و خود است مرچا

سوختی از نار شوق انکوه فایق
بر لطفش بین که بر آن سابق است
که عقول خلق از ان کان بخوا
زانکه نشو و زنه و زنه و زنه
کر بلی کوئی تکلف میکنی
تا در ابد نضیق از شس
میشود آن زفت نرم و مسو
نمودن جبریل خود را بمصطفی علیه السلام بصورت
خویش و از به قصد پرا و چون یکت پر طاهر
شد و افق را بکرفت افتاب محجوب شد
تا چه حد حس از گشت و بود
لیک هست او در صفت
هست قاهر برین او شعله
هست کرد مطیع و خوشی
در صفت از کوه آهنیان
باطش باشد محیط هفت
از محابت گشته پیش مصطفی
دان تجش دو ستار از یکجا
که بر رندا ز محابت شیرا
که کند شان از شنشاهی
نفس خود بین فتنه و شمر کند
پسیت ش مانع آید از خوش
نشوی از غیر حیات فی خرو
وان پر رویان کر قه جا
وین حریر و بر و بر تعزین را

تس از قهر خدا خود زده است
سبق بچون و چکو معنوی
عیب بر خود نه بر ایاستین
پس تو حیران باش بی لایجا
در بگوئی فی زندگی کردت
چونکه حیران گشتی و کج و فنا
زانکه شکل زفت بکشد
ادمی را هست حس بن سقیم
سنت و آهن مولد ایجاد
باز در تن شعله ابراهیم
لاجرم گفت از رسول و نبی
پس بصورت آدمی فرع جان
چونکه کرد الحاح نمود اند
چون زیم درین بهوش پید
هست شاپار از ان بر
باکت چاوشان آن چو کا
از برای عام باشند شکوه
شده از ان امین شود کاشی
باز چون آید بسوی نرم جان
طبل و کوس و بول باشد و چکان
آن زده ان خود و چکان
ایمخن بایان ناز دای جوا

هر شد بد لیثان دره است
سابق و مسبق و بدی کی دو
کی رسد بر حرج دین مرغ کلین
تا ز رحمت پیش آمد محلی
قصر بر بند و بدان فی روز
باز بان حال گفتی ایدنا
چونکه عاجز آمدی لطف و بر
که چنانچه صورت است ای حلیل
تا به بنیم من ترا نظاره و
حسن ضعیف و تنگ بخت
لیک در باطن کی خلق عظیم
زادش زین و دو والد قبرا
که از و مقهور کرد و برج نام
رغم سخن الاخرون الساقون
در صفت صل جان این بیا
پیشی که که شود زان مند
جبریل آمد در اغوشش کشید
پول هر مکان و صا رم
که شود سبقت از پیشش جا
تا کلاه کبریا بندان کرد
دار و اندر قهر زخم و کیر و دا
کی بود آنجا محابت با قصا
وقت عشرت با خواص و اوا
وین شرب و نقل و بر زم صفا
ختم کن و الله اعلم بالرشا

اندر احمد انجمنی کو غار بست
 قاتل تعمیر اوصاف تن است
 افتاب از دزد کی در پیش شد
 بهجو بجوری و همچون خواب دور
 رویش کریمه می سفته بود
 خفته سار د شیر خود را انجان
 نفس احمدان نظر پیوست
 احمدار بکشدان پر حلیل
 گفت اورا این برادر پیم
 باز گفت اورا ایای پرده
 حیرت از حیرت این قصص
 جبرئیل اگر شریفی و عزیز
 این حدیث منقلب را کو رکن
 آنکه بر کند شسته اجرش ازین
 اعطایا شاد و رامودار هم
 موسیاد پیش فرعون من
 نرم کو لیکن کو غیر صواب
 کوی مر کلان راه آله قنبر
 این سرخ در میان قنبر
 صورت حرف آن بر خزان
 تا سرخ چون بر دواز سلج
 مشوی صورت بودش تو
 تا زمینی با سمانی لبند
 چون شناسد جان بر جان
 چون شناسد مذک او مکر شو

خفته ایندم زیر خاک تیربست
روح باقی آفتاب روشن است
شمع از پروانه کی بهیوش شد
جان زین اوصاف باشد پاک
شیر جان تا که اندم خفته بود
که تماشای مروه اندازن سگ
بجز اواز فخر کف پر جوش
تا ابد پیوش ماند جبریل
گفت رور که حریف تو نیم
من با وج خود فرستم نه
بهیشتی خاصکان اندر خصل
تو نه پروانه این شمع نیز
شیر را بر عکس صید کو رکن
پیش او عکس و قنای شیب
یا طغیان ساکنان فی ارضهم
نرم باید گفت تو لایسنا
و سوره مفروغ دلیل الخطا
نرمی فاسد کن چنینش ده
اسی بسا کس را که بنهاده است
دور زمینی و فردوس برین
نشو و گیر باشدش زین مطمح
هم جبه هم نور دار کاش تو
یکدل و یکت قبیله و کوچ شود
یا دارد اشخا و ماسدا
مینگری اشش پرده ساز شود

دان عظیم الخلق او کو صفدر است
 اوست بی تغییر لاشرقیه
 جسم احمد را تعلق بدین
 خود تمام در بگویم وصف جان
 خفته بودانشیرخواست پادشاه
 وره در عالم گرا به پری
 مدینه گفت معطل نورش
 چون کشت احمد زنده چو
 بازگفتا کریم آبی و پاست
 گفت بیرون ریختای خوش
 بهشیا جمله اینجا نیست
 شمع چون دعوت کند و
 بزدکن مسکت سخن پاست
 لا تحالفهم جمعی دارم
 نارسیدن در شه و دراز خو
 آب را دروغن جو شان کنی
 وقت عصر آید سخن کو تا کن
 لطف جان را در نشه جایستی
 طنز بر آرد و کاین نیست
 اسی ضیاء الخ جسام الدین را
 بین زما صور مگر تی جان تو
 بر فلک محمودی ایخو شیدا
 تفرقه بر خیز و شرکت و دو
 موسی و مارون شود خدایان
 پس شناسائی بگردانید

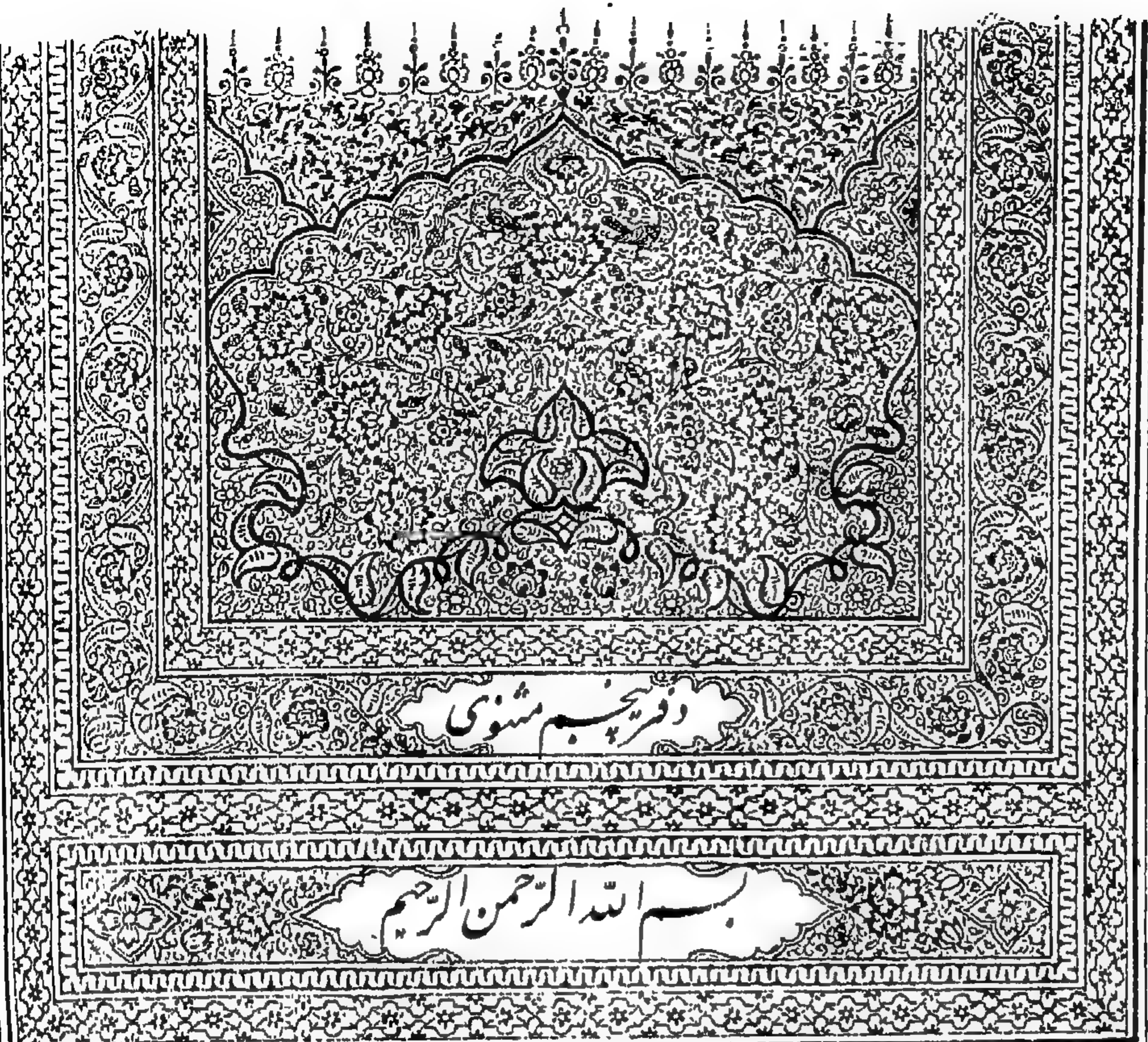
بی تغییر مقصد صدق انداخت
 بی زبیدی که لاغریست
 آن تغییر آن تن باشد بد آن
 ز لرزه افتد در این کون و مکان
 هیت شیر ز سار خشمناک
 کور بودی از ضعیفی زبیدی
 ماه را اگر کف نباشد کو میباش
 وز مقام خیریل و از حدیث
 گفت روزین پس مرا و سوز^{نیت}
 که زخم پرتی بسوزد و تر من
 چند جان داری که جان پرواز^{ست}
 جان پروانه پیر هیز و ز سوز
 و کن ایوان قلا شیت را
 یا غریبا ناز لافی و ارم
 راز یا با مرغی میا ز خوش
 و یکدان و دو یکت و اوران کنی
 ای که عصرت حصر اکا کن
 که خروفت و صورت مستغنیستی
 چون فتح مغلوب و امیر فست پس
 این سر خرد از این طایف زار
 فی غلط هم این تو چه آن تو
 بر زمین هم تا ابد چسب و با^{ست}
 و حدیث اندر و چو معنی
 غلط خوش همچو شیر و امین
 خشم کرد و نه زنا شکرتی او

[illegible]

<p>زین سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود</p>	<p>ناشایا کشت و پست پائی نعت او هرگز بر انقود بود</p>	<p>اینم خواندی فرد خوان کمین کاشن کین است تا آید پدید</p>	<p>تا بدانی که آن کبر کهن از خیال روش و نشان می طید</p>
<p>بگویند که این سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود بگویند که این سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود بگویند که این سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود</p>	<p>در بیان اعتقاد و یهود و نصاری پیش از بعثت در شان جناب پیغمبر علیه الصلوات و السلام و نام او را حرز جان کردن و ظهورش را خوانمان بودن</p>	<p>در بیان آریش هر چه زود باغیا نشان می شد می سکو خو نشان کراری احمد بد یا دوا نشان را روی شافی شد در دل و در کوش و در افغان بلکه فرع نقش او یعنی خیال انچنان فرخ بودش برو اینم انکار کفران را دان چون بدیدش صورت برو</p>	<p>سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود سبب جان بی جان بد پیش از آن که نقش احمد فرمود</p>
<p>قلب اول زر قلابت و دوم دل</p>	<p>سجده میکردند کایر شب تا بنام احمد از یستفحون هر کجا حرب موهلی آمد هر کجا بیارنی نرسید نقش و شکست اندر نشان نقش او را کی باید بر شغال از دل دیوار خون دل چکد آن دور و بی عیب مردیوار اینم تعظیم و تفخیم و دوا قلبش دیدم دوم شیدا قلب میزد لاف و باوق محک افتد اندر دام کمرش تا کسی کاین اگر نه نقد پاکیزه بی هیج اولاف محک و دیدن از محک میزد تا تا انچنان کر کیمیم تا قیامت زین کلام آن محک که او نهان دارد از برای خاطر بر قلمت بنا ختم کن و هند علم با نوا عرش چه و چرخ چه ایند و لبا</p>	<p>قلب او قلب کی بود تا مریدان را در انداز و شکست ایچان سر بر زمار هر کسی کی بسکت امتحان غیب شد یا بسکت امتحان شوقش بد که نکرده و قلبی او زان عیان صد قیامت بکزد وین تمام فی محک باشد نه نور محف اینم نبود منافق باشد او تا که عین این است سازد خدا فهم کن و الله علم با نوا</p>	<p>قلب او قلب کی بود تا مریدان را در انداز و شکست ایچان سر بر زمار هر کسی کی بسکت امتحان غیب شد یا بسکت امتحان شوقش بد که نکرده و قلبی او زان عیان صد قیامت بکزد وین تمام فی محک باشد نه نور محف اینم نبود منافق باشد او تا که عین این است سازد خدا فهم کن و الله علم با نوا</p>
<p>اینم که عیب رو دار و نهان اینم جوهر است کوئی بی نقاب قد تم المحمد الراج</p>	<p>اینم که عیب رو دار و نهان اینم جوهر است کوئی بی نقاب قد تم المحمد الراج</p>	<p>اینم که عیب رو دار و نهان اینم جوهر است کوئی بی نقاب قد تم المحمد الراج</p>	<p>اینم که عیب رو دار و نهان اینم جوهر است کوئی بی نقاب قد تم المحمد الراج</p>

همول
بولناک
نزن
اکه آدمی را
لازم باشد
بفرماید
جمع فم است که
دمن باشد

و یا چه جلد پنجم	بسم الله الرحمن الرحيم و بقیة ما کریم	از مشنوی مولوی
و عنده مفاتیح القلوب و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین	و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین	و صلی الله علی محمد و آله و صحبه اجمعین
<p>یعنی چون گفتند عالم و رسول علوم یعنی بیکار ماند که احسان حجت است که الت و رسول صلوات و صلوات و صلوات و صلوات و صلوات و صلوات</p>	<p>مشنوی و بیانات معنوی در بیان آنکه شریعت همچون شمعی است که راه میباید بی آنکه شمع بیست اری راه فرست نشود و کاری کرده نکرد و چون در راه آمد این رفتن تو طریقت و چون بقصد و رسیدی آن حقیقت است جت آنکه فرموده اند که طهرت الحقایق بطلت الشریع همچنانکه مسی زرشو یا خود از اصل زربود و او را نه بعلم کیمیا حاصلست که آن بود و نه خود را در کیمیا مالیدن که آن طریقت است چنانکه گفته اند طلب الدلیل بعد الوصول الی الدلول</p>	<p>یعنی چون گفتند عالم و رسول علوم یعنی بیکار ماند که احسان حجت است که الت و رسول صلوات و صلوات و صلوات و صلوات و صلوات و صلوات</p>
بیج و ترک الدلیل قبل الوصول الی الدلول مذموم حاصل آنکه شریعت همچو علم کیمیا آموختن است از آتش	بیج و ترک الدلیل قبل الوصول الی الدلول مذموم حاصل آنکه شریعت همچو علم کیمیا آموختن است از آتش	بیج و ترک الدلیل قبل الوصول الی الدلول مذموم حاصل آنکه شریعت همچو علم کیمیا آموختن است از آتش
	<p>شاید که ما این علم را می دانیم و عمل کنندگان کیمیا بعمل شادند که ما چنین کار نمیکنیم و حقیقت یافتگان بحقیقت شادند که ما زرشویم و از علم و عمل کیمیا آموختن شدیم و ما عتقاد الله ایم کل خرب ما ندیم فرعون یا مثال شریعت همچو علم طب آموختن است و طریقت برین کردن بوجوب علم طب و دار و خوردن و حقیقت صحت یافتن استجابتی و از آن هر دو فارغ شدن چون آدمی ازین جت مرد شریعت و طریقت از منقطع شد حقیقت ماند که دار و خرد که یالیت قومی یعلیون با غفرلی بی و جللی من الکریم</p>	<p>عقاید یعنی آرا و کردار خداوند</p>
و اگر حقیقت نذر و نعره میزند یا لیتی گشت ترا یا لیتی لم اوت کتابیه و لکم اورا حسابیه یا لیتها کانت القاضیه ما آت	و اگر حقیقت نذر و نعره میزند یا لیتی گشت ترا یا لیتی لم اوت کتابیه و لکم اورا حسابیه یا لیتها کانت القاضیه ما آت	و اگر حقیقت نذر و نعره میزند یا لیتی گشت ترا یا لیتی لم اوت کتابیه و لکم اورا حسابیه یا لیتها کانت القاضیه ما آت

سفر
کتاب

صعوه
نام مرغی کوچک
بخت
درین
چشم

نماره
بش
کله لایرک کله
نموده یعنی چسبیده
که کل او بسته نشود
ترک بره
اورا
سبب بد نمود

شده حسام الدین که نور چشم است
که نبودی خلق محجوب کشف
لیکن لقمه باز آن صغوه
ندخ تو حیفست باز ندان
ما وح خورشید مداح خود است
تو بختا بر کسی کا ندر جهان
یا ز نور جیدش مانند کاست
قدر تو بگذشت از درک عقل
آن شیا کله لایرک
آب دریا را اگر بتوان کشید
نطقها نسبت به تو قشیرد
من بگویم وصف تو مایه
شرط تعظیم است تا این نور
نور میکش بجزیف تیر کوش
انگتهای مشکل باریک شد

طالب آغاز سفر پنجم است
در نبودی خلقها تنگ و ضعیف
چاره اکنون آب دروغن کرد
گویم اندر مجمع روحانیان
که چشم روشن و نامرماست
شد حسو و قباب کا مران
یا بدفع جاه او مانند خاست
عقل در شرح شما شد لغفل
اعلموا ان کله لایرک
هستم بقدر تشکی باشد
پیش و بیکر مغز با نیکست
پیش از آن گرفت از چهره
کرد این بی دید کا نر اسر کش
کر نه چون روشن و طلمت
بند طبعی کوز دین باریک شد

ایضیاء المح حسام الدین او
در مدحیت داو معنی داو می
شرح تو غیب است بر ایل جان
مدح تعریفست و تخریق حیا
و دم خورشید جهان و دم خود است
تا ندش پوشید هیچ از دید
هر کسی که عاصد کیهان بود
کر چه عاجز آمد این عقل از بنا
کر چه نتوان خود طوفان
را زدا کر می نیاری در میان
آسمان نسبت به برش آفرود
نور حق و بحق جذاب جان
نور یا بدست تیر کوش
سیست چشمانی که شب بلبان
تا بر آید به سر را تا رو

او ستادان صفار اکو ستاد
غیر این منطق لبی کبشادی
همچو راز عشق دارم درینا
فارغ است تا ریح و تخریف
که دو چشم کور و تاریک و بدست
و ز طراوت دادن پوشید
آنچه خود مرکب جاوید بود
عاجزانه جنبشی باید در آن
کی توان کردن ترک خود
در کس را تازه کن و قسرا
ورنه بس عالیست شین خاک تو
خلق و طلعات و همدگان
کو نباشد عاشق طلمت چو
کی طواف مشعل ایمان کنند
چشم در خورشید نتواند کشود

چار مرغ عقل گشته این چسار
هست عقل عاقلان را دیده کش
سیر برشان تار پد پاپا رسد
نشت صد لک سوار می شود
سیر بر زین چار مرغ سوّم بد
کرده اندازد دل خلاقان وطن
سر مدی کن عمر ناپایده را
جابه چون طایوس و زاغ هیت است
در تر و در خشک میجوید و فتن
زود زود و نابان خود پر میکند
میفشارد و در جوال و خشک و
که بناید طامعی آید پیش
میناید نصیر شده رابر عدو
که نیار و در کس بر کس ستم
چشم سیر و موقتست پاک
بارگیر صبر را بکشد بعقر
نی مروت نی تانی نی صواب

تو خلیل وقتی ای خورشید شش
چاره وصف تن چو مرغان خلیل
کل قوتی و حیل مکان اجزای تو
را نکه این تن شد مقام عار و جو
بازشان زندگین از نوع دیگر
چون امیر حمله و لهما شوی
بط و طاعت و رنجست و خرد
منیش آنکه بود عمرش در آن
یک زمان نبود معطل آن کلو
اندر اربابان می فشار و نیک و بد
وقت تنگ و فرصت آنکه آن
لیک مؤمن را عتقاد انجاست
و اینست از خواجه تاشان که
لاجرم نشاید و ساکن بود
کاین تانی پر تو رحمان بود
از بنی بشو که شیطان دید
لاجرم کافر خورد و بهفت لطن

در حدیث الکافرا یأکل فی سبعه معاً والمؤمن فی معاً ۱۱

ای تو هم اذارسكان افت
و شکر جمله شایان و عباد
ز ان زنندان تیغ بر اعدای
عکس خشمش مکر زده منی
جمله جو پارز آب خوش شود
و در میان بیک شکم رفت

جنیو ایم در سید مازور
 گفت ای یاران من قسمت کنید
 تو چشم شه زنی آن شیخنا
 شه یکی جانست و لشکر ابرو
 که رعیت دین شه دارند پس
 جسم ضخمی است کس او نبرد

کرده موستانه زمین سوراخها
این چهار اطیار هر سه بزم
بسیل ایشان دید جانرا بیل
برکش که هست ایشان پای تو
نامشان شد چار مرغ قنچه
که نباشد بعد از آن نشان
اندرین دوران خلیفه حق تو
این مثال چار مرغ اندر نقوس
طامع تا بیدان امید
نشو و زار مرز حکم کلا
و انبای در و جبات بخود
در بغل زو هر چه دیدان سوخت
میکند غارت بمیل و با انان
که نیایش مرا حم صر فیه
از فوات حظ خود مین بود
و ان شایب از هزار شیطان بود
میکند تهدیدت از قریب
وین دول ابریک و لاغر بطن
وقت شام ایشان مسجد اند
مین بقیان بر سر فضل نذر
که شمار از من و خوشی نمید
ور نه برا خوان چه خشم آید
روح چون است و این جام جو
ایچنین فرمود سلطان عباس
ماند در مسجد چو اندر جام درو

اطیار
جمع ظہر

مکتب
 خواہش وارہ و اما
 جمع اور
 لعل احی
 غائر کمر

آیاتِ عقل
دینیکِ محبت

موفق
صاحب

عقرو
بی کر بن نانو
اشا رو باجی
واقعدرسوہ نقبر
السلطان بعدالوقف
تیر سا شہارود جیہ
میں کتہ دار کتہ دار
نہاں آ

حق
بہتر کی مہمان را
لو سید

تخت و تخت

سیکش اریا درفت و سد پند
 انچا که خون زمینی و سرش
 میرزا و بر سر که اهی عجل سر
 تو که کلی خاضع امر و
 هر زمان میگرد و بر آسمان
 ساکنش کرد و بسی بنوا
 طفل مکرده بسی و اند نظیر
 گفت فلیکوا کثیرا گوش و
 کر بودی سوز مهر و شکست
 سوز مهر و کرید ابر حجب
 چشم کریمان بدت چون طفل خرد
 برکت تن بی برکی جانت روز
 قرض ده کم کن ازین نعمت
 زین پلیدی بر بد و پاکی برد
 اگر کرداری زین همسها توین
 هم بدین نیت که این تن بر
 آچین تهدید پا ان دود
 کاین لور اسوست اردو
 همچو لبهای فرس در وقت
 بر زدن برات نعلی رشتباه
 آن کمن که هست فحاشی
 صد فسون دارد و جلیت در دما
 و در بود آب روان بر بند
 این سخن پان نادران بحر
 خوست بر زدن عجل شد

اند و سوزی گریه را درید
 شد روان در حرم گردان مهرش
 میزد او بر سینه کاسی چو در بر
 من که بخروم ظالم دلد و دهن
 که بذارم روی این قلعه جهان
 دیده اش داد و بداد اشناختن
 که بگریم نارسد دایه شفقت
 تا بریزد شیر فضل کردگار
 کی شدی اجسام باز فسطح
 چون همید و چهار خوش دان
 کم خداین باز که نان آب تو بد
 ز این باید کاستن از افزود
 تا ناید وجه لاعین رات
 از لبطه کم تن او بر خورد
 بس پیمان غیب چون ای شد
 آنچه خورده است اش صواب
 ارد و در خلق خواند صد فتن
 گفت آدم این در کنده می
 تا ناید نکت با کمر لعل
 تا بانی تو زردان رزاه
 آن کمن که در ججنون صبی
 که کند در سکه گریست اژدها
 در رود جبر مان بر خدش

میرزا و دو دست را برود
 نغمه ز خلق کرد آید بر او
 سجد میگرداند که ای کل بین
 تو که کلی حصار لرزانی زحق
 چون ز حد بیرون بلرزیدی
 تا گردید بر کی خند چون
 تو نمیدانی که دایه و اسبان
 اگر چه ابر بهت و سوز آفتاب
 کی بدی معمور این هر چار فصل
 آفتاب عقل را در سوز دار
 تن چو با کبرست روز نشین
 ارض و آسمان قرض ده زمین
 تن ز سر کین خویش چون خاک
 دیو میساخت که من و
 این بخور گرم است و داروی چ
 بین مکردان خو که پیش آید
 خویش جانیوس سازد و دروا
 پیش آردی بی و بهیات
 گوشه هایت کبر و چون گفت
 فعل او باشد در دور دو کا
 حَقَّتْ الْحَقُّ بِحَقِّ حَقِّ حَقِّ
 کرب و کوهی چو که بر باد
 عقل را با عقل و کبر یار کن

نواختن مصطفیٰ علیہ السلام ہمارا و مسلمان
شدن و تسکین داون اور از اضطراب و نداشت

کجای را سیکو فست بر دیوار دور
 کبر کو یان ایها الناس اعدوا
 شمسار است از تو این خرو
 من که جز و دم در خلاف دور
 مصطفی اش در کنار خوی
 تا مگر طفل کی جو شد بن
 کم و دیکه یثیت رایگان
 استن و نیا همین دور شده یا
 کر بودی این تفدین کر صل
 چشم را چون شکست انبساط
 شاخ جان در برک ریخت
 تا بروید و رخصت در دل چمن
 پر ز گوهر های اجلای کند
 زین پیمان کردی در بار چمن
 دان بیا شام از پرتفع علا
 در و ماغ دول بر آید صد خلل
 تا فرید نفس بیا رتورا
 وز لویه پیدا و لبسات را
 میکشاید نوی حرص و سودی
 این کم یا این کم بین هوشدا
 بالمکاره که از و افروخت
 و سبزه و خوشین نماید
 امر هم شوری بخوان کارکن
 ما ناز لطاف اشعوب
 دست عقل مصطفی نایب

[illegible]

دقیر خیم

شاه
مضمون
که در حق مخلوقات برآید
بر کجاست نموند و جمیع گفت
و بیجا لم جای
کجاست
پناه
صبح زود
عقود
سیر

خبر
جمع کردن شاه کوه
رفع عدالت از آن کوه
خبات
خبات
اغزین
پلید
نپاک
نام خند

عقرب

دیو ناپاک

بار ماه

فخریه و افکار

گفت اینو آید انجان
آب بر روز و در آمد در سخن
مادرین و پیر قاضی قضا
از چه در و پیر قاضی تن ندیم
زان بخواند نیت بد بخاک تو
تا بندهی این کواهی ای شهید
خواه در صد سال و خوابی کز
این ناز و روزه و حج و جهاد
خوان و مهمانی بی اظمار
هر کسی کو شد بانی با فسون
روزه کوید کرد تقوی از حلال
کر بطاری کنند این دو کو
هست کرب و روزه دار اندیم
فضل حق با آنکه او گرمی تند
کشش را شیشه حق این خنک
آب بر آن ببارد از سما
حق بر دوش باز و در صواب
سال دیگر آید او دهن کشان
پن بیاید ای پیدان سوی من
چون شوم آلوده باز از خار و من
کار او نیست و کار من هم
کیسهای زرد و زنده است
تا بکیر و بر سر او حمل و
جان هر در و دل هر دانه
چون نازد ما پاش تیر شود

که کسی بر خیزد از خواب کن
کا بشهید حق شهادت عرض
بهر دعوی استیم و بلب
نی که ما بصر کواهی آمدیم
آن شهادت بدی و ناری
تو ازین و پیر کی خوابی رسید

گفت اینو آید من با خود
تا کواهی بدیم و برون شوم
چون بی گفتیم از از امتحان
چند در و پیر قاضی ای کوا
از لجاج خویشتن نبسته
یک زمان کار است بکزار و بنا

در بیان آنکه اعمال ظاهری و باطنی

هم کواهی دادست از عفا
کایمان با شما هستیم
چسیت دارم کواهی در
با حرامش و آنکه نبود اتصال
جرح شد در محکم عدل آنکه
خفته کرده خویش بر صید عام
عاقبت زینچله پاکش میکند
غسل داده حمت او ازین خط
تا پلید را کند از خبث پاک

این زکات و پدیه و ترک
چرب و با دار معان و شکیش
کوهری دارم ز تقوی پا
وان نکاتش گفت کواهی مال
هست صیاد ار کند دانه شاه
کرده بد طعن زین کبری صد قوم
سبق برده حمتش از عدل
تا که غفاری او ظا بر شود
آب چون بکار کرد و شد

پاک کردن حق تعالی آب را از نجاست ظاهره

هی کجا بودی بدیای خوش
که گرفت از خوی پروان من
سوی اصل پاکیا شوم
عالم آریست رب العالمین
میر و جویان بغلس سوسو
کشتی بیدست و پاراد کجا
میر و در جو چو دار و خانه
پسچو ما اندر زمین خیر شود

من سخن زبیا شدم یاک آدم
در پذیرم جمله زشتیست را
دلق چرکین بر کمره دار نه
کر بودی این پلید بیانی
تا بریزد بر کپاره رسته
صد هزاران وار و اندر دهن
را و یلیمان زمین پرورش
ناله از باطن برادر کا نچرا

کا مدرین سو هست با تو کار
سیرم از هستی دران با شوم
قول و فعل با شهودت و بیان
حبس باشی ده شهادت از
اندرین نیکی لب و کف بسته
کار کوه را کن بر خود در
این امانت و اکلار و داران
هم کواهی دادست از عفا
شد کواه آنکه بستیم با تو خوش
این زکات و روزه و ترک
مید پس چون بندد و زایل
نی زحم وجود بل بهر شکا
کرده بد نام اهل جو صوم
داده نوری کان نباشد در
سیات جمله را عاف شود
تا چنان شد کاب را و کرد
تا ششش از گرم آن آب
بستم خلعت سوی خاک ام
چون ملک کی و هم غفر
خلعت پاکم دهد بار دگر
کی بدی این بار ناله ابر
تا بشوید روی هر ناله
زانکه دار و زور و پدید در جهان
شکاک خاک را از روی خوش
آنچه داوی و ادم و اندم کدا

رخیم سرمای بر پاک و پدید
ابر را که دید بر جای بخشش
خود غرض ناین آب جان و دنیا
باز آید ز طرف دامن کسان
ز اخلاط خلق باید عقلال
جان سفر رفت و بدن اندر قیام
اندر آتش کی رود بسط
چون نانی شد در آتش چون خلیل
لطف از حقست لیکن این تن
این بر ما را هم شایسته است
قول و فعل که گویان ضمیر
فعل و قول آن بول رنجوران بود
عاجش نبود بفعل و قول آجو
قول و فعل او گواه او بود
نورش اندر مرتبت چند است و
در بود صدیق و ست از وی
شایدش فارغ آید از شهود
نوران که هر چه بیرون یافته است
این گواهی هست اظهار نمان
این نشان ز نماز محبت
جان چنین افعال و اقوال نمود
ترکیه باید که او را ز ابدان
اگر او قول کرد که دید است
بعینکم شتی تا قضا اندید
قول و فعل اظهار است

باز استعانت کردن بارتق سبحانه و تعالی

هم تو خورشید با لاکش	راههای مختلف میراندش
کو غول تیر کبابی شست	چون شود تیره غسل لیل و نیش
از طهارت محیط آردش	از بیم و آوار پا ند جسد را
زان سفر جوید کار چنان مال	ای بلال خوش نای خوش
وقت حجت زان سبب کلام	این مثل چون واسطه است کلام
جز نمند که رسید از لطف	واسطه تمام باید مرئوس را
کشت حاتم رسول است دلیل	سیری از حقست لیل و نیش
در دنیا بطف بی پرده چمن	چون نماند واسطه تن بی

در بیان گواهی فعل و قول بر نور ضمیر

زین دو بر باطن و هوش لال	چون نماند و میر سرت در درون
که طبیب جسم را بر مان بود	وان طبیب روح در جانش رود
احذر و هم هم چو این القاب	این گواهی فعل و قول از وی بجو
کو بد ریاض متصل چون جو بود	بگراند فعل او و قول او
بهر صیدا و دانه باشد پخت	که بود صیتا و از وی دور شو
تا رسد مرئوس و بجار	لیک نور سالی که حد کشت

در بیان نوری که بی اختیار از سر عارف حقانی ظاهر شود

زین تسلسلها و اغت یافته است	پس مجاز وی گواهی فعل و قول
خواه فعل و خواه قول و غیر آن	که عرض اظهار سر جوهر است
ز به اند خوب قربی شیک	این صلواته دین جوادین
بر محبت امر جوهر رسد	کا عفا دم است لیک گواه
ترکیه شش اخلاص و قونی بدان	حفظ لفظ اندر گواه قول است
در گواه فعل که پدید است	قول و فعل بی تناقض است
روزمید و زید و شب میرید	پس گواهی تا بقضا نشود
هر دو پیدا میکند سیر	چون گواهی ترکیه شد بد

ای سر ساریده بل من مزید
تا رسد سوی بحر جیدش
باز کرد سوی کای بخش عرش
وز تخری طالبان قبله
شدند بر و برین بل ریل
واسطه شرط است هر فهم عام
تا ز آتش خوش گشتی تطبیع را
کی رسد به واسطه مان در شمع
همچو موسی نور به تا بدربار
کا ندرش پر نور از او است
بگراند بول رنجور از برون
وزره جان اندر امانش و دو
کو بد ریاضیت و صل همچو جو
تا چه دارد در ضمیر آن راز جو
وان فزون فعل و قولش کم شتو
پر شد از فروش بیابانها و شت
وز تکلفهای جانبازی و جو
که از و هر دو جهان چون کل
وصف باقی وین عرض معبر است
چون نماند جان بماند نیکام
لیک است اندر گواهی است
حفظ عهد اندر گواهی فعلی است
تا قبول اندر زمان پیش آید
او که حکمی کند از لطف خود
وز نه محسوسیت اندر میل

بل من مزید
لفظی است در طلب زیاده
یعنی ایازاده
عقلی
شود
وینکه
صلواته
موزون
یعنی
کردی
ایضا
باید
اعذر
القلب
که هستند
دارند

تسل
سالموس
فایده
ترکیه
پاک
است
وینکه
است
وینکه
است
وینکه
است

ایچنین حلوا بعالم کس نخورد

مناجات و طلب مقام خاصان و ادراک معانی

کوتس با لیرودان مجلس لسان
از تو نوشتند از ذکر و ادا
چند حرفی نقش کردی از قوم
زین حرفت شد خبر باریک
حرفهای طرفه بر لوح خیال
عقل را خط خوان آن شکل کرد

تشیع عقل بحسب میل و نظر او در غیب چون حشر میل در لوح

ہر کشتی بر خیالی ریش کا و
و در خیالی اند کر با جہدم
از خیال آن رہن ریش
ان کی در کشتی از بہر راج
این دران جہر ایشہ کان پر
قبلہ جازو چہ نہان کردہ

تمثيل و شہابی محلف باحلاف متحرمان قبلہ را

یا چو عوہسان درون قعر آ
چون برآیند از کت در می آید
بکذا انلوکم باتا ہرہ
خویش با بر آشی بر میزند
فضل آن آتش میزند ہر
ہر کرا پر سوخت ز آتش طغ
می پیداند ز شیا فی و سوز
شمع او کریان کہ من سرخو

در معنی ای یاحسره علی العباد

ایثار
عطا کردن
ذکور
سرودن
باریکت یس
سند خیال و پیکر
طرف
تاریخ شریف
رحیق
شراب خالص
اماث
علی یاری
سج کردن
برگردانیدن چیزی
نیکو نگه داشتن
نور و
بهم بستن

والفی
وفادار
ریس کاو
احسن و خام طبع

مر
سجده
کشت
دیر

رباح
سود
بر سخاوت
شعبه حقیری
چتری
حسرت بر آن

تین شرف
قیمتی قمر عمیق
کشف شکر

عنان بر حیدر
خفایان بر حیدر
حیدر بر حیدر

کچھ ایسی باتیں بھی
موجود ہیں جو کہ
بچپن میں سنا جاتی ہیں
مگر ان کے بارے میں

خلو
جاودانی

جوش کردن خاک و باران
این بیان بطرح منشی است
بست در بطعین بن خیر
همت او صید غل از خیر
دام را چه ضرر و چه نفع از گرفت
کارت این بوده است وقت
بیشتر رفته است و بیگانه
باز این امیسل و میجو در
پس تو خود را صید میکردی
چون نگار خوک آمد صید
تو کراتی و صید و شوی
کول میکنی خویش را و غره
تا به بنی چاشنی زند
بس طناب اندر کوه و تاج
چون قور را ترا محض کرده
گفت درویشی بدرویشی تو
گفت بیچون دیدم اما بقال
دیدم از سوی چپ او آرد
بر یارش بس جهان سوزا
لیک نعل باز کوه تو سخت
هر که سوی آب میرفت ازین
وانکه شد سوی شمال نشین
جز کسی که بر سرش اقبال
جوق جوق و صف از غرض
باکت میرودش ای کیان کول

جرعه دیگر که بس بی گوشت
صفت طاوس و سبب کشتن او
ترسم از فست سخنها ی در
وزنجه و فایده آن سبب
زین گرفت بیده شدم
صید مردم کردن از دام
تو بجهت در صید خلقتی
انیت لعب کودکان سبب
که شدی مجوس و محرومی نگار
رجب بجهت لقمه خوردن ز نهار
دام بگذاری بام او رو
افغانی را با کن ذره شو
سلطنت بنی نهان در جبهه
بروی انوهی که ایکات تاج
پروده پندار پیش او روانه
در بیان انکه لطفها در قهر با نسیب و قهر با در
لطفها تا اصل معنی و تمیز از ظاهری بیان
ممتاز و جدا شوند قوله تعالی لیسو کم آکم حسن عملا
سوی دست راست جی بس
پیش پای بر شقی و بکشت
او در آتش یافت میشد در زمان
سر برودن میکرد از سوی
کوز با کرباب و در آفرین
محرز آتش گیران سوی آب
من نیم آتش منم آب قبول

کر و ابد ناله کردم از عدم
آیدیم اکنون بطاوس نکست
بخر چون دام میکیر و شکا
ای برادر دوستان افروشی
زان شکار و انجمنی با دو بود
ان کی میکیر و این می بل زدا
شب شود در دام تو یک صید
در زمانه صاحب دامی بود
انکه از دو صید عشق است بس
عشق میکیر و بگو شمشیر
بر درم ساکن شو و بیخانه با
نعل منی باز کوه در جهان
پنج کور کاوان بیرون خلل
طبع مسکیت محض ازین
سوی آن آتش کردی برده
هر که در آتش همیفت و شر
هر که سوی آتش شد و آب تلا
کم کسی بر تر این مضمر زوی
کرده ذوق نقد را معبود
لاجرم ز آتش بر آورده
چشم بندی کرده اندال

در بنو و این گفتی نکست
از خلیل آموز کاین لطیف
کو کست جلوه برای نامی
دام را چه علم از مقصود
با دو صد دلاری و کدرا
دست در کن هیچ یالی بارود
وان در کرا صید میکنی چون
دام بر تو جز صداع و قید
همچو ما احق که صید خود شود
لیک اولی کج اندر دام
صید بودن خوشتر از یاد
دعوی شمع کن بر روانه
تخته بدان القب ایها
واذرون قهر خدا غر و جل
پنج نخل موم بی برکت تو
چون بدیدی حضرت حق بر
باز گویم مختصر از این
سوی دست راست جوق
بهران کور کردی شاد و
از میان آب بر میکیر و سر
سر ز آتش بر زوار سوی شمال
لاجرم کم کس این آفرین
لاجرم زین لعب مغبون بود
اعتبار الا اعتبار اسی بخیر
در من آید هیچ مکریر ازین

لطف
مرغابی
منشی
رو چیده

ولا
مآئده شاد
و دود
محبت دود
صبح
صبح

لیکست
معنی نرم ز کت است
کول
نعل باز کوه
نعل دارون است

صلح
جمع حله جا
قبور
جمع قبر
رنجین

محض
بنا یکدیگر ساخته
باشد

سپار
سمت چپ

محضر
دوری کزین

فراغت

نوعی از سحر است
و در بعضی نسخ چون بن
نوشته

رسن
رسمان
اش خواجه
و غدا اندک
دانه کنیم نزول
با معین اب صاف
جواز نزد است آنچه
خود بایستد عرض واجب
ایست مقرر کسین
صلا صقیل
بک وصافی تر

لعجب معکوس باریکچہ
دارونہ فرزین بند چو
فرزین کہ وزیر است در باز
سٹرنج در قار و قوت از
سایر مست فرزین بند

سده ۱۲
از این زمان
از این زمان
از این زمان
از این زمان

بخیل اینجا شرار و دود
جان پروانه همی دارد و بی
برین آرد رحم جاہل از خری
او پسیند نور و در ناری رود
آتش را شکل آبی واوہ اند
خانہ را او پر زگر و مھ نمود
لاجرم از سحر یزدان قرن
ساحر اش پندہ بودند و غلام
من نیم فرعون کا یم سوی
بس نکو گفت از رسول خوش جو
تا جلا باشد مران آینه را
و اگرین آئینہ کو کیست
این تقاوت عقلمار انکیلا
بست عقلی چون ستاره آشی
عقلهای خلق عکس عقل او
منظر حقست ذات پاک او
آن رصیدی حسن صیاد بی
آن رفوعنی اسیر آب شد
بر خیال حیلہ کم تن تار را
مگر کن تا وارهی از مکر خود
و بہتی وضعت ای کرکن
دور را بگذار و زاری را بکیر
زاری مضطر کہ تشنہ معین
آن سکی میسر و و گریان آن
پین چه سازم مرا تہ پیر
خست

جز که سحر و جادو نمرد
کایدر یغاصد بر ارم پرید
من بر او رحم ارم از دانه‌ی
دل به بیند نار و در نوری شود
و اندر آتش چشمه یکبشاده
از دم سحر و خود آن کز نوم
اندر فتا و ند چون زیر
اندر افتاد و ند چون صبحه بدم
سوی آتش میروم همچون خلیل
دوره عقلت به از صوم و نا
که صفا را بد ز طاعت میرد

چون خلیل حق اگر فرزند
تا همی سوزد ز آتش بی امان
خاصه این آتش که جان ابا
یخنین لعب آید از جلیل
ساحری صحن بر بخی رهن
چونکه جادو نماید صحن
لاجرم از سحر بردان هر دو
پن بجوان قرآن بین سحر
غیبت آتش بستان
زانکه عقلت جوهر است آید
لکبت کراشمه ازین فاسد

در تفاوت عقول از اصل قدرت خلاف متغیر

در مراتب از زمین تا آسمان
هست عقلی چون چراغ سرخو
عقل او شکست و عقل خلق
زود بچو حق را و از دیگر محجوب
دین رصیادی غم خمدی
وز اهری سبطی از ارباب
که غنی ره کم و بد همکار را
مگر کن تا دور کردی از
بیخ بر قصد خداوندی کن
رحم سویی آری آید ای فقیر
داری سر دروغ آن غو

هست عقلی از ضیاء حق آفتاب
 زانکه ابراز پیش او چون آید
 عقل کل و نفس کل مر و خدا
 عقل جزوی عقل را ندانم کرد
 آن ز خدمت ما رخزد و می
 لعب معکوس است و فرزند
 مکر کن در راه نیکو خد
 مکر کن تا کمترین بند
 لیک چون پروانه بر آتش تاب
 گر کنی زاری بیا بی جسم
 کریمه اخوان یوسف حلیت است

حکایت آن عرب و سگ او که از کربلای مہر و نشان زد

سائیلی بکدشت گفت این کہ

آتش آبست و تورا
 کوری چشم دول نامحرمان
 کار پروانه بکس کارما
 تا به بینی کیست ازال
 میکند گرمش میان بخت
 چون بود درستان دو فر
 رفته اندر چاه جانی بی
 سر نکونی مکر با کمال
 وان دکر از مکر آب تشن
 ایندور تکمیل آن شد منقرض
 صیقل او را دیر باز ارد
 اندکی صیقل گری او رس
 هست عقلی کمتر از زهره
 نوریزدان بن خرد با بر
 عرش و گریسی امان که
 کام و دنیا مروانا کام
 دین ز خدومی ز راه غر
 حیل کم کن کار اقبالست
 تا نبوت یابی اندر
 در کمی افق خداوند
 کیسه زبر مرد و زو پاک
 رحم او در زاری خود باز
 کا مژ و نشان پر ز رشک
 اشک می بارید و میگفت
 نوحه و زاری تو از هر

في الحرام

مجلس علمای اسلام
استقامت و استقامت
استقامت و استقامت

فجاء
الى مؤرخ العالم
في العالم
في العالم

بی بصیرت عمر در مجموع رفت
بر قیاس اقرانی قانعی
از پی دلول هر برد و بحیب
از دو خان نزد کیست آید
در معنی حدیث لا
شعوت از بنو نباشد شلال
ز آنکه عفت نیست شعوت رکرو
ز آنکه نبود خرج بی دخل کهن
رغبتی بایکرا و تابی تو رو
غیت ممکن بود محمول علیه
در بیان آنکه ثواب
وست مزد و اجرت خدمت هم
سیر که جز معشوق باقی جمله نیست
شاد باش ای عشق شکر سوز
غیت تن رنجش از غیر جان
از کف این جان جان جامی بود
پیش او عادل بود حجاج نیز
اندر آب شور و در پربال
تا بدانی قدر اقلیم هست
زینجهان پاک می بگریسیم
تا عذاب کم بدی اندر دل
لیک باشد حسرت تقصیر و غوت
در بیان حدیث مامات
قبل مامات ان کان برا لیک
وان کان فاجر

هر دلیلی بی تمجید بی اثر
میفراید و ساینده فلسفی
کرد خان و اولیل آتش است
پس به کاری بود و فن خوا
هسته فی الاسلام
صبر نبود چون نباشد میل تو
بی هوایی از هوا ممکن نبود
کر چه آورد انفعول را مطلق او
پس کلو از بهر دامن شهوت
چونکه نبود ریج صبری در تو
عاشق هم از حق است
غیر معشوق ارتماشائی بود
تبع لا و قتل غیر حق براند
خود هم او بود اولین و آخر
آن تنی را که بود در جان ظل
وانکه چشم او ندیده است از خا
چون ندید او را میبوی را شب
جز بصد صد را نمی توان شنا
چون از اینجا و اری اینجا و
کشته بودم قانع از کنجی بیا
زان بغر موده آن نیکو بود
هر که میرد خود تمنا باشدش
نات والا و ممتنی آن بود
نالی وصول التبر اعجل
یقنل فحوره صدق

باطل آمد در فحشه خود کرد
 از دلائل باز بر عکسش صفی
 بی و خان را در این آتش خوش
 بر تخیلات خوان بوی دغان
 زانکه شرط ایجنهاد آمد عدد
 خصم چون نبود چه حاجت خیل
 هم غرابه رو کاغذ خوان
 تو بخوان که اکسبوا هم نفقوا
 بعد از آن لا تسفر و انان است
 شرط نبود پس فرو ما چیرا
 آنجرا ای دلنوا جان فیرا
 عشق نبود بزه سودائی بود
 در زکمر خسته که بعد لاجه ناد
 شکر جز از دیده احوال مسن
 خوش نباشد که بگیری عسل
 پیش او جاست این تف و چای
 در جبال السحر بیدار و حیات
 چون به عید زخم نباشد فدا
 در شکر خانه ابد شاکر شوی
 شادمان بودم ز نظاری کجا
 که پراگم و در دانه زن نزول
 که بدی این پیش نقل و مقصد
 در قی تا خانه ز تو آید
 و مبدم من پرده می افروزم
 این حجاب و پرده کم کسری

[illegible]

آفاق کردن نقلان بخور مسدود کرساوان سیاه بنی حال

قنوع
صاحب قناعت

مدبرج
نقته و پنهان

شار
یعنی شریان
صف

حطب
بیزم
لباب
سط

انچه در غنچه
خوشی آن غنچه
غنا
بهره

کریم
یعنی زشت و گداز
کلت
شوم و پلید
معجب
عکس و معرور

از خریصی کم در آن روی قنوع
بر مکن آن پر حلاوت است
چون شنیدن پذیرد روی گز
والکه میسرید پر کند ز حبست
میچکیز چشم او بر خاک است
کرده با صدق بر جانها زند
عقل و دلها بی گمانی شنید
همچو باروت و چو باروتی بود
سحر و ضد سحر را بی اختیار
ما بیا موزیم این حوای فلان
میلها همچون مکان خفته اند
تا که مرداری در آید در میان
حرصهای فتنه اندر غم است
نیم زیش جلیه و بالا غضب
صدچین سکن اندین چنین
تا که برداری و بید شکا
چون به بیدان سبب و خیره
ور نباشد صبر پس آید به
بشنو اکنون تو را طوس انجا
چون زکریه فارغ آید وقت
ای بسا صیاد حیرت مدام
چون مذارم زو ضبط خوش
بر کنم پرهای خورا یک یک
این سلاح عجب من شدنی
پس هر آمد هلاکت خام را

وزنگبر کم در آن چرخ شمع
پشیمان شدن بگنجیم از آن سوال بجهت کریم طایوس
بعد از آن در نوحه آمد میگفت
بجوابی شد پشیمان می گشت
اندر آن هر قطره مدح صیاد
تا که چرخ و عرش اگر بایند
در بیان آنکه عقل و روح از عالم علوی و اینها مقیدند
بسته اند ایجا بجاه سمنان
زین دو آموزند شکان شود
از برای استلا و امتحان
اندر ایشان خیر و شر نهفته
نفخ صور حرص کو بد برنگان
تا خن آورده بر روی جیب
چون ضعیف است که او باید
چون شکاری نیستش این غنچه
انگهان سازد طواف کوهها
در مصاف آید مرز خوف
تیر دورانی زمردی زره

جواب دادن طایوس مرد حکیم را
که تو هستی رنگ و بوئی گداز
به این پرمانند به سوسنی
زین قضا و زین بلا و زین
تا نیندازد مدام بهر ملک
در بیان آنکه بهر با وزیر که با چون طایوس میشوند
کپی دانه نه بیند دام را
اختیار از آنکو باشد که او

وز بلیسی چهره خوب سجود
بر مکن آن ترره پیمای را
هر که انجا بود در کیهان کشند
او ز غم پر بود شورانیدش
خاک کل میشد از شک بهمان
دیوزان بر کریش خند شود
بجایب از نور عرش میسرید
اندرین چه کشته اند از جرم بند
سحر از ما میا موزدین
اختیاری نبود بی اقتدار
همچو بهیزم پارا و تن زده
صد سگ خفته بدن سید
وز برای جلیه دم جنبان
میرود و دود و لهب تالان
در حجاب از عشق صیدی خسته
خاطر او سوی صحت میرود
ان تیج طبع سستش را گداز
تا چه گفت اندر جوش و سلام
تا بدانی هر کوهی را خطا
سوی من آید بی این بالها
تیر سوی من کشد از بند
تا بوم این در این کساره
جان باند باقی و تن است
عجب آرمعجان را صید
مالک خود باشد از لغو

چون نباشد حفظ و تقوی
نیت انکار در خود را بصورت
لیک برین پروینا شمشیر است
همچو طغلم با چو است اندر تن
عقل باید زوده چون افتاد
در چه اندازم کنون تیغ و خون
رغم این نفس و قیحه خوی را
چون این نیت خراشیم بره
چون ندیدم زور و فریبک
میگیرم تا که کجبان بود
من که خصم هم منم اندر
چون فاش از فقر پیرایه شود
قهر فخری را فایز پیرایه
موم از خویش و ز سایه دیر
این شعاع فانی اندر من
هست اندر دفع ظلمت کجا
این شعاع باقی و آن فانی را
ابر را سایه نیست در برین
باز چون ابری بیاید راند
به خیالی میناید ز ابر و کرد
نه فراغت دارد از ابر و غبار
حور را این پرده زالی میکند
ابر را تا بی اگر هست از به است
کر چه هم رنگ به بهت و دو
تا بداند ملک را از مستعار

دور کن است را کن خنیا
تا پیش در نغز کند و شمشیر
چون که از جلوه کری بریم
نیت لایق تیغ اندر دست
تا ز ندیغی که نبود جز صواب
کاین سلاح خصم خنیا بدست
کریم چشم رو خراشید روی
که بر خیم این روی پوشید
خصم دیدم زو و شکستیم سلاح
کی فرار از خویشتن ایمان بود
تا ابد کار من آمد خیر خیر
در صفت آن سجود که در بقای حق فانی شده است
چون زبانه شمع اولی هاست
در شعاع از بهر آنکه شمع نخت
نی شعاع شمع فانی عرض
آتش صورت بموی مایه
شمع جازا شعاعه ربانی است
ماه را سایه نباشد به نشین
رفت نور از نه خیالی مانده
ابر تن را خیال اندیش کرد
بر فراز چرخ دارد مداد
بدردا که از هلالی میکند
هر که نه خواند ابر را و کمره است
اندر ابر آن نوره عاریت است
وین رباط فانی از دوار اهرام

جلوه کاه و خیارم این پیرا
پس زانش نیت پر که بر کن
کر بدی صبر و حافظم را بهر
کر مرا عقلی بدستی نهر حر
چون ندارم عقل تا بان صواب
چون ندارم زور باری و سب
تا شود کم این حال و کمال
کرد کم خوی ستیری دشتی
تا نکرد تیغ من اورد کمال
انکه از غیری بود او فرار
نی بهند است من و نی درین
در صفت آن سجود که در بقای حق فانی شده است
شمع شد جلوه زبانه پاوس
گفت از بهر قیامت کجتم
شمع چون زبانه کلی شد
بر خلاف موم شمع جسم کجا
آن زبانه آتشی چون نوبه
بجوئی بی ابر است ای نیکو
از حجاب ابر نورش صدف
لطف به بنگر که اینهم لطف است
ابر را باشد عدو و جسم جا
ماه را در کنار غزلش
نور به برابر چون نعل شده است
در قیامت مهر و میوه غزل
دایه عاریت بود و زنی حیا

بر کیم پر که در قصد سر است
کور سدی تیری پیش از خون
بر فرو دی خستیارم کمر فر
تیغ اندر دست من بودی طغمر
پس چرا در چاه نذارم سلاح
تیغ او بستاند و بر من نذر
چون نماند زو کم افتد در با
روی خیم جز صفا فقر استی
تا نکرد خیم بر من و پا
چون از موبد کبریا
انکه خصم او است سایه چوین
او قحط واری سایه شود
سایه را نبود بگردا و کند
گفت من هم در فنا بکرم
نی اثر منی ز شمع و نی ضیا
تا شود کم گردا و خون نور
سایه فانی شدن را و بود
باشی اندر بخودی چون قیامت
کم ز ماه نوشدان بدست
که بگفت این ابر ما را عده
که کند به راز چشم ما نهان
دشمن ما را عدوی خویش خوا
روی تار کیش ز به مبدل
چشم در اصل ضیا مستغول
مادها را تو کسیر اندر کما

تجرب
حفاظ
نخا بداشتن
ترسایده شده و از کار منع
شده
سلاح
آلت جنگ
وقوع
بی چشم
بره
مشد و ز بهت که
کناه باشد
ز سار و سار و سار
نبوی است و سار و سار
ضیا عرض
روشنی اگر بخود نماند
نیز شمع
عاریت شده
ملک
آنچه از خود دمی کار و نماند
دار القمار
عالم آخرت

تا به یونیم حسن مرا هم ز ماه که پلاک خلق شد این را بط	بر کنم پیرا و خوشش را ز راه من نخواهم لطف حق از راه	ز انکاس لطف حق شد او لطیف موسیم من و ای من ما در است	تر من بر است و پرده است من نخواهم دایه ما در خوشتر
همچو جسم انبیا و اولیا قطره می بارید و بالا برنی	صورتش بناید و در وصف لا انچنان کا نذر صباح روست	تا نکرد و احباب روی ما پرده در باشد یعنی سودمند	یا کمر بری کیر و خوی ماه انچنان بری نباشد پرده
گفته آمد شرح آن در ماجرا گشته مبدل گفته از وی زکات	گشته ریزان قطر قطره از سما تن بود آتشی کم گشت از د	گشته بر از لطف هم نیکو پنچین کرد تن عاشق به	مبغزه پیغمبری بود آن سقا بود بر و رفته از وی خوی ابر
کفر مطلق دان و نوسیدی خبر خویشین مردا کن پیش کلا	جان فدا کردن بجای صید یا پی هست شایا خطا	خانه بسمع و بصیر استون بلکه زهری شو شو این از زیا	پری غیر است سر از بدن پین مشو چون قدش طلعا
تا ز طمان کریم در غنی تا نکردی جمله خرج آن دان	فقر فخری به آن آمدنی پر تانی کند و خلوت کن	تا که آن کشتی ز غاصب باز تا ز حرص ابل غمران و امیند	پس خضر کشتی برای آن گشت کنجها را در غرابی زان نهند
اکل و ماکول ایجان شود در شکار خود ز صیاد و در	اکل و ماکول بود و بی خبر عقل و مشغول بخت قول	در بیان آنکه دایه سوی الله همه اکل و ماکولند گر به دست یافت او را در	ز آنکه تو هم لقمه هم لقمه خوا مرغی اندر شکار کرم بود
غافل است از شخه و آهجر معدده حیوانش بد پی میبرد	کر خیش آب زلالی میخورد و بهو طعم کم و لا طعم حوا	شخه با خصما نش و در ناله غافل است از طالب و جویا	وز در که در شکار کال است او چنان غرق و در سوخت
غیبت حق ماکول و اکل محم رو بدان درگاه کولا لطیف	امن ماکولان جذوب بکم تو تانی کر خیالی و آره	همچنین هر پستی غیره ز اکل کا نذر کین با کن بود	اکل و ماکول آید آن گیاه اکل و ماکول کی این بود
یا خنسی تا از آن بیرون جفا میگشدا اینو و آنسو میرد	چند ز نور خیال لے در پن کریر از جوق کمال غلیظ	فکر آن فکر در را میبرد چون شوی بیدار باز آید با	پیر خیالی را خیالی میخورد فکر ز نور است و آنجا است
سوی او که گفت با تمیظ حق شده است اندک و شکله	دست را سپار جز در دست عقل کامل را قرین کن با خود	واندکر بار آشناسد و اول کر تانی سوی آن حافظ است	کترین اکل است این خیال یا بسوی آنکه او این خطا
تا که باز آید خردان خوی بد که ید الله فوق ایدیم بود	دست توان ایل آن بیعت شود کوبنی وقت خویش است می	از جوار نفس کا نذر پرده است پس ز دست اکلان بیرون جفا	پیر عقلت کو دی خورده است چونکه دست خود بدست او
پنجور زده و هی خالص شد وین حدیث احمد خوش بود	پس زده یا بر شرا می انچنان و آن جان با بود	پیر حکمت کو حکیم است خیر و آن صحابه بیعتی را هم برین	چونکه داوی دست خود دید در حدیثه شدی حاضرین
		با کسی جهلت که او است کرد	تا معیت راست آید آنکه

سقا
میرا بکردن
عالمی صفت از زبان
دوم اول
عاصب
غصب کننده
سنی مدوح
عمران
کاله و کاله
متاع
حشیش
کیا
نفسی
ذباب
مکس
جوار
همایکی
حدیثه
نام موسیقی
ده دهمی
ز خالص و تمام عیار
است

گفت المرء مع محبوبه
توزبونی بازبونی کبریا عجب
حرص میاوی صیدی مغفل است
نوکم از مرغی مباحش لاشید
چون نبرد وانه آید پیش و
توبین پس لقمه فجار
حق شکجه کرد و کرد و دست
و انکه می گفت این بعد است
بر کرم من بخ این نخوس دم
بکسل این جلی که حرص است
در نکر احوال فرعون و شود
در نکر تو قصه شد و دعا
این سخن اینست پان دروغ
بهر فرمان حکمت فرمان چو
کاغ کاغ و نعره زانغ سیا
گفت انظر فی الی یوم الجزا
عمر و مرگ این هر دو با حق بود
از خدا غیر خدا را خوانستن
عمر بشیم ده که تاپس تروم
عمر خوش در قرب جان هر دو
کره که خوار است آن کند
ای مبتدل کرده خاکی ریز
سهو و نسیان مبتدل کن بعلم
ایکه جان خیره را بر پسر کنی
شکر از فی میوه از چوب آوری

لا یفک المرء من مطلوبه
باش و ترسان در زان طلب
می کند از دلبری و او بیدست
بین ایدی خلف عصفوری
چند کرد و اندر سر و روان نفس
پیش بسکر یا را و جارا
پس بان حق بی و حد و است
اشک میراند و همی گفت ای
از پی کامی نباشم تلخا
یا دکن فی جید با جل السد
قوم لوط و قوم صالح قوم بود
حسرت ایشان نکر و مالتا
در سبب کشتن ابراهیم علیه السلام زانغ را که آن
بقمع کدام صفت از صفات مذمومه بود
دائما باشد بدن را عمر کاه
کاشکی گفتی که شب یا رتا
بجذاب حیات اش بود
ظن افزو نیست کلی کاشتن
مهل افزون ده که تا کشوم
عمر زانغ از بهر سر کن خورد
در مناجات کردن و مدد خواندن حق
خاک دیگر را نموده بولش
من هم جلم مراد چه بر حلیم
و یکه بیره را تو پیغمبر کنی
از منی مرده است خوب آوری

سرخا و امربست و دانه کم
اکل و ماکولی اسی مرغ عجب
بین ایدی خلف سدا مباح
کم ز عصفوری ز بنگر که آن
کایعجب پیش و پس صبا و است
که ملاکت وادشان بی التی
انکه می گفتی اگر حق هست کو
دل فرار از دام چوب دید
در خور فم تو کفتم این جواب
انکه جز انکار حق کاشش نبود
حال نمرود ستمگر در نکر
تا بدانی حق سمیع است و علیم
همچو ایس از خدای پاک فرو
زندگی بیدوست جان فرسود
این هم از تاثیر لغت بود
خاصه عمری عرق در بیک
تا که لغت نشانه او شود
عمر بشیم ده که تا که میخورم
کار تو تبدیل اعیان و عطا
ایکه خاک شوره یا تو مان کنی
ایکه خاک تیره را تو جان ده
کل نخل صفت ز دل پیدا

روز بون کیر از بون کیر این
هم تو صیدی صیدی کیر اند
که نه بینی خصم را و نخضم فاش
بین ایدی خلف چون بنیاد
تا کشم از بیم او زان تو است
او درین است در بر جا
در شکجه او مقرر کشی که هر
دام تو خود بر پرست حسیده
فهم کن و ز جستجو و بر متبا
بر حسرت عاقبت بی هیچ
در مال قوم نوح فکر نظر
فارغ است از ترس و پاک پاک
ای خلیل حق چرا کشتی تو را
انکه ز اسرار آن یاد نمود
تاقیامت غرق در جوار
مرگ حاضر غایب از حق بود
در چنان حضرت همی شد عجز
در حضور شیر و به شاک
بد کسی باشد که لغت جو بود
دایم اینم ده که بس بد کوهرم
کویدی که ز را غیم تو وارها
کار ما سهو است نسیان خطا
وای که بان مرده یا تو جان
عقل و حسن را روزی و این
پیر انجشی ضیا و روشنی

نهی از قوت کبریا
بوجوب نفع و نیکو شکر
مطلب خود میل صلیب الی حق
من خراب

اشاره باینه و سوره
مبارک که پس است و حنا
من بین ایدی بیم سدا
خلفم سدا یعنی از پیش و
ایشان بدی قرار داده ام
که بنده ایشان
بجای تو میروم

کاغ کاغ
صوت زانغ
اشاره باینه
قال انظر فی الی یوم

اشاره
باینه و و جدت
نالا فندی است
۱۲

توبه با وجودی که کرده است او گنا
آهونی را کرد صیادی شکار
در میان آخر پرازان
وز مجاعت و شتاب را خود
هر که را با صد خود بگذشتند
بکشش با خود و هم او را عذاب
رین بن اندر عذابی ایسی
او با نده در میان نشان نازا
شد محمد الب الغ خوار مشا
تکشان آورد و شکرهای او
هر خراج و هر صلح که با بد
گفت زبانی از من جان خویش
بدرومان همچو کشتی القوم دو
کی بود و بیکر اندر سبز و دا
یج سودی نیست که در کشتی
منهیان بختند ز چپ و راست
ر بگذر بود و با نده از من
خفته بود و در یکی کنجی خراب
گفت اگر پیم بدی می مقد
سخته مرده کسان بفرستند
سبز و راست ایجهان در حق
گفت لا اله الا الله
تو دل خود را چو دل سید شاهی
ایچنین دل دین را دل کو
هر که اندر شش جفت دارد و مق

حکایت در بیان صفت حقانیان در دنیا با این دنیا معنی حد
الاسلام بدین غریبا و سعاد کما بدین غریبا فطوبی للغریبا

حبس آه و گریه و چون آه و گریه
 کاه میخور و دهن همچون نیشکر
 العقیوب را چون مرگ انکار
 یک عذاب سخت بیرون اجبار
 مرغ روح بسته با حبس و فکر

آپوز وشت بهر سو میگزشت
 گاه آپو میر میذار سوسو
 تا سلیمان گفت اند پد
 بان کدامست آن عذاب بی
 روح باز است و طایع رغبا

حکایت محمد خوارزمشاه که شهر سبز و ار را بکرفت ایشان
از کشتن امان خواستند ابو بکر نامی از ایشان خواست

آپس افتاد و در قتل عدو
 آن زمان هر موسی افزاید
 تا نیاریدم ابو بکر ی پیش
 فی خراج استانم و فی هم فسون
 یا کلوخ خشک اندر جو یا
 تا بزر و سیم حیران مستقیم
 کاندین یران ابو بکر ی جا
 در یکی گوشه خرابی پر حزن
 چون بدیدنش بگفتش شبنا
 خود پای خود بمقصد رفتی
 بر کف بو بکر را برداشتند
 اندر اچا ضایع است ممتحنی
 فابغوا ذا العلیب فی تدبیر کم
 جستجوی اهل دل بکذاشتی
 سبزوار اندر ابو بکر ی محو
 کی کند و غیر حق یکدم نظر

سجده آورد و پیشش کالان
جان آن توت ای شیرخ
تا مرابو بگرام از شهرتان
پس حوال زر کشیدش را
رو بایستازند و گفت ای مغا
تا نیار می سجده نه هشی ای پون
بعد سه روز و سه شب کاشتن
کوهری اندر خرابه بصر
خیز کاین سلطان طالب شده
اندرین دشمن کده کی ماند
جانب خوار ز مشه جمله روان
هست انخوار ز مشه شاه حلیل
من و صاحب دل کنم در نظر
دل که بر هفصه چو این هفت اسما
صاحب دل آئینه پیشش بود
اگر کند روشش بای او کند

آه او کوید که گم کرده است
 اندر آخر گردش آن بی نیل
 او پیش آن خزان شب بخت
 که زد و دو کرد که یافت بد
 بهر را هدری نکوید معبر
 در قفس بودن بغیر خود
 دارد از زافان تن بس غنا
 همچو بوبری بشهر سبز و آ
 در قال سبز و آ بی نیل
 حلقه مان در گوش کن و بخش
 پیش ما چندی امانت باش که
 بدیه ناری ای رسیده آشت
 اگر چنین شهر ی ابو بکر می
 تا نیاریدم ابو بکر از معنا
 در به پائی تو مسجد را بگو
 ایت ابو بکر تراری باشند
 خون دل بر رخ فاشه از پیش
 که تو خواهد شهر را از قتل
 سوی شهر دوستان مهر اند
 میکشد ندش که تا بیند نشان
 دل همی خواهد ازین قوم
 نه بنقص سجد و بسیار
 اندر او آید شود و او وها
 حق دران ارشش حب ناظر
 در قبول آروهم او باشد

[illegible]

من کان لله کان الله

موت هبت مر حوما
آنچه بخشد رحم شود کان

اعراض

در بر کردانیدن

در حدیث علی که میگوید
صالحی از حدیث علی که میگوید

طسوس
مخفف طسوج است
دان و زن است و آن بیج
دکلت است که در وجه بود

جرمی کون
جرات کار نیستی

ضیان ضدن
روشنی روشن

شکست
سین داود ارتفاق
نرم کردن

عذاب
عذاب و عذاب
عذاب و عذاب

جمع
جمع و جمع
جمع و جمع

دعوت
دعوت و دعوت
دعوت و دعوت

مستطاب
مستطاب و مستطاب
مستطاب و مستطاب

چونکه او حق را بود در کل حال
مویبت را بکف تشش نقد
اتصالی که نکند در کلام
کر ز نور ضیعت دل من ضمیم
با تو او نیست هبتم من جان
تو بگوئی نکند دل آوردم تو
از برای آن دل پر نور و بر
پس دل پوسیده پر شده جان
گویت این کور خانه است بجز
کوئی اندل ز اینجا نماند
زانکه او باز است و نماند بجز
اکوید او را سی به از بهر نیاید
کر پذیرد آن نفاش را زید
صاحب دل جوی ابرجیان
هر که او بر خوی و بر طبع بود
روپوا بگذار تا خویست شود
عاشقی تو برجا است بجز
روزها آن بهوی خوشی
مضطرب در نزع چون بپای
آنکه گشت زوی کر خیزد
و انحرافی شد تخمه و زخوردن
گفت میدانم که ناز می کنی
من الیف مرغزاری بودم
کر که گشتم کداری کی شوم
گفت خراخر همی زلف لاف

برگزیده باشد او را و دلجل
وز کفش آنرا بر حومان و بد
کفشش تکلیف باشد و تسلیم
ورز تو معرض بود اعراضیم
زیر پای دران باشد جان
گویت این دل نریزد و یک طسوس
هست سلطان و لیا
بر تخت نه غمی استوکان
که دل مرده بدینجا آورد
زانکه ظلمت با ضیا ضدن
دیدن هر جنس با جنس داغ
تا که ناصح کم کند نصیحت
شد نفاش عین صدق
جنس دل شوکر ضد سلطان
پیش طبع تو ولی است و نبی است
وان شام غمیرین بویست
بوی مشک می کمر در درواغ

پس بی او حق کس ندید
با کفش دریای کل اتصال
صد جوال ز پیری غمی
نکرتم در تو دوران دل بکرم
ما و رو با با وصل غلق است
آن دل و که قطب عالم است
تو بگردی سالها در سبزه
که دل آوردم ترا ای شهریار
روپوا و اندلی کوشاه است
دشمنی آندل از روز است
در کند ز می نفاقی میکند
زانکه این داغ خس مر داج
زانکه آن صاحب دل با کفر
آنکه زرق او خوش آید ترا
روپوا بگذار تا بوی خدا
از بهوارانی دماغت فاسد
حد ندارد این سخن و ای بوی

بقیه قصه امیر در آخر خهران

در یکی حقه معذب شکست
اکوهر آورد است تارزان
پس برسم دعوت اهور مجسم
یا ز ناموس احتراز می کنی
در طلال روضها اسوده ام
در لباسم که نه کرد و نه
در غیری پس توان گفتن کز آن
یک خرش گفتی که با ن بوی
وان خری گفتی که با این ناز
سر چنین کرد و که فی رو اهلان
گفت آهو با خراین طعمه تو
کر قضا فکنت با در عذاب
سنبیل و لاله و سپر غم نیم
گفت تا فم خود کو اهی میداد

شمه گفتم ز حجاب وصال
هست بی چون و چگونه در کجا
حق بگوید دل بیاری منخی
تخته او را را ارجان در برم
ای خنک انگس که دل اندازد
جان جان جان جان آدم است
آنجان دل انیا بی عشتبا
به ازین دل نبود اندر سبزه
که امان بهر وار کون آرد
سبزه در طبع را میرانی است
ز استمالت ارتفاق می کند
صد هزاران مکر دارد و بوی
هست در بازار ما میجوید
اولی تست نه خاصه خدا
در شامت در رسد ای خدا
مشک و عنبر بش مغز گشت
میگزیرد اندر خمر جاکجا
در سنججه بود در صطل خمر
طبع شاهان داری میران
بر سر پشته شوکو
استایم نیست هبتم با تو
که از ان اجزای تهنه و نو
کی رودان طبع و خوی
با هزاران ناز و نوحه
غنی بر عود و عنبر می بند

لیک آریشت و صاحب مشام
بهر آن گفت از رسول متجیب
صورتش را جنس می بینند اما
و ربکا وی ترک کاوتن بگو
کا و باشی شیر گردی نزن
آن عزیز مصر میدیدی بچو
هفت کا و فر به پس پرور
در درون شیران بدان لاغرا
پس بشر آمد بصورت مرو
کاوتن قربانی شیر خد
زان کی دروازه جمله دروا
چند کوئی همچو زاغ پر نخوس
حکمت کشتن چه بود آخر کو
گفت فرمان حکمت مانجان
گر نه بهر نسل بودی ای موی
زیر و سپهر و کله سپهر نمود
پس جا هر با زمینهای خو
چرب و شیرین و ثمرات شین
تا که متانت که نروید و نرسد
دام دیگر خواهم ای سلطان
سوی ضلال ازل پیغام کرد
آب از بر سوغان را و آبید
در کند از تم کشمان کش کشان
پس ز شکست برقص اندر قفا
و آن صفای عارض آن دلیرا

برخو سیر کین پرستان محمد حرم
رمز الاسلام فی الدنیا و غیره
لیکته از وی می نیاید آن شام
که بدزد کا و را آن شیرخو

در معنی ایله انی آری بر
سبح عجا ف کاوان لا
افریده بود تا آن بهمن
اگر چه خیالاً نسبت صورت

لیک پنهان شیردوی مرو
کر تو را با او سر صدق و صفا
وارده پا برهنه دوبرهما

در سبب کشتن ابراهیم
که اشاره بقمع کد امر

تا مهمل کردم آنرا من بجا
آدم از تنگش بگردی خوشی
که بدین تانی خلاصی را بر
کرد آن پس مازده احیای
دادش و بس جائه ابرین
مرد و ار این بند بار بکشد
وام مردان را حلیت ساز
که بر از زعفر بفرستند کرد
از کت در یاغباری شیده
تا که بنواهند بر جمیع از آن
که دیده زو تر رسیدم بر
که سوز و جان سپندین دل

خزکیں خبر ہوید بر حسب
ز انکہ خویشانش ہم از وی
پیموشیری در میان نقش کاو
طبع کاوی از سرست بیرون کنند

فرايت سمان يا كل من
را خدا بصفـتـ شـيرـان كـرنـه
ما و فر به را با شـتـها بخـور
كاوان اما تو بمعـنى شـير كـر

مرور اخوش، آخر فروش کند
ورکش، مہمان پیمان کو خشی
شاہ کرد و واکندارد شد

فیت بود از مذمومات

شهرت او پیش شهرت پر
گفت ایس لعین دادار را
گفت شایش و ترش اوخت
گیر ای دام و کر را ای لعین
گفت ای پیش این خویم بد
تا بدین دام و سر نهایی هوا
خمر و چنگ آورد پیش نهاد
فی یکی از بندگانت موسی است
دام محکم ده که ما کرد و تمام
چون که خوبی زمان ما را نمود
چون بدید آن چشم نهایی خدا
روی و خال ما برو چون

شکست چون عرفتہ کنیم بر این زمین
 کر چه با ذاتش بلاکت ہم رسد
 دور می نیش و لی اور امکا
 خوی جوانی ز حیوان کسند
 کر تو با کای خوی شیر می
 چونکه چشم غیب شد فتح باب
 خور و شان آن بهفت کا و لاع
 ورنه کاوان بانو بدی خور
 صاف کرد و دور و اگر در دین
 کا و تن را خواجہ تا کی پرور
 یا بد او در مردکی دل زید
 اسی خلیل حق پرستی خرو
 تا مبعث کردم از ما موید
 زان شراب ہر ناک شراب
 دام زرقی خواہم سمن شکار
 شد ترنجیدہ و ترش همچون
 گفت ازین افزون دہی نعم
 تا بہ بندیشان بجل من مشد
 مرد تو کرد و زنا مردان بجا
 نیم خندہ و بدان شد نیم شاد
 پردہ ما از بجا و از کرد سبت
 و پنجم در کام بیا جہان
 کہ ز عقل و صبر مردان صبر بود
 کہ کینہ عقل و خرد را در خوا
 کو سیا خور یافت از پر وہی

این کلام را
 بهین
 و اشعار و
 صیغ
 السلام
 غریبا و سیو
 یعنی است ای
 بود و غریب
 غریب

کون خیر
آہستہ و نادان

نحوس
شوی
راثر
بیفاید و پیر
لی خایه
بغی
مکرم
تقصیر
عزیز
دشمن
شدن
و شایان
خوشبختی
پسین
یعنی
لجام

الحاجم
الحاجم

خدا
بکسیر
روح
نور

والله اعلم
بما بين يدينا
والله اعلم
بما بين يدينا

شعشع تا بندک صلح
مازان کشیده و جلد
تشیخ تیک شدن و رقیق
کشتن پوست وقت پیر

دق
لوفتن و ترخ
زلت
لغزیدن
صلح
جمع عده

مستحیر
عاریت کند
مستحیر
عاریت کند

ایضا اتفاق در راه عدو چون قوتی اولاد
بهری تباها و قوتی

قد چون سرو خرامان همین
عالمی شد و الله و حیران بود
صد چو آدم را ملک ساجد شد
جبرئیل میکشاند مویشان
گفت بعد عزت این ذلال
خده می برد زمین و در آستان
وان سروان فرق کشتن
بر فکته موی همچون پیر
چشم چون زکس شده پیر
ای خودا ما رخم و پرده کی است
لیک اگر باشد قریش بود
که میرد و آتش غرق و دوق
کل نماند خار با ماند
خویشین را دید و دید
جرمش آنکه زیور عاریت
آید اندک آنخل عاریت بود
باز میکردند چون اسار
آنکه کرد و در بر رخ خواند
چون نماند شیشه های نکت
قافعی با دانش آموخته
کر تو کردی شکر سحر
آیه الکفران خصل عالم
خویشی و خویشی و شکر و د
چون ز اهل شکر و صبا
قرض ده را بدو است اندر

خدا همچون یاسین نوستن
چونکه دید نفع بر جبت او
در معنی آیه لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم
الی استر ما وایه و من نغسره ننگسه فی الخلق الخ
که بر زمین خلد و زینجوق
گفت آن داد است و انیت
همچو برکت از شاخ در وقت خرا
وقت پیری ناخوش صلح
وز تشیخ روی کشته داغ داغ
کرمی اعضا شده فیه

تفسیر الا الذین امنوا و عملوا الصالحات الخ

میت از پیری و از نقصان
دوره و زده اش در شعاع زین
زرد و بیمیخ آمد چون تل
زبر قالیست بن ای متجن
کرد دعوی کا یخل ملک
پرتوی بود و زور شید و جو
نور آن خورشید زین و اوار
نور خورشید است از شیشه
نور بر نکت که انگاه نکت
و ز چراغ غیر چشم فروخته
غم مخور که صد چنان بازت
آیه الایمان صلح با چشم
رفت از انسان که نیازش
که مرثیه است دولت و قفا
تا که صد دولت بی بی می

چون تجلی حق از پرده تنگ
زان کرشمه وزان دلال نکت
همچو آدم باز معزول آمد
گفت جرمت آنکه از دوزن
ایزبان میرسیم نواز جان
شد به پیری همچو شست سوما
کشت در پیری و تو همچون
زور شیرش کشته چون هرزه
می گیرندش بعل وقت
هر یکی را بنهار رسول مرده کی
کا نذران سستین رنگ سیم
که خزان میکند زیر
که از او آن حله با کرد
عالمش میراند از خود جرم
خرمن آن باست خوبین
ز قباب حسن کرد و نیو سفر
ماند بهر دیوار تار یک دیبا
نیماید چنین رنگین با
تا چو شیشه بشکند نبود
تو بدانی مستحیری ای قی
که شدت آن حسن از کاف
که دگر بر کز پسیندان
جستن کامت از هر کام
دولت آیند چون چشمه
تا که حوض کوثر آید

جرعه بر خاک و فاکس گیر
اسی اجل وی ترک غارت سازد
صوفییم و خرقه انداختیم
ز آب شور مملکی پروین شدیم
بر سرت ریزیم ما هر چند
سبقت تو ویر دنیا گیرند
قفل مشکلم را بلفش حل شد
سر برادر و ند باز نیستی
در عدم هستی ای برادر چو
مرد کارنده که انبارش نیست
و مبدم از نیستی تو منتظر
پس خزان صانع حق باشدیم
فیت را بنمود وستان نخستیم
بگردا پوشید و کف کرد و شکار
خاک باین بیابا اسی طیل
کف بخت مینی و دریا از ویل
ویده کا ندروی لغاسی شد
این عدم را چون نایاب نظر
ساحران مناب پیا میزند
ایچان جا و ستان باجرم
چون ستاد و سیم عمرت سی
مید مندا ندر که انسا حرا
در زمانه مر قود است بهر مند
مال ناید با تو بیرون از قصه
تا بدیچا پیش بمره نیستیم

کی تواند صید دولت زوگرخت
هر چه بردی زین شکوران بازده
باز نسا نیم چون در بهشتیم
بر ریح و چشمه کوثر زدیم
که شهیدیم آمده اندر غرا
خیمه را بر باروی نصرت زد
نفس کا فر ما کمان سپل شد
که به بین مارا اگر که نیستی
صد اندر صد چون کنون بود
سا و خوشی بر امید نیستی است
که بیای فیضم و دوق لبم
که برادر و نوح عطا با و مبدم

خوش کنان دل که صلح با هم
واوید و پشان بنید بر ندان
ما عوض دیدیم آنکه چه عرض
آنچه کردی آن جهان با کبریا
تا بدانی که خدای پاک را
این شهیدان باز نو غازی شد
ما امیدی رفته امید آمده
تا به مینی در عدم خورشید
بخرج الحی من الیت بدان
که بروید آن ز سوسی نبی
فیت و ستوری کشا و این باز
مبدع آمد حق و مبدع آن بود

رو من بعد التوی از ازلیم
زانکه منعم گشته اند از خست
رفت از ما حاجت و حرج
بیوفائی و فن و نماز کران
بندگان هستند بر حمله و
این اسیران باز بر نصرت زد
گشت مسجد کمان این کلد
و آنچه اینجا آفتاب اینجا سنا
که عدم آمد بهید عابدان
فهم کن که واقف معنیست
ورنه بغدادی کس نم بخارا
که بر آرد فرج بی اصل و
بست را بنمود بر شکل عدم
خاک از خود چون براید بر
کف بی دریا نادر و منصرف
ویده معدوم سینی و شلیم
چون حقیقت شد نمان پیا
که نمودی عرضا نادر و صا
سیم بر ایند ز نیکون هیچ
کز کند کرباس با نصد کز شتا
قل اعوذت خواند با کیدی
لیک بر خوان از زبان فعل
آن کی مایان و کیر خست مال
چون ترا فردا جل آید پیش
فعل تو و فیت زان کن محمد

بال توئی
دل جاکت
انزال
جمع نزل یعنی آنچه
نرمه و نازک
رجح غرا
شراب خاص جاکت جدا
مرا
جاکت ده قطع و برج
کورا در داد

منصرف
محل با کشت
نحاس
خوب
معدوم
ایچان
معدوم
جمع عطفه معنی
قصود
جمع قصه
ملک

عدل وضع نعمتی بر موعش نعمت حق با بجان عقل ده بر سر عیسی نهاده تنگ با کردلی روان زکن خواری کش هیزم دوزخ تن آدم کش از حطب شناس شاخ سدره هست ناپید بصورت پیش ورنداری پاجنبان خوش گر ز لیاقت دریا هر طر چون توکل کردیوسف حیر گرچه رخنه نیست عالم را پید تا کشاید قعر و ره پید شود توز جانی آمدی وز مطنی میردی در خوابش دان چو چشم چون بندگی صیقل خا گر بخشی مشتری بینی بخوا کردلت را مان بوی یا چا آن کی میبخت من بغمیرم گردش بستد و بر دوش نشا خلق بروی جمع چون مورد گر رسول است کایا ز عدم ما از آنجا آمدیم اینجا غریب این نسید ای قوم از قضا از منازل خفته بگشتید و دیدم منزله از اصل و ازها	نی بھر نیچی که باشد کش نی بطبع پر ز حیر پر کره خر سکنه میند در مرغزار ورتنی شکر منوش و زهرش ور بر ویدین نازنین کنش گرچه هر دو سبز باشد فنی که غلط بین هست چشم کیش تا به بینی هر کم و هر پیش را	ظلم چه بود وضع در ناموسی بار کن بیکار غم را بر تن سرمد را در گوش کردن شرط زهر تن با نفع هست و قند ورنه حمال حطب با شیب صل این شاخ هست از زانو هست پیدان پیش چشم کاین شرک شد ترک رکب	که نباشد جسد جارا منشی بر دل و جان کم نه آن گشت کار دل با جستن از تن شرط تن همان بستر که باشد سدره در دو عالم همچو جفت لب صل این شاخ هست به غم آسمان جسد کن پیش دل آید لعل وز تحرک کردی ایدل مستفید یافت یوسف هم چنین شرف باز شد قفل در و ره شد پدید خیره یوسف داری ایدو هیچ می بینی طریق آمدن زین ره بیراه ما را رفتی خویش را بینی در آن شکر کن بر سپید متری و سرور تو چه داری که فروشی هیچ از خریداران دلت فارغ شد وز بهر غمیران فاضلترم کاین همی گوید رسول الله کاین همه مکر است و چه زبرد ما همه غمیریم و محترم کایک و ده کور و نادان فضل بخیر باز راه و از منزل بد از واری پنج و شش تا پیش تا گوید جنس او هیچ این
در معنی این رباعی			
کر را بروی راه بر کشاید ورست شعی نخجی اند عالم	در نیست شعی نیست بکیر وانگاه ترا بگو تو بنماید	سوی بجائی شمارا جاسود آمدن اساه دانی هیچ	آدمی اندر جهان ای مخن گردانی تا کوئی راه نیست تو بعد از چشم و خود تسلیم کن چا چشمی تو ز عشق شسته مشری خواهی بگردم هیچ کردن بان مرتورانانی بدی
قصه شخصی که دعوی غمیری میکرد و گفتندش چه خورده که کج شده گفت اگر چیزی یافتی که خود نه کج شدمی و نه یاده گفتی که هر سخن که با غمیر پیش گویند یاده باشد اگر چه بران مامور باشند			
تو چرا مخصوص باشی ای اید بخیر اینجا رسیدی رعمی بخیر از راه و از بالا است چون قلا و زان خیر و زنا	دا و بشا از جواب انوش رسول همچو طفل خفته اینجا اید ما به بیداری روان کشیم خوش شاه رکعتند شگفت کین		

رج و وقت
سکینه
جست بزرگداندخت
حکیم
نیمه حمال و خط
ابو بسک و خاکشک
رسول خدا
الطوبی فی جسد جلیل
جسد لعل
یعنی کوشش فقری
بجاست
غبار
فیب
فخ
دام
قلا و ز
پیشرونا
شکسته
عقوبت

<p>که چو شیشه کشته است در باد هم بسری سرگردان غار که کجا داری سحاش و قضا کی بسازد خانه ماهی برین کاینچنین سرستی و پرفلا همچنان باشد که دل جستن کوه میکنند افسوس چون مستزنان پیش تو بنهند جمله سیم که بیا سوسی خدای نیک نیز برای حمیت دین بهر لح ایستادن شنیدن این چونکه خواهی بر کنی ز دولت بر سرش چسبیده در غم غرق نشود و صاف بعد از او بس بر او فوس دارد و برده ورنه اندم کمینه را می کنند که سوارت میکند بر پشت سوی آب زندگی پوینده کو عشق با صدای می آید بهت بیخ را تیمار می باید بهر با فدا و بیخ بسری نیست عاقبت برون کند صد برکت علم چون قهر است عذر تو چو شیطان شوی انجا از درد عوی بدر بار و فدا</p>	<p>کی توان او را فشدون باز از درشتی تا بد اینجا هیچ کار پس نشاندش از پرسیدن جا فی مرا خانیست و نه یک پختن استاد داری چه خودی با دنا دعوی پیغمبری با این کرد هر چه کوئی باز گوید که بهمان که تو پیغام زنی آری وزیر و تو پیغام خدای آری چو شد قصه خون تو کنند جان و سر</p>	<p>که بیک سیلی میرود آن نحیف که چرا داری تولا ف کشری ش لطیفی بود و نرمی و درو آمده انجا درین دار الملام که چه خوردی و چه داری چا کی کنم من دعوی پیغمبر فهم و ضبط نکند شکر از جودی جان که را باشد جا عاشق آمد بر تو و میداند چون بقا ممکن بود فانی شو</p>	<p>شاه دیدش پس زار و غصه لیک با او گویم از راه خوشی مرد ما زار و درگرا و زار کرد گفت ایستم از دست سلام پادشاهش گفت بصر لاغ باز گفت اگر نامم بدی شکست و تر کس نکوه و شکست عقل و دل از کجا ایستوم و پیغام از کجا که فلا نجا شادی میخواند از جهان مرکب سوی برکت بلکه از چسبیدگی بر خانان خرقه بر ریش خر چسبیده جفته انداز و یقین آن خر در خادمان چون خرقه و این ریش که بیاید باز سلطان زار که چه باز آورد افسانین مرگ کان که را جان میدهد سر مدوز سر فسنده تاج تو بیک خواری گریزانی ز عشق عشق چون نیست وانی بخود عهد فاسق بیخ پوسیده بود و در دوز و برکت بسری نیست تو مشو غرقه بعلش عهد جو و افیا ترا چون پویی کرده هر که را باشد مزاج و طبع است</p>
<p>در بیان آنکه مرد و بدکار چون ممکن در بد کاری شود و اثر دولت نیکو کاران به بد شیطان صفت حسد ورزد که خرمن سوخته میشت را خرمن سوخته خوا گر نخواهی شکست پلیسی</p>	<p>سبب عداوت عام و بیگانه ز سبب ایشان با اولیا که بختشان میخوانند و بات حیات ابدی حدا انکس گرین بر پیر کرد عرض بکرمش باشد شیش صد خبر از بدین جعدان نشا اگر کراف لاف میافند سخن تاج عقل و نور ایمان کوز پایی دل کشاید صند تو بخرامی چه میدانی عشق در حریف بیوفامی نکرد وزنما لطف بسری بود</p>	<p>چند آنکس گرین بر پیر کرد عرض بکرمش باشد شیش صد خبر از بدین جعدان نشا اگر کراف لاف میافند سخن تاج عقل و نور ایمان کوز پایی دل کشاید صند تو بخرامی چه میدانی عشق در حریف بیوفامی نکرد وزنما لطف بسری بود</p>	<p>در بیان آنکه مرد و بدکار چون ممکن در بد کاری شود و اثر دولت نیکو کاران به بد شیطان صفت حسد ورزد که خرمن سوخته میشت را خرمن سوخته خوا گر نخواهی شکست پلیسی</p>

در بیان سبب
و سبب است که در این
لاغ
تسخر طبع
سهر زمان
استراکنندگان
رجا
مید
حکایت
خسوف
پاره کهنه
باز این که از مردم

چون وفایت نیست باری
چون در آمد در زبان شد مخرج
پوست افروخت لاغر بود
هر که او عصیان کند شیطان شود
از وفای حق تو بسته دید
عهد و قرض ما چه باشد اینچنین
چرا شارت که ازین میاید
پس دعای خشک بل ای نیکبخت
چونکه مریم در دوشش دانی
آنچه عت را که وافی بوده اند
گشت دریا به شکرشان و کوه
آن کرامت های نهانشان که آن
بلکه باشد در ترس تو و مبدم
ای دهنده قوت و تکلیف و ثبات
اندرمان کاری که دار آن ثبات
و خودی باز نشان خراسی کریم
پادشاهان بن که اسگر می کشند
وین و این خسرو شیرین
پاک الهی که عدم بر جسم زند
این نانی که همه مشفق ترند
کر نکردی شرع افسونی لطیف
از کواه و از بهین و از نکول
شرع را همچون ترازو دین
پس درین مراد زشت بی وفا
آن شیاطین خود حسود گشته اند

کاین سخن دعویست غلب با من
خرج کم کن تا باند مغر لغز
پوست لاغر شد چون مغر لغز
کو حسود دولت نیکان شود
ا ذکر و ا ذکر کم نشنیده
بپنج و ده خشک کشتن بر زمین
که نوادای اصل این از عدم
که فشانده اند میخ و دخت
بسرگردان نخل اصاحب فتنه
بر همه اصنافشان افزوده اند
چار عنصر نیز بسته آن کرد
در نیاید در حواس و در بیان

این سخن در سینه دخل مغز است
مرد کم گویند و با فکر نیست
بکر این هر سه زخامی بسته را
چونکه در عهد خدا کردی وفا
کوشش او فدا بعدی کوشش
نی زمین مان فروغ و لتری
خو رو هم دانه بیا در دم نشان
کر نداری دانه ای زوران دعا
زانکه وافی بود آن خاتون را
گشت دریا با شکم پر از نشان
این خود که اعیست از بهر نشان
کار آن دارد خوان باشد ابد

در مناجات کوید

خلق را ازین بی ثباتی ده نجات
قائم و نفس را بخشش حیات
تا نباشد از حسد دیو و جیم
از حسد خویشان خود میکشد
تا چه کردند از حسد آن که بان
مر عدم را بر عدم عاشق کند
از حسد و خیره خود را بخورند
بر دیدی هر کسی جسم حریف
تا بشیست در رود و فضل
که بد خصمان دهند از کمرین
نهاده شکست و خصمی و جفا
یک زمان از به زنی خالی فیند

اندران کاری که ثابت بودنی است
صبرشان بخشش و کلمه میزبان
در نعیم فانی مال و جسد
عاشقان بستان بر قدر
بس فاشد عاشق معشوق نیز
در دل بی دل حسد با کسند
تا که مروانی که خود سنگین بوند
شرع به دفع شرارتی زند
مثل میزانی که خشک روی و جود
کر تر از بنو آن خصم از جلال
پس دران قابل و دولت چو بوند
وان بنی آدم که عصیان گشته اند

در خوشی مغر جا از اصد نه است
و کشتن چون فرون شد مغر
جو ز را دلوز را و بسته را
از کرم عهدت که بدار و خدا
تا که اوست عهد کم آید ریا
نی خدا و زمین را سرور
که ازین نعمت بسوی ما کشان
بخشست نخلی از تخم هسته
بپراشش را و برون صد مراد
صحن میدانها تا بدر از نشان
تا به بنید اصل انکاران جهان
وایا فی منقطع فی ستره
هستان بخشند به صاحب کرم
قائم و نفس را که فتنی است
دار نشان از دم صبر بکران
چون همی سوخته عاده از حسد
کرده قصد خون و جان بیکر
که نه چیزند و هو شان هم خیر
فیت را دوست به مضطرب کند
از حسد و بکدامین نرسند
و بورا و شیعه حجت کند
جمع می آید یقین از بهرل جود
کی ر بهر نیم حیف و خیال
چون شود انستی و جتی در حسد
از خودی نیز شیطان گشته اند

جو ز را دلوز را و بسته را
کران
استاره
در سینه دخل مغز است
در عهد خدا کردی وفا
نی زمین مان فروغ و لتری
خو رو هم دانه بیا در دم نشان
کر نداری دانه ای زوران دعا
زانکه وافی بود آن خاتون را
گشت دریا با شکم پر از نشان
این خود که اعیست از بهر نشان
کار آن دارد خوان باشد ابد
در مناجات کوید
داکتره و در
منشی
پیچیده
قدر
کثافت
دیس و این
معشوق و عاشق
ضربان
روزن که در خانه یکیشتر
هزل
خوش طبعی جود
نگول
بخت
چنگال
جگر می

هم در اندم شد دراز و جان
نور را دور که کرد دایه
وصف پاک و قف بر نور
ارجمی بشتید نور آفتاب
نور دیده نور دیده بارگشت
آن کی پرسید از مفتی برآ
آن نماز او عجب باطل شود
گفت آب دیده نامش بجز
آب دیده ناپدید است ازین
کز شوق حق کند کرد در
یا ز خوف حق بود که بر
انجمن کرده است آن پریا
ورفعان از نامم فرزند کرد
پس نمازش بی شک باطل شود
از خلیل امور قریب آن کند
یک مریدی اندام پیش
شیخ را چون دید که ریان
کوش و یکبار خند کرد و با
بار اول از ره تقلید و سوم
کر بخند و همچو ایشان از نماز
پس مقلد نیز مانند کرامت
پر تو شیخ است و آن تقلید شیخ
چون جل کرد و رنج و اندوه
چون که چشمش را کشاید مرهم
کوید از چندین ره دور دور

همچو کل در باخت رخسار شود
کزندان نور بر هر شکست
تا پیش کر بر نجاسات هست
سوی اصل خویش باز آمد شب
ما در سودای او صحرای شست
یکی از عالمی پرسید که اگر کسی در نماز بگریه نمازش
باطل شود گفت نام آن آب دیده است اگر سینه چپ دیده
اگر شوق خدا یاقه یا از پشیمانی گناه کرد نمازش باطل
نشود بلکه کمال یابد و اگر از رنجوری تن یا فراق فرزند
کرد نمازش تباه شود که لا صلوة الا بحضرة القلب
زانکه آن آب توفیق حق است
روقی یا بد زوحه او نما
که دل و جان تمام کرد و دور
گریه او نیز بجاصل بود
تن به بر آتش نمرود و در
مریدی در آمد بخند و شیخ و ازین شیخ پرسید در نماز
بلکه بر عقل و معرفت اگر چه عیسی است در کوه و مرید
شیخ را کرمان دید و نیز به افت بگریست چون بداند
مریدی که از واقعه بگو گفت که شیخ پس از مجادله
بخیار از حالت خندنگار
اندر آن شادی که او را پیر
چون به بید شادی را نمید
کا نذر آن آب خوش از جوی
پس بخند و چون سحر بار دوم
کاین حقیقت بود و این سرافرا

ما ندان خنده بر او وقف ابد
اوه جلای پاک و اگر دو باه
ندان نجاسات ره و الووکی
نی ز کجتها بر او شکلی باز
چونکه زن و بران نورش پاکست
یکی از عالمی پرسید که اگر کسی در نماز بگریه نمازش
باطل شود گفت نام آن آب دیده است اگر سینه چپ دیده
اگر شوق خدا یاقه یا از پشیمانی گناه کرد نمازش باطل
نشود بلکه کمال یابد و اگر از رنجوری تن یا فراق فرزند
کرد نمازش تباه شود که لا صلوة الا بحضرة القلب
زانکه آن آب توفیق حق است
روقی یا بد زوحه او نما
که دل و جان تمام کرد و دور
گریه او نیز بجاصل بود
تن به بر آتش نمرود و در
مریدی در آمد بخند و شیخ و ازین شیخ پرسید در نماز
بلکه بر عقل و معرفت اگر چه عیسی است در کوه و مرید
شیخ را کرمان دید و نیز به افت بگریست چون بداند
مریدی که از واقعه بگو گفت که شیخ پس از مجادله
بخیار از حالت خندنگار
اندر آن شادی که او را پیر
چون به بید شادی را نمید
کا نذر آن آب خوش از جوی
پس بخند و چون سحر بار دوم
کاین حقیقت بود و این سرافرا

همچو جان پاک همس با احم
همچو نور عقل و جان جوی اله
نور حاصل کرد و بر کی
نی ز کجتها بر او شکلی باز
ما در صحرای دیده پاکست
اگر کسی کرد به نوحه در نماز
یا نمازش جابر و کامل بود
بنگونی او چه دیده که گریست
تا چنین از چشم خود شد و
یا دست از گناهی در نماز
قرب یابد دره حق لا محال
رسمان کبست و چشم بست
زانکه با غیب کرد و دل کرد
ترک خویش و ترک فرزندان
اگر بجا فرست بجا بجا
پیرا نذر کرد و در نصیر
گشت کرمان آب چشمش
چونکه لاغ امل کند یاری بیا
که همی بیند که منجی قوم
پس دوم کت بخند چون
قبض و شادی از سریدن بل
کر خود و اندان باشد حاج
کان نفع بود از نه تابان جو
که بان تقلید بر می آمدش
شادی میگردم از غمیان سور

شاه آیه پادشاه
النفیس الطاهر ارجی الی
راشیه مرقیه است و حق
ذکر فیت

ندامت
پشیمانی

ولد رفته کیا
وزند مرود بیک
تغیر
نار و فریاد

لاغ امل کردن
پیکر و سرودن

سوم
خود بخلف نمودن
منهمل
جمع لغت معنی برود

اصطلاح

تشکیل

بمعنی شکل است
اصل او شکل بوده با
شکل شده است
پارسی مضموم بعضی را کرده
و جمال کیل با کاف مفتوح ناز
نیز دارد که از کس است
باز

اقباس اندام کریمه در سوره
بنی اسرائیل است که فرموده
کرمانی آدم و حنانه هم فی البر
والبحر یعنی گرامی داشته ام اولاد آدم
و ایشان را بار کردیم

در بر و بحر
عین الح
چشم نمکین
مساس
مس نمودن
زیر کی

کتاب
کتیب با مال خوا

من چه می بستم خیال این بچم
طفل را چه فکرت آید در بزم
انمقدست چون طفل علیل
ما یکان سره سر سویت
تا بخارای دگر بینی درون
او حنانه هم بود فی البر و بحر
آن مرید ساده از تقلید نیر
او مقلد دارد پس چون مرید
گفت ای کریمان چو ابر غیر
تا نکوئی دیدم آتش میگرد
توقاس کریم بر کریم
هست زانوی خرد صمد
گریه او خنده اوزان سیرت
آنچه او بیندگان کرون مس
پشه بگریز باد باد
بر حدث چون زوقم کشد
این الم و حتم یخروفت
حرفها ماند بدخرف از برون
عیسویت ای دم نه بر باد
هر الف لامی چه میماند بدین
نیت ترکیب خجسته و پست
کاندازان ترکیب باشد محض
زانکه زمین ترکیب آید زنده
طا هرش ماند بطا هر پاکت
عقل او و هم او و حس او

در کس بستم نیست نفسی نیند
یا چه اندیشه کند همچو نکه پیر
کر چه دارد و جفت باریک و لیل
بر دو در اشکال گفتن کاست
صفدران در مجلس لاف
آنکه محمولست در بحر است کس

بقسمت حال مرید مقلد در کریمه
کریمه مرید و در موجب بچم
از وفاق کریمه شیخ از نظر
من چو او بکریمه کاین بکریمه
هست زین کریمه بدان راه
عقل را با ورکن اینجا هد
زانچه و هم عقل باشد او بر
توقاس عقل و زرا حوا
پس چو اندیشه ذوق او
چونکه کردش نیت بکشد
چون عصای موسی آمد در وقت
لیک باشد در صفات این بون
کو بر اید از فرح یا از غمی
کر تو جان داری بدین چنین
کر چه در ترکیب برین جنس او
که همه ترکیب باشند با
پنجو افق صور در دانه
قرص آن از قرص دور
نیت از وی هست محض صنع

طفل را فکرت مردان بجا
فکر طفلان دایه باشد یا که شیر
آن تعمق در دلیل و دلیل
ایمقلد از بخارا باز کرد
پاک اگر چه در زمین چاکست
بخشش بسیار دارد و شه بد

چون بسی بکریمت خدمت کرد
الله الله ای دانی مرید
کریمه کریمه و تقلید است ظن
هست آن از بعد سیاه جفا
گریه او ز غمت و ز فوج
آب دیده او چو دیده او بود
شب بگریزد چونکه نور آید ز دود
چون قدیم آید حدت گردود
کر بخا بی تو بیای صد نظیر
حرفها ماند بدخرف از برون
هر که گیر او عصای زهنگان
این الم جسم ای پدر
کر چه ترکیب حرفت ایهام
کوشت دارد پوست دارد و جفا
همچنین ترکیب جسم و الکا
نزد ما کرد شکافد بجزا
گریه او خنده او لطف او
چونکه طاهر با گرفتند اجتماع

کو خیال او و کو تحقیق رست
یا موز و جوز یا کریمه و فقیر
از بصیرت میکند در کسایل
رو بخاری ناشوی تو شیر مرد
چون بدید رفت بکریمه رست
ای شده در و هم تصویر دود
گریه میکرد و فاق آن غمز
ارپیش آمد مرید خاموش
کر چه در تقلید هستی متغیر
نیت همچون کریمه آن چون
عقل اینجا هیچ نتواند فدا
روح داند کریمه عین الح
دیده نا دیده دیده کی شود
پس چه داند ظلمت شب حال نور
پس کجا داند قدیمی راحت
لیک من پروا ندارم از غمی
لیک باشد در صفات این بون
کی بود چون آن عصا وقت بیا
آمده است از حضرت مولی البشر
مینماید هم ترکیب عوام
پس این ترکیب را باشد همان
هست بر بالا و دیگر است
چون عصا هم از دوا خدا
فهم او و خلق او و خلق او
اند فاق ماند از ایشان بن

لاجرم موجب گشت از غرض
قصه با طول با عرض و سبب
یک کتیری شد خری بر خوند
انگیز زایگان خو کرده بود
یک کدوئی بود حلیت سارو
و قضیبش انگه کردی عجوز
گر همه تخت خزان روی رود
خرم می شد لاغر و خاتون او
پس علت اندر و ظاهر شد
جدر با بید جان بنده بود
از شکاف در بید استحال را
در حد شکفت این چن بکن است
گردنا دیده در خانه کوفت
کرد خا موش و کتیر شکفت
رو ترش کرد و دیده پر غم
چون که با جاروب در را و کشد
نیم کاره و شکم چن بنان کرد
بعد از آن گفت که چادرین
آنچه مقصود است منظر آن کبر
یا قسم خلوت زخم از شکفت
چه بزبان کان شوت و از کبر
ای بسا مرست نارد و مار جو
تا بداند کاخیال ناریه
صد هزاران نام خوش را کرده
بر تو سر کن را فویش شد کرد

که دقیقه فوت شد و غرض
قصه بس دور لیکن بس نور
داستان آن کتیر که با خرقا تون خود شوت میرا
و او را جماع او میان شوت بود و آگاه شدن
و بطریق او جمع شدن با آن خرقا تون از دقیقه کدو غل
شدن و نقضیت هلاک شدن و نوحه کردن
کتیرک و گفتن که ای جان من که بیدیدی جزو کتیر
ماذیران که پشته ایچر چو
هیچکس از ترس او خجسته
زانکه جد جوینده یا بنده
بس عجب آمد از و انزال
پس من اولیتر که خرقا تون
کای کتیرک چند خویشتن
را از از بهر طمع خود گفت
لب فروختند یعنی صائم
گفت خاتون زیر لب کای ام
ز نظر او چشمش سوی در
رو فلانکس از من پیغام بر
چون برایش کرد و از پیام
رسته ام از چادر داکت از داکت
بزرگ رفتن کیچ را نبود شکفت
خویشتن را نور مطلق دادند
در طریق نیست الا عای
صد هزاران زیر کار کرده
شهر را خود چون کند وقت خبر

با تو گویم در میان قصه
این سخن پایان ندارد باز کرد
داستان آن کتیر که با خرقا تون خود شوت میرا
و او را جماع او میان شوت بود و آگاه شدن
و بطریق او جمع شدن با آن خرقا تون از دقیقه کدو غل
شدن و نقضیت هلاک شدن و نوحه کردن
کتیرک و گفتن که ای جان من که بیدیدی جزو کتیر
نعلندان را نمود که کتیر
در نقض اندر افا و او بخت
چون نقض کرد از حال کتیر
خرم می کای کتیرک را چنان
خرمند بکشته و اموخته
از پی رویش میکشید این سخن
پس کتیرک جمله آلات فساد
در کف او زده جاروبی که من
رو ترش کرد و بی جاروبی کف
زیر لب کف این نهان کرد و کتیر
چنین کن و انچنان کدو انچنان
بود از مستی شوت شادمان
از طرب کتیران زن هزار
میل و شوت کردند و را و کدو
جز کر بند خدا که جذب حق
زشتها را خوب بنماید
چون خری با یوسف مصری بود
شوت از خوردن بود که کتیر

تا بگیری زین بیایم حسته
کان کتیرک با خرقا تون کدو
از و شوت و فرط کزند
خر جماع آدمی پی بر بود
در دگر کردی پی اندازد را
تا رو نسیم ذکر و فسیل
هم دم هم دم دود با ما پرورد
علت خر که غیبه اش مانع است
شد نقض را و او هم شمع
و دقیقه زیر آن زخر کتیر
که بعقل در رسم مردان با زمان
خوان نهاده است و مرغ افروخته
کای کتیرک آدم در بانگ
کر و نهان پیش شد در کتیر
خانه از میر و قسم بهر عطن
چیت این خر بر کتیر از علف
و شش آدم چو چیران غریز
مختصر کردم من فسانه زان
در فرو بست و همی گفت از زمان
در ترار شوت خر به قرار
تا ناید کرک یوسف شوت
بارش آرد بگرداند و قی
نیست از شوت ترافات
یوسف را چون نماید انچه بود
یا نکاهی کن کریر از شوت

منظر سخن
فرض کرده شد

سوزیدن
خبری بر نور فرو کردن
قضیب
للت مردن

ایشک
بزرگی خرا گویند
کک
در بعضی کتیر
چون کتیرک

مهدب
پاک و پاکیزه
عطن
خوابگاه

سوز
مستوره
در بعضی کتیر
زبان را شوت
کای کتیرک
کک
در بعضی کتیر

ای بسا شوخان زانکه آخر
آه ازین روزی که صدق صادق
جمله جستی بازماندی از به
طوطی در آینه می بیند
درین آینه آن ستان
طوطیک پنداشه کاین که نیست
پس جنس خویش آموزد سخن
کرین آینه می آموزد سخن
گفت را اموت زانکه در به
همچنان در آینه جسم و
او کمان دارد که میکوید
هم صفیر مرغ آموزد خلق
حرف درویشان بسی آمو
آن یکی میدید خواب اندر
ناگهان آواز شک بچکان
بس عجب آمد و در آن با کما
سک بچه اندر شکم ناله کن
خون بخت از واقعه اندر بخت
در چله فی کس که در عقده حل
گفت یارب زین شکل گفتگو
آمدش آواز با تف در زان
بانگ سک اندر شکم باشد زان
از هر یوی و ز هر یوی سرور
ماه نا دیده نشا نماید
از برای مشتری در صوف ماه

زان نشان ناموخته گرفت
باز خواهد از تو سنگ بچکان
صدیگر کاندین اندر
تمیل تلقین شیخ مرید را و پیمبر امت را که ایشان
طاقت تلقین حق ندارند و با حق الفت نتوان
چنانکه طوطی با صورت آدمی الفت ندارد که از و
تلقین تواند گرفت حقیقتا شیخ را چون آینه
پیش مرید دارد و از عقب آینه تلقین میکند
لیک از معنی و سرش بچهر
خویش را بیند مرید مستی
آن که در سرت و از آن بچهر
کاین سخن اندر و آن افتاد و
غیر و محفل بدو افتاد و خسته
در چله دامنه ام از ذکر تو
کان مثالی و آن زلاف جان
نه شکارا کینه و نه شب پاسبان
در نظر کند و بلا فیدن جر
روشنائی را بدین که نمی بیند
صد نشان نا دیده که دید غایب

بر یکی در کف عصا که موسی
آخر از استاد باقی را پیرس
صوتی بشنید کشته تر جان
تمیل تلقین شیخ مرید را و پیمبر امت را که ایشان
طاقت تلقین حق ندارند و با حق الفت نتوان
چنانکه طوطی با صورت آدمی الفت ندارد که از و
تلقین تواند گرفت حقیقتا شیخ را چون آینه
پیش مرید دارد و از عقب آینه تلقین میکند
از بشر گرفت منطق کت
عقل کل را از پس آینه او
حرف آموزد ولی سر قدیم
لیکن از معنی مرغان بچهر
یا بچهر آن حرفشان روزی شود
ساجدلی در حله بخواب سکی وید حاله که در شکم
بچکان با و از آمده بودند در تعجب باز که درین
حکمت چیست سک پاسبانست و بانگ سک
پاسبانیت یا چه یاری خواستن یا شیر خواستن و در
ما در هیچکدام از اینها نیست جواب رسید که مثلاً
کسی است که او را چشم دل باز نشده دعوی بصیرت کند
پیر من بکشای بیرون پریم
اگر حجاب و پرده بیرون ناید
اگرک نادیده که دفع او بود
از برای مشتری و کاروبار
مشتری نا دیده که دید صد نشان
مشتری کو سود جوید خود یکی است

میدید بر اهلان که عیسی
که حریصان جمله کورانه و شر
بچهر چون طوطی از کف تر جان
عکس خود پیش او آورده و در
حرف میکوید ادیب خوش
گفت آن طوطی کاین آینه است
بچهر از قرآن کرک کهن
ورنه نامور و جزا جنس خوش
از بشر خراین چه دانند طوطیک
کی تواند دید وقت گفتگو
می نداند طوطیست و یا نیم
بچهر سلیمان قرآن خوش نظر
یا در آخر حمت آمد و کبود
در ره ماه و سکی به حاله
سک بچه اندر شکم بناید
سک بچه اندر شکم چون زان
هیچکس دیده است این اندر
حیرت او دمیدم میکشیش
جز در کاه خسته غرور
در حقیقه ذکر آئینون پریم
چشم بسته بیده کویان شده
وز نا دیده که منع او شود
بی بصیرت پانها ده و نشان
را از خایه دوغ نوش کف زان
لیک ایشان را دران شب و

حرف
بشده اری
خرس
جمع اخبر بمعنی خرس

را از خایه
بیده لوتی

از شش به شش که در آن اندک شش است
از شش به شش که در آن اندک شش است
یعنی به شش که در آن اندک شش است
جان و مال اینها را که شش است
باشد و الله اعلم

مردم
را ندیده
سخت
غضب کرده اند
مراد شیطان

از شش به شش

اویم
نفع و هم

از شش به شش
از شش به شش
از شش به شش

از نهوای شش بی شکوه
شش بی جو که جوان است
خود بیایی سود مایه کس
حرس کورت کرد و محروم کند
شش را صابران دریا
ماند خست بر حریصان تاب
بود و صالحی را بایسته
درده ضرران نیز دیکتین
کعبه درویش بودی کوی
بیم زخوشه عشر دای بریا
ارد گشتی عشر دای بهم از
از غیب عشری بدای و بوی
عشر هر دخی فرو کند شتی
کا الله قسم مسکین بعد
و غلبا و میو با جمله غیب
ترک اطلب دخل را در کشت
زان نغیبا ندکشتن ترک
این زمین بخندان پرده است
دخل از آنجا آید شش لاجرم
کیرم اکنون تخم را کر گشتی
دست بر سر میزنی سوی اله
رزق از وی جو مجوار زید و عمر
عاقبت ز اینها بنحای بیاید
چون یقر المراء آید من ایبه
روسی از نقاش بر بیافتی

شش را با دوا و این کرد
عالم آغاز و پایان است
نبودش خود قیامت عقل و خرد
دیو همچون خوش مرچوت کند
چون سوی شش نشاند
قصه اهل ضرران و حسد ایشان که پدر ایشان
بسکینان میداد از انکور و مویر و حلوا و پالوده و
دو شاب و دانه و آرد و نان همه عشر دای لاجرم
خدای در باغ و کشت او برکت نهاد که همه محتاج او
بودند و او محتاج کس نبود و فرزندان خرج و عشر میداد
و برکت نه همچون آن زن که الت خردید که وید
عشر هم دادی می از دوا بپز
چار باره دادی آنچه گشتی
واکیرید از غرور و خوشین
حق فرستاده است بی تخمین
باز کار و چون بیت اصل
کان غله اش هم زان زمین
اصل روزی رضا دان هر نفس
هم از آنجا میکند دوا و کرم
در زمینش کس سبب شد
دست و سر روان در
مستی از وی جو مجوار زینک و عمر
پن کر خواهی در اندم خواند
یرب المولود یوم ما من
چون ز نقاشی انزل می

شش با سبب است
پن کش هر شش تو بست
نیت او را خود بهای نیم
همچنان که صاحب فیل و قوم او
وانکه کرد سپید روز شش
قصه اهل ضرران و حسد ایشان که پدر ایشان
بسکینان میداد از انکور و مویر و حلوا و پالوده و
دو شاب و دانه و آرد و نان همه عشر دای لاجرم
خدای در باغ و کشت او برکت نهاد که همه محتاج او
بودند و او محتاج کس نبود و فرزندان خرج و عشر میداد
و برکت نه همچون آن زن که الت خردید که وید
عشر هم دادی می از دوا بپز
چار باره دادی آنچه گشتی
واکیرید از غرور و خوشین
حق فرستاده است بی تخمین
باز کار و چون بیت اصل
کان غله اش هم زان زمین
اصل روزی رضا دان هر نفس
هم از آنجا میکند دوا و کرم
در زمینش کس سبب شد
دست و سر روان در
مستی از وی جو مجوار زینک و عمر
پن کر خواهی در اندم خواند
یرب المولود یوم ما من
چون ز نقاشی انزل می

از غم هر شش بی بر ترا
عشق بازی با دوش و شوق بست
تو برو عرض کنی با قوت لعل
کردشان مرحوم چون آن
سخت و اقبال بقا ز شد
همچو حال اهل ضرران و حسد
عقل کامل و شش پان
شهره اندر صدقه و خلق
آمد می ستمندان سوی او
بهم ز کدم چون شش از
نان شش عشر کرد دای زان
می فرو کند شتی از بیش و کم
جمع فرزندان خود را بنح
در پناه طاعت حق استوار
در که سودست بر سودی
که ندارد و بروین شکی
میخورد چرم وادیم بخش
بهم از اینها میکشاید رزق
تا بروید هر یکی را صد هزار
بزرگ لایه و دوا بر سر
تا هم از وی جوید انکور و زرق
نصرت از وی خواهی از غم
تا تو باشی وارث ملک جهان
که بت تو بود و از ره مانع او
وز تو بر کرد و ندود خصمی روند

کر عیسا کر و آن روی نرو
من نمانم حقوق آن گدا
بنده را که در نماز او بزار
راه زاری بر دلش بسته کنی
جان او را در تضرع آوری
تا بلازایشان کبشی باز پی

فرستادن اسرافیل را به
که زدهای تو جان یا بدو
بر جسدای کشتگان که بدو
پرسودا عالم از احیای تو
چار جو در زیر او پر مغفرت
در جهان هم خبری ظاهر شود
ز انچه از فتنه بختند
چشمه کرده سینه هر زل
چشمه کرده باطن زنبورا

برق می انداخت میوزید
 چونکه یونس از میانان قیوم
 جملگان از با مه شیب اند
 از نماز شام تا وقت صبح
 بعد نومیدی وادنا
 چون تصرع را برحق قدرهاست
 با تصرع باش تا سادشوی
 هر تصرع کان بود با سوز و
 گفت اسرافیل را یزدان

در دمی در صورتیک با کتب عظیم
اسی بلاکت دیدگان اینست
تو فرشته رحمتی رحمت نما
جوی شیر و جوی شهید و دانا
کر چه آلوده است اینجا آن چاه
تا بچیز صل آنرا اینجا
خمر دفع غصه و اندیشه را
آب بهر عام صل و فرغ

من تانستم که ارم ناستند
من چو کشتی استیزه که
آن فلاح آن زارست و هلاک
چون نباشد از تصرع شاهی
که برایشان آمان قدر کن
آن کنه باشان عبادت میموند
آب از چشمش کجا دامد و بد
ابر میغزید رخ میربخش
از جود و حد آن قوم عهود
سیر برهنه جانب صحرانند
خاک میکردند بر سر آن نفر
انک انک بروان کشتن گرفت
آن بها کاجاست زاری کجا
که بکن تابیدان خندان شو
آن تصرع را اثر باشد بر
که برواز خاک پر کن کف پای
باز آغاز بد خاکستان حسنین
پر شود محشر حلاق از مهیج
برزند از خاک سر چون شایخ
حامل عرشی و قبله دادا
جوی خمرد و جله آب روان
از چه از بر فاسی ناکو
خود بدان فایده شدان
چشمه کرده از غیب در غیا
از برای طرد و بهر کس را

[illegible]

باز خاسته و با جگر
ایران من
تقلب
فداوت کشد

سرن
پنهانی
کرم و بی
بکره
خاک
درین خیزی
شبهه
ایجاد

تعال
امر بادن است
تعالی ترفع و بلند
نالی نالین است که
باش بود و همین سستی
خفت بر شد خوار و
ضمان
کرم

تا از این پایی پری سوی صول
پیش اسرایل گشته او عبوس
من ازین تعلیب بونی میرم
ای شها و رحمت صاحب درد
کر برون فرمان بدادی که بیکر
رحمت او بیدست و بیکر
گفت یزدان زود عزرائیل
آن ضعیف زال ظالم زایا
رفت عزرائیل سرسنگ قضا
کامی غلام خاص و امثال
حق شایبی که جز او معبود
گفت تو انم بدین فزون کن
گفت آن تاویل باشد قیاس
دل می سوزد مرا بر لایه است
کر طباخچه میزنم من بر سیم
بر نفیر تو جگر میسوزم
قر حق بهتر ز صد علم من است
لطفهای مضمرا نذر قهر او
آن تعال او تعالیها و ده
این همه بشنید بخاک ریزند
گفت فی بر خیز بود زین
بیده فرمانم نیارم ترک کرد
کوش من از غیر گفت او گدا
جان چه باشد تا کریم کریم
کوش من گزشت از زاری

تو بدین قانع شدی ای پادشاه
میکند صد گونه شکل و چاک
بد کانی میروند اندر سرم
تو همان کن کان و نیکو کار
عکس آن الهام کردی در
او حکیم هست و کریم و مهربان
فرمان آمدن بعزرائیل بر دشتن خاک و تصریح کرد
خاک و ناستودن و برداشتن عزرائیل باذن الله
سوی گزشت خاک بفر قضا
ای مطاع الامر اندر عشق
پیش او ای کس مردود نیست
رو بیا بم زامرا و سرودن
در صیح امر کم جوالکاس
سینه ام پر خون شد ز شورش
ورود و حلاوتش آن حکیم
لیک حق لطفی همی امروزم
منع کردن جان حق جان کند
جان سپردن جان فرایده او
مستی جفت و نهالیهام
ز انجان بدیش در کوشش
من سرو جان منیم درین
امرا و کر سحر انگیزید کرد
امرا و از جان من شرم ترا
لیک چه بود با بسوزم زان
در بیان آنکه مخلوقی که تو از او طلعی رسد همچون الهی است

بشنو اکنون با جرای خاک را
که بحق ذات پاک و دلجلا
هین ترخم کن بن رحمت خدا
زود اسرایل باز آید بشا
امر کردی در گرفتن سوی کس
سبق رحمت گشت غالب غضب
خاک بر قانون نفیر افکار کرد
رو بحق رحمت رحمان فرد
حق حق حق که دست زمین با
گفت اخرا مرا و فرمود علم
فکر خود را که کنی تاویل به
منیم بر جم بل زبان هر سپه
این طباخچه خوشتر از حلوائی
لطف مخفی در میان قهرا
بدترین قدش با ز علم دو کون
هین را کن بد کانی ضلالت
خود من آن امر سنی را پیچ
باز از نوع و کر بخاک گشت
کر میندیش و کنن لایه و کر
جز از انخلاق کوش چشم سر
جان از او آمدنیا مدا و زجا
من ندانم خیر الا خیر او
در بیان آنکه مخلوقی که تو از او طلعی رسد همچون الهی است

که چه میکود فزون محرک را
که دار این قدر را بر من حلال
زانکه مرغی را نیا زار دها
گفت عذرو ما چرا نرزد آله
نهی کردی از فسادت نبوت
ای بدیع افعال نیکو کار
که بین آن خاک پرخیل را
مست خاکی با یاد و پیرنیا
داد سوگندش بسی سوگند خود
رو بحق آنکه با تو لطف کرد
ای ترا از حق فضیلت میباید
هر دو امر هست آن بکر از او علم
که کنی تاویل آن باشد شبهه
رحم شستم بتو ای دردنا
ور شود غره بجلوای او
در خرف پنهان عقیق بی بها
نعم رب العالمین و نعم عون
سر قدم کن چونکه فرمود تعال
می نیارم کرد و هین روح
لایه و سجده همی کردش چو
جز بدانشاه رحیم داد کرد
نشوم از جان خود نیم خیزد
صد هزاران جان و پادشاه
صتم بکم و عمنی من از غیر او
که منم اندر کف او چون شنا

همچنان از سان حمت مج
از دم شیر تو حمت مج
با سان و تیغ لای چون کنی
او بصنعت آرزت منم
اگر ما ساغر کند ساغر شوم
اگر مرا چشمه کند آبی دهم
اگر ما اباران کند خرمن هم
اگر مرا شکر کند شیرین شوم
من چه کلکم در میان صعبین
ساحرانه اش در بودا خاکدان
گفت یزدان که بعلم رستم
تو را واری خداوند سستی
ارضداع و ما شرا و از حنا
تا بگردانم نظر ما شان ز تو
چشمان باشد گذار از سبب
نکرده از رتب و قولنج دل
هر مرض دارد و امید این
در وجودش لرزه زدن
چون قضا آید طبیب باشد
صل میزدیده چون اجل بود
گفت یزدان هر که باشد صل
که چه خویش از عاهه پنهان
تلخ نبود پیش ایشان هر کس
برج زندان شکست از کج
از خام خوب آن شکست لطیف

چنانکه در مثل است قال الجبار للوئیم تسقنی قال
الوئیم انظر الی من یدقنی عارف آن بود که رجوع
کند بظا هر لیکن نه از جمل بل برای مصلحتی چنانکه
بایزید قدس ستره گفت چند سالست با مخلوق سخن
نکفته ام و شنیده ام لیکن خلق پندارند که با ایشان گویم
و شوم زیرا که مخاطب اکبر را نمی بینند که ایشان چنان
در مرا ادا کند درین جهم
در مر حظل کند بزرگین شوم
نیستم در صفت طاعت من
خاک مشغول سخن چون بخود
که ترا جلا و این خلاقان کم
که مرا مبغوض و دشمن کنی
وزر کامم را ز جدام وارفتی
در مرضها و سببهای ته تو
بر کشته از حجب افضل
راه نه پند این سببها را
چون دوا می بخسرا بپوش
نه زائش کم شود نه از دکان
دان دوا در نفع بهم کم شود
جواب حضرت عزت عزرائیل را که آنکه نظر بر زخم و شیر زدن
نیز شنید که تو نیز بسی اگر چه چغنی تری سخن ارباب شکم
پیش رو شدید کان بهم برود
چون روزگار چاه و زندان
بهر ازور بخند دل زندانی
برج زندان را بهی بود و لطف
دانکه ایسا را شکر باشد اجل
دار سپید از جهان هیچ
کا بدیع انسک مر مر را
چون شکستش که زندانی برست

در میان اردو و بهار
زان شبی چو کان بود درو
کو اسیر آمد بدست آن
الهی کو سازوم من آن شوم
در مرا خنجر کند خنجر شوم
در مرا ناری کند ناری هم
در مرا یاری کند محرم کنم
در مرا سوزان کند آتش شوم
یکت کفی بر بود زان خاک کین
تا بکشد آن کریان های
چون فشارم خلق را درین
از تب و دلچ و سرسام
که دوات الصدر لایع و دوات
که بزدان سببهای
یا فقه رسد ز غلت و غل
چون دواند یزدان فعل قضا
سر دی ارضد پوشتن هم کرد
کان بجای نه نکرد و و سبب
رین سببهای حجاب که
فرع بند چو مکه مر و اجل بود
پس ترا کی میزد و اندر میان
چون نظر شان مت باشد در
کس نکرید بر فوات هیچ
مآروان و جان با از حبست
دست او در جرم باید بهم

سک ز کوشش پیدا شود که شکست غرضی
از اعضا دوات الصدر در کی در دست هم
معنی با شنیدن و کین
اصبعین شمشیر و سحر و جادو
بمن بین نبی خدای و سحر و جادو
شماره و در و بهر سبب
رضی بکشد و در و بهر سبب
صداع دید سبب
چند کرد و بهر سبب
خاق کوه قفن و خشتن
ما و در و سحر و جادو
خدا م غنی است که از خود جدا
فوات بر آمدن با در سبب
بهر ازین سبب
نی بکشد و خزان سبب
سبب شود که در
احل کول
دوین حق
فوات
نابود شدن
پس
روشن بخش

فشار
در حاشیه نسخه یعنی
نهرل و بیهوده

جهان اکنون
است

و طعام
یعنی نسخه

یعنی نسخه

محتاجت
کرتگی

ضریف
مهمان

بسیح زندانی نکوید این قضا
جهان مجرک شده از غوغای تن
کوید ای یزدان مرزا اینجا
اینچنین خوالی بین چه خوش
مؤمنی آخر در ابر صفت زرم
استگ می بار و بی سوزان
و میدیم از آسمان میدار
اگر ترا اینجا کشد نبود عجب
چند کن تا این طلب فرو نشود
کرتن من همچو تنها خفته است
جهان خفته چه خبر دارد رتن
کرتنخواهد رنیت جان بی این
وار هی زین روزی ریزه کش
کر هزاران رطل آتش میجور
که نه صبیح با دو تخت کند
کر خوری یکم کر نیمه با بی جور
از طعام الله وقت شکو
کان خدی خوب کار برد با
بنوا هر دم همی کوید که کو
ای پدر الا انتظار الا انتظار
ضیف با همت چو راشی کم خود
سر بر آور همچو کوهی ای سب
آن کی میبخت خوش بودی
آن در گفت از نبودی مکن شیخ
خرمنی بودی بدست افراشته

جز کسی که حبس آرندش بد
میسرد با پردل نی پای تن
تا درین کلشن کیم من کرد فر
مرکب ندیده بخت در رود
که ترا بر آسمان بود است بر من
همچو شمع سبزه جمله شب
در هوای آسمان قصبان چو
منکر اندر بحر و بنک طلب
تا دولت زینچه تن بر نشود
بهشت جنت در دلم بشکفته
کو بکاش خفته یا در کوخن
پس فلک ایوان که خواهد بد
در بیان و حامت چرب شیرین دنیا و مانع شدن هم
چنانچه فرمود الجمع طعام الله یحیی به ابدان الصلین
ای فی الجمع یصل طعام الله و بیت محمد بنی و
ور خوری پر کیر داروغت و ما
در چنان دریا چو کشتی شوسوا
به بیار امید به در انتظار
در مجامعت منتظر در ماند او
از برای خوان بالا مرد و او
صاحب خوانش بهتر او
تا نخستین نور خود بر تو زند
در جواب امغفل که گفت چه خوش بودی که مرکب
در جهان نبودی و این جهان را زوال نمود
مهل و ناگفته بگذاشته
مرکب را تو زندگی بنداشتی

تلخ کی باشد کسی را کش برند
همچو زندانی چه کاندرشان
کویدش یزدان دعا شد شجا
بسیح او حسرت خورد بر آفتاب
بر امید راه بالا کن قیام
لب فرو بند و طعام و شیر
و میدم از آسمان می آید
کاین طلب در تو کردی چنان
خلق کوید مرد مسکین انفلان
جهان چو خفته در کل و شیرین
میزند جان در جهان اکنون
کرتنخواهد بی بدن جان سب
در بیان و حامت چرب شیرین دنیا و مانع شدن هم
چنانچه فرمود الجمع طعام الله یحیی به ابدان الصلین
ای فی الجمع یصل طعام الله و بیت محمد بنی و
کم خوری خوی بد خوشی و و
باش در دوزخ شکب و مصر
انتظار زمان ندارد و سر سیر
چون نباشی منتظر نماید تو
پر کرسنه عاقبت قوی بیای
جز که صاحب ضیف درویش
کان سر کوه بلند مستقر
در جواب امغفل که گفت چه خوش بودی که مرکب
در جهان نبودی و این جهان را زوال نمود
مرکب را تو زندگی بنداشتی

از میان هر ماران سوسو قند
خسب و بسند بخواب کلشن
و امر و الله علم بالصواب
بر تن با سلسله در قهر جا
همچو شمع پیش محراب غلام
سوی خوان آسمانی کن شتاب
آب و آتش بر رزق می آید
زانکه هر طالب بطول بی نرا
تو بگوئی زنده ام ای غافل
چه غم هست ارتق درین کین
نعره یالیت قومی یعلون
فی السماء رزقکم روزی است
در فتنی در لوت و در قوت سیر
میروی پاک و سبک همچون
چار میخ معده بهجت کند
پر خوری شد تخمه را نشین
و میدم قوت خدار منتظر
که سبک آید و طیفه پاکو
آن نواله دولت به قیاد تو
افتاب دولتی بروی بتا
طن بد کم بر بزاز کریم
هست خورشید سحر را منتظر
کر نبودی پاک مرکب از دنیا
که نیر زیدی جهان سجح
تخم را در سوره خالی کاشتی

عقل کا ذب بہت خود کو کین
پہچ مردہ نیست پر حشرت
رین مقام ماتم تکین مناسخ
مقصد صدق و جلیس حشر
در حدیث آمد کہ روز سنج
لفح صور امر است ازیزدان
باید جان ہر یک در بدن
جان تن خود را ناسد و
جسم خود بناسد و در وی
کہ شاکر دستان علم الہ
صبح حشر کو چکست استیج
در کفش نہند نامہ بخل وجود
اگر ریاضت دادہ باشد خودی
در ہر دوی خام و شت و با
حشر صغر حشر اکبر را نمود
این خیال انجانان سدا
ان خیال را ندون آید
چون خیال آن مہندس پر
چون بر آید آفتاب شجر
نقد نیکو شادمان و ناز
چون ز قذیل آب در غون
ان کی سر بر سخن المتقون
بار مانده دیدہ در انتظار
ناہ آید بدست بندہ
پر ز سر پای شتی و گناہ

زندگی را مرکب پذیر و یقین
حشرش آنت کش کم بودہ بر
نقل افادش بصحای فراخ
رستہ زین آب کل شکدہ
فیما یرجی من رحمہ اللہ تعالیٰ معطی النعم قبل استحقاق
و ہوالذی نزل الغیث من بعد قنطوطب بعد یورث
قربا و رب معصیتہ میمونہ و رب عا دۃ یا تی من حب
یرجی النقم لیعلم ان اللہ یبدل سیئاتہم حسنات
جان زر کر سوی دزدی کی
چونکہ برہ ویش وقت صبحا
حشر اکبر اقیاس از وی کبر
فسق و تقویٰ انچہ او خورده
وقت بیلری ہمان آید
چون عزائم سید یاد شمس
مرکب صغر مرکب اکبر بار دہ
زین خیال انجا برویا تصور
چون زمین کہ ناید ز تخم در
چون نبات اند زمین انکہ
بر چند از خاک خوب و شست
نقد قلب اندر زخیر و دگر
یا چو خاکی کہ بروید سبز ہا
واند کہ ہچون نقشہ سرگون
تا کہ نامہ ناید از سوی سیا
سر سید از جرم و فسق گندہ
تسخر و خبک زون ابل را

انچہ انجاسی تو ہر چہ سیر
ورنہ از چاہی بصحرا او فتاد
مقصد صدق بہ ایوان دروغ
ورنہ کردی زندگانی دلیر
جان عالم سوی عالم مہر
پای کفش خود شاسد و ظلم
انچہ انکہ جان پر سوی ظلم
چون شود بیدار و وقت سحر
اگر بدادوی پاک و تقویٰ
ہست مارا خواب و بیداری
لیکن این نامہ خیالست و نہا
در مہندس ہن خیال خانہ
ہر خیالی کو کند در دل وطن
مخلصم زین ہر دو محشر قصید
سوی دیوان قصا پویان شود
لحظہ لحظہ امتحانہا میرسد
از پیادہ زعفران و گوگام
چشمہا بیرون جمیدہ از خط
چشم کردان سوی چپ و سوی
اندرویکت خیر و یک تقویٰ
اند غل کاری و در ہمای

انچہ انکہ بہت در خدعہ سر
در میان دولت و عیش و شاد
بادہ خاصی سکرانی زود
کید و دم مانده بہت مرید
امرا بد ہر یکی تن را کہ خیر
کہ بر ایدای ذرا پر سر زخا
ہچو صبح ہوش جان اندر
در خرابہ خود آید چون کوز
جان ظالم سوی ظالم شود
جان تن خود چون نالہ می
نامہ پرداز بسیار و از ہن
بار آید سوی دان خیر و
نامہ بار آید مراد در ہن
بر نشان مرکب و محشر گدا
دان شود در حشر اکبر عیا
در دلش چون در زمین دانہ
روز محشر صورتی خواہند
مؤمنان را در پاش حصہ است
نقد نیک و بد بکوبہ در دہ
سر و لہا یلہا بد در حب
بہرئی میدکند و شت از ہا
کشتہ و چشمہ بنسیم مستقر
زانکہ نبود بخت نامہ بہت
خبر کہ از اردل صدیق نہ
دان چو فرعونان انا اناسی

تفسیر و معانی
اشتم بہ فی حقایق اشیا
مناسخ
محل ذہن
سکران
سستی و وجود
وادی خفا
و چشمہ خند و غمی
محدین خان
زخم
انما دانا
و دولت
تسخر
استاد شجہ
عین خیر

میرود هر روز در حجره خلا
راه می نهد کسی را اندر
پس اشارت کرد میری که در
با چنین اکرام و لطف بعد
هر که اندر عشق یابد زند
مسئله بر کرد خدین پهلوان
آن کی می گفت بی چه جای
چه محل دارد پیش آن عشق
پاک میداشت از خوش غل
این کرده است او که در دوا
بار گفتی دور از نخوی و خصال
هفت دریا اندر و یک قطره
شاه شایسته بکشد شاه
یک دمان خواهر هم پناهی
ایقدر هم کرگویم پسند
من سر هر ماه سه روزی منم
هر دلی کا ندر غم شای بود
زانکه پیغم دید هندستان
گفت یا قی النظم لی والقیه
ما جنون واحد لی فی السجون
ذات جسمی من اشارات الکنی
بس فسانه عشق تو خواندم بجان
کوه بیچاره چه داند گفت
کوه بهم داند بقدر خویش
آن منم چون نباشد چشم تر

چارفت نیست منکر در عدا
بسته میدار و همیشه آن در
نیم شب بکشی در در حجره شو
از لثیمی سیم و زر پنهان کند
کفر باشد پیش او جرسد که
جانب حجره روانه شادمان
از عقیق و لعل کوی و از کهر
لعل و یاقوت و زمرد و یاق
باز از دهمش همی لرزید دل
هر چه خواهد بود کوبن محبوب است
این چنین تخلص را رشت خوا
جمله سستیها ز موش چکره
از برای چشم بدش ایاز
تا بگویم وصف آن شکست
شیشه دل از ضعیفی شکند
بیکان بایده دیوانه شوم
دمدم اورا سر مای بود

شاه گفتند او را حجره است
شاه فرمود ای عجب آن بنده
هر چه یابی مرا بیاغاش کن
مینماید او فدا و مهر و جوش
نیم شب آن میر با سبی معتمد
کا مر سلطانست بر حجره نیم
خاص خاص محمد سلطان بی
شاه را بروی نبوده این کجا
که مبادا کاین از دست شود
هر چه محبوبم کند من کرده ام
از ایا این خود محال است بود
جمله پاکبازان در یار بند
چشمهای نیک هم بروی است
وردمان یا من چنین نیست
شیشه دل را چون ازک دیدم
پس که امروز اول سه روزه است
قصه محمود و اوصاف ابا

در بیان آنکه آنچه بیان میشود صورت قصه است که در خود
صورتگر نیست و در خورائیه ایشان و از قدوسی حقیقت
آن لطف را شرم می دازد خجالت قلم سرورش میکند
ای ایاز از در و تو گشتم چو می
خود تو میخوانی یعنی ای مقتدا
لیک موسی فهم گفتنها کند
تن چو صطراب باشد خراب
تا کند بهر ش سطرلابی نکو
منده عایت البقاء فی القفا
لوتر اکافسانه کشتیستم سجون
زانکه بیچاره ز گفتنها تنی است
اندکی دارد لطف روح تن
شرط باشد مرد صطراب یز

کا ندران پر سیم و پر زخم بود
چیت خود پنهان پوشیده
ترا در بر ندیان فاش کن
وانکه او کدم های جوفرو
در کشاد حجره او را می زد
هر یکی بهمان ز در کش کنیم
بلکه اکنون شاه را خود جان می
تسخیری میکرد بهر امتحان
من نخواهم که بر او خجالت رود
او منم من او چه کرد پیراهم
اگر یکی در یاست قبرش پند
قطره اش یک یک پنهان کرد
از در غیبت که حشمت سجده
تکت آید در بیان آن
بهر تسکین بس قبا بدریدم
روزی پروینت فی پرده است
چون شدم دیوانه ز کشتن
از خراج امید برده شد
بعد ما صاعه اصول العیاف
بل جنون فی جنون فی جنون
ماندم از قصه تو قصه من
من که طورم تو موسی وین
کوه عاجز خود چه داند ای
ای ای از روح همچون اقباب
تا برد از حالت خورشید بو

حاجت
نوعی از عشق
عقل بندگی نیست
عقل بندگی نیست
عقل بندگی نیست

کش
بغل و بر

تسخیر
عشق
عشق
عشق

عشق
عشق
عشق
عشق

عشق
عشق
عشق
عشق

عشق
عشق
عشق
عشق

عشق
عشق
عشق
عشق

عشق
عشق
عشق
عشق

دقیرچم

وصلت
پوستکی

خاق
ما خوشی کلور غالباً
مملکت است

عزین
بیش

یعنی کف ارباب قلب

آشتی
آشتی غیب داشتن

بسیار
چون
در دوزخ
وزن
کعبه

منابع
منع کنند
انا
من

همچو یوسف خواب این زندان
کر زخم صدیخ اورا از اتمان
جسم مجنونا زرنج دور
خون جوش آمد ز شعله آتش
پس طبیب آمد بنادر و کوش
رکت زدن بایر برای دفع خون
بازویش بست و گرفت آن شین
گفت آخر تو چه قیصری این
می نیاید شان تو بوی شهر
اگر رکت عشقی نبودی قلب
تو بزودی بوی لال از جنس خویش
مان تو شد از چه ز عشق و آشتی
گفت مجنون من قیصرم زین
لیک از لیلی وجود من است
داندان عقلی که او دل بود
گفت معشوقی بجاشن برین
مر مرا تو دوست و سرداری
گفت من در تو جان فانی
بر این هستی من جز نام نیست
ز سبب فانی شدم من ای
وصف آن تنگی نماند اندر
ور که خور را دوست دارد و جان
اندرین دو دوستی خویش
زانکه ظلم نیست سناک ای
پس شاید که بگوید سناک انا

بست تعبیرش بنزد او عیان
کم نکرد وصلت آن معربان
حکایت در بیان اتحاد عاشق و معشوق از روی
حقیقت اگر چه متضادند چه آنکه نیاز ضدی نیاز
و چنانکه ائینه بی صورت و ساده ضد صورت لکین
بمیان این اتحاد است که شرح آن بنطبق در بیان
بانگ بر زدی معشوق خو
چون نیستی تو از شیرین
ز انبوی عشق و وجد بگر
کی بجستی قلب کف قلب
کی بری تو بوی لال از رکت پیش
ورنه ناز کی دبی در جان
صبر من از کوه نیکین است پیش
ایصف پرا رصفاست اندر
در میان لیلی من فرق نیست
پرسیدن معشوقی عاشق که تو خود را دوست داری
بایر گفت من از خود مرده ام و بتو زنده اگر خود را دوست
دارم ترا دوست داشته و اگر ترا دوست داشته خود را
دوست داشتم هرگز ائینه یقین با کر چه خود من خدای من
همچو سر که در بجز آبکین
پرسود از وصف خور او شست
دوستی خویش باشد بیکان
هر دو جانب جز ضایع نیست
هست ظلمانی حقیقت ضد تو
کو همه تا یکیت اندر فنا

خواب خود را چون نماند بر
دانداد کان تیغ بر خود منم
مرد خودشان و ترک فصد
شیر و خرس و یوز و هرگز
اگر ک شیر و خرس از عشق
هم ز جنس او بصورت از سگان
گر نبود عشق هستی کی بی
عشق نمان مرده را جان کند
منبلم میر خم ناسا پیشم
ترسم ای فضا و اگر فصد من
من کیم لیلی و لیلی کیست من
همچو تنگی کو شود کل لعل ناب
بعد از آن کرد دوست دار و چو
خواه خور را دوست دارد و
تا نشد لعل خور را دشمن است
خویش را دوست دارد و کرا
گفت فرعون انا العلی کیست

کی بود و قفس ز سر خواب
من و یم اندر حقیقت او منم
اندر آمد علت رنجورنی
تا که پیدا شد در محسوسون جهان
گفت چاره نیست هیچ از رکت
رکت زنی آمد در اینجا و فتنه
کر میرم کو بر جسم کس
کرد بر کرد تو شب کرد آمد
کم ز سناک باشد که از عشق او
کر نشد مشهور است اندر جهان
کی زدی ن بر نوکی تو شد
جان که فانی بود جاویدان
عاشقم بر زخمها بر می شدم
نیش انا کاه بر لیلی زنی
ما کی جویم اندر دوزخ
در صبحی کایفان بن لعل
یا که خود را باز کوا می بولکن
که پر م من از تو از سبب تا قدم
در وجودم خبر تو ای خوش کام
پرسود او از صفات اقبال
دوستی خور بود آن ای فتنی
خواه یا دوست دارد و اقبال
زانکه یکیت من نیست اینجا دوست
زانکه او متاع شمس اکبر است
گفت منصوری انا العلی کیست

ان انار الغة الله عقيب
 این آنا هو بود در سراسر فصل
 صبر کن اندر جهاد و در
 وصف سنگی هر زمان کم شود
 همچو چکن خاک میکن گری
 کار کی میکن تو کاهل مباد
 هر که رنجی بر و کجی شد
 حلقه آن در هراکو میزند
 آن امیران بر در جهره شد
 قفل از میکشا و ناز هوس
 زانکه قفل صعب بر چیده
 نی بجل سیم و مال و زخام
 پیش بهمت بود سراجان
 می شاید بد لغت از حرص
 حرص غالب بود و چون جانش
 کشت صد تو حرص و غوغای
 چون رخصت ام پایی او
 کو دکان از حرص و لوزیه و شکر
 حجره با حرص و صد کونه هوس
 عاشقانه دست در گرفت
 جمله گفتند اینک ان بی نوشت
 هر طرف کند و جسته لایق
 زان کالش شرم هم میدا
 سبید و لاجول در هر سینه
 ممکن اندای آن دیو

وین انار رحمة الله محبت
 رشتا و نور نزاره حلول
 و مبدع می بین بقا اندر فنا
 وصف لعلی در تو محکم میشود
 زین تن خاکی که در ابی رسی
 اندک اندک چاکت امیرا
 هر که جدی کرد در جدی
 بهر او دولت سری هر کس
 آمدن آن امیران تمام غماز نیمشب
 حیره ایا رو دیدن چارق و پستین
 که این مکر و خدعه است و حفره کردن و خجل شدن
 از برای کتم آن سراز عوم
 از خسان محفوظ تر از لعل
 عقشان می گفت مان آن
 نعره عقل از زمان پنهان شد
 کشته پنهان چکمت و یامائی
 نفس تو به برو یا بید
 از نصیحتها کند و گوش کر
 باز کردند از زمان آن چند
 خوردن مکان فی سیه هر دو
 چارق اینجا جزئی رد پویش
 حفره کرد و دزد و کوهای عمیق
 کند ما را بازمی انباشتند
 ماند مرغ حرصان بی
 با ایا امکان هیچ انکار

زانکه او سنگ سیه بدین
 جگر کن با شکست کمر شود
 وصف هستی میرود از پیکر
 سمع شو یکبار کی تو گوش دار
 کر رسد جذبه خدا معین
 کار میکن گوش بان از بهر
 کفایت پیغمبر کوی است وجود
 باز کرد و قصه او باز کرد
 که در بهی بر خیالی بر نشند
 ز به از جانست نزد المپان
 حرص و ناز بهید می سرا
 حرص غالب بود و بر سر چاق
 ناکه در چاه غرور انداختند
 تا بدیوار بلا ناید سرش
 چونکه در دوشش آواز شد
 اندر افتادند در هم از و حام
 بنکریدند از سب و داین
 بین بیا و رنجهای تنه را
 حفره شان بابت میروانرا
 باز در دیوار با سوراخ
 زان ضلالتهای و پاره شان
 که خدای بکنا بی می

ان عیدی نور بود این
 تا بلعلی سنگ تو نور شود
 وصف مستی میفراید در سر
 ما حلقه لعل با بی گوشوار
 چاه ناکند بهر شد از زمین
 اندک اندک دور کن خاکت
 بر در حق کوفتن حلقه وجود
 تا چه شد حال ابا ز نیکو
 طالب کج ز و خمر شد
 باد و صد فریاد و دشت
 از میان قفله بگریه بود
 قوم دیگر نام ساکن
 ز رثار جان بودش شیان
 عقل کو دینک بین کاش
 گفت نیست این متاع را بچان
 انکه از حکمت ملت نشود
 نشود پندول انگوش کرش
 در نصیحت هر دو گوشش باز
 همچو اندر دوش کند بهوم
 چارق بریده بود و پوین
 امتحان کن حفره و کار زرا
 کند های خالیم اسی کند
 همچنین کردند از جمل غمی
 حفره دیوار و در غماز شان
 حایط و عرصه کواپی می

عشق
 حبیب و دوست

انجمن

کمال
 رباب

بکسر حیم سعی جبه
 و بفتح حیم سخت است
 کتم
 پنهانی

لواحه
 ملاست بسیار کنند
 هوام
 جمع نامه یعنی خست
 ارض
 کار
 قفا
 چینه
 دام

بر سرش ز وسیله گفت ای یار
نا نه پر ظلم و فسق و کفر و کین
گوید اینها فریده آن خدا
هست لایق با چنین اقرار
پس دروغ آمد ز سر پایی او
دست و پا بدید کواهی بیا
پای کویدین شد ستم بامنی
پس دروغ آمد ز سر پایی او
پس چنان کن فعل کان خود بی با
رفتن بنده بی خواجه کوا
عمر اگر بگذشت بخش ایندم
جمله ماضیها ازین نیکو شد
خواجه بر توبه نصوحی خوش
شرح این توبه نصوح ازین
بود مردی پیش ازین نامش نصوح
بود روی او چرخسار زین
او بجام زمان دلاک بود
سایها میکرد دلاکی کس
زانکه آواز و خوشن را بود
و خیران خسروان را بر طریق
رفت پیش عارفی از رشت کوا
بر لبش قفلس و در دل راز
هرگز اسرار حق آشپختند
آن دعا از بهشت کردون در
کانه عای شیخ نی چون بر

خصیه مردمانی باشد این
لایقست انصاف و دین
کافرینش بر خدایش کوا
آن فضیلتها و ان کردار کوا
که دروغش کردیم عصای او
بر قضا و او به پیش مستان
فرج کویدین بگردستم زنا
چون کواهی میداد اعضا
باشد اشک گفتن و عین بیان
که منم محکوم و این مولا
آب توبه اش ده اگر اوبی نم
ز بهر بارین ازین کرد و چو
در بیان توبه نصوح که چنانکه شیرازستان بود
آمد باز به پستان ز رود و آنکه توبه نصوح کرد هرگز
از آن گناه یاد نکند بطریق غیبت بلکه هر دم نفرت او
زیاده کرد و نفرت او دلیل قاطع بود بر قبول توبه
او چه شہوت اول بی لذت شده و لذت قبول توبه
بجای آن نشسته و آنکه قبول توبه بیا فیه ازین حال سخن را
لیک شہوت کامل و پدید
خوش می آید و می شست
گفت ما را در دعائی یاد
لب خموش و دل پر از آوار
هرگز دند و دهنش خفتند
در بیان آنکه دعا عارف وصل و در خواست آوار
حق بهیچ در خواست حققت از خود که گشت که سمعاً و بصراً

لایق کونما رست این ذکر
کر بر سی کبر را کاین آسمان
کفر و ظلم دایم بسیار او
فعل او کرده دروغ و تقوی
روز محشر هر زمان پیدا شود
دست کویدین چنین زویدیم
چشم کوید غمزه کردیم حرام
انجان کانه ناز با فروغ
تا بهر تن عضو عضو است
کر سیه کردی تو نماند عمر خوش
بخ عمرت مایه آب حیات
سینا نت را مبدل کرده
در بیان توبه نصوح که چنانکه شیرازستان بود
آمد باز به پستان ز رود و آنکه توبه نصوح کرد هرگز
از آن گناه یاد نکند بطریق غیبت بلکه هر دم نفرت او
زیاده کرد و نفرت او دلیل قاطع بود بر قبول توبه
او چه شہوت اول بی لذت شده و لذت قبول توبه
بجای آن نشسته و آنکه قبول توبه بیا فیه ازین حال سخن را
لیک شہوت کامل و پدید
خوش می آید و می شست
گفت ما را در دعائی یاد
لب خموش و دل پر از آوار
هرگز دند و دهنش خفتند
در بیان آنکه دعا عارف وصل و در خواست آوار
حق بهیچ در خواست حققت از خود که گشت که سمعاً و بصراً

و اینچنین ان در بار پر قدر
آفریده کمیت و خلق جبار
هست لایق با چنین اقرار او
تا شد او لایق عذاب
هم ز خود هر حجر می رسوا شود
لب کویدین چنین بوسیدیم
کوش کوید چیده ام سوء الکلام
از کواهی خصیه شد زرش دروغ
گفته باشد شهنشاند زرفع و
توبه کن زانها که کردی پیش
تا درخت عمر کرد و با شتاب
تا همه طاعت شوند آن با
کوششی کن بهم بجان بهمن
بگردیستی لی از نو کرد
بزد لاکی زان او را قوی
مردی خود را بهی کردی نهان
دروغ و خایله پس غالاک بود
بویزد از حالت آن باله
مرد شہوانی و در غمزه شب
نفس کافر توبه اش را میدید
لیک چون علم خدا پیدا
رازا دانسته و پوشید لاند
را سجد دانی از زوت توبه
کاران مسکین با خبر خوش
فانیت گفت و گفت و گفت

ز بار
سر سگاه که موضع
فرج و ذکر باشد
قدح
نجات
آسمان
سرمه

غمزه
سوء الکلام
اشاره کردن
حرف بدین

کر و دیدن
قبول نمودن

غمره
پیشانیست و ابتدا
هر حال را غمره گویند

که
بکاف پاریسی کدنی

یاوه
ضایع و نابود

لوند
زن بکار

دانی که پاریسی مرغان
کنند

فریاد

چون خدا ز خود سوال کرد
یک سبب بخت منج و دل
اندان حمام پر میکروشت
پس در حمام بر بست
پس بخت جستن گرفتند از کز
بانگ آمد که همه عریان شو
آن وضوح از ترش در خلو
گفت یارب بار بار گشته ام
نوبت جستن اگر در من رس
ایچنین اندوه کافر را باد
ایچنان کن که از تو مینرس
وقت تنگ آمد مرا و یک نفس
توبه ام بپذیر این بار در
او همی زارید و صد قطره
تو حما میکردا و بر جان جو
در میان یارب و یارب بداد
جمله را بستم پیش ای وضوح
همچو دیواری شکسته دقا
چونکه پیش رفت از تن از
چون شکست آن کشتی او پیر
چونکه جانش وارید از تنگ
چونکه پیش رفت پیش بر
ذره لاغر شکوف و رفت
جملگی روی زمین سر سبز شد
بانگ آمد که آن کسان که رفیقیم

ولسانا ویدا و قوله تعالی و ما ریت و ریت
لکن التدری و مثال این از اخبار و آیات و ارد

کوهری از دختر شه یاوه	کوهری از علقها سی کوشاد
تا بچو پند اول اندر بخت	رختا جسته و آن سید
دردمان و کوش و اندر بخت	در شکاف فوق و تحت و طر
بر که جسته از عجز و واروند	یکت بیکت حاجت جستن گرفت
روی زرد و لب کبود از خسته	پیش چشم خوشتن میزد پند
توبها و عذر ها بگفته ام	کرده ام آنها که از من می پند
و ده که جان من چو خیتها کش	در جگر افتاده ام صد شر
دامن حمت گرفتم داو داد	کاشکی مادر زادی مرا
که زهر سوراخ مار میگرد	جان سنگین دارم و دل
پادشاهی کن مرا فریاد رس	که مرا این بار ستاری کنی
تا به بندم بجز توبه صد	من اگر این بار تقصیری کنم
کاندا فقام بکجا و دو خوا	تا نمیرد هیچ افزونی چنین
روی غریب دید پیش	ایچنا و ایچنا چندان گفت

توبه جستن وضوح و آواز آمدن که همه را بستم نصیحت
را بچوید و بهوش شدن وضوح از آن هیبت کشاو
پس از شکستی کما قال رسول الله اشهدی ان لا اله الا الله

سراو با حق به پیوست از نما	چون نهی گشت و خودی او
در کنار حمت در پا فاد	جان بچی پیوست چون بهوش شد
رفت سادان پیش صل و جستن	جان چو باز و تن مرا و را
میرد آن باز سوس کی قباد	چونکه اندر یابی حمت جستن
فرش خاکی طلسم و لغت شد	مرد و صد ساله بیرون شد کور
شاخ خشک اشکو که در کور	کرک بابر حریف می شد

پیداشدن کوهر و حلالی خواستن حاجان از وضوح

پس دعای خویش را چون
که رماندش نفرین و دوا
یاوه گشت و بهر زنی در جتو
دزد کوهر نیز بهرم رسوا شد
جستجو کردند در از هر صد
تا پدید آید که هر بنگر شکفت
سخت میلرزید بر خود همچو
تا چنین سیل سیاهی در رسید
در مناجاتم بدین خوان عکبر
یا پریشانی بخوردی در چپ
ورنه خون کشتی درین درود
توبه کردم من ز برنا کرد
پس در مشغول و جا و گفتم
بیج مجید امبا و این چنین
کان درود و یار با و گفتم
بانگ آمد از میان جستجو
گشت بهوش از زمان در جتو
پیش و عقلش رفت و شد چو
باز جانش را از درش خوا
موج حمت از زمان در جتو
پای بسته پر شکسته بند
سنگها هم آب جوان نوش کرد
دیو ملعون شد بخوبی همچو
تا میدان خوش کن و خوش
شد پدیدان کم شده دیم

بعد آنخو ف هلاک جان
از غریو و نعره و دشتک
می جلای خواستار و می هر
زانکه طن جمله بروی ش بود
کو بهار بر دست دبر و ش
تا بود کار نرسیند از دجا
گفت بد فضل خدای دادگر
آنچه گفتندم بدان از صفت
من همی آن دانه و ستار من
حق بدید آنجمله و نادیده کرد
هر چه کردم جمله ناکر و رفت
نام من در نامه پاکان تو
آه کردم چون رسیده ام
درین جای همی بودم ای
افرینا بر تو با دای خدا
مینرم نعره درین روضه
بعد از آن آمد کسی که حرم
جز تو دلاکی نمیخواهد دلش
رو کسی دیگر بجز تعجیل و لغت
من بدم بیکه و باز آمد
بعد ازین محنت کرا بار کرد
کار می بود و مراد ایت
در میان سگلاخی بی کلاه
هر خورون غیر آب آنجا نبود
آنخو الیستان و بیش بود

مرد ها اند که اینک کم شده
پر شده تمام قدرال الحزن
بوسه میداد و بروتش بسی
زانکه در قریب ز جمله مش بود
ز و ملازم تر بجا تو نیت گس
اندر آن مهلت رها نداشت
و نه زانچم گفته شد بهر
بر من آن کشت اگر برین
جرمها ورستی کردار من
تا نکردم در فضیحت روی
طاعت ما درده آورده رفت
دوزخی بودم بنحیدم
کشت آویران رس در جاه
روز و شب اندر فغان و نگر
ناکمان کردی مرا از غم جدا

خرن رفت و در فرج در تپیم
آن نضوح رفته باز آمد بپیش
بد بکمان بودیم مار کن حلال
خاص دلاکش بدو مجرم نضوح
اول او را خواست جستن بزد
بس حلالیها از و میخواستند
چه جلای خواست میا بدین
کس چه میداند من خرد اند
اول ابلیسی مرا استاد بود
تا زحمت پوستان دوزیم کرد
همچو سرو و سوسنم آزاد کرد
عفو کرد آن جهلکی جرم و گناه
آن رس بفرتم و پیرو شدم
از پیوس در تنگنا بودم زبون
اگر سر هر موی من کرد در زبانه

مردکانی ده که کوهریستیم
و چپش تا بش صدر روزیش
لحم تو خوردیم اندر قبل و قیل
بلکه همچون دوتن کین گشته بود
هر جرمت و اشتیاق خیر کرد
وز برای عذر بر میخواستند
که منم مجرم ترا از اصل من
وز هزاران جرم و فعلی بکی
بعد از آن ابلیس شمشیر با و
تو به شیرین چو جان دوزیم کرد
همچو بخت و دولت و دلا کرد
شد سپید آن نامه و روی سیا
شاد و زفت و فربه و کلکون شدم
در همه عالم نمیکند کنون
شکری تو نیاید دریا
خلق با یالیت قومی علون
تا سرش شوی کنون ای پاسبان
وین نضوح تو کنون بهار
از دل من کی رودن بر من
نسکتم تا جان شود این جدا
پار و دوسوی خطه الا که
پشت ریش اشکم تی چون غلغله
روز و شب بینا و بی نیاز
روز و شب خرد و دران کوچه
خسته شد آن شیر و مازان

اشاره
بآیه شریفه
وَلَا يَغْتَابُ بَعْضُكُم
بَعْضًا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ
بِغَيْبٍ يَعْنِي غَيْبًا
بَعْضُكُمْ بَعْضًا
دیکری را ایما و استیلا
یکی از شما آنکه بخورد گوشت
برادرش را
در
حالتی که مرده
باشد
سحر
غم داند
صطحا و
صد نمودن

ماتی و اما نه زان ضعف ارنگا
 شیرکت رو باه را فرمودند
 یا خری یا کا و بهر من بگو
 اندکی من میخورم باقی شما
 قطب شیر و صید کردن کار او
 تا توانی در رضای قطب کوش
 چون برنجید بنیوا مانند خلق
 زانکه جمله خلق باقی خوار او
 او چو عقل و خلق چون خراش
 قطب آن باشد که کرد خود
 یاریت در تو فراید بی درو
 رو بهانه باشد نصیب میرد
 گفت رو به شیر را خد متکم
 حیل و افسونگری کار من است
 بس سلامی کرم کرد و پیش رفت
 گفت خر کرد در غم و در دام
 چون که قسام او دست گرفت
 را نسیم من قسمت قسام را
 مرغ و ماهی قسمت خود میخورد
 میخورند و هیچ کم نباید از آن
 غیر حق جمله عذو و دوست او
 تا دهد دو غم نخواهم کمین
 یک حکایت یاد دارم از پدر
 بود سقائی مراد را یک حرف
 پیش از بار کران و بهی پیش

بنیوا مانند دواز چاشخو
 مرغری بهر من صبا و شو
 زان فسونهای که میدانی بگو
 من سبب با شمشیر را در نو

زانکه باقی خوار شیر ایشان
 مرغری با بی بگردم غار
 چون بیایم قوتی از لحم خر
 از فسونها و رنجهای خوش

تنبیه کردن قطب که عارف و اصل است و اجر
 و اذن خلق از قوت رحمت و مغفرت بر مرستی که حقش الهام
 که در آن باقی خوار او پس بر مرتبه بشیر نه قربانی
 بلکه قرب صفتی و تقا صیل این بسیار است

بسته عقل است تدبیر بد
 کردن فلک کرد او زند
 گفت حق آن تنصروا تنصروا
 مرده گیر و صیفتا میرد

ضعف قطب از تن بود از روح
 یارئی ده در مرتبه کشیش
 بهیچ رو به صید گیر و کن پیش
 مرده پیش او کشی زند شود

اطاعت رو باه شیر را در وانه شدن و دیدن

کار من دستان و از ره برد
 پیش آن باده دل در پیش رفت
 قسمتم حق کرد و من زانکه کرم
 صبر باید صبر مفتاح لصله
 کو خداوند است خاص عالم
 مور و مار از نعمت او میخورد
 کیست بی روزی بگو اند جان
 با عدو دوست کی شکوه بگو
 زانکه هر نعمت غمی دارد وین

از سر که جانب جوی شست
 گفت چونی اندرین صحرای
 سکر کویم دوست را در خیر شو
 باز گفت الصبر مفتاح الفرج
 بهره در انعمت خاص عالم
 خوان او سر تا سر عالم رفت
 باش راضی که توئی دل زنده
 شکر کن تا نایدت از پیر
 کج بیار و کل بی غایت

دیدن خرسقائی اسبان با نوازی را بر سر
 تماشا کردن که اندولت در یاد و تمنا نباید برون
 الاغضرت را که اگر در صدر نخی لذت مغفرتش شیرین

شیر چون رنجور شد شکست
 رو فوش خوان فریاد
 پس بگرم بعد از آن صیدی
 نرم کرد آن زود و پرجاش
 باقیان این خلق باقی خوار او
 تا قوی کرد و کند و صید خوش
 ز کف عقل است چندین جلیت
 این که در دل او صید است
 ضعف در کشتی بود در لوح
 که غلام خاص و بند کشیش
 تا هزاران دعوی کیری تو
 چوک در پالیز رو سپرده
 حیلها سازم ز عقلش بگرم
 آن خر مسکین لاغر را بیفت
 در میان سگلاخ و جاشکست
 زانکه هست اندر قضا از پیر
 صابر را کی رسد جور و خراج
 میرساند روزی جشن و هیوم
 بر سر خوش خلقی در سکفت
 کورساند روزی پیر
 ورنه مانی تا کمان در کل خر
 سادائی بغم در این بازار
 در نصیحت گفت روزی کجای
 کشته از نعمت و تا چون
 عاشق جو تا بر و مرکبش

مرمت
 اسطوخودوس و نعناع
 زانکه در سوره سجده
 با آیه قلین انما ان تضرع
 و ثبت افکار و غیای
 و سید خوار خدایا
 بند و پادشاه
 بخشش

جو کجا از کا ده شکست و سپهر
پس سلاش کرد و پرسیدش حال
گفت بسیارش من تو روز چوب
خرزهر سو مرکب مازی پد
خارش و مالش مرا سباز پد
شب ز دروشت از جوع شکم
ناکمان آوازه سکا رشده
از غزا باز آمدند آن نازان
میشکا فیدند تنهاشان پیش
زان نوابیرم وزین غم ز
گفت رو به جستن رزق حلا
و ابتغوا من فضل حق کرده
جنبش و آمد شد ما و اکشا
کر تو نشینی بچاهی اندرون
گفت از ضعف تو کل باشد
دام و دود جمله شده اکل رزق
رزق آید پیش بر که حبس
کرد و نادر کشتن از نادانیت
چون قناعت پائیم هیچ گفت
جد کن و اندر طلب سعیا
گفت خر معکوس میگوئی پد
ان ز خوکان و کمان نبوده
کر تو نشانی بیاید در برت
ان یکی ز اهدشید ز مصطفی
کر تو خواهی در سخاوی نیت

در عقب زخمی زینح است
کر چه این خرسد و نا همچون
تا شود در آخر شه زور
با نوا و فریه و خوب و جد
پوز بالا کرد کای رتب مجید
از روزمدم برون و مبدم
تا زبانه دقت زین کاشد
اندر آخر جمله افتاده ستان
تا برون آرد بیکانها زینش

میرا خردید و در جسم کرد
گفت کرد و دیشی تقصیر من
خر بد و سپرد و از رحمت برت
زیر پاشان رفته و آبی زود
نه که مخلوق تو ام کیرم خرم
حال این بهان چنین خوش بود
زخمهای تیر خوردند از عدو
پایه پاشان بسته محکم بانوا
چون خراز را دید گفت خدا

جواب دادن روبا به خرا

فرض باشد از برای امتنا
تا نباید غصب کردن همچون
هست مفتاحی برین قفل حیا

عالم اسباب و رزق بی سبب
گفت پیغمبر که بر رزق بی سبب
لی کلید این در کشایدین پد

جواب دادن خرو باه که امرت با کتاب و صابقت
ورنه بدیدمان کسی کو دوا
نی کی کسبند و نی حال رزق
رنج و کوششها ز بی صبر حیا

باز جواب دادن روبا به خرا
هر کسی را کی رسد کج نفعت
حد خود شناس و بر مال

باز جواب خرو باه را
سور و شر از طمع آید سوخت
کسب و دمنیت این باران

حکایت آن آید که توکل را همچان میکرد و از اسباب
منقطع شد و از شهر بیرون مدو شروع و درودین
کوی مهجور بر سر سنگی نهاد و گفت توکل کردم

کاشانی صاحب خر بود مرد
خود نمی پدید جوان بستن
در میان آخر سلاطین است
که بوقت و جو بهنگام زد
از چه زار و پشت ریش و غم
من چه مخصوص جسم بعزیز و بلا
رفت بیکانها در پشان سو
نعلبندان ایستاده بر قطا
من بفقیر و عافیت دادم
هر که خواهد عافیت و نیات
می نیاید پس مهم باشد
در فرد بستن و برور
فی طلبان سنت اتید
رزق کی آید برت از قوت تو
کم نیاید بقره نان ای پد
قسمت هر یک پیش منید
کم کسی اندر تو کل با برت
هر کسی را کی ره سلطانی است
تا نیفتی و نشیب شور و
چون نداری در توکل صبر
وز حریصی هیچکس سلطان
هست عاشق رزق بیم بردن
ور تو بستانی و پد در دست
که یقین آید بجان رزق خدا
پیش تو آید و ان اغش تو

جدید
بالجهم نو تازه

ستان
سر بالا افادون
تو ار

چیزی بین که در پیمان
باقه در خیمه ما و جاده
کند و خیمه در میان
رسمی و خیمه در میان
مقال
فرمان بردار

ملک
اشاره با به قناعت و انصاف
در سوره حمید است و انصاف
انصاف و انصاف و انصاف
من فضل الله و انصاف
بیم و سجا بی او
حکمت و تفکر
نماز پاکند و شود برودنی
و باید و طلب کند از فضل خدا
و باید و خدا را شایسته
شود

از برای امتحان این مرد کاروانی را که کرده شد ای عجب مرد است یا زنده است هم بجنبید و بجنبانید مان بیاورد و در دیکر طعام رحمان آمد که او بسینواست رخشند اندر دهاش شوربا گفت دل دایم بقا صد می کنم تا بدانی و ز تو گل کند هر چه گفت آن رسول پاک دست و است خدای کارکن هر که او در کسبی پامی نهد چون با نیازیت عالم رقا گفت من به از تو گل بر بری کسب شکرش امیدم ندید خود تو گل بهترین کسب است کای خدا کار مرا تو راست است بخشان بسیار شد اندر خطا صبر در صحرای خشک سنگلاخ مرغاری سبز مانند جهان هر طرف در روی کی چشمه روان کونشاط و فریبی و قوت تو این که چشمی داین پدید اگر تو می آئی ز کفر اجتناب آن یکی می گفت شتر را که بی	در میان نزد که می گفت سوی که آن محتسب را خفته بود می رسید هیچ از حرکت و جد وانکر داز امتحان هیچ نظر تا بریزندش بکف قوم و بکام وز مجاعت هاکت مرد فنا می گفت و نذران بان پارا را رقت اندر جان تنم حرص آوردن چه باشد از رخ بهست حق نیست در وی هیچ باز جواب رو باه خردا و تحریر کردن کسب یاری یاران دیگر میدید هر کسی کاری کریند زافتقا جواب گفتن خرد و باه را که تو گل بهترین کسب است که هر کسی محتاج است به تو گل که ای خدا اینکار مرا راست دار و دعا متضمن است تو گل را و تو گل محتاج به هیچ نیست دین دعا هست از تو گل بر مانده شتند از سوال و از جواب احمق باشد جهان حق فرخ سبزه رسته اندر انجانا میا اندران حیوان مرقه دران حسیت این لا عرتن مضطرب از کدائی بست نر بیکر بک دست گل کو از برای انجان مثل در آنکه در مخبر دولتی چون قرا و اثر نه بینی جا	که به پیغمبر رزق چون آمدن گفت این هر دو طرف نیست آمدند و دست بروی میزدند پس بختند این ضعیف بیمار پس بقا صد مردودان سخت کرد کار و آوردند و قوم ایشان گفت ایدل که چه خود تن میر امتحان این بیشتر خود چون بعد از آن کبشاد آن مسکین گفت رو به این حکایتها باز جواب رو باه خردا و تحریر کردن کسب زانکه جمله کسب باید از یکی طبل خواری در میان شریعت جواب گفتن خرد و باه را که تو گل بهترین کسب است که هر کسی محتاج است به تو گل که ای خدا اینکار مرا راست دار و دعا متضمن است تو گل را و تو گل محتاج به هیچ نیست دین دعا هست از تو گل بر مانده شتند از سوال و از جواب احمق باشد جهان حق فرخ سبزه رسته اندر انجانا میا اندران حیوان مرقه دران حسیت این لا عرتن مضطرب از کدائی بست نر بیکر بک دست گل کو از برای انجان مثل در آنکه در مخبر دولتی چون قرا و اثر نه بینی جا	تا قوی کرد و در رزق طن در میان از ره و از شرد قا صلی چیزی سخت آن آمد از مجاعت مسکته اندر وقتا تا بداند صدق آن میعاد مرد بسته و نذرانهاش ایشان را زمیدانی و ناز می میکنی رزق سوی صابران خود میدود گفت که دم امتحان رزق دستها و کسب زن جلال کسبی کن یاری یاری کن هم در و کر هم سقا هم جایی بهست منت کار کسب گزود می ندانم در و د عالم کسبی تا کشد شکر خدا رزق جدید زانکه در کسب و منت بر خدا فارغی از نقص ریع و از خراج نهی لا تلقوا بایدهی شکله میچرا استجا سبزه کرد و جویا کا شتر اندر سبزه ناپیدا بود چون نور انجائی چرا زاری پس چرا شمت از آن محمود اگر تو ناف بهیوی کو بوی چه نشانه در تو ماندای سنی از کجا می آئی اسی اقبال پی
--	--	---	--

جهد لمقل

سعی فقیهینا

دروگر

سجارت

جاکت

بافنده

لا تلقوا بایدهی شکله
یعنی خود را بایدهی شکله
بایدهی شکله

مرقه

یعنی در فاقا و اسود

زور

تول باطل و دروغ

بیکر کی

بربان ترکی یعنی بزرگ

بزرگان

ارمغان

سوغات

گفت

گفت از تمام کرم کوی تو
مار موسی دید فرعون عنود
معجزه کرد پا کر مار بد
نفس تو تاست نفست بند
مرغ چون بر آب شوری می
بس خطر باشد مقلد عظیم
تاکف در پانیاید سوی جان
چونکه چشمش باز شد و ان نفس
ابرا بستود و او تابق نبود
بوی پیشش هست جزو ب
کر چه می بینی چو شیر اندر
لاجرم مغلوب باشد عقل او
وصف حیوانی بود بر زن فرد
عقل جزویش نه و غالب بود
نشه محتاج مطر شد و ابرنی
صد دلیل آورد مقلد در بیان
تا که بشکست گدای میزد
رو بصرای ختن با آن نفر
خوی معده زین که وجو بکن
بر که گاه و جو خورد و قرآن
مقلد صد دلیل و صد بیان
میکند گستاخ مردم را بر
شیخ نورانی زره الکند
جد کن تاست نورانی شو
از کز و رنوب و به و زکر و کا

مستم داشتن است که او مقلد است دران

مملتی میجو است نرمی میبود
زیر کان گفتد بایشی که این
رتب اعلیٰ کرویست اندر جلوس
که علامت است آن دیدار نور
بلکه تقلید است آن ایمان او
چون به بند نور حق این شود
خال است آن کف نیست باده
کر چه بار دبا و خراسر گفت
از منافق عذر رو آید نه خوب
حمله زن در میان کار را
وای آنکه عقل او ماده بود
حمه ماده بصورت هم جریست
اینک آنکس که عقلش نر بود
رکت بوی سبز زار انگرشید
اسپرتین بود صبرای بد
شکست آود است اما شکست
که نباید خورد و جو همچون
معدده را خون بدان بجان کل
معدده تن سوی که کندان
نیم شکست و نیم شکستین
چونکه گوینده ندارد جان و
کر چه پیشش نر هم با نهم بود

فرق میان سخن کامل و اصل و سخنان مقلد تا صاحب سخن نبوده

تا حدیثش را شود نورش رو
لذت و دو شایبایی تو از آن
هر چه در دو شایب جو شیده
علم چون در نور حق فرغده

گفت خود پیداست از نوری
تندرستی چو پست و رت
به ریست کرمی صفت اینجا پس
التجاف منک عن دار العیون
روی پا را ندیده جان او
رضطر بات شکست و ساکن
در غری چاره نبود در خطرا
سر سری گفت و مقلد و است
زانکه در لب بود آن فی قلوب
لنگه صف بلکه کرد و زار
نفس رشتش نر و اما بود
افت و همچون خراز خریست
نفس رشتش ماده و مضطرب
جمله حبه از طمع او رسید
حق نوشته بر سپر جا و لطف
بوی شکست و لی جز شکست
ایوانه در ختن چار و غون
تا بیای حکمت قوت سل
معدده دل سوی ریگان
بن میفران شکست و آشک
گفت اوداکی بود برکت و
در حد پیش لریزه هم مضرب
پانش هم نور را بمرکب
در عقیده علم و شایب بود
پس علمت نور یا بد قوم

رجیم
رانده
صطکات
بهم سائیدن و بهم خوردن
تایق
مشاقق من التوق
بمعنی الاستیاء
رگون
میل کردن و نهادن
سالب
بر اندازنده
مطر
جوع لبق
بارن
کر سکی کاو
مضمر
پنهان
روی
هزار
لذت
جمع الذی یعنی شد العباد

د قح
شوم
لوزیع
سجش کردن

هر چه کونی باشد انهم نور پاک
آب باران باغ صد رنگ آورد
خرد و ست نوبت بر وجه کرد
طنطنه ادراکت و بینائی نداشت
کنده را لوطی در خانه بود
در میان خجری دید آن چنین
گفت آنکه با من اریک بش
گفت لوطی حمد تدر که من
چونکه مردی نیست خجری با خود
از علی میراث داری و دوا
اگر فونی یا داری از هیچ
کشی سازی ز توزیع و قوت
بش شکستی کیرم ابراهیم دای
کرد لیت هست اندر فعل از
آن دلیلی کو ترا مانع شود
خایغان راه را کردی لیر
ای محنت پیش رفه از سپا
تو بکن اشک باران چون مطر
بعد داکد از سوی دل خفا
رستی کر مایلی جوشن سپوش
بر سر میدان چو مردان باید
رو به اندر چاره پای خود
بمطرب آنجا فقه کو تا گفت
کوش را بر بند و فسونها خور
ختمهای خسروانی بر می

کاسمان بر کر نبار و شکست
ما و دان همسایه در جنگ آورد
ز بون شدن خرد و دست رو باه از حرص علف
و مدد رو به بر او سخته حکما
حکایت آن محنت و رسیدن لوطی از دور حالت گوا
که خجری از بهر حسیت گفت آنکه اگر کسی با من بد باشد
شکمش شکجا فم لوطی بر او آمد و شد میکرد و میگفت
احمد تند که من با تو بد نیندیشیم بیت
من بیت نیست فلیم است نزل من نزل میت تعلیم
آن لند لایحی آن یضرب مثلاً ما بعوضه فما فوقها
فی تفسیر النفوس بالانکا ما ذاروا التند هذا مثلاً میفیر
که این خواستم یضرب به کثیر و بیدی به کثیر که هر فتنه
پس چون میرفت بسیار از و سرخ روشو و بسیار
بیر او کرد و ندو کو تا ملت فیه قلیلا لوجدت من ثابته
الشیر یقه کثیر فیه من فیم و آلت الملکم و السلام
از همه لرزات تری توزیر بر
بر دروغ ریش تو کیر و کوا
ریش و سبب را خند پا خور
تا که بی پرده ز حق آید سلام
در بجزری را غنی رو کو فوش
تا که می بستاند پای دای
غالب شدن مکر و باه بر خرو بردن او را
د ف زند که خبر رفت و خبر رفت
خرفسون آن دلی داد که
مایه پرده از دم لبهای و
چونکه خرو کوشی بر دیشی بجا
آن فسون خورشید جلوه ای داد
عاشق می باشد آنجا بعید

ما و دان بازش کند نبود بجا
تا چنان از راه رفت آنکه
چون مقلد بد فریب او خورد
که ز بونش کرد با پا نصد لیل
سنگون افکند و دور می میشت
پس بخت اندر میاشت حسیت
بد بیدیش بد و شکمش
بد نیندیشیده ام با لوفین
چون نادر دل نادر و خود
بازوی شیر خدا هست بی
کولب و دندان عیسی ای
کو یکی طاح کشتی همچو نج
کو بت تن را فدا کردن بسیار
شیع چوبین ابد و کن ذوقا
از عمل آن لغت صانع شود
در هوا تو پشته را رک منی
ریش و سبب موجب خنده بود
تا شوی خورشید گرم اندر
در بجزری مایلی چادر بکیر
تا ترا عشقش کشد اندر
در صف مردان در این
ریش خربگفت و پیش شیر
چون نیا در رو بهی خربا کبا
تا که صد جلوه است خاک پای
کو می لبهای لعش را ندید

آب شیرین چون بنید مرغ کور
خسرو شیرین جان نوبت زده است
اشراق مصر را و سوسو است
در شکر غلغله ای علوانها
یک ترش در شراب اکنون
سرکه نه سال شیرین میشود
چشمها غمور شد از سیرت
شد یوسف از لعل نوجوان
تو بجال خوشین میباش
آن یکی در خانه ناکر نخت
صاحب خانه بگفتش خیر
واقع چو نیست چون بگفتی
گفت بر سر خوره شاه حرون
گفت بس جد و کرم اندر
چونکه بی تمیز یاران سرور
ادمی باش و خیر کیران
تو خرچ و اخراج هم برتر
میرا خر چه در جنب بود
از انار و از ترنج و شاخ
یا از ان دریا که موجب کوهرا
نزد بانها نیست نهان جان
هر یکی از حال دیگر بخیر
معن ارض اندو اسع اند
نیشخن پایان ندارد کن جوع
چونکه رو باش بسوی میج

چون نکرد و چشمه آب شود
لاجرم در شرقت از ان شده
بیشو دای طویان باکت در
همچو طوطی کوری صفر این
چونکه شیرین خسرو از ان
نکت مر مر لعل ز زین شود
کل شکوه نمیکند بر شاخ
عشرت از سر کیز خوش شود
تا بیای در جهان جان مراد
حکایت شخصی که از ترس خویش اسبانه افکند روی
رز و تن لرز لرزان خداوند خانه پرست
تو گفت خر میگرد گفت تو خرنیستی گفت تمیز خاست
خر همی گیرند مردم از برود
کر خر هم گیرند هم شکفت
صاحب خر را بجای خربند
خر نه ای عیسی دوران
کر چه بصر مصلحت در آخر
هر که اورا خر بگوید خربود
وز شراب و شادان بی
کوهرش کویند و پیش در
پایه پایه تا عیان آسمان
ملک پاهای بی پایان
هر درختی از زمین سر زود
برون رو باه خورشید و جبین خراش عیان
باشیر که شتاب کردی و لا به کردن شیر که در باره

موسی جان سینه را سبک کند
یوسفان غیب لنگر میکند
شراف و ابرار شکر شود
نی شکر کو بید کار نیست پس
نقل بر نقل است و می می
آفتاب اندر فلک و شکت
چشم دولت سحر مطلق میکند
اشی از دل خود بر فروز
کر خری را سیر در دوبر
گفت میگرد خرای جان غم
هر خر گیری بر آورد دست
غیبت شاه شرم با پیود
چرخ چارم هم ز نور تو پر
میرا خر دیگر و خر دیگر است
چه در افتادیم در نبال خر
یا از ان از ان که کیکان
یا از ان مرغان که کچین
هر که را زرد بافی دیگر است
این دران چیران که خورین
بر درختان شکر کو با کین
برون رو باه خورشید و جبین خراش عیان
باشیر که شتاب کردی و لا به کردن شیر که در باره

طویان کور سبک کند
شکلهای قند صری میچند
شکر از نشت از تر شود
جان بر افتانید یا نیست پس
ابر مناره و برزن باکت
وز با چون شاعران بازی کن
روح شد منصور انا الحق میزند
دفع چشم پسندانی بود
کو بر تو خرم باشم و غم خود
زرد روی لب کبود رنگ
که همی لرزد ترا چون پرست
رنگ رخساره بگو چون بختی
چون ز خور و تر ازین جنت
جد جد تمیز هم بر خاست
بست تمیزش سمیعیت
حاش تشنه که مقامت اخرا
نی هر انکوار آخر شد خرا
از گلستان کوی و گلها می
هم نمون آنگم هم آن میزند
بضیه با زین و همین میکنند
هر روش با آسمانی دیگر است
دان در این خیره که حیرت
که زهی ملک و زهی عرصه
سوی آن رها و شیر و قوم جو
نمکند شیرش بجهل خرد مرد

سینک
سوی است با هم دراز است
سینک
در از نکت
قافیه است

حرون
سحره
سرخش
ریشخه

عنان اسما
اطراف و کرا
عنان اسما
اطراف و کرا
عنان اسما
اطراف و کرا
عنان اسما
اطراف و کرا

کسب می آید
بر چنین و چنین و چون
حکایت با این و آن
و عجب کار و عجب
آفتاب شام و ماه و روز
نور چشم
خشم چ است
در میان و در میان
بخت
افسون و فتنه گری
ساخت زان و زان
صدت زان و زان
یکی از چنان و یکی از چنان
بخت کردن
شدن بخت
ازین بخت
ذو القطن
فدیک بخت
عند و عند

و در بود از شیر و آن شیر
خز و دوش و دید و گشت
تا بنزد و گشت تو اید الف
و در بود و حمله و دید و گشت
بهر جوع و حاجتم از حد گذشت
منت بسیار دارم از تو
گفت آری که خدا یاری
لیکست چون آرم مرا و آتو
تا بنزد و یکم نیاری خرتام
تو به کار و دست خربا کرد
کله خرگوشی فرزندان
از عطار و دوازده و آن
تربیه آن آفتاب شویم
بوکه تو به بسکند نیست خو
نقض بیای و شکست تو
نقض عهد تو به اصحاب است
پس خدا انعم را بوزینه کرد
چون دل بوزینه کرد و اندیش
اشک اصحاب خوش شیرین
از ره سر صد هزاران و کرد
ما جو اندو چه کردم من ترا
موجب کین تو با جانم بود
یا چو دوی کو عدوی جان
از پی بر آدمی انکسند
هر زمان خواند ترا ناخوشی

تا بنزد و یکم نیاری خرتام
تو به کار و دست خربا کرد
کله خرگوشی فرزندان
از عطار و دوازده و آن
تربیه آن آفتاب شویم
بوکه تو به بسکند نیست خو
نقض بیای و شکست تو
نقض عهد تو به اصحاب است
پس خدا انعم را بوزینه کرد
چون دل بوزینه کرد و اندیش
اشک اصحاب خوش شیرین
از ره سر صد هزاران و کرد
ما جو اندو چه کردم من ترا
موجب کین تو با جانم بود
یا چو دوی کو عدوی جان
از پی بر آدمی انکسند
هر زمان خواند ترا ناخوشی

کنیدی کرد از بندگی شیرین
گفت رو به شیر و کایا شاد
مگر شیطانست تعجیل و شتاب
گفت من پند شمر بر جاست
کر توانی بار دیگر از سر
کر خدا روزی کنان
پس فراموش شود هوای
گفت آری تجربه کردیم که
رفت رو به گفت ای نهی
تو به او را بعن هر ستم
عقل کان باشد ز دور آن
علم الانسان خم طغری
تجربه کرد او با اینهمه
در بیان آنکه نقض عهد تو به موجب بلا بلکه است
مسح نیست چنانکه در حق اصحاب است و در حق صحاب
ما نده عیسی که وجعل منهنم القردة و الخنازیر
چونکه عهد خود شکسته از بند
از دل بوزینه شد خوار
یا حق بودی منقصت آن صورت
کشته از تو به شکستن خاک و خرد
عتاب کردن خسران و ناه
بچه کردم کو کردی ای نهی
ما رسیده زخمش از نا و کاست
خود طبع زشت خود را کی
کا نذر اندازد ترا اندر چو

خود نبودش قوت و کمال
چون نکردی صبر و وقت و غا
لطف رحمت صبر و عتاب
خود دیم از ضعف خود و آن
باز آوردن مرا در امی سزد
بعد از آن پس صید کجاست
از خستی او نباشد این بعد
سخت رنجورم محلی گشتن
تا بهوشد عقل و در غفلتی
ما حد و عقل و عهد و شوم
پیش عقل اندارد آن محل
علم خدا الله مقصد های
بسکند صد تجربه زین و دمه
در فتن شومی شکستن درد
موجب لعنت بود در نهی
موجب مسخ آمد و هلاک است
لیکست مسخ دل بود و بدو آن
خوارکی بودی ز صوت آن جا
تا به بید خلق طاعت کبیرا
گفت خرا چون تو یاری
که پیش شیر بزدی مرا
ما رسیده از وی اورا حق
از هلاک آدمی در خرمی است
هست سوی علم و عدل
تا در اندازد بخت نیکو

بعد ازین کدی و دلت جان
برتر از کرسی و عرش اسرار
اقرضوا الله قرضوا الله میسر
کان کدائی که بجه میکرد
در حق او خورد نان و شهد
چون شراری کو خورد در غن
این کلوی ابتلا بدوان کلو
اگر بگوید کیمیا س را بده
کجای خاک تا بهن طبع
بشت جنت کرد آرام در نظر
عاشقی که عشق زدن خورد
عاشق عشق خدا و انگاه مرد
زدا و یکسان شده خاک و
کاین شده است زخوی جان
لحم عاشق را نیا رود خورد
هر چه خور عشق شد کول
بندگی کن تا شوی عاشق لعل
بنده و ایم خلعت وادرا جو
قطره ای بحر را نتوان شمرد
شد چنین شیخی کدای کو بکو
عشق جو شد بحر را مانند
با محمد بود عشق پاک جفت
کر نبود ی بحر عشق پاک
منفعتهای دگر آید چرخ
خاک را وادیم سبزی و بی

بست عبا سند و انبان من
شیخ تند شیخی تند کاراو
باز کون بر تضر و تضر می کنند
بهر یزدان بودنی بهر کلو
بدر چله و ز سر و ده صد فقیر
نور افراید ز خوردش بهر جمع
فارغ از اسراف و این غلو
تو بمن خود را طمع نبود فیه
عرضه کرده بود پیش شیخ
در کم خدمت من از خوف سقر
صد بدن پیش نیر و تره تو
چیریل تو من آنکاه درو
زر چه باشد که بنده جارا خط
پر عشق و لطم و شمش ز برنا
عشق معرفت پیش نیک
دو جهان یکدانه پیش نعل
بندگی کسست آید در عمل
خلعت عاشق همه دیدار او
بهفت دریا پیش آن بحر

شیخ و بیگشت در غیبی است
انبا هر یک همین فن میزند
در بدین شیخ می آرد نیا
در بر دمی سپهر از هر کلو
نور میوشد کونان میخورد
نان خوری را گفت حق لا تسرفوا
امرو فرمان بودنی حرص و طمع
آن کدائی که سب میکرد
شیخ کفا خالق من عاشقم
مؤمنی باشم سلا متجوی من
و این بدن که دارد اشخ
عاشق آن لیلی کورد کبود
شیر درک و دوازده واقف
ز هر دو باشد شکر ریز خرد
در خورد و خودی لعل دام و دود
دانه مرغ را بهر کز خورد
بنده آزادی طمع دارد جده
در نیکو عشق در گفت و شنید
این سخن بایان نذر و فلا

در معنی لولاک لما خلقت الافلاک

عشق ساید کوه را مانند یک
بهر عشق او را خدا لولاک گفت
کی وجودی دادی افلاک را
آن چوبینه تابع آیدین چو
تا ز تبدیل فقیر آگه شوی

عشق بشکافد فلک را صد
منتهی در عشق او چون بود
من بدان فرا شتم چرخ سنی
خاک رهن خار کردم کیمی
با تو گویند این خیال را سیت

شیخی تند خواجه توفیق است
خلق مفلک که به ایشان میکنند
بر فلک صد در برای شیخ باز
آن کلو از بهر حق دارد غلو
لاله میکار و بصورت میخورد
نور خوردن را گفت سب کفتوا
انچنان جان حرص انبوسد
بود از آثار حکمت ساسی هو
در بچویم غیر تو بس فاسقم
زانکه این هر دو بود خطا
خیر دیگر کوی و کم خوشن
ملک عالم پیش او یک تره
همچو خورشیدان کرد و جمع آمد
زانکه نیک نیک باشد ضربه
ز هر دو دلم عاشق یکشد
کا بدان مر سب را بهر کز
عاشق آزادی نخواهد تا
عشق در پایش تعثر ناپد
باز در در قصه شیخ زما
عشق آمد لا ابالی القوا
عشق لرزاند زمین از کزاف
پس مرا در از این تخصیص
تا علقه عشق را فهمی کنی
تا ز دل عاشقان بوی بری
وصف حال عشقان اند

فره
سبار

نول
منقار

در بعضی نسخ
و این نسخ

جد

نجات است

اورار

معنی و طیفه و اجز

در بعضی نسخ
و این نسخ

فاسی
سخت از فاسیست
کرت
دفعه
کدایی

پاکو

واپس

محمّد بن عبد اللہ

2.

عاشق
اسیچہ پر دوشن شمشادیں بزرگ

و مسلا طین کشند

پیغام

المعتمد بن عباد

فلسفہ

علم حکمت

م

اور اندیشی

15

مہینہ و محال

که چنان معنیست این نفس است
 اقبال قاسم سنگین خواندند
 شیخ روزی چاکرت چاق
 در کفش زبیل شیئی اندر زان
 نعلهای بزرگ کوه است ای سر
 ایخس بی شرم چنان گفتگو
 کیست اینجا شیخ اندر بند
 عاشیه بردوش آن عباس
 بهرمان در خویش حرص آرید
 تاز بک خشک و تازه خورم
 زیر کان که موسی ره بگفتند
 لیکت کوشیدند تا امکان
 نور چشمی که بروز استاره دید
 وقت نازک کشته و جان در
 فی کانی برده نوزین شط
 این بخت و گریه و رشدها
 صدق او هم برضم میرزد
 صدق احمد بر جمال ماه زد
 صدق موسی بر عصا و کوه زد
 ساعتی بسیار چون بگریزند
 خانه زان تست بر حتمست
 من ز خود توانم این کرد
 که چه صادق بود و بی غل بود
 ما کدا پانه از ان در خواستیم
 ما دو سال اینها کرد آمد و کا

تا بفهم تو شود نزو کیت تر
نامناسب بد مثالی را ند

غصه را با خارش می کشند
و تصور ورنه بدین ان

رفتن شیخ سحابة امیر
بارباشا رت غیبی و
عقل کلی را کند هم خیره
تاکی و تا چندین برق دو
من ندیدم نرگد امانت
سبح محمد امبا و این خشن
اشکم ناخواره را بدرید
سبز گشته بود این رنگ تنم
علم بیست را بجان در پی
بر کند شتند از همه اقران
افتابی چون از دور درید
با تو توان گفت ایندم عدد
حرم را کمزار و میکن حنا

هر کدیہ در روزی چار
کردن امیر و عذر آورد
چون امیرش دیکش می
این چه سخری و چه رویت و چه
حرمت و آب کدیان بر
گفت امیر بنده فرمانم خوش
پشت سال از سو عشق جسم پر
تا تو باشی در حجاب پوش
علم نیرجات و سحر و فلسفه
عشق غیرت کرد و خود را در
زین گذر کن پندن بدید
فهم کن موقوف این گفتن مباد
و حبست و جا نرست و مستحل

کریان شدن امیر از نصیحت شیخ و عکس صدق او بر
برون و ایثار کردن مخزن قبول ناکردن شیخ که بی اغماص

بلکه بر خورشید رخسان راه زد
بلکه بر دریا ی پر آشکوه زد
گفت میرا در که خیرای اجمند
برگزین خود پیرد و عالم اند
که کنم من این دخیلانه دعو
شیخ را هر صدق می با بحشم

صدق عاشق بر جامی می
رو برد آورده پر دو نغیر
هر چه خواهی از خزینه بر کن
گفت دستوری نداشتیم
این بهانه کرد و محرمه در بود
گفت فرمانم چنین داده است

اشاره آمدن سیح که ایندو سال فرمان بستن می داد
بعد ازین بده مومنان دست وزیر حصیر کن که انرا

آن باشد لکیت تنبیهی کنند
عیب بر تصویر نه نقش بد
بهر که یہ رفت بر قصر مهر
خالق جان می بچو یابی با
کویت چری منه نامم صح
که بروی اندرائی حسد با
این چه عباسی شست آورد
ز آسمان که نه چنین گوشت
در بیابان خورده ام من بر
سر سری در عاشقان کنگر
که چه شناسد حق المعرفه
شد چنین خورشید نیان پد
عاشقانه تو چشم عشق
سینهای عاشقان کتر چرا
تو وسط را گیر در خم خیل
اشک غلطان بر رخ او جای
عشق هر دم طرفه دیکه میزد
چه عجب که بر دل و انازند
کشته گریان هم امیر و هم فقیر
که چه استحقاق اری صحن
که بدست خویش چری بر کن
مانع آن بد که عطا صادق
که کدایا نه برو چیری بخور
ورنه از اموال بی پروا هم
بعد از آن امر آمدش از کردگار

بعد ازین میده ولی از کس نخواهد
هنر که خواهد از تو از یک تا هزار
پن زنج رحمت بهتر بده
هر چه خواهند به پیش از آن
در عطای مانده تخمیر و نه کم
دست زیر پور یا کن ای بسند
پس زیر پور یا پکن تو شست
بعد ازین از اجرام ممنون بد
روید الله فوق ایدیم تو با
بودیکسال و کر کارش من
حاجت خود که کفایتی آن فقیر
پیش از روشن ضمیر هر که
هر چه در دل داشت آن ششم
او بکفایتی خانه دل خلوت است
خانه امن رو قمر از نیک بد
که در آبی نخل یا عرجون نمود
لیک تا آب از قدر خالی شد
جرم کل آب در تنگ کوا می قفل
چون درون آب از آن خالی است
پس مصفا کن درون بسوی
ای خرازا ستیزه مانده از غر
چون خلای می شود و در تن
خرابی کو شید و او را دفع گفت
ز آن رسولی کس حقایق و او
زین غلب جوع پکره و آرا

انسان ابو هریره کرد انم که هر چه خواهی سالی تا عیال
یقین شود که در ای این عالم عالمی است که خاک کفایتی
ز شود و مرده و او آید زنده کرد و بخش اکبر در آن است
اکبر شود کفر ایمان شود بر تر یاق کرد و نه داخل این عالم
نه خارج نه فوق نه تحت نه متصل نه منفصل همچون
چگونه و هر لحظه او را سزاوارتر و نمونه چنانچه
صنعت دست با دست و غمره چشم چشم و فصاحت
زبان بازبان نه خلقت و نه خارج و نه متصل و نه منفصل

پس بچو دست حق گزافه نرقی	وام دارا از عیده و آرا
که بدادی ز زر کیسه رتین	زر شدی خاک سیه اندرین

و نشن شیخ ضمیر سائلان را بی گفتن که نشان نشان
باشد که خرج بصفا فی الی خلقی فمن راکت تقدرا

قدرا آن دادی نه بسیار و نه کم	پس بختندش چه دانی که او
خالی از گدیه مثال جنب است	اندر آن جز عشق بر دانه کجاست
خانه ام پر گشت از نور حد	هر چه بینم اندر او غیر خدا
جز ز عکس شعله بیرون نبود	در کمال آسایش بهی صورتی
تفتیه شرط است در جوی بد	تا نماند تیرگی خوش در او
آب صافی کن تو در دایم	تو برانی بر دمی که خواب خود

در بیان سبب داشتن ضمیر نامی خلق

تا بدانی ستر بر درویش را	پس ترا باطن مصفا نماند
کی زار و آج مسیحا بوبر	کی شناسی که خیالی گسند
غالب شدن مکر و باه و زبون شدن خراز حرس	
لیک جوع الکلب با جرب و جعت	غالب آمد حرص و صبرش گسند
کا و فقر آن کن کفر آمده است	گسند بود آنخر مجاعت را
کریات منیت من موده	خر کز اول توبه و سوگند خورد

ابدا و میت ز غیب این دستگاه
دست در زیر حصیرت کن بر آ
در کف تو خاک کرد و ز برده
داد پر دانا تو پیش از پیش ازین
نه پشیمانی نه حسرت نه ندم
از برای روی پوش چشم بد
ده بدست سائل شکسته پشت
هر که خواهد که هر کمنون بد
پس بچاران سیر کن فرش جهان
حاتم طاعی کدای صفش
او بدانی و دادی از بهر
از فقیر و امداد مغلسی
پس قدر اندیشه دارد او غمی
جز خیال اصل او و پاریت
آن من نبود و عکس کدای
عکس بیرون باشد و نقش آفرینی
تا همین کرد و نماید عکس رو
خاک ریزی اندرین چو شتر
عکس رده از برون در آب
خانه پر از دیو و ناس و دوده
کز کد این کمین سر بر زنده
تا خیالت از درون غیبت
بس کلو با را برد عشق غنیف
گفت اگر کمر است بکره مرده
عاقبت هم از خرمی خطی مگرد

متر
شمار
تخمیر
ریم
زبانهای
پشیمانی

عرجون
شاخ خنک شد
تقدیر
الودک

هر ص کور و احمق و نادان کند چون نذر جان چویدان شست اگر دشت نیز بر خالق نبود اگر نباشد جوع صدریج دگر	مرک را بر حقان آسان کند چرا که او بر اجل از حق است که بر افتاد برادر از غیب بود	نیست آسان ترک بر جان خزان چون که تا جان نخلد کرد تا کنون فضل پروری شد
در فضیلت جوع و استقامت		
رنج جوع از نهمت پاکیزه تر جوع خود درمان دار و پاشین جمله ناخوش از نجات خوش شود	خاصه در جوع است فضل و تندرستی جوع بر جان نه چنین خواستین جمله خوشهائی مجامعت است	رنج جوع اولی بود خود زان جوع نور چشم باشد در صبر آن یکی میخورد و آن فخره
تمثیل در صبر و قناعت		
چون تو اتم که همه حلو اهرم جوع مرخصان حق داداده که بخوریم تو بدین ارزانی بعد چندین سال حاصل غنیت	چون کنم صبری صبورم لا اهرم تا شود از جوع شیر زورمند تو نه مرغاب مرغ نانی	خود نباشد جوع هرگز از بون جوع هر حلف کدرا کی دهند بنود اندر سر ترا خورند
حکایت مریدی که شیخ از حرص او آگاه شد و گفت که		
شیخ میشد با مریدی بنیک شیخ واقف بود و آگاه ضمیر تو ز ران نازنینان عزیز باش فارغ تو از آنها نیستی	سوی شهری آن در آنجا بود گفت و با چند باشی در خیر که ترا داند بی جزو و مویر کانه بدین مطح تو بیانی	ترس جوع و قحط بر جان مرید از برای غصه نان سوختی جوع رزق جان خاصان خداست کاسه بر کاسه است و خوان خوان
چون بگیری مید و نان پیش بر سر هر لقمه بنوشه عیان عاشقت و میزند و مول قول این تب و لرزه ز خوف جوع است	کی ز بیم بیگانه گشته خوش کز فلان بن فلان بن فلان کوز بصیرت داند ای فضل بچر و تا فریه شود و تا فردا از غم روزی لاغر شود	تو برقی مانند بان بر خیز کیم پس تو کل کن طرزان بود کر ترا صبری بدی رزق آمد شب زان شب که فردا چه دم
جمله صحرا را چو دانا چون براید صبح بنید سبز تا که رفت و فریه و لشر شود که چه خواهیم خورد و فرود شد	تا میان رسته قصیل گشت آن پیش از پیه و قوت شود سالها نیست خوف آن بقر	اندر افتد کابا جوع لقمه باز شب اندر شب قدر فرج پس ندید که چندین سال من

همیشه
اگر آراشدن غذا
بهره ندهد
ز آبون
مغلوب

در نیت

مول مول
در نیت دشتن

قصیل
بهره ندهد

لکتر
کسینه و مطهر
منتج
حسراگاه

هیچ روزی کم نیاید روزیم
 نفس آن کاوست و آتش
 سالها خردی و کم نماند خور
 قصه اینجا و را یکسوی نه
 بر خورار و بهشت تپش
 شنه شد از گوش آن سلطان
 شیر چون واکشت از چشمه
 گفت اگر بودی در اول جگر
 اگر جگر بودی در اباد دل
 آن زجاجی کو نذر دوزخ
 لاجرم در طرف باشد اعتدال
 آنچه و از طرفها شکر شده
 چون نظر بر طرف افتد روح
 این نه مردانند اینها صورت
 آن یکی با شمع بر یکشت رفته
 بین چه میجویی تو بر نواجر
 گفت من جوایای انسان شدم
 گفت چه هم مرد و چرا دونه
 کو درین دو حال مردی و در جهان
 ماطر فرعی فصل بخیر
 تنگ کرد اند جهان چاره را
 چون بدیدی گردش سبک ایسا
 دیکهای فکر می بینی سجوش
 بین بصیر خود کن چندین نظر
 تو همی کوئی که می نیم و لیکت

حسیست این تنم غم و دسویم
 که همی لاغر شود از خوف آن
 ترک مستقبل کن و ماضی نگر
 صبر کردی و شیر انحراف و رفتن
 رو باه دل و جگر او را و سوال شیر
 رفت سوی چشمه تا آبی خورد
 جست دل از خرنه دل بد جگر
 کی بدینجا آمدی بار در کر
 بار دیگر کی بدینجا آمدی
 بول قارونه است قنیش محو
 در لهما بنو و الا اتحاد
 نور دید آن مؤمن و دیگر کشته
 پس دیند شیت را و نوح
 حکایت آن با هم که بر روز روشن با شمع و طلب می
 کرد هر بازار دل پر عشق سوز
 در میان روز روشن حسیست لا
 می نیایم هیچ و حیران گشته ام
 در خشم و بهنگام شره
 تا فدای او کنم امروز جان
 فرج باشیم مل حکام قدر
 آب کرد اند حدید و خار را
 آب جو هم بین اینها
 اندازش هم نظر میکن پس
 صبر دیدی صبر داد و نرا نگر
 دید از این علامتها سبک

باز چون شب میشود آن کاف
 که چه خواهم و مستقبل عجب
 لوت پوت خورده را هم یاد
 صبر کردی و شیر انحراف و رفتن
 رو باه دل و جگر او را و سوال شیر
 رو بهک خورد آن جگر بند
 گفت رو به را جگر کو دل چه
 انقیامت دیده و انتر سنج
 چون نه ارد و نور و دل نیست آن
 نور مصباحست داد و اول
 نورش قندیل چون مستحکم
 چون نظر بر روح رفت مرد را
 چون که آتش هست خود چون بود
 حکایت آن با هم که بر روز روشن با شمع و طلب می
 بو الفضولی گفت او را کالاف
 گفت میجویم بجز سو او
 هست مردی گفت این بازار
 وقت خشم و وقت شوب
 گفت ما در چیز میجویی لیکت
 چرخ کرد و انرا قضا کرد کند
 ای قراری داده ره را کام
 خاک را دیدی بر باد در هوا
 گفت حق ایتوب را و دیگر مت
 چند بینی گردش دولا
 گردش کف را چو دیدی خنجر

میشود لاغر که آوده رزق فیت
 لوت فردا از کجا سازم طلب
 مسکرا نذر غار و کم باش را
 زان خرد و زان شیر زنیام
 پاره پاره که گوش آن شیر
 چون زمان فرصتی شد حاش
 که نباشد جانور را زین و دین
 و این زکوه افتاد آن بول
 چون باشد روح جگر نیست
 صنعت خلق است آن شیشه
 نیست اند نورشان عدو
 بین یکی میند خلیل مصطفی
 آدمی هست که در ا جان بود
 مرده نماند و کشته شهید
 بین چه میجویی پیش هرگاه
 کو بود حی از حیات اند
 مردمانند آخرای و انای
 طالب مردی روانم کو کو
 غافل از حکم خدائی نیک
 صد عطار در ا قضا ابله کند
 خام خامی خام خام خام
 در میان خاک بگر با در
 من بهر روی تو صبری داد
 سر بر و کن هم بین میرزا
 حیرت باید بدریا در نگر

زفت
 مستقبل
 ماضی
 کدشته
 از توایع
 خورشید
 از خدا
 در زندگان
 رجاج
 شیشه
 اعتدال
 اعتدال
 شعله
 لایح
 استرا
 شمره
 حرص
 خاره
 آهن

حکم میکند منع میکند می نکرد
این اعدو است کاهی که خطا
چونکه ترک از سطوت رسالت
تو نمی آید بدین در آمدن
حاشا که ترک با نکی بزند
چون که آن سکت برای تو
گفت مؤمن بشوای چیزی بجا
بازی خود کردی ای شریح با
ناه قدر خودت برخوای
آنچه گفتی حسب بیا در قضا
اختیاری هست ما در جهان
اختیار خود بدین چیزی مشو
سکت را هرگز نکوید کسی یا
ادمی را کس کجا کوید بر
کس نکوید سکت را ویرا
امرونی خوشم و شریف و عجب
اختیار اندرون ساکن است
سکت بخت اختیارش گشته کم
ویدن آمد جنبش آن جنبش
چونکه مطلوبی برین کس عرضه
تا بجنبه اختیار خیر تو
می شود ز الها بها و وسوسه
که ز الها هم ودعای خوبان
این دو ضد عرضه کننده در
وزنختان و شناسی میکند

تا که باشد ماده اندر صدق
با نکت بر زن بر سکت ده بر
این اعدو و این فغان با بیا
ممن نمی آید ز دور بر و آن
سکت چه باشد شیر ز خون کند
جواب مؤمن سنی کا فر چیزی را در با نکت
و دلیل گفتن که سنت را هست کوفته اقدام اندیا و برین
آن راه بیابان چیست که خود را زیاده بیند و مروی
منکر شود و تاویل کند از منکشدن امرونی لازم آید
بهشت و دوزخ که بهشت جزای مطیعان است
و دوزخ جزای مخالفان و دیگر کوییم بچه انجام
و العاقل کیفیه الاش ره و برسیار آن راه بیابان
قد است که قدرت خالق را مغلوب قدرت خلق
یا بیا ای کور و در من دیگر
یا که چو با تو چرا بر من زد
غیبت خبر مختار ای کس
تا ندید او یوسفی کف سخت
چون شکسته دید جنان کرم
همچو نفی ز تشنه آکیز و شراب
خستیا رفته بکشا پدید
زانکه پیش ز عرضه سست
اختیار خیر و شر و ده
خستیا این لازم شد و آن
در حجاب غیب آمد عرضه
کان خنکو در حجاب اینها

پس اعدو از بر چه باشد چو
تا بیایم بر در خسه کاه تو
ترک بهم کوید اعدو از سکت که
حاک اکنون بر سر ترک قنق
ایکه خود را شیریزدان خواند
جواب مؤمن سنی کا فر چیزی را در با نکت
و دلیل گفتن که سنت را هست کوفته اقدام اندیا و برین
آن راه بیابان چیست که خود را زیاده بیند و مروی
منکر شود و تاویل کند از منکشدن امرونی لازم آید
بهشت و دوزخ که بهشت جزای مطیعان است
و دوزخ جزای مخالفان و دیگر کوییم بچه انجام
و العاقل کیفیه الاش ره و برسیار آن راه بیابان
قد است که قدرت خالق را مغلوب قدرت خلق
یا بیا ای کور و در من دیگر
یا که چو با تو چرا بر من زد
غیبت خبر مختار ای کس
تا ندید او یوسفی کف سخت
چون شکسته دید جنان کرم
همچو نفی ز تشنه آکیز و شراب
خستیا رفته بکشا پدید
زانکه پیش ز عرضه سست
اختیار خیر و شر و ده
خستیا این لازم شد و آن
در حجاب غیب آمد عرضه
کان خنکو در حجاب اینها

گشته باشد از ترفع نیز گشت
حاجتی خواهم ز وجود و چه
هم سکت و زنده ام اندر
که یکی سکت هر روزا بند
سالم باشد با سکی در اند
چون کجا سکت شد سستی
آن خود گفتی کت آوردم
بازی خصمت بین من و دور
نامه سنی بخوان چه بازی
سز آن بشنوز من در اجرا
حسن منکر نانی شد عیان
ره ره کردی بر ده کج مرد
در کلوخی کس کجا جوید وفا
کی نهد بر اخرج رب الفرح
کس نکوید یا زنده معذور یا
مرن ازین شیطان نفس این
روش دید آنکه پروا کی شود
چون بسند کشت کر بکرد
شد دلا در دست پیغام
عرضه دارد میکند در دل
بهر تحریک عروق خستیا
زان سلام آورد باید بر
بر طیس ایا از دلی منحنی
تو بپیش روی دلالان
عرضه میکردم نکردم زور

ترفع
بندی جستن

قنق
عشق
برک میهن کردن

عقیب
معنی عتاب

ویس
مستور را بپست

عروق
جمع عروق معنی آن جنبان
منحنی
زخم خنک از اضم
آرا
مخفف از آرا
منحنی
ضمیمه کج را
کروید

عدی
جمع عدد

تسفیظ
سوفظائی شدن یعنی همه موجودات
را محض خیال دانستن

مستجب
جواب داده شد

موات
مردگان را گویند

و این فرشته گویدیت من گفت
ما محبت روح جان افزای تو
این گره بابات را بوده عد
این زمان مارا و پیا را عیان
و در د کس در شب خبر آرد تو
روز شد چون باز در بانگ آمد
اختیاری بست در مانا پید
پس کوی سنگ را فردا پید
در خرد جبر از قدر رسوا تر است
منکر فضل خداوند جلیل
وین همی بسیند معین بار را
پس تسفیظ آما این دعوی جبر
این همی گوید که امرونی است
و این پشیمانی که خوردی از بد
جمله قرآن امرونی است و بد
پس و نا هیچ عاقل این کند
که نخست که چنین کن یا چنان
عقل کی حکمی کند بر چوب و
خالقی کو آخر و کردون کند
عجز نبود در قدر و در خود
و ز فلا نسوا نذر آیین با او

که ازین شادی فرون گزود
سا جان و مخلص بابای تو
و ز خطاب آنچه کرده با
در کمر شناس در لحن و پیا
روز از گفتن شناسی هر دو
پس شناسان ز بانگ آن
چون و مطلب دیدار میزند
و دنیا فی من و هم بدین
ز آنکه جبری هست خود را منکر
بست در انکار مدلول و بد
غیبت میگوید بی انکار را
لا جرم بدتر بودین هر دو
هست سوفظائی اندر هیچ
اختیاری نیست وین جمله خطا
خوب می آید بر تکلیف کا
در بیان آنکه درک وجدانی چون اختیار و خطا را
صطبار بر جای حق است که زرد از سرخ و تلخ از شیرین
پشت از شک و درشت از نرم و سرد از گرم معلوم
پس منکر و جهان منکر حق باشد و زیاده که منکر و جدا
از حق ظاهر است که حق را از احساس توان منع
کرد و بستن راه و دخل و جهان ممکن نخواهد بود
مرو چکی چون زنده نقش حکایت
امرونی جا پلان چون
جا پل از عاجزی بدتر بود
تا سکم بد ز تو دندان لب

این فلا نورت گفت من چنان
این زمانست خدمتی همی کنم
آن گرفتاری و آن مانده است
نمیست چون پشیمانی را بدست
بانگ شیر و بانگ سگ شید
مخلص آنکه دیو و روح عرضه
اوستادان کو دکا نرا می بند
پس عاقل مرگلو خن را زنده
منکر حق نیست آن مرد قدر
آن بگوید دو دست و نار
و منش سوز و بگوید نایب
کبر کوید هست عالم نیست
جمله عالم مقرر در اختیار
حق را حیوان مقرر است ایت
درک و جدانی بجای حق بود
در بیان آنکه درک وجدانی چون اختیار و خطا را
صطبار بر جای حق است که زرد از سرخ و تلخ از شیرین
پشت از شک و درشت از نرم و سرد از گرم معلوم
پس منکر و جهان منکر حق باشد و زیاده که منکر و جدا
از حق ظاهر است که حق را از احساس توان منع
کرد و بستن راه و دخل و جهان ممکن نخواهد بود
کا یغلام بسته دست شکسته پا
جمال عجز بر حق را ندی
ترک میگوید قنق را از گرم
تو بعکس آن کنی بر در و

که از انوسیت روی جان
سوی مخدومی صلایت نمی
حق خدمت ساسی نشناختی
چون سخن گوید سحر دانی که او
صورت هر روز تارسی ناپید
هر دو هستند از شمه اختیار
آن ادب سگت به الی گنه
پس با سگی عتابی کس
فعل حق حتی نباشد ای پسر
نور شمع بی رنج و رنج
جایه اش و در و بگوید پادشاه
یا ربی گوید که نبود مستجب
امرونی این بیان آن پادشاه
لیک ادراک دلیل آید حق
هر دو در یک جدول ای هم
امرونی و ماجرا با در حق
این دلیل اختیار است بصیرت
خستیار خوش گشتی هست
امر کردن سگت مرمر را کید
با کلوخ و سگت خشم گیر کند
چون نکردید اموات عیان
نیزه کبریا و بیا سوی غا
جا پل و کج و سفیض خواند
بی سگت و بی دلق آسودگی
لا جرم از زخم سگت خسته شود

انچنان رود که غلامان رفته اند
غیر حق را اگر نباشد خستیا
کر نصف خانه چو بی بسکند
که چرا بر من زد و دشمن گشت
کو دوکان خود را چون میزد
وانکه قصد عورت تو می کند
که باید با دو دستارت ربو
که شتران شتری را میزند
همچنین که بر سکی سنگی رفته
عقل حیوانی چه نسبت خستیا
چون گلهی میل آنان خورده
این مثل بشو مشو مسکرید
گفت دزدی شخه را کاهنی شای
ازو کانی که کسی تر ببرد
در یکی تره چو این عذری
ز اینچنین عذای سلیم ناپیل
حکم حق که عذر می شاید ترا
پس کرم کن عذر تعلیم و
ورنه چون بگریه آن پشه
چون بروی که از تو یار بود
دوخت را عذر این بپند
چون بدین داور جهان منظر
صاحب باغ آمد و گفت ای
گفت از باغ خدا بنده خدا
عامیانه چه ماست می کنی

تا سکس کرد و حلیم و محمد مند
خشم چون می آیدت بر جرم
بر تو افتد سخت مجروح کند
یا چرا بر من فدا و کرد و بست
چون برزگان را منزله می کنی
صد هزاران خشم از تو سر
کی ترا با با دول خشی نمود
آن شتر قصد زنده می کند
بر تو آرد حمله کردی غشی
این کواهی عقل انسان شتر
رو بار یکی کند که روز نیست

تو سکی با خود بری یا رو
چون همی حای تو دزدان
پنج خشمی آیدت بر چو
او عدوی جان خشم تن بدست
انکه دزد مال تو کوئی بگیر
و بر بیاید سیل و رخت تو بد
خشم در تو شد بیان خستیا
خشم شتر نیست با آن چو
سگ را اگر گیرد از خشم تو
رو نیست این لیک از طعم خود
حرص چون خورشید را بپزند

حکایت در تقدیر و امتحان بنده

آنچه کردم بود آن حکم اله
کاین ز حکم ایزد هست ای باخود
می نیاید نزد بقای قول
خون و مال و زن همه دبی
پس با منور و بده فتوی مرا
بر کشتار دست و پای من
از میان پشه با ای که خدا
اختیار جفاک در جانت گشود
کا ندین سورش مرعده
حال آن عالم یقین معلوم شد

گفت شخه آنچه من میگویم
بر سرش کوبی دوشه شکسته
چون بدین عذر عثمادی
هر کسی پس بلبت تو کند
که مرا صد از زد و شهوت
اختیاری کرده تو پشه
چونکه آید نوبت نفس و هوا
چونکه آید نوبت سگ و نعیم
کس بدین حجت چو معذرت
آن کی بر رفت بالای درخت

حکایت در جواب جبری و ثبات اختیار خلق
و نهی هم در بیان آنکه عذر جبری در هیچ مقام مقبول نیست
بخل بر خوان خدا و ندی
گفت ای ایست باید از سر

سگ بشو و ازین هر چه
چون همی بی گناه و جرم زد
پنج اندر کین او باسی تو
قاصد و در بند خون من بدست
دست و پایشی بر سازش
هیچ با سبیل آورد کینی خرد
تا نکوئی جبر یا نه عذر
پس مختاری شتر برده است
چون تو دوری و دزد و بر تو
آن خورنده چشم بر بند
چه عجب که رشت بر برهان
اختیار خویش را در امتحان
حکم حقیقتی دو چشم شتر
حکم حقیقت این که اینجا باز نه
کرد و مار و دوا بر می تنی
عذر آرد خویش مضطر کند
دست من بسته ز بیم و پست
کما اختیار می دارم و اندیشه
بیت مرده خستیا را آید ترا
اختیار نیست و ز سکی تو
وز کف جلا دین و دورت
میغشاند و میوه را از دوانه
از خدا شرمیت کو چه می کنی
که خرد و خرا که حق کروش
تا بگویم من جواب بوان

کما خستیا

دشمنی

ایست

ایست

علامه و قاصد رو کند

دقیق ترجم

در و کر
نجا

دوم
موم

نوع

چون که برگردن کاو خوشینند

و در بعضی نسخ
حاشیه میبینی
بسیار از آن

قبل
ایشان الله

بیکاره و کامل یعنی هر چه خدا
خواهد شود

تخریص

معنی تخریص است

با کونه
دارونه
خوی
کراه

پس میبش سخت آندم بر درخت
گفت که چوب خدا این بنده
گفت تو به کردم از جزی عیا
اختیارش اختیار کند
تا کشد بی اختیار صید
اختیارش زید را قیدی کند
بست است بر این قیدی
قدرت تو بر جمادات آنچنان
خوشش میجویی بوجه حکما
زانکه بخواه تو خود کفر تو
کا و کر یوغی نگیرد و میرسد
چون نه رنجور سر بر این بند
انکه آن می را بود کل اختیار
کی کند آن مست جز علی
دست و پایی می ا نواجدا
قول بنده ایش شاع الله و کا
هر تخریص است بر خلاص
که بگویند آنچه میخواهی تو را
انکه از قبل شوی جایز بود
چون بگویند ایش شاع الله و کا
که بگویند آنچه میخواهد و نیز
یا کریری از و نیز و قصر او
امرا آن فلان خواجه است
هر چه او خواهد همان خاقتن
چونکه حاکم اوست او را گیر و

میزدش بر پشت و پهلوی
میزد بر پشت و یکریزه خوش
اختیار است اختیار است اختیار
امر شد بر خستیا را می مستند
تا بر دگر که کوشش او زیاده
بی سکت و بیدام چون صید کند
بست تا هم برالت حاکم
نقی میخند اختیار می ا ن
که باشد نسبت جبر و ضل
کفر بخواهش تا قص کفشی است
پس کاوی کو پیر و شد
اختیار است بر سبب میخند
تو شوی معذور و مطلق مست
که ز جام حق چشیده است او شایسته
دست ظاهر سایه است و کلا

گفت آخر از خدا شرمی بد
چوب حق و پشت و پهلوان او
اختیارش اختیار است سبب کرد
حاکمی بر صورت بی اختیار
لیکن بی هیچ التی صنع
آند و کر حاکم چو سبب بود
ماورا باشد که چنین خستیا
قدرت تو بر جمادات آنچنان
چونکه کفشی کفر من خواهد بود
امر عاجز را قیح است و موم
کا و چون معذور نبود و فضول
جد کن که ز جام حق بی زوی
هر چه کوئی گفته می باشد
جا و ان فرعون را گفتند
چون بسر بر شد ز جام او دم
در معنی ما شاع الله کان یعنی خواست خواست
اوست و رضا رضای او و از خشم و ر و دیگران
شکدل میباشد کان اگر چه لفظ ماضی است لیکن در
فعل خدا ماضی و مستقبل میباشد پس عند ربنا صباح و
پس چرا صد مرده اندر و را
کرد او گردان شوی چند مرده
با کونه ز این سخن کاهل شو
کرد و خواجه کرد چون امر آن
نی چو حاکم اوست کرد و کرد
حق بود تا ویل کان کر کند

میگشتی این سبب را راز را
من غلام الت و فرمان او
اختیارش چون سوار می کرد
بست هر مخلوق را در قید
اختیارش را کند کون
وان مصور حاکم خوبی بود
ساجد پذیر اختیارش بنده
کی جمادی را از انشانی
خواه خود را نیز هم میدان که
خشم بد تر خاصه از ترحیم
صاحب کا و از معذور است
بجو دوی اختیار انکه سوسه
هر چه روی رفته می باشد
مست را پر دای است و پای
خانه دل افرو گیرد تا م
بر آن بنود که منبیل کن
کا نذران خدمت فرمودند
کار کار است بر حسب مراد
کا آنچه خواهی و آنچه جوی آن
بر نکردی بند کا نه کرد او
تا بریزد بر سر جهان وجود
منعکس ادراک و خاطری
کو کشد دشمن را ماند جان دوست
تا شوی نامه سیاه و روی
پرامید چیست و با شربت کند

ور کند سر و دست حقیقت این بد
معنی قرآن ز قرآن پرس بد
روغنی کوشد فدای کل بکل
بمچنین تاویل قد جفت لفظ
پس قلم بنوشت که هر کار را
چون بدزدی دست شد جفت لفظ
ظلم آری مدبری جفت لفظ
بلکه آن معنی بود جفت لفظ
دزد کرد در تو افزونی ادب
پادشاهی که پیش تخت او
فرق نکند بر دو یک باشد پیش
پیش این شایان همیشه جان
پیش شای که سیم است بصیر
بدی که سینه را پیش ما
بل چهارا هم جفا جفت لفظ
دزد را که عفو باشد جان بد
پور سلطان که بر و خاتین شود
چه غلام ابر بردی بکت با وفا
جز مکر دزدی که خدمت ما کند
و اینجا که ساحران فرعون را
نو که بچه سال خدمت کرد
آن یکی گساخت رواندیری
جای طلسم که زین رو
کای بخدا زین خواجه صابر
بود محتاج و برهنه بینوا

هست تبدیل و نه تا ولایت آن
وز کسی کاش زده است اندر
معنی جفت لفظ و کتب آن لایستوی الطاعه و الحقیقه و لا اله الا الله
و التمرقه جفت لفظ آن لایستوی لشکر و لکفر آن لایستوی لفظ
لایق آن هست تا شیر جزا
باده نوشی مست شد جفت لفظ
عدل آری بر خوری جفت لفظ
غیبت یکسان نزد عدل آری
باشد از یارت با فضل
فرق نبود از این و ظلم جو
شاه نبود خاک تیره بر سرش
بیخبر ایشان ز غدر و روشنی
گفت غمازان نباشد جای
که بر جفت لفظ کم یکن وفا
وان وفاراهم وفا جفت لفظ
کی در یرو خازن مخزن شود
آن سرش از تن بدان باین
در دل سالار او را صدر رضا
صدق او بیخ جفا که رسد
رو میگرداند از صبر و وفا
حکایت آن درویش که در بری غلامان حمید خراسانی را
اراسته دید پرسید کیا نند چون یافت که بنده اندرو
با سمان کرد گفت بنده پرور نمی از حمید بیا موز
چون نیا موزی تو بنده دا
درستان لرزان ازین

این برای کرم کردن آمده است
پیش قرآن کشته قربانی است
معنی جفت لفظ و کتب آن لایستوی الطاعه و الحقیقه و لا اله الا الله
و التمرقه جفت لفظ آن لایستوی لشکر و لکفر آن لایستوی لفظ
کر روی جفت لفظ کرایت
تور و اداری روا باشد که حق
کر زوست من و بن فست کا
فرق بنها دم ز بدوز بدتر
قد آن دزد ترا افزون دهد
آنکه میل زور نسیم ردا و
دزد که جلد تو افزون شود
گفت غمازی که بد کرد ترا
جمله غمازان از آن آید شد
معنی جفت لفظ کی این بود
عفو باشد لیکت کو فرامید
ای امین الدین ربانی بیا
ور غلام پس دوی آرد وفا
زین چو سکت ابو سبه پرورش
چون فضیل بهرنی کوراه با
دست دها دادند در حرم و
بنده پرورون بیا موز ای خدا
بناطی کرد آن از خود بری

تا بکیر دنا سپید از دود است
تا که عین روح آن قرآن شده است
خواه ردغن بوی کن خواهی کل
بهر تر یس است بر شغل آیم
راستی آری سعادت زاید است
همچو مغزول آید از حکم حق
پیش من چندین ما چندین مزا
فرق بنها دم ز بدوز بدتر
دزد چون کوهی قدم برین بند
وانکه طعنه میزند بر جدا و
دزد را زدی خلد موزون شود
ضایع آرد خدمت را با
سوی ما آید افزاینده
که جفا با با وفا یکسان شود
که بود بنده ز تقوی رسد
کرامت است هر تاج و
دولت او را میزند طال بقا
که بود شیری چه پرورش کند
ز آنکه ده مرده بسوی تو پناه
آن بعد ساله عبادت کی شود
کی چنین صدقی بدست آرد
چون بدید و خود غلام می
روی کرد و بسوی قبله آید
زین رئیس و اختیار شهر ما
جراتی بنمود و از کس

جفت لفظ
معنی جفت لفظ
کرم کردن

حاکم جفت لفظ
جانین باین
جانت کا جدا
کشدن و قصاص
هری
شهر هری
ممن
جمع من است یعنی
عطا
کننده

شکجه
عقوبت
لسان
زبان

حجف اعلم
باجو کاش
رشد
رسکاری

فاتح
بر سر آید

رسموخ
ثبوت

جبر
و نشند
سستی
روشن

لاغ
مسخره کی

مغل
درشت کوی
بخت آواز
تباب
پلاکت
مقتضی
مقدر و حکم شده

اغما دس بر هزاران بخت
حق میان داد و میان به از کم
وان غلامان را شکجه نمود
بدت یکا هشتان تعذیب کرد
گفتش اند خواب هفت کای کیا
زانچه میان فی همه روزه پیش
که نکرد سنت ما از رشد
چون فرشته گشت از تیغ زمین
حکم او بر دیو باشد فی ملک
ترک کن این جبر جمع منبلا
ایک در معنی زشب خامش بر
نور کوئی حید اندر مسیح
خویش را تعلیم کن عشق و نظر
تا کنی مرغ خویش جبر و سنه
امر قل بان آمدت ای ریان
این سخن پان نذر دای پدر
عاشقان در پس پرده کرم
که بخور و ذبت بجز عذبه
وقت صحت جمله یار مذو حیر
پس بهان در دوزخ را یاد
کافر جبری جواب آفا کرد
لیک کر من آن جوابات بود
زان مهم گفتنیها هستان
در میان جبری اهل قدر
چون بر و نشو نشان نبود

که ندیم حق خدا اهل معرفت
گر کسی تاجی دهد و داد
که دسیه خواجه بنامید زود
روز و شب شکجه و افشار و دود
بنده بودن هم بایم و زود
زانچه میکاری همه له نبوت
نیک نیکی را بود بدست بد
و ز سلیمان امین از خوف رست
ریج در خاکست فی فو فلک
تا خبریابی از ان جبر چو جان
گفت خود را چند جوئی مشرک
چه حسد از کسی بر فو تیج
کان بود کالتش فی جرم
خویش را بد خو و خالی میکشی
کم نخواهد شد بود و راست این
این سخن را ترک کن بایان کر
هر تو لغره زمان بن مبدیم
سالها ز ایشان ندیدی
وقت در دو غم بجز حق کوای
چون ایاز از پوسین کیر عبا

کر ندیم شاه کتاخی کند
تا یکی روزی که شاه انجوه
سرا و با من بگوئید اینجنان
پاره پاره کردشان و یکلام
ای دریده پوسین یوسفان
فعل است این غصه های مبدیم
کار کن دیو سلیمان زنده است
از سلیمان بیج او را خوف است
ترک کن این جبر که بس است
ترک کن معشوقی و کن عا
سبحنا بنده پیش عصبه
هست تعلیم خسان ای باروخ
نقش تو باست شاگرد و
متصل چون شد دلتان
الفیو یعنی که آبت را بلاغ
غیر تم آید که پیشیت
عاشق العاشقان غیب با
چند بهنگامه نبی بر راه عالم
وقت در دو غم بجز حق بیکیس
پوسین آن حالت در و تو

باز جواب کافر جبری مومن سنی را منع کردن را اصرار کرد
هنگال انبر و الا عشق و ذلک فضل الله یؤتی من یشاء

اندکی لقمه زان بخت عجل
کر فروماندی ز دفع خصم
چو که مقصی بد و راج آن بود

که بدان فهم تو به یاد نشان
همچنین بخت است تا حشر ای
پس رسیدندی از ان به تاب

تو مکن چون تو نداری آن سند
مستم کرد و پستش دست پا
ورنه بزم از شما دست و لسان
راز خواجه و بخت از اشتهام
کر بد و کرکت آن از خویش
این بود معنی قد جف لقمه
تا تو دیوی تیغ او برنده است
دشمن دیو است و از وی پنهان
تا بدانی شتر جبر نیست
ای کمان برده که خوب قای
رفت و رسد ای ایشان بهر تو
همچو نقش خوب کردن کلخ
غیر شد فانی کجا جوئی کجا
پن بگو مهر من از خالی شمع
پن تلف کم کن که لب شکست
بر تو میخندند و عاشق نیستند
عاشقان پنج روزه کم ترا
کام جستی بر نیا مدیج کام
خود نباشد مرزا فریاد رس
که گرفته است آن ایاز را بد
که از ان عاجز شدن چاره بود
جمله و اکویم با نم زین مقام
زان کی پیدا شود قانون کل
منه بایشان بر افادای پیش
میه هستان از دلائل پرورش

تا مکر دو ملزم از کمال حصم
چون جهان طلبت غیبی این
تا قیامت مانده این بهقا و دو
عزت کعبه بود آن ناحیه
این روش خصم و خود آن شد
در جوابش نیست می بند و بست
پور بند و سوسه عشق است پس
کی بری آن آب کاست بر د
غیر این عقل توحی با عقلها
عشر امثال و ده تا مقصد
عقلان یکدم سداقی عمر
عشق بر دست راهی جان پس
کو برسد که جوابی واد و
همچنانکه گفت آن یار رسول
انجام که بر سر تر مرغی بود
دم نیاری زو به بندی سرفرا
حیرت آن مرغ غشت خا شکیست
اسی ایاز این مهر با بر چار
باد و کینه مهر جان کنجست
چون عرب با ربع و طلال ای
همچو ترس که شمار و کشتیش
نیت که آن کشتیش از جرم و
صورتی پیدا کند بر یاد و
نی بد آنجا صورتی نه نیکی
راز ما کوید بجد و جهل

تا بود مجوس از قبال حصم
از برای سایه می باید زمین
کم نیاید بهند ع کفست کو
وزوی اعراب و طول با و
تا مقلد در دوره حیران شد
بر هما ذم تا بر در سنجین
ورندگی و سوسه است کس
کی کسی از ان فهم که فهمت خود
که بدان تیرا سباب شما
چون بازی عقل و عشق صمد
سیر کشند از خرد باقی عمر
کو ز کفست شود فریاد رس
کو بری از کام او بیرون جد
چون بنی بر خواندی فصل
کز فوایش جان تزلزل نشود
تا بنا بد ناکسان پردها

تا که این بهقا در دولت دوم
عزت مخزن بود اندر به
عزت مقصد بود ای مخن
هر روش هر ره که آن محمود
صدق بر دوره به بند و
که جهان با دانند این جواب
عاشقی شو تا به خوش بگو
غیر این معقولها معقولها
تا بدین عقل آوری از ازان
از زمان چون عقلها در با
هل صد یوسف جمال ذوالجلال
حیرتی آید ز عشق آن نطق را
لب به بند دخت از خرد و
از رسول محبتی وقت تا
پس نیاری هیچ جنبین جا
در کست شیرین کو با تیش

رجوع بحکایت یاز و سوال سلطان از و
چیت آخر همچو برت شاف
هر دور در حجره او کشته
میگشتی از عشق گفت خود را
جرم یکساله زنا و عشقش
لیک در جا و بست عشق و
جذب صورت آروت کفست
زاده از وی صداست و
میاید زنده او را آن جا

در جهان نذالی یوم الغیام
که بر و بسیار باشد قفله
پس سج راه قصد را هنر
عقبه و مانعی در هر نیست
هر فریقی دره خود خوش
کر چه از ما شدنان و چه
صدید مرغابی همی کن جو بگو
یابی اندر عشق با فرو به
زان و کرمش کنی طباق
بر رواق عشق یوسف خندان
اسی که از زن شوقی آن جا
ز بهر بنود که کند و اجرا
تا سباده اگر دمان فست کهر
خوشتی از ما حضور و صد و قا
تا بیکدم مرغ خوب تو هوا
بر لب بختی نهی یعنی خوش
بر بند سر پوش و پر چوشت کند
کرده تو چارقی را دین پس
در جامدی میدمی سر کین
پوستین کوئی قمیص سیاه
عفو او را عفو و انداز آله
آه از باروت و آتش کند
انجام که یار کوید پیش یار
پیش کو بر بچه نومرده
خوش نکر این عشق سحران را

مستحق
مستلا
تازه کار
ناحیه
طرف
عقبه
پس کوه
مبتدع
محمرا
حقود
کینه در

رباع
منزل و جایگاه فردا
جمل
پیرانه و نرسیده
قمیص
پیراهن

پیش او هر ذره ز آتش کور آتش آن بر خاک کور تازه او از غرا چون بگذر کجاست روز ز آنکه عشق افون خود بر بود آنچه نیندا آتخوان در آینه عشق صورت تاب سازد و در آن پر و با را این زمان برد آیم چون از این سو جذب من شود چون ز نسکی چشمه جاری شود کاسها دان مینور او اندر الطمان گفتند مجنون از جل از من ترزو هزاران حورو گفت صورت کوره است چون می از یکی کوزه دهن بر عسل قاصرات الطرف باشد و قاص بست دریا خیمه در وی جای صورت هر نعمتی مجنونی هست هر جسمی چو کاسه کوزه صورت یوسف چو می کرد چو باز از وی مرز لاجار اشکر کوزه کوزه شربت و کوزه یکی بس نهان از دیده ما محرم یا خفا قدامت الهی فتن یا خفی الذات محسوس العطا تو بهاری ما چو باغ بهر سو	کوش دارد هوش دارد وقت و مبدم خوش بهند شکست کم شود آن آتش آن عشق و روز ماند خاکستر چو آتش زلفت پیر اندر خشت بینه عایه تا مصور سر کشد وقت ملا حسن را بسو اسطه بفرستیم او کوش را می نیند درینا نسک اندر چشمه ستوری شود حکایت تسلی کردن چنان مجنون را از عشق حسن لیلی نیست چنان بهشت هست بکترین آنکه کیار خوش می خدایم میداد ز طرف و هر یکی را دست حق عزوجل جز بخصم خویش نمای نشان بطرا لیکن کلا غار حیات هست آنرا دوزخ این را اندر و هم قوت و هم لوده زان پد میخورد با ده طرب میکشید از عشق افیون در تا نماند در می غیبت سکه لیک بر محرم بود و دیان قد علوت فوق نور الشرف انت کالما و سخن کارگی اونهان و آشکارا شش	مستمع داند بجهت آتش کور که بوقت زندگی هرگز جان بعد از آن را که بریم خواب آید عشق بر مرده نباشد باید پیر عشق تست فی موی سپید که منم اصل اصول هوش مست ز آنکه بس با عکس من دریا معفرت خواهد بر جرم و خطا کس نخواهد بعد از آن از جگر حکایت تسلی کردن چنان مجنون را از عشق بهر از وی صد هزاران دلربا دارمان خود را و ما را نیز هم مرثا را سر که داد از کوزه اش کوزه می بینی لیکن آن شرب قاصرات الطرف باشد و ام زهر باشد ما بر هم قوت و پس همه جامه ام اشیا تبصر کاسه پیا و اندران پنهان باز از آن را از آن زهر آب غیر آنچه بود مر یعقوب با و از غیبت کوزه ریختن یا الهی سکر است البصار ما انت سر کاشف اسرار ما انت کالریح و سخن کالعبا تو چو جانی مثال دست و پا	چشم و کوشی داند و خاشاک روی نهاده است بر پرده جان از جامدی هم جامدی زاید عشق را بر حق جان افزای و شکیر صد هزاران نایب بر صور عکسی حسن ما نیست قوت تجربه را از هم یافته از پس آن پرده لطف خدا ز آنکه جاری شد از آن کس که آنچه حق ریزد بدان کبر و علو هست همچون ماه در شهر یکجا از چنین سودای شستیم تا نباشد عشق و مان کوشش روی نمای چشم ما صواب وین حجاب طرفها همچون خام غیر او را زهر او دست و سر اندر و قوت و هم لوده طاعمش داند کزان چه میخورد کانه ریش آن ز کبریه میخورد بود از یوسف غذا آن خوبا کوزه پیل با و از وی پیل فاعف عما آلت اوزارنا انت فجر فجر انهارنا بجفتی الريح و غبراه جانا قبض و سبط دست جان بدو
---	---	--	---

عاینه
یعنی معاینه
تلاقی
تلاقی و ملاقات کردن
چون از این سو جذب من شود
چون ز نسکی چشمه جاری شود
کاسها دان مینور او اندر
الطمان گفتند مجنون از جل
از من ترزو هزاران حورو
گفت صورت کوره است چون می
از یکی کوزه دهن بر عسل
قاصرات الطرف باشد و قاص
بست دریا خیمه در وی جای
صورت هر نعمتی مجنونی
هست هر جسمی چو کاسه کوزه
صورت یوسف چو می کرد چو
باز از وی مرز لاجار اشکر
کوزه کوزه شربت و کوزه یکی
بس نهان از دیده ما محرم
یا خفا قدامت الهی فتن
یا خفی الذات محسوس العطا
تو بهاری ما چو باغ بهر سو

تو چو عقلی با مثال این زبان جنش با نردمی خود شهید است ای برون از دهم و قال و قیل همچو آن چو بان که میگفت کس نبودش در بهوا و عفت چونکه بحر عشق بزدان چش زد و اعطی بد بس کریده در میان رفت جوحی چادر و رو بند گفت و اعطی چون شو عا در گفت سائل آن درازی تا چه پیش جوحی بگریختن شد بهر خوشنودی حق پیش آرد نعره زد سخت اندر حال زن گفت فی بر دل زور بدست کر ز پیری دزد باغی تو عصا ما بدستیم که این تن ندیم کو دی که پیدی جود و مویر هر که محو هست او خود کو پیشوای بد بود آن بر شتاب پن روش بکزن و ترک نشین تا شوی چون بوی گل بر شاخ ستر چارق ایان کنای ای تا نبوشد سق و بکبارت حسرت ازادگان شد بک بود کبری در زمان پازید	این زبان از عقل می باید پیا کو کواه ذوالجلال سر است خاک برفرق من تیشیل من پیش چو بان محبت خود با لیک قاصد بودش از تسلیج حکایت جوحی که چادر پوشیده در میان زن نشته و حرکتی کرد که زنی او را بساخت و نعره کشید در میان آن بان شد ناشنا بس کراست باشد از روی در شرط باشد تا نماز کمال بود هوش ابرو عطر و اعطی بسته بود کان بمقدار کراست ادا گفت و اعطی بر لیش گفت وای اگر بر دل زندای بخرد میش رنج کمان کرده اند از روی تن بزدان میر پیش عاقل باشد آن بسل مردان باشد که بیرون نشی میرد صاحب اسوی قصاب ترک این با من تشویش کن پیشوای پنهانی کاستان فرمودن شاه ویکر باره یا زرا که شرح چایق و پو ای ایاز از تو غلامی نور با مؤمن آن باشد که اندر جزو دعوت کردن مسلمانان بریر با سلام و در عهد بایرید	تو مثال شادی و همنده ایم کردش شک آساید خطر است بند و نسکب ز تصویر است تاشپش جوم من از پیر است عشق او خرگاه بر کرد و زن سائل پرسید و اعطی با بر یا بنوره یا ستره بشش گفت چون قدر جوی کرد و پو گفت او را جوحی ای خواهر دست زن در کرد و دلوار صدق از این زن یا موزین بر دل انسا حوان اندازد کی نعره لا خیر بر کرد و زن ایچک از که ذات خود است پیش دل جود و مویر آه جسد گر بریش و خایه مردی کسی ریش اشانه زدی که ساقیم ریش خود را خنده داری کرد حسیت بوی کل دم عقل جزو فرمودن شاه ویکر باره یا زرا که شرح چایق و پو ای ایاز از تو غلامی نور با مؤمن آن باشد که اندر جزو دعوت کردن مسلمانان بریر با سلام و در عهد بایرید	که غنچه شادی فرخنده ایم اشد آمد برو جوی آب بر روی کوید که جانم منفرد چارفت و دزم بهویم و است چون سکت خرگاه آن چو بان بر دل او در ترا بر کوشش زد زیر مبر جمع مردان و زن موسی عایه است نقصان ما تا نازت کامل آید خوب و س پس ستردن فرض باشد شیل عانه من باشد اکنون پرچین خرزه اش بر دست زن است چون که بر دل زور و گفت چنین شد عصا و دست ایاز پن چون جان ز جان کنده اندر من سرمدی قصری است طفل کی درویش مردان ر هر بری ریش و مو با سب ساقی لیکن بسوی درو ناز کم کن چون که ریش آورد شد قلا و زره باغ ابد پیش چایق حسیت چنین با نور از گردون بالا بر شتاب کا فراز ایمان و حسرت خود گفت او را یکت مسلمان سعید
--	---	---	--

سینه
خرزه
البت
دست
ساقی
رهنده

نام
علا
نشان
ایاز

موقن صاحب یقین

نسخه تصحیح شده در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

توابع قسمت کردن آنچه بسته زر نقره

نیمین زویشین

نیکو

که چه باشد که تو سلام آوردی
 مینماید از طاق آن تابان
 و چون غم ایمان کوز جمله برتر
 با چرا میدان که خود ایمان شما
 زانکه نامی بنید و پیش
 این حکایت را که گویای تیر جو
 یک مؤذن دشت بس اوید
 خواب خوش پروردمان کرد
 مجتمع گشتند مریز را
 از اذانت جمله اسودیدم
 بر آسایش بان کو ماه کن
 شکمی کرد نهیل کاروان
 چند گفتش کوبانک
 جلکان خائف رفیق عا
 پرس پرسان کاین مؤذن
 دقتری دارم لطیف پس
 در دل او محرابان رسد
 هیچ چاره می ندانم در آن
 من همه عمر چنین او از دست
 باورش ناید پسید ز کز
 بار زسم من رسویش و عدا
 چون بدیدش گفت این بدید
 که مال و لیک و فرمن فرد
 هست ایمان شمارن و مجا
 همچو آن زن کو جماع خبرید

تا بیا بی صد بخت و سرور
 کان فرون آمد کوششهای
 بس لطیف و با فروغ و افرا
 فی بدان میستم و فی اشها
 چون بیایان اسفاره
 در صلیح افتاده زدی خاص
 بهر دفع رحمت و نصیح را
 بس گرم کردی شب و روز یکا
 در عوضان بهشتی همراه کن
 منزل اندر موضع کافران
 که شود جنت و عدا و نهاد
 خود بیا بد کافری با حیا
 که صدای بانک و راحت فرا
 آرزو میبود او را شومنی
 به چو مجبور بود این غم من خود
 تا فرد خواند این مؤذن این
 هیچ شنیدم درین دیر و کشت
 آنکه گریه هم گفت ای می
 دوش خوش ختم دران بهجوب
 چون مرگشتی مجبور و تنگ
 رجوع بجکایت کبریا مسلمان در ایمان بایرید
 را بهرن بهچو که آن بانک
 گفت آوه زان خرغل فرید
 که جماع نیست کاید حرا

گفت این سلام اگر هست ای می
 کز چه در ایمان و دین ناموتم
 مؤمن ایمان اویم در جهان
 آنکه صدیش سوی ایمان بود
 چون بایان شما او بکرو
 حکایت آن مؤذن رشت او از که در کافران
 نماز تو برای نماز و میر و کافرا و راه پساداد
 کو دکان ترسان از دوجا
 پس طلب کردند او را و زما
 چون رسید از تو بهر یک
 قافله میشد کعبه ازوله
 و آن مؤذن عاشق و از خود
 او سینه کرد و کوچ بی حرا
 شمع و حلا و یکی جالبه
 من چه راحت بود زان آواز
 هیچ این سودا نمیرفت از سر
 در عذاب و در دوشخو بد
 گفت و خرسیت این مکر بانک
 خواهرش گفت که این بانک
 چون یقین گشت رخ او زرد
 راجم این بود از آواز او
 آنکه کردی من از جهان
 لیک از ایمان صدق بایرید
 که جماع نیست کاید حرا

آنکه دارد شیخ عالم بایرید
 لیک در ایمان و دین موتم
 که چه مهرم هست محکم بر د
 چون شمارا دیدن باطل شوم
 عشق او را آورد ایمان
 صورتش بکبار معنی این
 شب همه شب میدید می
 مرد و زن را و از او اندر عدا
 آنچه دادند گفتند این
 خواب فتا را کون هم
 آنچه بستند و آن قافله
 در میان کافران بانک
 گفت در کافران بانک
 پدید آورد و بیا بد شد
 کو فتا از وی بنا که در کشت
 پیدایمید و چندین کافور
 که بچند سلسله او میدم
 که بگویم آید این دو چارون
 هست اعلام و شعاری
 در مسلمانان دل و سرود
 پدید آورد و بگران مرد
 بنده تو گشته ام من ستم
 من دانت را پر از زرد
 چند حسرت بردل و جانم
 در کس نامیرند این

ما وون
اذن داده
جره
سبو
دقین
پنهان

عرق
استخوان از گوشت
جدا شده

شکر
سبی
داور
بلعت ابل و ارا الهه برادر
بکوبند
فرخ
جوجه

هر وفار کی پند و تهتت
بود میری خوشلی میخاره
مشفق مسکین نوازی عاوی
شاه مردان و امیر مومنین
آمدش مهمان با کایان بسی
باده شان کم بود گفت و غلام
جرعه زان جام زاهب کین
تو بدلق پاره پاره کم نکر
کنج و کوهر کی میان خانتها
او نظر میکرد در طین سست
زرباد و باد و چون زرخیز
فتنه و شور و هیجانه
وقت پیشاری خوب ورد
چون هر سه گشته انکار دین
پیش آمد از ابدی غم دید
کوشمال محنت بی زینیا
ساله در خاک و خون میخیزد
گفت این فلان میرا جل
هوش تو بی می چنین پرتور و دا
ان ضیاء بلخ خوش الهام
از برای علم خلقی پیش او
کر چه فاضل بود و فعل و قیود
رین برادرینک و عاثر است
اگر و تاج اسلام از کبر نام
گفت آری پس درانی برادر

اورا بخت امیر بشیند قصد کوشمال را بد کرد و زان بخت
این قضیه در عهد عیسی بود که هنوز می حرام
نشده بود لیکن را بد منع لذت و تنعم میکرد

راه بان و رازدان و دور
هم امیر حسن او خوش بود
رو سبو پکن بما آورد ام
که هزاران جره و خمدان
که سیه کردند از بیرون زر
کچما پیوسته در ویرانه
جان همی نقش که طلسم سست
سنگ داد و در عوض که هر چند
بندکان و خردان میخیزد
وقت مستی همچو جان اند
نیست فرقی کاندرا هیچا غرق
خشت مغزی در بلا پیوست
داغها بردا غما چیدن بر
صبر و حشمت شب بکر بخت
گفت طالب چنین با عمل
هوشها باید بران هوش تو
دور عیسی بود و ایام مسیح
باده می باستان در نظم
از فلان اسب که دارد خمر جا
اندران می با پنهانی است
از برای چشم بد مردود
کچ آدم چون پویان بدید
دو سبو بند غلام و خوش
باده کان بر سر شایان جبه
اتخوانها رفقه جمله جان
چون هر سه لحم و کدم عرق
ایچنین باده همی بردان غلام
تن زهشای دل بگذاشته
دید هر ساعت خشت دریا
گفت را بد در سبو با صفت
طالب یزدان دانکه عیش
تا چه باشد هوش تو بهنگام
حکایت ضیاء بلخ و تاج اسلام لطیفه کفن ضیاء

کشته دایم در ملازم درین
این ضیاء اندر ظرافت بدو
دین ضیاء هم و عطی بداد
مر برادر در ضیاء نصف القیام
اندکی از قد سرت هم بدزد
تاج شیخ اسلام دارالملک
او بی کوه ضیاء از حد
روز مجلس اندام آن ضیاء
پس ضیاء چون دید کبر اندر
پس را خود عقل کو یا هوش کو

هر صفار کی گزیند صفت
گفت هر محمود و سحر
مکرمی زرنجشی و در یادلی
خلق دلدار و کم آزار و ملج
باده بود آن وقت از دین حلا
تا ز خاص و عام جان با خلا
انچنان کاندرا عبا سلطانی است
وز برون آن لعل و دود لود
گشت طینش چشم بندان
در زمان تا دیر بهمان رسید
تاج زر بر تارک ساقی بند
تخت و تخته آن زمان کسان
هیچ سبقی فی درشان قیام
سوی قصر آن امیر نیکام
خانه از غیر خدا پر خسته
روز و شب چسبیده و جربا
گفت باد گفت بهر گشت آن
باده شیطان دانکه تیر هوش
ای چو مرغی گشته صید ام
داوران تاج شیخ اسلام بود
بود کوه قد و کوه چک همچو فرخ
بود شیخ اسلام را صد کبر و نا
بار که پر قاضیان و صفیا
الفعالی داد و حالی در خوش
تا خوری می ای تو دین را عد

روت بس ریاست نیلی کیمش
سایه در روز است جستن قلع
عاشقان را با ده خون دل
خاک در چشم قلا و زان
دشمن راه خنجر اوار داد
ورنه بندی و تش و دست
روز غیرت بر سبوت و شکست
رفت پیش میر کفش با ده
تا بدین کر ز کران کویم سر
تا بدین سالوس خود را چاند
او اگر دیوانه است و قننه کا
میر پروین جبت و دوتی بد
مروزا بد می شنید ز میر
روی با دایه دارا چنین
شاه با دلالت بی طرح
که بکیر ایک شهرت ای قلبن
باخت دست دیگر و شه
زیر بالشا و زرش نه
کی توان حق گفت جز زیر کا
چون محله پر شد از بهیامی
خلق پروین جبت زودار
ز بد و پیری ضعف و ضعف
یا نبوده کار او را خور
مروار و مصیبت این بس
فی کی کمال کار غم خور

شکله باشد نیل بر روی جیش
در شب ابری تو سایه جوش
چشمشان بر راه و بر منزل بود
کاروانز اگر ده مالک کنی
وزوز منبر منبر بردار
ور تو یاش نشانی بایت
خبر یافتن امیر خوشم الوده رستن بر زاید
ما چرا گفت یکت پیش او
آن سریداش در غرض
تا بچیزی خوش را پیدا کند
چاره دیوانه چه بود کیر کا
نیم شب آمد بر پند میم
زیر شیم آن سن بان نهان
حکایت مات کردن و لکات سید شاه
مات کردش زودشم شه
صبر کرد و گفت و لکات الا
وقت شه گفتن و میقات
خفت پنهان از چشم شه
با چو تو چشم او را ش سجا
باز رجوع بجکایت امیر و زاید و اجتماع خلق
کای مقدم وقت غم و غم
دانداران ز پیش کشاوی
یا نیامد وقت و بادش
کا ندین دادی پر خون پس
عقل بهم فی کو کجلی ره برد

در تو نوری کی در آمد ایغوی
کر حلال آمدنی قوت عوم
در چنین راه بیابان خوف
مان چو حقا حراست و فیس
وزوز تو دوست بریدن پسند
تو عدد درامی دهی و شکر
خبر یافتن امیر خوشم الوده رستن بر زاید
میر چون آتش شد و جبت را
او چه داندا معروف از
او نذر خود و پنهان
تا که شیطان از سرش برود
خوست کشتن مروزا بد اند
گفت در و گفتن رستی
حکایت مات کردن و لکات سید شاه
گفت شه شه وان شه کبر او
دست دیگر با خن فرمود
بر جهیدن و لکات و لکات
گفت شه بی چه روی
ای توانت من ز چشم شه
باز رجوع بجکایت امیر و زاید و اجتماع خلق
منرا و شکست و غم
ریخ دیده کج نا دیده زیا
یا که بودان سعی چون جی
چشم پر و و نشسته او کج
جهتادی میکند و بهم

تا تو می نوشی و طلت جوئی
طالبان دوست را اند حرام
ای قلا و زجر و کد کوف
نفس را پیش نمان پس
از بریدن عاجزی و تش
هر چه کوز بر نوش و خاک خور
او سبواندخت از زنا بخت
گفت بنما خانه زاید کجا
طالب معرفت و مکره
کو شلس می کند برومان
بیلت خربندکان خروج
مروزا بد کشت پنهان
ایتمه مانده روز سخت کرد
مات کوید روی شه خود
یکت یکت اشطرنج میزد
او چنان برزان که عوار
شش بد بر خور و کند
گفت شه شه شه شه
میر غم شه شه ز زیر خشت
وز لکد بر در زون و زدار
که هست از عقل و فهم کو دکان
کارها کرده ندیده مزدکا
یا جزا و پسته میقات
رو ترش کرده فرو کند
کار و بوکت تا بنکوشد

مضحک و الت
خنده
نحوی
کمره

مادر غر
مادر فحشه
شلس
سالوس فروشی
دلو
چولی که آلت زدن
شاه و بی بی
که در سبوت و شکست
حریف و زاریات شدن
در کینه و کینه

ساخت
مقام فرود آوردن
ساخته

حجب
معنی حجاب

مشوق
شوق کرده شده
معنی مشتاق
در حال اشتیاق
در حال اشتیاق

مرد
مرد
مال میراث

زان ریش دور است تا بدرد
ساعتی با بخت خود اندر جدا
تا برودن یارین نیکین مناج
کز خیر خود را بداند شکم
مصطفی را بچرخ چون بچرخ
تا بکفتی چرخ بلیش بین کن
مصطفی ساکن شدی زانجا
باز خود را بر سر کون از کوه
بچرخین میوه تا کشف حجب
از فدائی مردمانا حیرت
باری این قبل فدای این فنا
هر یکی چون که فدائی فنی است
یا کرامی از خود اهل اله
تا بجز من هم خدای کن
عفو کن تا عفو یابی و جفا
باز بشوق قصه میران دگر
نیکف آن کیت نامکی نه
بلکه بگذارد ز بخت بخت
شیرینی کان به خون اویت
پیر خویش بر پیش زخم
در رود در سنگت نحت اگر کم
من برانم بر تن او ضربتی
با همه سالوس و با نامیر هم
خشم خویش را درش شده بد
ان شمعان از دم هیاهو

که نماندش غم سر عشق پو
که همه پزان و با بریده بال
کی شود خوش خوش و صد رخ
غصه آن همه اوها و غم
در بیان بی طاقی سالکان پیش از کشتاد و قصد کردن
مصطفی را فکندن خود را از کوه حرا از وحشت حجاب
و نمودن خیریل خود را بوی و منع کردن بشارت دادن
میفکندی از غم و اندوه
تا بیاید آن کهر را از حجب
هر یکی از ما فدائی شربت
کا ندران صدر ندکی در کشتن
کا ندران ره فخر کشتی
سپاهنم در دالتوی بعد تو
زشت ز منقرت در آ
مشکا فند موش در اندر
جواب گفتن میر شمعان را و قبول نا کردن عجب کشته گستا
بر سبوی ما سبور بشکند
مور کرد و پیش قدم از دوا
این نامان همچون زبان از ما
پرو بال مرده کشش شکم
از دل کشش کون برون
تا بود در دیکران را جبر
داد او و صد چوا و ایندم هم
دست پای میرویدن و دو دم بار لا به کردن شمعان
و همایکان زاهدان امیرا

ساعتی او با خدا اندر عتاب
هر که مجوس است اندر تو و نک
زاهدان را در خلا پیش از کشتاد
بیرا و بیای این دنیا خوش است
باز کشتی پیش پای چرخ
بهر هر محنت چو خود میکشد
ای خنک آنکو فدا کرده است
عاشق و معشوق عشقش رود
کشتی اندر غم و بی با شرد
عفو کن ای میر بختی او
تور غفلت بس سبب شکست
موشکا فان قدر را بوشد
جواب گفتن میر شمعان را و قبول نا کردن عجب کشته گستا
چون گذر سازد بگویم شیرین
بنده ما را چه از دودل
لیک جان از دست من او کی
در شود چون با می اندازد
جان نخواهد برد از شمشیر من
کار او سالوس و برق حلیت است
بر سرش چندان غم کز کرا
دست پای میرویدن و دو دم بار لا به کردن شمعان
و همایکان زاهدان امیرا

که نصیبم رنج آمد ز این جفا
کر چه در زده است خود شکست
تبع و استره نشاید هیچ دم
با مرادی تند خوی و کشتن
خویش را از کوه می اندختی
که ترا بس دولست از این
باز بچرخان آوریدی تا
که مکن این که تو شای بی بد
صل محتماست این خوش گشت
بهان کار ز فدا و شدن
در دو عالم تجربه مند گم
که نه شایق ماند آنجا نشو
در کمر در درد و بد بختی او
بر سپید عفو دل بسته
قصه ما را تو نیکو کوشد
تا بیایی ز این حکایت خبر
ترس ترسان بگذرد با صد
کرد مارش هممانان خجل
کر شود چون مرغ و بر بالارد
از نسیب من شود زیر در
ور کند صد حیل و تدبیر
لیک مقصودش تیان بهوش
کز تش بیرون رود کج روی
از و مانش مید خشد شش
چند بوسیدند دست پای او

کای امیر از تو نشاید کین کشی پادشاهی کن بخشش ای حیم بیج محتاج می کلکون باده کاندز خم همی چو شد نهان ای مه تابان چه خواهی کرد تاج گزیناست بر فرق است علم جوئی از کتبهای فوس خیزد مبتکر بر جملہ هستی مقرر می چه باشد یا جماع یا سماع جان بی کیفی شده مجوس گفتی نی نین حریفان بهم من چنان خواهم که بچون پا آنکه خورده است باشد و تنی زانکه جانشان این شویا دیده و آنکه در جوع و طعام گزند چون کند مستقی از آب چناب عاشق از معشوق کی باشد چنان بابت زنده کسی گشت یا مردہ را کس در کنار او انجمن چون در دره زنده در جهان مردہ شان آرام هر کرا کلشن بود بر زم وطن جای روح پاک علیین بود بهر محمور خند اجام ظهور و خسرانرا العبت مردہ و سید	کر شد باد تو بی باد خوشی اسی کریم بن الکریم بن الکریم ترک کن کلکون تو کلکون زشتیاق روی تو چو شد چنان اسی که خوردش دیت روی طوق عطیناک آویز برت دوق جوئی تو ز حلاوی سب جو بری چون غر دار و باغ تا تو جوئی زان نشاط و آهنگ	باده سرایه لطف تو برد هر شرابی بنده اینقد چو شد ای رخ کلکونت شمس صبحی ای همه دریا چه خواهی کرد تو خوشی و خوب کان هر جو جو بر است انسان چرخ اور انی علامت عقل و تدبیر است بهر علمی در نمی پنهان شد آفتاب از دره کی شد و ام خوا	بار جواب و دفع گفتن امیر شفیعیان را من بدوق این خوشی فایز نیم کر شوم کاچی چنان کجی این خوشی کی پسندد و خواجه این خوشیا پیشان با نیمی کی زمان و شور با حسرت چون کند محمور دوری از چون باو بسند همه کون و گنا در معنی این و آن الدار الاخرة لحي الحیوان لوکا یعلمون در و دیوار و همه اجزای العالم همه زنده و سخنگو و سخن شنو و همه آن فرمود مصطفی ص الدنیا جیفه و طلبا بها کلا اگر آخرت حیات نبود چون دنیا جیفه بودی چه برای مردش جیفه خوانند جای بلبل کلبن و نسیرین بود هر کرا عدل عمر نمود و دست چون نداشتند از مروت و دردت	لطف آب لطف تو حیرت خود جمله مستازا بود بر تو حسد ای کدانی رنگ تو کلکونها وی همه هستی چه میجوئی عدم تو چرا خود دمنت باد جمله فرح و سایه اند و تو غرض چون چنینی جوش از زان فرو در سر کردن عالمی پنهان شد ز هر از خمره کی شد جام خوا آفتابی صبر عقده منت حیف کر همی کردم بھر سو بچوید که ز بادش کونه کونه قصهها که سرشته در خوشی حق بدند کی شود قانع بهاریکی و دو میل کلشن کی کند چون ابلهان صبر بخند هیچ رسوخ از طبیب واقف آن شیر بحر خالق نشد مردہ را کی در کشاند کنا کوندار و از جهان جان خیر آنکه دهند سخن گویند لاند کاین علف جز لائق العایم کی خورد او باد و اندر کلشن کرم باشد کش وطن بکین بود میش او حجاج خونی عادت کو و کانا تیغ چو بین بهتر است
--	---	---	--	--

مکتبین
دیوانی و جانی که در اد
اعمال خیر نویسند
سجین
دورخ از خسته

صوف
بشیدید فاجعه
مبعی صفت اراده
قرن
کبریا قرن

ایمطوا
یعنی فرودید

لاامع
رخشان
و سقم
بیماری
خرمکس
کس کلان
آیا
آتش

ضعیف
مجان

کافران طایف نقش انبیا
ان کی نقش نشسته در جنان
کوش طایفه ضبط این فکین
دست طایفه میکند داد و ستد
جز و جز و شش را تو بشمردین
هست یکا مش و تقطین
چون الف از مقامت بشین
چون برهنه رفت پیش شاه فرد
اینچنین باشد چو در وی صاف
یار ناخشن بر و باش بسته بود
بود یاروت از ملاکت بیکان
آن سبد خود را چو پیرا بستید
رحمت بی علتی بی خدی
تا که آید لطف و بخشایش کی
لیک سرخی بر رخ کلامی است
چون به بنید روی زردی ستم
نور بی سایه لطیف و عالی است
روزه داران را بود آن جوان
پن بکوا حوال خود را می یار
بست احوال توا ز کان تو
حال باطن گری نمی آید بخت
زان نبات اگر در دریا رود
حال مروزی بدی مانند
شادی هر روز از نوعی دیگر
هست مهمانخانه این تن بجا

کان بخار یزده است اندر وید
وا نکر نقشش چو بر آسمان
کوش باطن جاذب اسرار کن
دست باطن بر در فرجه
این درون قفان برین
وا نکر نمش نام الدین
او نارد هیچ از اوصاف جو
شاهش از اوصاف قدسی جا کرد
از بن طشت آید و بالایی
ورنه او در اصل بس حیرت بود
از عتابی شد معلق به چنان
کرد استغنا و از رویا برید
آید از دریا مبارک ساعی
سرخ کرد روی زرد از کوهی
بهر آن آید که جانش قانع است
خیره کرد و عقل جانین ستم
آن مشکب سایه غریبی است
خرمکس را چه ایا چه دیکان

وان جهان را چو روزیرو
این دانش نگه گویان با پس
چشم طایفه ضبط علیه بشیر
پای طایفه در صفت مسجد صوف
اینکه در قفس است با شد تا حل
خلوت و چله بر اولاد نمش
کشت فردا کسوت خویش
خلعتی پوشید از اوصاف شای
در بن طشت از چه بود او در دنیا
چون عتاب ایمطوا بکشد
سر نمکون از شد که از برود
در جگر چون قطره آتش نما
القدر کرد در دیار کرد
ز روی رو به ترین زنگها
که طمع لاغر کند زرد و لیل
چون طمع بستی تو در از این
عاشقان عریان همی بیند
این سخن از حد و اندازه است

پس چنان پروای نقش و سیاه
وا نکر با حق بکفار و سس
چشم سر حیران با زاغ ابصر
پای معنی فوق کردون و طوا
وا نکر یار آبد قرن ازل
پس غمی مرو را عازم نمش
شیر برهنه جان بجان ازای جو
بر پرید از چاه بر ایوان جا
شومی آمیزش اجزای کاف
بپو یار و نش نمکون او کشند
خویش را بر ساخت تهاش
بهر جست کرد و او را ناخو
کر چه باشد ایل و یار و یو
زانکه اندر انتظار آن لقا
فی زرد و علت آید و لیل
مصطفی کو یک دلک نشسته
پیش عریان چه چاه چه بد
ای ایاز کنون بکوا حوال جو
کر چه تصویر حکایت شد و
حاک بر احوال درین چو
کشت بر جان خوشتر از قند
باز سوزی غیب رفتندی این
همچو جوان در روشش کشید
فکرت هر روز را و دیگر اثر
ضعیف از چه فکرت شادی غم

دیکر باره خطاب شاه ایاز را
تو بدین احوال کی رهنمی شو
حال طایفه کو میت و طلاق
لمخی در پای همه شیرین شود
تمشیل تن دمی به با کانه و تمشیل اندیشه های مخلف
بهمانان و عارف ضار و ران اندیشه ها چون مرو همانند
هر صبا صبیغ نو آید در آن
لی غلط گفتیم که آید و بدیم

میزبان تازه روشوای خلیل
 بن مگو که ماندا نذر کردم
 آن کی را بنجیمان آمد قیق
 مردن گفت پنهانی سخن
 گفتن فرمانم بدست کشم
 مانده همان عزیز و شوهرش
 بعد از آن همان خواب و آرزو
 و برای خواب توای بولکم
 شب آنجا سخت باران در گرفت
 رفت عریان و محاف آنم عود
 مرد و هم از کل و باران نشد
 زود همان جفت گفت ای پهل
 تا که زوتر جانب معدن بود
 زن بسی گفتش که آخرای میر
 جامه ازرق کرد از غم مردون
 کرد و همان خانه خانه خوش را
 که بدم یاد خضر صد کج جو
 هر زمان فکری چو همان غم
 فکری ای جان کجایی خوش را
 خانه میرود به بندی او غیر
 میکند از پنج سر و کینه را
 غم ز دل هر چه بریزد یابد
 کر ترش روی نیار و بر برق
 از آن که او برین برست
 هفت سال تو بایضیف خدا

در بسند و نظر شود بیل

هر چه آید از جهان غیبش

حکایت همان و که خدا و زن و میان فضیلت همانا

ساخت او را هر طوق این
 کاشبای خان و دو جامه
 سمع طلعت ای و چشم روشن
 نقل بهاد و از خشک و
 شد و در آن بستر که بود آنسوی
 بستر آنسوی در کف دستم
 کز سگوه ابرشان آید سخت
 داد و هم از بر غبت چند بوی
 بر تو چون چنان بون سلطان
 موزه دارم من ندارم غم کل
 کاین خوشی اندر سفر هرگز
 کرمزاجی کردم از طبیعت کبر
 صورتش دیدند شمع بی لکن
 از غم دار خجالت این با چرا

خوان کشید او را که مکتب
 بستر را بستر سوی در
 بر و بستر کسری و رفت
 در کف دست هر دو مشجب
 شوهر از خجالت بد و چهره
 آن قرار که بر زن او کرده بود
 زن بیاید بستر را که شو
 گفت پسر سیدم ای مرد کلان
 اندرین باران کل او کی رود
 من روان کشته شمار خیر باد
 زن پشیمان شد ازین گفتار
 لاله و زاری زن بود بی شتاب
 میشد و صحرای نور شمع مرد
 در درون هر دو از راه نهان

تمثیل فکر هر روز که در دل آید بهمان نو که از اول روز در
 خانه فرو آید و فضیلت هماننداری و از همان کشیدن

ز آنکه شخص از فکر دارد قدر را
 تا و آید شادی نور اصل خبر
 تا خراش و نواز را و را
 در عوض حقا که بستر آورد
 رز بسوزد از تپشهای شرق
 باش همچون طالعش شیرین و
 در بلا خوش بود با صبر و صفا

فکر غم گمراه شادی میرند
 میفشاند برکت زرد و نارنج
 غم کند بچ که پوشیده را
 خاصه از آنکه یقینش باشد
 سعد و بخش اندر دولت همانا
 تا که چون باه شود او متصل
 تا چو او کرد و بلا می سخت

در دولت ضیف است او را در خوش
 که هم اکنون باز پرورم
 نشاند کوی ایشان سو بود
 بهر همان کسرا سوسوی در
 سوسوی خانه سو کرد و آنجا وطن
 سر گذشت نیک و بد و شب
 که مرا میوست ای جان جفت
 کشت مبدل و آنطرف همان
 سوسوی در خانه است و آنسوی
 ز آنچه می رسیدم آمد خود
 بر سر و جان تو او تا او نشود
 در سفر یکدم مباد روح
 چون رسید و رفت آن جهان
 رفت و پشیمان از آن جسر گذر
 چون بهشت از غلظت شب کشید
 هر زمان گفتی خیال بهمان
 میفشاند مکتب روز تیان بود
 آید اندر سینه چون جان عزیز
 کار ساز نیهای شادی میکند
 تا بر وید برکت سبزه متصل
 تا ناپدید رخ و پوشیده را
 که بود غم بنده ایل
 چون ستاره خانه خانه میرد
 شکر که دید از تو با سلطان
 پیش حق کوید بصد کون شکر او

تقی
 بزرگ
 عیش
 مبدل
 غرض
 غنودن
 آرام گرفتن
 کلان
 بزرگ
 طلیبت
 شوحی
 خوش نرنگی

چالش
جنگ و غزا

لوت
طعمه

اخم
رازدن
ترکان

لقب و نام زمان است
مقتل
مقبول
جای گشته سعاد

برسی
یعنی بمیری
مراتی
ریاکار

سپاه

با کلاه
با کلاه

کی توانی کرد در خون آشنا
زیر دست و پای اسبان غزا
چالیشست این لوت خوردن این
غیت لوت چرب تیغ و خنجر است
کار ترکانست بی ترکان بد
گفت عیاضی نو دبار آدم
بی زره رستم میان تیغ و تیر
تیر خوردن بر کلو یا مقلی
در تنم کجا یکم بیز خیم نیست
لیک بر مقل نیاید تیر
در جهاد اکبر کفتم دم بد
نغمه از باطن مرا آواز داد
گفتم ای نفس خبیث بی وفا
در کوفی رست حاکم است
که مرا هر روز اینجا می کشی
در غزا بجهنم بکیر خیم ازین
خوار و خود روی و مرانی بود
زانکه در خلوت بر آنچه کنی
بجهاد اکبر است آن صخر است
اچنان کس را باید چون زنا
نقش صوفی باشد او را نیست جا
تا رسوخ آن نقشها جان شود
صوفی دیگر میان صف و جرح
بیت زخم از دستگاه فرود
با مسلمانان بجافرت کرد

چون نه با جنگ مردان آشنا
صد فاکان غرق گشته در فنا
تا تو برالی بخوردن استین
جان باید باخت چه جای سر
جای ترکان خانه باشد غدا
حکایت عیاضی حمد الله که به قدا
شهادت و چون از جهاد صحر جبار
اواز طبل غازیان شنید نفس او را
کردن و نفس با مشرم میمود در این دعوت
کاجت است این جلدی دوا
در ریاضت کردن و لا اعدا
که بکوش حق رسیدم با دوا
از کجا میل غزا تو از کجا
در ریاضت سخت تر فشار
جان من چون جان کبران می
خلق بنید مروی و ایشان
درد و عالم این چنین بود
تبر برای روی مروی کن
پرود کار رستم و حیدر
و در بودن انصاف و ادب
صوفیان بدم هم چنین
تا عصای موسوی نهان
حکایت مجاهدی دیگر و جان بازی او در غزا
بار دیگر حمزه آورد و نبرد
و نخست او با مسلمانان

بس بن بی سرکه دارد ضبط
بچنین روشی که از روشی پرید
نیست حمزه خوردن اینجا تیغ
کار هر نازک دلی نبود قتال
غزوه کیانی کرد چشم این
حکایت عیاضی حمد الله که به قدا
شهادت و چون از جهاد صحر جبار
اواز طبل غازیان شنید نفس او را
کردن و نفس با مشرم میمود در این دعوت
چون شهادت روزی جانم بود
بانگ طبل غازیان آید
خبر بنگارم غزا آمد برو
رست که ای نفس کاجت گریست
نفس باکت آورد آنکه از درد
به چکس نیست از عالم خبر
گفت ایست چون منافق زنی
نذر کردم که در خلوت هیچ
جنش و آوازش اندر خلوت
کار کس نیست این سود و جو
صوفی آن صوفی این صوفی
پرود و دیوار جسم کل سرشت
نقشها را بخورد و صدق
حکایت مجاهدی دیگر و جان بازی او در غزا
تا میر و تن بیک زخم از کت
حیفش آمد کوب زخمی جان دهن

بس سربل بن بخون بر چون جا
اندران صف تیغ چون چوید
حمزه باید در این صف این
که کز زوار خیالی چون خیال
رقی از دست و قادی بین
تن بر بنه که زخمی آیدم
تا یکی تیری خورم من جانی
در نیاید جز شهید می
این هم از تیر چون چوید
رستم اندر خلوت و در خلوت
که خرامیدند جیش غر و گو
خویش باور غر و گردن کن
ورنه نفس شهوت از طاعت
در فصاحت بی دمان اندون
که مرا تو میکشی بخواب و خور
هم منافق میمیری تو چینی
سر بر و نازم چو زنده است
جز برای حق نباشد شیش
کوز روش جنش کم کرد و چو
آن رسوزن مرده این طعمه
حق ز غیرت نقش صد صوفی نو
چشم فرعونست پر کرد و جفا
اندر آمد چند باز بر ضرب
تا بخورد او بسیت زخم اندر
جان ز دست صدق و ادب

آن یکی بودش کف در دم
تا که کرد سخت تر نفس مجاز
نفس او فریاد کردی بر
که چرامی نفعی یکبار که
بر حق یکبارگی بکار دین
همچنین انصوفی اندر وقت
با مسلمانان بگردش رفت
بعد از آن وقت نماز قیام
ایستاده در نماز گشت
لش بیکشت و برین زند
که بجز خوریزی کشتی شهید
نفس برین مردن که تیغ او
نفس خون مبدل شود این تیغ
مر خلیفه مصر را غما گرفت
یک کتیکت دارد او اندر کتا
در بیان ناید که حشش سچیا
پهلوانی را فرستاد آنرا
درد و ترکش کن و در ایست
چون لجا بعید و بر کرد
زخم نیز و سسکهای منحن
شاه موصل دید کار مهر
که مراد ملک شهر موصل
در مراد کوه و سیم و سیم
چون رسول آمد پیش پهلوان
گفت من ز ملک میخواهم

حکایت آن مجاهد که از همیان هر روز یکدم در خند
نمکندی تقاریق از بهر سینه با نفس حرص پر و در سینه
نفس که چون اندازی یکبار انداز تا این جا
خلاص یابم که انیس صدی الرحمن و جواد

نفس را کالیاس حدی این

رجوع بحکایت آن مجاهد در قتال

وقت فراود بکشت خرم
مقصد صدق او و صدق عشق
این بن روح را چون لب
نفس زنده است از چه کشت
کا فرشته بدی هم و سعید
هست باقی در کف آن خرم
باشد اندر دست صنع و نین

حکایت خلیفه مصر و شاه موصل و فرستادن کتیکت
بطلب کتیکت و صفت کردن غمازان نفس او را که غدا

نفس او است کاندرا غذا
سوی موصل با سپاهی بران
تا کشم من بر زمین و در کتا
قاصدا هلاک ایل شربت
یتنها بر کرد چون برق برین
پس فرستاد از درون شش
بی چنین خوریز زنت حال
این ز ملک و شهر خودان

ایثار کردن صاحب موصل آن کتیکت را بخلیفه
تا خوریزی مسلمانان زیاده نشود

هر شب نمکندی یکی را سیم
در تانی در و جان کندن در
در قادی زار و تاب و تی
کشتیم در غصه و بیچارگی
همچنین کشتی مرا و در عین
بهر حق بگرفته بد بر نفس تنگ
بست کت تیغ و روح از وی
از پی بر خوان رجال صدقوا
لیکن نفس زنده کجا بست
جز که خام و رشت و پخته
مرد و در دنیا چون زنده میرود
لیکن تصویر ترا حیران
واند که مردی تهمی جان بچورد
که شه موصل بجوری کشت
که بعالم نیست اندیش نگاه
خیر کشت و جام از دست
بر کن از بن آن در و درگاه
با هزاران رستم صاحب علم
همچو که قاف او بر کار کرد
برج سنگین بست شوخ و نرم
کشته میکرد و دیزین حربان
تا که در خون مظلومان ترا
میفرستم حیت این شوخ
گفت پیغام ملک اندر
لیکن میخواهم یکی صاحب

کر
در کردن
فر
پاک شدن

اساره

باید واقعه

بست

در سوره احزاب

رجال صدقوا ما عاهدوا

علیه فمهم من نفسی

و منهم من ينظر الى مؤمنين

كسافي اند که وفا بعد خود

کردند و جفا بعضی

شدند و بعضی

نظر دارند

شهادت دارند

۱۲

ایستادن

معدوم

پایان

داو کا غذا نذر و نقش و نشان
 این کشت خوابم دور ایام
 کشت علوش صحت کشت آسایش
 با شکر داد و خرد او بود
 عشق بجز آسمان بودی کنی
 کی جادوی محو شستی در بنا
 هر کی بر جادوی همچو
 بخت ندهست آسایش
 چون خیالی دید آن خفته
 گفت بر هجر آب خود بودیم
 مرکب عشق در پیه صد گام
 این سوزان کرم آخر مکا
 بین ایدی سد و سوی حلقه
 از چمن بود معدوم خیال
 آتش بایسته نابخت
 نفس خود را کی توان کردن
 بازگشت از مصل و شیدا
 آتش عشق فروزان اینجا
 چون زند شوی درین دیو
 چون برون از دخت شلوار و
 بر جمید آگونی برهنه سوی
 آریان چون دیو در جوش
 پهلوان مردانه بود بی عذر
 چون که خود را او بدان خود
 آن بت شیرین لثامی ماه

گفت پیش بر بگو و در اعیان
 بین بده و نه هم اکنون غم
 صورتی کم گیر و زود او را
 سوی لشکرگاه و دریا عشق
 چون زینا در هوا می پویی
 کی فدای روح کشتی نامت
 کی بدی پان و چون چرخ
 تنه تن میکند زهر جان
 جمع شد با او و از وی رفت
 عشوه آن عشوه ده خوردیم
 نعره میزد لاله بالی کا لجام
 مسورت کن با کی و نه کما
 پیش و پس کی میدان مغنون
 در چه اندازد اسود کا لجام
 همچو یوسف معتصم اندرین
 جز با داد عقل و دقت

کامین کا غذا نذر و نقش
 چون رولش بازگشت و حال
 من نیم در عید ایشان است
 روی دختر چون بدید آن
 دور کرد و زار رنج عشق
 روح کی کشتی فدای او
 ذره ذره عاشقان آن جا
 پهلوان چه را چهره پنداشت
 چون بخت از خواب شد بیدار
 پهلوان تن بد و مردی ندا
 ایش ابالی بالی خلیفه فی الکوا
 مسورت کو عقل کو سیلاب
 آمده در قصد جان بل سیا
 هیچکس را بازمان محرم ما
 کر ز لجامی لطیف سرود
 جانب تمام قصه بازمان

مراجعت نمودن پهلوان از موصول صحبت او با گیت
 که مذانت او درین از اسما
 چیست عقل تو فجل بن الفجل
 در میان پای آن آن پرست
 ذوالفقار همچو آتش او
 صد طویله و خیمه را بر هم زد
 پیش شیر آمد چو شیر مست
 مردی او همچنان بر پای بود
 در تعجب ماند از مردی او
 قصد آن مه کرد اندر خیمه او
 صد خلیفه کشته کمتر از کس
 چون ذکر سوی مقرر یافت
 دید شیر ز سیه از نستان
 شیر ز کشته بدی کرد از فقر
 زویشمید و سرش را بر سکا
 با چنان شیری پاش کشته
 جفت شد با او شوی از آن

زود و بفرستش که مکت و مال
 داو کا غذا و نبود آن شب
 بت بر آن بت پرست او را
 کشت عاشق بر جاش در بنا
 کربودی عشق نفیروی جان
 کر نسیم حمله شد مری
 می شاد در علو همچون نهال
 شوره اش خوش آمد جب گاه
 دیدگان لببت بیداری بود
 تخم مروی در زمین ریخت
 فاستوی غدی و جودی و آتشی
 در خرابی کرد ناخن در آن
 تا که روبه افکند شیرینی
 که مثال آن چو پنبه است و شرا
 همچو شیران خوشن را و کند
 کاغش با این ندارد پهلوان
 تا فرو داد همیشه و مرج کا
 عقل کو و از خلیفه خوف کو
 پیش چشم شیش آن نفس
 رسته و غلغل از لشکر سجا
 بر زده بر قلب لشکر ناگهان
 در هوا چون موج دریا بیک
 زود سوی خیمه محم و شاد
 مروی او ماند بر پای و
 متحد گشتند حالی نفس و جان

تبرک
 کشتن
 حب
 دانه
 رسته
 در صورت
 دانی
 در غنای
 خدا یا
 و زمین
 کبوتر
 کسان
 و جان
 پرگاه
 تاربان
 یعنی اسبان عربی
 خردین
 و بعضی
 و بعضی

كما قال الله تعالى قلوا و
هي الا حياثنا الدنيا نموت
ونحيا و ما يهلكنا الا الله يورثها
بذلك من علم ان الله
مخبرون

چشم موسی دست خود را و دست چون حقیقتش او فرج و کلو هر کرا فرج و کلو این دست چون خلیفه کرد رای اجتماع و کرا و کرد و کرا بر پای کرد خشت خشت موش و کوشش زن خود دیدن سستی او از یاوش آمد مردی آن پهلوان غالب آمد خنده زن شود را هر چه اندیشید خنده میفرود بر یکی را سخن و مضاج آن زود و شمشیر چو آتش کشید و در خلاف راستی بفریم در دل شایان تو ما بی این آن فرست این زبان این است این زبان کیشم ترا بی هیچ بهفت مصحف در زمان بریم شرح آن کردن که اندر راه او بدان وقت که از شیر شکار من چو دیدم از قاین نازکی ایمن بهار نور بعد مرکب یز در بهاران ستر با پیدا شو تبرخ هر درختی و خوش لیک کی دانی که آن پنج خا شاخ شکوفه نماید دانه را	پیش چشم غیب نوری شد کم بیان کن پیش او سر او آن کم دین دلی دین بیدار آمدن خلیفه نردان بن بجهت شہوت رانی و جامع قصه خفت و خیر مراد فرای کرد خفت مردی شوش کلی مید خند کردن آن کنیزت اضعف شہوت خلیفه و دوقور شہوت آن پهلوان و فهم کردن خلیفه حال او را و پرسیدن جد میکرد و دنی شایب فر همچو بند سیل ناکا بان کسود ای برادر در کف قیاح و نا گفت تر خنده را کو ای پید یا با یه چرب پیش آرمی دم کر چه که که شد غفلت زیار کر کوئی آنچه حق گفتن است تبع را کرد او حواله گفت خورد سو کند و چنین تقریر داد یک بیت با آن خلیفه نمود هیچ تغییرش نشد بد قرآ را شنب خندیدم امی شاه جهان بست بر مان برود و در هر چه خورد است این بن سواد جلکی پیدا شود آن بر سرش از کد امین می برآمد اشکا نطفه کی ماند تن مروا ز را	این سخن پایان ندارد و در کمال پیش ما فرج و کلو باشد خیال با جان انکار کوته کن سخن چون میان پای آنجا نشسته و هم آن کرنا باشد آن خیر خند کردن آن کنیزت اضعف شہوت خلیفه و دوقور شہوت آن پهلوان و فهم کردن خلیفه حال او را و پرسیدن سخت میخندید همچون بنکیان گریه و خنده غم و شادی دل هیچ ساکن نمی شد آن خنده در دلم زین خنده غمی او قناد من با غم در دل من روشنی است یک چراغی هست دل و کشت من بدین شمشیر بزم کزیت و بر کوئی راست انادت کنم زن چو عاجز گشت گفت احوال شیر کشتن سویی خیمه آمدن تو بدین سستی که چون کدی بلو راز بار امیکند حق اشکا آتش و باد و آب و آفتاب برد مان از دمان و آب هر غمی که روی تو دل از رده این خار شکوفه آن دانه است غیبت مانده بیولا با اثر	پیش هر محروم باشد این حال لاجرم هر دم نماید جان جهان احمد اکرم کوی با کس کهن سوی آن ن فست از بهر جاع پس قضا آمده عیش و شبت که همی جنبید به بندی اخصیر آمدند قهقهه خنده اش گرفت کو گشت آن شیر و اندمش جان غالب آمد خنده بر سود و زیان هر یکی را معدنی دانست قل پس خلیفه تیر گشت و شد راستی کو عشو تنویم داد بایدت گفتن بر آن کشتی است وقت خشم و حرص اندر زیت سود می ندهد بهانه کزیت حق نردان کشتنت شاد و کتم مردی آن رستم صدا را وان ذکر قائم چو شاخ کر کن خشت خشت موشکی رفتی پیش چون بخا بدست تخم میکا راز بار امی بار ندارد آب تا پیدا آید ضمیر و مددش از خار می بود کان خورده آن شناسد کاکه و فرزان دانه کی مانده باشد با شجر
--	---	---	---

خشت خشت
اسم صوت کاغذ
دجانه غصه
مدای اردو و دایه
سده مطلق صد سیر

بخت
یعنی ایالت
کردن
کرد لیر است

لطفه از ناست کی ماند بنان از دم جبریل عیسی شد پدید کی بود طاعت چه خلد پدید لیکن بی اصل نباشد این جزا پس بدان رنجت نتیجه زلتی است سجده کن صد بار میگو ای خدا من معین می ماندم جرم را کاین جزا اظهار جرم من بود شاه با خود آمد استغفار کرد گفت با خود آنچه کردم با کسان قصه جفت دیگران کردم بجا من در خانه کس دیگر نروم ز آنکه مثل آن جزای او شود عصب کردم از سه موصل کینه نبیت وقت کین گزری و مقام همچنان کین ظلم آمد در جزا داد حقمان از مکافات کسی رتبانا ظلمنا سهو رفت گفت اکنون ای کینک واکو با میرت جفت خواهم کرد بار ما من مهتاش کرده ام پس بخود خواند آن میر خویش کرد با او کیت بهانه و پذیر مادر و فرزند را صد حق است چون کسی داد خواهم این کینه	مردم از لطفه است کی ماند چنان کی بصورت همچو او شد نا پدید کی بود دوزی بسکه پایی داد بکینا هلی کی بر بنام خدا افت این حضرت از رهوت نبیست این غم غیر در خود و نه لیکن بهم جرمی باید کردم وز سیاست در دیم طایر شود غرم کردن شاه چون واقف بران خیانت شد که پوشد و کند او را بوی و بد و دانست که آن فتنه جزای قصدا و بود و ظلم او بر صاحب موصل که من استاء فعلیها او در خانه مرا در لا جرم چون خرامی سینه مثلش بود عصب کرد از من از او و نه من بدست خویش کردم کاغذ از مودم باز نر ما یم و را گفت این عدم به عدنا به رحمتی کن اسی جیمیهات رفت اینچنین را که شنیدم من تو الله الله زین چکایت دم من خوبتر از تو بد و سپرده ام خواندن خلیفه پهلوان را و کینک را با او عقد کردن که شدستم زین کینک بس نفیر او نه در خود چنین جور و جفا پس ترا اولیتر است این غی	جنتی از ناست کی ماند بنار اوم از خاکست کی ماند بخت بیج اصل نیست ماند اثر آنچه اصل است کشته پیری است کردانی این کینه رازا عقبا اسی توسیحان پاک از ظلم و تم چون پوشیدی سبب را را عقبا باز کردم سوی تو به شاه باز غرم کردن شاه چون واقف بران خیانت شد که پوشد و کند او را بوی و بد و دانست که آن فتنه جزای قصدا و بود و ظلم او بر صاحب موصل که من استاء فعلیها او در خانه مرا در لا جرم چون خرامی سینه مثلش بود عصب کرد از من از او و نه من بدست خویش کردم کاغذ از مودم باز نر ما یم و را گفت این عدم به عدنا به رحمتی کن اسی جیمیهات رفت اینچنین را که شنیدم من تو الله الله زین چکایت دم من خوبتر از تو بد و سپرده ام خواندن خلیفه پهلوان را و کینک را با او عقد کردن که شدستم زین کینک بس نفیر او نه در خود چنین جور و جفا پس ترا اولیتر است این غی	از بنجار است ابکی باشد بنجار بیج انگوری نیما مذبتان پس ندانی اصل بیج دور دور کر نیما مذبوی هم از وی است زوداری کن طلب کن عطا کی دمی بجرم جان را در و تم و اینها آن جرم را پوشیده داد تا شود معلوم اسرار نیما یا و جرم و زلت و هرا کرد شد جزای آن بجان من رسان برین آمدان واقفا دم بجا اهل خود را دان که قوا و است مثل آن با چون تو دیتی پیش خانیس کرد آن خیانتها من آن تعدی بهم باید بر هم من در این دنیا روم نیز غیر صبر و رحمت محمودیت از کما بان نو خستد کین آنچه گفتی ای کینک زین سخن کویکی بد کرد و نیکی صد پیر این قصائی بود که مدو تسلیم گشت در خود چشم قهر اندیش مادر و فرزند و ابرو صد ازین زین کینک سخت تلخی میدو خوش نباشد دادن و ابرو تو
---	--	---	--

تاک

زنت

نفرین

اعتقار

امدش

حشر

قادر

دیا

خدا

دسته ای از اسرائیل است عیسی
انرا حکم دادان عدم عدنا یعنی نبی
باشد مادر و فرزند را که کینه بدین
از بنجار است ابکی باشد بنجار
بیج انگوری نیما مذبتان
پس ندانی اصل بیج دور دور
کر نیما مذبوی هم از وی است
زوداری کن طلب کن عطا
کی دمی بجرم جان را در و تم
و اینها آن جرم را پوشیده داد
تا شود معلوم اسرار نیما
یا و جرم و زلت و هرا کرد
شد جزای آن بجان من رسان
برین آمدان واقفا دم بجا
اهل خود را دان که قوا و است
مثل آن با چون تو دیتی پیش
خانیس کرد آن خیانتها من
آن تعدی بهم باید بر هم
من در این دنیا روم نیز
غیر صبر و رحمت محمودیت
از کما بان نو خستد کین
آنچه گفتی ای کینک زین سخن
کویکی بد کرد و نیکی صد پیر
این قصائی بود که مدو تسلیم
گشت در خود چشم قهر اندیش
مادر و فرزند و ابرو صد ازین
زین کینک سخت تلخی میدو
خوش نباشد دادن و ابرو تو

ازین

اواز دنا

عقد کردش با امیر و راداد	خشم را در صحن را یکسو نهاد	گر بدش نستی ز نری خزان	بود او مردی پهن چهره
ترک خشم و شهوت و حرص او را	در بیان سخن قسمنه که یکی را قوت	و شهوت خزان دهد	بست مردی در کت پهن
مردی خرد و مباح اندر کش	و یکی را صفا و صفوت فرستگان	علیت	حق بهی دانند الخ بیکر بکش
مرد به پشم بمن حق بیکر	نمهای که شهوتی نبود	بر او جبر قیامتی نبود	به ازان که زنده باشم دور
مغر مردی این شناس و پوشت	سوز هوا تا فتن از سرور	ترک هوا قوت پشم	آن بود در دوزخ و این در جنان
حقت الجنة مکاره را رسید	حقت النار از هوا آمدید	ای ایاز زره شیر دیو کش	مردی خرم فرون مردی پش
آنچه چیدن صدرا در کش نکرد	لعب کودک بود پست پست	ای بدیده لذت آمد مرا	جان سپرده بهرام مرد وفا
ای که از تعظیم امرش آگهی	ایچکایت کوش کن کرد الهی	داستان امر و دوق چایش	بشو اکنون در بیان معنیش
گفت روزی شاه محمود غنی	وادن شاه که هر را در بزم بدست	وزیر که این چندی زود	انشه غرین و سلطان سنی
یکت صباحی جانب دیوان نشا	مبالغه کردن وزیر در قیمت و فرمودن شاه	وزیر	جمله ارکان زاران دیوان بیا
کوهری بیرون کشید و مستینه	که این رشکن گفتن وزیر که این کوهر نفیس حکیم بشکنم		پس نهاد آن زود در کف وزیر
گفت چونت و چه از و این	گفت پیش از زود زود خوار	گفت بشکن گفت پیش بشکنم	نیکو آه فخر و مالت منم
چون روادارم که مثل این	که نیاید در بیا کرد و	گفت شامش و بدوش خلعتی	کوهر از وی بستن شام فقی
کر و یار وزیر آتش ز جود	هر لباس و حله کو پوشیده	ساعتی نشان کرد مشغول سخن	از قضیه تازه و سیکر
بعد از آن دادش بدست جا	که چه از و این بدست طالبی	گفت از و این نیمه ملک	حافطش با خدا ای انجلیک
گفت بشکن گفت ای خوشید	بس در یغ است این شکستن	قیمش بکدر بین تاب و لمح	که شده است این نور و زار
دست کی جنبه را در کسر	کی خزانه شاه را با ششم عدد	شاه خلعت او داد و ارش فرود	پس بان مدح عقل او کشود
بعد یک ساعت بدست میرداد	در اکان امجان کن بازو	او بهین گفت و بهیران بهین	هر یکی را خلعتی داد و امجان
جا که بهان همی افرو و شا	آن خدیان را بر سر دانه	همچنین گفتند پنجه شست	جملگان یکت تقلید وزیر
کر چه تقلید است هتون جهان	بست رسوا به تقلید ز امجان	شاه چون کرد امجان جملگان	مال خلعت بر و هر یک بیکر
بهچان در دور کردن شد	تا بدست آن ایاز دیده و	آخرین نهاد در کف ایاز	گفت او را که بخریف دید
بیت بیت دیدن این کوهر	رسیدن آن کوهر خرد و بدست ایاز و کیاست	ایاز	در شاعش در نکر ای محرم
ای ایاز اکنون کوئی کاین	مقلد ناشدن او یا را و مغرور ناشدن او	بال خلعت	چند می از و بدین تاب
گفت افزون را آنچه تا گفت	و جاکی افزون کردن و مدح عقل ایشان کردن	که نشاید	گفت اکنون زود خردش
سکما در هین بودش شتاب	مقلد مسلمان نشدن اگر مسلمان باشد و نادر باشد		خرد کرد و پیش او بود این صواب

کوه نفیس
شاه با او
احسان داری
ادرا
سر
شکن
از یاد
آهین
قبی

ز اتفاق طالع بادوش
یا بنجواب این دیده بود آن
همچو یوسف کاندرون قهر
هر که پاسبان می شد فضل
کرد و پیش بر آنکه سبب جو
هر صورتها کش چندین خیر
عارفان را غار گشته بنشیند
دید که سابق ز دعوت بود
بود او را بیم و امید از خدا
ز امتحان شاه بود که ایاز
چون شکست او کو بر خاص
و انجماعت جمله از جمل و
گفت ایاز ای همتان نامو
امر سلطان به بود پیش
من زنده بر می نکردم نظر
پشت سوسلی عبت کلر کن
کرده در راه دین از پهن
چون ایاز این راز می شنید
از دل برکت دودمان
اینچنان چه لایق صدر میشد
امر پیش چنین اهل فساد
سجده کرد و پس کلوی خود
ای گویی که گرمای جهان
از غفوری تو غفران چشم
غیرت و کساحی این جهان

که مقلد ثبات کند بران اعتقاد و مقلد از امتحانها	کشف شد پیمان کارش اندک
بسلاست بیرون نیا که ثبات بنیایان ندارد	او چه ترسد از شکست کار
هر گرا قبح و طفر بعام داد	سبب او کوئی که پیش آید
چون یقین گشتش که خاک بود	بی صلاح صورتی معنی کبر
مرد را با سبب کی خوشی بود	از غم و احوال آخر فارغ اند
بست را پدید غم بایان گاه	او همی داند چه خواهد بود پیش
بود عارف را غم خوف و جا	خوف فانی شد عیان شد از جا
عارفت او از رستن خوف نیم	در فریب شه نشکره ایاز
خوف طی شد جلای امید	زان میزان خوشتر است
خلعت و ادرا را زدنش نبرد	در شکسته در امر شاه را
کاین چه میاکی است و اندک فرا	تشنه ایران ایاز را که چرا چنین کو هر شکستی و جوا
قیمت کو هر نتیجه مهر و دود	یا که این نیکو کعبه بر خدا
تشنه ایران ایاز را که چرا چنین کو هر شکستی و جوا	من چو شرک روی نامم در
ای نظرتان بر کعبه شاهی	عقل در نکت آورنده نکت
بی کعبه جانی که ز کین نکت	نکت و بوی پرست مانند نکت
اندا در جو سپو بر نکت زن	جمله ارکان خوار گشتند و نکت
کو هر امر شه بود ای ناکسان	پنجه دودی میشدی بر آسمان
سرفروا انداختند اسر و نکت	قصه کردن شاه بغیر ایران شفاعت کردن ایاز
کرد و شارت شه بجلال کین	هر کین نکت شد خوار کین
قصه کردن شاه بغیر ایران شفاعت کردن ایاز	کای قادی که تو چرخ آورد
پس ایاز مرا فرما بر جبهه	محو کرد پیش ایات نکت
ای هائی که بیا یون فرخی	رو بهان بر شیر از عدل تو
ای لطیفی که کل سخت چو د	از دود غفورت ای غفور
چرخ تو گرا آورد سند	
و اما غفلت کساحی و د	

دست داد آن لحظه نادرش
کرد و بود اندر بغل و سنگ را
پیش او یک شد و دود و نکت
فوت اسب و پیل باشد ترما
عشق سبب از پی پیشی بود
تا چه باشد حال او روز شما
سابقه دیش خورد آن دور
با پیور کرد تیغ حق و نیم
نور گشت و تابع خورشید شد
کرد و کو هر امر شاه و خرد
هر که این بر نور کو هر شکست
بر چنان خاطر چرا پوشیده
امر شه به تقویت کعبه
قلبه آن غولست جاده راه
بر کین پس انداد و نکت
آتش اندر و داند نکت زن
جمله شکستند کو هر را عیان
عذر کو یان گشته زین نکت
که ز صدرم این خسار را کین
کری نکت امر را شکستند
پیش تخت آن الع سلطان
از نو دارند و نجات هر
از خجالت پیرین را بر وید
هر که با امر تو بیا کی کند
که برو عظیم از دیده دود

تر مات
نشان بیرون
رج
چاش
عده از کاه جدا
شده
ادوار
مقرری و عطیه
دکت
حیران
نشد
غناک و نکت
الغ
برگی نکت را کین
دود چشم

نظمت

زیرک
رساند به جود
رسوخه القوه
انسانها و خطا
کرم و استیلا
نموده

نهادن
نفس و خوار کردن
نفس
نفس

مستغاث
طلب یاری کردند
لا ضیاع
نیت خواجه قاضی
سوره حاجت ایان آوردن
کشف دست و پا
کشف لایحه
صو لجان
چو کان

محموم
یعنی قطعی حتمی

صنو
تابش

غفلت و نسیان بدو موخته
وقت غارت خواب یاد غلغله
لا نواخذان نسیان شد کوا
کر چه نسیان لا بد و ما چار بود
همچو مستی کو خرا به یک
بجووی نامد بخودش خواند
پشت دارت او بدستی خود
عفو پاکفته نسیان عفو تو
رحم کن بر آنکه اوردی تو بد
زر جهان نبود برتر از بهر یا
تغی بهر از ذکر و از انان
کبر میگوید میان آن سقر
نعره لایحه بشنید آسمان
ضربت فرعون مار بهشت
کر با فی ستر مارا اسی مضل
داد مارا فضل حق فرعون
کر تو ترک این نجس خرقه کنی
نوا ما رب بهی کونی مدام
نکت انا ما یشیم رسته انا
کر بنودی این امانی کیش
دار قتل براق رحلت است
می نماید نور مار و نار نود
زان امانی در ازل دل تنگ شد
زان امانی بی عناقش کشت جان
طالب اوئی نکرد و طاعت

بذاتش تعظیم کرد و خسته
تا بر یاد کسی را و دل را
که بود نسیان بوجهی هم کنا
در سبب در زیدن او و خجیم
کویدا و معذور بودم من خود
اختیار از خود نشدش اند
من غلام زلت مست است
غیبت کفوش ایها الناس
فرقت تلخ تو چون خا چشید
این سخن از عاشق خود کوشید
و در دارای مجرمان استغاث
چه غم بودی کرم بودی نظر
در معنی لایحه و خطاب سحره
سیاست که لایحه انا الی ربنا منقلبون
مین بیا این سوین کان
نی چنین فرعون بی عونی
نیل یاد نیل جان غرق کنی
عاقل از ما بهشت این بر تو
از امانی پر بلا بی عیب
کی زدی بر ما چنین اقبال
دار ملک تو غرور و غفلت است
ورنه دنیا کی بدی دار لغرور
زین امانی دل بخود و جان کشت
شد جهان و زان امانی جهان
چون بروی طاعت شد

بیش بیداری و غفلت بود
خواب چون در میرا بهیم
زانکه استکمال تعظیم او نکرد
گوتهاون کرد و تعظیمها
کویدش لیکن سبب ای شتکا
کر رسیدی سستی بهجید تو
عفو های جمله عالم دره
جانشان بخش و در جوشان بهیم
از فراق تلخ میکونی سخن
صد هزاران مرتکب تلخ است
بر امید وصل تو مردن خوش است
کان نظر شیرین کننده رجبا
در معنی لایحه و خطاب سحره
سیاست که لایحه انا الی ربنا منقلبون
مین بیا این سوین کان
سر برار و ملک بین زنده بود
مین بار از مصرای فرعون
رت بر بر بوب کی لرزان بود
ان امانی بر تو ایست شویم
شکر آن کرد امانی میریم
این چای خفیه و نقش است
مین کن تحمل اول نیست شو
از انا چون است شد کنون
او کریان و انا اندر پیش
زنده کی مرده شو شود ترا

سهر و نسیان از دلش بیرون چند
خواب و نسیان کی بود و بیدار
ورنه نسیان در دنیا و روی نرسد
تا که زان نسیان شد و سهر
از تو بدد و فتن آن خلیا
حفظ کردی ساقی جان عهد
عکس عفو است ای ز تو بهر
کام شیرین توانا ای کار
هر چه خواهی کن لیکن این
نیت نازد فراق شیت تو
تغی بهر تو فوق آتش است
ساحرا را خونهای سست و پا
چرخ کونی شد پی آن صولجا
لطف حق غالب بود بر غیر
میرند یا لیت قومی بجان
ای شده غره ملک مصر
در میان مصر جان صد صر
کی آمان بند جسم جان بود
در حق ما دولت محموم بود
بر سر نیا در پندت میسیم
وان ممانی خفیه در قشر حیات
چون غروب آری از شرع
افزین بر آن امانی بی عنا
مید و چون دید و پیرانی
طالبی کی مطلبت جوید ترا

اندرین بخت رخ زورده بین بد
کی شود کشف از فکر این آنا
ای ایاز کشته فانی را قضا
عفو کن ای عفو در صندوق تو
من که باشم که بگویم عفو کن
من که باشم که بوم من بابت
من که از هم رخم علم الودرا
صد هزاران صفح را از دست
آنکه معلوم تو نبود چو آن
هیچکس را تو کسی انگاشتی
ز آنکه از نقشم چو بیرون بر تو
هم دعا از من روان کردی چو
تا ز من من لاف کاشه چنان
دو زخی بودم پر از شور و شری
کار کوثر چیست که هر خسته
پنجه مهر هم بر سر زخم عفن
هست دوزخ همچو مریخ خاک
چون خلقت الخلق کی ریخت
عفو کن ز این ناقصان تن
عفو ما بر شتاب این دل پاره
پر زمان بار در در وقت شام
پر زمان این زربح سرگون
بس غریبه کشید از جهان
پایای پر عزا از بگردن
صوفیان صافیان چو نوحه

فخر زاری را ز دار وین بد
این انا کشف شد بعد الفنا
همچو خست در شعاع آفتاب
مجرم دانستن ایار خود را در این شفاعتگری و عذر
ایجرم خواستن و دران عذر خواهی خود را مجرم دانستن
و این شکستگی از معرفت عظمت شاه خیر و دار شاخت او که
اعلمم بالله خفاکم من اندکها بخشی الله من عباد و العلماء
کر زبون صفحا کرد و آسمان
و آنکه یاد نیست چیست این
همچو خورشیدش بنور افروختی
انشاء عت هم تو خود را کردی
هم نهانش بخش کرد و آن سجده
بهر بند عفو کرد و مجرم
کرد دست فضل اویم کوری
کرد و از وی بابت دافروخته
یفت لهما جدیداً خالصاً
هست کوثر بر مثال نفع صوفی
لطف تو فرمود ای قیوم جی
عفو از روی عفو و لیتنا
چون که بر سوی تو آید شها
میرزا از عشق آن ایوان بام
در هوا کانا لیس را چون
قدر من دانسته باشی می
بر کنار دوست حوران خالک
مدتی افتاده بر خاک و قدر

لیکست چون من لم یذق لم یذوق
میفند این عقلها را قفا
بلکه چون لطفه مبدل توین
من کیم تا پیشت علامی کم
ای تو پاک از جل و علمت پاک
چون کسم کردی اگر لایسم
چون ز رخت من نهی کشت این
هم تو بودی اقل آرنده دعا
در دودم سرسبز من خود
هر که اسوزید دوزخ در قود
قطره قطره او منادی کم
هست دوزخ همچو سراسر این
ای ز دوزخ سوخته جفا
لا اله الا انت علیهم جودت
عفو خلقان همچو جوی و همچو
باز نشان وقت سحر این کنی
تا که از تن بار وصلت بکشد
باکت می آید تعالو از ان کم
زیر سایه این درختم مست نا
حوریان کشته مغرور هر با
بی اثر پاک از قدر باز آمد

عقل و تخمالات و حیرت تو
در معالک خلوت و اتحاد
نزد خلوت و اتحاد و مغتن
سابق لطفی و ماسوق تو
ای تو سلطان خلاصه کن
ای گرفت جمله منهادت
ره نمایم علم علم اندودرا
یا که وایادت و هم شرط کم
که فراموشی کند ویرا نهان
ستمع شولا به ام را از کرم
تر و خشک خانه نبودن من
هم تو باش آخر اجابت با
کرد و شها هم داروی پرورد
من برویا نم و کربا ز جسد
کاخچه دوزخ سوخت من با دهم
هست کوثر چون بیا کشتا
سوی کوثر میکشد اگر استا
که شود را و جمله ناقصها در
هم بدان دریا همی تو از بند
تا شب مجوس این ابدان کنی
پیش تو آید که تو بکشد
بعد ازین حبت نماید در غم
پن بسند زید پایا می
کز سفر باز آمد ندی صوفیا
همچو نور خورشید و قمر

یعنی خلیف کرم و مومرا
تا از من بودی بر نهاده
من از ایشان سودی هم
رجع بازگشت
مغمر قشاده
قدیر
ناله کی و بخت

مغفرت
مغفرت
مغفرت

هکمه
کاسه کلین است
عجا
سکنت

یعنی
جادوینند
در فانی مستی
ایشان و کسی
فانی شد در هوا
شما با نوحه
ایجاد
سکینه
سکینه
جمع است یعنی
کرده
نیکوئی

این گروه مجرمان هم نمی
دیده بود که در آنکون آهنگ

چون ستم بسیار آنجا هم
خالدین فی فناء است که هم

رجبت از تقاضای تو است
پیش آب زندگانی کس نبرد

حمله سرماشان بدو یاری
ای که لطفت مجرمان را ره کن
تا که غسل آرند ز انجرم در
اندین صفها را ندازه بر
چون سخن در وصف سخالت
بجزر اسپید هیچ اسکره
که حجابست برون روز چای
که چه بشکستند جامت قوم
مستی ایشان با قبال و با
ایشانست مست تخصیص تو
لذت تخصیص تو وقت خطا
چونکه مستم کرده خدمت دنیا
که نخواهم گشت خود پیش
من یغانی فی هوانکم لم نعیم
چون کس در دوح ما هست آه
اگر کسان مست از تو گردان
کو بهما چون زده با مست تو
فتنه که لرزان لرزان
که خدا دای مرا با نصد و نا
یک زبان دارم من آنهم سکس
شکسته تر جو نباشم از عدم
صد هزار آمار غیبی منتظر
از تقاضای تو میگردم
جذب حق است هر چه را
پیش آب است چو نیست

بر خطا و جرم خود وقف شد
راه ده آلودگان را العجل
در صف پاکان رو نذاشت
غرق کان نور سخن الصالحین
هم قلم شکست و هم کاغذ
شیر را برداشت هرگز بر
تا به بینی پادشاهی عجا
آنکه مست از تو بود عذر نیست
نه زبانه است ای نیکو خاص
عفو کن از مست خود و عفو
آن کند که نایاز صد خشم
شرح مسائرا نیار و عذر
هر که از جام تو خوردی لبین
فضل تو که بد دل مار که رو
تو به مست ای کس تو با ده
چونکه بر بحر غسل رانی فرس
نقطه و پر کار و خط درو
هر کسان قیمت کمر از آن
گفتی شرح تو ای جان جهان
در خجالت از تو ای دانا
کز دهنش آمد سندانیم
که عدم بیرون جلد با
ای برده من پاسبانم
خاک بی بادی بیالاک جلد
آب چو آن قبله جان دو

که چه مات کعبتن حق بد
در فرات عفو و عین

تا ابد است از هوش و از حد
ایده در دوح عشق با کرد

کشتی بی کبر پا در نه
ز آب باشد سبز و خندان

مرک اشکمان عشقت زنده را ب چرخ هست بهر از آنو	دل ز جان آب جان بر کنده لیک آب آسمانی نوشه	آب عشق تو چو مار است و هر دم می مرگی و حشری وایم	آب حیوان شد پیش کس تا بدیدم دست بردان گرم
	همچو خفتن کشت این مردن مرا هفت دریا هر دم اگر و بیا	را حتما و بهشت کردن اینجا کوش گیری آوری ای آب	
	عقل ترسان جان عشق از صیاف شوی این پنجم هست	سنگ کی رسد ز باران چون در بر و ج چرخ جان چرخ	
	ره نیا با از ستاره هر هوا جز نظاره نیست قسم دیگر	جز که کشتی بان ستاره شناس از سعودش غافل و از آن	
	آسانی کیر شبها تا بروز هر یکی در دفع دیو بد کلان	با چنین ستاره های دیو سوز بست لفظ انداز قلعه آسان	
	خترار باد و همچون غریب است فوس کر از تیر دوز و دیورا	مشری را او دلی الا قرب است ولو پر آبست زرع و دیورا	
حوت اگر چه کشتی غی بسکند صورت خرچک کر چرخ و	دوست را چون تو کشتی بیشتر میزان از دیورن است	شمس کر شب ابد و چون پیشتر مرغ اگر خویشی است	لعل باز و خلعت طلسم او زبون شارق تبریز است
	کر چه در تائیر سخن آمد محل هر وجودی که عدم نموده	دقت فکر آید از وی عمل پر یکی ز بر است و بر دیگر	
	ما هم از فخر و کف بریم بل عطارد خانه خود کم کند	ز بهر نبود ز بهر را نادیده وز جنون او جز بجزا شکند	
	مشری او ستر ز دل طبع نسر طایر را بر پر و پر شرم	بر سر آب او فقه چون وز طمع تنین شود چون شرم	
	دختران نقش آستین شوند در گذر زین رنر با بیکاه	مجمع کرد و ندود سنگ ن ککشان از سنبله بر کاه شد	
	آفتاب از کوه سر زده بی تکلف ز بهر که دور و درون	لیک تلخ آمد ترا این کوه دوست شود ز خوی آفتاب	
تو عدوی در عدو شد و زان شد فاروق باز بری	کر بد از تر یاق غافل و قش قد بی تکلف ز بهر که دور و درون	پیرین بچو تر یاق فاروق غافل تا سوس فاروق دوران و سلام	از خمره ز بهر هم حلوا حوری تا سوس فاروق دوران و سلام

صحاف
جمع صحیفه

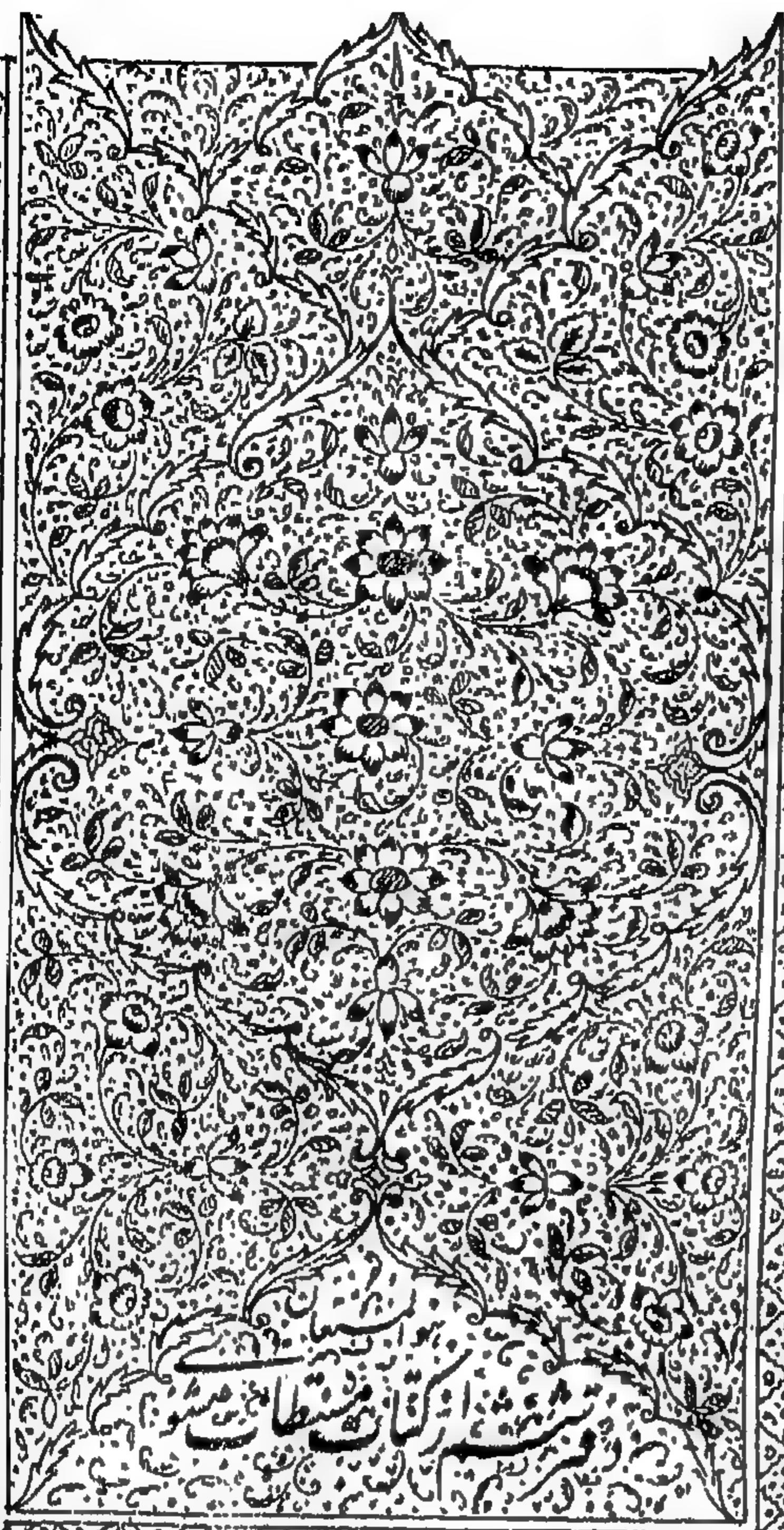
لفظ انداز
اگر در عوا آتش انداز
بیدی دشمن کند
میبو
مخفف میوه
حق
که اهی

نسر طایر
چند ستاره است بر شکل زدی
که تران باشد
دختران نقش
بات آتش است و دن
هفت ستاره است در طرف
قلب شالی

بسم الله الرحمن الرحيم

این مجلد ششم است از دفترهای مشهور
و بتیان معنوی که مصباح طلائع شبهت و
خیالات شک و رعبیت باشد و این مصباح
را بحس حیوانی ادراک نتوان کرد زیرا که
مقام حیوان اسفل السافلین است و
ایشان را از بصر عمارت صورت آفریده اند
و بر حواس و مدارک ایشان دایره کشیده اند

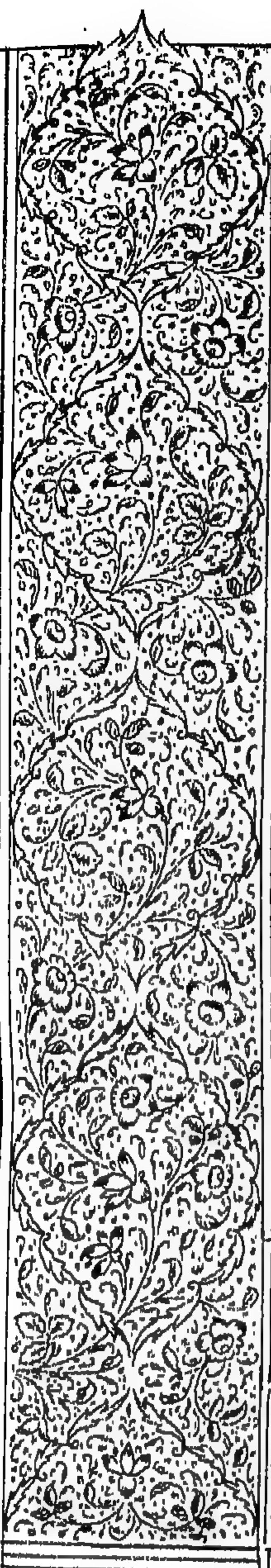
که ازان دایره تجاوز نکنند ذلالت تقدیر العزیز
العلیم یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان و
جولان عملشان پدید کرد چنانکه هر
ساره را مقداری و کار کا هی هست از
فلک که تا آنکه عمل آن برسد پس درو را
آن حاکم نباشد عَصَمَنَا اللَّهُ مِنْ خِيبَةٍ وَ مَابٍ
بِالْحُجُوبِ بَيْنَ آيِنٍ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

بسم الله الرحمن الرحيم

<p>میل میجوید قسم ساد در جهان کردان جامی پیشکش می آیت می عشق را پنج و پش کار با بیانی کان بود تو یک لیک دعوت دارد دست هیچ از گفتن غمان را یا شب مناسب از غوغای هر کسی اخذ می داده قصا چون که سر که سرگی افزون کند بکین کر پای وادار در خل</p>	<p>ای حیات دل صام الدین گشت از جذب چو تو علا در تمام شنوی قسم ششم کی بطوف حوله من لطف راز های کفنی گفت شود را از اندر گوش منکر راز و مبدم انکار قوش میفرد هیچ و اگر دوزا هی کار و بر کسی خلقت خود می تند من مهم سیران خود اکی لم کاین و د باشد اصل سکین</p>
---	---

قسم سادس در تمام مشو
مقصدا و جز که جذب یار
زین کنایات دقین مشو
با قبول و نا قبول اورا چه کار
هیچ اندر عار نما موشی خرید
نست کرد و پدر در تیک
در خوران کوهرش در هلا
پس شکر واجب افزونی
اندان سکین آید خل

در بیان کلمات مستطاب
مستر
پنهان
با کت و شورش و غوغا
سیران
سیر در گوش
خل
سدر

قوم بروی سرکها میخیزند
 واحد کالاف که بود آن و
 خاصه اندیکه دریاها همه
 در قران همچنان آن جهان
 راع در زعفره را خان زند
 نقل خاستن فدا می آید
 کریدان این پلید کینند
 کرچه مامان ز بهر فغان می کنند
 زهر با چرخ زهری میکنند
 ان یکی ذره همی بر تو چسب
 جکت فعلیست از جکت
 چون ز ذره محو شد نفس و
 با بجز نور خود را جمع شدیم
 جکت ما وصل ما در نور عین
 ای جهان زین جکت قایم بود
 هر ستونی که شکند آن در
 هست حالت خلاف یکدیگر
 فوج لشکرهای حالت بین
 تا مگر زین جکت حقت درود
 این لغانی از صد آید صد
 هست بیزکی اصول رکها
 این مخالف از چه آید و کجا
 که هر جان چون وای فصلیست
 طرفه آن جکی که اصل صلیست
 آب چو زاکر نوان کشید

نوح را دریا فرون میریختند
 بلکه صد قرنت آن عبدلی
 چون شنیدند انمائل دود
 این جهان از شرم میگرد و جهان
 بلبل از آواز خوش کی کم کند
 بوی گل قوت و مانع سرخوشت
 ابر با بر پاک کردن می کنند
 و رچه تلخ نماند پریشان می کنند
 زود تر با نشان بر می کنند
 داند کرسوی بین اطلب
 زین مخالف آن مخالف را بد
 جکش اکنون جکت خورشید
 و ز رضاع اصل مستضع شیم
 نیست از ما هست بین الای
 و رعنا صردن کر تا حل شود
 استن آب که شکند هر شر
 هر یکی با هم مخالف در اثر
 هر یکی با دیگری در جکت
 در جهان صلح میگزینت برد
 چون نباشد ضد نبود و جرتقا
 صلحا باشد اصول جنگها
 و ز چه زاید وحدت این ضد
 خوی آن این نیست خوی گریست
 شادان کن جکت او بر خست
 بهم ز قدر دشمنی نتوان بر

قذا و را بد مدار بحسب
 خم که از دریا در راهی بود
 شد و نشان تلخ زین شرم و
 این عبارت شک و تردید است
 پس خریدار هست پر یک را
 کر پیدی پیش ما رسوا بود
 و در جانی پر شود از خا خوش
 نخلها بر کوه و کند و دود
 این جهان جکت چون گل
 ذره با لا و اند میگزینون
 ذره کو محو شد در آفتاب
 رفت از وی جنبش و طبع و کون
 در فروع راه ایمانده ز غول
 جکت فعلی جکت طبعی جکت
 چار غصه چار استون قوت
 پس بنای خلق بر اضداد بود
 چونکه هر دم راه خود را میر
 می نبرد و خود چنین جکت
 این جهان جز باقی و آباد نیست
 نفی ضد که در بهشت بی نظیر
 اینجا نیست اصل این پر غم و نا
 زانکه ما فرعیم و چار اضداد
 جنگها بین کان اصول صلحا
 غالبست و چیر بر هر دو جهان
 کر شدی عطشان بجز مغنی

پس رسد که ایل عالم میفرو
 پیش او همچو نهارا نوزند
 که قرین شد نام عظم با قل
 و زین خن با اخس نسبت است
 و مراد یغفل الله مایست
 خون و سکت را شکر و غلو بود
 آتش محو شد کند در یک نفس
 می نهند از شهدا نبار شکر
 ذره در به سحرین با قوی
 جکت فعلیست بین اند
 جکت او بر شد از وصف و
 از چه از اما السیه را چون
 لاف کم زن از اصول بی هو
 در میان جزو با حسیست هو
 که برایشان سقف دنیا نیست
 لا جرم جکتی شد از ضرورت
 با در کس ساز کار می کنی
 پس چه مشغولی بجکت و کجا
 زانکه ترکیب می از اضداد
 که نباشد شمس و ضدش ز جگر
 وصل باشد اصل هر چه درود
 خوی خود در فرع کرد و بجا وصل
 چون بی جکت او بر خدا
 شرح این غالب نکند درود
 فرجه کن در تمام مشن

نخل
 زهر و غسل
 کند و
 طرف کردان
 عسل کنند
 رکون
 عطا کردن
 و میل نمود
 رضاع
 شیر خاکی
 مستضع
 شیر خواره
 مستوی
 بیاد شده

نخل
 زهر و غسل
 کند و
 طرف کردان
 عسل کنند
 رکون
 عطا کردن
 و میل نمود
 رضاع
 شیر خاکی
 مستضع
 شیر خواره
 مستوی
 بیاد شده

حرف نوش
یعنی حرف نشو

مارب
کیران

باز جان روح هر شه مختلط
پس له الخلق له الامرش بد
چونکه خواهد کاب آید و سیو
بعد ازین بار یکت خواهد شد
پاک بجانی که سبستان کند
باری افزون کش تو این برابو
تا نینداید مشامت از اثر
چون نین نین برف در پوشد
برف را خنجر زدن آفتاب

آفل

غارب

استاره پدید
بالینیات زخا با غده
بسم یاکا نوایب
اشاره بایه اذ الشمس کورت
یعنی روزی که آفتاب بجهت
و تیره میشود
له مقالیه السموات والار
خفاش
شب پره و موش
ازدی
کبود رنگ
عبودیت
علا
بلندی

فرجه کن چند لکله اندر هر نفس
شاخهای تازه مرجان بدین
حرف کوی حرف نوش و خفا
لیکست معنی شان بود در سه مقام
در جهان روح هر شه مختلط
پس له الخلق له الامرش بد
چونکه خواهد کاب آید و سیو
بعد ازین بار یکت خواهد شد
پاک بجانی که سبستان کند
باری افزون کش تو این برابو
تا نینداید مشامت از اثر
چون نین نین برف در پوشد
برف را خنجر زدن آفتاب
که چرا خرم نجوم بی
از فرج در پیش رستی که
از ستاره دیده تصرف هوا
خود مؤثر تر نباشد ز بهره
پندارد تو کسیر و افغان
این سخن همچون ستاره است
که بیاید از جهت تابیهات
بفت چرخ ازرق و ورق او
در هوای پای بوس او دخل
بانتجم اینهمه انجم بچک
فکر که انجا همه نور است
جان بیو در مکان کی درو

مثنوی را معنوی ثانی و بس
میوهای رسته زاب جان بدین
هر شه جان کردند اندر
در مراتب هم متمیز هم
که ز صورت مارب و که مستقر
خلق صورت امر جان اکبر
شاه کوید پیش جان کار کبر
کرم کن آتش هیزش افزون کن
در غمام حرفشان نهان کند
تا سوی اهلت برو بکفره کش
ای هوستان از رستان سرو
سیخ خورشید حسام الدین بر
سیلها بریزد کهها بر آب
قلبه کروی از لیشی دو خا
زان همی ترسی ز نشق لهر
ناخوش آید از انجم هوا
ای بسا آبا که گردا و تن خراب
پند تو در مانیکه داین بدن
لیکست بی فرمان حق ندید
تا نداند شمار اگر کت مات
لیکست باه اندر ب و دروق او
لیکست خود را می نه بنندان
کای را کرده تو جان بکزند
برتست این لفظ و فکر ای زنا
نور نامحدود را حد کی بود

با که دانا ب چون و کس
چون نغز صورت هم کما شود
مان و پسند و مان جان پاک
خاک شد صورت ولی معنی
امر آید در صورت و در رو
راکب و مرکوب فرمان ش
باز جانها را چو خواهد بر علو
تا بچشد و یکهای خور و
زین غمام صوت حرف و گفتگو
بومکد و بوب سپهر از زکام
چون جامد و فزوده تن شکر
مین برابر از شرق سیف اندا
ذا که لاشتی لا غمیت او
ناخوش آید قال آن امین
منکری این را که شمس گورت
خود مؤثر تر نباشد ز زمان
هوا و در جان شست و پند و
جز کره مفتاح خاص آید و
این ستاره بجهت تاثیر او
انچه که گفته در پاش او
زهره چک مثلث درونی
دست و پانتیخ چندین جبهه
جان بیت و ما به نقش و قلم
هر ستاره خانه دار و بر خلا
لیکست تخیلی و تصویری کنند

اب کبرخی خود سپید کند
انته بگذار و دور یا شود
ساده بگرداند از صور کرد و زند
هر که گوید شد تو کوشی نشد
باز هم زامش تجر و شود
جسم بر درگاه و جان در بارگاه
بانکت آید از نقیبان کازلا
ویکت ادرکات خور و شود
پرو و کز سبب ناید غیر بو
تن پیش از باد و بود و سر و عام
میچند انفاشان از تن برف
کرم کن ز انشرق این درگاه
بانتجم روز و شب حریت او
در بنی که لاجب الافلین
شمس مشیت عالی مرت
ای بیانی که بر و عرق جان
میزند بر کوش تو بیرون است
که مقالیه السموات آن است
میزند بر کوشهای وحی جو
شمس و نیا و صفت جلال او
شمس با نغز جان هیزش
وان عطار و صد قلم شکست
کوکب هر فکر او جان نجوم
هیچ خانه در کنج خشم
تا که در یا بد ضعیفی درو

مثل نبود لیکت آن باشد مثل
عقلشان در نقل دنیا هیچ
عالی اندر هنر با خود داشت
اینهمه اوصافشان نیکو شود
هر جمادی گوگرد رود نبات
با چون جان روی جانان
و عطی گفت روزی سا
یکت سوا الستم بکوبای دولبا
گفت اگر رویش بشود و دم
مرغ را پر میر و تا آشیان
باز اگر باشد سپید و بی نظیر
ورسپی شیری خور و از مرده
اومی بسرشته از یکیش کل
پیچ کر مناسبت این آسمان
جلوه کردی هیچ تو بر آسمان
بگذری زان نقشهای همچو
تو نگوئی من بگویم در بیان
صورت کر ما به جنبش کند
چون سرو و ماهیت جان مجرب
روح را تا اثر آگاهی بود
چون خبر ما هست بیرون دنیا
آن ملائکت جلوه عقل و جان
آن بلبس از جان اندازد برود
جان نشد ناقص آن عضو
طوطیان خاص را قدسیت

تا کند عقل محمدر کسبیل
فکرشان در ترک شوی هیچ
همچو عالم بی وفا وقت و مکان
بد نما ند چون که نیکو شود
ارز و رخت بخت اور وید چنان
سؤال کردن سائلی از و اعطی که مرغی بر سر داشت
از سر و دم او که ام فاضله است
اندرین مجلس سؤال را جواب
روی او از دم او میدان
پر مردم هشتت ای پروا
چون که صیدش موش باشد چیده
سکت بود او شکل شیری گم
بر که شست از چرخ و از گوشت
که شنید این آدمی بزغمان
خوبی روی و صابت و جان
خلوت آری با عجزی نیمه کور
عقل و حس و درک و تدبیر
در زمان از صد عجزت کن
بر که او آگاه تر با جانیست
بر که رازین پیش الهی بود
باشد اینجا نهادن میدان جهان
جان تو اید که جسم آن شد
یکت نشد با جان که عضو بود
کان است او است تا نبرد
طوطیان نام ازین خود خبر

عقل سر نیست لیکن پای
صدرشان در وقت و عجزی
وقت خود بی بخند در جهان
کر نمی کنند بود همچون
هر نیائی کو جان و می آورد
سؤال کردن سائلی از و اعطی که مرغی بر سر داشت
از سر و دم او که ام فاضله است
بر سر بار و کی مرغی نشست
ورسوی شهرت و دم پیش
عاشقی کالوده شد و خیره
و بود و جزی و میل او
در پلنگ و گرت را افکند
اومی بر قدر یک طشت خمیر
بر زمین و چرخ عرضه کرد
پیش صورتهای حاکم ملیله
در عجزی صیت کایا نرود
در عجزی جان آمیزش کنی
جان چو باشد با خبر از خیره
قصای جان چو ای دل الهی
خود جهان جان سر کای
جان اول مظهر درگاه شد
از سعادت چون آن جان
چون نبودش آن فدایان
تر و دیگر بست گوشت و کر
کی چند در پیش صورت آن

را نکه دل ویران شده و تن
صبرشان در وقت تقوی همچو
در کلو و معده کم گشته چنان
چون بجان پوست کرد و در
خضر و ازار چشمه حیوان
رخت را در عمری با مان
کای تو نمر رسانی ترقا
از سر و دمش کد این بهر
خاک آن دم باشد از رویش
خیر و شر منکر تو در تبست نکر
او سر باز است منکر و کلا
شیر میدان هر وای پیست
بر فرود از آسمان و اذاه
خوبی عقل و عبارات و هو
عرضه کردی هیچ سیم اندام
کو تر از ان نقشها با خود بود
صورت کر ما بهار روح نیست
شا و از احسان کرمان خضر
هر که آله تر بود و جانش
هر که بیجا نیست از ویش
جان جان خود مظهر انچه
همچون آن روح را خاوم شد
دست بشکسته مطیع جان
طوطی کو مستعد آن شکر
معنی آن فی فحولن فاعلا

مثل
مثل است
بابه مثل شد
مثل شی نیست که
در نوع و لوازم نم
باین شی شریک نشود
باشد و مثل شد
انکه در چرخ
او بود و او
بار و
برج و قلعه را
کوبید
ریب
شبهه
کبر و صداد و مصلحت
رست و یافتن و خجسته
و سوابق

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

بسم الله الرحمن الرحيم
سوره ناس
میسفاید الیوم ختم
افوا هم و کلنا ایدم
و تشدد علیهم یعنی روز
قیامت میگیریم بر دهن
ایشان و با سخن میگویند
ایشان و کوهی
می
پایای ایشان
خفا
پای
کوه

از قول

یعنی هر سرور از که از دو
کس تجاوز کند شرح کند
و بعضی شین با دو کوبند

ان خر عیسی بغیرش نیستند
معنی ختم علی افوا هم
ختمهای کانیها بگذشتند
او شفیعست اینجا انجان
پیشش اندر ظهور و در کون
بر این خاتم شدت است و کج
در کث و ختمها تو خاتمی
صد هزاران آفرین جان او
کز بغداد و هری یا از رینه
کز مغرب بر زنده خورشید
گفت حق چشم خاش بکا
انجم آمد چون مرید شمس
مثنوی امسح و مشروح و
تا حرفش جو عقل جان شود
هم بسی تو ز ارواح اند
چون خضر و الیاس مانی بود
لیکن از چشم بد زهر آب دم
این بهانه هم زوستان و
خود یکی بوطالب انعم رسول
منصب اجداد و ابا را
گفتش ای عم یک شهادت بود
می با نم در زبان این سر
العیاذ اسی تو غیبت
من که با شمس چرخ با صد کربا
جذب یکر چه صراط المقیم

لیکن خرامد خلقت که پسند
این شانس نیست رهرو را
ان بن احمدی بر داشتند
ای جهان در دین و انجا و جانا
اید قومی نهسم لایون
مثل ادنی بودونی خوانند
در جهان روح بخشان حاجی
بر قدم و دور فرزند ان
بیمراج آب و گل نسل بند
عین خورشید است فی خیر
بسته ام من ز آفتاب پیشان
شمس آمد در یقین بدر
نکو بهیدن ناموسهای پوسیده که مانع ذوق ایمان
دلیل ضعف صدق و با هنر صد هزاران ابله نادان
سوی دام حرف مستحض
تا زمین گرد و لطف آسمان
زخمهای روح فرسا خوردم
که از ویم پای دل اندر
میسو و شش شغفت بجزان
در پی احمد چنین سیر
تا کنم با حق شفاعت جبر
پیش ایشان خوا کردم زین
زین دو شاخه اختیار است
زین کین فریاد کرب و زحمت
به زود را چه تر و دای کریم

قد خرا کر طرب اینجی
تا ز راه خاتم معین
قطلمای ناکشاده نده بود
این جهان کو یکد تورستان
بازگشته از دم او هر دو با
چونکه در صنعت بر دستاود
هست اشارات محمد المراد
ان خلیفه را و کان مقلش
شاخ کل هر جا که میروید
عیب جو یا ز انیدم کوردا
از نظر های خفاش کم و کما
ایضا الحق حسام الدین
با و عمرت در جهان همچون
گفتی از لطف تو جزوی
خبر من ذکر حال و کمال
صدول جان عاشقانه شد
که چه گویند عرب کزین
از رسول پاکسار محبتی
گفت لیکن فاش کرد و زین
لیکن اگر بوش لطف است
من زوستان و زکریا
کایند و ذکریم بر و بار
زین دوره که چه مقصد تو

پیش خرقه قطار شکر سختی
بو که بر خیزد ز لب ختم کرد
از دم انا فتح کبر شود
انجهان کو یکد تورستان
درو عالم دعوت است
فی تو کو فی ختم صنعت بر تو
کل کساد اندک کساد اندک کساد
زاده اندر غصه جان و
ختم مل هر جا که میجوید
همس بتاری خاوی
انجم و ان شمس نر اندر خفا
ای صفال روح سلطان
صورت امثال ادرار و
سوی خلدستان جان بران
جان فراود سیکه و
کر نبودی طمطراق چشم بد
شرح حالت می نیایم و بیا
چشم بد یا کوش بد مانع شد
او بگردید دین معتمد
از پی آن تا زنده مرد را
کل سیر جا و زلا شین شاع
کی بی این دلی با جذب حق
مات کشم که با دم از شین
ده اما نم زین و شای خفا
لیکن خود جان کین این

انذار
سیم داوین
تغیث
حبس کردن

مراہق
طفل نزدیکیست

غلا
خلوت

ستی
لبابی
غیر
قبہ
کترا

باکاف فارسی تمام
دستفراک کو سینه

الفرارای غافلان کلشی
چند کویم من ترا کاین بکین
خواجہ آخر یکرمان بسند
خواجہ را بود و بند و بندہ
علم و ادبش تمام آموختہ
پروریدہ از طفولیت بنا
بود ہمہ اینخواجہ ایک
میر سید از جانب ہر مہری
حسن صورت ہمہ زیار و اعتبار
ای بیامہتر سپر کشور شور
علم بودش چون نبوئیس
او نہ بنید غیر دستاری
کار تقوی داد و دین صلاح
پس زمان گفتند کار مال
چون بجد ترویج و تکریم
بہمچہ ہار دق او میکند
ان غلامت دم نزد حال
تو بجای موری اورا بود
انچنانکہ مادران مہربان
گفت امید من از تو این نبود
خواست آنخاتون خشمی کش
گفت صبر اولی بود و در اگر
حال خود را انجمن گفت
گفت خواجہ صبر کن اورا
تا بکرا این از دوش بیرون کنم

کو حقیقت بدتر است از کجانی
زیر قیامتستان دوری
وز حیات خویش بر خوردار
حکایت غلام ہندو کہ
دشت چون دختر با ہمتر زاوہ
میکند اخت کس علت او نہ
سیم اندامی کشی خوش کوہر
ہر دختر و مہم خواہشگری
کہ شود رخ زرواز یکرخم
شد ز فعل رشت خود نکند
او نہ دینار آدم الا نفس
از معرفت پر سدا نشین کش
کہ ازو باشد بد و عالم فلاح
مہتری و حسن و استقلال
دست پیمان و ثنائی و قضا
علت او طبیعی کہ خست
کہ چہ می آمد ازو رسیدہ
کو غم خود پیش تو پیدا کند
ز م کردش مادر آمد در بیان
کہ وہی خستہ پیکار نمود
کہ زند و زہام زیر اندازد
گفت باخونہ کہ بشنوا این شکفت

زینہارای جاہلان کلشگر
لیک تلخ آمد ترا کفار من
ہین روش کبر و ترک نشین
حکایت غلام ہندو کہ
دشت چون دختر با ہمتر زاوہ
میکند اخت کس علت او نہ
چون مراہق گشت و خطر طبا
گفت خواجہ مال را بنود شب
سہل باشد نیز مہتر زاوہ
پر مہتر را نیز اگر چہ شغفس
کہ چہ دانی وقت علم ای ہین
عارفا تو از معرفت فارغی
کہ رویت و اما د صالح خلیا
گفت اینہا تابع زہد نہ بود
پس غلام خواجہ کا نہ خانہ بود
عقل میکشتی کہ رنجش ازو
گفت خاتون را شبی شو کہ تو
چونکہ خاتون کرد و گوش سکلام
ہم سرش را شاہ نمیکردا سستی
خواجہ زاوہ مادہ خستہ جگر
کو کہ باشد ہندوی و زغری
انجمن کراہی خاشن رہن
صبر فرمودن خواجہ مادر دختر کہ
مکن کہ من اورا بی زجر بند میرا زین طمع بازارم
تو دیش خوش کن بگو میدان

کہ بسوزاند و ما ترا چون
خواب میکرد و ترا زاندر من
در فنا و بستی تغیش کن
پروریدہ کردہ اورا زندہ
دردش شمع ہنر فروختہ
در کنار طفش آن اگر اسما
بذل میکردند کاہن کن
روز آہستہ روز اندر جاہ
کو بود غرہ ہمال از سادہ
کہ پرست و جہتی گیر ازین
زانت نکشاید و دیدہ
خود ہی ہستی کہ نور باغی
کہ بد او فخر ہمہ خیل و با
بی زرا و کجی است بروی
گشت بیمار ضعیف و زار زو
داروی تن در غم دل طلبا
باز پرس اندر خلا احوال او
روز دیگر رفت نزدیک غلام
با دود صدمہ و دلال و دوستی
حیف نہ بود کور و وجای دگر
کہ طمع دارد و خواجہ و ختری
ماکان برود کہ او باشد
خوہم کہ خشمم کہ شرم مرورا
کہ ازو بریم و بدیش بتو
کہ حقیقت دختران است

ماذ استیم ای خوش مشری
تا خیال و فکر چون بر دشتی
اومی فریب شود از راه کوش
پنچین زاری چه خایم به راه
دفع اورا دلبر این نویس
فریب و رفت آمد و سرخ
لیک خاتون خرم میکش
اودش دادی تیر و دوش
تا جماعت مرده میدادند کال
بعد از آن در شب عشرت یمن
مقنعه و حله عروسانه نکو
پسندوک فریاد میکرد و دفان
تا بر در آن پسندوک میفشان
رفت در حمام بس رنجور جان
مادرش استجابتیسته پاسبان
گفت خود را کس مبادا اتصا
پنچین جمله نعیم این جهان
پناید در نظر از دور اب
پن مشغور این کلکونه بش
شکارا دان پنهان نام او
نام میری وزیرتی و ششی
جمله احتمال خود خواهد کفور
تا که آن بابت خلقت با
مرکب اعناق مردم را میا
و ده پیش اکنون که چون شربت

چون که دستیم تو اولیتری
فکرش زین مرور افکند
جانور فریب شود از خلق و نو
کو بهیر این خاین لبس خو
یل که صحت یابین بارکت
چون کل سرخ و هزاران کمر
در پی اسپنیم فارغ باش
تا فرون میشد شطش چون
تا یفرج باد مبارک اتصا
امروسی را بست خنایم چون
ککت امرور اسپنایدان
وز برون نشید کس انگفتا
چون بود پیش سکت انبان
کون دریده به چو دلق توین
که مبادا گوشت در روز شش
با چو تو ناخوش عروس خنای

آش ما هم در این کانون ما
جانور فریب شود لیک ایل
گفت آن خاتون کزین تنگ
گفت خواجه فی سترس و دم
چون بگفت آن خسته را خاتون
که کبی میکفت کاسا تون یمن
خواجه چون دیدش که بهر کشت
خواجه جمعیت کبر و دعوتی
تا یقین شد مرفرج را این
پرنگارش کرد و ساعد چون عرو
شمع را بهنگام خلوت بود
ضرب کف و دق و نور و نور
روز آوردند طاس و بوق و قوت
آدا ز تمام در کردن فوس
ساعتی در روی نظر کردار عا
روز رنیا چون کوهستان

در حقیقت حکایت و بیان آنکه بهر نفسی همچون اینند و مثلاً
چون روی نزدیک آن باشد
نیش زوش آلوده اورا پیش
خوش نماید ز دولت انعام
نیت الا در و مرکب جاید
بار مردم کشته چون بل قبو
بار بر خلفان نهادن کبا
تا نیاید نفیرست اندو پا
تا باید رخت در ویران شود
کند پر است او و این عا
تا یقینی چون فرج اندر حج
چون به پیوستی بام ای پو
بنده باش و بر زمین چون
بر جنازه هر کرا بهی نجواب
بار خود بر کس نه بر خویش نه
مرکبی کا خورش توده و
ده پیش اکنون که صیانت است

لیل آن ماه و سیم مجنون
اومی فریب ز غر است اوتش
خود را با نم می نجسند پنچین
تا رود علت از دین لطیف
می نجسند از تخریر یمن
که مبادا باشد این فسون و فن
رفت از روی علت و آمد
که بی سارم فرج را و صلی
علت از روی رفت کل از یمن
ماکیان بنودش و دواش خرو
ماذ هند و با چنان کنگشت
کرد و پنهان نعره آن نعره
رسم و اما دان فرج حمام
پیش او نشست و قهر چون
و انکمان بهر دوشش و ده بد
کیر نشد شب بتر از کمر خر
بس خوش است از دوشش از
خویش جلوه به چون نو عرو
صبیر کن کالتبر مفتاح الفرج
چند نالی در دشت زرا
چون جنازه فی که بر گردن
فارس منصب بود عالی رجا
سروری اکم طلب در پیش
که بشدی مانی و ویران و
تا نمانی عاجز و ویران پرست

چون که دستیم تو اولیتری
فکرش زین مرور افکند
جانور فریب شود از خلق و نو
کو بهیر این خاین لبس خو
یل که صحت یابین بارکت
چون کل سرخ و هزاران کمر
در پی اسپنیم فارغ باش
تا فرون میشد شطش چون
تا یفرج باد مبارک اتصا
امروسی را بست خنایم چون
ککت امرور اسپنایدان
وز برون نشید کس انگفتا
چون بود پیش سکت انبان
کون دریده به چو دلق توین
که مبادا گوشت در روز شش
با چو تو ناخوش عروس خنای
در حقیقت حکایت و بیان آنکه بهر نفسی همچون اینند و مثلاً
چون روی نزدیک آن باشد
نیش زوش آلوده اورا پیش
خوش نماید ز دولت انعام
نیت الا در و مرکب جاید
بار مردم کشته چون بل قبو
بار بر خلفان نهادن کبا
تا نیاید نفیرست اندو پا
تا باید رخت در ویران شود
کند پر است او و این عا
تا یقینی چون فرج اندر حج
چون به پیوستی بام ای پو
بنده باش و بر زمین چون
بر جنازه هر کرا بهی نجواب
بار خود بر کس نه بر خویش نه
مرکبی کا خورش توده و
ده پیش اکنون که صیانت است
لیل آن ماه و سیم مجنون
اومی فریب ز غر است اوتش
خود را با نم می نجسند پنچین
تا رود علت از دین لطیف
می نجسند از تخریر یمن
که مبادا باشد این فسون و فن
رفت از روی علت و آمد
که بی سارم فرج را و صلی
علت از روی رفت کل از یمن
ماکیان بنودش و دواش خرو
ماذ هند و با چنان کنگشت
کرد و پنهان نعره آن نعره
رسم و اما دان فرج حمام
پیش او نشست و قهر چون
و انکمان بهر دوشش و ده بد
کیر نشد شب بتر از کمر خر
بس خوش است از دوشش از
خویش جلوه به چون نو عرو
صبیر کن کالتبر مفتاح الفرج
چند نالی در دشت زرا
چون جنازه فی که بر گردن
فارس منصب بود عالی رجا
سروری اکم طلب در پیش
که بشدی مانی و ویران و
تا نمانی عاجز و ویران پرست

فمن

فمن مقال

فمن خبیثه

فمن یعمل مثقال ذره

شما یه هر که مثقال

و مقدار ذره خوبی کسب کند

و بدی هم

کند

۱۱

مقتضی

قناعت کند

۱۲

خون کند زید و قصاص العیبر
که نخواهد شد غلط پادشاه
توجه کردی بهد کان با تو
فعل را در غیب صورت می کنند
در دل شخه چو حق الهام داد
چونکه حاکم این کند اندر کین
جرم خود را بر کس دیگر منه
ریج را باشد سبب بد کردنی
مستم کن نفس خود را ای فتنی
در فسون نفس کم شو غره
بهست ذرات خوار و فکاک
رفت مرغی در میان لاله
دانه چندی نهاد بر زمین
در کین بنشسته و کرده نگاه
گفت اورا کسی ای بنر تو
زید و تقوی را کردید بین کش
چون با خرقه خواهم بایند
چون زنج را بست خواهی بایند
رو بخت آریم کردی رستم
سالمایم صحبتی و همدم
از نفوس و از عقول با صفا
گو دکان کرچه که در باری شوند
انچنان کرم او باری و قیا
فی شندی قنما الدنیا لعب
من بجز خلوتی بکریده ام

می خورد و عمر و بر احمد حد خمیر
خضم را میبازان بصیر
توجه کاریدی که مادر کشت
فعل دزدی را نه داری نمیشند
کاینچنین صورت بسیار برادر
چون کند حکم حکم این جاکین
کوش و پیش خود بر این پادشاه
بد فعل خود شناس اینجست
مستم کم کن جرای عدل
کافاب حق نبوشد ذره
حکایت آن صیاد که خود را در کلاه پیچیده بود و در شکار
کلاه را بر سر نهاد و نامرغان کلاه پندارد و در شکار
وان صیاد آنجا نشسته وین
تا در دست صید بچاره زد
در میان و در میان این دو
زا که می بینم جل را پیش پیش
خوباید کرد با هر مرد و زن
آن به آید که زنج کمر زخم
دل چرا در بیوفایان بسته ایم
با عناصر و شست جسم آدمی
نام می آید بجان کاسی پیوفا
شب کشانشان سحر غایبی
کان کلاه و سپهر فتنه را
با دواوی رخت کوی مبر
خلق را من درو چاه دیده ام

کرد و خود بر کرد و جرم خود بین
تو غسل خوردی ناید تب بغیر
فعل تو کان ناید از جان و تن
دار کی ماند بدزدی لیکت آن
تا تو عالم باشی و عادل قضا
چون بجاری جو زوید غیر جو
جرم بر خود نه که تو خود گاشتی
آن نظر بر بخت چشم احوال کند
توبه کن مردانه سرا و بره
بهست آن ذرات جسمی ای
حکایت آن صیاد که خود را در کلاه پیچیده بود و در شکار
کلاه را بر سر نهاد و نامرغان کلاه پندارد و در شکار
خویش را پیچیده در برکت و کلاه
مرغان آه سوی او از نا شناس
گفت مردی آیدم من منقطع
مرکت همسایه مرا و عطش شد
روی خواهم کرد و خرد و رحد
ای بر لبقت و کمر آموخته
جد و خویشا نام قدیمی چای طبع
روح او خود از نفوس فرار
یار کان پنج روزه یافتی
شد برهنه وقت بارش غل خود
شب شد و باری او شد بید
پیش از آنکه شب شود چای بچو
نیم عمر از روزی و دستان

جنابش از خود بین تو از ساین
مرو و روز تو نیا بد شب بغیر
پس فرزدی بکیر و دانت
بهست تصویر خدای غیبی
نامناسب چون دهد داور
قرض تو کردی ز که خوابی
باجزاء عدل حق کن شتی
قلب را کسبانی و کابل کند
که فتن لعل بمقال یه
پیش این خورشید جسمانی
پیش خورشید حقایق شکار
بود آنجا ام از بهر شکار
و بر کل دلاله و رابر کلاه
پس طوافی کرد و سوی مرغان
با کلاه و برکت اینجا مقتضی
کسب و دکان برابر هم زد
آن به آید که کم خوابا احد
آخر سلت جائه ما دونه
ما بچویش عاریت بستم لمع
روح اصل خویش را کرده
روز یاران کن بر مافتی
روز ما کاهش قبا و نقش برد
روندار و که سوی خانه زد
روز را ساین کمن در کنگو
نیم عمر از غصه های دستان

جبه را بر دوان کله را این برد پن سوار تو به شود و در س لکت مرکب آنکه میدار از ان آن یکی قح دشت انیس کش چون که آله شد و ان شخت گفت ما لان از چه ای و ستا هست در بهمان من پندم کردی بر بهت شد صد و کشت حارمی باید که ره داده برد کس نداند کمر او الا خدا مرع کفش خواجه خلوت است جمعه شرط است و جماعت ک خیر ناس ان نفع الناس ای چون جماعت حمت اندی هست تنائی به اربابان چون جماعت آنکه ناس است زانکه غیر حق همه کرد و تا کر چه سایه عکس شخص است ای پن زنا شخص امین طلب حکم او هم حکم قبل او بود خود کلوخ و شک کس از از برای حفظ یارستی و ن چون نبی السیف بوده است مصلحت داو است هر یک قوتی باید در این ره مرد و	غرق باز می کشد ما چون طفل خود جامه از دزدستان بایس کو بدزد و دین قباست آنکه بردن در قح را از ان مرد و قباست تا بیا بدکان قح برده کجا گفت بهمان زرم در چه قبا کر کنی بمن چنین لطف گرم کر قحی شد در عوض اشترید حرم نبود طمع طاعون آورد منظره مرع با صیا و در حدیث لاریهانی فی الاسلام دین احمد را ترهت نیک ام معروف و ز منکر احترام کر نه سکی چه حریفی یادر جد کن کر حمت آری حاج نیک چون با بد نشیند شود صحت او عین به نیت است کل آیت بعد عین فو هیچ از سایه نانی خورد و در مستب رو کرد کن از مرد و پس ان چون که مرده بود زین کلوخان صد هزار رفت بر ره نایم آید شیر مرد است او صفدا نند و فو مصلحت جو کرد و تی مرد خدا یاری باید در اینجا فرد و	نکت شبانگاه اجل نزد یک شد مرکب تو به عجب مرکب است تا نذر و در مرکب را هم بردن در قح را از ان مرد و قباست تا بیا بدکان قح برده کجا گفت بهمان زرم در چه قبا کر کنی بمن چنین لطف گرم کر قحی شد در عوض اشترید حرم نبود طمع طاعون آورد منظره مرع با صیا و در حدیث لاریهانی فی الاسلام دین احمد را ترهت نیک ام معروف و ز منکر احترام کر نه سکی چه حریفی یادر جد کن کر حمت آری حاج نیک چون با بد نشیند شود صحت او عین به نیت است کل آیت بعد عین فو هیچ از سایه نانی خورد و در مستب رو کرد کن از مرد و پس ان چون که مرده بود زین کلوخان صد هزار رفت بر ره نایم آید شیر مرد است او صفدا نند و فو مصلحت جو کرد و تی مرد خدا یاری باید در اینجا فرد و	خل پذا لعلب شاکت لا تعد بر فلک تاز و بیک لحظه پاس دارین مرکب را و هم درو قح را بر دو جل او برید در فغان و گریه و وای و پنا خمس همسم ترا با و بیک گفت با خود کاین بهائی قح جامه همسم ترا با و بیک چون خیال او را بر دم صو در خدا بگریز و داره زین غا بدعتی چون بر رفتی ای فو منفعت داو و نخلان همچو سنت احمد مهمل محکوم است نیت مطلق این که گفتی شد پیش عاقل همچو شکست و کلو بگذر از وی نمانی بی تر ملک و مالک عکس ان کما صل سایه رو بچوای کار و صحتش شوست باید کرد که کلوخ و شک او را صا کایچنین برین میان بود که مسافر سمره اعد شود مصلحت در دین چندی غار و کوه تا بقوت برزند بر شتر خود در فرار از لایطاق سنان
--	---	--	--

بش معنی

فرج هست و در بعضی
نسخ ال بیکت قد شسته
یعنی واکذارید پاری که
نوبت کرد و یا آنکه بسوی
مرحمت کن

حارم

دور اندیش
در حدیث نیک
که جماعت جماعت
بسیار در این

کلوخ

مصلحت
ارز و خوش
رعات
پسیده
کلات است
نسخه این است
خواهد بود

من خنک که در این است
حرف نبیند نیست
عن النبی ان الله لا یحب
من خنک که در این است
حرف نبیند نیست

شکست
که نقدیکار

سبع
مضیق
مضیق
مضیق

نصب
فات

جسته
زندگانی کردن

پرویزان
غزال

جبر
سیاهی

اهتزاز
بکسر جنین

لفظ غفران
مغفرت

فخ
دام

صنعت نیست ای عزیز نادان
گفت صدق دل بیاید کار را
و یکرگست و تو همچون پوئی
آنکه سنت با جماعت ترک کرد
راه سنت با جماعت به بود
بهری را جوگر و یابی مدد
میرود با تو که یا بدعت به
یا بود اشرار و چون دیدن
یار بدمار است بین بکر زار
راه جانبار نیست در هر
راه دین زار و پراز شور و آزار
راه چو در پشته ان پاهای
آنکه او تحسار بر او خوش بود
هر خری که کاروان تنها
مر ترا میگوید آن خر خوش شود
هر بنی اندین راه دور است
هر یکی دیوار اگر باشد جدا
این حصیری که کسی میگردد
در میان مرغ و صیاد و غی
مثنوی اچا بکند و دلخواه کن
بگذاران نقش که کند زمان
گفت من مضطرب و مجروح حال
گفت مغنی ضرورت بهم بود
مرغ پس در خود فرو رفت از
بعد در ماندن چو فزون و چو

مکرتی کن در نکر انجام کار
ورنه یاران کم نیاید یار
و این یعقوب کند از ای معنی
و چنین مسیح ز خون خویش خود
اسب با اسبان یقین خوشتر
بهدل و بهمد و دو جوان صمد
که تواند کرد و آنجا نبسته
کویدت بهر جمع از راه دور
تا زیزد بر تو زهران رشتو
افتی در دفع هر دل شیشه
که نه هر راه مختش کوهر است
یار چو در و بان یار
بار فغان سیرا و صد تو بود
بر روی آن راه از تعب صد شود
کر نه خور و بچین تحسار
مغیر به بنده و یار
سقف چون باشد بعلق هوا
کر نه سوید و بهم با دشمن
بس شگال افتاد و شد زو
ماجرار از حوسر و کو تا کن
گفت امانت از بیم بی دوستی است
هست مردار این مان برین
بی ضرورت که خوری هجوم
تو سنش سر سبز از جذب غنا
پیش ازین بایست این دو سپا

یار میجو تا بیا به راه
یار شو تا یار بسنی به بعد
کرک اغلب از زمان کیر بود
هست سنت ره جماعت چوین
لیک هر گز راه را بهر مد
بهری می گوید و خصم خرد
میرود با تو برای سود خویش
یار را ترسان کند از ترس
یار را زده بردان راه
راه دین بهر کس می خودی
دوره این ترس متحابی
کریم آن کرکت نیاید رخت
یا غلیظی خریار ان فقیر
چند زخم چوب و سیخ فرو
آنکه تنها خوش رود و اندر
کر نباشد یاری دیوار
کر نباشد یاری چو سلم
حق ز هر جنسی چو ز جنس
این بخت آن گفت از راه
مرغ چون دیده بر کند مفا
مال آیت است امانت پیش من
هست دستور کنیز کن خرم
در ضرورت هست بهم بهر
پس بخور و آن کندم و در رخ
ان زمان که حرص جلبید و هو

ورنه کی دانی تو راه و چاه را
زانکه بی یاران بهانی بی مد
کر نه شکست بخود تنها بود
بی ره دلی یار افی و مضیق
خافان خفته را که مد
فرستی چوید که جامه تو بود
پس منوش از نوش و گان
انچنین بهر عدوان بی
مرد نبود آنکه فست ز برین
حار می باید که مرده بود
همچو پرویزان بهمیش بسوس
نی ز جماعت بهانی و نش
در نشاط آید شود قوت
آنکه تنها آن بیا با ترا برد
بار فغان بیکان خوشتر
کی براید خانه و انبار
کی فتنه بردی کاغذ قلم
پس نیاچ شد جماعت
بخشان شدند بر معنی در
نفس او بی طاقت آید کس
زانکه پسندارند مارا نمون
ای این و پارسا و محسار
ور خوری بری ضمان او بود
چند او یاسین و الاغ و خا
و مبدم میگو که اسی فریاد

پیش از آن کاین دانه بر تو خ
کازمان پیش از خرابی بصره
سج علی قبل موتی و غفر
انزمان که دیومی شد راین
پاسبانی بود در یک کاروان
پاسبان شب سخت و در دوازده
پاسبان در بی بی و چو یک
گفت دروان آمدند از نیک
گفت من یک کس به شکر
گفت اندم کار و نمودند
انزمان بسته دم که دم غم
کر چه باشد بی نکت کنون
قادر بی بکاه چو و با بکاه
گفت آن مرغ این برای آن بود
گفت زاپه بی برای آن نشا
کر تا قضای دل شکر
سایه خویش از سر بر برد
کریم لایق چه باشد کردی
خاک کرکین با گرم سبک کرد
توبه بی توفیق ای نور بلند
ای ز تو ویران دکان و زلم
چون کریم زانکه میوزنده
عاشق من برفن و تو ای
در حیا پنهان شدم همچون بجا
غیر تسلیم و رضا کو چاره

کرمی حرص تو همچون رخ نشو
بو که بصره دار به هم شکست
لاتخ لی بعد موتی و صطبر
انزمان است پاسبان خاند
پاسبانی کردن پاسبان بعد از بردن در و اسباب کاروان
رختها را زیر هر خاکی فسد
کرم کشته خود هم او بدر
رختها برود از پیش شتاب
باسلاح و شجاعت شکوه
که خمش در نه شیمت بیدار
این زمان چندانکه خوابی غم
هست غفلت بی نکت تر
از تو چیزی فوت کی شای
حواله کردن مرغ گرفتاری خود را بکر صبا و صبا و صبا
که خور و مال پیمان از گرفت
بر سرم جانا بیا میمال و
بیقرارم بیقرارم بیقرار
ناسازی را پرسی در غمی
ده کهر از نور حق چپ کرد
جز بریش توبه نبوده بخت
چون نالم چون بغیاری لم
بیخدا و ذیت بود بند
سیرم از فرینک و از فرنگ
ناکمان بچم ز زیر این فکا
در کف شیرینی می خوش

اه و دود و مال اندم کارند
ابکت با کبی پاشا سکه
ابکت لی قبل شوری فی التوی
پیش از آن کاشکسته کرد و کاروان
روزشد بیدار گشت ای کاروان
پس بد گفتند کاشکار شکر
قوم گفتند کاشی چن تل بکت
گفت اگر در جنت کم بود
انزمان از ترس من به هم دوا
چونکه عمرت برود و وفات
ایچنین هم بی نکت مینال
گفت لا انا سوا علی فاکم
بعد از آن نوحه کزی افکند
زیر دست تو سرم را ریا
خواه با بیزار شد ز چشم
مر عدم را خود چه سحفا
پنج حس ظاهر و پنج نهان
سبلتان توبه بیکت برنی
چونکه بی توفیق کارم نظام
جان من بتان تو ای جان
چون بد و شرم کویم از فکا
ایرفیقان راههار است یا
او نادر خواب و خور چون

حرص او آره کن ای شمس
قبل بهیم البصره و الکول
بعد طوفان التوی خل البکا
انزمان چو بکت بزن ای پاسبان
حارس مال و قاش آن زمان
رفته دیدند سب و سیم
تا چه شلین خنای پاسبان
پس چه میکردی چه تومرو
نعره پستی زون که جید
این زمان فریاد و میهای غنا
بی نکت باشد عود و فکا
که ذلیل از نظر کن ای غنا
کی شدی از قدرش مطلوب کم
که فسون را پانز ایشود
که فح و صبا و لرزان شد
دست تو در سگر بخشی ای
در غمت ای رشک سروا
که بر لطف چن در با
که بشر شد لطفه مرده بد
توبه سایه است و تو ماه روشنی
بیتو هرگز کار کی کرد تمام
زانکه میو کشته ام از جان
چندان صبر و حیر و ارتقا
آهوی لشکر و کوشش
روحهار یکند بخور و خور

سکین ایچنین کاشکسته کرد
دارد و سب و سیم
نوحه برین شکر
نوحه برین شکر
سکین ایچنین کاشکسته کرد
سکین ایچنین کاشکسته کرد
سکین ایچنین کاشکسته کرد
سکین ایچنین کاشکسته کرد

مرد و رکت
میرا بکت
سلاح
اسباب حرب
حنین
ناله
نیمه خند و شاد
شعور با خجالت
نشاط
بخود کشیدن
کرکین
انکه کر باشد یعنی چرب
دکشته باشد
رجیر
رج
ار تغاش
لرزیدن

مستکف
کوشه گیر
مستکف
چران و خورنده

که خنجر از غیر ریخته بود
و نه از دلی قافیه
در غایت

عادل
عالم کر
مطمن
حرس
پاسبان

که بیا من باش با هم خوشی من
کز بیسویت نداست او
که به دیگر همی کرد و بیا
آن یکی بیکار و دور و لاس
و دیگران چون کوکان این
رو بجنب ایجان که نگاریم
با کشت آب من کوشش کشان
عاشقی بوده است در ایامش
سالها در بند وصل با خود
عاقبت جوینده یا بنده بود
گفت روزی یار او کاشکیا
مرو قرمان کرد و مانجان کرد
منظر منیست و خوش بود
بعد نصف اللیل آمد یار او
کرد دکان چندی اندر چید
گفت شاه ما هر صدق و صفا
کرد دکان او درین منکبت
من نخواهم عشوه بجان شود
پن من به پایم آن و خیر
عشق و ناموس ای برادر است
ای عدو شرم و اندیشه بیا
پن کلوی صبر گیر و میفش
خانه خود را بهی سوزی بسوز
بعد ازین من سوز قلیه کنم
بگرانهارا که همچون کشته اند

تا به بسنی در تخیل روی من
چشم جانت چون باند است
کز شکار مرغ یا بد و طعام
که از آنسو و پیش قوت روان
تا شب بر جاک بازی میکنند
که کسی از خواب بجهان نتر
همچو باران میرسم از آسمان

حکایتان عاشق که شب بر امید و عده معشوق
بیامد بدان قافیه که اشارت کرده بود و بعضی از شب
بود تا خوش ر بود معشوق آمد چیش بر کرد کان نمود و رفت

که بچشم از پی تو لوسیا
چون پدید آمد همش از زیر کرد
او فدا و کشت بخوش انعدو
صادق الوعداته آن دلدار
که تو طفل کیس این مبارز
آنچه بر ما میرسد آن هم زمان
هر چه گوئیم از غم خود اکت
از مودم چند خواهم از مود
که در یدم پر و در شرم ویا
بر در ناموس ای عاشق یا
که در یدم پر و در شرم ویا
تا خنک کرد و دل عشق سو
کیست آنکس که بگوید لا یخوز
زانکه شمع من بسوزش شوم
همچو پروانه بوصل کشته اند

در ندیدی چون چنین شید
که به در سوراخ از شدت تکلف
آن یکی قبله شد جلالی
کار آن دارد که حق اشد می
خوابا کی کور نقطه می
هم تو خود را بر کنی از رخ خوب
بر جدای عاشق بر او صبر

در فلان حجره نشین تا نیم
شب در آن حجره همی کرد
ساعتی بیدار بدخوش گرفت
عاشق خود را فدا و خفته
چون سحر از خواب عاشق بید
ای دل بخواه ما را از این
عادل چندین صداع و جفا
هر چه غیر شورش و دیوان
غیر آن جبهه بکا مقبل
وقت آن آمد که من عریان شوم
ای بیسته خواب جان از جادو
تا سوزم کی خنک کرد و دل
خوش بسوزنجان را ای شیر
خواب را بگذار شب ای
بگر این کشتی خلعان عشق

در فلان حجره نشین تا نیم
شب در آن حجره همی کرد
ساعتی بیدار بدخوش گرفت
عاشق خود را فدا و خفته
چون سحر از خواب عاشق بید
ای دل بخواه ما را از این
عادل چندین صداع و جفا
هر چه غیر شورش و دیوان
غیر آن جبهه بکا مقبل
وقت آن آمد که من عریان شوم
ای بیسته خواب جان از جادو
تا سوزم کی خنک کرد و دل
خوش بسوزنجان را ای شیر
خواب را بگذار شب ای
بگر این کشتی خلعان عشق

خاک بودی طالب احیای
که از آنسوراخ او شد
وان در کارش برای جانی
هر کار را و هر کار را می
دایه و سوس عشوه ش می
همچو تشنه که شود او با کشت آب
با کشت آب و تشنه و انگه جفا
پاسبان عهد نذر عهد پیش
شاه و اموات شایسته خود
که فرج از صبر تابنده بود
تا بیا نیم شب من بی طلب
بر میسد و عده آن بارغا
عاشق دلا و با خواب می
اندکی از استین او درید
استین و کرد کانه را بدید
چون حرس بام چو یک نیم
بعد ازین سندی ده دیوان
اندین ره روی و بیگانگی
کرد و صد بجزیرای کسب
نقش بگذارم سر سر جان شوم
سخت دل یار که در عالم تو
ای دل با خاندان و منیر
خانه عاشق چنین و کینه
یکشی در کوی بخوابان گذر
ارو باقی کشته کوئی عشق

من و فوراً التباس الزم کی لا کتم من معی مین اغار کامی نو بخش تنور از خمیر ستغاث السعاث ای ساقم از غموری رسول رشکات چونکه از سیری در شتی گمند غیرت آن خورشید صد نور ورنه پیش نور من رسوا شوید پرزنان پرید کرد این مطا همچو چاق کو بود شعاع ایا نهی کرد است از داندی کن اونی بسند ترا کم شونان پیر تعلیلات تشبیه ای نوج انکه پوشید است نورش روی او کافا او را نمی مند با دو چشم و گوش از جگات از سوس و یکر بداند حجاب جوش حبیب لان عرف شود تا کنی مشغولشان از روی کل در حقیقت هر دلیل رهنست در حجاب نغمه اسرار است می ندانم که چه میخوابی بین تن زخم یاد عبارت است گاه بردرگاه در خون میکشی ترک ما را زین جرات دل گرفت	انت عقلی لا عجب ان کم ارت بل اغالطهم انادی فی القفا اندر آتشش پیغمبر خیر آمدن صریح بجای پیغمبر ز انکه دافق بود بخاتون پا کند و پیران شوی واقفا دهند ما ز ناسی هر دو کون او را در شعاع بی نظیرم لا شوید تا شامی من شتی بخش و ا بنکه دیان پای زشت از قبا ترک کن ز یاد است سخن امتحان کردن رسول عاشر که چا پنهان میشود و ترا میزند	غایه القرب حجاب استباه لم اقل یا نداء للعبید نشو اکنون نکته بصاحت آمدن صریح بجای پیغمبر عایشه بگرخت بهر حجاب ز انکه رشک از نار خیزد بانیون کی بدست ای خیزد پیش در کشیدی اختران زوروی کی روم الا نمایم که روم بارست و منکر معجب شود تا نگردد پادشاهی زایل شال امتحان کردن رسول عاشر که چا پنهان میشود و ترا میزند	او نه بیندلیک من بینم و را عقل بروی چنین شکین چرا فرط نور دوست روشن با نقاب که خودش خواهیم که پنهان کنیم پس دمان بر بند کفن بر که زمیغ آن میل افروز تر شود عین اظهار سخن پوشید سوی روی کل نپرد و شش اغاز کردن مطرب این غزل را در بر زم امیر ترک کلی با سوس میرو یا با بی میروم و خطاب کردن ترک که اسی قلمبان آنچه میدانی بخوان من ندانم من کجایم تو کجا می ندانم می ندانم ساز کرد من ندانم که مرا چون میکشی چون ز حد شد می ندانم از	انت و جی لا عجب ان لا ارأ حیث قرب انت من جل العید این سخن با بان نداد ای عزیز ای تو میراث و من مستقیم چون در آمدن صریح از در شت هر که زیبا تر بود رشکش چون جمال احمدی در هر دو کون که در فکرم مکیان کی با از گرم من هر شتی غایب شوم همچو طایوسان پری عرصه رو نمایم صبح هر کوشال گفت پیغمبر برای امتحان که داسارت عایشه با دستا با چنین پنهانی کاین روح را میرود بی روی پوش این قبا رشک از آن افروز است اندر چون چنین شکست بجان دول در خموشی گفت ظاهر شود حرف کفن بستن آن رفته تا بقل مشغول کرد و گوش نشان مطرب آغازید ز ترک است می ندانم که تو ما ہی باو می ندانم تا چه حدت است ای عجب کرسی از من جدا همچنین لب در ندانم باز کرد
--	--	---	---	--

نور منی غایت نیست اگر می بینم و در کجاست
نزدیک حجاب است و عقل نیست عجب
نیم زانبار کجاست میانه جانی که نور خیزد از
رسم از کونین پیغمبر میانه جانی که نور خیزد از
نور منی غایت نیست اگر می بینم و در کجاست
نزدیک حجاب است و عقل نیست عجب
نیم زانبار کجاست میانه جانی که نور خیزد از
رسم از کونین پیغمبر میانه جانی که نور خیزد از
کود و استیسا
حجاب است
در برده شدن
قفا
یعنی داروی
ریا دتی باه نوشته اند
و معنی جوری نیز نوشته اند
مطارد
محل طیران
معجب
مشکله
بسیار از این

بر جید آن ترک و دبو کسی
 گفت این گمراهیچه و مرش
 آن بگو ای کیج که میش
 نه زبند و نه زروم و نه چین
 خود بگو تا از کجا سئ بازه
 نه بقول و نه پذیر و نه بصل
 اینجن خواهی دراز از بهرست
 میرد اثبات پیش از نفی تو
 در نوا آرم بغی این ساز را
 جان بسی کنده اند پرده
 چون رنجد پای و دو پای کم بود
 سرق این کشتی نیائی ای مهر
 آفتاب کسب دازق شود
 تا گشتند احران ماهان
 کز بر خو و میرنی بیم ای دنی
 بهمچو آن شیر کی که درجه شد
 این زمان جز نفی ضد اعلام
 فی چنان مرگی و کوری روی
 خاک ز رشدهای خاک نما
 میر و چون زندگان خاک را
 زانکه پیش از مرگ او کرده است نقل
 هر که خدا بد گوید پسند بر زمین
 اندر این نشاء نکر صدیق با
 زاده ثانیست احمد در جهان
 باربان حال میکفتی بے

با علیها بر مطرب دوید
 کوفت طبعم را بگویم بر سرش
 می دانم می دانم در کش
 نه ز شام و نه عراق و بارون
 هست بقیع مناط اینجا که
 نه شیر و نه شکر و نه عسل
 در معنی حدیث موثوقا قبل
 بمیرای دوست پیش
 که ادریس از چنین مرد
 زانکه مردن اصل بداند و ده
 بام را کوشنده ماحرم بود
 ناکه نشی اندرون چنین
 کشتی پیش چونکه مستغرق
 و انکه پنهانست خورشید جهان
 عکس است اندر فاعلم این
 عکس خود را خضم می بداند
 اندر این اسباب می بداند
 سرک تبدیلی که در سوری شود
 غم فرج شد خار غما کی نماند
 مرده و جاننش شده براسما
 این برون فهم آید فی عقل
 مرده را کو میرود غا لحن
 تا بحشر افزون کنی تصدیق
 صد قیامت بودا و اندر عیان
 که ز محشر حشر را برسد

کز زاب گرفت سر و پستی پست
 قلبا نامی ندانی که مخور
 چون بگویم از کجائی بی سری
 نه زبغدا و نه موصل نه طرا
 یا پیرسم که چه خودی داشته باش
 نه قدید و نه ژرید و نه عدس
 انتمو تو الوفیست حکیم شای
 لست اگر می زندگی حوا
 بهشتی گشت پیش از ما
 تا میری نیست جان کندن نام
 چون رسن بکت کز فید کرم
 من آخر اصل دان کار هست
 چون مردی گشت جان کندن
 کز زبغ و وزن می بر خود شکن
 عکس خود و صورت من دیده
 نفی ضد هست باشد شکی
 بی حجابت بایده ای ذویلا
 مرد چون بالغ شدن طفل مرد
 مصطفی زین گفت کالی سحر
 جانش را اندم با لاسکنی
 نقل باشدنی چو نقل جان عالم
 مرا بگر تقی را کو بین
 پس محمد صد قیامت بود
 زاد قیامت انبی پرسیدند
 بر این گفت از رسول خشنام

گفت فی سطر یکشی ایندم بد
زانچه میدانی بگو مقصود بر
تو بگوئی فی زبانه زهر
در کشتی درتی دلی راه دراز
تو بگوئی فی شراب و نه کباب
آنچه خوردی آن کو تنها دس
گفت سطر زانکه مقصودم
نفی کردم تا بر نی آید سبب
چون بهیروی مرگت کوید را زان
بی کمال نردبان آئی پیام
آب اندر لواز چه کی رود
کشتی و سوار غمی غارت
مات شود صبح ای شمع طرا
زانکه پنبه کوش آید چشم
در قبال خویش در سجده
تا رخصت را بدانی اندکی
مرگت را بگردان و برودان چقا
رو می شد جسده زکی سترو
مردود را خواهی که مینی زنده نو
کر میر و روح اور نقل نیست
همچو نقل از مقامی تا مقام
شد رخصت یقی امیر الصادقین
زانکه حل شد در فاعش حل و
کاشی قیامت تا قیامت چاند
مرز تو را قبل موت یا کریم

[illegible]

صیت صوت
آوازه صدا

فتق
بزرگی همان

بظاکیه
نام جائه
استان

خواری
افق
که شده جستن

لاکت

مان پاره و طعانی
که کدایان از همانها و
سفر جمع نمایند
خسارت

زبان کار شدن دریا
کاری

همچنانکه مرده ام من قبل موت
تا نکردی این بندیش تمام
تا کردی تا مرا دانی یقین
هست انجیر نظرف بیار خوا
این نهنار او صیتها شمر
تو بدان نیت نکردا فربا
در غرضها زین نظر کرد و حبیب
عجز زنجیر است زنجیرت نمان
سخت ترا فشرده ام در قهرم
یا صنعت فرض تریا با و در
کوید اندر زرع از جان آه مرگ
این کلوی مرگ از غرق گرفت
روز عاشورا همه اهل حلب
تا شب نوحه کنند از جنگا
از غریو و نعره در سر گذشت
یک غریبی شاعری اندیشه
شهر را بگذشت و انوار کرد
این ریشی فتنه باشد که مرده
چیت نام و پیشه و اوصاف
آن یکی گفتش که تو دود
پیش مومن کی بودی قهر خوا
گفت آری لیکت کو و درینید
چشم کوران انجسارت دریا
پس عزا بر خود کنیدا انجمن
چونکه ایشان خسرو دین

زانطرف آرد و ام صیت
خواه کان انوار باشد ظلام
نور کردی هم بدانی آن دین
که رسد مرغی فتق انجیر خوا
که پدر کوید در اندم با سپر
تا زرع او بسوزد دل ترا
این نظرها را برون کن جیب
چشم در تخبیر نه باید کشا
که لغی خسرم ز قهرت مبدم
مرگ نماند آن تو اصل بر

پس قیامت شو قیامت بریا
عقل کردی عقل را دانی کمال
گفتمی برمان بر این دعوی منین
در همه عالم اگر مردورند
تا بر وید رحمت و غیرت بدین
کل آیت آن انقدون
درینار خشک و بر عجزی است
پس تصریح کن که اسی دیتی
از نصیحتهای تو کرده ام
سالها این مرگ تلکات میزند

تشبیه معقلی که غرضایع کند در زرع بیلد شود با تم ایل
طبل او بشکافت از مرگ شکفت
باب انطاکیه اندر بابا
شیعه عاشورا برای کرد بلا
در دقایق خویش با در تافتی
که و آید مرد در زن جمعی عظیم
بشمرند آن ظلمها و امتهان

رسیدن شاعر کلب روز عاشورا و حال معلوم نمود
ونگته گفتن و بیان حال کردن ۵

قصه جستجوی آن بهیاسی کرد
پس پرسان می شد اندر فتنه
پنچین مجمع نباشد خرد
نام او و القاب او شمر حمید
تا بگویم شرح الطاف او
مرثیه سازم که مردی شاعر
تو شیعه عدد و خانه
قد عشق کوش عشق کوشوا
روز عاشورا نمیدانی که هست
پیش مومن تا تم آن پاکت روح

نگته گفتن شاعر حبه شیعه حلب
کوش کران پنچا میباشند
ز آنکه بدر کیست انجواب کن
وقت شادی شد چو کیستند
نخته بودستید تا اکنون
روح سلطانی زندانی
سوی شاد روان دولت

دیدن هر چیز اشهرست این
عشق کردی عشق بر اینی جام
که بدی دراک اندر خورین
و مبدم و زرع و اندر مرد
تا بر وید بخش و شکست
دوست را در زرع و اندر مرد
ز آنکه با عا جز کنیده معجز است
بار بودم پیشه گشتم این حسرت
بت سکن دعوی و بت کربو
کوشش تو بیجا به پیش میکند
این زمان کردت زخو و کاه
رزمیردن این زمان در فتنی
ما تم آن خاندان دارم مقیم
که یزید و شمر دیدن جان
پرهی کرد و دهمه صحر او شد
روز عاشورا و آن افغان
چیت پیغمبر که این با تم
که غریبم من شما ایل آید
تا از اینجا برکت و لاکتی برم
ما تم جانی که از رنی به است
شده تر باشد ز صد طوفان
کی به است انجم چه دیر اینجا
تا کنون جامه دریدید ز غرا
جا به چون دریم چون خاتم
کده و زنجیر را انداختند

دور ملک و که شاهنشاهی
بر دل و دین خرابت نه کن
در رخت کوازی دین و جی
مور بر و نه از ان لرزان بود
میگشاید که از ارخص و کم
تو ز خرمسای مان دید
تو این جسم بل آن دید
کوه را غرق کند یک خم نم
زین سبب قل گفته دریا بود
داود بریا چون زخم مایه
این دوئی اوصاف دیده
پاک از افاز و آخران عدا
گشته در پائی دوئی درین
بعد از ان کوید حقم منصوب
تا فراید در جهاذ و کوشش او
هی ز چه معلوم کرد و این
جمله عالم ز این غلط کرد
از کجا جویم هست از ترک
دید که از عدم آمدید
زان نه بیند تحقیق تمام
در دانش تلخ کرد و شهید
کی نظاره اهل بخردین بود
از طولی کاله میخواست و ز تو
کو قدوم و گز و قر مشی
در تجارت نیست سرای

کر تو یکدزد از ایشان الهی
چون نمی بیند جز آن کهن
گر بدیدی بجز کوفت
تسلی حریص بر دنیا بموری
چون نمی بیند چنان چاشم
کا نذران و نه بجان بچید
دار پس از جسم کر جان دید
سفیدی که باز باشد سوی
کر چه نطق احمدی کویا بود
چه عجب کر ماهی از دریا بود
در نه اول از آخر اول است
مانده محروان ز قهرش عدا
شد رسو در بیوئی و درین
تا شو و بر دار شرت و هوا
تا میسر کردش دید
بعث را کم جو کن اند بعث
کر عدم ترسند و آمدان نا
از کجا جویم دست از ترک
ذات هستی را چه معدوم
که بر این خاکی بودش حرام
چون نبود از و افیان خلد
آن نظاره کول کردید
نیست گیس شری کاله جو
کو مزاج کنکلی و سر سری
پس چه شخص زشت و چون

در نه آله پر و بر خود کر
در همی بیند چنان بود
آنکه جوید آب را نکند
تسلی حریص بر دنیا بموری
صاحب خرم همی کویا
ای بصورت ذره کیو نرین
ادمی دیدست باقی کج بود
چون بدید راه شد از جان خم
گفته او جمله در سحر بود
چشم حس افسده نقش قهر
پن کد از نقش خم در خم
ایچنین خم را تو دریا دان
بلکه وحدت گشته او را در
تا چنین سر در جهان ظاهر
اهل دل بچون که جو روی
شرط روز بعثت اول مرد
از کجا جویم علم از ترک علم
هم توانی کرد یا نعم این
ایچنان منتظم محشر بود
نعمت جنات خوش برود
مر شمارانیز در سوداگری
پرس پرسان کاین بچندین
کاله را صید بار دید و بار
چونکه در ملکش نباشد حبه
مایه در باز این دنیا را

زا که در انکار نقل و محشر
پشت دار و جان با چشم
خاصه آنکو دید دریا را و
که ز خرمسگاه خود عیان بود
ای ز کوری پیش تو معدوم
مور لکی رو سیاه زین
هر چه چشم دیده است آن
ختم با جیون بر اردا شلم
که دلش را بود در دریا نفوذ
تو قمر می بینی و او مستقر
کا نذران و بچیت بی مان
زنده از وی آسمان بهم بین
شد خطاب خطاب و اب و کلا
مقبل از جسته با هر شود
بی دوئی یک گشته در روی
زا که بعثت از مرده زنده کرد
از کجا جویم سلم از ترک سلم
دید که معدوم بین هست
کر و دیده مبدل او شود
شد محرم کر چه حق آمد
دست کی جلد چو شود شری
از پی تغییر وقت و شجند
جاء کی همود او پیو دبا
جز پی کنکلی چه جوید حبه
مایه انجا عشق و دود هم ترا

چاش
خرمن
شتم
شدی و غلبه و زور
کردن
احول
دو بین
عدا
جمع عذب یعنی آب گوارا
تا هر
کامل
بعث
بر آنچنین و شرم و نوب
سلم
صلح و یار
محرم
سرام کرده شد
کنکلی
شخی و مزاج
۱۱

است
مختلف است
حمام
سکوتر

میل
عظیم و اصل

قانت
دعا خوانند

ر تاج
بند در

مقتبس
نور فراگرفته

هر که او بپایه دربار رفت
مشرقی شود تا بجهنم رفت
باز پزان کن حمام روح گیر
آن یکی میزد سحری برده
نیم شب میزد سحری را بجهنم
دیگر آنکه فهم کن ای بابا
بر کوشی منی و فکوشی
گر چه هست ایندم بر تو
پیش تو خوش است آب ریخته
پیش تو که بس کرنت و جفا
پیش تو استون مسجد مرده است
و آنچه گفتی کا ندین قصور
مال من در راه حج دور دور
پیش می بید سحری دور
هر که خواهی تو در کعبه
او بود حاضر منزه از تاج
کو ذنا خود تو لیک و ده
من بودم که این قصور
تا بچو شد ز این چنین ضرب
آن یکی اندر بلا ایوب و
این ز دنیا چون ابو ذر خد
من هم از بهر خدا و غفور
میخردار ملت انبیا بخش
میساند قطره چندی ز
نقد آور تا کنی سودا زان

عمر رفت و بازگشت و جام
طفل زاید معدن است
دره دعوت طریق نوح گیر
سحری زدن شخصی بر در سحری
گفت اورا قایلی کی گشتند
کا ندین خانه درون خود
پوشش با دما بلند پوش
نزد من نزدیک شد صبح
پیش من است فی خون
مطرب است او پیش او و
پیش احمد عاشق دل برده است
فیت کس چون منی این طبل
خوش همی از بند چون غنائت
آنکه از نور السمسم ضیا
تا بر دید در زمان پیش تو
باقی مردم برای چیست
از ذالیک تو چون شد
بر من جان فدا و خاکش
در در افتا فی بخشایش
و اندر در صابری یعقوب
وان دکر در مقامت چون
می زخم بر در با میدش سحر
میدد نور ضمیر مقتبس
میدد کوثر که آرد قدس
نسیر را بگذار تا نخنی زیان

هی کجا بودی برادر مسیح
مشرقی کر چه گشت و بار
خدمتی میکنی برای کردگار
سحری زدن شخصی بر در سحری
اولا وقت سحر زدن این سحر
کس در اینجا نیست جز یو و پر
گفت گفتی بشو از جا که جواب
هر شکستی نزد من فرود
در حق تو است آن درخام
پیش تو انگیزه ساکت است
جمله اجزای جهان پیش عوام
بهر حق این خلق ز ما میبند
هیچ میکوید کاخانه نبی است
بس سحری بر جمع و آ
صورتی کو فخر و عالی بود
هیچ میکوید کا این لیکها
بلکه تو فیتی که لیکت آورد
مش خود را بر طریق زیرم
خلق در صف قبال کار
آن یکی چون نوح در اندوه
صد هزاران خلق تشنه و
مشرقی خواهی که از وی زبر
می ستانین نجس جسم فنا
میساند آه پر سودا و دود
پادشاهی کا بر شکست چشم

هی چه نیتی بر خورون شور با
دعوت دین کن که دعوت ادا
با قبول درو علقانت حکما
در کسی بود و در اوق مشر
نیم شب بود که این شر شور
روز کا رخ و چه با و چه
تا نمائی و تجر و خطرا
جمله شهاب پیش چشم روز شد
پیش داود نبی و دم است و را
پیش احمد بس فصیح قانت است
مرده پیش خدا و ما درام
صد ساس خیر و مسجد می
این سخن کی کوید بخش اکبر است
پیش چشم عاقبت بنیان
او ربیت لیک کی خالی بود
بی ندائی میکنی آخر چرا
هست هر لحظه ندائی از آمد
تا ابد بر کیمیا شش منم
جان همی بازند بهر کردگار
واند که چون احمد نصف ج
بهر حق از طمع جدمی میکنند
به زحق کی باشد ایجان شر
میدد ملکی برون از و هم
میدد پیراه را صده بود
مر خلیلی را بدان آوازه

<p>بن در این بازار گرمی نظیر بسکه افزود آن شیشه بخت تن فدا می خاریک و آن بلا که چرا تو یاد جسم می کنی تا که صدیق اطراف می گشت بعد از آن خلوت بدیش بند روز دیگر از که صدیق یفت باز بندش داد و باز او کرد فانش کرد و سپردن را و بلا توبه را زین پس دل بیرون کنم برکت کا هم پیش تو ای سدا ماه را باز رفتی و زاری چکا کا هر کی پیش با و آنکه قرا او همی کرد و اندم بر کرد همچو سنک آسیا اندر ما کر نمی بینی تو جورا در کمین کر زنی در شاخ دستی کی بله زانکه کردش می آن خاک و افتاب و ماه دو کا و خرا اخران چرخ کرد و دوری گاه در سعد و وصال دلخ که بهار و صیف همچو شید تو که یگر زنی دلا زین صد چونکه بر محبت به بند و بسته کر زنب پر میر کن من سدا</p>	<p>کنسایغوش و ملک بوی قصه بلال حبشی و شوق و در جانیدن خواجه اورا و معلوم کردن صدیق حال اورا بند و بدست کردن منی آن احد گفتن بکوش او رفت کر جووان خنیه میداد انطرف از بهر کاری می رفت عشق آمد توبه اورا بخورد کا میخدا ای عدو تو بهیسا از حیات غلظت توبه چون کنم من چه دانم تا کجا خوشم در پی خورشید و پیاپی و رستخیزی و کمانی فکر کا فی بزیر آرام دارم فی زبر روز و شب کروان بالا می کر و شش و دلاب کروانی هر کجا پیوند سازی بکشد باشد از غلیان بحر با شرف کر و میگرد و میدارند دین حوست کا بلند و کا و در بخش و فراق بهی که سیاهستهای برف و برف پیش حکمش چون نباشی بقرا چون کشاید چاکت و جبه تا نکردی توبه رود و کت</p>	<p>در تراشکی و ریبه زند میز و انداز فاش او بجا چشم او پر آب شد دل غنا عالم الترس است پنهان ارکا باز احد شنید ضرب زخم خا توبه کردن زین خط بسیار شد ای تن من می رکت من ز تو عشق قهار است من میخورد کر بلالم و در بلالم میدوم باقصا هر کو قرار می مید کر به در انبانم اندر دست عاشقان در سیل سدا ده کر و شش بر جوی جان باشد چون قرار می نیست کرد و نما کر نمی بینی تو بدست قدر با دسر کردن بین اندر خرو اخران هم خانه خانه میرود اخران چشم و کوش و بهوش ماه کردون چون دین کرد چونکه کلیات پیش او چو چون سوری باش در حکم افتاب از بر فلک کر مجید از بهر هم تار نایه پنهان</p>	<p>تا جران انبیا را کن می نماند که کشیدن رخسار خواجه اش میرد برای کوشا او احد می گفت بهر فتی زان احد می یافت بوی شای گفت کردم تو بهیشت ای بر فروزید از دلش شور و شاد عاقبت از توبه او بیزار شد توبه را کجا کجا باشد در او چون قمر روشن شد از نور مقدمی بر آفتاب میوم ریشخند سبب خود می کند یکدم بالاد یکدم پیشت بر قضا می عشق دل به داده تا که یکس که آنجو را کدا ای دل اختر و آرا می مجو در غنا صکر دشت و شوش نکر پیش امش موج دریا می بخش مرکب بر بخش و سعدی میشوند شب کجا میزد و بیداری کجا گاه تاریک و زمانی روشن سخره و سجده کن تسخیر او که در آخور حبس و کاهی در در سیه روی کسوفش مید میزند که جان جان بر جانی</p>
---	--	---	---

همام
بزرگ

خانی سلطان
صاحب دولت می خدایا
خداوند کل آفرین

راکد
ساکن دستان

غلیان
چو شش
خراس
آسیای بزرگ

صیف
تابستان

سیر
سیرگاه

کسوف

کرختن و تیره شدن
آفتاب
بدفوز

اندون دها

درد

هربان

رفت جعد صحت
بزرگ بوم سیرین

جحد

انکار

ایجاد

ایجاد آسمان است

ترهات

سخن بهوده و باطل

سطر

کلفت

دخان

دود

برفدان وادی یارینو مباد
گرمنه ای عقل تو هم گام
که بقدر جرم می بینم ترا
زین گذر کن ای پدر نوروز
میخراشد بخت و دامن میگردد
هر خناری مست کشت با خود
باز خرم کشت مجلس و لغو
نکت بلالی با بلالی یار
تن پیش زخم خاران جود
از سوی معراج آمد مصطفی

چونکه صدیق از بلال دم در
کان فلک پیاپی میمون فال
جعد یار باز اشم می کنند
جعد را ویرانه باشد را و بود
یا چرا یادت بود از آن یار
مسکن بارگاه شد شکست
و هم و سودا و دستان می
پیش مشرق چای بخش میکنند
پند ما دادم که پنهان دارند
عاشقی و توبه یا ایگان صبر
عشق را و صاف خدای می
چون رود نور و شود پیدای
دارد آن جن سوس اصل خود
نی دران نوری بودنی ربه
قلب را کان زرد روی او

گوشا نشینید که گوشه
تا نیاید انکسوفت زویش
این بود تقدیر درد داد
خلق اندا خلق خوش بدو
نوبت تو به شکستن میرسد
دخت را شب کرد و خواب
خیز و دفع چشم بد اسند
زخم خارا و کل و کلزار
جان من مست خراب آلوده
باز گفتن صدیق صورت حال

این شهید از توبه او است
این زمان از عشق اندر دم
توبه باش بیکاه می کنند
هستشان بر باران خشم
یا ز قصر و سا عدا نشیریا
تو خرابه دانی و خوالی حقیر
نام این فردوس بران می
تن برینه شاخ خارش میزند
سیر سویشان از جهودان
این محالی باشد ای جان بس
عاشقی غریبه او باشد
بفسر و عشق مجازی از ما
جسم مانکنده و رسوا
نی جالش ماندنی فرخنده
بازگشت آن زربکان خود

عقل و از آفتابی پیش
چون که کمر بود از آفتاب
خواه نیک و خواه بد
باز آمد شاه مادر کوی ما
توبه را بار و کریلا بر
زانشرب لعل و لعل جان
نعره مستانه خوش می آیدم
کر ز زخم خارتن غرابال
بوی جانی سوس جانم میرسد
باز گفتن صدیق صورت حال

بعد از آن صدیق نزد مصطفی
باز سلطانست زان جعدان
جرم او نیست که بار نیست
که چرامی یا داری تو از آن
دروغ جعدان فضولی میکنی
شیدا و روی که تا جعدان
بر سر جعدان نیم ای صفا
از نقش صد جایی خون میچید
عاشقت او را قیامت است
توبه کرم و عشق همچون آرد
زانکه آن بس زانم و دانه
چون شود سیاه و خان غم فرا
نور را جمع شود هم سوس
پس به اندام کل بی آن
پس رسوا به اند و دوش

اندازان کنیزی که نمی آید
منکسف نیستی و نمی نور و باد
بر همه اشیا سیمیم و سیم
باز آمد آب جان در جوی
فرست آمد با سباز احوال
لعل اندر لعل اندر لعل
تا به جانا چنین می آیدم
جان و جسم کلشن اقبال
بوی یار مهر با هم میرسد
بر بلاش جعدان آن جعد
گفت حال آن بلال با صفا
در حدت مدون شد
غیر خوبی جرم و سفسط
لاله نار و جویبار و گلستان
فلسه و تشویش در می فکری
مر ترا سازند شاه و شوا
تا بگوئی ترک شید و تر با
او احد میگوید و سهند
تا ویر توبه بهر و بسته شده است
توبه و وصف خلق و توبه
طا پرش نور اندرون دود
بفسر و عشق ماندنی یوا
وار و عکسش ز دیوار سیاه
کرد آن دیوار بهیمه دیوار
روسیه تر زو به اند عاشق

عشق بیسایان بود بران
هر که قلبی را کند به باران
عشق را بنیت خوشید کمال
مصطفی ز این قصه چون کل بر
مصطفی فرمود اکنون چو هست
کو اسیرا نند فی الارض اید
تو تو کیم باش و بنی بجز
گفت با خود که کف طفلان
آنچنان نیست و پدر دارا
اینها شان تا جری اموشند
رشت کرد و بد بجا دوی عدد
این که از هر دو عالم برتر است
منکر هر است و کو هر مایه
مر مر از این هیچ دیدی کوشا
حسن التقویم از فخرت بر
لب به بد آنجا و استور من
بجو و سرست و پریش
کر ترا صد قیست اندرین خود
در همه زانین که کس از خود
آن نیا بیع ای حکم چون مر
اسیر خود کرده حق انکس
نی زیند آن پایه دارد لی زو
این چه باد است اندران جز
مستمع او قایل ادبی حجاب
از نفس و اخر چه میوزد و لب

هر زمانه لاجرم شد بیشتر
وار و وز تا بجان از لایمگان
تو کلیل کردی مصطفی ابو کر را جیت مع بلال
رغبت افزون گشت در بهیم
گفت این بنده را در بهیم
سحره خشم عدو الله شده است
مشری شوق کن از من شن
پس توان آسان خریدن ای
که خرد زایشان و سود کلزار
پیش ایشان شمع دین افروختند
تا طلاق افتد میان جیت و
پس بجزین طفل نادان کو خرا
کی بود حیوان در و سپید
کوش و هوش خرچ باشد بهر
حسن التقویم از غرضش فزون
رفت نصیحتی سوی آن خرا
از دهاش بس کلام نهجیت
ظلم بر صادق دلت چون می
منکر اسی مرود و نفرین ابد
از دهاش و اوران از بیجا
بر کشاده آب میار نک
روی پوشی کرده در یکجا دود
که پذیر و صوت حرف قصه
زانکه الاذان من اس میا
بی مؤنث حل کرد و مشکلت

زانکه کار از درزی نبوده است
عاشق معشوق مرده در خط
مستمع چون یافت همچون مصطفی
هر بهاکه کویدا و امیخرم
مصطفی فرمود کای اقبال
گفت صد خدمت کم رفت
عقل و ایاز از انقوم جوی
آنچنان متاب بناید سحر
دیو و غول و ساحر از سحر و نبرد
دید با شاز با سحری دوستند
نزد خرم مرده و کو هر یکی است
در سر حیوان خدا شناوه است
حسن التقویم در دشتین بجا
کر بگویم قیمت آن مستمع
حلقه بر در ز چو در و اکشود
کاین دلی الله را چون میز
ای تو در صدق جودی داده
آنچه اندام لب صدیقیت
همچو از سگی که آبی شد روان
همچنان که چشمه چشم تو نور
در خلای کوش باد جادش
استخوان با و رو پوش است
گفت که جیت بی آید بر او
گفت صد خدمت کم رفت

مرحبا ای کان زلال شکفت
مانده ماهی قمران کرد آب
امر نور است حلقان چون طلا
هر سرمدش زبانی شد جدا
در زیان و جیت طلا هر نگر
اندرین من میوم انبار تو
سوی خانه آن جویابی این
میخورد با ملک دنیا و دخیل
کر خان صد کیسه بر باد سحر
انبار در نظر شان رشت کرد
تا چنین که هر بخش خستند
آن اشک در درددن شکست
کو بود در بند لعل و در بر
که گرامی کو هر است اید و جیت
هم سوزم هم بسوزد مستمع
رفت بنجو در سرای آن بود
این چه حد است ای عدد و
کاین کان داری تر شد و
کر بگویم کم کنی تو پا و است
نی زینلویه دارد ز میان
اوران کرد است بی نخل فو
در ک صدق کلام کاوش
درد و عالم غیر پروان نیست
ز به به تاش ای کرام خو
بنده دارم مگو لیکن بهود

طلال
جمع غل معنی سایه است

انبار
شرکت
میت

شکست
برگ نمایی خراست
مرآه
ارایش
اشک
کفر و بدعت
غیبی اندر زانین
بیاچ
جمع غل معنی سایه است

بعضی مع کوشمار از بقیه
مع سر گرفته اند و وضو
استلال بخت
الاذان من اس
کرده اند مولوی نیز میفرماید
چنانکه کوشمار از یک سر
مستمع و قایل نیز از یک سر
۱۱

سیر
رخان
همام
برکت

نصاب

مقداری از هر چیز

بند

چاره

غش

الوده کی
طعنه و خجریه

اهمام

سی و شش
حضرت سید

عجبی

کول

لکن

رکعت
یعنی تشریفی
منزل احقران

زارخا

بهیوده کو

سب

بر

کندم

توفیر

افزونی
رساند
راه یافتن

دقل

بفحشین نخله پرا

تن سپید و دل سیاه او بیک
انچه آنکه ماز حیران آن جود
باز کرد استیزه و راضی نشد
بیج کرد و او بستد بیخ
منعقد چون کشت بیع اندر
فقه ز دآن جود و سنگدل
گفت اگر جدت نبودی و همام
که بزمن نیرزدیم و آن
او بزمن همی اندود و کون
دید این هفت زکات جسمها
در کمیس افزودنی من ز همام
حقه سر سبه جبل تو بداد
عاقبت و احسرا کوئی بسی
ادمودت بنکی خوشین
این تراوان مرا برویم سود
همچو کور کا فران پرود و نیا
چون منافق از برون هم وصل
همچو و عده مکر و کفار دروغ
شد خلای در دمانی راه با
چون بدید آنکه روی مصطفی
تا بریری بخود و بهوش تا
چون بودستی که بر اکیس زد
آن خطا بانی که گفت از من
خود توانی کافاب اندر
صنع حق با جمل اجزای جهان

در عرض ده تن سیاه دل غیر
اندل چون سبکش از جادفت
که بدین افزون ده بی هیچ
داد کو پسر سگ بستد و غش
خندیدن بیودی و پند آن که صد تن
از سر فسوس و طغر خوش غل
در خیداری این اسود غلام
تو کران کردی بهایش نیا
من بجانش خاطرستم فی بلو
در نیا بدین نقاب از روح
دانی زر کردی از غیر و ام
زود بینی که چه غلبت اوقفا
بخت و دولت چون فرستد
خوشی نشئت کرد با او مکر و
پن لکم دین ملی دین ای جود
در برون بر سبه صد نقش نیا
در درون خاک سیاه بی نیا
آخرش سواد اول با فروغ
جانب شیرین بانی میشت
گفت طبعم فادخلو با بها
چون بهوش آمدن شادی است
مطلسی بر کج پر تو نسزد
گر ز بد بر شب براید از شبی
تا چکاید با نبات و ماقل
چون دم و حرفت از قهقرا

کس فرستاد و بیاورد و انهام
حالت سورت پستان این بود
یک نصاب فقره هم برود
بر خیال آنکه سودی کرده ام
خندیدن بیودی و پند آن که صد تن
گفت صد نقش کاین خنده جود
من ز استیزه نمی افزودم
پس جوش او صدیق می
ز ترس خجست و سیاه با
کر کمیس کرده و بر بیع پیش
سهل دادی زانکه از ان یاق
حقه پر لعل دادی با
بخت با جانی غلاما ز رسید
این سیاه سر از تن اسپید
خود سراسی بت پستان این بود
همچو مال ظالمان بیرون حال
همچو بری نم پر قرق و ستر
بعد از ان گرفت دست آن با
آوردیش تا بنوا آن رسول
چون بلال این شنید از
مصطفی ش در کنار خود کشید
ما پی بر مرده و بر جواد و قناد
روز روشن کرد و شب چن صبا
خود تو میدانی که ان بزل
جذب یزدان با اثر با و

بود الحی سخت زیبا الغلام
سکشان از صورتی مرید شود
تا که راضی کشت حرص آن جود
دادم اسود بهیضی آورده ام
یافت ایجاب و قبول و
در جواب پرسش و خنده فرود
خود بعشر نیش می افزودم
کوهری دادی بخودی چون
از برای شکست این حق
دادی من جمله ملک مال جو
در ندیدی حق را شکافی
همچو زکی در سیه روی تو شد
چشم بد بخت بخاطر پند
بت پرستانه بکیرای زار خا
جلش طلسم سب او چوین بود
وز دروش خون مظلوم و دبال
فی دران نفع زمین فی قوت
آن ز دست ختم محنت خل
که بجان و کرده بدوش قبول
خر منعی است داد و بر قفا
کس چه دانست شکی کورارید
کاروان کم شده ز در رشت
من تا نم با گفت آن صطلاح
می چکاید با ریا حین و نهال
صد سخن کوید پان بچرف و

نی که تاثیر از قدر معمول نیست کبر پرسد عقل چون باشد مر گفت ای صدیق آخر کفایت تو چرا تنها خریدی بهر خویش تو مرا میدار بنده و یار غا ای جهان را زنده کرده ز صاعقه از زمینم بر کشید و تا سما چون ترا دیدم بدیدم خویش چون ترا دیدم من ای روح با نور جسم خود بدیدم نور تو در پی جنت بدم در جستجو همچو مدح مرد چو پان سلیم قدح ادراحق بدی بر کف ایما العشق اقبال جدید ابشرو یا قوم اذ جاء الفرج زیر لب میگفتی از بس عده ای درین جس و در این کینه انجان کردی عدوی شکست می شکست خورشید میکشد انکه در خویش همی جوشی است لاخ باخوبان کند در هر می چون شنیدی بعضی از قصه بلا از بلال و بیش بود اندر د همچنان که خواجده را همان سید گفت هجده پیغمبر فی سائر زده	لیکت تاثیرش از معمول نیست کو چنانکه تو ندانی و سلام معاتبه کردن حضرت رسول با صدیق و جواب او باز کو احوال ای پاکیزه کیش بیج از ادوی نوحه و نینا خاص کرده جام را خاصه همره او گشته بودم زانقا اقرین آن نیت خوش کیش را بدین خورشید چشم فدا خویشم خود بدیدم شکست جستی بسنوار بر جزو تو مر خدا پیش موی کلیم کر تو هم رحمت کنی بنو از جهان گشته نودر سید اوجو یا قوم قدر زال الحرج کوری او بر مناره رو بکو پن که تا کس نشود خوش کوید این چندین دبل امانت کو چیران کرچه در دم می کشد چشم بکشان مینکولی است نیز کور را بر اشورا ندکھی	چون مقلد بود عقل اندام صول سید کوین سلطان جهان گفت ما دو بندگان کوی تو که مرا از بند کیت ازاد است خواه با امید جانم در سب گفتم این ما خویا بود و محال چون ترا دیدم محال حال گشت عالی تمت از تو چشم یوسفی جسم لطیف و سیم بهست این نسبت من مدح با که بجویم شپشت شیرت هم رحم فرما بر قصور فمهها زینجهان کو چاره بیچاره جو افتابی رفت در کازه بلا سید در کوش پر خمکین شیر چون کنی خاش کنون ای نیز بدردش بجان که طریقت این کشاکش چیست بر دست تو زان بلا با بر غریبان پیش بود خویش را یکدم بدین کوران قصه بلال و شوق او با بیان و صفت ضعف خواجده او نی چو تو پس و که هر دم سپیدی گفت عمرت چند سالست ای سپیدی گفت و این پس ای غیره پیش	وان مقلد در فرغش ای فضل در عتاب آمد زانی بعد از آن که مرا از باز کن در کمرست گرومش از آدم بر روی تو بنیو بر من محنت و سدا که سلامم کرد در قرص اقبال بیج کرد و سنجی و صف حال جان من مستغرق هلال شد بر بخواری منم کرم اندر یوسفانی بدیدم درین بهست این نسبت تو قدح و جا چاقوت و اوزم و شپشت نیم ای و رای فمهها و دهمها صد هزاران نادره عالم در در نقاشا که از جانا یا بلال خیزای مدبره اقبال که کرین همه بر اطلال او ز کوری کوید این سبب خفته ام بگذار تا خوابی کنم کان بخش یا باخوبان فرو تا غریب ز کوی کوران بر جبه بشو کنون قصه ضعف بلال سوی نکی میروی از کو بریا باز کوی دور مدو و بر شر باز میرو تا بکشن ما درت
---	---	--	--

مرام
مقصود

شباب
جوانی

ارتقا
بلندی
ما خویا
ناخوشی و ناخوشی
مستحیل
مستع

قدح

عیب کثی

بشارت از شادمانی قوم
از کیشی زنج و زنجار
زنجار

کازه
خانه پالیزبان که ازنی چوب
بازد

طری

نار و شاداب

تجسس

در باغ

لاغ
سوخه

حرون
سرکش
کشف
پناگاه
عقب
مستاد سال را که بکشد
باز و آفت در سوره کشف
از حال موسی فتنه لا ابرج خشی
البحر جمع البحران و بعضی خشی
یعنی موسی که در فتنه خشی
کشف خشی البحران بکشد
تا پس جمع البحران بکشد
یعنی صحاب من مثل شایرند
برای راهبرد اینهاست
و بجهت طاعی تیرشاندگان
بجهت بنویست که صحاب
کانون یا تهم اقدیم ایدیم

آن کی ای طلب کردار
سخت پس پس میروا و بوی
شهرت ادر که دم آدر بن
همچو شاخ که پیری از دست
جدا اسبان را می کشد
هست به قصد راه آن
شواران در ساق تا
آن کی گفت اندین سار
هم برون فکن بر آنچه
سایسی دی در آخر انعام
آن امیر از حال بنده بخر
رنگ طین میدید و دوری
و اندر میدید مرغ پر
گفت آخر چشم سوی موسی
تن ساره علم و طاعت
موسی آن نویست پنهان
علم ادر جان و جوشد
از قضا رنجور شد روزی
بزر رنجورش خواجیه
انکه کس بود و شناسا
مصطفی بهر بلال با شرف
ماه میگوید که صحابی نجوم
بر کمان آن زشادی زد و
پس زمین بوس و سلام آورد
تا فراید قصر من بر آسمان

گفت روان بهب شهب
گفت و شربسوی خانه کن
ای مبدل شهرت عقیش کن
سرکند قوت ز شاخ ای
نی پس روی حرونی را کرد
که بگردا و غرم در سیران
خریطان در پایگاه اند
چند روز اینجا بیدار خست
در میان آن کای مجلس سی
نیک سلطان سلیمان بنده نام
که نبودش خبر طلیس نه نظر
هر سیر خنجرین بد در جهان
لیک موتی بردمان مرغ
تا بنی موبکشا بد کرد
خواه سیصد مرغ گیر و یاد
که بد و میزد باشد جان مرغ
رنجور شدن بلال و پیری
در نظروسی و واقف شدن
که بر او بد کرد و بخت
عقل چون صدقش بهر بار
رفت از بصری است انظر
للسری قدوه و لطلای
کان شمشیر بر آن میرا
کرد رخ را از طرب چون
تا که دیدم قطب دوران

گفت از مرغی که گفت
دم این است و نفست شهو
چون بند می شهوش از
چونکه کردی دم او را انظر
گر م رو چون چشم موسی کلیم
بهمت سیرش چون این بود
آنجا که کاروانی در رسید
باکت آمدنی بیدار از برون
بد بلال استاد دل جان رو
سایس اسبان نفس خوشیم
آب و گل میدید و دوری
آن ساره دید و بروی مرغ
انکه و نیطر بنور اندر بود
آن کی کل و نقشین درو
سروا و مطرغ بین است آرد
مرغ کان موسی در غار او
خفته نه روز اندر آخر محسنی
وحیش آمد رحم حق غمخوار
در پی خورشید و حی اتمه رود
میر گفتند که سلطان
چون فرو آمد ز غره آن
گفت بهم اندر مشرف کن وطن
گفتش از بهر عتاب آن محترم

گفت او و پس است و پس حرون
زان لب پس پس رود و خود
سرکند آن شهرت از عقل
کر و دو پس رود تا کشف
تا بچرخش چه پنهانی کلیم
سیر جانش تا بعلیقین بود
دروسی آمد و روی را باز
و انکه فانی اندر او اندرون
سایس و بنده امیر مونی
از فردا کن شده در پیش
چرخش میدید و اصل چرخ
بر ساره شاد باز پر
هم مرغ و هم مرغی
و اندر دل دید پر علم و عمل
غیر مرغی می نه بیدار پس
همچو عاریت نباشد کار او
پیش او نه عاریت باشد و ام
مصطفی را وحی شد غار جال
همچو کس از حال او آگاه
که فلان شای تو بیمار
دان صحابه در پیش چون
او زشادی بیدار جان
جان همی فشانده پادشاه
تا که فروسی شود این سخن
من برای دیدن تو آمدم

گفت روحم بر تو خود رجعت
 چون چنین گفت او تخت ابر
 آن شی در بندگی پنهان شد
 ای عجب چو نیست از تنم آن
 صحبت او با ستور و شتر است
 بود آخر مظلوم و زشت و پلید
 موجب ایمان نباشد معجز است
 قدر کرد دشمن تا دوستی
 از میان پای استوان بدید
 پس پیمبر روی بر رویش نهاد
 گفت چون باشد خود که شود
 همچو عیسی بر سرش گیرد
 گفت احمد که یقین افزون
 همچو من که بر یوار کب شدم
 نه چنان شیری که گس تر شد
 چون بود آنچه چون از چوئی بد
 او زیچونی دهد شان استخوان
 که پلیدیم و زلفیم اسی شنان
 هر که اندر حوض ناید پاک نیست
 و اسی بر شتاق و بر تمید
 ایضاً الخ حسام الدین که نو
 چیت پرده پیش روی افتاد
 هر دو چون در بعد و پرده اند
 آن بلال و بدر دارند اتحاد
 درس کو پیش شب بیدار

هین بفرما کاین تجشم کست
 مصطفی رکن عتاب و سجده
 بصر جاسوسی بنیاده
 که هزاران بدرش با مال
 سالیست منزل و آخر است
 اینهمه برخواست چون سید
 بوسی جنیت که جذب صفا
 دوست کی کرد و بسته کرد
 دامن پاک رسول بی بد
 بر سر و بر چشم و رویش بوسه داد
 که در اید در دوشانش افتاد

تا شوم من خاک پای آن
 پس گفتش کان بلال عرش
 تو کوکان بند و آخر چی
 گفت از بخشش مرا آگاه نیست
 رفت پیغمبر رغبت بهر او
 بوی پیغمبر بر دوشش
 معجزات از بهر قدر شمن است
 اندر آمد از خواب از بوی او
 پس گنج آخر آمد غرضش
 گفت یا تو چه پنهان کویدی
 چون بود آن تشنه کوکل خود

که باغ لطف تشنه مغزی
 همچو مهاب از تواضع خوش
 این بدانکه گنج در ویرانه است
 لیکت روزی چند بر کاه نیست
 اندر آخرا مد اندر جستجو
 همچو نکه بوی یوسف باید
 بوسی جنیت سوزی ل برود
 گفت سر کین دان در او نگوید
 روی برایش نهاد آن پهلوان
 ای غریب عرش حونی خوری
 آب بر سر بر بندش خوش میرد
 کایینی از غرقه در آب حیات
 خود هوش مرکب نامون
 جست او از خواب خود شیرد
 چشمها بکساده و دماغ و بها
 کرد و خاش جله شیران گنگ
 بین بر این مصحف نمه کف غلام
 غسل ناکرده مرود در حوض آب
 که پذیرد و رخت را و میدم
 که پلید از پذیرد و اسلام
 ای تو خورشید مستر از خفا
 بی نصیب از رخ شاست
 و استان بد را از دنیا
 آن بظاہر نقص در سج اور
 پای پای بر توان رفتن بام

تجشم مغزی
 مشتاقان کردن
 خود را

سقط
 بیماری

عمر عزان
 پیران و جوانان
 باشند

پلید
 پاک
 پاک

مست
 پنهان کرده شد
 جمع
 شروع کردن بجای
 تعجب
 کشادگان

سنت
مختف سنت

کارزار و جنگند
اقرع
نعل
تشیخ
بهم کشیک
پست
زمر

نواختن درون نای

مسلم
محل کشتن کوبیدن

نبا
خبر

درزی
خیاط

پیماره
طعنه و بهتان

مکره
مشعه
محل موبد
شکت

دایت اندرین و ستودانه جوش
پس چراشش روزگار کشید
خلقت طفل از چه اندر نه است
نی چو تو انجام کاکون خسته
تکیه کردی بر رخسان جدا
رکت بخت روز شد ای قریح
بو کمپیری نود ساله کلان
ریخت دندانها و چون شیر
مرع بهینکام و راه بیر
حرص و پیری جود از نهان
این سکان شصت ساله زگر
عشقشان و حشران و فرج
چون بگویشش که عمر تو را
گر بیدی کیسر مواز معاد
گفت یک روزی بخواه کیلی
چون سترخان بخت مستی
هر محدث جهان بدل کند
چونکه مجلس بی چنین بیار
چون شتر کشت و دین یار
نی مراد را رسال و مایه
نی زبان نی کوش نی عقل
نی ره پی بریده و نی پای
سائل آمد بسوی خانی
گفت صاحب خانه زانجا
گفت شتر اردو ده ای کد

کار ناید قلعه دیوانه جوش
کل یوم الف عالم سی
زانکه تیرج از سندهای
طفل و خود را تو شیخی ساخته
بر شدی ای قرعک به قریح
حکایت کیسر نود ساله که روی شتر را کلکونه می اند
پر تشیخ روی و کیش زعفران
قدحان و جهرش تغیر شد
آشی پر در بن دیکت
ایشتی کش خا ایخ حص دا
هر می دندان بکشان تیر
دمبدم چون نعل سکتین
میشود و خوش دانه از خنده
و عا کردن درویش خواجگه کلامی را و در کردن
مان پرستی زگر از بملنی
خوش بجان مان خودیش
حرفش ارحالی بود نازل کنند
از حدیث پست و نازل حاکم
وصف آن عجز و حرص و رجوع نمودن بکایت او
نی پذیرای قبول پای
نی ش و نی بهشتی و نی فکر
نی تشن آن قهرانی سوخته
سؤال سائل از صاحب خانه و جواب او بر سبیل
خیره این نی دکان نوا
گفت پنداری که هست این

حق نه قادر بود بر خلق فلک
خلقت آدم چرا چل صبح
زین سحر تا آن سحر سالی مرا
بر دودی چون که و فوق
اول رشد مرکب سر سبی
چون سرفره رخ او تو تو
عشق شو و شهوت و جوش
عاشق میلن و آب دای
ریخت دندانهای سکت چون شیر
پیر سکت از جیت شیم از پوین
ز اینچنین عمری که مایه و وزخ
اینچنین نفرین دعا نذر او
مان پس یاد مرانان
گفت اگر نه شان که دیده ام
زانکه قد سمع آمد نبا
واستان بدن این سخن را اگر
نی دهنده نی پذیرنده خوشی
نی نیازونی جمالی بهر باز
نی تعصب نی مذمت
گفت آخر پاره پیرم یاب
گفت باری آب و از مکره

در یکی لحظه به کن بی هیچ
اندران کل اندک اندک میخورد
تا با خرافات این صورت قرا
کو ترا پای جبا و دلجمه
لیک آخر کشت بهیچر و تی
زانکه از کلکونه بود اصل بنود
لیک دروی بود مانده شش
سید خواه و پاره پاره گشته ام
عاشق زمر و لب سبزی
ترک مردم کرد و بکین کشید
این سکان را بر اطللس و شین
مرصا بان غضب را مسلح است
چشم نکشاید سیری بر بار
اوش گفتی بچینین عمر تو را
تا بگویم مر ترا این که عا
حق ترا اجار سازد ای دهم
بر قد خواجگه بر دروزی قبا
سوی و ستان عجز و بار
توبه نامش عجز سازد
نی در معنی و نی معنی شای
توبه ویش کنده مانند پای
نی بدل غرم سلامت مرور
خشت نانی خواست ترا
گفت اینجا نیست دکان قبا
گفت نی نی نیست جویا

هر چه او در خواست از آن بگوید
گفت می گفت تن من ای می
چون نه بازی که گیری تو شکار
هم نه طوطی که چون قندت دهند
هم نه پد که پیکه کف
در چه بازاری و بهجت خرد
کاز که هیچ خلقش نکند
سود او و بیع آن یار نکو
باز میگردم سوی قفسه عجز
بود در بهای اش بود عجب
سوی ابرو پاک میکرد آن عجز
عشرهای مصحف از جای بیست
عشرها بر روی بر جامه نهاد
باز چادر است کردی کلین
شد مصور در زمان ایستاد
تخم نادر در فضیحت کاشی
چند روزی عشر از ام الکلیت
زنت بر بسته ترا کلون کرد
چونکه آید خیر خزان جیل
صیقلی کن یکدور در سیله
میشود مهبل بخورشید تموز
ای عجزه چند کوشی با قضا
ان یکی رنجور شد زرد و بلب
تا زلفش که شوی بر حال دل
با و پنهانست از چشم می این

چرخ می گفت و میگوش فوس
تا درین ویرانه خود فارغ کنم
دست آموز شکار شکار
کوش سوی نطق شیرین نشیند
نی چو لککات که وطن بالا
توجه مرغی و ترا با چه خورد
از خلقت اگر یکم از آخرید
کوش سیکو خلق و هم سیکو شخ

انکه در رفت و دامن کشید
خود در اینجا نیست وجه پست
نیستی طاعت با صد نقش بند
هم نه بلبل که عاشق و دارا
در زمستان سوی هندستان
نین دکان با کیسان بزا
بیج قلبی پیش او مردود
بیجاست فضل او ایست

برو حسابیدن عجزه عشرهای فرا را چه آرایش
کرده بود دینای عجب او را
تا بیا را بدرخ و رخسار و پوز
می بچسباید بر روان پلید
چونکه بر می بست چادر میقتا
عشرها افتادی از روی و برین
گفت ای قفسه قدیمی
در جهان تو مصحفی نگذاشتی
تا شود رویت لون بچوب
شاخ بر بسته فن عجزون کرد
کم شود ز این فسون قال قبل
و قهر خود ساز آن آئینه را
آن مزاج بار و برد العجز
نقد جو اکنون را کن ماضی

حکایت بخوری که طبع در روی امیدی بدست گفت هر چه
که رکت دستت با دل متعل
در غبار و جنبش بر کشین

واگذاران خانه بخت و خواست
در چنین خانه نباید بستن
که بنقش چشمه روشن کنند
خوش بنالی در چمن بالا را
در بهاران سوی کرکشان
تا دکان فضل اندیشی
زانکه قصدش از خریدن بود
سوی کستان عجزه باز
زانکه با ما فی ماز و این روز
پیش رو آئینه گرفت آن
سفره رویش نشد پوشیده
تا کلین حلقه خوابان شود
می بچسباید بر اطر من
گفت صلیت بران ایست
نی زجر تو قفسه این دیه
ترک من گوی عجز در پس
تا فروشی و ستانی مرجا
از خست این عشرها انداخت
وای انکه در درون نهشت
سدر لیمای عجز از نو جوان
شاخ لب خشک بختل خرمی
خواه نه کلونه و خواهی بد
گفت بنظم را که در ایست
زان بچو که با دستش انصاف
جنبش برکت بگوید خنک

چون عروسی خواست فت آن
چند کلونه بهالید از بطر
تا که سفره روی و نهان شود
باز او آن عشرها با آن خد
چون بی میگردن و آن میقتا
من همه عمر این غنچه شیده ام
صد بلیدی تو خیس اندر
چند روزی حرف مردان خدا
عاقبت چون چادر مرکت
عالم خاموشی دید پیش نیست
که ز سایه یوسف صاحبقران
میشود مهبل ز سوز مریمی
چون خست نیست خرمی
حکایت بخوری که طبع در روی امیدی بدست گفت هر چه

چونکه دل غیبت خواهی بشا
کزین است آن وزان از شما

چرخ می
سخره کی

کلیس
استقصا و چه در معاد
خلافت
کشتی

بطر
یکمتر و خود بینی

خدا
اب دمان

قدید
بخت

حکایت
شعر
بخت
عجز
شاخ
دخت

بخت
خفت
بخت

مدید
لاکه کرده شده ما دست که
رکت سیا بی باشد

یعنی پانچ سو

سستی دل را نمیدانی که کو
معجزاتی در کار ماست تهنیتی
پس چلیس آتش کشت این
که اثر بر جان زند بیواسطه
ما از آن جامه اثر کسیر و
برزند از جان کامل معجزاتی
مرغ آبی در وی همین از پلای
چون نیایی این سعادت در پی
بهست پنهان معنی هر داور
قوتی کان در درویش مضمر است
این سببها و اثرها مغز و پل
از خیالی دوست گیر خلی
باز کرد و قصه رنجور خوان
منبض او بگرفت و آگه شد رخا
هر چه خواهد خاطر نو و گیر
ایچنین رنجور گفت ایچمو
بر مراد دل همی رفت او تبا
او قفایش دید چون تخیلی
کار زودا کر ترا نم مارود
تهلکه هست این مبر و پنهان
خوست صوفی تا دوستش زند
باز اندیشید و ضعف و را
خلق رنجور دق و بیچاره اند
اسی زنده بیکنا باز ا قفا
بر تو خندید آنکه گفت کاین است

وصف آن از ترکس خما رجو
بر زند بربدل ز پیران صفی
که پهلوی سعیدی بر دور
متمصل کرد و دیه پنهان بر او
جذبانان بی پیولای خمیه
بر خمیه جان طالب چون چای
ماهی از امرت بیدار است
پس ظاهر هر دم شد لایق
همچو سحر و صنعت انامری
چون بفعل آید کواه و منظر است
چون بچوئی مسیر آثار او
چون نیکیری شاه غرب شرق

رجوع بقصه رجوع

چون ز دوات حق بچیدگی و صف ذی
کاندرو نشان صد قیامت تقدیم است
معجزه کان بر جادوی کرد آ
بر جادات آن اثر با عاریه است
جدا خوان میخی بی کے
معجزه بحر است و ناقص منزع ^{خان}
بجز بخش جان هر نا محرمی
که اثر بارش عرطا پیر است
چون نظر و فکر و آثارش کنی
چون با تار اینم پیداشده است
دوست گیری چیز با از آ
این سخن پایان نذر دای قبا

گفت بچت دل نخواهدان
صبر و پیر پیر نیز از ان پیران
گفت و این خیر است جان
بر لب جو صوفی شسته بود
بر قهای صوفی آن حیرت پرست
نیلیش اندر برم در معرکه
چون روش یک سیلی آمد در طرا
لیک اور حسته در بخور و
سجوق از وی بر آورده و
جمله در ایای بجرمان
اسی هوا را طبت خود پند
که بخور این دانه را اسی مستقر

باز دانی از رسول و مبعوث
 کمترین آنکه شود همسایه
 یا عصا یا کعبه یا شمشیر
 آن پی روح خوش متواریه
 جذابی باغ میوه مرغی
 مرغ خاکی رفت دریم شد پلا
 لیک قدرت بخش جان همه
 و این اثرها از مشو و مخبر است
 که چه پنهانست اظهارش
 چون نشد ظاهر ما را ریزد
 پس چرا از ما رنجش
 حرص ما را اندین پامان بهان
 با طیب آگه بسیار دان
 ما را در جبهت آن رنج
 بر چه خواهد دل در آید
 من تماشای لب جو میروم
 دست روی شست و پاکی
 دست میکند از برای صفح
 زانکه لا تلموا باید می تلمه
 گفت صوفی بی بی تو دعا
 بس ضعیف و زار و زود و عود
 دید او سخت رنج و زار
 در قهای یکدگر جو یا نقص
 بر ضعیفان صفح را بگشته
 بهر وارو تا کونا خالید

[illegible]

لڑائی

اوش لغزاید و زو او را قفا
 کوه بود آدم اگر بر مار شد
 آن غیلان نه توکل کو ترا
 کر سعیدی از مناره اویز
 زین مناره صد هزاران چو غیا
 نورسن با زنی نمیدانی یقین
 که چه انصافی بر پیش چشم
 جند و چشم پایان بین رد
 دید عرش و کرسی چنان
 تا عهد مهار ابر بستی چنگ
 در کدائی طالب جودی که نیست
 در مدارس طالب علمی که نیست
 زانکه کان و مخزن صنع خدا
 گفته شده هر صنعت کردار
 جنت سقا کوزه کش آب نیست
 چون امیدت است زو پرست
 کر نیس لایه ایجان
 پس کزیت جیت ز این مجرای
 هر دو چشمت بهت صنع
 لاجرم چه را پانی ساخته است
 رحمة الله علیه گفته است
 کر غزای بند پیش انهام
 طول و عرض وصف قصه تو
 کر میکر داشت میرزا
 تو بر این تخت و وزیران

آن قفا و گشت و شد و چرا
 کان تریا گشت و بی ضرر
 وان کر امت چون کلمت ایجا
 باوش اندر جامه افتاد و پدید
 در قفا و دند و سروتین بود
 شکر پا کو و میر و برین
 لیک هم بر عاقبت اخلاص
 که کجاست در دین با از قفا
 بر دریدا و پرده غفلت را
 هشتمار بگری مجوس است
 بروکا نها طالب بودی که نیست
 در صوامع طالب علمی که نیست
 نیست غیر نبستی در انجلا
 در صنعت جایگاه نیست
 وان در درگاه کش آب نیست
 بانیس خویشتن است
 در کین لایه ایجان
 کوشیت صد هزاران صید
 تا که جان را در چه اندر
 تا که درک او را بجا انداخت
 بر تخت نشاندن سلطان محمود غلام
 در غنیمت افتادش یک غلام
 در کلام آن بزرگ دین
 گفت شاه و دراکه ای فیروز
 پیش تخت صف نهاده چون

اوش لغزاید سخت اندر لیل
 تو که تریا قی نذاری ذره
 تا بر تیغ سمعیل را
 چون یقین نیست آن جان
 سر کون افتاد کان زیر منار
 پر مساز از کاغذ و از که میر
 اول صف بر کسی ماند بکام
 آنکه پایان وید احمد بود کو
 کر همی خواهی سلامت از ضرر
 این بین باری که هر عقل
 در رابع طالب دخی نیست
 هشتمار اسوی پس فکند
 پیش ازین نری کفستیم زین
 جنت بنا موضعی ناسان
 وقت صید از حد من چنگ
 چون این طبع توان نیست
 ز آنچه واری جمله دل بر کنده
 از چه نام برکت کردی تو
 در خیال او ز کمر کرد کا
 آنچه گفت از غلطهای ای
 پس خلیفه اش کرد و بر کرسی
 حاصل آن کوک بران نضار
 از چه کرتی دولت شد کا
 گفت کوک کر یا نم نیست

لیک نیست و و سگیش جوتا
 از خلاص خود چسب افی غره
 تا کنی شهاده قمر نیل را
 تو چرا بر باد دادی بوشین
 در کر تو صد هزار اندر
 کا ندین سو ابسی فرست
 کوک سید و نه بیند بندگان
 دید و درخ راهم ایجا تو
 چشم ز اول بند و یاز کر
 روز و شب چه جوی نیست
 در مدارس طالب علمی که نیست
 هشتمار طالب بند
 این آن تو کی بین و بین
 کشت ویران سقما اندا
 وز عدم آنکه گریزان جمله
 از قفا نیست این بر بیز
 شست دل و بر کلاه
 جادوئی دان که زیت و کر
 جمله صحر فوق چه زیست
 همچنین بشنیدم از عطار
 ذکرش محمود غازی نیست
 بر سپک بزیش و فرزند خواند
 شسته پهلوی قبا و شهریا
 فوق افلاکی قرین شهریا
 که مرا با در دیان شهر و دیا

زلق
 لغزش

این شعر خالص
 و بی غرض
 و بی نیت
 و بی حساب
 و بی فکر
 و بی تدبیر
 و بی تدبیر

نصار
 ترو تار

ارسلان
بشک شیراکویند

یکوی

طاعت
طغان کنده و نامت
فرست
سکین
ابن اللہون
شیرخان

عقو
سکے

شکله
فرج زکلا
واور
برادر

نقد و دیدت
بجای نغزایت ستمال شد
چهار
اشکار
لاش
چیز صایع نابود

از تو ام تندید کردی هر زمان
می نیابی هیچ نفرین و کفر
من ز کف هردو چیران گشتی
من همی لرزیدی از سیم تو
یا پدر کو تا میز بسند چنین
که بدانی رحم این محمود را در
چون شکاف تو کردی توین
تن چو شد پیرا در و جوت کرد
پار بد نیکوست بر صبر را
صبر شیرا در میان فرست چون
بزرگ را بینی یکی جا به دست
هر که مستوحش بود بر غضب جان
خوی با حق ساختی چون این
چون زانی صبری قرین غیر شد
خوئی با او کن کامت های تو
بر تو بدی رمه بازت دد
کرک اگر با تو ناید درو بهی
او ذوالکث دار و خوشی بود
شکله از مردان کف پنهان کند
تا که میانان از ان دودلا
دوستی جابل شیرین سخن
مرد در اکو بیان مادر چیا
از جزا تو کردی این سیم ام
هست و دلفس و باطل را در
هم طلب انت تست و هم این

بیمت در دست محمود و ارسلان
زینچین نفرین مملکت سسل
در دل افتادی مرا سیم و غمی
غافل از اکرام و از تعظیم تو
خوش نشسته پهلوی سلطان دین
خوش بگوئی عاقبت محمود را
همچو کوک اسگباری می نمود
ورقوی شد مرا طاعت و کث
که کشاید صبر کردن صدرا
کرد او را ناعش ابن اللہون
دانکه او را کبک و صبر
کرد و با شداد غانی اقرا
بالبن که لاجب الاقلین
در فراقش پر غم و بی خیر شد
این آید از قول دار عتو
پرورنده هر صفت خود روید
بین کن بود که ناید رو بهی
فعل پر و بیگان پیدا شود
تا که خود را داد ایشان کند
در نیستند از فن او در جلال
کم شوکان بست چون این
کر ز کتب سیم ام شد پس را
این فشار آن کجستی نیز هم
اولش تنگی و آخر بس کشا
ما سیم اول توئی آخر توئی

پس پدر مرا درم را در جوب
سخت بی رحمی و بس شکنج
تا چه دوزخ خست محمود را
ما درم کو تا به بسند این را
فقر آن محمود تستای بی
فقر آن محمود تستای نیم دل
کر چه اندر پوشش آن ما در
چون زده و ان این تن پر
صبر به باشب منور دارش
صبر جمله شبیا با مسکرا
هر که را دیدی برهنه و تنوا
صبر اگر کردی زالف آن بی وفا
لاجرم تنها نماندی همچنان
صحت چون هست زنده و بی
خوئی با او کن که خوراسته
بره پیش کرک انانت سید
جابل از تو نماند پید
مرد که از زمان پنهان کند
گفت بر دانان کس ختم او
حاصل آن که هرگز ناید زنی
جان مادر چشم روشن کوید
از زن دیگر اگر آوردی
بین بچه زین او و بیای او
ای و هنده عقلها فرما در
هم تو کوئی و هم تو بشویم با

جنگ کردی کاین چه خشم است
که بعد شمشیر او را قاتل
که مثل کشتت در ویل و کز
سر مرا بر تخت ای شاه جهان
طبع از و دایم همی ترساند
کم شنو ز این مادر طبع
لیک از صد شست و شون
نه ستار شاید و نه صیف را
صبر کل با خارا ز فرودار
کرد شان خاص حق و حقیقت
هست پیچیری اوان کو
از فراق او نخوردی این قفا
کاشی مانده براه از کاروان
پیش خائن چون انانت منی
خوئی با او کن که خوراسته
کرک دیوسف با مهر با مهر
عاقبت خمت زنده را
تا که خود را خواهر ایشان کند
سکله سازیم و در خطوم او
پن ز جابل ترس کرد انوشی
جز غم و حسرت از و نغز و بد
بروی این جور چها کم کرده
سیلی با بار حلوای او
تا خواهی تو خوا به چکس
ما همه لاشیم با چنین ترش

زین حالت رغبت افرا و سجود
همچو آب نیل دان این جبر را
باز کرد اکنون تو در شرح عدا
از وجودی ترس کاکنون دور
راست فرمود آن سپیدار
چون برون رفت این خیالات
لیس لها ضیق بهم الموت
قلبه کردم من همه عمر از جلال
ما ندیدیم آنکه این نقش است
پس بگو جنبش و جلال
نقش چون کف کی بجنبی
پس بین کر تو نظر آید بجا
در گذار این جمله تن را در بر
در میان این دو فرق شما
چونکه اصل کارگاه این نیست
لاجرم استادان صد
نیستی چون هست بالاین
سایل آن باشد که جسم او گدا
ایقدر گفتیم باقی فکر کن
اصل خود جذبه است بیک
نی قبول اندیش فی ردو غلام
چشمها چون شکله نوراو
گفت صوفی در قصاص کتفا
خرقه تسلیم اندر کرم
ادبیت ششم بریز چون صفا

کاهی جبر فرست خود
آب مومن را و خون بر کبر
کو چو باز هرست و پندار
انجیالت لاشی و تولا ششی
گشت نامتقول و براو عیا
ایکشان جبرست فوجت
انجیالاتی که گم شد در جل
کف ز دریا جنب و یابد
بهر فکند است در بحر ایشا
خاک بی بادی کجا آید باوج
باقیت شعی و لاهی بود و با
در نظر رود نظر در نظر
سره جوالتد اعلم باسرا
کو خلا و بی ثبات است
کارگاهش نیستی و لا بود
از همه برود درویشان است
قانع آن باشد که مال خویش با
فکر اگر جاد بود و ذکر کن
کار کن موقوف بجدیه با
امرا و نهی را می بینم
مغتر می بیند او در عین پو
پار گشتن بکایت صوفی بر لب جو
بر من آسان کرد و سیل خودم
شاه فرماید مرا ز جرد و قضا

جبر باشد پروبال کا ملان
بال با نرا سوسی سلطان بر
همچو بند و تچه بان ای خود جانا
لاششی بر لاششی عاشق شده است
گشت نامتقول و براو عیا
ایکشان جبرست فوجت
انجیالاتی که گم شد در جل
کف ز دریا جنب و یابد
بهر فکند است در بحر ایشا
خاک بی بادی کجا آید باوج
باقیت شعی و لاهی بود و با
در نظر رود نظر در نظر
سره جوالتد اعلم باسرا
کو خلا و بی ثبات است
کارگاهش نیستی و لا بود
از همه برود درویشان است
قانع آن باشد که مال خویش با
فکر اگر جاد بود و ذکر کن
کار کن موقوف بجدیه با
امرا و نهی را می بینم
مغتر می بیند او در عین پو
پار گشتن بکایت صوفی بر لب جو
بر من آسان کرد و سیل خودم
شاه فرماید مرا ز جرد و قضا

چهره رندان و بند کلا
بال را غنا را بکورتان
روز محمود و عدم ترسان
پیش فی مریح فی داره زده است
که هر انکو کرد از دست گذر
بلکه بیستش صدر دین از هر
مخزن هر دولت و هر ک
زانت کا مد نقشها کردیم
رو بکورتان و کفها را نگر
که زوریا کن نه از ما این شوا
کف چو دیدی قلم ایجا
لحم تو محمود را ما دکباب
یک نظر دو کون دید و می
کوش تا دایم بدین بحر نیستی
نیستی جویند و جای نکسا
کار حق و کار کاهش آن
کار فقر جسم دارد و فی شوا
گوست صوفی نیست هیچ
ذکر از خورشید این مهرده سنا
نازکی در خورد جان نازی
چونکه دیدی صبح شمع اندیم
بیدارند فقط در کل حیرا
رشتاید باد و ان عجبا
گفت اگر مشتش نیم خشم و
او بهانه می کند تا در قند

محمود
پرده کی
غنی نیست که در دست دارد
نقشها که در کتب
از اینان فتنه
چل
رو به چشم
سجده
بمطالع اطباء هائیک
طبیعت با مرض در فم
باشد
هزار
جنبش
عش
آسیان مرغ
اینها پنج
کام
نعمی

بعد ازین حرفیت صحیح و در
گفت قاضی ثبوت العرش ای
کورنده که محل مقام
آن گروهی که فقیری بی برکت
برکت یک قبل است و این
همچو جریس اند هر یک در
وانند از عشق وجود جان پر
این بصورت کردند در کور است
که کوری بر تو خشی او فتاد
شکر کن که زنده بر تو نزا
حق یکست او را در پاهای
فرق بسیار است بین الفحش
ای نه ام اندمیت کایدن
بر نیست اندشت خرسو
گفت صوفی پس و اداری که او
گفت صوفی را چه با که اصفی
گفت قاضی سه و موم خرسو
قاضی و صوفی نیم قبل و قال
راست میکرد از پی سلیس و
گفت شش را بیاری دو
گشت قاضی طریقه صوفی گفتی
این نهانی گزنی من چه کنی
این یکی حکمت چنین بدور
طالعی از هم آری از گرم
ان بزی امانی ای مبول و

با سلیمان شش و ازار مشور
هم در لغز بر قصه قاضی و صوفی
کاین خیالی گشته است اندر مقام
صد جبهت زان مردگان فانی نر
پیرنجی را خونهای بی شمار
گشته گشته زنده گشته چند بار
گشته بر قتل دوم عاشق ترا
کور با درود و مانس آمده است
عاقلان از کور کی خواهند دا
کانه زنده رو کند حق کرد و
زود قصابانه جلد زوی کشید
ایمه نیست و باقی جمله پیش
پن بر این فقره بالا می صرح
پشت تابوتش اولی سر سو
سلیم زوی قصاص و بی شو
با چنین بیار یکست گشت
وان سه و یک را بدوده سخن
لیکست آن رنجور از سخت حال
که قصاص سلیم ارزان شده است
سیلی زدن رنجور قاضی را و سرش را
حکم تو عدلت لاشک نیست
هم در آن چه عاقبت خویش افکند
کان ترا آورد سیلی درها
ز برای نفقه بدیش سه و موم
جواب با صواب قاضی صوفی را درین ماجرا

پن حدیث صوفی و قاضی را
شرح بجز زندگان و غنا
مرد و از یک سوست فانی در گذر
که چه گشت ای قوم راحی ابا
گشته از ذوق سنان دادگر
گفت قاضی من قصاص داریم
پس بدیدی مرده اند کور تو
که خوشم کیست مرده کرد
خشم احیا خشم حق و خشم او
نفع در وی باقی اند تا با
این حیات زوی برید و شد
نیستش بر خرنشاندن مجتهد
ظلم حیود وضع غیر موعش
کی روا باشد که هر خرسو قلا
مین چه داری صفا از پیش
را و رنجور است و درویش و
بر قاضی قاضی فادش نظر
شوی کوش قاضی آمد بهر را
سیلی زدن رنجور قاضی را و سرش را
آنچه پسندی بخود ای شیخ
من جعفر ترا نخواندی از خبر
وای بر احکام و یکریای تو
دست ظالم را بر چه جای
جواب با صواب قاضی صوفی را درین ماجرا

وان ستمکار ضعیف زار
تا بر او نقشی کنیم از خرسو
شرح بر اصحاب کورستان کجا
صوفیان از صحت فانی شدند
ریخت بجز و صعب انبار
می برار و که برن خشی در
حاکم اصحاب کورستان کیم
کور را در مرده بین ای کور تو
پن مکن با نقش کربا به نر
که بحق زنده است آن کز پیر
نفع حق نبود چو نقحان قصاب
وان حیات از نفع حق شد
نقص بهریم را کسی خریند
پن مکن در غیر موضع ضایع
صوفیا را صفع انداز و بلا
گفت دارم ز جهان من پس
سه درم بدایش تره و پر
از قاضی صوفی آمد خور
سیلی آورد قاضی را و فرا
تا روم آرد بی خر خاش و صم
چون پسندی بر پاداری
آنچه خواندی کن عمل جان پر
تا چه آرد بر سر و بر پای تو
که بدست او دوی حکم و عیان
که را و کرک را او شیر و

این کتب صحیح است
این کتب صحیح است

تسو صفع
مقدار وزن چهار سیلی

عقیق
کرده آن

خر خاش
در جاشی کشت و
عینی
شماره جفت نویسی است
فقد وضع
بر الا صعب
یعنی که چو پای با بد و در
سند دان خا و فیت

ترتیب
نام قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

والتسليم على
الجميع
والسلام

والتسليم على
الجميع
والسلام

والتسليم على
الجميع
والسلام

والتسليم على
الجميع
والسلام

گفت قاضی واجباً مدبارنا
این لم باغبست چشم ابرو
زاسر ح واکو اکثر اخوا
دوق خنده دید ای خیره
چون چشم گریه ارد یادان
دوق در غمهاست پی که کرده
چشم خود را چار کن در غمها
یار با سدر راه راست وینا
در نماز جمعه بکوشش
گفت پیغمبر که در بحر هموم
کرد و حرف صدق کی فطرت
پن شوسارح در اخرف شد
انکه معصوم ره وحی خدا
خویش را سار منطقی زجا
گفت صوفی چون زیک کا
چون زیک در پاستین
چون زیک سرست ناظر
چون خدا فرموده دارا مان
وعدتی که دید با چندین نهرا
این بین حال این زیک
ان چو که بر نماز ثابت آمد
ایمنه چون چو که چون زید
خند خند را بود وستی کی
چون که در مثل آمدای متقی
پنجگونه بین تو بردوات بحر

هر جفا و هر قضا
ابر گردید باغ خند و شاد و خوش
چون سر بریان خندان
دوق گریه بین که هست آن کاند
پس چشم خوش آمد از جان
اسب چو زرا بطلست برده
یار کن با چشم خود و چشم
چون که نیکو بگری یار است
جمله جمع و کت اندیش خوش
در دلالت دان تو یار ابرو
گفت تیره در عقب کرد و دروا
چون سخن شکست سخن میکشد
چون همه صافست کشتا مدها

سؤال کردن صوفی از قاضی جواب قاضی مرا و را

این چراغ است و اندک ضرر
این چراغ است و آن نورش
از چه آمد است مینی و دل
این خیر از چیست و آن کینا
صد هزاران جنبش از زمین
در نه بینی حال رسک و کج
عاشقا چون بر کمال از ان
بر سر و پای یحون می طید
بلکه زو بگریز و بر و چون
این جدا و لیت از ان در خا
چون چو که کخدا در ذات بحر

خوش دلم در باطن از حکم زبر
سال فط از آفتاب خیر خند
روشنی خانه باشی همچو شمع
ان ترش رویی مادر یا پدر
خند ما در گریه پنهان و تپیم
با زکوه نعل از ده مار باط
اگر شمع شوری بجان اندر
چون که در میان سی خاشاک
رختها را سوی خاموشی کشان
چشم بر ستارگان زره بوی
این خواندی کالکلام می
نیست در ضبطت کوشا دئی
انکه با بطق رسول بالکوه

سؤال کردن صوفی از قاضی جواب قاضی مرا و را

چون وجودت از یکی است
چون همه انوار از شمس بقا
چون زوالا الصرب سلطانست
چون زیک بطند این جریه
گفت قاضی صوفیا خیره شو
پنجانکه بیقراری عاشقا
خنده او که رها کنجسته
خند و تیشیت در ذات و عمل
تید چو مثل مثل نیکست
بر شمار برکت بتان خند تو
کمترین لعبت او جان بست

کر چه رویم شد ترش کالکلام
با غما در مرک و جان کنین
کر فرد باری تو چون شمع
حافظ فرزند شد از هر ضرر
کنج در ویرانهای جوی کلیم
چشمها را چار کن در حیات
یار با باش کن از نارفت
اندران حلقه کن خود را کن
چون تان جوی کن خود را کن
لطف شوش نظر باشد کوی
فی شون جره حبه کلام
از پی صافی شود تیره روان
کی یوارا ییز معصوم
تا که روی سپهر من بحر
این چراغها را آن است آمده
صبح کا و ب صبح صادق
نقد با چون ضربت بنار و
چون یقین شد کالکلام
یکت شمالی در بیان این شون
حاصل آمار قدر و لسان
آب رویش ابر و بار
زان بپوشیدند هستیا حل
مثل مثل خویش را کی گشت
چون کنی در بحر بی نیت
پنجگونه و چون جان کی شد

پس در آن بحر که در هر قطره از آن
عقل کوید مر جسد را گامی جا
عقل کوید کاین آن حیرت است
اندرا اینجا آفتاب انور
کر تو کوئی از پی تعلیم بود
بدگمانی نعل معکوس است
با تو فلما شیت خود کفایت
چون قفا دیدی صفرا بپیم
جمله دنیا را پریش به
آن قفا با کاین بر آید
ورنه خلعت را بردا و باز
هر دمی شوری نیا دردی پیش
جام صحت را نبودی جام
حال بودی خوب خوش حکما
گفت قاضی پس ای روضه
تو نه بشنیدی که آن پر قند
قصه پاره ربانی در برین
مستمع چون یافت جاذب را
چنگی که در نواز دیت چا
نی حرارتش آیدنی غزل
در نبودی دید پای صنعین
عالم را از عشق بهیچا طبع
روست که کف خلوتش با
چو که در دیبای بی رحمانه
شب چو در رستخیزان را

از بدن ناشی ترا بد عقل و جان
بوسی بردی هیچ از آن بحر معانی
که منرا کساح ترا ناست
خدمت ذره کند چون چاکری
عین تجسس از چه رو فهم بود
کر چه هر جزویش جاسوس است
صوفیا خوش بین کجا کوش جان
کر در آن با کردن آید ایمن
سیلی را رشوت بی مینا
زان بلا سرهای خوش اندر
که نیایدیم بنجا به چکس
بر نیاوردی ز تو پنهانش
اینی را خوفناوردی کرب
تیره کم بودی روانش جان
جواب داد آن قاضی صوفی را و حکایت بطریق
غدر خیا طان همی کفی شب
می حکایت کردا و با آن دن
جمله اخراش حکایت کس بود
بیان حدیث آن بقیه ملقن که علی الهان الو عجلین
نی ده آتش بجسد عمل
نی فلک کشتی نه خدی می
کی بود پروای صنع عشق
شدن ترک حکایت و روی در یار او کس و بسین
که گشتند اندر زبان اندر
کشف میکرد از پی هسل

کی بجسد در مضیق چند چون
جسم کوید من یقین سایه توام
شیرینویش آید به
این ترا باور نیاید مصطفی
بلکه میداند که کنج به شمار
بل حقیقت و حقیقت غرض
مر ترا هر زخم کا بد ز آسمان
کان نه آتش است کسلی
کردنت زین طوق زین جهان
لیک حاضر باش در خود لغتی
گفت انصافی چه بودی کجا
شب دزدیدی چراغ روزا
خود چه کم کشتی ز جو دورا
جاودان بودی حضور خود
جواب داد آن قاضی صوفی را و حکایت بطریق
خلق را در روزی آن طایفه
در سر میخواند روزی نامه
مذهب سمع است کسی پیش
بیان حدیث آن بقیه ملقن که علی الهان الو عجلین
کر بودی گوشه غمی بکیر
اندم لولا که این باشد که کا
آب سماجی زریزی در لغا
شدن ترک حکایت و روی در یار او کس و بسین
اندر آن هنگامه ترکی از خطا
هر کجا آئی تو در جکی فرا

عقل کل اینجا است از لایون
بوی از سایه که جوید جان عم
باز اینجا زو پیو پر بند
چون ز نسکینان میجوید دعا
در خرابیها نهادن شیرینا
زین سبب بنما دین صدقه
منظر میباش خلعت اعدا
که نه تاج و تخت بخشد
چست در دوزخ حق سیلی
تا بنجا نه او بیاید مرورا
ابروی حمت کساد می جان
دی نبودی باغ چش اندورا
کر بودی خر خسته در غمش
دایما در جان بی هم شوق
خالی از فطنت چو کاف کوفی
مینمودن ناهانی سالفه
کر و او جمع آمده بهنگام
کرمی و وجد معلم ارضی است
چون نباشد کوش کرد و چنگام
وحی ناوردی ز کردون
از برای چشم بر نیست و فطرا
تا سکی چندی نباشد طعمه خوا
تا را مژنین تعارت صطفی
سخت تیر کشت از کشف غطا
یعنی اینجا و وعد و کشف را

تجسس
بنا وانی بکند

قلماش
بر زکی و پیو ده کوفی

خر خسته
بیجا و موقع مجادله
حضرت کردن و معنی طایفه
خام هم آید

و قود
افروختن
المستعین

یعنی خداوند ملقن میکند
حکمت ابر زبان و عظمیا بقدر
و بهت شوندگان

صطفی
بر زین
کشف غطا
یعنی بر پشت و ن پرو
نهی
عظمیا

قصاص
قصه کوی

در چشمه
پیشانی
ی و بیخ
خارج و با چون
سبب او
نیز چون
حاراب
زاع و جلال
دوداد
صاحب دوش
تخمیر
یا نگاری

حاراب
زاع و جلال
دوداد
صاحب دوش
تخمیر
یا نگاری

آچه
برگی باورین
لاغ
سوی
موا
چیت زده
خسار و غین
هر دو ضرر
مولع
حرین

از نماز محشر مذکور
بس که غدر در زیارت کرد
گفت خیانت نامش پوش
گفت من ضامن که با صفا
تر بعقل خود چنین غره
مطمعانش که تر کشند
در نماز بدو اسی ارشما
با دوا ان طلسمی زود نعل
که هر پیدایش ز حد ترکیش
که بر این افبای روخت
گفت صد خدمت کنم اسی دود
ارخکای نهایی میران در
پیشکش کرد و مقرضی بود
یک مضاحک گفت آن چیت
چون که خندیدن گرفت از دستان
حق همی دیدان لی بشارخو
طلسم چه دعوی چه دین چه
گفت لاغ خنده انکیر اندفا
بمچین بار سوم ترک خطا
چشم بسته عقل حبه موله
چون چهارم بار آن ترک خطا
گفت مولع کشته این معقون
اسی فسانه کشته و مجاور وجود
اسی فو رفته بقیر جل شک
تا یکی نوشی تو عشو زینجا

ان کلوی را ز کوراصو
حیف آمد ترک را و چشم
دعوی کردن ترک که در دوی من
او نیار و بر دامن رشته
که شوی یاوه تو در تو پریش
او که دست و دها را بر کشود
و سنا نم بهرین مبتدا
شد باز در دو کان آن عمل
تا فکند اندر ل و مهریش
زیر دامن قاسع و بالاشک
دست برد چشم و بر سینه
وز کرهما و عطای ان نفر
مضاحک گفتن او سنا و خندیدن ترک
بسته شدن و وصله بودن در
چشم نگاشت بسته آنرا
لیکت چون از حدی عماراد
ترک مرستی در لاغ اسی
که قفا و از خنده آن ترک فها
گفت لاغی کوی از هر حد
مست ترک مدعی و قهقهه
لاغ از استادمیکر و قهقهه
بیمبر کاین چه خسار است
چند خنده فسانه خوابی نمود
خطاب با هر نفسی که بمل این
که نه عقلت اندر قانون نجا

که خدا سباب خشمی ساخت
گفت ای قصاص و شمشیر
دعوی کردن ترک که در دوی من
پس بگفتندش که از تو چیست
که تر کشیت او دست استجا
گفت من این ترک تا بین
ترک ریش و از فکر خوا
پس سناش کرد که مر آن استا
چون شنید زوی ای طلی
شک بالاجریم اراسی را
پس به پیود و بدید و روی
و سخیلان در تخمیر
مضاحک گفتن او سنا و خندیدن ترک
بسته شدن و وصله بودن در
بارده و دید کرد او زیر
ترک از لذت فسانه
لاغ از دیش ترک که بر خدا
پا به طلسم سبک و زینفه
گفت لاغی خنده من تر از دوا
پس سوم بار از قفا و زینفه
رحم آمد روی آن استا و
بوسه فسانه کشته بر استا و
خنده من تر از تو به فسانه
خطاب با هر نفسی که بمل این
لاغ این جرح ندیم کرد و مرد

وان صیاح را بکوی اند
کیست چاکتر در این فن و غا
اندرین دزدی و چستی خلق
مات او کشند در دعوی
که نیار و پرده که سینه
پس هم از دزد و قماش
با خیال زده میکرد او حرا
بست از جالب جیش کشاد
پیشش افکند طلسم
زیر و سح تا کیر و پای را
بعد از آن یکسا دل را دفا
از برای خنده و او او هم نشا
میرید و دل پرفسانه و فسا
ترک مست از خنده سبک و قفا
غیر چشم حق ز غله آن نه
رفت از دل دعوی سنان
لاغ میکوکان مر شمشیر
ترک غافل خوش مضاحک
کرد او آن ترک اکل شکا
که ز خنده اش یافت میدان
کرد و باقی فن و سنا
که مر عبس خدا فسانه کو
بر لب کور خراب خود با
چند جوی لاغ و دستان فلک
ابروی صد نزاران چو تیر

میدرود میدوزد این درزی عالم
لاغ او کر باغبان را داد
بس قیامت تنگ آید باری
خنده چه رمز اگر دانستی
چون که بنامان قباد درزی بود
طلسمی که بهر تقوی و صلاح
هسبایانست و شیطان بد
تو نمایی سبزی کاخ خرد
سخت میرنجی خاموشی آن
پا چرا ز هر طرف در قفس
آن کی میشد به سوی دکان
پای او میسوخت از تعجب در
روید و کرد ازین گفت ای مبین
در لواط میفتند از قحط در
تو مبین تخم روزی دعا
رحمتی دان متحان تلخ را
این نسوز و دان بسوزد عجب
انکه آتش را کند و در دگر
انکه کل آرد و برون از قفس خا
انکه شد موجود از وی هر دم
خود چه باشد که بخشد آن چرا
وقت طالب آریشای کند
در نبود نفس شیطان دیوا
چون بگفتی ای صبور ای حلیم
رسم دهمزه و خشت یک بد

جانه صد سالک و طفل خام
چون می آمد و او را بر داد
گفتن درزی ترک را که کرد
آن ز صد که بر تروستی
هسب را بر باد و دان ترک
دوخت باید خرج کردی از مزاج
با خود آفسانه را بگذار
لاغ کردی بعد بودی بدو
در نخوت و قفس و کین کوشی آن
بر سعاد و قفس و دعا و است

پیر و طفلان شسته پیش بگر
گفت درزی ترک ازین کرد
گفتن درزی ترک را که کرد
ترک خنده کن ای ای ترک
مخلص شنبوئی آن ترک
طلست عمر و مضاحک شنبو
طلست عمرت بمقراض شنبو
سخت میقوی ز تربیات آن
مستری و پیره چون در قفس
تو مبین قلابی این خرن

مثل در تسکین فقیران بچور و کار و حکایت
بسته از جوق زنان بهچو ماه
بهرج بسیاری مانگر چنین
فاعل و مفعول سوای مبین
تو مبین این قحط و خوف و دعا
نقمتی دان ملک مرد و تلخ
نعل و کوس است در راه طلب

باز مگر کردن صوفی سؤال را و جواب قاصی
هم تواند کرد این دی را بها
کریدار و پیش در اجم غم
بنده را مقصود چنان بی جا
اینه دل را چو جام جم کند
در نبود زخم و چایش و دعا
کی بگفتی پیشایع دای کریم
علم و حکمت باطل و منک شد

تا بسعد و بخش او لاغی کند
و ای بر تو که گنم لاغی کرد
این کند با خوشن خویس
زانکه عمرت رفت و خوشی است
عالم غدار خیاط جو غول
روز و شب مقراض غفلت است
بر و پاره پار خیاط غرور
وز و بال و کینه و افات آن
چونکه بگرام و رحل و نقص نیست
عشق خود بر قلب بن بین ای
پیش و رابسته ویدا و از زبان
بین چه بسیار دین و خرن
تنگ می آید شمار آسب
کز فلک میگرد و اینجا کوا
مرد و اوئی و بار وای او
و این بر اهریم از شرف بخت
که کند سودای مار و بی زبان
هم تواند کرد این دی را بها
فادست از غصه اشادی کند
کر نیر اندزایش کی شود
مگر نفس و فتنه و دیون
در نبود خب و نشت و نکت در
بندکان خوش ای شنگ
چون بی بی و ریزن و دیون
چون همه را باشد گنمت می

کده
کدال
راحت نیست
صفت ناله
مراج مضاحک
شوخی حرفهای خنده
تولیدین
مبین
نقد
چنانست که بیان
مستان
خوار شده
تخمیر
زبانکاری
نقد و چنانست
درد تلخ
کل دشت
تمر
چالیش متشک
جنگ برنده است
مزدک
پاره پاره

<p>بر این دکان طبع شوره است چو دوران و جهان بجای که زانکه اینها بگذردان نکند ان بجای ن شوی خود را گشت گفت شوم نفعه چاره کنم هتین پرین بسودرن گفت ای زن یک شولت میگویم کاین رشت و رشت ترا خود بیشک این ترک هوا نمی ده سج کی ماند می کان بدین ان لیجان که طیبیان داند ورنه در دوشان بودان معجز پس بچشیدی درین عهدید هر که شاکر ویش کرد استاد شد عارفی پرسیدان پرسش گفت فی من پیش از این آیدم اوپس از تو را دواز تو بکشد دو غ ترشی همچنان بود چون جیشی با بکل در میدوی هر روز تا شب در تا خیال عجل از جانشان رفت کا و طبعی زان کوئیهای رفت ذکر نعمتهای رزاق جهان جز و جزوت تا برست است جز و ماند و آن خوشی از یاد رفت</p>	<p>هر دو عالم را رواداری خراب سهل از بعد حق و عظمت است ای مروت را بیکره کرده گر چه عورم دست و پا می میرم پس درشت و پر و سخ بدین مرد درویشم همین آمد فتم این را کرده تر یا خود فراق لیک از تلخی بعد حق است کویدت چونی تو ای رنجور سوی رنجوران پیش ما یزد نیست معشوقی ز عاشقی بخیز ترک جوشی هم کردی ای قبی تو سپس رفتی ای کورده پرسیدن عارفی از کشیش که تو سال بزرگتری را رشتی تو بس به بیریشی جهان را دیده ام تو چنین خشکی رسوایی شد خود نکردی زان و مخلص رو گر چه از با و هوا سرشته خویش را بینی در اول مرحله بد برایشان تیه چون کردت از دولت و عشق این کوساله که نهان شد و در اوراق با چند شادی دیده اند چندی بل رفت آن خفته شد و رفت</p>	<p>من همی دانم که تو پاکی نه خام رنج و درد و جوع و فقر این بار حکایت زن با شوهر و اجرامی ایشان هیچ تیا جی نمیداری چرا نقعه کسوه است واجب اینم گفت کز سختی تنم را بهیچ رو این رشت و غلیظه و پا بسند همچنین اینجا چه تشنع زن گر چه دو صوم سختت خشن ورنه کو بدت زان فهم دست در حذر از شک و از احمی کنند ای تو جویای نواد و دان دیده عمری تو داد و داد و کرد خود نمود از والدیت اعتبار پرسیدن عارفی از کشیش که تو سال بزرگتری را رشتی تو گفت رشت شد سفید خاک تو بان رنجی که اول زاده هم خمیری خمر الطینه در همچو قوم موسی اندر خمر نمک زری زین بعد سید ساله تو غیر آن عجبی که از او یاسیده باری اکنون تو هر خبر و بار روز و شب فسانه جویانی تو زانکه بی لذت زوید هیچ جز همچو تابان کازوی نمیدان</p>	<p>وین شولت است از بهر عوام صعب نبود چون فراق بعدا دولت آن دارد که جان لک برد تا بجای داری درین خواری را از نستان هر دو است و نیست کم کس کسی را کسوه ز میان آورد لیک بندیش ای زن از بند از بلا و فقر و رنج ممتحن لیک این بهتر ز بعد می متحن لیک اندوق تو پرش کرد چاره سازند و بیجا می کنند هم فسانه عشق بار از اینجا وانکه از نادیده کان ناسی تر هم نبودت عبرت از لیل نیا که تو اینجا چه من تر یا که ریش خوش رشت تو نکردی دست و یک قدم زان شیر نهاده گر چه عمری در سنور آور مانده چل سال بر جای ای تا که داری عشق این کوساله تو بی نهایت لطف و نعمت و ده صد زبان از این اجرامی تر جز و جزو تو فسانه کوشی بلکه لاغر کرد و از بهر هیچ جز ماند پنبه رفت تابان زیا</p>
--	--	---	--

و سح کسوه
چرکین لباس

سندش
تمغف بندیش

مفکر
اندیشه

قدید
کشت خشک
ترک جوش
کوست نیم بخت
ناسی
فراموش کار

لذت
پرخوشی
مست
حرب و نیکو پاکیزه
ترید و ترید یک معنی دارد

صحا

خمس
جمع اخس یعنی لکن

یا مثال رخ که زانید پشما
همچنین هر جزو جزوی ای
حل بودنی رستی و زلا
هر درختی در صنایع کوکون
کرچه دریاخت پنهان می تند
در جمال حال و مانده دن
آن موالید از تجلی راده
پن چشم شوم بگوید شال
هر دو کون مثال پاکیزه شال
پنج رخ کاندز موز مستجد
یا جوان میوه که در وقت شال
خاک رفت و زنجری و کا
کفیش ای غصه منکر کال
چاش کل تن فکر تو چون کل
آن لجاج و فرفا نون کجا
در عمارت سکا سن عقود
زیر کان موشکا فان د
آن یکی بیچاره مفلس زرد
بی زجده ای افریدی مرا
لا بعد این داد و لکچی تو
سالها ز این دعا بیار شد
کا و آدرش سعادت عبات
گاه بدطن میشدی اندر دعا
چون شدی نومید در جدد
حفض ارضی بن و رفیع اسما

شد شاپهان و اینچ پیش
در وقت از غمتی کو پیش
بی بهاری کی شود زانیده
پنجو مریم حامل از شاهی
کف بد بخت شارت میکند
چشم غائب زنده نقش جان
لاجرم مستور پرده ساده
بلبل مفروش این جنس کل
شا بد عدل بد بر سر صا
هر دم فسانه رستان میکند
میکند افسانه لطف صبا
یا زو و پس یخود یادار
رسته انعامها را از کمال
منکر کل شد کلاب ملت عجا
وان سپاس شکسته نهج
در خرابی است کج عرو
قصه فقیر روزی طلب بی سب و دعای مستجاب
کوز بچیری هزاران خم خود
بی فن من روزیم ده زین سر
من کلیم از بیانش شرم رو
عاقبت زارتی او بر کار شد
دور او دلدنی معدت
از پی تا خیر بادش جزا
از جناب حق شنیدی که تعال
نی ازین دوست دورش افلا

بست آن رخ زان صوبه
چون لی که بیت فرزند بود
حاملان و بچه کانش در کتا
کرچه در آب آشی پوشیده
همچنین اجزای ستان و صا
آن موالید از زنجار نیست
زاوه گفتیم حقیقت زاید
این کل کو یاست بر چوین
هر دو کون سر لطیف مر
ذکر آن اریح سر دز میر
قصه دور قشبه های سمس
چون فروگیر غمت گزشتی
هر دم گزنی بهار و خیز
از کبی خویان کفران که درین
با کبی خویان تنگها چه کرد
گر نبود ی این برفع اندر خود
قصه فقیر روزی طلب بی سب و دعای مستجاب
لا به کردی در نماز و در دعا
پنج کو هر دادیم در درج
چونکه در خلا قیم تنها توئی
پنجو شخصی که روزی حلا
آن یتیم نیز زاریب نمود
با مار جاء خدا و نکر کریم
حافظ است و رافع است
حفض برفع این من نوعی

یاد کار صنیف دردی از شما
هر یکی حاکی حال خوش بود
شد دلیل عشق باری بهار
صد هزاران کف بر او پوشیده
حامل از شما لاهی حال و صا
لاجرم منظور این ابصار نیست
این عبادت جزئی از شاد
بلبل ترک زبان کن پیش
شاه با حیا و شرم
اندر آن ایام و از آن عصر
وان عروسان چمن المس و طمس
را ندیم نومید کن و ادبی
پنجو چاش کل ثلث انوار
بر بنی خویان تا از مهر و
بانی رویان تنگها چه کرد
کم کردی راه چندین فیلسوف
دیده بر خرطوم داغ لبی
کا پنجاوند و پنجهان رعا
پنج حس و کیری بهم تر
کا در را قیم هم کن مستوی
از خدا میخواست بی کس و کلال
همه میدان اجابت کو بود
در دلش بشاکشتی و عجم
بی ازین دوبر نیاید هیچ کا
نیم سالی خشک و نمیمی سبزو

شما صیف
رستان تابستان
حاکی حکایت کند
ارضا
نیر وادان
مستجد
سخت شمرده شد
ارباح
جمع ریج یعنی باد
کس طمس
سودن ناپدید کردن
چاش
تنگ
برده در
بروع
فردوع
دشمن
دعای
زیرک
کل در
از کمال
بازار
چال واکم
ارجاع
عاشق
زخم
صان
رافع
مذکند

قبله معنی و ران صبر و کثرت
قبله عاشق حق آمد ای سپهر
همچنین پیشتر نامه کهن
لایق آنکه بدو خود داده ایم
زانکه از عاشق تان که دیم
ماده کی خوش آیدت حاکم
این سخن پایان ندارد و ان
دید در خواب با و شبی و خواب
خفیه ران و راق که همسایه
چون بدزدی آن روز و این
و شود آن فاش هم نمکین
این بخت و دست خود نهاده
زهره او بر دیدی از قلی
یک فرج آن که رسوا آید
کی بود که آن جس جس فتیلا
چون سپاه زکات سپان شد
جانب و کان و راق آمد
در بعل زد و گفت خواجه خیر باد
که بدینسان کج نامه بی با
کی گذارد و حافظ اندر اکثاف
و رنجوانی صد صفح بی کج
شد رنجیب بخت موی مشو
نابذانی کاسانهای سستی
این سخن پیدا و پنهانست
بارنوی قصه باز ای سپهر

قبله صورت پران نیکو
قبله باطل نیست استای
در ملولی رو تو کار خویش کن
در خوران رزق بفرستاده ایم
جان این بامست جان که دیم
رستمی خوش آیدت خنجر کمر
واقع خواب صوفی رست
سوی کاغذ بارش آورد
پس برون روز انبی شود
که نیا بخیر تو ران نیم
بر دل او زد که در جریس
کرنبوی عون نقی لطف حق
خواهش حاصل شدن آن کج
زان حجاب غیب هم پاکدا
تبع رو خورشید و پید شد
دست در کرد و او بش از سو
این مان و امیر سیم ای و ستا
چون فاده ماند اندر مستغما
که کسی چیزی باید از کرف
بیقدر یادوت نماند نکته
کان فرون آمد ماه اسما
بست عکس در کات اد

قبله باطل نشینان دوان
قبله فرعون دنیا سر
رزق ما از کاس تن عطا
عاشق مان با خنیم خود
چون بخوی خود خویشی و خرمی
غازنی خوش آیدت چون
خواب دیدن فقیر و نوان
ما تفتی گفتش که ای و دیده
رقعه سنگش جان کج
تو بخوان از آن خود و خلوتی
و شود آن ویرین نهاده
چون بخوی آمد غلبت کج
یک فرج آن که نرس نه صفا
ارحبه چون چشمش در کند
چون گذاره شد خوش از جفا
یک فرج آنکه نشدش دعا
پیش چشمش آمد آن کتب
رفت کج خلوتی از آن خود
باز اندر خاطرش این کج
که بیابان پر شود و زرق
در کنی خدمت بخوانی کج
کاسه می جستی ز جرح نهیب
نی که اول دست بر زبان
تمامی قصه آن فقیر

قبله طایر پرستان روی
قبله خربند چه بود کج
وان سکا از آب سماج افعا
سیر از جان با خنیم این حرا
پس چرا ز خود و خویش می
و رنجی مانی رو کن فروش
کشته است از تاب در شبی
رقعه از پیش و راقان
پس بخوان از آن کج
پس مجبور خواندن آن کج
و رو خود کن و مبدم لا قنطولا
می بخیر از فرج اندر جفا
کوش او بشنید از حضرت خطا
شد بر فراز و ز کردن بر کند
پس بیای که روش و دیده
عاقبت آمد جاست در
با علامانی که مالت کعبه بود
و رنج و وال و حیران با
کرپی بر خیز و زان حافظ
بیرضای حق جوی نتوان بود
علمهای مادره با بی زیب
سر بر آورده است ایوی
از دو عالم مشیر عقل آفرید
که نباشد محرم غما کس
که برون شهر کجانی و نوان

قصه کج و فقیر از سپهر
اندان رفته نوشته بودند

عقارب سماج
شراب نام آبی

عقرب
کریده شده
وراق
کاغذ پر زده و ورق
سازنده

لا تقطوا من رحمت الله
قلن رفق
منظر آب نرمی

اکثاف
پنا پنا

صنوع
روشنائی

فرقه
سحر و جادو

عطا در
پرد
سخت
استخوان کردن و کاه
از نموده
طاعت است
سخن پرکنده و پند

آن فلان قبه که در روی شمشاد
چون نهندی تیر از قوس السعاد
پس کلند آورد و بل او شاد
همچنین بر روز تیر انداختی
هر کسی در گفتگوی اوست
هر کسی در گفتگوی فاسدی
عرضه کرد و نسیج از پیر
پیش از آن کاشکی بند
خودش کجبه زان کج شکار
که بخت بر کند ز این کاه
بر کج نخته کجانی حبست
چونکه تعویق آمد از عرض و طوط
پس طلب کرد آن فقیر درو
نیست این کار کسی شست
سخت جانی باین فن پا تو
عقل راه نامیدی کی رود
ترکاری تن کداز می جی
پاکت میبار و بجزید مراد
که قوت دادن بعلت است
نی خدا را استعانی می کنند
چونکه رقع کج پراشور
پاد کرد و عشق دور اندیش
نیست از عاشق کسی دیوانه
اگر طبیبی را رسد ز اینگون
روی در روی خود را می عشق

پشت او دوش در و در فرقد
بر کن آن موضع که تیرت اوقا
کند آن موضع که آن تیر اوقا
لکنت جای کج می نشانی
پس طرف بر خاسته کجی سدی
کان فلانی کج نامه یافته است
رقعه را آورد و پیش او نهاد
لیکت پیچیدم بسی نند ما
ایشه فیروز چکت در کسا
تیر می انداخت هر سو کج
شاه شد دل سیران کج
رقعه را از چشم پیش او نهند
که بهر زکل نکر و در دغا
تو که جانی داری این بجز
عشق باشد کانه طرف تیر
در ملا چون سکت زیر پای
انجام که پاکت میکرد و بهو
پاکبازی خارج از برکت است
تسلیم کردن کج نامه بان فقیر که ما از آن بگذریم
سکه مستم داشت آنکرا
کلب لیسد خویش ریش نشین
عقل از سودای او گریست
و قرطب را فرو شوید بجز
نیست ای مفتون از خوشی

پشت کن و قبه ره و در قله
پس کانی سخت آورد آن قتی
کند شد بهم او و بهم بل تیر
چونکه این ریشه کرد و برآم
فاس شدن خبر کج نامه و سمع شاه رسیدن و قوی کردن
پس خبر کرد و سلطان را از این
چون شنید شخص کان باشد
گفت تا این قعه را بایده ام
رفت ما بهی چنینم لحنام
مدت شش ماه واقرون با شما
غیر تشویش و غم طاعت
جمله صحرا اگر گران شه چاه
گفت کیر این رقع کس آیار
تا در افتد ایل این ما خویا
گر نیابی نبوت هرگز طالع
لا ابالی عشق باشد نه خرد
سخت ردنی که ندارد هیچ
مید بد حق بهشتی معشقی
ز آنکه طست فضل جوید با خلا
کشت پس این خصمان و دشمن
عشق را در پیش خود بایست
زانکه این دیوانگی عامه
طرب جمله عهله مد بهوش او
قبله از دل ساخت آمد و دعا

و انکمان انقوس تیری دگدا
تیر پرا نید در صحن فضا
خود نید از کج پنهانی اثر
فچخی فست و اندر خاص عام
کامچین بازی نباشد و زنا
آن کرد و پیش بد اندر کین
خبر که تسلیم و رضا چاره
کج نی و رنج بجد دیده ام
که زبان و سودا این بر من جم
تیر می انداخت و بر می کند جا
همچو غمها نام فاش و فاش
می نید از کج او خبر شخند
تو بدین و لیسری کت کایر
مقطر که روید از آهن کیا
و بهایی روتر اگر دم حلال
عقل آن جوید کران سودی
هره جوی ما درون خشت
یسار و بار بی علت فقی
پاکبازانند قربان خاص
نی در سود و زیانی میسر نند
رفت و می بجد و سودی جو
مهرش در ده کی و تار نیست
طرب را از شاد این حکام
روی جمله دلبران رو پیش
لیس لایسان الا ما

پیش ازین که پاسخی بشنید بود
چونکه بید قصه میگردان
بیربان میگفت امتیازش تعال
ایضاً الحق حسام الدین بر
چینه و نقلش همه بر بام
شعله عشق مگر کینه اش
کرد این بام و کبوتر خانه
جوش دهن بگو هر بار
این خود آن ناله است که کرد
یکدمان بالان شده سوی سما
و مدینه این نای از دهنهای او
با که خفتی وز چه پهلوی خاستی
نعره یار کونی بار داد
قصه کرد دستند این کل پا
محررم مردیت را کورستی
چونکه اخوان را دل کینه در است
بر کف من شراب نشین
از خدا خواه اسی فغانم
با دلبست کی بکنجد آب و
نخوتش بر ما سالی میرند
از پس صد ساله آنچه آید برو
آنچه لجامی بخانه خود دید
خس نه دوازده شک کوهر
ای محال ای محال اثر آن
چونکه جفت احوال نیم ایمن

سالها اندر و عجب پدید بود
ز اعما و خود خلاق جلیل
از دوش بر و اند عورت ملک
کر ملاقات تو بر بستنش
پر زمان بر اوج مست و ام
طشت پرانش نهد بر سینه اش
چون کبوتر پر زخم مستان
خوش پس امروزی بیار
را آنچه پنهانست یارب زینا
با بیوئی در فکند و دیوا
با بیوی روح از بهیاسی او
که چنین پر جوش حق دریا
عصمت جان تو گشت ایمن
که بپوشاند خورشید را
تا رعد خرمن کی گفتی
یوسفم قهر جا او ایست
وانکه آن کرد و فرمانه بین
از من غرقه شده چیزی محو
در شرابی که نکلند تا رسو
لیک ریش از رشک با سکنید
پیر می بید معین موبو
هست بر کوه یکایک آن
در میان موج بحر اوسیه
دور از ان دریاد موج بک
لازم آمد مشرکانه دم زد

بی اجابت بر دعا می شنید
سوی فی با تفنی یکیت بود
آن کبوتر را که بام آغوش
کر برانی مرغ جاز از کرف
کرد می منکر شود در دانه
که بیاسوی مه و بگذر کرد
جبریل عشقم و سدر بام تو
چون توان و شدی بچرخ
و دو دهن داریم کوپا بچو
لیک داند هر که او را منظر
کر نبود یالیش کی را
تا ابدیت عذرتی خوابی
ایضاً الحق حسام الدین
در دل که لعلها دلال است
چون بخواهم گزشت آبی نیم
مست گشتم خویش بر غوغا
منظر کو باش میخچان فقیر
که مرا پروای آن نداشت
در دمای ساقی کی طل کران
مات او شومات او شوات
اندر آئینه چه پسند مرغان
رو بدر یاز آنکه ما پیاده
بحر وحدت خفت و فوج
نیت اندر بحر شک و بیخ
ان کی زان سوی صفت و خیل

از گرم آواز پنهان می شنید
کوش امتیاز بر لیک بود
تو بخوان میرانش که خفت
همه بگرد بام توار و طوار
و دادای سکر تاسی کج فوج
شاه عشقت خواند ز تو بار کرد
من سقیمم عیسی مریم تو
کر چه ایدم نوبت بچرخ
یکدمان پنهانست در بهای
که فغان این بهی هم زبان
نی جانی پر کردی ارشاد
در دل در یاسی آتش را
کی توان اندود خورشیدی
با غما از خنده مالا مال
چون علی سرافرازا چای نیم
چه چه باشد خیمه بر صحرانم
زانکه ما غرقیم عالی در صبر
از خود و از ریش خویشم یاد
خواجهر از ریش سلبت و ارمان
که همی دایم تر ویران
که بنید پیر از خشت خام
بهمچو خس دریش چون اعدا
کوهر و دایم خیر موج
لیک با اهل حکویم بهج
جزدونی ناید بیدان مقال

فوج
کشتیش

بحران
با اصطلاح احاطه منازعه
طبیعت با مرصفت

سمر
مصطفی انصاف
کسانی که خندیدند
یعنی تقصیری نیست
نزدیک خود را و احاطه کرد
تجربیه

از حضرت مولای درویشان
و امام حقیقت کیسان
که باران چون از کمان بعضی برآ
و شکست شد می و بهدی نیافتن
سرفرازا چه برده راز خود دران
چاه کفنی و کاه بی آب چاه

لجامی
پریش

شمن
ب

2

خارقان
و خارقان نام و بیست
در مبطلام
۲۲

عفو
زرق
کشتی
ریاکار
خوشی
کاسه کسین
کراره
حریص
طبل خوا
شکم خواره
نیشی
دور از خانه
اباحت
بر کاری و خلافی را مباح
داشتن
جمل
سرها
جمع جمله سخنان بیوه

منظوم
سروده شده

یا چو احوال این دوئی از تو کن
چون به پستی محرمی کو زجر جان
دشمن است پیش او محبت
صبر باما ایل ایلا زرا جلی است
صبر باما مرو به دهر در حق
رفت درویشی ز شهر طافا
کو یها سبیری و دادی در آ
چون بمقصد آزاره انجوا
که چه میخواهی بگوای لکرم
خود ترا کاری نبود اینجا
گفت نافرجام فحش و دق
سکس از دیده بخت گفت او
گفت آنالوس ز راقی می
کر نه بینش و سلامت وارو
سبطیان بنقوم کوسا که بر
پشته اند ایقوم صد علم و کا
کوره پمبیر و صحاب او
کاین اباحت زین جماعت فاش
بانکت ز دبر روی جوان گفت
افتاب حق بر آمد از جبل
من ببادی نامم همچون سجا
یست اباحت که هوا آمد صلا
مظهر عشق است و محبوب حق
شمع حق را پف کنی توای عجز
حکم بر ظا هر اگر بهم میکنی

یادمان بر دوز و لب خاموش کن
 کل به بی غره زن و چون میلان
 ورنه شک جمل شکست
 صبر صافی میکند به جادوی است
 تا چونیکان بر همه آید
 آمدن مرید شیخ ابوالاح
 هر دید شیخ با صدق و نیا
 خانه اشاه راجست او نشا
 گفت که به زیارت آمد
 تا به بهوده کسی تو غم را
 من تا نم باز گفتن آن همه
 پرسیدن مرید کی شیخ کما
 دام کولان و کست کمری
 خیر تو باشد نکردی زوغی
 بر چنین کاوی همی التماس
 کرد و زویری گرفته کانت
 کونما زو سبج و اداب او
 جواب مرید و زجر کردن آن
 روز روشن از کجا آمد
 زیر چادر رفت خوشید از جل
 تا کردی باز کردم ز این جا
 هست ابا حه که خدا آمد کما
 از نیمه کرد و بیان بر دوق
 هم تو سوزی هم سرت ای کینه
 چیت ظاہر تو بگوین رو

یا به نوبت که سکوت و کلام
چون به بینی شکست پر کمر و حجاب
بسیاستهای جاہل صبر کن
آتش نمرود ابراهیم را
خور و کفر نوحیان صبر نوح
ز قالی زیارت شرح
آنچه از ره دید از جور و ستم
چون بصد حرمت بر جلفه
خند ما زدا که خه خه ریش
آستهای کول کردی آمد
از مثل درز شیخند بحساب
جواب نافر جام شنیدن از حرم او
صد هزاران خام ریشان همچو
لاف کیشی کا لسی طبل خوا
حقیقه اللیل است لیل النہا
آل موسی کو دروغا ما کنون
شرع و تقوی نمکده سوخت
را از کفر و سهو ده کوئی
نور مردان مشرق مغرب کسفت
شما ت چون تو لمسی مرا
عجل با آن نور شد قبله گرم
کفر ایمان کشت و دیو با هم پا
سجد مادم را بیان سبقت او
کی شود دریا نوز سکت نجیب
جمله ظاهرا پیش این ظهور

احواله طبل میزن و سلام
لب بپند و خوش اخون
خوش مدارا کن بعقل من
صفوستائمه آمد در حلا
نوح را شد صیقل رات
هر صیت بو الحسن با حارفا
گر چه در خور است کوه مسکن
زن برون کرد از ره روزن
این سفر گیتی اوین شوین
یا ملوی وطن غالب شد
اندر افاقد در غم و اضطراب
با همه شاه شیرین نام کو
ادفا ده از وی اندر عتق
بانگ طلبش ز قله طرف
هر که او شد غره این طبل
عابدان عجل را بر بند خون
کو عمر کو امر معروف و در
رضت هر نفس تلاش شد
اسمانها سجده کردند از
کی بگرداند خاک این سرا
قلبه بی آن نور شد کفر و نیم
انظر کان نور بی اندازه
سجده مار و مغر را بسوی
کی شود خورشید ازلف
باشد اندر غایت نقص و

هر که بر شمع خدا رو بپوشد
موجهای تیز دریاها می دوح
کوه و کنگار از فرو بردن زان
شهر دان و بهرمان به شکست
جان شرح و جهان تقوی عار
پس چون باشد جهاد و عتقا
شاه امروزینه و فردای ما
چون نامی بنده شد از جود
ای بریده آن لب و خلق و دانا
نایاب است تف بر او بار و بار
اسمانا بنده ماه و دیند
گر نبودی او نیایدی فلک
گر نبودی او نیایدی زمین
گر نبودی او نیایدی جان
پن که معکوس است در این کج
چون تو ننگی جفت نمقبول رو
داد می این نوح را از تو خلا
رود و خاک که سکت این طنی
بعد از آن برسان شد از هر کسی
پس کسی گفتش که آن قطب و پا
دیومی آورد پیش پویش مرد
خدا را با خدا نیاس از کجا
من که باشم با تفرقهای حق
که چه نسبت دیورا با جلیل
اندرین بود او که شیخ نامدا

شمع کی میرد بسوزد نور او
هست صد چندان که بر طوق
نیم موجی تا بقعر امتحان
ترک رفتن کی کند ز بیم
معرفت محصول و زینت
جان این کشتن نباتت حصا
پوست بنده مغرور ترش و ایست
پس چه ماند بن بندش اعنی
که کند تف سوی ماه اسما
پیمو قبت بر روان لبوب
شرق و غرب چرخ ناخواه وین
کردش و نور و مکان جانی ملک
از درونه کج و بسیر و نهن
بی تقاضا زرقهای بیکرا
صد یخخش خوش صدقه بد
چون عیال کا فزاند عقد و
تا مشرف کشی من در قصاص

چون تو خفاشان بی میند جوا
لیک اندر چشم کنگار می بست
مده فشا ند نور و سکت و عو
جز و سوی کل دان مانند شیر
ز پا اندر کاشتن کوشید
اسر معروف و او هم معروف است
چون انا الحق گفت شیخ و شیر
کر ترا چشم است بکشا و کر
سوی کردون تف نیایدی
طلبل و ایت است ملک شیا
زانکه لولا کست بر تویع او
کر نه او بودی نیایدی بجای
گر نبودی او نیایدی حال
رزقها هم رزق خوانان وین
از رفیع است همه ز و چیر
گر نبودی نسبت تو زین هر
لیک با خا و شنشاه

کای جهان با دیم از افقا
نوح و کسی را بهشت و کوه
هر کسی خلقت خود می تند
کی کند وقف از پی بر کنده
معرفت آن کشت رار ویند
کاشف اسرار و هم کشف است
پس کوی جلد کور از افشا
بعد لا اخر چه میا مذکر
تف بر پیش باز کرد ویشکی
سک که که خا و در اطل خوا
جمله در انعام و در توزیع او
هیشتم ما هتی و در شا هوا
ز و لعل و مویانی بی
میو لب خنک باران ویند
پن ز کاتی ده غمی الهی خفیه
پاره پاره کرد می ایندم ترا
ایچنین کتا جینی با دین
ورنه ایندم کرد می من کرد
شیخ بهجت از بر سو بس
در هوای شیخ سوی بهجت
دار و اندر خانه بار ویند
کا عراض من را کفر است
زین تعرض بادش چون کاه و
چون تواند ساخت با جلیل
شد پدیدار زور بر شیر می

مهمان
خواب
حصا و
در کردن
معروف
پندیده
نمی چون
زای بنده از در جانی
در این است بنده و جانی
توزیع
قسمت کردن
ریت
علم

ایمان
این روشن
تعارف
شائنی
و حق
عشر

خیزان
تازیانه
میکشد

شرقی
تشیع
سرخ
نور
درمگاه

چالش
جنگ

فصل
مداکنده
نکر

ایضا عذاب است

نکر
بضم نیز عذاب است
پناه دهند

شیرخان هیزش میکشد
توین میدان که هرچی که
صد هزاران شیر در آن
دیدش از دور و نزدیک
خاند بروی یکیک از نو
کان تحمل از بواسی نفس
اشتران بخشیم اندر سبق
عام ما و خاص فرمان او
فروسی جفتی از برهوت
ایستد خود در شاکردان
از به او هام و تصویر است
نکشی خندان و خوش با جرج
کابلیارنج خندان پس دیده
بی زندی صدرا توان بود

پس خلیفه صاحب سلطه
دو علم افراخت پدید
همچنین دور دوم بایل بود
ضد ابراهیم گشت خصم او
پس حکم کرد آشی را او نکر
سالها اندمیا نشان بود
تا که فرعون را بان فرعونیا
بهم نکر سازید از بهر ثروت
بهم نکر سازید بر قارون
لقمه را که ستون این است
این لباسی که ز بهر باشد مجیر

بر سر هیزم نشسته آن سعید
هم سواری میکند بر سر
پیش دیده عیبین هیزم کشان
گفت آرا مشوا سی مفتون رو
آنچه در ره رفت بروی تا کنون
انحال نفس است اینجا هست
مست و پیچود بر محلهای حق
جان ما برود و جان او
جان ما چون مهره در دست خدا
کرد و فرط طعمه ما تا کجا هست
نور نور نور نور نور نور
از پی العبد مفتاح الفرج
از چنین ماران بی سجده

حکمت در آیه انی جاعل فی الارض خلیفه
تا بودش پیش را آینه
آن کی آدم و کربلایس
ضد نور پاک او قایل بود
وان دولشگر کین گذار بود
تا شود حل مشکل آن و غیر
چون زحمت و ملاکت
آب دریا غرقشان کرد و زنا
صیحه که جانشان را در بود
تا فرودش چو در پا
دفع تیغ جوع مان چنان
حق دهد و از امواج زهریر

تازیانه اش مار بود و از شرف
که چنان محسوسین محسوس
ایکت این یک با محسوس کرد
از ضمیر او بدانت آن خلیل
بعد از آن در شکل انکارین
که نه صبرم میکشیدی با زن
من نیم درامرو فرمان نیم خام
دورم از تحسین و تشویش همه
باران ابله کشیم و صد چاه
تا کجا اینجا که جارا راه نیست
بهر تو من پست کردم گفتگو
چون ساری با خشی این خندان
چون مراد حکم بر داند غفور

پس صفای بجد و شادان
در میان آن و لشکر کاهت
همچنین این دو علم از عدل بود
چون درازی جنگ آمدنا
دور و دور و قرن این دو
آب دریا را حکم سازید حق
همچنین تا دور عمد مصطفی
هم نکر سازید بر قوم
تا حلیتی زمین شد جمله قهر
چون که حق قری نند و نان
تا شود برتن ترا جبهه لشکر

مار را گرفت چون خربزه
لیکت آن بر چشم جان بدست
تا به بنید نیز او که نیست مرد
هم روزول بی نعم الدلیل
بر کشا و خوش سراید
کی کشیدی شیر ز پیکان
تا بنید شمشیر از تشیع عام
فارغ از کدیب و تشویش
نی عشق زکات فی سودای
جز سنا برق به اندیشه
تا بسازی با رفیق رشتخو
کروسی اندر نور ستارگان
بود در قدمت تجلی ظهور
وان شه بی مثل را ضدی بود
واکه از ظلمت ضد شادان
چالش و پیکار آنچه رفت
تا بهر و آید اندر دور دور
فصل آن هر دو آید تشویش
تا بهوسی و بغر و غرق
تا که ماند که بر دین و سبق
با او جمل آن سپیدار جفا
زود خیری نیز و یعنی که با
برو قار و نا و کنش را
چون خاقان نان بگردان
برو همچون یح کرند و پیر

تا گریزی از دوش هم از چیر
امر حق آمد بشهرستان
که بر دیم غلبای متران
سکت در تپیع آمد بر شتاب
تو نظر داری ولی امعان
ان نمیکوید که آهین کوب
در خیال از بسکه کشتی مکتبی
کر خود و زلب خود معزول
حیت امعان چشم اگر دوان
پاروان شد خود بسوی یاق
در بیان آنکه بر فرمان رود
هو و کرد و مومن خطی کشید
مؤمنان از دست با وضای
پادشاهی را خدا کشتی کند
ان خراسی میدود قصدهش خلا
کا و بشا بد ز بیم زخم سخت
پنجین هر کاسبی اندک
حق سون ایچان از ترس
اینهمه ترسند انداز نیک بود
هست او اندکین ای کوه
ان حسی که حق بدان چش مطهر
آنکه تن را مطهر هر روح کرد
هر دم طوفان کوهی ای
چون نه بیدار شش عیون
زانکه اندم با کت هترمی

زوپناه آری بسوی زهریر
خانه و دیوار آساید
پیش از دفره تقسیر
از میان صبحین ان افتاب
چشمه افسرده است و کرده است
لیک ای پولاد بر او در کرد
نکت بسو فسطائی بدین
از وجود حق خود مفصول
چون تن جان برست کونین
بهموشش از راه و دراز

تو دو قلده نسی بکت قلده
مانع باران میباش واقاب
چون عصاره مار کردان چست
منکر آن دید و فرو ما و رو
زین همی کوید بکار نده فکر
تن بر دست سوی اسرافیل
او خود از لب خرو معزول بود
پن سخن خانوبت خالی
ان چکمی که جان از بند
دولت را او بر این هر دو نهاد

بیان معجزه هود علیه السلام و تخلص مومنان

تا ز باد القوم اور بچی ندید
جمله شستند اندر دایره
تا بحر ص خوش بر صفها نند
تا بیا بد ز خشب یکدم مناس
نی برای برون کردن و درخت
هر خود کوشدنه اصلاح جان
هر یکی از ترس جان در کار تا
هیچ ترسند نه پسر سدر خود
تا نکردی فارغ از شب ای
منت حش ایچان اندک
و آنکه کشتی را براق نوح کرد
با غم و شادیت کرد و مشعل
ترس دارد از خیال کونین
کود را شیده گوش آدنه

با و طوفان بود و کشتی
با و طوفان بود و کشتی لطیف
قصدها آن فی که خلق
قصدها آن فی که ابی بر کشد
لیک حق وادش چنین
هر یکی بر درد جوید مری
حمایز در که ترسی بخنن
پس حقیقت بر همه حال کس
هست او محسوس اندر مری
حش حیوان کرد بدیدی نصیر
که بخوابد عین کشتی را بخو
کونه بی کشتی و دریا پیش
مست بر اعمی ندیک حلف
باز کوید کورنی این سکت بود

خاغل از قصه عذاب قلده
تا بدان برسل شد زمت
کر تر عقیقت این کتبه است
دشمنی او که کردش از نظر
که کین ای بنده امعان نظر
دل فسرود و بخورشید جان
سدر حش معزول و محرم از
کر کبوتی خلق را رسوائی
باز رست و شد روان
هر فرقای اقربین بر جان باد
کر کلی را خار خواهدان شود
هست ازین طوفان این کتبی
پس چنین طوفان کشتی را
قصدهش آنکه ملک کرد و کند
یا که کجدر ابدان روغن کند
تا مصالح حاصل آید و ریح
در تبع قائم شده زان عالمی
کرد او معمار و اصلاح زمین
که فریست او اگر محسوس
لیک محسوس حش اینجا فی
بایزید وقت بودی کا و خر
او کند طوفان توانی نوح
لرزه زمین و دریا برای خورش
کود پندار و دگر زن است
یا که از قسبه بر طنک بود

دشمن
پوشین
قلعه
سایان
باز و آند
خشم شیب
بیم افکند
دولت
امعان
فره برون
سوفسطا
عقل
صاثره
خاک
نخشب
چوب
رجح
مقل
بیمه و فقه
حلف
رول و فقه
بعضی

تقصید
ظرفی که با آن آب و غیره
در ظرف و آن تکت شیشه
میکنند
تصف
و شاست
بجو کردن
جمع و شستن
رکون
سکن بین
میل کردن
ناتصف
بجو کشیده
شسته
آب و داخل الصلوة
و از آنجا سوالی چون بوی کند و غیره
یعنی ساختن چون بوی کند و غیره
باجای کلمات

مدبر
داو است که بمعنی
سیاه و دوات باشد
خفت
خفت
صبا
کودکی
آبی
سرکش

این نبود و آن نبود و آن نبود
انگیزمت و هم خواند ترا
کی دروغی قیمت آردی زرا
آن دروغی که ز صفت این توان
بل نکشیداش کان بند دل
کم گیر از شیر و آرد و دای
چون خرثنه خیال کنی
پس نشان شتاب از غفلت
که سبب خواهی توانی کردوش
پس بخوان قمار کسالی باز
آتش دیدی که سوزد و نه
نی خیال و فی حقیقت با آن
در دجه و جهاد و خرج شو
همچنین جمله حروف کشته
چونکه حرفی بر نیا بدین و صا
چون الف از خود فاشد
تا بود دار و نذر او عمل
چارچوب خشت زان خاک
چون نماند خاک و بود خاک
باز کرد و از بجز و در و خشک
عقل از آن باری همی بیدری
کنت خیال فقیرم بی با
با کنت او تو نشنوی من بشوم
سجده خود را میکند هر لحظه
هم چنان آتش هم او فانی شد

انکه او ترس آفرید و نه
فهم کرد ده است او این سب
در د و عالم هر دروغ از ر
شکر نعمت کن کن انکار را
کویم از نخل جز و در نخل
زاشایان و زخوشایان کن
از قف تن مکن را شربت
آن بود که می بخندد در کون
هم توانی کرد و خبر کرد
چون نیاید شاخ آبچسب
آتش جان بن کر او سوز جان
ز اینچنین آتش که شعله زرد
چون الف در بسم در و درج
وقت حذف حرف از هر
واجب آمد که گم که نه معا
بی و بین بی او همی گویند
چونکه فانی شد کند دفع
میدد تقطیع شعش نیز
خاک سازد بجز و چون
هم رعبت گو که گوشت را
کر چه عقل است و طاعت
زانکه در اسرار پیرا ویم
سجده پیش آینه است از بجز
دانش او نمادانی شد

ترس و لرزه باشد از غیری نصین
یج و همی بی حقیقت کی بود
رست را ویدا و راجی خود
از فلسف کویم و سودای
بر ولی رانوح کشتی بان
در تملاتی روزگار ت مین
نفس کرد و نت خیال آتش
عضو هر شاخی بر و تازه بود
چون شدن شتاب و شتاب
آتشین است این سخن که گم
ز آتش عشق است سوزان
خضم هر شیر آمد و هر روید
از الف در بسم پنهان کرده
او صله است ولی بین و وصل
چون یکی حرفی فراق بین و
مارمیت از میت از ویت
کر شود بیشه قلم دریا مید
چون نماند بیشه سرور
به این گفت اخذ او در ج
تا ز لعبت اندک اندک
کودک در وانه باری کی کند
رجوع بقصه فقیر کج طلب
طالب کجس همین خود کج است
کر بدیدی زاینه او یک شیره
دانشی دیگر ز نادانی ما

بیکس از خود ترسیدی بجز
یج قلبی بی صحیحی کی رود
بر امید و روان کرد و دروغ
یا کشتیها و دریا های
صحبت این خلق طوفان
یا دستان روزگار ت مین
شبنمی که داری از نهر الحیا
سکشی هر سو کشید میشود
ناید سنوئی که امرش میکند
بر فقیر و کج و احوالش زخم
لیک با انوار روان جان
کمل شیخ با کنت الا وجه
هست اندر بسم و اندر بسم
وصل بی بین الف را بر ت
خامشی اینجا هم تر و جی
همچنین قال الله از بخت
مثنوی را نیست مایانی بد
بیشه از عین دریا سیر
حد ثو اعن بجز او لا حرج
جانش کرد و با یم عقل اشا
جز و باید تا که کل افی کند
عاجز او در و از بیا و از
دوست کی باشد بمعنی غیور
بی خیالی او نماندی هیچ جز
سربا و روی عیان کی انا

اخذ والا دم ندا آمد همی
لا اله الا الله کفیت
سوی چشمه که در آن زینب
لیکن این یک پشیمان می
چشمه راحت بر پشیمان شد
کی شود این چشمه دریا مد
قوم معکوسند از مشتها
چشم بند خلق چون دیده
لیکن خورشید عینیت یافته است
هم از این بدبختی خلق انجوا
از سواد شب برون آرد نه
کوه با وحشت در آن ظلم
گفت اندر ویش کامی دانی
دیو حرص و اژدها مستعجل یکی
خود مخفی چون باین ناموغم
آن که کور و بیهوش و کما
گفت یارب تو بگردم ز این
کوهر کوه من کجا دل مستو
خود من بهیمن و نه آن هنر
گوئی که جمله سیلاب
آفتاب شرق شب طلوع کند
خلق چون پیش مستح آمد
کای که بری کا ندان لیل خوش
از معانات خوش روزین پس
مانخوا هم غیر از دیده

کا دمید و خویش بندیش می
گشت لا اله الا الله و وحدت
را آنچه پوشیدیم از خلق
قاتل این بهایع این نکست
سیور نواز هر قاتل عالم
منظم این شت خاک نکست
خاک خوار آب کرده
بیج دانی که چه دید بسته
آینا ز اکر کم دریافته است
منفجر کرده و دود چشمه و دا
وز کف معصیر بر و یا ندیسا
بر کشاید با یک چک زربا
انی طالب کج و پشیمانی اواز تعجیل مصیر
نی تا دل جبت و نی هر یکی
زان که زن این که در حال
مهره کوایخت و بر باید
چون تو دینی تو کن هم فحشا
همه از عکس شت این هم تو
تن چو مرداری قادی و بخر
یا ننگی کرد کل را خرد و
آن ننگ آن خورد و بار
کا ندین ظلمات پر جسته
کج جمت بهی چندین شش
بیج که زیم با چون کس
دیده تیزی کشی که زیده

احول از چشم پشیمان دور کرد
آن جیب و تحلیل بار شد
در بکونی خود کرد و اشکا
صورت در ویش نقش کنج
حاکما پر کرده و این میکشد
لیکن کوید با شامس بسته ام
ضد طبع انبیا دار خلق
بر چه کبشادی بل آید
نزد پس در ز جمت بسته
غنچه را از خار سربیده
ارد سازد یک خلیل
خیزای داود از خلقان نصیر
من زدی که لقمه نند چشم
قول حق هم زخمی تو
که چه آسان نمود پشیمان
بر سر حرفه شدم بار و کر
هر شوی بدید و فریادم بخواب
تا سحر جمله شبان شاه علا
صبحدم چون تیغ کو بر خود
سته چون بونین خوف این
بر یکی کوید به سنگام
چشم تیز و کوش باز وین
موسی آزارنا روید و نور بود
بعد ازین دیده خوابیم از تو

ما زمین شد عین چرخ لا جورد
وقت آن که کوش کشت
تو بقصد کشف کردی جرم دا
ریج کیشند اینک و از ریج کو
تا کند این چشمه خشک شد
بی شامس تا ابد پیوسته ام
ارد و بار امشکا دار خلق
یکت یکت شش لیل آن
عین کفر از اناب بسته
مهره را از مار سپیده
کوه با داود سازد هم سل
ترک آن کردی عرض با کبر
از پی این کج کردم پا و نه
کف سیه کردم دما ز خشم
پن مجار از ارکان ای ما و نه
کی بود آسان روزی زین
دزد عاگردن بدم بهیمن
همچو کشتی غرقه تمکیر و دوا
خود همی کوید است و خود
از نیام ظلمت خود بر شد
منتشر کردیم اندر بود یک
چون زینطن جوت شب آید
از شب همچون ننگ دریا
ز کینی دیدیم شب جاور بود
تا پیش بجز را خاشاک و

منطقی
پشیمان
مشها
خوابش
ایس
زمید

معصیر
تنگدست
سیار
فراخ و پست
ریل
سخن و معال

زار خاشاک
موتن
بهرده کوئی
حبیبین

وحش
جکت
و حش
ننگ آب و ده
کشت
خوب و قتر

سمعی
آوازه
رقص
بند
پاییز
کشت دار چار و خربزه
زار
باس
ترس

مخاطبه
بسیار بارنده و خست
چین خرد و خست
کر خردی و خست
استخوان خست
من آن خرد و خست
مرحومین طلبند
الهم از قی عینین
خدا پروردگار من را در چشم
بارنده

قواس
کمان ساز

ساحرا را چشم چون ست ارمی
لیک حق صواب و صواب
در عدم مستحقان کی بیم
ای بکرده یار سپهر غبار
ایند عا تو امر کردی ز ابتدا
شب شکسته کشتی فهم و حواس
آن یکی را کرده پر نور و جلا
شب رفتی بهوش بفرمان
چون کفم زین جل عقیدین بستی
چون الف چیزی ندادم بکیم
این الف چیزی نداد و غافل
بیج دیگر چنین میجی
ور ندارم هم تو دار ایم کن
رأب دیده بندگی دیده
او جواب دیده حب از خود
چون چنان چشم اشک باغچه
چون که باران جفت از دهن
مان که سد و مانع این آب بود
اندرین بود او که الهام آمد
گفت کفتم ز کمان تیری بنه
از فضولی تو کمان افروشی
چون بیفتد تیر اینجا
ای کمان و تیر با بر خسته
هر که دور نماز ترا دور تر
کو بد و چنانکه افروند میدو

کف زمان بودی این سست و پا
در کش دو بر و تا صد را
که بر این جان و بر این دامن
ای داده خلعت کل خارا
ورنه خاکی راجه زهره این
نی امید می مانده فی خوف و بیا
دین و کر کرده پرو بهم و جلا
زیر دام من بی مغان
ای عجب این معجزی من زیست
خردی ان تنگتر از چشم میم
میم و شکست از زمان غافل
نام دولت چنین میجی
بیج و دیدم جنت تو ایم کن
سبزه بخش و نباتی زین چرا
با چنان احوال و قبال و دور
اشک من پدید که صد چون
چون بخوبی آب شوره خاک
دست از انان می سست

چشم بند خلق جز اسباب نیست
با کفش نامستی و مستحق
در عدم ما راجه استحقاق بود
خاک مارا نیا پاییز کن
چون و عا مان اگر دی عجب
بر زده در دریای حیرت ایروم
که بخوشیم بیج راسی فن بدی
بود می آگه ز منظر لاهی جان
ز دیده را نادیده خود انکاسم
این الف و این میم تم بودا
در زمان بهیسی خود بیج من
خود ندارم بیج به ساز و را
هم در آب دیده عریان تم
ور نما نذاب آیم ده من
چون نباشم زانکست خود بیا
قطره زانین و صد چون
ای اخی دست از دعا کردن
خوشی نمودن و حست و شکر

الهام آمدن فقیر را کشف شدن مشکل بر او

هر که لرزد بر سبب صواب نیست
مستحقان و مستحقان بند
تا چنین عقلی و جانی رود
بیج نی را بار دیگر چنین
ایند عا می خوش کن مستجاب
تا ز چه فن پر کند بفرستد
راسی و تدبیرم بکلم من
وقت خواب و بوشی و بیا
باز ز بیل و عا برداشتم
سیم ام شکست الفان کردا
در زمان بهوش بیج من
چون زو بهم دارم مستان عیا
بر در تو چون که دیده سیم
همچو عینین بی بیطانتین
من بی دست و قضا کایس
که بدان که قطره جنت و این
با اجابت یار و اوست چکا
ز آب دیده مان خود را
کشف شدن مشکل از او
در کمان نه کفتم نی کنش
در کمان نه تیر و پریدن
تو فکندی تیر فکرت را بعد
کار مایه قوت بازوی او
کو بد و کما سوسی کجاست
جا بد و عا کفتم آن بقر

القسام فی النار
یعنی قسمت کننده و جهنم است

بمعنی
جمع بقرعنی کاو

صعقه
بجودی و بیوشی
نیزه کوه
ذیل
دامن

مشوی
جایگاه

پس بدو گفتند این بخت کز
پیر که خوا به قسم خود بر جان نه
گفت قسم او بود و خوش را
این اسد غالب شدی هم بیک
قصه شان آن کان سلمان غم
پس بخت آن شب و بخت
یک زمانی هر یکی آورد روی
مؤمن و ترساجو و نیک
این سخن پایان ندارد و پیر
هر که خوابش بد بود حلقه
فایق آید جان بر انوار او
پس جود آورد آنچه دید
در پی موسی شدم تا کوه طور
نور دیگر در دل آن نور
بعد از آن دیدم که شایخ
شان یکی شاخی که آمد موسی
که شغای جمله بخور آن سدا
باز از آن صعقه چو باخویم
بازین هموار شد کوه این
وان بیابان بر سر در دل
جمله کفها در دعا افتاد
انیا بودند ایشان بل و تو
حلقه و یک ملاکیت مسعین
بج کا فر اجزای منکرید
بعد از آن ترساجو در آمد

قصه تو است تا من خوری
وانکه خوا به قسم خود پنهان کند
که قسمت بر پانی بر خدا
که نبودی نوبت آن بدرگان
شب بر او در پیوا می بگذرد
با دادن خوشی آراستند
سوی و در خوش از حق فضل
جملک از است روی
رو هم کرد و ز آدم یار او
قسم هر مفضل افاضل بود
باقی از اسب بود و یار او
تا کجا شب روح او کردیده
هر سه تن شستم تا پدید آمد
پس تر قیاس آن تا فی در
چون که نور حق در او فلاح شد
گشت شیرین آب تلخ بهجوم
از همایونی و حی مستطاب
طور بر جا بدنه افزون شد
گشت بالایش از ان بیست
بر خلافت گشتم موسی با شکوه
نعره ارنی بهم در ساه
اتحاد انیا یم قسم شد
صورت ایشان بجهنم
که مسلمان مرزور باشند
که مسیح زود نمود اندر نام

گفت ای یار این نه ما شتمیم
اندر گفتندش قسمت کند
ملک حق و جمله قسم او می
این اسد غالب شدی هم بیک
بود مغلوب او و تسلیم و رضا
روی شیشند و دمان
مؤمن و ترساجو و نیک
بلکه نکت خاک و کوه پیر
آن کی گفتا که هر یک خوابش
انکه اندر عقل بالار رود
عاقلا را چون بقا آید
گفت در ره موسی آمد
هر سه سایه جوشیدان اقبال
هم من و هم موسی و هم کوه طور
وصف بیست چون تکی زد
واند کر شاخش فرو شد و زمین
واند کر شاخ سنی برید و زمین
لیک زیر پای موسی بهجوم
باز با خود آدم ران نشاند
چون عصا خرقه او خرقه شد
باز آن غشیا چو زمین قیام
باز املاکی نمی دیدم شکوف
زمین مطیع گفت احوال آن
چه خبر داری ختم عمر او
پس شدم با او چارم بهما

چون خلاف افا و قسمت کنیم
کوش کن قسم فی النار
قسم دیگر ادبی و و کوسی
که نبودی نوبت آن کار و
گفت سمعاً طاعه اصحابنا
دشت اندر و در راه و سکی
جمله را و موسی آن سلطان
هست و گشت نهانی با خدا
آنچه دید او و دش کوا و پیر
خوردن او خوردن جمله بود
پس معنی این جان باقی بود
که به بید و نبه اندر چو
بعد از آن آن نور شد یک
هر سه کم شستم از شرف
میکشست از سیم می
چشمه را و درون معین
تا جوار کعبه که عرفات بود
میکدازید و نمادش شاخ و
باز دیدم طور و موسی قرا
جمله موسی طور خوش و امن
صورت پیر یک و کوه نام
صورت ایشان با جوارم
بس جودی کا خوش محمود
تا بگردانی از و یکبار و
مرکز و شوا سی خورشید جهان

خود عجبهای قلاع آسمان شتر و کاه و قچی درش را گفت قج بخش از کیم این که اکابر را مقدم دانستن یا دران لوتی که بسویان بود خیرشان نیست چو شمشیر سوی جامع میشد کشید در میان بیدلی ده خوب خیر تو نیست جامع میر کرک دریا بدولی را به بود در نه کی اندر فتادی و بد گفت قج با کاه و شتر کار هر یکی تاریخ عمر ملائیکه کا و کعبا بود و هم برین بود چون شنیدار کاه و قج که مرا خود حاجت تاریخ نیست داند این را هر که بچاقت کو کساد قلعه های آسمان سید سادات سلطان نبل پس مرا گفت آن یکی بر طوطا خیزای پس انده دید صبر آن دو فاضل فضل خود را پس بگفتند که تو عالمی تو جود از امر موسی سر من ز فخر انبیا چون کرم	نبتش نبود آیات جهان حکایت شتر و کاه و قج که بیدی کاه در راه پیکس از ماکر و دسیران آمدست از مصطفی اندر یا بران بل کر حل ویران میشد در میان صورت پرستان و شتران و لاس خلق را میر و نقیب و چوب بیکاه می که بر و از راه کرد تا چه باشد شتر و شتر تا که دریا بد مرادر نفس بد مکر اندر آدمی باشد تمام باز گشتن بقصه کاه و شتر و قج پیر اولیست باقی تن جفت آنجا و کس از جفت سرفرو داد و در از ابر کاخچین جیبی عالی کرد که نهاد من فروتر از شما کو نه و بقعه های خاک رجوع بقبر پرستان و نوبت رسیدن مسلمان با کلیم حق و ز عشق با باری این حلای بخشی با ملائیک فضل خود را ای عجب خردی جلویای که بخواند در خوشی یا ناخوشی خودم آخلو و ایندم سرخ	هر کسی دهندهای خیر حکایت شتر و کاه و قج که بیدی کاه در راه لکب عمر هر که باشد کر چه پیر از داین و داین خدمت شیخی نزد کی قایدی میشد در میان صورت پرستان و شتران و لاس ان یکی را سرگشتی چوب خوچکان روکر و با شانه و یک سلامی نشو ویرازی زانکه کرک ارچه که بس شکر مکران دست کو دار کرم گفت فتح مرج من اذان جفت آن کاه و کس از جفت برهوا بر داشت آن فصل خود هم کس داند ای جان جملکان داند کاه و شتر پس مسلمان گفت کاه و شتر رجوع بقبر پرستان و نوبت رسیدن مسلمان دان دکر را عیسی صاحب آن هر زندان پرفر ای سلیم کول و پس اند گفت چون فرمود انبیا تو میخی هیچ از امر پس بگفتند که و انداخت
که فرون باشد فن چرخ از یا قند اندر و شش بند کاه این علف اوست اولی کو در دو موضع پیش میداند عام فارابی قرینه فاسد قجش را باز دان از فرشتان واند کر را بر ویدی پیر ظلم ظاهرین چه پیری از تا نه پید عاقبت از و سی لیکش آن فرزند و کید پشودا و از و کیدین کرم چون چنین افتاد و اما اتفاق با قج قربان اسمعیل بود در زراعت بر زمین میگردد شتر سبکی سبکی قیل که نباشم از شما من خرد هست صد چندان که اینجا پیشم آمد مصطفی سلطان معجز گویند و دایمی بر و بر اوج چهارم آسمان نامه اقبال منصب خواند بر چه و بر کاه و شتر من که باشم تا کرم از سر زانی تا فاضل خوب تو بدیدی و باز صد خواب	لا یجوز تقدم للاصغر علی الا کابر الا فی ثلثه مراتب اولی و اولی و اولی سبیل و راضوا خیل در بعضی نسخ بجای کرم اول درم نوشته اند رفیق رفیقان سفر ترج چرا کاه قصیل خوید شتر قوی نسخی پخته حبیب حلای خرماد و فغن	

لا یجوز تقدم للاصغر علی
الا کابر الا فی ثلثه مراتب
اولی و اولی و اولی
سبیل و راضوا خیل

در بعضی نسخ بجای کرم
اول درم نوشته اند

رفیق
رفیقان سفر
ترج
چرا کاه

قصیل
خوید
شتر قوی

نسخی
پخته

حبیب
حلای خرماد و فغن

کب

سخن کوئی مقصود
است که در راه معرفت شود
بشارت ز استدلال برایش بد
که پای استدلالیان چوین بود
باید نظر حق بین باشد که پیش از
همه دیش از همه حق را ببیند
که ماریت شیدا الایات تهم
قبل آ

الاع
مستتم
چاپار و برید
انجام شده

دکست
بفتح اول دیوار به پیش
و چیران مانده اگویند

نحال
دعا قبی
دانه و زینک

خواب تو بیداریت ای دو
خواب تو بیداریت ای نیکو
خواب تو بیداریت ای هر جا
در گذار فضل و از جلدی
سامری آن هر چه بود
بو الکم آخر چه بربست از
ای دلالت کند بر برب
ای دلیل تو شال آن عصا
غلغل و طاق و طرب کرد
سید تر که آجا شاه بود
داشت کاری در سر قد او
ز و منادی کانکه او در ج
دلالت افکند بر چون
پس بدیوان در وید کرد
خاص و عام شکر ادل شد
که زده دلالت ببران در
از شتاب او دجه و اجنه
از نفیر و فقه و خوف و کجا
راه حبیب در راه دوش شاه بود
و هم می فروزان فرسنگ
بو که باز یابین عظم دمی
کو ندیده بود دلالت ران
انچنان خندش کردی در
باز امروز بچین زرد ویش
که دل شه با غم و پر میرود

کان بر بیداری عیاشش
که از آن خوابت رسید مکل
که بهما را ظاهرا و بدی عیا
کا خدمت دار و خلق چین
کان فن از باب آتش مرد
سرگون رفت او کفران
و حقیقت او دلیل آن طبیب
در کف دل علی عیب العمی
منادی کردن سید ملک تر مد که هر که در سه روز یا
چهار روز بربستند و رو چندین خلعت و زر
و هم و شنیدن دلالت وارده با فتن شهر تر
اروم پیغام خواب فرو
بر نیست و تا بر نمید
وقت با هم کام حبیب شیا
تا چه تشویش و بلا جاد شده
چند سب قیمتی در راه
غلغل و تشویش در ترید قما
هر دلی رفقه بصد کوزه خیا
چون زمین بوسید بچین بود
همه در تشویش کشته و نکند
که قادم در حجاب عالمی
که از خوشتر نبوس
که کرفتی شه شکم را با دوست
دست برب میرند کایشه
زانکه خرم شاه پس خوریز بود

خواب تو بیداریت ای شین
خواب تو بیداریت ای نیکو
خواب تو ماند خواب انیا
بر این آوردان برودان برود
چه کشید از کیمیا قارون سین
خود بهر آن دان که دیدش عیا
چون دلالت نیست چنان سی
ای دلیل با چه فکر با دلیل
بجشم او از ز و کج بشما
مر کی دو اندران و ده شد
فچخی در جمله دیوان قما
یا عدوی قاهری و قصد
جمع کشته بر سر شاه خلق
آن کی دوست بر زانو نا
بر کی فانی می زوار قما
بر که می رسد جالی از آن
که دشارت و تلک با کرم
بعد یک ساعت که شاه اویم
دایما دستان لاع افرا
هم زور خنده خوی کردی
و هم در و هم خیال اند جیا
جای تخت او بر سر قد کین

که تو در خوابت رسیدی مارا
که از آن خواب تو روی سست
که شدین خواب تو بی تعبیر
ما خلقت الانس الا بعدون
که فرو بردش شعر خود
فی کب دل علی التا را لدا
راژ میجا و کسیری نمی
پیشی ما پیش و انایان
که نمی بینم مرا معذ و نا
مسخره او دلالت و نا بود
جست الاغی تا شود اویم
تا شود میر و غریز اندر و نا
از داندین فرین را ان
شورشی در و هم سلطان
یا باسی مهکی از غیب خا
تا چرا آد چنین شتاب
وان در کار او هم و او نا
تا چه آتش او قما و اندر
دست برب میر و او عی
یکدمی بکدار تا من و هم
تلخ کشش هم مکل و هم
شاه را بس شاه و خندان
رو در قادی ز خندان
شاه را تا خود چه آد نا
بروزیری و اپی و نا

بس شمان نظر افکند بود
گفت ز تو باز کوا حال
که کسی خوابم که باز تو سر
من ستا بیدم بر تو پیران
گفت لعنت بر چنین زو
همچو این حمان باطل علم
بهم ز خود وصل شده کشته
ولو که کار نبی رست شد
را نظر آید کی پیغام نه
نی ولیکن یار ما زین کشت
صد نشاست از میرار و اجا
پس وزیرش گفت ای سحر
ز اب دروغن که نه را نوید
او میان بنمود پنهان کردگار
مشو این دفع دی فریاد
این معاین هست خدا خیر
بس بجان دو هم آید و پیر
ش کیر و داکمه میر خاندش
گفت دلالت را سوس زندان
زانکه هم پر هم تی باشد دبل
چون طایفه است صدق باور
تا درو باشد زبانی نرسند
پس این خن از نیم اکنون کله
تا بدین حد صیت تعجیل فقم
و آنچه باشد طبع چشم عارضی

یا بچلیت یا بسلطان جنود
بچنین اسوب تو از کسیت
تا سر قضا و چو یکت با فو
تا بگویم که ندارم آن توان
که دو صد شوش در شهر افتاد
که الخ خانیسم در فقر و عدم
محفلی و اگر ده در و عو کده
شرطهائی کان سوسی است
مرغی آمدی طرف آن بام نه
زانکه از دل سوسیل پنهان است
لیک بس کن پرده زین هم بر
بشنو از بنده کیسه یک سخن
او بسخر کی بر و شو می کند
بی گمان و راهی باید فشار
و دیگر در تعاش و رنگ او
که پیش سرشته آمد آن بشر
کان باشد حق صادق می
از چه کیر و داکمه میخندندش
چا بلوس و زرق او را که فرود
باکت او که کند باران گل
دل نیار آمد بکفار دروغ
تا بدانش از دبان بیرون کند
تا دمان چشم زان خن دارد
من نمی زرم بدست تو دم
میشا به تا نکرد منتقضی

وین شتر مار و در و هم بود
گفت من درده شنیدم که شتا
کنجا به هم و را انداخت
بچنین کاری نباید خود من
از برای ایقدر اینجا می
لاف شیخی در جهان ادا
خانه داما و پراش و شو
خانها را رفته و آراسته
زین سالات مرید اندر
پس از آن ایسی که امید شتا
باز و تا قصه دلی جبر
دلالت از ده هر کاری آمده
غیر را بنمود و پنهان کرد
پسته را یا جز را تا نشکنی
گفت حق سیاهم فی جهنم
گفت دلالت باغان با جبر
آن بعضی الطن اشم است ای
گفت صاحب پیشش جاگیر شد
سیر شدش چون دبل شکم می
تا بگوید ستر خود را از اضطرا
کذب چون خن باشد و دل خن
خاصه که از چشم افتد خن زبا
گفت دلالت کاسی که است
آن ادب که باشد از بر خدا
ترسد از آید رضا خشمش رود

در فن دلالت همی پیش رفت
ز و منادی بر سر شتا بر
چون شود حال پیغامش غر
تا در این امید را بر من
شش فکندی درین مرج و حش
خویشتن را بایزدی سنا
قوم و خن را بنود بان خبر
زین هیوس مرست و خوش
در مضاحک یک جوانی زاید
از جواب نامه خالی است
که بلا آورد و به خوش از فصول
رای او کشت پوشان آن شد
باید آفرین مراد ابدی
نه نماید دل نه بد و غنی
زانکه غمناک است سیاه و منتم
صاحب در خون این سکین شو
نیست منتم است خاصه
کاشف این مکر و این پرور
تا دبل و را و دبل کای
آنچه که کیر داین دلها قرا
خن کرد و در دمان هرگز نمان
چشم افتد در نم و بند کاش
روی علم و مغفرت اکم خرا
اندر آن سنجلی نبود روا
انعام و دوق از و فایست

سطوت
عندو
نرویش
خشاگ

مرج
چرا کاف
حشش
کیا خفت
الغ
بزن

سزار
پنهان
چهار
آشکار
فصول
زیادتی
سنگ

عجده
علاف
میان
نیام

غماز
آنچه چشم
منتم
سخن چین

داده در سینه
که ز سر و بیاهم
سوزنهای آبیانست
سجده نمودن کعبه

طمانینه
آرام و سکون

فایست
زست شده

در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

فوس

اب

کمد

کید و حید کرمی

خست مستقی
الود کے پاکیزہ

در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

علی و جبرائیل
در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

شاه و پیر
در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

در حدیث کرامت
نیز در حدیث کرامت
مبارک

شہوت کا دہشتناک
تو پی دفع بلایم میرنے
چارہ دفع بلا بودستم
صدقہ بنو سوختن درویش
موضع شہ رخ ہی ویرانی است
عدل چو وضع اندر معش
نیست باطل پر چہ پڑان
نفع و ضرر ہر یکی از موضع است
زاکہ حلو اگر می وصف کند
زخم و معنی فتد بروی
شق باید پیش امر ہم کنی
از قف آن اندون ہیران
ہین زہ صبر و تاقی رہبند
در روش تیشی کجا خود چرا
امر ہم شوری ہی این بود
ہو کہ مصباحی قند اندر میان
گفت سیر و مطلب اند جان
زاکہ میراث از رسول نیست
برایر ہر کہ دست منع ان
در میان صالحان یک صلی است
در مری اش آنکہ حلو و حاصل است
قبلہ را چون کرد دست حق
یک زمان زین قبلہ کہ ذابل شو
کہ از این بنا را خواہی ترو بر
از قضا موشی و چندی با وفا

خوف فوت ذوق نبو و نظام
تا بہ بینی رخنہ را بندش کنی
چارہ همان باشد و عفو کرم
کو کر و ان چشم حلم اندیش را
موضع شہ پیل ہم نادانست
عظم چو وضع در اما قوش
از غضب و زحلم و زلف کمد
علم زین رو و حبیب و تاقی است
سلیش از حبیب مستفا کند
چوب برگردا و فتدی بر بند
چرک را در پیش مستحکم کنی
چرک ناکہ در میان پنهان
صبر کن اندیشہ میکن رود
چو کہ میاید شدن بر تو
کرتش در سہو و گرتہ شود
مشعل کشتہ ز نور آسمان
نجات و روزی ہی کن مہمان
کو بہ بند غلبہ از پیش
از تربیب و زشدن خلوت کوی
بر سر تو قیاس از سلطان حق است
حجت ایشان بر حق و حق است
پس تخری بعد از ان مردود
سخوہ ہر قبلہ باطل شو
نیم ساعت و در ہر زمان
قصہ تعلق موش با خیر و بستن پای خود بر پای

استہا صادق بود تا خیر
تا از ان رخنہ برون ناید بلا
گفت الصدقہ ترو للبلدا
گفت شہ نیکوست خیر و معش
در شریعت ہم عطا ہم زجر
عدل چو آب و ہ اشجار
خیر مطلق نیست را ہنیا هیچ
ای بار جری کہ بر میکن رود
سیلی در وقت بر میکن بر
بر زم و زندان بہت ہر ہم
تا خورد و مرگ وشت را در ہیران
گفت دلگت من نمیگویم کذا
در تاقی بر قیاسی بر زنی
شورت کن اگر و صالحان
کای خود را چون مصباح انور است
غیرت حق پر وہ آنچہ است
در مجالس میطلب از غیور
در بصیرت میطلب ہم ان
تا کہ دو فوت این نوع لہقا
کا ند عاشد با اجابت نظر
کہ چہ ما اورا بخود او را شستم
ہین برگردان از تخری رود
چو شوی تیسرہ را نا پس
کا ندان دم کہ بری ان
قصہ تعلق موش با خیر و بستن پای خود بر پای

تا کہ از اندہ شود آن کی کرد
غیر ان رخنہ ہی وار و قضا
وا و مرصاک بصدقہ فنی
لیک چون خیری کی کی
شاہ را صد و فرس را کرد
صلح چو آب و داغ را
شہ مطلق نیست را ہنیا هیچ
در ثواب از ان چلو بہ بود
کہ رہا ندش از گردن رود
بر زم مخلص او زندان غم
نیم سودی باشد و چہ زان
لیک میگویم تخری شہ
کو شال من باقیانی کنی
بر پیر امر شاہ و ہم ہان
بیت مصباح از کی روشن است
سفلی و علوی ہم مجتہد است
انچان عقلی کہ ہو اندر سہو
کہ تا بہ وصف ان این مختصر
کان نظر نخست و اکسیر
کفو او نبو و کبار اس چون
قدر و حجت از میان بر و شہ
کہ پدید آمد معاد و مستقر
بجہ از تو خطہ قبلہ شہ
بتلا کردی تو با شہ القین
بر لب چو کشتہ بود و شہ

وروساوس سفینه میر خنده
 الجماعه رحمه تاویل و ن
 بتکی نطق از فی النفس
 زنده گشت و نوی دریا مده
 راز کو نیش نماید شکار
 چشم اندر بحرمه کو مقصد است
 چشم بهتر از زبان باغها
 ناطقه او علم الایما کشا
 جمله را خاصیت و مایه
 بود هر روزش بیکر نوی
 بلکه مینوع کشوف شرح
 حکمت بالغ بخواند چون
 هم زبان ویر داد و ملک
 مرسلها را چون حمالی شد
 کفایت غایب را کمان مجنون
 ایسلیمان شه صاحبقران

پسر و داول از ملاقی مسج
 آن آشوب جفت آن بادادی
 دل که دلبر دیدی که باز ترش
 یار چون بایار خوش بپوشید
 با دی راهست یار اندر قدم
 چشم را باروی او سیدار
 تا بگوید که چیستش شعرا
 نام بر چرخ چنانکه هست آن
 آنچنان نامی که اشیا رسد
 لعل و آرزو با قوت القلوب
 زان پیش کان می چو جوده شود
 از کسی که یافت آن غنی بی
 چه عجب کر مرع کرد دست او
 صرصه می میرد بر تخت شاه
 باد چون کفای غائب یافت
 این سخن بمان نذر گفت سحر

بیر موش با چتر که میان با وسیلی باید که بوقت جا
نمیب تواند بر تو آمدن سخن گفتن

منی نکردم از ملاقات تو سیر
کا ندرین سر است فیاض
زانکه بی دریا ندانند نس و جا
وصل سالی متصل شش جیا
چون به بینی شب بران شش
این بان مدحش آن سیرین

هر صبا حی جمع یکجا آمدند
 هر که را قصه خواند
 پنج ساله قصه اش یاد آمدی
 لب لب کل دیدگی اندیش
 صد هزاران لوح تر و نه
 مصطفی زینت صحابی
 کرد مسکینان ز راه شکفت
 کافران تشنه کرد و مسکینان
 از صحنه دل روی کشش زبانی
 فی چاکمه حیران خوانی
 فی ده ساله خواند فی قوت القلوب
 آب نطق از گنج جوشید
 صد غل آموخت داود نبی
 چون شنید این صدی است
 هر صباح و هر مساکین
 سوی کوش آن ملک بشتاب
 چغزار وری که اسی فخر و خوش
 نو درون آب داری ترک
 نشوی در آب از عاشق فغان
 عاشقارانی صلوٰه دائم
 سخت مستحق است جان و جان
 با خوار بیاور کجاست
 در پی هم این وان چون روز و شب
 از پی بهمان یکی دم است
 در دل عذرا همیشه دم است

غزشت

روسی
روایت کنندہ

سوی
رہبت

روشنی

[illegible]

وہی و خدا
نام عاشق و معشوق

سلوک
آرام

در دل عاشق بجز محنت نیست	در میان شان فراق مفروق نیست	بر یکی آستین و این دو در	پس چه در غما بکج این
بیکس با خویش در غما نمود	بیکس با خود بخت یار بود	آن بچی ز که عقلش فهم کرد	فهم این موقوف شد بر مرکب
جز مکر مردی که پیش مرکب مرد	بخت هستی را بسوی آبرو	در بعل ادراک این ممکن بد	در نفس از هر چه در جیب شد
با چنان محنت که دارد شاهنش	مبالغه کردن موش در لابه و زاری در صلت		بسیر و دست چون بوی کفش
گفت ای یار عزیز حد کا	من ندارم بخت یکدم قهر	روز نور و کسب با بزم تویی	شب قرار سلوک و خاتم تویی
از مرقت باشد ارشاد مکنی	وقت دیو قوت از گرم بایدم کنی	در شبان روزی و طیفه چاک کنی	را تبه کردی وصال ای بخوا
من بدین یکبار قانع میستم	و بهر است طرفه انسا میستم	با نصد استفاستم اندر جگر	با بهر استفا قرین جوع لبهر
بی بیاری از غم من ای میر	ده زکات جاه و سنگ فقیر	این فقیری ادب ناچور است	لیک لطف عام تو زان برتر است
می بخوید لطف عام تو سینه	افتابی بر حد ثانی زند	نور اور از ان زیانی نمانده	آن حدث از خشکی بهر شمع
تا حدث در کفنی شد نور یافت	بر در و دیوار تمامی بنات	بود آتش شد آتش کون	چون برادر خواند خورشید
شمس هم معده زمین اگر مکرده	تا زمین باقی حد ثار بجورد	جز و خاک گشت و رست زوئی	یکدام بخواه آتشیست
جز و خاک گشت و شد او پر فرو	بکذا یغفر لمن یعطی الغفر	با حدث کان بر مینشاید	کش نبات و زکس و نسیر کن
تا بهرین مساکت و دروفا	حق چه بچشد در جزا و در عطا	چون جیبا را چنین خلعت	علتین با چه بچشد در
آن و بهر حقان که عین لا آت	کان بکج در زبان و در لغت	ما که ایم این را بیان کن من	رو زین روشن کن از خلق حسن
منکر اندر رشتی و مکر و هم	که ز پر زهری چو مار کو هم	ای که من رشت خصالم نیز	چون شوم کل چون بر آچار
نوبهار احسن کل ده خار را	زینت طاقس ده این بار	در کمال رشتیم من منستی	لطف تو در فضل و در فن
حاجت این منستی زان منستی	نوبهار ای غیرت سروی	چون بهریم فضل تو خواهر	ز گرم کر چه زحمت و بر
بر سر کرم بسی خواهی شست	خواید از چشم لطیف اشک	نوحه خواهی کرد بر محرم	چشم خواهی هست از مظلوم
اندکی زان لطفها اکنون کن	حلقه در گوش من کن زین سخن	آنچه خواهی گفت تو با خاک من	بر فشان بر بدک عثمان
دست گیرم در چنین بچاره	لا به کردن موش مر جعرا که بهانه میندیش در		شاه که دامن ایران غمخواره
صوفی گفت خواجه بهریم	امر من تا خیر میسر زوفی التا خیر فاقات و شل		کاسی قد های تو را جام فر
یکدم خواهی تو امروز ای هم	یا که فردا چاکشکایی ته دهم	گفت من بر در بهی راضی بزم	که ای امروز و فردا صد
سیلی نقد از عطای نسیه به	نکت تقاضیت کشیدم نقد	خامنه آن سیلی که از دست تو است	بهم قفا بهم سلیش مست است
بن بیا ای شاد جان جهان	خوش غنیمت دار نهادین	در مد زو آتروسی ماه از شهر	سرکش زان جوئی آب روان
تالب جو خند از نا معین	و زلب جو سر برارد یا معین	چون بلی بربل جو سبزه	پس بدان از دور کای جاست

گفت سپاهیم و جوه کردگار تا زکی هر گستان جلیل انچنان کن از عطا وارستم بر لب چون بجان میخوابم یا رسولی یا نشانی کن مدد که بدست آرند یکرشته در آ تا بهم آیم زین فن مادتون چون جان در آب خوابشی که نبودی جاب من کنده مغر یک سر رشته کرده بر پای من تلخ آمد بدول چو از این دست وحی حق دان نفیست را تو جانب کعبه ز فتنی پایی پل پیل با حق جان اگر می کند حسن پیل از زخم غیب آگاه بود از پند چون خورشید از آذر تو چرا ما را نمیداری این گفت سیدم که نقش از بر من اندلیل قاطعی بدین این عجب نبود که کور افتد چو بهم بداند هم نداند دل فتن خویش ابرم زین بغفل میکند یکت بلا از صد بلاش و آرد عاقبت او چو دانه و ساد شد از عطا دست پر تقلید دان	که بود غماز باران سبز ز دا هست بر باران پنهانی دل رجوع بجاکایت چو و موش من به نغم از اجابت حجت تا ترا از بانگ من اگر کند تا ز جذب رشته کرد کشت را اندازیم چو جان بجان رسته از موش تن آمد در خواب عیشها کردی درون سحر زان سر دیگر تو بر عقد که مرا در عقد آورد این نور دل از لوح کل کردیم با هر لبت فی کثیر و فی قلیل و انخاست از کول و کمر میکند چون بود حق و لی با و دود تا بر دشت سوی صحرای کربلا یوسف خود سپری با جاک میفرزد و در دلم درد و غم و در قضا از آن کرد و او عهد بلعجب افتاد و نیای را موم کرد و بر آن خورشید در عقالش جان بغفل میکند یکت هبوطش بر معارج بار جست ازرق جهان دار داد در خیالی دیده بی دیدن	که بار و شب نه بیند بیکس ای خن من خاکیم تو اسی آمدن بر آب بر من بسته شد بحث کردند ازین کاران دوا کیسری بر پای این بنده تو هست تن چون ریمان بجان موش تن از ریمان بکشید باقیش چون روز خیزی جاب تا تو ام من دین خشکی کشید هر که هست در دل مرد بناح پیل از سیران است کفتی که خشک شد پای او چون که زدنی شش من نی که یعقوب بنی گفت آن جمله گفتندش عینش از سر تا بهم در مر جباری کنیم این دلم هرگز نمیکند در رخ در کشت از وی نشانی اینجا کاین قضا را که کون نصیر کویا دل کویدی که میل او کر شود مات اندین آن بوا حام شوخی که را بنیدش ام از شرب لایزال کشت ایجب چه غن زند او را کشت	که بود در خواب هر نفس نفس لیک شاه حجت و دانی که که و بیکه بخت سیر زا که ترکیب ز خاکی رسته آخرین بخت آن آمد قوا بسته باشد و دیگر کبر پایی تو میگشاند بر فیش ز اسما چند تلخی زین کشت جان حجت بشنوی از نور بخش اقا مر ترا نکند شد سر رشته چون در اید ز فتنی نبود با جان پیلان و بانگ یا بگردان جان هول از اوی پیل ز صد سبه کشتی کمر که از و جسته یوسف را کما یکدور درش مملتی و دای ما در این دعوت این کنیم که ز نور عرش دارد دل و رخ که قضا در فلسفه بود از ما چشم سیدش فعل الله بایستا چون درین شد هر چه بایست آن نباشد است باشد سلا از خمار صد هزاران شد مسمی و ز خلایق باز سپیش جزو قدس بجای
---	---	---	--

قسم
یعنی بر قسم

بسی
روشن
بیت
سیران
دایجا که بر آدا
سیران
بیت
یعنی شایب یا

داور
برادر

عقد
عقد

پس
یعنی بر قسم
و نقشان شدن

رق
بالکسر و التثنية
کردن و فعلی

عادی
بامداد

طاهر
تشنگی محل دشت

جره
کوزه اسب

مستقیم
قبول تمام کمال
جای ستن

مستقیم
قبول تمام کمال
جای ستن

مرج
افل
عارب

شیب
پرسه

زان بیابان این غار تبارید
کاروان در کاروان این
چون پیر چشم خرد را بر گشت
نیک بگرزیده میرویم
پس مسافران بودی رو پرست
کر تصویر است از یک مغر
چرا میبایستند و میروند
سعد دیدی شکر کن ایاهم
روح را تابان کن از انوار
تا زلداری خوب تودی
ای عزیز مصر جانم ان
هفت کا و لاغر را ز کرد
قحط از مصرش برآمدی غیر
از روی عرش که بودم بر لب
روح را از عرش آوردیم
بشو این زاری یوسف و غار
زان مثال برکت دی پرده
من سپید چشم بگردم
چشم بد چشم نیکویت شها
چشم شه چشم باز دل زده
شیرجه کان شایه با معنو
باز دل را گری تو می پرید
هر جسی چون دی روی عجب
شب چو شه محمود برکت
پس بختش که ای دالوفا

ملک و شاهقی و وزارت رسید
میرسد در هر مسا و غادینه
زود با بخت برگردون
می نه بینی قاصد جایی نویم
که میرویش مستقبل است
در پی هم سویمان چون میرسد
دایا پیدا و پنهان میشوند
سخن دیدی صد و ستغفار
زانکه رستب نیت دل بیاید
پر بار و بر پر در آب و گل
یوسف مظلوم در زندان
هفت کا و فریش را میخوند
پن مباحش ایشاه این مستحضر
شوت ما در فکندم کا بطو
لاجرم کید زان باشد عظیم
یا بران یعقوب بیدل حم
گر بشت وصل کندم خورده
در سپندم پیر چشم بد رسید
مات و مائل کند نعم الدوا
چشم باز شست با نیت شده
هم شکار است هم صید تو
از عطای بخت چشمی رسید
نبود آن چنین افور و مرگ
حکایت سلطان محمود غزنوی و واقعه شیب
ان کی گفت یکر و کر کش

زان بیابان عدمستان شوق
اید و کیر و شاق ما کرد
جا و ده شایست این غنودان
هر مالی می گیری راسل
همچنان کز پرده دل بی کلا
چون جوق اسپاه تصویر است
فکر از آخران چرخ و ن
ناکشیم این ایار ای یارین
از خیال و وهم و طربش با
ای عزیز مصر جانم و شکیر
در خلاص او کی خوابی بین
هفت خوشه رشت شکست
یوسف در حبس تو ای شه نشا
پس قادم زان کمال مستم
اول و آخر بیو من زن
آله از اخوان کتم یا از زنا
چون بدیدم لطف و اکرام ترا
دافع هر چشم بد از پیش من
بل خیمت کیمیا با میرسد
تا رن همت که یا بیدار نظر
شد صغیر از جان در چرخ
یافت بنی بوی و کوش از تو
مالک الملکی تجن حزی بی
حکایت سلطان محمود غزنوی و واقعه شیب
ان کی گفت یکر و کر کش

میرسد اندر شاد و جوق
که رسیدم نوبت باشد تورو
وان از انصو صادران
بلکه از بهر عرضها در مال
و سبدم در میرسد خیل خیل
سوی چشمه دل شایان از طما
دایر اندر چرخ و دیگر اسما
طالع مقبل کن و چرخ بزن
از چه و جور رسد از بش
عذر این زندانی خود در پر
زود کات الله حجت الحنین
سنبلات تازه ش را میخوند
پن زوستان زانم دارا
از فن زالی برندان جسم
چونکه بودم روح و چون
که فکندم چادرم از جانا
وان سلام و سلم و غلام ترا
چشمهای پر خا رست و بین
چشم بد چشم نیکو میکند
می گیر و باز شه خیر شیر
لغزای لا احب الا
هر جسی را فشمی ارد شاع
تا که بر خشا کند تخت شها
با کرده و زو شبر و زو
مین بگویند زفن و فریش

عبدالله بن علی بن محمد
ابن ابی طالب
از بنی هاشم

جنت الاشیاء یعنی چشم
یعنی دوستی تو چیز را
کود و کر میکند و را

بیت

صاحب فردغ
کمال زبانی
تندرستی و عافیت
دستی به کار و بار

بیت اتم الابرار
یعنی پروردگار اتم کن و
کامل گردان نور ما را در سایه
که نام قیامت هست و نبات
ده ما را در مواظبت های از نور

غالب

مکتوم

پنهان

سیاهی که از رخ
نخل باغند

الت شاه زبان چشم تیر
قاضی را در حکومت این دین
مدعی دیده است اما با غرض
حق همی که بد غرض از کین
پس بپسند جمله را با طمطم
پس بدید و بچاسب اندر را
باز کرد از حق و چشم بشتن
پس چو دید از روح چشم غرض
نام حق عدلت و پادان او
عشق حق و عشق شاه پادشاه
این قصا بر نیک و بد حاکم بود
عارف از معروف پس در جوار
ای را نالاراه روز و شب
لطف معروف و بود آن ای
بار شب را روز مجوری مده
انکه دیدست مکن با دیده اش
بین بران از روی خود و بعد
با طلعه و می نمایند شد
بعده ما را میکشد تا مستقر
زانکه جس چشم آمد نکش
عالی بر جا و زبان ای شری
چون لسان جان او بود آن
وقت آن شدای شه مکتوم
آن پسر را کردن مارا بست
بر همان خاصیت آن خوش

که ز شب خیزش زار و سر کزین
شاید ایستاد و چشم روشن
پرده باشد و دیده دل را غرض
تا قبول افتد ترا با سخن
حبکت الاشیاء یعنی نصیم
سیر روح مومن و کفار را
انکه صاحب فضا مدد
پس بر او پنهان نماید هیچ چیز
شاید عدلت زین چشم دو
بود مایه جمله پرده سازش
بر قصا شاه بدنه حاکم میشود
کار قییب تا تواند کریم و مرد
چشم بنداشده و دیده
پس کمال است بر اتماء
جان فریب دیده با دوری
آب زن بر سبزه بالیده اش
انکه او کیس با روی تو پدید
زانکه باطل باطل را می کشد
میکشد سبب را لطف حکم
معروف یعنی میکشد با چشم
شاید در ماندگان با و خری
آن او با او بود کس تاخ کو
کر کریم ریشی بچینی بخیر
زان مناصب سر کوشا بست
که شب چشم او سلطان

کر هزاران مدعی سر برزند
گفت شاهان کجای دیده است
حق همی خواهد که نور پادشاهی
کاین غرضها پرده دیده شود
در دلش خورشید چون نور خورشید
در زمین حق او در چرخ هستی
باز کرد از طب و ایس حق نور
شاید مطلق بود در هر تر اعر
منظر حق دل بود در دو سرا
پس از آن لولا گفت ایضا
شاید سیر آن قصا میرقصا
ای شیر ما تواند خیر و شر
چشم من از چشمها بگریخته
رتب اتم نور ما با تساهره
بعد نور و دست از فکر و کار
من نکردم لا ابالی در طریق
وید روی جز تو شد غل غل
دوره ذره کا مدین ارض و سما
چشم جذاب بمان این گوشت
زین کشته شما اینجا ای راز و دان
رو بشته آورد چون تشنه با بر
گفت که شمیم چون جان بنید
هر یکی خاصیت خود نمود
آن پسر فی جید اجل مسد
آن پسر با جمله غول ماه بود

کوش قاضی حاجت بپا کند
کو بدیده بعضی سر دیده است
تا غرض بگذاری و پادشاهی
بر نظر چون پرده پوشیده شود
پیشش خضر مهقادی پری نما
غیبت پنهان تر روح آدمی
روح را من ابروی مهر کرد
بسکند کفکش خمار صد صد
که نظر بر شاه پادشاه را
در شب معراج شاه پادشاه
شاد باش ای چشم تیر تیر
از اشک رهاات و لمان خیر
تا در شب آفایم دیده شد
و اینجا من مفضیحات القاهر
خاصه بعدی کان بود بعد از
تو مکن هم لا ابالی ای شفق
کل شئی ما خلا الله باطل
جنس خود را همچو کاه و گهر
منع جوین از کلمان و پیا
تو بچند لطف خود آن ده
انکه بود اندر شب قدر او چو
آفتاب جان توئی در روز و شب
آن پسر با جمله بد بختی فرد
روز مردن غیبت زین فنا
غیر چشمی کورشا با کاه بود

شاه را شرم آمد روی رود
پن ربه نامان نباید نکند
ای سباز که سیه تابش کنند
کا و آبی که سیه از آب
در شعاع نور کو هر کا و آب
زان فکده کا و آبی غنبر است
هر که چون زنبور و حشیش نقل
تا جری بر کل زند و حل بیا
چند بار آن کا و آبی در دگر
و حل بنید فوق در شا هوا
ایستوا انکند جا ز در حوض
ایستوا انکند جا ز در حوض
هر کلی کا مذول او کو پست
این سخن بایان ندارد موش
آن سرشته عشق را میکشد
پنچو تاری شد دل و جان و شهو
چون بر آمد بر هواموش از غراب
خلق میکشد راغ از کر کید
چرخ میکشد این سزای انجمن
عقل را افغان نفس بر عیوب
بین مشورت پرست این کج
جان چو درون چو دانه کنج
آن یکی موری گرفت از اچ
رفتن جو سوی کند مایع است
مور اسود بر سر لب سیاه

که شب بروی شد پوش نظام
پوش بر سر نشان باید کما
تا شود این ز تاراج و کزند
قصه چریدن کا و جری در نور کو هر سب چرخ
ورختن تاج خاک بر سر کو هر تاسبند
که غذایش ز کس نیکو فرست
چون نباشد خانه او پر عمل
تا شود تار یک مرج و سبز کا
تا کند آن مرد و ادب شاخ درج
پس ز طین بگریز و اولهین
از نمازش کرد محروم آن معین
تا بکل پنهان بود در عدن
کو هرش غماز طین و کیری است
رجوع بقصه موش چو در بودن راغ موش چو در
بر امید وصل چرخ بار شد
تا سرشته بمن و تی نمود
منسحب شد چرخ نیز از قهر آب
چرخ آبی را چگونه کرد صید
کو چو بی آبان شود جفت خسته
بپنچو مینی بدی بروی جو
سر جنسیت بصورت در مج
میکشاند سوسویش هر د
مور و دیگر کند می گرفت و دو
مور را بین کو بکشش را بچ
مور پنهان دانه پیدایش را

سک چو بیدار هست شبحین
هر که او یکبار خود دنام شد
هر کسی چون بی برد در ستر
قصه چریدن کا و جری در نور کو هر سب چرخ
ورختن تاج خاک بر سر کو هر تاسبند
هر که باشد قوت نور جلال
میچرخد در نور کو هر آن بفر
پس کزیر و مرد تا جبر و خست
چون از نو میگرد و کا و
کان طین از تن طین کو هر
ای رفیقان زینهار از اینمقا
تا جرش اند و لیکن کا و
وان کلی کرش حق نور سی
رجوع بقصه موش چو در بودن راغ موش چو در
می مذ برشته دل و مبد
چون غراب الین آمدان
موش در منقار داغ و چرخیم
چون شد از آب و پوشش
ای فغان از یار ما جنس طین
عقل میکشد که جنسیت طین
صورت آمد چون جا و چون
مور داند کان جوب ترن
جو سوی کند مینا ز و لی
تو کو کند مینا ز و لی
عقل کوید چشم را پنچو نگر

میچرخد در شبحین
خود نباید نام حبت و خام شد
بار کن چشم و سوی بایا
بند مذ مرج و کروش میچرخد
میچرخد در سبیل و سوسن شتاب
چون نراید لبش سحر صلا
تا که مان کرد در کو هر دورتر
کا و جویان سرور با شلخ
آید آنجا که نهاد بد کهر
کا و کی داند که در کل کو هر
التقوان الهوی حیض الرجا
ابن دل داند هر کل کا و
صحبت کلها می پرد در بیت
هست بر لبها چو در کوش
که سر رشته بدست آورده ام
در شکار موش و پرورش
در هوا و خنجر پا در تم
چرخ آبی کی شکار راغ بود
پنشین نیک جوئیدی مناس
از ده معنی است فی از ماء و
غیت جا در از جنسیت خیر
سجیل و جنس من خواهد شد
مور سوی مور می آید بلی
چشم را بر خضم نه فی بر کرد
دانه بر کرد کی رود بی دانه بر

نظار
نظر کنند

ترج
چراگاه

نقل
جمع نقل

دحل
کل دلا

مستین
درون چرخ

در خست

ان الله خلق الخلق من طين

و رشت عليه من نوره

یعنی خداوند از آفرید مردمان

از ظلمت و تاریکی پس ترشح

از در آنها از نور خود آید

غراب لپین

نوع از کلان است

بسیار از کلان

منسحب

کشیده شده

جنوب

جمع خد معنی دانه

کبد

<p>فرخ جبر دانشمند خضراء من سبز که بر روی مکتوب و هر نمودی بود عمر ماور به خصلت خبر و خصیصا</p>	<p>زین سبب آمدنوی صاحب این قفس پیدا آن خوش نهاد فعل ثبت و لغز عقل اوید افت مغرست چشم کامین جنس و نامجنس از خردانی نشا بر کشیدش فوق این نیلی حصا بود عبد العوث هم جنس پری شد ز نشا نعل از شوی دگر که مراور اگرک زو یار پرنه بعد نه سال آمد بهسم عایه یکت همی همان فرزندان چون بستی جنس جت آمده است مهر بار اجمله جنس مهر خوا بود جنسیت در ادیس از نجوم بعد غیبت چون که آورد و اودوم انچنانکه خلق آوار نجوم هر یکی نام خود و احوال خود آن نظر که کرد حق در دوی نهاد حق چو اندر مرد خوی زن نهاد چون نهاد در توصفات جیل چون نهاد در توصفات جیل طعمه جوی و حاین ظلمت پرست خوی آن بادوت و اروت ای لوح محفوظ از نظر نشان و در در پی خوابش و باخ و خورشید</p>	<p>بست صورتها جویب و مود بی قفس کش کی قفس باشد روان نه ز چشمی که سیه کفت و سید مخلص مرغ است چشم و ایم سوی صورتها نشا پید و دوا وان بیماشش کش و کش یا قفا و اندر چپی یا کمینی کشت پیدا باز شد متواریه بود و زان پس کین ندیش نکین هم جنسیت شود و زان پرست قدما را جمله جنس قدما بست سال او با زحل شد نجوم بر زمین بیکت او و در نجوم می شنیدند از خصص و نجوم باز گفته پیش و شرح و صد چون نهاد در تو تو کردی ملک او غنث کرد و و کون مید همچو فرخی در هوا جوی بیل صدرت که بست و در غوری از پیر و جوار و و شایب چون کشت و داد نشان خجی لوح بیان با حرو و مسحر خو پذیرتی کل و روغن بین</p>	<p>زانسو عیسی سی پکان چرخ ای خنک چشمی که عقلشش سپهر چشم غره شد بخضراء من دام دیگر بد که عقلش و دنیا نیت جنسیت بهورت لی و برون پریان عبد العوث را مدتی در میان خود و بعد از آن بشهر آمدن پیش فرزندان و بارش پریان رستن مدتی بگذشت زو نایب خبر جمله فرزندان در شغال است یکی همی فرزند و زن او دید با بود هم جنسی بر پایش چنان نی نبی فرمود وجود و محمد لا ابالی لا ابالی آورد در مشارق در مغارب یار او پیش و تبارک از جنس صف و جذب جنسیت کشیده تازین چلیست جنسیت یکی نام نظم هر طرف چه میکشدن نظر چون نهاد در زن خد خوی نقطر بنهاده دیده در هوا از پی صورت نیامد موش و باز شیب او باشد خوی موش در قفا و نذا از لخن الصا و سرهان و پرمان چکیل بنا خاک کور از مرده هم باید بر</p>	<p>بد قفسها مختلف یک جنس و رخ عاقبت بین باشد و جبر و عقل کوید بر محک و شش وخی غائب بین بدان و دوش عیسی آمد و در جنب ملک مرغ کرد و فی جو چرخش زان چون پری نیال و دینا ی ز و طمع بر هیسم نهم خود و مکتوبی که بابائی بدست کشت پنهان کین ندیش باز که با بد روح را زخم سنا شاخ جنت دان بد نایب زاکه هم جنسند ایشان هم حدیث و محرم امار او اقتران در دین او حاضر اقتران ریش او کشین که بدان یا بندره در دیگر بجینس بر که کشاند خبر طالب زن کرد و او چون از زمین بیکانه عاشق برما از جنسیتی شد بون موش و نک موشان باشد و اوج در چه بابل فاده و از کون موسی بر عرش فرعون و جهان تا نهاد بر کور او دل و کف</p>
---	---	---	---	---

متواریه
پنهان
محمد
نیکو کار
سبب
آشکارا
سحری
زنی که آلت چرمی
سازد و بازان مجامعت
کند
سنان
خار و ذلیل

خاک از همسایگی جسم پاک
خاک تو بهیست جان میشود
سایه بوده او خاکش میبست
ان یکی درویش را اطراف یا
نه هزارش دام بود از زرگر
مختب بود او یکی بخرآمده
حاکم بودی کدای او شد
و دیگر دی زده را مشتق
بر درش بود آن غریب آخو
لا ابالی کشته بود و او مجو
کرم شد پیشش ز خورشید عرب
ساحران واقف از دست
چونکه جعفر رفت سوی قلعه
یکسواره باخت تا قلعه بگر
زهره کی کس که پیشش ایچک
روی آورد آن ملک سوی و
گفت آخری که او مریدت بود
بر سر زین آنچنان محکم کی است
هر یکی را او بگری میبکند
چشم من چون دید روی آن قبا
کر هزاران مویش پیش آمد
هست جمعیت بصورت فشا
در دل مویش را بدی جمعیتی
بر روزهی چون فدائی حله
واند که سوراخ کردی پهلوی

چون مشرف آمد و قبالناک
سر چشم عزیزان میشود
داستان مرد و طیفه دار از محبت
کرده بود بر مهسید و طیفه و از وفات او
وام گذارده نمی شد الا از محبتش که گذارده شد
لیس من با تفسیر محبت
سر نهادی خاک پای او شد
بودی آن در پیشش لایقی
وام بید از عطا پیش تو
بر امید قلم اکر ام او
چه غمشش از سبال لب
کی نهذاین دست و پا و دست
آمدن جعفر رضی الله عنه به نهما بکر فتن قلعه و
مسئورت کردن ملک آن قلعه با وزیر و دفع او و
گفتن وزیر که زنهما ملک را بوی تو لیم کن او مؤید است
که چه چاره است اندر وقت
گفت منکر خوار در فردی مرد
کو تیا شرقی و غربی با وی است
سر کو سارا اندر اقدام
کشت اعدا و چشمش
که بر دانی ترس باشدی ضرر
جمع معنی خواه بین از کردگار
جمع کشتی چند موش از جیتی
خویش را بر کرد بی مبله
از جماعت کم شدی بیرون

پس تو هم الجار هم الدار کو
ای بسا که کوخته خاک و
داستان مرد و طیفه دار از محبت
کرده بود بر مهسید و طیفه و از وفات او
وام گذارده نمی شد الا از محبتش که گذارده شد
لیس من با تفسیر محبت
سر نهادی خاک پای او شد
بودی آن در پیشش لایقی
وام بید از عطا پیش تو
بر امید قلم اکر ام او
چه غمشش از سبال لب
کی نهذاین دست و پا و دست
آمدن جعفر رضی الله عنه به نهما بکر فتن قلعه و
مسئورت کردن ملک آن قلعه با وزیر و دفع او و
گفتن وزیر که زنهما ملک را بوی تو لیم کن او مؤید است
که چه چاره است اندر وقت
گفت منکر خوار در فردی مرد
کو تیا شرقی و غربی با وی است
سر کو سارا اندر اقدام
کشت اعدا و چشمش
که بر دانی ترس باشدی ضرر
جمع معنی خواه بین از کردگار
جمع کشتی چند موش از جیتی
خویش را بر کرد بی مبله
از جماعت کم شدی بیرون

کر و سلمه داری بر و دلدار جو
به رخصت زنده برفع و استغفار
صد هزاران زنده در سایه او
جانب بریز آمد دام او
بود در تیر بر زبد الدین عمر
هر سر مویش یکی حاکم که
در گرم شمرنده بودی آن نوا
کو غریب را بدی خویش و غیر
چون پیشش آمدن و او بود
همچو کل خندان از آن بودی که
کی دروغ آید ز مقامش
بشکست مغرور پیکار از بهشت
قلعه نزد کام بخش جرعه
تا در قلعه بپشتند از خنجر
اهل کشتی را چه زهره نهنگ
پیش او آتی بشیر کفن
همچو سیاه است لرزان پیش او
خویش را پیش او انداختند
که همی زد یکس تنه بر تن
پیش او بنیادشان گسست
نیست جمعیت درون جانها
جسم را بر باد قائم دان چو
بر یکی بروی زنده می خرد
واند که گوشش دریدی بهر
بجهد از جانش نیکم که بهر

است
فرح و خوشی

نوال
نلال
صافی و کوار

تو نیست
یعنی جمع کرده
والحق

با اعتماد
بسیار

خفت
اب

میت
کرده
مانده

نائب
دندان

صراط

اصطلاح صفاتی
به است که از آن ارتقا
کد اکسب و نصف النهار
شما سندها

مرد و رکت
مال میرا

فاجعه
بانی

تا ز چرخ غیب زو خورشید
با انبیا را داد حق تجسیم این
عکس در چه دید و از بیرون
بر و خورشید از ره کایان
آن مقلد سحره خرگوش شد
تو هم از دشمن چه کسی نمکشی
وان گنه در وی عکس جرم
چون که قبح خویش بدی احسن
کاین ساره سخن در باب است
عکس نهان گشت و عوی غیب را
بلکه باید دل سوی میو سیست
کر بود و اوصاف افزون رکت
حق چرخش کرد و بر ایل نیان
داد حق با تو در آینه و چو جان
فرهی گرفت حق در لایع
جان چه باشد تا ساری آن
خلق را چون آب ان صاف و لایع
پادشاهی زید آن خلاق
قرن که گشت و این قرن نو
قرنها بر قرنها رفت اسی هم
پس بنایش نیست برای روان
خبر و یان آئینه خوبی او
جمله تصدیقات عکس است
خواجده را از چشم طبعین
خواجده را چون عکس گشت و عرو

عکس تو شوی کوی با شرج
غیب را چشمی با غیبین
همچو شیر کول اندر چه دود
در کت چاهستان شیرین
وز خیال خویش بر خوش شد
اسی زبونش غلط و در شمشیر
باید آن خورار طبع خویش
اندر آینه بر آینه نزن
تا گد مر سعد را از ریت
تو کان بروی که آن خرمنا
سخن این عکس سخن است
تو میری آن به از مرد رکت
باعطا بخشید شان عمر و رکت
انچنانکه آن تو باشی و لون
فرهی نهانست بخش آنری
حق بعشق خویش ندهد میبکند
اندر و تابان صفات و لایع
پادشاهی جملگان عاجز و رکت
ماه آن است تابان است
دین معانی بر قرار و بر دوام
بلکه بر اقطار عرض است
عشق ایشان عکس مطلوبی او
چون بهالی چشم خود و خورجید
منکر و نسبت مکن او را این
شرم و اما ای احوال را عیور

عکس تو این صلاب رکت
در چه دنیا و نایب قرون
از برون آن هر چه در پست
در و اندر چاه و کین از وی
او کفایت این نقش را و اب نیست
آن عداوت اندر عکس حست
خلق رشت اندان و بی نمود
میزند بر آب ساره سنی
خاک از استیلا بریزی بر سرش
آن ساره سخن است اندر
داد و داد حق شانس و شش
عکس آخر چند با نظر
خالدین شد نعمت و نعم علی
کرماند استنای آن و اب
چون پرستی قوت از بوسید
زاد حیات عشق و جان و جان
علمان و عدنان و طغیان
پادشاهان مظهر شاهی حق
عدل آن عدل فضل آن فضل هم
اب مبدل شد در این چند بار
این صفها چون نجوم معنوی
هم با صیل خود و دین خدا
با عفتش گفت بگذرین جل
خواجده را جان بین حسین
خواجده را کور که گشت از سر

بی منتجم در کف عام او
عکس خود را دیده هر یک
ورنه آن شیری که در چه بد فرود
چون از و غلبه بر سرش
این بحر قلب آن و اب نیست
کر صفات قدر انجاش
مرتا و صفحه آینه بود
خاک تو بر عکس آخر میری
چون که پنداری رشت با حسن
هم بدانند بدیش کردن و اب
عکس اندوه است اندر چرخ
اصل بینی پیش کن اسی کز نکر
محیی الموقی است فاجعه و اب
به دت بی این دو وقت
هر ملک را وقت جان او مید
تو از و آرزو خواه و مان و مان
چون ساره چرخ بر آب روان
فاصلان مرآت اکا پی حق
لیک مستبدل شدن قرن و مان
عکس آن خورشید و ایم بر قرار
دان که بر چرخ معانی مست
و ایما در آب که ماند خا
خل و شایسته و شایسته
مغربین و در پیش استخوان
جنس این موشان تاریکی کمر

همه خورشید را شب پر خورشید
 افغانی دید و سخن جا ند ماند
 قبله و حدیث و چون بود
 آنچه در خود و یکی باشد خیا
 تن بسین و جان کن کن هم
 حق مراد بر گزیدار این چا
 خاصه این روزن و جهان از
 در میان پس این روزن ر
 غیر این راه هر او شست
 سبب روید ازین طبع و شست
 آنچه روید از درخت بارور
 مان چو طلاق آوردی مهر با
 چون ز روی این بین تا بیرون
 پیش این خورشید کی تا بد بلا
 دو کوی و دو مان و دو خوا
 چون جلدی ز حق این خوا
 چون و دیدی اندی از هر دو
 چون بیک دکان بگفتی هم
 او بگوید رو بدین دیگر دکان
 که بودی احوال او اندر نظر
 پس زوی اشراق این احوال
 چون شیدا و هم عمر از احوال
 که عمر را مان ده امی انبار
 چون بیک دکان عمر و دی
 احوال دو بین چو بی بر شد زو

انگوا و مسجود شد ساجد مد
 روغن کل روغن کچند نما
 خاک مسجود و ملاکت چو شود
 چو که سدا رویدش بر صند
 که بوا بالحق لما جاءهم
 رحمہ للعالینش خواند از ان
 فی ذریعہ آفتاب و فرقت
 هست و روزن از ان
 در میان روزن و خورن
 عیب بود کنی نامش درخت
 زین سبب روید همان نوع
 مان چو اینچو این محمود چو
 من چرا بالا که در و در عیون
 با چنین رستم چه باشد زور
 بنده را در خواجه خود و خود
 که کنی هم تن و هم دیبا
 اتشی درخت فاد و درخت
 مثل و دو بین همچون آن عرب
 داشت که خیار سبب این نامش
 و او هم نکرد که همه دکانها یکی است
 بر دل کاشی شدی عمر علی
 در کشید آن که بست آن علی
 را ز یعنی قسم کن ز او این
 در همه کاشان مان محروم
 احوال صبیستی ای و درویش

عکسها را ماند و این عکس نیست
 چون مبدل گشته اند ابدال حق
 چون در این جو و غیر سبب
 عکسها را ماند و این نیست
 مار میت او میت احمد بدست
 خدمت او خدمت حق کردن
 هم از ان خورشید ز و بر روزی
 تا اگر ابری بر آمد چرخ پوش
 دخت و تسبیح او تسبیح حق
 این سبب را تو درخت سبب
 پس سبب را تو درخت بخت
 خاک ره چون چشم روشن کرد
 شد فنا بستش چنان ای چشم
 طالبست و غالبست آن کرد
 خواجه هم در نور خواجه
 چشم دل این که از کن طین
 که عمر نامی تواند شهر کاش
 این از اینجا کویدان جبارا
 پس فرستادش بدکان بعید
 او بهمت را نسو حواله میکند
 و بیک دکان علی کفی گیر
 اندران کاشان خاک از احوال

در مثال عکس خود نمودیت
 نیستند از خلق بر کردان حق
 و این اویدان پر سبب
 در مثال عکس حق می نیست
 دیدن او دیدن خالق بنده است
 روز دیدن دیدن این روست
 لیک از راه و سوی محمود
 اندرین روزن بود نورش
 میوه میروید ز عین این طین
 که میان هر دوره آمد نهان
 زیر سایه این درخت می نشین
 خاک ره را سبب من و سبب
 در چنین چرخه که ماند کلو
 تا ز هستی بار داد و ما
 فانیست در دوات و فن
 آن یکی قبله است و قبله
 کس نغز شد بصد و کت
 این عمر را مان خورشید گرم
 زین یکی مان بکرین پنجاه مان
 او بگفتی نیست دکان دیگر
 این عمر را مان فروش ای نوا
 مان نشین روی او اند کشید
 این عمر را مان که تا بر مان زند
 مان از اینجا حواله بی خبر
 چون عمر میکرد چون نبوی علی

حسین

در سوره العام واقع است
 کذب و باطنی لما جاءهم
 یعنی کذب کردند حق را
 چون آمد پادشاه و در حدیث
 وارد است که حضرت رسول
 فرموده من آتی فقد اسی الحق
 و سبب است ازین طبع و شست
 و سبب است ازین طبع و شست
 و سبب است ازین طبع و شست

مالفت
الفت

محموده
سوق

شروق
عینق
سفر
کوش
مسی ازنا

توش
مخفف

تم
بمعنی اینست
از او

بون
جدانی

پایمرد
مدکار و دستگیر

توزیع
قسمت کردن

تشد
سیر و تازان خوانند
عوث
نمایدین
سرجی
پناه

ابناء
خلق راه گذار

ایحاء
واکزاردن قرص
نکفت

یعنی شکسته در خنده نشد
آیا

بخشش

هست احوال را درین ویرانید
وار هیدی از حاله جا بجا
که تو از عین این عکس تویش
پس معنی باغ باشد این به
بر یکی خراب لعل و کوهر است
آب خضر است این آب نام و
اندین جوهر چه بر بالاست
اندین جوهر چه میخوابی
جمله مصلوبات خلق هر دو
این سخن پایان ندارد آن غیر
واقع آن وام او شود
از بی توزیع کرد شکر گشت
پایمرد آمد بدو شکر گشت
مال خود ایشان راه او کند
ترک شکرش ترک شکر بود
رحمت مادر که چه از خدا
در قیامت بنده را کوید خدا
کویدش حق نه کردی شکر
چون بکورانولی نعمت رسید
ای غم انداق با بر خاطر
ای چو بجز از بهر نزدیکیان
ای ندیده کس در ابرویت که
یاد ما ورده که از ما لم چه رفت
نقد ما و جنس ما و خست ما
ایمنه از حق بدو تو داسطه

کون کون نقل تو که ثم خیر
اندین کا شان پر خوف و جا
حق حقیقت کرد و دینی تویش
پس شو عریان چو عین از جا
بر یکی خراب سنگ مرمر است
هر چه اندروی نماید حق بود
خواه بالا خواه بروی دارو
از نعیم و تاج و تخت و پیر
توزیع کردن پایمرد و جمله شهرت بریز و جمع شدن
انک چیزی و رفتن آن غریب بنیت محتسب نیاز
و نهفته را بر سر کورا و بطریق نوحه گفتن
ور طمع میگفت هر جا سر کند
شد بکوران کریم شکفت
جان خود ایشان را جاهد او کند
حق لا شک بحق ملحق شود
خدمت او هم فریضت او شد
پن چه کردی آنچه داد من
چون کردی شکر آن اگر ارم و
گشت گریان زار و آید نشد
ای چو رزق عالم احسان بود
واده تحفه مسوی دوران
ای چو پیکشیل را دور زده
سقف قصر تحت پرگز
نام ما و فخر ما و بخت ما
در میان احق تو را بطه

ورد و چشم حق شناس آمد ترا
اندین جو غنچه دیدی با شجر
چشم ازین آب از حلق جری شود
بارگه گونست بر پشت خرن
بر همه چو ما تو این گشت مران
رین تک جو ماه کوید من هم
از که جو ما کیه این جوی را
اندین جوهر چه داری تو را
هیچ ما و دراز که یه پست
گفت چون تو فین یاد بند
سگرا و شکر خدا باشد عین
سگرمیکن مر خدا را در نعم
زین سبب فرمود حق صلوات
کویدی ب شکر تو که دم بجا
بر گری می کرده حیف و قسم
گفت ای پست و پناه پند
ای فقیر از غشیر و والد
پشت ما که م از تو بودی افتاب
ای دلت پیوسته با دریای غیب
ای من و صد بهر چو در ماه و با
تو نرودی لیکت بخت ما برود
واحد کال لالف در بر کم

دوست ترین عرصه هر دو
همچو هر جو تو خیالش فلان
عکس می بیند سبب پر شود
پن بیکت چو پانچ از او
اندین جو ماه بین عکس فلان
من نه عکسم هم حدیث هم هم
ماه دان این پر تو مردی را
باز بین و شکر کن هر زیا
گشت موجود اندر او بعد از
کرید کرد از دوران سبب
پایمرد از در او رنجور شد
غیر صد و بیار آن که پر
کوکت و بهانی فرخنده
چون با جان کرد تو فقیش
نیز میکن ذکر و شکر خواهم
که محمد بود محتاج ایمن
چون از تو بود اصل آن و زنی
نی دوست او رسید این نعمت
سرجی و عوث انباء ایمن
در خراج و خرج و در ایفاء
رونی هر قصر و کج هر خراب
ای ایاف کرمت عفا غیب
سر تو را چون نسل تو گشته عیا
عیش و رزق مستوفی برود
صد چو حاتم کاه ایشان نعم

<p>حاکم را مرده برده میدهد تو حیاتی میدی بس پادشاه خلق را از کت غم لطف شاد در پی او تا شب در جستجو کوسفند از مذکی شدت تو نیم زده تیرکی خوشم نی با ملکیت گفت یزدان آن بی شبانی کردن آن اشکان گفت سائل که تو هم اسی پلوان حکم موسی دارا ندر رعای خود آنجا که آبیا را زین رعای دانم آنجا در مکه فاطمات یزدت وام کردم نه هزار از زر کفر تو کجائی تا دوصد لطف و عطا تو کجائی تا مرا خندان کنی من همیکویم بس و تو فضل حاش شد تو بروی ز این جهان چشم سایه سایه سایه است جان نهان اندر خلا همچون بجان ای عجب کولعل شکر بار تو ای عجب کواندم چون ذوق کو هم آنجا که دل و اندیشه است کو هم آنجا که اسید مردون انطرف که بد دفع رشتنی اد مع التمس بلی کو کوهی</p>	<p>کروکاهای ششروه میدهد نقد زنی بی کسا و بی شمار چون کلیم الله شان مهربان کر بخشن کوسفند از کلیم الله و شفقت و مهربانی او پس کلیم الله کرد زوی فشان غیر مهر و رحم و آب چشم نی که نبوت را همی زبید فلان حق ندادش پیشوائی جهان گفت من هم بوده ام دیرنی جهان او بجای آورد بد خیر و سرور بر کشید و داد رعای صفیا سرورتی جاودانه بخشیدت تو کجائی تا شود این دزد و صاف با غریب خسته دل آری بجا لطف و احسان چون خداوندان گفته کاین هم کیر از بر دلم هم بوقت زندگی هم این ما جسم کی اندر خورما پست تن قلب میکند زیر کاف وان جوابات خوش و سار انکه کردی عظمای پیر دایم آنجا بدو شیر و پیشه میر و در وقت اندوه و حزن باد جوئی بر کشت و کشتنی کاش جولایانه ما کو کشتنی</p>	<p>تو حیاتی میدی در نفس دارتی ما بوده یکت خوشی را کوسپندی از کلیم الله کت کوسپند از کلیم الله و شفقت و مهربانی او کف همی مالید بر پشت و سر گفت کیرم بر منت جمعی نبود مصطفی فرمود که خود بر نی تا شود پیدا و قار و صبرش هرامیری کو شبانی بشر لاجرم حقش دهد چو پاشی خواجہ تو باری درین چو پاشی بر امید کت چون دریای تو تو کجائی تا بصد خندان کرم تو کجائی تا که خندان چون تو کجائی تا بری در خشم چون همی کجده جانی زیرین در هوای غیب مرغی میدد مرد خفته روح او چون آفتاب روح چون من امر بر بی خفتی ای عجب کوان عقیق لعل خا چند کوئی فاخته سان ای عجب کو هم آنجا که صفات حیرت است کو هم آنجا که بوقت علقی انطرف که دل اشارت میکند عقل ما کو تا به میز غریب و سر</p>	<p>کز نفسی می کنی در نفس ای خلعت سجده کنان کوی پای موسی آمد شد نعل بر وان رمد غایب شده چشم او می نوازش کرد همچون مادر طبع تو بر خود چرا کستم نمود کرد چو پانی چه بر ناچستی گردشان شل از نبوت حق شاد آنجان ارد که با شد تو بر فرار خرج مه روحا نشی کردی آنچه کور کرد و شایست در وظیفه دادن و ایفای تو با من خسته بجای آری نعم کو نیم بتان دوصد خندان تا کنی از وام و فاقه ایستم چون کجده آسمانی در زمین سایه او بر زمین می کسند در خلعت تابان من در جاده خواب هر شالی که گویم منتی است ان کلید قفل مسکلهای ما کو کو کو کو کو کو کو کو قدرت و زبردت و عظمت چشم دار و بر سپه صحتی چون زبان با نوحبارت میکند روحهار میرد صد کوزه برق</p>
--	---	--	--

تو حیاتی میدی

رعای

سای

دشمن

ایضا

و فایده این است

در سوره اسرا

واقعه در سوره اسرا

چندین مرتبه در سوره اسرا

بجای شاد و شادمانی

سید روح الله

در سوره اسرا

در خلعت تابان

هر شالی که گویم

ان کلید قفل

کو کو کو کو کو کو کو کو

قدرت و زبردت

چشم دار و بر سپه

چون زبان با نوحبارت

روحهار میرد صد کوزه

برق

زهدت فطنت
پاکیزگی زیرکی

حاکم
یکی از آلات جلال است

زبد

گفت

اندر این جهان
رسیده است
چشم من
نخستین
قدو
سبحانه

در و کر

نجا

تی

فحش

چگاه

صبح زود

روحت

در لغت ما خدا و معلوم
در بعضی حواشی بعضی خالی
و خرمی معلوم است و دور
که محقق روحانیت است

تمویه

مس ابراز نمودن

و باطل را بحق پاک کردن

نمودن

بزرگوارش بدین چهره در زنده
حق کشید تا زنده ام در کش
آدم به چشمه صبل عیون
محسان هستند که آن مستطاب
مجمع و پایی علم مادی القرون
امیدم در صغیر اندیشه شان
که بزوجه و صفا آورد همی
کوزه که با کوزه باشد کار ساز
جاء اندر دست خیاطی بود
هر دم پریشوی تی میسود
چشم داری تو چشم خود کر
بی ز تقلیدی نظر پیش کن
بود میری یکی سب کزین
اوسوا کشت در موبک بچا
چشم شد را فرو رکت او بود
بر هران عضوی که فکند نظ
غیر چشم و کشتی و رخت
بس تجسس کرد عقل با دشت
چشم من پرست و پرست و
ای رخ شایان بمن بید
فاخته خواند و بی لاجل کرد
کر نماید غیر هم تمویه است
سب رنگین کار رنگین را بتلا
چیت آن جاذبه بان اندر
چو که شایسته شیران باز

فتنی شد جزو باقی ماند
میروم من بر تو با خاک
یا فتم در وی بجای آب
اخران بسیار کوان اقبال
هست حق کل دنیا محض
ثبت و محوی میکند آن فی نشان
بدرد و بخرد و عطا کار و همی
کوزه از خود کی شود پهن و در
ورنه آن خود چون بدو زود
پس بان کا ز کف صانع
منکر از چشم سقیم
هم برای عقل خود اندیشه

نه هزارم و ام و من بید
بتمی میدار با پر حست
چرخ آنچه است اگر تاب
تو شدی سوی خدای محترم
لقشا که چنبد کر با خبر
خشم می آر در ضار امید
نیم خطه مدر کاتم شام و غدا
چوب در دست در و کر
مشکنا بقا بود ای مستی
چشم بیدار چشم دور که بود
کوش داری تو کوش خود
بشمار من یکت حکایت

دیدن خوار ز شاه و سیران و موبک
و تعلق او بان سب و سر کردن عمارت
از دل شاه و کریدن شاه گفت او را بر دیده خود
چنانکه حکیم در اسرار گفته نامه گوید

چون بان حسد شود
از دلالی برادران یوسف در دل شیران چندان
پوشیده شد که و کانوفیه من الزا بدین

نیم بهم در بایده است
فاخته اش در سینه می فروزد
ورود غیر از نظر تنبیه است
میشود مسجود از مکر خدا
در جهان تا بنده از دیگر جهان
با خواص مملکت همراه است
جاودانی کرده است جاودان
زانکه او را فاخته خود می کشد
پس تین کشش که جاذب است
پیش کا و نیست بت را ناچار
عقل محجوب است جان بهم
پس بنده بهنگان نبرد و از

هست صد دیار ازین تو زیاده
ای همایون هست و در می و هست
چو همان جویت آبان آب
پس بسوی حق روم من بزم
در کف نقاش باشد محض
بخل میرود بخار میسود
پس جالی نیست این آب
ورنه چون کرد و بدید و بدید
ورنه آن خود کی شود پهن
صانع از صانع چنان پیدا
کوش کولانه چرا با شکی کرد
تا شکی از شکر کف من خبر
در کله سلطان نبودش بزم
ما که ان و یاد سب ناخوار
تا رجعت چشم شده بر سب
هر یکی خوشتر نمودی ز اندر
حق را و داده بد نادور
کاین چه باشد که ز عقل
از د و صد خورشید دار و دور
جذب باشد از خاصیات
فاخته در بر و رفع اند و جید
کار حق هر خطه نادار است
نیت مرتب را فروز را
من نمی بینم تو میتا فی بین
تا بیا ز سب را از انجا

پیچش در رسیدن آن کس
 که عماد الملک بدای علم
 بی طمع بود و اخیل و پاسبان
 هم بیدل جان سختی و هم بهمان
 بود هر محتاج را همچون پدر
 بارها میشد بسوی کوه فرو
 رفت و پیش عماد الملک
 آن کی سیست جانم بر دست
 چون خدا پیوستگی ام داده است
 اندرین گرمی نداری یارم
 لب بست پیش سلطان است
 کاشکذا که آن جان گرفتار
 زانکه محتاجان خلعان هم
 در حضور آفتاب خوش سماع
 لیکت اغلب بهوشا در مقام
 در شب از خفاش که گرم است
 نی که خفاشی که او را کند
 که شب جدید چو خفاش افرو
 داشت بد هم بر بزرگ کتاب
 آنجا که یوسف از زندانی
 خواست یاری گفت چون
 کی دهد زندانی در افتاد
 جز مکر نادیده کی فردا نی
 یاد یوسف دیوانه علس شود
 که چه تقصیر آید از خورشید

بهیچ شمی گشت امیر سپهجو
 بهر مظلوم و هر مقتول بهم
 رایض و شخیر و حاتم در
 طالب خورشید غیبا چون
 پیش سلطان بیاف و وضع
 شاه با صلابه او را منع کرد
 سپهر پنهان کرد و در پایش قیام
 کرد و مردم یقین ای خیر و
 بر سر مال ای مسیحاز و دو
 امتحان کن امتحان گفت و فرم
 از کویان با خدایت العباد
 کش نشاید مرا ختن خبر تو
 از کدائی که با سلطان هم
 رینمائی جستن از نور چراغ
 بهیچ خفا شد ظلمت و سدا
 گرم از خورشید جنبید شد
 اخرا از خورشید هم بایست
 در ادب خورشید مال گوش او

جانش از درد و حزن بلباس
محترم نرزد و بند خود برود
بس بپایون ای واد بپروا
در امیری او غریب و محسوس
مر بمانا ستر چون علم خدا
هر دم از صد جرم را شافع
که حرم با هر چه دارم کو کبر
گر بر دین سبب را از دست
از درد و غم و غم صبر
آن عا و الملك کپان چشم
ایسا و در سلطان می
تو از آن خود کن و بروی کبر
با حضور آفتاب با کمال
بیگان رکت ادب باشد را
در شب از خفاش کرم میخورد
آفتابی که ضیاء و منیر
لیک شهابی از خفاش
کو پیش کرم که آن خفاش

مواخذة يوسف صديق احمس لضع سنن بسبب
باري خواشن از غير حق كه اذكرني عند ربك

پیش شه در کار کرد می ستو
سر دزدانی دیگر را خلاص
تن بر زندان جان او کیوینما
وز دوش دیو سخن از یاد برد
تا تو چون خفاش رفی در
یا دهن کن پیش تخت انیر
ایل دنیا جملگی زنده اند
پس چرا ای آنکه دیداوران
زا خطائی کما دزدانیکو خصا
هنم مقصدا آمار سحر سجا

جز عا و الملك زمانی مذی
پیش سلطان بود چون پیش
از موده رای و در هر
در صفات فقر و خلقت
خلق او بر عکس خلقان
چشم سلطان از دشمنان
ناگزیر و حاصل من
من یقین و انم خواهم
این تکلف نیست بی
پیش سلطان و درو
و اندام اندیشه اش
که چه او خواهد خلاص
رینما فی جستن از شمع و
که نعمت باشد و فعل
گیرم را خورشید هم می
دشمن خود را نوال
چشم بازش شاه بین
علتی دارد و تاری

محسن
یعنی عالم کو چسب
بود
راض
مغیر
فارت گنده
عطار
باغ وستان

زبان
فستید
سماع
روش

انصاره بایه واقعه
سوره یوسف
وقال الذین
الاعمال
عند ربك فانفسه الشيطان
رتبه قلبش فی التجن بعضین
فمنهم من یسب یحیی
وذا فی کما ان شیت نجات باد
پس از تغییر خواب اولعت بر او
با عزیز که پس شیطان او را فرست
که او پس اند در زندان بهشت سال
نفع در عرب بجای اند و با کسی است
که اطلاق رعد داشته تا به نظر
اها می شود

عماد
ستون
غسق
تاریکی
و خم
کنید
عس
دخست نشان
حصون
جمع حصن یعنی قلعه
نمن
بها و اندیش
امیم
امام است
معبر
فارت کننده
مطار
جای پرپ
مستجار
پناه
ابراج
جمع برج
ایاء
شاه
دوار
مخفف دوار
فرخ
ع

عام اگر خفاش طبعند و مجا
پس با د ب گردش بین جرم
انچنانش انس مستی و اوج
چون کسادت حق در کجایی
زان خم بیرون شدن آید
ان کی در کج مسجد است
آن نمی بینی که در بر من سر
خانه پر نقش و تصویر و خال
هم ر لطف و جوش جان
پس مثل بشو که در افواه خا
افقا با با چو تو قبله و امیم
این جوان نین جم صاحب
ایستاده پیش سلطان طایر
اندرون بر شور و بیرون
اسب را اندر کشیدند از ما
میر بودی ز نکت او بر روی
ماه عرصه آسمان را در
صد چو ماه است انجی دریم
کار و بار با بنیا و مرسولان
در میان بیضه چون در خا
افاق ب لطف حق بر هر چه تا
سل رازان است مقتضی
چون دمی حیران شد روی
کامی خنجر خنجر بیست
د نظر آنچه ادری کردی نکت

یوسف آخر تو واری چشم با
که مساز از چوب بوسیده عا
که نه زندان یا دشمن آمد
در رحم هر دم فرایدت پیش
میگرزد از زما را و سوسه
واندر در باغ ترش و پیر
مست آنکه خوش شود که خوش
وین صور چون پرده کجایی
پرده بر روی جان شد شخص
کامچه بر ما میروان هم زما
شب پرستی و خفاشی میبینم
کو مرا گرفت تو او را کیر
در ریاض قدس جان طایر
درین بسجود لحد خوش
در بر خوار ز شاه اسپهان
مرحبا آن برق زانیده
میرد اندر سیر و ندایی
که بیکت ایاء او شد و نم
هست از افلاک و خیرات
نشوی تسبیح مرفان هوا
از نکت و از اسب و کعبه
سنت را گرمی و تابانی

گر خاشی رفت در کور کبود
لیکت یوسف را بخود مشغول
منیت زندانی خوش تر از رحم
اندازان زندان ذوق بیکی
ره لذت از درون ان بر برون
قصر حرمی نیست میان کن
گرچه پر نقش است خایه برش
تابش کجاست و بر تو مای
هم ر لطف و عکس آب
زین حجاب این شکران کف پر
سوسی خود کن این خفاش را
در عمارت الملکات این اندیشه
چون ملکات او با قلم است
و اندرین حیرت بدو در نظر
الحق اندرین این طرح کبود
همچو ماه و چون عطار تیز
چون بیکت شب بر روی
آن عجب کو شکاف نمود
تو بیرون شو هم با فلک دوا
معجرات اینجا نخواهد گشت
آب لطفش را تو کیسان هم
آنکه بر دیوار افتد آفتاب

رجوع بجای است سلطان و پشیمان گردان
از بهشت است این گمراهی
پس عمارت الملکات کشت ای خد
هست ناقص اندر اندر میکش

باز سلطان دیده با چو
تا نیاید در دلش از چو
ناخوش تار کیت و خون
بشکند چون کل ز غرس
المهی ان جستن از قصر حصون
کج در ویرانه هستای
کج جو و ز کج آبادان کیش
کا ندرین سینه سبی و تصویر
پرده شد بر روی آب
ز اب صافی او فاده و
ز این خفاش نشان بخواب
کشته جوشان چون اسد و
بر روی میشد شب تاره
تا چه پیدا آید از غیب و
انچنان ایسی نقد و نکت
کوشا صرصر علف بویش
از چه منکر میشود معراج
هم نقد فهم حسن خلق بود
و انکی نظاره کن کار و بار
ز اسب و سلطان که حال و کیش
سنگ را و لعل را داد و نشان
انچنان نبود که از آنی ضبط
روی تا سوسی عمارت الملک
چون فرشته کرد و از نیل تو
چون سر کا و است کوئی

درد دل خوار زنده این کار کرد
چونکه همگام فراق جان شود
و انجالی باشد و برین نه
میفروشی هر زمانی ز رگ
در خیال صورتی جوشیده
کر تو اول بگری در این
شاه دید آن اسب با چشم
تا چه سر است آنکه زان
زان یکی عیش که بشنید و
این بهانه بود کان تا
برده که در آن نکته را چشم
بانگ در دامن گفت از قصه
خاک حکمت چون که خوش اواز
بانگ در بشنو چو دوری از
چونکه قصص و فساد میبرد
چشم چون ترکس فریبی
دست کورانه بچل انداز
خلق در دامن نشسته از هوا
خشم شعله و شعله نار از هوا
روح را در غیب خود آشفته
آنکه در چه زاد و در آب سیا
لا تفرق فی هواک سبیل
گفت سلطان اسب و پای
پای کا و اندر میان این دو
زاد ابدان مناسب ساخته است

اسب را و منظر او خوار کرد
دیو دلاله در میان شود
قصداً دلاله بر تخریق
می ستانی همچو طفلان کرده
همچو جوی وقت دق بود
فارغ اتی از فریب فاش
وان عمارت ملک با چشم
کر پس صد پرده بنیدان
بس فسر و اندول او مهراب
از نیاز آن بردل سر کرد
که از آن پرده نماید سپه
تا که بانگ شده است آن فرا
تا چه دراز و من جنت باز
ای خاکت او را که و اشک
انجیات و ذوق پنهان
که عصایم بس که کورم ای
جز بر امر و نهی یزدانی متن
مرغ را پر با بسته از هوا
چار میخ و پیست و ازار هوا
لیک تا بچی سنج در خفا
او چه دام لطف و شبت و خج
من جناب الله بخواب سبیل
رود ترزین مظلمه بارم خرد
روند و زدن حق بر آب شای
قصرهای متقل پر داخته است

چون غرض کرد دلاله داد
پس فرو شد ابدایا را شای
این زمان که تو صحیح و قری
پس در آن رنجوری روزگار
هست از آغاز چون به کجا
جوز پوشیده است دنیا ای
چشم شه دو کز بهی دیدار غر
چشم سید چون باخر بود جفت
چشم خود بکداشت چشم کرد
در بیت از حسن او پیش نظر
پاک بانی که بر ساز و حصن
بانگ در محسوس در اجتناب
بانگ گفت بد چو در و شود
چون تو می بینی که نیکی
دید خود مگذارد و دید خا
ای عصا کش که گزیدی در
چیت جل اندر با کردن
ماهی اندر تابه گرم اند هوا
شحه آب سبام دیدی بر
چون رسیدی بینی آشفته
چون را کردی هوا از بیم
لا تکلن طوع الهوی لعل
ما بدل خود شه بفرموده
بنا صنعت است این شهر
در میان قصرها تخریبها

از سه گزگر باس با پیوسته
اندر آن تنگی بیکت برین
صدق را بر خیالی سید
غیبت یاد کرد بود یافت عمل
لیک آخر میشود همچون بلا
همچنانش کم کن اردو درین
چشم آن پایان کز بجا
پس بدان دیده جا حقیقه
هوش خود بکاشت قتل
ایمنی بد در میان چنان
در جهان غیب انگفت و
تصور دین این بانگ و در
از سقر تا خود چه در و او
بر حیات و راحی بر میرنی
که بر داری کشیدن گز
باز بین کو هست از تو کورتر
کاین هوا شد صصری عا
رفته از مستور این شرم از
شحه حکام جازا بر سبیل
زانکه صد از خد کردا
در رسد شغراق از نسیم حق
ان خلق العرش اولی من
شیرام فریب این راس
کی نهد بر جسم سب و عضو
از سوی میسوی این صیبا

ارقی
طرف آب
تخریق
سوزاندن
دق
کو فتن
خاتر
سست
مال
انجام
نغمه
حیدر
حیفه
سردار
حصون
جمع حسن نفسی
دروا
سعلق
شعریات غیبی را به پیشانی خواند
کجه شد آن که در دامن از هوا
چونکه در دامن نشسته از هوا
خشم شعله و شعله نار از هوا
روح را در غیب خود آشفته
آنکه در چه زاد و در آب سیا
لا تفرق فی هواک سبیل
گفت سلطان اسب و پای
پای کا و اندر میان این دو
زاد ابدان مناسب ساخته است
داو
فریب
سکرگاه
علاقت
زاد
ستاد
صهریج
آواز آب
و غنیر

کافوس
رآن شدن آدمی در خواب
بچه بخارا غده
قلق
منظر آب

مرغی
سداگاه

ریت
شک و شبهه
یسع و غین
ابر و غبار
شبن
نقص و پستی
سبحل
داس

فصله
زیادتی

خورد
کوره و خرم
نیمی سینه و نیم
غزل
کول
تقریر
رازها
مسترد
پس گرفته

در دوشان عالم بی مینا
قبض و بسط چشم و دل زود
تا با خر چون بگردانی ورق
حیل و محو این باشد و لیک
اگر سازد در دست کرد و قیا
پایمیش سوی خانه خوش بود
لوتش آورد و حکایتها گفت
نیمشب بگذشت افسانه کن
خواجگ گفت ای پیر و پاک
ما چو واقف گشته ایم از چون و چو
تا نکرد و هیچکس واقف بر آن
بر نیفتد از طبق سرپوش غیب
ما همه عینیم که شد نقش عین
بی حجاب درو کل آسیم صاف
روز کشتن روز پنهان کرد
بشو اکنون راز همان جدید
هم شنیده بودم از دوش خیر
که وفای و ام اوستان بود
وام دارد از دوشب و نه نهر
خواستم تا آن بدست خودم
عل و باقوتت بهر و ام
قیمت آن می ماند جزو
از کساد آن ترس و دور
تا زیارتی آتزش که کند
را آنچه وادم باز نسا تم تقیر

در میان خرگمی چندین فصا
و مبدم چون میکند سحر حلا
از پیشانی نفیستم در قوت
تو همیتر با شش مرید زنیست
اشی تا ندانند آن ملک
با کشتن حکایت غریب مار و خواب و دیدن پامیر
که رسید از دلش صد گل گفت
خوبشان انداخت و در غایب
آنچه میبکشی شنیدم یک
خبر بر لبهای مایه ناده اند
تا نسوزد پر و ده و عوی و زان
تا نه بید دیدنی را عین ریب
بل همه عینیم ما بی یسع و غین
در جهان جاودان گشته معاف
تخم در خاکی پریشان کرد
گفتی خواجه در جواب بان پامیر و جوه و ام اندوشت
که به تبریز آمده بود و نشان دادن جای دفن آن سیم را
و پیغام بوارشان که استخوانان هیچ باز نمیکرد
وام را از بعضی او کو و اگر
در فلان دفتر نوشته است
در خنوری و نوشته نام او
فاجتهد بالیسع این لم یجد
که رواج آن نخواهد یافت
بی کرانی پیش آن همان نهند
سوی پتان باز ناید هیچ

که چو کا بوسی نماید ماه را
زین سبب درخواست از حق
مگر که روان عماد الملک فرد
مگر حق سر چشمه این مگر پاست
بی نهایت مدد خوش سر گذ
آنچه بعد العسر سیر او دیده بود
دید پامیر و آنها یون خواجه را
لیک پاسخ دادیم فرمان نبود
تا نکرد در از نای غیب فاش
تا ندرد و پرده غفلت تمام
ما همه که شیم که شد نقش کوش
غرق در یائیم که چه قطره ایم
هر چه ما دادیم دیدیم این زمان
وقت بدرون که منجیل زن
گفتی خواجه در جواب بان پامیر و جوه و ام اندوشت
که به تبریز آمده بود و نشان دادن جای دفن آن سیم را
و پیغام بوارشان که استخوانان هیچ باز نمیکرد
فضل ما ندان بسی که خرج کن
خود اجل مهلت ندادم تا کن
در فلان طاقش مدفون کردیم
در بیوع آن کن تا از خوف غم
وار نام اسلام من بگو
در بگوید و نخواهم من فره
گفته باشد همچو سکت فی را کو

که نماید روضه فقر حلاه
رشتهها را زشت حق با حق
مالک الملکشان این شاگرد
قلب بین الاصبغین کبریا
چون غریب از کو خواجه باز
وجه صد وینار را با او سپرد
با غریب از قشقه آن لب کشود
اندر آن شب خواب در صدر
بی اشارت لب نماند کشود
تا نکرد و منهدم نظم معاش
تا نماند و یک حکمت نیم خام
ما همه نطقیم تا لب خموش
حکلی شسیم که چه ذره احم
کای جهان من است و شین است
وقت اظهار آمد و پیدایش
من همی دیدم که او خواهد شد
بسته بر او دست پاره کبر
تا که ضیفم و اگر دوستی نش
در دو عا کوئی مرا هم و رنج کن
خفیه بسیارم بدو در عد
من غم آن یار سپین خورده
که رسول امروخته روز خنیا
وین وصیت ایان کن من بگو
کو بکیر و بیکه را خواهی بد
مستور صدقه از قول رسول

بر او بنهاد و ام آن از و بنا
هر که استجا بکند و ز سر بس
کردن من پر و لا سوز
رو قضیه دیگر و راست
بر جبهه از خواب انگشت زان
تا چه دیدی خواب درین ای
گفت سودا گشت خوابی دیده
خواج را دیدم خوابی بود
ست و بخود اینچنین میسر
با خود آمد گفت ای بخور
سعی پنهان کنی در دل فقر
روضه در آتش نمرود درج
ما نقص مال من الصدقات قط
ان زکوت کیست با پاسبان
ز بل کشته قوت خاک را شیوه
این وسعت از برین سطلی
اندرون کاوین شهزاده
پادشاهی بود و در آن سپه
هر یکی از دیکری استوده تر
پیش شهزادگان استاده
از پنهان ز عین سپه
تا ز فرزند ابابین چشمه شتاب
چون شود چشمه ز بیماری علل
ای بسا کار ز پنهان همچین
نیز اجزای زمین در دیده

کرده ام من نذر با دو لعل
نیت بدیه مصلحت را مستقر
صد و محنت برایشان کشود
لب بکرا و خود هم بر کشا
که غرغروان و که نوحه کنان
که نمیکنجی تو در شمس و فلا
در دل شب افغانی دیده ام
آن سپرده جان براه کبریا
تا که مستی عقل و هیوس بر
ای نهاده هوشها در پیشه
طوق دولت بندی از غفلت
و حلما رویان شده ز بزل
اما الحیات نعم المستطیع
وان صلات هم زکات
زان فدا زاده زمین مسو
و ز درون نوری و شمع عالمی
کنج در ویرانه بنهاد
حکایت آن پادشاه و وصیت کردن به پسر خود
که در این سفر در ممالک من فلا استجا چنین ترتیب
و فلا استجا چنین نواب نصب کند و اما الله
الله بفلان قلعه مروید و گردان مگردید الی اخره
میرود سوی ریاض ام و با
خشت کرد و برکت شایخ این
متصل با جاناتان یا فلین
پایه پایه زیران بریده

در به بند و در بناید از سرش
ور و او دارد چیرنی ان سته
از خدا امید دارم من لبت
تا بنا مذ و قضیه ستر و را
گفت همان در چه سودا با
خواب دیده فیل تو پند و نا
خواب دیدم خواب بیدار
خواب دیدم خواب معطی
در میان خانه افاد و در
خواب در نهاده بیدار
صد اندر صد پنهان مندرج
تا بگفته مصطفی شاه سراج
چو شش و افرونی ز در زکوة
میوه شیرین نهان و شایخ در
در عدم پنهان شده موجود
درج در غنی هزاران مینی
تا خری پیری کرد و در آن نفس
حکایت آن پادشاه و وصیت کردن به پسر خود
که در این سفر در ممالک من فلا استجا چنین ترتیب
و فلا استجا چنین نواب نصب کند و اما الله
الله بفلان قلعه مروید و گردان مگردید الی اخره
میرود سوی ریاض ام و با
خشت کرد و برکت شایخ این
متصل با جاناتان یا فلین
پایه پایه زیران بریده

کو بریزد آن عطار بر سرش
بیت چیدن خود ز میان
که رسا دحق را با سحر
هم نکرد و مشغول
پایم دانست و خوش بر جا
که رسیدستی ز حلقه دوستان
آن سپرده جان پی ویدار
واحد کالاف از امر خدا
خلق است که داد و داد
بسته در بنیدل و کداری
آتش اندراب سوزان مندرج
الساح یا اولی النعمان
عصمت از فحشاء و مکر و صلو
زندگی جاودان در زیر
در سرشت ساجدی سجود
در سواد چشم چیدن رشتی
کا و بید شاه فی یعنی لبس
هر سه صاحب فطنت و صاحب
در سخا و در وفا و در کرم
قره العینان شه همچون
میکشید بی غنیل آن بد
گشته جاری عینان من پر
که ز فرزند ان شجر نم می کشید
مایا تا گشته جسم توین
پار ما بر دوختی جسم و جان

پرو و لا نیدن
در بخ کردن
لبق
چرب زبان و برکت
فلا
بیابان و چون تا در خرا و دریا
ولایت پر یکی کینه چون
المسی
ارزد
مدرج
مدرج
بنفقه
انباشه
سجاح
رستگاری
الساح یا اولی النعمان
رباح نبی عطا چنین العیال
نفس سوزنا است نقت
مال
زین
انقص
نمی کشید و الی اخره
نفس سوزنا است نقت
مال
زین
انقص
نمی کشید و الی اخره

را بجان
سفت
اشاره بگریه و لغت فیه من
روحی هست آقا

کاربر
قات

میبوع
چشمه

استر
درون و برون

استعاش
بلند

اقل
فرورونده

حنین دین
ناله و فغان

نکت
خفیف ایکست

تا تو پذیری که بردی را بجان
عاریست این کم همی بدیشا
بیده نسبت بجان میکوش
جدا کار بر صسل خیرا
توز صد میبوع شربت میکوش
چون بچشد از درون چشمی
چشمه آبی درون خانه
قره العینت جز آب گل بود
قلعه را چون آب آید از برون
آب بیرون را ببند آن پناه
قاطع الاسباب لشکرهای
زان لقب شد خاک را دار لغز
او بگفتی مرا وقت غما
حق پی شیطان بنیان زد
به تو را یاری همی نمود
جان فدای تو کنم درانت
چون قدم نهاد و در خندق
تو سر سیدی ز عدل کرد
فاعل مفعول در روز شما
گول را و غول را کورافیت
جز کسائی را که واکردند از
چون برانداز پیشانی چنین
کایچا تان و اخیره از غر
چون که دریا بر وسایط رشک
غرم ره کرد آن هر سه

باز ناست از تو این و آن
کاسیچه گرفتی همه با یکزارو
بیان استاد و عارف از سر چشمه
از استاد و انجذاب چشمهای بیوفاکه علامت و لک
التجانی عن دار الغرور که آدمی چون بر مدوهای این
اعتما کند در طلب چشمه دایمست شود چنانکه حکیم را
کار بر درون جان میباید
یک چشمه آب از درون جان
در زمان امن باشد بر فزون
تا باشد قلعه را زانها پناه
همجودی آمد قطع شاخ و برگ
که کشد پا پس یوم العبود
و دراز تو رنج و دوه که در میان
که تو را در زرم آرد با یک
در خطر پیش تو من میدهم
رستی شیری بلا مردان
او بقمقه خنده لب را بر
من همی ترسم تو هست از من
روسیا پسند و حریف و نکسا
از خلاص و فوزیبا شکفت
در باب فضل آید از خزان
عرش لرزان از این البید
نک ریاض فضل نک غم
نشه چون با همی ترک شک کرد
روان شدن شهزادگان در مالک پد بعد از وواع

کمال در دیده نمود پا دیدار
جز نفقت کان زو تاب آمده
بیا ناست از تو این و آن
از استاد و انجذاب چشمهای بیوفاکه علامت و لک
التجانی عن دار الغرور که آدمی چون بر مدوهای این
اعتما کند در طلب چشمه دایمست شود چنانکه حکیم را
کار بر درون جان میباید
یک چشمه آب از درون جان
در زمان امن باشد بر فزون
تا باشد قلعه را زانها پناه
همجودی آمد قطع شاخ و برگ
که کشد پا پس یوم العبود
و دراز تو رنج و دوه که در میان
که تو را در زرم آرد با یک
در خطر پیش تو من میدهم
رستی شیری بلا مردان
او بقمقه خنده لب را بر
من همی ترسم تو هست از من
روسیا پسند و حریف و نکسا
از خلاص و فوزیبا شکفت
در باب فضل آید از خزان
عرش لرزان از این البید
نک ریاض فضل نک غم
نشه چون با همی ترک شک کرد
روان شدن شهزادگان در مالک پد بعد از وواع

لیک آرد در آنا پای دای
روح را باش آن دگر با بیده
نی نسبت با صنیع محکش
فادعت آرد ازین کار برنا
هر چه زان صد کم شود که بدو
ز اسراق چشمها کردی
به زردی کان نه در کاشا
رسته این قره در دول بود
تا که اندر خوشان غرق کند
به ز صد جیون شیرین از برون
جز کرد جان با روی یا
که بچشم در دو چیز میخیزد
خود نمیکوید ترا من دیده ام
در بلا و در حیا و غیب
مخلصت باشم هم اند وقت
انجوال خنده و بکرو و غا
کویدش رو و که بیزم تو
تو بدین تریز با هم کی ره
در چه بعد از و شب الهام
خاکند اینجا و اینجا افکند
امرا و کیرند و او نعم الامیر
و سنان کیر و بالا می کشد
از بهای خود بود و زنا و دنا
کایچیت از حد مکانست
سوی املاک پدر رسم سفر

در طواف شهر با قلعه اش
خوهند از شه اجازت کاغذ
کهچا دلان کشد عازم شود
التهاد دران و ز دات
همچو آن حجره ز لیا پر شود
تا هر سو بگرد آتش عیا
تا هر حیوان و نامی کاگرد
از قفس کرد عطش آبی خورد
صورت عاشق چو فانی شود
غیرش بر عاشقی و صاوت
اسلم الشیطان در اینجا شد
چین مباد که هرستان رزند
در فرج جوی همه ستر
خود بدان قلعه نمی شست
چونکه کرد و منع دلشان
کیست که ممنوع کرد و منع
پس ازین نوعی به قوم کشید
پس بشه گفتند خد متانیم
لیک استنا و تسبیح خدا
صد کتاب است جز یک است
کونه کونه خورد دنیا صد هزار
در مجاعت پس تو اول دید
کان طیبیان همچو سببی فضا
نا شده واقف که یک است
ماهی کل سوی بتاها شده

اعادت کردن شاه وقت و داع وصیت خود را
داو جارتان چو نیت و چرم
فی امان الله دست فشان
دور باشید و بر سید از خطر
تا کند یوسف بنا کا بش نظر
روی او را بید او خبی استیا
از ریاض حسن ربانی چرند
در درون آب حق انا طرند
پس در آب اکنون کرا بید کو
غیرش بر دیو و بر استور
که یزیدی شد فضلش یزید
که فتید اندر شقاوت تا ابد
از کینکاه بلا پر سینه
خود نمی افتاد استو میلان
در هر سوس افتاد و در کوی خیا
چونکه انسان جریس مانع
هم ازین بیدی بقلب خیر
بر سمعنا و طعنا مارسیم
ز اعما و خود بد از ایشان جدا
صد جهت را قصد جز هر است
جمله کچیر است اندر اعتبار
که یکی را صد هزاران دیده
غافل و بی بهره بودند از سوا
رائضی جنت تها دیها
کل نموده لیکن آخاری به

از ره تدبیر دیوان و معاش
پس ایشان گفت استنا مطاع
تک آرد بر کله داران قبا
جمله شمال و نکار و صورت
خانه را پر نقش خود کرد آن کید
شش جهت به نظر آیات کرد
حیث و لیم فتم و جهه
صورت خود میدا یصا جسط
همچو در آب از صغ غبور
چهره عیسی کشت دانه دیوی بود
چین که دارد از ان قلعه و جو
بشنوید از من حدیث بفر
در نمیز نمود از ان قلعه حد
از قلاع و از منا هیچ دور بود
که باید استر آن با باز
لیک بر ایل هوا تحوین شد
بل مدان فی حمامات هوا
که ما بشد غفلت از جهان تو
گفته شد در ابتدای مثنوی
وین برادران سنبله یکدانه است
سر و شد اندر دولت پنجم طعنا
وز طیبیان و کشری تدبیر
نشان مجروح از تحویل کام
جزر تصرف سوار و سکا
بر کله می که میکو بد لکد

دشت افغان
یعنی بادل خوش

در
قلعه
کید و حله گشته
درست و بدست
درست و بدست
درست و بدست

در هر سوس که حضرت نبوی
فرموده اند اسلمت طانی
یعنی سلطان کرد و سلطان جودا

مساج
یعنی مرکز جمع مسجد را
تقی
پیشانی خشن ترغیب

تغوی
تغوی
تغوی
تغوی

استنا
مجااعت
کوفتن

اول
عیسان
دان
کر خدا
پس خدا

تہجیب
سنان

سکس
رہا شتن و پر کر دن جا

میں نے

قرض دار

—

عاقبت بی

دانش گزینی است
خلف فاعل
تفسیر
تفسیر

حَبَّان
کمان و پند است

پسند تو
یعنی نصیحت کردار

جسٹس

لغی ہی سعی و کوشش مانوں

آن طیبیان آنچهان بنده
از خری باشد تا فل خفته و آ
تیر سوی راست پزاید
در پی سودی دویده به کس
در سبب چون بهیادت کرد
بس کس از عقد زمان قارون
در سبب گیری نکردی بهم
مشکارا در دو چشم ابل
او بگرداند دل و افکار را
این شمس نیست نقیب خدا
او همگوید که حبان خال
بر درخت کندم منی زوید
چون شد ناز منع وینش
برستیز قول شاه محبتی
آمد ناز غم عقل پند تو
اندان قاعه نوش ذات الصو
پنج ازان چون چن طلا
زین قدحهای صور کم با
سوی باده بخش کبابین
او اما معنی لب بندم بگو
صورتها از بصورت آمد و در
شیرت محض آردت بصورت
آنچهان کا نذر دل از هر و صا
و حده صورت ضرر بصورت
منع بصورت نماید صور

گشته اندر مکر یزدان محجب
که بخوشی تا کیست بختیگر
سوی چپ رفعت پیر ^{و ده}
نارسیده سودا و فنا و هوس
پس چرا بدطن نکر دی ^{سلب} و بر
دیگری از عقیدین ^{شد} بدین
که بر افشاش پنهانست زیر
کم نموده تا اندازند ایچ قدر
چون بقلب حق بود اجزاء
بنماید که حقیقتها کجاست
هم خیالی باشد چشمی ^ل بیا

کر به بندی بر سطلی کاو در
خود نلفته کاین مهتل تاکی است
سوی آهونی بصیدی نامختی
چاها کند برای دیگران
لبس کسی از کبسی خاقان شد
پس سلب کرد آن خود دم خور
هر تنهاست این خرم جود
آنکه چشمش بست کرد چرخ را
چاه را تو خائنه بی شریف
آنکه انکار حقان می کنند
این سخن بایان نارد آن فرقت

رفتن شهر و کان بجانب قلعه ممنوعه عنها بحکم الانسان
على منع و صديقه‌ها می‌دیرا فراموش کردن و در بلاد افان و
لواصه با ایشان زبان حال گفت که ایلم یا تکلم نذیر گفتن
ایشان در جواب گویند ستم و تعقل ما کما فی اصحاب تسبیح

<p>خوی بد تو بنده است خرد زان هزاران صورت و نقش از قد حاسی صور بگذر گشت چون رسد با ده نیاید جام چونکه ریگی آرد شد بهر خلیل کسین غیبی تصور و رخیا بی زوستی دستها با ده می بیج ماند این شوثر با اثر پیشل بالایقت نیستل آجیه صورت باشند بر دخی</p>	<p>ما بندگی خویش نمودیم و لین بیج از این چون چش باطن با جوی تا مگردی بت تراش دست پر تا از آفتو بگری با نکت خود ترک دشر و صورت کنیم همچنان که آتشی زاده است و د زاده صد کون آلت از بی التی میشود با فیده که ناکون خیال دست خاینند از سر کشتی تن نگار و با کجاست</p>
---	--

بازیابی در مقام کاو
 نیست پیدا و کرا فلکی است
 خویش را تو صید خوکی ساخت
 خویش را دیده فدا و اندران
 و گیران زان کسبه عریان
 تکیه بروی کم کنی به سب
 زانکه خرد را بر نماید آن قدر
 ز احوال اندر و در چشم خرب
 دام را تو دانه بینی لطیف
 جملگی او بر خیالی می تند
 بر گرفتند از پی آن در
 از طوایف مخلصان بیرون
 سوی آن قلعه بر آوردند
 تا بقلعه صبر سوزش را
 و شب تاریک بر گشته روز
 پنج در در بحر و پنج از سوی
 میشدند از سوی پس
 باده در جام است لیک از جام
 کوش دارا و از آید می
 دانکه مغرور است کندم شلی
 چون پای پیش از او ملا
 جان جان ساز و صورت او می
 هیچ مانند بانگ و نوحه با
 حَلَّتْ لِقَائِهِمْ أَجْبَدُ الْعَقْلِ
 اندر او جسم را در نیک

صورت نعمت بود شاکر شود
صورت شهری بود کیر و سفر
صورت خوبی بود ناز آورد
این زهد انداز باشد برود
بر لب بام ایستاده قوم خوش
فعل برارگان و فکر کسب
صورت مرد و زن لعب و جاح
در مصاف انصورت تیغ و سپر
هیصور چون صورت بی صورت
هیصور دار و زب صورت و جود
صورت دیوار و سقف هر کار
فاعل مطلق یقین بصورت
آمد کیر داز و هر صورت
صورتی از صورت دیگر کار
پس چه عرصه میکنی ای سپهر
در تصریح جوی و دافای خوش
صورت شهری که آنجا میرود
صورت یاری که نزد او شوی
در حقیقت حق بود معبود کل
لیکن آن سریش این ضالان
چونکه کم شد جمله فیه
خوبتر زان دیده بود آن
ز آنکه افیونشان این کاسه
کرد کار خوش قلعه پیش با
تیر غمزه دوخت دل را بیجا

صورت فہمت بود صبا شود
صورت تیری بود کیر و سپر
صورت چکی بود ساز آورد
واعی فعل از خیال کون کن
هر یکی را بر زمین بین بایش
لیک در تاثیر صلت و بهم
فایده اش بهیوشی وقت و ناع
فایده اش بصورتی یعنی طفل
پس چرا در نفی صاحب نعمت
صیت پس بر موجد خوش
سایه اندیشه معیار دوان
صورت اندر دست او چون
از کمال و از جمال و قدتی
که بجوید باشد آن عین ضلال
احتیاج خود به حاج و کر
کز تفکر جز صور ناید به پیش
دوق بصورت کثیت است
از برای مونی اش میرود
کز پی دوست سیران بل
میدهد او سری از راه دم
از کم آمد سوی کل بستند
ویدن آن سه سپرد در قصر قلعه ذات الصور نقش رو
و ختر شاه چین را و بهیوش شدن هر سه برادر و در
قلعه افتادن و تقصص کردن که بصورت کسیت
الامان یا ذوالامان بنی

صورت زخمی بود مالان شود
صورت خوابان بود شریکند
صورت محتاجی آرد سوی کسب
بینهایت کیشها و مشیص
صورت فکر ست بر بام میشد
آن صورت و بزم کرام خوش
صورتان و کمان نعمت است
مدرسه تعلیم و صورت های
پیش او رویند و در نفی او فتنه
خود از رویا بد ظهیر انکار او
کر چه خود اندر محل فتنه
که که آن بصورت از کم عدم
باز بصورت چو پنهان کرد
جز کمر آن صورتی کان میرد
چون صورت بند است بریزان
در غیرت صورت نبوده
پس معنی میروی تا لامکان
پس معنی سوی بصورت
لیک روی خود سوی کم کرده
آن ز سر می یابد آن زمین
این سخن بامان ندارد آن کرد
ویدن آن سه سپرد در قصر قلعه ذات الصور نقش رو
و ختر شاه چین را و بهیوش شدن هر سه برادر و در
قلعه افتادن و تقصص کردن که بصورت کسیت
الامان یا ذوالامان بنی

صورت زخمی بود مالان شود
صورت غلبی بود خلوت کند
صورت باز ووری آرد بعب
جمله ظل صورت اندیشه
وان عمل چون چای به برارگان
فایده آن بخودتی و شیشی است
فایده آن صورت بصورت است
چون بدش متصل شد کشت
پس صورت بایسته بصورت
نیت غیر عکس خود بکار او
نیت سکت و چوب خوشی است
مرصود را و نماید از کرم
آمد از بهر کد و رنگ و بو
بابت ارشاد کردش از و
طن مبر صورت شبیهش محج
صورتی کان بطور اید و رتو
که خوشی غیر شکانت و زما
کر چه ران مقصود غافل است
کر چه سر اصل است پی کمر کرده
قوم دیگر پا و سر کردیم
صورتی دیدند با قروشکو
لیک زین رفتند در عجب
کاسها محسوس افیون ناید
هر سه را انداخت در جاله
آتش در دین و نشان بخود

مشت
یعنی حلقه
کشم
پنهان
و فاع
جامع کردن

حجود
انکار
فکر نمودن
کشد
مشقت

فره
صاحب متعارف
شکوه و خوبی

اینکه در این کتاب
بسیار از کتب دیگر
در این باب
نویسند

نویسنده که در این کتاب
نویسند خود را بگویند
که در این کتاب
نویسند خود را بگویند
که در این کتاب
نویسند خود را بگویند

حوالی

بفتح لام اطراف هر حرف
از این کتاب
نویسند خود را بگویند
که در این کتاب
نویسند خود را بگویند

توضیح

که در این کتاب
نویسند خود را بگویند
که در این کتاب
نویسند خود را بگویند

روز دیگر بر پیمان صغیر سرطان بد که کسی او باز هر که کردی ناکمان سهراب بر خوشی دشت عشق تاسه منع کرد از پیر و پیش گرفت کای جهان خوردی و چوایی غیر این پیرایه خواهند کردارها بسی چاره نبود تکتهای بر ساق بساز چپ تا کمان آید که ناباست او چونکه عاجز شد ز صد کویک بهم شناسید و ندانست پس کمال نشین و فی هر چه بد بد نیمه بهیم چند روز انداخت بر روی سرور از زیر کفن برگردست گفت لیکن اندیدی ای غور غیر مردن هیچ فزینک وان غایت هست موقوف آن ز مرد باشد این افقی امردی دگوشه در این زان غریب خانه زلفند اند کودک امر در صورت بود دست بر کودک زود ارجا گفت ای فی الناز خرس کرده	روز دیگر بر ضعیفان اسیر ز نوخا بد هیچ و نکشاید ز نو بردی ز این کینه یکجمله خامش را بود کینه و کاسه ماند خلق از جد پیران کان جهان این جهان گیری نیم جبه ز ندید و ناپست گفت هر نوعی نبودش هیچ تا برداشته کمان کاشکسته در میان اعمیان برخاست چون زان او چادری بر کشید در دلش آمد زجر مان حرقه تا کند صدر جهان اینجا همچنان کرد آن فقیر که به دست بیرون کرد از تحمل خود سر بیرون کرد از پی ست او از جناب مان بردی بهیم در کینه و با خدا ای حیدر تجربه کرد ز این ره نالقا	روز دیگر بر ابتلاء تبیل لیکن خامش بر جوالی ریش من صمت منکم نجایه نا در روزی کی پری گشت گفت پس بشیرم پری ای پد خنده اش آمد مال دادان پیر نوبت روز فقیمان ناکمان روز دیگر بار کو چیده دیدش و شاختش چیزی پس بدید و ندانست هیچ در میان بیوه کان رفت رفت پس پیش کفن خای پکا بویک بید مرده پندار وطن در نه چیده و در پیش نه تا نیکو دان کفن خوان صله گفت با صدر جهان چون بستم سر مو تو اقبل موت این یک غایت به ز صد کون جهان بلکه مرکش بی غایت نیست	روز دیگر بر مکاتب کفیل ایستاده مغلطان دیوارش بر همه اهل بخارا سایه و ده ز کاتم که منم با جوج پیر گفت از من تویی بشیرم پیرتها بردان تو غیر را کانت فقیه از مرصا مدر فغان پاکش از صفت قوم مبتلا روز دیگر و پوشیدار از کانه و جرم کفن آن عزیز سرفروا فکند و پنهان کرد که به پیچم در نه پیش ز در اندازدی وجه کفن معبر صدر جهان اینجا ماننان نکند از آن ده دله ای مبهته بر من ابواب کم کز پی مردن غنیمتار جد را خوست از صد کون فغان بی غایت بان و مان جان بی ز مردکی شود افی ضری روز رفت و شد زمان گشت لیکن همچون ماه بدش بود خسته را نقل کرد آن گفت تویی خست چون این کردم اینجا حسیا طشت
--	--	---	--

حکایت امرو و کوسه در خاقاه بالوطی و تدبیر

آمدند و جمعی بد در وطن هم بختند اسوار تر عیس هم نهادند پس خودیست گفت بی تو کیستی ای کت پر ابله و بی خاصیت اندر کت	مستغل ماند قوم قحج کوسه را بد بر زخان چار لوطی دت بر و شب از کت گفت این سی خست چون کودکی بیمار و از ضعف خود
---	---

تف
کرمی اجابت
مغلق
سینه

خسیت و خوف
هر دو یعنی ترس

افسان
در قضا افسان

توزیع
قسمت

اولیا و زمان
کسانی که صاحب اختیار
چرخ ایشانند

بکسر کاف قوی جبه
و بجای

بشکند
یعنی برسد کند

سینه
یعنی آگاه شونده

حجیبی
یعنی پنهانی

سباح
شناوری

عم
جمع عمد

خطرت
اندیشه

نصح
پند دادن

گفت اگر داری زنجوری تنی
گفت آخر من کجا بایرم شدن
خانقا هستی کو بود و بهتر مکان
و آنکه ناموسی است خود را زنجیر
خانقه چون این بود باز خانقا
عقل باشد ایمنی و عدل جو
یوسف از زن یافت زلفش
فی زمر دان چاره دارم ز زنا
فارغست از خشت و از کجاست
زرقه سایه عنایت بهتر است
با عنایت او ندارد در هر چه
و حقیقت هر یک از آنموسها
شخصه از موم اگر مری نهد
خشت را بگذار ای نیکو سر
نوم عالم از عبادت بود
دست و پا ساکن باب اندر
علم دریا نیست بنج و کما
کان رسول حق بکفت اندیا
طالب الدنیا و تو فی اتمها
غیر دنیا پس چه باشد آخرت
رو بهم کردند هر سه مفتتن
هر سه در یک فکر و یک سودا
یکرانی اشک پیران هر سه
آن بزرگین گفت کای خوان خیر
مانی گفتیم که مال از حرج

چون ز رفی جانب دار نشسته
که بهر جا میروم من مخزن
من ندیدم کیزمان دیوی ما
غمزه در دود میزد به ما شکر
چون بود خسته کله دیوان
برزن و بر مرد اما عقل کو
من شوم توزیع بر بچاه دا
چون کنم چون فی از اینم فی
وز چو تو ما در فروش گشت است
از هزاران کوشش طاعت پرست
تا بسازد خویشتن را بهره
کان امان نامه و صله شایسته
پهلوانان را از ان دل شکند
لیک هم این محب از دیور
انچنان علمی که مستنبه بود
به رود از اعجمی با انتطاح
طالب علمست عوام کجا

یا بچاه یک صلب مشفق
چون تو ندیدی پلیدی محک
رو بن آرد مستی خمر خوا
یار با ناموس را غیر نظر
خر کجا ناموس تقوی از کجا
در کزیرم من روم سوی زنا
از زمان از جایی بر من نهند
بعد از آن کو دکن بگو به نگر
برزن ندان چارم و بهر من
ز آنکه شیطان خست طاعت کند
خست اگر بسیار به ناهاده تو
تو اگر صد عقل بهی بر دور
آن دوسه تا رعایت بمجو کو
رود و تا موزان کرم در دست
آن سکون سباح اندر شایسته
میرود سباح ساکن چون عهد
که هزاران سال باشد عمر او

در بیان حدیث منتهوان لایسحان طالب العلم و طالب الدنیا
طالب العلم و تدبیر اتمها
کیت کند رانجا و کرد و در بر
بخت شایه و کان با هم کرد و ان قضیه و متعاله برادر بر کرد

هر سه از یک پنج و یک علتیم
بر سر خوان مصیبت خون فشان
مانه نر بودیم اندر نصح غیر
صبر کن کاتصبر مفتاح الفرج
در خموشی هر سه زحمت یکی
یک زمان از آتش دل هر کس
از چشم هر که با کردی کله
آن کلید صبر با اکنون چه شد

کو کشاوی از سقا مست مغلق
می برادر و سر پرشیم چون
چشمها پر نطفه کف خایه با
نیست لیکن زین نظر دین پر
خر چه داند خست خوف و جا
همچو یوسف اقم اندر افتان
اولیا شان قصد جان من کند
گفت او با این دو مواز غم پرست
بهتر از سی خشت پیرمون کون
کرد و صد خشتت خود و کند
اندو سه مواز عطاسی انشوا
بر کند آن جله خیر سیر
سند شده چون فرسیاد و جبه
و انکلمان این بجنب و غم بد
به زجهد اعجمی با دست و پا
اعجمی زد دست و پا و غرق شد
می نکرد و سیر او از جبه
این که منتهوان بهما لایسحان
غیر این دنیا بود علم اسی
کان بر در ایجات آنجا اسی
هر سه را یک پنج و یک در دور
در سخن هم هر سه را حجت یکی
بر زده با سوز چون مجمر نفس
از بلا و خوف و فقر و زلزله
ایچوب منسوخ شد تا نون چه شد

مانی گفتیم اندر کشکس
از زمان که بود اسبان و طا
جمله عالم را نشان داده بهر
ای ولی که جمله را کردی تو کم
ای خرد کو پند شکر خای تو
از غری ریش را کنون در تو
وقت پند دیکرانی با می
آنچه بچه سال با فیدی بهوش
سیریدی پیوسته خود را دم کن
ایچکایت کوش کن ای خرد
پادشاهی است اندر زخم تو
چون کشیدندش شبی غیبی
که بفر خود بخورد و شکر شراب
می نخورده عریده آغاز کرد
حق ندارد و خاصکار در کون
رومی کرد انداز ارشادش
چون همه بار است جانش نیست
نار و دوزخ جز که قشر افشار
تا که باشد حق حکیم انعام
از عنایت که بود بر سرش
شاه با ساقی بخت انبیا
افاق مشرق و تنویر او
عقل کو عقل دگر را خمر کرد
ست گشت و شاه و خندان
بک کتیکت دیده بهر چو

آتش اندر میچو ز خندیم خوش
جمله سر را بریده زیر پا
ز آنکه صبر آه چراغ و نوحه
کرم کن خود را و از خود شرم
و درشت ایندم چه شد بهی
پیش ازین بریش خود خند
در غم خود چون زمانی با می
زان نسج خود و بطنای تو
با دوست و دشمن سلت گمن
بمجلس کشیدن پادشاهی فقیهی
میکشد آن کت فقیهی بر سرش
ست و مجلسش چون زهر
خوشترا میدین شرم زهر با
گشت و مجلس کنان چون گشت
از می ابرار بسند و شیرین
که نمی بید بید و او شان
کافکند و نارسوزان چون قشور
نار را با هیچ مغزی کار نیست
مستردان در گذشته و آمد
استاد و شرب احش
چه خموشی ده بطبعش اره می
چون اسیران بسته در سجده
حمره زودار و دست است
در مذمتی و مضاحک رفت و
سخت زیبا رخ زو افان

هر سه را وقت نکات جنگ
ما سپاه خویش با می کنان
نوبت باشد چو خیره شدیم
ای زبان که جمله را صبح بد
ای زولها برده شدش
چون بدو دیگران در مان
باکث بر لشکر زدن بدسار تو
از نوبت باکث یاران بود
باری آن تست بر روی بیضا
بمجلس کشیدن پادشاهی فقیهی
کرد اشارت کش در مجلس کش
عرضه کردندش پند گفتند
هین بجای می مار زهری
همچو ابل نفس و ابل آب گل
عرضه میدارند بر محبوب عالم
که بکوشش تا بکفش ره بد
مغز بیرون ماند و شکرش گشت
و بود بر مغز ناری شعلدن
مغز و قشر با مغز او
در کوبد ما مذا و بسته دهان
هست پنهان حالکی بر چرخ
چرخ را چرخ اندازد در کن
چند سیلی بر سرش زد گفت کبر
شیر کرد و خوش شد گشت
چون بیدار داد و شازمان

گفته ما که هین کردانید گشت
که پیش آید قاهر چون سنان
چون زمان رشت در چادریم
نوبت تو گشت از چمن زو
نوبت تو شد بچنان ریش را
در و همان تو شد چون سنان
باکث بر زن چه گرفت و از تو
دست بیرون آرد کوش خود
خویش را و طبع آرد در نشا
تا بدانی اندرین معنی سند
و ز شرب لعل در خورشید
از شد و ساقی بگردانید
تا من از خویش و ازین و از
در جهان نیست با هاج دل
حسن نمی باید از غیر کلام
تسلی اندر و نوش و شرب
کی شود از قشر معده کرم و
بر بختن دان نه بر خشتن
مغز را پس چون بسوزد و
چون فقیه از شرب بزم
هر که خواهد بغن از خود برد
چون بخواند و غمش نیم
در کشید از بیم سیلی آن زهر
سوی بهر زلفت تا میره کند
عقل رفت و تن ترم برداز ماند

دطا
کو بدین بین عالم

غری
فجلی

کون
نمان

مصحاح
خوش معنی
قوانین
محرر و تدوین

بسیار شدن
خسب کردن
چاق چاق
بسم صوت
طلوب و غلوب
یعنی طاب و غالب
عین
کسل
روا کردن
میکنان
چنانچه در بعضی معانی معلوم است
شاید داکم دست عروسی است
کر دلت
مجله
تجدید کردن
تقدیم حاجت بجهت خود را به هم
وقت جماع از خوشی
القارعه
نام قیامت است
نکال
عقوبت
بانی پیشانی
بنده از آنجا که
جنبه اندیشه سازا
بقیه که گوی برادر بزرگ
از شهزادگان

عمر با بوده غرب شاق و است
زن بدست مرد در وقت لها
گاه پهنش واکسد بخت
آنچنین بخت مطلوب و مطلوب
از قدیم و حادث و عین و عین
شوی وزن با گفته شد بخت
کاخچه تو با او کنی ای معتد
حاصل آنجا آن فقیه از خود
جان بجان پیوسته و قالیها
چشمان اما داند عین عین
شد دراز و کو طریق با کشت
آن فقیه از جای بر جفت
چون فقیهش وید پرا خشم و
خنده آمد شاه را گفت ای کجا
آنچه از آن خورم از ترش و
زان خورم مر غلامان که من
من چو پو شوم از خرد و طلس لب
مصطفی کرد این صفت با این
دیگر از آن بس طبع آورد
چون قلا ووزی صبر است شود
چون صبوری پیش کرد تو بباد
صبر مفتاح الفرج است
حد ندارد این سخن کو تا کن
باز کرد ای عاشق و زور بر
هر شهزاده چو کار افتاد

بر کینک در زمان بر زود و است
چون خمیر آمد بدست ناز
در پیش اردو کی یکت لخت
اندین بعد مغلوب و غلوب
پیشی چون پس و این پیش
که مکر ای شوی ن کسب
از دینکی خدا با تو کند
نی غفیفی با بدستش و نی با
چون در سرخ سر بریده
نی جن پیدا شد آنجا جبین
آنظار شاه هم از حد کشت
سوی مجلس جام می بر بود
تلخ و خونی کشته همچون جام
آدم با طبع آمد خیر ترا
میهدم در خور یار هیچ
میخورم بر خوان خاص خوش
زان بو شام خشم را با کلا
طعمو الاذنا ب تمام کلان
در صبوری چشمت را بکشد
جان با وچ عرش و کی بود
از بلا او را در رفعت کشت
کامدین تمجیل در پیش

بس بلند اندخته و نره فرا
بسر سد کا پیش هم و کشت
گاه در وی ریز آب و کشت
این لعب تنانه شور بازن
لیک لعب بر کی رنگی و کشت
تشب کردن نیک دوست
این زن دنیا که هست است
آن فقیه افتاد بر آن خور زاد
چند شراب و چه ملکات
یافت پریشان زان یکمرا
شاه آمد تا پس بپند و قلم
شده چو دوزخ پر شرار و پر کلا
باکت زو بر ساقش که کرم
بادشاه هم کار من نیست و
آنچه از ارمی نوشم همچو نوش
زان خورم بند کار از اطعام
شده هم دارم از نیت و دوزخ
شده فقیه و بد و با خود جفت
هم طبع آور بدوی خوش
مصطفی بن چون که صبر شد
صبر صبر آمد بهر حالت کشت
صبر آرد عاشق را کام دل

رفتن شهزادگان بعد از تمام ماجرا بجانب ولایت
تا بقدمکان بمقصود و دیگر باشند که راه بوصل
مسدود است بقدر مکان نزدیک شدن محمود

بر نیامد با وی و سودی نداشت
ز و بر او چاق چاقی زیر
از تنور نشستن ساز و ممکن
هر عشق و عاشقی با این فن
پیش بر یکت ز فرنگی و کشت
خوش امانت و او را نداشت
حق امانت و او را نداشت
آنش او اندر این چه صبر
چه چای و چه وین و چه
بلایع هر یکت قهرم را از
یافتن آنجا زلزله و القارعه
تشنه خون و جویست بدو
پیشانی خیره بین و طبعش
زان خورم که یار را جویم بدو
کی دهم از آن خورم یار و نوش
که خورم من خود پخته یکا
البسوس گفت تمام لب
از عطای خاص کتاف الکرو
پیشا کن عقل و در اندیش
بر کشادش بالای طلبان
صبر و اکدار تا توان زد
بیدار صبر شد آرام دل
وز حدیث عاشقان بر
کانتظار نشسته شهزادگان
عشق در خور که شمالی داوستان

این بختند و روان گشتند زود
 دالین و لکت را بکشد
 یا چرا بر ابریم برل کر نشسته
 امر و القیس از ملکات خلک
 بود ناکت طبع و هم صاحب جمال
 چون کرد عشق حقیقی بر لبش
 نیشب و لعلی پوشید و رفت
 امر و القیس آمده است اینجا
 یوسف وقتی دولت شکست
 پیش باباشی تو بخت ما بود
 فلسفه گفتش بستی و او خوش
 دست او گرفت و با او یار
 برزگان شدند و بر طفلان
 قفسه کجی و آتشاه زمان
 جهان این سه بجه هم کرد و بین
 صد هزاران سیر بیک از این
 این بود آن لحظه که خوش بود
 کشش باز هزاران زنده
 راز را خیر از خدا محرم نبود
 زین لسان الطیر عام نمود
 کوسلیانی که داند لحن طیر
 چون سلیمان از خدا بشناسد
 جایی پیرغان بود و تنوی قاف
 فی فراق قطع بر مصلحت
 بر استغای آن روحی جسد

هر چه بودای یار من آن لحظه بود
 راه عشق نهان برداشته
 خویش بکشد اندر زنده

صبر بگریزند و صدیقین شدند
 همچو ابراهیم و ابراهیم از پی
 چو اسمعیل صبار محب

حکایت امر و القیس که پادشاه عرب بود و با جمال
 و کمال و زمان عرب چون زلیخا شیفته او بود و مذکر
 و انست اینها هم تمثال صورتی اند باید طالب

از میان ملک بگریخت گفت
 شد شکار عشق خوشی میرند
 سرتر ارم از بلاد و از جمال
 جان باز وصل تو صید شد
 ناکهان و اگر دانه روی تو
 او هم از تاج و کبریا شد
 او بر کشتی بود من الا
 هست شده و میان این جا
 همچو مرغان کشته هر سودا
 عشق خشم آلوده کرده و کجا
 من چو کیم چون که خشم آلود
 سلطنتها مرده آن بنده
 آه راجا آسمان بهدم نبود
 طمطراق سروری اندوختند
 دیو اگر چه ملک کبریاست غیر
 منطق الطیری غلبه اش بود
 هر خیالی را نباشد دست با
 کاینست از فراق آن
 آفتاب از برف یکدم گشتند

تا بیا خشت میزد و در بخت
 آن ملک بر خاست آتش او
 کشته مردان بندگان از تیغ تو
 هم من و هم ملک من ملک تو
 تا چه گفتش او بکوشش از عشق دور
 تا بلاد دور فرستد اندوخت
 که چو در کشتی شود غرق کند
 غیر این دیو ملک میشا
 زهره فی تالک کسایند از صبر
 عشق خود بی خشم در وقت
 لیک مرج جان فانی شیر او
 با کنایت راز با بیکدگر
 اصطلاحاتی میان بهدگر
 صورت آواز غمت بیکلام
 دیو بر شبه سلیمان کرده است
 تو از آن مرغ هوا فی فم کن
 هر خیالی را که دید آن آفتاب
 بر استغای آن جسم چو جان
 هر جان خوش جو نشان

بعد از آن سوی بلاد چین شدند
 عشقشان بی پا و سر کرد حقیر
 پیش عشق و جگرش حلقی کشید
 هم کشیدش عشق از خطه عرب
 شاعر و صاحب اصول اندک
 سرودند ملکات و خیال و پیش
 با ملکات گفتند شاهی از ملک
 گفت با او امی ملکیت بیکو
 و از زمان ملکیت می بی منع تو
 اسی بهت ملکها مرگ تو
 همچو خود در حال سرگردان کرد
 عشق یک کت کت کرده است این
 تا بقرار پای تا فرقی کند
 عشقشان بر بود از ملک و تا
 زانکه رازی با خطر بود و خطیر
 خوی دارد و مبدم خیره گشتی
 کش کشیدن عشق و آن شمشیر او
 پست گفتندی بصدد خوف و خط
 داشتند از بهر آید
 غافل است از جان غافل عالم
 علم کمرش بست علمناش
 که ندیدیستی طیور من که
 بخش بعد العیان افتد قواف
 لحظه درابر خور کرد و نهان
 بین مدد از حرف بیان

توکت
 تقدیم تاء شانه
 نام موصی است

فلسفه
 کلام دانش

بشاش
 کشاده روی

سپندان
داره سوغتی معروف

عتاق
هم آغوشی
نکو هیدن
عیب گفتن

بعاد
دوری

مخاع
مخکنده و پاک نمایند
التیف مخاء الذنوب
حدیث است یعنی شمشیر که
پاک میکند

آن زلیخا از سپندان تابعد
چون بگفتی موم ز آتش زرم شد
و بگفتی آتیا خوش می بلند
و بگفتی کل بلیل را زلفت
و بگفتی که سقا آورد آب
و بگفتی هست ناسا نیک
محرمان را زان خبر بد که چه
صد هزاران نام اگر بر سر
تشکیش از نام او ساکن شد
وقت سرا بودی اورا پوی
آنچه عیسی کرده بود از نام تو
حالی از خود بود و مرا عشق و دوست
هر سری را هست و دل صد
آنکه نشا سقا آب از روی پا
ما پیا ترا نقد شد از عین آب
طفل داد همسم ناز شیرا
کیج نبود در روش بلکه اندر
دانه چون کم کرد و آنکه طین شود
آن بزرگین گفت کاشی جان
لا ابالی کشته ام صبرم نماند
طاقت من زین صبور طاق
من ز جان سیرا دم اندر و
دین من از عشق زنده بود
چون غبار تن بشد ما هم تاب
دعوی مرغابی کرده است جان

نام حله چیز یوسف کرد بود
این بدی کان یا با کرم شد
و بگفتی خوش همی سوزد
و بگفتی ترشه شبا گفت
و بگفتی بن برآمد قنبا
و بگفتی عکس میکرد و فلک
که مخالف با موافق کسبت
قصه دو خواه او یوسف بدی
نام یوسف شربت باطن شد
این کند و عشق نام دوست
میشدی پیدا و از نام او
پس ز کور دان ترا و کاندو
این نباشد مدبب عشق و دوا
عابدش است و مست از وی
آن واسطه و دار و دوا
راه نبود این طرف تیرا
حالتش در یا بودنی سبیل

نام او در ناها مکنوم کرد
و بگفتی مهر برآمد سبک
و بگفتی برکها خوش می بلند
و بگفتی چه پیاو نیست بخت
و بگفتی دوش یکی بخت اند
و بگفتی که بدر آمد سرم
کر سودی عتاق او بدی
کر سنده بودی چو گفتی نام او
و بگفتی در دیش آن نام بلند
عام میخواند هر دم نام پا
چونکه با حق متصل کردید جان
خنده بودی غفران و دل
یار آمد عشق را روز آفتاب
روز او و روزی عاشق هم او
همچو طفل است از پستان شیر
کیج کرد این کج ناز روح
چون باید او که باید کم شود

بیطاقت شدن برادر بزرگتر بعد از مدتی و متواتر شدن
در بلاد چین و در شهر تخنگاه و گفت که من رقم الو و
تا خورار شاه چین عرضه کنم

یامای سبب نامم بمقصود مرا
چند روز در قفس کبک شد مرا
تبع بست از جان عاشق کرد و
عمر با چنگ عشقت می نمود
بطور ارادت کشن کشتی چرخم

محرمان را ستران معلوم کرد
و بگفتی بنر شد انشاخ بید
دست بر هم رقص می کنند
و بگفتی که برافشا ندرخت
یا حواج از دوش کاشته اند
و بگفتی در دهر شد خوشترم
و رکو هیدی فراق او بد
میشدی سرست و سیرا حجام
در و او در حال کشتی سودمند
این عمل نبود چون بود عشق با
اگر آن نیست و کمر شمشیر
کریه بودی پای آن بجا
افتاب از روی با چون آفتاب
دل هم او و سوزی عاشق هم او
می نماند و دو تا لم غیر
تا بیا به فلاح و مغفرت را
بچه سیلی غرقه قلیم شود
ماندوی ز ناز و دم این بود
ز نظار آمد با بیا این جان
مر مرا این به بر ترش نشا
واقع من به بر ترش نشا
سر بر با عشق سجده سر را
ز آنکه به چسباده و مخاء الذنوب
آن فی موتی حیوتی میز نم
کشتیش بر آب پس باشد قدم

زنده زین دعوی بود جان تنم
که مرا صد بار تو گردان زنی
کرده یوسف را نهان محبتی
اندوختنش نصیحت سمی
جز بد میری شخی خیر
عقل باشد بر در آبال و پر
بی زلفاح خردین قریح
ایستاده مار بر سینه چو کت
چون نشیند بر خور روی برکت
از بقیه خور که در دندان نشاند
چون دهان پر شد ز رخ او مان
به کرم طعمه ای روی تراش
تا بیا بد راغ غافل سوی آن
مصطفی بر کف چو زین العالی
ز هر قاتل صویش شهدا شد
برق نور کوته و کذب میجا
لیک جرم آنکه باشی برین
میگشاند کمر برقت بیدل
خود نه بینی تو لیل ایی
کریم من کوش سوی آن کف
راه کردی لیک ز طنی چو
هین در در کشتی مایه زنی
کور بار میسر به از تنها یهین
میگریزی از جفا های پدر
زین تفرج در چه افی بهیچ او

من زین دعوی چو زین زغم
بهیچ شمع بر سر و دم
حیلت اخوان ز یعقوب نبی
که کن ز با خطار خود بر سب
چون روی چون بودت طلب
چون نادر عقل باشد بتری
از هوا باشد نه از روی صواب
در دامنش بر صید شکر فک
پس قد اندوهان مار برکت
کره مار و شید و بر دندان نشاند
در کشد شان و فرو بندد و مان
از فن سلاح و هرین مسل
پای او کسیر و بکران کردن
خجری پر بر اندر استین
هین بروی صحبت پیچ
کردا و ظلمات و راه تو در آن
از توری اندک شد اوار شوق
در مفاز مظلمی شب میل
ور به بینی رو بگردانی که کو
ز امر او هم ز سر بایر
عشر آن ده کنی و می چو
یا که آن کشتی باین کشتی سپ
زان کی نکست و شکست
در میان لوطیان و شور
مرزا لیک آن غایت یار کو

خواب می نیم و لیکن خواب
آتش از خرمن کبر و پیش سپ
خفیه کردنش ز حیلت ساز
هین سینه بریشهای نمک
وای آن مرغی که نار و شید پر
یا مظهر یا مظهر جوی باش
عالمی در دام می بین از هوا
در حشایش چو چشیش او بیا
کرده تساحی و دهان خوش باز
مرغکان بیند کرم و قوت
ایجهان پر ز نقل و پر زان
رو به افتد هین اندر ز رخا
صد هزاران کمر و چو آن چو
کو پیت خندان کای هر لای
جمله لذات هوا کمر هشتاد
نی بنورش آه تانی خوانین
خشم کمر و دولت آن اقا
بر که افی کاه بر جوافتی
من سفر کردم در این شب میل
من درین ره عمر خود کردم
طنق لایعنی من الحق خوانی
کوید و چون ترک گیرم کیر و
میگریزی از پشه در گرد
میگریزی بهیچ یوسف زانده
کر نبوی آن بد سوری پدر

مدعی بهسم ولی کذاب
شیر دارا خرمن آن مایه
کرده خیر سپهرین غارتی
هین مخور این هر از جلدی و
بر پر و با وج و فست و خط
یا نظر و یا نظر و جوی باش
وز جراحتهای هیزمک دوا
مرغ پندار که آشخا کیم
کرده و نهانش کرمان فردا
مرغ پندار آن تابوت
چون دهان باز آن تساح
بر سر خاکش خوب درو مان
چون بود کمر شکر کو مهر است
در دلا و با بی بر حسن فرین
سوز و تار کی است کرد نور
نی بمنزل سب تانی رایان
که تو چوئی از عطار و نور و مان
که بد آنسو که بدین سو افی
مر مرا کراه کوید آن لیل
هر چه بادا باد ای خواجه
وز چنان برقی شرفی مان
چون روم من طفلی طفل
از نمی تو میگریزی در می
تا زرق لمعانی چو
بر نیاوردی ز چه چشمه

محبتی
نصفه
خطار

جمع خطر مبین امر عظیم

حشایش
جمع حشایش دان کی بخت
تساح
نکست

جوب

جمع سببه یعنی دانه

منفاز
محوای بران کج خلق
شماره و پیچ
در سوره خجسته
انفان لایعنی من الحق
نخن نیکیا ز کینه ز رخا
چند

عجمی و ضریر
کور و اسبینه
فمنین
پیرین
مهاج
طریقه

عرب
غرب

تحریر
ججوی تب

ابدال
ردمان راه

کش
خوب و لغز

امینغ
بغنی آیز

داد
بغنی برادیت

تسلک
ملک
منجیل

دس

آن پدر بدول او اوان داد
قابل شو بود و کر چه گور بود
از من ار گوری بیانی رو شسته
کار و باری که ندارد پاوس
غیر پیراستا و دسر لشکر مبار
شرط تسلیم است بی کار و نا
پیر باشد زو بان آسمان
از هوا شد سوی بالا اوسه
چون زمین سازی با لار و بان
انجا نکه میرود شب ز غمرا
کرند و شش چنین مقام د
یک خلا فی فی میان این فرد
خیزای نمرود و پر جوی ارکان
عقل ابدالان چو چهریل
ترک کر کن گن من با شمس
خویش را دمو اکن و در هرین
جمله میگویند اندر چنین بخت
هر که از شاهان بدین بخت
مراد دختر اگر ثابت کنی
سرخواهی بر دهر از تیغ تو
خندقی از قهر خندق تا کلو
پین بدین آخر چشم عبا
کرود صد سال آن کا کا پست
اینکه گفتند گفت آن با سوس
صدرا صبری با کنون آن

گفت چون پست ملت خیر با
شدار این اعراض او کو بود
بر قمیص و یف جان بر نه
ترک گیرای پیر خراسی پیر
پیر کردن فی ولی پیر ش
سودند و در ضلالت ترکا
تیران از که کرد و از کج
لیک بر کردن تیر و کر کسی
بی پریدن بر شوی بر آسمان
حسن مردم شهر و در وقت خواب
این خبر بازان لایت ارکا
انجا نکه هست در علم طون
ز و بانای نایدت زین کرکان
میر و نا طن سیدر پیل
یکت پرین بهتر از صد کرکست
عاقبتی خویش را زود و چنین
بهشت و خوشی که لم یلد
کردش با تیغ بران کشت
یافتی از تیغ تیرم سپینه
ای بکفته لاف کذب امینغ تو
پر سرهای بریده از غلو
انچنین دعوی میدیش و میا
بر عجمی آن اخساب شریه
که مر ازین کفست میاید فور
بر تمام صبر عشق و آتش فشا

هر ضریری که نسیمی سر کش
کویدش عیسی بن برین شست
کار و باری کت رسد بعد
کار و باری کان ندارد پاود
در زمان کر پیرا شد زبردست
من بخیم زاین پس راه اثر
بی زابره سیم نمرود کران
کفشت ابراهیم کا میرد سفر
انجا نکه میرود تا غیب و ترق
انجا نکه عارف از راه نهان
این خبر با دین روایات محنت
آن تخری آماند لیل زار
عقل جردی کس آید عقل
بار سلطانم کشم نیکو پیم
چند بر عجمی و دانی اسب
انچه گوید افعلا طون زان
شاه ما خود هیچ فرزندی نرا
شاه گوید چون که گفتی اینم
ورنه بیشک من بر هم خلق تو
بنکرای از جمل گفته ها هست
جمله اندر کار این دعوی ش
طلخ خواهی کرد بر ما عجم
بی سلاحی در مرود و موعه
سینه پریش مرا چون منقل است
صبر من مردان شبی که عشق را

او جودانه با نازد سر شد
ای عجمی کل ضریری با من است
اندران اقبال و مهاج است
ترک گیرای بو الفضول کج
روشنائی دید و از ظلمت بر
پیر جویم پیر جویم پیر
کر و با کر کس سفر بر آسمان
کرکست من با شمس ایکت
بی زار و در اطلال ایندل چو
خوش نشسته میرود در صد جهان
صد هزاران پیر و می شفق
وین حضور کعبه و وسط نما
پروا با جیفه خوار می متصل
فارغ از مردارم و کرکس نیم
باید استا شیه را کوب
پین هوا بگذار و در بر و فغان
بلکه سوی خوشن زاره نداد
زود مابت کن که من دارم عبا
بر کشم از صوفی جان دل تو
پر ز سرهای بریده خند
کردن خود را بدین دعوی تو
که برین میدار و بی داد ترا
همچو بی باکان محبه در تنگه
کامل آمد کشت و وقت منجیل
در کشت او حاضر از عجم با

ای محدث از خطاب در خطبه
 اشرم من ما تو اتم میکشم
 من نخواهم زد و کراخ فیم
 خلق کان نبود سزای آن سزا
 کوشش کان نبود سزای ادا
 آنچنان پائی که از دست ادا
 یا در این راه می یابم کام
 بود که موقوفست کامم بر سفر
 یا در اچندان بچشم جد و جدیت
 این معیت کی رود از کوشش
 کی کنم من از معیت فهم را
 حق معیت گفت و دل را مکرر
 چون سفر را کرد و دل را راه داد
 چون خطائین آن صفات با صفا
 بعد از آن کوید کرد استمی
 دانش آن بود موقوف سفر
 آنچنانکه وجه دام شیخ بود
 گفته شد آن داستان معنوی
 در طمع خود فاعده دیگر نیست
 آن طمع را اینجا نخواهد شد
 از برای حکمتی و صنعتی
 تا بدانی عجز خویش چهل و شش
 طمع داری روزی در درخت
 پس طمع در درختی بهر چه بود
 نیز تا حیران شود اندیشه است

در گذشتم این سرودی مکتوب
 چون فادام زار با کشتن خشم
 یخنین طبل بر ساز کسیم
 آن بریده به بشیر و ضرا
 برکش که نبود آن بر سر
 جان نه بود و نرس زار ادا
 بیان مجاهد که دست از مجاهده باز ندارد و اگر چه دانند که
 بسط عطای حق که آن مقصود است از طرف دیگر و
 بسبب عمل دیگر بدو رسانند که در و هم او نبوده باشد
 و او در هر طریق معین امید بسته بهین در میزند
 که حق تعالی آن روزی را از دور دیگر برساند که او آن
 تدبیر کرده باشد و برزقه من حیث الکلیب
 العبد یدبره و الله یقدر و بود که بسنده را
 و هم بندگی بود که مرا از غیر این در برساند اگر چه خطه
 این در میزنم حق تعالی او را هم ازین در رور
 رساند فی الجمله این سه در بای یک است
 بسته و موقوف که آن خود
 پیش ازین اندرمان نشو
 و آن مرارت اگر کسی دیگر دهد
 بل زجای دیگر آید آن عطا
 نیز تا باشد دولت در حیرت
 تا شود ایقان تو در غیبش
 تا ز خیا طری بری مان تا زنی
 چون تو را از جای دیگر کشود
 تا که حیرانی بود کل پیشه است

سزگو نم بین دما کن پامین
 بر سر مقطوع اگر صد خندق است
 من علم اکنون بصحرایم
 ویده کان بود و وصلش در ده
 اندان وشی که نبود آن نصبا
 آنچنان با در حدید الیتر است
 کوک حلو انی بکریست
 دولت خوف که کند از مو
 اسی طمع بر بسته بر کجا سخت
 آن طمع پس چرا در تو نهاد
 تا دولت حیران بود و بیست
 هم دولت حیران شود و درج
 رزق تو در زکری آید پید
 بهر نا در حکمتی در علم حق
 یا وصال یازین سعیم رسد

فهم که در جسد اجزای من
 پیش در دمن مزاج مطلق است
 یا سر اندازی و یاروی منم
 آنچنان دید و غیب و کور
 آن شکسته به با طور فصا
 آنچنان با عاقبت در دست
 یا چو باز آیم ز ره سوی وطن
 چون سفر کردم بیام در حضر
 تا بدانم که نمی بایست حبت
 تا نکردم کرد دوران زمین
 جز که از بعد سفرهای دوا
 تا که عکس آن بکوش آید طو
 بعد از آن مهر از دل او بر
 که روش روشن ز بعد خطا
 این معیت را کی اورا هستی
 تا بدان و نش بتیزی فکر
 تو خسته شد و ام آن شیخ
 تا نباشد غیر است مطبعی
 کا یدم میوه ازین عالی درخت
 چون نبوش نیت اگر ارام و د
 کاین مرادم از کجا خواهد رسید
 که چه رویا ند مصرف نیست
 که زو بهمت بود آن کسب
 که نوشت آن حکم را در با
 یا ندای بی خارج از سعی حسد

این حدیث از خطبه است
 اشرم من ما تو اتم میکشم
 من نخواهم زد و کراخ فیم
 خلق کان نبود سزای آن سزا
 کوشش کان نبود سزای ادا
 آنچنان پائی که از دست ادا
 یا در این راه می یابم کام
 بود که موقوفست کامم بر سفر
 یا در اچندان بچشم جد و جدیت
 این معیت کی رود از کوشش
 کی کنم من از معیت فهم را
 حق معیت گفت و دل را مکرر
 چون سفر را کرد و دل را راه داد
 چون خطائین آن صفات با صفا
 بعد از آن کوید کرد استمی
 دانش آن بود موقوف سفر
 آنچنانکه وجه دام شیخ بود
 گفته شد آن داستان معنوی
 در طمع خود فاعده دیگر نیست
 آن طمع را اینجا نخواهد شد
 از برای حکمتی و صنعتی
 تا بدانی عجز خویش چهل و شش
 طمع داری روزی در درخت
 پس طمع در درختی بهر چه بود
 نیز تا حیران شود اندیشه است

فهم که در جسد اجزای من
 پیش در دمن مزاج مطلق است
 یا سر اندازی و یاروی منم
 آنچنان دید و غیب و کور
 آن شکسته به با طور فصا
 آنچنان با عاقبت در دست
 یا چو باز آیم ز ره سوی وطن
 چون سفر کردم بیام در حضر
 تا بدانم که نمی بایست حبت
 تا نکردم کرد دوران زمین
 جز که از بعد سفرهای دوا
 تا که عکس آن بکوش آید طو
 بعد از آن مهر از دل او بر
 که روش روشن ز بعد خطا
 این معیت را کی اورا هستی
 تا بدان و نش بتیزی فکر
 تو خسته شد و ام آن شیخ
 تا نباشد غیر است مطبعی
 کا یدم میوه ازین عالی درخت
 چون نبوش نیت اگر ارام و د
 کاین مرادم از کجا خواهد رسید
 که چه رویا ند مصرف نیست
 که زو بهمت بود آن کسب
 که نوشت آن حکم را در با
 یا ندای بی خارج از سعی حسد

یعنی در بیانها
 شوی

مکملی که طلب
 آب و کلاه

بی درنگی بین زبغداد ایسی
بر امید و عده با تفکیر
لیک شرم و پیش و سرگشت
گفت شب بیرون و منم
اندرین اندیشه بیرون شد
یک زمان باغ همی شد شرم
پای پیش و پای پس تا شب
ناگهانی خود عیس را گرفت
بود شبهای مخوف و تنگ
بر عیس کرده ملک تدبیر
رحم بردوان و مهر خوس
صیغ مدوح برد و دفع شر
در چنین وقتش بدید خود
گفت ایستاد و دست ملک
ایل دیوان بر عیس طعنه زد
ورنه کین جمله را از تو شم
من نه مرد دزدی و بیدارم
بوی صدقش آید سو کند
دل بیاراد ز کف تا رسوا
ورنه آن سیاهم که موضع بود
چشمه شد چشم عیس ز شکست
بحر جان افرا و بحر چرخ
چون نیلو در میان شهر
زان نیلو هر که باز کا ترا
هر یکی را جزای عالم یک

رو بوی مصر و نوبت کا
یا بداند مصر بصر دفع رنج
خویش را بر صبر افشردن گرفت
تا زطلعت نایم از کد شرم
رسیدن آن شخص بمصر و بیرون آمدن بکوی درخت
شکوهی و کدائی و گرفتن عیس را و مراد و پس از رنج حاصل
آمدن عیس آن کرم و شایسته و بهر خیر که از آن مع او شمر
مشت و چویش ز در صفرا تا
پس بجهت درویش عیس
که چرا باشد بر دزدان جرم
بر ضعیفان رحمت و چرخ است
در تعدی و هلاکت تن نکر
چو بهادر زخمهای بید
تا شب چون آید بیرون
که چرا دزدان کنون نماند
تا شود این ز شر محترم
من غیب مصر و بغداد
در بیان حدیث الصدق طایفه و الکذب رسته
آنجا که نشسته اند را در آب
بر مدار بر زو شکار فیه
نی ز کف خشک بل از بوی
در میان بر و بحرین لب
از نواحی آمد آنجا بهر
بر سره و بر قلعه دیده
بر غنی بند است و بر اسناد

چون زبغداد آمد و تا سوی
لیک از لقمه و را چیزی نماند
باز نفیشت از مجاعت طبع
همچو شب کو که منم ز کرم
رسیدن آن شخص بمصر و بیرون آمدن بکوی درخت
شکوهی و کدائی و گرفتن عیس را و مراد و پس از رنج حاصل
آمدن عیس آن کرم و شایسته و بهر خیر که از آن مع او شمر
اتفاقا اندران شبهای تاریک
تا خلیفه گفت که برید دست
عشو هاشان از چه رو باور کند
پس رنج خاص کس استقام
اتفاقا اندران ایام دزد
نعره و فریاد از آن درون
تو نه ز اینجا غریب و مکرری
انتهی زنت و از یاران
گفت و از بعد سوگند
قصه آن خواب و کج زب
در بیان حدیث الصدق طایفه و الکذب رسته
جز مکر محبوب کورا غلشی است
سه شکار فد و اندل محبوب
یک سخن از فروغ آید سوی
بحر جان افرا و بحر عمرگاه
کا که معیوب و قلب کینه
شد نیلو مرورا دار التراج
بر یکی قنات و بر دیگر چو

کرم شد پیش چو دید و روی
خواست که بر عوام الناس
از کدائی کردن او چاره نداشت
تا رسد از با مهابیم نیمه
و اندرین مکرر همی شد سو
یک زمانی جمع میگفتش بخواب
که بخوابم یا نیمه خشک لب
دیده بد مردم ز شب دزدان
هر که شب کرد و در خوش من
یا چار زیان قبول زب
رنج او کم بین مکر در رنج عام
گفته بود انبوه چرخ و خام
که منم تا من بگویم حال را
راست کو تا تو بچه کرا ندی
و انما یاران شکت ز شکت
که نیم من خانه سوز و کسبه
پس ز صدق او دل کس
سوز او پیدا شد از پند
از نهی اش تا غمی تنبیه
زا که مرد دوست او محبوب
یک سخن از شهر جان و کوی
هر دو ان پر لب کد زارند
کا که پرسود و مستشرف چو
و اندر از رعمی دارا الجناح
بر یکی لطافت و بر دیگر قهر

مجاعت
شکوهی
شکوه

نوعی از کد یا نند که شب بر سر
لبیدی در محله براید و یکت
ایل آن محله را دکانند
بایشان خیری
رسد
صرار
بمعنی زیان خیر

صیغ
شکت

مدوح
کرید

منکر

معنی صیغ
معنی صدق
از رزم و شکت
و تنزل سازد

مستل
ترک نده

مرج
کاذبه جوی و دریا

مستشرف

یعنی بلند قد
نوعی از کد یا نند که شب بر سر
لبیدی در محله براید و یکت
ایل آن محله را دکانند
بایشان خیری
رسد
صرار
بمعنی زیان خیر

ذبول
که آفتن

مکاس

چند و چند در بیع و سری
بسیار است از این بخت

و از بی بی و از بی بی
بعضی از بی بی و از بی بی

بعضی از بی بی و از بی بی
بعضی از بی بی و از بی بی

بعضی از بی بی و از بی بی
بعضی از بی بی و از بی بی

تسو
مقدار چهار جواز
وزن

بر یکی دیو است و بر دیگر چو در
بر یکی شیرین و بر دیگر ترش
بر یکی بنده است و بر دیگر کشاد
بر یکی روز است و بر دیگر شب
بر یکی است و بر دیگر چون
بر یکی جسم است و بر دیگر چو روح
بر یکی نقص است و بر دیگر کامل
بر مصلی مسجد است و بر دیگر گواه
بار گفتیم این ای حسن
در توجو می میرسد نور اعتدال
لذت از جو است نه از نقل
چون زوکان مکاس و قیل و قاف
در حمار صید شد گفته تو
در دواروی کن را نو کند
این مزن توان ملوی آه سرد
اب شور می نیت در آن عطش
همچنین هر زرق قلبی مانع است
گفت در دست چشمت و خود در دست
گفت فی دزدی تو و فی نانی
بر خیال و خواب چندین راه
بار ما من خواب دیدم ستم
هست در خانه فلا فی ریجو
هیچ من از جاز فتم زین خیال
خواب زن کمتر خواب مرد
گفت با خود کنج در خانه من است

بر یکی ناز است و بر دیگر چو نوز
بر یکی مبهوت و بر دیگر چو پیش
بر یکی قید است و بر دیگر آزاد
بر یکی عیش است و بر دیگر شیب
بر یکی اعجاز و بر دیگر فزون
بر یکی حبس است و بر دیگر قوت
بر یکی هجر است و بر دیگر حیا
کو بهیسی آمد من از دور
می کردم از بیانش سیر
که همی سوز دار و شعله و ملا
با محاجت از نگر بهان
وز قریب بروست ناید ملا
بی ملالت بهیچ کل بنگه تو
در و هر شاخ ملوی خو کند
در و جو و در و جو بین در و در
وقت خوردن که ناید سرد
از شناس نقد کان هر جا که
خار بود از چه بصورت و در
گفتن عیس خواب خود را با غریب نشان کنج داون و خاوه
فیت عقلت را تسوی روی
که بنده است کنجی مستر
نام خانه گفت و نام کوی
تو بیک خوابی بیانی سلا
از پی نقصان عقل ضعیف جان
پس مرا استجا چه فقر و نیست

بر یکی کنج است و بر دیگر چو ما
بر یکی پنهان و بر دیگر حیا
بر یکی نوش است و بر دیگر چو پیش
بر یکی محبوب و بر دیگر حد
بر یکی حلا و بر دیگر چو ستم
بر یکی تیر است و بر دیگر کان
هر جمادی بانی فسانه کو
بر خلیل آتش کل و کجای
بار خوروی توان دفع دلو
هر کرا در محاجت نقد
پس زیجو عیست و در شعله
چون ز غیبت و اکل لحم و دما
بار آخر کویش سوزان و حبس
کیسای نو کند در و در
خاوه در و در و در و در
لیک خاوه کشت مانع شد
بال و پرت را به زوری برید
روز در آن درو غنیمت گیر
بر خیالی همچین راه در
در فلان کو در فلان موضع دین
ویده ام این خواب را من بار
خواب احسن لایق عقل است
خواب ناقص عقل کول آید
بر سر کنج از کدانی مرده ام

بر یکی درد است و بر دیگر چو خا
بر یکی سود است و بر دیگر زیان
بر یکی بیکانه و بر دیگر چو خوش
بر یکی راحت و بر دیگر کد
بر یکی سنگ است و بر دیگر ستم
بر یکی ناست و بر دیگر ناست
کعبه با حاجی کوه نظو
باز بر نمرود آتش دان بود
این همان ناست چو کوه
نوشدن با جز و جز و شمع
این ملالت فی زنگار کلام
شصت سال است بی نایز
که متر صد بار از بار نخست
کو ملوی الطرف که در و در
رهنزد و زستانان رسم
ز آب شیرینی کرا و صد سبزه
که مراد تو ستم گیری مرید
تا شود در دست مطیب شکسته
مرد نیکی لیکت کول و خا
پیش گیری از سر جمل و زان
بود آن خود نام لوی اخبر
که بر و استجا که یابی کنج را
همچو ادبی قیامت و لایق
پس ز بیعتی چه باشد خواب
زانکه اندر غفلت و در پرده ام

زین بشارت مست شد در دنیا
رو که بر لوت شکر فی بر زوم
من مراد خویش دیدم بیکجا
وای اگر بر عکس بودی اینطای
گفت او گرمی نداند عا سیم
جمع هم که جمع من بیکجست
باز گشت از نصر تا بعد از او
جمله ره حیران مست درین
این چه حکمت بود کان کان
باز عین آن خلالت را بچو
تا بناسد هیچ محسن بی و جا
نیست محفی در نماز آن گشت
قصه شان ز انکار ذل دین
خضم مسکرا نشد صدق جا
طعمه چون می آید از هر آنجا
ساحران آورده حاضر نیک
عین آن کراست موسی شد
اینی است موسی شود
آید و در سبط افکند و کرا
نیت محفی نزد دادن دنیا
نیت محفی سیر بای روی
امشان از عین خوف آید
آن امیر از مکر بر عیسی تند
بی میا ویزید من عیسی نیم
چند شکر میرود تا بر خورد

صد هزار الحمد لب او بخوا
کوری آتو هم که مفلس بدم
هر چه خواهی کو مرا ای بدو
پیش تو کلار و پیش خوش
خویش را من نیک میدنم
سخت بهتر از لجاج و روی
را انعکاس دوری و راه
کردم از خانه برون کراه
حق و سلیت کرد و اندر شد
تا نماید هیچ خائین بی رجا
در که خلعت نند از مغفرت
عین فل عذر سولان آمد
کی کند قاضی تقاضای کوه
معجزه میداد حق و می نوا
تا که جرح معجزه موی کند
اعتبار آن عصا با لاش
کو بخت الارض و نامون
تا بدانی کائن در خوفت را
ساحرا را جرین بعد از خلا
ساحرا را سیرین در قطع پا
لا جرم باشند هر دو درین
عیسی اندر خانه ز پنهان
من امیرم بر جودان خوش
برکت ادنی کرد و بر سر خود

گفت بدو قوف این است لوت
خواه احسن کو و خواهی عا قلم
تو مرا بر در و کوا می خشم
با فقیری گفت روزی کشتی
وای اگر بر عکس بودی درویش
این سخن برو فی طلب میجد
کر کجا آید و ارم کرده
تا شتابان در خلالت میشد
کرهی رامنچ ایمان کند
اندر و ن زهر تر یاک آن حق
منکر از اقصدا ذلال ثقات
کره انکار آمدی از هر بی
معجزه همچون کواه آدر که
مکر آن فرعون سبید تو شد
تا عصا باطل و رسوا
لشکر آرد و بعد و تا حول ثل
کر مبصر اندر بدی او نامد
این بود لطف خفی کو را صد
نیت پنهان وصل اندر پود
عارفان را ندید ایم امنون
امن دیدی گشته در خوف خفی
اندر آید تا شود او تا جدا
زورش بر دارا ویزید کو
چند باز کان رو بر روی بود

آب جوان بود در جانوت من
یا قتم من آنچه میخواهد دل
پیش تو پرورد و پیش خود خشم
که ترا اینجا نمیداند
او بدی بنیاسی من من کو خوش
در نه خشم داد عظم میا
ساجد و راکع تا کو شکو
وز کجا افتاد بر من سیم جود
هر دم از مطلب جدتری میا
کر روی مقصد عرفان کند
کرد تا گویند و لطف الحفی
ذل شده غر و طهور معجزه
معجزه و پنهان چرا نازل شد
هر صدق مدعی در پیشکی
جمله ذل او دفع او شد
اعتبار او ز دلها بر کند
تا ز نذر موسی و قوش سل
و هم از سبطی کجا نازل شد
تا بر نماید ولی نوری بود
ساحرا را وصل داد اندر
که گذر کرد و از رویای نون
خوفین هم در میدی ای
خورشید عیسی آمد باج
عیسی است از دست تخلص
بعید شدند و بسوز و همچو خود

جانوت
دکان

دجا
خشی
حق
سداوار

کراز
دختر از روی عجب راز

ابر چه
 سلطان مین که با سلا
 بقصد تخریب کوه معطره آمد
 کشته شده
 محسوف
 فروخته زمین

چتر
 دغ
 خنق
 خدش
 سرا
 چراگاه
 شاه را که بگریختن
 لشکر را میخواستند
 معنی شاه را چه میگویند
 ستار خدایند یعنی پادشاه
 خورده
 در بعضی جایشی
 حدس زشته اند

چند در عالم بود بر عکس این
 ابر به پایل بر دژ بیت
 تا همه زوار گرداوتسند
 عین معیش عزت کعبه شد
 او کعبه اش محسوف تر
 او کمان برده که لشکر کشید
 خانه آمد کج ز در بازیا
 یادم آمد قسته شهادت
 اندو کفندش که اند جان
 که کوشیم آن نیاید است
 که کوشیم آتش را در بیت
 پس برون جبت او چو تیری
 شاه را محسوف یکیک عالیشان
 کلکم راجع بدان زمان
 واقف از سوز و لب آب آن بود
 صورت آتش بود در جان یک
 شاه برادر زده را نوزد
 در درون یکدزد نور عارفی
 آنکه او را چشم دل شد دیده بان
 پس معترف ز و شاه فخر
 دست در قرآک ایدلوت
 بیت چندان ملک کوشید
 بندگی تش چنان در جود
 صوفی کا نداشت خرقه و جود
 بازده آن خرقه اینوای قرن

زهر پندرد و دوان کمین
 آمده تا افکند حتی را چو بیت
 کعبه را و راهمه قبله کند
 موجب اغزان بیت آمد
 از چه است این از عیالات قدر
 به ابل بیت خود در گشت
 کارش از لطف خدای سازا
 و در کوشیم آن دل آید بدرد
 و در کوشیم این سخن و صورت
 که مجال گفت کم بود از زمان
 اول و آخر غم و زلزالان
 که علف خوار است و که در
 مصلحت آن بکه خشک آید
 معنی آتش بود در جان یک
 ده معترف شاه حالش شد
 به بود از صد معترف ای صغی
 دید خوا چشم او عین العیال
 در میان حال او بکشد
 بر سر سرست او میال است
 بخشش اینجا و ما خود بر سر
 که شمی اندر دل او سر شد
 کی رود او بر سر خرقه و کرد
 که نمی از دیدان یعنی بدین

بس سپه بنهاد و دل بر برکت پیش
 تا حریم کعبه را ویران کند
 و ز عرب کینه کشد اندر کند
 متکیا از غریبی بدصد شد
 از جهاز ابر چه پس چون بود
 اندین فسخ غایم دان هم
 تا بدانی حکمت فرو قدم
 مکر کردن برادران پند برادرک را و قبول مکر
 او و بطایقی او و خود را بید ستوری بر بار پادشاه چنان
 به چو خیم اندراب از لقا الم
 در زمان جیست کاسی اریان و دغ
 اندر آمدست پیش شاه چون
 پیش مشغولست در مرغای خوش
 که چه در صورت از آن مصف بود
 در میان جانشان بدان سستی
 صورتش بیرون و معنی اندون
 که چه شه عارف با کمال پیش
 کوش را برین معترف دانستن
 با تو اثر نیست قانع جان او
 گفت شاه با صید احسان تو
 گفت شه بر مضیبه ملکشی
 گفت شاه بیت دروی مملکت
 شاه می و شهزادی در با هست
 میل سوی خرقه داده و ندانم
 دور از عاشق که این فکر آید

روشنیها و طغرا آید پیش
 جمله را از آنجای سرگردان کند
 که چرا و کعبه ام آتش زبند
 تا قیامت عرشان محسوف شد
 آن فقیر از عرب میبوسد
 در تماشا بوده بر همه قدر
 اینها میند در خوف و بیم
 کوشش هوشش آید برین شوی
 هست پاشها چو نجم اندر
 و ز خموشی قناتست و قنات
 انما الدنیا و ما فیها متاسف
 ز و ستمانه بیوسید و زمین
 لیکت چو بان قصبت نهال
 لیکت چون دف بریان بود
 لیکت خود را کرد فاصد تجلی
 معنی معسوق جان بدک چو
 لیکت میگردی معترف کار چو
 است محجوبیت و خرز ملن
 بل ز چشم دل رسد ایقان
 پادشاهی کن که او ان توان
 کالماش هست ایدان فنی
 جز بهوشی تو بهوشی کی گذشت
 اندی تو در غریبی تا خسته
 انچنان باشد که من معسوق شدم
 در بیاید خاک بر سر پایش

عشق از دود چو خرقة کالبد
ملک دنیا تن پرست از احلا
منصبی کانش ز رویت مجب
بی ز استعداد بر کانی روی
چون چراغی بی زیت و بی
پنجوی چینی و لبری همان
یا چوبی کندم شده دریا
لیک با با کندمان این آسیا
طفل نور از کتاب و از تیر
هر استعداد و اکنون نشیت
لطفهای شمعش را در نو
پر که جو یای امیری شیتین
ای تن که فکر تکیس رو
در درازادیت چون خریاه
نوبت من شد مرا از آدن
هر زمان جو می زور و شین
چون صلاحیت صیدی
قوس ابرو تیر غمزه دام کید
کام بنها و کن اورا تلخ کام
قصه کوته کن که شد قاضی شکا
کر بخلوت آئی ای سر و سی
مر مر معلوم کرد و حال تو
خانه سر حبله پر سودا بود
پنجو شاخ از برکت و از میوه
در خزان و باد حرف خیز

که حیاتی دارد و حسن حسد
ما غلام ملک عشق هر دو
عین مغرولیت با من نصیب
بر یکی حب که روی مجری
فی کیر شش ز نور و فی قلیل
با نکت چنک و بطی و شری
جز سفیدی ریش و موی عطا
ملک بخش آمد و د کا رویا
چه حلاوت و قصور و آفتاب
شوق از حد رفت و آن را بد
شد که صید شد که خود صید
پیش از آن اندر اسیری شیر
صد هزار آرا ده را کرده کرد
پنجو دولت سیر جز در چاه
و یکری را غیر من و اما کن

قصه زن جو می و عشوه دادن او قاضی را و بکرو
حیل در صندوق کردن و شرح آن

هر چه داد و دت خدا از صید
کی خورد و دانه چو شد مجبور
از جمال و از مقال آن نکا
درستم کاری شو شرم
شوهرت را نرم سازی بی
صدر پر و سوس و در غوغا
کرد خالی تا رسد از امن
انشای قهای پاپین کو بریز

خاصه خرقة ملک دنیا کالبد
عامل عشق است مغرولش کن
موجب با خیر اینجا آمدن
پنجو عشقی که بگری را خرد
در کلسان آید اندر خشی
یا چو مرغ خاک کاید درجا
آسیای چرخ بر بی کند مان
اول استعداد و جنت بایت
حد نذر داین مثل کم کو سخن
گفت استعداد بهم ار شد رسد
هر که در اسکار چون تو صید
عکس میدان نقش و یا چه چنان
مدتی بگذران جلیت پری
مدتی روتک جان من بگو
ای تن صد کاره ترک من کو

در پی مرغ سگرفی دام
شد زن او زود قاضی بکله
گفت ایدر محکمه است و فلعله
فهم آن بهتر کنم به هم سر
گفت خانه تو ز هر نیک و بد
باقی عصار فکر اسوده اند
بر کما و میوه های نور غیب
کین شقایقها ضد شکوفه

پنج دالکت شیش در دست
جز بخش خویش شش کن
فقد استعداد بود و ضعف
کر چه سپین بر بود کی بر خرد
کی شود مغرولش زیر کمان خرمی
ز آن چه باید جز ملک و خرسا
موسپیدی بخشد و ضعف چنان
تا ز جنت زندگانی رایت
تو بر و تحصیل استعداد کن
بی رجان کی مستعد کرد و جسد
صید را ناکرد و قید او قید
نام هر بنده جهان خواه چنان
چند دم پیش از اجل ازاد می
رو حریفی دیگری جز من بگو
عمر من بر دی کس دیگر بگو
رو بر زن کردی کهای دلخواه
تا بدو شایم از صید تو شپه
دانه بنالیک و در خورش
که مرا افغان زیاده دله
من تمام فهم کردن این کله
آنچه حق باشد تو زین بکلین
باشد از هر کله آمد
وان صدور از رضا دران
از پی آن کنکی بی هیچ
که دخت دل بای آن نا

کالبد بدن
موجب پرده
محمودی سرکش
وایم آورنده و جمع
خشم نام دارد
غیر غمزه
غیب
جمع قفسه

عشق
خلع

افکار
تفکر کردن
لیقظ

بیداری

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

بیدار شدن
بیدار شدن
بیدار شدن

نویس را در خواب کن این دنیا
گفت قاضی کا یستم معنوی
مستب ارمکان بود اینجا
خواند بر قاضی فو نهایی عجب
اولین خون در جهان ظلم و
کرزن بر فن او خیره شد
لوط رازن پچین بد کافره
هر بلا کاذر جهان بی عیان
کرزن پایان ندارد وقت
زن و شمع و نقل مجلس ساگرود
چون نشست او پهلوی آن بابر
غیر صندوق مذید و خلوتی
من چه دارم که فدایت نیست
بر لب خشم کشا دستی زین
من چه دارم غیر این صندوق
صورت صندوق من عالت
من برم صندوق فرودار بود
گفت زن بی در کندی می رود
از که حال او را و چو باد
کرد آن حال از هر سو نظر
چون نیای کشت آن او را
عاشقی که در پی معشوقیت
اتسری که نیست فوق آسمان
این سخن پایان ندارد قاضی
تا خرد این را بر زانین خرد

سر زیز خواب و یقظه بر آ
گفت خانه این کثرت نیست
کار شب بی سنده است و پیر
آن شکر لب و کهنانی از چپ
در کف قایل هر زن قاضی
آب صافی و عطا و تیر شد
خوانده باشی قصه آن فاجره
رفتن قاضی بجایه زن جوی و خلع
خشم بر دور و کر کجین قاضی در صندوق
زان نوارش نهاد صندوق
کشت جان عیش نان و وصل
رفت در صندوق از خوف
تا ز من فریاد واری هر زن
کا به مجلس خوانیم که قلبان
پستاید تبت و باغ کاش
از رخت و سیم و زر خالت
پس بسوزم در میان چارسو
خود سو کند او که نکندم چپ
زود آن صندوق بپشت نهاد
کز چه سود میرسد باکت خور
گفت با تفتیت باز ایچو
کر چه بر و نت و صندوق
از هوس او را در آن صندوق
گفت ای حال ای صندوق
همچنین سببه بجایه ما برد

همچو آن اصحاب کهنای با خور
خشم در ره رفت و حارس نیست
جمله جا سوسان و خمر خواب
چند با آدم بلیس افسانه کرد
نوح تا به خانه می پرداخت
قوم را پیغام کردی از نهان
پوش از کید زلیخای جوان
رفتن قاضی بجایه زن جوی و خلع
خشم بر دور و کر کجین قاضی در صندوق
چونکه شستند با هم عتی
اندر اندم جوی آمد در بر
اندر آمد جوی گفت ای چپ
گفت شخصی نزد قاضی رفت
این دو علت کرد و دای جان
خلق پندارند ز دارم و در
چون تن زناق خوب بود
تا پسند مؤمن و کبیر
بار سن صندوق او در دست
اندر و نش قاضی از بیم کمال
با تفتیت این اعیان عجب
عاقبت دانست کان باکت
عمر در صندوق برواز آمد
چون ز صندوق بن بر وین
از من که کن درون محکم
ایکدا بکار قومی رحم مند

رو با یقا ضاله خبهم رود
هر خلوت سخت زیبا مسلکی است
ز نکی شب جمله را کردن در
چونکه خوابت خوراکها خور
دایله بر تابه نکت انداخت
که نکند اید دین زین کن
مانده در زندان برای شکار
باشد از شومی زن در میان
قاضی نیک سویی ن بهره
تا بر اساید اندر خلوتی
جست قاضی مهربانی مادر
وای و باله در بری و در چپ
در حقم ناکفتیا گفت
آن کی از دست دان باکت
صله واکیر از من زین ظلم
و اندران سله نیای غیر ما
کا ندرین صندوق لعنت
خوشتن را کرده بد مانند
باکت میرد کا کمال ای حال
یا پری ام میکند پنهان
بد صندوق کسی دوشی نهاد
جز که صندوق نه بید از جان
او ز کوری سوسی کوری هر
تا پیر را زود تر با آن هم
تا ز صندوق بن ما را خرد

سلفی را از بند صندوق فسون
 آنکه داند تو شانس آن شانس
 زین سبب که علم ضلالت مؤسست
 یا بطلی در اسیری اوست
 و ایما مجوس عقلش و صور
 و ربی ان استطعتم تنفذوا
 کرز صندوقی بصندوقی رود
 که نشد غره بدین صندوقها
 همچو قاضی باشد در ارتقا
 نایش را کسی کاین شد و قهر
 چون که هر دوشد رسالت ایست
 نایب اندکست صندوقی
 گفت شرمی دارای کونه
 برکشایم کر نمی ارزو مخر
 سترکن تا با تو ساری کنند
 آنچه بر خود خواهد بود پس
 و آنچه نپسندی بخود از نفع و
 ان عظیم الکس عرش محط
 رد مراقب باش باحوال خویش
 و آنچه را که سجا رسد در یوم
 گفت نایب یک یک با تو
 ما چرا بیار شد در من یزید
 زین سبب پیغمبر با جهاد
 گفت کبریا منم مولا و دوست
 چون با بادی نبوت با تو

که خرد بسزا بیا و مرسلون
 کوز روح اینجا دار و هر
 عارف ضلالت خود است و دوست
 یا ز اول او ز مادر بسند
 از قفص اندر قفص آرد گذر
 این سخن با این و جن آمد تو
 او سالی نیست صندوقی بود
 همچو قاضی جوید اطلاق و را
 کی براید یکدیگر از جانش
 بر سر قاضی بیاید قاصد
 هر که زویشد این خیره باشد
 گفت نه صد بیشتر ز میند
 قیمت صندوق خود پیدا
 تا نباشد بر تو جیفی ای پدر
 تا بپیشی اینی بر کس مخند
 برادر کس آن کن از پنج و کردند
 بر کسی پسند هم ای پسر
 سخت دادش بر همه جا نباشد
 نوش بین در داد و بعد ظلم
 هیچ آن با این نه اندکیت
 با سواد او چه اندر شادیم
 و او صد وینار و آن از خودی

از هزاران کس کی خوش نظر است
 آنجا را دیده باشد پیش از آن
 آنکه هرگز روز نیکو را ندید
 و ذوق آزادی ندیده جان
 منفذش فی از قفص سوسی
 گفت منفذ نیست از کرد و پند
 فرجه صندوق زو نمونگار
 آنکه داند این شانس آن شانس
 رهروی را گفت آن حال شانس
 شغل را بگذارد و اینجا بیا
 بر دلقصه خبر صندوق کش
 من نمی آیم فرو ترا زهر
 گفت بی روی شرمی خود
 گفت ای سار بر کشای
 بس دین صندوق چون دانه
 آنچه تو بر خود و اداری
 ز آنکه بر مرصا و حق اکبر
 گوشه عرش بتو پیوسته است
 پس بهین جا خود چرا نیک
 گفت آری آنچه کردم آسم
 همچو آن نیک که بشادان و خوش
 هر زمان صندوقی می نپسند

در بیان حدیث نبوی که من گفتم مولا ه فعلی مولا ه
 این عزم من علی مولای اوست
 گوشت مولا آنکه آنادوت کند
 انی کرده شرمناک شادی کند

که با اندک بصندوق اندر است
 تا بدان حد این بندش کرد و
 او در این اوبار کی خوا طبع
 هست صندوق صور میدان
 در قفسها میرود او جا بجا
 جز سلطان و بوحی اسما
 در نیاید کوب صندوق اندر است
 کون باشد بی بر سر بی فغان
 که بر ددر محکم قاضی چو باد
 زو بخور سر بسته این صندوق
 نایب قاضی حسن را از غش
 که خریداری کشا کیست
 بیع را بر کلیم این رایت
 سر بر میخرم با من بیا
 خوش را اندر پلاش انده
 می کن از نیک و از بد بکاش
 میداد پادشاهش پیش از تو
 بین مجبان خبر بدین داد
 میرسد با هر کسی چون نیک
 لیک هم میدان که با دلی ظلم
 او بنید غیر او بسند خوش
 با تغان و غلبیانست میخند
 نام خود و آن علی مولا
 بندر قیامت ز پایت بر کند
 همچو سرو و سوسن آزادی کند

نصیب هر چه خدا خواهد
 نصیب هر چه خدا خواهد
 نصیب هر چه خدا خواهد

اشاره باین واقع در صورت
 یا معشر الحق و الانس است
 ان تنفذوا من اقطار السموات
 و الارض فانفذوا لا تنفذون
 اعلان در رفتار سابق بگفت
 ارتقا و
 لرزه جنبش
 قارعه
 نام قیامت

رصاصه
 جانی که ملاحظه فرمایند
 کسی باشد

بادی
 آنکه ابتکار می طلسم
 کرده

رقیبت
 عبودیت

لیکست میگویند هر دم سکر آب خلها پوشیده و دامن کشان مریان بی شوی است یحیی نطق عیسی از فرمیرم بود عکس آن اینجا ست قل من نمانی تو ریشا حال از آن از طیفه پارسا سجده کن زن بر قاضی داد آمد باز آن بست قند غمزه غماز زن گفت قاضی رو تو خصم یا روشنیده بود او از برون لیکست کریمم ندارم من کفن گفت آن شش پنج با من باخته از شش و پنج عمارت گشت شد اشارت ایشا رات ایل وادی لای چرخ بی ستن دلوهای دیگر از چه آب جو دلوها و البته چرخ بلند از کجا آرم مثال بی شکست بار میت افر میت فتنه دوره دوره کرد و فلاک من ای تن گشته و قاتل من ای کلیم الله نهان اندر ای هزاران کعبه نهان در که چرا من سجده این ملین کنم	بیربان چو پستان خوش خضا ست در قاصد خوش غوغا خاشاکان بی لاف کفایح نطق آدم پر تو آدم بود اندین طوطی است غفر من انچنان فرمود ای صاحب دل باز آمدن زن جوحی سال دیگر نزد قاضی و شامن او مرزنی را روان زن ترجا لیکست آن صد تو شود و آواز آدم هم کار تو را با او قرا در شری بیع و نقص و فود در قمار مطلق شش پنج زن پار و اندر شش درم انداختی محرر گشت زین شش پنج زن جا و الا و با هم طرا و قمار جسم او چون دلو در چه جان دلو او فارغ ز دلو صاحب جو دلو او در صبعین زورمند کف و ادنی آمد و نی آمده است صد هزاران خرمن از جفته پیش آن خورشید چون جبهت از چند نامد بجز در مشکلی نیست واقعت از خوف و است از ای غلط انداز عفریت بیس صورتی دون القب چون کین	بیربان گویند سرو و سهره را جز و جز و آبستن از شاه بها ماه با بی نطق خوش برافیه است تا زیادت کرد و از شکر اشی در جوال نفس خود چندین مرو باز به سالی آن جوحی من تا به شنا سدر کفن قاضی چون نمی ایست آوازی فرا جوحی آمد قاضی شناخت گفت نفقه زن چنانچه تمام زین سخن قاضی کر شناخت نوبت من است مهال آن قاضی رست او زین پنج حص شست زین چه شش گوشه کرب و برون یوسفان چنگال در دوش زده دلو با غواص آب زهر تو دلوچه یا جل چه یا چرخ چه صد هزاران مرد نهان بیکی افقابی در یکی ذره نهان پنچین جانی که در خورون است ای هزاران جبرئیل اندر ای حبیب الله نهان غایت سجده کاه لامکانی در مکان نیت صورت چشم نهانیکو	سکر آب و سکر عدل نوبها جهشمان چون دوج نردنما بیربان نطق از فرا و باقیه است بس نبات دیگر است اندر نهان از خریداران خود غافل شو رو بزن کرد و بخت اسی چست پیش قاضی از کله من گون یا و ناید از بلای ماییش غمزه نهان زن سودی نماند کو بوقت نفقه در صندوق بود گفت کز جان شرع بهر علم یا و آورد آمد غل و ان با شش با و کس از دست از من بد از و رای ستمه کرد و گشت چون برادر و یوسفی را از درون رسته از چاه و شش مصری شد دلو او قوت حیات من جو این مثال پس رگبست ای آچه صد کلان و تیر دوج نادکی ناکسان آن ذره بکشاید هین بشوای جان این تن برود ای میجای نهان در جوف کج رباتی نهان در مارتن مریسیا زار تو ویران دکان تا به بینی شعش نور جلال
---	---	---	---

تبار
جمع است
آبست
مفت است
اصل حبیب
دولت من
بکس است
از قاضی
نمردن
در جبهت
ترجمان
انکه از زبان دیگر
لغویه
ملاقات
شش پنج زن
یعنی همه طور سعی در کار
نیکم و قمار باران
جا و الا و با هم
معنی عارف از عاصم
آچه
بیربان ترکی برادر بزرگ
کفو
بما
حفته
مشت کندم و جو
کنیس
معبد نصاری بود
عفریت
دیو قوی است

شاهزاده پیش نه جیران
بیج ممکن فی بیجی لک شود
صورت از بصورتی آباد
پس مقام عشق جان صحت است
حاصل آنکه نیک ادرینوا
آن کدار عاشقان باشد
بجمله رنجوران شفا جوید
زین که بهتر باشد طاعت
گفت شاه از هر کسی کیسیرید
باد و پا در عشق نتوان ختن
زین همه بهنگاه ماکل شده
زانش دوزخ کریران شدیم
کویدش بکذریک است
گفت که کبریت دوزخ است
کویدش جنت کدکن بیجو
هست لزان زوچیم و بیجو
رفت عمرش چاره فرست
مدتی و ندان کمان این یکشید
گفت لبش کر شکر شکر است
این مباحث تا بدیج گفتنی است
تا بدیج سیر سب وزین بود
این خموشی مرکب چوین بود
تو همی کوئی عجب خاش چوین
آن کی در خواب نغمه نشنید
آن کسی گش مرکب چوین

باز آمدن بقصه شاهزاده و ملازمت و بخدمت شاه
لیک جان با جان و می خاش بود
خفته مرخصه نه خاکون
رنجایش حرمت بر راحت است
در بیان نوازش و احترام شاه چوین شاهزاده غریب
همو ماه اندر کدارش آرد
رنج افزون جوید و دروین
سالهاست بدین دم سا
من از و هر لحظه قربانم جید
با یکی سر عشق نتوان با ختن
هست این بهنگاه هر دم
زاکه ایثار است پر بار لغیم
در بیان حدیث جزای ثمن فان نورک طهارت
بین چه چکاید و این لغیم
ورنه کرد هر چه من دارم کس
وفات یافتن برادر بزرگ انسا هزار دکان و ملازمت
کردن برادر میانه پادشاه چوین را
مار سیده عمر او آخر رسید
عشق بی حجابش خوشتر است
هر چه آید زین پس نهفتنی است
بعد از آنست مرکب چوین بود
سجریان را خامشی لغیم بود
او همی کوید عجب کوشش گشت
صد هزاران بخت و لغیم
غرق شد در آب او خودی است

نهفت کردن دیده در کشتن
اینهمه معنی است پس صورت
و انعامت میجوید از انعام
در نمی شود جیران جانی بگو
او از آن خوشید چون میگوید
مالداین رنجور کم افزون بود
زین مرض خوشتر نباشد
دل کباب و جان نهاده بر
صد هزاران سر خلف و ادا
با هزاران پادشاهان است
هفت دوزخ از سرش کس
می شود دوزخ ضعیف و منطفی
ورنه زانتهای تو مرد است
تا نه دوزخ بر تو زانی سر
من بی ام تو و لایتهای من
فی ماین مانی مرا از او ایان
صبر بر سوزان بد جان برشا
رفت و شد به معنی معشوق
میخواهم در نهایت الوصال
بست پیکار و کمر دودا
خاص مرد یا ثیار را بر سر است
نغمه ای عشق زینو میشد
تیر کوشان زینهمه هستند که
خفته خود است و کدگان
حال او را در عمارت نام

منقاد
طبع و فرمان
بردار
مقام
بیماری

سستی
بافروغ و بها

منطقی
خاموش و فخر

سجاسانید
در بعضی حاشی معنی
فرو نشاندن و نهاند

لبس
جاده پوشیدن
عشق
هم آغوش

عادر باد است حال خدو
عادی را با دوا شکبا بود
با دوا بشکن که بس فته است
لشکر حق است باد دواز نفا
این همان باد است کاین شکبا
باد را اندر دمان بن رکنه
کوه کرد دوزخ باد و ثقیل
اسی دمان خافل دبی نین بود
چون دم پر دمان پذیرفتی
زاکه مأمورم امیر خود نیم
عاریه شتم کشمی ملک گفت
پس چه عادت سر کوه نهادیم
از زمان خود جلکان شومین
لیک کرد غیب کردی شومین
رسته از پیکار و کا خود
ایندمان خود خاک خاوری آمد
چون که خوردی و شد آنها کم بود
پسند و قیاق در و می و جاش
رکت باقی صبغة الله است
رکت کفران و شک و ترک و نفاق
برق و فر روی خوب عاین
خاک را زکی و فریسی دهد
شیر و شیران شود اندرون
کودک اندر جل و بندارو
طفل رستیزه و صدف است

همچو بزه در فمردا کول
یار می بند استند اغیار بود
پیش از آن کتب شکبا و همچو
چند روزی بشمار گرفت
بود همچو جان همچو مرگشت
پس نفس آید دمان با گرفت
در دمان و از دوش نار و علل
از بن و دمان در استغفار شود
وحی حق با این پذیرا شود
من چو تو خافل نشاء خودیم
کردی بر راز خود من و غبت
ز اسپه تو با غیا نه جسم
از زمان خود سر کشان بر سر
مالک دارین و شمه خود تو
نیم تو شاه و هم تو طبل خود
لیک خاکی پاکه آن نگین شد
رکت لحش داروین به خاک
جمله مکر نکند اندر کور
غیر آن بر بسته دمان همچو
تا ابد باقی بود بر جان عاشق
من فاشد دمان بقا با یوم
همچو کوه و کمان بران جنگی دهد
در کیر داین سخن با کوه و کمان
شکر باری قوت و انک است
شکر آن کوهی فن بی الت است

همچو فرزندش نهاده بر کنار
چون بگردانید که پوین
بود دای پند کای بر کل
او بتر با خالق خود است
دست نگش کو کبر و دست
خلق و دندانه از دین بود
یارب و یارب برادر و در جان
چشم نخش اشکها با دمان کند
با کوه و پیکم از شا به
کر سلیمان و از بودی حال تو
لیک چو نتو با غی من مستعا
تا بغیب ایمان تو محکم شود
از زمان ناری کنند و اتفاقا
شکلی و پادشاهی مقیم
چون کلوتک آورد بر جان
این کباب این شربت این شکر
هم ز خاکی بجیه بریم میرسد
تا بدانی کانه نقش و نگار
رکت صدق و رکت تقوی
چون سیه روئی فرعون و خا
رشت آن شربت خوب و خوب
از خمیری شیر و شیر پزند
دین پر خاک چون کوه و کمان
وای ز انطه لان که پیر می کنند
وای زان پیران طعل نا اوب

میرد و بکشدش قصاب دوا
خروشان شکست آن بن است
بر کند از دستن این با و بیل
چون اجل آید برار و بادو
وقت خشم آمد دست میگردود
حق چو فرماید بدندان و فید
که بر این باد را ای مستعا
نمک از اردو الله خوان کند
که خبر خیر آورم کاهی بشیر
چون سلیمان شتی حال تو
میکنم خدمت ترا روزی چا
از زمان کایانست پاه خمش
همچو در و در این در زردا
فی دور و مستعا رست و شتم
کاش خور و خاک این جل و کاش
خاک نیکین است نقیله ای
جمله را هم باز خاکی می کنند
جمله روپوش است و ملک مستعا
تا ابد باقی بود بر صادقین
رکت او باقی و جسم او فنا
دایم این خجاکان ان اندر
کوه و کمان از حرم آن کف میزند
رقه از سر جسد اسباب و کمان
لکت موداند و میر می کنند
کشته از قوت بلا می پیر

خدول
از خدلان هست که
نا فرمان برداری باشد
ذیل
دامان
دبوس
کر زاهین

عاق
نا فرمان بردار
نزدین
یعنی کمیدن آب
لبیب
دانشمند

سلاح
الت حرب

غلش
آخر تاریک
جندل
سخت سخت

گرم
درخت زده

طوق
برکی نیافت

مرعا
چراگاه

مندرک
پاره پاره

مهند
کا هواده

جرمی
و طیفه

مهند
هست

جمع
جمع نموده
پرو

چون سلاح و جمل جمع آمدیم
شکر که مظلومی و ظالم نه
اسکم خالی بود و دندان دیو
تا جران سا حران لاشی فرو
چون بر شیم خاک بار می کنند
پاک آنکو خاک تاریکی ده
طفل را با کودکان نبود جدا
کر شود صد ساله آنجا می ترس
ماند خواهم نارسیده یار
با چنین با قاتی و دور نه
دایما خاقان ما کرده است
دست اندازیم چون پستان
زانکه آنجا جمله اشیا جانی است
چونکه آنجا خشت بر خشتی نماد
کوه هر دفع سایه می کشد
گر نه چون برکش ز قوس نماند
تا که نور چرخ کرد و سایه سوز
هر طفلان حق زمین را می خورند
مان کن ای کا هواده خاتون
چون مستلم گشت بی بی شمس
وقت می خوردی ز نور جان نماند
آن زکش ترسا و مشک می خورد
که نه من هم شاه و هم شهزاده
آب در جوی هست وقت نماند
چون شکر لب که نام حاضر نم

گشت فرعون جبهه نو زارستم
این از فرعون و فیرت
کش غم نان مانع است از کز
عقلها را تیره کرده از خرد
خاک بر چشم می بیند
همچو کودکان بران چکی و ده
طفل را حق کی نشاند با جلا
طفل و غوره است و بر پیر
حق کند این غضب یا خود کرم
بخشد این غوره مرا انکوشت
کوش مار می کشد لا تقطعوا
و رویدن سوی معانی
معنی اندر معنی و ربانی است
نورمه را سایه رشتی نماد
پاره کشتن بر این نور اندک
واسکا فزار بهوس چشم و دیا
شب ز سایه تنهای باغی
شیر در کوهاره بر طفلان نشاند
تا تواند رفت بالغ بندک
در بیان استغنا و عجب شایسته
ماه جانش همچو آن خورشید
زان غذائی کش ملاکت می خورد
چون عنان خود بدین شهزاده
ناز غبار چه چشم من بیند
باز باید کرد و دکان دگر

شکر کن ای مرد و رویش از قصور
خالی اشکم لاف الهی زده
اسکم پر لوت و ان بار دیو
ختم روان کرد و نجوی چون
جندل را نکت عودی می بیند
و این پر خاکمان چون کودکان
میوه کرکنه شود تا هست خام
کر چه باشد ریش و موی او
کر رسم یا نرسیده ماندم
فیتیم امید دار از هیچ سو
کر چه مازین نا امید سی دریم
کام اندازیم و آنجا کام
هست صورت نیای معنی اقبای
خشت اگر زمین بود بر کنده
بر برون که چو ز نور صمد
صد هزاران پاره کشتن از دوا
این مکان چون کا هواده کودکان
خانه شکست آمد ازین کوهاره
خانه ای کوهاره و ضیق مد
در بیان استغنا و عجب شایسته
رشته جانی ز شاه بی بند
اندرون خوش استغنا بدید
چون مرا ماهی بر آمد بالغ
سر چرا بندم چو درد سر نماند
سر و قد و ماه رخساری مرا

که ز فرعون رهنمایی و کفر
کاشش را نیت از بیم مد
تا جران دیو را روی غریب
کرده کرباسی ز مهتاب غلب
بر کلو خیمان حسودی می بیند
در نظرها نماند خاک همچون درنگ
پخته نبود غوره خواند شایسته
هم دران طغیانی خفست و اید
ای عجب با من کند گرم آن کرم
دان کرم میگویدم لایست
چون صلا زد دست اندازان
جام پر دازیم و آنجا جام
نور بی سایه بود اندر خراب
چون بجای خشت و حی و دیو
پاره شد تا در درونش هم زند
از میان چرخ بر خیزای زمین
بالعازر آنکست میدار و مکان
طفلكا نزار و دبالع کن شها
تا تواند کرد و بالغ نهشت
از درون شاه در جانش جری
و مبدم در جان مستش می بیند
گشت طغیانی ز استغنا بدید
پس چرا با شتم غباری رنج
وقت روی زرد و چشم زنگ
همچو من شهزاده اکنون گدا

زین می چون نفس زائیدن گفت
 بحر شه که مرجع هر آب است
 گفت آفرای خس واهی آب
 من ترا ماهی نهادم در کنار
 من ترا بر جرح کشته زرد بان
 مرغ دولت و عیاش طبع
 آنو طیفه لطف و نعمت گشت
 هر که خود بینی کند در راه دوست
 می از آن اند حرام اندر جهان
 آنکه با خود میخورد می با خود است
 چون که با خود می خورد از جام
 ای که میخورد می که از خود بکسل
 دل بدلداری ده و از او شو
 هر چه هست آن می داری
 خور و کندم حله تا و بیرون شد
 جان چون طاف در کلزار نا
 اشک میراند و کاسی استاد
 دام بگریزی ز حرص از کند می
 نوحه میکرد این منظر جان خوش
 در دکان از دست ایان بود
 مرشد را چوبه و ناخن می
 نفس کافر خود می ندیدان
 حق بجز ایل سبقت می
 گفت بر جمله دلم سوز و درد
 تا بگویم کاشکی یزدان مرا

صد هزاران نار خائیدن گفت
 چون ندانند آنچه اندر سیل است
 این سرای داد من بود عجب
 که غروبش نیست تا در شام
 نوسده در حرب من تیر و گمان
 پرده آن کوشه کشته برید
 خایه شادی او پر غم شده
 مغرور اکبر است کفایت
 که خوری خود بین شوی اندر
 این چنین میخورد خوار و مرده است
 چشم بکشیم پیسم روی
 تا کی اندر بنیان جان و دل
 غم خور او باش از روی شاد
 خواه شیر و خواه خمر و پاش
 غلبه روی بادیه و دامون
 همچو جغدی شد بویایه می
 شیر را کردی سیر دم کاف
 بر تو شد هر کندم او گرد می
 که چرا گشتم ضد سلطان خوش
 رحم کن کان در ویدر بان بود
 کوه دین اندیشد آنکه فی سدا
 گشت طاعی چون که فارغ شد
 خطاب حق تعالی بجزرائیل که ترا رحم بر که بیشتر آمد ازین
 خلائی که قبض جان ایشان کردی و جواب داد و
 در عوض قربان کند بهر فی

صد بیایان انوسوی حرم
 شاه رادل در کرد و از فکر او
 من چه کردم با تو زین کج
 در جرای آن عطای نور پاک
 دروغیرت آمد از شمشیر
 چون درون خود دیدن پیش
 با خود آمد از مستی عفار
 دشمن من در جهان خود بین
 بهتر از خود در تصور ماید
 و آنکه با او می خود باوین
 بعد از آن از خود بکلی بکسلم
 جان بجان واکد از جان
 نفس خود بر خود مگردان چیر
 می کندم بدان ای او
 دید کان شربت و آبشار
 همچو آدم دور ماند از آب
 کردی ای نفس بد بار نفس
 در سر آید هوای ما
 آمد او با خویش و استغفار کرد
 مرشد را خود مباحه در
 آدمی اندر بلا کشته به است
 آدمی خود مستلا بهر بود
 خطاب حق تعالی بجزرائیل که ترا رحم بر که بیشتر آمد ازین
 خلائی که قبض جان ایشان کردی و جواب داد و
 در عوض قربان کند بهر فی

تا بد آنچشم بد هم میرسد
 ناسپاسی عطای بکر او
 تو چه کردی با من از خوشی
 تو روی دیده من خار و خاک
 عکس درو شاه اندوی سید
 از سیه کاری خود کرده اثر
 زان که کشته سرش خائید
 زانکه از خود بین نیاید خفا
 وینمه از نفس خود بین
 و آنکه بی او دم زند باوین
 هم نه می خوردن شود این مسلم
 تا به بینی مار دل رنجان من
 زود او را باز گیر از شیر تو
 که بگردان آدمی را عجبی
 زهر آن مونسها کار کرد
 زهرین میراند کادی بهر
 بیخفا طلیشه فریاد رس
 قید بین بر پای خود چاه
 با انابت چیز دیگر یار کرد
 چون رسید از صبر و حین
 نفس کافر نعمت است و کده
 زانکه زار و عاجز و مضطرب
 بر که رحم آمد ترا از بهر کتب
 لکیت بر آن امرا اهل کتب
 از که دل پر سوز و عریان شد

زار خائیدن
 پیوده کوئی گردون
 چای
 عفار
 شرب
 عجب
 جغدی
 مرغی است که ادر
 بگویم گویند
 ز او
 زرد است
 ز قوی
 مباح
 محنت مباح است
 سدا
 صلاح
 کتب
 اند و نبات

اکمل
خدا کی

شیبان اعی
نام کی از شایخ و عرفات

رعا
کله

کوش و منی بر بدن دوست پا
قطع کرد و پیر طلاف هم

مخفف کرده است

مقری
قراعت کند کان قرآن مجید

از شیر بادا شکستن طفل را
بمعنی قدرتش نیز آمده

حصانت
دایکی و محافظت طفل بود

استکار

زیاده طلبی

گفت روزی گشتی بر موج
بر دو ان بر تخت در اند
با کفتی جان با در قبض کن
بس بدیدم در دو عالمای
بشیه پرسوسن و بجان کل
صد هزاران مرغ مطرب
گفته مر خورشید را کور کن
زین چمن ای می مزار غنما
تا برون نایداران خط کو
بر مثال دایره تعویذ بود
بر هو ابردی فکندی بر حجر
آن سیاست را که لرزید بها
در بحر ص این میکند گرت بزند
مقران را منع کن بندی نه
عجز ناری تو پیش لایح
هم در اول عجز خود را وید
زندگی در مردن و در حیات
حاصل آن روضه چو باغ خان
یک پلکی بچکان نژاده بود
چون فطامش شد بکفتم با پر
داده من ایتوب اهر پدر
ما در از اهر من است ختم
تا نباشد از سبب کدش
این حصانت دید با صدرا
بچنین کاین شاهزاده شکر شا

در شکست مرا تا شد زده
موجها ان تخته را میراند
طفل را بکدر استخار از کن
تلخی آن طفل از یاد من رفت
پر دخت میوه از خوش اکل
اندر ان روضه فکند صدرا
با دراکفتم بر او استسوز
بچه ای بهمن بر این روضه
ذکر کرامات شیبان راعی و بیان معجزه بود
کا نذران صرصر امان ال
تا ویدی لحم و عظم از هر کس
مشوی اندر نکند شرح ان
کو بیا در خط راعی کن کند
یا معلم را بهال و خوف ده
وقت شد پنهانیا را نکند
مردو شد دین عجز بر کرد
اب حیوان در درون
رجوع بقصه پروردن حق
کفتم اورا شیرده طاعت بود
تا در آموزد نطق و داد
هر جمائی کرمان بی ضرر
چون بود شمع که من فروتم
تا بود هر استعانت ازش
که بر پروردم و را بپو اسطه
کردن شکبار و شکهار جا

پس بختی قبض کن جان همه
چون بسا حل او فکند ان تخته
چون ز مادر بکسیدم طفل را
گفت حق طفل از فصل خوش
چشمهای آب شیرین زلا
بستش کردم ز برکت سن
ابر را کفتم بر او باران میریز
بچو ان شیدان که از گرت چند
بهشت روزی اندرین خطن
ان کرده را بر هو ابر هم رسد
که طبع این میکی ای و سر و
ای طبعی فوق طبع این ملک
عاجزتی خیره کاین عجز کجا
خرم آنکه عجز حیرت تو است
چون زلیخا یوسفی بروی بنا
بچمان نمودن آن الطاف را
پس بادش شیر و خند تاش
پرورش دادم مرا و ازین چمن
داده کرمان ابر او مهر کرد
صد عنایت کردم و صدرا
تا خود را بهیج عذری نبود
شکر اوان بودای بند چو
که چرامن تابع غیری شوم

جز زنی با طفلکی اندر نه
از خلاص هر دوام و کشتن
خود او میدانی چه تلخ آمد
موج را کفتم فکن در پیش
پروریدم طفل را با صدرا
کردم او را این روضه
برق را کفتم بر او کرامی
وقت جمعه بر عا خط
فی دراید و زو و گرت با کرا
در برون مثله تاش می کند
تا چو شخاش آتخان میرسد
که خط دایره آن بود کرد
یا بیا و مخو کن از مصحف
عجز تو مای از ان روز جزا
در دو عالم خفته از ظل دوست
از عجزی در جوانی راه پست
زیر پاهند از جمل عجمی
از سموم و صرصر اهر دانا
تا که بالغ گشت و رفت و میرد
که بکفتم اندر دنیا یقین
بر پدر من ایت قدرت است
تا به بید لطف من بپو
شکوه نبود بر بارش
که شد او سر و سوزنده
چون صاحب ملک و قبال

لطفاً می‌شود که در آن گذشت
این زمان کا فر شد و در پیش
صد هزاران طفل بی‌گناه
پس کن در دفع آن خشم عظیم
از پدر یا پسران ملک است
گرفت درنده است نفس بد
زین سلب می‌گویم اسی بنده
فرض می‌آید بجای کار طاعتی
جمله قرآن شرح خست نفسا
قرن قرن از نفس شوم بی‌د
شاه چون از محو شد و جود
گفت که آن تیر و اخراج
عفو کرد و آن شاه دریا دل
گشت شد در نو خه او می‌گفت
سگر میکرد آن شهر در خد
ان عتاب بردف بهم بر تو
ان یوم کا بهترین بر بود
من ز طول قصه گشتیم دل
ان یکی شخصی بوقت مرگ
به پسر بودش چو سرور و دان
گفت هر چه کاله و سیم و ذرا
گفت فرزندان قاضی کا می‌گیم
ما چو سمعیل زابره سیم خد
تا به بنیم کا بقی هر یک
کا بی را کرده اند ایشان

از تخریب و دوش پوشیده گشت
کبر و دعوی خدا فی میکند
گشت او نایب بر ابراهیم
هر که میرا می‌گشت از خط
تا غرورش و او نایب
چه بهانه عینی بر هر قرن
سلسله از گردن سکت بر گیر
بر سهیلی چون اویم کا
بگرداند مصحف گشت کجا
ما کسان اندر جهان می‌د
خشم تر بخش آن خون گد
رجوع بقصه شاهزاده که زخم خورده از خاطر شاه پیش
از استکمال فضائل دیگر از دنیا برفت
او است جمله هم کشیده هم
کان بر در جسم و بر معنی نزد
دوست بی از اسوی دو
صورت و معنی بکل در بود
من خرق بجر معنی تو عجل
مثل وصیت کردن آن شخص که سه سپرداشت که
میراث او را بجا بهترین اولاد او دهند
ان بردان هر سه که کا بتر
نکذیم از حکم او ما سیم
سینه سیم ارچه قرآن میکند
تا بدیم حال هر یک
کا را ایشان را چو زدن میکند

همچنان نمود آن الطاف را
رفت سوی آسمان با جلال
که منجم گفت اندر حکم سال
گوری اورست طفل وحی
دیگر از اکراب و ام شید
در ضلالت است صکل کل
که معلم گشت این سکت سیم
ما سهیل و آخر دار نکبت
و گرفتار عادیان کالت
قصه کوتی که را می‌نفس کرد
چون برکش بنگریدان بی
در باشد هر دو او پس جمله
جسم ظاهر عاقبت خودی
کرچه او فرات شاه گرفت
و خرد ملک و خلافت او
انجی از دلت و عجز و نیاز
مثل وصیت کردن آن شخص که سه سپرداشت که
میراث او را بجا بهترین اولاد او دهند
گفت با قاضی پس اندر کرد
سمع و طاعت می‌گسیم او را
گفت قاضی بر یکی با عایش
عارفان از دو جهان کا بتر
کا ریزد از انمی بنید عالم

زیر پا نهاد از چهل و عی
با سه گریس تا کد بر من قایل
را و خواهد دشمنی بر قایل
ما مذخونهای و کرد و کردش
او را ما پیدا کو هر با حبیب
نفس زشت کفر ناک بر سینه
باش فلک نفسه کو بدست
هم شوی چون موزه برای دوست
در قبال اینا مومی سکت
بر دا و را بعد سالی سوی کرد
و دید کم از تر کشش کچو به تیر
گفت اندر خلق او آن سیر
امده بدست او بر قایل
بهم کشده خلق و بهم مایم گنی
ما بد معنی بخواه شاه و سیر
آخر از عین الکمال او ره
می‌نزد در زین نانی سکت
یافت مقصود از کریم کار
گفته بود اندر وصیت پیش
وقف ایشان کرده و جان
بعد از ان جام شراب در خور
انچه او فرمود بر ما ناست
تا بگوید قصه از کا عایش
زانکه بی سید یا خرمن میرد
می‌نایا ساید از کد صبح و شام

تجرب
خود بینی و کبر
تکویم
مقصود اینجا تقصیر است
لحن خطا
سقف
بفحشین پیروی و یکی دیگر
طائف
اول طوف کننده دانی
نام جانی است
ادیم
چم هست و خوب آرا
نبت بطایف کنند
عین الکمال
چشم به
سیدار
و شد کار هر دو یعنی تخم
کردن زمین است بجهت
گشت

کو کون
بعضی کلین است
انگیزه
واکنزه نام صفتی است که بسیار بجا
صفت
لغت بهنج صبر است
کردن صفت
آما
آتش
تکلیف
تشنه سرکه

شش
بعضی نوز است که بعضی
پایه است
سکون
نزد بان

کار دنیا را از کل کا بکنند
مهرین گفت قاضی از کو
بیکان خود هر زبان پرده
کریان نطق کا زب بیز
بوی صدق و بوی کذب گیر
کردانی بایر از ده و له
دور تو نشانی شکر را از
دور یکی کشت سمور و خا
چاره کار و حواس خوش کن
از بخار آن بداند تیرش
آن یکی پرسید صاحب در
و اندر گفت از بگوید و نش
گفت میر و کوی بیغم زمین
آنجا که گفت مادر بچه را
تا بکورتان و جاسی بکنین
ز آنکه بی ترسی بپوش تیر گرفت
جمله آرد افتد اندر کرم
دیو و مردم را ملحق آن خدا
گفت اگر از کمر ما بد و کلام
صبر را ستم کنم پیش درج
چون بچشد در حضورش از دم
در دل من این سخنان همیشه است
چون قما داند وزن دل اقبای
در تی زین شنوی چون الدم
نقصه شهادت کان نامید

در ره عقبی ز منم که میبرند
قصه از کا ملی اسی مال جو
چون بجنب پرده ریت صلیت
لیک بوی از صدق کذب
هست پیدا و نفس خون شک
از مشام فاسد خود کون کله
بیکان شد حس فوق تو حد
حسن پس تو بگو بنوم هست
و انحصی راه طلب و دشمن
دیک شیرین از سکباج تر
گفت در چندی شناسی مرد را
ورنگوید در سخن بچانمش
تا بد پوشیده با دم حال آن

تمت

این کریند هر که او باشد رشید
پن ز حد کا ملی کوشید باز
پرده کو چاک چو یک شتر کجا
ان نسیمی که بیاید از چین
بوی خلاص و تفاق بیمه
ورندانی تو عجز از سنا بدی
در یکی شد صوت بلبل باغ را
بانک حیران و بجا عان لیر
یازبان همچون سر کبک است
دست بردیک نوی چون رفتی
گفت دامن مرد را در چین پون
گفت اگر این مکر بشنیده بود
حال یک تن که ندانم چه شود

دل قوی دارد و بکن جمله بر او
گفت کوک با خیال دیو و
تو همی آموزیم که چیست است
تا که این بوی باشد آن بر
شرا و چون شناسی سبک
هست مهر صبر را آخر
من بدانم که فرستاده من
مربز رکتی و را کردن نیست

حائمه لولد الکامل التحق بهب الدین

از چه رو و دیگر میگوئی سخن
گفت نطقم چون شیرین سخن
شد خمس گفتش ولد کا می نمودم
ما ندنا سفته و دیویم

پن که دنیا رفت و عقبی در
تا بدانم حدان از کشف را
می بپوشد صورت صدق
هست پیدا از سموم کون
هست ظاهری همچو عود و انکه
بیکان کشت چشمت فاسد
هست شکست حس سمع و بجا
هست پیدا چون فن رو آه
چون بجنب تو بدانی چه آبا
وقت بخردن بدید شکسته
در نگوید دامنش اندر سه رو
لب به بند و در خموشی در رو
و اندران نقصان نیم چه بود
کر خیالی آیت در شب فرا
او بگرداند ز تو در حال رو
اینچنین گرفته باشد مادرش
آنچنان رشت هم مادرش
الله الله و تو هم شنوی
گفت من خامش نشینم پیش او
هست روزی بعد هر چی
از ضمیر چون سهیل اندر من
نشستم بر دل و بر تن هم
ختم شد و الله اعلم بالصواب
از چه برستی در علم لدن
نیش با بیچکس تا گفت

به ایستاد مردم
چو شهر است و چو در

نکه نم از بحر جانست

خروهر خاکی بنجا کستان برد
نارسی از حبس این فانی جهان
پنجین عمر غریزی به با
عمر کان شد صرف در دنیا
بیشمار و بعبید و بید شود
از یکی دانه که کاری صدبار
سوی کل خود روای جز وجد
چون جابست این نقش و این
از لطف و از کف و از بوی قد
همچنین از قول و فعل مردمان
آب را اندر سبوی می برد
گفت احمد هر که دور و درین
هر دم می پس میرود از پیش
سوی دوزخ میرودان درین
رو سبوی اصل خود همچون خلل
این خودی را خرج کن اندر خدا
قصه گویند که رفت در حجاب
زدهان آسمانست این کلام

موج بحر جان سوی جان برد
در جهان جان بانی جاودان
بیخوض ضایع کنی مردم چرا
خرم نکش حق بسوی خوشنوا
عمر ده روزه که در طاعت بود
دانه برگیری ز فضل کردگار
از خودی بگذر زانی با خدا
بر سر آب درون ای نامور
می نماید خوردنی و دین
میشود پیداکه چه سانس جان
تا نکرد آب شیرین ناکو آ
هست معجون و کر قمار است
میشود صافیش و دی بچو
بی عذاب بحر در بحر عذاب
بگذر از آساره و چرخ نعل
تا نمانی هیچ بلیسی جدا
پس خمش و اندک علم بالحق
هر که از این برود آید بیام
بام کرد و در از او آید نوا

اجا بر دلو بوده است

پس جان کن وصل جان طلب
تخمهای عمر را در سوره خان
عین می نماید ترا سی مردگار
عمر معدود و شمرده چون دانه
پن تجارت کن در این بازار تو
خوشمار آنجا بود و کار بود
درین همچون سبوی چو آب
یا چو کفی بر سر آب درون
تا که شیرینی و یا ترشی است آن
جان و در مرتبه چو نیست و نیست
کاب ساکن بهر دنا خوش بود
بی یقینی میرید و در آب
ریخ او هر لحظه بدتر میشود
پیش از آنکه کار تو آنجا رسد
پای همه است بهر جز و بر ماه نه
آب جا ز این را اندر بحر جان
شکر کاین نامه بعنوانی رسید
نه بام چرخ کان فتنه بود
کردش باشد همیشه زان به

جسم اندر حالت یم بهیودا

بی لب و بی کام میگو نام بر
می بکاری تا شوی آخر ملک
تا دهنی کل را و گیر خا رز
در ده حق کرد و آن نامی
صد هزاران کل بر از کجا رتو
بیشمار است از طرف کان بر تو
کفش و صلیح و جنگ چون چا
تا شود درون سدا
میشود ظاهرا بر پر چو
مونس او یاکه کار یاولی
رنگ و بوی طعم خوب و دوی
پر زبانی همچو آب انار
هر دمی او رشت و آب میشود
هر دمی غفلت ترا و پس برد
سر بران ایوان و آن درگاه
تا شوی دریای سجد و گران
کم نشد نقد و با خوانی رسید
بل بیامی کر فلک بر تر بود

جمع قدرت است یعنی
یک
بشاره عجیب است
که من مادی و مادی
هر که در دنیا و دنیا
عذاب
بکر عین جمع عذاب است یعنی
عقل
رفع

متن
صحنه شال است

در
خبر است

که انظر فاعله

قال ولا تنظر فاعله

من قال یعنی نظر بکفته

کنسید نه بگویند

۱۲

قوسینه

نام شهری از بلاد

روم است

معروف

مشت آب بگریخته

از جوی و دریا

کافیه در آن و حلال است

درج در آن گشته بر جا طریقه

لازم آمد چون شنیدی قال او

او جلال الدین محمد دشت نام

او بطفلی نیز غم راه کرد

چون پیشا بوبر بکشد تفت

دیدش اندر کوه کی علامه

غم حج کرد و حج بکند

همچنین از خاک پاک انبیا

کردشان بدرود اندر نیمه راه

کامندان ملک افرود و آید

بد علاء الدین سلجوقی بروم

بعد چندی عمر او ایست

لیک نام فضل و تدبیر

جست ز اهل دل فروغ و نور

چون زمان شورش انگیزی رسید

کامندان ملک دل شویید

اندر افکن آتشی در سیم

چون فروغ شمس اندر روم

هر یکی از وی زهر مستفید

درج در وی حال است

از جهان هر صفحه او غرقه

از وقار و بشنوی احوال او

وزنها الدین نسب بودش تمام

ترک بیت و غم بیت گشت

با پدر در محفل عطاریت

دادا کفایت خویشش نامه

سوی شام آنکه علم افراشته

جسته همت با درونی پیریا

داو جان بر شوق دیدار آله

فتحها یا بیدار اقبال بخت

حاکم و فرمانده آن روزم

مولوی شمس بر جامی پی

مرغ طبعش شبت پرواز میزند

چون صلاح الدین چون بن

دوره شده شمس تبریزی رسید

طالبی شوق صاحب دید

تا شود پاتاب بر افروخته

هر کجا نیک اختر می ز نور یافت

شمس پیش آمد عنان کشید

چون نمودی غم بسجده

کر چه لا تنظر الی من قال است

چون پیش از پنج کر آینه گشت

هر که دارد غم راه سالکان

شیخ دنیا بود پس خویش

گفت زودا کاین سپه خو فاکند

پس بیت المقدس آوردند

سید زید که بران دشت نام

لیک چون میگردد بهک حیل

پس بهاء الدین ز روی غمید

مقدم او را غنیمت شمرید

جمله و انایان بفصلش متعرف

غزو جایش در نظر پیو و بود

همچنین جوانان بار برنا و پیر

کیش اشرار شد پیر کایا

مانده و ظلمات حیرت پرست

آری آری چون بی شد درو

دید روزی مولوی ادر طریق

گفت مولانا ز دانش سوخت

سید سیم ایا
فقه کالای فقر از وی
یار کا فقر و آداب بود

سینه بر خوان حال است

لیک کل زان و شایسته است

کش بول آمد دل ز خوار نشا

کام اول گفت ترک خانها

در بطفلی جا که شناس

پس اندر سوز خسته جانان زان

خانه خانه جا بجا حشمت

بود سپهر عهد و پیمان را نام

شد ملک روم بهان ز لیل

غم قوسینه کرد و دشت انجاش

مر بهار از دل جهان شیشه

گشته اندر پای عیش معرف

جذب عینش و شرب بود بود

تا حاتم الدین شد اورا گوید

که بسوی روم باید شد شای

خیر شمس برواق او فرو

خود طبیبان در پی او تید

کو سوار و در رکاب او رفت

طالبان را زین بر مقصود

که بگویند

گفت کشف معضلات شرح وین
این سخن بسود و دود و غم کرده
بدگما بی چند زوان بهما
شمس شد تیره خاطر زین چو
بست بردان بهما را بپیران
اینها علم حالت کی
ست ز دوان و کجوفت
ست از شمس حقیقت مستنیر
مدتی بایار در خلوت نشست
نومریدان و رفغان و در خور
ایچدا اسلام شد خوار و سبا
مولوی را بود پوری بی قیوت
زانکه این بر بزم نده کار
بعد چندین سال فخر و عتبا
چون برون آمد خلوت آن فی
مولوی از انده اوزار ماند
باران شمس محبت از صلا
دو بود و تا هستش از هستی
چون می کرد در آب تیره تا
بچه شد مستبطل و صبا حال
مشوی را اصل و مبداء
کاش چندی ترک این غزل کنی
مولوی گفت این بجا طرد شم
چند شعری را ابتدا می شنوی
و زو شب دست معارف را

گفت بی نیست بهودی دید
مولوی را شمس آگاه کرد
یکت بیکت را دید و پیران
ناچار ازود نکند اندر آب
ز آب گرفت و نهاد اندر آب
مرشما را چنین حالت چکا
شد مریدان شه پر بخت
تا که شد صد ری بل بدری غیر
بر رخ اغیار کلی در دست
که کجا بود این کدای زنده پوش
قبه الاسلام شد کمره زار
همچو کغان شقی از نسل فوج
گشته بیرون از بازار است
ویکت از ناحی که نکات او را
تبع کین گرفت و پهلوی زد
بی فروغ شمس روزش تار
همچنین شد تا نهایت الوصا
دو نما ناز میان چن سید
بجز بفرست بسوی آب پاک
سبب نظم کتاب مشوی بر طریقی که در کتب بنظر رسید
بد جسام الدین و هم را و شد
ز قریب انتری زنده بیا
چند بی نیز از ان بجا شتم
شاد و خرم شد جسام از نوب
او همی گفت جسام الدین نو

کر نه علمت سوی یزدان رسید
روز دیگر وقت بحث و گفت
گفتش ای درویش بگذرین
مولوی زین کرده مدخل غنیم
مولوی را کشت حیرت برید
مولوی زاین کرده آگه شد
ترک عرت ترک لذت کما
در وجود شیخ شد محو فنا
از شراب وصل بر خوردار
وز کجا آورد این کرد و غل
نیست این بهرن جز از ایل
با پدر چون شمس و مساز وید
حال مولانا از و رو کیده
کرد ویرنگی و خواند از خلوتش
ماذ خوش بر زمین ان اقباب
بعد سالی چند ترک خاک گفت
عاشقا را زندگی آمد حجاب
جوی چون پر باشد از آب
بر طریقی دیگران بهنگا
سبب نظم کتاب مشوی بر طریقی که در کتب بنظر رسید
مولوی را گفت روزی کاهی با
شیوه از نوبان کن ای حید
کوشه دستار خود را بر کشا
با هزاران لغز می و
تا که شد این نامه نامی تمام

چهل اران علم صدره بهر است
سوی بزم مولوی بهنا درو
نیست اینها غیر علم قیل و
گفت پیراهنی چرا کردی چنین
گفت همی همی آنچه کردی فنی
کاین مکر باشد ز ابدال رجا
گفت و اسود از خیال نکند نام
فقر را بگذرید و شمس آید غیا
مهرم خلوت ساری یار شد
که بزوره بر چنین صدری حل
خون و باتند حال است و خلا
گفت کین خود ازین باید
مسند عز و شرف بر چیده
شمس خود آگاه بود ازین
شد نهان حتی نوارت نا لحا
جان پاک او بجان کجفت
چون بمیرد بر فند کیسه نقا
نمودش الا که آب محقق
نیز گفتند بر خوان نامه را
گفته شد و الله و علم بها
بس درازا کشت و توان
انما اللات فی امر جد
نسخه بیرون کرد و پیش نهاد
جست از او این رشته را پی
از عنایات خدائی و سلام

بعون الله ومنه وحن توفيقه كتاب مستطاب مشنوی مولوی معنوی که در مراتب ثلثه حکمت علمی و عملی
 تالیف نموده و حقایق مراتب مذکوره را با نکات و امثال و حکایات شیرین و روایات رکین و اگر د
 کهرهای کرانمایه از خزانه خاص خیال بسکات تنظیم و ترتیب کشیده است و جوهرشین حقیقت برشته زرشیرین
 پیوند داده و بخارن طبع اینها زمان سپرده افکار را بکار معانی بر منصفه اوراق و الفاظ جلوه داد و آیات بینا
 وسط القلاوه آن و سابقا بنده هزار و دویست و شصت و شش هجری عالیجناب قدسی القاب فضیلت و افتا
 ماب حقایق و معارف استاب قدوة الحكماء المحققین و زبدة العرفاء المدققین منجبه الفضلاء و الادباء
 احمد المخلص بالوفاء الشیرازی بمذرمعمون بمبشی بنهایت وقت تصحیح و تصحیح شده خانه کوهر بار خویش نه
 بطبع در آورده بودند در این زمان نیز حسب الجواهر بعضی از صاحبان ایشان با هتمام و خط بده بی نام و
 اقل عباد الله محمد ابراهیم الشیرازی با خلف مرحمت و غفران پایه جنت و رضوان ارامگاه المستغرق فی بجازیر
 الملك النان محمد حسین خان اولیا سمیع الشیرازی از روی همان نسخه مع تصحیح و مقابله و دو نسخه دیگر صفت
 و ختام و بکارخانه و مطبع عالیشان محلی بنیان استاد مطبعین و المشرمین شهاب

الدین المشریب با جی سمت طبع و اتمام یافت و قد حصل
 الفراغ من التحریر و الطبع فی سابع شهر ربیع الثانی
 من شهر سنة سبعین و ثمانین بعد الاله
 من الهجرة النبویة علی مهاجرة
 الآف الهجریة
 ۱۲۷۱

